

Mpohwoe Hungkuno Songofoho

Ampeeli-Wojokeso New Testament and Genesis

Contents

Matiyu	1
Mak	85
Luk	135
Joun	232
Apousel	304
Loum	379
1 Koulin	426
2 Koulin	474
Ngkolesiya	503
Efesos	518
Filipai	532
Koulousi	543
1 Tesolounika	553
2 Tesolounika	562
1 Timouti	567
2 Timouti	581
Taitas	590
Filemoun	596
Hipilu	599
Jemis	631
1 Pita	642
2 Pita	655
1 Joun	663
2 Joun	672
3 Joun	674
Jut	676
Toho Wojo Honajo Hungkuno	680

Mpohwoe Hungkuno Songofoho

The New Testament and Genesis in the Safeyoka (Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea

Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka long Niugini

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Provided by: Wycliffe Bible Translators

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

d46f08fd-5ca7-5d08-958d-f392e71cf5ca

ISBN: 978-1-5313-0050-0

Matiyu

*Olo Hungkuno Wopingo loso
Matiyu Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti* (30) nto uyakolo'-mentisopolikeno olo iyoswo loso Jisas-iyeye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango kakoe yofe Matiyu mti'mokumentisofoho. Oso Matiyu huhwo sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso ole, Lifaiyoho. Matiyu huhwo sohwo simo'mo kako ango Koponeyam sopo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho imojo hweho. Oso ango hopo sopo Jisas i'mofawento Matiyumo ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Jisas ose ulahoningki Matiyu a'amu mta'ni hamniyoho mayo syohoso noho'nasyonto Jisasimo iningkamentisofoho. Tifi Matiyu Jisasiye inomokomoyo imo'nimentisofoho. (Oso hungkuno hiso Matiyu sohe engo 9 honingkano we'e 9. Osopo weho.)

Mak sohwoe iyoswoso simo'mo mti'mokumentisofoho. Tifi Matiyu'nji Luki'nji mti'mokumentisoyefoho. Oso'no Makiye hungkuno pi'ningo fehohnjoso Matiyuyeye hungkunomo weho. Simo'mo a'amu toho wojo limotofo sohwa ole limentohofi *Mesaiya* ifawenepoho. Ose limentohofi so'no a'amu Jutaso nohontohumentaningkofi olo iyoswo loso Matiyu Jisas sohwo olo *Mesaiya* oloho hweho. Kako nto ifawo'maho. Ose ulimonto mti'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Matiyu kako a'amu Juta Jisasimo iningkamentohofi somo ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo mti'mokiyoso Ngkilik hungkunomo mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Matiyu

mti'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Oso huno nafohotofo hwapingo neso olenoho. Nakwo atofu lihwasu huno syafisiyoso Matiyu kako olo iyoswo loso tihwamne'no mti'mokumentisoto. Oso'no Matiyu kako a'amu Jutaso atofu likuji Jisasimo iningkafitne'ento mti'mokumentiso kalohi nakwo atofu lihwasu Jisasimo uningkohwano.

Jisas Kilaisiye hofiyakwosafe yofeso olenoho.

(Luk 3:23-28)

1 Olo a'amu lohwa Jisas Kilaisiye hofiyakwosafoho. Jisas kako hwe yofe engo'njo Ntefit sohwo'nji Apiloham'njiye temtitofo mta'ango hweho.

² Apiloham sohwo Aisakiye kaningkwowheho.

Aisak sohwo Jekoupiye kaningkwowheho.

Jekoup sohwo Juta'nji homningkwa'wehwosanjiye kaningkwowheho.

³ Juta sohwo kako Pelesi'nji Sela'njiye kaningkwowheho. Sikoe kona'wohisi Temafoho.

Peles sohwo Hesilouniye kaningkwowheho.

Hesiloun sohwo Lamiye kaningkwowheho.

⁴ Lam sohwo Aminotapiye kaningkwowheho.

Aminotap sohwo Nasouniye kaningkwowheho.

Nasoun sohwo Salimouniye kaningkwowheho.

⁵ Salimoun sohwo Mpouasiye kaningkwowheho.

Mpouasiye kona'wohisi Lehapiyoho.

Mpouas sohwo Oupetiye kaningkwowheho. Oupetiye kona'wohisi Lutiyoho.

Oupet sohwo Jesiye kaningkwowheho.

⁶Jesi sohwo hwe yofe engo'njo Ntefitiye kaningkwowheho.

Ntefit sohwo Yulaiyafe ape nomanto Soulomoun tipema'mentisofoho.

⁷Soulomoun sohwo Leyapouamiye kaningkwowheho.

Leyapouam sohwo Apiyafe kaningkwowheho.

Apiya sohwo Asafe kaningkwowheho.

⁸Asa sohwo Jehousofatiye kaningkwowheho.

Jehousofat sohwo Joulamiye kaningkwowheho.

Joulam sohwo Usiyafe kaningkwowheho.

⁹Usiya sohwo Joutamiye kaningkwowheho.

Joutam sohwo Ehasiye kaningkwowheho.

Ehas sohwo Hesekiyafe kaningkwowheho.

¹⁰Hesekiya sohwo Monaseyiye kaningkwowheho.

Monase sohwo Emouniye kaningkwowheho.

Emoun sohwo Jousaiyafe kaningkwowheho.

¹¹Jousaiya sohwo Jekounaiya'nji homningkwa'wehwosanjiye

kaningkwowheho. Hohosohonta a'amu Mpapilounnta'angoso a'amu Isilael somo impe intofontifi angoso Mpapiloun ne'no motawo'mentohofofoho.

¹²Mpapiloun ne'no motawo'mentohofo sohonta Jekounaiya sohwo Siyalitiye kaningkwowheho imo'nimentisofoho.

Siyalitiye sohwo Selopapeliye kaningkwowheho.

¹³Selepapel sohwo Apiyoutife kaningkwowheho.

Apiyout sohwo Elaiyakimiye kaningkwowheho.

Elaiyakim sohwo Esoufe kaningkwowheho.

¹⁴Esou sohwo Satoukiye kaningkwowheho.

Satouk sohwo Ekimiye kaningkwowheho.

Ekim sohwo Elaiyatiye kaningkwowheho.

¹⁵Elaiyat sohwo Eleyasafe kaningkwowheho.

Eleyasa sohwo Mataniye kaningkwowheho.

Matan sohwo Jekoupiye kaningkwowheho.

¹⁶Jekoup sohwo Jousepiye kaningkwowheho.

Jousep sohwo Maliyafe hwe hweho.

Maliya Jisasimo ma'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo hofiko yofe Kilaisiyoho mulimentohofofoho. Hwe huhwo sohomo Anitu uhwasopento nakwoe hwaho lopo uhwatimentisofoho.

¹⁷Apiloham kakoe imuso hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimiwahoningkofi Ntefit imo'nimentisofoho. Ntefitiye imuso hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimiwahoningkofi a'amu Isilael somo angoso Mpapiloun ne'no motawo'mentohofofoho. Osohonta hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimiwahoningkofi Jisas Kilais imo'nimentisofoho.

Maliya Jisas Kilaisimo aswo ma'mentisofoho.

(Luk 2:1-7)

¹⁸Olo hungkuno Jisas Kilais imo'nimentisofoho so'noyolohoso ole, Jousep Jisasiye kona'wohi Maliya simo kako'ne ape nto ufohoto'mentohofofoho. I oso'no Jousep Maliyamo momaso sohonta Maliya simeho Anituye Towahuno mta'ango imo'nimentisofoho. ¹⁹Maliyafe hwehwo

Jousep kako hwe wopingo'nohino hweho. Jousep ole syafihu'mento, Maliya wonimango unonoho. Ose syafisyonto olo hungkuno hiloso hiyaso waweno syafihu'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno ape mayo'ne wantihupo'mo. ²⁰Oso hiso'no ko syafisyonto wojo honingkanimentisoso a'amu Anitu mta'ango sohwo kakimo u'manto ulimento, Jousep, Ntefitiye imu sohwosi, kiko ape Maliya mayoso'no iyoho kiningkuhwoloho. Upa'nyo. Maliafe simehomo mehomi nto imo'nimaho. Oso hiso Anituye Towahuno uyimaso hweho. ²¹Maliya hwomu nomahwoso'no kiko yofe ole muso, Jisasiyoho. Yofe hwapingoso ole, olo hwe lohwo kako a'amufe wonyoso wae yaofihwosi asomo utimayo'ne hweho. Ose ulimentisofoho.

²²Hohonta Anitu hwe Aisaiya sohomo hungkuno uyahoningki kako a'amumo ulimojo sohwo kako hungkuno hiso mti'mokumentisofoho. Olo hiloso ne imo'nyo so'no Maliya mehomi'nji imo'nimentisofoho. ²³Ole mti'mokumento, Upa'nimno. Ape sijo wopingosi hwehwo momasosi kako simeho imo'ningkuhwosi hwomu nomaniyoho.

Hwomu huhwo sohwo ole mulifitnnefo Imaniwel.

Yofe hwapingoso ole, Mpohwo Anitu nakwo'nji humayo'nefoho.

²⁴Jousep oso wojo hiso honingkanonto nolikafonto a'amu Anitu mta'ango sohwoe hungkunomo haloho pento kako Maliyamo ma'mentisofoho. ²⁵I oso'no siko afapo ko humanji afa saho mofosyawosofoho. Ose humamojiyofoho. Oso'no ose humamojiye sohonta Maliya kako hwomu ma'mentisofoho. Nomahoningki Jousep hwomu huhwo sohomo yofe Jisasiyoho mulimentisofoho.

**A'amu huno engo'njo Anituye
hungkuno mupa'nyo mofehi'nyo
si'mofapiso'mjo sohwa Jisasi'mo
uhwonimentohofofoho.**

2 Hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho Jutiya mokosyohumamojo sohonta oso hwaho ango Mpetilehem sopo Maliya Jisasimo aswo ma'mentisofoho. Hwangku sohonta a'amu temtitofokengo mta'ango fihwa hofiko hwahomofehi'nyo si'mofapiso mta'ango sohwa hntokwaliyo uhwonontifi huno engo tipema'mentohofosohwa Jelusalem si'mofapontifi a'amu sohwo ulimentohofi, ²Mehomi milongo a'amu Jutafe hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo'ne sohwo imo'ningkohoho. Oso huhwo sohwo nti'mo humaho. Kakoe sikuno imo'nyo'ne so'no hntokwaliyo mofehi'nyo si'mofapiso sohohtani ahwomo somo uhwonontani nakwo kakine'no hwomtame ulohofone pihwono. ³Ose ulahoningkofi hwe yofe engo'njo Helout nupa'nonto yomo engo imentisofoho. A'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontifi yomo engo imentohofofoho. ⁴Hwe engo Helout kako a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanjimo johu ulonto ulohonimento, Kilais hwe Anitu uhwasopento nakwoe hwahopono uhwatimentiso sohune'no nakwo a'amu Juta so'nwi uhwontohumayo sohwo ango ntipu u'mofapmmontolo. ⁵Ose ulahoningki ulimentohofi, Hwaho Jutiya ango Mpetilehemnoho. A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwa ole mti'mokumentohofi, ⁶U, Mpetilehem, sekwo ango we'e soku, sekwo hwaho Jutiya sopo ango yofe we'e pa'nyo'maho.

O'o, hwe yofe engo'njo nje a'amu Isilael somo mokosyohumane sohwo sekwoe angopo imo'nonefoho.

Hohonta osee mti'mokumentohofofoho.

⁷Oso'no Helout a'amu mofehi'nyo si'mofapiso hohnta'ango sohwanne'no joho hiyaso lutimanto Helouti'nji uhu'mokontifi Helout hwe huhwo sohwapo hntokwaliyo hiso i'mofapmentiso sikuno so'no ulohonimentisofoho. ⁸Ulohoningkahoningki hofiko Heloutimo hungkuno asomo ulahoningkofi Helout ulimento, Sekwo angopo Mpetilehem sopo nowekuji hafihafe fitipmno. Sekwo notipemafikuji hungkuno hiso ngkiyepono waponi. Ngko nupa'ni'mo kakine'no hwo mtame uloho'mne'no selohono. Oso hwasyo hungkuno hiso ulonto Mpetilehemne'no luhwatimentisofoho.

⁹Oseso hofiko Heloutiye hungkuno upa'nontifi umentohofofoho. Nowentaningkofi hntokwaliyoso hofikoe angopo uhwonimentohofoho hiso apa'no i'mofaponto hofikimo simo'mo upeehoningki hofiko tifi iningkamentohofofoho. Oso hntokwaliyoso nowento angopo hwo mu wentanjo antife sopo limentisofoho. ¹⁰Hofiko hntokwaliyo hiso uhwonontifi yomo yontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho. ¹¹Simeho wopingo umo'ningkahoningki hofiko angopo homo somo noswontifi hwo mu kona'wohi Maliya'nji siko'inta'imo uhwonimentohofofoho. Nuhwonontifi hwo mtame ulohofontifi kakoe yofe ho'noma'mentohofofoho. Hofikoe ipofonofijontifi yo'mayo wonyoangkafo hamniyoho engo mpe iyo so'no uyimentohofofoho. Sojo wonyoangkafo so'nji nom'neso hwamno pa'nyo akino wopingo'ne so'nji hwone mijo wonyohofiyo'nji uyimentohofofoho. ¹²Oso hohosohonta hofiko wojo honingkanimentohofoso Anitu

ulimento, Sekwo Heloutiyepono asomo nukutoho. Ose honingkanontifi hofiko honingkano nom'nemo ikitokwawentifi hofikoe angopono umentohofofoho.

**Jousepi'ya'u sikoe hwomu'nji
hwaho Ijipmne'no hiyaso
motamentisiyefoho.**

¹³Nohumpeehoningkofi Jousep huhwo kako wojo honingkanimentisoso a'amu ahwomo mta'ango Jousepimo u'manto ulimento, Kiko hwomu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Ijipmne'no hiyaso motawe. Ijip sopo nohumentaningkiji nom'ne angopo sopo'ne hano iyo so'no hwangu hungkuno apa'no wakilimonnoho. Hwapingoso Helout jije hwo mu sohomo wofonjahumonto tipeelofoho. ¹⁴Ose ulahoningki Jousep oso sikwo'miyo somo kako Maliya'nji kakoe hwomu'nji nomanto Ijipmne'no womentohofofoho. ¹⁵Jousep hwaho Ijip sopo nohumentaningki Helout poyo pe'nimentisofoho. Oseso hungkuno hohontajo hwe fihumo Anitu uyahoningki limojo sohwo mti'mokumentiso hiso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno ole, Nje hwo mu Ijip nohumentaningki lutima'mentohofoho.

Oso hohosohonta oso hungkunoso ne imo'nimentisofoho.

**Helout kakoe a'amu itokuso'njo
sohwamo hungkuno ulahoningki
hwomu milongo pi'ningo engoso
fongkumeeo'mentohofofoho.**

¹⁶A'amu mofehi'nyo si'mofapiso hohnta'ningo sohwa Heloutiye hungkuno mehomi songo imo'ningkiso'eno ngkimo ntohapmno, ose ulimentiso somo hwe huhwo sohwa tifi mining kayo'njo yahoningkofi Helout nupa'nonto simeho tohino umnimentisofoho. Simeho tohino umnimentiso so'no kako a'amu itokuso'njo

sohwamo ango Mpetilehem'nji ango mofone sopone'no uhwojahoningki hofiko hwomu hopi'nono soswo hufa'u muyakolofe'njo sohwamo fongkumeeo'-mentohofofoho. Hwapingoso hwe hntokwaliyo uhwonimentohoho sohwa ole ulimentohofi, Hntokwaliyo hiso simo'mo imo'ningkahoningki soswo hufa'u uyakolo'mentiso so'no ulimentohofofoho. ¹⁷ Helout oso wonyo hiso imentiso sohonta hungkuno hohontajo hwe Jelemaiya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo mti'mokumentisoso ne imo'nimentisofoho. ¹⁸ Hungkuno hiloso ole,

Ango Lama Mpetilehem mofone sopo mampaho ho'nimentisofoho.

Mampaho hiloso humotaho we'e ho'nimentiso'maho.

Jekoupiye ape Lesel kakoe imuso hofikoe mehomi sohwamne'no humotaho lalokwofo.

Hofikoe simeho wopingo apa'no mmo'nonehoho.

Hofikoe mehomi nihu'nahone poyo imo'ningkahoningki humotaho ne'no lalokwofo.

Ose mti'mokumentisofoho.

Jousepi'ya'u sikoe hwomu'nji hwaho Ijip uliko'mantifi ango Nasalet sopo asomo i'mofapmmmentohofofoho.

¹⁹ Hwangku Helout poyo pe'ningkahoningki a'amu Anitu mta'ango sohwo Jousep hwaho Ijip nohumentaningki i'mofaponto Jousepimo wojo'mo ulimento. ²⁰ Nolikafohoji kiko hwomu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Isilael sopone'no asomo fiwanimno. A'amu hopi'nono mehomi wofonjasyantifi imentohoho sohwa poyo moi'wonoho. ²¹ Ose ulahoningki Jousep nolikafonto hwomu'nji kona'wohi'nji nomanto hwaho Isilael sopo ne'no asomo womentohofofoho.

²² Jousepi'montohwa nowentifi upa'nimentohofoso hwe Akelaus sohwo kaningkwowho Heloutiye yofe engo nto ma'maho. Ose upa'nonto iyoho uningkahoningki olo hwaho lopo mohumamonehono nolonto apa'no wojo honingkanimentisoso Anitu Jousepimo hungkuno nom'ne ulahoningki kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho. ²³ Kako hwaho hopo sopo ango Nasalet sopo humamentisofoho. Oso hiso'no hungkuno hohontajo nom'ne hwe sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo mti'mokumentisoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiso ole, Hwe Nasaletnta'ango hweho wolantifeho, limentisofoho.

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno loma'mentisofoho.

(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Joun 1:19-28)

3 Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo i'mofaponto hwaho Jutiya a'amu mohumunyo sopo nohumanto hungkuno loma'mentisofoho mohumunyo sopo.

² Ole ulimento, Sekwoe honingkano wonyoso hohujo fikinjaopmno. Simeho fiwolo'mokumno. Anituye sikuno nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne mofoneponoho. Ose lutihwamentisofoho. ³ Hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo Jounimne'no olo hungkuno hohonta mti'mokumentisofoho. Hungkuno hiso ole,

Upa'nimno. Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,

Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fesyo humamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

⁴ Jouniye nem'no manji'mofohwaho fi'nyohwe yahu *kamel* lohwa

so'nji mti'mokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'nimentisofoho. Kako kusimo'nji wosopayo time mijo'ntnnohini nimojo hweho. ⁵Hohosohonta a'amu pone engo Jelusalem mta'ango so'nji a'amu hwaho Jutiya mta'ango so'nji a'amu hopi'nonohino Mijo Joutan tifo nesoponjo so'nji hofiko Jounimo u'ma'mentohofofoho. ⁶A'amu hiso hofikoe wonyo yoloho lijwaofahoningkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

⁷A'amu Falisi pi'ningo sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji hofiko mijo wokiyonemano lontifi nopahoningkofi Joun nuhwononto ulimento, Sekwo homa mehomi soku, tihwo selimasoto. Anitu a'amufe wonyo honingkano somne'no tohino mikunimposo uyo somne'no i'waho fiyimno. Ose tihwo selahoningki ni'mahofokulo. ⁸Sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifijo'manji e'wano wopingo'nohini utihwa'nyopo fiyimno. ⁹Sekwoe simeho mo'mo ole syafisyikutoho. Nakwo Apilohamiye imu hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Oseso nohningkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apilohamiye imuhwa wamti'mokumo loso'manji kako hopeno wamti'mokumontonoho. ¹⁰Anitu kako iyomo mingo lofo'ne iwa'mingo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wopingo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

¹¹A'amuso hofikoe honingkano wonyomne'no simeho tango umningkahoningki nihu'nahone hohujo ikinjafo somo ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'ningkohe hwo'nyoho. I oso'no nje yofe we'e hwaho lopo weho. Hwe tiffinjo sohwo kakoe yofe engo yokintahopo nje

yofemo niyakolofonefoho. Kakoe yofe engo mikunimposo so'no ngko sohwo'ni kakimo momayo ulohofiyone hwo'nyoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo kako a'amu sekumo Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho. ¹²Kako hwahomo mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwahomo mno ijihwosi neso ijomahwosi pahoso wae yaofihwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho masimpe'nyo ne'no sijiwo'ningkiso somo woho'nae'montonoho.

Joun Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)

¹³Oso hohosohonta Jisas hwaho Ngkalili uliko'manto Mijo Joutan ne'no nowento Joun mijo wokiyonimano lonto Jounimo u'ma'mentisofoho. ¹⁴Nu'mahoningki Joun ulimento, O'o, kiko ngkimo mijo kiyonimayoso hoponoho. Ngkiyepono pipine'no pohino. ¹⁵Ose ulahoningki Jisas ulimento, O'o, kiko mijo kiyonimayo so'no nekwo ole yasoso Anituye honingkano lakisiyo imentohofosomo imokiyoso hoponoho. Oseso Joun kakoe hungkunomo tifi iningkawento mijo kiyoma'mentisofoho.

¹⁶Mijo kiyomahoningki Jisas mijomo kunto'no uliko'manto simentisofoho. Nosahoningki ahwomo mtampo lohofahoningki uhwonimentisoso Anituye Towahuno yihufo ntolofiyo hopa imo'nonto Jisasimo wekehuma'pmentisofoho. ¹⁷Mampaho ahwomo mta'ni ho'nimento, Olo nje Hwomu hweho. Ngko simeho wopingo mikunimposo uyiwo'ningkohe hweho. Kakine'no yo'mayo wopingo iwo'ningkiso so'no nje simeho wopingo nimo'nantofoho.

**Seten Jisasimo yamofu
uloho'mentisofoho.**

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

4 Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wopingo Jisasimo hwahwa a'amu mohumunyopono ipemotamentisofoho. Osopo Seten Jisasimo honingano wonyo imokiyo'ne yamofu uloho'mentisofoho. ²Jisas kako Mpohumo jomo ulimo lonto wopayo manyo'njo nohumentaningki mofehi'nyo *fouti* (40) sikuno *fouti* (40) uyakolofahoningki Jisas mijoho engo umentisofoho. ³Jisas mijoho'no nohumentaningki Seten i'mofaponto ulimento, Kiko Anituye Hwomu Nehwosi'manji olo sojo pi'ningo lomo hungkuno ulohojo'no wosopayo umo'nono. ⁴Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole naliwo'ningki,

A'amu wosopayo'nohini ningkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanohoho. O'o, a'amu Anituye hungkuno hopi'nonohinomne'no syafisiyo'ningkohofoso oso hofikoe huyo'mango songo humayo'nefoho.

⁵Ose ulahoningki Seten Jisasimo pone wopingo pone'no ipemotasonto Anituye tajo ango engo antife yokintahopo uhumajonto ⁶ulimento, Kiko Anituye Hwomu hwosi'manji kiko olopo nta'ni filikofamofu. Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anituye hungkuno naliwo'ningki,

Anitu kakoe a'amu ahwomomjo sohwo kikimne'no ulihwoso'no hofiko jije ahomo kumakukuji jije sifemo sojo mentofomatnehino. Tohino momatnnohino.

⁷Seten ose ulahoningki Jisas ulimento, Nom'ne ifalifaliyo mti'mokumentohofoso ole, Kiko jije Hwe Engo Anitu sohomo yamofu nulohofohotoho.

Kiko jije hunomnohini iningkuso'manji ole syafisyikutoho. Anitu wonimokosyohumamtonoho. Ose syafisyikutoho.

⁸Ose ulahoningki Seten Jisasimo hwofiki'nyo yokintaho engo sopone'no utimotasonto olo hwahwa hopi'nonohino a'amu so'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'ntnno Jisasimo utihwamentisofoho. ⁹Ose utihwanto ulimento, Kiko ngkine'no hwomtame ntohofohoji jije simeho ntapisoso yo'mayo uhwonolokunos wokijapmmonoho. ¹⁰Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko i'waho ntohoho. Kengopono fiwano. Anituye hungkuno ole naliwo'ningki, Kiko jije Hwe Engo Anitu kakine'nohini hwomtame ulohoho.

Kakine'nohini syoho ulohofiyo.

Ose ulimentisofoho.

¹¹Ose ulahoningki Seten Jisasimo uliko'mahoningki a'amu ahwomo mta'angoso nu'mantifi Jisasimo ufo'ma'mentohofohoho.

**Jisas kakoe syoho hwahwa Ngkalili
nta'ni ema'mentisofoho.**

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹²A'amu fihwa hofiko Jounimo impo'angomo intofahumentohoho so'no Jisas kako nupa'nonto kako hwahwa Ngkaliline'no umentisofoho.

¹³Kako ango Nasalet uliko'manto ango Koponeyam osopo humamentisofoho. Oso ango hopo sopo Mijo Ngkalili mitimomingoponoho. A'amu Sepiyulan'nji Napitalai'njiye imu sofe hwahoponoho.

¹⁴Hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo hohonta ifalifaliyo mti'mokumentisoso hohosohonta ne imo'nimentisofoho. Ole mti'mokumento,

¹⁵Mijo Joutan nongkihnta'ni mijo ayo momingopo hwahwa Sepiyulan'nji Napitalai'nji hi'njoponoho.

A'amu temtitofu kengo Anituye
hungkuno mupa'nimmotofu
sofeponoho.

¹⁶ Hofiko sikwo'mjoho'mo hu-
mafijoso pomponaho engo
uhwonifitnnefoho.

A'amu sikwo'mjoho so'mo we'enepi
nihu'nahone wape'nano likuji
yontaninkuji pomponaho
engo wonyoangkafoso
u'mofapmmontonoho.

Ose mti'mokumentisofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta Jisas kakoe
hungkuno loma'mentisofoho. Ole
ulimento, Sekwoe honingkano wonyo
soma'tni fiwolo'mokumno. Anitu
nemokosyohumayo sohwoe sikuno
mofoneponoho.

**Jisas a'amu inaniku syoho'njo
sohwamo kakimo tifi iningkayo'ne
joho ulimentisofoho.**

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Joun 1:35-51)

¹⁸ Jisas Mijo Ayo Ngkalili momingo
sopo nowento hwe hufa'u inaniku
syoho'njo siko'nikwa'imo uhwonimen-
tisofoho. Sikoe yofeso Saimoun'nji
Entilu'njoho. Saimouniye yofe nom'neso
Pitafoho. Siko inaniku ho'yo mijomo
ho'naofontaningki u'ma'mentisofoho.
Inaniku ifamiyoso sikoe hamniyoho
syohofoho. ¹⁹ Nu'manto ulimento,
Siko tifi nningkapinyo. Siko inaniku
mawo'ningkisiye pa'ningoso Anitum-
ne'no a'amu mayo'ne wolosetihwamo.

²⁰ Ose ulahoningki sikoe inaniku
ho'yo komo'no nuliko'manji Jisasi'nji
umentohofofoho.

²¹ Nowentifi Sepetiye hwomu sohwa'u
Jemisi'nji Joun'njimo uhwonimentisoso
siko hamningkwowho Sepeti'nji
yofayokinomo nohumantifi inaniku
ho'yo ito'no esyohumentaningki
uhwononto joho ulahoningki ²² siko

homningkwowho'nji yofayokino'nji
komo'no uliko'manji Jisasi'nji
umentohofofoho.

**Jisas Anituye hungkuno a'amu somo
lutihwanto a'amu mnokino'njo somo
wopingo umokumentisofoho.**

(Luk 6:17-19)

²³ Jisas hwaho Ngkalili ho'mo
so'meemo emoyonto hwe moya'mi
somo hofikoe tajo ango somo
Anituye hungkuno so'nji Anitu
wonyoangkafo nemokosyohumayo
so'ntnno lutihwamojofoho. Kako
nolutihwanto a'amu mnokino kengo
kengo'njo a'apaho wonyo umokumajo
somo wopingo umokumentisofoho.

²⁴ Jisas olo wonyoangkafo hiloso
imentiso so'no hwaho Siliya ho'mo
so'meemo ho'nimentisofoho. A'amu
hiso nupa'nontifi a'amu yo'mayo
tango'njo mnokino'njo somo Jisas-
iyepono ipemotapmmmentohofofoho.
A'amu towahuno wonyo'njo so'nji
a'amu nopiwasyontifi yomo yomo
iwo'ningkohofu so'nji a'amu sife aho
pe'nnyo'njo so'nji hopi'nonohino somo
ipemotopahoningkofi Jisas wopingo
umokumentisofoho.

²⁵ Wopingo
umokahoningki a'amu pi'ningo engo
Jisasimo iningkamentohofofoho. A'amu
Ngkalili, Ntekapolis, Jelusalem, Jutiya,
Mijo Joutan nongkihnta'ango a'amu
pi'ningoso iningkamentohofofoho.

**Jisas hwofiki'nyopo a'amumo
hungkuno ulimentisofoho.**

5 A'amu pi'ningo engo uhu'mokon-
taningkofi Jisas nuhwononto yafe
we'e so'mo nosonto humamentisofoho.
Osopo nohumentaningki inomokomoyo
sohwa nu'mahoningkofi ² Jisas kakoe
hungkuno ole lutihwamento, Anitu a'a-
mumo mokosyohumayoso olenoho.

**Jisas kako a'amu simonyo iyo
somne'no hungkuno uyimentisifo.**

(Luk 6:20-23)

³A'amu fiso Anitune'no huno engo muyo'njoso hofiko Anitumne'no huno wopingo wotipemano lifijo'manji hofiko simeho wopingo umo'nono. Anitu hofikimo umokosyohumayo hweho.

⁴A'amu simeho tango'njo humalofoso simeho wopingo umo'nono Anitu kako oso a'amu somo simeho wopingo umokumontonoho.

⁵A'amu fiso hofikoe yofemo monje yahinontifi Anituye yofe ho'nomalokwofoso simeho wopingo umo'nono. Yo'mayo wopingo Anitu wosejapmmo ulimentisoso hofiko'nefoho.

⁶A'amu wopayo mijoho pe'nyoso wopayo'no hi umo'nyo hopaso a'amu Anituye honingkano wopingomne'no hi umo'noso'manji oso hisomo Anitu kakoe hungkuno hisofe simehomo wopayo simeho hopaso uhnnimontonoho. Oseso hofikoe simeho wopingo umo'nono.

⁷A'amu fiso nom'ne a'amu hofikimo wonyo ulohofiwo'ningkohoho somne'no hitoho ulofahoningki wopingo'nohini ulohofiwo'ningkohofoso simeho wopingo umo'nono. Oso'no Anitu hofikimo wopingo uloho'montonoho.

⁸A'amu sife aho timo simeho haloho anga'nohino'njoso hofiko simeho wopingo umo'nono. Oso a'amu hiso Anitumo uhwonantifeho.

⁹A'amu simano hintotohino'njo somo nihoholofiwo'ningkohofoso simeho pompenjiyo umo'none'entifi iwo'ningkohofoso simeho wopingo umo'nono. Anitu ulimontonoho, Nje mehomi kuyoho.

¹⁰A'amu Anituye hungkunomo iningkayo'no syoho wopingo yontaningki a'amu nom'neso oso a'amu somo sitofo ujo so'nji wonyo ulohoho

so'no kako simeho wopingo umo'nono. Anitu umokosyohumamontonoho.

¹¹Sekwo a'amu soku ngkimo tifi nningkawowo'ningkohoho so'no a'amu nom'neso sekumo wonyo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji sejo so'nji sefotofo selohofikujo'no sekwo simeho wopingo wasemo'nono. ¹²Sekwo simeho wopingo semo'ningkuhwoso'no simonyo fiyimno. Sekwoe yahino wopingo olo hwaho lopo iwo'ningkohoho lo'nji ngkimo tifi nningkape lo'nji mpe iyo pa'nyoso ho'yango ahwomomoweho. Oso sefotofiwo'ningkohoho hopaso hofiko hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki ulimotofo somo ufoto'motofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe yahino wopingo so'no mpe iyo hopaso ahwomomo ma'mentohoho hopaso sekwo womantifeho.

**Anituye a'amu neso sa'nji
pomponaho'nji pa'nyofoho.**

(Mak 9:49-50; 4:21; Luk 14:34-35; 8:16; Joun 8:12)

¹³Sekwo olo hwaho loponjo sa pa'nyo kuyoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'ningkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. Nihu'nahone wonyo umo'nimotonoho. A'amu sa hiso mopijoso me-emiyonehoho.

¹⁴Sekwo hwahoponjo pomponaho pa'nyo kuyoho. Antime engo hwofiki'nyo saponjo molinyoso oso hiyae'm'maho. O'o, utihwa'nyoponoho.

¹⁵A'amu sikiloho mongkujontifeso ahwonte'mo kipitofahinyo'maho. O'o, hofiko ijempohopo ho'nahinyofoho. Oso a'amu ango somo humafijo somo pomponaho ulohofono. ¹⁶Olo hiloso sekwo hmmo'nimno. Sekwoe pomponahoso a'amufe timopo wolasyono. A'amu hofiko

sekwo honingkano wopingomo uhwonifijoso hofiko Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwoe yofe woho'nomantifeho.

Jisas Mousesiye honingkano hungkunomne'no ulimentisofoho.

¹⁷ Sekwo ngkine'no huno ole seyihwoloho. Ngko Mousesiye honingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwafe hungkuno ntnne'no wae yao'mne'nji pmmentohe hwo'nyoho. O'o ngkine'no huno ose seyihwoloho. Ngko hungkuno hiloso wae ya'mne'enji pmmentohe hwoni'maho. O'o, ngko hungkuno hiloso ne utihwayo'ne pmmentohefoho. ¹⁸ Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu fiso oso honingkano hungkuno ifalifaliyo we'e somo wae meeofoneho. O'o, olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'noso sohonta olo hungkuno hopi'nonohino hiloso nowentaningkuhwosi hungkuno hopi'nonohino ne imo'nonefoho. ¹⁹ A'amu fihwo Mousesiye honingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwafe hungkuno'nji anga'nohinoso mtihupesoso a'amu nom'ne somo oso honingkano mtihupe so'no lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo si'mofoso sohonta Anitu ulonefoho. Jije yofe monje innyo hwosoho. A'amu fiso Anituye hungkuno hopi'nonohino loso iningkawesoso a'amu nom'ne somo oso honingkano wopingomo iningkayo'ne lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo si'mofoso sohonta Anitu ulonefoho. Kiko yofe engo'njo hwosoho. Ose ulonefoho. ²⁰ Sekwo upa'nimno. Sekwo honingkano wopingoso a'amu Falisi sohwanji a'amu Mousesiye hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanjiye honingkano

wopingomo muyakolofe'manji sekwo Anituye angopo kako yokumpohn'nyo semokosyohumayo'ne mu'mapitnnehofo. O'o, mango mta'nnohini liwo'ningkohoho soku honingkano wopingo somo humayoso hopo'maho.

Hungkuno ito'no mihwajiyo'ne hungkunofoho.

(Mak 11:25; Luk 12:57-59)

²¹ Mousesiye honingkano hungkuno ole nto upa'niwo'ningkohoho, A'amumo fonjasiyo'eno. A'amu nom'nehumo fonjasyoso sohwo kakoe hungkuno ikwolofoneso wo'nyo hweho. ²² I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kakoe a'amumne'no simeho tohino umnyo'eno. A'amu simeho tohino umnososo sohwo kako tifi no'mo Anitu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nyo hweho. A'amu fihwo kakoe a'amu sohumne'no sitofo ujo'eno. Sitofo uloso sohwo kako Anitu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nyo hweho. A'amu fihwo nom'nehumo ilo'nyo hwosoho ujo'eno. O'o, oso a'amu huhwo sohwo kako tikanomo wene hweho.

²³ Kiko tajo ango somo noswohoji jije wonyo wae yafo'ne Anitumo jomo ulimo lohoji kiko nom'ne sohumne'no kikine'no simano hintotohino umnososo'no syafisyohoji ²⁴ u, kiko tajo ango somo uliko'mahoji oso a'amu huhwo sohwoepono komo'no uhuji hungkuno ito'no mihwajo. Hungkuno ito'no mihwajohosisi simeho pompengo iningkahosisi tajo ango somo asomo fusyo. Osopo Anitumo jije wonyo wae yafo'ne jomo uso.

²⁵ A'amu fihwo kikimne'no simeho tohino umnososo'no kiko komo'no simeho wopingo hmninyo. A'amu hungkunomo ito'no efisopihwajiyo sopo nokumotawenoho. Kako a'amu hungkunomo ito'no efisopihwa-

jiyo'njofepono kumotaweso'manji osopo a'amu hwapife tifo'njo sohwa nokitimafikuji impo'angomo intofakohufitnnoho. ²⁶Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Kiko impo'angoso kunto'no uliko'ma'mne hwosi'maho. O'o, simo'mo kiko jije yahino somne'no yo'mayo hamniyoho hopi'nonohinoso woho'nahumonnoho. Ose ulimentisofoho.

A'mohufo iyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

²⁷Hungkuno nom'ne nto upa'niwo'ningkohofoso ole, a'mohufo iyo'eno. ²⁸I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo nom'ne a'mu fisimo uhwononto hufo woma'mo lonto a'mu simne'no kakoe simeho fefoyo uyahoningki oso hwe huhwo sohwo a'mu si'nji kakoe hunomo hufo nto iso hweho.

²⁹Timo aho angahohnta'angoso honingkano wonyo kumokososo yo'mayo somo timo uhwoningkohoji huno wonyo syafihujo'manji oso hiso nihu'no yohotoho. Kiko wonyo iso'no'manji timo anga'no fitihwotofafo. Timo wopingo hufa'u'njo sohwo tikanomo uhnoho. O'o timo anga'nohino'nji honingkano wopingomo fiso. ³⁰Jije aho angahohnta'ni honingkano wonyo kumokososo aho hiso hntofamo lohofohoji foho'nafo. Aho wopingo hufa'u hi'njo hwosi tikanomo uhnoho. O'o, aho anga'nohino'nji honingkano wopingomo fiso.

Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹Hungkuno nom'ne nupa'niwo'ningkohofoso ole, Hwe fihwo kako kakoe ape woho'nahumo lihwo ape ho'nasiyo'neso iyoswo mti'mokuhwosi uyono. ³²I oso hiso'no

nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape honingkano wonyo mmofe'njo simo ho'nasyoso sohwo kakoe apefe honingkano wonyo umokumontonoho. Hwapingoso ape hisi nom'ne hwe sohomo uma'nososo Anitu kako timo uhwonyoso hwe hufa'u'njiyoho. I nom'nihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo honingkano somo mtihiposo so'no kako huhwo honingkano wonyo'njo hweho.

Jisas kako hungkuno nehopi yokintahopone'no lohono joso'no limentisofoho.

³³Hungkuno nom'ne upa'niwo'ningkohofoso ole, Hwasyo hungkuno nom'ne'no yokintahopone-eso nolikutoho. Hwe fihwo ole lososo, Ngko nehopi hufa'u sihune hwanne'no lohono. Ngko yo'mayo yo'mayo uyimo. Ose loso sohwo kako ito'no uyono. Hwe Engo sohwo olo hiso'no nuhwo'ningkuhwosi ito'nohini wosyafihu'montonoho. Ose nto upa'niwo'ningkohofoho.

³⁴I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no hungkuno pi'ningo nolikutoho. O'o, hungkuno ne'njo'nohino filimno. Sekwo a'amu yokintahoponjo sohwanne'no jije hungkuno nehopi imo'nyo'ne nulikutoho. Nihu'no nijwo'eno. O'o, yo'mayo ahwomomjo sohwanne'no nolikutoho. Ahwomoso Anituye epohumayofoho. Osopo yo'mayoso mokosyohumawo'ningkisoponoho.

³⁵Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no sekwo hungkuno nehopi imo'nyo'ne nolikutoho. O'o, hwahoso Anituye epohumayo sife ho'nasiyo'nefoho. Olopo yo'mayoso mokosyohumawo'ningkisoponoho. Sekwo Jelusalemne'no sekwo

hungkuno nehopi imo'nyo'ne nolikutoho. O'o, Jelusalem sopo Anituye angoponoho. ³⁶ Sekwo sekwoe mnokinomne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no nolikutoho. O'o, sekwoe mijiyo halojo wofokafono. Sikwo'mno wofokafono, lisoso halojo wofoka'montolaho. Sikwo'mno wofoka'montolaho. Awonoho. ³⁷ Oso'no sekwo hungkuno ne'njo'nohino ulimno. Eno, eso'nji Awonoho, eso'nji oso'nohinoho. Hungkuno nom'neso hwe wonyo Seten mta'ango linyofoho.

Jisas yahino wonyo a'amumo asomo ulohofono eno ulimentisofoho.

(Luk 6:29-30)

³⁸ Hungkuno nom'ne nto upa'niwoningkohofoso ole, Hwe fihwo jije timomo wonyo kumokososo kiko kakoe timo wonyo umojo. Hwe fihwo jije mango fonjokujakumofososo kiko kakoe mangomo fonjokulipijafo. ³⁹ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kikimo wonyo kilohofososo kiko kakimo ilojimofe'eno. O'o, awonoho. Hwe fihwo kako jije manjijohopo kuposososo manjijoho fehohnjo utihwaho. Osopo wakuposono. ⁴⁰ Hwe fihwo kikine'no hungkuno hi'njo sohwo jije manji'mofo woma'mo lososo osohumo jije manji'mofo'nji sife manji'mofo ntne'no uyo. ⁴¹ Hwe yofe engo'njo fihwo kako sekwo'nji hano ho'yango'nji tifo lopo wemoyano selososo sekwo hano sawemo spono fisimno. ⁴² Hwe fihwo ole seloso, Sekwo yo'mayoso ntapmno. Ose selososo sekwoe yo'mayoso uyimno. Hwe fihwo ole seloso, Sekwoe ho'yango yo'mayoso nokiso ntapmno. Ose selososo sekwo hohujo ikinjimofikutoho.

Jisas mango hwamne'no simeho umo'nyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ Hungkuno nom'ne nto upa'niwoningkohofoso ole, A'amu sekwo'njo mofone sopo humalofo somo simeho umo'nyo'ne uyimno. I oso'no sekwo mango hwamo simeho umo'nyo'ne ukutoho. ⁴⁴ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwoe mango hwamo simeho umo'nyo'ne ufijoso a'amu wonyo selohofiwo'ningkohofoso somne'no Mphumo jomo ulimno. ⁴⁵ Ose ifijo so'no sekwoe Mphwo ahwomomo humaso sohwoe yahinomo uningkowantifeho. Anitu kakoe mofehi'nyoso a'amu wopingo'nji wonyo'nji humalofo somo ulono lonto uyiwo'ningkiso hweho. A'amu honingkano wopingo'njo honingkano ito'no miningkayo'njo somo ifoyo wosapijono lahoningki syuwo'ningkohoho. ⁴⁶ Sekwo a'amu simeho umo'nyo'ne sejapiwo'ningkohofoso osomne'nohini simeho umo'nyo'ne uyifijoso Anitu kako wopingo peho'no wosejapmmontolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njososo ose iwo'ningkohofofoho. ⁴⁷ Sekwo sekwoe a'amu'nohino somo wopingo uwo'ningkohofoso so'no sekwoe honingkano nom'ne somo uhwofilofoso pipilo. Awonoho. A'amumo Mphwo Anitumo miningkayo'njo hi ose iwo'ningkohofofoho. ⁴⁸ I oso'no sekwoe Mphwo Anitu ahwomomo humaso sohwo pa'nyo hmmo'nimno. Sekwo a'amu wopingo'nji wonyo'njo somo wopingo ulohofikujo'no Anitu kako humaso hopa fehummamno.

**Jisas a'amumo ufo'mayo'ne
hungkuno ulimentisofoho.**

6 Sekwo olo yahino loso'no i'waho fiyimno. Sekwo yahino wopingo wopingoso a'amu wonahonife likuji ikutoho. O'o, ose ifijoso sekwoe Mpo-hwo Anitu ahwomomo humaso sohwo sekumo oso hiso'no wopingo mosejape'njo uyimontonoho.

² Sekwo a'amu umofonyo iwo'ningkohofo samo yo'mayo uyano lifijo'manji e'wano, hiyaso uyimno. A'amu mango'nohinoso wonahonife lontifi Anituye tajo angon'no sopo honingkano utihwa'nyopo iwo'ningkohofofoho. Hofiko hwe moya'mi nakwoe yofe woho'nonemapife lontifi iwo'ningkohofofoho. Upa'nimno. Oso a'amu hiso nom'ne wopingoso Anitu mta'ango momasofoho. O'o, a'amu hwahoponjoso hofikoe yofe ho'noma'nyoso oso mpe hopaso nto mahofa. Hofikoe nom'ne mpe iyo hopaso ahwomomo mauyoho. ³ Sekwo a'amu nom'ne somo ufo'mano lifijo'manji e'wano noho ufo'mapmno. I oso'no a'amu nom'neso sekwoe yofe noho'nosemapitnnoho. Masehonifitnneho. ⁴ O'o, hiyaso fiyimno. Yo'mayo wopingo hiyaso iwo'ningkohofa so'no Mpohwo Anitu kako nosehoningkuhwosi wopingo wosejapmmontonoho.

**Jisas Mpohumo jomo ujo'ne
hungkuno ulimentisofoho.**

(Luk 11:2-4)

⁵ Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji sekwo a'amu mango'nohinosofe yahinomo iningkakutoho. O'o, hofiko a'amu wonepa'nife lontifi Anituye tajo angon'no honingkano momingo engo sopo lohofontifi uliwo'ningkohofofoho. Upa'nimno. Oso hiso'no a'amuso hofikoe yofe ho'nomayoso mpe pa'nyoso nto mahofa. ⁶ I oceso kiko sohwo Anitumo

jomo ulimo lohoji kiko'nohini jije angomo swohoji anga hoku'yoso pijwasyo-hoji jije Mpohumo jomo uso. Kako oso anga hiyaso so'mo kiko'nji humaho. Jije Mpohwo osopo kohoningkuhwosi yo'mayoso wokijapmmontonoho.

⁷ Kiko Mpohumo jomo ulimo lohoji osohonta hungkuno pi'ningo engo liwo'ningkohofoso pa'nyo ujo'eno. A'amu Anitu ne sohune'no huno muyo'njoso hofikoe hwasyo anitu sohwo hungkuno pi'ningo engo uliwo'ningkohofofoho. Hofiko huno ole, Nakwo hungkuno pi'ningo engo ulihwasi nakwoe anitu sohwo kako nonepa'ningkuhwosi wonejapmmontonoho. ⁸ Oso pa'nyo sekwo ikutoho. O'o, yo'mayo umofonyo yohojo so'no Mpohwo kako huno nto uyohoho.

⁹ Sekwo Mpohumo ole ulimno. Nakwoe Mpohwo sohwo, kiko ahwomomo humahnno. Nakwo jije yofe wopingo'nohinoso ne'no nowentihwonefoho.

¹⁰ Oso sikuno kiko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono.

Jije hungkunomo a'amu ahwomomjo so'nji yo'mayo so'nji kiningkawowo'ningkohofa hopaso nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi ose wokiningkopano.

¹¹ Olo sikuno lomne'no nakwoe wosopayo fonejape.

¹² Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofwo'ningkohofa sofe wonyo wae yao'malohwone hopaso nakwoe wonyoso wae fenamofa.

¹³ Kiko nakumo yamofa nalohofa somo nonehumajohotoho.

O'o, Hwe wonyo sohwoe yo'mayoso ne'mahwoso'no yo'mayo wonyo somo uyakolofa'ne fonejape.

[Enemokosyohumayo hwosoho.
Yokumpohn'nyo ne hwapingo
hwosoho. Pomponaho ne somo
humahnno hwosoho.

Ne'nohino nowentihwonefoho.
Hungkuno nehopeho.]

¹⁴Upa'nimno. Sekwo a'amu wonyo selohoho sofe wonyoso nihu'nahone hohujo hohnta'ne meho'nafikujono sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyo hiso wae weesemo'mtonoho. ¹⁵I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofosofe wonyoso hohujo hohnta'ni momeho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo Anitu sohwo kako sekwoe wonyo wae meesemofonehoho.

Jisas wosopayo manyo'njo humayo so'no hungkuno ulimentisofoho.

¹⁶Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji Mpohune'no huno anga'nohino so'no wopayo manyo'njo nohumentaningkuji sekwo a'amu mango'nohinoso simano wonyo ikiniwo'ningkohoho hopa humafikutoho. O'o, hofikoe simano wonyo ikinyoso a'amu wonahonifentifi a'amu wopingofoho wonalife nolontifi iwo'ningkohofofoho. Mpohune'maho. O'o, hofikoe yofe'nohini ho'nomayo'ne iwo'ningkohofofoho. Oso'no hofikoe yofe nto ho'noma'mentohoho so'no hofikoe mpe pa'nyofoho. Mpe pa'nyo nom'neso ahwomomo mauyoho.

¹⁷O'o, sekwo Mpohune'no wopayo manyo'njo humafikujiki sekwoe mijiyomo hwone mijo ehaloho'ningkuji sekwoe simanomo mijo fiyatiku'nimno.

¹⁸Ose ikuji a'amu nom'neso kiko manyo'njo humentaningkijo so'no hofiko huno muyonehoho. O'o, kiko yo'mayo hiyaso'mo iwo'ningkinoso jije Mpohwo a'amu muhwnonyo'njo sohwo kako'nohini kohoningkuhwosi mpe hopa wokijapmmntonoho.

Jisas ho'yango hu'meesiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 12:33-34)

¹⁹Olo hwaho lopo sekwoe yo'mayo yo'mayo ho'yango wopingoso nohu'meesyikutoho. O'o, olo hwaho lophonjo nangkumeho syuhwosi hwaho ifulohofihwosi ho'yangoso wonyo umo'nimontonoho. Oseso a'amu hufo'nohino yiwo'ningkohofoso tojo nowonampekuji hufo uyantifeho. ²⁰Oso'no sekwoe ho'yango ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sopo nangkumeho maswonehoho. Hwaho mifulohofonehoho. A'amu hufo mifitnnehoho. ²¹Ango jije ho'yango yo'mayo wopingo wojo sopo jije simeho hi oso hopo weho.

Jisas a'apahomjo pomponaho so'no hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 11:34-36)

²²Sekwoe timoso sekwoe huyo'man-gofe pomponaho pa'nyofoho. Timo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. ²³Timo pi'ningo'manji sikwo'mjoho'mo humalofo. Sekwo pompo-hahopo humalofo soku yahino pi'ningo pi'ningo mafikujiki apa'no sikwo'mjoho'mo fosyohumafikutoho. Ose ifijo'manji jije hunomo nihu'no sikwo'mjoho engo mjaofoho.

Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho mulohofiyo'nehoho.

(Luk 16:13)

²⁴Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyo sopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyo so'manji syoho ulohofiyo sohwo kako hwe engo fihumo simeho wopingo uyihwosi nom'nihune'no simeho wonyo uyimontonoho. U,

anga'nohino sohwo syoho somne'no hi umo'ningkuhwo'so'no nom'nihumne'no ngkilaho unimontonoho. Kiko Anituye syoho so'nji yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo kemokosyohumahojoso kiko syoho ito'no mihnnehino.

Jisas yo'mayoso hi umo'nyo so'no huno pi'ningo engo syafisiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 12:22-31)

²⁵Oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo sekwoe foyohumayo so'no huno pi'ningo engo syafisyikui ole nolikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Nakwo mijo peho nanehwono. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'ningo engo syafisyikui ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinimonnto. Nakwo songo humalohwoneso wopayo'nohini nyo'netaho. Nakwo a'apaho hi'njo'nwi nem'no manji'mofo iyo'ne'nohinotaho. Awonoho. ²⁶Sekwo yihufu somo uhwonimno. Hofiko wopuyo huliwo'ningkohofomaho. Hofiko wopayo ango somo wopayo momehu'meesyiwo'ningkoho yohofofoho. O'o, seningkwowho Anitu ahwomomo humaso sohwo kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uyiwo'ningkohoho. Sekwo Mpohwo Anitu yihufu sikinjo somne'no wonyoho fiyo mokosyohumaho. I a'amu sokumo Mpohwo wopingo wosemokosyohumamtolaho. Ou, ikono. ²⁷Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'ningo pi'ningo syafisyihwosi nje soswo sawemo umokinimne'no yohoho lososo ne umo'nimontolo. Awonoho.

²⁸Oseso sekwo hwapife nem'no manji'mofo yo'mayo somne'no huno pi'ningo engo peho'ne syafisiyo'ningkohoho. Sekwo wokoso fofu so'no huno fisyafihupmno. Hofiko

yo'mayo syoho anefoho. Hofiko ne yo'mayoso mojiyofiwo'ningkiyohoho. ²⁹I oso'no ole woselimonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwapingo'njo sohwo kako kakoe hwapife wonyoangkofu yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofu we'e somo muyakolofonehoho. ³⁰Ou, oso wokoso fofu sikuno fihumo syohopo lohofososo mo'ningkanta a'amu nolofekuji tohomo wolofefantifeho. I oso'no oso wokoso fofu Anitu wonyoangkafo mti'mokuwo'ningkiso somo uhwonontaneso wopingofoho liwo'ningkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anitu kako hofiyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo. ³¹Oso'no sekwo huno pi'ningo engo syafisyikutoho. Sekwo ole likutoho, Nakwo wopayo peho wonantanto. Mijo peho nanehwono. Hwapife peho yanehwono. Ose likutoho. ³²Awonoho. A'amu kengo hopi'nohinoso hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'ningo pi'ningo syafisiyo'ningkohoho. I oso'no sekwo Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahoningkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wopingo wosemokosyohumamontonoho. ³³I simo'mo Anitu semokosyohumayo so'nji kakoe honingkano wopingo'ntnno huno fisyafisiyo'ningkuno. Oso'no syafisiyo'ningkui Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmmontono.

³⁴Oso'no yo'mayo mo'ningkajo somne'no huno syafisiye'eno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo tango i'mofapiwo'ningkisofoho. Mo'ningkajo sikuno sohwoe tangoso mo'ningka'nefoho. Olo sikuno

lomo i'mofaposo tangoso olo sikuno lomnefoho.

**Jisas a'amu nom'ne
somo wonyo ulohofone
hungkuno ulimentisofoho.**

(Luk 6:37-38, 41-42)

7 Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilofikuji wonyofoho nulikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho.

² Sekwo nom'ne somo yo'mayo ulohofiwon'ningkohofone so'no oso pa'nyoso Anitu waselohom'ntonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uyiwo'ningkohofone hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapm'ntonoho.

³ Kiko jije hningkwa'wehwoe timomjone hintalinyo wojo somo peho'no uhwonalokuno. I jije timomjone iyo feejone engoso hofokine' nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije timomjone iyo feejone engoso hofokine' nakuwojoso momoho'namo'nyo sohwo ⁴ kiko jije hningkwa'wehumo ole pone'no ulalokuno. Ngko jije timomjone hintalinyo wojo we'eso wae weekumom'ne'no yohono. Ose ulohojine pipi uyimonto.

⁵ Kiko mango'nohino hwohoho. Simo'mo kiko jije timomjone iyo feejone engoso hofokine' nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohojine kiko timo ito'no uhwoningkohojine hwangukujine hningkwa'wehwoe timomjone hintalinyo we'eso wae fiyo.

⁶ A'amu honingkano wonyone'njone siwojo pa'nyo somo Anituyehungkuno wopingosone nolutihwafikutoho. Lutihwafijone'manjin hofikone ikinjaofikuji woselantifeho. Sekwo sekwoe nijwo yo'mayo wopingosone hwahomone hon' nahu-fijone'manjin yahu hwotohone hulimone lififitnnohone. Oso pa'nyo a'amu Anituyehungkunomone hwotohone fewone'ningkohofone somo Anituyehungkuno nulikutoho.

**Jisas Mpohumo jomone ujo'ne
hungkuno ulimentisofoho.**

(Luk 11:9-13)

⁷ Sekwo Mpohumo jomone ne'no ulifijosone kako yo'mayone wosejapm'ntonohone. Sekwo yo'mayone so'no hafihafehone tipentaningkuji sekwo osone hisone uhwonantifeho. Sekwo hokuyopone hwaningone fonjikujo'no Anitu kako sekumone wosehwosampo'mntonohone. ⁸ A'amu hopine'nonohinosone Anitumone yo'mayone so'no jomone ulikujo'no Anitu uyimntonohone. A'amu yo'mayone so'no hofikone hafihafehone tipifijosone wotipemantifeho. A'amu hokuyopone hwaningone fongkupijosone Anitu kako wosehwosampo'mntonohone.

⁹ Ou, sekwoe hwe fihwoe mehominone kaningkwohumone wopayone ntape ulososone kaningkwohwo sojone uyimtolahone. Awonohone. ¹⁰ Ou, hwomune fihwo kaningkwohumone inanikune ntape ulososone kaningkwohwo homa wonyone umtolahone. O'one awonohone. ¹¹ Osesone sekwo honingkane wonyone'njone huhwasine sekwoe mehomimone yo'mayone wopingone'nohinone uyiwo'ningkohofone so'no sekwo hunone ole waseyone. Sekwo sekwoe seningkwohwo Anituhwomomone humasone sohumone jomone ulikujo'no kako kakoe Towahunone wopingosone yo'mayone hwahoponjomone yakolone'nyosone wosejapm'ntonohone.

¹² A'amu nom'nesone sekumone wopingone wonalohopifehone semone'ningkisone'manjin e'wone, sekwo simo'mone osone yahinone hisone hofikimone ulohopmno. Sekwo osone hisone ifijosone Mousesiyehone honingkane hungkuno so'njine a'amumone Anituhungkuno uyahoningkone limotofone sohwanjiyehone hungkuno hwapingone somone uningkwantifeho.

Jisas ango songo ne'no humayo'ne hoku'yo we'e so'no ulimentisofoho.

(Luk 13:24)

¹³ Sekwo soku hoku'yo we'e somo fohumno. A'amu tohino mayo'ne honingkanoso engofoho. Oso honingkano engo homo somo a'amu pi'ningo engoso tifi iningkwalokwofo. ¹⁴ Honingkano songo ne'no humayo'neso we'efoho. Hoku'yoso engo'maho. Olo honingkano homo somo yafe engo pa'nyo so'mo syoho engo wo'nyofoho. A'amu anga'no anga'no oso honingkano somo wotipemantife'no yalokwofoso tifi iningkwalokwofo. Oso hoku'yo we'e homo somo sekwo fohumno.

Jisas a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no hungkuno limentisofoho.

(Luk 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ Sekwo A'amu Anituye hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji mesyilutihwayo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Oso a'amu hiso hofikoe a'apaho sohohta'ni wopingofoho. I simeho ajwomo'mo pisakino'njofoho. Oso a'amu hiso hofiko siwojo pa'nyofoho. Sekumo wonyo wosemokantife'no yalokwofo. ¹⁶ Yo'mayo honingkano imofiwo'ningkohofoso sekwo uhwonifijoso hofikoe hwapingoso huno waseyono. Kiko iyo hiyayo yongo'njo nontimjoso ipisayo me'wampe'njo wamjimtaho. Awonoho. Solongkoyo sayo pa'nyoso kakoe iyo nontimo unto'nawo'mtonoho. Oso iyo hiyayo ipisayo ane'njo pa'nyoso a'amu honingkano wonyo'njo somta'ni hungkuno wopingo upo'nantantaho. Awonoho. ¹⁷ Oso pa'nyoso iyo wopingoso ipisayo wopingo unto'nimontonoho. Iyo wonyoso ipisayo wonyo unto'nimontonoho. ¹⁸ Iyo wopingoso ipisayo wonyo unto'nimonto'maho.

Iyo wonyoso ipisayo wopingo unto'nimonto'maho. ¹⁹ Ou, iyo ipisayo wonyo into'nyoso hofiko nolofekuji tohomo wolofefantifeho. ²⁰ Oso'no a'amu hwasyo hungkuno'njosofe honingkanomo uhwoningkuji hofikoe hwapingoso sekwo huno waseyono. Seteniyefoho. ²¹ Sekwo huno ole syafisyikutoho. Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko ngkimo ole ntiwo'ningkohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, ose ntiwo'ningkohofoso Anitu mokosyohumaso ango sopo nohufitnnefoho. Ose syafisyikutoho. Nihu'no awonoho. A'amu fihwo kako nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo tifi iningkaweso sohwo kako Anitu mokosyohumaso angoso notipihwononefoho. ²² Oso Sikuno Engo hungkuno ikwolofone somo hwe moya'mi pi'ningo engoso ole ntifitnnefoho, Hwe Engo sohwo, nakwo a'amu somo jije hungkuno wopingo lutihwawo'ningkuhwone'nwoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo jije yofe lontaneso towahuno wonyo somo wae yaofiwo'ningkuhwonefoho. Nakwo jije yofe lontaneso yo'mayo wonyoangkafoso a'amumo utihwayo'ne iwo'ningkuhwone'nwoho. ²³ Ose ntifijoso ole ulimnefoho. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. O'o wonyo imotofo kuyoho. Ngko'njopo nohumafikutoho. Noho fohumpopmno.

Jisas ango moja yahino hufa'uyo so'no ulimentisofoho.

(Luk 6:47-49)

²⁴ A'amu fihwo olo nje hungkunolo nupa'ningkuhwosi tifi iningkaweso sohwo kako hwe huno wopingo'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo kako ango hwaho wopingopo molinyo hweho. ²⁵ Ango wopingopo nomolahoningki ifoyo syonto mijo

ifofayo yonto ti'mayo yokumpohn'nyo yonto oso ango homo somo ifofo mojawohojwafefoho. O'o, ango hiso hwaho wopingopo molinyo so'no mopiwasoyonehoho. ²⁶ A'amu nom'nihwo olo nje hungkunolo nupa'ningkuhwosi tifi monningkaposo sohwo hwe huno'maso sohwo ango wosohopo molinyo sohweho. Hwe huhwo sohwo mijo tafepo kakoe ango nomolahoningki ²⁷ ifoyo engo syonto mijo ifofayo yonto ti'mayo ikwato lohofonto ango nontimo jwohohwo'namo loho'mentisoso piwahu'mentisofoho. Oso ango nopiwasoyonto pomuyo engo ho'nimentisofoho. Nje hungkuno osohopeho.

²⁸ Jisas ose ulahoningki a'amu nupa'nontifi kakoe hungkuno so'no yomo imentohofofoho. ²⁹ Hwapingoso hofiko a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa oso pa'nyo hwa'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwapingo wo'nnyo hweho. Ose limentohofofoho.

**A'amu a'apaho uyo
wonyo'njo sohomo Jisas
wopingo umokumentisofoho.**

(Mak 1:40-44; Luk 5:12-14)

8 Jisas kako hwofiki'nyo sopo nuliko'manto womentisoso a'amu pi'ningo engo kakimo tifi iningkawomentohofofoho. ² Osohonta hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo Jisasimo nu'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo wopingo wanimokumo liso'manji jije yokumpohn'nyoso hoponoho. ³ Ose ulahoningki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohomo ulimento, Ou, wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmmo'nyo. Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo wopingo komo'no imo'nimentisofoho. ⁴ Wopingo imo'ningkahoningki Jisas

ulimento, Upa'nyo. Kiko olo hilo so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, komo'no nuhuji a'amu tajo ango syoho'njo sohomo jije a'apaho wopingo loso utihwaho. Nokohoningkuhwosi kiko hohonta Mouses yo'mayoso limentiso hopaso Anitumo uyohojayo. Jije mnokino moi'wo imo'nyo so'no isamayokafoho. Oso hiso'no a'amuso uhwoningkuji jije a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'ningkiso so'no huno wosyofisyantifeho. Jisas ose ulimentisofoho.

**Jisas hwe yofe engo'njo sohwee
syoho ulohofiyo sohomo
wopingo umokumentisofoho.**

(Luk 7:1-10)

⁵ Jisas hwaho Koponeyamne'no womentisoso oso hopo sopo hwe fihwo yofe engo'njo a'amu Loum sofe a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumayo sohwo Jisasimo nu'manto hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, ⁶ Hwe Engofo, nje syoho ntohofiyo sohwo kako mnokino uyahoningki ango'mo fosyohumaho. Kakoe a'apaho songo songo miyo'njo yonto tohino mikunimposo umnalofoho. ⁷ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko nu'mo wopingo umokumo.

⁸ Ose ulahoningki ulimento, Hwe Engofo, oso'ne'maho. O'o, kiko nje angomo ko swapihneso ngko hwe wopingo hwo'nnye ango'maho. O'o, kiko hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntohofiyo sohwo kako wopingo umo'nono. ⁹ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwo enjwa'mo humale so'no ngko hofikoe hungkunomo tifi ito'no iningkawo'ningkohe hwo'nyoho. U, hofiko ngko huhwo'nimo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano uli'me'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohomo oyomo uli'me'no kako wapmmontonoho. U, ngko nje syoho ntohofiyo fihumo,

Olo syoho fiyo uli'me'no kako syoho uyimontohono. Oseso kiko hungkuno'nohini ulohojo'no ngko huno nyohoho. Nje syoho ntahofiyoho wopingo umo'nimontonoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁰Ose ulahoningki Jisas yomo yonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Ngko a'amu Isilael sofe simeho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho. ¹¹Upa'nimno. Hwe moyami hungkuno kengo kengo'njoso Anitu a'amumo esemokosyohumayo sopo nosyukuji hofiko sekwoe seyakwosa Apilohamiyo Aisakiyo Jekoupiyo oso hwanji nohumafikujoso wopayo nonifitnefoho. ¹²I, A'amu Isilael Apilohamiye imu fehohnjo soku esemokosyohumayo sopo nta'ni Anitu kako sekumo wae yasemofososo sekwo sikwo'mjoho'mo fosyohumantokutne kuyoho. Oso hopo sopo fosyohumafikuji sekwo hulinkwajingo ifaloho'ningkuji humotaho engo lifitne kuyoho.

¹³Kakoe inomokomoyo sohwamo ose ulonto hwe yofe engo'njo sohumo ulimento, Kiko simeho hi'ntnnono ngkimo ntape so'no yo'mayo so'no kumo'ningkisoso wakiloho'monnoho. Ose ulahoningki oso hohosohonta syoho ulohofiyoho sohwo wopingo imo'nimentisofoho.

Jisas Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

¹⁴Oseso Jisas Pitafe angomo noswonto uhwonimentisoso Pitafe konemi a'apaho tohomtnno'njosi saho fosyowentaningki uhwononto ¹⁵kakoe ahomo nupm'mokahoningki a'musi kakoe a'apaho toho mtnnoso moi'wo imo'ningkahoningki a'musi kako

nolikafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas a'amu pi'ningo engo somo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

¹⁶Oso sikuno ne so'nji a'amuso hofiko hwe moyami towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo somo Jisas nohumentanjopo motapmentohofoho. Nomotopahoningkofi Jisas hungkuno lonteso towahuno wonyo somo wae yaofonto a'amu mnokino'njo hopi'nonohino somo wopingo umokumentisofoho. ¹⁷Oso hohosohonta oso hungkuno Anitu Aisaiya sohumo uyahoningki lutihwamojo sohwoe hungkunoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiloso ole, Kako nakwoe mnokino wonyoso wae enao'mentisofoho.

Nakwoe yo'mayo tangoso kako ma'mentisofoho.

Oso hungkunoso Aisaiya hohonta limentisofoho.

A'amu fihwo Jisasimo uningkamo limentisofoho.

(Luk 9:57-60)

¹⁸Jisas kako a'amu pi'ningo engo kakimo ifeehu'mo yimahoningkofi uhwononto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'nne'no wowekehvano. ¹⁹Ose ulahoningki hwe fihwo honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasimo u'manto ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, kiko ango nti'mno usoso ngko tifi wokiningkamonnho. ²⁰Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sikisiwojo sohwa hofiko hofikoe sokimo hi'njo hwafoho. Yihufu sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho fosyawel'neso ane hwo'nyoho.

²¹Ose ulahoningki nom'ne hwe Jisasimo iningkawowo'ningkiso sohwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko huhwo'ni tifi wokiningkapmmonnoho. I oso'no simo'mo ngko nje mpohwo kaki'no pi'nimomo ijopijisyasi'mo pe-eso. Wopingotaho. ²²Ose ulahoningki Jisas ulimento, Awonoho. A'amu ngkimo tifi monningkapifijoso hofiko ujopijisyahufe. Kiko ne'no nningkape.

Jisas ifofo engo somo moi'wo hmmo'nyo ulimentisofoho.

(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

²³Ose ulonto Jisas yofayokinomo nokotosahoningki kakoe inomokomoyo sohwa tifi iningkamentohofofoho. ²⁴Yofayokinoso mijopo nowentaningki mijo ayoso hwofiki'nyo pa'nyo imo'nonto yofayokinomo ufehu'mokahumonto yahoningki Jisas kako saho humofosyawentisofoho. ²⁵I inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo komo'no ulikafontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, fonefo'maho. We'enepi nakwoe yofe moi'wo umo'nantane'no yalokuhwono. ²⁶Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo iyoho peho'no seningkohoho. Sekwoe simeho hi'ntnnonoso we'e'njo hwasoho. Ose ulonto nolikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahoningki mijo apa'no songo songo miyo'njo nihu'nahone lifawo'mentisofoho. ²⁷Inomokomoyo sohwa ose uhwonontifi yomo yontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwo peho sohwo. Ifofo'nji mijo'nji kakoe hungkunomo haloho'nohini yohoho. Ose hnnimentohofofoho.

Jisas hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnnamo'nyo sohwa'umo wae yao'mentisofoho.

(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

²⁸Jisas mijo ayo somo nongkihnta'ni hwaho Ngkatola sopo i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta hwe towahuno wonyo ehuhnnamo'nyo sohwa'u u'ma'mentisoyefoho. Oso hwe sohwa'u hiko a'mopijohino sopo humohumantisiyo hwa'u pmmmentisoyefoho. Oseso oso hwe sohwa'u towahuno nihu'no wonyo ehuhnnamo'nyo sohwa'u a'mopijohino honingkano somo wopanjitikenontifi a'amuso iyoho unimojofoho. ²⁹Osohonta siko Jisasimo johohomo'no lonji ulimentisiyo, Kiko Anituye Hwomu Ne hwasoho. Kiko nekumo peho weloho'mne'elo. Nekwoe sikuno mmo'nyofoho. Kiko nekumo tohino wejapmmonne'no lapohino. Ose ulimentisoyefoho. ³⁰Hopo sopenjo yahu pi'ningo engoso kengo nampo humantifi mno humijohofofoho. ³¹Oseso towahuno wonyo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Kiko wae wenaom'ji'manji kiko oso yahu pi'ningo engo nongkwanjo nompono fonehwajo. Nakwo yahu somo wehuhnaofano.

³²Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, E'wa, sekwo mpanimno. Ose ulahoningki towahuno wonyo hiso oso hwe hufa'uyo sohwa'umo uliko'mantifi yahu somo ehuhnao'mentohofofoho. Ehuhnaofahoningkofi yahu hiso hofiko hano kunto kunto'no wentife iwo'mangomo mtiku'nontifi mijo ayomo nihu'nahone mehulo'mentisofoho. Nomehulofahoningki mijomo poyo imo'nimentohofofoho.

³³Oso yahu mokosyohumayo sohwa angopono komo'no wentifi oso hungkuno hopi'nonohinoso ulimentohofofoho. Hofiko mpoyo hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnnamo'nyo

sohwa'umo yo'mayo u'ma'mentiso so'no humalohofoho. ³⁴Osohonta a'amu ango hopo sponjoso hofiko Jisas humentanjopo noswo'nontifi Jisasimo nuhwonontifi hungkuno ole ulimentohofi, Kiko nakwoe hwaho lopo nofosyohumahofoho. Nom'ne angopono fiwano. Ose ulimentohofoho.

Jisas hwe sife aho pe'nnyo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

9 Jisas yofayokinomo kotasonto ayo momingo somo ku'mokwawento kakoe ango hwapingo sopo i'mofamentisofoho. ²I'mofaohwahoningki a'amuso hofiko hwe nom'ne sife aho pe'nnyo sohwo kakoe ijempohopo'nohini saho fosyawowo'ningkiso sohomo Jisasiyepono itokwopmmentohofoho. Itokwopahoningkofi Jisas kako uhwonimentisoso hofiko kakine'no simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyohoningkofi uhwononto Jisas oso a'amu mnokino'njo sohomo ulimento, Nje hwomu sohosi, kiko iyoho kiningkuhwoloho. Ngko jije honingkano wonyoso wae nto yakumofohono.

³Ose ulahoningki a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa nohumantifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo sohwo kako Anitu pa'nyo pojijalofoho.

⁴Ose hningkahoningkofi, hofikoe hunoso Jisas kako huno moi'wonoho. Oso'no Jisas ulimento, Sekwoe simeho mo'mo huno wonyoso peho'no syonifisyantokwofo. Ole losyonifisyantikwofo, ngko a'amufe wonyo wae meefonehoho losyonifisyantikwofo. ⁵⁻⁶Anitu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne nihwatimentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe honingkano wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo jije honingkano wonyo wae

weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo simeho mo'mo muhwonifitne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni utihwa'nyopo setihwahn'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohomo ulimonne'no yohono. Hofikimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohomo ulimento, kiko nolikafohoji jije ijempohoso nomahoji jije angopo ne'no mpano. ⁷Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo nolikafonto kakoe angomno umentisofoho. ⁸Nowahoningki hwe moya'miso nuhwonontifi iyoho uningkahoningki hofiko ole limentohofi, Anitu kakoe yokumpohn'nyo engoso olo pa'nyo loso hwe lohomo uyohoho. Huno ose uyahoningki hofiko Anituye yofe ho'noma'mentohofoho.

Jisas Matiyumo uhwosopo'mentisofoho.

(Mak 2:13-17)

⁹Oseso Jisas hano wento uhwonimentisoso hwe fihwo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe ango somo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Matiyu. Oso hwe huhwo sohomo Jisas nuhwononto ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Ose ulahoningki Matiyu nolikafonto tifi iningkamentisofoho.

¹⁰Jisas Matiyuye angomo nohumentaningki a'amu nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo honingkano wonyo'njo sohwanji a'amu wonyo honingkano'njo nom'ne so'nji nohumentaningkofi hofiko Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo nimentohofoho. ¹¹Nonontaningkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa nuhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwo ulimentohofi, Sekwoe Hwe Engo lohwo kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo lohwanji

a'amu wonyo honingkano'njo lo'nji wopayo peho'no nalofoho.

¹²Ose ulahoningkofi Jisas nupa'ntonto pahnnimo hungkuno ulimento upa'nimno. A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hofiko a'amu uyohofahosiyo'njo sohomo mu'mapitnnehofo. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho.

¹³Oso pa'nyoso ngko a'amu honingkano wopingo'njo hwona'nyoho liwo'ningkohoho somne'no johoho lutimayo'ne pmmontohe hwoni'maho. O'o, ngko a'amu honingkano wonyo'njo somne'no pmmontohe hwo'nyoho. Sekwo Anituye hungkuno somne'no huno waseyono. Hungkuno ole, Sekwo nom'ne somne'no hitoho uloho so'no nimo'ningkohoho. I sekwo ngkine'no hwomtame ko ntohofontifi nom'ne a'amu somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho. Oso hungkuno somne'no huno waseyono.

**Jisas kakoe yahino
songo'nji hohontajo yahino
so'ntnne'no ulimentisofoho.**

*(Mak 2:18-22; Luk
5:33-39; Joun 3:29-30)*

¹⁴Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwa Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Nu'mantifi ulimentohofi, Nakwo'nji a'amu Falisi sohwanji wopayo manyo'njo humayoso Anitumo jomo ujo'ne yahinoso iningkawowo'ningkuhwonefoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo manyo'njo humayo yahino somo miningkayo'njo peho'no yalokwofo.

¹⁵Ose ulohoningkahoningkofi Jisas pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo kako ape songo mayo sohonta osohwo kakoe a'amu'nji nohumahwosi hofiko simeho tango'nji wohumantifi taho. Awonoho. Hofiko simeho wopin-

go'nji wopayo engo wonantifeho. I oso'no hwangku oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasyikujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikuji wosopayo manyo'njo uyan-tifeho. Ose ulonto pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento,

¹⁶Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwapife nom'ne songo we'eso nomahwosi tontamo somo lojwohofojasi lohofihwosi yakife uyimtolaho. Awonoho. Engo womnahoti'montonoho.

¹⁷Ose ulonto pahnnimo hungkuno tiffinjoso ole ulimento, Ou, a'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwosi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisiyoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Ihwoni. Yahino hohontajo so'nji songo so'nji nem'no hu'mingoso ito'nohino'maho.

**Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe
mumo songo ulika'mentisoso a'mu
fisi kako Jisasiye manji'mofomo
pm'mokumentisosi'nji wopingo
umokumentisofoho.**

(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

¹⁸Jisas oso hungkuno hiso ulontaningki hwe yofe engo'njo sohwo Jisasimo u'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Nje mu olohonta nto pe'ningkohoho. I oso'no kiko nopohoji kakimo jije ahoso fikisyusyo. Kako apa'no songo wolikafono. ¹⁹Ose ulahoningki Jisas nolikafonto kakoe inomokomoyo sohwanji hwe huhwo sohomo tifi iningkamentohofofoho.

²⁰⁻²¹ Nowentaningkofi nom'ne a'musi Jisasimo iningkawomentisofoho. A'musi imoiho ne'no yontaningki soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. Oso a'mu hisi kako Jisasimne'no hnnimento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofo somo aho kisahumeso ngko wopingo umo'nimonnoho. Ose hnnonto kako Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasiye hwapife tokwajo somo aho upm'mokumentisofoho. ²² Nopm'mokahoningki Jisas ikinjamo lohofonto a'mu simo nuhwononto ulimento, Nje mufo, jije simeho wopingo wakumo'nono. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no wopingo nto imo'ningkino kiyoho. Ose ulahoningki oso hohosohonta a'musi wopingo imo'nimentisofoho.

²³ Oseso Jisas kako nowento hwe engo sohwoe angomo swonto uhwonimentisoso a'amu hofiko te somo hmpehmpa lontaningkofi a'amu wosofe ho'nowentaningki nuhwononto ²⁴ Jisas ulimento, Sekwo mpanimno. Mu we'esi poyo'maho. Kako saho fosyaweho. Ose ulahoningki hofiko Jisasimne'no tikafo ujimentohofofoho. ²⁵ Tikafo ujimento-hofoso Jisas hofikimo mempo hohnta'ni uhwajonto humentisofoho. Noswonto oso mu sopiye ahomo nomahoningki mu sopi lika'mentisofoho. ²⁶ Lika'mentiso so'no oso hungkuno hiso angomeemo ho'nimmentisofoho.

Jisas hwe timpi'nyo sohwa'umo wopingo umokumentisofoho.

²⁷ Jisas oso angomo hopo sopo nuliko'manto nowentaningki hwe timpi'nyo sohwa'u Jisasimo tifi iningkawenji joho ole ulimentisi, Ntefitiye Imu sohwo, nekumne'no hitoho wakilofono. ²⁸ Ose ulahoningki Jisas kako angomo swahoningki oso

hwe timpi'nyo sohwa'u Jisasimo u'mahoningki Jisas ulimento, Ngko sikimo wopingo semokiyo so'no simeho hi'ntnnono lontapisiyo. Ose ulohoningkahoningki ulimentisi, Ou, Hwe Engofo, eno. ²⁹ Ose ulahoningki Jisas sikoe timopo aho kisasyonto ulimento, Siko ngkimo sikoe simeho hi'ntnnono ntapisiyo'manji yo'mayo siko nosemo'ningkisoso wose'mano. ³⁰ Ose ulahoningki sikoe timo honimentisoyefoho. Oseso Jisas sikimo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Upa'ninyo. Wopingo semokohe so'no nom'ne a'amu fihumo nulohosiloho. Ose ulimentisofoho. ³¹ I oso'no siko mempo hohnta'ni noswonji yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho ae'mo a'amu somo ulimentisoyefoho.

Jisas hwe iloho'nyo sohomo wopingo umokumentisofoho.

³² Oso hwe huhwo sohwa'u nosontaningki a'amu nom'ne sohwa hofiko hwe iloho'nyo towahuno wonyo ehuhnamo'nyo sohomo ipemotapontifi Jisasiyepono umentohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwo hwe sohomo mampi'nyo mesyimokumentisofoho. ³³ Oseso Jisas oso hwe sohwoe towahuno wonyo wae yaofahoningki kako hungkuno limentisofoho. Hungkuno lahoningki hwe moya'mi hofiko yomo yontifi huno pi'ningo syafihu'mentohofi, Hohonta olo yahino loso a'amu Isilael hn'nimo m'mofape'njo imojofoho. ³⁴ Ose lahoningkofi a'amu Falisi sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engoso Seteniyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose ulimentohofofoho.

**Jisas kako hwe moya'mimne'no
hitoho ulo'mentisofoho.**

³⁵ Oseso Jisas ango'meemo nowento a'amu sofe tajo ango somo kakoe hungkuno Anitu a'amumo umokosyohumayo so'no lutihwanto a'amu wonyo'wonyo mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho. ³⁶ Jisas hwe moya'mi pi'ningo engo somo uhwonimentisoso yo'mayo tango engo'njo a'amu somo u'mahoningki yokumpohn'nyo ufo'ma'nyo'neso anefoho. Yahu kakwo'yohwo ane pa'nyofoho. Ose uhwononto kako hitoho ulo'mentisofoho. ³⁷ Hitoho ulofahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo pahnnimo hungkuno ulimento, Wopayo syoho sponjo pi'ningo engoso toyo nto imaho. I oso hiso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopenohino hwa'maho. ³⁸ Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'ningkiso kakwo'yohumo jomo ulikujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lihwajiyone jomo ulimno. Ose ulimentisofoho.

**Jisasiye inomokomoyo aho
hopi'nono sife mta'ni
hufa'uyo sohwafe yofefoho.**

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

10 Oseso Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwamo joho ulahoningki hofiko nuhu'mokahoningkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyoso yano uyimentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'apahomjo towahuno wonyo wae yafo'ne so'nji a'amu mnokino'njo so'ntnne'no wopingo umokiyo'ne so'nji uyimentisofoho

² Oso inomokomoyo (*apousel*) aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwafe yofe olenoho. Simo'mjoso

Saimouniyoho. Saimoun huhwo kakoe nom'ne yofe olenoho. Pitafoho. Nom'nihwo Entilu, Saimoun Pitafe koningkwa'we hweho. Nom'ne sohwa'u Jemisi'nji koningkwa'wehwo Juniyoho. Oso huhwo sohwa'u Sepetiye hwomu hwa'uyoho. ³ Nom'nihwa'u ole, Filipi'nji Mpatoulomiyu'njoho. Nom'nihwa'u Toumasi'nji hamniyoho mayo syoho'njo sohwo Matiyu'njoho. Nom'ne Tatiyosi'nji Alifiyosiye hwomu Jemisi'njoho. ⁴ Nom'nihwa'u Saimoun Selouti'nji Jutas Isikaliyouti'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasimne'no tokoyo'ofu yonto a'amu Jisasimo fonjasiyone sohwafe aho mo uyimentisofoho.

**Jisas kakoe inomokomoyo aho
hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u
sohwamo syoho uyimentisofoho.**

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-5)

⁵ Jisas oso hwe aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u huhwo sohwamo hungkuno ulonto uhwatimentisofoho. Hungkuno hiso olenoho. Sekwo a'amu temtitofo kengo sofe ango sopone'no ango Someliya sopone'no nukutoho. ⁶ O'o, a'amu Isilaeli'nohino sofepono fiwanimno. A'amu Isilaeliso hofiko yahu isipeemofo pa'nyo honingkano'no tipeelokwofo. ⁷ Sekwo nukuji hungkuno ole so'no ulimno. Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sikuno mofonopo nto imo'nimaho. Oso'no ulimno. ⁸ Sekwo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokukuji a'amu poyo pe'nyo somo songo ulikafukuji oso mnokino uyo wonyo'njo (*lepila*) wopingo imo'ningkujo'no towahuno wonyoso wae hmo'pmmo. Olo yokumpohn'nyo loso hamniyoho'njo mahofomaho. O'o, ngko sejapohefoho. Oso'no sekwo olo yokumpohn'nyo lo'nji yo'mayo

uyifijoso hamniyoho momaso'njo uyantifeho.

⁹Sekwo hamniyoho ki'yo'nji nomokaho'ningkutoho. ¹⁰Sekwo yo'mayo ho'yo nomokaho'ningkutoho. O'o, manji'mofo nom'neso sifikwongo fosyo nom'ne so'nji mno hwanji nomokaho'ningkutoho. Awonoho. A'amu syoho yoso sohwo kakoe wopayo nyoso wotipema'montonoho.

¹¹Oseso sekwo angoo engo fipo ufijo'manji ou, angoo we'e fipo ufijo'manji osopo sekwo timo ito'no uhwoningkuji oso angoo hopo sopo hwe wopingo ito'nohinoso tihwo kofosyohumaho, uhwonifijoso oso hwe wopingo sohwoe angomo fosyohumamno. Oso angoo hopo sopo ne'no nohumafikuji wohumpeeno likujoso oso hwe huhwo sohwo'nji fosyawentifijo sohwaso fohumpopmno.

¹²Oseso oso angoo homo somoo hufijoso sekwo oso hwe moya'mi angomjoo somoo ole ulimno. Nakwoe a'amu soku Anitu wopingo waselohofono.

¹³Ose ulahoningkuji hofiko Anituye hungkuno upo'nano lifijo'manji hofikoo simehoso ito'nohini'manji sekwo simeho pompenjiyoso oso a'amu somoo uyifijoso hungkuno simo'mo nto ulifijoso nehoo umo'nimontonoho. I oso hiso'no hofiko Anituye hungkuno nakwolaho lifijo'manji sekwoe hungkuno wopingoso nom'ne angoo pone'no motawomno. ¹⁴Hwe fihwo kako kakoe angomno mipesemotayo'njoo yihwosoo Anituye hungkunomoo halohoo maseposo'njoo ifijoo'manji oso hopoo sopo nuliko'mafikuji hopoo sopo'njoo hwahoo semongki'nososo hofikoo nosehontohumentaningkuji oso hintalinyoo hisoo wae feemo'nimno. Oso homo somoo sehonifijoso hunoo ole uyimontonoho. Hungkuno halohoo maposo'neso hungkuno tango'njoo weho. ¹⁵Upa'nimno. Njoo a'amu sohwasoo, ngkoo

hungkuno waselimonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somoo a'amusoo yahino wonyoo so'ne hungkuno ikwolofo'ne sohonto oso angoo hufa'oo sopo Soutom'njoo Ngkumoula'njoo a'amusoo hofikoo yahino pisakino'njoo somne'no tohino engoo wotipemantifeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujoo ikinjasemofosoo hofikoo tohinoso Soutom'njoo Ngkumoula'njoo a'amufee tohino somoo yakolo'nnyofoho.

Yo'mayo tango i'mofape-e'ne hungkunofoho.

(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶Upa'nimno. Ngkoo sekumoo sehwojalokwesoo sekwo yahoo osyuyoo pa'nyoo hwasohoo. A'amu sikisiwojoo pa'nyosoo wonyoo wosemokantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo yo'mayoo ifijoo so'no hunoo ito'no syafisyikuji nom'ne somoo wonyoo mulohofe'njoo fiyimno.

¹⁷Sekwo yo'mayoo yo'mayoo a'amu selohofe'ne noselikujoo'no hunoo ito'no fisafihupmno. *Kaumisoli*'njoo ipesemotafitnnoho. Hofikoo tajo angoo somoo hwaningoo sefongkupitnnoho. ¹⁸Hofikoo ngkimo simeho monjoo wenisyano likujoo hofikoo sekumoo hwe yofee engo'njoo hwahoo mokosyohumayoo sohwafeponoo upesemotowantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofee engo'njoo sohwanjoo a'amu temtitofo kengoo so'njimoo nje hungkuno wolutihwantifeho. ¹⁹Hofikoo sekumoo hungkuno'no ipemotasewofijoo sohonto sekwo iyohoo seningkuhwalohoo. Hunoo ole syafisyikutoho. Hofikoo hungkuno nalahoningkujo'no nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafisyikutoho. O'o, ofaholohumoo Anitu hungkuno nolifitnnesoo wolosetihwamtonoho. ²⁰Sekwoe hungkuno'mahoo. O'o, sekwoe Mpohwoe Towahunoo sohwo sekwoe mango mta'ni hungkuno walimontonoho.

²¹ Hwangku sohonta a'amuso
 koningkwa'wehumo hungkuno
 liwo'ningkohoho spono ipemo-
 takuji osopo hungkuno likuji
 nofonjahufitnnefoho. Hwe fihwo
 kakoe mehomimne'no oso pa'nyo
 ulohofonefoho. Mehomiso kaning-
 wohwo'ya'umne'no mangohwa
 imo'ningkuji fonjahufitnnefoho.
²² Oseso a'amu hopinono sekumne'no
 simeho tohino mikunimposo
 umnonefoho. Hwapingoso nje
 yofeso sekumo weho. Oso'no
 a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no
 lohofontaningkuhwosi sikuno ae'uyo
 sohonta Anitu kako oso hwe sohwo
 utima'montonoho. ²³ Ango fipo hofiko
 fonjofepmnasemofikujo'no sekwo
 nom'ne angopo hiyaso fiwanimno.
 Ngko nehopi waselimonne'no
 yohono. Sekwo a'amu Isilael sofepono
 nowentaningkuji syoho moi'wo
 mmo'nyo'njo yontaningkuhwosi
 A'amufe Hwomu wapmmontonoho.

²⁴ Hwomu sikule syoho iwo'ningkiso
 sohwo kako a'amu kakimo
 lutihwawo'ningkiso sohomo
 uyakolo'montolaho. A'amu nom'ne
 somo umokosyohumayoso kakoe syoho
 ulohofiyoso kakimo muyakolofone-
 hoho. ²⁵ Yo'mayo lutihwayo sohomo
 i'mofapososo oso pa'nyo kakoe sikule
 syoho iwo'ningkohoho sohwamo
 umo'nimontonoho. Yo'mayo hwe
 nom'ne sohwamo umokosyohumayo
 sohomo i'mofapososo oso pa'nyo
 kakoe syoho ulohofiyoso sohwamo
 umo'nimontonoho. Hofiko angu
 kakwo'yohwo sohomo sitofo ole
 ulimentohofi, Jije yokumpohn'nyo
 Seten mta'ango hwosoho. Ose
 ulimentohoho so'no hofiko kakoe
 mehomi sohwamo hungkuno wonyoso
 yakolo ulohofonefoho.

**A'amu kako Anitu ne
 sohune'no iyoho unono.**

(Luk 12:2-7)

²⁶ Oso hiso'no sekwo hofikine'no
 iyoho seningkuhwoloho. Yo'mayo hiya-
 so'mo wojoso hwangku utihwa'nyopo
 u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo
 hiyaso mokosyohumawo'ningkohoho
 hungkuno hiyaso'mo lontifeso yahino
 wonyo hiyaso'mo yontifi tifi no'mo
 utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu
 timo uhwonantifeho. ²⁷ Hungkuno
 hiyaso'mo selimaleso sekwo mofehi'nyo
 lahoningkuhwosi filikuno. Hungkuno
 hofiyoka upa'ningkohofoso sekwo
 utihwa'nyopo mango engo'nji filikuno.
²⁸ A'amu jije a'apahomo kufongkiyo
 so'no iyoho kiningkuhwoloho. Hofiko
 jije a'apaho'nohini wokufonjantifeho.
 Jije huyo'mangoso mofonjakohu-
 fitnnefoho. O'o, Anitune'no iyoho
 wakinono. Kako jije a'apaho'nji jije
 huyo'mango'nji tikanomo mihwajososo
 hoponoho.

²⁹ Yihufu we'e sohwa'umne'no
 a'amu hamniyoho touya anga'no
 mpe iwo'ningkohofofoho. I oso
 yihufu hiso'no kako poyo pe'nyo
 so'no sekwoe Mpohwo Anitu kako
 huno uyohoho. Mpohwo kako yihufu
 so'no nope'ningkuhwoloho lososo
 yihufu huhwo sohwo mape'nonehoho.
³⁰ Sekwo soku, Anitu kako yo'mayo
 hopi'nonohinoso huno'njo hweho.
 Kako jije mnokinomjo mijiyo kenga'no
 kenga'nohinoso Anitu kako atofu
 nto limentisofoho. ³¹ Oso'no sekwo
 poyo semokiyo sohwamne'no iyoho
 seningkuhwaloho. O'o, oso yihufu
 nihi'no we'e Anitu iningo mamofe'njo
 hofiyo mokosyohumawo'ningkiso somo
 sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

**Jisasiye yofe yoloho
lijwaofone hungkunofoho.**

(Luk 12:8-9)

³² A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko nje Mphwo ahwomomo humaso sohwoe timopo hungkuno wolijwao'monnoho. ³³ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni nje Mphwo ahwomomo humaso sohwoe timopo hohujo ikinjimo'mnefoho.

**Jisas pmmmentiso so'no ikujoho
i'mofapmmmentisofoho.**

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Ole losyonifisyantikwofo. Olo hwaho loPONJO ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaofone pmmmentiso hweho. O'o, ngko ikujoho moi'wo imo'nyo'ne pmmmentohe hwoni'maho. Awonoho. Ngko a'amu husilofone pmmmentohefoho. ³⁵ Ngko olo hwaho lopone'no pe-eso ikujoho ulikafo'ne pmmmentohefoho. Hwomu fihwo kako ngkimo nningkapihwoso'no kakoe kaningkwohwo ngkine'no ngkilaho walimontonoho. I mu fisi kako ngkimo nningkapihwoso'no kona'wohi ngkilaho wantimontonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo noningkapihwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'nimontonoho. ³⁶ Oso anga afa somjo so'nji oso hopa imo'nifitnefoho.

³⁷ Hwe fihwo kaningkwohwo'ya'umne'no umo'niwo'ningkiso sohwo kako ngkine'no umo'nyoso yakolo'nnyo mumo'nyo'njo yososo nje a'amu nehwo'maho. Hwe fihwo kakoe hwomu'nji mu sopi ntnne'no simeho umo'nyoso yakolo'nnyo umo'nyo sohwo kako ngkine'no mumo'nyo'njo yososo nje a'amu ne hwo'maho. ³⁸ Hwe fihwo kako kikimo wokiningkapmmo ntoso

sohwo kako nje yofe'no poyo imo'nyo so'no iyoho unosohwo kako nje a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. ³⁹ Hwe fihwo olo hwaho lopo humahwosi kako kakoe yahino yokumpohn'nyo kesyohumaso sohwo kako songo humayoso motipihwonone hweho. Hwe nom'nehwo ngkimo tifi nningkaponto kakoe yahino ho'naofalokunjo sohwo kako songo humayo'ne notipemane hweho.

**Anitu kakoe a'amu somo
wopingo uyo'ne hungkunofoho.**

(Mak 9:41)

⁴⁰ A'amu wopingo selohofoso sohwo kako ngkimo wopingo ose ntohofantofoho. Oso a'amu wopingo ntohofantofonjo sohwo nje Mphwo nihwatimentiso sohwo oso wopingo hiso ose'nohini uyalofoho. ⁴¹ Hwe fihwo Anitu kakoe hungkuno'no uhwatimentiso sohwo a'amu nom'ne oso hwe huhwo sohwo uhwononto syafihu'mento, Olo hwe lohomo Anitumne'no wopingo uloho'mo loso sohwo kakoe angomo hwe huhwo sohwo wopingo umokosyohumasoso oso hwe huhwo sohwo hwe Anitu uhwatimentiso hopa wopingo nomane hweho. Ou, hwe nom'ne kako hwe wopingo sohwo uhwononto hwe wopingo sohwo wopingo uloho'mo loso sohwo wopingo sohwo pa'nyoso kako wopingo nomanefoho. ⁴² Ou, hungkuno nom'ne upa'nimno. Hwe fihwo kako a'amu yofe engo ane pa'nyo'njo ngkimo nningkawowo'ningkiso sohwo noniwoyo sosayo usontaningkuhwoso osohwo uhwonongkuhwosi Jisasiye a'amumo ufo'ma'mo loso sohwo pompenjiyo mijo noswanyo sponjoso uyoso sohwo kako wopingo nomane hweho. Jisas ose ulimentisofoho.

**Joun kako kakoe inomokomoyo
sohwamo Jisasiyepono
uhwatimentisofoho.**

(Luk 7:18-35)

11 Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwamo hungkuno moi'wo ulonto kako oso ango hopo sopo uliko'manto nowento antime pi'ningo mofone hopo sponjo hwe moya'mimo lutihwamentisofoho.

²Joun impo'angomo nohumanto yo'mayo Jisas imentiso so'no nupa'nonto Joun kako kakoe inomokomoyo sohwamo Jisasiyepono lihwatimentisofoho. ³Luhwojahoningki hofiko Jisasimo ulimentohofi, Joun ole nalimaho, Hwe tifi wapmmontonoho ho'nimentiso sohwosilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho.

⁴Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo nukuji yo'mayo uhwoningkohofa so'nji nupa'ningkohofa so'ntnno Jounimo ulimno. ⁵Uhwonimno. A'amu timpi'nyoso timo apa'no honalokwofo. A'amu sife wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo nihu'no wonyo'njoso (*lepila*) hofikoe a'apahoso wopingo imo'ningkohoho. A'amu haloho piku'nnyoso apa'no ito'no haloho upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso Anituye hungkuno wopingo upo'nalokwofo. ⁶A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwolikeno Anituye hwolikeno, ose mosyafisiyo'njo yontifi hofiko simeho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hofiko simonyo uyife. Sekwo nukuji oso hungkuno hiso Jounimo ulimno.

⁷Ose ulahoningki Jounimo inomokomoyo sohwa nuhwahoningkofi Jisas hwe moya'mi somo Joun ne'no hungkuno ole ulimento, Hohonta

sekwo hwaho a'amu anepono hano umentohofa sohonta sekwo pehomo uhwonano lontifi umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'ningo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohomo uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, ose'maho.

⁸Sekwo pehomo uhwonano lontifi umentohofoto. Sekwo hwe fihwo hwapife yo'mayo wonyoangafo hu'meesisyoso uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, a'amu hofiko hwapife wopingo wopingo'nohini yalokwofoso hwe engo sohwo angomo humalofa. ⁹Oseso sekwo peho'no umentohofa. A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki hungkuno najo sohomo uhwonano lontifi imentohofotaho. Ou, osohifoho. Upa'nimno. Oso hwe sekwo uhwonimentohofa sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anitu hungkuno uyahoningki nalivo'ningkohofa somo yakolo'nnyo hweho. ¹⁰Oso hwe huhwo sohummene'no Anituye hungkuno Kakoe Hwomumo ole nalohi,

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne woliuhwatimonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe-e'ne hweho.

Kako jije honingkanu ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. ¹¹Ngko nehopi selohono. Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako olo hwaho laponjo imo'nimentohofa somo yakolonoho. I oso hiso'no a'amu yofe ane pa'nyo'njo Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo humaso sohwo kako Jounimo nuyakolofonefoho.

¹²Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo sikuno syoho ema'mentiso sohonta oso mta'ango olohontajo'nji a'amu ahwomomo Anitu mokosyohumayo sopo wohotoswano lontifi yohoto yohotofo yalokwofo. A'amu yokumpohn'nyo ikujoho'njoso oso

his'o'no womano lalokwofo. ¹³ A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo hopi'nonohino sohwanji Mouses kakoe honingkano hungkuno'nji Anitu ahwomomo mokosyohumayo sopone so'no ne'no limiwahoningkofi Joun imo'nonto oso hungkuno hiso ne'no lutihwamentisofoho. ¹⁴ Hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwa ole ulimentohofi, Hwe Ilaija pa'nyo sohwo asomo noponefoho. Oso hungkuno somo simeho wopingo semo'noso'manji ole upa'nimno. Joun sohwo kako Ilaija pa'nyo hweho. ¹⁵ A'amu haloho'njo hwo'manji upa'nono.

¹⁶ A'amu olhonta humalofoso peho pa'nyo limnehono. Hofiko mehomi pa'nyofoho. Kako ose ulonto pahnnimo hungkuno Joun'nji kakine'ntnno ulimentisofoho. Ole ulimento, Mehomiso hofiko angopo nohumantifi nom'ne mehomi syohi'nyo hutoniwo'ningkohofo sohwanjine'no joho lalokwofo,

¹⁷ Nakwo hmpehmpe yoka simonyo'ne kulimokahoningkuhwoni sekwo simonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosafe lahoningkuhwoni sekwo humotaha majofoho.

¹⁸ Joun noponto wosopayo manyo'njo humaha humanto ipisayo mijo (*wain*) manyo hweho. Oseso hofiko sitofo limentohofi, Towahuno wonyo Jounimo ehuhnamo'nnyo hweho. Ose limentohofofoho. ¹⁹ Oseso A'amufe Hwomu hwo'ni noponji ahu'mo wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji niwo'ningkohe so'no hofiko ngkine'no ole lalokwofo. Ihwoni. Hwe wopayo pi'ningo engo nyo'njo hweho. Ipiyo mijo pompenjiyo pi'ningo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu honingkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Ose ngkine'no liwo'ningko-

hofihwashoho. I oso hiso'no Anituye hunoso ne'njofoho. A'amu Anituye yahinomo iningkawo'ningkohofoso huno ole uyonefoho. Yo'mayo Anitu iwo'ningkisoso ito'nohinoho.

**A'amu Jisasimne'no simeho
miwalo'mokiyo'njo
sofe hungkunofoho.**

(Luk 10:13-15)

²⁰ Ango hopi'nonohino somo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu miyiwo'ningkiyohofoso imentisoso a'amu simeho miwolo'mokiyo'njo somne'no Jisas yoka ulimentisofoho. Hwapingoso hofikoe honingkano wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'njofoho.

²¹ Jisas ole ulimento, U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpetisaita sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Ngko sekwo angopo yo'mayo wonyoangkafoso a'amu miyiwo'ningkiyohofoso esetihwamentohe somo a'amu anga Taiya'nji anga Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hulinkwajingo a'apahopo loho'ningkuji hofikoe honingkano wonyo somo hohujo nto ikinjaofikutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wopingo ngko imalesomo ko uhwonontifi sekwo yahino wonyo somne'no hohujo mikinjao'mmalofa kuyoho. ²² Oso'no ngko sekumo hungkuno selalokweno. Sikuno ae'uyo somo Anitu kako a'amufe honingkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofiko Anituye tohino engo tipemapitnnefoho. I oso'no sekwo tohinoso yakolo'nnyo kuyoho. ²³ I, oso sikuno homo somo anga Koponeyamjo a'amu humawo'ningkohofa soku ngko sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwo yofe yokintahopo ko ho'noma'niwo'ningkohofa soku,

sekwo tikanomo ufitne kuyoho. U, a'amu fihwo yo'mayo sekwoe angopo esetihwamale hopaso a'amu angu Soutom honingkano wonyo'njo somo utihwantentesi hofikoe honingkano wonyo somo hohujo ikinjaofikuj hofikoe angu ne'no nowentihwonesohilo. ²⁴U, ngko sekumo waselimonne'no yohono. Sikumo ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofo'ne sohonta oso angu Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutommjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho.

**Sekwo ngkiyepono
usijo'no ni'mapmno.**

(Luk 10:21-22)

²⁵Oso hohosohonta Jisas ole ulimento, U, Mpohwo, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwapingo hwosoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'ningkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema'mentohofu somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simeho kaningkwowho'ya'umo uyiwo'ningkohofu hopa kijopontaningkofi kiko uju ehontojwahumahnnofoho. ²⁶Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. ²⁷Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nanihumentisofoho. Olo hwaho lophonjo a'amu fihwo kako nje hwapingo sopone'no huno inyoso tihwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe hwapingo sopone'no huno tihwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohini

huno niyohoho. U, ngko Mpohumo wasetihwamo uliwo'ningkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnohini huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²⁸A'amu tango engo'njo mokoho'-nawentifi usijo'no wohumano lalokwofo soku sekwo ngkimo ni'mapmno. Ngko usijo'no wosehumati'mo. ²⁹Nje hungkunomo nningkafijoso ngko wolosetihwahm'mo. Ngko a'amumo wopingo ulohofiwo'ningkohe hwo'nyoho. Nje yofemo moho'no-ma'niwo'ningkiyohefoho. O'o, ngko nje yofe monje yasiwo'ningkohefoho. Oso'no sekwo nje pompenjiyo so'no wotipemantifi yalokwofofo wonyo pompenjiyomo wohumantanoho. ³⁰Syoho sejapontnneso engo'maho. O'o, nosefo'mawo'ningkohe hwo'nyoho. Tango mokoho'nyo so'no sejapmmeso tango engo'njo'maho.

**Sikuno iyoho humayo somo
syoho miyo'ne hungkunofoho.**

(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

12 Nom'ne sohonta sikuno iyoho humayo Salole somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwani syoho'mo emoyontifi inomokomoyo sohwa mijoho uyahoningki ipisayo mjanimentohofoho. ²Nomjongkahoningkofi a'amu Falisi sohwa nuhwontifi Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni, jije inomokomoyo sohwa olo sikuno iyoho humayo lomo wopayo mjaningkohofu so'no nakwoe honingkano hungkunoso mtihupehofo. ³Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mti'mokumentohofoso atofu majo hwasilaho. Oso sikuno kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohofu sohonta'ne'no selohoningkono. ⁴Ntefit kako Anitumne'no hwapife angu molinyo somo swonto wosopayo Anitune'no ho'nahumotofoso nimentohofoho.

Oso wosopayo hiso a'amu sikiŋjo somne'maho. O'o, a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nonto kakoe a'amu sohwaro nuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofu majo'njo imentohofu so'no sekwo nje inomokomoyo sohwaro oso hungkuno hiso ulohoningkohofotahu. ⁵Nom'ne honingkano hungkuno somjo so'no huno maseyo'njotahu. Hungkuno ole, a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwa hofikoe syoho somne'no sikuno iyoho humayo somo honingkano hungkuno somo mtihupewo'ningkohofoso wonyo'maho. O'o Anituye syoho wopingofoho. Oso hungkuno so'no huno maseyo'njotahu. ⁶Ose ulonto pahnnimo hungkuno kakine'no hnnimentisofoho. Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Anituye ango engo olo hwaho loponjo somo anga'nohinohwo yakolonoho. ⁷Anituye hungkunomo ole wo'nnyoponoho.

Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofu so'no nimo'ningkohoho.

Sekwo yahu iloho yontifeso ntapiwon'ningkohofu so'no nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho.

Oso hungkuno neso huno ito'no sey-ontentesi a'amu wonyo miyiwo'ningkiy-ohofu somo tango muyikutnnesohilo.

⁸Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno iyoho humayo'ne somo hwapingo hwo'nyoho. Oso'no ulimentisofu.

Sikuno iyoho humayo somo Jisas hwe aho wonyo'njo sohomo wopingo umokumentono.

(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹⁻¹⁰Oso syoho hopo sopo Jisas nuliko'mantu tajo ango we'e somo hwe aho songo songo miyo poyo hopa

wo'nnyo sohwo humunyo sopo Jisas humentisofu. Oso hopo sopo a'amu Jisasimo hungkuno ito'no mihwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole ulimentohofi, Sikuno iyoho humayo somo a'amu mnokino'njo sohomo wopingo umokiyoso wopingotahu. ¹¹Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo ulimento, Sekwoe yahu sikuno iyoho humayo somo pi'nimomo usi'mofawesoso asomo womantifetahu. ¹²Ou, womantifeho. Oseso sikuno iyoho humayo somo yo'mayo wopingo ulohofoso ito'nohinoho. Oso'no sekwo yahu sohomo ufo'mapijo so'no a'amu mnokino'njo wopingo umokufitne'elaho. Ou, ikono. A'amufu. ¹³Ose ulonto hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Jije ahoso sihwaho fisipofu. Ose ulahoningki aho sihwaho sipento aho wopingo imo'nonto nom'ne aho fehohnjo pa'nyo imo'nimentisofu. ¹⁴A'amu Falisi sohwa nuhwonontifi ango homo somo nuliko'mantifi Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno limentohofofu.

Jisas Anituye syoho ulohofiyo ne hweho.

¹⁵Jisas kakimo fonjosiyo'ne huno uyahoningki ango homo somo nuliko'mahoningki a'amu pi'ningo engo Jisasimo iningkowahoningkofi Jisas a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofu. ¹⁶Wopingo umokonto ulimento, Olo hilo so'no a'amumo nulikutoho. ¹⁷Oso'no hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwoe hungkuno oso sikuno somo ne imo'nimentisofu. Hungkuno hiloso ole mti'mokumento,

¹⁸Olo hwe lohwo sohwo uhwasopu' mentoheso nje syoho ntohofiyo ne hweho.

Ngko simeho wopingo uyiwo'ningkohe hweho.

Nje simeho kakine'no wopingo nimo'niwo'ningkisofoho.

Nje Towahuno kakimo uyi'me'no kako a'amu temtifo kengo somo honingkano ito'nohinoso uyonefoho.

¹⁹ Kako yoka hungkuno mohm'no malonefoho.

Kako honingkano engo somo hungkuno yokumpohn'nyo malonefoho.

²⁰ A'amu yokumpohn'nyo ane somo hwotoho mafenefoho.

Nje hungkuno a'amufe simeho mo'mo toho we'e sijalofonjo pa'nyo'njoso toho hiso masimpilofasyonefoho.

Kako syoho mjimihwosi yahino wopingo neso u'mofapmmontonoho.

²¹ Nom'ne a'amu temtifo kengo kengoso kakimo simeho hi'ntnnono uyikuji kakine'no wohontohumantifeho.

Oso hungkunoso Aisaiya mti'mokumentisofoho.

Hofiko Mpelisepul sohwo Jisasimo ufo'malofoho limentohofofoho.

(Mak 3:20-23; Luk 11:14-23; 12:10)

²² Hohosohonta a'amu hofiko hwe nom'ne towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo sohomo Jisasiyepono ipemotapmmentohofofoho. Oso

hwe huhwo sohwo hungkuno majo'njo mampi'nyo hweho. Timo timpi'nyo hweho. Jisas kako wopingo umokahoningki hungkuno lonto timo wopingo honimentisofoho. ²³ Oso

hiso'no a'amu nuhwonontifi yomo yomo yontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Ntefitiye Imu hwolikeno, tihwolikeno. Ose hnnimentohofofoho. ²⁴ I oso'no

a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi limentohofi, Mpelisepul towahuno hopi'nonohino somo mokosyohumayo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso

Jisasimo uyahoningki Jisas towahuno wonyo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofofoho.

²⁵ A'amu Falisi sohwafe huno somo Jisas huno moi'wo uyahoningki ole ulimento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'ningkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'ningkuji hofikoe hwaho wopingo fosyohumayo'neso wonyo umo'nimontonoho. Ango fipo a'amuso husilo lohofikuji ikujoho fongki'nifijoso oso angoso wonyo umo'nimontonoho. ²⁶ Sekwo ole

ntohofu, Seten kakoe yokumpohn'nyo kijopahoningki towahuno wonyo somo wae yaofiwo'ningkino hwosoho. Ose ntohoho. I ose'manji Seten kakoe towahuno wonyo somo wae yamo'nyontentesi kakoe yokumpohn'nyo pipi imo'ningkuhwonesohilo. ²⁷ I Seten

kako towahuno wonyo wae yaofone ngkimo nifo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaofiwo'ningkohofu somo tihwo ufo'mahwoso'no weefantifeto. O'o sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho, Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo.

²⁸ I oseso Anituye Towahuno sohwo towahuno wonyo wae yaofu so'no ngkimo nifo'maso'manji oso sikuno Anitu wosemokosyohumamoto isoso nto se'mahoningki sekwo hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

²⁹ Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomo hufo umo lihwo si swososo simo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasyihwosi i kako oso angu homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

³⁰ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho

somme'no nifo'maso sohwo kako homo somo fonifonyo imokalofoho.

³¹ Oseso ngko sekumo waselimonne'no yohono. Yo'mayo honingkano wonyo so'nji sitofu so'nji Anitu kako wae yaofonefoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno Wopingo sohomo sitofu uloso sohwo oso wonyoso Anitu wae meefonefoho. ³² A'amu fihwo ngkine'no sitofu ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yaofone'ne jomo ulososo Anitu kako wae weo'montonoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno sohonne'no sitofu uloso sohwo oso wonyo hiso Anitu wae meefonehoho. O'o, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. Olohontajo'nji hwangkunjo'nji ose'nohinofoho. Yo'mayoso Anituye Towahuno iwo'ningkiso so'no a'amu sitofu ole lososo Seteniyefoho ose lososo oso wonyo hiso Anitu wae meefonefoho.

Iyo wonyoso ipisayo ne wonyo unto'nimontonoho.

(Luk 6:43-45)

³³ Ipisayo wonyoso iyo wonyo mta'angofoho. A'amu ipisayo wopingo somo uhwonifijoso'manji huno ole umontonoho. Olo iyo wopingofoho. A'amu ipisayo wonyo somo uhwonifijoso wolantifeho. Iyo wonyofoho. ³⁴ Sekwo homa mehomi soku sekwo hungkuno wopingo pipi lifitnnehofo. A'amufe hungkunoso yo'mayo simeho mo'mo mnawojo somta'angofoho. ³⁵ Hwe wopingo sohwo kakoe hunomo wopingo'nohino mnawojo so'no kakoe hungkunoso wopingo'nohino hweho. Hwe wonyo sohwo kakoe hunomo huno wonyo mnawojo so'no kakoe hungkunoso wonyo'nohino hweho.

³⁶ Upa'nimno. Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwangku sohonta sikuno hungkuno ikwolofo'ne

somo yo'mayo hungkuno siki'no wonyo yo'mayo so'no Anitu selohononefoho. ³⁷ Jije hungkuno wopingo'nohino somme'no Anitu hwe wopingo hwasoho kilonefoho. Hungkuno wopingo ane sohwasimo hwe wonyo hwasoho kilonefoho.

A'amuso yo'mayo kengo wonyoangkafo so'no uhwonano limentohofoho.

(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Oso hohosohonta a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohoho somo uhwonano. Kiko fonetihwaho.

³⁹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, A'amu olohonta humalofo soku, honingkano wonyo imofiwo'ningkohofoso yo'mayo wonyoangkafofo netihwayo'ne jomo liwo'ningkohofoho. Oso'no mosetihwamnehono. O'o, ngko yo'mayo hwe Jouna sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohomo i'mofapmmentiso oso'nohino wosetihwamonne'no yohono. ⁴⁰ Hohonta Jouna inaniku mikunimposo sohwoe simehomo humentaningki sikuno hufa'u sihune memjao'mentisofoho. Oso pa'nyoso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni hwaho ajwomo'mo humentani'mo sikuno hufa'u sihune womemjanimo'montonoho. ⁴¹ Anitu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiyo'ne sikuno somo a'amu ango Ninifonta'angoso nolikafikuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole selifitnnefoho. Sekwo sekwoe honingkano wonyo somme'no simeho miwolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose selifitnnefoho. Hwapingoso a'amu Ninifoso hofiko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo

upa'nontifi hofikoe honingkano wonyo somne'no simeho iwolo'mokumentohofoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe honingkano wonyomne'no simeho miwolo'mokiyofoho. ⁴²Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no Anitu kako yano ilofone sikuno somo i'mofapihwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nolikafihwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo Anitumo miningkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwapingoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanopo mta'angosi kako Soulomoun Anituye hungkuno wolontihwano lonto kako sapmmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'ne Soulomounimo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohomo sekwo kakimo miningkowalokuyohoho.

**Towahuno wonyo asomo
pe-e'ne hungkunofoho.**

(Luk 11:24-26)

⁴³Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohomo oso ango somta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi tipehwosi ⁴⁴kakoe ango simo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. Asomo nopihwosi a'amufe simeho homo somo towahuno nom'ne sohwo anepo uhwoningkuhwosi simeho hiso kiho'maso, hintalinyo yo'mayo wae nto yososo wopingomo uhwonimontonoho. ⁴⁵Ose uhwoningkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono fehohnjo nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko

hofikoe wonyoso simo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako utimahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo simo'mo kakoe wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo mikunimposo somo humaho. Oso pa'nyo a'amu olohonta honingkano wonyomo humawo'ningkohoho somo u'mofapmmontonoho.

**Jisasiye kona'wohi'nji
koningkwa'wehwosanjiye
hungkunofoho.**

(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶Jisas a'amu somo hungkuno ulontaningki Jisasiye kona'wohi'nji hamningkwa'wehwosanji i'mofapontifi yoloho'mo lohofapontifi Jisasi'nji hungkuno wolantane'yihwono ulimentohofoho. [⁴⁷Ose ulahoningkofi hwe fihwo Jisasi'imo ulimento, Hnna'wohi'nji hnningkwa'wehwosanji hofiko yoloho'mo lohofontifi kiko'nji hungkuno wolantife'no yalokwofo.] ⁴⁸Ose ulahoningki Jisas ulimento, Nje na'u tihwolo. Nje ningkwahwosa tihwalo. Ose ulimentisofoho. ⁴⁹Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwo aho upiyofonto ulimento, Uhwonimno. Olo nje na'uja, nje ningkwahwosa, olohohwa humalofo. ⁵⁰A'amu nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo tifi iningkawo'ningkohofoso nje ningkwahwosanji, nje nampohwosanji, na'ujanjoho. Ose ulimentisofoho.

**Jisas ufongoyo fisosomokao'mentiso
so'ne hungkuno ulimentisofoho.**

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

13 Oso hohosohonta Jisas angomo nuliko'manto mempo hohnta'ni humentisofoho. Noswonto kako ayo momingo sopo humamentisofoho. ²Osopo nohumentaningki a'amu pi'ningo engo uhu'makohoningkofi

uhwononto Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moya'miso ayo momingo sopo loho'mentohofoho. ³Oseso Jisas pahnnimo hungkuno pi'ningoso a'amu somo ulimentisofoho.

Ole ulimento, Hwe fihwo kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. ⁴Fisosomokofahoningki ufongoyo fehohnjoso honingkanopo piwesyahoningki yihufu sohwa nopontifi manimentohofoho. ⁵U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo piwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoeso komo'no foka'mentisofoho. ⁶Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho. ⁷U, ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njo sopo piwesyahoningki nantipe yongo'njoso komo'no fokofikwato lohofonto ufongoyo nontimo kingkulo'mentisofoho. ⁸U, ufongoyo fehohnjo hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso ne wopingo into'nimentisofoho. Ipihayo fehohnjoso pi'ningo engo (*wan hantilet*, 100), ipisayo nom'neso engo we'e (*sikisiti*, 60), nom'ne we'e'nohino (*teti*, 30), ose into'nimentisofoho. ⁹Jisas ose ulonto ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono. Ose ulimentisofoho.

**Jisas a'amu somo pahnnimo
hungkuno'nohini ulimentisoso
hwapingoso olenoho.**

(*Mak 4:10-12; Luk 8:9-10*)

¹⁰Oseso Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasimo u'mantifi ulimentohofi, Yoloho mujoso pahnnimo hungkuno'nohini peho'no ulalokuno. ¹¹Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Anitu kako yo'mayo ahwomomjo so'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasiwo nto setihwamentisofoho. I olo a'amu

lomne'no Anitu huno muyo'njo uyono ulimentisofoho. ¹²U, hwe fihwo ngkine'no huno engo syafisyoso sohomo ngko huno nom'ne wopingo pi'ningo engo uyimnefoho. I hwe nom'ne sohwo ngkine'no huno mosyafisiyo'njo sohomo ngko huno nom'ne wopingoso muyimnefoho. ¹³Oso'no pahnnimo hungkuno'nohini ulalokweno. Hofiko yo'mayo somo uhwonontifeso hwapingoso yofe mihwofe'njo iwo'ningkohofoho. Yo'mayo so'no upa'nontifeso neso huno muyofoho. ¹⁴Hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamojo sohwo kako olo hungkunolo a'amu lomne'no mti'mokumentisoso ne imo'nalofoho. Kako ole mti'mokumento,

U, sekwo haloho upa'nifijoso sekwo oso hwapingo hiso huno maseyonehoho.

U, sekwo yo'mayo somo uhwonifijo kofi sekwo yofeso mihwopitnnehofo.

¹⁵Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho. Hofikoe haloho pijwomokosyohumunimentohofoho. ■

Hofiko timo pijiyonnyofoho.

Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no nuhwoningkutnnesohilo.

Hofiko haloho mopijwomokosyohumunyo'njo yontifijontentesi nupa'ningkutnnesohilo.

Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.

Hofiko ikinjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko wopingo umoku'mnesohilo.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

¹⁶I sekwo soku, sekwo simonyo fiyimno. Sekwoe timoso yo'mayomo yofe uhwofiwon'ningkohofoho. Sekwoe halohoso sefojiwo'ningkisofoho. ¹⁷Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Hohonta a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu nom'ne honingkano wopingo'nohini sohwanji

yo'mayo sekwo uhwoniwo'ningkohoho somo uhwonano lontifi yontifeso muhwonimmentohofoho. Yo'mayo sekwo upa'niwo'ningkohoho so'no upo'nano lontifi yontifeso mupa'nimmentohofoho.

**Jisas pahnnimo hungkuno
fisosomokao'mentiso so'ne
hwapingo lutihwamentisofoho.**

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Sekwo pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'no hwapingoso upa'nimno. ¹⁹ A'amuso Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no upa'nontifi huno muyoso hofiko ufongoyo honingkanopo piwasyonte pa'nyofoho. Hwe wonyo Seten noponto a'amufe hunomjo Anitu ho'nasyonteso wae yaofiwo'ningkohoho. ²⁰ Ufongoyo hwaho sojo sopo piwasyonteso oso pa'nyoso a'amu kako hungkunomo upa'nonto kako komo'no simeho mo'mo meho'nasyonto simonyo iwo'ningkohoho. ²¹ I oso'no kakoe pmpongo anefoho. O'o, kako we'enepi nolohofontaningki a'amu nom'neso Anituye hungkunomo hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohomo tango engo uyahoningki kakoe pmpongo ane so'no piwasyiwo'ningkohoho. ²² U, fehohnjo nantipe yongo'njo sopo piwahi'nyoso ole, a'amu Anituye hungkunomo upa'nonteso i, yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyonto hamniyoho engo woma'mo lonto yahoningki oso hiso Anituye hungkunomo kingkulofiwo'ningkohoho. Oso huhwo sohwo ne ane hweho. ²³ Ufongoyo hwaho wopingo sopo piwahi'nyoso oso a'amu haloho pento huno ito'no unyosofoho. Oso huhwo sohwo ne into'niwo'ningkohoho. Ne hiso ole, fiso

pi'ningo engo (*wan hantilet*, 100), fiso engo we'e (*sikisiti*, 60), fiso we'e'nohino (*teti*, 30). Ose ulimentisofoho.

**Hoja yongo'njo syohopo fokafa'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

²⁴ Jisas pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu fihwo kako uyo wopingoso syohopo ho'naofiwo'ningkisofoho. ²⁵ Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'amu'nji saho fosiwewentaningkofi kakoe mango sohwo noponto hoja wonyo yongo'njoso uyo wopingo'njo sopo ho'nasyonto womentisofoho. ²⁶ Oso'no uyo wopingoso ne unto'nimo lonto yahoningki a'amuso uhwonimentohofoso hoja wonyo yongo'njo nolohofontaningki uhwonimentohofoho. ²⁷ Uhwonontifi syoho ulohofiyoso syoho kakwoepono nowentifi ulimentohofi, Hwe engofo, kiko uyo wopingoso jije syohopo fisosomokao'mentohinofoho. I olo hoja wonyo yongo'njo loso nti'mta'angoto. Pipi yonto fokofalofoho.

²⁸ Ose ulahoningkofi ulimento, Mango fihwo olo hiloso imentisofoho. Ose ulahoningki syoho ulohofiyoso sohwa ulimentohofi, Oso hoja wonyoso nakwo wae yafo'ne lakumo'ningkohoho. ²⁹ Ose ulohoningkahoningkofi ulimento, Awonoho. Sekwo hoja wonyoso wae yaopifijoso uyo wopingo so'nji sokapitnnoho. ³⁰ O'o, waweno. Uyo wopingo so'nji hoja wonyo so'nji wofokafiyo. Hwangku ne mayo sohonta ngko a'amu syoho hilo'njo somo ulimo. Sekwo hoja wonyo kaki'no mihwofikupmno. Oso fosyo engoso toho nyo'nefoho. I, uyo wopingo neso nje angomo mehu'meehumno. Ose ulimentisofoho.

Iyo'ne pahnnimo hungkunofoho.*(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)*

³¹⁻³² Ose ulonto pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Iyo fiso kakoe yofe *masitet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, nihu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahoningki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho saponjo somo yakolonoho. Engo imo'ningkahoningki yihufoso nopontifi kakoe pamo sopo hofikoe aifo syontifi osopo kehumawo'ningkohofoho.

'Yis' i'ne pahnnimo hungkunofoho.*(Luk 13:20-21)*

³³ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso oso *yis* pa'nyofoho. U, a'mu fisi kako wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe *yis*, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'nimontonoho.

Jisas pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisofoho.*(Mak 4:33-34)*

³⁴ Jisas yo'mayo yo'mayo so'no pahnnimo hungkuno'nohini a'amu pi'ningo engo somo ulimentisofoho. Kako yolo'ho'nji ulimentiso'maho. O'o, kako pahnnimo hungkuno'nohino ulimentisofoho. ³⁵ Hwapingoso ole, hwe fihumo Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamojo sohwo hohonta hungkuno mti'mokumentisoso oso hohosohonta ne imo'nimentisofoho. Hungkuno ole, Ngko a'amu somo hungkuno ulimo li'mo pahnnimo hungkuno ulimo. Yo'mayo hwaho songo imo'nimentiso mta'ango hiyaso mokosyohumayo

so'no ngko wolijwao'mne'no yohono.

Ose mti'mokumentisofoho.

Hoja yongo'njo fokafo'ne pahnnimo hungkuno hwapingofoho.

³⁶ Oseso Jisas a'amu pi'ningo engo somo nuliko'manto angomno humentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Oso pahnnimo hungkuno hoja yongo'njo syohoponjo so'no yolohoso fonaso. ³⁷ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Hwe kako uyo wopingo fisosomokafo sohwo A'amufe Hwomu hwo'nyoho. ³⁸ Syohoso oso olo hwaho humalohwone loponoho. Uyo wopingoso oso hwe moya'miso Anituye a'amu nefoho. Oso hoja wonyo yongo'njo pa'nyoso Seteniye a'amufoho. ³⁹ Oso hwe wonyo mango sohwo hoja wonyo uyo mofiwo'ningkiso sohwo Seteniyoho. Sikuno wosopayo mayo sohonta olo hwaho loponjo sikuno moi'wo imo'noso sohonta oso a'amu syoho ulohofiyo sohwa a'amu ahwomomjofoho. ⁴⁰ U, hofiko hoja wonyoso nomihwofijikui tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso pa'nyoso hwangu sikuno moi'wo imo'noso sohonta imo'nonefoho. ⁴¹ Ou, A'amufe Hwomu sohwo'ni nje ahwomomjo a'amu syoho ulohofiyo somo uhwojahoni'mo hofiko olo hwaho loponjo a'amu nom'ne somo wonyo imokuwo'ningkohofoho so'nji a'amu honingkano wonyo'njo somo nomihu'mokukuji ⁴² toho engo nontimo noho'naopitnnefoho. A'amu wonyoso tohomo nohumafikui tohino engo umningkuhwoso'no humotaha engo likui hofikoe mango toho lo'nifitnnefoho. ⁴³ Oso hohosohonta Anituye a'amuso hofiko Anitu'njopo nohumafikui mofehi'nyo liso hopa imo'nifitnnefoho. Jisas ose ulonto

ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

**A'amu hamniyoho engo hwaho
mta'ni tipemayo'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

⁴⁴ Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo nom'ne sohwoe hwahopo nohumanto hamniyoho ipofu yo'mayo wonyoangkafo hi'njoso ijopijisyahumentohofoso uhwononto simonyo yonto apa'no hiyaso ekojisyahumentisofoho. Ekojisasyonto kakoe ho'yango hwaho yo'mayoso nom'ne somo uyahoningki oso hiso'no hamniyoho uyahoningkofi kako hamniyoho hiso'nji oso hwaho hamniyoho ipofu'njo sopono mpe imentisofoho.

**Nikuyoho wopingo hwofilo'nnyo'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

⁴⁵ Hungkuno nom'ne ole, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako nikuyoho wopingo'ne syoho imojo hweho. Kako nikuyoho wonyoangkafo'nohinoso wotipema'mo lonto imojo hweho. ⁴⁶ Oso hwe huhwo sohwo nikuyoho nom'ne somo hwofilo'nnyo sohomo uhwononto mpe uyimo limentisofoho. Oseso kakoe ho'yango yo'mayoso nom'ne somo uyonto oso homo somta'ni hamniyoho nomanto nikuyoho hwofilo'nnyo somo mpo'mentisofoho.

**Inaniku ho'yo'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

⁴⁷ Hungkuno nom'ne ole, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu inaniku ho'yo mijo ayomo motaswontifeso yo'mayo yo'mayo inaniku pasyiwu'ningkohofoho. ⁴⁸ Ho'yo mangonepo yonto a'amuso hofiko hojiyopono ifohusimpemotawentifi osopo nohu-

mantifi hojiyopo ifaofontifi inaniku wopingoso iku'yopo nomeho'nasyontifi inaniku wonyoso nihu'nahone wae yaofiwo'ningkohofoho. Ose ulonto ulimento, ⁴⁹ Olo hwaho moi'wo imo'noso sohonta oso hopa ifitnnefoho. A'amu ahwomomjoso nopikuji a'amu wonyoso a'amu wopingo'njo lopo humalofo osomo wae yaopitnnefoho. ⁵⁰ Hofiko nomafikuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso a'amu wonyoso tohomo nohumafikuji humotaho engo likuji tohino engo umningkuhwoso'no hofikoe mango toho lo'nefitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

**Ho'yango songo'nji
yofoho'ntne hungkunofoho.**

⁵¹ Oso hungkuno moi'wo lonto inomokomoyo sohwo ulohonimento, Yo'mayo hungkuno seloheso hwapingoso huno ito'no laseyohoho. Ose ulahoningki ulimentohofi, Eno. Huno nayohoho. ⁵² Ose ulahoningkofi ulimento, Huno ito'no seisosono a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'ningkiso sohwo kako nje inomokomoyo imo'noso'manji oso hwe huhwo sohwo ango engo kakwo'yohwo pa'nyo hweho. Kako kakoe ho'yango ango mta'ni yo'mayo songo'nji yofoho'nji womotoswapmmontonoho. Honingkano hungkuno wopingo so'nji nje hungkuno songo so'nji huno uyohoho.

**A'amu Nasaletiso Jisasimo hohujo
ikinjimo'mentohofoho.**

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Jisas oso pahnnimo hungkunoso moi'wo ulonto kako oso ango sopo uliko'ma'mentisofoho. ⁵⁴ Nuliko'manto kako kakoe ango hwapingopono umentisofoho. Osopo nowento hofikoe tajo angomo Anituye hungkuno lutihwahoningki

a'amuso nupa'nontifi yomo yontifi limentohofi, Kakoe huno hwapingo'njo loso kakoe yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohoho umokiyo'ne loso nti'mta'ni ma'masoto. ⁵⁵ U, olo hwe lohwo sohwo kako ango molimojo sohwoe hwomuhwolaho. Kakoe kona'wohisi Maliyataho. Ou, Jemis, Jousep, Saimoun, Jutas oso homningkwa'wehwo sohwaloho. ⁵⁶ Ou, kakoe nampohwosa nakwo'nji humalofo. I oso yo'mayo hopi'nonohino loso nti'mta'ni ma'masoto. ⁵⁷ Hofiko ose lontifi kakine'no simeho wonyo umo'nimentisofoho. I oso'no Jisas ulimento, A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo ango kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomawo'ningkohofoho. I kakoe ango neso yofe ane hweho. Ose ulimentisofoho. ⁵⁸ Oseso Jisas oso ango hopo sopo a'amumne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso pi'ningo imentiso'maho. O'o, hwapingoso hofiko simeho hi'ntnnono muyo'nefoho.

**Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo
sohwo poyo imo'nimentisofoho.**

(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)

14 Hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout osohwo yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'nimentisofoho. ² Nupa'nonto kakoe syoho ulohofiyo sohwo ulimento, Olo hwe lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo hweho. Kako poyo imo'nimentiso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso kako iwo'ningkiso so'ne yokumpohn'nyo i'mofapmmentisofoho. Ose ulimentisofoho.

³ Helout kako oso hunoso peho'no syafihu'mentisoto. Hwapingoso

Helout kako Jounimo impo'angomo muhumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Jounimo impo'angomo peho'ne muhumati'mentisoto. Hwapingoso kola'wehwoe Filipiye ape Heloutiyasimne'nefoho. ⁴ Hohonta Joun Heloutimo ulimento, Kiko olo ape mahino loso hopo'maho. O'o, oso honingkano pisakino'njofoho. Ose uliwo'nimentisofoho. ⁵ Ose ulahoningki Helout Jounimo wofonjahumo lonto yonteso kako a'amumne'no iyoho unimojo hweho. Hwapingoso a'amuso Jounimne'no ole syafihu'mentohofi, Joun sohomo Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamojo hweho. Ose limentohofoho.

⁶ Sikuno nom'nehwi Helout kona'wohi aswo ma'mentiso sikuno somne'no huno syafisiyo'ne a'amu pi'ningo engo so'nji Helouti'nji uhu'mokahoningkofi Heloutiyasiye mu kako a'amu somne'no simonyo yahoningki Helout simeho wopingo umo'nimentisofoho. ⁷ Simeho wopingo umo'nyo so'no kako a'mu simo ulimento, Yokintahopone'no wakilimo. Ou, kiko ngkimo yo'mayo so'no ntisoso wokijapmmonnoho. ⁸ Ose ulahoningki a'mu simo kona'wohi huno uyimentisoso a'mu hisi Heloutimo ulimento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokino noswanopo yiwojwosalokumpehoji ntape.

⁹ Ose ulahoningki Helout kakoe simeho tango umentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nonohino nje hungkuno yokintahopone so'no upa'ningkohofoso so'no syafisyonto ulimento, Oso a'musinto lisofoho. Noho fiyimno. ¹⁰ Ose ulahoningki a'amu syoho ulohofiyo sohwa impo'angomo noswontifi Jouniye ti'wango iwofito'mentohofoho.

¹¹ Oseso Jouniye mnokinoso noswanopo iwojwosalokumpentifi a'mu sijo

simo nuyahoningkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho. ¹²Oseso Joun kakoe inomokomoyo sohwa kakoe pijafoso nomantifi ijopijisyasyontifi Jisasiyepono nowentifi Joun ne'no ulimentohofofoho.

**Jisas a'amu 'faif tausen' (5000)
sohwamo wopayo umentisofoho.**

(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)

¹³Jisas kako Jouniye hungkunoso upa'nonto oso ango hopo sopo nuliko'manto yofayokino manto hwaho a'amu anepono kako'nohino umentisofoho. A'amuso Jisas osopo humaho upa'nontifi hofikoe ango sopo nuliko'mantifi Jisas womentiso somo hofiko hwakano womentohofofoho. ¹⁴Jisas kakoe yofayokino ifohohosasyonto uhwonimentisoso hwe moya'mi pi'ningo engo somo uhwononto hitoho ulofahoningki hofikoe a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

¹⁵Oso hohosohonta sikuno'nji kakoe inomokomoyo sohwa nopontifi ulimentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu aneponoho. Mofehi'nyo moi'wonoho. Kiko olo hwe hwoya'mi lomo filuhwajo. Hofiko nukuji wosopayo mpe uyife. ¹⁶Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Peho'no ufitnnehofa. Sekwo huhwasi wosopayo uyimno. ¹⁷Ose ulahoningki ulimentohofi, Nakwo wopayo ane hwona'nyoho. O'lo, wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inaniku hufa'u'nji oso'nohino weho. ¹⁸Ose ulahoningkofi ulimento, Ngkiyepono wopayoso motapmno.

¹⁹Ose ulonto a'amu somo ulimento, Sekwo hoja lopo foyohumamno. Ose ulonto oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nohino so'nji inaniku hufa'u'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwontohumanto Anitumo isamayoka ulimentisofoho. Isamayoka nto

ulonto kako wopayo hiso kutikujolo hofonto kakoe inomokomoyo sohwamo nuyahoningki hofiko a'amu somo uyimentohofofoho. ²⁰A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simeho uhnningkahoningki hofiko wosopayo nulifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u mohu'memeehumentohofofoho. ²¹Oso hwe oso wosopayo nimentohofosohwa *faif tausen* (5000) hwafoho. Moya'mi mehomiso atofa majofoho.

**Jisas kako mijopo
hano umentisofoho.**

(Mak 6:45-52; Joun 6:15-21)

²²Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo yofayokino nomafikujilo oso hwaho nongkihnta'ni sekwo simo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe ango pone'no luhwatimentisofoho. ²³Nolihwajonto ngko'nohini humahm'mo Mpohumo jomo ulimo lonto hwofiki'nyo we'e spono kotasimentisofoho. Sikuno'nji kako'nohini hwofiki'nyo sopo humamentisofoho. ²⁴Hohosohonta yofayokino mijo ajwo nampo nowahoningki ifoyo yonto mijo engo ikwato lohofonto yofayokinomo ilokilojo mjoloho'mmentisofoho. ²⁵Iyoho wolongkonimonto yahonjoso'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwamo u'ma'mentisofoho. ²⁶Nowentaningki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi iyoho uningkahoningki limentohofi, Mewosofoho. Ose lontifi iyoho yontifi youwo youwo limentohofofoho. ²⁷Oseso Jisas hofikimo komo'no johu ulimento, Sekwo yokumpohn'nyo hmmo'nimno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho.

²⁸Ose ulahoningki Pita ulimento, Hwe Engofo, Kiko Jisas ki'manji ngkimo ole

njo, Mijopo likofafohoji ngkiyepono fiye. Ose njo. ²⁹Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oyomo. Ose ulahoningki Pita yofayokinomo nuliko'manto mijo yokintahopo Jisasimo u'ma'mo lonto umentisofoho. ³⁰Nowento ifofo somo nuhwononto iyoho uningkahoningki kako mijo womihulo'mto imentisofoho. Oso'no Pita Jisasimo joho ulimento, Hwe Engofo, nifo'maho.

³¹Ose ulahoningki Jisas komo'no Pitamo aho umakonto ulimento, Pita, jije simeho hi'ntnnonohinosa we'e'njo hwosoho. Kiko ngko hopolikeneso esopeho'no hningkino. ³²Ose ulonto siko yofayokinomo kotosahoningki ifofo moi'wo imo'nimentisofoho. ³³Oseso a'amu yofayokinomo humohumantohofosohwa nuhwonontifi hwomtame ulohofontifi ulimentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas a'amu Ngkenesalet mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 6:53-56)

³⁴Hofiko mijopo nowakentifi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosahumentohofofoho. ³⁵Oso a'amu hopo soponta'angoso hofiko yofe uhwofontifi limentohofi, Jisasiyoho. Ose lontifi ango hofiko'njo mofone sponjo a'amu mnokino'njo somne'no joho ulimentohofoso hofiko a'amu mnokino'njo somo kakiyepono itokwapmmentohofofoho. ³⁶Itokwapontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo jije manji'mofomo aho wokupm'mokano. Ose ulontifi hofiko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'nimentisofoho.

Anituye yahinosa yahino hohontajo somo yakolonoho.

(Mak 7:1-13)

15 Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jelusalem uliko'mantifi hofiko Jisasiyepono pmentohofofoho. ²Nu'mantifi ulimentohofi, Jije inomokomoyo lohwa nakwoe neyakwosafe yahino somo miningkayo'njopeho'no yalokwofo. Hofiko wosopayowonantifeso hofiko aho mijo ito'no miyatiku'nyofoho.

³Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, I sekwo sekwoe yahinomnöhini iningkayo'ne Anituye hungkunomo hwotoho peho'no feelokwofo. ⁴Anitu ole limento, Kiko jije mpohwo na'umotifi finingkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kaningkwohwo kona'wohimo uloso osohwo kako poyowape'nono. Anitu ose limentisofoho. ⁵I sekwo ole liwo'ningkohofoho, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njohwo kaningkwohwo kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ulimontonoho. Ngko hamniyohoyo'mayoso wosejapmmonji ko yohesongko ole nto limalefoho. Ngko Anitumo uyimne'no yohono. Ose lososo kako kaningkwohwo ya'umo mufo'manehoho. Ose liwo'ningkohofihwasoho. ⁶Oso'no sekwo oso yahino homo somo iningkawowo'ningkohofoso'no sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofihwasoho. ⁷Sekwo a'amu mango'nohino hwasoho. Hohonta hwe Aisaiya sekumne'no hungkuno nehopi limentisofoho. Ole nalimento, ⁸Olo a'amu loso hofiko hofikoe mango mta'ni nje yofehononimawo'ningkohofofoho.

I, hofikoe simehoso ngkimo mantape'njo iwo'ningkohofoho.

⁹Hofiko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomantifi Anitu mta'angofoho lontifi a'amu somo lutihwawo'ningkohofoho.

Oso'no hofiko ngkimo wonyopi jomo ntiwo'ningkohofoho.

Aisaiya ose limentisofoho.

Yo'mayo a'amufe honingkano wonyo imokiyo'ne hungkunofoho.

(Mak 7:14-23)

¹⁰Jisas hwe moya'mimo ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nopahoningkofi ulimento, Sekwo ito'no nipa'ningkuji huno fisyafihupmno.

¹¹Yo'mayo jije mangomo johufase'-mofososo oso jije honingkanomo wonyo imo'nnyo'ne'maho. O'o,

yo'mayo jije mango mta'ni lisoso oso jije honingkanomo wonyo imokiyo'nefoho. ¹²Ose ulahoningki kakoe inomokomoyo sohwa Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Oso hungkuno lohinoso a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi simeho wonyo umo'ningkohoho. Oso hiso'no kiko huno lakiyohoho.

¹³Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Yo'mayo ipisayo uyo'neso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako mahulinyoso siki fokafoso somo Mpohwo kako pmpongo hi'nji wae yaofonefoho. ¹⁴Sekwo a'amu Falisi sohwanne'no uhwontohumamno. Hofikoe syohofoho. Hofiko timpi'nyo hwafoho. A'amu timpi'nyo huhwo sohwa nom'ne a'amu timpi'nyo somo honingkano iputihwawo'ningkohofihwafoho. Hwe timpi'nyo sohwo nom'ne timpi'nyo sohwo honingkano iputihwasoso oso hwa'u pi'nimomo wopiwesyanyiyoho.

¹⁵Ose ulahoningki Pita ulimento, Oso pahnnimo hungkuno nto lohinoso

yoloho fonaso. ¹⁶Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sekwo hoku huno ane kulaho. ¹⁷Ihwoni, yo'mayo hopi'nono mangomo josyohumawo'ningkiso oso hiso simehomo wowo'ningkohoho. Simeho mta'angoso monje noswaponto i'ango pi'nimomo wowo'ningkohoho. ¹⁸I, yo'mayo mango mta'ni swapiwo'ningkisososo a'amufe huno mta'ni swapiwo'ningkohoho. Oso hiso a'amufe honingkano wonyo imo'niwo'ningkohoho. ¹⁹Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo, ape sikinjomo wonyo ulohoho, yo'mayoso hufo iyo, hwasyo hungkunojo, sitofo hungkunojo, ²⁰oso yo'mayo hiso a'amufe honingkano wonyo imokiyo'nefoho. Ou, a'amu fihwo kako kakoe aho mijo miyatiku'nyo'njo ilohofihwosi wosopayo nososo oso hiso kakoe honingkano wonyo mmokonehoho. Ose ulimentisofoho.

A'mu Kenannta'angosi Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uyimentisofoho.

(Mak 7:24-30)

²¹Oseso Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto nom'ne hwaho pone hufa'u Taiya'nji Saitoun'nji osopono umentisofoho. ²²A'mu temtitofokengosi hwaho Kenannta'ango noponto Jisasimo nu'manto joho ulimento, U, Hwe Engofo, kiko Ntefitiye imu hwosoho. Kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Towahuno wonyo sohwo nje mumo humaho. Nihu'no wonyo ulohofalofoho. ²³Ose ulahoningki Jisas kako oso a'mu siye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Olo a'mu losi kako joho lonto lonto

tifi kiningkopalofoho. Kiko asomo filihwajo.

²⁴Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, A'amu Isilaeliso honingkano'no tipeelokwofo. Oso a'amu somne'no Anitu lonuhwojahoningki pmmentohe hwo'nyoho. A'musi kako a'amu Isilael mta'angi'maho. Kako temtitofo kengiyoho. ²⁵Ose ulahoningki a'musi kako noponto Jisasi'njo ne lopo hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo nifo'maho. ²⁶Ose ulahoningki Jisas a'amu Isilael so'ntnno a'amu temtitofo kengo so'ntnno pahnnimo hungkuno ulimento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi siwojomo woho'nimofantantaho. O'o, awonoho. Oso wonyofoho. ²⁷Ose ulahoningki a'musi syafihu'mento, Ngko a'amu Isilaelini'maho. O'o, siwojo pa'nyi'nyoho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nehopi lohino. I siwojoso hofiko ilifiso hofekwo'yohwosa wosopayo nonontifi hu'mumokwojahoningkofi niwo'ningkohofoho. ²⁸Ose ulahoningki Jisas ulimento, U, a'mu losiyo, jije simeho hi'ntnnohinoso engo'njo kiyoho. Kiko peho'no kumo'noso oso kiko wotipema'monnoho. Ose ulahoningki oso hohosohonta oso a'mu siye mu wopingo imo'nimentisofoho.

Jisas a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

²⁹Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto Mijo Ayo Ngkalili momingo mofone sopo nowento hwofiki'nyo we'e sopo nosonto osopo humamentisofoho. ³⁰Nohumentaningki hwe hwoya'mi pi'ningoso nu'mantifi a'amu sife wonyo'njo so'nji a'amu timp'i'nyo so'nji yokino kokato'nnyo so'nji a'amu mampi'nyo so'nji wonyo'wonyo mnokino'njo so'nji oso pi'ningo engo somo Jisasiye

sifiki'nyo'mo uhumati'mentohofoho. Uhumojahoningkofi Jisas wopingo umokumentisofoho. ³¹Oseso

a'amuso uhwonimentohofoso a'amu mampi'nyoso hungkuno nihu'no ito'no lahoningkofi a'amu yokino kokato'nnyo'njoso wopingo imo'ningkahoningkofi, a'amu sife wonyo'njoso hano uhwaningkofi a'amu timp'i'nyoso timo honingkahoningkofi osomo uhwonontifi pisopisaho mjalimiwentifi hofiko Isilaelife Anitu kakoe yofe ho'noma loho'mentohofoho.

Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) soh wamo wosopayo uyimentisofoho.

(Mak 8:1-10)

³²Jisas kakoe inomokomoyo soh wamo joho ulonto ulimento, Ngko olo hwe hwoya'mi lomne'no hitoho ntokwoho. Sikuno hufa'u sihune ngko'nji humantohofoho. Hofiko wosopayo anefoho. Mijoho'nohinofoho. Ngko lihwatime'manji u, hofiko honingkanopo timo sikuno'no ikuji nopiwahupitnnoho. ³³Ose

ulahoningki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Olo hwaho lopo a'amu mohumunyoponoho. Nakwo olo a'amu pi'ningo engo somne'no wosopayo nti'mta'ni manehwono. ³⁴Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo wopayo alale weho. Ose ulahoningki ulimentohofi, Nakwoe wosopayoso aho fehohnta'ni hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyoho. Oso'nji inaniku we'eso anga'no anga'nohinoho.

³⁵Ose ulahoningkofi Jisas hwe moya'mi somo ulimento, Sekwo hwaho lopo fosyohumamno. ³⁶Ose ulonto kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyo oso'nji inaniku'nji nomanto Anitumo isamoyoka ulonto wopayoso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo soh wamo uyimentisofoho. Nomantifi oso hwe

moya'mi somo uyimentohofofoho. ³⁷A'amuso wopayo nontifi simeho uhningkahoningki nulifee'mentohofoso mihu'mokumentohofofoho. Nomihu'mokontifi ho'yo aho fehohnjo hopi'nonohino fehohnta'ni hufa'u mehu'memehumentohofofoho. ³⁸Hwe sohwa oso wosopayo nimentohofoso *foua tausen* (4000) hwafoho. Oseso moya'mi mehomi so'no hofiko atofomalimentohofofoho. ³⁹Jisas oso hwe moya'mi somo noluhwajonto yofayokinomo nokotasontifi hwaho Makatan nongkihnta'ni wako'mentohofofoho.

Yo'mayo kengo wonyoangafo a'amu miyiwo'ningkiyohoho somo uhwonano limentohofofoho.

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

16 A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanji Jisasimo u'mantifi Jisasimo yamoyo ulohofano lontifi ulimentohofi, Yo'mayo kengo wonyoangafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso fonetihwaho. ²Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Mofehi'nyo woningku'nimonto yahoningki ole liwo'ningkohofi, Ahwomo honijwo imo'ningkisoso mo'ningka jefo umontonoho. Ose liwo'ningkohofofoho. ³Imingo'nji sekwo himo sikwo'mno'nji ahwomo honiyo'nohinomo uhwonontifi ole liwo'ningkohofi, Ifoyo wahu'montonoho liwo'ningkohofofoho. Sekwo ahwomomo uhwonontifi ifoyo yo'mayoso huno seyiwo'ningkisofoho. I oso'no yo'mayo olohontajo imo'nalokunjoso Anitu uhwosopo'mentiso sohwo sekuye pono uhwatimentiso sohmo uhwonontifeso yofe mihwofe'njo yalokwofo. ⁴A'amu olohonta humalofo soku honingkano wonyo'njo kuyoho. Sekwo ngkine'no yo'mayo wonyoangafo somo uhwonano ntontifi lontantokwofo. Ose ko ntiwo'ningkohofoso ngko

oso hiso mutihwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini wosetihwamnonoho. Ose ulonto Jisas hofikimo nuliko'manto umentisofoho.

A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye sa'ne hungkunofoho.

(Mak 8:14-21)

⁵Jisasiye inomokomoyo sohwa mijo nongkihnta'ni i'mofawentifi wopayo motayo so'no iningo mo'mentohofoso'no uhwoningkahoningkofi ⁶Jisas pahnnimo hungkuno ulimento, Upa'nimno. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye yahino somne'no i'waho fiyimno. Ito'no uhwontohumamno. ⁷Ose nupa'nontifi inomokomoyo sohwa ole hnnimentohofi, Nakwo wopayo momotape'njo ihwone so'no lohoho. ⁸Ose hnnimentohofoso'no Jisas huno uyahoningki hofikimo ulohonimento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnalokwofo. Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono mantape'njo peho'no iwo'ningkohofihwasilo. ⁹Huno ne'no maseyoho liyohoho. Ngko a'amu *faif tausen* (5000) sohwanne'no wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somo kutikujolo'lohohmmale so'no iningo laseyohoho. Sohwo ho'yo alale hu'meemmalofoto ¹⁰I nom'ne sikuno somo wopayo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hwe *foua tausen* (4000) sohwannekofo. Osohonta ho'yo alale hu'meemmalofoto. ¹¹Ngko wosopayo so'no maseyo'njo yalokwe so'no huno maseyo'njo peho'neto. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye wopayo sa somne'no i'waho fiyimno. ¹²Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa hofiko huno ito'no syafihu'mentohofofoho. Jisas wosopayo so'no hungkuno mujo'njo imentisofoho. O'o, a'amu Falisi

sohwanji Satiyusi sohwanjiye hungkuno kokato'nnyo lutihwawo'ningkohoho so'no i'waho fiyimno ulimentisofoho.

**Pita Jisasimne'no ulimento,
Kiko Kilais Anitu
kuhwosopo'mentiso hwosoho.**

*(Mak 8:27-30; Luk
9:18-21; Joun 6:67-71)*

¹³Jisas kako ango Sisaliya Filipai osonono wento kakoe inomokomoyo sohawo ulimento, A'amuso nohumantifi A'amufe Hwomu sohune'no pehofo mjolimiwalokwofo.

¹⁴Ose ulohoningkahoningki ulimentohofi, A'amu fehohnjo ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwalikeno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijatikeno. Nom'nihwa ole lalokwofi, Jelemaiyatikeno. Nom'ne a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwalikeno. Ose mjolimiwalokwofo.

¹⁵Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo sohwasu ngkine'no pehofo ntiwo'ningkohofihwasilo.

¹⁶Ose ulohoningkahoningki Saimoun Pita ulimento, Kiko Kilais Anitu kuhwosopo'mentiso hwosoho. Anitu songo humaso sohwoe Hwomu Ne hwosoho.

¹⁷Ose ulahoningki Jisas ulimento, Saimoun Jouniye hwomu sohwasu, kiko simonyo uyimonnoho. Ou, olo hilo so'no a'amu hwahoponjo fihwo mokitihwaho yohoho. O'o, awonoho. Olo hungkuno ntohino loso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kitihwahoho. ¹⁸Oso'no wakilimo. Kiko Pita *kiyoho. Oso engkwosaho huhwo sohwo'ni hopo sopo ngko nje ango wamolinnoho. Seten'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'nji ngko iyo kopmmo'meehume

somo milojaofonehoho. ¹⁹Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no hwosampe-e'neso wokijapmmnonho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wonyofoho lohoji nano mtitajoso i, oso hiso'no Anitu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wopingofoho lohoji oso hiso'no Anitu kako ahwomomo wopingofoho nto lohoho. ²⁰Ose ulonto inomokomoyo sohawo ulimento, Sekwo nom'ne a'amu somo olo Kilais Anitu uhwosopo'mentiso lohweho ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

**Jisas kako poyo imo'nyo so'ntnno
tohino engo mayo so'ntnne
hungkuno ulimentisofoho.**

(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹Oso hohosohonta inomokomoyo sohawo Jisas kako poyo imo'nyo so'ne yoloho uloma'mentisofoho. Ole ulimento, Ngko Jelusalemne'no uhwahoni'mo hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji ngkimo tohino engo ntapikuji fonjanihufitnnefoho. I oso'no sikuno hufa'u sihune memjanimofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

²²Ose ulahoningki Pita Jisasimo we'enepe ipemotawento yoka ole uloma'mento, Hwe Engofo, olo nalohino loso Anitu ihwoloho. O'o, oshiso kikimo moku'manehoho. ²³Ose ulahoningki Jisas ikinjonto Pitamo ulimento, Pita, jije hungkunoso ngkilaho. Anituye'maho. O'o, Seteniye hungkunofoho. Kiko Seten sohwasu i'waho ntohoho. Jije hungkunomo ngko haloho mokupa'nimnehono. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

²⁴Ose ulonto inomokomoyo nom'ne sohawo Jisas ulimento, U, a'amu

*16:18 Nakwoe hungkunoso oso yofe ole engkwosaho yokumpohn'nyo pa'nyo hwosoho.

fisoku ngkimo wonningkopano lifijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'niwo'ningkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahiningkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofone sopo tifi nningkapmno. ²⁵ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wopiwahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahoningkuhwoi kakoe humayoso piwasyososo hwangu kakoe humayoso wotipema'montonoho. ²⁶ A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho lophonjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. Kako songo humayo'ne neso mpe pipi uyimtololo. ²⁷ A'amufe Hwomu sohwo kaningkwohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo so'nji pososohonta a'amu olo hwaho lopo humalofo somo yo'mayo yahino iwo'ningkohoho so'no yano ulofiyonefoho. ²⁸ Ose ulonto ole ulimento, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontaningkuji A'amufe Hwomu kako hwe yofe engo'njo sohwo a'amu mokosyohumayo'ne pososohonta nuhwonifitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

Jisasiye a'apahoso nom'ne kengo imo'nimentisofoho.

(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

17 Sikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohna'ne anga'no memjaofahoningki Jisas kako Pita'nji siko'nikwa'i Jemisi'nji

Jounja oso hwa nutimanto hofiko hwofiki'nyo sawemo engo sopono kotasimentohofofoho. Hofiko'nohini humamentohofofoho. ² Nohumantifi Jisasiye a'apahoso nom'ne ulohopisahonjoso uhwonimentohofofoho. Kakoe simo'mangoso mofehi'nyo lawo'nnyo imo'nimentisofoho. Kakoe manji'mofe yo'mayo hopi'nono nihu'no halojo imo'nimentisofoho. ³ Ose uhwonontifi uhwonimentohofoso hwe hufa'u ahwomo mta'ango sohwa'u Mousesi'nji Ilaija'nji siko noponji Jisasi'nji hungkuno hnnimentohofofoho. ⁴ Pita kako huno pi'ningo syofisikaofonto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehoningkuhwoneso wopingofoho. U, ngko olopo ango hufa'u sihune molimeso wopingotaho. Anga'no kiko'ne, nom'ne Mousesimne, nom'ne Ilaijamnefoho.

⁵ Ose ulontaningki himo engo pomponaho pa'nyoso hofikimo ifeehu'mo kohumentisofoho. Oso himo homo somta'ni ole ho'nimento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko kakine'no hi nimo'niwo'ningkiso hweho. Kakoe yahino so'no nje simeho wopingo nimo'ningkohoho. Kakoe hungkunomo sekwo haloho upa'nimno.

⁶ Ose ho'ningkahoningki Jisasiye inomokomoyo sohwa nupa'nontifi iyoho uningkahoningki hofikoe simano hwahomo mongkuto'mentohofofoho. ⁷ Ose nohumentaningkofi Jisas hofiko'njo tifone lopo noponto aho umakumentisofoho. Numakonto ulimento, Sekwo filikapmno. Iyoho ikutoho. ⁸ Ose ulahoningki hofiko timo honontifi nom'ne a'amumo muhwonyofoho. O'o, hofiko Jisas kako'nohini humentaningki uhwonimentohofofoho.

⁹ Hofiko oso hwofiki'nyo hopo sopo nokotapontifi Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Olo hiloso

nuhwoningkohofu loso'no nom'ne a'amumo olohonta nulikutoho. O'o, hwangu A'amufe Hwomu sohwo poyo imo'ningkuhwosi apa'no songo likafoso sohonta ou, sekwo filutihwaningkuno.

¹⁰Ose ulahoningki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, A'amu honingkano hungkuno lutihwamatofu sohwa ole liwo'ningkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Tifi sohonta Kilais hwe Anitu uhwosopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo.

¹¹Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako nopihwosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesoyhumamtonoho. ¹²I, ngko waselimonne'no yohono. Ilaija kako nto pmentisofoho. Osohune'no a'amuso yofe mihwofe'njo yontifi hofiko hofikoe hwahoponjo hunomnohini iningkawentifi yo'mayo wonyo uloho'mentohofofoho. Oso pa'nyo hwangu A'amufe Hwomu sohomo tohino engo uyifitnefoho. ¹³Jisas ose ulahoningki kakoe inomokomoyo sohwa huno ole uyimentisofo kako Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo Ilaija pa'nyo sohune'no nalohoho. Ose sayafihu'mentohofofoho.

Jisas hwomu towahuno wonyo ehunnamo'nnyo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

¹⁴Oseso hwofiki'nyopo nta'ni noko tapontifi a'amu pi'ningo engo'njo sopo ifiwahoningkofi hwe fihwo kako Jisasimo nu'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nje hwomumne'no hitoho wakilofono. Kako nopiwasyonteso yomo yomo iwo'ningkiso hweho. ¹⁵Kakoe a'apahoso nihu'no wonyofoho. Sikuno pi'ningo somo kako tohomo hwafiwo'ningkiso hweho. U, sikuno fehohnjo kako mijomo hwafi-

tohm'mofiwo'ningkiso hweho. ¹⁶Ngko jije inomokomoyo sohwo nje hwomumo uhwojahohweswo. I, hofiko wopingo mmokoho yohoho. Hofiko hopo'maho.

¹⁷Ose ulahoningki Jisas ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofu soku, sekwo Anitu simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwo honingkano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no wesomanji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko sekwo tango ngkimo ni'mayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko'njo lopo hwomu huhwo sohwo uhwojapmno. ¹⁸Ose ulonto Jisas oso towahuno wonyo sohomo yoka ulahoningki towahuno wonyo sohwo oso hwomu sohomo uliko'ma'mentisofoho. Hwomu huhwo sohwo wopingo komo'no imo'nimentisofoho.

¹⁹Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasiyepo no pontifi hofiko'nohini nohumantifi ulimentohofi, Pipilo. Nakwo oso towahuno wonyoso wae meeefesofo.

²⁰Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ou, ngko nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnonohinoso montopantokuyohoho. Sekwo ngkimo nngkape-eso nihu'no we'e patnnyo uyo pa'ningo'manji u, sekwo olo hwofiki'nyo lomo kiko nolikafohoji fiwano, ose ulikujono hwofiki'nyo sohwo wantonoho. Sekwo simeho hi'ntnnonohinoso oso patnnyo uyo we'eso pa'nyo hi'njo hwasi'manji u, sekwo yo'mayo hopi'nonohinoso ikutne hwasoho. ²¹[I oso hiso'no olo towahuno wonyo loso'no wae yafo'neso honingkano anga'nohino weho. Oso honingkanoso olenoho. Sekwo Mpohumo jomo'nohino ujo'manji wosopayo manyo'njo humayo so'ntnno ifijoswo olo towahuno wonyo loso a'amumo uliko'mayo'nefoho.]

**Jisas kakoe poyo imo'nyo
so'no apa'no ulimentisofoho.**

(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili i'mofawentifi Jisas ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohwife ahomo ho'nanisiyukuj'o'no ²³ hofiko wofonjonisyantifeho. I oso huhwo sohwo sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no Anitu apa'no songo ulika'montonoho. Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa simeho tango engo uyimentisofoho.

**Jisas tajo angomne'no hamniyoho
ho'na'mentisofoho.**

²⁴ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angu Koponeyam i'mofiwahoningkofi a'amu tajo angomne'no hamniyoho mawo'ningkohofu sohwa Pitamo nu'mantifi ulimentohofi, Sekwoe hwe engo sohwo kako tajo angomne'no hamniyoho ho'naofiwu'ningkiso hwolaho.

²⁵ Ose ulahoningkofi Pita ulimento, Ikofo.

Ose ulonto Pita angomo noswahoningki Jisas Pitamo kaki'no ulimento, Saimoun, kiko huno peho'no kiyohoho. Olo hwaho loponjo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko hamniyoho yo'mayoso tihumta'ni mawo'ningkohofoto. Hofiko'montohwa mta'ningotaho. A'amu kengo sohwa mta'angotaho.

²⁶ Ose ulohoningkahoningki Pita ulimento, A'amu kengo sohwa mta'ango mawo'ningkohofofoho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, I, ose'manji hofiko'montohwa hamniyoho moho'naopitnnehofo. Oso'no ngko Anituye hwomu sohwo'ni peho'no uyimonnto. ²⁷ I oso hiso'no hofiko nakumne'no huno wonyo nosyonafihupitnnoho. Kiko mijo momingopono uhuji

ingkuso finjasyo. Inaniku simo'mjo injwapojoso kakoe mangomo kiko hamniyoho tajo angomne'no hopaso wotipema'monnoho. Oso hamniyohoso nomahoji nekumne'no tajo angomne'no foho'namofo. Ose ulimentisofoho.

A'amu nom'ne somo yakolo tihwolo.

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

18 Hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no nakwo sohwo'na'ni yofe engo hwofilo'nnyoso tihwolo.

² Ose ulohoningkahoningkofi Jisas mehomi fihumne'no johu ulonto kako'njo lopo mihumajonto ³ ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo honingkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'njo ifijoso olo mehomi lohwo pa'nyo mmo'ny'njo'manji sekwo Anitumo mohumafitnnefoho. ⁴ Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no a'amu fihwo ngko yo'mingohwoni'mahulo so oso humo Anitu ole ulonefoho. Kiko yofe engo'njo hwasoho. Ose ulonefoho. ⁵ A'amu fihwo kako olo mehomi lopa'nyo sohomo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'makwoho.

**Yahino wonyoso a'amufe
simeho hi'ntnnonohino somo
wonyo imokiyofoho.**

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ Olo mehomi ngkimo simeho hi'ntnnono ntapiwonnyo sohomo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisasimo hohujo fikinjafo. Honingkano wonyo lomo tifi finingkayo. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo honingkano wonyomo iningkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohomo Anitu tohino mikunimposu uyonefoho. Oso'no oso hwe huhwo

sohwo wonyo hiso miyo sohonta sojo mikunimposo engo so'nji kakoe ti'wangomo impe ifakojujukui mijomo ho'naofontifitentesi wopingo'nesohilo.

⁷A'amu nom'ne sohwoe honingkano wonyo umokiyo sohumne'no hitoho ntokwoho. I oso yahino imo'nyoso a'amu huhwo sohwo tohino mikunimposo nomane hweho. Oso'no kakine'no hitoho ntotantofoho.

⁸Jije sife aho honingkano wonyo imokososo sife aho hiso nohwempehoji foho'namofo. A'amu sife aho anga'nohino'njo sohwo honingkano wopingo tipemayoso wopingofoho. U, sife aho hufa'u'njo honingkano wonyo imokuhwoso'no nihu'nahone tikanomo wenefoho. ⁹Jije timo honingkano wonyo imokososo timoso fitihwotofafo. A'amu timo anga'nohino'njo sohwo honingkano wopingo tipemayoso wopingofoho. U, timo hufa'u'njo sohwo honingkano wonyo imokuhwoso'no nihu'nahone tikanomo wenefoho.

¹⁰Olo mehomi lomne'no sekwo yo'mingohwasimaho ulikutoho. O'o, sekwo upa'nimno. A'amu ahwomomjoso mehomi lomo ito'no mokosyohumawo'ningkohofoho. Yo'mayoso mehomi lomo u'maso so'no Mpohumo uliwo'ningkohofoho. [¹¹Hwapingoso A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu wonyo honingkanomo humentaningkuji somne'no utimayo'ne pmmentohefoho.]

**Yahu 'sipsip'
anga'nohino isipeeefo'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

(Luk 15:3-7)

¹²Huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako yahu *sipsip wan hantileti*'njo (100) sohwo yahu anga'nohino sohwo isipeeefoso sohune'no hafihafe motipemaso'njo umontolaho. Awonoho.

Oso yahu *nainti nain* (99) sohwa hofiko wopayo nontaningkuji kakwo'yohwo sohwo nuliko'mahwosi yahu isipeeefo sohune'no notipehwosi wotipema'montonoho. ¹³Notipemahwosi kako yahu anga'nohino isipeeefo sohune'no simonyo umontonoho. Nom'ne yahu *nainti-nain* (99) misipeefe'njo so'no huno mosyafisyonehoho. ¹⁴Oso pa'nyo sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako we'e lomne'no ole lalofi, Ngko mehomi lomne'no misipeefe'njo yohono. Ose lalofoho.

**Nom'ne sohwo wonyo
kilohofososo'no kiko
pipi uloho'monnto.**

¹⁵Jije a'amu kikimo wonyo kilohofososo kiko kakimo u'mahoji siko'nohini humahosisi kakoe wonyo'no yoloho uso. Kako jije hungkunomo nupa'ningkuhwosi'manji u, jije a'amu ne apa'no umo'nimontonoho. ¹⁶Kako Jije hungkunomo haloho maposo'njo'manji kiko nom'ne a'amu anga'nohinotikeno hufa'ulikeno oso hwa tipemahoji hwe wonyo kilohofoso sohwoepono fiwanimno. Osopo i'mofakuji a'amu hufa'ulikeno hufa'u sihunetikeno oso hwa wolijwaopife. ¹⁷Kako hofikoe hungkunomo haloho maposo'njo'manji e'wa, a'amu hopi'nonohino sekwo'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohofoho sokumo ulimno. I a'amu hopi'nonohino sofe hungkunomo haloho maposo'njo'manji, e'wa kako a'amu kengo pa'nyo hweho. Oso a'amu huhwo sohwo kengopo uhumajipijo osopo wohumamontonoho.

¹⁸Hungkuno nehopi waselimo. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wonyofoho likuji nano mtitajososo i, oso hiso'no Anitu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wopingofoho likuji oso hiso'no Anitu kako ahwomomo wopingofoho nto lohoho.

¹⁹Hungkuno nom'ne waselimo. Olo hwaho lopo a'amu hufa'u hwa'u yo'mayo so'no simeho afa iningkohosisi Mpohumo oso hiso'no jomo ulisoso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo wosejapmmontonoho. ²⁰A'amu hufa'u sohwa'u sihune sohwa hofiko nje yofemne'no uhu'mokukuji nohumentaningkuji ngko hofiko'njo ajwo'mo wohumamonnoho.

**A'amu yo'mayo so'no siki
mayoso moho'nasiyo'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

²¹Oso hohosohonta Pita Jisasimo u'-manto ulimento, Hwe Engofo, nje a'amu sohwo wonyo ntohofiwo'ningkiso so'no ngko oso wonyo so'no wae alale uyi-monnto. Wayo yao'mneso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u oso hopolaho.

²²Ose Ulohoningkahoningki Jisas ulimento, Ngko aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo makilohoyohono. O'o, wae iyoso ne'nohini *sefenti* (70) ne tipemayo aho hopi'nono nom'ne hufa'uyo fiyohoho kilohono.

²³Oso'no Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no kako a'amufe wonyo wae yaofone yahinoso olenoho. Hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwa yo'mayo siki mawo'ningkohofoso'no hamniyoho hwangu ho'nasiyo'ne hungkuno mihwajiyo'ne uyimo limentisofoho. ²⁴Oso'no kako syoho emanto syoho ulohofiyo anga'nohino fi-hwo kakoe yo'mayo siki mawo'ningkiso sohwo kakoe hamniyoho moho'naofe'njoso olenoho. *Ten milyon* (10,000,000) kinafoho. ²⁵Kakoe hamniyoho nihu'no ane hweho. Oso'no hwe engo sohwo ulimento, Olo hwe lohwo'nji kakoe ape'nji mehom'nji yo'mayo hopi'nonohino so'nji nom'ne sohwa hofikoe siki syoho ulohofiyo so'no mpe uyife. Hamniyoho mpe ifijoso kako moho'naofe'ne-

foho. ²⁶Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo kakoe hwe engo sohwoe sife ki'nyo'mo hwomtame ulohofonto humotaho lonto ulimento, Nje hwe engofo, we'enepi nohontohumaho. Nohontohumahoji ngko hamniyoho hopi'inono wokijapmmnonoho. ²⁷Ose ulahoningki hwe engo huhwo sohwo kakine'no hitoho ulofahoningki hamniyoho moho'nasiyo'njo imentiso so'no wae yaofahoningki hwe sohwo yo'mayo siki mawo'ningkiso so'no hamniyoho nihu'nahone muyonehoho.

²⁸I oso'no syoho ulohofiyo sohwo noswolikofaponto uhwonimentisoso kakoe syoho afa'nono iyo sohwo uhwonimentisofoho. Osohwa kakinta'ni yo'mayo siki ma'nnyoso *wan hantilet* (100) kina moho'nasiyo'njo sohwo uhwononto ti'wangomo aho pmpili'mokonto ulimento, Nje hamniyoho moho'nasiyohinoso komo'no ntape.

²⁹Ose ulahoningki hwe syoho afa'nono iyo sohwo hwomtame piwehumawento ulimento, Ngkine'no hitoho kilofihwoso'no nohontohumaho. Jije hamniyoho wokijapmmo. ³⁰Ose ulahoningki ngkilaho ulonto impo'angomo intofahumentisofoho. Osopo intofasyonto ulimento, Kiko osopo nohumahoji nje hamniyoho ntapohojo'no ngko wakishuto'mnoho. Ose ulimentisofoho.

³¹Ose yahoningki syoho afa'nono nom'ne sohwa yo'mayoso uhwonontifi simeho tohino umnimentisofoho. Simeho tohino umningkahoningki hwe yofe engo'njo sohwo oso hiso'no ulimentohofofoho. ³²Ose nupa'nonto syoho ulohofiyo huhwo sohune'no johu ulonto ulimento, Kiko syoho ntohofiyo wonyo hwasoho. Ose ulonto ulimento, Simo'mo kiko ngkimo humotaho sontahoningkini hamniyoho hopi'nono montape'njo imentohino

so'no ngko wae yakumo'male hwasoho.
³³Ngko kikine'no hitoho ntofiso hopaso kiko nom'ne a'amu syoho afa'nono iyo sohumne'no hitoho makilofe'njo peho'neto. ³⁴Ose ulonto simeho tohino umningkahoningki tohino engo uyiwo'ningkohoho sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho. Ho'nasyonto ulimento, Kiko osopo humahoji nje hamniyoho hopi'nonohinoso ntapohojo'no wakisihuto'monnoho. ³⁵Oso pahnnimo hungkunoso Jisas nulonto ulimento, Sekwo nom'ne sofe wonyo selohopijoso wae meefe'njo ifijo'manji u, oso pa'nyo nje Mpohwo waseloho'montonoho. Ose ulimentisofoho.

**Jisas kako ape ho'nasiyo'ne
 hungkuno ulimentisofoho.**

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

19 Jisas oso hungkunoso hopi'nono losojwaofonto kako Ngkalili nuliko'manto kako hwaho Jutiya Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentisofoho. ²Oso hopo sopo a'amu pi'ningo engoso Jisasimo tifi iningkamotofofoho. A'amu mnokino'njo somo Jisas wopingo umokumentisofoho.

³Oseso a'amu Falisi sohwa Jisasimo yamofu ulohofano lontifi nu'mantifi ole ulohonimentohofi, Honingkano hungkunoso ole wo'nnyotaho. Hwe fihwo yo'mayo wonyo'wonyo so'no kakoe ape wae yaofoso wopingotaho.

⁴Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye hungkuno olo so'no huno maseyo'njo liyohoho. Anituye yo'mayo hopi'nono mti'mokumentiso sohonta kako hwe'nji ape'nji mti'mokumentisofoho. ⁵Nomti'mokonto ole limento, Olo hilo so'no fihwo kaningkwohwo kona'wohimo uliko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku

woloho'nanjiyoho. Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. ⁶Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjiyoho. Oso'no Anitu osiya'umo nto mekotijwahumasofoho. U, oloso nomtihuposo'eno.

⁷Ose ulahoningki a'amu Falisi sohwa ulimentohofi, I oso'no Mouses kako olo hungkunolo peho'no mti'mokumentisoto. A'amu kako ape woho'nahumo lihwosi oso hiso'no iyoswomo mti'mokuhwosi a'mu simo uyahojihwosi woho'nahumontonoho. Oso pipilo.

⁸Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, A'amu yokumpohn'nyo imo'nimentohofi so'no Mouses olo hungkunolo mti'mokumentisofoho. I simo'mo ne'mo olo yahino loso mmo'nimmojofoho. ⁹Ngko nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape honingkano wonyo mmofe'njo simo hwehwo kako wae yaofihwosi nom'ne ape masoso oso hwe sohwo kako ape ito'no mayo honingkano somo mtihipeso sohwo kako ose yososo kako honingkano wonyo'njo hweho.

¹⁰Ose ulahoningki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Hwe kakoe ape'nji foyohumayo yahinoso ose'manji i, hwe songo ape momaso sohwo kako hwasijo lohofoso wopingofoho.

¹¹Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Hwe moya'mi olo hungkuno hwasijo sohwafe honingkano somo iningkayo so'no fehohnjo hopo'maho. O'o, Anitu a'amu anga'no anga'nohino somo kakoe yokumpohn'nyo uyososo oso a'amuso hofiko olo hungkuno lomo uningkafe. ¹²Ihwoni. Hwe anga'no anga'nohino sohwa hofiko ape momapitne hwafoho. A'amu fehohnjo kona'wohi aswo ma'nyo somta'ni ape mayoso'no hofikoe a'apaho ito'nohino'maho. A'amu fehohnjo nom'ne sohwaso

ape momaso'njo iyo'ne ipisayo sihu peetimotofofoho. A'amu fehohnjo Anituye syoho somne'no syafisyonte so'no hofiko ape mayo honingkano hano pitofahiniwo'ningkohofofoho. Olo hungkuno loso'no hwe fihwo oloso uyimo loso sohwo kako uyono.

Jisas mehomi we'e somo aho ulonjimokumentisofoho.

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofikoe mehomi we'eso Jisas kako aho ulonjimokono lontifi Jisasiyepono mehomi somo uhwatimentohofofoho. Nuhwojahoningkofi kakoe inomokomoyo sohwa yoka ulimentohofofoho.

¹⁴Jisas ulimento, Sekwo mehomi somo nopijumofikutoho. O'o, hofiko ngkiyepono wapife. Anitu a'amumo mokosyohumayoso mehomi pa'nyomnoho. ¹⁵Ose ulonto kako mehomi somo mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho. Kako moi'wo ulonjimokonto oso hopo sopo niliko'manto umentisofoho.

Hwe songo sohwo kako yo'mayo ho'yango pi'ningo'njo hweho.

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶Hwe fihwo Jisasimo u'manto ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, ngko songo ne'no humayo'neso yo'mayo wopingoso pipi i'mo ma'mnehono.

¹⁷Ose ulohoningkahoningki Jisas Ulimento, Kiko yo'mayo wopingo so'no peho'no ntohoningkino. Nihu'no anga'nohino sohwo wopingo hweho. Mpo-hwo kako'nohino. U, kiko songo ne'no humayo'neso woma'mo lohoji kiko honingkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi finingkahwoho.

¹⁸Ose ulahoningki ulimento, Honingkano hungkuno ntisoto. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Hungkuno ole, Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno.

Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomtihuposo'eno. Yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. ¹⁹Jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi finingkayo. Sikoe yofe foho'nomaho. Kiko kikine'no ku'mo'niwoningkiso hopa a'amu kiko'njopo humalofo somne'no wakumo'nono.

²⁰Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo ulimento, Oso hungkunoso ngko iningkowalokweno. Nom'neso peho imnehono.

²¹Ose ulahoningki Jisas ulimento, Jije honingkano wopingo hwofilo'nnyo umo'nimo lohoji'manji jije ho'yango yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wak- ilohopife. U, kiko hamniyoho maho oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'ningkohofoho somo uyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nningkape.

²²Ose ulahoningki oso hwe songo sohwo nupa'nonto simeho tango uyahoningki kakoe angopono umentisofoho. Hwapingoso kakoe ho'yango yo'mayoso pi'ningo'njo a'amu somo muyimnehono lonto umentisofoho.

²³Nowahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu hamniyoho yo'mayoso engo'njo yokumpohn'nyo kemokosyohumaso sohwo kako ahwomomo Anitu umokosyohumayo sopone'no ijijoyonefoho. ²⁴Ngko apa'no waselimonne'no yohono. Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwo si yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwo si yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo

yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yangano engo'njo sohwo oseno yonefoho.

²⁵Ose ulahoningki kakoe inomokomoyo sohwa oso hungkunoso nupa'non-tifi yomo imentohofofoho. Hofiko limentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wopingo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo.

²⁶Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo timo uhwononto ulimento, A'amuso hopo'maho. Oso hiso Anitu yososo hoponoho.

²⁷Ose ulahoningki Pita ulimento, Ihwoni, nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso ho'nasyontani kikimo tifi kiningkopalokuhwono. Oso'no nakwo peho manehwono.

²⁸Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Hwangku yo'mayo songo i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohwo kakoe yokumpohn'nyo'nji hwe engo sohwoe epohumayo wonyoangkafo sopo nohumentaningkuhwosi ou, sekwo oso hohosohonta sekwo ngkimo tifi nningkapiwo'ningkohofoho sohwasisekwo hwe engo sohwoe epohumayo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sopo nohumatikutnnefoho. ²⁹Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofikohofikoe ango homningkwa'wehwosanji hapiyosijanji mpohwo na'u mehomi hwaho yo'mayoso ngkine'no nje hungkunomne'no uliko'mapijoso i, oso a'amu oso hiso'no yo'mayo pi'ningo engo wopingoso mapitnnefoho. Oso'njiohofiko songo ne'no humayo'neso notipemapitnnefoho. ³⁰Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofisyalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anituye ponemososo sohwo kako hwe engo'maho. We'yo hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe

engo hwo'nimaho. We'yo hwo'nyohosyofisyalokuso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anituye ponemososo sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

Ipisae Syoho'njo sohwafe hungkunofoho.

20 Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no pahnnimo hungkunoso olenoho. Hwe ipisayo syoho kakwo sohwo kako imingo'nji nowento a'amukakoe ipisayo syoho ulohofiyone utima'mentisofono. ²Nowento a'amusyoho ulohofiyoso'nji hungkuno lontifi simeho afa inontifi olo sikunolomne'no hamniyoho kina anga'no anga'no nano mtitofontifi ipisayosyoho hwapingo sohwo syohouluhofiyoso somo kakoe syohoponoluhwatimentisofoho. ³Mofehi'nyo'nji ipisayosyoho hwapingo sohwo apa'nowento a'amuu'uhumokiyo sopo uhwonimentisoso a'amufihwasyoho ane sohwa siki humolowentaningkofi uhwononto ⁴ulimento, Sekwo soku nje ipisayosyohoposyohontohofiyimno. Ngko hamniyohoitono wosejapmmonno. ⁵Ose ulahoningkiohofiko umentohofofoho. Ipisae syohohwapingo sohwo syohouluhofiyosomne'entouhwonamolonto hinjopoumentiso sohwo apa'no akupo'nyo'nji umentisofoho.

⁶Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjoso'nji ipisayosyohohwapingosohwo apa'nowento a'amusiki humentaningkofo somouhwononto ulimento, Olo mofehi'nyo noposahoningkisekwo syohomiyo peho'no humalofoho.

⁷Ose ulahoningki ulimentohofi, A'amusyohomonejape hn'nwi humalohwono. Ose ulahoningkofi ulimento, Sekwo hisoku nje ipisayosyoho'no fiwanimno. Ose ulimentisofoho.

⁸Oseso mofehi'nyo moi'wo imo'ningkahoningki ipisayo syoho hwapingo sohwo kakoe syohomo uhwontohumayo sohomo ulimento, Syoho ntahofiyu somo joho ulohoji tiffinjo pohoho so'nji simo'mjo pohoho so'njimo hamniyoho uyo.

⁹Ose ulahoningki a'amu sikuno'nji pmmntohoho somo kina anga'no anga'no uyimentisofoho. ¹⁰A'amu simo'mjo pmmntohofoso ose uhwonontifi ole hnnimentohofi, U, nakwo hamniyoho engo womantanoho. Ose hningkahoningkofi hofiko huhwa kina anga'no anga'no ma'mentohofofoho. ¹¹Nomantifi ipisayo syoho hwapingo sohomo yoka ulimentohofofoho. ¹²Ole ulimentohofi, A'amu tiffinjoso syoho we'enehwo yahoningkofi kiko hamniyoho nakumo nejapohino hopaso uyohino. Nakwo imingo'nji nta'ningo so'nwi syoho tango'njo yontaningkuhwoni mofehi'nyo we'e nalimaso'nimaho.

¹³Ose ulahoningkofi ipisayo syoho hwapingo sohwo hwe anga'no ajwopo lohofontanjo sohomo ulimento, Nje a'amuhwe, ngko kikimo wonyo makilohofe hwo'nyoho. Kiko ngko'nji hamniyoho kina anga'no mayoso'no simeho afa minyohwoya'ilaho. ¹⁴Oso'no hamniyoho mahoji mpano. Ngko hamniyoho kijapohe pa'nyoso a'amu tiffinjo somo uyo'manji ¹⁵nje syohofoho. Nje hamniyoho so'nji yo'mayo imeso wopingotaho. Ngko hwapingo hwo'nyoho. Ngko a'amumo wopingo ulohoho so'no simeho wonyo ntapiwu'ningkino hwosilaho. Oso hungkunoso syoho hwapingo sohwo ulimentisofoho. ¹⁶Jisas ose ulonto ulimento, A'amu tiffinjo so'nji simo'mjo so'njimo Anitu afa'nohino uyimo lososo uyimontonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

**Jisas kako poyo imo'ningkuhwosi
songo likafone so'no
apa'no ulimentisofoho.**

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

¹⁷Jisas Jelusalemne'no wasimo lonto kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa hofiko'nohino nosontifi Jisas ulimento, ¹⁸Upa'nimno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosantane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofikoe aho hofiko ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umo'nono likuji nano wantitofantifeho. ¹⁹Oseso hofiko nom'ne a'amu sohwo uyahoningkuji hofiko sitofu ulikuji sohwo'ntamo'nji hwaningo fonjikuji iyo hwajiyofoku'nnyo sopo wofonjinto'ofosyantifeho. Sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no kako apa'no likafonefono. Ose ulimentisofoho.

**Jemisi'nji Joun'nji siko yofe
engo womantae'no
yihwayo limentisoyefoho.**

(Mak 10:35-45)

²⁰Oso hohosohonta Sepetiye ape'nji kakoe hwomu sohwa'u'nji Jisasimo u'mantifi a'musi hwomtame ulohofonto Jisasimo hungkuno anga'nohino so'no ulohonimentisofoho. ²¹Oseso Jisas ulimento, Peho'no kumo'ningkohoho. Ose ulahoningki ulimento, Hwangku sohonta kiko yofe engo nomahoji a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumuso sohonta kiko nje hwomu sohwa'umo ole ulohoho. Nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo hohnta'ni fosyohumunyo. Ngko a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo so'no siko nonifo'masyihhne hwahusoho. Ose ulohoho.

²²Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntohino neso kiko huno makiyohoyohoho. Tohino ngkimo nimnoso hopaso masisoso siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo tohino ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho. Ose ulahoningki ulimentisi, Nekwo hoponoho.

²³Ou, nehopeho. Tohino ngko ma'meso fehohnjo siko womanjiyoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ife-hu'mokasesyonefoho. I, oso hiso'no ngko'nji a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo nohnta'ni fosyohumayo so'no a'amu nom'ne somo muhwosopo'mnehono. O'o, oso hopo sopo nje Mpohwo kako a'amumne'no esyohumaho.

²⁴Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa nupa'nontifi hofiko Jemisi'nji Joun'ntne'no simeho tohino umnimentisofoho. ²⁵I oso hiso'no Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no ngkiyepono wapifento joho ulonto ulimento, Olo so'no sekwo huno seyohoho. Olo hwaho lopo a'amu nom'ne somo mokosyohumayoso hofiko hofikoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'njo uyontifeso a'amu enjwa'mjososo syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. ²⁶Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyo umo'nono. ²⁷Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne somne'no siki syoho ulohofiyo pa'nyo umo'nono. ²⁸Oso pa'nyo A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmentiso'maho. O'o, hofikoe syoho ulohofiyo'ne pmentiso

hweho. Kako a'amu sikwo'mjohohosi humentaningkofo somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe honiyo usohuma'mne'ento pmentiso hweho.

Jisas a'amu timpi'nyo sohwa'umo timo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Jelikou uliko'mantifi pahoningkofi a'amu pi'ningo engo Jisasimo tifi iningkapmentohofofoho.

³⁰Hwe timpi'nyo hufa'u sohwa'u Jisas palofoho upa'nonji honingkano momingopo nohumanji Jisasine'no joho ole ulimentisi, Ntefitiye Imu hwosoho. Kiko nekumne'no hitoho wakilofono. ³¹Ose ulahoningki a'amuso yoka ulimentohofi, Siko mampi'nyo fosyohumunyo, Ose ko ulahoningkofi oso huhwo sohwa'u joho engo ulimentisi, Hwe Engofo, Ntefitiye Imu sohwo, nekumne'no hitoho wakilofono.

³²Ose ulahoningki Jisas nolohofonto sikine'no joho ulonto ulimento, Ngko sikimo pipi seloho'mnehono.

³³Ose ulahoningkahoningki siko ulimentisi, Hwe Engofo, kiko nekwoe timo wopingo wemokonontayo'no kilalokuhwoyo. ³⁴Ose ulahoningki Jisas sikine'no hitoho ulofahoningki sikoe timopo aho kisosyahoningki timoso komo'no ito'no hononji Jisasimo tifi iningkamentisiyefoho.

Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo ango Jelusalemno humentisofoho.

(Mak 11:11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)

21 Hofiko Jelusalem mofone sopo i'mofapontifi ango Mpetifase hwofiki'nyo Oulif osopo humamentohofofoho. Osopo Jisas nohumanto kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole lihwatimento, ²Siko oso ango we'e nonjo lopo nuhsisi

oso hopo sopo siko ahwomo yahu *toungki* hofiko impe intofahumalofoso kakoe mu hi'nji wotipemanjiyoho. Oso yahu sohwa'u ikwolofo mahosisi ngkiyepono motapinyo. ³I hwe fihwo sikimo hungkuno selihwoso'no'manji ole ulinyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohume'no syoho weho. Ose ulahosisyo'no kako komo'no uhwojapmmontonoho. Ose lih wajimentisofoho.

⁴Oso hiso imo'ningkahoningki oso a'amu sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwoe hungkuno ne imo'nimentisofoho. Hungkunoso olenoho.

⁵A'amu angu Saiyon sopo humalofo somo ole ulimno.

Uhwonimno. Sekwoe Hwe Engo sekuyepo ntopohoho.

Kako hwe yofe ane pa'nyo ahwomo yahupo kehumaho.

Oso yahu hiso ho'yango mokaho'nyo'nefoho.

⁶Oseso inomokomoyo hufa'u sohwa'u nowenji yo'mayo Jisas ulimentiso hopa imentisiyefoho. ⁷Siko yahu kona'wohi'nji kakoe mu'nji nomotaponji sikoe manji'mofoso yahupo miyopeehumentisiye sopo Jisas kehumamentisofoho. ⁸Hwe moya'mi pi'ningo engoso hofiko hofikoe hwapife Jisas kako hano wene honingkano sopo hu'meehumentohofofoho. A'amu fehohnjo ipamo lopo'memantifi Jisasiye yofe ho'nomayo'ne honingkanopo hu'meehumentohofofoho. ⁹Hwe hwoya'mi simo'mjo so'nji tiffinjo so'nji hofiko joho ole limentohofi

Ntefitiye Imu sohwoe yofe woho'nomano.

Kako wopingo'nohini hweho.

Olo hwe lohomo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwatimentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

Anitu ahwomomo humaso sohomo isamoyoka ulano.

Ose limentohofofoho.

¹⁰Jisas Jelusalemno noswahoningki oso hopo soponjo hwe moya'mi hofiko yomo yontifi ulimentohofi, Olo hwe lohwo tihwolo. ¹¹Ose ulohoningkahoningkofi hwe moya'mi Jisasi'nji pmentohofoso ulimentohofi, Olo Jisas Anituye hungkuno liwo'ningkiso hweho. Ango Nasalet hwaho Ngkalilinta'angu hweho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas Anituye tajo angu engo somo a'amu mpe yontaningkofi a'amu yo'mayo somo wae yao'mentisofoho.

(Mak 11:15-19; Luk

19:45-48; Joun 2:13-22)

¹²Jisas Anituye tajo angu engo somjo mempo angu somo noswonto a'amu yo'mayo mpe yontaningkofi somo wae yao'mentisofoho. Hofikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokomayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yihufo mpe uyantifi epohumayo yiwo'ningkohofoso Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. ¹³Wayo yaofonto Jisas ulimento, A'amu Anituye hungkuno mti'mokumento sohwa ole mti'mokumentohofi, Olo nje angu somne'no ole lifitnefoho. Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso hiso'no nje angu loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'ningkohofoso hweho angu hopa imokalokwofo. Ose mti'mokumentohofofoho ulimentisofoho.

¹⁴Jisas tajo angomo nohumentaningki a'amu timpinyo so'nji sife wonyo'njo so'nji kakimo u'ma'mentohofofoho. Nu'mahoningkofi Jisas wopingo umokumentisofoho. ¹⁵Oseso hwe yofe engo'njo tajo angu syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji hofiko

uhwonimentohofoso Jisas a'amu wopingo umokumentisoso uhwonontifi upa'nimentohofoso mehomi tajo ango somo Jisasimne'no joho ulimentohofi, Ntefitiye Imu sohwoe yofe woho'nomano. Ose lontaningkofi nupa'nontifi hofiko simano hintotohino umnimentisofoho. ¹⁶ Simano hintotohino umningkahoningki Jisasimo ulimentohofi, Olo hungkuno mehomi lohwa lalokwofo loso nto lupa'ningkino. Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Ou, upo'nalokweno. Sekwo olo hungkuno loso'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, Mehomi engo so'nji mehomi milongo so'nji jije yofe woho'nokumapife.

¹⁷ Ose ulonto, nuhwoti'mofonto Jelusalem mta'ni noswaponto ango Mpetani'no nowento osopo saho fosyawo'mentisofoho.

Ikwongo yofoho imentisofoho.

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Imingo'nji Jisas Jelusalemno asomo simentisoso mijoho engo uyimentisofoho. ¹⁹ Kako uhwonimentisoso ikwongo honingkano lopo lohofontaningki uhwononto oso hopo sopono umentisofoho. U, oso homo somo ikwonjayo anefoho. Swo'nohinofoho. Ose uhwononto Jisas iyo somo ulimento, Kiko ne apa'no minto'ningkohotnnehino. Nihu'nahone hwasoho. Ose ulahoningki iyoso yofoho komo'no imentisofoho. ²⁰ Kakoe inomokomoyo sohwa oso hiso nuhwonontifi hofiko yomo imentohofofoho. Yomo yontifi limentohofi, Oso iyo yofoho komo'no isoso pipilo. ²¹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Sekwoe simeho hi'ntnnono nehopi ufijoso u, sekwo simeho hufa'u ane hwasim'nanji sekwo ngko iyo lomo ulohe hopaso uyantifeho.

Oso'nohini'maho. O'o, sekwo simeho hi'ntnnono nehopi ufijomanji sekwo olo hwofiki'nyo lohomo ole ulifijoso, Kiko nolikafohoji oso mijo ayo mompo filikofafo. Ose ulifijoso hwofiki'nyo sohwo wawontonoho. ²² U, sekwo simeho hi'ntnnono nehopi uyikuji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulifijoso womantifeho.

Jisasiye yokumpohn'nyo hwapingo so'no ulohonimentohofofoho.

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Jisas tajo angomo asomo swonto a'amumo lutihwentaningki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Isilaelife hwe engo sohwanji hofiko nu'mantifi ulimentohofi, Kiko olo syoho iwo'ningkino loso tihwo kilimaso'no iwo'ningkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmasojni iwo'ningkinoto.

²⁴ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko huhwo'nyi hungkuno anga'no waselohonimne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo asomo ntifijomanji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwapingo waselimo. ²⁵ Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kakoe yokumpohn'nyo hwapingoso nti'mta'angoto. Anitu mta'angotaho. Hwahoponjo a'amu mta'angotaho. Ose ulohoningkahoningki hofiko ole hnnimentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonalimontonoho. Ose'manji sekwo Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ²⁶ I, Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moya'mi peho nalohopitnnehofa. Oso'no iyoho nenalofoho. Hwe moya'mi hiso ole syafisiwo'ningkohofi, Anitu kako Jounimo hungkuno uyahoningki nalimentisofoho. ²⁷ Ose hnnontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo huno

monayohoyohoho. Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'ningkohe hwapingo so'no maselimnehono. Ose ulimentisofoho.

Hwe fihwo hwomu hufa'u'njo sohwoe pahnnimo hungkunofoho.

²⁸Olo hungkuno selohe so'no sekwo huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. Kako hwomu tisimaso sohumo ulimento, Nje hwomufo, olohonta nuhuji ipisayo syohomo syoho ntohofiyo. ²⁹Ose ulahoningki kakoe hwomu sohwo ulimento, Ngkilaho. Ose ko ulonto hwangu kako huno esyafisyonto syoho ulohofimentisofoho. ³⁰Oseso kaningkwowho nom'ne hwomu sohwoepono nowento oso hungkuno tisimaso sohumo ulimentisoso apa'no, Ulahoningki hwomu sohwo ulimento, Ou, Mpohwo, ngko syoho wakilohofimo. Ose ko ulonto kako syoho somne'no mawommentisofoho.

³¹Oso'no huno pipi seyohoho. Oso hwomu sohwa'u kaningkwowhoe hungkuno somo tihwo iningkamentono.

Ose ulohoningkahoningki, Simo'mjo sohweho ulimentohofofoho.

I, Jisas ulimento, Ngko hungkuno hiso'no yoloho'nohini waselimonne'no yohono. A'amu honingkano wonyo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moya'mi hwa'nte sofa honingkano wonyo imofiwo'ningkohoho sofanji hofiko simo'mo Anituye honingkano so'no nakwolaho lontifi olohonta simeho yiwolo'mokalokwofo. Oso'no Anituye ango sopone'no simo'mo sepopitnnefoho. ³²Hwapingoso

Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo sekuyepono pmmmentisofoho. Kako honingkano wopingo imofo setihwamentiso so'no i, sekwo simeho hi'ntnnono muyo hwasoho.

I, a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moya'mi honingkano wonyo imofiwo'ningkohoho sofanji hofiko Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Sekwo oso hiso'no ko uhwonontifi sekwo huno mikwesyafisiyo'njo yontifi simeho hi'ntnnono muyo hwasoho.

A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'ningkohoho so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³Jisas ulimento, Sekwo pahnnimo hungkuno nom'ne upa'nimno. Hwe fihwo hwaho engo'njo sohwo kako ipisayo syoho hulonto tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne komusyoho mti'mokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'ningkohoho sohwafe ahomo ho'nosyonto kako ango ikanopo nawento osopo ne'no humamojofoho. ³⁴Hwangu ipisayo ne mayo sohonta kakoe syoho ulohofiyo sohwo kakoe ipisayo fehohnjo'ne kakoe ipisayo syoho pone'no uhwatimentisofoho. ³⁵Uhwajahoningki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakwo'yohwoe syoho ulohofiyo sohwo ma'mentohofofoho. Anga'nohino sohumo hwaningo fonjontifi nom'ne sohumo sojo'nji fongku'mentohofofoho. ³⁶Ose

ulohofahoningkofi kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyo pi'ningo sohwo uhwatimentisofoho. Simo'mjo uhwatimentiso sohwa pi'ningo'maho. Oso a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo huhwo sohwa syoho ulohofiyo simo'mjo hopaso tiffinjo sohwo wonyo ulohomentohofofoho.

³⁷Hwangku sohonta kakwo'yohwo kakoe hwomu sohomo uhwatimentisofoho. Uhwajonto limento, Hofiko nje hwomufe hungkunomo haloho upeentifeho. Ose limentisofoho. ³⁸I, a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakoe hwomu huhwo sohomo uhwonutimantifi ole hnnimentohofi, Olo a'amu lonwo sohwo kako hwangku sohonta kaningkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino nakwo kakimo poyo wofonjasyano. Oseso olo kakoe syoholo mane'eno. ³⁹Ose hnnontifi hwomu sohomo nutimantifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofontifi osopo poyo nihu'nohone fonjahumentohofofoho. ⁴⁰Sekwo huno pipi seyohoho. Hwangku oso ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo kako nopihwosi a'amu syoho mokosyohumayo huhwamo pipi uloho'montolo.

⁴¹Ose ulohoningkahoningki a'amu sohwa Jisasimo ulimentohofi, Kako nopihwosi a'amu huhwo sohwamo nihu'no wonyo ulohofihwosi poyo umokumontonoho. I ose yososo kako kakoe ipisayo syohoso nom'ne a'amu mokosyohumayo sohwamo umontonoho. Osohwa sikuno ipisayo ne mjiyo sohonta hofiko kakwo'yohumo neso uyantifeho.

⁴²Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Anituye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'ningkohoho sohwa wae yao'mentohoho loso, olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwapingohwo imo'ningkohoho. Nakwoe Hwe Engo sohwo ole limentisoso imo'nimentisofoho. Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho lalokuhwono.

Oso pahnnimo hungkunoso Anitu limentisofoho.

⁴³Oseso ngko sekumo waselimonn'no yohono. Anitu kako a'amumo mokosyohumayo sopo sekwoe angoso sekumta'ni semahwosi nom'ne a'amu ne wopingo ito'nohino somo umontonoho. Ose ulonto pahnnimo hungkuno a'amu kakimne'no miningkayo'njo somne'no ulimentisofoho. ⁴⁴[Olo engkwosaho loso'no seloheso a'amu fihwo oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo entofomahwosi piwasyososo oso a'amu hiso kakoe a'apaho kempi mti'mti'me lohofihwosi wahu'mehinawo'montonoho. I, oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo piwasyososo fonjomtihupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo pi'ningo umo'nimontonoho.]

⁴⁵A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasiye pahnnimo hungkunomo upa'nontifi hofikine'no hungkuno hiloso limentiso so'no huno umentisofoho. ⁴⁶Oseso hofiko kakimo aho wokantifi ko imentohofoso hofiko hwe moya'mimne'no iyoho unimentisofoho. Hwapingoso hwe moya'mi ole syafisiyo'nimentohofi, Jisas sohwo Anituye hungkuno limojo hweho. Ose limentohofofoho.

Ape mantifi elijwanyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Luk 14:16-24)

22 Jisas pahnnimo hungkuno apa'no a'amu somo ulimento, ²Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe yofe engo'njo kakoe hwomu ape mante elijwaniwo'ningkohoho pa'nyofoho. ³Simomo kako a'amu pi'ningo engo elijwanyo wosopayo nifitnne'ento uhwosopo'mentisofoho. Oso hohoso-

honta wopayo elijwanyo sikuno somo kakoe syoho ulohofiyo sohwamo a'amu uhwosopo'mentiso sohwa pifitnne'ento utimayo'ne lihwatimentisoso hofiko nakwolaho ulimentohofofoho.

⁴Oso'no syoho ulohofiyo nom'ne sohwamo lihwajonto ulimento, A'amu uhwosopo'mentohe somo ole ulimno. Wopayo nto liku'maho. Nje yahu'nji tongo'nji fonjasyontifi liku'maho. Sekwo oyonimno. Ose ulimno.

⁵Ose ulahoningki nowahoningkofi a'amu uhwosopo'mentisoso hahn'nyo yontifi hofiko hofikoepe syoho'mno humpo'mentohofofoho. Nom'nihwo kakoe wopayo syohomno umentisofoho. Nom'nihwo kakoe kwope syohomno umentisofoho.

⁶Nom'neso hwe engo sohwoe syoho ulohofiyo sohwamo wonyo ulohofontifi fehohnjo sohwamo hwaningo fonjahoningkofi nom'ne sohwamo fonjahumentohofofoho.

⁷Oseso hwe engo sohwo simeho tohino umningkahoningki kakoe a'amu itoku-so'njo sohwamo luhwatimento, Sekwo a'amu nje syoho ntohofiyo sohwamo fonjahumalofo somo nofonjasyikuj hofikoe ango toho fihm'mopmno. Ose luhwatimentisofoho. ⁸Ose yahoningkofi hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwamo ulimento, Nje wosopayo nto liku'maleno. I, a'amu uhwosopo'mentohe sohwafe yahino hopo'maho.

⁹Oso'no sekwo honingkano'meemo humpekuji a'amu nuhwoningkuji nje wosopayo'ne ulimno. Sekwo nakwo'nji wohwano. Ose ulimno. ¹⁰Ose ulahoningki syoho ulohofiyo sohwa honingkano'meemo nohumpentifi a'amu hopi'nono wopingo'nji wonyo'nji uhwonimentohofoho somo litimantifi utimotapmmentohofofoho. Oso'no hwe yofe engo'njo sohwoe ango somo uhu'mokumentohofofoho. Ango hiso a'amu hopo imentisofoho.

¹¹Hwe moya'mi angomo nohumentaningkofi hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu swahopohoho somo uhwonimo lonto noswonto uhwonimentisoso hwe fihwo kako manji'mofho wonyo'njo sohwo nohumentaningki uhwononto, ¹²Ulimento, Nje a'amu sohwo, olo sikuno lomo nje hwomu ape masolo'no welijwonantane'no yalokuhwono. Oso'no kiko manji'mofho songo miyo'njo yonji peho'no swaponji humahnno. Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo mampinyo imentisofoho. ¹³Oseso hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwamo ulimento, Olo hwe lohwo kakoe sife aho nano mtitofikuji mempo hohnta'ni sikwo'mjoho so'mo foho'naopmno. Osopo a'amu humotaho engo likuji hulingkwajingo ifaloho'nifitnnefoho. ¹⁴Ose ulonto Jisas ulimento, Anitu a'amu pi'ningo engo somne'no woswapife lonto joh ko ulonteso i, a'amu anga'no anga'nohino somo uhwosopo'mentisofoho.

**A'amu sohwa hofiko
hamniyoho hwe yofe engo'njo
sohumne'no ho'nasiyo'ne
Jisasimo ulohonimentohofofoho.**

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵A'amu Falisi sohwa nuhu'mokontifi hungkuno hnnimentohofi, Jisas nakumo hwasyo hungkuno nalone'no pipi ulohofanehwono. Hwasyo hungkuno nalihwoso'no impo'angomo untofosyano. Oso'no nohnontifi ¹⁶hofiko hofikoe inomokomoyo fehohnjo sohwanji Helout kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwanjimo luhwo jahoningkofi Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, kiko hungkuno nehopi'nohino liwo'ningkino so'no nakwo huno nayohoho. Kiko Anituye yahino so'no a'amu somo ito'nohino

lutihwawo'ningkino hwasoho. A'amu kikine'no huno wonyo syakufisiyo so'no kiko iyoho makinyofoho. ¹⁷Oso'no kiko olo hilo so'no jije huno mta'ango fonaso. Nakwo hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wopingotaho.

¹⁸Ose ulahoningkofi Jisas kako hofikoe yahino kakimo yamofo ulohofone so'no huno uyahoningki ulimento, Sekwo hwasyo hungkuno hwapingo'njo hwasoho. Sekwo ngkimo yamofo peho'no ntohofalokwofo.

¹⁹Sekwo ngkimo hamniyoho anga'no ntihwamno. Ose ulahoningki hofiko hamniyoho anga'no kakiyepo motapontifi utihwamentohofofoho.

²⁰Oseso Jisas hamniyoho somo uhwononto ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji tihwoeto.

²¹Ose ulahoningki ulimentohofi, Sisafefoho.

Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, E'wano, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. ²²Ose ulahoningki nupa'nontifi hofiko yomo yontifi Jisasimo uliko'mantifi umentohofofoho.

**Hofiko Jisasimo a'amu
nope'nontifeso songo likafa
so'no ulohonimentohofofoho**

(*Mak 12:18-27; Luk 20:27-40*)

²³Oso sikuno homo somo a'amu Satiyusi fehohnjo Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ole lutihwawo'ningkohofi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko nihu'nahone pe'niwo'ningkohofoho. Apa'no songo molikafe'nefoho. ²⁴Oso a'amu Satiyusi Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, Mouses ole lutihwamentono. Hwe fi'hwomehomi ane sohwo poyo

pe'nososo koningkwa'wehwo kakoe apemo woma'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kola'wehwo pijohinomne'no koningkwa'wehwo mehomi wotipema'mtonoho. Ose lutihwamentono. ²⁵Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofofoho. Tisimaso sohwo ape ma'mentisofoho. Nomanto mehomi motipemaso'njo pe'nimentisofoho. Nope'ningkahoningki koningkwa'wehwo apeso ma'mentisofoho. ²⁶Oseso aku'mu sohwo ose imentiso so'no ose'nohini mjimiwentifi ae usaho sohwo pe'nimentisofoho. ²⁷Oso hwe hopi'nono pe'ningkahoningkofi ape hiso kako tifi pe'nimentisofoho. ²⁸E'wano. Ole fonaso. A'amu poyo pe'nifijoso songo likapijo sohonta oso homningkwa'wehwo sohwa olo ape losi tihwo woma'montolo. Hwaho lopo hopi'nono ma'mentohofofoho.

²⁹Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye hungkuno so'nji Anituye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyohoyohoho. Oso'no hwasyo hungkuno ntohofo. ³⁰A'amu poyo pe'nimentohofoso likapijo sohonta hwe moya'mi ape momaso'njo ifitnnefoho. O'o, hofiko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'nifitnnefoho.

³¹I, a'amu poyo pe'nyoso songo likapitnne so'no Anitu nalimentiso so'no huno maseyo'njotaho. ³²Anitu ole nalimento, Ngko Apilohamja Aisakija Jekoupijafe Anitu hwo'nyoho. Ose nalimentisofoho. Oso a'amu hiso ahwomomo songo humalofo. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofo sofe Anituyoho. ³³Olo hungkuno loso ulahoningki hwe moya'mi hofiko yomo imentohofofoho.

**Anituye hungkunomo
iningkayoso nom'ne hungkuno
somo yakolo'nnyofoho.**

(Mak 12:28-31; Luk 10:25-38)

³⁴Olo hungkuno Jisas a'amu Satiyusi sohawamo ulahoningki hofiko hungkuno nom'ne majo. Mampi'nyo humamentohofoho. A'amu Falisi upa'nimentohofoso a'amu Satiyusi mampi'nyo humamentohofoso nupa'nontifi Jisasi'njopo uhu'mokumentohofoho. ³⁵Hofiko'njo ajwo lopo hwe filwo honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasimo yamofo uloho'mo lonto ole ulohonimento, ³⁶Anituye hungkunomo iningkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyoso ntisoto.

³⁷Ose ulohoningkahoningki Jisas ulimento, Hungkuno ole, Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. ³⁸Olo hungkuno loso iningkayoso nom'ne somo hwofilo'nnyofoho. ³⁹Hungkuno tiffinjoso simo'mjo pa'nyofoho. Ole, kiko hi kumo'nonto simeho kumo'niwo'ningkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. ⁴⁰Oso hungkuno sofa'u honingkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamotofo sohwafe hungkuno so'njimo hwapingo wo'nyofoho.

**Jisas a'amu Falisi sohawamo
Kilaisine'no ulohonimentisofoho.**

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹A'amu Falisi nuhu'mokontifi nohumentaninkofi Jisas ulohonimento,

⁴²Sekwo Kilais Anitu uhwosopo'mentiso sohumne'no huno pipi seyohoho. Tihwoe imu hwolo. Ose ulohoningkahoningki hofiko ulimentohofi, Ntefitiye imu hweho.

⁴³Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, I, Ntefit Kilais sohumne'no nje Hwe Engo limentiso sohonta olo hungkuno hilo so'no Anituye Towahuno Ntefitiye hunomo peho'no ho'nahumentono. Ntefit ole ulimento,

⁴⁴Anitu kako nje Hwe Engo Kilais.

Anitu nakwoe hwahopo lihwatimentiso sohumo ole ulimento, Kiko nje aho anga sohohtani fosyohumaho.

Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohawamo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wokuhumati'monnoho.

⁴⁵Oso Hwe Engo huhwo sohune'no Ntefit nje imu hweho mulimentono. O'o, nje Hwe Engofo ulimentisofoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo Ntefitiye imu'nohino hwolaho.

⁴⁶Ose ulohoningkahoningki hwe nom'ne Jisasiye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oso sikuno somo oso a'amu Falisi sohwa Jisasimne'no iyoho unoma'mentisofoho. Oso'no hofiko Jisasimo hungkuno nom'ne'no mujo'njo imentohofoho.

**A'amu honingkano hungkuno
lutihwamotofo sohwanji a'amu
Falisi sohwanjiye yahino
so'no Jisas ulimentisofoho.**

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

23 Hwangku sohonta Jisas kako hwe moya'mi so'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo hungkuno lutihwamentisofoho. ²Kako ole ulimento, A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko hofikoe yofemnohini ho'noma'nyo'ne Mousesiye hungkuno yoloho

losetihwawo'ningkohofihwafoho.

³Oso'no oso hungkuno hofiko losetihwawo'ningkohofoso sekwo haloho nopekuji tifi finingkamno. I oso'no yo'mayo hungkuno hofikoe huno mta'angoso hofikoe yo'mayo yahino hofiko iwo'ningkohofoso sekwo ikutoho. Oso hungkuno lutihwawo'ningkohofoso somo hofiko koko tifi miningkayo'njo iwo'ningkohofofoho. ⁴Ose ulonto Jisas a'amu huhwo sohwafe hungkunomo iningkayo'ne pahnnimo hungkuno ulimentisofoho. A'amu huhwo sohwa yo'mayo honingkano hungkuno hofikoe huno mta'angoso ho'yango ki'yo tango'njo pa'nyo imo'nyoso hofiko esyohumantifi a'amufe hohujopo intofasyiwo'ningkohofofoho. I oso'no hofiko a'amu ho'yango ki'yo tango'njo somo ufo'mayo'neso ajo'miyoponjo ho'yango we'e momokaho'nyo'njo iwo'ningkohofofoho. O'o, ane'njo wowo'ningkohofofoho. Yolohoso ole, oso hungkuno ko lutihwantifi hofiko miningkayo'njo iwo'ningkohofofoho. ⁵Yo'mayo iwo'ningkohofoso hofikoe yofe ho'nomayo'ne a'amu wonahonife lontifi iwo'ningkohofofoho. Anituye hungkuno ho'yo we'e somo ho'nasyontifi yomohu'nyopo ahopo utihwa'nyopo intofasyiwo'ningkohofofoho. Hofikoe manji'mofomo mingo lopo wokoso sawemo engo mti'mokuwo'ningkohofofoho. ⁶A'amu elijwanyo'ne so'nji tajo angomjo so'nji nuhu'mokuwo'ningkohofoso sopo hofiko epohumayo simo'mjo wopingo'nohino so'no umo'ningkohoho. ⁷Hofiko antime engo ajwo lopo a'amu pi'ningo engo uhu'mokuwo'ningkohofoso sopo lohofontankingofi a'amu hofikoe yofe ho'nomayo so'no umo'ningkohoho. U, hofiko nakwoe lonetihwayo hwasoho ujo'njo so'no umo'ningkohoho.

⁸Oseso a'amu sekumo ole selikutoho. Nakwoe lonetihwayo hwasoho. Ose selikutoho. O'o, Anitu anga'nohino sohwo sekwoe Hwe Losetihwayo'ne hweho. Sekwo hopi'nono afa'nohino kuyoho. ⁹Olo hwaho lopo sekwo hwe nom'ne sohune'no ole likutoho. Olo hwe nakwoe hwe engo lohwo nakwoe mpohweho eso nolikutoho. O'o, anga'nohino sohwo ahwomomo humaso sohwo sekwoe Mpohweho. ¹⁰U, a'amu hofiko ole selikutoho. Nakwoe Hwe Engo hwasoho. Ose selikutoho. Awonoho. Sekwoe hwe engo anga'nohino'njo kuyoho. Oso huhwo sohwo Kilais Anitu uhwasopo'mentiso hweho. ¹¹Oseso sekwoe hwe engo neso kako sekwoe syoho selohofiyo pa'nyo hweho. ¹²U, a'amu fihwo kako kakoe yofe'nohino ho'noma'niwo'nontososo sohomo Anitu kako monje weehumontonoho. I, a'amu fihwo kakoe yofe somo monje yahiningkuhwoso sohomo Anitu wopingo wonyoangkafo ulohofihwosi kakoe yofeso woho'nima'montonoho.

Jisas a'amu mango'nohino somne'no hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 52; 20:47)

¹³Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwa hnonnji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mayo so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitu a'amumo mokosyohumayo sopone'no a'amu sofe simanopo honingkano pijwamo ulohofontifeso sekwo soku masyuyo'njo hwasoho. Hwe moya'mi hofiko woswantifi yahoningkofi sekwo pijumofalokwofo.

¹⁴[Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnonnji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho

fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ulontifi sekwo apiwojo sofafe angu yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi angu hiso sekwo nihu'nahone emawo'ningkohofihwasoho. Oseso hwangu sekwo tohino engo notipemapitnefoho.]

¹⁵ Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwani sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo mijopo hwahopo angu meemo emoyiwo'nontifi a'amu tifi seningkayo'ne tipewo'ningkohofoho. Notipemantifi sekwoe inomokomoyo imokuwo'ningkohofihwasoho. Oseso kako Seteniye mehomi sekwo hopa imo'nonto kakoe yahino wonyoso sekumo yakolonoho.

¹⁶ A'amu Falisi sohwa Anitumne'no huno ito'no mosyafisiyo'njo yontifi yo'mayo wonyo'wonyo yahino yontife so'no Jisas yoka ulimentisofoho. Sekwo timpi'nyo sohwaso sekwo a'amu nom'ne somo honingkano utihwano liwo'ningkohofihwasoho. Sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Ole lutihwawo'ningkohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno nehapi syafisiyo'ne'ento kako Anituye tajo angu engo somne lohono loso sohwo, u, kakoe hungkuno ne mmo'nyo so'no sekwo ole liwo'ningkohofi, Kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kako sojo wonyoangkafoso Anituye tajo angu engo somo wojo so'no nehapi lohono loso sohwo u, kakoe hungkuno nehapi umokono. Nehapi mmo'nyo'njo yahoningki sekwo oso hwe huhwo sohomo lintofasiyo'ningkohofihwasoho.

¹⁷ Sekwo a'amu huno ane sohwaso timpi'nyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno

yokumpohn'nyo yakolo'nnyoso ntisoto. Oso sojo wonyoangkafoso Anituye angomo wojoso yakolo'nnyotaho. U, Anituye angoso sojo wopingo imokiyoso yakolo'nnyo ntisoto. Anituye angokofo. ¹⁸ Sekwo ole lutihwawo'ningkohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehapi syafisiyo'neso ole lososo. Oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasiyo sopone'no hungkuno nehapi lohono. Ose loso sohwo ou, kakoe hungkuno ne mmo'nyoso kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehapi syafisiyo'neso ole lososo, Oso yano iyoso Anituye ijempoho ho'nasiyo'ningkohofoho so'no hungkuno nehapi lohono. Ose loso sohwo u, kakoe hungkuno nehapi umo'nono. Nehapi mmo'nyo'njo yahoningki sekwo oso hwe huhwo sohomo lintofasiyo'ningkohofihwasoho.

¹⁹ Sekwo a'amu huno ane sohwaso timpi'nyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nnyoso ntisoto. A'amu oso yo'mayo Anitumo yano uyotaho. Oso ijempoho yo'mayo Anitumo yano uyo somo wopingo umokiyosotaho. Ntisoto. Anituye ijempohokofo. ²⁰ Oseso hwe fihwo kako Anituye ijempoho so'no lohono loso sohwo kako yo'mayo sponjo ho'nasiyo'ningkohofoho so'ntne lalofoho. ²¹ Oseso hwe fihwo kako Anituye angu engo so'no lohono loso sohwo kako Anituye angu so'nji Anitu oso angu somo humaso so'ntne lalofoho. ²² Oseso hwe fihwo kako ahwomomne'no lohono loso sohwo kako ahwomo'nji Anituye epohumayo'nji Anitu osopo humaso so'ntne lalofoho.

²³ Sekwo honingkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwani, sekwo tohino tipemapitne so'no ngko hitoho

ntokwoho. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo hamniyoho wosopayo ka'nyo, sopopayo, ampu'we yo'mayo mawo'ningkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'ningkahoningki anga'no Anitumne'no ko ho'nasyantifeso sekwo oso honingkano hungkuno we'e somo ito'no iningkawowo'ningkohofihwasoho. I, honingkano hungkuno engoso a'amufe hungkuno ito'no mihwajiyoso, a'amumo hitoho ulofoso, Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso, oso hungkuno engo wonyoangkafo sekwo miningkayo'njo hwotoho fewo'ningkohofihwasoho. Oso yahino yo'mayo aho hopi'nonohino wojo so'no anga'nohino Anitumne'no ho'nasyiyoso noho'nafikutoho.

I oso honingkano hungkuno engo so'ntnne'no finingkamno. ²⁴Anituye hungkuno we'e somo ko iningkawentifi Anituye hungkuno engo somo hwotoho fewo'ningkohofoso so'no sekwo a'amu timp'i'nyo pa'nyo nom'ne somo honingkano utihwawo'ningkohofihwasoho. Sekwo mijo nyo'ne somjo wopmpeso we'eso wae yontifi soku i, humpotofo engo sohwo sekwo wosopayo mijo sopo kehumanteso muhwonyo'njo yontifeso hi'nji niwo'ningkohofihwasoho.

²⁵Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo hn'nonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yajijwontifeso sekwo humayoso kiho'njo hwasoho. I ajwomo'mo hufo yahino oso'nji sekwoe a'apahomme'nohini syafisyontifeso weho. ²⁶Kiko Falisi timp'i'nyo sohwo, noswanyo ajwomo'mo yo'mayo wojoso kaki'no mijo yajijwohoji paho hohnta'ni kiho'maso umo'nimontonoho.

²⁷Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo a'amu poyo pe'ningkahoningkofi ho'nasyiwo'ningkohofoso pa'nyo hwasoho. Hwaho tojwa lopo wokoso wonyoangkafo'njoponoho. I, hwaho ajwomo'mo poyo pe'nyo sohware yokino'nji yo'mayo pisakino'njo wo'nnyoponoho. ²⁸Oso pa'nyo kuyoho. Sekwoe a'apaho hohnta'ni a'amu uhwonifijoso wopingo uhwonantifeho. I, simeho ajwomo'mo hwasyo hungkuno'nji yo'mayo wonyoso engo yamo'nnyoponoho.

Jisas a'amu honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwa tohino engo mapifitne so'no ulimentisofoho.

(Luk 11:47-51)

²⁹Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tohino mayo'ne so'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo mango'nohino hwasoho. A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwanne'no oso hwamo huno syafisiyo'no hofikoe pijafo ho'nahumentohofoso sopo wopingo moliwo'ningkohofihwasoho. Sekwo a'mopijohino sopo wokoso wopingo huliwo'ningkohofihwasoho. ³⁰I oso'no ole liwo'ningkohofihwasoho. Nakwo nangingkwowosafe sikuno somo humentontasi nakwo a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwo fonjasiyo so'ne mufo'mehwanesohilo. ³¹Sekwo oso lifitne so'no ole lonetihwalokwofo, A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwo fonjahumentohofoso sohware imuhwasoho. Oso sekwoe hwapingo

so'no lonetihwalokwofo. ³²Oso'no yo'mayo seyakwosa ema'mentohofoso sekwo wesejwaofantifeho. ³³Sekwo homa mehomi hwasoho. Sekwo wonyo sohwafe mehomi hwasoho. Sekwoe honingkano wonyo somne'no tohino mayo so'no sekwo hiyaso le'mofoso pipilo. Awonoho. Sekwo hiyaso male'mopitnnehofo.

³⁴Oseso sekwo upa'nimno. Sekuyepono olo hwamo uhwatimo. A'amuo Anitu hungkuno uyahoningki liwo'ningkohoho sohwanji a'amu huno'njo sohwanji Anituye honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohoho sohwanji sekuyepono uhwatimo. Sekwo'njopo nohumentaningkuji sekwo a'amu fehohnjo sohwafo fonjasyikuji nom'ne sohwafo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo fonjinto'ofasyikuji nom'ne sohwafo sekwoe ango uhu'mokiyo somo hwaningo fonjikuji nom'ne angopono wofonjofepmnaofantifeho. ³⁵Ose ifijo so'no a'amu honingkano wonyo ane somo siki fonjahumentohoho so'no sekwo tohino engo nomapitnnehofo. A'amu Apelimo fonjahumentiso somta'ango ne'no fonjahumiwentifi fonjahumiwentifi ayoso Pelekaiyafe hwomu Sekolaiya oso humo sekwo Anituye tajo ango engo somo oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasyiwo'ningkohoho'njo sopo fonjahumentohofohofo. ³⁶Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Oso a'amu hopi'nonohino somo fonjahumentohoho sofe tohinoso sekwo olohonta humalofo sohwaso tohino hiloso nomapitnnehofo.

Jisas Jelusalemne'no humotaho limentisofoho.

(Luk 13:34-35)

³⁷U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofo sokunonji olohonta humalofo sokunonji sekwo a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki

selimotofo sohwafo fonjasyontifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne Anitu uhwojiwo'ningkiso sohwafo sojo'nji fonjiwo'ningkohoho kuyoho. Sikuno pi'ningo engo somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Yihufoso hofikoe polonyo somo muhu'mokontifi efemokosyawowo'ningkohoho hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho limalofofoho. ³⁸Sekwo upa'nimo. Sekwoe ango Jelusalem sopo Anitu kako nto uliko'ma'maho. ³⁹Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Olohonta sekwo ngkimo apa'no manohonyo'njo ne'no yontaningkuji sikuno pi'ningo woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu Anitu uhwatimentiso sohumne'no yofe woho'nomano lifijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

Jisas Anituye tajo ango engoso wonyo imo'none so'no ulimentisofoho.

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

24 Jisas Anituye tajo ango engo somo nuliko'mahoningki kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi Jisasimo ango hiloso utihwano lontifi yahoningkofi ²Jisas ulimento, Olo ango homo losomo sekwo lihwonolokwofo. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Olo ango lomjo sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo ango wopingo losomo mtihupekuji womehu'mmokwojantifeho.

Jisas yo'mayo tango engo'njo i'mofapone so'no ulimentisofoho.

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³Jisas hwofiki'nyo Oulif sopo nohumentaningki kakoe inomokomoyo sohwa nu'mantifi hofiko'nohini nohuman-tifi ulimentohofi, Oso hungkuno nalo-

hinoso sikuno ntisomo i'mofaponeto. Kiko asomo piso sohontalaho. Sikuno moi'wo imo'none so'nji simo'mo peho imo'noneto. Nakwo oso sikuno so'no huno pipi nayoneto.

⁴Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Ito'no uhwontohumamno. A'amu sekumo hwasyo honingkanomo ipemotawefitoho. ⁵Hwangku a'amu pi'ningo engo i'mofapikui hofiko nje yofe ntikui ole selifitnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Anitu nihwosop'o-mentiso hwo'nyoho. Ose selifijoso a'amu pi'ningo hofikoe hungkunomo iningkafitnefoho. ⁶Sekwo ikujoho fongki'nyo'ne hungkuno upa'ningkui iyoho senyo'eno. Ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo sikuno moi'wo mmo'nyofoho. ⁷Hwangku a'amu temtitofa kengo sohwanji temtitofa nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'nifitnefoho. I, a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'nifitnefoho. Ango kengo kengo sopo mijoho engo i'mofapososo nom'ne anga kengo kengo sopo hwaho hwomihwo mjimiwenefoho. ⁸Olo tango we'eso emayofoho. Tango mikunimpososo tifi no'mo weho.

⁹Osohonta a'amuso nosetimafikui tohino nosejapikui nofonjasehufitnefoho. Hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simeho tohino mikunimposo umnonefoho. Hwapingoso sekwo nje a'amu sokune'efoho. ¹⁰Hohosohonta hwe moya'mi pi'ningo engo Anitumne'no simeho hi'ntnnono unyoso noho'naofikui hofikoe a'amu somne'no hungkuno wonyoso tokoyo'ofa ifitnefoho. Hofiko hi hofikoe a'amumne'no mangohwa imo'nifitnefoho. ¹¹Osohonta a'amu pi'ningo hwasyo hungkuno'njo lutihwafikui a'amu honingkanomo hwasयो ipemotawefitnefoho. ¹²Yahino

wonyo mikunimposo imo'ningkuhwosi a'amu nom'ne somne'no hitoho ulofoso noho'napitnefoho. ¹³I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontaningkuhwosi sikuno ae'uyo imo'nososo Anitu kako oso huho sohomo utimanefoho. ¹⁴Anitu a'amumo mokosyohumayo hungkuno wopingoso anga meemo lutihwafijoso a'amu hopi'nono nupa'ningkui humentaningkuji sikuno moi'wo imo'nyoso i'mofaponefoho.

**Hwahoponjo anitu hwasyo
sohwoe huyo'mango wonyo
sohwo i'mofaponefoho.**

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵Hohosohonta sekwo hwahoponjo anitu hwasyo sohwoe huyo'mango niho'no wonyo sohwo Anituye tajo anga engo Jelusalem sopo uhwonifitnefoho. Nuhwoningkuji yomo engo ikui youwo youwo lifitnefoho. Olo hilo so'no hohonta Ntaniyel hwe fihumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo limentisofoho. A'amu olo hungkuno loso atofa loso sohwo huno ito'no wosyafisyono. ¹⁶Ose uhwoningkuji youwo likui a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofiko hwofiki'nyopono hiyaso komo'nosifitnefoho. ¹⁷Hwe fihwo antifepo humaso sohwo kako hwahopo piwelikofaohwosi kakoe ho'yanga anga mta'ni moswomanehoho. ¹⁸A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife womamo lososo momawenefoho. O'o, le'mo'nohini lohofonefoho. ¹⁹Oso sikuno somo moya'mi simeho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwapingoso oso sikuno homo somo olo hwaho lopo tanga mikunimposo i'mofapihwosi Anituye simeho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho. ²⁰Olo

sikuno hiyaso le'mofone wojoso sikuno meefoso so'nji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. Sikuno iyoho humayo so'nji i'mofaposo'manji le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ulikuno. Sikuno meefosomo iyoho humayo somo imo'ningkuholoho. Oso'no Mpohumo jomo ulikuno. ²¹ Oso sikuno somo tango mikunimposo wo'nnyofoho. Hwaho songo imo'nimentiso sohonta mjimo'nimiwento olohonta tango oso pa'nyoso mmo'nyofoho. Hwangku tango apa'nohinoso ose'ne'maho. ²² Oso sikuno tohino mayo somo Anitu kako tifo mmakiyo'manji a'amu hopi'nono poyo nto imo'nifijo'nesohilo. I, oso'no Anitu kakoe a'amu uhwosopo'mentiso somne'no huno syafisyihwosi sikuno oso tohino mayo so'no tifo imokonefoho.

²³ Hohosohonta hwe fihwo ole nosolonefoho. Uhwonimno. Kilais olopo humaho. Ou, Kilais oso nampo humaho. Ose selikujono sekwo hofikoe hungkunomo tifi iningkayo'eno. ²⁴ Osohonta a'amu fihwa ngko Kilais hwo'nyoho loso sohwanji a'amu Anituye hungkuno hwasyo lutihwayo sohwanji i'mofapikujyo'mayo wonyoangkafoso yamofo sekumo esetihwafitnefoho. A'amu Anituye hungkunomo miningkayo'njo hopi'nonohinoso oso hisofe hungkunomo iningkafitnefoho. I, Anituye a'amu neso hungkuno hwasyomo uningkwantifitkeno likuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofo esetihwafitnefoho. ²⁵ Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefoho. Oso'no yo'mayo uhwonifijo so'no huno ito'no seyonefoho.

²⁶ Oseso hofiko sekumo ole selifitnefoho. Uhwonimno. Kilais kako a'amu ane nampo humaso

lohunonoho. Ose selikujone sekwo muhwonafitnefoho. Ou, hofiko ole selifitnefoho. Uhwonimno. Kilais kako olo ango lomo humaho. Ose selikujone oso hungkuno somo sekwo iningkakutoho. ²⁷ Emta'mingo mofehi'nyo sapiso mo'mta'ni yonteso mofehi'nyo ningku'ningkiso so'mo posomjiyohosawowo'ningkiso hopaso A'amufe Hwomu sohwo oso pa'nyo noponefoho.

²⁸ Ose ulonto pahnnimo hungkuno ulimento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafo wo'nnyo sopo yihufo aji'mango oso hopo sopo nopikujuhu'mokufitnefoho.

Hwangku A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ Oso tango hiso moi'wo imo'ningkuhwoso'no mofehi'nyo nihu'no komo'no sikwo'mno imo'ningkuhwoso'no hamno majo'njo ihwosi hntokwaliyo notihwo'meeofonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahoningkuhwosi uhwonifitnefoho.

³⁰ A'amufe Hwomu sohwo pone so'no ahwomomo yamofo i'mofapihwoso'no a'amu hwahoponjo humalofoso nuhwoningkuji humotaho lifitnefoho. Osohonta uhwonifijoso A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji pomponaho engo'nji pontaninkuhwosi uhwonifitnefoho. ³¹ Hohosohonta kounoho yoka engo ho'ningkuhwosi Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwajihwosi angomeemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efohoto'nawojo'meemjo mihwofojonefoho.

**Iyoswo uyonomofo somo
uhwoningkuji huno ole
waseyono jefo iyo'nefoho.**

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonimno. Uyonomofoso uhwoningkuji jefo uyimonte'nefoho wolantifeho. ³³ Oso pa'nyo yo'mayo so'no seloheso uhwoningkuji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁴ Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentaningkuji yo'mayo hiso imo'nefoho. ³⁵ Olo ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nyo'njo. Ne'no nowentihwonefoho.

**Hwe fihwo oso mofehi'nyo so'nji
sikuno so'nji huno muyofoho.**

(Mak 13:32-37; Luk 17:30, 34-36)

³⁶ Oso sikuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo Anitu kako'nohini huno uyalofoho. ³⁷ Oso a'amu hohonta Niwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'ningoso sekwo yontaningkuji A'amufe Hwomu sohwo noponefoho. ³⁸ Hohonta mijo a'amu somo muhulo'mentiso sohonta hofiko wopayo'nji mijo'nji nifitneso ape mapitneso mjimiwentaningkofi Niwa kako yofayokinomo humentisofoho. ³⁹ A'amu hiso yo'mayo so'no huno mosyafisiyo'njo yontifi nohumentaningkofi mijo muhulofahoningki pe'nimentohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu huno mosyafisiyo'njo yontaningkuji A'amufe Hwomu komo'no noponefoho. ⁴⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u syohopo

lohofontaningkohosisi Anitu anga'no-hinohumo nutimahwosi nom'nehumo nuliko'manefoho. ⁴¹ A'mu hufa'u fa'u wopayo sihu kolofontaningkohosisi Anitu nom'nimo utimahwosi nom'nisi wohumamontonoho. ⁴² Oso'no sekwo ito'no fohontohumantokuno. Oso sikuno sekwoe Hwe Engo sohune'no ito'no fohontohumantokuno. Oso sikuno sekwoe Hwe Engo sohwo pone so'no sekwo huno maseyofoho. ⁴³ Sekwo olo so'no huno fisyafihupmno. Hwe fihwo kakoe angomo humahwosi a'amu nom'neso kakoe ho'yango hufo iyo'ne'entifi sikuno somne'no huno uyihwoso'no kako timo wohontohumantonoho. Nohontohumentaningkuhwosi a'amu kakoe angomo maswonehoho. ⁴⁴ Oso'no sekwo soku sikuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno sekwo huno mosyofisyomokosyohumentaningkujo somo wopmmonnoho.

**Syoho ulohofiyo wopingo
sohwo'nji wonyo sohwo'njiye
pahnnimo hungkunofoho.**

(Luk 12:42-46)

⁴⁵ Syoho ulohofiyo huno wopingo'jo sohwo tihwolo. Olenoho. Oso hwe huhwo sohomo kakoe hwe engo sohwo ulonteso, Kiko nje a'amu syoho ntohofiyo somo uhwontohumaho. Ose lonto uhwosopeehoningki kako a'amu somo mokosyohumanto wopayo uyimojo hweho. ⁴⁶ Tifi sohonta syoho ulohofiyo wopingo sohwoe hwe engo asomo poso sohonta kako syoho wopingo mokosyohumentaningkuhwosi uhwoningkuhwosi oso syoho ulohofiyo sohwo simeho wopingo umo'nimontonoho. ⁴⁷ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinosa olo syoho

ulohofiyo huhwo sohomo enjwa'mo woho'nahumontonoho. ⁴⁸I oso'no, oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kakoe huno ole wosyafihu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. ⁴⁹Ose syafisyahoningkuhwosi kakoe syoho ulohofiyo sohomo uhwontohumayo ikujoho fonjihwosi a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nonilohofiwo'ningkohoho so'nji wopayo'nji mijo'nji wanimontonoho. ⁵⁰Oso syoho ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sikuno fihumo syoho ulohofiyo sohwo kako huno mosyofisiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentaningkuhwosi asomo wapmmontonoho. ⁵¹Poso sohonta syoho ulohofiyo huhwo sohomo tohino mikunimposo uyihwosi a'amu hwasyo hungkuno'njo so'nji uhumajoso sopo hofiko hulingkwajingo ifaloho'ningkuji humotaho engo lifitnnefoho.

**Moya'mi aho hopi'nohino
sofamne'no pahnnimo
hungkunofoho.**

25 Jisas kako a'amu somo ole ulimento, Hohosohonta Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako ape woma'mo lonto pmmmentisofoho. Moya'mi aho hopi'nonohino sofa wopayo engo nyo'ne'entifi hofikoe sikiloho nomantifi hwe sohomo ufohonitimano lontifi umentohofofoho. ²Oso moya'mi aho hopi'nonohino hoho sofa aho fehohnjo huno anefafoho. Aho fehohnjo huno'njofafoho. ³Oso moya'mi huno'maso sofa hofiko sikiloho'nohini motawentifi mijo'nji momotawommentohofofoho. ⁴Moya'mi huno'njo sofa hofiko sikiloho motawentifi mijo nom'ne so'nji motawomentohofofoho.

⁵Oso hwe ape mayo'ne sohwo komo'no mape'njo yahoningki saho fosyawo'mentohofofoho.

⁶Saho fosyowentankingofi kuntoliyo sopo joho ole ho'nimento, Hwe ape mayo sohwo nto pohoho. Sekwo toho'nji ufohonitimamno. ⁷Ose ho'ningkahoningki moya'mi hopi'nonohino sofa nolikafontifi hofikoe sikiloho ito'no esyohumamentohofofoho.

⁸Moya'mi huno'maso sofa moya'mi huno'njo sofamo ulimentohofi, Sekwo sikiloho mijo hmnonejapmno. Nakwoe sikiloho simpe'nalofoho. ⁹Ose ulahoningkofi moya'mi huno'njo sofa ole ulimentohofi, Nakwoe sikiloho'nji sekwoe'nji mijo hopo'maho. O'o sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni sekwo'ne mijo mpopmno. ¹⁰Ose ulahoningkofi moya'mi huno'maso sofa mijo mpe'no wentankingofi oso hwe ape mayo sohwo nopahoningki moya'mi ito'no humesyohumantohoho sofanji angomo wopayo engo wonano lontifi swontifi hoku'yo nihu'nahone pijwahumentisofoho.

¹¹Hwangku sohonta moya'mi nom'ne sofa i'mofapontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, hano fonehwosampofo. ¹²Ose ulahoningkofi hwe ape mayo sohwo ulimento, Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Ose ulimentisofoho. ¹³Jisas ose ulonto ulimento, Sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo oso sikuno somne'no huno maseyohoyohoho.

**Syoho ulohofiyo sohwa hamniyoho
mokosyohumayo'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

(Luk 19:11-27)

¹⁴Anitu a'amumo mokosyohumayo sohonta olo pa'nyofoho. Hwe fihwo hano emayo'ne kakoe ango uliko'ma'mo lonto kakoe syoho ulohofiyo somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumayo'ne umentisofoho. ¹⁵Hofikoe

yahino so'no syafisyonto kakoe hamniyoho yano ulohmentisofoho. Nom'ne-humo *faif tausen* (5,000) kina uyimentisofoho. Nom'ne sohomo *tu tausen* (2,000) kina uyimentisofoho. Nom'ne-humo *wan tausen* (1,000) kina uyimentisofoho. Ose uyonto umentisofoho.¹⁶ Oso syoho ulohofiyo *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo komo'no nowonto oso hamniyoho so'nji syoho engo yonto *faif tausen* (5,000) kina nom'ne ma'mentisofoho.¹⁷ Syoho ulohofiyo nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo kakoe hamniyoho nomanto oso'nji syoho engo yonto nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentisofoho.¹⁸ I, oso'no oso hwe *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo kako hamniyoho nomanto pi'nimomo ijopijijasyonto kakoe hwe engo sohwoe hamniyoho hwahomo hiyaso ho'nahumentisofoho.

¹⁹ Sikuno pi'ningo engo memjao-fahoningki oso syoho ulohofiyo sofe hwe engo sohwo asomo noponto oso hamniyoho umentiso so'no hungkuno ulimo lonto pmentisofoho.²⁰ Syoho ulohofiyo *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *faif tausen* (5,000) kina so'nji motaponto ulimento, Hwe engofo, oso *faif tausen* (5,000) kina ntapmmentohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *faif tausen* (5,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *ten tausen* (10,000) kina olopo weho.²¹ Ose ulahoningki hwe engo sohwo ulimento, Kiko nje syoho ntohofiyo wopingo hwosoho. Kiko syoho wopingo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'ningkino hwosoho. Kiko olo syoho we'e lomo wopingo mokosyohumawo'ningkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmonnoho. Kiko ngko'njopo nopohoji ngko'nji simonyo uyaho.

²² Ose ulahoningki syoho ulohofiyo *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso so-

hwo nom'ne *tu tausen* (2000) kina so'nji motaponto ulimento, Hwe engofo, oso *tu tausen* (2,000) kina ntapmmentohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *foua tausen* (4,000) kina olopo weho.²³ Ose ulahoningki hwe engo sohwo ulimento, Kiko nje syoho ntohofiyo wopingo hwosoho. Kiko syoho wopingo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'ningkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmonnoho. Kiko ngko'njopo nopohoji ngko'nji simonyo uyaho.

²⁴ Ose ulahoningki syoho ulohofiyo *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo noponto ulimento, Hwe engofo, ngko huno moi'wonoho. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Nom'ne sohwa syoho hulontife somta'ni wopayo mawo'ningkino hwosoho. Nom'ne sohwa ufongoe fisosomokaofontifeso kiko neso nomehu'meesyonji mawo'ningkino hwosoho.²⁵ Oso hiso'no huno nyahoningki iyoho nningkahoningki jije hamniyoho nomotawenji hwahomo hiyaso mokosyohumamentohefoho. Uhwonyo. Olo jije hiloso kakwosi maho.

²⁶ Ose ulahoningki hwe engo sohwo ulimento, Kiko nje syoho ntohofiyo wonyo hwosoho. Kiko piso'mo'nyo'njo hwosoho. Ngko nom'ne sohwa syoho hulontife so'nji nom'ne sohwa fisosomokaofontife somta'ni mawo'ningkohe so'no huno nto kiyohoho eso nto tohino.²⁷ I, oso'no nje hamniyohoso kako a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nanisiyo'njo peho'no imentohinoto.

Ho'nosyontentesi nopm'mo nje hamniyoho so'nji nom'ne we'e so'nji nomahm'mnesohilo.²⁸ Ose ulonto ulimento, Olo hwe lohwoe *wan tausen* (1,000) kina nomafikuji oso hwe *ten tausen* (10,000) kina

mokosyohumasoso sohumo umasyimno.
²⁹Hwapingoso ole, a'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'ningkohoho somo ngko nom'ne pi'ningo engoso uyimonnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohumta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. ³⁰Olo syoho ntohofiyo wonyo sohumo sikwo'mjoho hohnta'ni meho'naopmno. Osopo a'amu hulinkwajingo ifaloho'ningkuji humotaho engo lifitnnefoho.

**A'amufe Hwomu sohwo
 a'amu hopi'nonohino
 somo yano ilofonefoho.**

³¹A'amufe Hwomu sohwo yofe engo hwofilo'nnyo'njo sohwo kakoe a'amu ahwomomjo so'nji poso sohonta kako hwe engo sohwoe ephumayo wonyoangkafo sopo humanefoho. ³²Osopo nohumahwosi a'amu hopi'nonohinoso uhu'mokahoningkuji kako hwe yahu mokosyohumayo pa'nyo sohwo a'amu somo yano ilofonefoho. A'amu yahu *sipsip* pa'nyo somo kengopo uhwajihwosi a'amu yahu *meme* pa'nyo somo kengopo uhwajonefoho. ³³Yahu *sipsip* somo kakoe aho angahohnta'ni uhmajihwosi yahu *meme* somo kakoe aho hwonamonyo hohnta'ni uhmajonefoho. ³⁴Oso hohosohonta hwe yofe hwofilo'nnyo'njo sohwo a'amu aho angahohnta'ni humalofo somo ole ulonefoho. Nje Mpohwo yo'mayo wopingo sejape so'no sehwsopo'mentiso soku, hohonta hwaho songo mti'mokumentiso sohonta olo anga yo'mayoso Mpohwo sekumne'no yahumentisoso nopikujji mapmno. ³⁵Hwapingoso ngko mijoho niyahoningki wopayo ntapmmmentohofofoho. Ngko mijo'no nimo'ningkahoningki mijo ntapmmmentohofofoho. Ngko anga kengopo nta'ni

pahoningko sekwo ngkimo sekwoe angomo ipenimotapontifi wopingo nimokosyohumamentohofofoho.

³⁶Ngko hwapife ane nohumentaningko sekwo yo'mayoso ntapmmmentohofofoho. Ngko mnokino'nji nohumentaningko sekwo wopingo nimokosyohumamentohofofoho. Ngko impo'angomo nohumentaningko sekwo nohonapmmmentohofofoho.

³⁷Ose ulahoningkuhwosi a'amu wopingoso ole ulifitnnefoho. Hwe Engofo, ntohontalo. Kiko wosopayo mijoho kiyahoningki nakwo wosopayo kijapmmmentihwoneso, ntohontalo. Kiko mijo'no kumo'ningkahoningki nakwo mijo kijapmmmentihwoneso. ³⁸Ntohontalo. Nakwo anga kengoponta'anga hwosimo kohonontani nakwoe angomne'no ipekumotamentihwoneso, kiko hwapife yo'mayoso ane nohumentaningkini ntohonta kijapmmmentihwoneto. ³⁹Ntohontalo. Kiko mnokino'nji impo'angomo humentaningkinoso ntohonta kohonimentihwoneto. Ose ulohonifitnnefoho.

⁴⁰Hwe yofe engo'njo sohwo ulonefoho. Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Yo'mayoso nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no uloho'mentohinoso ngkine'no imentohinofoho.

⁴¹Ose ulihwosi a'amu hwonamonyo hohnta'ningo somo ulonefoho. Sekwo wonyo soku, mpanimno. Anitu sekumne'no simano hintotohino umnalofoho. Sekwo ngkimo ntiko'mafikujji oso toho ne'no sijalokunjoso Mpohwo kako Seten'nji kakoe a'amu so'ntnne'no ho'nahumentiso somo fiwanimno. ⁴²Hwapingoso hohonta ngko mijoho niyahoningki wopayo montape'njo imentohofofoho. Mijo'no nimo'ningkahoningki mijo montape'njo imentohofofoho. ⁴³Ngko anga kengopo nta'ni pahoningko sekwo ngkimo

ango mantape'njo imentohofofoho. Ngko hwapife manji'mofo ane nohumentaningko sekwo sekwoe yo'mayoso montapmmmentohofofoho. Mnokino'njo nohumentaningko impo'angomo nohumentaningko sekwo monohonayo'njo imentohofofoho.

⁴⁴Ose ulahoningkuhwosi ulifitnnefo, Hwe engofo, Ntohontalo. Kiko mijoho'nji mijo'tnno nokumo'ningkahoningki, kiko nom'ne angopo nta'ni ponji, kiko hwapife ane hwosi, mnokino'njo hwosi, kiko impo'angomo nohumentaningkini nakwo wopingo makilohofe'njo ntohonta imentihwoneto.

⁴⁵Ose ulohoningkahoningkuji ole ulonefoho. Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no yo'mayoso mulohofe'njo imentohofoso ngkine'no mantohofe'njo imentohofofoho. ⁴⁶Ose ulahoningkuhwosi a'amu hiso nukuji hofikoe wonyomne'no tohino engo ne'no nomapitnnefoho. I a'amu wopingoso hofiko ango wopingo sopo i'mofahokuji engolopohamo songo ne'no nohumantokutnnefoho.

**Hwe engo sohwa Jisasimo
fonjosyane'entifi hungkuno
nano mtito'mentohofofoho.**

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)

26 Jisas oso hungkuno hopi'nono moi'wo ulonto kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, ²Sekwo huno moi'wonoho. Sikuno hufa'u memjaofihwoso'no Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo

†i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohomo iyo hwojiyafiku'nnyo somo wofonjinto'ofosyantifeho. Ose ulimentisofoho.

³Hohosohonta hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Isilael sohwafe hwe engo sohwanji hwe yofe hwofilo'nnyo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwoe ango somo uhu'mokumentohofofoho.

⁴Osopo nuhu'mokontifi Jisasimo hiyaso'mo aho kehwasi wofonjosyano limentohofofoho. ⁵Ole hnnimentohofi, Olo hiloso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomo wopayo engo nontaningkuji Jisasimo aho kehwaso'no nonahoningkuji a'amu hofiko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sikuno Engo homo somo nakwo Jisasimo aho mokanehwono. Ose hnnimentohofofoho.

**A'musi Jisasiye mnokinopo hwone
mijo akino'njoso usohumentisofoho.**

(Mak 14:3-9; Joun 12:1-8)

⁶Jisas kako Saimouniye ango Mpetani osopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. ⁷Osopo Jisas nohumentaningki a'mu anga'nohinisi Jisasimo nu'manto kako sojo ahwonte hwone mijo akino wonyoangkafo'njo hamniyoho yokintahopo'njoso nomotaponto Jisas epohumayo sopo nohumentaningki kakoe mnokinopo mijoso usohumentisofoho. ⁸Ose yahoningki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi simeho tohino umningkahoningki hnnimentohofi, Olo a'mu losi mijo

†26:2 Oso sikuno simo'moso hwaho Ijip sopo a'amu ahwomo mta'angoso mehomi tisimaso somo poyo imokumentisofoho. Oseso a'amu Isilaeliso yahu *sipsip* honiyoso hofiko mitipitihwayo'nji hoku'moponjo iyo fijihofaki'nnyo'nji osomo uloho'mentohofofoho. A'amu ahwomo mta'angoso oso homo somo uhwononto uyakolo'mentisofoho. Oso sikuno somne'ne Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo liwo'ningkuhhwonefoho.

siki peho'no sisyo'hoho. ⁹Oso mijo wonyoangkafoso a'amu nakumta'ni mpe nalohofontifijontentesi nakwo hamniyoho engo nomehwasi a'amu ho'yango umofonyo iwo'ningkohoho somo uyihwanesohilo.

¹⁰Ose hningkahoningkofi Jisas hofikoe hungkunomo huno uyahoningki ulimento, Sekwo a'mu losimo simeho tango peho'no uyalokwofo. Kako ngkimo wopingo ntahokwoho.

¹¹A'amu umofonyo iwo'ningkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawo'ningkohofofoho. I, oso'no ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'enepe umo'nimontonoho. Oso'no a'amu ngkimo wopingo ntohoho'ne sikuno pi'ningo mauyoho.

¹²Oso a'musi kako nje a'apahopo hwone mijo ehantohofisoso kako nakwoe yahino a'amufe pijafo ito'no yasiwo'ningkuhwone hopaso ehantohokwoho. ¹³Hungkuno nehopi waselimo, Ango yawojo'meemo nje hungkuno wopingo a'amu somo ulifijo so'no olo a'mu losi ntohofiso so'nji ulifitnnefoho. Oso'no a'amu pi'ningo engo olo a'mu losimne'no syafihupitnnefoho.

**Jutas hwe engo sohware
Jisasimne'no ulimne'ento
hungkuno ho'nahumentisofoho.**

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa anga'nohino sohwo kakoe yofe Jutas Isikaliyout. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo tajo anga syoho'njo sohware nu'manto ¹⁵ulimento, Ngko sekumo Jisas sejapmme so'no sekwo peho wontopantifito. Ose ulohoningkahoningki ulimentohofi, Nakwo hamniyoho sojo *teti* (30) wokijopantanoho. Ose ulontifi hamniyoho uyimentohofofoho.

¹⁶Oso hohosohonta Jutas Jisasimo utihwamne'ento honingkano imofone syofisyoma'mentisofoho.

**Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji
Anitu A'amu Isilael somo
Uyakolo'mentiso somne'ne
Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no
wosopayo nimentohofofoho.**

*(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14,
21-23; Joun 13:21-30)*

¹⁷Sikuno Engo uhwonimotofosimo'mjo somo a'amu Juta wopayo nom'ne kengo niwo'ningkohoho so'no Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no wopayo naneso nti'mo esyohumanehwono. ¹⁸Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo antime engo somo nukuji hwe fihumo nu'mafikuji ulimno. Nakwoe hwe engo hungkuno mesyolonetihwawo'ningkiso sohwo ole nalohoho. Nje sikuno mofoneponoho. Ngko nje inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo somne'no wosopayo jije angomo wonontane'no yihwono. ¹⁹Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa Jisasiye hungkunomo iningkawentifi Sikuno Engo so'no wosopayo ito'no esyohumamentohofofoho.

²⁰Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nohumantifi Jisas ulimento, ²¹Hungkuno nehopi waselimo. Hwe fihwo kako olo anga lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohware ahomo woho'nanihumonte hweho. Tokoyo'ofa wantoho'mtonoho. ²²Ose ulahoningki inomokomoyo sohware simeho tango uyahoningki a'amu anga'no anga'nohino sohwa Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, ngkolaho. ²³Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Hwe fihwo ngko'nji wopayo

noswanomo yomaso sohwo kako ngkine'no a'amumo tokoyo'ofu uyimite hweho. ²⁴ A'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwa iyoswomo mti'mokumentohofu pa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umo'nimontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwamo tokoyo'ofu ntohofone sohune'no hitoho tokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wopingo'nesohilo. ²⁵ Ose ulahoningki Jutas oso hwe Jisasimo tokoyo'ofu imentiso sohwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngkolaho. Ose ulohoningkahoningki ulimento, Kiko nto lohino. Ose ulimentisofoho.

**Jisas kakoe inomokomoyo
sohwanji wopayo'nji mijo'nji
ae'uyo nimentohofofoho.**

*(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1
Koulin 11:23-25)*

²⁶ Hofiko wopayo nontaningkofi Jisas wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujo lohofonto inomokomoyo sohwa uyonto ulimento, Oloso nje a'apahofoho. Sekwo nomafikuji hmnimno. ²⁷ Ose ulonto kako noswano ipisayo mijo'nji nomanto Anitumo isamoyoka ulonto hofikimo uyonto ulimento, Olo mijo loso sekwo hopi'nonohino sohwasimnaopmno. ²⁸ Olo nje honiyo loso a'amu pi'ningo sofe wonyo wae yasemofo'ne usohmahono. Honiyo loso Anitu'nji sekwo'nji makotiku'nyo'ne usihmahono. Nje honiyo losomo Anitu uhwoningkuhwoosi sekwo Anitu'nji makotiku'nyoso ne imo'nyo'nefoho. ²⁹ Hungkuno waselimo. Nom'ne sikuno somo olo ipisayo mijo apa'no manimnehono. Manyo'njo nohumentani'mo sikuno memjaofihwoso'no ngko sekwo'nji nje Mpohwoe ango a'amumo

mokosyohumayo sopo mijo songo nonanefoho.

³⁰ Ose ulahoningki hofiko ta anga'no lontifi noswapontifi hwofiki'nyo Oulifine'no kotasimentohofofoho.

**Jisas kako Pita Jisasimne'no
hwasyo hungkuno a'amu somo
ulone so'no ulimentisofoho.**

*(Mak 14:27-31; Luk
22:31-34; Joun 13:36-38)*

³¹ Jisas ulimento, Olo sikwo'miyo lomo sekwo ngkimo nihwajikuji hiyaso wahumpeentifeho. Anituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu yahu mokosyohumayo sohomo fonjasyikujo'no yahu sohwa hiyaso wahumpeentifeho. ³² I, oso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no simo'mo sepo'mnefoho. ³³ Ose ulahoningki Pita ulimento, Nom'ne sohwa hofiko ko kuhwoti'mopijoso ngko makuhwoti'mo'mnehono. ³⁴ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi wakilimonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo yihufu tosika yoka malontaningkuhwoosi sohonta kiko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sihune ole ulimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohoj'o'no yihufu sohwo yoka walimontonoho. ³⁵ Ose ulahoningki Pita ulimento, Ngko kikimne'no huno maniyohoyohoho eso mulimnehono. O'o, ngko kiko'nji ko fonjanisiyo'manji oso hungkunoso mulimnehono. Ose ulahoningki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa oso hopa ulimentohofofoho.

**Jisas Ngketisemani sopo humanto
Mpohune'no jomo ulimentisofoho.**

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Ngketisemani iyo uyo syoho

sopono umentohofofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwaro ulimento, Sekwo olopo foyohumamno. Ngko oso nompono u'mo Mpohumo jomo ulimo. ³⁷Ose ulonto kako Pita'nji Sepetiye hwomu sohwa'u'nji utimanto umentohofofoho. Nowentifi Jisas simeho tango mikunimposo umentisofoho. ³⁸Oso'no ulimento, Nje simeho tango mikunimposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Ngko'njopo foyohumafikuji ngkimo nohontohumamno. ³⁹Ose ulonto we'enehwo nowento simano hwaho hohnta'ni ipitifawento Anitumo ulimento, U, nje Mpohwo, olo tohino loso noni'mahwosi woniyakolofono. I oso hiso'no nje hunomo nningkahutoho. O'o, jije hunomnohino hmningkayo.

⁴⁰Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwarepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwonimentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho nofosyowentaningkofi uhwononto Pitamo ulimento, Kiko ngkimo monohontohumayo peho'neto.

⁴¹Sekwo ngkine'no nohontohumafikuji Mpohumo jomo ulimno. Seten sekumo yamofa selohofonoho. Sekwo wopingo'nohini uyano ko lifijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

⁴²Ose ulonto Jisas apa'no we'enehwo nowento ulimento, Nje Mpohwo, olo tohino loso ngkimo manimnonehoho nningkohoho. I, oso'no nje hunomo miningkomnehono. O'o, jije hunomnohini uningkapmmonoho.

⁴³Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwa timo saho uningkahoningki saho foyowentaningkofi uhwonimentisofoho. ⁴⁴Ose uhwononto apa'no nuliko'manto Mpohumo jomo simo'mjo ulimentiso hopaso apa'no nowento ulimentisofoho. ⁴⁵Ose ulonto

kakoe inomokomoyo sohwanjo sopo noponto ulimento, Sekwo saho ne'no lofosyawotofo. Upa'nimno. Nje sikuno nto i'mofapmmaho. A'amufe Hwomu sohumne'no a'amu wonyo sohwaro tokoyo'ofa nto imasofoho. ⁴⁶Sekwo filikapmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofa ntoho'maso sohwo nto pohoho.

Jutas Jisasimo a'amu wonyo sohwaro uyimentisofoho.

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴⁷Jisas oso hungkuno ulontaningki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwo i'mofapmmentisofoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Isilael hwe engo sohwanji a'amu pi'ningo engo itokuso'njo hosimno'njo sohwaro lutihwahoningkofi Jutas kako Jisasiyepo ipemotamentisofoho.

⁴⁸Jutas oso a'amu sohwaro yaofa itihwayo'ne ole ulimento, Hwe sohmo nu'mahm'mo hinjoho hu'nimeso oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohmo sekwo aho fikopmno. Ose nto ulimentisofoho. ⁴⁹Oso'no Jutas Jisasimo komo'no nu'manto ulimento, Nje Hwe Engofo. Ose ulonto hinjoho hu'nimentisofoho. ⁵⁰Ose yahoningki Jisas ulimento, Kiko umonji pohino sohwo komo'no fiyo. Ose ulahoningki hofiko Jisasimo u'mantifi aho yokumpohn'nyo ko'mentohofofoho.

⁵¹Hwe fihwo Jisasi'nji humamentiso sohwo kakoe hwakuhwajo nomanto hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoe syoho ulohofiyo sohmo haloho loku'mentisofoho. ⁵²Ose yahoningki Jisas ulimento, Jije hwakuhwajo asomo foho'nasyo. A'amu fihwo kako hwakuhwajo'nji nom'ne sohwaro lofososo oso hwe huhwo sohmo hwakuhwajo'nji wolofosyantifeho.

⁵³ Kiko huno makiyoho liyohoho. Ngko nje Mpohumo jomo uli'me'no kako ahwomomjo a'amu pi'ningo engo nifo'mayo'ne nihwajihwonesohilo. ⁵⁴ I oso hiso'no ngko ose i'me'no a'amu Anituye hungkuno nje poyo imo'nyo so'no mti'mokumentohoho oso hungkunoso ne pipi imo'ningkuhwonesohilo. O'o, nje poyo imo'nyoso oso pa'nyo umo'nimontonoho. Ose ulimentisofoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta Jisas a'amu itokuso'njo somo ulimento, Sekwo a'amu hufo iwo'ningkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo. Sikuno engolopohamo ngko Anituye tajo anggo engo somo humanji a'amu somo Anituye hungkuno lutihwahoningko sekwo ngkimo osopo manikoso'njo iwo'ningkohofihwasoho. ⁵⁶ I oso'no a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamotofo sohwafe hungkuno ne imo'nyo'ne so'no yo'mayo imo'ningkohoho. Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa Jisasimo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofohoho.

A'amu 'kaunisol' syoho'njo sohwafe pone'no nowentifi Jisasimne'no hungkuno limentohofohoho.

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Oso a'amu sohwa Jisasimo aho kentifi hwe yofe engo'njo tajo anggo syoho'njo Kaiyofas oso hwoe angomne'no kemotamentohofohoho. A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Isilaelife hwe engo sohwanji osopo uhu'mokumentohofohoho. ⁵⁸ Pita Jisasimo ko iningkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofohoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'miwesofoho. Kako Kaiyofasiye tojo somo noswonto a'amu uhwontohumayo sohwanjo sopo yo'mayo imo'nyo

so'no uhwontohumamo lonto humamentisofohoho.

⁵⁹ A'amu tajo anggo syoho'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hofiko a'amu Jisasimne'no hwasyo hungkuno ujiso'ne Jisasimo fonjosyane'entifi wotipemantifi imentohofohoho. ⁶⁰ A'amu pi'ningo hwasyo hungkuno'njo sohwa ko i'mofopahoningkofi nofonjosyane'entifi hungkunoso wonyopi tipmmento-hofohoho. Hwangku ae'uyo sohwa'u i'mofaponji ⁶¹ ulimentisiyo, Olo hwe lohwo ole limaso hweho. Anituye anggo engoso ngko wae yahm'mo songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no anggo moi'wo umo'nimontonoho. Ose limaso hweho.

⁶² Ose ulahoningki hwe yofe engo'njo tajo anggo syoho'njo sohwo nolikofalohofonto Jisasimo ulimento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokusiyo losofo. ⁶³ Ose ulahoningki Jisas mampi'nyo humentaningki hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, Anitu songo ne'no humayo sohwo jije hungkuno kupo'nalohoho. Kiko hungkuno nehopi'nohini fonaso. Kiko Kilais, Anitu kuhwosopo'mentiso Anituye Hwomu Ne hwosilaho.

⁶⁴ Ose ulohoningkahoningki Jisas ulimento, Kiko nehopi ntohino. I wak- ilimonne'no yohono. Hwangku sohonta sekwo A'amufe Hwomu sohwo Anitu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwapingo sohwoe aho anggo sohohnta'ni humentaningkuhwosi uhwonifitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo nohumahwosi pihwoso'no uhwonifitnnefoho.

⁶⁵ Jisas ose ulahoningki oso hwe tajo anggo syoho'njo sohwo simano hintotohino umnimentiso so'no kakoe manji'mofo we'ene sisimpento ulimento, Kako Anitune'no sitofo ulohoho. Nakwo nom'ne a'amu Jisasimne'no hungkuno

jho'neso joho peho'no ulanehwono. O'o, sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'ningkohoho. ⁶⁶Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulohoningkahoningki ulimentohofi, Kako wonyo imaso hweho. Kako poyo umono'no.

⁶⁷Ose ulontifi Jisasiye simo'mangopo me mijo uyati'mofontifi fongku'mentohofoho. A'amu fehohnjo nufonjontifi ⁶⁸Ulimentohofi, Kiko Kilais sohwo si Anitu hungkuno kijopahoningki liwo'ningkino hwosi, tihwo kufonjohoho. Noho fonaso. Sitofose ulimentohofoho.

**Pita Jisasimne'no hwasyo
hungkuno, Ngko huno
maniyohoyohoho ulimentisofoho.**

*(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62;
Joun 18:15-18, 25-27)*

⁶⁹Pita angkuhwafo ponjo tojo somo nohumentaningki hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyosi nu'manto ulimento, Kiko huhwosi Jisas hwaho Ngkalili mta'ango sohwo'nji humawo'ningkino hwosoho. ⁷⁰Ose ulahoningki a'amu hopi'nono nuhwoningkahoningkofi Pita ulimento, Awonoho. Olo hungkuno ntohino loso'no ngko huno maniyohoyohoho. ⁷¹Ose ulonto kako noswonto kontolompo'ango somo nohumentaningki nom'ne a'mu syoho ulohofiyosi Pitamo uhwononto hwe sohwo ulimento, Olo hwe lohwo Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo'nji humawo'ningkiso hweho. ⁷²Ose ulahoningki Pita apa'no yofe hiyaso yonto ulimento, Nehopi yokintahopono lohono. Ngko oso hwe sohomo huno maniyohoyohoho. Ose ulimentisofoho. ⁷³We'enepi a'amu fehohnjo likofohumamentohofoso ohowa Pitamo nu'mantifi ulimentohofi, Nehopi kilihwono. Kiko hofiko'njo mta'ango hwosoho. Jije mampahoso

Ngkalilinta'ango pa'ningo ho'ningkohoho. ⁷⁴Ose ulahoningkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko hwasyo hungkuno seli'meso Anitu tohino wontapono. Oso hwe sohomo ngko huno maniyohoyohoho. Nihu'no nehopi lohono. Ose ulimentisoso tosika yoka limentisofoho. ⁷⁵Yoka lahoningki nupa'nonto Pita hungkuno Jisas ulimentiso so'no huno syafihu'mentisofoho. Hungkuno ole ulimento, Yihufo tosika yoka molontaningkuhwoso sohonta kiko ngkine'no mango hufa'u sihune ole walimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohoho'no yihufo sohwo yoka walimontonoho. Pita kako huno ose syafisyonto mempono swonto kakoe yahino wonyo so'no simeho tango mikunimposo uyahoningki humotaha engo ne'no limentisofoho.

**A'amu Pailotiyepono Jisasimo
ipemotawomentohofoho.**

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Joun 18:28-32)

27 Imingo ne so'nji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanji Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno limentohofoho. ²Jisasimo aho kentifi ahwomo nano kilofontifi hwe engo hwaho mokosyohumayo Pailot oso hwoepono ipemotawomentohofoho.

Jutas poyo pe'nimentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 1:18-19)

³Jutas kako Jisasimo tokoyo'ofu uloho'mentiso sohwo uhwonimentisoso hofiko Jisasimo tohino uyantifi yahoningkofi uhwononto kako simeho tango uyahoningki huno ole syafihu'mento, Wonyo imalefoho. Ngko oso hamniyoho sojo *teti* (30) ma'maleso asomo uyimo. Ose ulonto kako a'amu tajo ango syoho'njo

sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanjimo uyonto ⁴ulimento, Ngko wonyo imalefoho. Ngko hwe wonyo ane sohomo setihwamale sohwo wape'nimontonoho. Ose ulahoningki ulimentohofi, Nakwoe'maho. Jije'nohinofoho. ⁵Ose ulahoningkofi Jutas oso hamniyohoso Anituye ango engo samo noswoho'nofawento nowento nano hmentisofoho.

⁶Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa hamniyoho hiso nomantifi hnnimentohofi, Olo hamniyoho hiloso a'amumo fonjasiyo'ne mpe'nefoho. Nakwo olo hamniyoho lo'nji tajo angomjo hamniyoho nem'no ho'nasiyoso wopingo'maho. ⁷Ose lontifi hungkuno nom'ne ole kotiku'mentohofi, Nakwo a'amu hwontoho mti'mokuwo'ningkohoho sohwa mta'ni olo hamniyoho loso'nji hwaho mpe uyano. Hwaho hiloso a'amu kengo mta'ni nopikujji poyo pe'ningkujo'no pijafu ho'nasiyo'nefoho. Ose kotijwontifi imentohofofoho. ⁸Oso'no hwaho hopo sopo hwaho honiyo lifawojoponoho liwo'ningkohofofoho. Oso yofe hiso olohonta weho. ⁹Oso hohosohonta hwe Jelemaiya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamojo sohwoe hungkuno ne imo'nimentisofoho. Hungkuno ole,

A'amu Isilaeliso oso hamniyohoso kakine'no mpe uyano lontifi imentohofofoho oso hamniyoho hiso nomantifi

¹⁰a'amu hwontoho mti'mokuwo'ningkiso sohwoe hwaho mpe imentohofofoho.

Oso hwe engo ntimentiso pa'nyofoho.

Oso hungkunoso hohonta Jelemaiya ose limentisofoho.

Pailot Jisasimo hungkuno ulohonimentisofoho.

(Mak 10:2-5; Luk 23:2-5; Joun 18:29-38)

¹¹Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo'njo sopo Jisas loho'mentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwo Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo sohwsilaho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ¹²Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sohwafe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimne'no hungkuno ulahoningkofi Jisas hungkuno asomo mujo'njo imentisofoho. ¹³Oseso Pailot Jisasimo ulimento, Oso hungkuno kikine'no ntohofoso kiko mupa'nyotaho. ¹⁴Ose ulohoningkahoningki Jisas hungkuno mujo'njo yahoningki Pailot yomo yonto huno pi'ningo engo syafihu'mentisofoho.

Pailot Jisasimne'no iyomo fonjinto'ofahumno ulimentisofoho.

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)

¹⁵Oso Sikuno Engo wopayo iloho yanimotofo sikuno somo soswo huhwo huhwi hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo kako hwe impo'angomjo fihumo isihutofihwajimojo hweho. A'amu sohwa oso hwe impo'angomjo sohune'no yofe hwe engo sohomo uliwo'ningkahoningkofi oso hwe huhwo sohomo isihutofihwajimojo hweho. ¹⁶Oso hohosohonta hwe wonyo Mpolapas kako impo'angomo humohumantisofoho. ¹⁷Hwe

moya'mi nuhu'mokahoningkofi Pailot ulimento, Ngko sekuyepono tihumo isihutofihwajimnehono. Ngko Mpolapas isihutofihwajimnehono. Ngko Jisas a'amu Kilaisiyoho uliwo'ningkohoho sohomo isihutofihwajimnehono. Ose

ulohonimentisofoho. ¹⁸ Pailot olo so'no huno moi'wonoho. A'amu pi'ningo engoso Jisasimo iningkamotofo so'no a'amu Juta sofe hwe engo sohwa simano hintotohino umnimentisofoho. Oso'no kakiyepono hungkuno hiso ipemotapmmmentohofofoho.

¹⁹ Pailot kako hungkuno jo'ne ango sopo humentaningki kakoe ape hungkuno ole lihwatimento, Kiko oso hwe wopingo sohomo kiko wonyo ulohofohotoho. Ngko sikwo'miyomo oso hwe sohune'no wojo uhwoningkoheso ngko simeho tango nisofoho. Ose lihwatimentisofoho.

²⁰ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sofe hwe yofe engo'njo sohwanji hofiko hwe moya'mi somo ulimentohofi, Sekwo Mpolapasimne'no jomo ulimno. Jisas kako poyo umo'nono. Ose humulohofofoho. ²¹ Hwe yofe engo'njo sohwo a'amu somo ulohonimento, Olo hwe lohwa'u osopo humasiyo loso tihumo usihuto'mnehono. Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Mpolapasimo usihutofo. ²² Ose ulahoningkofi Pailot ulimento, Ngko Jisas a'amu Kilais hwosoho uliwo'ningkohofoho sohomo pipi imnehono. Ose ulahoningki a'amuso ulimentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. ²³ Ose ulahoningkofi Pailot ulimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahoningki a'amuso mohm'no uliwo'nimentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. Iyopo fonjinto'ofasyo.

²⁴ Ose lontaningkofi Pailot huno umento, kakoe hungkunoso hopa mmo'ningkahoningki ikujoho u'mofapmmonto yahoningki Pailot kako a'amu wanohonifento mijo nomanto a'amuso uhwontohumentaningkofi kakoe ahomo mijo yatiku'nonto ulimento, Olo hwe lohomo fonjasiyo'neso nje huno'maho. O'o, sekwo hwapingo kuyoho. Oso'no

nje aho mijo yatiku'ningkohono. ²⁵ Ose ulahoningki a'amuso ulimentohofi, Olo hwe lohomo poyo fonjasiyo'ne tohino nakumo ne'masoso nakwoe mehomi ntnne'no wone'ma'montonoho. ²⁶ Ose ulahoningkofi Pailot Mpolapasimo isihutofihwajonto kakoe hwe itokuso'njo sohwamo ulimento, Jisasimo impe'nji fonjikuji iyopo fonjinto'ofahumno.

**A'amu itokuso'njo sohwa
Jisasimne'no sitofu limentohofofoho.**

(Mak 15:16-20; Joun 19:2-3)

²⁷ Oseso Pailotiye a'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwafe angomo ipemotaswontifi osopo hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwa Jisasimo u'ma'mentohofofoho. ²⁸ Hofiko kakoe manji'mofu yajontifi hofiko manji'mofu nom'ne honiyo'nohinoso uloho'mentohofofoho. Oso manji'mofu honiyo'nohinoso a'amu yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwafe manji'mofofoho. ²⁹ Ose yontifi hofiko impe yongo'njo nomantifi nopopojontifi hnnimentohofi, Olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe mnokino manji'mofu pa'nyofoho. Ose lontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. Hofiko fo'me nomantifi kakoe aho angahohnta'ni umanjontifi ulimentohofi, Olo fo'me loso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe pa'ningo sohwoysiye ahomo kumanjihwono. Ose lontifi kako'njopo hwomtame poji ulohofontifi sitofu ulimentohofi, Ou Hwe Engo sohwoyi, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'ningkino sohwohilaho. ³⁰ Ose ulontifi kakoe simo'mango sopo memijo uyati'mofontifi oso fo'me ahomo umangukumentohofoso nomantifi mnokinopo fongkumentohofofoho. ³¹ Hofiko sitofu moi'wo ulontifi oso manji'mofu honiyo'nohinoso

yojasyontifi kakoe manji'mofo uloho'mentohofofoho. Ose yontifi kakimo fonjinto'ofasiyo'ne sopono ipemotamentohofofoho.

**Hofiko Jisasimo iyopo
fonjinto'ofahumentohofofoho.**

(Mak 15:21-32; Luk
23:26-43; Joun 19:17-27)

³²Ipemotantifi hwe fihwo Sailin-inta'ango kakoe yofe Saimoun oso-humo nu'mantifi kwokwe umofontifi kako Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo intofo'ne'entifi ulimentohofofoho.

³³Kako intofahoningki hofiko hwaho Ngkoulikota si'mo'mentohofofoho. Oso hwaho hopo sopone yofe hiso hwapingo olenoho. Mnokino yokino huyo'mango pa'nyo ponoho. ³⁴Oso nohumantifi hofiko ipisayo mijo'nji nom'ne molasin tohino mumnyo'njo so'ne so'nji iwolo'mokontifi Jisasimo uyahoningkofi kako yamofo imentisoso manimentisofoho. ³⁵Oseso hofiko Jisasimo iyopo fonjinto'ofasyontifi kakoe manji'mofo yo'mayoso tihwo woma'montolikeno lontifi syohi'nyo imentohofofoho. Hwe sohwa syohi'nyo hiso yakolo ulohofontifi yo'mayoso hu'mema'mentohofofoho. ³⁶Ose

yontifi osopo nohumantifi Jisasimo uhwontohumamentohofofoho. ³⁷Kakoe iyo hwojiyafiku'nnyo yokintaho sopono olo hungkunolo kakine'no mti'mokumentohofi, OLO HWE LOHWO JISASIYHO. A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mti'mokontifi iyoswo hofojahumentohofofoho.

³⁸Jisasi'njopo hwe hufa'u hufo'nji ikujoho'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nom'nihwo Jisasiye aho angahohnta'ni, nom'nihwo aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho.

³⁹Hwe moya'miso nopohotawentifi mnokinkwa'ningkwa'nnyo yontifi

sitofu ulimentohofi, ⁴⁰Kiko ole liwo'ningkini, Anituye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'nimontonoho. Ose liwo'ningkino hwasoho. Kiko Anituye Hwomu Ne hwosi'manji kiko fo'ma'nyo. Iyopo nta'ni fiktape. ⁴¹Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji oso pa'nyo sitofu ulimentohofofoho. ⁴²Ole ulimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'ningkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. Kako Isilael sofe hwe engo hwolaho. Kako iyopo nta'ni kotapihwoso'no uhwoningkuhwasi nakwo simeho hi'ntnnono uyano. ⁴³Kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto ole limento, Ngko Anituye Hwomu hwo'nyoho. Ose limentiso hweho. Anitu kakine'no umo'ningkuhwoso'no'manji kako olohonta ufo'mano. Ose ulimentohofofoho. ⁴⁴Oso hwe wonyo Jisasi'njopo fonjinto'ofahumentohofu huhwa'u Jisasimo sitofu ulimentisiefoho.

Jisas poyo imo'nimentisofoho.

(Mak 15:33-41; Luk
23:44-49; Joun 19:28-30)

⁴⁵Hinjo ajwo kuntoliyopo oso sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji tili (3) kilouk oso'nji apa'no longkoningkahoningki mofehi'nyo limentisofoho. ⁴⁶Sikuno wammonto yahoningki Jisas joho mohm'no limento, Eli Eli lema sapakitani. Oso hungkuno hiso neso ole, Nje Mpohwo Anitu, peho'no nisikwojantokuno. ⁴⁷Ose lahoningki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nontifi huno muyahoningki limentohofi, Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo Anitu hungkuno uyahoningki

limojo sohumne'no joho lalofoho. ⁴⁸Ose ulahoningkofi hofiko'njopo a'amu humunyo sohwo komo'no Jisasimo u'manto hwapife we'e mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto uyimentisofoho. ⁴⁹I oso hiso'no nom'neso ole ulimentohofi, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nopihwosi ufo'ma'mtolikeno. Ose ulimentohofofoho. ⁵⁰Jisas apa'no joho mohm'no lonto kakoe huyo'mango uhwajonto poyo pe'nimentisofoho.

⁵¹Oso hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwoponjo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpilipeehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hofa'u imo'nimentisofoho. Hwaho hwomihwo yonto sojo engoso tihwo'mentisofoho. ⁵²Oso hwaho a'mopijafa ho'nahinyo sopo hwaho hwosampo lohofahoningki Anituye a'amu pi'ningo pe'nimentohofoso songo lika'mentohofofoho. ⁵³Nolikafontifi sikuno nom'nemo Jisas pe'nonto songo lika'mentiso somo hofiko ango Jelusalem wopingo somo noswahoningkofi a'amu pi'ningo engo oso a'amu somo uhwonimentohofofoho. ⁵⁴Hwe a'amu itokuso'njo sohwamo mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu'nji nohumantifi Jisasimo uhwontohumantifi hwomihwo yo'mayo so'nji imo'ningkahoningki uhwonontifi iyoho unimentisofoho. Ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Ose limentohofofoho.

⁵⁵Moya'mi pi'ningo engo Ngkalil-inta'ango Jisasimo tifi iningkamotofo sofa Jisasimo ufo'mano lontifi Ngkalili uliko'mantifi Jisasi'nji Jelusalemno pmentohofofoho. Osofa nohumantifi Jisasimo uhwonihwojamentohofofoho.

⁵⁶A'mu hofiko'njo loponta'angosi Maliya Makitola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemisi'nji Jousepi'njiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Sepetiye hwomu sohwa'uye kona'wohiyoho.

**Jisasiye pijafoso sokimomo
ho'nahumentohofofoho.**

*(Mak 15:42-47; Luk
23:50-55; Joun 19:38-42)*

⁵⁷Sikuno'nji hwe hamniyoho engo'njo Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmmentisofoho. Kakoe yofe Jousepiyoho. Kako Jisasimo iningkamojo hweho. ⁵⁸Kako hwe engo Pailot osohumo u'manto, Jisasiye pijafa mayo'ne ulohonimentisofoho. Ose ulahoningki Pailot ulimento, Jisasiye pijafoso olo hwe lohomo uyimno. ⁵⁹Ose ulahoningki Jousep pijafoso nomanto hwapife songo halojo somo ifohumpento ⁶⁰kakoe sokimo songomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo ili'mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo yiwolo'mo yiwolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho. ⁶¹Maliya Makitolanta'angosi'nji nom'ne Maliyasi'nji sokimo momingo sopo humanji humihwontohumantisiyofoho.

**A'amu itokuso'njo sohwa
Jisasiye sokimo'njo mofone
sopo humohumantohofofoho.**

⁶²Mo'ningka honta sikuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo sohwi nuyokolofahoningki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Pailotimo u'ma'mentohofofoho. ⁶³Nu'mantifi ulimentohofi, Hwe engo oso hwe hwasyo hungkuno'njo sohwo songo humamentiso sohonta ole limento, Sikuno hufa'u sihone

memjaofihwoso'no ngko songo nolika'mnefoho limentisoso huno nayohoho. ⁶⁴Oso hiso'no kiko jije a'amu sohwoamo ole uso, Jisasiye pijafo somo sekwo pikupijo esyontaningkujoso sikuno hufa'u sihune womemjaofono. Ose uso. Kakoe inomokomoyo sohwa nukuji kakoe pijafo hufe ikuji hwe moyami somo hwasyo ole ulifitnnoho, Jisas songo nto liko'maho. Oso hwasyo hungkunosyo hwasyo hungkuno simo'mjo somo nuyakolofonoho. ⁶⁵Ose ulahoningkofi Pailot ulimento, Sekwo sekwoe a'amu uhwontohumayo'ne sohwoamo uhwajifijoso hofiko sokimo somo yokumpohn'nyo wopijwosyafe. ⁶⁶Ose ulahoningki hofiko nowentifi pijwahumentohofofoho. Oso hiso hano pitofasiyo so'no sohe ho'nahumentohofofoho. Oseso hofiko a'amu itokuso'njo sohwa sokimo homo somo uhwontohumayo'ne uhwatimentohofofoho.

Jisas songo lika'mentisofoho.

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Joun 20:1-18)

28 Sikuno iyoho humayoso moi'wo imo'ningkahoningki Sante imingo'nji mofehi'nyo wosi'mofapmmonto yahonjo so'nji Maliya Makitolanta'angosi Maliya nom'nesi'nji siko Jisas ho'nahumalofo sopo uhwonaho lonji pmentisiyefoho. ²Oso hohosohonta hwaho hwomihwo yahoningki a'amu ahwomomjo sohwo nuliko'manto noponto sojomo iwolo'mo iwolo'mingo lohofonto sojo nomeho'naofonto sojo yokintahopo humamentisofoho. ³A'amu ahwomomjo sohwoe simano emta'mingo yonte pa'nyo kakoe manji'mofoso nihu'no halojo'nohinofoho. ⁴A'amu itokuso'njo sohwa osohumo uhwonontifi yomo yontifi iyoho uningkahoningki poyo hapa wo'mentohofofoho.

⁵I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo a'mu sofa'umo ulimento, Siko iyoho seningkuhwoloho. Ngko huno ole niyohi, Siko Jisas a'amu iyopo fonjinto'ofahumalofo sohune'no tipeelokusiyo. Ose ulonto ulimento, ⁶Kako olopo mohumuyoho. Hohonta kako limentiso hopa nto lika'maho. Oyoninyo. Hofiko Jisasimo noho'nahumalofo lopo uhwoninyo. ⁷Siko komo'no uhusisi kakoe inomokomoyo sohwo hwe poyo imo'nimaso sohwo pi'nimo mta'ni nto lika'maho. Ose ulinyo. Kako Ngkaliline'no simo'mo nto sepo'maho. Sekwo osopo nosokuji uhwonimno. Hungkuno seloheso iningo seyo'eno.

⁸Ose ulahoningki a'mu sofa'u iyoho unimentisoso siko simeho wopingo umo'ningkahoningki pi'nimomo nuliko'manji komo'no nowenji kakoe inomokomoyo sohwoamo olo hungkuno loso ulohonanji umentisiyefoho. ⁹Nowentaningki Jisas honingkanopo uswo'nonto ulimento, Nje nampohwo fa'uyo. Ose ulahoningki tifonepo nowenji Jisasiye sife hwompahomo aho upm'mokonji Jisasimo hwomtame uloho'mentisiyefoho. ¹⁰Jisas ulimento, Siko iyoho seningkuhwoloho. Siko nuhusisi nje ningkwahwosamo ulinyo. Hofiko hwaho Ngkalili nosokuji osopo wanohonife. Ose ulinyo ulimentisofoho.

A'amu itokuso'njo sohwoe hungkunofoho.

¹¹Oso a'mu sofa'u nowentaningki a'amu fehohnjo itokuso'njo sokimo somo uhwontohumayo sohwa hofiko angopo i'mofawentifi a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoamo yo'mayo imo'nimentiso so'no ulimentohofofoho. ¹²Ose ulahoningkofi a'amu huhwo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji uhu'mokontifi yo'mayo yane'entifi

hungkuno mtito'mentohofofoho. Hofiko hamniyoho engo a'amu itokuso'njo sohwaro uyontifi ulimentohofi, ¹³ Sekwo a'amu somo ole ulimno. Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko sikwo'miyomo nopontifi nakwo saho foyowentaningkuhwoni kakoe pijafoso hufo ma'malofofoho. Ose ulimno. ¹⁴ Hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo olo so'no upa'ningkuhwosi'manji nakwo kakimo afofo umokantanoho. Kako sekumo yoka masejo'njo uyimontonoho. ¹⁵ Ose ulahoningkofi a'amu itokuso'njo sohwa hamniyoho nomantifi hofikoe hungkunomo iningkamentohofofoho. Olo hungkuno Jisasiye pijafoso hufo mayo loso a'amu Jutafe angomeemo ho'ningkowahoningki ne'no lontifeso olhonta ose weho.

**Jisasiye inomokomoyo sohwa
Jisasiyo uhwonimentohofofoho.**

*(Mak 16:14-18; Luk
24:36-49; Joun 20:19-23)*

¹⁶ Inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwa oso

hwofiki'nyo hwaho Ngkalili sopo Jisasiyo ulimentiso so pono simentohofofoho. ¹⁷ Hofiko Jisasiyo uhwonontifi hwomtame ulohomentohofofoho. I oso'no a'amu anga'no anga'no Jisasiyikeno nom'ne hwolikeno lontifi huno pi'ningo syafihu' mentohofofoho. ¹⁸ Jisasiyo hofikimo tifonepo u'manto ulimento, Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo ahwomo'nji hwahontne'no mokosyohumayo'ne ntapisofoho. ¹⁹ Oso'no sekwo nowekuji hwaho hopi'nono angomeemo a'amu somo nje hungkuno lutihwafikujo'no nje inomokomoyo umone. Sekwo hofikimo mijo kiyomayoso Mpohwoe yofe'nji kakoe hwomufe yofe'nji kakoe Towahunofe yofe'nji likuji fikiyomapmo. ²⁰ Ngko hungkuno hopi'nono sejapontneso a'amuso hungkuno hiloso iningkape-e'ne filutihwamno. Upa'nimno. Ngko sekwo'nji engolopohamo nohumentani'mo sikuno moi'wo imo'ningkuhwoso'no ne'no humentihwanefoho.

Mak

*Olo Hungkuno Wopingo loso
Mak Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife aho hopi'nono mofonepo nto uyokolofahoningki Mak olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Mak sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso olenoho. Jouniyoho. I oso'no yofe hiso nehm'no hu'mo ole: Joun Makiyoho. (Oso hungkuno hiso *Apousel* sohe engo 12 honingkano we'e 25. Osopo weho.) Mak sohwo yofe hufa'u mulinyo hwapingoso ole: Yofe Makiyeso Ngkilik hungkuno mta'angofoho. Yofe Jouniyeso Hipilu hungkuno mta'angofoho. Makiye na'usi Maliyafoho. (Oso hiso *Apousel* sohe engo 12 honingkano we'e 12. Osopo weho.) Mak huhwo sohwoe kona'wohiye angosomo a'amu Jisasimo iningkunyoso aho ku'mo ku'mingo ne'no uhu'mokumotofomnoho. Mak sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Jisasiye inomokomoyo Saimoun Pita'nji angosomo Loum sopo syoho imojiye hwa'uyoho. Olo iyoswo hiloso Mak angosomo Loum humanto mti'mokumentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko huno ole, Mak sohwo Hipilu hungkuno so'nji Ngkilik hungkuno so'nji huno moi'wo'nnyo hweho. Oso'no angosomo Loum sopo Pita'nji nohumanji Mak kako Pitafe hungkuno iwolo'mokiyo syoho imojo hweho. Pita kako Anituye hungkunoso Hipilu hungkunomo lahoningki a'amu Loumjoso upa'nyo'ne Mak kako Ngkilik hungkunomo iwolo'mokumoyo hweho. Oso'no a'amu Loumjo sofe hunoso olenoho. Hwe fihwo kako nihu'no yokumpohn'nyo

hwo'manji nakwoe Hwe Engo hweho. Ose syofisyontaningkofi Mak kako Jisasimne'no ole ulimonto mti'mokumentisofoho. Jisas sohwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe yokumpohn'nyo somo Jisasiye yokumpohn'nyoso yakolonoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Kako a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo somo wopingo umokiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hweho. A'amu Loumjo somo Mak ose ulimonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Mak a'amu Ngkilik Jisasimo iningkunyoso somne'no mti'mokumentisofoho. Mak mti'mokumentiso iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Huno nafohotofo hwapingo neso ole: Jisas sohwo yo'mayo hopi'nono hwaho loponjofe yokumpohn'nyo somo yakolowunnyo hweho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloso atofolihwasi Jisasimo uningkohwano.

Joun Hwe A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno lutihwamentisofoho.

*(Matiyu 3:1-12; Luk 3:1-9,
15-17; Joun 1:19-28)*

1 Ngko Mak'ni Anituye Hwomu Jisas Kilais sohune'no hungkuno wopingo wamti'mokumonne'no yohono. ²Hungkuno ae lomayoso ole. Hohonta Anitu kako Aisaiya sohomo hungkuno uyahoningki iyoswo ole mti'mokumento, Anitu kakoe hwomumo ulimento, Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wolihwatimonnoho. Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe-e'ne hweho. Kako jije honingkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

³Olo hwe huhwo lohwo hwaho a'amumo humunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento, Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fehumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

Oso hungkunoso Aisaiya mti'mokumentisofoho.

⁴Oseso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo hwaho a'amu mohumunyopo i'mofaponto a'amu pi'ningo uhu'mokahoningkofi ole lutihwamento, Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujo'no Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofihwaso'no ngko mijo wokiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. A'amumo sekwoe honingkano songoso utihwayo'nefoho.

⁵A'amu hwaho Jutiyanta'ango so'nji pone engo Jelusalem mta'ango pi'ningo engo so'nji Jounimo u'mantifi kakoe hungkuno upa'nontifi hofikoe wonyo yoloho lijwaofahoningkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohumo kiyoma'mentisofoho.

⁶Jouniye nem'no manji'mofo hwaho fi'njohwe yahu *kamel* lohwa'nji mti'mokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'nimentisofoho. Kako kusimo'nji time mijo'nji nimojo hweho. ⁷Joun a'amumo ole lutihwamojofoho. Hwe nom'nehwo tifi noponefoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo niyakolofonefoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiyo'ne hwo'nyoho.

⁸Ngko sekumo mijo'nohino kiyosema-wo'ningkono. Hwe tfinjo sohwo kako Anituye Towahuno Wopingonjo sohwo wokiyosema'montonoho.

**Joun Jisasimo mijo
kiyomahoningki Seten Jisasimo
yamofu uloho'mentisofoho.**

(*Matiyu 3:13-17; Luk
3:21-22; Joun 1:29-34*)

⁹Osohonta Jisas pone Nasalet hwaho Ngkalili uliko'manto Jounimo nu'mahoningki Joun kakimo Mijo Joutan sohumo kiyoma'mentisofoho. ¹⁰Jisas mijo mta'ango nosi'mofaponto uhwonimentisoso ahwomo mtampo lohofahoningki Anituye Towahuno yihufo ntolofiyo pa'nyo sohwo Jisasimo wekehumpmentisofoho. ¹¹Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'nimento, Kiko nje Hwomu sohwohne'no, ngko simeho wopingo mikunimposo kijapalokweno. Kiko yo'mayo wopingo iwo'ningkino so'no nje simeho wopingo nimo'nantofoho. Ose ho'nimentisofoho.

**Seten kako Jisasimo yamofu
uloho'mentisofoho.**

(*Matiyu 4:1-11; Luk 4:1-13*)

¹²Ose ho'ningkahoningki Mijo Joutannta'ango Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasimo nom'ne hwaho a'amu mohumunyo iyo yo'mayo ane sopono uhwatimentisofoho. ¹³Oso Jisas nohumentaningki sikuno *fouti* (40) memjaofahoningki Seten Jisasimo wonyo umokumo lonto Jisasimo yamofu uloho'mentisofoho. Oso hwaho sopo sikisiwojo yo'mayoso nohumentaningkofi a'amu ahwomomjo sohwa Jisasimo ufo'ma'mentohofofoho.

**Jisas syoho emayoso Ngkalili
nta'ni ema'mentisofoho.**

(*Matiyu 4:12-17; Luk 4:14-15*)

¹⁴Hwangku sohonta Helout hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako Jounimo impo'angomo intofahumentisoso Jisas hwaho Ngkalili sopo nowento Anituye

hungkuno lutihwoma'mentisofoho.
¹⁵Ole ulimento, Upa'nimno. Olohonta Anituye sikuno mofoneponoho. We'enepi Anitu kako kakoe a'amu so'nyumo yokumpohn'nyo enemokosy-ohumanefoho. Sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji Anitumo simeho hi'ntnnono uyimno. Ose lutihwamentisofoho.

Hwe osofosofahu'no inaniku syoho'njo sohwanne'no Jisas joho ulimentisofoho.

(Matiyu 4:18-22; Luk 5:1-11)

¹⁶Sikuno fihwi Jisas Mijo Ayo Ngkalili momingopo hano emoyonto uhwonimentisoso Saimoun koningk-wa'wehwo Entilu'nji siko inaniku ho'yo mijomo ho'naofontaningi uhwonimentisofoho. Inaniku ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho. ¹⁷Jisas nuhwononto ulimento, Siko ngkimo tifi nningkapinyo. Siko inaniku ma-wo'ningkisiye pa'ningoso Anitumne'no a'amu mayo'ne wolosetihwamo. ¹⁸Ose ulahoningki sikoe inaniku ho'yo komo'no nuliko'manji Jisasi'nji umentohofofoho.

¹⁹Hofiko we'enepi mitimomingo somo noku'mokwawentifi Jisas uhwonimentisoso Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko yofayokinomo nohumanji inaniku ho'yo ito'no esyohumentaningki uh-wonimentisofoho. ²⁰Jisas nuhwononto sikine'no komo'no joho ulimento, Oyoninyo. Ose ulahoningki Jemisi'nji Joun'nji siko komo'no kaningkwohumo uliko'ma'mentisoyefoho. Kaningkwohwo Sepeti kakoe a'amu syoho ulohofiyo sohwanji hofikoe yofayokinomo nohumentaningkofi Jemisi'nji Joun'nji siko uliko'manji Jisasi'nji umentohofofoho.

Jisas a'amu anga'nohino sohunta'ni towahuno wonyoso wae yao'mentisofoho.

(Luk 4:31-37)

²¹Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi pone Koponeyam i'mofawentifi sikuno Salolemo a'amu iyoho fesyohumayo'ne sikuno somo hofiko a'amu Jutafe tajo angomo noswontifi Jisas hwe moya'mimo hungkuno lutihwamentisofoho. ²²A'amuso hofiko kakoe hungkunomo upa'nontifi yomo imentohofofoho. Hwapingoso hofiko a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa pa'nyo hwo'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwapingo wo'nyo hweho.

²³Osohonta hwe towahuno wonyo'njo sohwo tajo ango homo somo joho mohm'no ulimento, ²⁴Jisas Nasaletnnta'ango sohwo si kiko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wopingo Ne hwosoho. ²⁵Ose ulahoningki Jisas kako towahuno wonyo sohomo yoka ulimento, Mampi'nyo fesyohumaho. Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. ²⁶Ose ulahoningki towahuno wonyo huhwo sohwo joho mohm'no lonto hwe sohomo yomo yomo engo umasiyonto uliko'ma'mentisofoho. ²⁷A'amuso

ose uhwonontifi yomo engo yontifi hnnimentohofi, Olo pehotikeno. Olo hungkuno nom'ne songofoho. Olo hwe lohwo yokumpohn'nyo'njo lohwo hungkuno lahoningki towahuno wonyo sohwa kakoe hungkunomo haloho pentifi tifi iningkahwofo. Ose hnnontifi ²⁸olo yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho Ngkalili sopo mjaho'nimimentisofoho.

Jisas Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:14-15; Luk 4:38-39)

²⁹ Jisas tajo ango mta'ni noswaponto kako Saimoun'nji Entilu'nji siko'nik-wa'ie angomo humentohofofoho. Jemisi'nji Joun'nji hofiko'nji humentohofofoho. ³⁰ Saimoun konemi siye a'apaho tohohmtno uhnningkahoningki kako ijempohopo humamentisofoho. Oso'no Jisas noswopahoningki oso hungkuno hiso komo'no ulimentohofofoho. ³¹ Ose ulahoningkofi a'musi mnokino'nji nohumentanjopo u'manto Jisas kakoe aho nomanto a'mu simo nulikofahoningki a'apaho tohohmtno moi'wo imo'ningkahoningki kako wopingo imo'nimentisofoho. Wopingo imo'nonto kako a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas a'amu pi'ningo somo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:16-17; Luk 4:40-41)

³² Oso sikuno somo a'amuso hofiko a'amu nom'ne yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo so'nji ipemotapmmento-hofofoho. ³³ A'amu hopi'nono oso ango Jisas humentanjo hoku'yo sopo uhu'mokumentohofofoho. ³⁴ A'amu yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji towahuno wonyo'njo so'nji wopingo umokumentisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwa Jisas Anituye hwomu sohomo yofe uhwo'mentohofo so'no Jisas hofikimo hungkunojo so'ne mampi'nyo umokumentisofoho.

Jisas hwaho Ngkalili sopo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

(Luk 4:42-44)

³⁵ Iyohohwe'nji Jisas nolikafonto kengopo a'amu mohumunyo sopo

nowento osopo kako Anitumo jomo ulimentisofoho. ³⁶ Saimoun kakoe a'amu'nji Jisasine'no tipeentifi ³⁷ Jisasimo tipihwonontifi ulimentohofi, A'amu hopi'nono kikine'no wotipekohonimo'nantifi yalokwofo. ³⁸ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Hofikoe syohofoho. Nom'ne ango mofone sopo wohwano. Nom'ne a'amumo hungkuno wopingo wolutihwamne'no yohono. Oso'ne pmmentohe hwo'nyoho. ³⁹ Ose ulahoningki nowentifi hwaho Ngkalili ho'mo so'mo tajo ango somo lutihwanto towahuno wonyo somo wae yao'mentisofoho.

Jisas hwe a'apaho uyo wonyo'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Hwe a'apaho sompote'njo sohwo Jisasimo humotaho sulonto hwahopo hwomtame ulohofonto jomo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko ngkimo wopingo wanimokumo liso'manji, jije yokumpohn'nyoso hoponoho. ⁴¹ Jisas nupa'nonto hitoho ulofahoningki aho kisusyonto hwe sohomo ulimento, Ou wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmmo'nyo. ⁴² Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no i'mo'nikahoningki kako wopingo humamentisofoho. ⁴³⁻⁴⁴ Wopingo humentanngki Jisas hwe sohomo yoka yokumpohn'nyo ulimento, Olo yoheso nom'ne a'amumo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo ango syoho'njo sohomo jije a'apaho utihwahoji yo'mayo Mouses selimentiso so'no Anitumo yano uyo. Oseso a'amu hopi'nonohinoso uhwoningkuji jije a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'ningkiso so'no huno wosyofisyantafeho. Jisas ose ulimentisofoho. ⁴⁵ Lihwojahoningki

hwe huhwo sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo oso Jisas kakoe a'apaho wopingo umokumentiso so'no ulimentisoso oso hungkuno hiso angomeemo ho'nimentisofoho. Oso'no Jisas kako nom'ne angkuhwafopo m'mofayofoho. Kako mempo hohnta'ni humentaningi a'amu angokengo kengoponta'ni kakimo u'ma'mentohofoho.

**Jisas hwe sife aho songo
miyo'njo sohomo wopingo
umokumentisofoho.**

(Matiyu 9:1-8; Luk 5:17-26)

2 Sikuno nom'ne memjaofahoningki Jisas Koponeyam asomo nopahoningki a'amuso Jisas kakoe angopo ¹humaho upa'nimentohofoho. ²A'amu hopi'nono angokengo Jisas humentanjopo uhu'mokontifi angomo angiyoho'mo a'amu pi'ningo engo uhula'mo'mentohofoho. Uhu'mokahoningkofi Jisas Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. ³Hwe osofosofahu'nohino sohwa hwe mnokino'njo sohomo ijempoho emotapmmentohofoho. Oso mnokinoso sife aho songo miyofoho. Pompenjiyo'nohinofoho. Osohwa Jisasi'njopo i'mofapmmentohofoho. ⁴A'amu pi'ningo uhula'mo'mentohofoho so'no uhwonontifi hofiko Jisasi'njopo mitofasiyofoho. Oso'no sokango antifepo kotasantifi iku'yo nofentifi a'amu mnokino'njo sohwo kakoe ijempoho hi'nji Jisas humentanjo mompo impe intofuyoho'mokumentohofoho. ⁵Jisas kako uhwonimentisoso oso a'amu itokwapmmentohofoho sohwa hofiko Jisasi'mo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahoningkofi Jisas

uhwononto hwe mnokino'njo sohomo ulimento, Olo hwomu lohwo, ngko jije honingkano wonyoso wae nto yakumofohono. Ose ulahoningki ⁶a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa humupo'nto-humantohofoho. Hofikoe simeho mo'mnohini ole syafihu'mentohofi, ⁷Oso pipilo Anitu anga'no kako'nohino a'amufe wonyo wae iyoso hoponoho. Hwe hwahoponjo sohwo a'amufe wonyoso wae miyonohoho. Olo hwe lohwo Anitumo sifo ulalofoho. ⁸Ose syofisyahoningkofi hofikoe huno somo Jisas huno uyahoningki ulimento, Sekwoe simeho mo'mo oso hunoso peho'no syofisikomo'nalokwofo. ⁹Olo hwe mnokino'njo lohomo pehofo ulimne'elo. Hungkuno nohayo ntisoto. Jije honingkano wonyo wae weekumo'mo ulimnehono. Nom'ne hungkuno ole, Filikaho. Jije ijempoho nomahoji mpano. Pehofo ulimnehono. ¹⁰Oseso sekwo huno waseyono. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni olo hwaholopo a'amufe wonyo wae yaofone yokumpohn'nyo hinjo hwo'nyoho. Ose ulonto hwe mnokino'njo sohomo ulimento, ¹¹Wakilimo. Filikaho. Jije ijempoho nomahoji jije angopono fiwano. ¹²Ose ulahoningki hwe sohwo nolikafonto kakoe ijempoho nomanto, noswopahoningki a'amuso nuhwonontifi yomo yontifi Anituye yofe ho'nomantifi ulimentohofi, Hohonta nakwo oleso muhwonyofoho.

Jisas Lifaine'no joho ulimentisofoho.

(Matiyu 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³Jisas apa'no Mijo Ayo Ngkalili momingo sopo ku'mokuwahoningki osopo a'amu pi'ningo engo

¹2:1 Oso'no nakwo huno monayofoho. Tihwoe angotikeno. Oso hiso Jisas kako oso angokengo homo somo humamentisofoho. Angokengo Koponeyam sopo a'amu fiso hofikoe hunoso ole, Pita'nji Entilu'nji angotikeno. (Sohe engo 1 honingkano we'e 29 somo uhwoyo.)

nu'mahoningkofi kako a'amumo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. ¹⁴Jisas hano nowento Lifai Alifiyosiye hwomu sohwo a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe angosomo nohumentaningki Jisas Lifaimo nuhwononto ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Ose ulahoningki Lifai nolikafonto Jisasimo tifi iningkamentisofoho.

¹⁵Tifi sohonta Jisas kakoe a'amu'nji Lifaiye angomo wopayo nontaningkofi osopo nom'ne a'amu hamniyoho ho'nafo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo honingkano'njo so'nji hofiko Jisasimo tifi iningkunyo huhwanji humohumantohofofoho. ¹⁶A'amu Falisi sohwa hofiko Jutafe honingkano hungkuno huno'njo fehohnjo sohwa hofiko Jisasi'nji a'amu wonyo so'nji wopayo nontaningkofi uhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwo ulimentohofi, A'amu hamniyoho ho'nafo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo honingkano'njo so'nji Jisasi'nji wopayo peho'no nalokwofo. ¹⁷Olo hungkuno loso Jisas nupa'nonto ulimento, A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hofiko a'amu uyohofaho siyo'njo sohomo mu'mapitnnehofo. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. Oso pa'nyoso ngko a'amu honingkano wopingo'njo hwona'nyoho liwo'ningkohofosomme'no joholutimayo'ne pmentohe hwoni'maho. O'o ngko a'amu honingkano wonyo'njosomme'no pmentohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

Wopayo humaho humayo yahino so'ne hungkunofoho.

(Matiyu 9:14-17; Luk 5:33-37)

¹⁸Sikuno nom'ne fihwi Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Anituye yofe ho'nomayo'ne

wopayo humaho humentaningkofi a'amu nom'ne sohwa Jisasimo u'mantifi ulimentohofi, Jouniye inomokomoyo sohwanji Falisiye inomokomoyo sohwanji hofiko wopayo manyo'njo humayoso Anitujomo ujo'ne yahinoso iningkawowo'ningkohofofoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wopayo manyo'njo humayo yahino somo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. ¹⁹Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Upa'nimno. Hwe ape songo mayo sohwo kako kakoe a'amu'nji wopayo iloho engo yontifeso hofiko wopayo humaho wohumantifitaho. O'o simeho wopingo'njo wonantifeho. ²⁰I oseso hwangu sohonta oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofikoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasyikujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikuji wopayo manyo'njo uyantifeho.

²¹Ihwoni. Hwe fihwo manji'mofotontamo imo'nnyo sohwo kako hwapipe nom'ne songo we'e nomahwosotontamo somo lojwohofojasihwosiyakife uyimtolaho. Awonoho. Engo womnahoti'montonoho. ²²Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno tiffinjoso ole ulimento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwosite fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. kako te fisiyo mahwosimijo ihm'mofihwosilohoyososomijowahumpo'montonoho. Te fisiyosonihunahone wonyo umo'nimontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosimijo ihm'mofihwosilohoyososomijowolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajoyahino so'nji yahinosongoso'njinem'no humokomokosyohumayosohopo'maho.

**Salolemo sikuno iyoho humayo
somo yo'mayo syoho
miyo'ne hungkunofoho.**

(Matiyu 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ Salolemo iyoho humayo'ne sohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko syoho'mo nowentifi mijoho uyahoningki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwaso'mokontifi pahoso fuyo lontifi neso nimentohofofoho. ²⁴ Nontaningkofi a'amu Falisi sohwa uhwonontifi Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni. Nakwoe honingkano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo sikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi ningkohofoto. ²⁵ Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mti'mokumentohofoso atofu majo hwasilaho. Oso sikuno Ntefit kakoe a'amu'nji hofiko wopayo umofonyo yontifi mijoho engo humamentohofu sohonta ne'no selohoningkohono. ²⁶ Osohonta Apiyata hwe engo tajo angu syoho'njo sohwo nohumentaningki Ntefit kako Anitumne'no hwapife angu molinyo somo swonto wosopayo Anituye simanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wopayo hiso a'amu sikiujo somne'no'maho. O'o a'amu Anituye tajo angu syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nomanto kakoe a'amu sohwanu nuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofu majo'njo imentohofu so'no sekwo nje inomokomoyo sohwanu oso hungkuno hiso ulohoningkohofotaho. ²⁷ Ose ulonto Jisas nom'ne hungkuno Falisi sohwanu ulimento Anitu kako sikuno iyoho humayoso peho'ne mti'mokumentisoto. Kako hwe moya'mi ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. I a'amufe

honingkanomo hano pitofasyo iyo'ne mti'mokumentisofoho. I sikuno iyoho humayo homo a'amumo ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. ²⁸ Oseso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko sikuno iyoho humayo'neso hwapingo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

**Sikuno iyoho humayo somo Jisas
kako hwe aho wonyo'njo sohomo
wopingo umokumentisofoho.**

(Matiyu 12:9-14; Luk 6:6-11)

3 Jisas a'amu Jutafe tajo angu somo apa'no swahoningki osopo hwe fihwo aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyoponoho. ² A'amu Falisi sohwa hofiko nohumantifi Jisasimo hungkuno ito'no mihwajiyo angu somo ipemotowane'entifi ole syafihu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohomo wopingo umokumontolikeno. Ose syafisyontifi Jisasimo uhwontohumentohofofoho. ³ Jisas hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Kiko ajwo lopo filohofape. ⁴ Ose ulonto hofikimo ulimento, Oso honingkano hungkuno Mouses neyakwosamo uyimentisoso sikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo sikuno lomo yahino wopingo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wopingo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. Ose ulohoningkahoningki hofiko mampi'nyo imentohofofoho. ⁵ Jisas hofikimo fe'nihwononto simeho tohino umningkahoningki a'amu Falisiye simehomo uhwonimentisoso hofiko a'amumo hitoho mu lofe so'no simeho tangu uyimentisofoho. Jisas a'amu aho wonyo'njo sohomo ulimento, Jije ahaso sihwaho fisipofu. Ose ulahoningki kako haloho'no yontu aho sihwaho sipo'mentisoso kakoe

aho wopingo umo'nimentisofoho.
⁶A'amu Falisi sohwa uhwonontifi komo'no nowentifi Heloutiye a'amu sohwanji uhu'mokontifi Jisasimo poyo fonjosiyan'entifi honingkano tipmmentohofofoho.

**A'amu pi'ningo
 engoso mijo momingopo
 uhu'mokumentohofohofofoho.**

⁷Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji oso ango sopo nuliko'mantifi mijo ayopo nohumentaningkofi a'amu pi'ningo engo Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu hiso ango kengo kengoponta'angofoho. Hwaho Ngkalili, hwaho Jutiya, ⁸pone Jelusalem, Itumeya, Mijo Joutan nongkihnta'ni, Taiya pone engo nongkihnta'ni Saitoun pone hiso nongkihnta'ni oso a'amu pi'ningo engo hiso yo'mayo Jisas imentiso oso'no upa'nontifi Jisasimo u'ma'mentohofofoho. ⁹Jisas inomokomoyo sohwaro ulimento, Sekwo yofayokino ito'no fesyohumamno. A'amu we'yo mohumuyoho. Hofiko hwotoho nififitnoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁰Hwapingo ole, Jisas a'amu pi'ningo engo somo a'apaho wopingo umokumentiso so'no a'amu mnokino'njo hopi'nonohinosa a'amu yohoto yohotofo mjoloho'nimiwentifi Jisasimo upm'mokantane'no yihwono ose limentohofofoho. ¹¹A'amu towahuno wonyo'njoso Jisasimo uhwonitimantifi hwahopo ipitofawentifi joho ulimentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. ¹²Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Olo hilo so'no a'amumo nulikutoho.

**Jisas kakoe inomokomoyo aho
 hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo
 sohwaro uhwasopo'mentisofoho.**

(Matiyu 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³Oso hohosohonta Jisas hwofiki'nyopo nosonto kakoe inomokomoyo'ne uhwasopo'mo lonto a'amu somo joho ulahoningki hofiko sapmmentohofofoho. ¹⁴Jisas a'amu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwaro kakoe inomokomoyo'ne uhwasopento ulimento, Ngko'nji fesyohumayo'ne sehwasopehe sohwaso, Hwangku a'amu nom'ne somo sekwo lutihwayo'ne wolosetihwamo. ¹⁵Nolosetihwahm'mo nje yakumpohn'nyo towahuno wonyo wayo'ne wosejapmmo. Ose ulimentisofoho.

¹⁶Hwe fihwo uhwasopo'mentisoso Saimouniyoho. Oso hwe huhwo sohomo Jisas kako Pitafoho mulimentisofoho. ¹⁷Jemisi'nji koningkwa'wehwo Joun Sepetiye hwomu sohwa'umo Jisas nom'ne yofe mulimentiso Mpouaneses. Oso yofe hwapingo ole hwe yokumpohn'nyo ahwomo liwo'ningkiso pa'nyo hwa'uyoho. ¹⁸Nom'nihwa Entilu'nji Filipi'nji Mpatoulomiyu'njoho. Nom'nihwa'u Matiyu'nji Toumasi'njoho. Nom'nihwo Jemis osohwo kako Alifiyosiye hwomu hweho. Nom'nihwa'u Tatiyosi'nji Saimoun Selouti'njoho. ¹⁹Nom'nihwo Jutas Isikaliyouti'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasimne'no tokoyo'ofo yonto a'amu Jisasimo fonjasiyo'ne sohware ahomo uyimentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo Jisas uhwasopento, kakoe angopo umentisofoho.

**Jisasi'nji Mpelisepuli'nji
 sikoe hungkunofoho.**

(Matiyu 12:24-37; Luk 11:15-23; 12:10)

²⁰Jisas kakoe Nasalet osopono wahoningki a'amu pi'ningo engo osopo

uhu'mokumentohofofoho. Angomo uhu'mokumentohofoho so'no Jisas kakoe a'amu'nji hofiko wopayo manyo'njo imentohofofoho. ²¹ Jisasiye temtitofo sohwa oso hiso nupa'nontifi, Jisasiye hunoso ito'no'maho. Kakoe hunoso ilonnyo hwolikeno. Ose lontifi kakimo utimano lontifi pmentohofofoho.

²² A'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa Jelusalem mta'ni nopontifi limentohofi, Mpelisepul oso towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engo sohwo Jisasiye simeho mo'mo humaho. Towahuno wonyo somo wae yaofiwon'ningkohoho. ²³ Ose lahoningkofi Jisas hofikine'no joho lutimanto pahnnimo hungkuno ulimento, Seten kako wae yamo'nyoso pipilo. ²⁴ Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino hu'mawo'ningkohofoso hotitopijo sohonta ikujoho fongki'ningkuji hofikoe wopingo foyohumayoso wonyo umonimontonoho. ²⁵ A'amu ango anga'nohinomo fosyawe sohwa hofiko ehulifo humafikuji ikujoho fongki'nifijoso hofiko yosesamo wohumpeentifeho. ²⁶ Oseso Seten kakoe towahuno wonyo'njo sohwa hofiko ehulifo humafikuji ikujoho fongki'nifijoso hofikoe yokumpohn'nyo ane umonantifeho.

²⁷ Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomo hufo umo lihwo siwososo simo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasyihwo i kako oso ango homo somjo kakoe yomayoso woma'montonoho. Oso pa'nyoso ngko Setenimo uyakolo'mentohe so'no ngko kakoe towahuno wonyo sohwa wae yaofalokweno.

²⁸ Olo hungkunolo iningo seyo'eno. A'amu hopi'nonohino hofikoe wonyoso sifajo hungkunoso wonyo hungkunoso Anitumo jomo ulifijo'manji kako wae

weesemo'montonoho. ²⁹ I oso'no a'amu kako Anituye Towahuno Wopingo so'no sitofolososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meefonehoho. Oso wonyo hiso kakoe simeho'mo ne'no nowentihwonefoho. Ose ulimentisofoho. ³⁰ Jisas kako Anituye Towahunofe yokumpohn'nyo so'nji towahuno wonyo somo wae yaomentiso so'no hofiko Jisasimo kiko towahuno wonyo'njo hwasoho ulimentohofofoho. Oso'no Jisas oso hungkuno tango'njo ulimentono.

**Jisasiye kona'wohi'nji
hohmningkwa'wehwosanji
i'mofapmentohofofoho.**

(Matiyu 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Oso hohosohonta Jisasiye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanji i'mofapontifi ango mempo hohnta'ni humantifi Jisasine'no lihwatimentohofofoho. ³² A'amu pi'ningo engo Jisasi'nji humantifi Jisas ajwopo nohumentaningki a'amu kakimo ulimentohofi, Upa'nyo. Jije na'u hningkwa'wehwosanji hnnampo'wohijanji humantifi kikine'no joho kilalokwofo. ³³ Jisas nupa'nonto ulimento, Nje na'u ningkwahwosa tihwalo. ³⁴ Jisas a'amu nohumentaningkofi fe'nihwononto ulimento, Uhwonimno. Olo nje na'uja nje ningkwahwosa, olohi humalofo.

³⁵ A'amu Anituye hungkunomoti iningkawowo'ningkohofoso nje ningkwahwosa nje nampohwosa na'ujafoho. Ose ulimentisofoho.

**Hwe fihwo ufongoyo
fisosimoka'mentiso so'no
pahnnimo hungkunofoho.**

(Matiyu 13:1-9; Luk 8:4-8)

4 Jisas kako Mijo Ayo Ngkalili sopo nohumanto a'amumo apa'no lutihwamentisofoho. Osopo nohumentaningki a'amu we'yo

uhu'mokumentohoho'maho. Oso'no Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moya'miso momingo sopo loho'mentohohofoho. ²Kako pahnnimo hungkuno pi'ningo engo hofikoe huno ufohotofo'ne lutihwamentisofoho. Ole ulimento, ³Sekwo upa'nimno. Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'-mentisofoho. ⁴Fisosomokofahoningki ufongoyo fehohnjoso honingkanopo piwesyahoningki yihufu sohwa nopontifi manimentohohofoho. ⁵U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo piwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoyoso komo'no foka'mentisofoho. ⁶Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho. ⁷U, ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njo sopo piwahu'mentisoso nantipe yongo'njo sohwo komo'no fokofikwato lohofonto ufongoyo nontimo kingkulofonto oso ufongoyo hiso ne minto'nimentisofoho. ⁸U, ufongoyo fehohnjo hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso engo fokafonto ne pi'ningo into'nimentisofoho. Ne fiso we'e (*teti*, 30), fiso engo (*sikisiti*, 60), fiso pi'ningo engofoho (*wan hantilet*, 100). ⁹Jisas ose ulonto ulimento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

**Jisas pahnnimo hungkuno
so'no ulimentisofoho.**

(*Matiyu 13:10-17; Luk 8:9-10*)

¹⁰Hwangku inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu fihwa kakoe hungkunomo upa'nimentohoho sohwanji Jisasi'nji nohumantifi pahnnimo ulohonimentohohofoho. ¹¹Jisas ulimento, Anitu sohune'no kako a'amumo mokosyohu-mayo yahino hungkuno hiyaso'mo wo'-

mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I oso'no a'amu kengo sohwa hofiko pahnnimo hungkuno'no-hini upa'nife. Sekumo yoloho waselimo. ¹²Hohonta Aisaiya ole mtimokumento, Hofiko nuhwoningkuji neso nuhwonifitne'maho. Hofiko nupa'ningkuji oso hungkunoso huno ito'no uyone'maho. Hofiko honingkanu wonyo somo hohujo mikinjaopijoso Anitu hofikoe wonyo wae mmofonehoho. Ose mti'mokumentisofoho.

**Jisas pahnnimo hungkuno
hwapingoso ulimentisofoho.**

(*Matiyu 13:18-23; Luk 8:11-15*)

¹³Jisas ose ulonto ulimento, olo pahnnimo hungkuno hwe ufongoyo fisosimoka'mentisoso sekwo huno maseyoho liyohoho. I pahnnimo hungkuno nom'ne songoso sekwo huno pipi seyohoho. ¹⁴Upa'nimno. Hwapingoso olenoho. Hwe ufongoyo'njo sohwo Anituye hungkuno a'amumo lutihwayo pa'ningofoho. ¹⁵Fiso ufongoyo honingkanopo piwahu'mentisoso oso hwe moya'mi hofiko hungkuno wopingo upa'niwo'ningkohoho pa'nyofoho. I oso'no Seten kako noponto oso hungkuno wopingo simeho mo'mo ho'nosyahoningki Seten wae yamo'mentisofoho. ¹⁶Nom'ne a'amuso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentiso pa'nyo hwafoho. Oso a'amu hiso Anituye hungkuno upa'nontifi hofiko komo'no simeho mo'mo meho'nasyontifi simonyo iwo'ningkohohofoho. ¹⁷I oso'no hofikoe pmpongo anefoho. O'o, hofiko we'enepe nolohofontaningkofi a'amu nom'neso Anituye hungkuno hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohwo tango engo uyahoningki hofikoe pmpongo ane so'no piwasyiwo'ningkohohofoho.

¹⁸Nom'ne a'amu ufongo hwaho nantipe yongo'njo pa'nyofoho. Hofiko Anituye hungkuno upa'nimentohofoso ¹⁹i, yo'mayo hwaho loponjo somne'no huno engo syafisyontifi hamniyoho engo womano lontifi yahoningkofi hofiko ho'yango yo'mayo so'no hi umo'nyoso oso hiso Anituye hungkunomo kingkulofiwo'ningkohofofoho. Oso huhwo sohwa ne ane hwafoho. ²⁰Nom'ne a'amuso hofiko ufongoyo hwaho afofo'njo pa'nyofoho. Hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi oso hungkuno hiso iningkawentifi hofiko Anitumne'no yo'mayo syoho wopingo yiwo'ningkohofofoho. Oso ne into'nnyofoho. Ne fiso we'e (*teti*, 30), nom'ne engo (*sikisiti*, 60), fiso pi'ningo engofoho (*wan hantilet* 100). Ose ulimentisofoho.

**Sikiloho pomponahoso
hiyaso kipitofasiyo'eno.**

(*Luk 8:16-18*)

²¹Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, A'amu fihwo sikiloho mongkujihwosi oso pomponaho hiso ahwonte'mo kipitofasiyo'eno. Epohumayo enjwa'mo ho'nasiyo'eno. Awonoho. Kako ijempohopo ufoho'ofahumontonoho. ²²Yo'mayo olohonta a'amu hiyaso mokosyohumawo'ningkohofoso hwangku a'amu hopi'nono pomponahopo uhwonantifeho. Yo'mayo olohonta pahnnimo hungkuno liwo'ningkoheso hwangku a'amu neso upo'nantifeho. ²³Sekwo haloho'njo ku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

²⁴Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Yo'mayo pahnnimo hungkuno upo'nalokwofoso hwapingo ne ngko selalokwe so'no huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amumo hofikimo ufo'mayo'ne Anituye hungkuno ulikuno. Sekwo

a'amumo Anituye hungkuno ufijo hopaso Anitu kako sekumo wosejapmmontonoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anitumne'no huno engo wotipemantifeho. ²⁵Hwe fihwo Anituye hungkuno simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno hiso kako ito'no iningku lohofososo Anitu kako huno engo umontonoho. Hwe nom'nehwo Anituye hungkuno we'lenohini simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno we'eso ito'no miningkayo'njoso oso hungkuno we'eso moi'wo umo'mtonoho. Ose ulimentisofoho.

**Ipisayo fokafa'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

²⁶Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo olo hwaho lopo kakoe syoho'mo ipisayo hulimentisofoho. Oso hiso Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayo pa'nyofoho. ²⁷Hwe huhwo sohwo nohulonto kakoe angopono nowento sikuno pi'ningo foyowelikafo imojo hweho. Ipisayo hiso pipi foka'mentisoto. Fokafa hwapingoso hwe sohwo huno muyofoho. ²⁸Hwahomjo afofoso ipisayo engo imokiyofoho. Simo'mo swo inikwato lohofihwosi osopo simo'me ipehwosi tifi ipisayo unto'nimontonoho. ²⁹Ipisayo mojo ihwoso'no hwe huhwo sohwo kako nolofamjonefoho.

**Iyo masitet ipisayo'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

(*Matiyu 13:31-32, 34-35; Luk 13:18-19*)

³⁰Nom'ne hungkuno Jisas ulimento Anitu kakoe a'amumo mokosyohumayoso ngko pehofo losetihwamnehono. Oso'no pahnnimo hungkunoso pehofo selimnehono. ³¹Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *masitet* kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, nihu'no

wel'efoho. Oso neso a'amu syohopo huliwo'ningkohofoho. ³²Syohopo hulahoningkofi oso ipisayo hiso engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sopenjo somo yakolonoho. Kakoe pamo sopo yihu'aifo syuhwosi pompenjiyo hofiyo wonyoangkafopo wokehumentifeho.

³³Jisas pahnnimo hungkuno pi'ningo engo ulimentisoso hofiko huno syafihupitne'ento ulimentisofoho. ³⁴Kako a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwantnnohini humantifi kako yoloho ulimentisofoho.

**Jisas mijo'nji ifofo'njimo
hungkuno ulahoningki moi'wo
imo'nimentisofoho.**

(Matiyu 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵Oso sikuno hiso mofehi'nyo ntoningku'ningkahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Mijo nongkihnta'ni woekhwano. ³⁶Ose ulahoningki hofiko a'amu pi'ningo engo uhu'mokumentohofoho somo uliko'mantifi yofayokinomo Jisas humamentiso somo kotasontifi hofiko mijo ayopo wako'mentohofoho. Wako'mentohofoso nom'ne a'amu hofiko hofikoe yofayokinomo hofiko'nji wako'mentohofoho. ³⁷Nowekentaningkofi ifofo engo ikwato lohofonto mijo yofayokinomo ifeehu'mo lohofonto mijo yofayokinomo engo weeo'mto imentisofoho. ³⁸Jisas yofayokinomo fehohnta'ni mnokino ikwo'ofu yasyonto saho fosyowentaningki hofiko Jisasimo ulikafontifi ulimentohofi, Lonetihwayo sohwo si tifonepo nakwoe yofe moi'wo umo'nantanoho. Kiko nakune'no huno mosyafisiyo'njo liyalokuno. ³⁹Ose ulahoningkofi Jisas nolikafonto ifofomo yoka ulimento, Moi'wo hmomo'nyo. Ose ulonto mijomo ulimento, Nta'noho. Ito'no filufawofo. Ose ulahoningki ifofo moi'wo imo'ningkahoningki

mijo apa'no songo songo miyo'njo nihu'nahone lifawo'mentisofoho. ⁴⁰Ito'no lifawo'mentisoso inomokomoyo sohwo ulimento, Sekwo iyoho peho'no seningkohoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo liyalokwofo. ⁴¹Ose ulahoningki hofiko iyoho engo uningkahoningki hnnimentohofi, Olo hwe lohwo ifofo'nji mijo'nji kakimo haloho'nohini upesolo tihwoe huhwolo.

**Hwe towahuno wonyo'njo sohumo
Jisas wopingo umokumentisofoho.**

(Matiyu 8:28-34; Luk 8:26-39)

5 Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji mijo nongkihnta'ni a'amu Ngkelasafe hwahopo i'mofapmmentohofoho. ²⁻⁶Hwe towahuno wonyo'njo sohwo hwahopo sopo humunyoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'mopijohino sokimo somo humunyoponoho. A'amu angoponjo sohwa kakimo impe into'mentohofoho. Hofiko ahwomo nano yokumpohn'nyo nomantifi hwe sohwoe sife aho ahwomo nano kilofiwo'ningkahoningkofi kako nano hotito'mentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo hofikimo uyakolofiwo'nimentisofoho. Sikuno huhwo huhwi oso hwe huhwo sohwo a'mopijohinopo hwofiki'nyopo humemayonto johu mohm'mo limojo hweho. Kako sokisihu'nji kakoe a'apahomo fongkiniwo'nimojofoho. Oso hwe huhwo sohwo ikanopo nta'ni Jisasimo uhwonihwojawento, kako hano komo'no nowento, Jisas yofayokino mta'ni swapmmentisoso hwe sohwo i'mofaponto, Jisasiye sifeki'nyo'mo ipitofawo'mentisofoho. ⁷⁻⁸Jisas towahuno wonyo sohumo ulimento, Kiko towahuno wonyo sohwo olo hwe lohomo uliko'maho. Ose ulontaningki towahuno wonyo

sohwo joho mohm'no ulimento, Jisas, kiko Anitu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwasoho. Kiko ngkimo peho wantoho'monne'elo. Anitu nupa'ningkuhwoso'no ngko jomo wakilimonne'no yohono. Kiko ngkimo tohino nontapohotoho. ⁹Ose ulahoningki ulimento, Nje yofe *Ami* hwona'nyoho. Nakwoe hungkuno ole: A'amu sisihwayo apa'no, pi'ningo engofoho. Nakwo towahuno wonyo we'e mohumulohwono. ¹⁰Towahuno wonyo huhwo sohwo Jisasimo joho yokumpohn'nyo ulimento, Kiko ango ikano'mno lonehwajohotoho.

¹¹Oso hwofiki'nyo mofone sopo yahu pi'ningo engoso hofiko mno ijontaningkofo somne'no ¹²towahuno wonyo sohwa Jisasimo yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakumo oso yahu pi'ningo engo nongkwanjo nompone'no filonehwajo. Nakwo yahu somo wehuhnnofano. ¹³Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo timo honihwajimentisofoho. Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohomo nuliko'mantifi yahu somo ehuhnawo'-mentohofofoho. Ehuhnaofahoningkofi yahu hiso *tu tauseniso* (2000) hofiko hano kunto kunto'no wentifi iwo'mangomo mtiku'nontifi mijo ayomo mihulofahoningki nihu'nahone poyo pe'nimentohofofoho.

¹⁴Hwe yahu mokosyohumayo sohwa komo'no nowentifi hwe moya'mi ango saponjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso lijwaofahoningkofi ho'nimmentisofoho. Oso hungkuno hiso ho'ningkahoningki hwe moya'mi hopi'nonohinoso uhwonano lontifi imentohofofoho. ¹⁵Hofiko Jisasimo nu'mantifi hwe towahuno wonyo humamojo sohomo uhwonimentohofoso kako he yofonto kako huno wopingo'njo imo'nimentisofoho. Ose uhwonontifi

hwe moya'mi iyoho imentohofofoho. ¹⁶A'amu yo'mayo uhwonimentohofoso hofiko i'mofapmmmentohofoso somo yo'mayo hwe ilo'nnyo sohwo imentiso so'no yahu poyo imo'nimentiso so'no ulimentohofofoho. ¹⁷Ose ulontifi hofiko Jisasimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakwoe hwahopo humahnnoso wopingo'maho. Mpano.

¹⁸Ose ulahoningkofi hwe towahuno wonyo wae imentiso sohwo Jisasimo jomo yokumpohn'nyo ulimento, Ngko kiko'nji wowantayo'no yohono. ¹⁹Ose ulahoningki Jisas ulimento, O'o jije a'amufe angopo nowehoji yo'mayo wonyoangkafo Anitu kiloho'maso so'no filutihwaho. Anitu hitoho engo kikimo kufo'ma'maso so'no a'amumo uso. ²⁰Ose ulahoningki hwe sohwo nowento oso hwaho Ntekapolis ango aho hufa'u hopi'nono sopmmeemo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lutihwomentisoso a'amu hopi'nono nupa'nontifi huno pi'ningo syafisyontifi pisopisaho mjalimmentohofofoho.

**Jailosiye mu'nji a'mu nom'ne
Jisasiye hwapifemo
upm'mokumentiso osofa'umo
wopingo umokumentisofoho.**

(*Matiyu 9:18-26; Luk 8:40-56*)

²¹Jisas hofiko'nji yofayokinopo mijo ayo somo apa'no wakentifi nongkihnta'ni ki'mofiwahoningkofi osopo a'amu pi'ningo engo uhu'mokahoningkofi Jisas mitimomingopo humamentisofoho. ²²Hwe yofe engo'njo tajo ango mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Jailos. Osohwo noponto Jisasimo uhwononto kako hwomtame ehumanto ²³simeho tango'njo humanto jomo yokumpohn'nyo ulimento, Nje mu wape'nimonte'no yalofoho. Kiko nopohoji kakimo jije ahoso fikisyusyo. Kako wopingo imo'ningkuhwosi kako

songo wohumano. ²⁴Ose ulahoningki Jisas hwe sohwo'nji womentisiyefoho.

Womentisiyeso a'amu pi'ningo engo siko'nji nowentifi hofiko yohoto yohotofo loho'nimentohofofoho.

²⁵A'mu fisi mnokino engo'njosi humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontaningi soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho.

²⁶A'amu uyo hofaho syoho'njoso hofiko kakine'no molasin ko uyahoningkofi kako tohino engo ma'mojofoho.

Kakoe hamniyoho ho'yango hopi'nono moi'wo ihn'namo'nimojofoho. Oseso wopingo mmo'nyofoho. O'o, mnokino engo umojofoho.

²⁷⁻²⁸Oso a'mu hisi yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno ole syafihu'mento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofo somo aho kisahumeso ngko wopingo umo'nimonnoho.

Ose lonto oso a'musi Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kakoe hwapifemo aho upm'mokumentisofoho.

²⁹Upm'mokumentisoso kakoe mnokinoso moi'wo imo'ningkahoningki kakoe a'apaho wopingo imo'nimentisofoho.

Wopingo imo'nonto simeho wopingo komo'no umo'nimentisofoho.

³⁰Jisas a'amumo wopingo imokonto huno uyimentisoso komo'no ikinjamo lohofonto ulimento, Tihwo nipm'mokohoho.

³¹Ose ulahoningki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Hwe moya'mi pi'ningo ifehu'mokokumaso so'no kiko tihwo nipm'mokohoho eso peho'no lohino.

Nakwo huno monayofoho. Tihwolikeno.

³²Jisas a'amu upm'mokiyo so'no fe'nihwoningkahoningki

³³a'musi a'apaho wopingo imo'ningkohoho huno uyahoningki iyoho uningkahoningki yomo yomo yonto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame uloho'mentisofoho.

Yo'mayo hopi'nonohino so'no Jisasimo ulimentisofoho.

³⁴Jisas kakimo

ulimento, Nje mupe, Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta kiko wopingo imo'ningkino. Kiko simeho wopingo'njo uhuji fohumantono. Jije a'apaho nihu'nahone wopingo kumo'ningkohoho.

³⁵Ose ulontaningki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosimo u'mantifi ulimentohofi, U, nakwoe hwe engofo, jije mu poyo nto pe'ningkohoho. Oseso kiko olo Lutihwayo lohomo jije ango pone'no peho'no ipemotowalokuno.

Kako wohumano.

³⁶Ose ulohoningkofi Jisas upa'nonto Jailosimo ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko ngkimo jije simeho hi'ntnnono ntape.

³⁷Ose ulonto Jisas kako hwe moya'mi hopi'nonohinomo angomo lihumajonto Pita'nji Jemisi'nji koningkwa'wehwo Joun'nji hofiko'nohini Jisasi'nji nowentifi

³⁸hofiko Jailosiye angomo i'mofawentifi Jisas a'amu pi'ningo uhwonimentisoso hofiko humotaho'nji wosofe angiyo husontaningki

³⁹kako noswonto ulimento Peho'no wosofe lalokwofo. Mu lopi poyo'maho. O'o saho fosyaweho.

⁴⁰Ose ulahoningki hofiko kakimne'no sitofo ulontifi tikafo ujimentohofofoho. Oseso Jisas hofikimo mempo hohnta'ni wae sweefaopmmmentisoso Jisas mu lopiye kaningkwowho'ya'u'nji inomokomoyo sohwanji ango mu sopi fosyowentanjo somo humentohofofoho.

⁴¹Jisas mu poyo simo aho manto kakimo a'amu Jutafe hungkunomo ulimento, *Talita kumi*, Oso hungkunoso ole, Olo mu lopi, filikaho.

⁴²Ose ulahoningki mu lopi nolikafonto hano umentisofoho. Mu lopiye soswoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'nyohoho.

A'amuso homo somo uhwonontifi yomo engo imentohofofoho.

⁴³Jisas kaningkwowho'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko

mu songo umokohe so'no siki noho'nomihwoloho. Mu lopimo wopayo unyo. Ose ulonto umentisofoho.

A'amu Nasaleti'njoso Jisas ne'no nakwolaho limentohofoho.

(Matiyu 13:53-58; Luk 4:16-30)

6 Osopo nta'ni Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi Jisasiye angu Nasalet u'mofamentohofoho. ²Salolemo a'amu Juta sofe iyoho humayo sikuno somo Jisas tajo angomo lutihwahoningki a'amuso pi'ningo nohumantifi upa'nontifi Jisasiye huno engo so'no yomo yontifi ulimentohofi, Olo hwe lohwoe hungkuno nti'mta'angoto. Oso huno engo'nji pipi imo'ningkohoho. Yo'mayo wonyoangkafo'njo a'amu miyoso olo hwe lohwo yiwo'ningkiso hweho. ³Olo hwe lohwo kako angu molimojo lohwohoho. Maliyafe hwomufoho. Jemis, Jousep, Jutas, Saimoun hofikoe hofila'wehweho. Homnampija olo angu lopo nakwo'nji humalofo. Ose ulontifi hofiko simano hintotohino umningkahoningki nakwolaho limentohofoho. ⁴Jisas ulimento, A'amumo hwe fihumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo angu kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomowo'ningkohofoho. I oso'no osohwo kakoe temtitofo kakoe kaningkwohwo'ya'u hamningkwohwosa hofiko kakoe yofe moho'nomasofoho. Ose ulimentisofoho. ⁵A'amu hiso hofiko Anitu Jisasimo oso syoho hiso'no uhwosopo'mentiso so'no simeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofoho so'no Jisas osopo yo'mayo wonyoangkafosopo pi'ningo mimmmentisoso a'amu mnokino'njo anga'no anga'nohinomo kako aho kisasyonto wopingo umokumentisofoho. ⁶Hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo so'no yomo imentisofoho. Oso hwaho sopo kako

angkuhwafo sohwa'i emayonto, Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo syoho umentisofoho.

(Matiyu 10:5-15; Luk 9:1-6)

⁷Jisas kakoe inomokomoyo sife mta'ni hufa'uyo sohwanne'no johu ulahoningki hofiko nuhu'mokahoningkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyo yano uyimentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'amufe a'apaho'mjo towahunu wonyo wae yafo'ne umentisofoho. Umentisoso hwe sohwo hufa'u hufa'u lihwatimentisofoho. ⁸Jisas hofikimo ulimento sekwo ho'yango ane fiwanimno. Mno'nohini mtamno. Wopayo, ho'yo, hamniyoho, oso nomotakutoho. ⁹Manji'mofo hufa'u nomafikutoho. O'o, manji'mofo anga'nohinonji sekwoe sifikwongofosyo'nji manji'mo'ningkuji fiwanimno. ¹⁰Sekwo angu fipo i'mofahokuji angu anga'nohino somo saho foyawopijo. Oseso sekwo oso angu somo nuliko'mafikuji nom'ne angopono fiwanimno. ¹¹Nom'ne angopo sekwo'ne angu mosejape'manji i sekwo oso angu hopo sopo nuliko'mafikuji hopo sopo hwaho semongki'nososo hofiko nosehontohumentaningkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwoningkuji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyafihupife. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syafisyikuji iyoho unono. ¹²Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa nowentifi a'amu somo hungkuno ole ulimentohofi, Sekwo simeho fiwolo'mokumno. ¹³Ose ulontifi towahunu wonyoso wae yaofontifi a'amu mnokino'njo somo hofiko hwone mijo mnokinopo usisyontifi wopingo umokumentohofoho.

**Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo
sohwo poyo pe'nimentisofoho.**

(Matiyu 14:1-12; Luk 3:19-20; 9:7-8)

¹⁴Yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu pi'ningo engo limotofoso hwe yofe engo'njo Helout kako upa'nimentisofoho. Fiso a'amu Jisasine'no ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Jouniyoho. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo pe'nonto apa'no lika'maso hwolikeno. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso kako iwo'ningkiso so'no yokumpohn'nyo i'mofapohoho. ¹⁵A'amu nom'neso Jisasine'no ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Ilaija hohonta pe'nimentiso hweho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo a'amu hohonta Anitu hungkuno uyahoningki limojo pa'ningo hweho. Ose limentohofofoho. ¹⁶Oseso Helout nupa'nonto ulimento, Olo Jouniyoho. Hwe a'amumo mijo kiyoma'mojo hweho. Ngko a'amu kakoe ti'wango fiwofitofosyamno ulimento heso nto yiwafito'mentohofoso hweho apa'no lika'maso hwolikeno. Ose ulimentisofoho.

¹⁷Hwapingoso hohonta Helout kako Jounimo impo'angomo mihumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Jounimo impo'angomo peho'ne mihumati'mentisoto. Hwapingoso kola'wehwoe Filipiye ape Heloutiyasimnefoho. Helout olo simo ma'mentisofoho. ¹⁸Hohonta Joun Heloutimo ulimento, Kiko hnikwa'wehwoe ape mahino loso hopo'maho. O'oso honingkano pisakinon'njofoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁹Impe intofahoningkofi Heloutiyas simano likumpo lohofonto Jounimo poyo umokumonto ko imentisoso ²⁰Helout Jouniye yofe ho'noma'mentisofoho. Joun kakoe honingkano ito'nohino hwe

wonyoangkafo hweho. Oso'no Helout huno uyahoningki, Heloutiyas Jounimo poyo koimokumne'ento Helout kako Jounimo impo'angomo ito'no mokosyohumentisofoho. Helout Jouniye hungkuno upa'niwo'ningkiso so'no yomo ko yonto huno pi'ningo engo syafisyonto nom'ne hungkuno upa'nimo limentisofoho. Oso'no Heloutiyas Jounimo fonjasyihwoloho.

²¹Oseso hwanguksohonta Heloutiyas Jounimo fonjasiyo'ne'ento honingkano tipema'mentisofoho. Osohonta Helout kakoe sikuno kona'wohi aswo ma'mentiso somne'no huno syafisyonto a'amu syoho ulohofiyo sohwa wopayo iloho yahoningkofi hwe engo a'amumo mokosyohumayo sohwanji nimentohofofoho. ²²Heloutiyasiye mu sijosi noswaponto hofikoe simeho wopingo umono'nono lonto simonyo imentisofoho. A'amu sohwanji Helouti'nji nuhwonontifi simeho wopingo umonimentisofoho. ²³Oso'no Helout musopimo ulimento, Kiko yo'mayo peho'no kumo'nososo ou kiko njo. Ngko wokijapmmo. Yo'mayo pi'ningo engo hi'njo hwo'nyoho. Kiko fehohnjo'no njisoso ou ngko fehohnjoso wokijapmnoho. Nehopi kilohono.

²⁴Ose ulahoningki mu sopi noswonto kona'wohimo ulimento, Peho'no ulimnehono. Ose ulahoningki Heloutiyas ulimento, Ole uso. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokino'no nimo'ningkohoho. Kakoe mnokinoso iku'yopo ho'nasyohoji komo'no ntape. Ose uso. ²⁵Ose ulahoningki mu lopi komo'no asomo noswonto Heloutimo ulimento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokinoso noswonyopo yiwojosalokumpehoji olopo ntape. ²⁶Ose ulahoningki Helout kakoe simeho tango mikunimposo umnimentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nono kakoe hungkuno, Nehopi

kilohono, ose nto upa'ningkohoho so'no kako a'mu simo eno ulimentisofoho. ²⁷Oseso Helout komo'no hwe Jouniye mnokino'no uhwojahoningki hwe huhwo sohwo impo'angomo nowento osopo Jouniye ti'wango iwofitofonto ²⁸Jouniye mnokinoso noswanyopo iwojwosalokumpentifi a'mu sijo simo nuyahoningkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho. ²⁹Jouniye inomokomoyo sohwa yo'mayo so'no upa'nontifi hofiko nopontifi kakoe pijafoso nomantifi sokimomo ho'nahumentohofofoho.

**Jisas a'amu 'faif tausen' (5000)
sohwamo wopayo umentisofoho.**

(*Matiyu 14:13-21; Luk
9:10-17; Joun 6:1-15*)

³⁰Jisasiye inomokomoyo kako lihwatimentiso oso hwa asomo u'mantifi yo'mayo hofiko imentohoho so'no hungkuno a'amumo lutihwamentohoho so'no Jisasimo ulimentohofofoho. ³¹Osoपो a'amu pi'ningo engo nowentifi nopontifi nohnawe yahoningkofi oso'no Jisasiye inomokomoyo (*apousel*) sohwa wopayo manyofoho. Oso'no Jisas ulimento, Nakwo a'amu ane spono nowekewasi osopo sekwo usijo'no fosyohumamno. ³²Ose ulahoningki hofiko'nohini yofayokinopo a'amu ane spono wowanontifi imentohoho spono'no. ³³A'amu pi'ningoso uhwonontifi hofikimo yofe uhwofontifi a'amu angohopi'nonohino mta'angoso komo'no honingkanopo nowentifi Jisas kakoe a'amu yofayokino'njo sohwamo uyakolofontifi a'amu ane sopo simo'mo u'mofamentohofofoho. ³⁴Jisas mitimomingopo i'mofaponto uhwonimentisoso hwe moya'mi pi'ningo engo somo uhwononto hofiko yahwohofekwosa ane pa'nyo hwafoho. Oso'no kako hitoho ulo'mentiso

so'no hungkuno pi'ningo engo lutihwamentisofoho.

³⁵Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjo so'nji Jisasiye inomokomoyo sohwa nopontifi ulimentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu aneponoho. We'enepi mofehi'nyo ukwo'mokumontonoho. ³⁶Kiko oso hwe moya'mi somo angosomne'no lihwojohoho'no hofiko nukuji wosopayo mpe uyife. ³⁷Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uyimno. Ose ulahoningki ulimentohofi, Nakwo pipilo. Hamniyoho syoho sikuno *tu hantilet* (200) memjaofoso a'amumne'no wopayo mpe iyo'neso hopo'maho. ³⁸Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Wopayo alalelo weho. Timo uhwonamno. Ose ulahoningki hofiko nowentifi uhwonowentifi ulimentohofi, Nakwoe wosopayo aho anga'no hopi'nonohinofoho. Inaniku hufa'u weho.

³⁹Ose upa'nonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo a'amu somo ulimno, Hoja lopo fosyohumamno. ⁴⁰Ose ulahoningki hofiko nohumantifi fipo a'amu *wan hantilet* (100), nom'nepo a'amu *fifiti* (50), ose'no ose'no lihumaji'mentohofofoho. ⁴¹Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inaniku hufa'u so'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwohumentohofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo'nji inaniku'nji kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo a'amu somo yano ulofiyo'ne hu'mmentisofoho. ⁴²A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simeho uhnnimentisofoho. ⁴³Simeho uhnninkingahoningki hofiko wosopayo nilifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho

hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumentohofofoho.

⁴⁴A'amu oso wosopayo hiso Jisasiye aho mta'ni nimentohofoso hwe we'e humamentohofomaho. Hwe'nohini oso wosopayo nimentohofo sohwa *faif tausen* (5000) humamentohofofoho.

Jisas mijopo hano umentisofoho.

(*Matiyu 14:22-33; Joun 6:16-21*)

⁴⁵Osohonta Jisas kakoe in-omokomoyo sohwaro ulimento, Sekwo yofayokino nomafikuji oso hwaho nongkihnta'ni Mpetisaita'no simo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe ango pone lihwatimentisofoho. ⁴⁶Ose

ulonto a'amu somo uliko'manto kako hwofiki'nyo we'e sopo Anitumo jomo ulimo lonto simentisofoho.

⁴⁷Sikuno'nji inomokomoyo yofayokino'njo sohwa mijo ajwopo nohumentaningkofi Jisas kako'nohini mitimomingopo humamentisofoho.

⁴⁸Jisas uhwonimentisoso yofayokino hono honi wahoningki hofiko yokino wonyopi imentohofofoho. Hwapingoso ole, ifoho engo pahoningki wonyopi imentohofofoho. Iyoho walongkonimonto yahonjo so'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwaro u'ma'mentisofoho. Ngko hofikimo uyakolo'mo nolonto ⁴⁹Jisas mijopo hano sontaningki inomokomoyo sohwa hofiko nuhwonontifi yomo yomo yontifi huno ole syafihu'mentohofi, Mewosofoho. Ose syafisyontifi youwo limentohofofoho. ⁵⁰Inomokomoyo

hopi'nonohino sohwa Jisasimo uhwonontifi iyoho engo unimentisofoho. Oseso Jisas hofikimo komo'no johu ulimento, Sekwo yokumpohn'nyo

hmmo'nimno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho. ⁵¹Ose ulonto kako

yofayokinomo kotasahoningki ifoho moi'wo imo'nimentisofoho. Inomokomoyo sohwa yomo yontifi simeho ulikofahoningki huno pi'ningo syafihu'mentohofofoho. ⁵²Jisasiye

yokumpohn'nyo hwapingo so'no huno muyofoho. Jisas kako wosopayo a'amu pi'ningo engomo umentiso so'no inomokomoyo sohwa huno ito'no mosyafisyofoho. Oso'no yomo imentohofofoho. ¹

A'amu Ngkenesaletnnta'ango mnokino'njo somo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(*Matiyu 14:34-36; Joun 6:22-25*)

⁵³Hofiko mijopo nowakentifi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosyahumentohofofoho.

Ifohohosyasyontifi osopo yofayokino ho'nahumentohofofoho. ⁵⁴Hofiko

yofayokino ho'nosyahoningkofi hwe moya'mi hopo soponta'angoso hofiko yofe komo'no uhwofontifi limentohofi, Jisasiyoho. ⁵⁵Hofiko yofe uhwofontifi

hopo sopo hano komo'no nowentifi Jisas ntopohoho lahoningkofi a'amu nupa'nontifi hofiko a'amu mnokino'njo somo Jisasiyepono itokwapmmen-

tohofofoho. ⁵⁶Jisas ho'mo so'mo nowahoningki a'mokuso a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi wopayo mpe yiwo'ningkohofa sopo itofasyontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofa, nakwo jije manji'mofomo aho wakupm'mokano. Ose ulontifi hofiko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'nimentisofoho.

¹6:52 Jisas kako hwe moya'mi some wopae yano imentisoso kakoe yokumpohn'nyo nom'ne kengo itihwamentisofoho. Oso hofikoe yomo engo yontifi uhwonimentohofoso Jisas kako mijopo hano ponto ifoho somo yoka ulimentisofoho.

**Anituye honingkano
hungkunoso a'mane hungkuno
somo yakolo'nnyofoho.**

(Matiyu 15:1-9)

7 A'amu Falisi sohwanji a'amu Mousesiye honingkano hungkunoso lutihwamotofo Jelusalem mta'ango sohwanji Jisas nohumentanjopo uhu'mokontifi ²Jisasiye inomokomoyo sohwaso uhwonimentohofoso hofiko aho mijo miyotiku'nyo'njo wopayo niwo'ningkohofofoho. Falisi sohwaso yahinoso momaso'njo hwafoho. ³A'amu Falisi sohwa a'amu Juta hopi'nonohino so'nji hofikoe yahino ole, Nakwo wopayo wonano lontifeso simo'mo aho mijo yotiku'nontifi niwo'ningkohofihwafoho. Hohonta homningkwowosafe yahino oloso tipema'mentohofofoho. Hofiko huno ole aho miyotiku'nyo'njo wopayo nososo ou simeho mo'mo wonyo mnaweho. Ose syafihu'mentohofofoho. ⁴A'amu huhwo sohwa wosopayo mpe yiwo'ningkohofo sopo nta'ni nopontifi aho mijo miyotiku'nyo'njo'manji hofiko wopayo manyofoho. Nom'ne yahino oso pa'nyoso pi'ningo weho. Hofikoe noswanyo, iku'yo, hwontoho yo'mayoso mijo ito'no yajijiwo'ningkohofoso kiho'ne'maho. O'o hofikoe yahinofoho. ⁵Oseso a'amu Falisi sohwanji Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo ulohonimentohofi, Jije inomokomoyo sohwa neyakwosafe yahinomo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. Hofiko aho mijo miyotiku'nyo'njo wopayo niwo'ningkohofofoho. ⁶Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Hohonta Aisaiya hwe Anitu hungkuno ulahoningki a'amumo lutihwamojo sohwo sekwo a'amu mango'nohino hwasyo nehopi mti'mokumento,

Olo a'amu loso hofiko mango mta'nohini ho'nonimawo'ningkohofofoho.

I, hofiko ngkimo simeho montapefoho.

⁷Hofiko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomantifi Anitu mta'angofoho lontifi a'amu hwaho ayo'mjo somo lutihwawo'ningkohofofoho.

Oso'no hofiko ngkimo wonyopi jomo ntiwo'ningkohofofoho.

Aisaiya ose mti'mokumtisofoho.

⁸Sekwo Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yontifi seyakwosafe yahinomnohini iningkawowo'ningkohofihwasoho.

⁹Ou, sekwo huno ole syafisiyo'ningkohofi, Nakwo huno'njo hwona'nyoho. Ose liwo'ningkohofihwasoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoso seyakwosafe yahino somo yiwo'ningkohofihwasoho. ¹⁰Mouses

hohonta ole limento, Kiko jije mpohwo na'umo tifi finingkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kaningkwowho kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono.

¹¹I, sekwo ole liwo'ningkohofo, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kaningkwowho kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ulimontonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto limalefoho. Ngko Anitumo uyimne'no yohono. ¹²Oso hwe huhwo

sohwo ose ulonto kaningkwowho kona'wohimo mufo'maso'njo yiwo'ningkiso hweho. Oso'no sekwo Falisi sohwaso wopingofoho lontifi liwo'ningkohofofoho. ¹³Ose ulontifi Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofofoho. Seyakwosafe hunomnohini iningkawo'ningkohofofoho.

Oso yahinoso anga'nohinofoho. Pi'ningo oso pa'nyoso weho.

Yo'mayo a'amumo wonyo imokuwo'ningkisofoho.

(Matiyu 15:10-20)

¹⁴ Jisas hwe moyamimo ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nopahoningkofi ulimento, Sekwo hopi'nono ito'no nupa'ningkuji huno fisafihupmno. ¹⁵ Yo'mayo nyo'neso a'amufe honingkano wonyo umo'nimonte'maho. O'o yo'mayo simeho mta'angoso a'amufe hunoso wonyo hungkuno'njoso honingkano wonyo umo'nimontonoho. ¹⁶ Sekwo haloho'njoku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

¹⁷ Jisas oso a'amu huhwo sohwamo uliko'manto ango nom'nemo swahoningki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Oso pahnnimo hungkuno lohinoso ne pipilo. ¹⁸ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo huhwasi ngkine'no huno maseyoholihohoho. Upa'nimno. Yo'mayo toho nyo'neso honingkano wonyo imokiyo'maho. ¹⁹ O'o wosopayo hiso simehomne'no nikwato nihu'nahone ho'namo. Wopayo hiso jije hunomne'maho. Ose ulimentisofoho. Oso'no Jisas yo'mayo hopi'nono nyo'neso hano mopitofasiyo'njofoho. ²⁰ Jisas nom'ne hungkuno ulimento, Yo'mayo a'amufe huno mta'angoso Anituye timo sopo oso hiso a'amufe honingkano wonyo imokiyofoho. ²¹ Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo ape sikinjomo wonyo ulohoho, yo'mayoso hufo iyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo ²² a'amumo yo'mayo so'no hi umo'nyo, yo'mayo wonyo honingkano, hwasyo hungkunojo, yokumpohn'nyo, simeho wonyo, sitofo hungkunojo, ngko a'amu wopingo'nohino syafisiyo'ne, yo'mayo fonifonyo. ²³ Oso hopi'nono a'amufe hunomo mnaweho. A'amu fihwo oso

wonyoso huno syafisyihwosi kako yihwoso'no, kakoe honingkano wonyo imo'nonefoho. Ose ulimentisofoho.

A'mu Founisiyanta'angosi Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi umentisofoho.

(Matiyu 15:21-28)

²⁴ Osopo nta'ni Jisas nolikafonto, hwaho pone Taiya mofone sopo nowento osopo a'amu fihwoe angomo nohumanto a'amu ngkimo yofe manihwofe'njo yohoho ose kolonto a'amu Jisas humentanjoso pone'no huno moi'wo umentisofoho. ²⁵ A'mu fisi oso ango sopo nta'ni kakoe mu we'e towahuno wonyo'njosi Jisas humaho upa'nonto komo'no noponto Jisasiye sifilaku'nyo'mo hwomtame ehumamentisofoho. ²⁶ Olo a'mu losi kako Juta a'mu'maho. O'o, kakoe a'amu Founisiya, hwaho Siliya nta'angiyoho. Kako Jisasimo jomo ulimento, Towahuno wonyo nje mumo humasolo wae ntohofiyo.

²⁷ Ose ulahoningki Jisas a'amu Juta somo ufo'mayo'nehwo pahnnimo hungkuno ulimento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi siwojomo woho'nimofantantaho. O'o, awonoho. A'amu sohwo mehomi somo kaki'no wopayo uyantifeho. ²⁸ I ose ulahoningki a'musi syafihu'mento, Ngko a'amu Isilaeli'maho. O'o, siwojo pa'niyoho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nehopi lohino. Oseso mehomiso wopayo paho yo'mayoso umokwajifijoso siwojo wanimontonoho. Oso'no kiko ngkimo nifo'maho. ²⁹ Ose ulahoningki Jisas yomo yonto ulimento, Oso hungkuno wopingo lohino so'no jije angopo nowehoji jije mumo uhwonjoso towahuno wonyo sohwo nto uliko'maso uhwonimonnoho. ³⁰ Ose ulahoningki a'musi kakoe angopo nowento uhwonimentisoso

kakoe mu saho fosyowentaningki uhwonimentisoso towahuno wonyo nto uliko'ma'mentisofoho. Hofiyo fosyowentaningki uhwonimentisofoho.

**A'amu haloho piku'nnyo
melanyo tango'njo sohomo
wopingo umokumentisofoho.**

³¹ Jisas anga Taiya sopo nta'ni nuliko'-manto hwaho Saitoun uyakolofonto anga pone engo aho hufa'u hopi'nonohino Ntekapolis sopo uyakolofonto Mijo Ayo Ngkalili sopo i'mofapmentisofoho. ³² Osopo a'amu nom'neso Jisas-imo a'amu haloho piku'nnyo melanyo tango'njo sohomo ipemotapontifi jomo ulimentohofi, Jije aho olo hwe lohomo fikisasyo. ³³ Ose ulahoningkofi oso hwe huhwo sohomo Jisas utimanto Jisas-i'nji we'enepi nowenji siko'nohini nohumanji Jisas kako ajo'miyoso hwe sohwoe halohomo kisahumentisofoho. Kisasyonto memijo ajo'miyomo emjoma'nonto hwe sohwoe melanyopo kisahumentisofoho. ³⁴ Jisas kako ahwomomo uhwononto simano esyaofonto ulimento, *Efata*. Hwapingoso ole, Haloho wokuhwosampeno. ³⁵ Ose ulahoningki hwe sohwoe haloho komo'no hwasampo lohofahoningki kakoe melanyo wopingo imo'ningkahoningki hungkuno ito'no limentisofoho. ³⁶ Oseso Jisas a'amumo apa'no i'mofaponto ulimento, Olo yohe loso'no sekwo nulikutoho.

Ose ko ulahoningki hofiko hahn'nyo yontifi a'amumo uliwo'nimentohofoho. ³⁷ Yo'mayo Jisas imentiso so'no hofiko pisopisaho mjalimiwentifi hofiko ulimentohofi, Yo'mayo Jisas yiwo'ningkisoso wonyoangkafo'nohinofoho. A'amu haloho piku'nnyoso upo'nalokwofo. A'amu ilo'nnyoso hungkuno ito'no lalokwofo. Ose limentohofoho.

**Jisas a'amu 'foua tausen' (4000)
sohwamo wopayo umentisofoho.**

(*Matiyu 15:32-35*)

8 Nom'ne sikuno somo a'amu pi'ningo engo apa'no Jisas nohumentanjopo uhu'mokumentohofoho. Hofiko nohumantifi hwe moya'mi wosopayo moi'wo imo'ningkahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no joho ulonto, ulimento, ² Ngko olo hwe moya'mi lomne'no hitoho ntokwoho. Sikuno hufa'u sihune ngko'nji human-tohofoho. Hofiko wosopayo anefoho. ³ Mijoho'nohino hofikoe anga pone'no lihwatimeso hofiko honingkanopo timo sikuno'no ulohofontifeho. A'amu fiso ikanopo nta'ni pmmalofoho. ⁴ Ose ulahoningki kakoe inonokomayo sohwa ulimentohofi, Olopo a'amu mohumunyoponoho. Wosopayo hwe moya'mi somne'no nti'mta'ni tipemanehwono. Awonoho. ⁵ Ose ulahoningkofi Jisas ulohonimento, Sekwo wopayo alale weho. Ose ulahoningki ulimentohofi, Wopayo aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u weho.

⁶ Ose ulahoningkofi Jisas hwe moya'mi somo ulimento, Sekwo hwaho lopo fosyohumamno. Ose ulonto, kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyoso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto wopayoso kutikujo lohofonto, kakoe inomokomoyo sohwamo uyahoningki hofiko a'amumo hu'muyimentohofoho. ⁷ Inaniku we'e tipema'mentohofoso Jisas nomanto Anitumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwamo ulimento, Olo'nji a'amumo fohu'muyimno. ⁸ Hofiko wopayo nonontifi simeho uhnninkingahoningki wopayo nilifee'mentohofoso inomokomoyo sohwa sohwo ho'yo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'uyo somo mehu'memee-

humentohofofoho. ⁹A'amu hiso we'e humamentohofomaho. A'amu *foua tausen* (4000) humamentohofofoho. ¹⁰Jisas a'amu homo somo wopayo moi'wo uyonto hofikoe angopo ne'no lihwatimentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwanji yofayokinopo kotasontifi hwaho Ntalimanuta'no wako'mentohofofoho.

A'amu Falisi sohwa Jisasimo yamofu ulohofantifi imentohofofoho.

(*Matiyu 16:1-4; Luk 12:54-56*)

¹¹Osopo a'amu Falisi sohwa Jisasimo u'mantifi kakimo yamofu ulohofone'entifi yoka hnnoma'mentohofofoho. Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso fonetihwaho. Ose uhwoningkuhwasi Anitu kiko'nji humaho wolano. Ose lontifi huno syafihu'mentohofi, Olo hwe lohwo Anituye Hwe Ne hwolikeno. ¹²Ose ulahoningkofi Jisas simeho tango uyahoningki simano esyamo lohofonto, ulimento, Sekwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso peho'no uhwonantife'ne lohoho. Hungkuno nehopi waselimo. A'amu olo hwaho lopo lohonta humalofoso hofiko oso yo'mayo hiso muhwonifitnnehoho. Nihu'no awonoho. ¹³Ose ulonto oso a'amu somo uliko'manto Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwa'nji hofiko yofayokinopo apa'no kotasontifi asomo wako'mentohofofoho.

A'amu Falisi sohwanji hwe engo Helouti'nji hofikoe wosopayo engo imo'nyo'ne hungkunofoho.

(*Matiyu 16:5-12*)

¹⁴Nowakentifi inomokomoyo sohwa wopayo'no iningo mofontifi momasofoho. Wopayo kenga'nohini yofayokinomo wo'nnyofoho. ¹⁵Nowekontaningkofi Jisas simano

pento pahnnimo hungkuno ulimento, Upa'nimo. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Helouti'nji hofikoe yahino somne'no i'waho fiyimno. ¹⁶Inomokomoyo sohwa nupa'nontifi hnnimentohofi, Nakwo wopayo iningo mofihwone so'no hungkuno nalohoho. ¹⁷Ose hnningkahoningkofi olo hiloso Jisas huno uyahoningki hofikimo ulohonimento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnnalokwofo. Sekwo huno'maseyotaho. Sekwo huno mosyafisiyo'njo liyohoho. ¹⁸Sekwo timo hi'njo hwasoho. Muhwonalokuliyohoho. Sekwo haloho hi'njo hwasoho. Mupo'nalokuliyohoho. Sekwo iningo loseyalohoho. ¹⁹Ngko wopayo aho fehohnjo hopi'nono kutikujlo lohofonji a'amu *faif tausen* (5000) sohwapo umaleso oso wopayo nilifee'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumaloho. Inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoho. ²⁰Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Nom'ne sohonta ngko wopayo aho fehohnjo hapi'nono nom'ne mta'ni hufa'u kutikujlo lohofonji a'amu *foua tausen* (4000) sohwapo umaleso oso wosopayo nilifee'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumaloho. Inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. ²¹Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Oseso sekwo nje yokumpohn'nyo so'no huno maseyoholiyohoho. Wosopayo so'no huno pi'ningo peho'no syofisyalokwofo. Ose ulimentisofoho.

Hwe Mpetisaitanta'ango sohwoe timomo Jisas wopingo umokumentisofoho.

²²Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angu Mpetisaita i'mofopahoningkofi a'amuso hwe timp'i'nyo sohomo ipemotapontifi Jisasimo jomo ulimentohofi, Olo hwe lohomo kiko

aho timopo fikisyusyo. ²³Oseso Jisas kako hwe tipi'nyo sohwoe aho nomanto angkuhwafopo mempo hohnta'ni ipemotoswaponto kakoe timomo memijo uyati'mofonto aho kisusyonto ulimento, Kiko yo'mayoso nto lihwoing kino muhwoningkoho liyohino. ²⁴Ose ulahoningki hwe sohwo fe'nihwononto ulimento, Ngko a'amumo uhwoingkohono. Hofiko iyo hopa pohotowalokwofo. ²⁵Ose ulahoningki Jisas hwe huhwo sohwoe timomo aho apa'no kisuyahoningki kako timo yokumpohn'nyo uhwononto timo wopingo imo'nimentisoso, yo'mayo ito'no uhwonimentisofoho. ²⁶Ito'no uhwoingkahoningki Jisas ulimento, Jije angopono fiwano. Olo angkuhwafo lopono asomo nopohotoho. Ose ulimentisofoho.

**Pita Jisasimo ulimento,
Kiko Kilais kiyoho.**

(Matiyu 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili uliko'mantifi hwaho Sisaliya Filipai nowentifi Jisas hofikimo ulohonimento, A'amuso ngkine'no pehofo mjolimiwalokwofo. ²⁸Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, A'amu fehohnjoso kikine'no ole lalokwofi, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoликeno. A'amu nom'ne fehohnjoso ole lalokwofi, Ilaijakulikeno. Nom'nehwa a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwoликeno. Kikine'no ose mjokilimiwalokwofo. ²⁹Ose ulahoningkofi Jisas ulohonimento, Sekwo sohwaso ngkine'no pehofo ntiwo'ningkohofihwasilo. Ose ulahoningki Pita ulimento, Kiko Kilais kiyoho. Anitu nakwo a'amu Jutasi'nimo nefo'mayo'ne kuhwotimentiso hwosoho. ³⁰Ose ulahoningki Jisas

ulimento, Oso hiso ntohinoso a'amumo nulohotoho.

**Jisas kakoe inomokomoyo
sohwamo kako poyo imo'none
so'no ulimentisofoho.**

(Matiyu 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹Jisas kakoe inomokomoyo sohwo lutihwoma'mento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji Jutafe honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohoho sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho ntikuji hohujo ikenjanimofikuji nofonjanihufitnnefoho. Nofonjanisyikuji sikuno hufa'u sihune memjanimofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho. ³²Ose ulonto olo hungkuno yoloho neso ulimentisofoho. Seten kako Pitamo huno ufohotofahoningki Pita kako Jisasimo we'nenepi ipemotawento yoka uloma'mento, Jisas, oso hungkunoso wopingo'maho. Oso hunoso nosyafisyohotoho. ³³Ose ulahoningki Jisas ikinjamo lohofonto kakoe inomokomoyo nom'ne sohwo uhwononto Pitamo yoka ole ulimento, Pita, jije hungkunoso ngkilaho. Anituye'maho. O'o, Seteniye hungkunofoho. Kiko Seten sohwo i'waho ntohofo. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

³⁴Ose ulonto kako nom'ne hwe moy-a'mi so'nji inomokomoyo sohwanjimo johu ulonto ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonningkopano lifijo'manji sekwo sekwoe semo'niwo'ningkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahiningkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofone sopo tifi nningkapmno. ³⁵A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo

lososo, Kakoe songo ne'no humayoso wopiwahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngko'nji nje hungkuno'ntnne'no huno uyahoningkuhwosi kakoe humayoso piwasoyososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. ³⁶A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho lophonjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. ³⁷I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. ³⁸A'amu fihwo olo hwaho lopo a'amu honingkano wonyo'njo humaso sohwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjanimofoso sohwo ngko oso huhwo sohumne'no tifi no'mo hohujo ikinjimo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wopingo'nohino sohwife yokumpohn'nyo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohune'no ngko hohujo ukinjimo'monnoho.

9 Jisas kako oso a'amu somo ulimento, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontaningkuji Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amumo wopingo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisasiye a'apaho nom'ne kengo imo'nimentisofoho.

(Matiyu 17:1-13; Luk 9:28-36)

²Sikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni anga'no memjaofahoningki Jisas kako Pita'nji Jemisi'nji Jounja oso hwamo nutimanto hofiko hwofiki'nyo sawemo engo spono nokotasontifi hofiko'nohini nohumentaningkofi Jisasiye a'apaho

nom'ne kengo imo'ningkahoningki hofiko uhwonimentohofofoho. ³Jisasiye manji'mofonihi'no halojo imo'nonto mofehi'nyo pa'nyo imo'nimentisofoho. Oso manji'mofonihi'no halojo a'amu olo hwaho lopo oso halojo pa'nyoso mamti'mokufitnnehofo. ⁴Inomokomoyo sohwa uhwonimentohofoso Ilaija'nji Mousesi'nji ahwomo mta'ango sohwa'u Jisasimo u'manji hungkuno hnnimentohofofoho. ⁵Pita kako huno pi'ningo syofisikaofonto Jisasimo ulimento, Nakwoe Lonetihwayohwosi, nakwo olopo humentani sehoningkuhwoneso wopingofoho. Olo hilo so'no syafisiyo'neso ango hufa'u sihune womolantane'no yihwono. Anga'no kiko'nefoho. Anga'no Mousesimnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. ⁶Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahoningki ose ulimentisofoho. Inomokomoyo sohwa iyoho we'e unimentiso'maho. ⁷Osohonta himo hofikimo ifeehu'mokosyahoningki mampaho himo mta'ango ole ho'nimento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko simeho uyiwo'ningkohe hweho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'nimno. ⁸Ose upa'nontifi fe'nihwonimentohofoso hwe ahwomo mta'ango sohwa'u ne'no anepo uhwonimentohofofoho. Jisasi'nohini humentaningki uhwonimentohofofoho.

⁹Jisasi'nji inomokomoyo sohwanji hwofiki'nyo hopo sopo nokotapontifi Jisas ulimento, Olo sekwo uhwoningkohofo loso'no olohonta a'amumo nulikutoho. I, hwangku ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'ni'me'no Anitu apa'no ntokafoso sohonta sekwo a'amumo olo uhwoningkohofo loso'no ulifijo. ¹⁰Ose ulahoningki hofiko a'amu nom'ne somo ulimentohofomaho. I, oso'no ole hnnimentohofi, Kako poyo pe'ningkuhwosi apa'no songo likafone hungkuno hwapingoso pipilo. ¹¹A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo

sohwa ole liwo'ningkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Tifi sohonta Kilais hwe Anitu uhwosopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo. ¹²⁻¹³Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako simo'mo nepihwosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesoyohumamtonoho. Hungkuno nom'ne mti'mokumentohofoso ole, Hwe Anitu uhwosopo'mentiso sohwo olo hwaho lopo tohino engo tipemanefoho. A'amu sohwa oso hwe sohomo nakwolaho ulifitnnefoho. Oso'no sekwo huno fisyafihupmno. Ole selalokweno Hwe Ilaija kako pmmentisofoho. Nopahoningki a'amu hofikoe huno hwahoponjo tipemantifi hwe huhwo sohomo wonyo umokumentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso oso hiso'no hohonta mti'mokumentohofoso olohonta ne imo'nimentisofoho.

**Jisas hwomu towahuno
wonyo'njo sohomo wopingo
umokumentisofoho.**

(Matiyu 17:14-21; Luk 9:37-43)

¹⁴Hofiko nom'ne inomokomoyo sohwamo u'mantifi uhwonimentohofoso a'amu pi'ningo engo nohumentaningkofi a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji inomokomoyo sohwanji yoka hnnimentohofofoho. ¹⁵A'amu pi'ningo engoso Jisas nopontaningki uhwonontifi yomo yontifi hano komo'no wentifi Jisasimo u'mantifi, Nakwoe hwe engo hwosoho ulimentohofofoho. ¹⁶Jisas inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo yoka peho'no hnnalokwofo. ¹⁷Ose ulahoningki hwe fihwo a'amu'nji ajwo so'mo humohumatiso sohwo ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, towahuno wonyo nje hwomumo mango mampi'nyo

mesimokino. Oso'no kikiyepono ipemotapohono. ¹⁸Towahuno wonyo sohwo nje hwomumo humanto wonyo kimokuwo'ningkisofoho. Kako hwomumo hwahopo kumokwojahoningki hwomu sohwo makutotafa sapiwo'ningkisofoho. Saponto mango kilompusyiwu'ningkisofoho. Kako a'apaho melohofafiwo'ningkiso hweho. Oseso ngko jije inomokomoyo sohwamo ulohoningko, Towahuno wonyo lohomo wae feepmno. I hofiko hopo'maho.

¹⁹Jisas ose nupa'onto inomokomoyo sohwamo ulimento, Hwe moya'mi olohonta humaloko soku, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'maneso sikunoso alale womemjanimo'montolikeno. Hwomu huhwo sohwo ngkiye pone'no utimotapmno. ²⁰Ose ulahoningki hofiko hwomu ipemotapahoningkofi towahuno wonyo sohwo Jisasimo uhwononto kako hwomumo yomo yomo yokumpohn'nyo umokahoningki hwomu hwahopo piwasyonto, yiwolo'mo yiwolo'mingo lohofonto makutotafa halojo'nohino swapmmmentisofoho.

²¹Jisas kaningkwohumo ulohonimento, Sikuno alale yiwo'ningkisoto. Ose ulahoningki ulimento hwomu we'e sohwo imentisofoho. ²²Fehonta tohomo kehwofitofasyonto fehonta mijomo kehwofitofasyonto wofonjahumonto iwo'ningkisofoho. Kiko hopo'manji kiko nakumo hitoho kilofihwoso'no, Fonefo'maho. ²³Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ou, nehopi, jije simeho hi'ntnnonohinoso hopo'manji yo'mayoso kiko woma'monnoho. ²⁴Ose ulahoningki kaningkwohwo komo'no ulimento, Simeho hi'ntnnono kijopalokweno. Oseso nje simeho hi'ntnnonohinoso we'efoho. Nifo'maho.

²⁵Ose ulahoningki Jisas a'amu pi'ningo engo uhu'mokontaningkofi uhwononto, towahuno wonyo sohomo yoka ulonto ulimento, Towahuno wonyo sohwoi hwomu lohomo mampi'nyo imokuwo'ningkino hwasoho. Olo hwomu lohomo nihu'nahone uliko'maho. Apa'no nopoulosohotoho. ²⁶Ose ulahoningki towahuno huhwo sohwo joho mohm'no lonto, hwomumo hwahopo kumokwajonto yomo yomo yokumpohn'nyo imokonto nihu'nahone uliko'ma'mentisoso hwomu sohwo poyo pa'nyo imo'ningkahoningki a'amu fiso ulimentohofi, Poyo pe'ningkohoho. ²⁷Oseso Jisas hwomu sohwoe aho nomanto ulikofahoningki hwomu sohwo lika'mentisofoho.

²⁸Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswontifi hofiko'nohini nohumantifi Jisasimo ulimentohofi, Pipilo. Nakwo towahuno wonyo wae meefesofo. ²⁹Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Anitumo jomo ulifijoso sekwo oso towahuno huhwo sohwo wae yaopitnehoho. Nom'ne honingkanono awonoho.

**Jisas kako poyo pe'ningkuhwosi
apa'no likafone so'no
ulimentisofoho.**

(Matiyu 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰Oso angohopo sopo uliko'mantifi hofiko hwaho Ngkalili ajwo sopo umentohofofoho. Jisas kako a'amu yofe manihwo so'njo uyife lonto imentisofoho. ³¹Hwapingoso ole, kakoe inomokomoyo sohwo lutihwamne'ento imentisofoho. Kako ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohwoe aho somo ho'nonisyahoningkuji hofiko wofonjonisyantifeho. Poyo imo'nimo sikuno hufa'u sihune memjanifihwoso'no Anitu apa'no

ntokafonefoho. ³²Ose lutihwahoningki inomokomoyo sohwa hofiko huno ito'no syafihu'mentohofomaho. I oso'no Jisasimo ulohonyo so'no hofiko iyoho imentohofofoho.

**Hwe yofe engo'njo
yakolo'nnyo tihwolo.**

(Matiyu 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³Hofiko pone Koponeyam i'mofapontifi osopo Jisas angomo nohumanto ulohonimento, Sekwo honingkanopo pehofo hningkohoho. ³⁴Inomokomoyo sohwa hofiko wonimango uningkahoningki mampi'nyo humamentohofofoho. Hwapingoso honingkanopo ole hnnimentohofi, Nakwo sohwo'ni nakwoe hwe yofe'njo simo'mjo tihwolo. Ose hnnimentohofofoho. ³⁵Jisas ampo humanto inomokomoyo sohwo joho lutimanto ulimento, Sekwo hinjo hwasoho oyonimno. Upa'nimo. Hwe fihwo kako Anituye timopo hwe engo umo'nimo loso sohwo kako a'amufe timopo hwe yofe ane pa'nyo imo'noso sohwo a'amumne'no momayo ulohofiyohweho. Osohwo kako yofe engo'njo imo'none hweho. ³⁶Ose ulonto, mehomi fihwo utimanto, kakoe popapo momokosyohumanto inomokomoyo sohwo ulimento, ³⁷A'amu fihwo kako ole mehomi lopa'nyo sohomo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'mantofoho. A'amu fihwo ngkimo nifo'mayo oso pa'ningoso nje mpohwo ngkimo nihwatimentiso sohwo huhumo ufo'makwoho.

**Hwe nakwo'njo hohnta'ni nefe'mayo
sohwo nakwoe a'amufoho.**

(Luk 9:49-50)

³⁸Ose ulahoningki Joun ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwoi, nakwo uhwonimalohwoneso hwe fihwo kako jije yofe lonto, towahuno wonyo wae

yaofontaningki uhwonimalohwonefoho. I oso'no kako nakwo kikimo tifi mokiningkwaloku yihwone so'no nakwo kakimo ulimalohwono, Kiko Jisasiye yofe'nji towahuno wonyo wae yaofohotoho. ³⁹Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo ose uloho'-malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe honingkanomo nopijumifikutoho. A'amu nje yofe lososo yo'mayo wonyoangkafo yososo kako ngkimo sitofo komo'no mantonehoho. ⁴⁰A'amu nakwoe syoho somo mohwempenamofehwo'manji nakwoe a'amu hweho. ⁴¹Hungkuno nehopi selalokweno, Hwe fihwo sehonasoso huno ole wosyafihu'montono, Anituye a'amu hwafoho. Ose syafisyihwosi mijo nyo'ne sejapososo, oso hwe sohomo Anitu wopingo uloho'mtonoho.

**Yo'mayo wonyoso a'amufe
simeho hi'ntnnonohinomo
wonyo imokiyofoho.**

(Matiyu 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴²Olo mehomi simaho hi'ntnnono ntapiwo'nyo sohomo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisasimo hohujo fikinjafo. Honingkano wonyo lomo tifi finingkayo. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo honingkano wonyomo iningkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohomo Anitu tohino mikunimposo uyonefoho. Oso a'amu huhwo sohomo sojo mikunimposo engo so'nji kakoe ti'wangomo impe ifakojujikui mijomo ho'naofontifijontentesi wopingo'nesohilo. ⁴³Jisas ose ulonto pahnnimo hungkuno ulimento, Oso'no jije aho honingkano wonyo imofonoho lohoji aho hwepeemo lohohoji aho anga'nohono'nji honingkano wopingomo iningkahuji

Anituye angopo sohoji wopingo wohumamonnoho. Ou kiko aho hufa'u'njo honingkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnnefoho. Wonyo wohumamonnoho. ⁴⁴[Oso hopo sopo pihnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Toho hiso masimpe'nyofoho.] ⁴⁵Jije sife honingkano wonyo imofonoho lohoji sifeso hwepeemo lohohoji sife anga'nohono'nji honingkano wopingomo iningkahuji Anituye angopo sohoji wopingo wohumamonnoho. Ou kiko sife hufa'u'njo honingkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokusomo uhnnefoho. Oso wonyofoho. ⁴⁶[Oso hopo sopo pihnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Toho hiso masimpe'nyofoho.] ⁴⁷Jije timo honingkano wonyo imofonoho lohoji tihwotofamo lohohoji timo anga'nohono'njo honingkano wopingomo iningkahuji Anituye angopo sisoso wopingofoho. Ou kiko timo hufa'u'njo honingkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnnefoho. Oso wonyofoho. ⁴⁸Oso hopo sopo pihnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Toho hiso masimpe'nyofoho. ⁴⁹A'amu wopayopo sa mofikui nifijoso me-eso wopingo uyimtonoho. Oso pa'nyo tohino yo'mayo tango ne'mahwoso'no yamofa nahofonefoho. Yamofa hiso wopingo namokonefoho. ⁵⁰Nakwo wosopayo sa'nji niwo'ningkuhwoneso wopingofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohono imo'ningkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. I oso'no sa wopingo pa'nyo hmo'nimno. Sekwo a'amu nom'ne so'nji pompenjiyomo fohumantokuno.

**Jisas ape ho'nasiyo'ne
hungkuno ulimentisofoho.**

(Matiyu 19:1-12; Luk 16:18)

10 Osopo nta'ni Jisas nowento hwaho Jutiya uyakolofonto Mijo Joutan sohumo nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Osopo a'amu pi'ningo engo apa'no u'mahoningkofi kako hungkuno lutihwamojo pa'nyo lutihwamentisofoho.

²A'amu Falisi fihwa hofiko Jisasimo nu'mantifi kakimo yamofo ulohofono lontifi ulimentohofi, Nakwoe honingkano hungkunoso ape ho'nasiyo so'no pehofo nalimotofo. Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasiyoso oso wopingotaho. ³Ose ulohoningkofi Jisas ulimento, Mouses seyakwosamo olo so'no pehofo ulimojoto. ⁴Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Mouses ole ulimento, Hwe kako nje ape woho'nahumo lososo sohwo kako oso hungkuno hiso ifalifaliyo wanti'mokono. Oseso kako kakoe apemo nihu'nahone woho'nasyono. ⁵Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Mouses kako sekwoe yokumpohn'nyo so'no oso hungkuno hiso mti'mokumentisofoho. ⁶I oso'no simo'mo ne'mo Anitu yo'mayo hopi'nono mti'mokumentiso sohonta hwe'nji ape'nji mti'mokumentisofoho. Oso hungkuno hiso Mouses mti'mokumentisofoho. ⁷Olo hilo so'no hwe fihwo kaningkwohwo kona'wohimo uliko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku woloho'nanjiyoho. ⁸Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjiyoho. ⁹Oso'no Anitu

osiya'umo nto mokotijwohumasofoho. U, oloso nomtihuposo'eno.

¹⁰Oso hungkunoso ulahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswontifi hofiko Jisasimo ape ho'nasiyo hungkuno hiso'no ulohonimentohofofoho. ¹¹Jisas ulimento, Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasiyoso sohwo kako kakoe ape masoso oso hwe huhwo sohwo ape hufo iyo honingkano imokwoho. Olo hwe huhwo sohwo kakoe ape simo'mjo simo honingkano wonyo imokiyofoho. ¹²Oseso ape kakoe hwehumo nuliko'mahwosi nom'nehumo uma'nyoso kako honingkano wonyo imokonefoho. Ose ulimentisofoho.

**Jisas mehomimo aho
ulonjimokumentisofoho.**

(Matiyu 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³A'amu pi'ningoso hofikoe mehomi Jisas mnokinopo aho ulonjimokonontifi motopahoningkofi Jisasiye inomokomoyo sohwa hofikimo yoka ulimentohofofoho. ¹⁴Jisas nupa'nonto kakoe simeho tohino umningkahoningki ulimento, Sekwo mehomi somo nopijumofikutoho. O'o, hofiko ngkiyepono wapife. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo imo'nifijo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo ito'no wohumantifeho. ¹⁵I, hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo mmo'nyonjo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. Nihu'no awonoho. ¹⁶Ose ulonto kako mehomi somo hu'mema lohofonto kakoe huyo'mo memokosyohumanto kako aho mnokinopo kisasyonto Anitumo jomo ulimentisofoho. Mehomi ito'no mokosyohumayo'ne'ento ulimentisofoho.

**Hwe ho'yango engo'njo
sohwoe hungkunofoho.**

(*Matiyu 19:16-30; Luk 18:18-30*)

¹⁷ Jisas honingkanomo nowentaningki hwe nom'nehwo Jisas nohumentanjopo komo'no i'mofawento hwo mtame ulohom'mentisofoho. Kako Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko Anituye yahino wopingo netihwawo'ningkohino hwasoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayoso pipi tipema'mnehono. ¹⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko wopingo hwasoho eso peho'ne ntahino Anitu kako'nohino wopingo hweho. ¹⁹ Kiko honingkano hungkuno huno moi'wonoho. Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomtuhuposo'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi finingkayo.

²⁰ Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko hungkuno homo somo upa'nimopmmote sohwo'ni olohonta ne'no ose'nohini iningkowalokweno. ²¹ Ose ulahoningki Jisas kakoe simo'mangopo timo uhwononto simeho uyonto ulimento, Nom'ne syoho anga'no fiyo. Jije ho'yango yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wakilohopife. U, kiko hamniyoho matne'eno oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'ningkohoho somo uyo. ²² Ose ulahoningki kako simano pento simeho tango uyahoningki kakoe angopono umentisofoho. Hwapingoso kakoe ho'yango yo'mayoso pi'ningo'njo hweho. A'amu somo muyimnehono lonto umentisofoho.

²³ Jisas timo fe'nihwononto inomokomoyo sohwo ulimento, Hwe kako ho'yango engo'njo yokumpohn'nyo mokosyohumaso sohwo kako Anituye

yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swonehwolo. Hamniyoho ho'yangoso hofikoe hunomo wonyo umokuwo'ningkisofoho. ²⁴ Ose

ulahoningki inomokomoyo sohwa hofiko yomo imentohofofoho. Jisas apa'no ulimento, Hwomo lohwafo hwe kakoe ho'yango hwaho loponjo'no ne'nohino syafisiyo'ningkiso sohwo kako Anituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swoneto.

²⁵ Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwasi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyo hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwasi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwasi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo ose yonefoho. ²⁶ Ose

ulahoningki inomokomoyo sohwa hofiko yomo engo mikunimposo yontifi ulimentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji anga wopingo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo.

²⁷ Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo uhwononto ulimento, A'amu Anituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo a'amufe yokumpohn'nyo'nji wahumo loso sohwo kako hopo'maho. I oso'no Anitu yo'mayo hopi'nono hwapingo sohwo iyoso hoponoho.

²⁸ Pita Jisasimo ulimento, Ihwoni nakwo yo'mayo hopi'nono ho'nasyon-tani kikimo tifi kiningkopalokuhwono.

²⁹ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako kakoe ango'njo koningkwa'wehwo kola'wehwo, kaisi, kona'wohi, mehomi kakoe hwaho'nji yo'mayo hopi'nono ngkine'no nje hungkunomne'no ho'nasyososo ³⁰ osohwo kako umofonyo miyonehoho. O'o, yo'mayo pi'ningo

engo nomane hweho. Yo'mayo ho'nasiyo'ne a'amu kakimo sitofo uliwo'nifitnnefoho. I oso'no kako angongo ne'nohini humayo'neso nomane hweho. ³¹Hwe fihwo kako olo hwaholopo nohumanto hwe engo hwo'nyohosyofisyalokusoso oso hwe huhwosohwo Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'e hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaholoponuhumanto hwe engo hwo'ni'maho. We'e hwo'nyohosyofisyalokuso sohwo oso hwe huhwosohwo kako Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

**Jisas kako poyo pe'ningkuhwosi
apa'no likafone so'no
ulimentisofoho.**

(Matiyu 20:17-19; Luk 18:31-34)

³²Jelusalem honingkanomo nosontifi Jisas kako simo'mo kunto'no sahoningki kakoe inomokomoyo sohwo poyo imo'nyo so'no ulimentiso so'no huno pi'ningo engo syafisyontifi tifi iningkasimentohofofoho. A'amu nom'neso hofikimo iningkasimentohofohi'nji imentohofofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'ento hontohumentaningki hofiko nu'mahoningkofi kakimo yo'mayo u'mane so'no hungkuno ulimentisofoho. ³³Hungkuno ole, Upa'nimno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosontane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amu yofe engo'njo tajo angosyoho'njosohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofikoe ahomo hofiko ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umo'nono likuji nanowamtitifantifeho. Oseso a'amu hofikonom'ne a'amu sohwo uyahoningkuji ³⁴hofiko kakimo sitofo ulikuji memijoniyati'mofikuji impe yongo'njofonjikuji wofonjisyantifeho. I oso'no sikunohufa'u sihune mjaofihwoso'no kako

apa'no songo wolika'montonoho. Ose ulimentisofoho.

**Jemisi'nji Joun'nji siko yofe
engo'njo umo'naho limentisiyefoho.**

(Matiyu 20:20-28)

³⁵Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko Jisasimo u'manji ulimentisiyo, Nekwo kikimo jomo wokilohonontayo'ne yihwayo. Kiko weloho'mtaho. ³⁶Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko pipiselohomne'no njisiyo. Nohonjinyo. ³⁷Ose ulahoningki siko ulimentisiyo, Hwangku sohonta jije pone mta'ni a'amu hopi'nono mokosyohumuso sohonta nekwo kiko'nji hwe engo imo'ningkuhwosi a'amu hopi'nohinomomokosyohumasoso wopingotaho. ³⁸Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntisiye neso siko huno moseyohoyohoho. Tohino ngkimo nimnoso hopaso masisoso siko hopolaho. Nje a'apahomotohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomofeehu'mo yasesyososo siko hopolaho.

³⁹Ose ulahoningki siko ulimentisiyo, Ou, nekwo hoponoho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Tohino ngko ma'me pa'ningoso sikonomasihnnnefoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomofeehu'mokasyosonefoho. ⁴⁰I oso hiso'no ngko a'amumomokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyohohntani fosyohumayo so'no a'amu nom'ne somo muhwosopo'mnehono. O'o, Anitu kako'nohino oso ito'no esyohumaho. Kakoe hunofoho. ⁴¹Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa oso hungkuno hiso upa'nontifi hofiko Jemisi'nji Joun'njine'no simehotohino umnimentisofoho. ⁴²Jisas hofikimo johou limento, Sekwo huno

seyohoho. Hwe engo hofiko a'amumo mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'nji uyontifeso a'amu enjwa'mjoso syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. ⁴³I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyo umo'nono. ⁴⁴Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne hopi'nonohino somne'no siki syoho ulohofiyo pa'nyo umo'nono. ⁴⁵Oseso A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmmmentiso hwo'maho. O'o, hofikoe syoho somo ulohofiyo'ne pmmmentiso hweho. Kako a'amu sikwo'mjohohosi humentaninkofo somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe honiyo usihuma'mne'ento pmmmentiso hweho. Ose ulimentisofoho.

Hwe timpi'nyo sohomo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 20:29-34; Luk 11:30-43)

⁴⁶Hofiko Jelikou i'mofapontifi Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji a'amu nom'ne pi'ningo engo so'nji Jelikou uliko'mantifi wentaninkofi hwe timpi'nyo sohwo honingkanopo humohumantisofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Mpatimeyosiyoho, Timeyosiye hwomufoho. Mpatimeyos kako wosopayo'nji hamniyoho'ntnne'no jomo limojo hweho. ⁴⁷Mpatimeyos nohumanto Jisas ango Nasaletnta'ango sohwo palofoho upa'nonto joho ulimento, Jisas, Ntefitiye Imu sohwo, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁸Ose ulahoningki a'amu nom'neso yoka ulimentohofi, Mampi'nyo fosiyo humaho. Ose ko ulahoningkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ulimento, Ntefitiye Imu sohwo

ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁹Ose ulahoningki Jisas kako nolohofaponto ulimento, Oso hwe huhwo sohomo joho filutimapmno. Wapono. Ose ulahoningki hwe huhwo sohomo ulimentohofi, Kiko simonyo fiyo. Filikaho. Kikine'no joho kilalofoho. ⁵⁰Ose ulahoningkofi kako upa'nonto kakoe manji'mofo yojamo lohofonto, nolikafonto Jisasimo u'ma'mentisofoho. ⁵¹Jisas ulimento, Ngko kikimo pipi wantohofono kiningkohoho. Ose ulahoningki hwe timpi'nyo sohwo ulimento. Hwe Engofo, ngko apa'no timo wahonimo. ⁵²Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko mpano. Jije simeho hi'ntnnonohinoso wopingo wakumo'nono. Jisas ose ulahoningki hwe huhwo sohwo timo komo'no hononto kako honingkanopo Jisasimo a'amu so'nji tifi iningkapmmmentisofoho.

Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto Jerusalemne'no humentisofoho.

(Matiyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)

11 Hofiko Jerusalem mofone sopo i'mofapontifi ango Mpetifase'nji Mpetani'nji nuhwontawentifi osopo hwofiki'nyo we'e yofe Oulif u'mofawentifi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo lihwatimentisofoho. ²Jisas oso huhwo sohwa'umo ulimento, Siko oso ango ne sopo u'mofahusisi siko oso kuso somo noswohosisi timo uhwonisosos ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentaninkuhwosi uhwonanjiyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehmunyofoho. Oso yahu hiso fisihutofomotapinyo. ³Siko oso yahu hiso isihutofomotapohosiso'no a'amuso ole selikujono, Siko peho yalokusiyo. Ose selikujono siko ole ulinyo, Nakwoe Hwe Engo sohwo

kako olo yahu loso'no syoho weho. Kako moi'wo emoyihwoso'no komo'no womotopontayoho. Ose ulinyo.

⁴Siko nowenji yahu mu honingkano hoku'yopo impe intofahinyoso nohumentaningki nuhwonima'nonji italofoma'mentisiyefoho. ⁵Italofoma'mentisiyoso a'amu nom'ne sohwa ulimentohofi, Siko peho yalokusiyoy. Yahu peho'no isihutofomalokusiyoy. ⁶Ose ulahoningkofi hwe sohwa'u Jisasiye hungkuno ulahoningki ulimentohofi, Wopingofoho. Noho motahnnyo. ⁷Nomotasonji sikoe manji'mofoso yahupo kisosyahoningki Jisas sokehumamentisofoho. ⁸A'amu pi'ningo engoso hofikoe hwapife ife yo'mayoso Jisas wene honingkanomo ho'nosyahoningkofi a'amu nom'neso ipamo swo'njo lofontifi honingkanopo ho'nahumentohofofoho. Oso hiso Jisasiye yofe ho'nomayo'nefoho. ⁹Jisas kako a'amu pi'ningo ajwomo yahupo kehumentaningki a'amu simo'mjo so'nji tiffinjo so'nji mohm'no ole limentohofi, Anitumo isamoyoka ulano.

Kako wopingo'nohino hweho.

Olo hwe lohomo nakwo Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uh-watimentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

¹⁰Hwe engo Ntefit neyakwosamo hohonta mokosyohumamojo hopaso olo hwe lohwo wonemokosyohumano.

Anitu ahwomomo humaso sohomo isamoyoka ulano.

Ose limentohofofoho.

¹¹Jisas Jelusalem i'mofaponto Anituye ango engo somo swonto yo'mayo somo fe'nihwononto we'nenpi mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahoningki Jisas inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwanji Mpetani fosyowane'entifi simentohofofoho.

Jisas iyo fe sohomo ulimento, ne apa'no minto'ningkohotnnefoho.

(Matiyu 21:18-19)

¹²Imingo'nji nolikafontifi Mpetani uliko'mantifi Jelusalemne'no nosontifi osopo Jisas mijoho engo uyimentisofoho. ¹³Jisas iyo fesayo swo lango'njo somo uhwonihwojawento ipisayo hi'njotikeno lonto iyo huhwo sohwo'njo sopo i'mofawento uhwonimentisoso ne ane swo'nohino uhwonimentisofoho. Oso iyo hiso ipisayo into'nyo sikunomm'maho. ¹⁴Jisas iyomo ulimento, A'amu ipisayo apa'no momjakinyo'ne hwosoho. Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa upa'nimentohofofoho.

Jisas a'amu Anituye tajo ango engo somo hamniyoho mayo syoho yantankingofi wae yao'mentisofoho.

(Matiyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)

¹⁵Hofiko Jelusalem i'mofapontifi Jisas kako Anituye tajo ango engo somo noswonto a'amu hamniyoho syoho'njo a'amu yo'mayoso humesyahoningkofi mpe ulohofosyoho'njo sohwanjimo Jisas kako wae yaofosyoho emamentisofoho. Hofikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokumayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yihufo mpe uyantifi epohumayo yiwo'ningkohofosyoho'nji Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. ¹⁶Wayo yaofonto, Jisas ulimento, Olo ango lomo yo'mayoso apa'no nomotoswapikutoho.

¹⁷Ose ulonto lutihwamento, Anituye hungkuno mti'mokumentohofosohwa ole mti'mokumentohofi, Nje ango loso a'amu hopi'nono Anitumo isamoyoka ujo'ne angofoho. Ose mti'mokumentohofofoho. I oso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'ningkohofosyoho'nji

sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mti'mokumentohofofoho ulimentisofoho. ¹⁸Ose ulahoningki a'amu hopi'nonohini Jisasiye hungkuno upa'nontifi pisopisaho mjalomiwentihi hungkuno hiso wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho. A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji hofiko Jisasimo nofonjosityane'entifi honingkano tipmentohofoso hofiko hwe moya'mi some'no iyoho unimentisofoho. ¹⁹Mofehi'nyo ningku'ningkahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalem uliko'ma'mentohofofoho.

**Hwe fihwo Jisasimo simeho
hi'ntnnono nehopi uyoso sohwo
Anitumo jomo ulososo ne
wotipema'mtonoho.**

(Matiyu 21:20-22)

²⁰Imingo'nji honingkanomo apa'no nowentifi uhwonimentohofoso oso iyo yofe fesayo sohwo nihu'nahone yofoho imentisofoho. ²¹Pita huno syafisyonto Jisasimo ulimento, Nakwoe Lonetihwayofo, uhwonyo. Oso iyo kiko fosi a'amuso apa'no momjakinyo'ne hwosoho ulimahnnoso yofohofoho. Jije hungkunoso ne imo'ningkohoho. ²²Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso limayoso syoho we'efoho. ²³Hungkuno nehopi waselimo. Hwe fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako olo hwofiki'nyo lomo ole ulososo, Olo hwofiki'nyo lohwo, kiko nolikafohoji oso mijo ayo mompo filikofafo. Ose ulososo kakoe huno anga'nohino mnaweho. Hwofiki'nyo wawomtolikeno oso hunoso mosyafisiyo'njo. O'o, ole'nohinoho huno syafisyososo. Ou, hwofiki'nyo sohwo kako nehopi wamontonoho. Oso hwe huhwo sohwo oso hungkuno olo so'manji ou

oso hungkunoso ne imo'nonefoho. Nehopi selohono. ²⁴Upa'nimno. Yo'mayo kiko Anitumo jomo ulisoso simeho mom'mo huno ole, Anitu wontapmmntonoho. Ose syafihujoso, ou kako wokijapmmntonoho.

²⁵Sekwo simano hintotohino sem-noso'manji simo'mo sekwo oso a'amu wonyo selohofoso sohwo wonyoso wae hmmopmno. Ose iso'manji, Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae weesemofono. [²⁶I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofoso sofe wonyoso hohujo hohnta'ni momeho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae meesemofonehoho. Ose ulimentisofoho.]

**A'amu Jisasimo
ulohonimentohofi, Kiko yo'mayo
yiwo'ningkinoso tihwoe
yokumpohn'nyo'nji yalokuno.**

(Matiyu 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷Hofiko Jelusalem apa'no i'mofapontifi Jisas Anituye tajo ango engo somo ajwo'mo emoyontaningki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji, a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo u'mantifi ²⁸ulohonimentohofi, Kiko olo syoho iwo'ningkino loso tihwo kilimaso'no iwo'ningkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmaso'nji iwo'ningkinoto. ²⁹Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Ngko huhwo'ni hungkuno waselohonimne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo ntifijo'manji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwapingo waselimo. ³⁰Ole ntimno. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho. ³¹Sekwo ntimno. Ose ulohoningkahoningki

hofiko ole hnnima'mentohofi, I Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho uloso'manji ole wonalimontonoho, Ose'manji sekwo Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ³²I, nakwo ole lasoso, Joun kakoe huno mta'ni syoho imentisofoho laso'manji a'amu sohwa hofiko nolikafikuji ikujoho wonefonjantifeho. Hwapingoso hofiko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. A'amu huhwo sohwafe huno ole, Joun sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo hweho. ³³Ose hnnontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulohoningkofi Jisas ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'ningkohe hwapingo so'no maselimnehono.

A'amu wonyoso ipisayo syoho mokosyohumayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 21:33-46; Luk 20:9-19)

12 Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno loma'mento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hulonto, tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompusoho mti'mokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'ningkohoho sohwafe ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopono nowento osopo kako ne'no humamojofoho ²Ipisayo syoho ulohofiyo sohomo ipisayo'ne kakoe ipisayo syohopono lihwatimentisofoho. ³Hwe syoho mokosyohumayo sohwa kakoe syoho ulohofiyo sohomo uhwonontifi aho kemokosyohumantifi, ikujoho fonjontifi, ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho.

⁴Oseso kakwo'yohwo sohwo nom'ne syoho ulohofiyo sohomo ipisayo'ne lihwojahoningki hofiko oso hwe sohwe mnokinopo ikujoho fonjontifi wonyo umokumentohofofoho. ⁵Nom'ne syoho ulohofiyo sohomo lihwojahoningki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa hofiko fonjahumentohofofoho. Kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyo sohwamo lihwajiwo'nontaningki fehohnjo ikujoho fonjontifi fehohnjo fonjahumentohofofoho. ⁶Oseso syoho ulohofiyo nom'neso mohumayofoho. Moi'wonoho. Oso'no kakoe hwomu anga'nohino sohomo ae'uyo lihwajonto limento, Hofiko nje hwomufe hungkunomo haloho wopectifeho. Ose limentisofoho. ⁷Hwomu huhwo sohwo nu'mahoningki hwe syoho mokosyohumayo sohwa uhwonontifi hnnimentohofi, Oso hwe sohwo kako hwangu sohonta kaningkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Oyonimno. Nakwo komo'no kakimo poyo nofonjasyihwasi nakwo kakoe syohoso nihu'nahone womantanoho. ⁸Ose hnnontifi hwomu sohomo aho kentifi fonjahumentohofofoho. Nofonjasyontifi kakoe pijafa mempo sohwo'nao'mentohofofoho.

⁹Kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwamo pipi uloho'montolo. Hwangu kako nopihwosi a'amu wonyo sohwo nofonjasyihwosi kako nom'ne a'amu sohwo syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimontonoho.

¹⁰Olo Anituye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaha. Hungkuno ole,

Oso sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'ningkohoho sohwa wae yao'mentohoho loso olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwapingohwo imo'ningkohoho.

¹¹Nakwoe Hwe Engo sohwo ole limentisoso imo'nimentisofoho.

Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho.

Oso pahnnimo hungkunoso lalokuhwono Anitu limentisofoho.

¹²Jutafe hwe engo sohwa nupa'nontifi oso pahnnimo hungkunoso a'amu syoho mokosyohumayo'no nto ulimentiso so'no nto lohoho hofikine'no huno uyahoningki hofiko Jisasimo aho wokantifi ko imentohofoso a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Oseso hofiko Jisasimo uliko'mantifi umentohofofoho.

A'amu hofiko Jisasimo Sisamne'no hamniyoho uyo yahino so'no ulohonimentohofofoho.

(*Matiyu 22:15-22; Luk 20:20-26*)

¹³Nowentifi hofiko a'amu Falisi fihwanji a'amu Heloutimo uhwontohoho sohwanji Jisasiye hungkunomo yamoho ulohoho'ne lihwatimentohofofoho.

¹⁴Jisasimo nu'mantifi afofo umokontifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, kiko hwe hungkuno nehopi'nohino liwo'ningkino sohohnne'no huno nayohoho. Kiko a'amumne'no iyoho makiniwo'ningkiso hwasoho. Oso'no a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu yofe ane sohwantne'no kiko huno pi'ningo mokiyahoningki Anituye honingkano nehopi'nohino lutihwawo'ningkino hwasoho. Oso'no hungkuno anga'no wakilohonantane'no yihwono. Nakwoe hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohumnne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wopingotaho. Wonyotaho. Nakwoe honingkano hungkunoso pehofo nalohoho.

¹⁵Ose ulahoningkofi Jisas hofikoe simeho hufa'u'njo so'no huno uyahoningki ulimento, Sekwo ngkimo yamoho peho'no ntohofalokwofo. Hamniyoho anga'no ntapmno. Uhwonimo. ¹⁶Ose ulahoningki

nuyahoningkofi Jisas ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji tihwoeto. Ose ulahoningki ulimentohofi, Sisafefoho. ¹⁷Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I, Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. Ose ulahoningki hofiko huno pi'ningo engo syafihu'mentohofofoho.

A'amu Jisasimo ulohonimentohofi, Hwe fihwo poyo pe'noso sohwo apa'no likafoso pipilo.

(*Matiyu 22:23-33; Luk 20:27-40*)

¹⁸A'amu nom'nihwa hofikoe yofe Satiyusi Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huhwa sohwa hofikoe huno ole uyiwo'ningkofi, A'amu poyo pe'nyo sohwa nihu'nahone pe'niwo'ningkohoho apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisiwo'ningkohofofoho. Jisasimo u'mantifi ole ulohonimentohofi,

¹⁹Nakwoe Lonetihwayo sohwo, Mouses nakumne'no hungkuno ole mti'mokumento, Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi motipemayo'njo sohwo poyo pe'ningkuhwoso'no oso ape hisimo koningkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi wotipemano. Mouses ose mti'mokumentisofoho. ²⁰Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nomni mta'ni hufa'u hwa'u humamojiyefoho. Tisimaso sohwo ape nomanto mehomi ane poyo pe'nimentisofoho. ²¹Oseso koningkwa'wehwo oso ape hisimo nomanto mehomi ane poyo pe'nimentisofoho. Oseso koningkwa'wehwo oso pa'nyo imentisofoho. ²²Ose'no ose'nohinofoho. Homningkwa'wehwosa hopi'nono mehomi ane poyo pe'nimentohofofoho. Tifi sohonta oso a'mu hi ose'nohini pe'nimentisofoho. ²³Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta tihwoe ape umo'nimontolo. Hofiko'nikwehwa

aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

²⁴Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye hungkuno so'nji Anituye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyoho yohoho. Oso'no sekwo hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁵Upa'nimno. A'amu poyo pe'nimentohofoho sohwa nolikafikuji hofiko ape moma'nifitnnefoho. O'o hofiko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'nifitnnefoho.

²⁶Oso hungkunoso a'amu poyo pe'nimentohofoho sohwa apa'no likapitnne'no sekwo Mousesiye hungkuno atofoma-jotaho. Iyo tifo somta'ni toho siontaningki Anituye mampaho ho'nimentisofoho. Apilohamjanji Jekoup Aisakijanji hofiko poyo pe'nimentohofofoho. I oso'no Anitu Mousesimo ulimento, Ngko Apilohamja Aisakija Jekoupijaf Anitu'nyoho. ²⁷Mouses kako ole syafihu'mento, Apilohamja Aisakija Jekoupija hofiko hohonta poyo ko pe'nimentohofoho sohwa songo humalofo so'no syafisyonto oso hungkuno hiso lutihwamentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofo sofe Anituyoho. Sekwo hungkunoso hwayo hohnjofoho. Ose ulimentisofoho.

**Anituye honingkano
hungkuno simo'mjofoho.**

(Matiyu 22:34-40)

²⁸Hwe fihwo Jutafe honingkano hungkuno lutihwamojo sohwo hofiko oso hungkuno hnnontaningkofi upa'nimentisofoho. Jisasiye hungkuno huno'njoso nupa'nonto Jisasimo nu'manto ulimento, Anituye honingkano hungkunoso nom'ne somo yakolo'nnyoso ntisoto. ²⁹Ose ulahoningki Jisas ulimento,

Honingkano hungkuno engo simo'mjo yakolo'nnyoso olenoho. A'amu Isilael soku sekwo upa'nimno. Anitu sohwo kako'nohini nakwoe Anituyoho. ³⁰Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nohinoso kakimo uyo. ³¹Honingkano hungkuno tiffinjoso olenoho. Kiko hi kumo'nonto simeho kumo'ningkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. Oso honingkano hungkuno hufa'u sohwa'u hungkuno hopi'nohinomo yakolo'nnyofoho.

³²Ose ulahoningki hwe honingkano hungkuno lutihwamojo sohwo Jisasimo ulimento, Ou Nakwoe Lonetihwayo sohwo, nehopi lohino. Anitu kako'nohini nakwoe Anituyoho. Anitu nom'nehwo mohumuyoho. ³³Ou, jije simeho, jije huno, jije yokumpohn'nyo Anitumo hopi'nono uyo. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko nom'ne a'amune'no waku-mo'nono. Nakwo oso honingkano hufa'umo iningkwaso'manji oso yahinoso nakwoe wonyo wae yafo'ne yahu fonjokisasiyo yo'mayo Anitumo uyoso'no yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho. ³⁴Oso hwe huhwo sohwoe hungkunoso Jisas nupa'nonto huno wonyoangkafofoho syafisyonto ulimento, Kikine'no Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso mofoneponoho. Ose ulahoningki a'amu nom'ne sohwa nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo so'no iyoho imentohofofoho.

**Jisas hofikimo Kilais sohwo
tihwolo ulohonimentisofoho.**

(*Matiyu 22:41-46; Luk 20:41-44*)

³⁵ Jisas Anituye ango engomo hwe moya'mi pi'ningo engomo lutihwamentisoso ulimento, A'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa olo hungkunolo peho'no lutihwa'wo'ningkohoho. Kilais kako oso Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi liwo'ningkohoho.

³⁶ Anituye Towahuno Wopingo hohonta olo hungkunolo Ntefitiye simeho mo'mo ho'nasyohoningki Ntefit ole mti'mokumento,

Anitu kako nje Hwe Engo Kilais, Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohomo ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohohtant'ni fosyohumaho.

Oso kiko nohumahoji ngko jije mango sohwo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Oso hungkunoso Ntefit mti'mokumentisofoho. ³⁷ Ihwoni. Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwati'mentiso Kilais sohune'no nje Hwe Engo hweho limentiso so'no Kilais sohwo kako Ntefitiye imuhwo imo'nyoso pipilo. Ose ulahoningki a'amu nupa'nontifi hungkuno wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho.

**A'amu honingkano hungkuno
lutihwamotofo sohwafe yahinofoho.**

(*Matiyu 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:45-47*)

³⁸ Jisas nom'ne hungkuno lutihwamento, Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohoho huno'njo sohwafe yahino somne'ne

i'waho ito'no fiyimno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'no hwapife sawemo yontifi honingkanopo emoyiwo'ningkohofofoho. Osopo emoyontaningkofi hwe moya'mi hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe engo hwasoho uliwo'ningkohoho so'no umo'niwo'ningkisofoho.

³⁹ Oso'nji hofiko tajo ango somo a'amufe simanopo humayo'no umo'niwo'ningkisofoho. Oso'nji hofiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo simo'mjo so'no umo'niwo'ningkiso hwafoho. ⁴⁰ Hofiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontifi hofiko apiwojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi ango hiso hofiko'ne nihu'nahone emawo'ningkohofihwafoho. Ose hwe huhwo sohwo tohino engo notipemapitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

**Apiwojo fisi Anitumne'no
hamniyoho ho'nahumentisofoho.**

(*Luk 21:1-4*)

⁴¹ Jisas kako Anituye tajo ango engo somo a'amu Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo sopo nohumanto hofiko ipofomo ho'nosyontaningkofi uhwonimentisofoho. A'amu hamniyoho engo'njo sohwa hamniyoho pi'ningo ho'nahumentohofofoho. ⁴² Apiwojo ho'yango anesi noponto hamniyoho we'e hufa'u ho'nahumentisofoho. Oso hamniyohoso touya anga'nohino pa'nyofoho. ⁴³ Jisas uhwononto kakoe inomokomoyo sohwanne'no joho lutimanto ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno. Olo apiwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu hopi'nono Anitumne'no ho'nasyohoho somo kakoe we'eso uyakolokwoho. ⁴⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosalokwofoso hofiko

hamniyoho engo mokosyohumuny-
ofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho
engo somta'ni Anitumne'no we'e'nohini
ho'nosyalokwofoho. Olo apiwojo losi
kako hamniyoho mokosyohumunyoso
hopi'nonohino Anitumne'no
ho'nasyohoho. Kako nom'ne ho'yangoso
nom'ne hamniyohoso nihu'no aniyoho.

**Anituye tajo ango engoso wonyo
imo'none so'no Jisas ulimentisofoho.**

13 Jisas kako Anituye tajo ango
engo mta'ango sohwo noswopa-
honingki inomokomoyo fihwo ulimento,
Nakwoe Lonetihwayo sohwo, timo uh-
wonyo. Olo ango wonyoangkafofoho.
Sojo wopingo'nji molinyofoho. ²Ose
ulahoningki Jisas ulimento, Olo ango
engo lomo luhwonalokuno. Hwangku
olo ango lomjo sojo anga'nohinoso
nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o
hofiko olo ango wopingo losomo mtihu-
pekuji womehu'mmokwojantifeho. Ose
ulimentisofoho.

**Jisas yo'mayo tango mikunimposo
i'mofapone so'no limentisofoho.**

(*Matiyu 24:3-14; Luk 21:7-19*)

³Jisas kako hwofiki'nyo Oulif
sopo nosonto osopo nta'ni Anituye
tajo ango engo somo uhwononto
ampo humamentisofoho. Pita,
Jemis, Joun, Entilu hofiko'nohini
Jisasimo u'mantifi ulohonimentohofi,
⁴Oso hungkuno ntonalohinoso
sikuno ntisomo imo'noneto. Oso
sikuno somo nakwo pipi yaneto.
We'enepi u'mofapmmontolaho.
⁵Ose ulohoningkahoningkohofi Jisas
uloma'mento. A'amu, sekwo hwasyo
hungkuno sejo so'no sekwo i'waho
ito'no fiyimno. ⁶A'amu pi'ningo engo
i'mofapikuji hofiko nje yofe ntikuji ole
selifitnnefoho, Ngko Kilais hwo'nyoho.
Anitu nihwosopo'mentiso hwo'nyoho.
Ose selifijoso a'amu pi'ningo hofikoe

hungkunomo iningkafitnnefoho.
⁷Hwangku a'amu hwaho kengoponjo
sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo
sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji
a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho
fongki'nyo'ne so'ntnne oso hungkunoso
nupa'ningkuji iyoho senyo'eno. O'o
oso yo'mayoso i'mofapihwoso'no i
ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo
sikuno moi'wo mmo'nyofoho.
⁸Hwangku a'amu temtitofo kengo
sohwanji temtitofo nom'ne sohwanji
hofiko ikujoho fongki'nifitnnefoho.
I a'amu hwaho kengoponta'ango
sohwa nom'ne hwaho kengoponjo
sohwanji ikujoho fongki'nifitnnefoho.
Hwaho ango'meemo hwomihwo
yihwosi wopayo ane mijoho engo
i'mofaponefoho. Oseso olo tango we'eso
emayofoho. Tango mikunimposo tifi
no'mo weho.

⁹Yo'mayoso uhwoningkuji sekwo
i'waho ito'no fiyimno. *Kaunisoli'*njopo
ipesemotafitnnefoho. Hofiko
tajo ango somo sekumo ikujoho
nosefongkupitnnefoho. Hofiko
ngkimo monje wenisyano likuji
hofiko sekumo hwe yofe engo'njo
hwaho mokosyohumayo sohwafepono
upesemotowantifeho. Oso'no sekwo
a'amu yofe engo'njo sohwamo
nje hungkuno wolutihwantifeho.
¹⁰I, simo'mo a'amu hopi'nono
ango'meemjoso nje hungkuno
wopingo upa'ningkujo'no tifi sikuno
moi'wo imo'nonefoho. ¹¹Hofiko
nosetimafikuji hungkuno mihwajiyo
ango somo mesehumatipijo sohonta
selohonifitnnefoho. Sekwo hungkuno
ujoso'no huno pi'ningo syafisiyo'eno.
O'o, osohonta Anitu sekwoe simehomo
hungkuno ho'nasesyihwoso'no sekwo
ulifitnnefoho. Oso hungkuno hiso
sekwoe'maho. O'o Anituye Towahuno
Wopingo oso hungkunoso lonefoho.
¹²Osohonta a'amuso koningkwa'we-

humo hungkuno liwo'ningkohoho
sopono ipemotakuji osopo hungkuno
likuji nofonjasehufitnnefoho. Hwe
fihwo kakoe mehomimne'no oso
pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso
kaningkwow'ya'umne'no mangohwa
imo'ningkuji fonjahufitnnefoho.
¹³ Oseso hwe moya'mi hopi'nono
sekumne'no simeho tohino mikunim-
poso umnonefoho. Hwapingoso
nje yofeso sekumo weho. I, a'amu
fihwo yokumpohn'nyo ne'no
lohofontaningkuhwosi sikuno ae'uyo
imo'nososo Anitu oso huhwo sohomo
utimanefoho.

**Yo'mayo wonyo hwapingo
sohwo i'mofaponefoho.**

(Matiyu 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ Hohosohonta yo'mayo nihu'no
wonyo hwapingoso ango kakine'no
masyuyo'ne somo hwasyoponoho linyo
sopo lohofihwoso'no uhwonifitnnefoho.
Ose uhwoningkuji youwo likuji
a'amu Jutiya humalofoso hwofiki'nyo
pone'no hiyaso sifitnnefoho. A'amu
olo hungkuno loso atofoso loso sohwo
huno ito'no wosyafisyono. ¹⁵ Hwe
fihwo antifepo humaso sohwo kako
hwahopo piwelikofaohwosi olo
wonyo hiso uhwoningkuhwosi kakoe
ho'yango yo'mayo so'no kakoe
angomo maswonehoho. ¹⁶ A'amu
syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe
angopo nta'ni ife woma'mo lososo
momawenefoho. O'o, le'mo'nohini
lohofonefoho. ¹⁷ Oso sikuno somo
moya'mi simeho'njo sofansi mehomi
we'e amno unyo sofantne'no ngko
hitoho ntokwoho. Hofiko hiyaso
komo'no le'mofoso pipilo. ¹⁸ Olo sikuno
hiyaso le'mofone'ne wojoso sikuno
meeofoso so'nji i'mofaposo'manji
sekwo le'mofoso pipilo. Oso'no
sekwo Mpohumo jomo ulikuno.
¹⁹ Olo tohino tipemayo sohonta'ne'no

selalokweso mikunimposofoho. Anitu
simo'mo yo'mayo mti'mokumentiso
sohonta ajuyohwosa humapmmotofoso
sohonta, olohonta, olo hwaholo
oso tohino pa'nyoso m'mofaponefoho.
Olo tohino engo tipemayo lohonta
yakolo'nnyofoho. Tifi no'mo tango
apa'nohinoso ose'ne'maho. ²⁰ Oso
sikuno tohino mayo somo Anitu kako
tifo mmokiyo'manji a'amu nihu'no
hopi'nono poyo nto imo'nifijo'nesohilo.
I oso'no Anitu kakoe a'amu
uhwosopo'mentiso somne'no huno
syafisyihwosi sikuno oso tohino mayo
so'no tifo imokumne'ento imentisofoho.

²¹ Osohonta hwe fihwo ole
noselonefoho, Olopo uhwonimno. Kilais
olopo humaho. Ou, a'amu nom'nihwo
selososo, Uhwonimno. Kilais oso
nompomo humaho. Ose selikujo'no
sekwo hofikoe hungkunomo tifi
iningkayo'eno. ²² Osohonta a'amu fihwo
ole selososo, Ngko Kilais hwo'nyoho.
Nom'nihwo Anituye hungkuno hwasyo
lutihwayo sohwa i'mofapikuji yo'mayo
wonyoangkafo yamofoso sekumo
esetihwafitnnefoho. A'amu Anituye
hungkunomo esetihwafitnnefoho.
A'amu Anituye hungkunomo
miningkayo'njo hopi'nohinoso oso
hisofe hungkunomo iningkafitnnefoho.
I, Anituye a'amu neso hungkuno
hwasyomo uningkwantifitikeno likuji
yo'mayo wonyoangkafososo yamofoso
esetihwafitnnefoho. ²³ Oso'no sekwo
timo ito'no uhwontohumamno. Olo
yo'mayo hilo so'no nto selohefoho.
Oso'no yo'mayo uhwonifijo so'no huno
ito'no seyonefoho

**A'amufe Hwomu sohwo
hwangku noponefoho.**

(Matiyu 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ Oso tango hiso moi'wo
imo'ningkuhwoso'no mofehi'nyo
sikwo'mno imo'ningkuhwoso'no

hamno majo'njo ihwosi ²⁵ hntokwaliyo ahwomonta'ango nopiwasyonefoho. Yo'mayo ahwomomjo yokumpohn'nyo yomo yomo ifitnnefoho. ²⁶ Oso hiso i'mofopahoningkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo mikunimposo'nji kakoe pomponaho engo'nji noponefoho. ²⁷ Hohosohonta Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwajihwosi angomeemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efohoto'nawojo'meemjo somo mihwofojonefoho.

Iyoswo yonimofoso uhwoningkuji ole huno waseyono jefo umontoe'nefoho.

(Matiyu 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonimno. Uyonimofoso uhwoningkuji jefo uyimonte'nefoho. ²⁹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwoningkuji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁰ Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi olopo hwaho lopo nohumentaningkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³¹ Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowentihwonefoho.

A'amu hopi'nono oso sikuno so'no huno muyonefoho.

(Matiyu 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36)

³² Oso sikuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomo'mjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo Anitu kako'nohini huno uyalofoho.

³³ Oso sikuno hiso sekwo huno maseyihwoso'no sekwo ito'no

fohontohumamno. ³⁴ Piso'mo'nyo ikutoho. Pahnimo hungkuno upa'nimno. Ngko olo pa'nyo hwo'nyoho. Hwe engo sohwo hano ikanopo wa'mo lonto kako kakoe syoho ulohofiyo anga'no anga'nohino sohwo syoho yano ulofihwosi hwe hoku'yo mokosyohumayo sohumo ole ulimontono, Ito'no uhwontohumaho. Ose ulihwosi wamontonoho. Ose ulonto, ulimento, ³⁵ Sekwo olo hwe huhwo sohwo pone sohonta huno maseyonefoho. Sikuno'njilikeno. Sikwo'miyomtikeno. Yihufo yokajo'n-jilikeno. Imingo ne'njilikeno. Ose'manji timo ito'no fohontohumamno. ³⁶ Sekwo saho fesyowentaningkuji kako komo'noponoho likuji ito'no fohontohumamno. ³⁷ Oso hungkuno seloheso a'amu hopi'nonohinomo ulalokweno. Ito'no fohontohumamno.

Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo fonjosyane'entifi hnnimentohofofoho.

(Matiyu 26:1-5; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)

14 A'amu Jutafe Sikuno Engo imo'nyo sopo i'mofayo'ne sikuno hufa'u wentaningki oso sikuno simo'mjoso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyofoho. [§] Sikuno nom'nehwi hofiko wopayo engo mokamo'nnyoso nimotofofoho. Oso sikuno engo hufa'u m'mofape sohonta sikuno hufa'u nowentaningki oso hwe tajo anga syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji uhu'mokontifi, Hofiko Jisasimo aho hiyaso'mo kehwasi nofonjosyane'entifi honingkano'no tipmmentohofofoho. ² Ole hnnimentohofi, olo hiloso Anitu

[§]14:1 Mt 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomo wopayo engo nontaningkuji aho kehwaso'no nonahoningkuji, a'amu hofiko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sikuno Engo homo somo nakwo Jisasimo aho kehwaloho. Ose hnnimentohofofoho.

A'mu fisi Jisasiye mnokinopo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso usohumentisofoho.

(*Matiyu 26:6-13; Joun 12:1-8*)

³Jisas kako Saimouniye ango Mpetani sopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. Jisas hofiko'nji wopayo nontaningkofi a'mu fisi sojo ahwonte we'e hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso motoswapmmentisofoho. Oso mijo so'no hamniyoho mpe we'e'maho. Nomotoswaponto ahwonte maneso hohwanipo lohofonto Jisasiye mnokinopo mijo sohumentisofoho.

⁴Nosisyontaningki a'amu fihwa uhwonontifi simano hintotohino umningkahoningki hnnimentohofi, Oloso wopingo'maho. Hwone mijo wonyoangkafososi siki sisiyoso peho'neto. ⁵Olo mijo loso'no a'amu fihwo hamniyoho mikunimposo (300 *tenaliyo*) **nejapontentesi oso hamniyoho a'amu wopayo umofonyo iyo ne'no uyihwanesohilo. Ose hnnontifi a'mu simo yoka ulimentohofofoho.

⁶Yoka ulahoningkofi Jisas ulimento, Kakoe syohofoho. Sekwo peho'no olosimo simeho tango uyalokwofo. Kako ngkimo wopingo ntohokwoho.

⁷A'amu yo'mayo umofonyo iwo'ningkohofoso sekwo'nji ne'nohino humawo'ningkohofofoho. Sekwo hofikimo ufo'mantifi'manji nohono

ufo'mapmno. I oso'no ngko sekwo'nji olo hwaho lopo ne'no nohumanti'mne hwoni'maho. ⁸Olo hiso ntohofisoso wopingofoho. Kako nakwo a'amufe pijafo pi'nimomo woho'nosyano lontani ehulohofiwo'ningkuhwone hopaso ehontohokwoho. ⁹Hungkuno nehopi waselimo. Ango yawojo'meemo nje hungkuno wopingo a'amu somo ulikujoso olo a'mu losi ntohofiso sotnne'no ulifitnnefoho. Oso'no a'amu pi'ningo engo olo a'mu losimne'no syafihupitnnefoho.

Jisasine'no Jutas a'amumo tokoyo'ofu imentisofoho.

(*Matiyu 26:14-16; Luk 22:3-6*)

¹⁰Osohonta Jutas Isikaluyout kako Jisasiye inomokomoyo a'amu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uhwasopo'mentiso sohwo kako oso a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwo Jisasine'no aho kopitnne'no ufo'ma'mo lonto hofikoe angopo u'ma'mentisofoho.

¹¹Hofiko nupa'nontifi simeho wopingo umo'ningkahoningki oso hiso'no hamniyoho wokijopano ulimentohofofoho. Oseso Jutas Jisasimo utihwamne'ento honingkano imofone syofisyoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo somo wopayo nimentohofofoho.

(*Matiyu 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30*)

¹²Sikuno Engo simo'mjo Wopayo Feejo Lohonimotofo Sikuno somo hofiko yahu fonjahumotofo sohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso

**14:5 *tenaliyo* —hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo sikuno anga'nohino'no *tenaliyo* kenga'no ma'masofoho. *titi huntilet* 300 *tenaliyo* so oso hamniyoho soswo anga'nohino'nefoho.)

somme'ne Syafisiyo Sikuno Engo ††osome'no wopayo naneso nti'mo nti'mo esyohumanehwono. ¹³Ose ulahoningkofi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ulimento, Siko antime engo sopo nowehosisi osopo hwe fihwo kako mitihwontoho'njo sohomo uswo'ningkohosisi kakimo tifi finingkunyo. ¹⁴Kako angomo syuhwoso'no oso ango kakwo'yohwo sohomo ole ulinyo, Hwe Engo sohwo kako hungkuno ole lehwajohoho. Ngko'ne ango nje inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo iyoho humayo somo wopayoso ntipi wonantaneto. Ose lehwajohoho. ¹⁵Ose ulohosiso'no kako ango tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo wosetihwamontonoho. Ango somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho. Osopo wopayo nakune'no ito'no fesyohumunyo. Ose ulonto uhwantimentisofoho. ¹⁶Uhwatimentisoso siko nowenji antime engo sopo i'mofaponji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso tipema'mentisiyefoho. Notipemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho. ¹⁷Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwanji i'mofapmmentohofofoho. ¹⁸Hofiko epohumayopo wopayo nopemo'nowentifi nonontaningkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe fihwo nakwo'nji wopayo nalokuhwone sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanihumonte hweho. ¹⁹Ose ulahoningki hofiko simeho tango uyimentisofoho. Hwe anga'no anga'nohino sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwolaho. Nakwolaho. Ose ulimentohofofoho. ²⁰Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Nje inomokomoyo sohwasu hwe anga'no sekwo'njo mta'angohwo

ngko'nji wopayo mijomo yomahwe oso hunonoho. ²¹A'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwa iyoswomo mti'mokumentohofopa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umonimontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwa tokoyo'ofotohofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njonyontentesi wopingo'nesohilo. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwa mijo'nji wopayo'nji umentisofoho.

(Matiyu 26:26-30; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)

²²Hofiko nontaningkofi Jisas wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujo lohofonto hofikimo uyonto ulimento, Sekwo mapmno. Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. ²³Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwa uyahoningki hofiko mijo nimentohofofoho. ²⁴Jisas ulimento, Oloso nje honiyofoho. A'amukune'no usihumahono. Olo honiyoso ngko Anitu'nji sekwo'nji makotiku'nyo'ne usihumahono. Nje honiyoso losomo Anitu uhwonngkuhwosi sekwo Anitu'nji makotiku'nyoso ne imo'nyonefoho. ²⁵Upa'nimno. Hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Nom'ne sikuno somo olo ipisayo mijo apa'no manimnehono. Manyo'njo uyimnoho. O'lo Anitu yokumpohn'nyo mokosyohumaso sopo ipisayo mijo songo nimnefoho. ²⁶Ose ulahoningki hofiko ta anga'no lontifi noswapontifi hwofiki'nyo Oulifine'no kotasimentohofofoho.

††14:12 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Jisas Pitamo ulimento, Kiko hohujo ukinjanimo'monnoho.

(*Matiyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38*)

²⁷ Jisas ulimento, Sekwo ngkimo nihwajikui hiyaso wohumpeentifeho. Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu yahu *sipsip* mokosyohumayo sohumo fonjasyikujono yahu sohwa hiyaso wohumpeentifeho. ²⁸ I oso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no simo'mo sepo'mnefoho. ²⁹ Ose ulahoningki Pita ulimento, Nom'ne hopi'nonohino sohwa hofiko ko kuhwoti'mopijoso ngko mokuhwoti'mo'mnehono. ³⁰ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi wakilimonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo yihufu tosika yoka hufa'u malontaningkuhwosi kiko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sihune ole ulimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohojo'no yihufu sohwo yoka walimontonoho. ³¹ Ose ulahoningki Pita nihu'no yokumpohn'nyo ulimento, Awonoho. Ose'maho. Ngko kikumne'no huno maniyohoyohoho eso mulimnehono. O'o ngko kiko'nji fonjanisiyo so'manji oso hungkunoso mulimnehono. Ose ulahoningki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo osenohino mjulimentohofofoho.

Jisas Ngketisemani sopo Anitumo jomo ulimentisofoho.

(*Matiyu 26:36-46; Luk 22:39-46*)

³² Hofiko Ngketisemani iyo uyo syoho sopono umentohofofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Olopo foyohumamno. Ngko nu'mo Mpohumo jomo ulimo. ³³ Ose ulonto, kako Pita, Jemis, Joun'nji nutimanto we'nenepi nowentifi Jisas simeho tango

mikumimoposo umentisofoho. ³⁴ Oso'no Jisas ulimento, Nje simeho tango mokunimposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Olopo sekwo ito'no foyohumafikui nohontohumamno. ³⁵ Ose ulonto we'enehwo nowento hwahopo ipitofawento kako Anitumo oso tohino hiso i'mofapososo uyakolofone jomo ulimentisofoho. ³⁶ Ole ulimento, Mpohwo, kiko yo'mayo hopi'nono ihnehino. Olo tango ni'masoso wae feenimfo. I oso'no nje nimo'nyo somo iningkahutoho. O'o jije kumo'nyo somo tifi finingkayo.

³⁷ Ose ulonto nolikokwaponto inomokomoyo sohwa uhumojohamentiso sopo saho foyowentaningkofi u'manto Pitamo ulimento, Saimoun, saho peho'no foyawotnno. Kiko we'enehwo monohontohumayo'njotaho. ³⁸ Seten sekumo yamofo selohofonoho. Sekwo ngkine'no nohontohumafikui sekwo yamofo ne'masoso yahino wonyo somo nopiwesyanoho likui Mpohumo jomo ulimno. Sekwo wopingo'nohini uyano ko lifijoso sekwo yokumpohn'nyo hopo'maho.

³⁹ Ose ulonto, we'enepe nowento hungkuno Anitumo nto ulimentisoso apa'no ulimentisofoho. ⁴⁰ Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwa timosaho engo uningkahoningki saho foyowentaningkofi u'mahoningki hofiko wonimango'no yontifi nakwo pehofo ulanehwono lontifi imentohofofoho. ⁴¹ Jisas Mpohumo apa'no jomo ulonto asomo noponto ulimento, Sekwo saho ne'no lofosyawotofo. Nta'noho. Nje sikuno moi'wonoho. Ihwoni, A'amufe Hwomu sohumne'no a'amu wonyo sohwo tokoyo'ofoto nto imasofoho. ⁴² Sekwo filikapmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no

tokoyo'ofo ntoho'maso sohwo nto pohoho.

A'amu Jisasimo aho ko'mentohofofoho.

(*Matiyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12*)

⁴³Ose lontaningki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopinono sife mta'ni hufa'u sohwo komo'no i'mofapmentisofoho.

A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Isilaelife hwe engo sohwanji a'amu pi'ningo engo itokuso'njo hosimno'njo sohwamo lutimahoningkofi Jutas kako Jisasiyepono ipemotamentisofoho.

⁴⁴Jutas oso a'amu sohwamo yamofa itihwayo'ne ole ulimento, Hwe sohmo nu'mahm'mo hinjoho hu'nimeso oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohomo sekwo aho kekuji fipemotawomno. Ose nto ulimentisofoho.

⁴⁵Oseso Jutas Jisasimo u'manto ulimento, Nje Lontihwayohwo, ulonto hinjoho hu'nimentisofoho.

⁴⁶A'amu sohwa ose uhwonontifi Jisasimo aho yokumpohn'nyo ko'mentohofofoho.

⁴⁷Jisasiye inomokomoyo fihwo kakoe hwakuhwajo iwasipento kako oso tajo ango syoho'njo sohwife hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwoe halohomo loku'mentisofoho.

Lojwahoningki halohoso piwahu'mentisofoho.

⁴⁸Jisas ulohonimento, Sekwo a'amu hufo iwo'ningkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo.

⁴⁹Sikuno engolopohamo ngko sekwo'nji Anituye tajo ango engo somo Anituye hungkuno lutihwahoningko sekwo osopo manikoso'njo iwo'ningkohofihwasoho. I oso'no hungkuno hohonta mti'mokumentohofoso olohonta nehopi

imo'nalofoho. Oso'no olo hiloso ntohohofoho.

⁵⁰Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofofoho.

⁵¹Hwomu fihwo kako hwapife'nohini inyohwo Jisasimo tifi iningkawahoningki a'amu sohwa hwomu sohomo aho wokano lontifi imentohofoso

⁵²hwomu sohwoe hwapife mokoloswoma'mentohofoso a'apaho'nohino le'ma'mentisofoho.

A'amu 'kaunisol' sohwanne'no Jisasimo ipemotawomentohofofoho.

(*Matiyu 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24*)

⁵³Hofiko Jisasimo a'amu tajo ango syoho'njo sohwife hwe yofe engo'njo hwe engo sohwoe pone Anitumne'no jomo limojo sohwoepono ipemotapontifi angopo u'mofopahoningkofi a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji, a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko *kaunisol* syoho so'no uhu'mokumentohofofoho.

⁵⁴Pita Jisasimo ko iningkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'miwe-sofoho. Kako hwe engo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwife angkuhwafopo i'mofawento osopo a'amu uhwontohumayo syoho'njo sohwanji toho imokinimentisofoho.

⁵⁵Pita nohumentaningki angomno a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo hopi'nonohino sohwanji Jisasimne'no hungkuno tango'njo poyo imo'nyo'ne wotipeentifi ko imentohofoso

⁵⁶a'amu pi'ningo Jisas yo'mayo imentiso so'no hwasyo hwasyo lontifi hofikoe hungkunoso kengo kengo limentohofofoho. A'amu hufa'u hungkuno afa majofoho. A'amu fihwa nolikafontifi hwasyo hungkuno ulimentohofi,

⁵⁷Olo hungkunoso

upa'nimalohwonefoho. ⁵⁸Jisas ole limasofoho. Anituye tajo ango engoso a'amu aho'nji molimentohofoho somo ngko wae weeo'mnoho. Sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no nom'ne ango engo wamolimonnoho. Aho'nji wamolimonti'maho. ⁵⁹Ose lontifi, Hwasyo hungkuno pi'ningo lokwoposiwati'mentohofoso ne mmo'nyofoho. ⁶⁰Oso'no hofiko Jisasiye hungkuno tang'o'njo so'no wonyopi tipehoningkofi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo ajwopo nolikofalohofonto, Jisasimo ulimento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokwofo losofo. ⁶¹Ose ulahoningki Jisas hungkuno majofoho. Mampi'nyo humamentisofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo apa'no ulohonimento, Anitu nakwo a'amu Juta hn'nimo nefo'mayo'ne lokuhwatimentiso hwsilaho. Anitu nakwo kakoe yofe ho'nomawo'ningkuhwone sohwoe Hwomu Ne hwsilaho. Awolaho. ⁶²Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ou, osoho hwo'nyoho. Sekwo A'amufe Hwomu sohwo Anitu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwapingo sohwoe aho anga sohoht'a'ni humentaningkuhwosi uhwonifitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo pontaningkuhwosi uhwonifitnnefoho. ⁶³Jisas ose ulahoningki oso hwe tajo ango syoho'njo sohwa simano hintotolino umnimentiso so'no kakoe hwapife manji'mofo we'enehwo sisimpento ulimento, Nakwo nom'ne a'amu Jisasimne'no hungkuno jo'neso johoho peho'no ulanehwono. ⁶⁴O'o sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'ningkohoho. Kakimo pipi ulohofanehwono. Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Hwe wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono.

⁶⁵Ose lontifi a'amu fehohnjo sohwa Jisasimo memijo uyati'mofontifi Jisasimo ikujoho fonjontifi ulimentohofi, Tihwo kufonjohoho. Yofeso fonaso. Ose ulahoningkofi a'amu mekin'o'njo sohwa Jisasiye simo'mango sopo aho pehusi'mentohofohoho.

Pita ole limento, Ngko Jisas hne'no huno maniyohoyohoho.

(Matiyu 26:69-75; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27)

⁶⁶Nofonjontaningkofi Pita angkuhwafopo nohumentaningki a'musi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyosi u'manto, ⁶⁷Pita toho imokinontaningki uhwononto ulimento, Kiko Jisas Nasalet nta'ango sohwonji emoimotnno hwsosoho. ⁶⁸Ose ulahoningki Pita ulimento, Hwasyo lohino, Oso hwe sohune'no ngko huno maniyohoyohoho. Ose ulonto nolikafonto kusopo ko'mo'mentisofoho. ⁶⁹Osoho nohumentaningki a'musi apa'no Pitamo uhwononto a'amu mofoponjo sohwo ulimento, Oso hwe nongkwo sohwo Jisasimo tifi inomokomoyiwo'ningkiso hweho. ⁷⁰Ose ulahoningki Pita apa'no awonoho ulimentisofoho. Hwangku we'e nehwo a'amu mofopo humalohofontohoho sohwa Pitamo apa'no ulimentohofi, Nehopeho. Kiko hofiko'nji emoimotnno hwsosoho. Kiko Ngkalilinta'ango hwsosoho. ⁷¹Ose ulahoningkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko hwasyo hungkuno selimeso Anitu tohino wontapono. Oso hwe sekwo ntohoho sohwo ngko yofe mihwofe'njo hweho. Nehopi lohono. ⁷²Ose ulahoningki komo'no tosika yoka apa'no limentisofoho. Pita nupa'nonto Jisas hungkuno ulimentiso so'no huno syafihu'mentisofoho. Jisas ose nto ulimentisofoho. Yihufu tosikasoo

yoka hufa'u lososo sohonta Pita kiko ngkine'no mango hufa'u sihune ole walimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Oso hungkuno Jisas ulimentiso so'no Pita syafisyonto humotaho engo limentisofoho.

Hofiko Pailotiyepono Jisasimo ipemotapmmentohofofoho.

(Matiyu 27:1-2; Luk 23:1-5; Joun 18:28-38)

15 Imingo ne'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji *kaunisol* a'amu hopi'nono nuhu'mokontifi Jisasimne'no hnnimentohofofoho. Nohnnontifi Jisasimo aho kentifi ahwomo nano kilofontifi Pailot hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoepono Jisasimo ipemotapmmentohofofoho. ²Ipemotopahoningkofi Pailot Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe hwe engo hwsilaho. Ose ulahoningki Jisas ulimento. Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ³A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwa Pailotimo hwasyo hungkuno Jisasimne'no mjalimentohofofoho. ⁴Pailot Jisasimo apa'no ulohonimento, Oso hungkuno pi'ningo kikine'no mjakilimihwofo upa'ningkinoso kiko aku hungkuno pehofo ulimto. ⁵Ose ulahoningki Jisas nom'ne hungkuno mujo'njo yahoningki Pailot yomo yonto huno pi'ningo syafihu'mentisofoho.

Pailot Jisasine'no ulimento, Iyomo fonjinto'ofahumno.

(Matiyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)

⁶Soswo huhwo huhwi oso sikuno iyoho humayo engo somo Pailot kako hwe fihumo impo'ango mta'angohwo nihu'nahone isihutofihwatimojofoho.

A'amu Jutaso hofiko hwe fihwoe yofe ulahoningkofi Pailot hofikoe hungkunomo tifi iningkamojofoho. ⁷Oso hohosohonta hwe fihwa yokumpohn'nyo sohwa hofiko hofikoe hwe engo a'amumo mokosyohumayo'njo sohwamo ikujoho nofonjontifi a'amu fehohnjo somo fonjosyahoningkofi impo'angomo intofahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo impo'angomo humamentiso sohwo anga'no hwe kakoe yofe Mpolapas. ⁸Hwe moya'mi pi'ningo engo uhu'mokontifi Pailotimo u'mantifi ulimentohofi, Olo Sikuno Engo lomo kiko hwe anga'no impo'ango mta'ni usihutofihwatimonntaho. Oso yahinoso apa'no fiyo. ⁹⁻¹⁰Oso'no Pailot kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo ulimento, Olo hwe lohwo yofe engo'njo semokosyohumayo'ne sohomo ngko usihutofono laseningkohoho. Pailot kako huno moi'wonoho. A'amu pi'ningo engo Jisasimo isihutofihwajiyo'ne ulimentohofso'no a'amu tajo ango syoho'njo sohwa Jisas ne'no simano hintotolino umningkahoningki Jisasimo aho ko'mentohofofoho. ¹¹Ose ulahoningki a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko a'amu ajwo sopo lohofontifi a'amufe simehomo ulikofantifi ulimentohofi, Mpolapasine'no ulimno. Jisas nakwolaho. Mpolapas usihutofo. Ose ulimno. ¹²Ose ulahoningkofi Pailot apa'no ulohonimento, Olo hwe yofe engo'njo semokosyohumayo'ne lohomo ngko pipi uloho'mnehono. ¹³Ose ulahoningki a'amu hopi'nono joho limentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. ¹⁴Ose ulahoningkofi Pailot ulohonimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahoningkofi a'amu joho mohm'no liwo'nimentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. ¹⁵Ose ulahoningkofi Pailot hofikoe simeho

wopingo umo'nono lonto Mpolapasimo isihutofihwajonto, kakoe hwe itokuso'njo sohwa ulimento, Jisasimo impe'nji fonjikuji iyopo fonjinto'ofahumno. Ose ulimentisofoho.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisasimo sitofo ulimentohofofoho.

(*Matiyu 27:27-31; Joun 19:2-3*)

¹⁶ A'amu huhwo sohwa Jisasimo a'amu mokosyohumayo sohwoe tojo somo ipemotawontifi nom'ne hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwanne'no joho lutimantifi uhwonimno ulimentohofofoho.

¹⁷ Nuhu'mokontifi manji'mofo miyo'nohino so'nji Jisasiye sangopo ho'nasyontifi impe yongo'njoso nokikisontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho.

¹⁸ Ose imentohofoso, Jisasimo atife itihwantifi sitofo ulimentohofi, Ou hwe engo sohwoi kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'ningkino sohwsilaho.

¹⁹ Ose ulontifi nom'nehwa fo'me'nji mnokinopo hwaningo fonjontifi memijo simanopo yatu'mo lohofontifi Jisasiye yofe ho'nomayo'no hwoomtame poji uloho'mentohofofoho.

²⁰ Hofiko sitofo moi'wo ulontifi manji'mofo miyo'nohinoso yojasyontifi kakoe manji'mofo uloho'mentohofofoho. Ose yontifi kakimo mempo hohonta'ni iyomo fonjinto'ofasiyo'ne spono ipemotamentohofofoho.

Hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(*Matiyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27*)

²¹ Nosontifi hwe nom'nehumo uswo'nimentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Saimoun, Sailininta'ango hweho. Alekisanta'nji Lufosiyo kaningkwohweho. Saimoun kako syoho mta'ango sohwo Jelusalemne'no

wasimo lonto ko yahoningki hwe itokuso'njo sohwa yokumpohn'nyo ulimentohofi, Jisasiye iyo hwojiyafujiyo mokaho'nyo. ²² Ose ulontifi Jisasimo hwofiki'nyo we'e Ngkoulikota sopo ipemotamentohofofoho. Oso yofe Ngkoulikota hwapingo olenoho. A'momnokino yokino huyo'mango pa'nyoponoho. ²³ Osopo si'mofontifi tohino umnonoho lontifi hofiko ipisayo mijo iyoho'njo Jisasimo uyahoningkofi kako nimentiso'maho. ²⁴ Manyo'njo yohoningki hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nofonjinto'ofosyantifi hofiko syohi'nyo yontifi Jisasiye manji'mofo yo'mayo so'no tihwo woma'mtolikeno lontifi yamofa imentohofofoho.

²⁵ Mofehi'nyo imingo'nji (9 *kilouk*) Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁶ Jisas kako poyo imo'nyo so'no iyoswomo mti'mokumentohofi, A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Oso iyoswo hiso Jisasiye iyo mnokino sopo hofojahumentohofofoho. ²⁷ Hwe hufa'u ikujoho'nji hufo'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Hwe nom'nihwo Jisasiye aho angahohnta'ni, hwe nom'nihwo Jisasiye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁸ [Hohonta hungkuno mti'mokumentohofoso

oso sikuno somo ne imo'nimentisoso ole, Kako a'amu wonyo'njopo nohumentaningki a'amu huhwo wonyo hweho limentohofofoho.]

²⁹ Hwe moya'miso nopohotawentifi mnokingkwa'ningkwa'nnyo yontifi sitofo ulimentohofi, Kiko ole liwo'ningkini, Anituye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'nimontonoho. Ose ulontifi tikafo jimentohofofoho.

³⁰ Kiko fo'ma'nyo. Ose ulontifi

ulimentohofu, Iyopo nta'ni fikotape. Ose ulimentohofufoho. ³¹ A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko a'amu ajwo somo lohofontifi Jisasimo sitofo mohm'no hnnimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'ningkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. ³² Kako Kilais Anitu uhwatimentiso hweho. A'amu Isilaelife yofe engo'njo mokosyohumayo'ne hweho. Oso'no kako iyopo nta'ni kotapihwoso'no uhwoninkuhwasi nakwo simeho hi'ntnnono uyantanoho. Ose lontifi tikafo jimentohofufoho. Oso hwe wonyo Jisasi'njopo fonjinto'ofahumentohofu huhwa'u'ntnne'no Jisasimo sitofo ulimentisiyefofo.

Jisas poyo imo'nimentisofoho.

(*Matiyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30*)

³³ Hinjo ajwo kuntoliyopo sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 *kilouk*) oso'nji apa'no longkongkahoningki mofehi'nyo limentisofoho. ³⁴ Sikuno moi'wo imo'ningkahoningki Jisas joho mohm'no limento, *Eloui, Eloui, lama sapakitani*. Oso hungkuno iwolo'mo ole, Nje Anitu, nje Anitu, peho'no nisikwojantokuno. ³⁵ Ose lahoningki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nontifi huno muyahoningki limentohofi, Upa'nimno. Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohumne'no joho lalofoho. ³⁶ Hwe fihwo komo'no nowento hwapife we'e mijo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto nuyonto ulimento, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nopihwosi iyo mta'ni ufo'ma'mtolikeno. ³⁷ Ose

ulahoningki Jisas joho mohm'no lonto poyo imo'nimentisofoho.

³⁸ Poyo imo'ningkahoningki hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwopo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpilipeehinyoso yokintahopo nta'ni tomente sisimpo lohofonto hufa'u imo'nimentisofoho. ³⁹ A'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo Jisasiye simanopo lohofonto, Jisas poyo imo'ningkahoningki uhwononto ulimento, Olo hwe lohwo Anituye Hwomu Ne hweho.

⁴⁰ Moya'mi sofa ikano nonje sopo lohofontifi Jisasimo timo humuhwontohumantohofufoho. Moya'mi fifa yofe ole, Maliya Makitola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemis hwe songo sohwo'nji Jousepi'njiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Saloumiyoho. ⁴¹ Oso fanji nom'ne moya'mi sofa Jisas hwaho Ngkalili emoimojo sohonta hofiko tifi iningkawentifi ufo'ma'mentohofufoho. Oso moya'mi sofa Jisasi'nji Jelusalemne'no pmmmentohofufoho.

Hofiko Jisasiye pijafo sokimomo ho'nahumentohofufoho.

(*Matiyu 27:57-61; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42*)

⁴²⁻⁴³ Oso sikuno Filaita somo mofehi'nyo ukwo'mokumto iyoso'nji Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmmmentisofoho. Kako *kaunisol* syoho'njo hweho. Kako hwe wopingo hweho. A'amu hopi'nono kakoe yofe ho'noma'motofufoho. Kako oso hwe Anitu uhwatimo limentiso sohwe pe-e'ne sikuno so'no hontohumamojo hweho. Kako sikuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo so'no syafisyonto kako iyoho we'e ko uningkahoningki yokumpohn'nyo imo'nonto Pailotimo u'manto Jisasiye pijafo mayo'ne ulohonimentisofoho.

⁴⁴Ose ulohonimentisoso Pailot yomo yonto syafihu'mento nto kape'ningkohoho. Ose syafisyonto hwe engo itokuso'njo sohumo joho lutimanto ulimento, Jisas poyo nto limo'ningkohoho. ⁴⁵Ose ulahoningki eno ulahoningki Pailot Jousepimo ulimento, E'wano. Pijafoso maho. ⁴⁶Ose ulahoningki Jousep hwapife halojo wonyoangkafo mpe yonto Jisasiye pijafoso iyo mta'ni nomanto hwapife somo ifohumpento sokimomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo ili'mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo yiwolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho. ⁴⁷Maliya ango Makitolanta'angosi'nji Maliya Jousisiye kona'wohi'nji siko Jisas ho'nahumentohoho sopo uhwonimentisoyefoho.

Jisas apa'no lika'mentisofoho.

(Matyu 28:1-8; Luk 24:1-12; Joun 20:1-10)

16 Sikuno iyoho humayo'neso nto memjaofahoningki Maliya ango Makitola nta'angosi, Maliya Jemisiye kona'wohisi'nji Saloumi'nji hofiko hwone mijo akino'njo Jisasiye pijafomo ehulohoho'ne mpe imentohofofoho. ²Mo'ningka Sante imingo'nji iyoho longkongkahoningki hofiko nolika-fontifi Jisasimo ho'nahumentohoho sopo umentohofofoho. ³Nowentifi hnnimentohofi, Oso sojo mikunimposo hofiku'yopo pijwahumalofoso tihwo womeho'nonaofimontolo. ⁴Ose hnnontifi uhwonimentohofoso sojo mikunimpososo nto meho'na'mentohoho uhwonimentohofofoho. Nto hwsompeehumentohofofoho. ⁵Oseso sokimo somo noswontifi uhwonimentohofoso hwe songo hwapife halojo sawemo'njo sohwo moyami sofafe aho angahohnta'ni

nohumentaningki uhwonontifi hofiko yomo yomo imentohofofoho.

⁶Oso hwe huhwo sohwo ulimento, Sekwo yomo ikutoho. Ngko huno niyohoho. Sekwo Jisas Nasaletnta'ango a'amu fonjinto'ofohumalofo sohune'no tipeelokwofo. Kako nto likakwoho. Olopo mohumuyoho. Uhwonimno. Noho'nohumalofo sopo aneponoho. ⁷Oseso sekwo nowekuji Pita'nji inomokomoyo nom'ne sohwo ulimno. Jisas Ngkaliline'no simo'mo nto sepo'maho. Ose ulimno.

⁸Ose ulahoningki noswapontifi yomo yomo yontifi komo'no umentohofoso iyoho unimentiso so'no a'amu nom'nemo yo'mayo uhwonimentohoho so'no mulimmentohofofoho.

Maliya ango Makitolanta'angosi Jisasimo uhwonimentisofoho.

(Joun 20:11-18)

⁹Santemo iyohohwe'nji Jisas likofahoningki Maliya ango Makitolanta'angosi Jisasimo kaki'no uhwonimentisofoho. Oso hisimo Jisas hohonta towahuno wonyo aho anga'no hopi'nono nom'ne hnta'ni hufa'u sohwa wae yao'mentisofoho. ¹⁰Maliya nowento a'amu Jisasi'nji emmotofoto sohwo u'manto hofiko simeho tango'nji humotaho lontanangkofi, ¹¹Maliya ulimento, Jisas songo humaho. Nuhwoningokohi'nyoho. Ose ulahoningki nupa'nontifi huno syafihu'mentohofi, Hwasyo nalohoho syafisyontifi a'mu hisiye hungkunomo simeho hi'ntnono muyofoho.

Jisas kako inomokomoyo hufa'u hwa'umo honingkanopo uswo'nimentisofoho.

(Luk 24:13-35)

¹²Hwangku hwe hufa'u hwa'u ango Jelusalem uliko'manji honingkanopo nowentaningki Jisas a'amu nom'ne

pa'ningohwo u'mahoningki ¹³siko yofe uhwo'mentisiyo so'no asomo noponji inomokomoyo nom'ne sohwo ulahoningki hofiko haloho miyo'njo yontifi simeho hi'ntnnono muyofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwo u'manto syoho uyimentisofoho.

(Matiyu 28:12-20; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)

¹⁴Hwangku inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'no sohwo angomo nohumantifi wopayo nontaningkofi Jisas nu'manto yoka ulimentisofoho. Hwapingoso ole hofiko simeho hi'ntnnono muyo'nefoho. A'amu nom'ne sohwo inomokomoyo sohwo Jisas nto lika'maho. Nakwo uhwo'ningkuhwo ulahoningkofi hofiko hwasyo hungkunofoho huno syafihu'mentohofofoho. ¹⁵Jisas ulimento, Sekwo angomeemo humpekuji a'amu hopi'nonohino somo nje hungkuno wopingoso filutihwafikuno. ¹⁶A'amu oso hungkuno hiso nupa'ningkuji simeho hi'ntnnono sejapikuji mijo mapijoso Anituye a'amu ne imo'nifitnefoho. A'amu oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono muyo'njo somo Anitu hofikoe

honingkano wonyo'ne hungkuno tango uyonefoho. ¹⁷A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso ole ifitnefoho. Nje yokumpohn'nyo'nji towahuno wonyo wae ifitnefoho. A'amu kengofe hungkunoso lifitnefoho. ¹⁸Hofiko homa aho kapijoso mijo pe'nyo'ne nifijoso poyo mmo'nifitnefoho. Hofiko a'amu mnokino'njo somo aho kisasyikuji ngkimo jomo ntikujo'no wopingo imo'nifitnefoho.

Anitu Jisasimo ahwomomne'no utima'mentisofoho.

(Luk 24:50-53; Apousel sohwo Syoho 1:9-11)

¹⁹Hwe Engo Jisas sohwo hungkuno moi'wo nto losojwaofahoningki Anitu Jisasimo utima'mentisofoho. Nosonto Anituye aho angahohnta'ni humamentisofoho. ²⁰Inomokomoyo sohwo angomeemo nowentifi Anituye hungkuno lutihwentaningkofi Jisas ufo'ma'mentisofoho. Nufo'mahoningki hofiko yo'mayo wonyoangkafo yahoningkofi a'amu uhwonontifi ou, olo hungkunoso Anituye hungkuno nehopeho limentohofofoho. Hungkuno osohopeho.

Luk

*Olo Hungkuno Wopingo loso
Luk mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta Luk soswo *teti* (30) mofonepo nto uyakolofahoningki mti'mokumentisofoho. Luk sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Luk sohwo a'amu uyohofaho syohoso wopingo imojo hweho. (Oso hiso Koulousi sohe engo 4 honingkano we'e 14. Osopo weho.) Luk olo iyoswo hiloso komo'no mti'mokumentiso'maho. O'o, kako hano ne'no emoyonto a'amu Jisasimo uhwonimentohofoso mpoyo lutihwahoningkofi kako hungkuno fiso'nji uhu'mokonto mti'mokumentisofoho. Luk sohwo a'amu Juda hwo'maho. A'amufe Hwomu Jisas sohwo a'amu wonyo honingkanomo humentaningkujo somne'no notipemahwosi utimayo'ne pmentiso hweho. (Oso hiso Luk sohe engo 19 honingkano we'e 10. Osopo weho.)

Iyoswo hiloso Luk a'amu Ngkilik osomne'no mti'mokumentisofoho. Os-o'no olo iyoswo Luk mti'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Luk olo iyoswo hiloso ntipo humanto mti'mokumentisotikeno a'amu fisofe hunoso olenoho. Luk kako Sisaliya humanto mti'mokumentisofoho. Nakumo huno nafohotofo hwapingo neso olenoho. Jisas sohwo nakwo a'amu so'nwi yahino wonyo yontaningkuwhoni asomo netimayo'ne pmentiso hweho. Oso'no nakwo hungkuno homo lomo atofu lihwasi Jisasimo tifi uningkohwano.

Olo mpoyo loso Luk kako hwe engo Tiyoufilosimne'no mti'mokumentisofoho.

1 Nje hwe engo Tiyoufilos sohwosi, kiko nje hungkuno upa'nyo. Kilais kako olo hwaho lopo humamojo sohonta yo'mayo imo'nimentiso somne'no a'amu pi'ningo engo sohwa hofiko nakwo ifalifaliyo womti'mokano lontifi yamofu imentohofofoho. ²Jisasiye inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu so'nji hofiko yo'mayo Jisas imentiso simo'mta'ango somo timo uhwonontifi a'amu nom'ne somo ulahoningkofi hofiko mti'mokumentohofofoho. ³I, ngko huhwo'ni Jisasiye mpoyoso kikiyepono wolihwatimo lonji mti'mokalokweno. Sikuno pi'ningo engo ngko syoho yokumpohn'nyo yonji hungkuno hiso'no ito'no yasiyo'ne a'amu pi'ningo engo somo yo'mayo simo'mta'ango somne'no ulohononji hungkuno hwapingo neso tipemanji hungkuno ito'nohini kikine'no mti'mokalokweno. ⁴Oseso yo'mayo hungkuno nto lokitihwawo'ningkohofu somne'no nehositikeno hwasotikeno syafisyohoji'manji olo hungkuno kikine'no kumti'mokiyalokwe losomo atofu lohoji hungkuno neso wotipema'monnoho.

A'amu ahwomomjoso kako Sekolaiya sohumo kakoe hwomu Joun i'mofapone so'no ulimentisofoho.

⁵Nje mpoyo lomayoso olenoho. Hwe engo Helout sohwo kako hwaho Jutiya mokosyohumamentiso sohonta hwe fihwo kakoe yofe Sekolaiya sohwo kako nohumanto kako tajo angu syoho'njo hweho. Oso syoho imotofo huhwo sohwa hotito'mentohofoso a'amu fehohnjoso Apaija mokosyohumamentisofoho. Sekolaiya hofiko'nji syoho imojo hweho.

Sekolaiyafe ape hiye temtifofo huhwa oso syoho imotofofoho. Kako Mousesiye kola'wehwo Elouniye imuyoho. A'mu hisi yofe Elisapetiyofo. ⁶Hisiya'u siko Anituye timo sopo wonyohofiyo humamojijeya'uyoho. Siko Anituye honingkano hungkuno ito'nohino somo iningkawenji honingkano wonyo ane humamojijeya'uyoho. ⁷Siko mehomi nihu'no ane yaswoho. Hwapingos Elisapet kako hwonjo ape humanto siko a'mane imo'nimentisiyeya'uyoho.

⁸⁻⁹Sekolaiyafe a'amu hotito'-mentohofohohwa hofikoe sikuno Anituye ango engo somo syoho iyo'ne i'mofopahoningki hofiko a'amu uhwasope yahinoso yontifi Sekolaiya sohumo Anituye simano sopo lohoho'ne uhwasopo'mentohofohohwa. Oseso kako oso ango ajwo so'mo Anituye angofoho liwo'ningkohoho sopo noswonto hwamno pa'nyo akino wopingo'njoso Anitumne'no tikayo usimokumentisofoho. ¹⁰Sekolaiya kako oso tikayo usimokontaningki a'amu pi'ningo engo sohwa hofiko mempo hohnta'ni nohumantifi Mpohumo jomo ulimentohofohohwa. Hofikoe yahino ose imotofofoho. ¹¹Sekolaiya osopo nohumanto uhwonimentisoso Anituye a'amu ahwomomjo sohwo kako oso ephumayo tikayo usimokiyo aho anga sohohnta'ni lohofontaningki uhwononto ¹²yomo engo yonto iyoho unimentisofoho. ¹³I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo kakimo ulimento, Sekolaiya, kiko iyoho yohotoho. Anitu kako jije jomo ujo somo nto kupa'nimaho. Jije ape Elisapetisi kako hwomu woma'montonoho. Notipemahosisi kiko yofe ole muso Jouniyoho. ¹⁴Hwomu huhwo sohwo i'mofopahoningkuhwosi siko simonyo engo uyanjiyoho. I a'amu pi'ningo engo hi'nji simonyo engo uyantifeho. ¹⁵Hwomu huhwo sohumo Anitu

kako yofe engo mulonefoho. Kako yo'mayo mijo yokumpohn'nyoso noningkuhwoloho. Kako kona'wohiye simeho mo'mo mnawentaningkuhwoso sohonta Anituye Towahuno Wopingo uhula'ofonefoho. ¹⁶Kako Anituye hungkuno a'amu Juta somo ulihwoso'no hofiko hofikoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji hofiko hofikoe Hwe Engo Anitu sohumo apa'no uningkwantifeho. ¹⁷Kako oso a'amu sohumo Ilaija hohonta Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwoe yokumpohn'nyo pa'nyo sohwo nohumahwosi kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimonte'no yoso sohumne'no a'amufe honingkano ito'no esyohumayo'ne hweho. Kako Anituye hungkuno ulihwoso'no hwe sohwa upa'ningkuji hofiko hofikoe mehomi simeho afa apa'no wepufisyantifeho. A'amu simeho afa minyo'njoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoso hofiko a'amu honingkano wopingo'njo sofe huno apa'no wotipemantifeho. Oseso kako Hwe Engo sohumne'no a'amu ito'no wesyo humamontonoho.

¹⁸A'amu ahwomomjo sohwo ose ulahoningki Sekolaiya ulimento, I, pipineto. Ngko a'mane moi'wonoho. Nje ape hi a'mane moi'wonoho. Jije hungkuno ne imo'nyoso ngko huno pipi wanimontolo. ¹⁹Ose ulahoningki a'amu ahwomomjo sohwo ulimento, Ngko Ngkepilyel hwo'nyoho. Ngko Anituye simanopo lohofiwo'ningkohe hwo'nyoho. Olo hungkuno wopingo'ne kilohe loso'no Anitu kako lonihwatimaso'no pmmale hwo'ni ku'mahono. ²⁰I, kiko upa'nyo. Nje hungkuno hilo somo kiko simeho hi'ntnnono mantape so'no jije mango piku'nnyo imo'ningkohoji kiko hungkuno majo'njo uyimonnoho. Oso hopa nohumentaningkohoji yo'mayo

kiloheso ne umo'nimontonoho. Yo'mayo nje hungkuno kiloheso kakoe sikuno somo ne imo'ningkuhwoso'no kiko hungkuno apa'no walimonnoho.

²¹Oso hungkuno hiso hnnontaningki a'amu mempo hohnta'ni uhwontohumantifi huno pi'ningo engo syafisyontifi ole hnnimentohofi, Peho u'mahoningki kiyalofoho. Sekolaiya kako Anitu'njopo nohumanto kunto'no moswape'njo yalofoho. Ose hnnimentohofoho. ²²Hwangku kako noswaponto kako hungkuno hwe moya'mi somo mujo'njo imentisofoho. O'o kako ilo'nnyo hopa imo'nonto kako kakoe aho'nji'nohini itihwahoningki uhwonontifi ole syafihu'mentohofi, Sekolaiya kako Anituye ango we'e so'mo nohumanto yo'mayo wonyoangkafoso uhwoningkiso hwolikeno. Ose syafihu'mentohofoho. ²³Kakoe syoho iyo so'no sikuno moi'wo imo'ningkahoningki kako kakoe angopono asomo umentisofoho.

²⁴Tifi sohonta kakoe ape Elisapet simeho ihn'nonto kako hiyaso'mo humentaningki hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Ilisapet kako simeho'njo honingkanonto ole hnnimento, ²⁵Nje Hwe Engo Anitu kako ngkimo wopingo ntohokwoho. Ngko mehomi mmo'nyo so'no wonimango nnontanjopo Anitu a'amufe timopo oso tango hiso wae yanimokwoho. Ose hnnonto simonyo imentisofoho.

**A'amu ahwomomjo sohwo kako
Maliyamo Jisas imo'none
so'no ulimentisofoho.**

²⁶Elisapet simeho'njosi humentaningki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohinoso uyokolofahoningki Anitu kako kakoe a'amu ahwomomjo Ngkepiliyel sohomo hwaho Ngkalili ango we'e Nasalet sopeno'no lihwatimentisofoho.

²⁷Oseso kako ape sijo siyepono umentisofoho. Oso a'mu hisimo kakoe hwehune'no uhwojano lontifi hwsopeehiniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofeso Jousepiyoho. Hofiyakwosa hwe engo Ntefitiye temtifo mta'ango hweho. Oso a'mu siye yofeso Maliyafoho. ²⁸Ngkepiliyel kako oso hisi'njo sopo i'mofawento ulimento, Nje mupe mofehi'nyo'njoho. Anitu kako wopingo kilohofalofoho. Kako kiko'nji humaho. ²⁹Maliya oso hungkunoso nupa'nonto kako huno pi'ningo engo syafihu'mentisofoho. Oso hungkuno njiso hiso hwapingo neso pipineto. ³⁰Ose syofisyahoningki a'amu ahwomomjo sohwo ulimento, Maliya, kiko huno pi'ningo syafisyohotoho. Iyoho kinyo'eno. Anitu kako kikine'no simeho wopingo umo'nalofoho. ³¹Upa'nyo. Kiko simeho ihn'ningkiji hwomu aswo woma'monnoho. Hwomu huhwo sohomo kakoe yofeso Jisasiyo muso.

³²Kako hwe engo umo'nimontonoho. A'amu kakine'no ole wolantifeho. Olo hwe lohwo yo'mayo hopi'nonohino somo hwofilo'nnyo Anituye Hwomu hweho. Ose wolantifeho. Olo hwe lohomo kakoe ajuyohwo Ntefit yofe engo'njo hwaho mokosyohumamojo hopo sopo Anitu uhumatimontonoho.

³³Kako a'amu Juta somo ne'no mokosyohumantihwone hweho. Kakoe sikuno mokosyohumayo'neso moi'wo mmo'nonehoho. Engolopohamo wawo'mtonoho.

³⁴Ose ulahoningki Maliya ulimento, Oso hiso pipi umo'nimontolo. Ngko hwehwo manimahn'nyoho.

³⁵Ose ulahoningki a'amu ahwomomjo sohwo ulimento, Hwangku Anituye Towahuno Wopingo kikiyepono pihwosi Anitu

yo'mayo somo hwofilo'nnyo
sohwoe yokumpohn'nyoso
ufehu'mokakohumontonoho.

Oseso hwangu oso hwomu aswo
majo huhwo sohune'no a'amu ole
wolantifeho.

Hwomu wopingo sohwo Anituye
Hwomu Ne hweho wolantifeho.

³⁶ Ose ulikwato lohofonto ole
ulimento, Upa'nyo. Jije a'amu Elisapet
a'manesi kako simeho'njoho. A'amu
kakine'no hwonjo apefoho limotofosi
kako simeho ihn'ningkahoningki hamno
aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni
anga'nohinoso uyakolo'masofoho.

³⁷ Yo'mayo hopi'nono a'amu
miyiwo'ningkiyohofoso Anitu kako
yo'mayo hwapingo sohwo yososo ne
umo'nimontonoho. ³⁸ Ose ulahoningki
Maliya ulimento, Ihwoni, ngko Anituye
syoho ulohofi'nyoho. Kiko ngkimo
hungkuno ntohinoso nolohino hopaso
Anitu kako ngkimo wantohofono. Ose
ulahoningki a'amu ahwomomjo sohwo
kako Maliyamo uliko'ma'mentisofoho.

Maliya Elisapetimo uhwonamentisofoho.

³⁹ Oso hohosohonta Maliya kako
yo'mayoso ito'no esyohumanto
nolikafonto kako hwofiki'nyo
pone'no komo'no simentisofoho.
Oso hwaho Jutiya ango we'e sopo
si'mofapmentisofoho. ⁴⁰ Si'mofaponto
Sekolaiya sohwo angomo noswonto
Elisapetimo nje a'amuyo ulonto
hinjoho hu'nimentisofoho. ⁴¹ Elisapet
Maliyafe mampaho upa'nonto
kakoe mehomi simeho mo'mo
mnawo'nnyo sohwo kako yomo
imentisofoho. Oso hohosohonta Anituye
Towahuno Wopingo Elisapetimo
uhula'mo'mentisoso ⁴² Elisapet kako
mango engo ole ulimento, Anitu
kako moyami hopi'nonohino sofamo

wopingo ulohofiwo'ningkiso somo kako
kikimo wopingo kilohofoso yakolo'nnyo
kiyoho. Oso mehomi jije simeho
mo'mo mnawojo sohomo Anitu kako
wopingo uloho'nnyo hweho. ⁴³ Nje Hwe
Engofe na'u siki ngkiyepono peho'no
pohino. Ngko yo'mingi'ni'maho. Anitu
kako wonyoangkafo ntahofantofoho.
⁴⁴ Upa'nyo. Ngko jije mampaho
ngkine'no ntohinoso upa'nonji nje
simehomjo mehomi mnawojo sohwo
nolikafonto simonyo yohoho. ⁴⁵ Oso
hungkuno Anitu kilimaso somo
kiko simeho hi'ntnnono uyimahno
so'no simonyo fiyo. Oseso Hwe
Engo sohwo nokilimaso hopaso
wakiloho'montonoho. Elisapet ose
ulimentisofoho.

Maliya kako Anituye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.

⁴⁶ Maliya ulimento,
Nje mampahoso Anituye yofe
ho'nomalokweno.

⁴⁷ Nje huyo'mango Anitu nefe'ma-
wo'ningkiso sohune'no simonyo
yalokwemo.

⁴⁸ Ngko Anituye syoho ulohofiyohn'ni
yo'mingi'ni'maho.

I oso'no kako ngkimo wonyoangkafo
ntahofantofoho.

Olohonta nihu hwangu no'mo
nihu a'amu Anitu kako ngkimo
simeho wonyoangkafo ntape so'no
wolantifeho.

⁴⁹ Anitu kako Yokumpohn'nyo
Hwofilo'nnyo sohwo kako ngkimo
wopingo ntohoho so'no ngko
kakoe yofe wopingo'nohinoso
woho'nima'mo.

⁵⁰ Anitu kako a'amumne'no hitoho
ulofahoningki a'amu kakoe
hungkunomo enjwa'mo
humawo'ningkohofoso hofiko
Anitu kakoe hitohomo humalofo.

**Sekolaiya kako Anituye yofe
ho'nomayo'ne ta limentisofoho.**

- ⁶⁷ Jouniye kaningkwowho Sekolaiya sohomo Anituye Towahuno Wopingo ehuhnaofahoningki Sekolaiya kako hungkuno Anitu uyimentisoso ulimentisofoho. ⁶⁸ Ole ulimento, Nakwo a'amu Isilael hn'nwiye Hwe Engo Anitu sohwoe yofe woho'nomano. Kako kakoe a'amu hn'nwiyepono nefo'mayo'ne ne'manto kako honingkano wonyo somta'ni isihutofonemalofoho.
- ⁶⁹ Kako kakoe syoho ulohofiyu Ntefitiye temtifo mta'ango hwe yokumpohn'nyo engo nefo'mayo'ne nejapohoho.
- ⁷⁰ Olo hilo so'no Anitu hohonta kakoe a'amumo hungkuno uyahoningki limotofo sohwa nakumo nalimotofofoho.
- ⁷¹ Ole nalimentohofi, Hwangku kako nakwoe mango sohwafe aho mta'ni wonetima'montonoho. A'amu nakumne'no simeho wonyo umo'niwo'ningkiso sofe aho mta'ni wonetima'montonoho.
- ⁷² Ose nalonto nom'nepo ole nalimento, Kako neyakwosamne'no hitoho engo ne'no ulofiwo'nalofoho.
- Oso hungkuno yokumpohn'nyo hohonta neyakwosamo uyimentiso some'no kako huno akwe'no syafisiyiwo'ningkiso hweho.
- ⁷³ Anitu neyakwo Apiloham sohomo ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini yokintahopone'no wakilimonne'no yohono.
- ⁷⁴ Ngko sekwoe mango sohwafe aho somta'ni nosetimahm'mo sekwo iyoho masenyo'njo nje syoho wontohofiyantifeho
- ⁷⁵ Sekwo sikuno huhwo huhwi songo nohumafikui sekwo nje timopo

sekwo honingkano wonyo ane'njo wopingo'nohini fohumantokuno. Ose ulimentisofoho.

- ⁷⁶ Nje hwomu sohwo, a'amuso ole kilifitnnefoho.
- Kiko Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nyo sohwoe hungkuno lutihwayo'ne hwasoho.
- Oso hwe Anitu nakuyepono uhwatimonte'no yalokuso sohumne'no kiko a'amu somo ito'no wesyohumamonnoho.
- ⁷⁷ Kiko Anituye hungkuno a'amu somo ulohojo'no hofiko huno ole uyimtonoho.
- Anitu kako nakwoe wonyo wae enaofihwosi asomo wonetima'monte'ne yohoho. Huno ose uyimontonoho.
- ⁷⁸ Anitu nakumne'no hitoho engo ulofiwo'ningkiso sohwo simeho ne'njo nejapiwo'ningkiso so'no pomponaho ahwomo mta'ni iyoho longkoniwo'ningkiso hopaso nejapososo nakumo wonalongkonimontonoho.
- ⁷⁹ Oso pomponaho hiso kako a'amu sikwo'mjoho'mo humalofo so'nji a'amu hofiko poyo pe'nyo so'no iyoho unyo somo wolahumontonoho.
- Oso pomponaho hiso honingkano wopingo'nohini ito'no humayo'ne somo womikinjonehwatimontonoho.
- Sekolaiya ose ulimentisofoho.
- ⁸⁰ Oso hwomu Joun huhwo sohwo kako engo wento Anitumne'no simeho uyonto kako hwaho a'amu mohumunyo sopo ne'no humamajoso kako a'amu Isilael somne'no Anituye hungkuno lutihwamne'ento Anituye syoho wema'mo lonto hofiko'njopo utihwa'nyopo i'mofapmmentisofoho.

**Maliya Jisasimo aswo
ma'mentisofoho.**

(Matiyu 1:18-25)

2 Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Loum mokosyohumayo sohwo Sisa Oukasitos, kako honingkano songo imofonto ulimento, A'amu ango'meemjo sofe yofe nakwoe iyoswomo wamti'mokano. ²Ose ulahoningki oso soswo simo'mjo somo a'amufe yofe ifalifaliyo mti'mokumentohofofoho. Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Siliya mokosyohumayo sohwo Kwiliniyosiyoho. ³Oseso hwe moya'mi hopi'nonohino hofikoe ango hwapingopono hofikoe yofe mti'mokiyo'ne humpo'mentohofofoho.

⁴Jousep sohwo kako Ntefitiye imu hweho. Oso'no kako ango Nasalet hwaho Ngkalili nuliko'manto hwaho Jutiya Ntefitiye pone Mpetilehemne'no umentisofoho. ⁵Jousep kako kakoe ape ufohoto'mentohofosi Maliya simeho'njosi'nji nekwoe yofe wemapife lonji umentisiyefoho.

⁶Oso hopo sopo nohumanji Maliyafe sikuno mehomi aswo mayo'ne i'mofapmmentisofoho. ⁷Kako hwomu tisimaso aswo manto hwapife ekojisasyonto yahu wopayo uyo kompuso so'mo uwotimentisofoho. Hwapingoso a'amu fosyawowo'ningkohoho angoso a'amu nto uhula'mo'mentohofofoho.

**A'amu ahwomomjoso a'amu yahu
'sipsip' mokosyohumayo sohwo
hungkuno ulimentohofofoho.**

⁸Oso hwaho hopo sopo ango pone engo momingo sohohnta'ni a'amu ahwomo yahu mokosyohumayo sohwa hofikoe yahu oso sikwo'miyo somo mokosyohumentaningkofi ⁹a'amu ahwomomjoso nu'mahoningki ahwomo mta'ango pomponaho engo losyahoningki a'amu yahu

mokosyohumayo sohwa iyoho unimentisofoho. ¹⁰Iyoho yahoningkofi a'amu ahwomomjo fihwo ulimento, Sekwo iyoho ikutoho. Upa'nimno. Ngko hungkuno wopingo a'amu hopi'nonohino somne'no simeho wopingo umo'nyo'ne'nji motapohefoho. ¹¹Olo sikuno lomo Ntefitiye pone engo Mpetilehem sopo a'mu fisi hwomu aswo makwoho. Olo mehomi lohwo a'amu sokumo asomo setimayo'ne hweho. Kako Kilais Hwe Engo huhwo sohomo Anitu uhwosopo'mentiso hweho. ¹²Sekwo nowekuji wotipemantifeho. Hwomu huhwo sohomo hwapifemo ifohumpento yahu wopayo uyo kompusoho somo ho'nasyohoho. Oso hiso nuhwoningkuji sekwo huno ole waseyono. Olohohweho.

¹³Ose ulahoningki nihu'no komo'no a'amu ahwomo mta'ango pi'ningo engoso simo'mjo so'nji utihwa'nyopo i'mofapontifi Anituye yofe ho'nomayo'ne ole ulimentohofi,

¹⁴Anitu ahwomo yokintahopo humaso sohumne'no isamayoka ulano.

Kakoe yofe woho'nomano.

A'amu hwahoponjo humalofoso Anituye simeho wopingo umokalokwofoso hofiko simeho wopingo'nji wohumantifeho.

Ose ulimentohofofoho.

**A'amu yahu mokosyohumayo sohwa
Jisasimo uhwonamentohofofoho.**

¹⁵A'amu ahwomomjoso nuliko'mantifi ahwomomo asomo simentohoho sohonta a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ole hnnimentohofi, Nakwo Mpetilehem ne'no kunto'no wohwano. Olo hiloso nakwoe Hwe Engo sohwo nto lonetihwaso so'no uhwonowano. ¹⁶Ose hnnontifi komo'no nowentifi hofiko Jousepi'nji Maliya'nji sikoe hwomu yahu wopayo uyo kompusoho somo wentaningki tipihwonima'nimentohofoho-

foho. ¹⁷ Hofiko nuhwonontifi hofiko olo hwomu lohumneno yo'mayo hungkuno a'amu ahwomo mta'ni upa'nimentohoho so'no lijwao'mentohofoho. ¹⁸ A'amu hopi'nonohino oso hungkuno a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ulimentohofoso upa'nimentohoho so'no huno pi'ningo engo syafihu'mentohofoho. ¹⁹ Olo hungkuno a'amu ahwomomjoso yahu mokosyohumayo sohwa ulimentohoho so'no Maliya nupa'nonto kakoe simehomo memeesyonto hunomo moho'nahu'mentisofoho.

²⁰ Oso a'amu yahu mokosyohumayo sohwa asomo nowentifi Anituye yofe ho'noma'mentohofoho. Yo'mayo upa'nimentohoho so'nji yo'mayo a'amu ahwomomjoso nto ulimentohoho hopaso uhwonimentohoho so'ntnne'no Anitumo isamoyoka ulontifi simonyo imentohofoho.

**Jisas kako'ne yofe
mulimentohofoho.**

²¹ Hwangku sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjaofahoningki mehomi huhwo sohwoe a'apahomo sihu kolofontifi hofiko yofe ole mulimentohofi Jisasiyoho. Oso yofe hiso mehomi huhwo sohwoe kona'wohi simeho mmo'nnyo sohonta a'amu ahwomomjoso sohwo Maliyamo ulapmmentisofoho.

**Anituye tajo ango engo somo
Simeyoun'nji Ana'nji Jisasimo
uhwonimentisiefoho.**

²² Oso honingkano hungkuno Mouses a'amu somo uyimentisoso olenoho. Moya'mi sofa hofiko aswo mayo sohonta sikuno *fouti* (40) memjaofihwoso'no hofiko Anituye tajo ango engo somo mahufitnehoho. Sikuno hiso moi'wo imo'ningkuhwoso'no hofiko Anitumne'no yo'mayoso

wofonjokisosyantifeho. Honingkano hungkunoso osenoho.

Oseso Maliyafe sikuno moi'wo imo'ningkahoningki kako kakoe mehomi'nji Jousepi'nji ango Jerusalem sopo Anitumo mehomi utihwayo'ne simentisiefoho. ²³ Hwapingos Hwe Engofe hungkuno ole wo'nnyofoho. Mehomi tisimasoso hwomu'manji sekwo Anitumo uyimono. Hofiko Anituye hwafoho. ²⁴ Hungkuno nom'neso olenoho. Mehomi songo utihwayo sohonta yihufo ntolofiyo fa'utikeno kumakumuyo polonyo hufa'utikeno osofa'u Anitumne'no fonjokisasyo. Oseso siko oso hiso Anitumne'no fonjokisasyo'ne simentisiefoho.

²⁵ Oso hohosohonta hwe fihwo ango Jerusalem humamojo sohwo kakoe yofeso Simeyouniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe wopingo'nohino hweho. Kako sikuno huhwo huhwi Anitumne'no hwomtame ulohofiwo'ningkiso hweho. Kako oso hwe Anitu a'amu Isilael somne'no uhwatimonnoho limentiso sohune'no sikuno huhwo huhwi oso hwomu huhwo sohomo uhwonyo'ne hontohumayo imojo hweho. Anituye Towahuno Wopingo sohwo Simeyounimo humamentisofoho. ²⁶ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako Simeyounimo ole nto ulimentisofoho. Kiko komo'no poyo mape'ntnne hwosoho. O'o, simo'mo kiko oso hwe Anitu uhwatimonnoho selimentiso sohomo kaki'no uhwoningkohoji kiko tifi wape'nimonnoho. Ose ulimentisofoho.

²⁷ Oseso oso sikuno Jisasiye kaningkuhwo'ya'u siko Mousesiye honingkano hungkuno somo ito'no iningkayo'ne Jisasimo Anituye tajo ango engo somo motahumentisiyo sikuno somo Anituye towahuno sohwo kako Simeyounimo

Anituye tajo ango engo somo syuy-
o'ne likofihwatimentisofoho. ²⁸ Simey-
oun oso hwomu huhwo sohumo uh-
wononto nutimanto Anituye yofe ho'no-
mayo'ne ole ulimento,

²⁹ U, Hwe Engofo, kiko hungkuno
ntimentohinosa olohonta ne
imokohino.

Oso'no ngko jije syoho kilohofiyo so-
hwo'ni hungkuno simo'mo ntimen-
tohino hopaso ngko simeho wopin-
go'njo hwo'ni wape'nimonnoho.

³⁰ Hwapingoso ngko nje timo'nji oso
hwomu nakumo asomo netimayo'ne
kiko uhwasopo'mentohino sohumo
nto uhwoningkohono.

³¹ Kiko olo huhwo lohomo emokosy-
ohumanji hwe moya'mi temtitofo
kengo kengo hopi'nonohino
somne'no utihwa'nyopo ujo nto
ehontojwasyohino.

³² Kako huhwo sohwo pomponaho hopa
a'amu hopi'nonohino somo lisyih-
wosi kako jije yahino wopingoso
utihwamte hweho.

Jije yofe engo so'nji jije yokumpohn'nyo
engo so'nji a'amu Isilael somo
utihwamontonoho.

³³ Simeyoun ose ulahoningki
Jisasiye kaningkwowho'ya'u yo'mayo
Jisasi'mne'no ulimentiso so'no upa'nonji
yomo yonji huno pi'ningo engo
syafihu'mentisiyefoho. ³⁴⁻³⁵ Simeyoun
Jisasiye kaningkwowho'ya'umo
hungkuno wopingo'njo aho
ulonjimokonto osopo kako kona'wohi
Maliyamo ole ulimento,

Olo hwomu lohumnene'no kiko tango
mikunimposo wotipema'monnoho.

Hwapingoso a'amu Isilael pi'ningoso
hwomu lohomo uhwoningkuji
nakwolaho wolantifeho.

Ose lifijo so'no hofiko nihu'nahone
nowahupitnnefoho.

I oseso a'amu nom'ne pi'ningoso
hofiko olo hwomu lohumnene'no

yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo
ifitnnefoho.

Kako a'amufe simeho mo'mo yo'mayo
hunono mnawojoso utihwa'nyopo ujo
wehontojwahumontonoho.

Maliyamo ose ulimentisofoho.

³⁶⁻³⁷ A'mu fisimo Anitu hungkuno
uyahoningki limojosi osopo
humamentisofoho. Kakoe yofeso
Anafoho. Kaningkwowhoe yofeso
olenoho. Feenueliyoho. Kako Asyafe
temtitofo mta'angiyoho. Kako nihu'no
a'maniyoho. Hohonta kako hwehumo
umantonto hwehwo'nji soswo aho
fehohnjo hopinono nom'ne mta'ni
hufa'u humamentisiyo sohonta hwehwo
poyo pe'ningkahoningki a'musi
kako'nohino nohumentaningki soswo
eti-foua (84) uyakolo'mentisofoho.
Kako Anituye tajo ango engo somta'ni
noswapiwow'ningkisi'maho. O'o, osopo
ne'no humamojiyoho. Sikuno'nji
imingo'nji hinjopo sikwo'miyomo
kako Anitumne'no hwomtame
ulohomojiyoho. Sikuno fisimo
kako wosopayo manyo humanto
Mpohumo jomo'nohino ulimojiyoho.

³⁸ Oso hohosohonta kako hisi
Jisasi'mo u'manto Anitumo isamoyoka
ulimentisofoho. Kako a'amu ango
Jelusalem humamotofoso Anitu kako
ngko hwe anga'no sekumo asomo
setimayo'ne uhwatimonnoho limentiso
sohumne'no hontohumentaningkofo
somo oso hwomu huhwo sohumne'no
hungkuno lujimo'mentisofoho.

Jousepi'ya'u Nasaletnne'no asomo umentisiyefoho.

³⁹ Yo'mayo honingkanono hungkuno
wo'nnyo somo ito'no nto iningkawenji
Jousepi'ya'u siko hwaho Ngkalili
sikoe ango we'e Nasaletnne'no
umentisiyefoho. ⁴⁰ Hwomu sohwo kako
engo wento yokumpohn'nyo manto
kako huno engo tipema'mentisoso

hi'njo hweho. Anituye hitoho engoso kakimo wo'mentisofoho.

Jisas kako usufo sohwo Anituye tajo angu engo somo humentisofoho.

⁴¹ Soswo huhwo huhwi Jisasiye kaningkwowho'ya'u siko angu Jerusalem sopo oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo ††somne'no simojiyofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosamo Anitu kako hofikoe mango sohwife aho mta'ni isihutofomayo'ne huno syafisiyo'nefoho. ⁴² Jisas kakoe soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyokolofahoningki kako hofiko'nji oso Sikuno Engo somne'no simotofo hopaso simentohofofoho.

⁴³ Oso Sikuno Engoso moi'wo imo'ningkahoningki hofikoe angu pone'no asomo womentohofofoho. Kaningkwowho'ya'u angu pone'no ko wahoningki Jisas kako Jerusalem humohumantisofoho. Osohonta kaningkwowho'ya'u Jisas siko'nji mohumayo so'no huno mosyafihu'mentisiyefoho. ⁴⁴ O'o, huno ole syafihu'mentisi, Jisas kako nom'ne hwomu hwanji emoyalokwofo syafisonji mofehi'nyo anga'no Jisas ane siko'nohini emoyimentisiyefoho. Mofehi'nyo moi'wo imo'ningkahoningki kaningkwowho'ya'u siko Jisasimne'no sikoe a'amu'njo so'mo hafihafe wonyopi tipementisiyefoho. ⁴⁵ Siko motipemayo'njo yonji siko angu Jerusalemne'no asomo nosonji hafihafe ne'no tipmmentisiyefoho. ⁴⁶ Sikuno hufa'u sihune memjaofahoningki Jisas kako Anituye tajo angu engo somo nohumentaningki uhwonima'nimentisiyefoho. Kako a'amu honingkano

hungkuno lutihwamotofo sohwanji humamentohofofoho. Jisas hofikoe hungkunomo upa'nonto yo'mayo hofiko ulimentohofoho so'no hofikimo kako aku ulohonimentisofoho. ⁴⁷ A'amu huhwo sohwa hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nontifi yomo yontifi kakoe huno engo somne'no pisopisaho limentohofofoho. Yo'mayo hungkuno Jisas hofikimo aku ulimentiso so'no hofiko wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho.

⁴⁸ Kaningkwowho'ya'u siko Jisasimo notipihwononji kakoe hungkunomo upa'nonji siko hiya'u yomo yonji pisopisaho limentisiyefoho. Maliya Jisasimo ulimento, Olo hwomu lohwo sohwo si peho'no humahnno. Nekwo kikine'no hafihafe we'e motipeeloku yihwoyo. Kiko nekumo me-ejo'njo imahnno so'no nekwoe simeho tango we'yo'maho. ⁴⁹ Ose ulahoningki kako ulimento, Siko ngkine'no peho'no ntopeentikusiyoye. Ngko nje Mpohwoe angu lomo humayoso hoponoho. Siko huno ose maseyotaho. ⁵⁰ Ose ulahoningki siko oso hungkuno hwapingo ne so'no huno mosyafihu'mmentisiyefoho. ⁵¹ Oseso Jisas kako kaningkwowho'ya'u'nji asomo nowentifi hofikoe angu Nasalet u'mofamentohofofoho. Osopo Jisas kako nohumanto kaningkwowho'ya'uye hungkunomo haloho'no upo'mojo hweho. Maliyasi kako oso yo'mayo hiso'no kakoe simeho mo'mo mnawo'mojofoho.

⁵² Jisas kako engo wento kakoe huno wopingoso engo imo'nimentisofoho. A'amu hopi'nonohino so'nji Anitu huhwo'nji Jisasimo uhwonimentohofosoye wopingo uhwonimentohofofoho.

---

††2:41 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

**Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo
sohwo kako Anituye hungkuno
lijwao'mentisofoho.**

*(Matiyu 3:1-12; Mak
1:2-8; Joun 1:19-28)*

3 Hwe engo yofe hwofilo'nnyo'njo Taipeliyos Sisa sohwo kako hwaho hopi'nono mokosyohumentaningki soswo aho hopi'nono sife nom'ne mta'ni osofosofahu'no uyakolo'mentiso sohonta olo a'amu hwaho we'e we'e mokosyohumamojo sohwa kakimo enjwa'mo humamotofofoho. Pountiyos Pailot kako hwaho Jutiya sopo mokosyohumamojo hweho. Oso hohosohonta Helout kako hwaho Ngkalili mokosyohumamojofoho. Kola'wehwo Filip sohwo hwaho Ituliya'nji Tilakounitisi'njimo mokosyohumamojo hweho. Osohonta Laiseniyas kako hwaho Apilene mokosyohumamojo hweho. ²Oso hohosohonta Anasi'nji Kaiyofasi'nji siko a'amu Anituye tajo ango engo mokosyohumayo syoho somne'no yofe engo'njo imo'nimentisiyefoho. Oso hohosohonta Joun, Sekolaiya sohwoe hwomu sohwo, kako a'amu mohumunyopo humamojo sohomo Anitu kakoe hungkuno uyimentisofoho. ³Oseso Joun kako oso hwaho Mijo Joutan ajwo sopo nowakento nowekaponto yonto kako a'amu oso hopo sponjo somo Anituye hungkuno lutihuku'mo'mentisofoho. Ole ulimento, Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujo'no Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofihwoso'no ngko mijo wakiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. ⁴Joun ose imentiso pa'nyoso hohonta Anitu kako Aisaiyamo hungkuno uyahoningki iyoswomo ole mti'mokumento,

Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,

Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fehuma'mno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

⁵Huyo so'mo ijakipokipe walohopife.

Hwofiki'nyo engo so'nji mno ijisangk-isanjo weehufe.

Honingkano ikito'nnyo somo ito'no womuhwatife.

Honingkanopo sojo ipmpingo wo'nnyoso womehu'meeopife.

⁶Ose ikujo'no hwe moya'mi hopi'nono hofiko oso hwe Anitu asomo neti-mayo'ne uhwatimonte'no yalokunjo sohomo uhwonantifeho.

Aisaiya oso hungkuno mti'mokumentisofoho.

⁷Hwe moya'mi pi'ningo engo mijo wokiyonemano lontifi hofiko Jounimo u'ma'mentohofofoho. I'mofopahoningkofi Joun hofikimo ulimento, Sekwo homa mehomi soku tihwo selimasoto. Anitu a'amufe wonyo honingkano somne'no tohino mikunim-
 poso uyo somne'no i'waho fiyimno. Ose tihwo selahoningki ni'mahofu kulo.

⁸Sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifijo'manji e'wano yahino wopingo'nohini utihwa'nyopo fiyimno. Sekwo ole nohningkutoho. Nakwo Apilohamiye imu hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Ose nohningkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apilohamiye imuhwa wanti'mokumo loso'manji kako hopeno wanti'mokumontono. ⁹Anitu kako iyomo mingo lofo'ne iwa'mingo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wopingo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

¹⁰Ose ulahoningki hofiko Jounimo ulohonimentohofi, Oso hungkuno nalohino hiso'no nakwo pipi yanehwono. ¹¹Ose ulahoningkofi kako ulimento, Hwe manji'mofo hufa'u'njo sohwo kako hwe fihwo manji'mofo'ne'no umofonyo inyo sohomo anga'no uyono. Oso pa'nyoso a'amu wosopayo wo'nnyo sohwo kako nom'ni hwamo uyono. Ose ulimentisofoho.

¹²A'amu hamniyoho ho'nasyontife mawo'ningkohofu a'amu fehohnjo sohwa mijo wokiyonemano lontifi Jounimo u'mantifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwoi nakwo sohwo'na'ni pipi yanehwono. ¹³Ose ulahoningkofi ulimento, A'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwa hamniyoho mayo'ne hungkuno yano sejapiwo'ningkohofu sponohini a'amu mta'ni mapmno. Sekwo nom'ne hamniyoho nakwo'ne womano ose syafisyikutoho.

¹⁴A'amu itokuso'njo fehohnjo sohwa Jounimo ulimentohofi, I, nakwo pipilo. Nakwo peho uyantanto. Ose ulahoningkofi kako ulimento, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo'ne hwasyo hungkuno mjilikutoho. Sekwo a'amu somo siki ikujoho ufonjikutoho. Sekwoe hwe engo sohwo hamniyoho sejapiwo'ningkiso somne'nohini sekwo simeho wopingo wasemo'nono. Nom'ne hamniyoho so'ne'no jomo ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁵A'amuso Jouniye hungkunomo upa'nontifi hofiko hofikoe hi ulikofahoningki huno pi'ningo syafisyontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Anitu olo hwaho lopone'no uhwatimo limentiso sohwo'likeno. ¹⁶Ose hnningkahoningkofi Joun ulimento, Ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'ningkohono. Hwangku hwe nom'ne fihwo kakoe yokumpohn'nyoso

nje yokumpohn'nyomo yakolo'nnyo sohwo wapmmontonoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiyi hwo'nyoho. Kako nopihwosi kako sekumo mijo'nohini makiyosemanehoho. O'o, kako Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho. ¹⁷Kako hwaho mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwaho mno ijihwosi wosopayoso ijomahwosi pahoso wae yaofihwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho masimpe'nyo ne'no sijiwo'ningkiso somo woho'nae'montonoho.

¹⁸Oso pahnnimo hungkuno ulonto kako nom'ne hungkuno pi'ningo engo oso pa'nyoso a'amufe hunomo ufohotofone Anituye hungkuno wopingoso lutihwamojo hweho.

Hwe engo Helout kako Jounimo imp'o'angomo impe intofahumentisofoho.

¹⁹Tifi no'mo nom'ne sikuno somo hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho mokosyohumayo sohwo kako koningkwa'wehwoe ape Heloutiyasimo hufo ma'mentiso so'nji nom'ne honingkano wonyo pi'ningo engo imentiso so'ntnne'no Joun kako Heloutimo yoka hungkuno ulimentisofoho. ²⁰Oso hiso'no Helout kako nom'ne wonyo engo imentisoso olenoho. Kako Jounimo imp'o'angomo impe intofahumentisofoho.

Joun kako Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.

(Matiyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹Sikuno fihwi hwe moya'mi pi'ningo engo somo Joun kako mijo nto kiyomanto humohumantohofofoho. Osohonta Jisas kako Jounimo

u'mahoningki Joun Jisasimo mijo
 kiyoma'mentisofoho. Moi'wo
 nto kiyomahoningki Jisas kako
 Mpohumo jomo ulontaningki
 ahwomo mtampo'mentisofoho.
²² Ahwomo nomtompeehoningki
 Anituye Towahuno Wopingo sohwo
 yihufo ntolofiyohopa ponto Jisasimo
 wekehumapmentisofoho. Oso
 hohosohonta ahwomo mta'ni ole
 ho'nimento, Kiko nje Hwomu
 sohwohne'no ngko simeho wopingo
 mikunimposo kijopalokweno. Kiko
 yo'mayo wopingo iwo'ningkino so'no
 nje simeho wopingo nimo'nantofoho.

Jisasiye hofiyakwosafe yofefoho.

(*Matiyu 1:1-17*)

²³ Jisas kakoe soswo *teti* (30) uyakolo-
 fahoningki kako kakoe syoho neso
 ema'mentisofoho. Hwe moya'mi hofiko
 huno ole syafihu'mentohofofoho. Jisas
 kako Jousepiye hwomu hweho. Ose
 syafihu'mentohofofoho.

Jousepiye kaningkwohwo yofeso
 Heliyoho.

²⁴ Heliye kaningkwohwo sohwo
 Motatiyoho.

Motatiye kaningkwohwo sohwo
 Lifaiyoho.

Lifaiye kaningkwohwo sohwo
 Melikiyoho.

Melikiye kaningkwohwo sohwo
 Janaiyoho.

Janaiye kaningkwohwo sohwo
 Jousepiyoho.

²⁵ Jousepiye kaningkwohwo sohwo
 Mototiyasiyoho.

Mototiyasiye kaningkwohwo sohwo
 Amousiyoho.

Amousiye kaningkwohwo sohwo
 Nahomiyoho.

Nahomiye kaningkwohwo sohwo
 Esiliyoho.

Esiliye kaningkwohwo sohwo
 Nakaiyoho.

²⁶ Nakaiye kaningkwohwo sohwo
 Matiyoho.

Matiye kaningkwohwo sohwo
 Mototiyasiyoho.

Mototiyasiye kaningkwohwo sohwo
 Semeniyoho

Semeniye kaningkwohwo sohwo
 Jousekiyoho.

Jousekiye kaningkwohwo sohwo
 Joutafoho

²⁷ Joutafe kaningkwohwo sohwo
 Jouananyoho.

Jouananye kaningkwohwo sohwo
 Lesafoho.

Lesafe kaningkwohwo sohwo
 Selepapeliyoho.

Selepapeliye kaningkwohwo sohwo
 Siyalitiyeliyoho.

Siyalitiyeliye kaningkwohwo sohwo
 Neliyoho.

²⁸ Neliye kaningkwohwo sohwo
 Melikiyoho.

Melikiye kaningkwohwo sohwo
 Atiyoho.

Atiye kaningkwohwo sohwo
 Kousamiyoho.

Kousamiye kaningkwohwo sohwo
 Elimotamiyoho.

Elimotamiye kaningkwohwo sohwo
 Elifoho.

²⁹ Elife kaningkwohwo sohwo
 Jousiywafoho.

Jousiywafe kaningkwohwo sohwo
 Eliyesafoho.

Eliyesafe kaningkwohwo sohwo
 Joulimiyoho.

Joulimiye kaningkwohwo sohwo
 Matatiyoho.

Matatiye kaningkwohwo sohwo
 Lifaiyoho.

³⁰ Lifaiye kaningkwohwo sohwo
 Simeyounyoho.

Simeyouniye kaningkwohwo sohwo
 Jutafoho.

Jutafe kaningkwohwo sohwo
 Jousepiyoho.

Jousepiye kaningkwohwo Jounamiyoho.	sohwo	³⁵ Nahouliye kaningkwohwo Selokiyoho.	sohwo
Jounamiye kaningkwohwo Elaiyakimiyoho.	sohwo	Selokiye kaningkwohwo Leuyoho.	sohwo
³¹ Elaiyakimiye kaningkwohwo Meleyafoho.	sohwo	Leuye kaningkwohwo Pelekiyoho.	sohwo
Meleyafe kaningkwohwo Menafoho.	sohwo	Pelekiye kaningkwohwo Epafoho.	sohwo
Menafe kaningkwohwo Matotafoho.	sohwo	Epafe kaningkwohwo sohwo ³⁶ Syelafe kaningkwohwo	Syelafoho. sohwo
Matotafe kaningkwohwo Nataniyoho.	sohwo	Kainaniyoho. Kainaniye kaningkwohwo	sohwo
Nataniye kaningkwohwo Ntefitiyoho.	sohwo	Apakisatiyoho. Apakisatiye kaningkwohwo	sohwo
³² Ntefitiye kaningkwohwo Jesiyoho.	sohwo	Syemiyoho. Syemiye kaningkwohwo	sohwo
Jesiye kaningkwohwo Oupetiyoho.	sohwo	Niwafoho. Niwafe kaningkwohwo	sohwo
Oupetiye kaningkwohwo Mpouasiyoho.	sohwo	Lamekiyoho. ³⁷ Lamekiye kaningkwohwo	sohwo
Mpouasiye kaningkwohwo Salimouniyoho.	sohwo	Metuselafoho. Metuselafe kaningkwohwo	sohwo
Salimouniye kaningkwohwo Nasounyoho.	sohwo	Inoukiyoho. Inoukiye kaningkwohwo	sohwo
³³ Nasouniye kaningkwohwo Aminotapiyoho.	sohwo	Jaletiyoho. Jaletiyeye kaningkwohwo	sohwo
Aminotapiye kaningkwohwo Atiminiyoho.	sohwo	Mahololeliyoho. Mahololeliye kaningkwohwo	sohwo
Atiminiye kaningkwohwo Aniyoho.	sohwo	Kainaniyoho. ³⁸ Kainaniye kaningkwohwo	sohwo
Aniye kaningkwohwo Hesilouniyoho.	sohwo	Enousiyoho. Enousiye kaningkwohwo	sohwo
Hesilouniye kaningkwohwo Pelesiyoho.	sohwo	Setiyoho. Setiye kaningkwohwo	sohwo
Pelesiyeye kaningkwohwo Jutafoho.	sohwo	Atamiyoho. Atamiye kaningkwohwo	sohwo
³⁴ Jutafe kaningkwohwo Jekoupiyoho.	sohwo	Anituyoho.	
Jekoupiye kaningkwohwo Aisakiyoho.	sohwo		
Aisakiye kaningkwohwo Apilohamiyoho.	sohwo		
Apilohamiye kaningkwohwo Tilafoho.	sohwo		
Tilafe kaningkwohwo Nahouliyoho.	sohwo		

**Seten kako Jisasimo yamofu
uloho'mentisofoho.**

(Matiyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

4 Anituye Towahuno Wopingo
sohwo Jisasiye simehomo
uhumahoningki Jisas kako oso Mijo
Joutan nuliko'mahoningki Anituye
Towahuno Wopingo sohwo Jisasimo

hwaho wonyo a'amu mohumunyo sopone'no ipemotawomentisofoho. ²Oso hopo sopo Jisas kako ne'no nohumentaningki Seten kako Jisasimo yamofu ulohofontaningki sikuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho.

Oso hohosohonta Jisas kako wosopayo manyo'njo humamojo sohwo kako mijoho engo pe'nimojofoho.

³Seten kako Jisasimo u'manto ulimento, Kiko Anituye Hwomu Nehwosi'manji olo sojo lomo hungkuno ulohojo'no wopayo umo'nono. ⁴Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole naliwo'ningki,

A'amu wosopayo'nohini ningkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanehoho.

⁵Ose ulahoningki Seten kako Jisasimo hwofiki'nyo pone'no sihwajamentisofoho. Osopo nta'ni Seten kako hwaho hopi'nonohino a'amu yofe engo'njo sohwa mokosyohumawo'ningkohofoso Jisas uhwonono lonto nihu'no komo'no ujo ehontojwahumentisofoho.

⁶⁻⁷Oseso Seten Jisasimo ulimento, Kiko ngkine'no hwomtame ntohofohojo'no ngko oso hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji kikimo wokijapmmonne'no yohono. Yo'mayo uhwonongkohino loso nje'nohinofoho. Ngko hwe fihumo uyimo lime'manji ngko huhwo sohomo uyimo limeso hophonoho. Kiko ngkine'no hwomtame wantoho'monntaho. ⁸Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole naliwo'ningki,

Kiko jije Hwe Engo Anitu kakine'nohini hwomtame ulohoho.

Kakine'nohini syoho ulohofiyimno.

Ose ulimentisofoho.

⁹Osohonta Seten kako Jisasimo Jelusalemjo Anituye tajo ango engo yokintaho sopo sihumojawento ulimento, Kiko Anituye Hwomu hwsosi'manji kiko olopo nta'ni

filikofamofu. ¹⁰Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anituye hungkuno ole naliwo'ningki,

Anitu kako kakoe a'amu ahwomomjo somo uluhwoso'no hofiko kikimo hofiyo wokufo'mantifeho.

¹¹Hofiko jije aho aho kumakukuji jije sifemo sojo mentofomatnnohino.

Tohinoso nihu'no momatnnohino.

¹²Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole wo'nnyofoho.

Kiko jije Hwe Engo Anitu sohomo yamofu nulohofohotoho.

¹³Ose ulahoningki Seten kako Jisasimo yo'mayo yamofoso moi'wo ulohofonto kako nom'ne sikunomo Jisasimo apa'no yamofu uloho'mne'ento uhwati'mo'mentisofoho.

Jisas kako hwaho Ngkalili sopo kako kakoe syoho ema'mentisofoho.

(*Matiyu 4:12-17; Mak 1:14-15*)

¹⁴Jisas kako hwaho Ngkalili sopone'no asomo umentisoso kako Anituye Towahunu Wopingofe yokumpohn'nyoso hi'njohwo umentisofoho. Oso hwaho Ngkalili hopo sponjo ango so'meemne'no yo'mayo hungkuno Jisasine'no ho'ningkamentisofoho. ¹⁵Jisas kako tajo ango we'e somo humanto Anituye hungkuno lutihwawo'ningkahoningki hofiko oso hungkuno homo somo upa'nontifi kakoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

Ango we'e Nasalet sponjo a'amuso Jisasimne'no hohujo ikinjimo'mentohofofoho.

(*Matiyu 13:53-58; Mak 6:1-6*)

¹⁶Jisas kako we'e sohwo humamojo ango Nasalet sopo kako engo wento oso hopo sopo humamentisofoho. Jisas kako oso ango we'e sopo asomo wento kako sikuno iyoho humayo somo Anituye tajo ango we'e somo syuwo'nimojo somne'no humentisofoho. Oso ango homo somo

a'amu humentohofu somne'no Anituye hungkuno atofu ujo'ne Jisas likofa loho'mentisofuho. ¹⁷Nolohofahoningki hofiko oso hungkuno Anitu Aisaiyamo uyahoningki iyoswomo mti'mokumentisoso Jisasimo uyimentohofuho. Jisas kako iyoswo hiso nomanto fisaku'mentisoso kako hungkuno ole mti'mokinyoso tipema'mento,

¹⁸Anituye Towahuno sohwo kako ngkimo nihumanto ngkimo Anituye hungkuno wopingo a'amu yo'mayo somne'no umofonyo iwo'ningkohofu somo ujo'ne nihwosopo'mentisofuho.

Olo kakoe hungkuno hiloso ujo'ne nihwatimentiso hwo'nyoho.

Sekwo a'amu impo'angomo into'nawotofo soku sekumo impo'ango somta'ni ngko isihutofosemahm'me'no sekwo fohumpopmno.

Sekwo a'amu timpi'nyo soku apa'no timo fohonimno.

A'amu yo'mayo tango u'mantesomo ngko sekwoe syoho nohayo semokiyo'ne lonihwatimentiso hwo'nyoho.

¹⁹Anitu kako kakoe a'amu ne somo asomo utimayo'ne sikuno somne'no ujo'ne lonihwatimentiso hwo'nyoho.

²⁰Jisas ose ulonto kako iyoswo homo somo popojonto hwe iyoswo hiso mokosyohumawo'ningkiso sohomo uyonto kako ampo humamentisofuho. Tajo ango we'e somjo a'amuso hofiko Jisasimo timo yokumpohn'nyo humuhwontohumantohofuho.

²¹Oseso Jisas kako kakoe hungkuno lutihwayoso loma'mentisofuho. Ole ulimento, Oso Anituye hungkuno mti'mokinyo somjo seloheso sekwo nupa'ningkohofoso ne imo'nalofuho.

²²Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontifi yomo yontifi hofiko kakoe

hungkuno wonyoangkafo somne'no huno pi'ningo syafisyontifi kakoe yofe ho'nomantifi hnnimentohofi, Olo huno wopingo loso pipi tipema'masoto. Kako Jousepiye hwomu hwolaho.

²³Ose hningkahoningkofi Jisas hofikimo ulimento, Ngko huno niyohoho. Sekwo olo hungkuno hohonta limotofo loso ngkimo wontantifeho. A'amu somo wopingo imokuhwajiwon'ningkino sohwo kiko kakwo'yohwo sohwo wopingo hmmokinyo. Hungkuno yolohoso ole wontantifeho. Yo'mayo yahino wonyoangkafo kiko ango Koponeyam humanji imotno so'no nakwo nto upa'nimalohwone hopaso kiko olo jije hwapingo loponjo a'amu hn'nimo fonalohofu. ²⁴Ose ulonto ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwoe a'amu hwapingoponjoso hofiko kakoe hungkuno somo ito'no miningkawo'ningkiyohofu. ²⁵U, nehopi. Hohonta Ilaija kako hwaho Isilael humamojo sohonta ifoyo masiyo'njo ne'no nohumentaningkofi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no uyakolo'mentisofuho. Oso hohosohonta mijoho mikunimposo i'mofopahoningki apiwojo sofa pi'ningo oso hwaho Isilael sopo humamentohofuho. ²⁶I oso'no Anitu kako Ilaija sohomo kako kakoe hwapingo Isilael sopo apiwojo fisimo ufo'mayo'ne uhwatimentiso'maho. O'o, Anitu kako hwaho Saitoun ango Salefat oso ponjo apiwojo anga'nohino simne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningki yohofoso ulohofone'ento uhwatimentisofuho.

²⁷U, nom'ne hungkuno mne'no fisyafisyo. Hohonta Ilaisa Anitu mta'ni hungkuno lutihwa'mojo sohwo humamojo sohonta oso

hwaho Isilael sopo a'amu uyo nihu'no wonyoso pi'ningo engo'njo humamotofoho. I oso'no Ilaisa kako kakoe hwapingoponjo a'amu somo wopingo umokumentiso'maho. O'o, kako hwe anga'no hwaho Siliyanta'ango Naman sohumnohini wopingo umokumentisofoho.

²⁸ Jisas ose ulahoningki a'amu oso tajo ango homo somo humohuman-tohofo a'amuso hungkuno hiso upo-nantifi simeho tohino umnimentisofoho. ²⁹ Hofiko nolikafontifi Jisasimo aho kompemotawentifi ango pone engo somo Jisasimo momonyomo uyohotofano lontifi kompemotawomentohofohofoho. Oso ango antime hiso hwofiki'nyo yokintahopo molinyofoho. Oso hwofiki'nyo sopo nohumantifi Jisasimo ho'nomehwasi woho'naofano lontifi ko imentohofoso ³⁰ Jisas kako hofiko'njo ajwo'mo womentisofoho.

**Jisas kako hwe sohumo towahuno
wonyo ehunnamo'nnyo
sohumo wae yao'mentisofoho.**

(Mak 1:21-28)

³¹ Jisas kako hwaho Ngkalili ango Koponeyam ne'no umentisofoho. Osopo nohumanto kako sikuno iyoho humayo somo a'amu pi'ningo somo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. ³² A'amuso hofiko kakoe hungkunomo upa'nontifi yomo imentohofofoho. Hwapingoso a'amu sikuno iyoho humayo homo somo hungkuno limotofoso hofikoe huno mta'ni majofoho. O'o, nom'ne a'amu ulimotofoso ulimotofofoho. I, Jisas Anituye huno ne somta'ni hungkuno wopingo tipemanto yokumpohn'nyo so'nohini lutihwamentisofoho.

³³ Oso tajo ango we'e homo somo hwe towahuno wonyo'njo fihwo nohumanto

kako mango mohm'no ole ulimento, ³⁴ Hoe, Jisas Nasaletnnta'ango sohwo, kiko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wopingo Ne hwasoho. ³⁵ Ose ulahoningki Jisas kako towahuno wonyo sohumo yoka ulimento, Mampi'nyo fosyohumaho. Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. Ose ulahoningki towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwe sohumo a'amu pi'ningo'njo sopo hwahopo yohotofasyonto uliko'manto hwe sohumo nom'ne tohino muyo'njo imentisofoho. ³⁶ A'amu ose uhwonontifi yomo engo yontifi hofiko mjahnnimentohofi, Olo hungkuno yokumpohn'nyo hiloso peho hungkuno ulahoningki humpehofo towahuno wonyo sohwafo. Ose hnnimentohofofoho. ³⁷ Oseso Jisasimne'no hungkunoso angomeemne'no ho'nimentisofoho.

**Jisas kako Pitafe konemimo
wopingo umokumentisofoho.**

(Matiyu 8:14-15; Mak 1:29-31)

³⁸ Jisas kako oso tajo ango somta'ni swaponto Saimouniye angomo humentisofoho. Saimouniye konemi siye a'apahoso tohohmtno mikunimposo'njoho. Oso hiso'no hofiko Jisas oso a'mu simo ufo'mayo'no joho lutima'mentohofofoho. ³⁹ Jisas kako a'musi fosyowentanjo sopo lohofawento kako a'apaho tohohmtno hwapingo sohumo yoka ulimento, Kiko mpano. Ose ulahoningki kakoe a'apaho tohohmtnnoso moi'wo imo'nimentisofoho. Moi'wo imo'ningkahoningki a'musi kako komo'no nolikafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

**Jisas kako hwe moya'mi
pi'ningo engo somo wopingo
umokumentisofoho.**

(Matiyu 8:16-17; Mak 1:32-34)

⁴⁰ Mofehi'nyo ikwo'mokahoningki hwe moya'mi hofikoe a'amu mnokino'njo somo Jisasi'njo sopone'no motihu'mokumentohofofoho. Kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo aho kisasyonto kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo wopingo umokumentisofoho. ⁴¹ Jisas kako hwe moya'mi pi'ningo engo somta'ni towahuno wonyo wae yao'mentisofoho. Oso towahuno wonyo hiso hofiko johohomo'no ole ulimentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ulimentohofofoho. Hofiko Jisas Kilais sohwo ahwomo mta'ni Anitu uhwatimentiso hweho huno umentiso so'no Jisas hofikimo yoka ulimento, Sekwo nom'ne hungkuno ulikutoho. Ose ulahoningki hofiko mampi'nyo humamentohofofoho.

**Jisas kako anga'meemo syoho
iku'mo'mentisofoho.**

(Mak 1:35-39)

⁴² Imingo ne so'nji Jisas oso angohopo sopo nuliko'manto hwahoa'amu mohumunyo sopone'no ngko'nohino we'enehwo wohumamonto umentisofoho. I oso'no hwe moya'mi hofiko hafihafe tipm'mantifi u'ma'mentohofofoho. U'mantifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakumo nonahwoti'mofohotoho. Kiko nakwo Koponeyam lopo wohumentihwano. ⁴³ Ose ulahoningkofi kako ulimento, A'amu anga'meemjoo somo Anitu kako wopingo wosemokosyohumamante'no yalokunjo so'no ngkohofikimo hungkuno wopingo hiso

wolijumo'monne'no yohono. Anitu kako oso syoho hiso'no nihwatimentiso hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

⁴⁴ Oseso Jisas kako Anituye hungkuno wopingoso hwahoo Jutiya sopenjoo tajo angoo anga'no anga'nohino somo humolutihuku'mofisofoho.

**Jisas kako Saimoun Pitamo
hungkuno ulimentiso so'no inaniku
pi'ningo engo ifammentisofoho.**

(Matiyu 4:18-24; Mak 1:16-20)

5 Sikuno nom'nemo Jisas kako mijo ayo Ngkenesalet ¹ "momingo sopo nohumentaningki hwe moya'mi pi'ningo engoso Anituye hungkuno upo'nano lontifi hofiko Jisasi'njo mofonepo wohumano lontifi yohoto yohotofo mjaloho'nimopmmmentohofofoho. ² Jisas kako a'amu homo somo uhwononto uhwonimentisoso yofayokino we'e hufa'u sohwa'u ifohohosasyonji nowentaningki hofekwosa sohwa hofiko inaniku ifamiyo ho'yoso mijo yojijwontaningkofi uhwonimentisofoho. ³ Jisas kako Saimouniye yofayokino somo kotasonto Saimounimo ulimento, Yofayokinoso nonje we'enehwo usitofoo. Ose ulonto Jisas kako a'amu somo yofayokino mijo sopo wentanjo sopo ampo humanto Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

⁴ A'amu somo lutihwa lohofonto Jisas kako Saimounimo ulimento, Yofayokino mijo ajwo nompone'no motayo. Osopo kiko jije a'amu sohwanji inaniku ifamiyo ho'yoso mijo ajwo nompo foho'naopmno. ⁵ Ose ulahoningki Saimoun ulimento, Hwe Engofo, olo sikwo'miyo lomo nakwo inaniku ufomeeno lontani syoho yokumpohn'nyo ko yihwoneso wonyopi ihwonefoho. Siki iyoho

---

¹5:1 Yofe Ngkenesaletiyeso Mijo Ayo Ngkaliline nom'ne yofefoho.

lonkononasiso hwona'nyoho. I oso'no kiko ntohino so'no ngko inaniku ifamiyo ho'yoso woho'nao'mne yohono. ⁶Ose ulahoningki hofiko ho'nao'mentohoho hiso inaniku pi'ningo engo ifammentohofoso inaniku ifamiyo ho'yoso we'enepe wantihupo'monto imentiso so'no ⁷hofiko nom'ne yofayokino sopenjo a'amu sohwanne'no hofikimo ufo'mayo'ne joho lutima'mentohofofoho. Hofiko mofone lopo nopontifi inaniku ifamiyo ho'yoso ho'noma'mentohofoso oso yofayokino hufa'u sohwa'umo inaniku nojaofonto yofayokino sohwa'u mijomo wemotoswamonto imentisofoho.

⁸Saimoun Pita kako yo'mayo i'mo-fapmmentiso somo uhwononto kako Jisasiye sifiki'nyo so'mo hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo nihwoti'mofohoji mpano. Ngko hwe wopingohwoni'maho. Wonyo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. ⁹Hwapingoso kako oso inaniku ifammentohoho somo uhwononto iyoho uningkahoningki ulimentisofoho. Kako'nohini'maho. O'o, a'amu yofayokinopo humohumantohoho huhwanji iyoho imentohofofoho. ¹⁰Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko Saimoun'nji syoho afa'no imotofo sohwa'u siko huhwa'u uhwononji iyoho imentisiyefoho. Oseso Jisas kako Saimounimo ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Olo inaniku ifamehino hopaso kiko hwangu hwe moya'mi ngko'nji songo ne'no humayo'ne somo utimatnne hwosoho. ¹¹Ose ulahoningki hofiko yofayokino mitimomingo no'mo ifohohosasyontifi hofikoe ho'yango yo'mayoso uliko'mantifi Jisasimo iningkamentohofofoho.

**Hwe fihwo a'apaho uyo
wonyo'njo sohomo Jisas
wopingo umokumentisofoho.**

(Matiyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹²Jisas kako ango fipo nohumanto uhwonimentisoso hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohomo nohumentaningki uhwonimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisasimo uhwononto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo ipitofawento hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Hwe Engofo, Kiko ngkimo wopingo wanimokumo liso'manji jije yokumpohn'nyoso hoponoho. ¹³Ose ulahoningki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohomo ulimento, Ou wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmomo'nyo. Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no imo'nimentisofoho. ¹⁴Oso moi'wo imo'ningkahoningki Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko jije a'apaho wopingo kumokohe so'no kiko nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo angomjo syoho'njo sohomo jije a'apahoso utihwaho. Utihwahojo'no kiko oso yahino Mouses netihwamentisoso ose hopa fiyo. Kiko wosopayo yo'mayoso nomahoji hwe huhwo sohomo uyohojo'no kako Anitumne'no woho'nasyono. A'amu oso homo somo uhwoningkuji jije a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'ningkiso so'no huno wosyofisyantifeho. Jisas ose ulimentisofoho. ¹⁵I Jisas kako ose imentiso hiso'no ango'meemo ho'nimmentisofoho. A'amu pi'ningo engo oso hungkuno hiso'no upa'nontifi ole syafihu'mentohofi, Nakwo kakoe hungkuno upo'ningkuhwaso'no kako nakumo wopingo wonamokumontonoho. Ose syafisyontifi hofiko Jisasimo u'ma'mentohofofoho. ¹⁶I

oso'no Jisas kako sikuno pi'ningo engo somo hwaho a'amu mohumunyo sopo nowento kaningkwohwo Anitumo jomo ulimojofoho.

**Hwe fihwo kakoe sife aho
pe'nnyo sohomo Jisas kako
wopingo umokumentisofoho.**

(Matiyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷Sikuno fihumo Jisas kako hwe moya'mi somo Anituye hungkuno lutihwentaningski a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko huhwa humunyoponoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hwaho Ngkalili ango hopo soponta'ango sohwanji hwaho Jutiya ango hopo soponta'ango sohwanji ango Jelusalem sponjo sohwanji hofiko Jisasi'njopo u'mantifi humamentohofofoho. Anituye yokumpohn'nyo engoso a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo'ne Jisasi'mo wo'mentisofoho. ¹⁸A'amu fehohnjoso hofiko hwe fihwo sife aho pe'nnyo sohomo ijempohopo Jisasiyepono itokwapmmentohofofoho. Itokwapontifi ango ne mo'mo Jisas humentanjo sopo utofosyano lontifi ko imentohofoso ¹⁹hwe moya'mi pi'ningo engo ango huhwo sohwi nto uhulo'ofahoningkofi hofiko mitofomoji'mofayo'njo imentohofofoho. Oseso hofiko ango antifepo kotosantifi iku'yo fehohnjo nofentifi hwe mnokino'njo huhwo sohomo kakoe ijempoho hi'nji antifepo nta'ni ango mo'mne'no impe monje intofuyoho'mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohomo Jisasiye simanopo meho'nahumentohofofoho. ²⁰Jisas kako uhwonimentisoso oso a'amu itokwapmmentohofoho sohwa hofiko Jisasi'mo simeho hi'ntnono yokumpohn'nyo uyahoningkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohomo ulimento, Nje a'amu sohwo si ngko

jije honingkano wonyoso wae nto yakumofohono.

²¹Ose ulahoningki a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasiye hungkunomo upa'nontifi hungkuno pi'ningo hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Anitumne'no sitofo ulalokunjo lohwo sohwo tihwolo. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi a'amufe honingkano wonyo wae yimofone'so hopo'maho. O'o, Anitu kako'nohino hoponoho. ²²Ose hnnontaningskofi Jisas kako hofikoe huno somjo hungkuno so'no huno uyahoningki ulimento, Ngko Anitumne'no sitofo ulalokwe somne'no sekwo huno peho'no syofisikomo'nalokwofo. ²³⁻²⁴Anitu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne nihwatimentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe honingkano wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo jije honingkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo simeho mo'mo muhwonifitne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni utihwa'nyopo setihwahn'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohomo ulimonne'no yohono. Hofikimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohomo ulimento, Kiko nolikafohoji jije ijempohoso nomahoji jije angopo ne'no mpano. ²⁵Jisas ose ulahoningki a'amu timo uhwon-tohumentaningkofi oso hwe huhwo sohwo kako komo'no nolikafonto kakoe ijempohoso nomanto kakoe ango pone'no nowento kako Anituye yofe engoso ho'noma'mentisofoho. ²⁶Oso ango hopo sponjo a'amuso hofiko uhwonontifi hi umo'ningkahoningki hofikoe simeho mo'mo yomo yomo u'mahoningki hofiko Anituye yofe engoso ho'noma'mentohofofoho.

Ole limentohofi, Olo wonyoangkafo uhwoninkuhwone loso yahino nihu'no wonyoangkafofoho. Ose mjalimmentohofofoho.

Jisas kako Lifaimo kakimo iningkayo'ne joho ulimentisofoho.

(Matiyu 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Tifi sohonta Jisas kako hano emoy-onto uhwonimentisoso hwe fihwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe yofe Lifaiyo sohwo nohumentaningki uhwononto ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. ²⁸ Ose ulahoningki Lifaiyo nolikafonto kakoe yo'mayoso uliko'manto Jisasimo tifi iningkamentisoso kakoe inomokomoyo imo'nimentisofoho.

²⁹ Lifai kako Jisasimne'no kakoe an-gomo wopayo iloho engo imentisofoho. Oso wosopayo engo hiso'no a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu nom'ne sohwanji Jisas kakoe inomokomoyo huhwanji oso hopo sopo nohumantifi wopayo nimentohofofoho. ³⁰ A'amu Falisi sohwanji nom'ne a'amu Falisi huhwa honingkano hungkuno lutihwayo syoho imotofo sohwanji hofiko nohumantifi a'amu wopayo nontaningkofo sohwo uhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwo ulimentohofi, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho fehohnjo siki mayo syoho'njo sohwanji a'amu honingkano wonyo'njo so'nji wopayoso peho'no nalokwofo. ³¹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hofiko a'amu uyohofahosiyo'njo sohomo mu'mapitnehofo. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. ³² Oso pa'nyoso ngko a'amu honingkano wopingo'njo hwona'nyoho liwo'ningkohofosomme'no joho ujo'ne lutimayo'ne pmmentohe hwoni'maho. O'o, ngko

a'amu honingkano wonyo'njoso hofikoe wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji ngkimo nningkape-e'ne joho ujo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

Hohontajo yahino wopayo manyo humayo so'no Jisas kakoe yahino songo somne'no lutihwamentisofoho.

(Matiyu 9:14-15; Mak 2:21-22)

³³ Ose ulimentisoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Jouniye inomokomoyo sohwa hofiko sikuno fehohnjo somo hofiko Mpohumo jomo'nohini uliwo'nontifi wosopayo hopi'nonohinoso maniwo'ningkiyohofihwafoho. I a'amu Falisi sohwafe honingkanomo iningkawowo'ningkohofohuhwanji oso yahinoso iwo'ningkohofihwafoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo so'nji mijo so'nji nonje nonje'nohino niwo'ningkohofofoho. ³⁴ Ose ulahoningkofi Jisas kakine'no olo pahnnimo hungkuno loso ulimento, Hwe fihwo kako ape maso sohonta kako kakoe a'amu'nji nohumantifi hofiko kakine'no simonyo iyo so'no wosopayo manyo'njo iwo'ningkohofotaho. O'o, awonoho. Hofiko kakine'no simonyo engo yontifi wopayo engo niwo'ningkohofofoho. ³⁵ I oseso hwangku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasyikujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikuji wosopayo manyo'njo uyantifeho.

³⁶ Ose ulonto Jisas kako kakoe yahino songo somne'no pahnnimo hungkuno hufa'u ole ulimento, Hwe fihwo kako manji'mofo tontamo imo'nnyo somo wopingo wamti'mokumo lihwosi kako hwapife yokumpohn'nyo songo somta'ni tiphoneho sisimpehwosi lojwoma lohofihwosi manji'mofo tontamo somo lo-

jwohofojasyososo wopingo umo'nimontolaho. O'o, oso hwapife songoso manji'mofo yofoho somo wohofojahumo lihwosi sisimpemaso somta'ni wonyo umo'nimontonoho. Manji'mofo tontamo huhwo sohomo lojwohofojasyoso hi'nji apa'no wonyo wasisimp'o'nimontonoho.

³⁷Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno tiffinjoso ole ulimento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwosi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisiyoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. ³⁸U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho. ³⁹A'amu fehohnjo hofiko hohontajo yahino so'no hi umo'ningkahoningki hofiko yahino songoso nakwolaho lontifi hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu hohontajo yahino wopayo manyo humayo iwo'ningkohofoso hofiko nje yahino songo losetihwalokwe somne'no nakwolaho wolantifeho. Jisas ose ulimentisofoho.

Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

6 Sikuno iyoho humayo fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko syohopo hano humemoyohofofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa mijoho uyahoningki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwoso'mokontifi pahoso fuyo lafontifi neso nimentohofofoho. ²Ose yahoningkofi a'amu Falisi fehohnjo

sohwa uhwonontifi ulimentohofi, Nakwoe honingkano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo olo sikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi ningkohofoto. ³Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mti'mokumentohofoso atofa majo hwasilaho. Oso sikuno Ntefit kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohofoho sohonta'ne'no selohoningkono. ⁴Ntefit kako Anitumne'no hwapife ango molinyo somo swonto wosopayo Anituye simanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wosopayo hiso a'amu sikiyo somne'maho. O'o, a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nononto kakoe a'amu sohwaro nuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofa majo'njo imentohofoho so'no sekwo nje inomokomoyo sohwaro oso hungkuno hiso ulohoningkohofotaho. ⁵Jisas ose ulohononto ole ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko sikuno iyoho humayo'neso hwapingo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

Sikuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶Sikuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako Anituye tajo ango we'e sohomo noswonto hwe moya'mi somo Anituye hungkuno ulimentisofoho. Osopo nohumentaningki hwe fihwo aho angahohnjoso songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyoponoho. ⁷A'amu fehohnjo a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji a'amu

Falisi sohwanji hofiko nohumantifi Jisasimo hungkuno ito'no muhwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole syafihu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohumo wopingo umokumantolikeno. Ose syafisyontifi Jisasimo uhwontohumamentohofofoho. ⁸Jisas hofikoe huno so'mjo yahino so'no huno uyahoningki hwe aho wonyo'njo sohumo ulimento, Kiko nolikafohoji olo ajwo lopo filohofu. Ose ulahoningki kako nolikafonto ajwopo loho'mentisofoho. ⁹Oseso Jisas kako a'amu huhwo sohwamo ulimento, Ngko sekumo waselohonimonne'no yohono. Oso honingkano hungkuno Mouses neyakwosamo uyimentisoso sikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo sikuno lomo yahino wopingo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wopingo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. ¹⁰Ose ulonto a'amu'njo so'mo timo fe'nihwononto hwe aho wonyo'njo sohumo ulimento, Jije ahoso sihwaho fisipofu. Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo kako kakoe aho sihwaho sipeehoningki wopingo umo'nimentisofoho. ¹¹A'amu huhwo sohwa ose uhwonontifi simano hntotohino umningkahoningki hofiko ole hnnimentohofi, Nakwo Jisasimo pipi ulohofanehwono. Ose hnnimentohofofoho.

Jisas kako kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo uhwosopo'mentisofoho.

(Matiyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹²Oso hohosohonta Jisas kako Mpohumo jomo ulimo lonto kako hwofiki'nyo we'e sopone'no simentisofoho. Osopo nohumanto Anitune'no jomo ne'no ulontaningki

iyoho longkonimentisofoho. ¹³Mofehi'nyo si'mofopahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no joho ulonto oso hwa mta'ni kako hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo uhwosopo'mentiso sohwamo kako yofe mulimentisoso *apouseliyoho* mulimentisofoho. Oso yofe *apouseliso* hungkuno hwapingoso olenoho. Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo hwafoho.

¹⁴Hwe fihwo uhwosopo'mentisoso Saimouniyoho. Oso hwe huhwo sohumo Jisas kako nom'ne yofe Pitafoho mulimentisofoho. Nom'nihwo Entilu Saimoun Pitafe koningkwa'we hweho. Nom'nihwa'u Jemisi'nji Joun'njoho. Nom'nihwa'u Filipi'nji Mpatoulomiyu'njoho. ¹⁵Nom'nihwa'u Matiyu'nji Toumasi'njoho. Nom'nihwo Jemis Alifiyosiye hwomu hweho. Nom'nihwo Saimouniyoho. Kakoe yofe nom'neso Seloutiyoho. ¹⁶Nom'nihwo Jutas Jemisiye hwomu hweho. Nom'nihwo Jutas Isikaliyoutiyoho. Kako Jisasimne'no kakoe mango sohwamo tokoyo'ofu imentisofoho.

Jisas kako hwe moya'mi pi'ningo engo somo ufo'ma'mentisofoho.

(Matiyu 4:23-25)

¹⁷Oseso Jisas kako hwofiki'nyopo nta'ni kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi hintafo somo u'mofawentifi osopo inomokomoyo pi'ningo engo sohwanji loho'mentohofofoho. Oso hopo sopo nom'ne hwe moya'mi pi'ningo engoso hwaho Jutiyanta'ango so'nji ango Jelusalem so'nji oso ango hufa'u mitimomingo saponjo molinyo sohwa'u Taiya'nji Saitoun'njonta'ango uhu'mokontifi humamentohofofoho. ¹⁸A'amu hiso nakwo Jisasiye hungkuno upo'ningkuhwasi a'amu mnokino'njo hn'nimo wopingo wonamokono lontifi uhu'mokumentohofofoho. A'amu

towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo'njo so'nji Jisasimo u'mahoningkofi kako wopingo umokumentisofoho. ¹⁹Oseso hwe moya'mi hopi'nono hofiko Jisasimo aho wokisyusyano lontifi imentohofofoho. Hwapingoso hofiko Jisasimo aho kisusyahoningkofi yokumpohn'nyo Jisas mta'ni hofikimo umentisoso hofikoe a'apahoso wopingo imo'nimentohofofoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo'njo humotaho jo'njo somne'no hungkuno uyimentisofoho.

(Matiyu 5:1-12)

²⁰Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro uhwononto ole ulimento, Sekwo Anitune'no huno engo maseyo'njo soku sekwo Anitumne'no huno wopingo wotipemano lifijo'manji sekwo simeho wopingo wasemo'nono. Anitu sekumo semokosyohumayo hweho.

²¹Sekwo wopayo mijoho pe'nyo soku wopayo'no hi semo'nyo hopaso sekwo Anituye honingkano wopingo mne'no hi semo'noso'manji Anitu kakoe hungkuno sekwo simehomo wopayo simeho hopaso wosehnnimontonoho. Oseso sekwo simeho wopingo wasemo'nono.

Sekwo a'amu olohonta humotaho lalokwofo soku sekwo simonyo fiyimno. Hwangku sekwo tikafo woyantifeho.

²²⁻²³Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimne'no nningkopalokwofo so'no a'amu nom'neso sehoningkuji hofiko sekune'no simeho nihu'no wonyo umo'nimontonoho. Oso'no hofiko sekumne'no hohujo ikinjasemofikuji sitofo woselantifeho. Hofiko sekune'no hungkuno nihu'no wonyo selikujono sekwo yofeso wopiwahu'montonoho. Yo'mayoso ose selohofikujo'no sekwo simonyo fiyimno. Hwapingoso sekwo upa'nimno. Sekwo nje yofe somne'no

yo'mayo tango olo se'mante so'no sekwo ho'yango engo yo'mayoso ahwomomo weho. Oso a'amu sekumo wonyo selohofalokwofo hofikoe ajuyohwosa huhwa hohonta a'amumo Anitu kakoe hungkuno uyahoningki limotofo sohwa huhwamo wonyo uloho'motofihwafoho.

²⁴I oso'no sekwo a'amu hamniyoho ho'yango yo'mayoso engo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo soku Anitu tohino nejaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. Sekwo simeho wopingo semokiyo'ne yo'mayoso olo hwaho lopo nto mo'malofokuyoho.

²⁵Sekwo a'amu olohonta wosopayo engo nonontifi simeho nohnnalokwofo soku sekwo Anitumne'no iningo nayonoho likuji iyoho wasenono. Hwangku sekwo mijoho engo nope'nifitne kuyoho.

Sekwo a'amu olohonta tikafo jalokwofo soku hwangku nakwo humotaho engo lihwaso timijo engo neswaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. ²⁶Sekwo a'amu soku a'amu nom'ne pi'ningoso hofiko sekwo yofe ho'nosemawo'ningkohofoho so'manji Anitu nakwo yofe moho'nonemanoho likuji sekwo iyoho wasenono. Hohonta oso a'amu huhwo sohwafe ajuyohwosa huhwa a'amu Anituye hungkuno hwasyo limotofo sohwafe yofe hi ho'noma'motofofoho.

Jisas kako ole ulimentisofoho. Sekwo sekwo mango sohwanne'no wasemo'nono.

(Matiyu 5:38-48)

²⁷Sekwo nje hungkunomo haloho pewo'ningkohofoho soku sekwo upa'nimno. Sekwo sekwo mango sohwanne'no wasemo'nono. A'amu sekumo simeho wonyo sejapiwo'ningkohofoho somo sekwo hofikimo wopingo'nohino ulohopmno.

²⁸ A'amu fehohnjoso hofiko sekumo wonyo wosemokano lontifi sifajo selikujono sekwo oso a'amu homo somo Anitu kako wopingo ulohofone jomo ulimno. A'amu sitofo selikujono sekwo a'amu homo somne'no Anitu ufo'mayo'ne jomo ulimno. ²⁹ A'amu fihwo jije manjihoho kuposihwosono jije manjihoho fehohnta'ni utihwaho osopo wakuposono. Hwe fihwo kako jije manji'mofo so'no hi umo'ningkuhwosono kumahwosono kiko yoka ulohotoho. O'o, jije hwapife hi'nji uyo. ³⁰ U, hwe fihwo kako yo'mayo so'no jomo kilihwosono kiko yano'nohino uyo. U, hwe fihwo kako jije yo'mayoso wae yakumofihwosono kiko apa'no aku kijape-e'ne hungkuno ulohotoho. ³¹ Sekwo yo'mayo yahino a'amu sekumo woselohofantife'no yalokwofo hopaso sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno.

³² A'amu sekumne'no umo'niwo'ningkohoho osomnohini sekwo hofikine'no semo'ningkuwo so'no Anitu kako peho wopingo waselohomontolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo hi oso hopa yiwo'ningkohofofoho.

³³ A'amu sekumo wopingo selohofiwo'ningkohoho osomnohini sekwo wopingo ulohofikuji'manji oso hiso'no Anitu kako peho wopingo waselohomontolo. Awonoho.

A'amu honingkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa yiwo'ningkohofofoho.

³⁴ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no hwangu aku nejapifitne'entifi uyiwon'ningkohofomanji Anitu kako peho wopingo waselohomontolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa yiwo'ningkohofofoho.

³⁵ O'o, sekwo olo yahino loso fiyimno. Sekwo sekwoe mango

sohwamne'no wasemo'nono. Hofikimo wopingo ulohopmno. A'amu sekumo yo'mayo so'no jomo selikujono nakumo aku wonejapife sekwo huno nosyafisyikutoho. Sekwo oso yahino somo iningkafijomanji Anitu kako yo'mayo wonyoangakafoso sejapihwosi sekwo Anitu Yokintahopo Humaso sohwoe Mehomi Ne umo'nantifeho. Hwapingosho Anitu kako a'amu kakine'no isamoyoka mujonjo so'nji a'amu honingkano nihu'no wonyo'njo so'njimo wopingo ulohofiwo'ningkiso hweho. ³⁶ Seningkwohwo Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulofiwo'ningkiso hopaso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho waselofono.

**Nom'ne a'amu somne'no
yano ilofone hungkunofoho.**

(Matiyu 7:1-5)

³⁷ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilofikuji wonyofoho nulikutoho. Ose ifijomanji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no tohino uyikutoho. Ose ifijomanji Anitu huhwo sekwoe yahino somne'no tohino mosejaponehoho. A'amu sekumo wonyo selohopijosofo wonyoso sekwo wae feeopmno. Oso wonyo hiso'no apa'no huno nosyafisyikutoho. Ose ifijomanji Anitu huhwo sekwoe wonyoso wae yasemofihwosi oso hiso'no kako apa'no huno mosyafisyonehoho. ³⁸ Sekwo yo'mayoso a'amumo uyikujono Anitu huhwo kako sekumo yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo a'amu nom'nemo yo'mayoso uyikujono Anitu kako sekumo yo'mayoso sejapososo mangonepo ihwosi nohu'mepiwesyahoningkuhwosi kipo kipo lohofihwosi wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano

uyiwo'ningkohoho hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

³⁹Jisas kako pahnnimo hungkuno'nji ulimentisoso ole ulimento, A'amu timp'i'nyo sohwo kako nom'ne a'amu timp'i'nyo sohwo honingkano utihwamtolaho. Awonoho. Siko huhwa'u pi'nimomo woho'ni'mo-fanjijyoho. ⁴⁰Hwomu sikule syoho iwo'ningkiso sohwo kako a'amu kakimo lutihwawo'ningkiso sohomo uyakolo'montolaho. Awonoho. I oso'no kako syoho yokumpohn'nyo engo ihwosi hwangku kako syoho lutihwayo pa'nyo umo'nimontonoho.

⁴¹Kiko jije hningkwa'wehwoe timomjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonelokuno. I, jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojo so'no manohonyo'njo sohwo ⁴²kiko jije hningkwa'wehumo ole peho'ne ulalokuno. Ningkwahwo jije timomjo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mo. Ose peho'no ulalokuno. Kiko mango'nohino hwosoho. Simo'mo kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kiko timo ito'no uhwoningkohoji hwangku jije hningkwa'wehwoe timomjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

Iyo wonyo sohwo kako ipisayo wonyoso unto'nimontonoho.

(Matiyu 7:17-20; 12:33-35)

⁴³Iyo wopingoso ipisayo wonyoso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso iyo wonyoso ipisayo wopingo minto'nonehoho. ⁴⁴Nakwo iyomjo ipisayo somo uhwoningkuhwasi nakwo huno wonayono. Iyo wopingotaho, iyo wonyotaho. Huno ose wonayono. Nakwo hiyaso somta'ni ikwonjayo momjonanehwono. I nakwo wampeso

iyo hiyae somta'ni momjonanehwono. ⁴⁵Hwe wopingo sohwo kakoe simeho mo'mo huno wopingo'njo hweho. Oseso kako yahino wopingo'nohini wotipema'monte hweho. Hwe wonyo sohwo kakoe simeho mo'mo huno wonyo'njo hweho. Oseso kako yahino wonyo'nohini wotipema'monte hweho. Yo'mayo huno simeho mo'mo engo yamo'nyoso mango mta'ni liwo'ningkohoho.

Ango mojo'ne yahino hufa'uyoho.

(Matiyu 7:24-27)

⁴⁶I, sekwo ngkimo Hwe Engofo, Hwe Engofo, peho'ne ntiwo'ningkohoho. Sekwo Hwe Engofo ko ntontifeso sekwo nje hungkunomo tifi monningkayo'njo kuyoho. ⁴⁷A'amu ngkimo ni'manto nje hungkunomo haloho pento tifi nningkawo'ningkiso sohwo kako olo pahnnimo hungkuno loso pa'nyoso wolosetihwamne'no yohono. ⁴⁸Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu fihwo ango wopingo wamolimo loso sohwo pa'nyo hweho. Kako hwosa'imo mno kengomo'mo ijihwosi hwosaho nihu'no yokumpohn'nyo wawontimontonoho. Osopo ango yokumpohn'nyo molososo ango huhwo sohwo wonyo mmo'nonehoho. O'o, ifofo engo ihwosi oso ango huhwo sohomo mo'jwohafonehoho. Hwapingoso kakwo'yohwo sohwo hwosaho yokumpohn'nyo molinyofoho.

⁴⁹I oso'no a'amu fihwo kako nje hungkunomo ko nupa'ningkuhwosi ngkimo monningkape'njo sohwo kako a'amu ango siki molahinyo pa'nyo hweho. Kako ango hwosaho ne mo'mo mawonjiyo'njo yososo iyo po'nifo'nohini hwaho to'jwaponohini wawontimontonoho. Oso hopo sopo ango molihwoso'no ifofo engo ihwosi oso ango moloso hiso wojoha'montonoho.

**A'amu itokuso'njo mokosyohumayo
sohwoe syoho ulohofiyo sohumo
Jisas wopingo u'mokumentisofoho.**

(Matiyu 8:5-13)

7 Jisas kako oso hungkuno hiso hwe moya'mi somo moi'wo ulonto kako ango Koponeyamne'no umentisofoho. ²Hwe fihwo kako a'amu itokuso'njo sohwamo mokosyohumayo sohwo kakoe syoho ulohofiyo fihwo kako mnokino engo tipemanto poyo mofonepo wope'nimonto imentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyo sohumne'no simeho uyimojo hweho. ³Kako Jisas mofonepo humaho upa'nonto kako Jutafe hwe engo fehohnjo sohwamo Jisas a'amu mnokino'njo sohumo wopingo umokiyo'no utimayo'ne lihwatimentisofoho. ⁴Lihwojahoningki hofiko Jisasimo u'mantifi hungkuno yokumpohn'nyo akwe'no ulimentohofi, Olo hwe wopingo'nohini lohwo kako honingkano ito'nohino iwo'ningkiso hweho. Oseso kiko kakimo ufo'maho. ⁵Kako a'amu Loum ko huhwo kako nakwo a'amu Juta sohwona'nimne'no hitoho ulofiwo'ningkiso hweho. Kako nakune'no Anituye tajo ango we'eso molimentisofoho. ⁶Ose ulahoningkofi Jisas hofiko'nji umentohofofoho. Kako angonjo tifonepo i'mofowahoningki hwe yofe engonjo sohwo kako kakoe a'amu nom'ne sohwamo Jisasiyepono lihwatimentisofoho. Hofiko Jisasimo u'mantifi hwe huhwo sohwoe hungkuno motapontifi ulimentohofi, Nje ango ne sopo ni'mayo so'no syoho engo ihnnoho. Hwe Engofo, kiko nje angomo ko swapihneso ngko hwe wopingo hwo'nnye angom'maho. ⁷Oso'no ngko kikiyepono ko pmneso ngko hwe wopingo hwoni'maho. I oso'no kiko osopo nohumahoji hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntohofiyo sohwo

wopingo umo'nimontonoho. ⁸Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwamo enjwa'mo humale so'no ngko hofikoe hungkunomo tifi ito'no iningkawo'ningkohe hwo'nyoho. U, hofiko ngko huhwo'nimo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano uli'me'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohumo Oyomo uli'me'no kako wapmmontonoho. U ngko nje syoho ntohofiyo fihumo, Olo syoho fiyo uli'me'no kako syoho uyimontonoho. Oseso kiko hungkuno'nohini ulohojo'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntohofiyo sohwo wopingo umo'nimontonoho. Ose ulimentohofofoho.

⁹Jisas kako oso hungkuno hofiko motapmmtohofo homo somo upa'nonto kako yomo yonto kako oso hwe engo huhwo sohumne'no huno pi'ningo engo syafihu'mentisofoho. Oso hwe moy-a'mi pi'ningo engo kakimo iningka-mentohofosomme'no Jisas kako ikinjamo lohofonto pisopisaho lonto ulimento, Ngko oso hwe engo huhwo sohumne'no hungkuno waselimonne'no yohono. Ngko a'amu Isilael sofe simeho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho. ¹⁰Ose ulahoningki oso a'amu hwe yofe engonjo sohwo luhwatimentiso sohwa hofiko hofikoe ango pone'no asomo nowentifi uhwonimentohofoso syoho ulohofiyo sohwo kako wopingo nohumentaningki uhwonimentohofofoho.

**Apiwojo ango Nainnta'ango siye
hwomu poyo pe'nimentiso
sohumo Jisas kako apa'no
songo ulika'mentisofoho.**

¹¹Sikuno fehohnjo memjaofahoningki Jisas kako ango Nain sopone'no umentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwanji nom'ne

hwe moya'mi pi'ningo engo hi'nji umentohofofoho. ¹²Oso ango hopo sponjo kuso engo somo i'mofawentifi uhwonimentohofoso a'amu sohwa hofiko a'amu poyo pe'nnyo sohwo itokwapmentohofofoho. Poyo pe'nnyo sohwoe kona'wohisi kako oso hwomu huhwo sohumnohini ma'mentisofoho. Kakoe hwehwo sohwo hohonta poyo pe'nimentisosiyo. Oso ango hopo sponjo hwe moya'mi pi'ningo engoso a'musi'nji nopontaningkofi Jisas uhwonimentisofoho. ¹³Jisas uhwononto a'mu simne'no hitoho engo ulofahoningki a'mu simo ulimento, Kiko humotaho lohotoho. ¹⁴Ose ulonto mofonepo lohofawento a'amu poyo pe'nnyo sohwoe ijempoho sopo aho kisesyahoningki a'amu itokwapmentohofoho sohwa loho'mentohofofoho. Jisas ulimento, Olo hwomo lohwo, ngko wakilimonne'no yohono. Filikaho. ¹⁵Ose ulahoningki oso hwomu huhwo sohwo songo likafonto hungkuno limentisofoho. Oseso Jisas kako kona'wohimo uyimentisofoho.

¹⁶Ose uhwonontifi hwe moya'mi hopi'nono iyoho yontifi hofiko Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Ole ulimentohofi, Hwe Engo lohomo Anitu hungkuno uyahoningki najo'ne sohwo nto ifawotoho. Anitu kakoe a'amu ne somo ufo'mayo'ne nto ifawotoho. ¹⁷Oso Jisas imentiso so'no hwaho Jutiya oso'mo ho'nomiwento hwaho angomeemo ho'nimentisofoho.

**Joun Jisasimne'no hungkuno
luhwatimentisofoho.**

(Matiyu 11:2-19)

¹⁸Yo'mayo hungkuno Jisasimne'no ho'ningkiso so'no Jouniye inomokomoyo sohwa upa'nontifi Jounimo ulimentohofofoho. ¹⁹Joun kako upa'nonto kakoe inomokomoyo hufa'u hwa'umo Jisasiyepono hungkuno

lihwatimentisofoho. Hungkunoso olenoho. Hwe tifi wapmmontonoho ho'nimentiso sohwo silaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. ²⁰Ose lihwojahoningki siko Jisasimo u'manji ulimentisiyo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kikimo ole kilahoningkohoho. Kiko hwe tifi wapmmontonoho limentohe sohwo silaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. Jouniye hungkuno ose ulohonimentisiyefoho.

²¹Oso hohosohonta Jisas kako hwe moya'mi mnokino kengo kengo'njo somo wopingo umokumentisofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnname'nyo somo wae yao'mentisofoho. A'amu timpi'nyoso apa'no timo honimentohofofoho. ²²Jisas kako Jouniye inomokomoyo sohwa'umo ole ulimento, Siko nuhusisi yo'mayo upo'nalokusiyo so'ntnne'no Jounimo ulohunyo. A'amu timpi'nyoso timo apa'no honalokwofo. A'amu sife wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo nihu'no wonyo'njoso (*lepila*) hofikoe a'apahoso wopingo imo'ningkohoho. A'amu haloho piku'nyoso apa'no ito'no upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nnyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso Anituye hungkuno wopingoso upo'nalokwofo. ²³A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwolikeno, Anituye hwolikeno, huno ose mosyafisiyo'njo yontifi hofiko simeho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hofiko simonyo uyife. Siko nuhusisi oso hungkuno hiso Jounimo ulinyo.

²⁴Ose ulahoningki oso hwe Joun lihwatimentiso sohwa'u nto wahoningki Jisas kako hwe moya'mi somo Jounimne'no hungkuno ulimentisofoho. Ole ulimento, Hohonta sekwo

oso hwaho a'amu mohumunyo sopo umentohofoto sohonta pehomo uhwonano lontifi umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'ningo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohomo uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, ose'maho. ²⁵ Pehohumo uhwonano lontifi umentohofoto. Hwe fihwo hwapife yo'mayo wonyoangkafo hu'meesisyoso uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, a'amu hwapife yo'mayo wokoso'njo wonyoangkafo sohwa hofiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe angomo humawo'ningkohofotaho. ²⁶ I, oso'no sekwo pehohumo uhwonano lontifi, umentohofoto. A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki hungkuno najo sohomo uhwonano lontifi imentohofotaho. Ou, osohifoho. Upa'nimno. Oso hwe sekwo uhwonimentohofoto sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anitu hungkuno uyahoningki naliwo'ningkohofoto somo yakolo'nnyo hweho. ²⁷ Oso hwe huhwo sohumnene'no Anituye hungkuno kakoe hwomumo ole nalohi, Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wolihwatimonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe-e'ne hweho.

Kako jije honingkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. ²⁸ Ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi hopi'nono olo hwaho lopo humalofoso hofiko Jounimo muyakolopitnnehofo. I, oso'no a'amu yofe engo ane sohwo Anitumo enjwa'mo humaso sohomo Joun kako osohomo muyakolofonefoho. Jisas ose ulimentisofoho.

²⁹ Hwe moya'mi pi'ningo so'nji a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji hofiko Jouniye hungkunomo upa'nontifi hnnimentohofi, Anituye yahino nto'no-

hino somo uningkowano lahoningkofi Joun hofikimo mijo kiyoma'mentisofoho. ³⁰ I oso'no a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jouniye mijo kiyomayo so'no nakwolaho limentohofoto so'no hofiko oso honingkano wopingo Anitu utihwamentiso somne'no hohujo ikinjao'mentohofotaho.

³¹ Oso a'amu huhwo sohwanne'no Jisas ole ulimento, Oso a'amu olonhonta humalofoto sohwa peho pa'nyo hwasimo waselimonnto. A'amu peho hwalo. ³² Hofiko olo pa'nyo hwafoho. Mehomiso hofiko angopo humantifi nom'ne mehomi somne'no johole limofiwo'ningkohofoto pa'nyo hwafoho.

Nakwo hmpehpe yoka simonyo'ne kulimokahoningkuhwoni sekwo simonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosofe lahoningkuhwoni sekwo humotahomajofoho.

³³ Ihwoni. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako i'mofapontowosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji manyo humohumantiso hweho. Osohomo sekwo uhwonontifilimentohofi, Towahuno wonyo ehuhnname'nyo hweho. ³⁴ I, ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni i'mofaponjingo ahu'mo wosopayo'nji ipisae mijo pompenjiyo so'nji niwo'ningkohe so'no sekwo ngkine'no ole lalokwofo. Uhwonimno. Hwe wopayo pi'ningo engo nyo'njo hweho. Ipiisae mijo pompenjiyo pi'ningo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu honingkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Oso ngkine'no liwo'ningkohofihwasoho. ³⁵ I oso'no hwe moya'mi hofiko Anituye huno engo mawo'ningkohofoso hofikoe honingkano wopingo somo hofikoe ito'no humayo somo a'amu uhwoningkuji ne'njofoho wolantifeho.

**A'mu honingkano wonyo'njosi
kako Jisasiye sifemo hwone
mijo ehuloho'mentisofoho.**

³⁶Falisi fihwo kako ngko'nji wosopayo wonaho lonto Jisasimo johu ulimentisofoho. Jisas kako oso Falisi sohwo angomo noswonto wosopayo nyo'ne humohumantisofoho. ³⁷Oso hopo sopo a'mu honingkano wonyo'njosi humunyoponoho. Kako Jisas Falisiye angomo wosopayo nalofoho upa'nonto kako ahwonte hofiyo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso nomanto Falisi huhwo sohwo angomo humentisofoho. ³⁸Kako noswonto Jisasiye hohujo hnta'ni sifepo hwomtame ehumanto humotaha sulimentisofoho. Kakoe timijoso Jisasiye sifepo lo'ningkahoningki kako kakoe mijiyonji Jisasiye sifemjo yoko'nyoso sosayo usipo'mentisofoho. Ose yonto a'musi kako Jisasiye sifemo hinjoho hu'nonto hwone mijo akino wopingo'njoso ehuloho'mentisofoho.

³⁹Oseso oso Falisi Jisasimne'no waponu limentiso sohwo oso hisimo uhwononto Jisasimne'no huno ole syafihu'mento, Olo hwe lohomo Anitu hungkuno uyahoningki nalimojo ne hwo'manji kako oso a'mu siye yahinoso huno uyihwonesohilo. Oso a'musi nihu'no woniyoho. Oseso ngko huno niyohoho. Kakimo Anitu hungkuno uyahoningki nalimojo ne hwo'maho. ⁴⁰Oso hwe huhwo sohwoe humomjo Jisas kako huno uyahoningki ulimento, Saimoun, ngko kikine'no hungkuno wakilimonne'no yohono. Ose ulahoningki Saimoun ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwozi, Nohonjo. Ose ulahoningki ⁴¹Jisas ulimento, Hwe fihwo hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hwe hufa'u hwa'umo hamniyoho aku mayo'ne nokiso uyimentisofoho. Hwe fihumo kako *faif*

hantilet (500) kina uyonto nom'nehumo *fifiti* (50) kina uyimentisofoho. ⁴²Oso hwe hufa'u huhwo sohwa'u siko aku uyoso hopo'maho. Oseso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hamniyoho hiso aku mayoso'no sikoe syohofoho lonto siko'ne nihu'nahonefoho, ulimentisofoho. Ose ulimentiso so'no oso hwe hufa'uyo huhwo sohwa'u siko oso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohumne'no simeho umo'nyo engoso tihwolo. ⁴³Ose ulohoningkahoningki Saimoun ulimento, Ngko huno ole syofisyalokweno. Oso hwe *faif hantilet* (500) kina ma'mentiso sohwo kako hwe sohumne'no simeho umo'nyoso engo umo'nimentisofoho. I oso hwe *fifiti* (50) kina'nohoni ma'mentiso sohwo kako simeho we'e'nohoni uyimentisofoho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Jije huno nehopi kiyohoho.

⁴⁴Ose ulonto kako a'mu simne'no ikinjamo lohofonto Saimounimo ulimento, Kiko olo a'mu losimo uhwonyo. Ngko jije angomo swapohe sohonta kiko nje sifemo mijo yatiku'nyo'neso montapefoho. I oso'no olo a'mu losi kako kakoe timijonji nje sifemo niyotijwantofoho. Kakoe mijiyonji sosayo nisipeentofoho. ⁴⁵Ngko noswopahoningko kiko ngkimo hinjoho manihu'nyofoho. I ngko kahopi swapohe sohonta olo a'mu losi kako nje sifemo hinjoho ne'nohoni nihu'ningkohoho. ⁴⁶Ngko noswopahoningko kiko nje mnokinopo hwone mijo mehantohofefoho. I oso'no olo a'mu losi kako nje sifemo hwone mijo akino wopingo'njoso ehontohokwoho. ⁴⁷Oso'no Saimounikimo, ngko ole wakilimonne'no yohono. Olo a'mu losi kako ose ntahofantokuso so'no kiko huno ole wakiyono. Kakoe honingkano wonyo pi'ningo engonjo ko hisi olohonta ngko

wae nto yaofohono. Oseso kako ngkine'no simeho mikunimposo engo umo'nalofoho. U hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo so'nji honingkano wopingo iwo'ningkiso sohomo Anitu kakoe wonyo we'eso wae yaofososo oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo simeho we'ene uyimontonoho. ⁴⁸Ose ulonto Jisas kako a'mu simo ulimento, Ngko jije wonyoso wae nto yakumofohono.

⁴⁹Ose ulahoningki oso a'amụ kako'nji humohumantohofoso hofiko hofikoe hungkuno ole hnni'mentohofi, Olo hwe lohwo a'amufe wonyo wae yaofiwo'ningkiso lohwo sohwo tihwolo. Ose hnnimentohofofoho. ⁵⁰Jisas kako a'mu simo ulimento, Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no kiko Anituye a'amụ ne imo'ningkohino. Oseso kiko simeho wopingo'nji fosyohumantono.

**Hwoya'mi fehohnjo sofa
Jisasimo iningkamentohof
so'ne hungkunofoho.**

8 Hwangku sohonta Jisas kako ango ho'mo ho'meemo uku'mo'mentisofoho. Oso a'amụ homo somo Anitu a'amụ kakimo enjwa'mo humawo'ningkohofoso somo hofiyo umokosyohumawo'ningkiso so'no liku'mo'mentisofoho. Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa kako'nji hano umentohofofoho. ²I, hwoya'mi fifa hofiko tifi iningkamentohofofoho. Oso hwoya'mi fehohnjo sofa Jisas kako towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo wae yao'mentisofoho. Fifa mnokino'njo sofamo wopingo umokumentisofoho. A'mu fisi kakoe yofe Maliya. Oso hihhne'no Maliya Makitola nta'angiyoho limentohofofoho. Hohonta oso a'mu simo towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne

mta'ni hufa'uyoso ehuhnamo'nnyo simo Jisas kako wae yao'mentisofoho. ³Nom'nesi Jouanafoho. Oso a'mu siye hwehwo sohwo kakoe yofe Husafoho. Kako hwe engo Heloutiye angomo mokosyohumayo syoho'njo hweho. Nom'nesi Susanofoho. Oso fanji nom'ne moya'mi pi'ningo sofanji hofiko Jisasimo tifi iningkamentohofofoho. Oso moya'mi hofoso sofa hofiko Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo ufo'mano lontifi hofikoe hamniyoho yo'mayoso uyimentohofofoho.

**Hwe sohwo ufongoyo fisosomokaof
so'ne pahnnimo hungkunofoho.**

(Matiyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴Hwe moya'mi pi'ningo engo Jisasi'nji nohumantifi nom'ne hwe moya'mi ango ho'mo so'mta'ni hofiko'nji uhu'mokahoningkofi Jisas olo pahnnimo hungkuno ulimento, ⁵Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. Fisosomokofahoningki ufongoyo neso fehohnjoso honingkanopo piwahu'mentisofoho. Oso homo somo a'amụ nopontifi hwotoho hmentohofofoho. Fehohnjoso yihufo sohwa nimentohofofoho. ⁶Ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njopo piwahu'mentisofoho. Oso hiso nofokafonto hwaho mijo ane imo'nonto oso ufongoyo hiso yofoho imentisofoho. ⁷Ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njopo piwahu'mentisofoho. Nantipe hiso ufongo hiso'nji sofoka'mentisoso nantipe sohwo kako ufongomo kingkulo'mentisofoho. ⁸Ufongoyo fehohnjoso hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso nofokafonto ipisayo ne pi'ningo engo into'nimentisofoho. Ufongoyo anga'nohino somta'ni pi'ningo engo imo'nimentisofoho. Jisas ose ulonto kako mohm'no ole

ulimento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

**Jisas kako pahnnimo hungkuno peho'ne ulimentisoto.
Hwapingoso olenoho.**

(Matiyu 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹Jisasiye inomokomoyo sohwa oso pahnnimo hungkuno homo somne'no hwapingo so'no Jisasimo ulohonimentohofofoho. ¹⁰Jisas ulimento, Anitu kako a'amumo mokosyohumayo yahino somne'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I oso'no hwe moya'mi nom'niso hofiko pahnnimo hungkuno'nohini upa'niwo'ningkofofoho. Oseso hofiko yo'mayo somo timo ko uhwonantifeso yofe mihwofe'njofoho. Hofiko yo'mayo somo haloho ko upa'nontifeso hofiko hwapingo neso huno muyofoho.

Ufongoyo fisosomokafo'ne pahnnimo hungkuno hwapingofoho.

(Matiyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹Ose ulonto Jisas ole ulimento, Oso pahnnimo hungkuno seloheso olenoho. Oso ufongoyo hiso Anituye hungkunofoho. ¹²Oso ufongoyo honingkanopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso Anituye hungkuno upo'ningkahoningkofi tifi Seten hwe wonyo sohwo hofikoe simehomjo hungkuno somo wae yaofiwo'ningkiso hweho. Seten kako huno ole syofisyalofoho. A'amu Anituye hungkuno simehomo mnawe'manji hofiko kakimo simeho hi'ntnnono uyikujono Anitu hofikimo asomo utimanoho. Ose syafisyonto wae yaofiwo'ningkisofoho. ¹³Oso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi

simonyo iwo'ningkohofofoho. I oso'no oso hungkuno meho'nasiyoso pmpongo muhwatnnyo pa'nyofoho. Oso a'amu hiso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono we'enehwo uyontifi yo'mayo tango u'mante so'no hofiko iyoho uningkahoningki hofikoe simeho hi'ntnnono uyo we'eso ho'naofiwo'ningkohofofoho. ¹⁴Oso ufongoe nantipe yongo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi Anitumo ko iningkahoningkofi yo'mayo hwahoponjo tangoso u'manteso hofiko hamniyoho so'no huno pi'ningo engo syafisyontifi hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyahoningkofi oso yo'mayo hiso hofikoe simeho umo'nyo kingkulofiwo'ningkisofoho. Oso'no hofikoe ipisayoso mojo miyonefoho. Hofiko nom'ne a'amu somo Anituye honingkanono tipemayo'ne mufo'mapitnnefoho. ¹⁵I oso'no oso ufongoe hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amuso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkohofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe humayoso ito'nohinofoho. Hofiko nom'ne a'amumo Anituye hungkunomo iningkafitnne'entifi lutihwawo'ningkohofofoho.

**Sikiloho nomongkujikuj
hiyae ifoho'ofasiyo'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

(Mak 4:21-25)

¹⁶A'amu sikiloho'njoso hofiko nomongkujikuj ahwonte'mo wokipitofosyantihm'maho. Epohumayo enjwa'mo woho'nosyantihm'maho. Awonoho. Hofiko ijempoho tojwapo ifoho'ofahufijoso a'amu oso ango homo somo swapifijo somo oso pomponahoso

hofikimo walohumontonoho. ¹⁷Oso pahnnimo hungkunoso olene'no lonetihwalofoho. Yo'mayo hiyaso wojoso hwangku utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no uhwonantanoho. Yo'mayo simeho mo'mjo hiyaso mokosyohumalohwoneso hwangku utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu hopi'nono uhwonantifeho. ¹⁸Sekwo Anitumo iningkawentifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo sokumo, Anitu kako engo'no engo'no wosejapmmontonoho. I oso'no hwe fihwo kako Anitumo simeho we'e uyo sohwo, Ngko Anituye hungkuno nom'ne upa'nyoso peho'neto. Nta'noho, loso sohwo oso simeho we'e uyalokuso somo wae weeo'mtonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

**Jisasiye kona'wohi'nji
koningkwa'wehwosanjiye
hungkunofoho.**

(Matiyu 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹Oso hohosohonta Jisasiye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanji kakiye pono pmmmentohofofoho. I oso'no hwe moya'mi pi'ningo engo Jisasi'njopo uhu'mokumentohoho so'no hofiko Jisas pone neso m'mofapifitnnehofo. ²⁰Oseso hwe fihwo Jisasimo ulimento, Hnna'wohi'nji hningkwa'wehwosanji hofiko yoloho'mo lohofontifi kikimo woku'mano lontifi humohumantohofofoho. ²¹Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu Anituye hungkunomo haloho pentifi iningkawo'ningkohofoso hofiko nje na'uja nje ningkwahwosafoho.

**Jisas kako ifofo engo sohomo
moi'wo hmno'nyo ulimentisofoho.**

(Matiyu 8:23-27; Mak 4:35-41)

²²Sikuno fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko yofayokinomo kotasontifi Jisas ulimento, Nakwo mijo lomo nongk-

ihnta'ni woekano. Ose ulahoningki nihu'nahone yofayokino hano imentisofoho. ²³Nowekontaningkofi Jisas kako saho fosyawo'mentisofoho. Nofosyowentaningi ifofo engo nto yahoningki oso yofayokino homo somo mijo ufehu'mokahumonto yahoningki yofayokino hiso mijo womuhulo'mto imentisofoho. ²⁴Inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo komo'no ulikafontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, we'enepi nakwoe yofe moi'wo umo'nontane'no yalokuhwono. Ose ulahoningkofi Jisas nolikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahoningki ifofo'nji mijo'nji moi'wo imo'ningkahoningki mijo apa'no songo songo miyo'njo nihu'nahone lofawo'mentisofoho.

²⁵Oseso Jisas kakoe inomokomoyo sohwapmo ulimento, Sekwoe simeho hi'ntnnohinoso nti'mo weho. Ose ulahoningki hofiko yomo yontifi iyoho yontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo kako ifofo'nji mijo'njimo yoka ulisolohaloho'nohini isolohohiwe huhwolo.

**Hwe sisi'masoho'njo sohuma'tni
Jisas kako towahunowonyo
wae yao'mentisofoho.**

(Matiyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶Hofiko hwahoh Ngkalili sopo nta'ni mijo ayo somo nowakentifi hwahoh Ngkekesa sopo ki'mofamentohofofoho. ²⁷⁻²⁹Oso hopo sopo Jisas kako yofayokino mta'ni ifohohosyosyahoningki oso ango saponjo hwe fihwo u'ma'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohomo towahunowonyo sohwa kakimo ehuhnnamo'nnyo hweho. Sikuno pi'ningo engo somo kako he ane hweho. Kako ango ne so'mo mohumayo hweho. O'o, kako a'amufe pijafo sokimomo ho'nasiyo sopo humemmojo hweho. Sikuno pi'ningo

engo somo oso towahuno wonyoso oso hwe huhwo sohumo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkohoho sohonta a'amu angoponjoso aho kesyohumantifi ahwomo nano so'nji kakoe sife ahomo ko kilofontife sohwo kako ahwomo nano hiso mtihupewo'ningkisofoho. Towahuno wonyo homo somo hwaho a'amu ane sopone'no ipemotawowo'ningkohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisasimo uhwononto joho mohm'no lamofonto Jisasiye sife ki'nyo'mo piwasyonto mango engo ulimento, Jisas kiko Anitu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwasoho. Kiko ngkimo peho wontoho'monne'nelo.

Hungkuno yokumpohn'nyo wakilimonne'no yohono. Kiko ngkimo tohino nontapohotoho. Oso hungkuno ulimentiso hwapingoso olenoho. Jisas kako oso towahuno wonyo sohumo ulimento, Kiko olo hwe lohomo uliko'maho.³⁰ Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Jije yofe pihwo'nyo hwasilo. Ose ulahoningki ulimento, Nje yofeso *Ami* hwo'nyoho. (Nakwoe hungkuno ole, Sisihwayo pa'ningo, pi'ningo engofoho.) Hwapingoso towahuno wonyo pi'ningoso oso hwe huhwo sohumo ehuhnamo'nnyofoho.

³¹ Towahuno huhwo sohwo hofiko Jisasimo yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko tohino mayo so'no tikano somne'no nolonehwajohotoho.

³² Oso hwofiki'nyo mofone sopo yahu pi'ningo engoso hofiko mno ijontaningkofo somne'no towahuno wonyo sohwa Jisasimo yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko timo'nohino fohononehwajo. Nakwo oso yahu nongkwafe pone'no wohwontane'no yihwono. Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo timo honohwatimentisofoho.

³³ Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohumo nuliko'mantifi yahu

somo ehuhnao'mentohofofoho. Ehuhnaofahoningkofi yahu hiso hofiko hano kunto kunto'no wentifi iwo'mangomo mtiku'nontifi mijomo nihu'nahono mihulo'mentisofoho.

³⁴ Oso yahu mokosyohumayo sohwa yo'mayo somo uhwonontifi hano kunto kunto'no wentifi hwe moya'mi ango engo sponjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso lijwaofahoningkofi ho'nimimentisofoho. ³⁵ Oso hungkuno hiso ho'ningkahoningki hwe moya'mi hopi'nonohinoso uhwonano lontifi imentohofofoho. Hofiko Jisasi'nji i'mofapontifi uhwonimentohofoso oso hwe towahuno wonyo ulikoma'mentohofoho sohwo kako he yofonto kako huno wopingo'njo imo'nonto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo nohumentaningki uhwonimentohofofoho. Ose uhwonontifi iyoho imentohofofoho.

³⁶⁻³⁹ Oso a'amu tiffinjo i'mofapmmentohofoso somo a'amu hofiko Jisas oso hwe towahuno wonyo uliko'ma'mentohofoso sohumo wopingo umokumentiso somo uhwonimentohofoso so'no mpoyo lutihwamentohofofoho. Ose upa'nontifi oso hwe moya'mi hopi'nono oso hwaho Ngkekeso so'meem mta'angoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Kiko nakumo noneliko'mahoji nom'ne angopono mpano. Ose ulimentohofohwapingoso ole'nefoho. Hofiko iyoho mikunimposo uningkahoningki ulimentohofofoho. Oseso Jisas kako yofayokinopo nokotosahoningki oso hwe towahuno wonyoso uliko'ma'mentohofoso sohwo kako Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Ngko kiko'nji wowahontnne'no yohono. Ose ko ulahoningki Jisas ulimento, Kiko jije angopono asomo uhuji yo'mayo wonyoangkafo Anitu kilohomaso so'no jije a'amu somo filutihwaho. Ose lihwajonto Jisas kako

nihu'nahone asomo wako'mentisofoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako kakoe anga'no asomo nowento hwe moya'mi hopi'nonohinomo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lutihwamentisofoho.

Mu poyo pe'nnyosi'nji a'mu mnokino'njosi'njiye hungkunofoho.

(Matiyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Jisas kako mijo ayo nongkihnta'ni asomo wako'mentiso sohonta hwe moya'mi hopi'nono kakine'no humohontohumantohofoso Jisasimo uhwonontifi simonyo imentohofofoho. ⁴¹⁻⁴² Osohonta hwe fihwo kakoe yofe Jailos sohwo kako Jisasimo u'ma'mentisofoho. Oso hwe Jailos huhwo sohwo kako Anituye tajo anga'no we'e somo mokosyohumayo'ne yofe engo'njo hweho. Kako mu anga'nohino'njo hweho. Kakoe mu siye soswoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'nnyosi kako poyo wope'nimonto mofone sopo kaningkwohwo Jisasimo u'manto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame ehumanto Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko nje anga'no pone'no wowaho. Ose ulimentisofoho.

⁴³ Oso a'amu'njo hopo sopo a'mu fisi kako humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontaningki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. A'amu fihwo kako oso a'mu hisiye mnokino homo somo wopingo umokone sohwo mohumunyoponoho. Kakoe hamniyoho hopi'nono a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo sohwo nto umojiyoho. ⁴⁴ Oso a'mu hisi kako Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasiye hwapife tokwajo somo aho upm'mokahoningki a'musi kakoe honiyoso sosayo komo'no sa'nimentisofoho. ⁴⁵ Oso

hohosohonta Jisas ulimento, Ngkimo aho tihwo nipm'mokantofoho. Ose ulahoningki hofiko anga'no anga'no ulimentohofi, Ngko'maho. Ngko makupm'mokoho yohono. Ose lontaningkofi Pita Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, hwe moya'mi pi'ningo engo kikimo ifehu'mokokuhantifi kakupm'mokohofoho. ⁴⁶ Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu anga'no kako ngkimo aho kisanisyohoho. Nje a'apaho somta'ni yokumpohn'nyo fehohnjoso uhwohoe huno niyohoho. ⁴⁷ Ose ulahoningki oso a'mu hisi kako Jisas ngkine'no huno nto uyohoho syafisyonto yomo yomo yonto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame ulohofonto a'amu hopi'nonohinofe timopo kako Jisasimo aho kisuhumentiso hwapingo so'no lutihwanto ole ulimento, Nje mnokinoso nihu'no komo'no moi'wo imo'ningkohoho. ⁴⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Nje mupe, kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta kiko wopingo imo'ningkino. Kiko simeho wopingo'njo siki uhuji fohumantono.

⁴⁹ Ose ulontaningki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosimo u'manto ulimento, Jije mu poyo nto pe'ningkohoho. Oseso kiko olo hwe engo lohomo jije anga'no pone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. ⁵⁰ Ose ulahoningki Jisas kako upa'nonto Jailosimo ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohoho'no jije mu wopingo umo'nimontonoho. ⁵¹ Ose ulonto Jisas kako Jailosiye angopo i'mofawento oso hopo sopo Jisas kako Pita, Joun, Jemis oso hwanji kaningkwohwo'ya'u'njimo utimanto hofiko'nohini angomo humentohofofoho. Nom'ne a'amu somo ole ulimento, Sekwo noswapikutoho. ⁵² Ose ulahoningki hwe moya'mi

pi'ningo engoso hofiko mu hisine'no humotaho lopemo'nowntaningkofi Jisas ulimento, Sekwo humotaho likutoho. Kako poyo'maho. Saho fosyawehe. ⁵³Ose ulahoningki a'amu hiso hofiko mu poyo nto pe'nimentiso so'no huno uyahoningki hofiko Jisasimne'no sitofo ulontifi tikafo ujimentohofoho. ⁵⁴I oso'no Jisas kako mu poyo pe'nimentiso siye aho manto mango mohm'no ole ulimento, Mupe, kiko filikaho. ⁵⁵Ose ulahoningki oso mu hisiye huyo'mangoso nto umentisoso asomo ponto ka'wohimo uhulo'ofahoningki mu sopi lika'mentisofoho. Nolikofahoningki Jisas kaningkwowho'ya'umo ulimento, Wosopayo uyinyo. ⁵⁶Ose ulahoningki kaningkwowho'ya'u siko yo'mayo somo uhwononji yomo engo imentisiyefoho. Jisas kako kaningkwowho'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Olo hilo so'no siko yolohoso nom'ne a'amumo nulohosiloho. Ose ulimentisofoho.

**Jisas kakoe inomokomoyo aho
hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo
sohwamo kakoe syoho somo
iyo'ne uhwatimentisofoho.**

(Matiyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

9 Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo lutimanto yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo so'njimo wae yaofikuji wopingo umokiyo'ne kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. ²Jisas hofikimo ulimento, Sekwo angomeemne humpekuji Anitu kako a'amu somo umokosyohumamonto yalokunjo so'no lutihwafikuji a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumno. ³Ose ulonto ulimento, Sekwo yo'mayo hano emoyo so'ne'no mno, ho'yo, wopayo, hamniyoho manji'mofo

nom'neso nomotawekutoho. O'o, hano'nohino fiyikuno. ⁴Sekwo nom'ne angopo i'mofahokuji a'amu fihwo sekumo kakoe angomne'no setimaso sohwoe angomnohini fosyawentifijo sohwaso oso angoho hopo sopo nuliko'mafikuji angono'nepono nje hungkuno lutihwayo'ne fihwanimno. ⁵Ango fipo i'mofafijoso a'amu mosetimaso'njo mikuji'manji oso angoho sopo nuliko'mafikuji hopo sponjo hwahosemongki'nososo hofiko nosehontohumentaningkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwoningkuji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyafihupife. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syafisyikuji iyoho unono.

⁶Ose ulonto hofikimo uhwojahoningki hofiko angomeemne'no humpo'mentohofoho. Ango ho'mo ho'mmeemo Anituye hungkuno wopingoso liku'mofontifi a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentohofoho.

**Hwe yofe engo'njo hwahoh
mokosyohumayo Helout
sohwo kako Jisasimne'no
hungkuno upa'nimentisofoho.**

(Matiyu 14:1-2; Mak 6:14-16)

⁷Hwe yofe engo'njo hwahoh Ngkalili sopo mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Heloutiyoho. Oso huhwo sohwo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno pi'ningo syafihu'mentisofoho. Hwapingoso a'amu fehohnjoso Jisasimne'no ole ulimentohofi, Joun poyo pe'nimentiso sohwo kako pi'nimo mta'ni apa'no songo nto likakwoho. ⁸Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Ilaija sohomo Anitu hungkuno uyahoningki kako neyakwosamo hohonta lutihwamojo sohwo kako poyo pe'nimentiso sohwo apa'no nto likakwoho. Nom'ne a'amuso

ole ulimentohofi, U, nom'ne a'amu hohonta humamojo sohomo Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamojo sohwo nto likakwoho.

⁹ Helout oso hungkuno upa'nonto kako syafihu'mento, Nje a'amu lihwatimentoheso hofiko Jouniye ti'wangomo mingo ntolijwamok-wofihweho. Oseso olo hwe lohwo Jouni'manji pipilo. I oso'no ngko pipine'no upa'ningkohono oso huhweho eso, hungkuno upa'nimaleso tihwolo. Ose syafisyonto kako Jisasimo uhwonimonto imentisofoho.

Jisas kako a'amu 'faif tausen' (5000) sohwo wopayo uyimentisofoho.

(*Matiyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Joun 6:1-13*)

¹⁰ Jisas kakoe inomokomoyo (*apousel*) uhwatimentiso sohwa asomo nopontifi hofiko yo'mayo imentohofoho so'no Jisasimo ulimentohofoho. Nto ulahoningkofi Jisas kako hofiko'nji a'amu nom'ne hopi'nonohino somo uhwati'mofontifi hofiko'nohino ango Mpetisaita ne'no umentohofoho.

¹¹ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso oso hiso'no huno uyahoningki hofiko umentohofoho somo iningkamentohofoho. Jisas kako oso hwe moya'mi hiso kakimo nto iningkowahoningkofi uhwononto ulimento, Sekwo oyonimno. Jisas kako Anitu hwe moya'mi somo wopingo umokosyohumamonto iwo'ningkiso so'no hungkuno ulonto a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

¹² Oso'no sikuno'nji kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa Jisasimo u'mantifi ulimentohofi, Kiko oso hwe moya'mi somo ango so'mne'no lihwajohojo'no hofiko osopo fosyawekuji wosopayo wotipemapife. Olo humalohwone lopo a'amu ango yo'mayoso aneponoho.

¹³ Ose ko ulahoningkofi Jisas ulimento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uyimno. Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Nakwo wosopayo pi'ningo'njo hwonani'maho. Wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inaniku hufa'uyo so'ntnnohini mokosyohumalohwono. I kiko ole losyofisyalokuno. Sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni a'amu hopi'nonohino somne'no wosopayo mpe uyamno. Ose losyofisyalokuno. Ose ulimentohofoho.

¹⁴ Oso a'amu hiso *faif tausen* (5000) hwafoho. Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Sekwo hofikimo ulimno. A'amu *fifiti* (50), *fifiti* (50) mihi'mokiningkuji wohumafe. ¹⁵ Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa hofiko Jisas ulimentiso hopa mihi'mohu'mingo yihu'mati'mentohofoho.

¹⁶ Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inaniku hufa'uyo so'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwontohumanto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kutikujolo hofonto kakoe inomokomoyo sohwo a'amu somo yano ulofiyone hu'muyimentisofoho.

¹⁷ A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simeho uhningkahoningki hofiko wosopayo nilifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumentohofoho.

Pita Jisasimne'no Kilaisiyoho ose lijwao'mentisofoho.

(*Matiyu 16:13-19; Mak 8:27-29*)

¹⁸ Sikuno fihumo Jisas kako'nohino kaningkwohumo jomo ulontaningki kakoe inomokomoyo sohwa mofonepo humohumantohofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulohonimonto, A'amu ngkine'no

pehofo mjomlimiwalokwofo. ¹⁹Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, A'amu fehohnjo kikine'no ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwohlikeno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijatikeno. I nom'nihwa a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki lutihwanto pe'nimentiso sohwo apa'no songo lika'maso hwohlikeno. Kikine'no ose mjomlimiwalokwofo. ²⁰Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo sohwaso, ngkine'no pehofo ntiwo'ningkohofihwasilo. Ose ulahoningki Pita ulimento, Kiko sohwaso Anituye Kilaisikiyoho. Anitu nakwoe hwaho lopone'no kuhwotimentiso hwasoho.

**Jisas kako poyo pe'ningkuhwosi
apa'no songo likafone so'no
hungkuno ulimentisofoho.**

(Matiyu 16:20-28; Mak 8:30-9:1)

²¹Pita ose ulahoningki Jisas kako inomokomoyo sohwaso hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Sekwo oso hiso'no nom'nemo lujimifikutoho. ²²Ose ulonto ole ulimento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe honingkanu hungkuno lutihwawo'ningkohoho sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho ntikuji hohujo ikinjanimofikuji nofonjanihufitnnefoho. I oso'no sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

²³Ose ulonto hwe moya'mi hopi'nono Jisasimo iningkamentohoho somo ole ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonningkopano lifijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'niwo'ningkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahiningkuji sekwo sikuno huhwo huhwi nje yofe'no poyo pe'nyo so'no

iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofo ne sopo tifi nningkapmno. ²⁴A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wopiwahu'montonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahoningkuhwosi kakoe humayoso piwasososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. ²⁵A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho lophonjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. ²⁶A'amu fihwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjanimofoso sohwo ngko oso huhwo sohume'no tifi no'mo hohujo ikinjimo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wopingo'nohini sohwaso yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohune'no ngko hohujo ukinjimo'monnoho. ²⁷Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontaningkuji Anitu a'amumo wopingo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonantifeho. Ose ulimentisofoho.

**Jisas kakoe a'apaho simano nom'ne
kengo imo'nimentisofoho.**

(Matiyu 17:1-3; Mak 9:2-13)

²⁸Sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjaofahoningki Jisas kako Pitaja Jounja Jemisijamo utimanto kako Mpohumo jomo ulimo lonto hwofiki'nyo we'e sopone'no kotasimentohofofoho. ²⁹Kako Mpohumo jomo ulontaningki kakoe simo'mangoso mofehi'nyo

pa'nyo imo'nonto kakoe manji'mofo sawemoso nihu'no halojo pomponaho pa'nyo imo'nimentisofoho. ³⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u hohonta pe'nimentisiye sohwa'u kako'njopo i'mofaponji hungkuno hnnimentohofoso Mousesi'nji Ilaija'njoho. ³¹ Siko ahwomomjo yokumpohn'nyo so'nji u'manji siko Jisas kako ango Jelusalem sopo yo'mayo Anitu kako Jisas yone'ento uyohotimentiso somo ne imo'nyo'ne poyo umo'nimontonoho, hnnimentohofofoho.

³² Pitajanji nom'ne sohwanji saho humofosyawentohofoho sohwa nolikafontifi uhwonimentohofoso Jisasiye pomponaho so'nji hwe hufa'u sohwa'u'njimo uhwonimentohofofoho. ³³ Oso hwe hufa'u sohwa'u Jisasimo uhwoti'mofaho lonji imentisiyoso Pita kako huno pi'ningo syofisikaofonto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehoningkuhwoneso wopingofoho. Olo hilo so'no syafisiyo'neso ango hufa'u sihune womolantane'no yihwono. Anga'no kiko'nefoho. Anga'no Mousesimnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahoningki ulimentisofoho. ³⁴ Pita ose ulontaningki himo hwahonepo kepijiyofasyonto hofikimo ifeehu'mokosyahoningki inomokomoyo sohwa hofiko iyoho imentohofofoho. ³⁵ Oso himo ho'mo so'mta'ni mampaho ole ho'nimento, Olo hwe lohwo sekumne'no uhwosop'mentohe sohwo nje Hwomufoho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'nimno. ³⁶ Oso mampaho hiso moi'wo ho'nikwato lohofahoningki inomokomoyo sohwa uhwonimentohofoso Jisas kako'nohini lohofontaningki uhwonimentohofofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa yo'mayo uhwonimentohofoho sohonta hofiko nom'ne sohwo hungkuno

mulimentohofofoho. O'o, mampi'nyo humohumantohofofoho.

Hwomu towahuno wonyo ehuhnnamo'nyo fihumo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Mo'ningkanta hofiko hwofiki'nyo we'e sopo uliko'mantifi nowentifi hwe moya'mi pi'ningo engo honingkanopo Jisasimo uswo'nimentohofofoho. ³⁸ Hwe fihwo kako oso hwe moya'mi pi'ningo engo somta'ni Jisasimo joho ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo jomo wakilimonne'no yohono. Kiko nje hwomu lohomo timo uhwonyo. Ngko olo hwomu anga'nohino'njo hwo'nyoho. ³⁹ Towahuno wonyo sohwo kako hwomu sohomo u'manto aho yokumpohn'nyo kemokosyohuma-honingki hwomu sohwo kako joho mohm'no liwo'ningkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohomo wonyo kimokonto mohm'no mohm'no ulohofahoningki hwomu sohwoe mango mta'ni makwoangoso sapiwo'ningkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohwoe a'apaho wonyo ne'no umokonto komo'no musya'ofe'njo yonteso hwomu sohwo kakoe a'apahoso kangotnnyo imo'nimojofoho. ⁴⁰ Oseso ngko jije inomokomoyo sohwa hofiko towahuno wonyo hiso wae weenimofife lonji humotaho ko lohoso hofiko hopo'maho. ⁴¹ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwo honingkano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Jije hwomuso ngko'njo lopone'no motape.

⁴²Nomotowentaningki towahuno wonyo sohwo kako hwomu huhwo sohomo hwahopo kelopmmokwajonto mohm'no hnojwao'mentisofoho. Jisas kako towahuno wonyo huhwo sohomo yoka ulonto wae yimofonto hwomu sohomo wopingo umokumentisofoho. Wopingo umokonto kaningkwohumo uyimentisofoho. ⁴³Hwe moya'mi hopi'nonohinosa hofiko Anituye yokumpohn'nyoso utihwa'nyopo uhwonontifi hi ulikofahoningki hofiko yomo imentohofofoho.

**Jisas kakoe inomokomoyo
sohwamo kako poyo imo'none
so'no apa'no ulimentisofoho.**

(Matiyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Hofiko Jisas kako imentiso so'no huno pi'ningo engo syofisyontaningkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, ⁴⁴Sekwo olo hungkuno loso seli'me'no haloho ito'no upa'nimno. Sekwo iningo mofikutoho. Hwangku we'enepi ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohwafe aho somo hofiko ngkimo woho'nonisyan-tifeho. ⁴⁵Ose ulahoningki hofiko oso hungkuno ulimentiso so'no huno mummentisofoho. Hwapingoso oso hungkuno hiso hofikine'no hiyaso wo'nyo so'no hofiko huno mosyafisiyo'njo yontifi hofiko hwapingo ne so'no Jisasimo ujoso'no iyoho unimentisofoho.

**Inomokomoyo nom'ni hwamo
yakolo'nnyoso tihwolo.**

(Matiyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶Inomokomoyo sohwa hofiko nakwoe hwe yofe engo'njo simo'mo yakoloso, tihwolikeno sohnohojikamo'nontifi ikujoho wofongki'nantifi imentohofofoho. ⁴⁷Jisas kako hofikoe huno somjo huno wo'nyo so'no huno uyahoningki

kako mehomi we'eso utimanto, momemokosyohumamentisofoho. ⁴⁸Oseso inomokomoyo sohwamo ulimento, A'amu fihwo kako olo mehomi lohomo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'makwoho. A'amu ngkimo nifo'maso sohwo kako hwe engo ngkimo nihwatimentiso sohwo huhumo ufo'makwoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe engo somne'no huno mosyafisiyo'njo a'amu nom'nimo ufo'mayo'nohini sohwo kako Anituye timopo hwe engo ne simo'mjo hweho.

**A'amu sekwoe yo'mayo syoho
somo mohwempeesemofe
hwo'manji sekwoe a'amu hweho.**

(Mak 9:38-40)

⁴⁹Jisasiye inomokomoyo Joun sohwo kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, Nakwo uhwonimalohwoneso hwe fihwo kako jije yofe ulonto towahuno wonyo wae yaofontaningki uhwonimalohwonefoho. I oso'no kako nakwo'nji kikimo mokiningkwaloku yihwono i oso'no nakwo kakimo ulimalohwono, Kiko Jisasiye yofe'nji towahuno wonyoso wae yaofohotoho. ⁵⁰Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe honingkanomo nopijumofikutoho. A'amu sekwoe syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho. Ose ulimentisofoho.

**A'amu Someliyaso Jisas hofikoe
angopo wahoningki hofiko Jisasimo
mutima'mmentohofofoho.**

⁵¹Jisasimo Anitu ahwomomne asomo utimayo sikuno mofonepo imo'ningkahoningki Jisas kako Jelusalemne'no we-e'neso huno yokumpohn'nyo syofisyomanto Jelusalemne'no wawomo lonto hano simentisofoho. ⁵²Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji

Jelusalemne'no nowentaningkofi kako kakoe inomokomoyo fihwamo a'amu Someliyafe ango fipone'no Jisas kakine'no ango ito'no esyohumayo'ne ulohasiyo'ne lihwatimentisofoho. ⁵³I oso'no oso ango hopo sponjo a'amuso hofiko Jisasimo hofikoe angomo ipemotasyuyo so'no nakwolaho lontifi mutimmaso'njo imentohofofoho. Hwapingoso kako Jelusalemne hweho lontifi mutima'mmentohofofoho. Hofiko Anitumne'no hwomtame ulohofu yahinoso Jelusalemnohini ⁵⁴uhwonyoso nakwolaho linyofoho. ⁵⁴Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko yo'mayo yo'mayo yahino somo uhwononji ulimentisiyo, Hwe Engofo, nakwo ahwomomjo toho so'no johu lutimehwasi olo a'amu lomo nasiyoso wopingotaho. ⁵⁵⁻⁵⁶Ose ulahoningki Jisas kako sikimo yoka ulimento, Siko sikoe simeho mo'mjo huno wonyoso huno maseyohi yohoho. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko a'amumo wonyo imokiyo'ne pmmentohe hwoni'maho. O'o, a'amumo ufo'mayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ulahoningki hofiko nom'ne ango pone'no womentohofofoho.

A'amu Jisasimo tifi iningkayo yahino so'ne hungkunofoho.

(Matiyu 8:19-22)

⁵⁷Hofiko honingkanopo nolo-ho'nowentaningkofi hwe fihwo Jisasimo ulimento, Kiko ango nti'mno usoso ngko tifi wokiningkamonnho. ⁵⁸Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sikisiwojo sohwa hofiko hofikoe sokimoso hi'njo hwafoho. Yihufo sohwa

hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho foyawe'neso ane hwo'nyoho.

⁵⁹Ose ulonto kako nom'ne hwe sohomo ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Ose ko ulahoningki hwe sohwo kako ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape ntahino so'no ngko kikimo wokiningkapmmonnho. I oso'no simo'mo ngko nje mpohumo kaki'no pi'nimo'mo ijopijisyasi'mo peso. Wopingotaho. ⁶⁰Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi monningkapifijoso hofiko ujopijisyahufe. Hofikoe syohofoho. I kiko sohwoi ngkimo nningkapohoji Anitu a'amumo wopingo umokosyohumamonto yalokunjo so'no kiko a'amu somo Anitu kakoe hungkunoso filijimofu. Ose ulimentisofoho.

⁶¹Hwe nom'nihwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo tifi wokiningkamonnho. I oso'no ngko simo'mo nje a'amumo aho nihu'no upeemeso wopingotaho. ⁶²Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi ko nningkapihwosi kako tifi no'mo yo'mayo uliko'maso so'no ikintimantimo mjimiwe'njo sohwo kako Anitu a'amumo mokosyohumayo spono syoho iyo so'no hopo'maho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako hwe nom'ne 'sefenti-tu' (72) sohwo ango meemo kakoe hungkuno lutihwayo'ne lihwatimentisofoho.

10 Oso hohosohonta Jisas kako nom'ne a'amu *sefenti-tu* (72) sohwo kakoe syoho somne'no

⁵³9:53 A'amu Someliyaso Hwofiki'nyo Ngkelisim sopo uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'ningkohofofoho. Oso'no a'amu Jutaso hofiko Jelusalem uhu'mokon-tifi Anituye yofe ho'nomawo'ningkohofofoho. (Jn. 4:20 somo uhwonyo.) A'amu Someliyaso hofiko huno ole, A'amu Jutaso hofikoe yahino wopingo miningka-wo'ningkiyohofu. Oso'no hofiko Jisasimo mufo'maso'njo imentohofofoho.

uhwosopo'mentisofoho. Kako a'amufe angu ho'mo ho'meemo tifi ngko nu'ma'mne'ento angu ho'mo ho'mne'no hwe hufa'u hufa'u lihwatimentisofoho. ²Simo'mo hungkuno ole ulimento, Pahnnimo hungkuno waselimonne'no yohono. Wopayo syoho sopenjo pi'ningo engoso toyo nto imaho. I oso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho. Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'ningkiso kakwo'yohumo jomo ulikuj'o'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lihwajiyo'ne jomo ulimno. ³Sekwo upa'nimno. Ngko sekumo yahu mu hopa sikisiwojo sohwafe angu'mne'no wokasemo'nji yalokweno. Hofiko sekumo wonyo woselohofantife'no yalokwofo. Sekwo yahu mu hopa yokumpohn'nyo ane'njo sohwhanne'no huno ose ko nyahoningki losehwojalokweno. Oso'no mpanimno. ⁴Sekwo hamniyoho so'nji yo'mayo ho'yango memokomayo'ne so'nji sifikwongofosyo nom'ne so'nji nohu'memokaho'ningkutoho. Sekwo honingkanomo wekuji uhwonifijoso hwe fihwo honingkanopo nohumentaningkuhwosi uhwoninkuji nijwokohumafikutoho. O'o, sekwo kakimo yakolo'nohini ulohofefoho. ⁵Sekwo a'amufe angu sopo i'mofahokuji ole ulimno. Anitu kako sekumo wopingo waselohomonto iwo'ningkiso so'no sekwo simeho wopingo'nji fisyohumamno. Ose ulimno.

⁶Hwe fihwo kako yahino wopingo iwo'ningkiso sohwoe angopo i'mofafijoso kako sekumo wopingo selohofihwoso'no Anitu oso a'amu huhwo sohomo wopingo uloho'montonoho. I oso'no a'amu fihwo yahino wonyo iwo'ningkiso sohwoe angopo i'mofafijoso sekwo Anitu wopingo uloho'monto iwo'ningkiso

so'no simeho wopingo'njo fisyohumamno, ulifijoso hwe huhwo sohwo ngkilaho selihwosi mosefo'maso'njo ihwoso'no sekwo nom'ne angopo ne'no simeho wopingo'njo hwasih fohumpopmno. Anitu kako sekumo wopingo sefo'mahwosi oso a'amu huhwo sohomo mufo'manehoho. ⁷A'amu fihwo kakoe angommne'no setimahwoso'no sekwo oso angu homo somnohini humafikuji yo'mayo wosopayo'nji mijo'nji sekapikuj'o'no sekwo hmnimno. Hwapingoso a'amu kakoe syoho somne'no kako yo'mayo mayoso yahino ito'nohinofoho. Sekwo angu anga'nohino somo fisyawekuji nom'ne angomno nonje nonje uyo'eno. O'o, oso angu anga'nohino somta'ni nje hungkuno filiku'mopmno. ⁸Sekwo angu fipo i'mofahokuji'no a'amu hofiko sekumo setimafikuji yo'mayo mijo wosopayo so'nji sekune'no likuji yano selofifijoso sekwo umapmno. ⁹Sekwo oso angu hopo sopenjo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokukuji hofikimo ole ulimno, Anitu sekumo wopingo semokosyohumayo'ne mofonepo nto i'mofapohoho. ¹⁰I oso'no sekwo angu fipo i'mofahokuji'no a'amuso sekumo mosetimaso'njo miyikuji sekwo oso angu hopo sopenjo honingkanomo sopo lohofikuji ole ulimno, ¹¹Sekwoe angu loponjo hwaho hintalinyo namongki'ningkisoso sekwo sekwoe yahino somne'no huno syafisiyo'no nakwo hintalinyo hiso wae yasyihwoneso sekwo'nefoho. Sekwo olo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Anitu kako sekumo wopingo wosemokosyohumamonto ko yahoningki oso'no sekwo hohuju ikinjaofiwo'ningkohoho kuyoho. Oseso nakwo tohino manoho likuji Anitu semokosyohumayo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Nto i'mofapohoho. ¹²Ose ulonto ole ulimento, Nje

a'amu sohwasi ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofo'ne sohonta oso ango Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutomjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho.

A'amu Anituye hungkunomo simeho miwolo'mokiyo somne'no sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno, Jisas kako ose ulimentisofoho.

(Matiyu 11:20-24)

¹³U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpetisaitajo sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Ngko sekwo angopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningki yohofoso esetihwamentohe somo a'amu ango Taiya'nji ango Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofiko uhwonontifijontentesi hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hulinkwajingo a'apahopo loho'ningkuji hofikoe honingkano wonyo somo hohujo nto ikinjaofikutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wopingo ngko imalesomo ko uhwonontifi sekwo yahino wonyo somne'no hohujo mikinjao'mmalofo kuyoho. ¹⁴Anitu kako a'amufe honingkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofiko Anituye tohino engo tipemapitnnefoho. I oso'no sekwo tohinoso yakolo'nnyo kuyoho.

¹⁵I oso sikuno homo somo ango Koponeyamjo a'amu humawo'ningkohoho soku ngko sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwo yofe yokintahopo ko ho'noma'niwo'ningkohoho soku sekwo tikanomo ufitnne kuyoho.

¹⁶Jisas ose ulonto kako kakoe inomokomoyo sohwaso ulimento, A'amu sekwo hungkuno haloho'no sepewo'ningkiso sohwo nje hungkuno homo haloho'no nipewo'ningkisofoho. A'amu sekumo hohujo ikinjasemofiwon'ningkiso sohwo ngko huhwo'nimo hohujo ikinjanimofiwon'ningkiso hweho. A'amu ngkimo hohujo ikinjanimofiwon'ningkiso sohwo kako Anitu nihwatimentiso sohwo huhwo hohujo ikinjimofalofoho. Jisas ose moi'wo ulonto kako a'amu huhwo sohwaso uhwatimentisofoho.

Jisas kako a'amu kakoe syoho somne'no uhwatimentiso sohwa asomo i'mofapmmentohofofoho.

¹⁷Hwangku no'mo a'amu *sefenti-tu* (72) Jisas kakoe syoho somne'no uhwatimentiso sohwa hofiko asomo i'miwentifi simonyo imentohofofoho. Simonyo yontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo towahuno wonyo somo jije yofe ulimalohwone so'no hofiko jije yofe somne'no enjwa'mo paswontifi hiyaso humpo'malofofoho. ¹⁸Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko Seten ahwomo mta'ni emta'mingo hopa yonto piwesyahoningki uhwonimentohefoho.

¹⁹Sekwo upa'nimno. Ngko nje yokumpohn'nyo sejapmmentohe so'no sekwo homa wonyo so'nji a'nantihwoyo so'njimo sekwo hwotoho fifijoso hopoenohino hwasoho. Sekwo Seteniye yokumpohn'nyo somo uyakolofo'ne yokumpohn'nyo hi'njo hwasoho. Yo'mayoso sekumo wonyo semokoneso awonoho. ²⁰I oceso sekwo olo so'no simonyo ikuji huno ole syafisyikutoho. Towahuno wonyo sohwa nakwoe hungkunomo enjwa'mo humalofo. Oso'no sekwo simonyo ikutoho. O'o, Anitu sekwo yofe ahwomomo

mti'mokasehumentiso so'no simonyo fiyimno. Ose ulimentisofoho.

**Jisas kakoe inomokomoyo
sohwamne'no simonyo yonto
Mpohumo isamoyoka
ulimentisofoho.**

(Matiyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasiye simeho wopingo umokahoningki Jisas kako simonyo yonto Mpohumo ulimento, U, Mpohwoe, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwapingo hwosoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'ningkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema'mentohofu somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simeho kaningkwowoya'umo uyiwo'ningkohofu hopa kijopontaningkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. ²² Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nanihumentisofoho. Olo hwaho lophonjo a'amu fihwo kako nje hwapingo sopone'no huno inyoso tihwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe hwapingo sopone'no huno inyoso tihwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohini huno niyohoho. U, ngko Mpohumo wosetihwamo uliwo'ningkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnnohini huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²³ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwantnohini humantifi Jisas hofikimnohini ulimento, A'amu yo'mayo yo'mayo sekwo uhwoniwon'ningkohofu somo uhwoninkuji simonyo uyife. ²⁴ Ngko hungkuno

waselimonne'no yohono. Hohontajo a'amu somo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwanji a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo pi'ningo sohwanji hofiko yo'mayo sekwo uhwonalokwofo somo uhwonano lontifi ko imentohofoso muhwonimmentohofoho. Yo'mayo sekwo upo'nalokwofo loso hofiko upo'nano lontifi ko imentohofoso hofiko mupa'nimmentohofoho. Ose ulimentisofoho.

**A'amu Someliyanta'ango sohwo
kako kakoe mango sohune'no hitoho
ulofahoningki ufo'ma'mentisofoho.**

²⁵ A'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamojo sohwo kako Jisasimo yamofu ulohomo lonto nu'manto ulimento, Nje Lutihwayo sohwo, ngko songo ne'no humayo'ne yo'mayoso pipi i'mo woma'monnto. ²⁶ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Mousesiye honingkano hungkuno nejapmmentisoso hungkuno pefohu wo'nyoto. Atofo lonji huno pipi kiyohoho. ²⁷ Ose ulahoningki kako ulimento, Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huyomango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Ose yohoji a'amu kiko'njopo mofonepo humawo'ningkohofu somo kiko kikine'no kumo'niwo'ningkiso hopaso nom'ne a'amu somne'no oseno wakumo'nono. ²⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Hopi lohino. Kiko oso hungkuno nto'nohino losomo

iningkafijo'manji kiko songo ne'no humayo'neso watipihwonimonnoho. Noho fitipemaho. ²⁹Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo kako kakoe yofe wopingo umokinimonto yonto ole ulimento, Nom'ne a'amu ngko'njo mofonepo humawo'ningkohoho somo ngko hofikine'no nimo'nyoso pipilo. ³⁰Ose ulahoningki Jisas pahnnimo hungkuno ole ulimento,

Hwe fihwo kako angu Jerusalem uliko'manto angu Jelikou sopone'no womaso hweho. A'amu wonyo hufo'nohino sohwa honingkanopo uhwonima'nontifi hofiko kakoe ho'yango yo'mayoso moi'wo lonte'memantifi kakimo ikujoho fongku'mentohofoho. Ose ulohofontifi humpo'mentohofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako honingkanopo nohumanto kako we'nenepi poyo wape'nimonto imentisofoho. ³¹Oso hohosohonta hwe fihwo kako tajo angu syoho'njo sohwo kako honingkanu homo somo womentisofoho. Kako nowento hwe huhwo sohwo uhwononto kako ikitofonto uyakolo'mentisofoho. ³²Nto uyokolofahoningki hwe nom'ne Lifaiye temtitofu mta'angu sohwo kako a'amu tajo angu syoho'njo sohwo emnja'mo syoho iwo'ningkiso sohwo kako hwe huhwo sohwo uhwononto kako huhwo ikitofonto uyakolo'mentisofoho. ³³I oso'no oso hohosohonta hwe nom'ne hwaho Someliyanta'angu sohwo kako oso Jelikou honingkanu homo somo nowento uhwonimentisoso hwe huhwo sohwo nohumentaningki uhwononto hitoho ulo'mentisofoho. ³⁴Kako hwe huhwo sohwo'njo mofone sopo nowento hwe ikujoho fongku'mentohofu sohomo ulikafonto mijo iloho emantu yopo'nyo fesyoma'mentisofoho. Fesyomantu kakoe uyo somo fosyo ufohumentisofoho. Nto ufosyonto kako hwe sohomo noho'nomantu

kakoe yahupo mihumajonto angu fosyawe'ne somo motawento wopingo umokosyohumamentisofoho. ³⁵Mo'ningkantu kako oso angu engoso mokosyohumawo'ningkiso kakwo'yohwo sohomo sife aho hopi'nonohino kina uyonto ulimento, Kiko olo hwe huhwo lohomo hamniyoho kijapoheso kakine'no yo'mayo mpe yohoji ito'no mokosyohumaho. Hamniyoho hiso moi'wo imo'ningkuhwoso'no jije hamniyoho ihn'namo'njo'manji ngko hwangu asomo pmme sohonta ngko kikimo aku wokijapmmonnoho. Ose ulonto umentisofoho.

³⁶Jisas kako oso hungkuno hiso ulonto kako ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. A'amu hufa'u sihune sohwa oso hwe fonjahumentohofu sohomo uhwontopahoningkofi oso a'amumu simeho nehopi a'amu mofonepo humawo'ningkohofu hopaso tihwo u'masohwolo. ³⁷Ose ulahoningki oso a'amu honingkanu hungkuno lutihwamojo sohwo ulimento, Olo a'amu lohwo kako kakoe mangohwo ko huhumne'no hitoho ulofahoningki ufo'ma'maso hweho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko nuhuji a'amu somo ose'nohini ulohofu. Ose ulimentisofoho.

**Jisas kako Mota'nji
Maliya'nji siko'nopee'nye
angomno umentisofoho.**

³⁸Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko Jerusalemne'no hano ne'no nosontifi angu fipo i'mofamentohofoso osopo a'mu fisi kakoe yofe Mota kako uhwonimentisoso kako Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo uhwononto kakoe angomno ipemotawomentisofoho. ³⁹Motafe konampiye yofeso Maliyafoho. Jisas kako angomo noswopahoningki Maliya kako Jisasiye sifiki'nyo'mo humantu kakoe hungkunomu haloho

humupo'ntohumantisofoho. ⁴⁰Maliya osopo nohumentaningki Mota kako wosopayo nto'no esyohumayo syoho engo yonto kako yo'mayo so'no huno pi'ningo pi'ningo syofisikaofonto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, nje nampohwo kako ngkimo monifo'maso'njo ngko'nohini wopayo iloho yo'mayoso yalokweno. Oso yahinoso wopingotaho. Kiko nje nampohumo filihwajo. Ngkimo wonifo'mano. ⁴¹Ose ulahoningki Jisas ulimento, Motafo, Motafo, kiko huno pi'ningo engo syafisyonji jije simeho yo'mayo pi'ningo engo somne'no peho'no kilikakwoho. ⁴²Anga'nohino wonyoangkafoso yo'mayo hwahoponjo samo yakolo'nnyoso wo'nnyofoho. Kiko oso hisomne'no umofonyo yalokuno. Maliya kako oso wopingo hiso woma'monto nje hungkunomo upo'nalofoho. Oso wopingoso kakinta'ni wae meeofanehwono. Ose ulimentisofoho.

Mpohumo jomo ujo'ne yahinofoho.

(Matiyu 6:9-15; 7:7-11)

11 Sikuno fihumo Jisas kako Mpohumo jomo moi'wo ulahoningki kakoe inomokomoyo fihwo kakimo ulimento, Hwe Engofo, hohonta Joun kako kakoe inomokomoyo sohwo Mpohumo jomo ujo'ne itihwamentisofoho. Oso hopa kiko olohonta fonetihwaho. ²Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sekwo Mpohumo jomo ulano likujoso sekwo olo pa'nyoso ulimno.

Mpohwo jije yofe wopingo'nohinoso ne'nohini woho'niwo'ningkuhwono.

Oso sikuno kiko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono

³Sikuno huhwo huhwi nakwoe wosopayo fonejape.

⁴Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofosofe wonyo samo nakwo wae yao'malohwone hopaso kiko nakwoe wonyoso wae fenamofa.

Kiko nakumo yamofa nalohofa samo nonehumajohotoho.

⁵Ose lutihwanto kako Mpohumo jomo ujo'ne nom'ne hungkuno lutihwamento, Sekwo anga'nohini fihwosi kiko sikwo'miyo kuntoliyopo a'amu kiko'njo mofone sopo humawo'ningkiso sohwoe angomo u'mahoji ulimnoho. Kiko wosopayo hufa'u sihune ntape.

⁶Nje a'amu kako honingkanomo noponto ngkimo ni'maso sohwo ngko wopayo nuyimneso ane hwo'nyoho.

⁷Ose ulohoji'no kako oso hwe anga homo somjo sohwo kako ole wakilimontonoho. Kiko ngkimo syoho engo peho'no ntopantokuno. Hoku'yo nto pijwasyonji nje mehomi'nji nakwo saho fosyawotowono. Ngko yo'mayoso nolikahm'mo mokijapmmehono. ⁸Ose kilihwoso'no kiko pipi uyimonnto.

Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Oso hwe anga somjo sohwo kako ole wosyafihu'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nje a'amu ko huhune'no ngko molikafe'njo i'mo ngko muyo'njo uyimonnoho. Ose ko syafisyihwosi kiko johu ne'no liwo'nontaningkohoji oso a'amu anga somjo sohwo kako nolikafihwosi yo'mayo hopi'nonohino kiko umofonyo inyoso wokijapmmontonoho.

Hwapingoso kiko kakimo jomo ne'no uliwo'ningkohino so'no wonimango munyofoho. ⁹Oso pa'nyoso Mpohumo

jomo ujo'ne yahino wo'nnyofoho. Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulifijoso kako yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tipentankinguji sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwaningo fonjikujo'no Anitu kako sekumo wosehwosampo'montonoho.

¹⁰ A'amu hopi'nonohino hofiko Mpohumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anitu uyimontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofiko hafihafe tipifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwaningo fongkupijoso Anitu kako wosehwosampo'montonoho.

¹¹ Sekwo mpohwosa sohwasi sekwoe hwomu sohwa inaniku'ne selifijoso sekwo homa wonyoso uyantifetaho. Awonoho. ¹² I yihu'mno so'no selifijoso sekwo a'nantihwoyo uyantifetaho. Awonoho. ¹³ Oseso sekwo honingkano wonyo'njo ko huhwasi sekwo sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uyiwo'ningkohoho so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe seningkwowho Anitu ahwomomo humaso sohomo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahuno Wopingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnyoso wosejapmmontonoho. Ose ulimentisofoho.

**Jisas kako Setennta'ango
towahuno wonyo wae yaofone
yokumpohn'nyo malokuso so'no
hwasyo hungkuno limentohofofoho.**

(Matiyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Sikuno nom'nehwi Jisas kako hwe ilo'nnyo sohumba'ni towahuno wonyo wae yaofahoningki towahuno wonyo sohwo nto li'mofahoningki hwe huhwo sohwo hungkuno ito'no limentisofoho. A'amu pi'ningo engoso oso homo somo uhwonontifi yomo yontifi pisopisaho mjalimimentohofofoho. ¹⁵ I oso'no a'amu fehohnjo sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nonohino sohwafe hwe engoso Seteniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe nom'neso Mpelisepuliyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofofoho. ¹⁶ A'amu nom'ne sohwa hofiko Jisasimo

yamofu uyano lontifi ulimentohofi, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso fonetihwaho. Ose uhwoningkuhwasi Anitu kiko'nji humaho wolano. ¹⁷ Ose ulahoningkofi Jisas kako hofikoe huno somo huno moi'wo uyahoningki ole ulimento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'ningkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'ningkuji hofikoe wopingo foyohumayo'neso wonyo umo'nimontonoho. I oso pa'nyoso a'amu hofiko'montohwa hofiko yoka hningkuji hofikoe foyohumayoso wonyo umo'nimontonoho. ¹⁸ Oseso sekwo olo so'no peho'ne lalokwofo. Ngko Seten mta'ango yakumpohn'nyo towahuno wonyo wae yaofone manti'mtentesi Seteniye a'amu sohwa hotitofikuji ikujoho fongki'ningkutnnesohilo. Ose'manji Seteniye yokumpohn'nyoso pipi umo'nimontolo. ¹⁹ I Seten kako towahuno wonyo wae yaofone ngkimo nifo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaofiwo'ningkohoho somo tihwo ufo'mahwoso'no weeofantifeto. O'o, sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho. Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁰ I oso'no ngko Anitu mta'ango towahuno wonyo wae yaofone yokumpohn'nyo malokwe'manji oso sikuno Anitu wosemokosyohumamonto isoso nto se'mahoningki sekwo oso hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

²¹ Seten kako kakoe yo'mayo yo'mayo somo kako kakoe mekino sampe yo'mayo so'nji yohofihwon-tohumawo'ningkisoso nom'nihwo kako yo'mayoso wae meeofonehoho. ²² I oso'no hwe nom'ne Seteniye yokumpohn'nyo yakolo'nnyo sohwo nopihwosi kako Seteniye mekino sampe yo'mayoso kakimo yokumpohn'nyo

imokinyo'ne mokosyohumantoso somo wae yaofihwosi kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

²³ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no monifo'maso sohwo kako syoho homo somo fonifonyo imokalofoho.

**Towahuno wonyo a'amumo nto

- uliko'maso sohwo asomo
- pe-e'ne hungkunofoho.**

(Matiyu 12:43-45)

²⁴ Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohwo oso ango somta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi tipehwosi kakoe ango simo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. ²⁵ Asomo nopihwosi oso ango homo somo uhwonososo ango homo somo hintalinyo wae nto yososo wopingomo uhwonimontonoho. ²⁶ Ose uhwoningkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko hofikoe wonyoso simo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako utimahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo simo'mo kako wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo mikunimposo somo humaho. Ose ulimentisofoho.

**Simeho wopingo tipemayo

- yahino neso olenoho.**

²⁷ Oso hohosohonta hwe moya'mi pi'ningo engo nohumentaningkofi a'mu fisi nohumanto Jisasimne'no joho ulonto ulimento, Hnna'wohi kikimo kumanto amno kijapmmentisosi kako kikine'no simonyo uyono. ²⁸ Ose ko ulahoningki Jisas ulimento, O'o, simonyo iyo yahino neso olenoho. Hwe moya'mi hofiko

Anituye hungkunomo upa'ninyoso in- ingkafijo'manji hofiko simonyo nehopi uyantifeho.

**Yo'mayo kengo a'amu miyiwo'ningki

- yohofoso uhwonano lontifi
- Jisasimo joho utimentohofofoho.**

(Matiyu 12:38-42; Mak 8:11-13)

²⁹ Hwe moya'mi pi'ningo engoso Jisasi'njopo uhu'mokontaningkofi Jisas kako olo hungkuno loso ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku wopingo ku'maho. Hwapingoso sekwo ole ntiwo'nalokwofo, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso yohojo'no'manji nakwo nokohoningkuhwasi nakwo huno wonayono. Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ko ntiwo'ningkohofoso ngko oso hiso mutihwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini wosetihwamonneho. ³⁰ Hohonta yo'mayo Jounamo u'ma'mentiso somo a'amu Ninifoso uhwonontifi hofiko huno ole umento, Anitu Jounamo lonehwatimentisofoho. Oso hopaso yo'mayo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo ni'mante so'no olohonta a'amu humawo'ningkohofoso nohoningkujo'no hofiko huno ole uyono. Anitu ngkimo nihwatimentiso hwo'nyoho. ³¹ Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no Anitu kako yano ilofone sikuno somo i'mofapihwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nolikafihwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo Anitumo miningkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwapingoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanoponta'angosi kako Soulomoun

Anituye hungkuno wolontihwano lonto kako sappingmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'ne Soulomounimo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohomo sekwo kakimo miningkowalokuyohoho.

³² Anitu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiyo'ne sikuno somo a'amu angu Ninifonta'angoso nolikafikuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole selifitnnefoho. Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose selifitnnefoho. Hwapingoso a'amu Ninifoso hofiko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo upa'nontifi hofikoe honingkano wonyo somne'no simeho iwolo'mokumentohofohoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humasoso sekwo sekwoe honingkano wonyomne'no simeho miwolo'mokiyofoho.

**Pomponahopo humayo'ne
hungkunofoho.**

(Matiyu 5:15; 6:22-23)

³³ A'amu fihwa sikiloho mongkujontifi hiyaso'mo u, ahwonte enjwa'mo moho'nasiyo'njo hwafoho. O'o, hofiko ijempoho tojwa sopo ho'nasyontifeso a'amu angu homo somo nosyukuji pomponaho hiso uhwonantifeho. ³⁴ Sekwoe timoso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. Timo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. Timo pi'ningo'manji sikwo'mjoho'mo humalofo. ³⁵ Oseso sekwo huno ito'no fisya fihupmno. Sekwo pomponahopo humalofo soku yahino pi'ningo pi'ningo mafikuji apa'no sikwo'mjoho'mo fosyohumafikutoho. ³⁶ Sekwoe simeho mo'mo sikwo'mjoho ane hwasi'manji pomponaho'nohinopo'manji sekwoe simo'mangoso nom'ne a'amu somo

pomponaho hopaso uloho'montonoho. Ose ulimentisofoho.

**Jisas kako a'amu Falisi sohwanji
a'amu honingkano hungkuno
lutihwayo sohwanjimo yoka
hungkuno ulimentisofoho.**

*(Matiyu 23:1-36; Mak
12:38-40; Luk 20:45-47)*

³⁷ Jisas kako oso hungkuno ulikwato lohofahoningki a'amu Falisi fihwo kako kako'nji wopayo wonaho lonto Jisasimo joho lutima'mentisofoho. Oseso Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe angomo noswonto wosopayo niwo'ningkohoho sopo humamentisofoho. ³⁸ Oso a'amu Falisi huhwo sohwo kako Jisas aho mijo miyatiku'nyo'njo yonto wosopayo nyo'ne humahoningki uhwononto yomo yonto huno pi'ningo engo syafihu'mentisofoho. ³⁹ Jisas oso hwe huhwo sohwoe hunomo huno uyahoningki ole ulimento, Sekwo a'amu Falisi sohwaso sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yajijwontifeso sekwoe humayoso kiho'njo hwasoho. Yo'mayo uhwonontifeso hi semo'niwo'ningkohoho. Oso'nji simeho mo'mo yo'mayo honingkano wonyo nom'ne wo'nnyo hwasoho. ⁴⁰ Sekwo huno ane hwasoho. Sekwo mijo yatiku'nyo'ne'nohini syofisyalokwofo. Anitu kako sekwoe paho hohnta'nnohini mti'mokumentiso'maho. O'o, kako sekwoe simeho mo'mo sekwoe huno so'nji mti'mokumentisofoho. ⁴¹ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no aho yokumpohn'nyo kesyohumafikutoho. O'o, sekwo a'amu umofonyo iwo'ningkohoho somo yo'mayoso uyikujo'no sekwoe simeho mo'mo kiho ane umo'nimontonoho. Ose ifijo'manji a'amu uhwonifijoso hofiko sekwoe simeho mo'mo kiho ane so'no huno uyimontonoho.

⁴² Sekwo a'amu Falisi sohwaso sekwo tohino tipemapitne so'no ngko

hitoho ntokwoho. Sekwo hamniyoho wosopayo yo'mayo mawo'ningkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'ningkahoningki anga'no Anitumne'no ko ho'nosyantifeso sekwo honingkano ito'nohino somne'no huno mosyafisiyo'njo yontifeso Anitumne'no masemo'nyo'njo hwasoho. U, sekwo sekwoe yo'mayo wopingo fehohnjoso Anitumne'no ho'nasyiwo'ningkohofoso wopingofoho. I oso'no oso hungkuno selohe somo miningkayo'manji yahinoso wopingo'maho.

⁴³ Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo huno ole seinyo hwasoho. A'amu tajo angomo humawo'ningkohofoso sofe simanopo hwe engo sohwoe epohumayo wopingo sopo wohumentanoho semo'nnyo hwasoho. Sekwo hwe moya'mi uhu'mokiyo sopo nje hwe engofo selontife'no yiwo'ningkohofihwasoho.

⁴⁴ Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo olo pa'nyo hwasoho. A'mopijohinomo'mo ho'nasyiwo'ningkohofoso sopo iyo mowontimofasiyo sopo'nyo hwasoho. Tojwa lopo wopingo sopo a'amu hano emoyontifi hwaho ajwomo'mo pisakino'njo wojo so'no huno muyofoho. Sekwo oso pa'nyo hwasoho.

⁴⁵ Jisas ose ulahoningki hwe fihwo kako honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasimo ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, oso hungkuno tango'njo Falisi sohwaso ulohinoso nakwo huhwo na'nnonjimo nelalokuno. ⁴⁶ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohofoso huhwo sohwaso sekwo huhwaso Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. A'amu sekwoe honingkano hungkunomo ito'no iningkayo'ne syoho

mikunimposo uyiwo'ningkohofihwasoho. Sekwo a'amufe hohujopo tango mikunimposo kisasyohoningkofi hofiko mokoho'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo yiwo'ningkohofofoho. I oso'no sekwo hofikimo ufo'mayo'ne sekwoe ajo'miyopo tango mokihn'nasewoso hwasoho.

⁴⁷ Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Seyakwosa hohonta humamotofo sohwa hofiko a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwaso fonjahumentohofofoho. A'amumo fonjahumentohofoso huhwo sohwaso pijohino sopo sekwo wokosuyo yo'mayoso hulimotofihwasoho.

⁴⁸ Sekwo ose iwo'ningkohofoso so'no ole itihwalokwofo. Neyakwosa hofiko a'amu huhwo sohwaso fonjahumentohofoso yahinoso wopingofoho. Ose lontifi sekwo wokosuyo hulimotofihwasoho.

⁴⁹ Anitu kako huno hwapingo'njo sohwo sekumne'no ole selalofi, Ngko a'amu fihwamo nje hungkuno uyahoningki lijwaofoso syoho'njo (*apousel*) sohwanji sekuyepono lihwatimeso sekwo a'amu fihwamo fonjasyikuji nom'ni hwamo wonyo ulohofantifeho. Ose selalofoho. ⁵⁰ Oseso a'amu fihwamo Anitu kakoe hungkuno uyahoningki hungkuno hiso lijwaofoso'ne syoho'njo sohwaso fonjahumentohofoso Anitu nakwoe hwaho mti'mokumentiso simo'mta'ango so'ntnne'no olohonta fonjahumomopmmalofo so'ntnne tohinoso olohontajo hwe moya'mi humalofo soku womantifeho. ⁵¹ Kein kako Apelimo fonjahumentiso somta'ni a'amu hofiko Sekolaiya sohomo Anitumne'no yo'mayo ho'nasyiwo'ningkohofoso sopo oso ango Anitu humaho limotofo ajwo sopo fonjahumentohofoso oso'ntnne tohinoso a'amu olohontajo humalofo soku womantifeho.

⁵² Sekwo honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohoho sohwasi sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo Anituye hungkuno ne'njo somo miningkayo'njo yontifi hiyaso'mo ho'nahumentohoho so'no a'amu nom'neso hungkuno homo somo uningkowano ko lahoningkofi sekwo hofikoe honingkanomo pijumokosyohumawo'ningkohofihwasoho. ⁵³⁻⁵⁴ Jisas ose ulonto oso homo somo uliko'mahoningki oso a'amu honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko simano likumpentifi oso sikuno homo somta'ni impo'angomo womuhwojano lontifi hungkuno mtitofahumentohofofoho. Oso hiso'no nakwo Jisasiye hunomo yamoyo uyoano lontifi hwasyo hungkuno wonalono lontifi hofiko yo'mayo so'no Jisasimo ulohoniwo'nimentohofofoho.

**Yo'mayo hiyaso'mo
mokosyohumawo'ningkuhwone
hwasyo yahino somne'no
i'waho ito'no fiyimno.**

(Matiyu 10:26-27)

12 Hwe moya'mi nihu'no pi'ningo engo uhu'mokumentohofoso hofiko ito'no humamentohoho'maho. O'o, hofiko nom'ne a'amu sofe sifemo hwotoho wosolongkufinantifi imentohofofoho. Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso ikinjamo lohofonto hofikimo simo'mo ole ulimento, Sekwo a'amu Falisi sohwaso yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Yahino hiso olenoho. Hofiko hofikoe yahino wonyo utihwa'nyopo m'mofape so'no hwasyo hungkuno seliwo'ningkohofihwafoho. Oso yahino so'no selalokweno. ² Yo'mayo hiyaso'mo wojoso hwanguku utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo

hiyaso mokosyohumawo'ningkohoho hungkuno hiyaso'mo lontifeso yahino wonyo hiyaso'mo yontifi tifi no'mo utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu timo uhwonantifeho. ³ Oseso yo'mayo hungkuno sekwo sikwo'mjoho'mo lontifeso hwanguku mofehi'nyo'nji woho'nimontonoho. Yo'mayo hungkuno sekwo hiyaso'mo hofiyoka lontifeso hwanguku utihwa'nyopo mango engo'nji wamjilimiwantifeho.

**Yo'mayo so'no iyoho
seningkuhwaloho. Anitumne'nohini
iyoho wasenono.**

(Matiyu 10:28-31)

⁴ Ose ulonto ole ulimento, U, nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. Sekwo a'amu poyo semokiyo somne'no sekwo iyoho seningkuhwaloho. O'o, hofiko sekwoe a'apaho poyo semokukuji osopo pipi selohopitnnehoho. O'o, awonoho. ⁵ I olo humne'no sekwo iyoho senyo'ne'no waselimonne'no yohono. Anitu kako sekwoe a'apaho poyo semokuhwosi sekwoe huyo'mangoso nihu'nahone tikanomo uhwajiyoye yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Osohumne'nohini iyoho wasenono. ⁶ Sekwo huno seyohoho. Yihufo nihu'no we'e popijamo pa'nyoso a'amu yihufo hiso aho fehohnjo hopi'nonohino somo touya hufa'u somne'no mpe yiwo'ningkohofofoho. I oso'no oso yihufo nihu'no we'e somne'no Anitu kako iningo mamofiwo'ningkiyohoho. ⁷ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jije mnokinomjo mijiyoye kenga'no kenga'nohinoso Anitu kako atofoto nto limentisofoho. Oseso sekwo a'amu poyo semokiyo sohwasanne'no iyoho seningkuhwaloho. O'o, oso yihufo nihu'no we'e Anitu iningo mamofe'njo hofiyo mokosyohumawo'ningkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

**Jisasimne'no yokumpohn'nyo
lohofo'ne hungkunofoho.**

(Matiyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko A'amufe Hwomo sohwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hungkuno wolijwao'monnoho. ⁹I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hohujo ikinjimo'mnefoho. ¹⁰I a'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yafo'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu Anituye Towahuno Wopingo sohumne'no sitofo ulososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meefonehoho. O'o, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. ¹¹A'amu hofiko tajo ango we'e so'mo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji a'amu yofe engo'njo sofe timopo ipesemotasokujo'no sekwo iyoho seningkuhwaloho. Huno ole syafisyikutoho. Hofiko hungkuno nalohoningkujo'no nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafisyikutoho. ¹²O'o, olo hoholohonta Anituye Towahuno Wopingo kako yo'mayo hungkuno sekwo ujo'ne so'no waselimontonoho.

**A'amu hamniyoho engo'njo yo'mayo
ho'yango yokumpohn'nyo aho
kemokosyohumawo'ningkiso
sohwo pahnnimo hungkunofoho.**

¹³Hwe moya'mi pi'ningo engo nohumentaningkofi hwe anga'nohino sohwo Jisasimo ole ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, nje mpohwo poyo pe'ningkahoningki nje tatohwo kako ho'yango hopi'nonohinoso

ma'mentisofoho. Oseso olo hilo so'no kiko nje tatohumo uso. Ho'yango hiso yano ilofihwosi fehohnjo ngkimo wontapono. Ose lonihwajohoho uso. ¹⁴Ose ulahoningki Jisas ulimento, I pipilo. Seningkwohwoe ho'yango yo'mayoso yano ilofo'ne syohoso tihwo ntapmentisoto. Awonoho. ¹⁵Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ole ulimento, Sekwo huno ito'no fisafihupmno. Nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'nyo so'no yahino so'no i'waho fiyimno. A'amu ho'yango pi'ningo engo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako oso ho'yango somta'ni simeho wopingo neso motipuhwonyo hweho.

¹⁶Ose ulonto kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe hamniyoho engo'njo fihwo kakoe wopasyoho somta'ni yo'mayo pi'ningo engo ma'mentisofoho. ¹⁷Ose uhwononto oso hwe hamniyoho engo'njo sohwo hnnimento, Ngko pipi imnehono. Yo'mayo wosopayo ho'nasiyo'ne angoso hopo'maho. ¹⁸Ose syafisyonto ole limento, U, ole uyimonnoho. Nje wosopayo ho'nasiyo'ne ango we'eso wae yahm'mo nom'ne engo mikunimposo wamolimo. Ose moli'mo ngko wopayo yo'mayoso oso ango songomo woho'nahumonnoho. ¹⁹Ose i'me'no ngko nje huyo'mangomne'no ole wahnimo, Jije yo'mayo wopingoso pi'ningo weho. Soswo pi'ningo engoso kiyakolofihwoso'no ho'yango yo'mayoso ne'nohino wakuwenti'mtefoho. Oseso syoho engo yohotoho. O'o, iyoho humahoji yo'mayo mijo wosopayo ningkohoji simeho wopingo'njo fesyohumaho. ²⁰Ose ko hningkahoningki Anitu hwe huhwo sohomo ulimento, Kiko huno ane hwosoho. Olo sikwo'miyo lomo kiko poyo wape'nimonnoho. Jije ho'yango engo ito'no esyohumahnnoso

tihwo woma'mteto. ²¹Oso pahnnimo hungkunoso ulonto ole ulimento, Oso pa'nyoso a'amu ho'yango yo'mayoso pi'ningo engo elofisosyalofonjo sohwo kako Anituye timopo ne so'no umofonyo yone hweho. Oso'no sekwo huno ito'no fisyafihupmno.

**Yo'mayo yo'mayo so'no
huno pi'ningo pi'ningo
syafisiyo'ne hungkunofoho.**

(Matiyu 6:25-34)

²²Ose ulonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ole ulimento, Oso'no ole selalokweno. Sekwo sekwoe fisyohumayo so'no huno pi'ningo engo syafisyikuji ole nolikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'ningo engo syafisyikuji ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinimonnto. Ose syafisyikutoho. ²³Hwapingoso nakwo peho'ne humolawotowono. Wosopayo'netaho. Hwapife'netaho. O'o, oso'ne'maho. ²⁴Sekwo yihufo'ne fisyafihupmno. Hofiko wopuyo huliwo'ningkohofomaho. Hofiko wopayo mehu'meesyiwo'ningkohofomaho. Hofiko wopayo angoso yo'mayo ho'nasiyo'ne ango hi'njomaho. I oso'no Anitu kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uyiwo'ningkohoho. Sekwo hwe moya'mi soku Anitu kako sekumo schononteso sekwo yihufo somo yakolo'nnyo kuyoho. ²⁵Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'ningo pi'ningo syafisyihwosi nje soswo sawemo umokinimne'no yohono lososo ne umo'nimontolo. Awonoho. ²⁶I sekwo oso we'e hiso ifitnneso hopoenohini mmo'nyohwasimanji sekwo nom'ne yo'mayo pi'ningo engo somne'no huno pi'ningo pi'ningo peho'ne syofisyalokwofo. ²⁷Sekwo wokoso fofu so'no huno fisyafihupmno. Hofiko yo'mayo syoho anefoho. Hofiko he

yo'mayoso mojiyofiwo'ningkiyohoho. I oso'no ole waselimonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwapingo'njo sohwo kako kakoe hwapife wonyoangkafo yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofu we'e somo muyakolofonehoho. ²⁸Ou oso wokoso fofu sikuno fihumo syohopo lohofososo mo'ningkanta a'amu nolofekuji tohomo wolofefantifeho. I oso'no oso wokoso fofu Anitu wonyoangkafo mti'mokuwo'ningkiso somo uhwonontaneso wopingofoho liwo'ningkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anitu kako hofiyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo. ²⁹Oseso sekwo wopayo yo'mayo mijo so'no peho wonantane'nunto Ose syafisyikutoho. Huno pi'ningo pi'ningo seyo'eno. ³⁰A'amu olo hwaho lopo Anitumo miningkayo'njo hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'ningo pi'ningo syafisyiwo'ningkohoho. I oso'no seningkwowho Anitu sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahoningkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wopingo wosemokosyohumamontonoho. ³¹Oseso simo'mo sekwo Anitumo enjwa'mo humayo'ne hi semo'ningkuhwoso'no Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmntonoho.

**Ahwomomjo ho'yango wojo
so'ne hungkunofoho.**

(Matiyu 6:19-21)

³²Nje yahu mehomi soku sekwo yo'mayo so'no iyoho seningkuhwoloho. Anitu kako kakimo enjwa'mo humayo'ne mesehumajiyo'neso hungkuno nto mtito'mentisofoho. Anitu kako sekumo semokosyohumayo

so'no simeho wopingo umo'nalofoho. ³³ Sekwoe ho'yango yo'mayoso a'amu mpe waselohopife. Sekwo oso hamniyoho hiso a'amu umofonyo iyo somo uyimno. Ose ifijo so'no sekwoe ho'yango neso ahwomomo weho. Ahwomomjo ho'yango wonyo mmo'nonehoho. Oso'no sekwo sekwoe ho'yango engo ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sopenjo ho'yangoso mpo'naofe'nefoho. A'amu ho'yango hufo iyoso aneponoho. Namote, mote, yo'mayoso ho'yangomo wonyo mmokonehoho. ³⁴ Ango jije ho'yango yo'mayo wopingo wojo sopo jije simeho hi oso hopo weho.

Hwe engo sohumne'no ito'no esyohumayo'ne hungkunofoho.

³⁵ Sekwo sekwoe he ito'no yofikujiki sikiloho mongkujikujiki ito'no fesyohumamno. ³⁶ Ose ifijo'manji sekwo olo pa'nyo wohontohumantifeho. A'amufe hwe engo sohwo kako ape mayo'ne wopayo iloho engo somta'ni asomo poso sohonta kako hoku'yopo hwaningo fonjihwoso'no syoho ulohofiyo sohwa hano komo'no wohwosampitimantifeho. ³⁷ Oso syoho ulohofiyo huhwo sohwa hofiko saho mofosyawoso uyantifeho. O'o, hofiko hofikoe hwe engo sohumne'no yo'mayo ito'no esyohumentaningkuji hwe engo sohwo poso sohonta hofiko simonyo engo uyantifeho. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako uhwonososo yo'mayo ito'no esyohumayo somo uhwoningkuhwosi kako huhwo kakoe syoho ulohofiyo sohwo wopayo niwo'ningkohoho ephumayo sopo uhumajihwosi kako wopayo uyimontonoho. ³⁸ I kako sikwo'miyo kuntoliyopo poso'manji u kako yihufu yoka simo'mjo ho'niwo'ningkiso so'nji poso'manji kako kakoe syoho

ulohofiyo sohwo uhwonososo hofiko saho mofosyowentaningkuji uhwoningkuhwoso'no hofiko simonyo uyantifeho. ³⁹ Hwe engo sohwo kako asomo pe-e'ne mofehi'nyo simo'me so'no huno ito'no seyoso'manji sekwo hopi'nonohino soku ito'no wesyohumantifeho. U, oso hopaso hwe angomokosyohumayo sohwo kako nom'ne a'amu kakoe angomokosyohumayo sopo nta'ni yo'mayo hufo woma'mo lonteso'no sikuno huno uyontentesi kakwo'yohwo oso sikuno somne'no hontohumentaningkuhwosi a'amu hufo imojo sohwo kako yo'mayoso momahwonesohilo. ⁴⁰ Oseso sekwo soku sikuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno sekwo huno mosyofisyomokosyohumentaningkuji asomo wapmmonnoho. Ose ulimentisofoho.

Syoho ulohofiyo wopingo sohwo'nji wonyo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 24:45-51)

⁴¹ Pita ose upa'nonto Jisasimo ulimento, Hwe engofo, oso pahnnimo hungkuno nalohinoso nakumnohini lonalohino. Hwe moya'mi hopi'nonohino'nyumo lonalohino. ⁴²⁻⁴³ Ose ulohoningkahoningki Jisas kako nom'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hungkuno selalokwe loso olo humnefoho. A'amu fihwo huno wopingo'njo sohwo kakoe hwe engo sohwo osohumo nom'ne syoho ulohofiyo sohwo umokosyohumayo syohoso uyahoningkuhwosi syoho hiso ito'no inyo sohumne'no selalokweno. Oso hwe engo huhwo sohwo kako asomo pihwosi uhwonososo kakoe syoho ulohofiyo sohwo mokosyohumayo syoho'njo sohwo wosopayo uyontaningkuhwosi uhwoningkuhwoso'no

oso syoho ulohofiyo sohwo simonyo uyimontonoho. ⁴⁴Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinoso oso syoho ulohofiyo huhwo sohumo enjwa'mo woho'nahumontonoho. ⁴⁵I oso'no oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kako huno ole wosyafihu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. Ose syafisyihwosi'manji kako nom'ne syoho ulohofiyo hwe moya'mi sofanjimo ikujoho fonjomasoso kako yo'mayo wosopayo toho'nohini ningkuhwosi kako mijo yokumpohn'nyo ningkuhwosi wonilohofao'montonoho. ⁴⁶Syoho ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sikuno fihumo syoho ulohofiyo sohwo kako huno mosyofisiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentaningkuhwosi asomo wapmmontonoho. Oso hwe engo sohwo kako syoho ulohofiyo huhwo sohumo tohino engo uyihwosi a'amu kakoe hungkunomo haloho maposo'njo sopo uhumati'montonoho.

⁴⁷Syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe engo yo'mayo syoho yone'ento ulisoso kako huno ko uyahoningkuhwosi hungkuno homo somo miningkayo'njo yo'mayoso ito'no mesyohumayo'njo oso hwe huhwo sohwo tohino engo woma'montonoho. ⁴⁸Syoho ulohofiyo nom'nehwo kakwo'yohwo sohwoe huno somo huno muyo'njo so'no kako yahino wonyo ko ihwosi kakune'no huno mosyafisiyo'njo yososo kakwo'yohwo sohwo tohino we'e'nohini uyonefoho. Anituye syoho ulohofiyo fisomo yo'mayo wopingo pi'ningo engo u'mante so'no kako Anitumne'no syoho pi'ningo engo uyono. A'amu yo'mayo yo'mayo pi'ningo engo

mokosyohumunyo sohwo Anitu kako osohumo nom'ne a'amumo ufo'mayo'ne yo'mayo so'no jomo ulimontonoho.

**Jisas kako nakwoe
hwahopo pmmentiso so'no
a'amu wohotitifantifeho.**

(Matiyu 10:34-36)

⁴⁹Ngko olo hwaho lopo ahwomo mta'ango toho womotapmmo lonji pm'mentohe hwo'nyoho. Oso toho hiso olohonta sijontentesi wopingo'nesohilo. ⁵⁰Oso toho hiso mosijontaningkuhwoso sohonta ngko tohino engo woma'monnoho. Oso tohino engo mayo hiso'no nje hi tango mjonimopihwosi oso tohino moi'wo umo'nosojwao'montonoho. ⁵¹Ole losyonifisyantikwofo. Olo hwaho lophonjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaofo'ne pmmentiso hweho. Ngkine'no ose losyonifisyantikwofo. O'o, sekwo upa'nimno. Ngko a'amu hotitofone pmmentohe hwo'nyoho. ⁵²Olohon-tajo'nji hwangu nom'ne'ntnne'no hofiko'montohwa a'amu aho fehohnjo hopi'nonohinoso nohotitifahoningkuji a'amu hufa'uso siko a'amu hufa'u sihune sohwafe mangohwa umo'nanjiyoho. I a'amu hufa'u siko ngkimo nningkapohosiso'no oso a'amu hufa'u sihune sohwa sikoe mangohwa umo'nantifeho. ⁵³I kaningkwohwo kako ngkimo nningkapihwoso'no kakoe hwomu ngkine'no ngkilaho walimontonoho. I mu fisi kako ngkimo nningkapihwoso'no kona'wohi ngkilaho wantimontonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo nningkapihwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'nimontonoho. Oso hopaso a'amu pi'ningoso hofiko wohotitifantifeho. Ose ulimentisofoho.

**Yo'mayo imo'nalokuso so'no huno
tipemayo'ne hungkunofoho.**

(Matiyu 16:2-3; Mak 8:11-13)

⁵⁴Olo hungkuno hilo so'nji a'amu homo somo ulimento, Sekwo mofehi'nyo ikwo'mokuwo'ningkiso sohohtanta'ni himo uhwoningkuji ole wolantifeho. Ifoyo wahu'montonoho. Ose likuji ou, nehopi wahu'montonoho. ⁵⁵U, sekwo ifofo yokumpohn'nyo mongkihnta'ni sopahoningkuhwosi uhwoningkuji ole wolantifeho. Mofehi'nyo yokumpohn'nyo walimontonoho. Ose likuji ou, nehopi walimontonoho. ⁵⁶Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji uhwonantifi sekwo huno ito'no syafisyiwo'ningkohoho kuyoho. I oso'no yo'mayo olohonta imo'nalokuso somo ko uhwonontifi sekwo sekwoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso'no huno maseyo'njo i'waho ito'no miyalokuyohoho. Hwapingoso peho'neto. Sekwo mango'nohino kuyoho.

**A'amu fihowo kako kikumne'no
simeho tohino umnososo so'no
kiko komo'no simeho
wopingo hmmokinyo.**

(Matiyu 5:25-26)

⁵⁷Sekwo huno wopingo syafisyikuji yahino ito'nohino somne'no yano milofahinyoso peho'neto. ⁵⁸Hwe fihowo kako kikimo impo'angomo wolintofakohumo lihwoosi ipekumotowahoningkuhwosi honingkanopo humahosisi osopo siko'nohini hungkuno ito'no filinyo. Majo'manji hwe engo hungkuno ito'no mihwajiyo syoho'njo sohwo kako impo'angomo womekuhumati'montonoho. ⁵⁹Ose yoso'manji kiko impo'angoso kunto'no uliko'ma'mne hwosi'maho. O'o, simo'mo kiko jije yahino somne'no yo'mayo

hamniyohoso woho'nahumonnoho. Ose ulimentisofoho.

**A'amu soku sekwoe honingkano
wonyo somne'no simeho
miwolo'mokiyo'manji sekwo
tikanomo ufitne kuyoho.**

13 Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofiko nohumantifi Jisasimo ulimentohofi, A'amu Ngkalilinta'ango fehohnjoso hofiko Anituye tajo ango engo Jelusalem sopo nohumantifi hofiko Anitumne'no yahu fonjokisyosyantankingofi hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako kakoe a'amu itokuso'njo sohwo lihwojahoningki hofiko a'amu Ngkalilinta'ango somo fonjahumentohofoho. ²Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ose ntohoho so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Oso a'amu Ngkalilinjo hiso hofikoe honingkano wonyoso nom'ne a'amu Ngkalilinta'ango somo yakolo'nnyo so'no oso tango mikunimposo tipementohofoho. Ose losyofisyalokwofo. ³O'o, sekwo ose syafisyikutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaopijo'manji sekwo hopi'nono oso tango hopaso notipemapitne kuyoho. ⁴I oso ango Silouam sopo a'amu aho hufa'u sife fehohnjoho hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u sihune nohumentaningkofi ango yokintahoponjo sawemo engo sohwo piwasyonto a'amu homo somo kilopo'mentisofoho. Oso hwe moya'mi hofe yahino wonyoso Jelusalemmjo a'amu somo yakolo'nnyo so'no huno losyofisyalokwofo. ⁵O'o, oso'ne'maho. Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo

somme'no hohujo ikinjaofikuji
Anitumne simeho miwolo'mo
kiyo'manji sekwo hopi'nono oso tango
hiso pa'nyoso notipemapitne kuyoho.

**Iyo ipisayo ito'no
minto'niwo'ningkiso so'no
pahnnimo hungkunofoho.**

⁶Jisas kako pahnnimo hungkuno
ole ulimento, Hwe fiwwo kakoe
impojohopo iyo ikwongo hulimentiso
so'no kako ikwonjajo ne into'nyo so'no
wonyopi uhwonomahoso imojofoho.

⁷Oseso kako syoho mokosyohumayo
sohumo ulimento, Kiko upa'nyo. Soswo
hufa'u sihune ngko oso ikwonjajo
hiso womjimomji potnneso huno
uhwonapiwo'ningkohefoho.

Oseso oso iyo huhwo sohwo olohonta kiko
mingo filofeeofo. Kako hwhahomjo
afofo siki mayoso wopingo'maho. ⁸Ose
ulahoningki syoho mokosyohumayo
sohwo ulimento, Hwe engofo, olo
iyo huhwo lohwo sohwo olo soswo
lohomo walohofono. Hwangku
ngko kakoe pmpongomo mno iji'mo
yahwoyoho ko'meehm'me'no ne ito'no
unto'nimontolikeno. ⁹Nom'ne soswomo
ne minto'ningkuhwosi wopingofoho.
Awo'manji ngko wolofeeo'monnoho.
Jisas kako oso pahnnimo hungkunoso
ulimentisofoho.

**Sikuno iyoho humayo fisomo Jisas
kako a'mu fisimo wopingo
umokumentisofoho.**

¹⁰Sikuno iyoho humayo fisomo
Jisas kako tajo ango we'e somo
hwe moya'mimo Anituye hungkuno
lutihwamentisofoho. ¹¹Oso tajo ango
homo somo a'mu fisi towahunu wonyo
ehuhnamo'nnyosi kako mnokino'nji
ne'no nohumentaningki soswo aho
hufa'u sife fehohnjo hopi'nono
nom'ne sife mta'ni hufa'u sihune
uyakolo'mentiso so'no kakoe hohujoso

fahulo'mojiyoho. Oseso kako ito'no
likofohumayoso miyommojofoho.

¹²Jisas kako a'mu hisimo uhwononto
joho lutimanto ulimento, A'mu losiyo
ngko jije mnokino engo kiwo'ningkiso
soma'tni nto isihutofokumahono.

¹³Ose ulonto Jisas kako a'mu hisimo
aho kisuhumentisoso a'mu hisiye
hohujo fahulo'nnyoso nihu'no
komo'no ito'no mulohokumentisofoho.
Jisas kako a'mu simo wopingo ose
umokahoningki a'mu hisi kako Anituye
yofe ho'noma'mentisofoho.

¹⁴Oso sikuno iyoho humayo
homo somo Jisas kako a'mu simo
wopingo imokumentiso so'no hwe
engo oso tajo ango we'e somo
mokosyohumayo sohwo kako simeho
tohino umningkahoningki a'amu
pi'ningo engo somo ulimento, Sikuno
aho fehohnjo hopi'nono aho nom'ne
mta'ni anga'nohino somo yo'mayo
syoho iyo'ne sikunofoho. Sekwo soku
a'amu sohwo wopingo wonamokife
likuji'manji sekwo soku sikuno syoho
iyo somo hm'mofapmno. Sekwoe
a'apaho wopingo semokiyo'ne sikuno
iyoho humayo losomo nopikutoho.

¹⁵Ose ulahoningki Jisas ulimento,
Sekwo mango'nohino liwo'ningkohofu
kuyoho. Sikuno iyoho humayo homo
somo sekwo sekwoe yahu somo hofikoe
ango soma'tni mawentifi mijomne'no
ipemotapiwo'ningkohofu kuyoho.

¹⁶Oseso ngko olo Apilohamiye imu
simo Seteniye towahunoso kakimo
ne'no ehuhnaaofontaningki soswo aho
hufa'u sife fehohnjo hopi'nono nom'ne
sife mta'ni hufa'u sihune uyakolo'nnyo
simo olo sikuno iyoho humayo lomo
wopingo umokoheso wonyotaho.

¹⁷Jisas ose ulahoningki Jisasiye
mango sohwa upa'nontifi wonimango
engo unimentisofoho. I hwe moya'mi
pi'ningoso hofiko yo'mayo yo'mayo

wonyoangkafo Jisas imentiso so'no simonyo imentohofofoho.

Anitumo enjwa'mo humayo'ne pahnnimo hungkunoso hufa'uyoho.

(*Matiyu 13:31-33; Mak 4:30-32*)

¹⁸Jisas kako pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitumo enjwa'mo humayo yahinoso peho pa'nyoto. Ngko yamofoso pehomne'no esetihwamnehono. ¹⁹Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *masitet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, nihu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahoningki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sopenjo somo yakolonoho. Engo imo'ningkahoningki yihufoso nopontifi kakoe pamo sopo hofikoe aifo syontifi osopo kehumawo'ningkohofofoho.

²⁰Ose ulonto ole ulimento, Pahnnimo hungkuno nom'ne Anitumo enjwa'mo humayo yahino so'no ngko yamofoso pe-homo esetihwamnehono. ²¹Oso hiso olo pa'nyofoho. A'mu fisi kako wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe *yis*, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'nimontonoho.

Anitumo u'mayo'ne hoku'yo we'e so'no pahnnimo hungkunofoho.

(*Matiyu 7:13-14, 21-23*)

²²Jisas kako Jelusalemne wasimonto imentisoso honingkano momingo somo ango pone mjamolimohnnyo sopenjo a'amu somo kakoe hungkuno lutihwamosimentisofoho. ²³Oso

hohosohonta hwe fihwo ulimento, Hwe Engofo, A'amu Anitumo u'mayo'neso a'amu anga'no anga'no sifitnnetaho. Hopi'nono sifitnnetaho. ²⁴Ose

ulahoningkahoningki Jisas ulimento, Anitumo u'mayo'ne hoku'yoso we'efoho. I sekwo oso hoku'yo we'e homo somo syuyo'ne syoho

yokino fiyoho'nimno. Hwapingo so'no yolohoso waselimonne'no yohono. A'amu pi'ningo engoso hofiko oso hoku'yo homo somo woswano lifijoso hofiko yamofa ko ifijoso hofiko hopo'maho. ²⁵Hwangku oso ango homo somjo kakwo'yohwo sohwo nolikafihwosi hoku'yo we'e homo somo wopijwahumontonoho. Nihu'nahone nto pijwasyihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni lohofikuji hoku'yopo hwaningo fonjikuji joho ole ulifitnnefoho. Hwe Engofo, hoku'yo fonehwosampofa. Ose ulifijoso kako ole waselimontonoho. Sekwo nti'mta'ango kulo. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. ²⁶Ose

selihwoso'no sekwo ole ulifitnnefoho. Nakwo kiko'nji wopayo'nji mijo'nji nimentihwone lokono. Kiko nakwoe honingkanopo lohofonji nakumo hungkuno lonetihwamentohino lokono. ²⁷Ose ulahoningkuji kako apa'no ole waselimontonoho. Sekwo nti'mta'ango kulo. Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Sekwo honingkano wonyo yiwo'ningkohofa kuyoho. Sekwo ngkimo i'waho ntohopmno. Sekwo mpanimno. ²⁸Ose selihwosi kako sekumo wae yasemofihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni humafikuji uhwonifijoso a'amu Anitumo enjwa'mo humalofoso Apiloham, Aisak, Jekoup sohwanji a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwanjimo wosyihwonihwojowantifeho. Sekwo ose uhwoningkuji sekwo hulinkwajingo ifaloho'ningkuji humotaho engo lifitne kuyoho. ²⁹Hwe moya'mi hofiko mofehi'nyo si'mofapiso mta'ni sahopikuji mofehi'nyo ningku'niwo'ningkiso mta'ni u'mofapikuji a'amu yaposiyo yohosi yohohnta'ni i'mofapikuji hofiko Anitumo enjwa'mo nohumafikuji Anituye angomo wosopayo nifitnnefoho. ³⁰Oso hohosohonta a'amu fehohnjo

somme'no sitofu uliwo'ningkohofoso hofiko yofe engo womantifeho. I a'amu fehohnjo hofikoe yofe olopo ho'nomawo'ningkohofoso hofiko yofe engo ane pa'nyo wohumantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako ango Jerusalemne'no humotaho limentisofoho.

(*Matiyu 23:37-39*)

³¹Oso hohosohonta a'amu Falisi fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo u'mantifi ulimentohofi, Kiko olo ango lopo uliko'mahoji nom'ne angopono fiwano. Hwe yofe engo'njo Helout sohwo kako kikimo wofonjakohumonto yalofoho. ³²Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo nukuji oso hwe wonyo sohwo, Helout, osohumo ngkine'no ole ulimno. Olohontajo'nji mo'ningkajo'nji ngko a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo wae yaohm'mo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumonnoho. No'no mo'ningka sikuno hufa'u sihune sohonta ngko nje syohoso moi'wo wesojwao'monnoho. ³³Oso'no olohontajo'nji mo'ningkajo'nji ne'no mo'ningkajo'nji nje syoho moi'wo i'mo ngko hano Jerusalemne'no wosyi'mo'monnoho. Hwapingoso a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki lutihwayo sohwo ango nom'nepo fonjasyiwo'ningkohofopo'maho. O'o, ango Jerusalemhohini fonjasyiwo'ningkohofoponoho.

³⁴U, nje a'amu Jerusalem humamopm-motofo sokunonji olohonta humalofo sokunonji sekwo a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki selimotofo sohwo fonjasyontifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne Anitu uhwojiwo'ningkiso sohwo sojo'nji fonjiwo'ningkohofu kuyoho. Sikuno pi'ningo engo somo ngko sekumo ole hopa wom-asekumoni imalefoho. Yihufoso hofikoe polonyo somo miwu'mokontifi

efemokosyawowo'ningkohofu hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho limalofofoho. ³⁵Sekwo upa'nimno. Sekwo ango Jerusalem sopo Anitu kako nto uliko'ma'maho. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo ngkimo manohonyo'njo ne'no yontaningkuji sikuno pi'ningo woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu Anitu uhwatimentiso sohumne'no yofe woho'nomano lifijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

Jisas kako a'amu a'apaho engo kamkamnyo sohumo wopingo umokumentisofoho.

14¹⁻²Sikuno iyoho humayo fihwi Jisas kako hwe fihwoe angomo wopayo nimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Falisi sohwo hwe engo hweho. Oso hopo sopo hwe fihwo kako a'apaho engo kamkamnyo sohwo Jisasimo mofonepo humunyo hweho. A'amu Falisi sohwa hofiko Jisas sohwo kako hwe a'apaho wonyo'njo sohumo pipi ulohofone kiyohoho lontifi humuhwon-tohumantohofofoho. ³Jisas kako oso hwe mnokino'njo sohumo uhwononto kako a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohofu sohwanji a'amu Falisi sohwanjimo ulimento, Nakwoe honingkano hungkuno sikuno iyoho humayo somme'no nakwo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyoso wopingotaho. ⁴Ose ulahoningki hofiko mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso Jisas kako oso hwe sohwoe ahomo nomanto wopingo umokonto, kakoe ango pone'no uhwatimentisofoho. ⁵Ose ulohofonto kako a'amu nom'ne sohwo ulimento, Sekwo sikuno iyoho humayo somo syoho miwo'ningkiyohofihwasilaho. I sekwoe

hwomutaho yahu mutaho sikuno iyoho humayo somo mijo kilofawoso somo usi'mofawesoso sekwo komo'no ukuji utimantifitaho. Ou, utimantifeho. ⁶Ose ulahoningki hofiko kakimo aku hungkuno mulimmentohofofoho.

A'amu hofikoe yofe monje yahino'ne hungkunofoho.

⁷Jisas kako oso ango hopo sopo nohumanto uhwonimentisoso a'amu fehohnjoso oso ango homo somo swontifi hofiko epohumayo wopingo'nohini so'no hafihafe tipeehoningkofi uhwononto kako a'amu huhwo sohwanne'no pahnnimo hungkuno ole ulimento, ⁸A'amu fihwo kako ape ma'nyo sponjo wopayo engo so'ne'ne kikine'no joho kilososo kiko nuhuji epohumayo wopingo sopo nohumayo'eno. Kiko epohumayo wopingopo humuso'manji ango kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne a'amu jije yofe engo somo kiyakolo'nnyo sohomo joho uloso'manji jije yofe engoso monje weekohumontonoho. ⁹Kiko jije yofe we'e'njo sohwosi kiko epohumayo wopingopo kaki'no humentaningkiji kohoningkuhwosi oso ango kakwo'yohwo sohwo kako ole wakilimontonoho. Kiko olo epohumayo wopingo loso olo a'amu lohomo uyo. Ose kilihwoso'no kiko wonimango engo kiningkuhwoso'no momingo so'mjo epohumayo sopo wohumamontnnoho. ¹⁰I hwe fihwo kako kikimo kakoe angomo wosopayo nyo'ne joho kiloso'manji kiko noswohoji epohumayo nihu'no momingo sponjo sopo fosyohumaho. Kiko ose humuso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako kikimo nokohoningkuhwosi ole wakilimontonoho, Nje a'amuhwe, kiko olopo fisohumape. Ose kilihwoso'no oso ango homo somjo a'amu wosopayo nontifijo a'amuso nokohoningkujo'no

jije yofe engo umo'nimontonoho. ¹¹A'amu kakoe yofe'nohini ho'noma'niwo'nontoso sohomo Anitu kako monje weehumontonoho. I a'amu kakoe yofe somo monje yahiningkuhwoso sohomo Anitu kako wopingo wonyoangkafo ulohofihwosi kakoe yofeso woho'nima'montonoho.

A'amu jije angomo wopayo nyo'ne joho lutimayo yahino neso olenoho.

¹²Oseso Jisas kakimo wopayo nyo'ne joho lutima'mentiso sohomo ulimento, Kiko a'amumne wosopayo iloho iyo sohonta jije a'amu so'ntnne, jije temtifo so'ntnne, jije angoponjo a'amu hamniyoho engo'njo so'ntnne'no joho lutimahotoho. Kiko ose isoso nom'ne sikunomo jije wosopayo somne'no hofikoe angomne'no joho kilikuji hofiko aku wokijopantifeho. ¹³O'o, kiko a'amumne'no wosopayo iloho yohojoso kiko a'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'amu a'apaho wonyo'njo so'nji sife kokato'nnyo so'nji a'amu timpinnyo so'njimo joho lutimahoji uyo. ¹⁴Oso a'amu homo somo hofiko jije wosopayo somne'no aku kijapeso hopoenohini'maho. Oseso kiko simonyo uyimonnoho. Hwapingoso a'amu Anituye hungkunomo iningkawentife pe'nimentohofoso likapijo sohonta Anitu kako kikimo jije yahino wopingo somne'no yo'mayo wopingoso nokijaponefoho.

Wopayo engo so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 22:1-10)

¹⁵Oso a'amu Jisasi'njopo wopayo nontaningkofi hwe fihwo nohumanto Jisasiye hungkunomo upa'nonto ulimento, A'amu Anitumo enjwa'mo humasoso kako Anitu'nji humayo so'no simonyo uyono. ¹⁶Ose ulahoningki Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kako wosopayo engo iloho

umonto imentisofoho. Oseso oso sikuno wopayo iloho iyo'ne somo pe-e'ne kako a'amu pi'ningo engo somo johu lutima'mentisofoho. ¹⁷ Oso sikuno neso i'mofopahoningki kako kakoe syoho ulohofiyo sohomo lihwojahoningki kako a'amu simo'mo nto lutima'mentiso somo ole ulimento, Sekwo oyonimno. Wosopayo ito'no nto esyohumantono. ¹⁸ Ose ko ulahoningki a'amu anga'no anga'nohinoso mape-e'ne hungkuno ulimentohoho. A'amu anga'no kako ole ulimento, Ngko hwaho songo mpe nto imale hwo'nyoho. Ngko oso homo somo uhwonamne'no yohono. Kiko nje a'amu sohomo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso. ¹⁹ U, nom'nihowo ole ulimento, Ngko *mpulimokau* yahu aho hufa'u hopi'nonohino nje hwaho ijiwolo'mokiyo'no mpo'maeso yamofu uloho'monne'no yohono. Oseso kiko nje a'amuhumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso. ²⁰ Nom'nihowo ole ulimento, ngko olohonta ape songo mahe sohwo'ni mapmnehono.

²¹ Ose ulahoningkofi a'amu syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe engo sohomo hungkuno mopanehwono ulimentohoho so'no ulahoningki hwe engo sohwo simeho tohino umnimentisofoho. Simeho tohino umningkahoningki kako kakoe syoho ulohofiyo sohomo ulimento, Kiko komo'no uhuji oso angu sponjo honingkano engo sponjo so'nji honingkano we'e we'e sponjo so'njimo nje wosopayo nyo'ne johu filutimaho. A'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'apaho wonyo'njo so'nji timpi'nyo so'nji sife wonyo'njo so'njimo lutimahoji nje angu lomo fipemotoswape. ²² Ose ulahoningki syoho ulohofiyo sohwo a'amu homo somo ipemotaponto ulimento, Hwe engofo, jije hungkunomo iningkawenji epohu-mayo fehohnjoso siki weho.

²³ Ose ulahoningki hwe engo sohwo ulimento, Kiko honingkano engo somo uhuji syohoponjo toku'mango somo ku'mokwakuji oso ponjo hwe moya'mi pi'ningo engo somo utimahoji fipemotoswape. Ngko nje angu somo a'amu uhula'mopife nningkohoho. ²⁴ Ngko kikimo wakilimo, Oso a'amu ngko simo'mo johu lutima'maleso hofiko nje wosopayoso nihu'no momapitnehoho. Oso pahnnimo hungkunoso Jisas ulimentisofoho.

A'amu fihwo kako Jisasimo uningkamo loso sohwo kako kaki'no huno ito'no ikwesafihu lohofihwosi yo'mayo nihu'nahone ho'nasyihwosi Jisasimo uningkaweno.

(Mak 10:37-38)

²⁵ Hwe moya'mi pi'ningo engo hofiko Jisasi'nji hano wentaningkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento, ²⁶ A'amu fihwo kako ngkimo wonningkapmmo loso sohwo simo'mo kako huno ito'no uyono. Yo'mayo a'amumo kako simeho uyiwo'ningkisoso kaningkwohwo kona'wohi kakoe ape kakoe mehomi koningkwa'wehwo kaisi i, kakoe wopingo humayo hi oso homo somo kako simeho uyiwo'ningkisoso simeho ntapiwon'ngkiso somo yakolo'nnyo'manji kako nje inomokomoyo imo'nyoso hopo'maho. ²⁷ A'amu nje syoho some'no yo'mayo tango ngkimo ni'mante hopaso u'mayo so'no wopingofoho loso sohwo kako nje inomokomoyo ne umo'nimontonoho. I tango hiso ngkilaho loso'manji kako ngkimo monningkape'njo hweho. Oseso kaki'no kako huno ito'no ukwesafisyono.

²⁸ Sekwo olo pahnnimo hungkuno so'no fisyafihupmmo. A'amu fihwo kako angu sawemo engo wamolimo loso sohwo kako kaki'no nofosyohumawosi oso angu huhwo sohune yo'mayo mpe iyo'ne hamniyoho so'no huno

ito'no ukwesiyafihu'montonoho. Olo so'no wosyafisyono, Nje hamniyoho olo ango lomne'no moi'wo esojwafo'neso hopolikeno. Awo'manji mamolomnehono. ²⁹Kako oso hopa huno mosyafisiyo'manji kako hwasahon to wonjososo ango neso moi'wo momolosojwaofe'njo'manji a'amu ango homo somo uhwoningkuji tikafo jikuji sitofo ulantifeho. ³⁰Ole wolantifeho. Oso hwe sohwo kako ango molomo'maso sohwo kako momolosojwamofe hweho.

³¹I nom'ne pahnnimo hungkuno fisiyafihupmno. Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako nom'ne hwe engo sohomo wofongki'nahon lonto inyo sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesiyafihu'montonoho. I nje a'amu itokuso'njo sohwa *ten tausen* (10,000) hwafoho. I nom'nihw kakoeso *tiwenti tausen* (20,000) hwafoho. I oso'no nakwo hofiko'nji ikujoho fongki'ningkuhwasi nakwo hofikimo wae weeofantantikenon. Hofiko nakumo wenaofantifetikeno. ³²Kako mango sohwaso muyakolofone so'no syafisyihwosi kakoe mango sohwa ikanopo nohumentaningkuji a'amu simeho pompengo isyimofone wolihwatimontonoho.

³³Oso hopaso a'amu fihwo kako ngkimo wakiningkamo ntoso sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesiyafisyono. Kako yo'mayo yo'mayo mokosyohumayoso Anituyefoho lihwosi kako Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo uyimontonoho. Kako nje inomokomoyo ne hweho.

A'amu fihwo kako Jisasimo uningkamo loso sohwo kako ajwopo ikinjaofososo kako olo sa pa'nyo umo'nimontonoho.

(*Matiyu 5:13; Mak 9:50*)

³⁴Nakwo wosopayo sa'nji niwo'ningkuhwoneso wopingofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'ningkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. ³⁵Oso sa hiso nakwo syohopo ho'nosyasyoso hwaho afofo'njo umonimontolaho. O'o, sa hiso nihu'nahone siki ho'naofiwo'ningkuhwonefoho. A'amu fihwo nje hungkunomo haloho upa'nimo lihwosi'manji haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono.

Yahu imo'naofone pahnnimo hungkunofoho.

(*Matiyu 18:12-14*)

15 A'amu mta'ni hamniyoho hu'memayo syoho'njo sohwanji a'amu honingkano wonyo'njo so'nji hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nano lontifi kakimo u'ma'mentohofofoho. ²A'amu Falisi sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji ose uhwonontifi Jisasimo sitofo ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu honingkano wonyo imofiwo'ningkohofon so'nji majopohi'nonto wopayo niwo'ningkiso hweho.

³Jisas oso hiso'no huno uyahoningki olo pahnnimo hungkuno ulimento, ⁴Kiko yahu *sipsip wan hantilet* (100) mokosyohumunyo sohwaso yahu kenga'no isipeeofihwoso'no kiko oso yahu *nainti-nain* (99) hiso hoja nontaninkuji uliko'mahoji isipeeofoso sohune'no hafihafe wotipmmonnoho. Hafihafe ne'nohini tipehoji wotipema'monnoho.

⁵Notipemahoji yahu hiso jije sangopo sa'ni kitofohoji simonyo'nji hofiyo womotawomonnoho. ⁶Kiko jije angopo i'mofahoji jije a'amu so'nji jije a'amu afaponjo so'ntnne'no joho lutimahojono hofiko nuhu'mokukujono kiko ole ulimontnnoho. Nakwo simonyo uyano. Nje yahu *sipsip* isopeeo'maso sohwo nto tipemahono. Ose ulimonnoho.

⁷Jisas ose ulonto ole ulimento, Oso hopaso a'amu *nainti-nain* (99) honingkano wopingo iningkuwo'ningkohofoso hofiko simeho miwolo'mokiyo'njo humentankingofi a'amu ahwomomjoso uhwonontifi simonyo miyofoho. I oso'no a'amu anga'no honingkano nihu'no wonyo'njoso kako honingkano wonyo homo somo hohujo ikinjaofihwosi Anitumne'no simonyo mikunimposoyantifeho.

Hamniyoho impo'naofo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁸A'mu fisi kako hamniyoho aho hufa'u hopi'nono mokosyohumunyosi kako anga'nohino impo'naofososo kako sikiloho mongkujihwosi angomjo hintalinyo hulijusiyhwosi timo ito'no fe'nihwoningkuhwosi ne'no tipemihwosi wotipema'montonoho. ⁹Notipemahwosi kako kakoe a'amu so'nji ango hopo sponjo humawo'ningkohofoso so'njimo joho lutimahwoso'no hofiko kakoe angopo i'mofapikujono ole ulimontnnoho. Nakwo simonyo uyano. Nje hamniyoho impo'nao'mayoso olohonta ngko tipemanji nje simeho wopingo nimo'ningkohoho.

¹⁰Oso pa'nyoso ngko hungkuno waselimonne'no yohono. A'amu fihwo honingkano wonyo'njo sohwo kako kakoe wonyo somne'no hohujo ikinjaofihwosi Anitumne'no simeho uyahoningkuhwosi a'amu

ahwomomjoso hofiko simonyo engo uyantifeho.

Hwomu fihwo kako kaningkwohumo uliko'mayo so'no pahnnimo hungkunofoho.

¹¹Jisas ose ulonto nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. ¹²Aku'mu sohwo kaningkwohumo ulimento, Mpo-hwo, yo'mayo ho'yangoso hamniyohosotifi no'mo ejapmmne'enji elofisasyiwo'ningkinoso njeso olohonta ntape. Ose ulahoningki kaningkwohwo eno ulonto kakoe hwomu hufa'u hwa'une ho'yangoso yano ulofiyonto aku'mu sohwo uyimentisofoho.

¹³Sikuno we'enehwo memjaofahoningki aku'mu sohwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango nomihu'mokonto kako ango ikano engo sponne'no umentisofoho. Oso hopo sopo nohumanto nom'ne a'amu'nji syohi'nyo yonto mijo yokumpohn'nyo nonilohofonto kako kakoe a'apahomme'no hamniyoho hopi'nonohinoso hu'meeo'mentisofoho.

¹⁴Kakoe hamniyoho yo'mayoso nto hu'meeofahoningki oso ango hopo sopo mijoho engo i'mofapmmmentisofoho. I'mofopahoningki kako honingkani-mentisoso kakoe yo'mayoso huno honingkanimentisofoho. ¹⁵Ose yonto kako hamniyoho syoho umo lonto tipmmmentisoso syoho tipema'mentisofoho. Oso hwaho hopo sponjo hwe fihwoe yahu somo wosopayo uyo syohoso tipema'mentisofoho. ¹⁶Kakoe yahu sohwo oso jopahoso menontankingofi uhwononto kako huno ole syafihu'mento, Ngko huhwo'ni womanimo. Ose syofisyahoningki a'amu kakimo mufo'ma'mentohofoho.

¹⁷Oso hohosohonta kako huno ito'no ikwesiyafisyonto kakoe hunoso ehohosisyahoningki ole hnnimento,

Nje mpohwoe syoho ulohofiyo sohwa wosopayo engo nalokwofo. Ngko kakoe hwomu sohwo'ni olopo nohumanji mijoho we'e mope'nalikuyohono.¹⁸ Ngkilaho. Ngko nolikahm'mo nje mpohwoepono asomo u'mo ole ulimo, Mpohwo, ngko honingkano wonyo imote so'no ngko Anitu'nji kiko'njimo wonyo seloho'malefoho.¹⁹ Oseso olohonta ngko hwe wopingo hwoni'maho. Kiko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho. O'o, kikimo syoho kilohofiyo hwo'ni manimokufo.²⁰ Ose hnnonto kako kaningkwohwoepono asomo umentisofoho.

Kaningkwohwo kakoe hwomu nopontaningki ikanopo nta'ni uhwonih-wojawento kaningkwohwo kakine'no hitoho ulo'mentisofoho. Oseso kako hano kunto kunto'no nowento kakoe hwomumo kapopotohumo lohofonto hinjoho hu'nimentisofoho.²¹ Ose ulohofahoningki hwomu sohwo ulimento, Mpohwo, ngko honingkano wonyo imentohe so'no ngko Anitu'nji kiko'njimo wonyo seloho'malefoho. Oseso ngko hwomu wopingo hwoni'maho. Kiko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho.²² Ose ko ulahoningki kaningkwohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwo ulimento, Sekwo nowekuji manji'mofo sawemo wonyoangkafoso komo'no motapikuji nje hwomumo ulohofano. Ajo'miyomjo wokoso wonyoangkafoso'nji ulohofano. Sifikwongofosyo'nji ulohofano.²³ Sekwo *mpulimokau* yahu isiku'nnyo engoso fonjasyikuji iloho eningkuhwasi simonyo uyano.²⁴ Hwapingoso olo nje hwomu lohwo kako poyo nto pe'nimentononji yiwo'ningkohe sohwo olohonta kako apa'no songo i'mofapohoho. Kako nto isipeeo'maso sohwo ngko apa'no tipemahono. Ose

ulahoningki nihu'nahone simonyo ema'mentohofohofoho.

²⁵Ose yontaningkofi hwomu tisimaso sohwo kako syoho'mo humamentisofoho. Osopo nta'ni kako asomo noponto ango ne so'mo i'mofaponto upa'nimentisoso ta'nji simonyo'nji ho'nowentaningki upa'nimentisofoho.²⁶ Oseso tisimaso sohwo kako syoho ulohofiyo fihumo joho lutimanto ulimento, Hofiko peho yalokwofo.²⁷ Ose ulahoningki ulimento, hningkwa'wehwo sohwo nto i'mofapohoho. Oseso jije mpohwoe *mpulimokau* yahu isiku'nnyo engoso fonjiyontifi simonyo yalokwofo. Hwapingoso hningkwohwo kakoe hwomu huhwo sohomo apa'no mayoso wonyo mmo'nyo'njo ito'no foyohumayo'nefoho.²⁸ Tisimaso sohwo ose upa'nonto simeho tohino umningkahoningki kako angomo masyuyofoho. Oseso kaningkwohwo mempo noswaponto tisimaso sohomo angomo woswapononto hungkuno hofiyo ulimentisofoho.²⁹ Ose ko ulahoningki tisimaso sohwo ulimento, Soswo huhwo huhwi ngko kiko'nji nohumanji kikimo syoho kilohofiyo siki'njo pa'nyo imo'niwo'ningkohe hwo'nyoho. Ngko jije hungkunomo yokumpohn'nyo mmo'nyo kitihwayo hwo'nyoho. I oso'no nje a'amu so'nji simonyo niyo'ne kiko yahu *meme* we'eso me aneso ntopahoningkini nje a'amu'nji simonyo nimentihwonetaho. O'o, awonoho.³⁰ I oso'no jije hwomu aku'mu lohwo kako jije hamniyoho ho'yango yo'mayoso hwoya'mi hwa'nte sofamo ihn'nakumo'maho. I olohonta kako apa'no ku'mahoningki kiko simonyo iyo'ne yahu isiku'nnyo me'wampe'njolo fonjiyalokuno.

³¹Ose ulahoningki kaningkwohwo ulimento, Nje hwomu sohwo, sikuno huhwo huhwi nekwo majopohi'ni-

won'ningkuhwoyo montosa'yoho. Nje yo'mayo hopi'nonohinoso kiko'nefoho. ³²I oso'no hningkwa'wehwo sohwo kako poyo nto pe'nimentononji iwo'ningkohehwo ifiwalofoho. Oseso nakwo simonyo engo ihwasi simeho wopingo'njo wohumano. Kako moi'wo nto imo'nimentiso ko huhwo sohwo nakwo olohonta apa'no tipemahwono. Ose ulimentisofoho.

Hwe fihwo nom'nihwoe syoho mokosyohumayo so'no huno'njo sohune'no pahnnimo hungkunofoho.

16 Jisas kakoe inomokomoyo sohwo pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayo syoho umokosyohumayo'ne sohwo humunyo hweho. Oso hwe syoho umokosyohumayo huhwo sohune'no a'amu fehohnjo sohwa hwe engo sohomo ole ulimentohofi, Jije syoho kilohofiyo sohwo kako jije hamniyoho yo'mayoso fonifonyo kilohofiwo'ningkiso hweho. ²Ose ulahoningki hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohomo joho lutimanto ulimento, Oso hungkuno kikine'no upa'ningkoheso pipi imahne'elo. Kiko nje syoho ntohofiyoso hopoenohini'maho. Jije syoho moi'wonoho. Kiko nje yo'mayo syoho mokosyohumawo'ningkino so'no ngkine'no hungkuno yolohoso iyoswomo mti'mojo.

³Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo kako ole hnnimento, Nje hwe engo sohwo kako ngkimo yo'mayo syoho mokosyohumayoso wae weenimo'mte'no yohoho. Ngko pipi imnehono. Nom'ni hwoe syoho tohohmtno'njo somne'no ulohofiyo so'no yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ngko nom'ni hwamo wopayo yo'mayo so'ne jomo ujo so'no wonimango'njo hwo'nyoho. ⁴Nje hwe engo ngkimo wae yanimofososo a'amu hofikoe angomo

ntimapijo so'no ngko pipi imnehono. Huno pi'ningo syofisikaofonto huno wopingo tipemanto ⁵kako kakoe hwe engo sohwoe yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohoho sohwo joho lutima'mentisofoho. Simo'mjo sohwo u'mahoningki ulimento kiko nje hwe engo sohuma'ni yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uyihneso alalelo. ⁶Ose ulahoningki kako ulimento, Ngko sikili'mijo ipofoso *wan hantilet* (100) siki ma'mentohofoho. Ose ulahoningki syoho mokosyohumayo sohwo ulimento, Kiko olopo komo'no foyohumahoji olo iyoswo *wan hantilet* (100) mti'mokinyo lomo *fititi'*nohini (50) mti'mojo. ⁷Ose ulontaningki nom'nihwo tifi i'mofopahoningki osohomo ulimento, Kiko nje hwe engo sohuma'ni yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uyihneso alalelo. Ose ulahoningki ulimento wopaki'yo *wan hantilet* (100) ma'mentohofoho. Ose ulahoningki hwe mokosyohumayo sohwo ulimento, Kiko jije aku uhnne so'no iyoswo nomahoji *eti'*nohino (80) mti'mojo. Ose ulimentisofoho.

⁸Oso hwe huhwo sohwo ose imentiso so'no kakoe hwe engo sohwo ole hnnimento, Nje syoho ntohofiyoso hwe wonyo sohwo kako huno'njo hweho. Jisas oso pahnnimo hungkuno ulonto, kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, A'amu hwahoponjo yahinomo iningkawowo'ningkohofoso hofiko hofikoe hofiyo humayo so'no yo'mayo ho'yango engo mayo'ne huno'njofoho. Oso huno engo tipemawo'ningkohofoso a'amu Anitumne'no syafisyiwo'ningkohofoso somo uyakolo'nyofoho.

⁹Oseso sekwo sekwoe hamniyoho ho'yango yo'mayo so'nji nom'ni hwamo wopingo'nohini ulohopijoso hwangku sekwoe sikuno moi'wo imo'noso sohonta hamniyoho yo'mayoso uliko'majo so-

honta Anitu kako kikimo wokitima'montonoho. Osopo wopingo ne'nohino nohumantohotnnefoho.

¹⁰Kiko yo'mayo we'e somo ito'no mokosyohumayo'manji yo'mayo engo somo ito'no womokosyohumamonnoho. I hwe fihwo kako yo'mayo we'e somo syoho ito'no miyo'manji kako yo'mayo engo homo syoho ito'no miyonehoho.

¹¹Kiko hwahoponjo hamniyoho ho'yango yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso ahwomomjo ho'yango neso mokosyohumayo syoho ne tihwo wokijapmmontolo.

¹²Kiko nom'nihwoe yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso kiko'ne ho'yango yo'mayoso tihwo wokijapmmontolo.

¹³Jisas ose ulonto ulimento, Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyo so'manji syoho ulohofiyo sohwo kako hwe engo fihumo simeho uyihwosi nom'nihune'no simeho wonyo uyimontonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'ningkuhwoso'no nom'nihumne'no ngkilaho unimontonoho. Kiko Anituye syoho so'nji yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo mokosyohumayoso syoho ito'no mihnehino.

**A'amu Anitumo enjwa'mo humayo
so'nji a'amu Mousesiye honingkano
hungkunomo enjwa'mo humayo
so'ntnne hungkunofoho.**

(Matiyu 11:12-13)

¹⁴A'amu Falisi hofiko hamniyoho'no hi umo'nyo sohwa Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontifi hofiko Jisasimne'no simano wonyo ikinontifi sitofo ulimentohofofoho. ¹⁵Jisas hofikimo ulimento, Sekwo a'amufe timopo yahino wopingo'njo hwafoho nalifitne'entifi

yahino ito'nohino iwo'ningkohofihwasoho. I oso'no Anitu kako sekwoe simeho mo'mjo so'no huno uyohoho. Sekwo yo'mayo iwo'ningkohofosomo a'amu uhwonontifi sekwoe yofe ko ho'nosemahoningkofi Anitu kako sekwoe simeho mo'mjo so'no huno unyo so'no kako wonyofoho selalofoho.

¹⁶Mousesiye honingkano hungkuno so'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo so'nji ne'no nowentaningki Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo i'mofapmmmentisofoho. M'mofape sohonta Anitu kako oso hungkuno simo'mjo somo nningkapifitne'ento limentisofoho. I oso'no Joun i'mofapmmmentiso sohonta kako Anitumo enjwa'mo ito'no humayo so'no hungkuno wopingo loma'mentisofoho. Oseso olohonta a'amu pi'ningo engo Anitumo u'mano lontifi mjiyohoto yohotofo ko mjoloho'nimopahoningkofi sekwo a'amu Falisi sohwaso timo'nohini uhwontohumawo'ningkohofohwasoho. ¹⁷Hungkuno songo ko loma'mentisoso nakwoe hwaho'nji ahwomo'nji moi'wo ko imo'ningkuhwosi Anituye honingkano hungkunoso moi'wo mmo'nyo ne'no nowentihwonefoho.

**Ape ho'nasiyo yahino so'no Jisas
hungkuno ulimentisofoho.**

(Matiyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyihwosi nom'ne ape maso sohwo kako ape ito'no mayo honingkano somo mtihupeso sohwo kako ose yososo kako honingkano wonyo'njo hweho. I nomn'ihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo honingkano somo mtihupeso so'no kako huhwo honingkano wonyo'njo hweho. Jisas ose ulimentisofoho.

**Hwe ho'yango engo'njo sohwo'nji
Lasalos ho'yango ane
sohwo'njiye hungkunofoho.**

¹⁹Jisas kako ole ulimento, Hwe fihwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango engo'njo sohwo nohumanto he wopingo wopingo'nohinoso yonto wosopayo wonyoangkafo'nohini nimojo hweho. ²⁰Oso hwe huhwo sohwoe hoku'yo sopo a'amu fehohnjo sohwa hwe ho'yango ane fihumo motasantifi uhumati'motofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Lasalosiyoho. Kakoe a'apaho uyo engo'njo hweho. ²¹Oso hwe hamniyoho engo'njo sohwoe ijempoho sopo nta'ni yo'mayo wosopayo mikufo piwasyonteso womanimo lonto humamojofoho. Osopo nohumentaningki siwojoso kakoe uyomo melanyo koto'motofofoho.

²²Hwangku sohonta oso hwe ho'yango ane sohwo poyo pe'ningkahoningki a'amu ahwomomjoso utimotasantifi Apiloham'njopo uhumati'mentohofofoho. Hwe ho'yango engo'njo huhwo poyo pe'ningkahoningki a'amu sohwa hwahomo ijopijisyahumentohofofoho.

²³Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo kako tikanomo nohumanto a'apaho tohino mikunimposo'nji humanto timo yokintahopo uhwonimentisoso Apiloham kengo nohopo nohumentaningki uhwononto Lasaloso'nji nohumentaningki uhwonimentisofoho.

²⁴Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo ose uhwononto joho mohm'no ulimento, Mpohwo Apiloham sohwosi, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Kiko Lasalos ngkiyepono filihwajo. Kako nopihwosi kakoe ajo'miyo mijo yomahwosi nje melanyopo ingo wantipeno. Ngko olohonta tohomo humanji tohino engo nimnantofoho. ²⁵Ose ulahoningki

Apiloham ulimento, Hwomuhwo, kiko huno wakiyono. Hohonta kiko songo humanji kiko yo'mayo yo'mayo wopingo'nohini tipema'motnno hwosoho. I, Lasalos sohwo kako yo'mayo wonyo'nohino tipema'mojo hweho. I olohonta Lasalos kako wopingo humentaningki kiko tohino'nji foyohumahnno. ²⁶Oso'nji nom'ne huno ole wakiyono. Nakwo'nji sekwo'nji ajwo lopo Anitu kako momonyo mikunimposo ho'nahumentiso weho. A'amu olo hohnta'ni humalofoso sekuyepono wose'mano likuji oso momonyo somo nomtihupekuji mose'mapitnnehofo. A'amu sekwo'nji humalofoso oso momonyo homo somo nomtihupekuji hofiko nakuyepono mowekapifitnnehofo.

²⁷Ose ulahoningki hwe ho'yango engo'njo sohwo ulimento, Mpohwo hungkuno yokumpohn'nyo wakilimonne'no yohono. Kiko Lasalos sohomo nje mpohwoepono filihwajo.

²⁸Oso hopo sopo nje ningkwahwosa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa humalofo. Lasalos kako nje a'amu huhwo sohwo olo ango tohino'njo lopono i'waho ito'no iyo'no hungkuno yokumpohn'nyo ulono. Hofiko olopo nopifitnnoho. ²⁹Ose ulahoningki Apiloham ulimento, Hofiko Mousesiye hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwafe hungkuno hi'njo hwafoho. Oso hungkuno homo somo haloho upa'nife. ³⁰Ose ulahoningki a'amu ho'yango'njo sohwo ulimento, O'o, Mpohwo Apiloham sohwosi, hungkuno homo somo mupa'nifitnnehofo. I oso'no a'amu poyo sohwo songo nolikafihwosi hofikimo u'mahwoso'no hofiko simeho yiwolo'mo kukuji honingkano wonyomo hohujo ukinjaofantifeho. ³¹Ose ulahoningki Apiloham ulimento, Hofiko Mousesiye

hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwife hungkuno so'nji mupa'nifijo'manji a'amu poyo fihwo songo likafihwosi u'mahwosi hungkuno ulihwoso'no hofiko kakoe hungkuno homo simeho hi'ntnnono muyifitnnehofo. Jisas ose ulimentisofoho.

**A'amu Anitumo simeho
hi'ntnnono uyo somo wonyo
imokiyo'ne hungkunofoho.**

(*Matiyu 18:6-7, 21-22; Mak 9:42*)

17 Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, A'amu Anituye hungkunomo simeho uyiwo'ningkohoho somo yo'mayo yahino wonyo yamofu ulohofu'neso nehopi i'mofaponefoho. I'mofapihwoso'no a'amu pi'ningoso wopiwesyantifeho. I oso'no oso a'amu nom'nihwo piwasio'ne yamofu ulohofoso sohwo tohino engo manefoho. Oso'no kako huno ito'no wasyofisyono. ²Oso hwe huhwo sohwo kako nje mehomi we'e sohwo yamofu mulohofe'njo sohonta a'amu kakoe ti'wangomo sojo mikunimposo ifakojujikui mijo ayomo ho'naofontifijontesi wopingo'nesohilo. Hwapingoso a'amu nje mehomi lohwo piwasio'ne imokoso sohwo tohino mikunimposo manefoho. ³Oso yahino hiso'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. Jije ningkwahwo wonyo kilohofu so'manji kiko oso yahino wonyo somne'no yoka uso. Ulohojo'no kako kakoe yahino wonyo somne'no simeho tango tipemahwosi oso wonyo somo wae yafo so'no kilihwoso'no kiko oso wonyo hiso wae hmmofo. ⁴Sikuno anga'nohino fihumo kako kikimo wonyo ne'no kilohofontaningkuhwosi aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u ko imo'ningkuhwoso'no kako wonyo anga'no anga'no yoso somne'no, Tatohwo kiko nje

wonyo wae feenimofu, oseso ne'no kilontaningkuhwosi kiko kakoe wonyoso wae ne'no hmmofo.

**Simeho hi'ntnnono
uyo yahino hungkunofoho.**

⁵A'amu Anituye hungkuno lutihumiku'mofu syoho'njo (*apousel*) sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwone somo kiko engo fonamojo. ⁶Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montopantokuyohoho. Sekwo ngkimo nningkape-eso nihu'no we'e patnnyo uyo pa'ningo'manji sekwo oso iyo ipisayo'njo sohwo ole ulifijoso, Pmpingo hi'nji sokato lohohofu mijo ayo nampo filohofayo. Ose ulifijo'manji iyo huhwo sohwo kako sekwo mangomo haloho wasepo'montonoho. I oso'no sekwo ngkimo mo'nningkapohiyohoho. Jisas ose ulimentisofoho.

**A'amu syoho ulohofiyofe yahino
ito'nohino so'ne hungkunofoho.**

⁷Hwe fihwo sekwo'njopo humaso sohwo kako syoho ulohofiyu hi'njo hwo'manji oso syoho ulohofiyu sohwo kako syohopo hwaho mno ijijotaho, yahu mokosyohumayotaho, u kako moi'wo ihwosi kako kakoe hwe engo sohwo'njopo i'mofaponto kako wopayo mijoho ko uyahoningki kako komo'no humahopihwosi wopayo manonehoho. ⁸O'o, simo'mo kako kakoe hwe engo sohwo wosopayo ito'no esyohumahwosi kakoe he wopingo ihwosi wosopayo hiso iku'yopo ifosyalokumpehwosi hwe engo sohwo wosopayo uyimtonoho. Kakoe hwe engo sohwo wopayo moi'wo kaki'no uyihwosi kako tifi wanimontonoho. ⁹Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyu huhwo

sohomo kakoe syoho ito'no imentiso so'no isamoyoka ulimontolaho. O'o, awonoho. Hwapingoso kakoe syoho'nohinofoho lihwosi isamoyoka mujo'njo uyimontonoho. ¹⁰ Oseso sekwo hoku yo'mayo hungkuno Anitu seloso samo sekwo ito'no ko iningakafijoso sekwo huno ole fisyafihupmno. Nakwo Anituye syoho ulohofiyo hn'nwi nakwo ito'nohinoni'maho. Kakoe syoho iwo'ningkuhwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayoso peho'neto. O'o, nakwoe syohofoho.

Hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwamo Jisas kako wopingo umokumentisofoho.

¹¹ Jisas kako Jelusalemne honingkano hwaho Someliya'nji Ngkalili'nji ne'no ajwopo simentisofoho. ¹² Kako anggo fipo i'mofopahoningki hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwa Jisasimo honingkanopo uswo'nimentohofoho. ¹³ Hofiko ikanopo lohofontifi Jisasimo johohom'no ulimentohofi, Jisas Hwe Engo sohwo, kiko nakumne'no hitoho wakilofono. ¹⁴ Ose ulahoningki Jisas hofikimo uhwononto ulimento, Sekwo nukuji a'amu tajo anggo syoho'njo sohwamo sekwoe a'apaho motakuji utihwamno. Ose ulahoningki haloho'no yontifi hofiko nowentifi hofikoe a'apahoso honingkano ajwopo wopingo umo'nimentisofoho.

¹⁵ Hwe fihwo hofiko'njo ajwo sopo humaso sohwo kakoe a'apaho wopingo honingkononto kako Jisasiyepono asomo umentisofoho. Kako mango engo lonto Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. ¹⁶ Kako Jisasimo u'manto hwahopo piwasyonto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo simano mongkutofosyohumanto Jisasimo isamoyoka engo ulimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwaho

Someliyanta'ango hweho. ¹⁷ Jisas osohomo uhwononto ulimento, A'amu aho hufa'u hopi'nono sohwamo wopingo umokohono. Kiko'nohinoni'mahinoso nom'nihwa nti'mo humalaho. ¹⁸ Olo hwe lohwo kako a'amu Juta hwo'maho. O'o, temtitofokengo mta'ango hweho. Kako'nohinoni'mo isamoyoka ujo'ne asomo pisoso peho'neto. ¹⁹ Ose lonto ulimento, kiko nolikafohoji mpano. Kiko simeho hi'ntnnono ntapohino so'no jije a'apahowopingo kumo'ningkohoho. Ose ulimentisofoho.

Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso u'mofapmmontonoho.

(Matiyu 24:23-28, 37-41)

²⁰ A'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo emokosyohumayo'ne sikunoso ntohonta u'mofapmmontolo. Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso a'amu timo'nji muhwonifitnehoho. ²¹ Sekwo ole malifitnehoho. Ihwoni, Anitu kako kakoe a'amumo emokosyohumayoso olopo weho. U, nampo weho. Ose malifitnehoho. O'o, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso simeho mo'mo wo'nnyoponoho. Sekwoe timo'nji muhwonifitnehoho.

²² Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Hwangku nom'ne sikuno i'mofapihwoso'no sekwo ole wohnnantifeho. Nakwo oso Hwomu Anitu uhwosopo'mentiso sohomo uhwonontane'no yihwono. Ose ko hningkuji sekwo muhwonifitnehoho. ²³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjoso ole woselantifeho, Ihwoni, oso hwomu Anitu uhwosopo'mentiso sohwo oso nampo humaho. U, olopo humaho. Ose selikujo'no sekwo haloho upekutoho. A'amu

huhwo sohomo nuhwoningkakutoho.
²⁴ Sekwo emta'mingo so'no huno seyohoho. Emta'mingo kako oso nomponta'ni yonto kako ahwomomo ifehu'mokosyahoningki a'amu hopi'nono timo uhwoniwo'ningkohofofoho. Oso pa'nyoso oso Hwomu Anitu uhwosopo'mentiso sohwo kakoe pe-eso emta'mingo uhwoniwo'ningkuhwone pa'nyoso i'mofapihwoso'no sekwo uhwonifitnefoho. ²⁵ I oso'no simo'mo oso Hwomu huhwo sohwo kako tohino engo umnososo a'amu olohonta humalofoso kakine'no hohujo ukinjimofantifeho.

²⁶ Oso a'amu hohonta Niwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'ningoso oso Hwomu Anitu uhwosopo'mentiso sohwo poso sohonta a'amu humalofoso uyantifeho. ²⁷ Hofiko humamotofoso sohonta hofiko wosopayo'nji mijo'nji nonontifi ape ma'nimotofofoho. Oso yahino hiso ne'no mjimiwentaningkofi Niwa kako yofayokinomo noswahoningki mijo ifofayo engo yonto hwe hwoya'mi hopi'nonohinoso mijo mihulo'mentisofoho.

²⁸ Apilohamiye kami Lout sohwo humamojo sohonta a'amu humamentohofoso oso hiso pa'nyo imotofofoho. Hofiko nohumantifi yo'mayo wopayo mijo nontifi yo'mayo ho'yango mpe yontifi nom'ni hwamo hamniyoho mayo'ne ho'yango uyontifi hofiko wopayo syoho yontifi ango molimotofofoho. ²⁹ Ose yontaningkofo sohonta Lout kako ango Soutom uliko'manto ango kengopo nowahoningki toho'nji sojo hwoyango hnnyo so'nji ahwomo mta'ni ifoyo hopya syonto hwe hwoya'mi hopi'nonohino somo wonyo imokumentisofoho. ³⁰ A'amu oso pa'ningo yontaningkuji oso hwomu Anitu uhwosopo'mentiso

sohwo utihwa'nyopo i'mofape so'no Anitu ujo wehontojwahumontonoho.

³¹ Oso sikuno homo somo utihwa'nyopo i'mofaposo sohonta a'amu fihwo kako angkuhwafopo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohomo uhwoningkuhwosi kakoe angomjo ho'yango yo'mayoso mayoso'no huno mosyafisyonehoho. Oso pa'nyoso hwe fihwo syoho'mo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohomo uhwoningkuhwosi kakoe angoponjo yo'mayoso mayoso'no huno mosyafisyonehoho. ³² O'o, sekwo Loutiye ape simne'no fisyafihupmno. Kako kakoe angoponjo yo'mayo so'no syafisyonto ikinjao'mentisoso sojo imo'nimentiso somne'no fisyafihupmno.

³³ A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kakoe fisyohumayoso moi'wo umo'nimontonoho. A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho mokemokosyohumunyo sohwo kakoe fisyohumayo neso wotipema'monte hweho. ³⁴ Ngko waselimonne'no yohono. Sekwo ito'no upa'nimno. Oso sikuno Hwomu sohwo poso sohonta hwe hufa'u hwa'u saho afapo fisyowentaningkohosisi Anitu nom'nihumo utimahwosi nom'nihwo wohumamontonoho. ³⁵ I a'mu hufa'u fa'u wopayo sihu kolofontaningkohosisi Anitu nom'nimo utimahwosi nom'nisi wohumamontonoho. [³⁶ I hwe hufa'u hwa'u syohopo lohofontaningkohosisi Anitu nom'nihumo utimahwosi nom'nihwo wohumamontonoho.]

³⁷ Jisas ose ulahoningki in-omokomoyo sohwa nupa'nontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo ose nalohinoso imo'nyoso ntipu umo'nimontolo. Ose ulahoningkofi Jisas pahnnimo hungkuno ole ulimento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafu

wonnyo sopo yihufu aji'mango oso hopo sopo uhu'mokufitnnefoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Mpohumo jomo ne'no ujo'ne pahnnimo hungkuno ulimentisofoho.

18 Jisas kako a'amuso Mpohumo jomo ne'no ulikuji piso'mo'nyo mmunyo'njo iyo'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, ²Ango fipo a'amufe hungkuno mihwajiyo'ne hwe engo sohwo humunyofoho. Kako Anitu sohunne'no iyoho munyo'njo yonto a'amu somne'no hwotoho fewo'ningkiso hweho. ³Oso hopo sopo apiwojo fisi kako humunyoponoho. Sikuno engo sopamo kako oso hwe hungkuno ito'no mihwajiyo iyo sohwoepono piwo'ningkisiyoho. Ole ulimojo, Nje mango sohwa hofiko ngkimo wonyo wonimokantife'no yalokwofo. Oso'no kiko ngkine'no hungkuno ito'no menihwajo. ⁴Ose ko ulahoningki simo'mo hwe engo huhwo sohwo oso apiwojo simo ufo'mayoso ngkilaho ko lonto tifi no'mo ole syafihumento, Ngko Anitumne'no iyoho ko miyonji a'amumne'no huno mosyafisiyo'njo ko yonji ⁵i oseso olo apiwojo losi kako ngkimo ne'no ni'mawo'nyosi syoho engo ntopantokuso so'no ngko kakimo ufo'ma'mo. Kakoe hungkunomo ito'no womihwatimonnoho. Kako ngkimo sikuno huhwo huhwi ni'mawo'nyo ihwosi nje a'apaho wonyo nimokonoho.

⁶Jisas ose ulonto ulimento, Oso hwe engo hungkuno mihwajiyo syoho'njo wonyo sohwoe hungkuno haloho nto upa'ningkohoho so'no sekwo huno fisyafihupmno. ⁷Oso hwe wonyo sohwo ose imentiso so'no sekwo huno pipi seyohoho. Anitu kako kakoe a'amu uhwsopo'mentisoso hofiko kakine'no jomo sikuno huhwo huhwi imingo'nji sikuno'nji uliwo'ningkohoho so'no kako hofikimo momuhwajiyo uyimontolaho.

I komo'no womuhwatimontolaho. ⁸Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Anitu kakoe a'amumo komo'no womihwatimontonoho. I oso'no oso Hwomu Anitu nihwsopo'mentiso sohwo'ni nopm'mo a'amu ngkine'no simeho hi'ntnnono ntopontaningkujo wasehonimonntaho.

Hwe Falisi sohwo'nji hwe nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.

⁹A'amu fehohnjo hofiko hofikoe yahino wopingo somne'no hofikoe yofe ho'noma'nontifi a'amu nom'ne sohwanne'no wonyofoho liwo'ningkohoho somne'no Jisas kako olo pahnnimo hungkunolo ulimento, ¹⁰Hwe hufa'u hwa'u siko Anitumo jomo ulaho lonji Anituye tajo ango engo somo humentisiyefoho. Hwe fihwo kako a'amu Falisi hweho. Nom'nihwo kako hamniyoho mayo syoho'njo hweho. ¹¹A'amu Falisi huhwo sohwo kako nolohofonto kakoe simeho mo'mo ole hnnimento, Mpohwo Anitu, ngko nom'ne a'amu pa'nyo hwoni'maho. Oso'no ngko isamoyoka kilalokweno. Hofiko yo'mayo hufo yontifi yo'mayo yahino ito'nohino somo miyontifi hofiko ape ito'no ma'nyo honingkano somo mtihupewo'ningkohofihwafoho. Ngko oso pa'nyo hwoni'maho. I ngko olo hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo pa'nyo hwoni'maho. ¹²O'o, ngko Sante huhwo huhwi sikuno hufa'u somo ngko wopayo manyo'njo humawo'ningkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hopi'nonohino nomantnneso ngko aho hofohu'nono hopi'nonohinoso mtihupo mtihupe lohofonji kenga'no kikine'no ho'nakisiyo'ningkohe hwo'nyoho.

¹³Ose ulontaningki oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako

kengopo lohofonto kako ahwomomo timo uhwonyoso wonimango'no ingku'no humanto kakoe swokinopo hwaningo pohn'ntonto ulimento, Anitu ngko hwe wonyo sohwo'nne'no kiko hitoho wakilofono.

¹⁴Jisas oso pahnnimo hungkuno ulonto a'amu homo somo ole ulimento, Ngko waselimonne'no yohono. Oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako Anitumo ose ulimentiso so'no Anitu kako uhwononto hwe wopingo hweho ulahoningki hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. I oso a'amu nom'ne Falisi sohwo ose'njo hwo'maho. O'o, a'amu kakoe yofe ho'noma'niwo'ningkiso sohomo Anitu kako monje uloho'montonoho. I oso'no a'amu kako kakoe yofe monje yahinuwo'ningkiso sohwoe yofeso Anitu kako woho'nima'montonoho.

**Jisas kako mehomi we'e somo Anitu
kako wopingo ulohofone
jomo ulonto mnokinopo aho
ulonjimokumentisofoho.**

(Matiyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵A'amu pi'ningo engoso hofiko hofikoe mehomi we'e somo Jisas mnokinopo aho ulonjimokonontifi motapmentohofofoho. I oso'no Jisasiye inomokomoyo sohwa hofikimo ose uhwonontifi yoka ulimento-hofofoho. ¹⁶Yoka ulahoningkofi Jisas kako mehomi somo johu lutimanto inomokomoyo sohwo ole ulimento, Sekwo mehomi somo nopijumofikutoho. O'o, hofiko ngkiye pono wapife. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo imo'nifijo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo ito'no wohumantifeho. ¹⁷I hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo mmo'nyo'njo'manji hofiko Anitumo

enjwa'mo humayoso hopa'maho. Nihu'no awonoho.

**Hwe yofe engo'njo yo'mayo
ho'yango somo aho yokumpohn'nyo
mokosyohumawo'ningkiso
sohwoe hungkunofoho.**

(Matiyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸Hwe fihwo yofe engo'njo sohwo kako Jisasimo ole ulimento, Kiko Anituye yahino netihwawo'ningkohino wopingo hwosoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayo yahinoso pipi tipema'mnehono. ¹⁹Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko wopingo hwosoho eso peho'ne nthohino. Anitu kako'nohino wopingo hweho. ²⁰Kiko honingkano hungkuno so'no huno moi'wonoho. Ole nalohi, Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomtihuoposo'eno. Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi finingkayo. ²¹Ose ulahoningki hwe yofe engo'njo sohwo ole ulimento, Ngko hungkuno homo somo upa'nimopmmote sohwo'ni olohonta ne'no ose nohino iningkowalokweno. ²²Jisas oso hungkuno upa'nonto ole ulimento, Yahino anga'nohino somne'no kiko umofonyo yalokuno. Ole fiyo. Kiko jije ho'yango yo'mayoso a'amu mpe kilohofikujo'no kiko oso hamniyohoso nomahoji a'amu ho'yango ane somo yano ulofiyu. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nningkape. ²³Ose ulahoningki hwe engo huhwo sohwo kako nupa'ntonto simeho tango umentisofoho. Hwapingoso kako hamniyoho ho'yango yo'mayoso mikunimposo'njo hweho.

²⁴Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe simeho tango uhwononto nom'ne a'amu

somo ulimento, A'amu hamniyoho yo'mayo ho'yango aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'ningkohofoso hofiko Anitumo enjwa'mo humayo'neso syoho engo ifitnnefoho. ²⁵Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo oseno yonefoho. ²⁶Ose ulahoningki oso a'amu oso hungkuno hiso upa'nimentohofoso so'no hofiko yomo yontifi ole ulohonimentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wopingo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo. ²⁷Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Yo'mayo hopi'nono a'amu miyiwona'ningkiyohofoso Anitu yososo hoponoho.

²⁸Ose ulahoningki Pita ulimento, Nakwo nakwoe angopo yo'mayo yo'mayoso uliko'mentani kikimo kiningkopalokuhwono. ²⁹Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu hofiko Anitumo enjwa'mo wohumano hnnontife so'no hofiko hofikoe angonji ape'nji hamningkwa'wehwosanji, kaningkwowho'ya'u'nji kakoe mehomi'nji uliko'mapijo so'no ³⁰Anitu kako hofiko ose uliko'mapijoso hofikimo yo'mayoso pi'ningo engo aku uyihwosi tifi no'mo kako hofikimo songo ne'no humayoso uyonefoho.

**Jisas kako poyo imo'ningkuhwosi
apa'no songo likafone so'no
hungkuno ulimentisoso hufa'u
sihune imo'nimentisofoho.**

(Matiyu 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo lutimanto ulimento, Upa'nimno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosontane'no yihwono. Oso hopo sopo yo'mayo hungkuno Anitu a'amumo uyahoningki limotofo sohwa ngko oso Hwomu Anitu nihwosopo'mentiso sohwo'nne'no mti'mokumentohofoso olohonta ne umo'nimontonoho. ³²Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofiko ngkimo a'amu temtitofoso kengo sofe ahomo ho'nanihufitnnefoho. Hofiko ngkimo sitofo ntikuji ngkimo wonyo ntohofikuji memijo niyati'mopitnnefoho. ³³Hofiko ngkimo impojonyo nifonjikuji wofonjonisyantifeho. Nofonjonisyikujo'no sikuno hufa'u sihune memjanimofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho. ³⁴Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa oso hungkuno somne'no huno mummentisofoho. Hungkuno hwapingo ne so'no huno muyahoningki hnnimentohofi, Olo hungkuno loso fahosihwoyo hungkuno konelalofoho. Ose hnnontifi hofikoe hunoso mehohosusihumentisofoho.

**Jisas a'amu timp'i'nyo sohumo
wopingo umokumentisofoho.**

(Matiyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵Jisas kako ango Jelikou mofonepo i'mofiwahoningki hwe timp'i'nyo sohwo oso honingkano momingopo humanto a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso woloma'mo lonto joho humalisofoho. ³⁶Osopo humanto upa'nimentisoso a'amu pi'ningo engo

ntohumpotopahoningkofi upa'nonto a'amu kako'njopo solohofamentohofosomo ulimento, Hofiko peho yalokwofo. ³⁷Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo kako posalofoho. ³⁸Ose ulahoningkofi kako joho mohm'no ulimento, Jisas, Ntefitiye Imu sohwo, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. ³⁹Ose ulahoningki a'amu simo'mo sappingmentohofosohofiko kakimo yoka ulontifi ulimentohofi, Mampi'nyo fosyohumaho. Ose ko ulahoningkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ulimento, Ntefitiye Imu sohwo, ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁰Ose ulahoningki Jisas kako nolohofaponto hofikimo ulimento, Oso hwe sohwo ngkiyepono fipemotapmno. Ose ulahoningki oso hwe timpi'nyo huhwo sohwo mofonepo uhwojowahoningkofi Jisas ulimento, ⁴¹Ngko kikimo pipi ntohoho kiningkohoho. Ose ulahoningki kako ulimento, Hwe Engofo, ngko apa'no timo wahonimo. ⁴²Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko timo fohonyo. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no jije simeho hi'ntnnonohinoso wopingo kumokohoho. ⁴³Jisas ose ulahoningki hwe huhwo sohwo timo komo'no hononto Jisasimo iningkawento Anitumo isamoyoka engo ulimentisofoho. Hwe hwoya'mi ose uhwonontifi hofiko hopi'nonohinoso Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho.

Sakiyosiye hungkunofoho.

19 Jisas kako ango Jelikou sopo noswonto nom'ne ango pone'ento angkuhwafo ajwo sopo pasimentisofoho. ²Hwe fihwo kakoe yofe Sakiyos sohwo humunyoponoho. Kako hwe mnokino engo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo hamniyoho engo'njo hweho. ³Kako Jisasimo uhwonimo lonto ko imentisoso hwe

moya'mi pi'ningo engo hwe tifo huhwo sohwo hoholo hoholofo ulohofahoningkofi kako Jisasimo muhwoyo'njo yonto ⁴kako a'amu pi'ningo homo somo nuyakolofonto hano kunto kunto'no fekwasi lohofonto iyo milontontanyomo kotasonto Jisas olopo pihwoso'no uhwonimo lonto humokehumantisofoho. ⁵Jisas oso hopo sopo i'mofawento timo yokintahopo uhwoingkisoso Sakiyos nohumentaningki uhwononto ulimento, Sakiyos, kiko komo'no fiktape. Ngko olohonta jije angomo wohumamonne'no yohono. ⁶Ose ulahoningki Sakiyos kako komo'no welikofapi lohofonto simonyo yonto Jisasimo utimanto kakoe angomne'no ipemotawomentisofoho. ⁷Hwe moya'mi ose ipemotowahoningki uhwonontifi sitofo ole mjalimimentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu honingkano wonyo'njo lohwoe angomo wofosyawomonte'no yohoho.

⁸Sakiyos kako Jisasi'njopo lohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko upa'nyo. Nje hamniyoho yo'mayo ho'yango so'nji ajwopo hotitohm'mo fehohnjo ngko mokosyohumahm'mo fehohnjo ngko a'amu umofonyo yalokwofo somo uyimonnoho. U, ngko a'amu fihumo hwasyo hungkuno lutima'mentohe'manji olohumo ngko hwasyo hungkuno lutima'mentohe so'no yo'mayoso kakimo osofosofahu'no uyimonnoho. ⁹Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ose lohino so'no nakwo huno ole nayohoho. Olo sikuno lomo olo ango loponjo hwe moya'milofe honingkano wonyo somta'ni Anitu kako hofikimo nto isihutofomakwoho. Sakiyos huhwo Apilohamiye imu hweho. ¹⁰A'amufe Hwomu sohwo'ni olo a'amu olo pa'nyo wonyo honingkanomo humentaningkujo somne'no notipemahm'mo utimayo'ne

pmmentohe hwo'nyoho. Jisas ose ulimentisofoho.

**A'amu syoho
ulohofiyiwo'ningkohoho
sohwa hamniyoho ito'no
mokosyohumayo'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

(Matiyu 25:14-30)

¹¹ Oso hungkuno hiso nto upo'ningkahoningkofi Jisas kako ango Jerusalem mofonepo u'mofapmmonto yahoningki a'amu hopo soponjoso ole syafihu'mentohofi, Oso sikuno Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo somo utihwa'nyopo ujo wehontojwahumonte'no yohoho. Ose syafihu'mentohofi so'no Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, ¹² Hwe engo fihwo kako ango ikano fipo uhwosi osopo a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo mahwosi kakoe angopo asomo wapmmontonoho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwo kako ango ikanopo wamonto imentiso sohonta kako kakoe syoho ulohofiyi aho hufa'u hopi'nonohino sohwo joho lutimanto hamniyoho aho sife hopi'nono kina aho sife hopi'nono kina hu'muyonto ulimento, Sekwo olo hamniyoho sejapohe loso'nji ngko nom'ne angopo nohumentani'mo sekwo nom'ne hamniyoho engo emafikujoso ngko hwanguk wopihwonimo. Ose ulimentisofoho.

¹⁴ Oso hwe huhwo sohwo angoponjo a'amu fehohnjoso hofiko kakine'no nakwolaho lontifi kako nto womentisopo hwe fihwamo tifi iningkayo'ne olo hungkuno motayo'ne lihwatimentohofoso olenoho. Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo humayoso nakwolaho. ¹⁵ Ose ko lihwojahoningkofi hwe huhwo sohwo yofe engo manto hofikimo mokosyohumayo'ne asomo pmmmentisofoho. Asomo noponto kako hamniyoho uyohojohamentiso syoho ulohofiyi sohwo hamniyoho alale

kema'malofu uhwonimo lonto joho lutima'mentisofoho.

¹⁶ Hwe nom'nehwo simo'mo u'manto ulimento, Hwe engofo, oso aho sife hopi'nono kina ntapmmmentohino somta'ni ngko *tu hantilet* (200) kina ema'malefoho. ¹⁷ Ose ulahoningki hwe engo sohwo ulimento, Kiko syoho nimokosyohumayo wopingo hwasoho. Kiko oso syoho kijapmmmentohe somo ito'no mokosyohumamahno so'no ngko syoho engo wokijapmmo. Kiko ango aho hufa'u hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

¹⁸ Ose ulahoningki nom'ne syoho ulohofiyi osofeponjo sohwo u'manto ulimento, Hwe engofo, kiko oso aho sife hopi'nono kina ntapmmmentohino somta'ni ngko *wan hantilet* (100) kina ema'malefoho. ¹⁹ Ose ulahoningki hwe engo sohwo ulimento, Ngko kikimo ango aho fehohnjo hopi'nonohinoso mokosyohumuhne'no syoho wokijapmmo.

²⁰ Ose ulahoningki syoho ulohofiyi nom'nehwo u'manto ulimento, Hwe engofo, oso aho sife hopi'nono kina ntapmmmentohinoso olo'mo weho. Ngko hwapife we'e somo fosyofosyonji hiyaso'mo ho'nahumenthe wojolo'noho.

²¹ Hwapingoso ngko jije yahino so'no ngko huno niyohoho. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwasoho. Yo'mayo nom'ne a'amu ho'nasyontifeso kiko mawo'ningkino hwasoho. Wosopayo nom'ne a'amu mofontifeso kiko ijiwo'ningkino. Oso'no ngko kikine'no iyoho nningkohoho. ²² Ose ulahoningki hwe engo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyi sohwo ulimento, Kiko syoho nimokosyohumayoso wonyo hwasoho. Kiko nje yahino so'no huno ko kiyahoningki kiko ngkimo ito'no mantoho'mmahno so'no ngko wonyo hwasoho kilalokweno. Ou, nehopi. Ngko hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Yo'mayo a'amu ho'nasyontifeso

ngko mawo'ningkohono. Wosopayo nom'nihwa hulontife somta'ni ngko ijiwo'ningkohono. ²³Kiko nje yahino so'no huno ito'no ko kiyahoningki kiko a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nanisiyoso peho'no imahnnoto. Kiko osopo nje hamniyohoso ho'nasyontesi ngko asomo pm'mo nje hamniyoho somta'ni nom'ne hamniyoho honje i'mofaposo so'nji nto mahm'mnesohilo. ²⁴Ose ulonto kako nom'ne a'amu kako'njopo humalohofontohofa sohwa ulimento, Sekwo oso aho sife hopi'nono kina olo hwe lohomo uyimentoheso nomafikuji oso hwe *tu hantilet* (200) kina mokosyohumaso sohomo umasimno. [²⁵Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Hwe engofo, kako *tu hantilet* (200) kina hi'njo hweho.] ²⁶Ose ulahoningkofi hwe engo sohwo ulimento, Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo ito'no upa'nimno. A'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'ningkohofa somo ngko yo'mayo nom'neso uyimonnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohunta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. ²⁷Ose ulonto ulimento, Nje a'amu fehohnjo olo ango loponjoso ngko hofikimo umokosyohumayo'neso nakwolaho ntontifi nje mangohwa imo'nalokwofo so'no sekwo oso a'amu somo nutimotapikuji nje timo lopo fonjahumno. Jisas oso pahnnimo hungkunoso ulimentisofoho.

Jisas kako ango Jelusalem sopone'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(*Matiyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Joun 12:12-19*)

²⁸Jisas oso hungkunoso moi'wo ulonto Jisas Jelusalemne honingkano

siyo somo kako simo'mo nto simentisomo hofiko tifi iningkasimento-hofofoho. ²⁹Jisas kako oso hwofiki'nyo Oulifino liwo'ningkohofa sopo ango hufa'u Mpetifase'nji Mpetani'nji mofone sopo nosi'mofonto kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ole lihwatimento, ³⁰Siko oso ango ne sopo u'mofahusisi siko oso kuso somo noswohosisi timo uhwonisoso ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowntaningkuhwosi uhwonanjiyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehumentisofoho. Oso yahu hiso fisihutofomotapinyo. ³¹Siko oso yahu hiso isihutofomahosiso'no a'amuso ole selikujo'no siko peho'no isihutofomasiyeto. Ose selikujo'no siko ole ulinyo. Nekwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohumnene'no syoho weho, ose ulinyo.

³²Jisas ose lihwojahoningki siko nowenji yo'mayo Jisas luhwatimentisoso tipema'mentisiyefoho. ³³Siko oso yahu huhwo sohunjo impe itolofontaningki oso yahu hofekwosa sohwa uhwonontifi ulimentohofi, Siko peho uyanjiyo'no itolofalokusiyu. ³⁴Ose ulahoningkofi siko ulimentisiyo, Nakwoe Hwe Engo kako olo yahu lohuno syoho weho. ³⁵Ose ulonji siko oso yahu huhwo sohwo'nji Jisasiyepono motasimentisiyefoho. Siko sikoe manji'mofoso yahufe hohujopo pojisyosyahoningki Jisas oso hopo sopo kehumamentisofoho. ³⁶Noposokehumawento nowentaningki hwe moya'mi hofikoe hwapife Jisas kako hano wene honingkano sopo Jisasiye yofe ho'nomayo'ne hu'meehumentohofofoho. Osopo Jisas kehumentanjo yahu sohwo hwotoho mjahmmiwomentisofoho. ³⁷Jisas kako hwofiki'nyo Oulif Jelusalem mofone sopo i'mofaponto oso honingkano monje we sopo hwe moya'mi hofiko

Jisasimo inomokoho'nawo'mentohofoso
yo'mayo syoho wonyoangkafo Jisas
imojo so'no syafisyontifi hofiko
simonyo yontifi mango engo lontifi
Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho.

³⁸Mango mohm'no ole limentohofi,
Olo Hwe lohwo nakumo
nemokosyohumayo'ne Anituye
yokumpohn'nyo'nji palokuso
lohwoe yofe woho'nomano.

Anitu kako nakwo hwahoponjo hwe
moya'mi hn'nne'no simeho wopingo
nejahopohoho.

Anitu yokintahopo humaso sohune'no
yofe engo woho'nomano.

³⁹Ose lontankingofi a'amu Falisi
fehohnjo sohwa hwe moya'mi
pi'ningo'njo sopo lohofontifi Jisasimo
ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo
sohwosi, oso hwe moya'mi kikimo
inomokoho'nakuwotofo somo kiko
yoka uso. ⁴⁰Ose ulahoningkofi
Jisas ulimento, Sekwo upa'nimno.
Hungkuno waselimonne'no yohono.
Olo a'amulo hofiko mampi'nyo
humantifijontentesi olo honingkano
loponjo sojolo mango engo likuji nje
yofe ho'nonimafikutnnesohilo. Ose
ulimentisofoho.

**Jisas kako pone engo Jerusalem sopo
yo'mayo imo'none so'no
humotaho limentisofoho.**

⁴¹Jisas kako Jerusalem u'mofawento
pone hopo sopo kako uhwononto
humotaho limentisoso ⁴²ole limento,
A'amu Jerusalemjo soku, sekumo
ito'no esehumajiyo'ne yahinoso ko
se'mahoningki sekwo hohujo ikinjao-
falokwofo. Oso'no yahino wopingo
hiso hiyaso'mo wentaningkuhwosi
sekwo motipihwonifitnnehofo. ⁴³Sekwo
upa'nimno. Hwangku sikuno nom'ne
i'mofaposo somo sekwoe mango
sohwa sekumo wosefonjano likuji
sekikitofikuji meku'mofasi lohofikuji

hofiko tojopo ko'mokwasokuji
nolikofaofikuji ⁴⁴sekwoe ango
fonjowonampekuji sekwo sekwoe
mehomi hi'nji hokunonji nihu'nahone
poyo moi'wo imo'nifitnnefoho.
Sekwoe sokango so'nji sokilojo
so'nji we'e huhwo kihn'naweso
mokihn'nawenefoho. Hwapingososo
sikuno Anitu sefo'mayo'ne se'ma'maso
sohonta sekwo yofe mihwofe'njo
imalofo kuyoho.

**Jisas kako Anituye tajo ango
engo somo a'amu yo'mayo
ho'yango somta'ni hamniyoho
mayo yontankingoko somo
wae yao'mentisofoho.**

*(Matiyu 21:12-17; Mak
11:15-19; Joun 2:13-22)*

⁴⁵Jisas kako Anituye tajo ango
engo somo noswonto a'amu ho'yango
yo'mayoso hu'meesyontifi hamniyoho
mentankingoko somo wae yafo
syohoso ema'mentisofoho. ⁴⁶Kako
hofikimo ole ulimento, A'amu Anituye
hungkuno mti'mokumentohofoho
sohwa ole mti'mokumentohofi,
Olo nje ango loso Mphumo jomo
ujo'ne angofoho. I oso'no nje ango
loso sekwo a'amu hamniyoho
hiyaso'mo hufo mawo'ningkohofoho
sohwafe ango hopa imokalokwofo.
Ose mti'mokumentohofofoho
ulimentisofoho.

⁴⁷Ose imo'nimentiso so'no sikuno
huhwo huhwi Jisas kako hwe moy-
a'mimo Anituye tajo ango engo somo
kakoe hungkuno lutihwamojofoho.
A'amu tajo ango syoho'njo yofe
engo'njo sohwanji a'amu honingkano
hungkuno lutihwamotofo sohwanji
a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofiko
Jisasimo fonjasiyo'ne honingkano
wotipemantife'no imentohofofoho.
⁴⁸Ose ko yahoningkofi hwe moya'mi
hofiko Jisasiye hungkunomo

upo'nano mjalimumentohoho so'no hwe engo sohwa hofiko Jisasimo fonjasiyo'ne honingkanoso motipema'mmentohofofoho.

**Hofiko Jisasimo kakoe
yokumpohn'nyo hwapingo
so'no ulohonimentohofofoho.**

(Matiyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

20 Sikuno fihumo Jisas kako Anituye tajo ango engo somo nohumanto hwe moya'mi somo kako Anitumo u'mayo yahino so'no hungkuno lutihwamentisofoho. A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkanano hungkuno lutihwamentohoho huno'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimo u'ma'mentohofofoho. ²U'mantifi ulimentohofi, Olo so'no fonaso. Kiko olo syoho iwo'ningkino loso tihwo kilimaso'no iwo'ningkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmas'o'nji iwo'ningkinoto. ³Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko huhwo'ni hungkuno anga'no waselohonimonne'no yohono. Sekwo olo so'no ngkimo ntohoningkofo so'no ngko sekumo waselimonne'no yohono. ⁴Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho. ⁵Hofiko ose upa'nontifi ole hnnimentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonalimontonoho. Ose'manji sekwo Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ⁶I Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moya'mi upa'ningkuji hofiko sojo wonefonjantifeho. Hwapingoso a'amu loso hofiko huno ole syofisyalokwofo, Anitu kako Jounimo hungkuno uyahoningki

nalimentisofoho. ⁷Ose hnnontifi Jisasimo ole ulimentohofi, Nakwo huno monayofoho. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso nti'mto'angotikeno. ⁸Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'ningkohe hwapingo so'no maselimnehono.

**A'amu wonyo ipisayo syoho
mokosyohumawo'ningkohoho
sohwanne pahnnimo hungkunofoho.**

(Matiyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹Ose ulonto kako olo pahnnimo hungkuno oso a'amu homo somo ulimento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hulimentisofoho. Oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'ningkohoho sohwafe ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopo nowento osopo kako ne'no humamojofoho. ¹⁰Osopo nohumanto oso syoho homo somjo ipisayo mayo'ne sikuno i'mofape somo kako kakoe syoho ulohofiyo fihumo ipisayo fehohnjo mayo'ne'ento kako oso a'amu kakoe syoho mokosyohumayo sohwa mo u'mahwosi ipisayo mayo'ne lihwatimentisofoho. Oso a'amu syoho mokosyohumayo sohwa syoho ulohofiyo huhwo sohomo ikujoho fonjontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. ¹¹Osohonta kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne syoho ulohofiyo fihumo lihwatimentisofoho. Osohomo hofiko ikujoho fonjontifi yahino wonyo umti'mokontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. ¹²Kakwo'yohwo kako syoho ulohofiyo hufa'u sihune sohomo lihwojahoningki kako nowento a'amu'njopo i'mofowahoningki hofiko osohomo ikujoho wonyo fonjimokontifi mempo hohnta'ni swoho'nofapmmentohofofoho. ¹³Oseso

syoho kakwo'yohwo sohwo ole hnni-mento, Ngko pipi imnehono. Ngko nje hwomu lohuno ngko simeho uyalokwe lohomo luhwatimeso hofiko kakoe hungkunomo haloho upeentifetikeno. Ose syafisyonto hwomu huhwo sohomo lihwatimentisofoho. ¹⁴ A'amu syoho homo somo mokosyohumayo sohwa hwomu huhwo sohomo uhwonitumantifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohwo kako hwanguk sohonta kaningkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino, nakwo kakimo poyo wofonjosiyo. Ose fonjosiyhwasinakwo kakoe syohoso nihu'nahone womantanoho. ¹⁵ Ose hnnontifi hofiko hwomu huhwo sohomo nokentifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofontifi osopo poyo nihu'nahone fonjahumentohofofoho. Jisas ose ulonto kako a'amu homo somo ulohonimento, Ose imentohofoso'no ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwo pipi uloho'montolo. ¹⁶ Hwanguk kako nopihwosi oso a'amu wonyo sohwo nfonjasyihwosi kako nom'ne a'amu sohwo syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimontonoho. Jisas ose ulahoningki a'amuso upa'nontifi ulimentohofi, U, kako oso hwolaho.

¹⁷ Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo timo uhwononto ulimento, Olo Anituye hungkuno iyoswomo mti'mokumentohofoso loso hwapingo neso huno pipi seyohoho.

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu angoinjuwo'ningkohofoso sohwa wae yao'mentohofoso loso

olohontajo engkwosaho loso angomosofitofone hwapingohwo imo'ningkohoho.

Ose mti'mokumentohofofoho.

¹⁸ Nom'nepo Anituye hungkuno mti'mokumentohofosolenoho. A'amu

hopi'nono oso sojo engkwosahopa'nyo homo somo entofomafikuji piwahupijoso hofiko hofikoe a'apahokempi mti'mti'melohofihwosiwohu'mehinawo'montonoho. I oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo piwasososo fonjomtihupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyopa'ningo umo'nimontonoho. ¹⁹ Jisas oso pahnnimo hungkuno ulahoningki a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohofosohunonjo sohwanji a'amu tajo angosyohonjofe engonjo sohwanji hofikohuno ole uyimento, Jisas oso pahnnimohungkuno nakumne'no lohoho. Nakwo simeho mo'mo me hopenafe'no nalohoho. Huno ose syafisyontifi oso hohosohonta hofiko Jisasimo aho kehwasiwofonjosiyo lontifi imentohofosohofiko hwe moyami somne'no iyohounimentisofoho.

Hwe yofe engonjo hwahomokosyohumayo Sisa sohume'no hamniyoho honasiyo'nehofiko Jisasimohungkunoulohonimentohofofoho.

(Matiyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Osesohofiko Jisasimofonjasiyo'ne'entifi honingkano wotipemano lontifi Jisasimohumuhwontohumantohofofoho. Hofiko Jisasiyepono a'amu fehohnjo sohwo luhwojahoningkofi oso a'amu sohwa hofiko a'amu Jisasiyehungkunomowopingohwofohowonalono lontife hwasoyohumupo'nontohumantohofofoho.

Ose ko imo'nontifi hofikopojiyontifi hofiko Jisasiyehungkunomoyamofouloho'mentohofofoho. Ole hnnimentohofi, Jisas kako a'amu hwahomokosyohumayohuhwosohwamne'no hungkuno wonyolosomanjinaakwo aho kehwasiosohofiko hofikohofikoe a'apahokempimti'mti'melohofihwosiwohu'mehinawo'montonoho. I oso'no oso engkwosahohuhwosohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo piwasososo fonjomtihupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyopa'ningo umo'nimontonoho. ¹⁹ Jisas oso pahnnimohungkuno ulahoningki a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohofosohunonjohwanji a'amu tajo angosyohonjofe engonjohwanji hofikohuno ole uyimento, Jisas oso pahnnimohungkuno nakumne'no lohoho. Nakwo simeho mo'mo me hopenafe'no nalohoho. Huno ose syafisyontifi oso hohosohonta hofiko Jisasimo aho kehwasiwofonjosiyo lontifi imentohofosohofiko hwe moyami somne'no iyohounimentisofoho.

a'amu hwaho mokosyohumayo sohwafe ahopo noho'nosyihwaso'no hofiko Jisasimo tohino uyantifeho. Ose hnnontifi Jisasimo humuhwonto-humantohofofoho. ²¹ Oseso hofiko Jisasimo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, nakwo huno nayohoho. Kiko hwe moya'mimo Anituye yahino so'no hungkuno lutihwawo'ningkinoso nehopi'nohini lutihwawo'ningkino hwosoho. Kiko a'amu yofe engo'njo sohwanne'no iyoho makinyo'njo hwosoho. Nakwo hopi'nonohinoso afaponohinoho. Hungkuno ito'nohino liwo'ningkino hwosoho. ²² Oseso nakwo olo so'no wakilohonantane'no yihwono. Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho woho'nosyano lakiningkohoho. Mo-ho'nasiyo'njo uyano lakiningkohoho. ²³ Ose ulahoningkofi Jisas kako hofiko poji yamofu ulohofano lontifi imentohofu so'no hwasyo yahino so'no huno uyahoningki ole ulimento, ²⁴ Hamniyoho anga'no ntihwaho. Olo hamniyoho losomjo huyo'mango so'nji yofe so'nji tihwoeto. Ose ulahoningki ulimentohofi, Sisafefoho. ²⁵ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, E'wano. Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. ²⁶ Jisas ose ulahoningki a'amu huhwo sohwa hungkuno wopingo somne'no hofikoe simeho mo'mo pisopisaho lontifi mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso oso a'amu hofikimo lihwatimentohofu sohwa hofiko Jisasiye hungkuno somne'no hungkuno ito'no mihwajiyone hwe moya'mife timopo makekutnnesohilo.

A'amu Satiyusi sohwa Jisasimo a'amu poyo nope'nontifi apa'no songo likafo so'no ulimentohofofoho.

(Matiyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ A'amu Satiyusi fehohnjo sohwa Jisasimo u'ma'mentohofofoho. A'amu Satiyusi huhwo sohwa hofiko huno ole uyiwo'ningkoho, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko nihu'nahone pe'niwo'ningkohofu. Apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisiyiwo'ningkohofofoho. ²⁸ Hofiko Jisasimo u'mantifi ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo hwo, Mouses nakumne'no hungkuno ole moti'mokumentono. Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi motipemayo'njo sohwo poyo pe'ningkuhwoso'no oso ape hisimo koningkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi wotipemano. Mouses ose mti'mokumentisofoho. ²⁹ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofofoho. Tisimaso sohwo kako ape manto mehomi motipemaso sohwo poyo pe'nimentisofoho. ³⁰ Oseso koningkwa'wehwo aku'mu sohwo oso ape hisimo ma'mentisoso kako huhwo mehomi ane'njo pe'nimentisofoho. ³¹ Oseso oso ape hisimo hinjo huhwa ose'nohini ma'mentohofoso mehomi ane pe'nimentohofofoho. ³² Hwangku oso ape hisi poyo pe'nimentono. ³³ Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta tihwoe ape umo'nimontolo. Hofiko'nikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

³⁴ Ose ulahoningkahoningkofi Jisas ulimento, Hwe moya'mi olhonta humalofoso hofiko ape ma'niwo'ningkohofu. ³⁵ I oso'no oso hwe moya'mi poyo pe'nifijoso apa'no

songo likapijo hopaso apa'no likafikujji
 songo ne'nohino humafijo sohonta
 hofiko apa'no ape moma'nifitnnefoho.
³⁶Hofiko a'amu ahwomomjo
 pa'nyo nohumafikujji apa'no poyo
 mape'nifitnnefoho. Anitu hofikimo
 poyo pe'nyo somta'ni ulikafoso so'no
 hofiko kakoe mehomi umo'nantifeho.
³⁷Mouses huhwo kako a'amu poyo
 pe'nyo sohwa apa'no songo likafoso
 so'ne huno nafohoto'mentisofoho.
 Mouses kako oso iyo we'e toho ko
 nimentisoso yofoho miyo loho'nnyo
 somo uhwononto ulimento, Hwe
 Engo hwofilo'nnyo ne sohwo kako
 Apilohamiye Anituyoho. Kako
 Aisakiye Anituyoho. Kako Jekoupiye
 Anituyoho. ³⁸Ihwoni. Mouses kako ole
 syafihu'mento, Apilohamja Aisakija
 Jekoupiya hofiko hohonta poyo ko
 pe'nimentohoho sohwa songo humalofo
 so'no syafisyonto oso hungkuno hiso
 limentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo
 sofe Anitu hwo'maho. O'o, songo
 humalofo sofe Anituyoho. Anitu kakoe
 timopo a'amu hopi'nonohinoso songo
 humalofo.

³⁹Jisas ose ulahoningki a'amu
 fehohnjo honingkano hungkuno
 liwo'ningkohoho huno'njo sohwa
 Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe
 Lonetihwayo sohwo, hungkuno
 wopingo nalohino. ⁴⁰Ose ulontifi hofiko
 nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo
 so'no iyoho imentohofofoho.

**Jisas kako a'amu Falisi sohwamo
 Kilais hwe Anitu nakwoe
 hwahopo uhwati'mentiso
 sohumne'no ulohonimentisofoho.**

(Matiyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹Jisas a'amu Falisi sohwamo uli-
 mento, A'amu ole liwo'ningkohoho Kilais
 kako oso a'amu Anitu nakwoe hwahopo
 uhwati'mentiso sohwo Ntefit hwe yofe
 engo'njo hohonta hwaho mokosyohu-

mamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi
 liwo'ningkohoho. ⁴²Oso Ta'njo Iyoswo
 somo Ntefit ole limento,
 Anitu kako nje Hwe Engo Kilais, Anitu
 nakwoe hwahopo uhwati'mentiso
 sohomo ole ulimento,
 Kiko nje aho anga sohohtanta'ni
 fosityohumaho.

⁴³Osopo kiko nohumahoji ngko jije
 mango sohwamo jije sifiki'nyo'mo
 enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Ntefit ose limentisofoho. ⁴⁴Oseso Nt-
 efit kako oso hwe Anitu nakwoe hwa-
 hopo uhwati'mentiso Kilais sohune'no
 nje Hwe Engo hweho limentiso so'no
 Kilais sohwo kako Ntefitiye imuhwo
 imo'nyoso pipilo.

**A'amu honingkano hungkuno
 lutihwawo'ningkohoho huno'njo
 sohware yahino so'ne hungkunofoho.**

*(Matiyu 23:1-36; Mak
 12:38-40; Luk 11:37-54)*

⁴⁵Hwe moya'mi hopi'nonohinoso
 hofiko Jisasiye hungkuno upa'nontifi
 nohumentaningkofi Jisas kakoe
 inomokomoyo sohwo ole ulimento,
⁴⁶Sekwo a'amu honingkano hungkuno
 lutihwawo'ningkohoho huno'njo
 sohware yahino somne'no i'waho
 ito'no fiyimno. Hofiko hofikoe
 yofe engo somne'no hwapife
 sawemo yontifi honingkanopo
 emoyiwo'ningkohofofoho. Osopo
 emoyontaningkofi hwe moya'mi
 hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe
 engo hwasoho uliwo'ningkohoho so'no
 umo'niwo'ningkisofoho. Oso'nji hofiko
 tajo anga somo a'amufe simanopo
 humayo'no umo'niwo'ningkisofoho.
 Oso'nji hofiko a'amu wopayo engo
 iloho yano sohonta epohumayo
 simo'mjo so'no umo'niwo'ningkiso
 hwafoho. ⁴⁷Hofiko Anitumo hungkuno
 sawemo engo jomo ko ulontifi hofiko
 apiwojo sofafe anga yo'mayo so'no

wosemokosyohumano poji ulontifi ango hiso hofiko'ne nihu'nahone emawo'ningkohofihwafoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo tohino engo notipemapitnnefoho.

Apiwojosi yo'mayo so'no umofonyo inyosi kako Anitumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.

(Matiyu 12:41-44)

21 Jisas kako Anituye tajo ango engo somo ne'no nohumanto timo uhwonimentisoso hwe moya'mi hamniyoho engo'njoso hofiko Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo ipofu so'mo ho'nosyantankingkofi uhwonimentisofoho. ²Oso uhwonimentisoso apiwojosi ho'yango anesi kako Anitune'no touya hufa'u'nohino ho'nosyahoningki uhwononto ³Jisas kako a'amu kako'njopo lohoho somo ole ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno. Olo apiwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu ho'nasyohoho somo kakoe we'eso uyakolokwoho. ⁴Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no we'e'nohini ho'nosalokwofo. Olo apiwojo losi kako hamniyohomo yo'mayo so'no nihu'no umofonyo inyosi kako hamniyoho mokosyohumunyosi hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne hamniyoho wosopayo mpe-e'ne aniyoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Anituye tajo ango engo so'no tifi no'mo wonyo imo'none so'no hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵A'amu fehohnjoso hofiko tajo ango engo somne'no ole limentohofi, Olo tajo ango engo somjo sojo

wonyoangkafoso hofiyofoho. Hwe moya'mi hofiko wokoso wonyoangkafo loso Anituye yofe ho'nomayo'ne yahumentohoho somo uhwonontifi pisopisaho limentohofoho. Ose lahoningkofi Jisas ulimento, ⁶Hwangku olo yo'mayo wopingo uhwonalokwofo loso wonyo umo'nimontonoho. Sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo ango wopingo losomo mtihupekuji womehu'mmokwojantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako yo'mayo tango i'mofapone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷Hofiko Jisasimo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, oso yo'mayo hungkuno nalohinoso ntohonta umo'nimontolo. Simo'mo peho i'mofapihwoso'no huno wonayimontolo. Oso yo'mayoso i'mofape-e'ne sikunoso we'eneponoho eso. Fonaso. ⁸Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, A'amu sekumo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. A'amu pi'ningo engo i'mofapikuji, hofiko nje yofe ntikuji ole selfitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Anituye sikuno mofonepo nto i'mofapohoho. Ose selikujono sekwo hofikoe hungkunomo iningkakutoho. ⁹Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne'no upa'ningkuji sekwo yomo ikutoho. Oso yo'mayoso simo'mo i'mofapihwoso'no sikuno ae'uyo imo'nyoso komo'no mmo'nonehoho.

¹⁰Ose ulonto ulimento, Hwangku a'amu temtitofo kengo sohwanji temtitofo nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'nifitnnefoho. I a'amu

hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'nifitnnefoho. ¹¹ Hwangku hwaho lopo hwomihwo mikunimposo pi'ningo engo i'mofaponefoho. Hwaho kengo kengo sopo mijoho engo i'mofapihwosi mnokino engo wotipemantifeho. Ahwomo sopo yo'mayo wonyo imo'ningkuhwosi nom'ne yo'mayoso ahwomo sopo i'mofapihwosi'no uhwoningkuji sekwo iyoho senonefoho.

¹² Oso yo'mayo noselohe sikuno somo m'mofopontaningkuhwosi sohonta sekwo nje yofe ulikuj'o'no hofiko sekumo aho sekekuji wonyo selohopitnnefoho. Hofiko tajo ango somo mesehumajikujji hungkuno mjaselikujji impo'angomo mintofasehufitnnefoho. Hofiko nje yofe monje yasiyo'ne a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwife simanopono ipesemotawofitnnefoho.

¹³ Oso nje yofe monje yasiyo'ne ko selohofahoningkuji sekwo hwe engo sohwife simanopo lohofikujji ngko a'amu wonyo honingkano somta'ni isihutofomayo'ne pmentohe sohwo'niye hungkuno sekwo ulifitnnefoho. ¹⁴ Oso hohosohonta oso hungkuno hofiko mjaselikuj'o'no sekwo aku hungkuno ulifitne so'no huno pi'ningo seyihwoloho.

¹⁵ O'o, ngko'nohini sekwoe mangomo sekwoe hunomo hungkuno wopingo wosejapmmonefoho. Oso hungkuno sejapmme homo somo sekwoe mango sohwa hofiko nohnnajikujji sekwoe hungkunomo monje maselohopitnnehofo. ¹⁶ Sekwoe a'amu so'nji seloseningkwejamo nje yofe ulikuj'o'no hofiko sekwoe mango sohwife ahopo mosehumojipitnnefoho. A'amu fehohnjo sekwo'njo hohnta'ni humalofo somo poyo semokufitnnefoho. ¹⁷ Oseso hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simeho tohino mikunimposo umnone-

foho. Hwapingoso nje yofeso sekumo weho. ¹⁸ Oso hohosohonta ngko hofiyi semokosyohumameso sekwoe mnokino mta'ni mijiyi anga'nohino fihwo yofomahwosi moi'wo mmo'nonefoho. ¹⁹ Yo'mayo tangoso se'mahwoso'no sekwo ngkine'no yokumpohn'nyo ne'no lohopyoso sekwo songo ne'no humayo'ne neso notipemapitnnefoho.

Ango Jerusalem wonyo imo'none so'no Jisas hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ A'amu ikujoho'njo sohwa hofiko ango Jerusalem sopo hofoyo syukuj'o'no sekwo uhwoningkuji huno ole seyonefoho. Ango Jerusalem wonyo imo'nyo'ne sikunoso mofone nto imo'ningkohoho. ²¹ Oso hohosohonta a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofiko hwofiki'nyopono hiyaso komo'no sifitnnefoho. A'amu ango Jerusalem ne sopo humalofo soku sekwo nuliko'mafikujji kengopono kunto'no ufitnnefoho. A'amu ango Jerusalem mempo hohnta'ni humafijoso hofiko apa'no ango ne montimo mahufitnnefoho. ²² Oso sikuno somo a'amufe honingkano wonyo somne'no Anitu kako tohino uyone sikunofoho. Anituye hungkuno a'amu oso hiso'no mti'mokumentohofoso oso sikuno somo ne imo'nonefoho. ²³ Oso sikuno somo moya'mi simeho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwapingoso oso sikuno homo somo olo hwaho lopo tango mikunimposo i'mofapihwosi Anituye simeho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho. ²⁴ A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo imokuhwosi a'amu fehohnjo somo hofikoe mangohwa impe intofomotakuji ango kengo kengopo uhumajonefoho. A'amu Anitumne'no nakwolaho

lalokwofoso hofiko ango Jelusalem somo hwotoho fifitnnefoho. Hofiko hwotoho ne'no fentaninguji hofikoe sikuno moi'wo imo'nonefoho.

**Hwangku sohonta A'amufe
Hwomu sohwo noponefoho.**

(Matiyu 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵Jisas ose ulonto ole ulimento, Sekwo ahwomomo uhwonifijoso mofehi'nyo hamno hntokwaliyo sohwo yo'mayo kengo kengo i'mofapihwaso'no uhwonifitnnefoho. Olo hwaho lopo mijo ayo engoso yoka engo ho'ningkuhwosi mtihupo mtihupe lohohoningkuhwosi a'amu hwaho ho'mo ho'mto'ango oso hiso uhwoningkuji hofiko iyoho mikunimposo unonefoho. ²⁶Hwe moya'mi pi'ningo engoso hofiko olo hwaho lopo yo'mayo imo'none so'no huno syafisyikui hofikoe simeho mo'mo iyoho mikunimposo ehumaninguji timo hwafihwafe mokomayonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahoningkuhwosi uhwonifitnnefoho. ²⁷Oso hiso i'mofopahoningkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji kako pompon-aho engo'nji noponefoho. ²⁸Hwangku oso yo'mayoso i'mofape-e'ne mofone imo'ningkuhwoso'no osohonta sekwo likafikuji sekwo sekwoe mnokino likojwamo lohofikuji ahwomomo uhwonimno. Sekwo honingkana wonyo somta'ni isihutofosemayo sohwo asomo setimayo'ne sohwo mofoneponoho.

**Iyoswo songo inyo sohonta
uhwoningkuji huno waseyono,
Ifoyo wahu'montonoho.**

(Matiyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹Ose ulonto Jisas kako olo pahn-nimo hungkuno ulimento Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonimno. ³⁰Iyoswo

songo iningkiso loso uhwoningkuji ifoyo wahu'montonoho.

³¹Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwoningkuji sekwo huno ole waseyono. Oso sikuno Anitu kako yo'mayo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne sikunoso mofonepo nto i'mofapohoho. ³²Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentaningkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³³Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowentihwonefoho.

**Jisasiye a'amuso kakine'no ito'no
hontohumayo'ne hungkunofoho.**

³⁴I oso'no sekwo ito'no fohontohu-mamno. Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'no huno pi'ningo syafisyikutoho. Sekwo wosopayo engo ningkuji mijo yokumpohn'nyo ningkuji nonilohofikutoho. O'o, ngkine'no huno fisyafisyikuno. Sekwo siki humayoso wopingo'maho. O'o, sekwo oso pa'nyo humafijo'manji nje sikuno engo asomo pe-e'neso me tongo somne'no hmniwo'ningkiso hopaso wosema'montonoho. ³⁵Oso sikuno i'mofapeso hwe moya'mi hopi'nono ango'meemjo humalowotofoto somo i'mofaponefoho. ³⁶Sikuno engolopohamo sekwo ne'no fohontohumantokuno. Sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo sejapone'no jomo engolopohamo ulikuno. Sekwo ose ifijo'manji yo'mayo tango i'mofaposo somo uyakolofikuji A'amufe Hwomu sohwoe simanopo lohopotnnefoho. Ose ulimentisofoho.

³⁷Sikuno huhwo huhwi Jisas kako Anituye tajo ango engo somo hwe moya'mimo Anituye hungkuno lutih-wamojofoho. Oseso sikwo'miyomo kako oso hwofiki'nyo Oulif liwo'ningkohofoto sopo saho foyawo'mojofoho. ³⁸Hwe

moya'mi hopi'nonohinoso hofiko kakoe hungkuno upo'nano lontifeso imingo ne'nji likafontifi Anituye tajo ango engo somo humotofofoho.

Jutas kako Jisasiye mango sohwafe ahomo uyimo limentisofoho.

(*Matiyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Joun 11:45-53*)

22 Oso Anitu A'amu Isilael somo Syafisiyo sikuno iyoho humayo engoso *umo'nimonte'no yohoho. Oso sikuno homo somo a'amu Jutaso hofiko wopayo iloho iyoso engo kaofo'ne so'nji miyo'njo yontifeso wopayo feejo'nohini nimotofofoho. ²Oso hwe tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jisasimo fonjasiyo'ne honingkanoso ko tipeentifi hofiko hwe hwoya'mi ikujoho nafongkupitnnoho syafisyontifi iyoho uningkahoningki ole hnnimentohofi, Nakwo Jisasimo pipi fonjosyanehwono. ³Oso sikuno somo Seten kako Jutas Isikalivyoutiye simeho mo'mo paswonto huno uyimentisofoho. Jutas huhwo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango hweho. ⁴Jutas kako nowento oso a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho imotofo sohwanji a'amu hwapife tifo'njo Anituye tajo ango engo somo uhwontohumamotofo yofe engo'njo sohwanjimo u'manto Jisasimne'no tokoyo'ofo imentisofoho. ⁵Oso a'amu huhwo sohwa Jutasiye hungkuno upa'nontifi simonyo yontifi hofiko hamniyoho uyo'ne'entifi hungkuno mtito'mentohofofoho. ⁶Jutas kako eno ulonto kako Jisasimo hofikoe ahomo kumangiyo'ne a'amu pi'ningo

mohumunyo sohonta honingkano tipeehumentisofoho.

Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo somne'no siko wosopayo ito'no esyohumamentisiyefoho.

(*Matiyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Joun 13:21-30*)

⁷Oso hohosohonta oso sikuno engo iyoho humayo'ne a'amu Juta hofiko wosopayo iloho inyoso engo mokamo'nnyo feejo'nohini nimotofo sikunososo i'mofapmmmentisofoho. Oso sikuno homo somo hofiko yahu *sipsip* honiyo hoku'yopo ulohofone fonjohumotofo sikunofoho. ⁸Oseso Jisas kako Pita'nji Joun'njimo lih wajonto ulimento, Siko nowehosisi sikuno engo iyoho humayo'ne somjo wosopayoso ito'no yasyohosi so'no nakwo wonano. ⁹Ose ulahoningki siko ulimentisiyo, Nekwo nti'mo wesyohumantayo'no kumo'ningkohoho. ¹⁰Ose ulahoningki ulimento, Upa'ninyo. Ango engo spono nowehosisi hwe fihwo kako mitihwontoho'njo sohomo uswoningkohosisi siko kakimo iningkasohosisi ango kako swoso somo finingkasyinnyo. ¹¹Siko noswohosisi ango kakwo'yohwo sohomo ole ulinyo. Nekwoe Lonetihwayo sohwo kako kikine'no hungkuno ole leh wajohoho. Ngko'ne ango nje inomokomoyo sohwanji sikuno engo somjo wosopayo ntipi wonantaneto. Ose leh wajohoho. ¹²Ose ulohosiso'no kako ango tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo wosetihwamontonoho. Oso homo somo nakwoe wosopayo ito'no feesinyo. Ango homo somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho.

*22:1 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

¹³Jisas ose ulahoningki siko nowenji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso tipema'mentisiyefoho. Notipemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwaro kakoe a'apaho'nji kakoe honiyo'nji nyo'ne uyimentisofoho.

(*Matiyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Koulin 11:23-25*)

¹⁴Oso wosopayo nyo'ne sikunosoto i'mofopahoningki Jisas kako wosopayo nyo'ne ijempoho sponjo epohumayo sopo kakoe inomokomoyo *apousel* sohwanji humamentohofoho.

¹⁵Jisas nohumanto ulimento, Ngko ole'no nimo'nimojofoho. Ngko sekwo'nji olo Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo wosopayo wonantane'no yohono. Wosopayo noningkuhwasi tifi tohino engo woma'monnoho. ¹⁶Sekwo nje hungkuno upa'nimno. Olo sikuno engo lomjo wosopayo niwo'ningkuhwone loso ningkuhwasi ngko olo hwaho lopo apa'no manimnehono. O'o, ngko poyo imo'ni'me'no olo sikuno engo lomjo wosopayo ningkuhwoneso ne u'mofapmmontonoho. Tifi no'mo Anituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko olo sikuno lomjo wosopayo ningkuhwone hopa apa'no nononti'mnefoho.

¹⁷Ose ulonto kako mijo nyo'ne noswanyo ipisayo mijo'njosono nomanto Anitumo isamoyoka ulonto ulimento, Sekwo olo mijolo nomafikuji yano filofanimno. Ose ulonto ulimento, ¹⁸Sekwo nje hungkuno upa'nimno. Olo mijo loso ngko manimnehono. Ngko ne'no manyo'njo humanti'me sohwo'ni hwangu Anituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko apa'no nononti'mne hwo'nyoho. ¹⁹Jisas ose ulonto kako wopayo

nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujolo hofonto kakoe inomokomoyo sohwaro hu'muyonto ulimento, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. [Sekumo sefo'mayo'ne mtihupenji sejapohono. Tifi no'mo sekwo ole mjanimikuji ngkine'no fisyanifisyikuno. ²⁰Wosopayo moi'wo ningkahoningkofi kako wosopayo uyimentiso hopaso kako mijo homo ose'nohini uyimentisofoho. Kako mijo uyonto ulimento, Olo ipisayo mijo noswanyo lo'mjo loso nje honiyofoho. Sekwo Anitu'nji mokotiku'nyo'ne yahino songo lomne'no sekwoe wonyomne'no mpe iyo'ne usihumahefoho.] ²¹I uhwonimni. Olo a'amu nje mango sohwaro ngkine'no tokoyo'ofoyo yone lohwo'nji olo ijempoho lopo humalohwono. ²²I Anitu kako hohonta hungkuno mtito'mentiso hopaso ngko poyo umo'nimonne'no yohono. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwaro tokoyo'ofoto ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. ²³Ose ulahoningki hofiko anga'no anga'nohino sohwa humahningkofi, Oso yahino wonyo hiso tihwo uloho'monteto. Ose humahningkohofoho.

Jisasiye inomokomoyo sohwa hungkuno toho pa'nyo ole hnnimentohofi, Nakwo yofe engo'njo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso tihwolo.

²⁴Jisasiye inomokomoyo sohwa hofiko oso hungkunoso hnnontifi hofikoe hungkunoso toho pa'nyo imo'ningkahoningki ole so'no yoka hungkuno hnnimentohofi, Nakwo yofe engo'njo nomihwamo yakolo'nnyoso tihwolo. ²⁵Ose hningkahoningkofi Jisas ulimento, Hwe yofe engo'njo olo hwaho lopo a'amumo mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu somo syoho engo ko uyahoningkofi a'amu

huhwo sohwa hofiko nakumo nefe'mayo'nefoho liwo'ningkohofofoho. ²⁶I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. O'o, a'amu ngko yofe engo woma'mo loso sohwo kako nom'ne a'amumo enjwa'mnohini wohumano. I kako nom'ne hwamo womokosyohumamo loso sohwo kako oso huhwo sohware syoho ulohofiyu hopaso umo'nono. ²⁷Hwe engo simo'mjoso tihwolo. A'amu ijempohopo wosopayo niwo'ningkiso sohwohlo. A'amu wosopayo iloho yonto uyiwo'ningkiso sohwohlo. I a'amu ijempohopo humanto wosopayo niwo'ningkiso oso hweho. I oso'no ngko yofe engo'njo huhwo'ni oso hopa miyalokuyohono. O'o, ngko sekwoe syoho selohofiyu pa'nyo hwo'ni humaleno.

²⁸Sekwo ngko'nji nohumentaningkofi yo'mayo tangoso ngkimo yamofotohofo'neso nu'mahoningki sekwo ngkimo manihwati'mofefoho. ²⁹I oso'no nje Mpohwo kako ngkimo yo'mayo hopi'nonohino enjwa'mo ho'nanihumentiso so'no ngko huhwo'ni yo'mayoso sekumo enjwa'mo ho'nosesyalokweno. ³⁰Oseso ngko yo'mayo somo mokosyohumentahoni'me sohonta sekwo nje ephumayo sopo nohumafikuji nje wosopayo'nji mijo'nji nifitnnefoho. Sekwo ngko'nji nohumafikuji oso a'amu Isilael hofikoe temtifofo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sofe hwe engo umo'nantifeho. Ose imo'ningkuhwoso'no sekwo hofikimo mokosyohumantokutnnefoho.

**Jisas kako Pitamo ole
ulimento, Kiko ngkine'no
hohuju ukinjanimo'monnoho.**

*(Matiyu 26:31-35; Mak
14:27-31; Joun 13:36-38)*

³¹Jisas Pitamo ulimento, Saimoun, Saimoun, kiko upa'nyo. Seten kako

sekumo wonyo wasemokumonto yalofoho. Kako sekwoe huno wopingo somo kehilo ehilofu waseloho'monte-e'no johu losetimalofoho. ³²Seten ose ko yontaningi ngko jije simeho hi'ntnono ntopantokunoso poyo mape'nyo'njo yone'enji Mpohumo kikine'no jomo nto ulimaleno. Oseso kiko apa'no ngkimo nningkapohoji kiko jije ningkwahwosamo nifo'mahoji yokumpohn'nyo usosofifo. ³³Ose ulahoningki Pita ulimento, Hwe Engofo, hofiko kikimo impo'angomo intofakohufijo'manji ngko huhwo'nnonji untofaehufe. I hofiko kikimo poyo kumokufijo'manji ngko huhwo'nnonji wemokufe. ³⁴Ose ulahoningki Jisas ulimento, Pita, ngko olo hungkuno wakilimone'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo tosika yoka moho'nyo kuntoliyopo kiko ngkine'no mango hufa'u sihune ole ulimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho.

**Yo'mayo hamniyoho ho'yo ifiki'yo
hwakuhwajo so'ntne'no
hungkuno ulimentisofoho.**

³⁵Hohonta sekwo nje hungkuno lutihwayo'ne losehwatimentohe sohonta sekwo hamniyoho ki'yo'nji ifiki'yo'nji sifikwongofosyohwanji momotayo'njo imentohofofoho. Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no umofonyo imentohofotaho. Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Awonoho. Umofonyo mimmentihwonefoho. ³⁶Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, I olohonta kiko hamniyoho ho'yo hi'njo hwosi'manji maho. I a'amu ifiki'yo hi'njo hwo'manji osenohini womano. I a'amu hwakuhwajo ane hwo'manji kako kakoe manji'mofo yajihwosi nom'ne a'amu mpe ikujo'no kako hwakuhwajo mpe uyono. ³⁷Hwapingoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofotohwa hofiko ngkine'no hungkuno ole

mti'mokumentohofi, Hofiko kakimo utimafikuji a'amu wonyo hwanji mihumatipitnne hweho. Oso hungkuno ngkine'no mti'mokumentohofoso ne umo'nimontonoho. Yo'mayo ngkine'no Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso olohonta ne umo'nimontonoho. ³⁸Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Hwe Engofo, kiko uhwonyo. Nakwo hwakuhwajo hufa'u mokosyohumalohwono. Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Hoponoho, ose ulimentisofoho.

**Jisas kako iyo uyo syoho
Ngketisemani sopo Anitumo
jomo ulimentisofoho.**

(Matiyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹Jisas noswaponto kako oso hwofiki'nyo Oulif simojo sopo sahoningki kakoe inomokomoyo sohwa iningkamentohofofoho. ⁴⁰Jisas kako oso hopo sopo i'mofawento kakoe inomokomoyo sohware ole ulimento, Yamofa se'maso sohonta wonyo piwesyanoho likuji Anitumo jomo yokumpohn'nyo ulimno. ⁴¹Ose ulonto Jisas hofikimo we'enepi nonje uliko'motamentisofoho. Sawemopo'maho. O'o, a'amu sojo fonjontifi piwasyiwo'ningkiso hopa sopole humawento Anitumne'no hwomtame ulohofonto ole ulimento, ⁴²Mpohwo, kiko huno ole kiyoso'manji olo tango u'masoso ngko wae umo'mo. Huno ose kiyoso'manji olo tango ni'masoso wae feenimofo. I, huno ose makiyo'manji wae yanimofohotoho. Jije hunomnohini finingkayo. Nje hunomo iningkahutoho. ⁴³Ose ulahoningki a'amu ahwomo mta'ango sohwo u'manto Jisasimo yokumpohn'nyo usofito'mentisofoho. ⁴⁴Jisas kako tango mikunimposo engo uyahoningki kako Mpohumo jomo yokumpohn'nyo ne'nohini ulontaningki kakoe a'apaho

mta'ni wokino honiyo pa'ningo hwahopo lo'nimentisofoho.

⁴⁵Jisas kako Mpohumne'no jomo moi'wo ulosojwamofonto nolikafonto kakoe inomokomoyo sohwarepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwonimentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho foyowentaningkofi uhwonimentisofoho. Hofikoe simeho tango ifisyimofahoningki po'nifo imo'nontifi saho foyawo'mentohofofoho. ⁴⁶Ose uhwononto ulimento, Sekwo saho peho'no foyawotofo. Filikapmno. Sekwo yamofa ne'masoso yahino wonyoso nopiwesyanoho likuji Mpohumo jomo ulimno.

**Jisasiye mango sohwa kakimo aho
ko'mentohofofoho.**

(Matiyu 26:47-56; Mak
14:43-50; Joun 18:3-11)

⁴⁷Jisas ose ulontaningki hwe pi'ningo engo sohwa Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso hwe Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somta'ango sohwo kako a'amu pi'ningo engo huhwo sohware ipemotaponto Jisasiye huyo'mo nu'manto hinjoho uhu'nimentisofoho. ⁴⁸Ose uhu'ningkahoningki Jisas ulimento, Jutas, kiko A'amufe Hwomu sohwo'nimo hinjoho nihu'ningkinoso nje mango hwamo ujo wehontojwanihumne'no lantohofohino.

⁴⁹Ose ulahoningki Jisasiye inomokomoyo kako'nji humunyo sohwa yo'mayo imo'none so'no nuhwonontifi hofiko ulimentohofi, Hwe Engofo, kiko huno ole lakiyohoho. Nakwo olo a'amu lohware hwakuhwajo'nji wofonjosyano. Huno ose lakiyohoho. ⁵⁰Ose ulontaningkofi inomokomoyo fihwo kako oso hwe tajo anga syoho'njo sohware hwe yofa engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohware aho anga sohohnjo haloho somo hwakuhwajo'nji loku'

mentisofoho. Lojwahoningki halohoso piwahu'mentisofoho. ⁵¹Jisas ose uhwononto ulimento, Oso yahino wonyoso olohonta foho'namopmno. Ose ulonto oso hwe huhwo sohwoe halohopo aho upm'mokahoningki halohoso wopingo umo'nimentisofoho.

⁵²Jisas wopingo ose umokonto kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Anituye tajo ango engo somo uh-wontohumayo fefo tokuso'njo sohware hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofiko kakimo aho ke-e'ne pmmentohoho sohware ole ulimento, Sekwo a'amu hufo iwo'ningkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuh-wajo'nji itokuso'nji lomotalokwofo. ⁵³Sikuno pi'ningo engo somo Anituye tajo ango engo somo ngko sekwo'nji nohumentaningko sekwo ngkimo aho maniko'mmentohofofoho. I oso'no olohonta Seteniye yokumpohn'nyo engo imo'ningkohoho. Oso'no sekwoe sikunofoho. Ose ulimentisofoho.

Pita ole limento, Ngko Jisaside'no huno maniyohoyohoho.

(Matiyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Joun 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Jisas ose ulahoningki hofiko Jisasimo aho kentifi ipemotawo-mentohofofoho. Ipemotawentifi hofiko oso a'amu tajo ango syoho'njo sohware hwe engo sohwoe angomo motahumentohofofoho. Pita hofikimo ko iningkawomentisoso hofikimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'm-topo'mtisyo humuloho'miwesyofoho. ⁵⁵Oso ango hopo sponjo a'amuso tojo ajwo somo toho intofontifi humohumantohofofoho. Osopo Pita hofiko'nji humamentisofoho. ⁵⁶Pita kako tipomponaho sopo nohumentaningki a'mu syoho ulohofiyo fisi kako Pitamo uhwononto ulimento, Olo hwe lohwo huhwo Jisasi'nji

humawo'ningkiso hweho. ⁵⁷Ose ulahoningki Pita ulimento, Olo a'mu losijo awonoho. Ngko kakine'no huno maniyofoho. Ose ulimentisofoho. ⁵⁸Hwangku we'enepe nohumantifi hwe fihwo kako Pitamo uhwononto ulimento, Kiko huhwosi kakoe a'amu hwasoho. Ose ulahoningki Pita ulimento, Olo hwe lohwo ngko kakoe a'amu hwoni'maho. ⁵⁹Pita ose ulonto oso hopo sopo ne'no nohumentaningki mofehi'nyo simo'me anga'nohino uyakolofa somo hwe fihwo Pitamne'no hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Hungkuno nehopi'nohini walimonne'no yohono. Olo hwe lohwo huhwo kako Jisasi'nji humawo'ningkiso lohwo'likeno. Kako Ngkalilinta'ango hweho. ⁶⁰Ose ko ulahoningki Pita ulimento, Olo hwe lohwo kiko hungkuno lohinoso ngko huno manyo'njo yohoho. Ose ulontaningki tosika yoka kunto'no ho'nimentisofoho. ⁶¹Ose ho'ningkahoningki Jisas kako Pitamne'no ikinjamo lohofonto Pitamo uhwonimentisofoho. Pita kako Jisasiye simanomo uhwononto oso hungkuno Jisas Pitamo ulimentiso so'no huno ikwesiyafihu'mentisoso olenoho. Olo sikwo'miyo lomo yihufo tosika yoka malontaningkuhwoso sohonta kiko Pita ngkine'no mango hufa'u sihune ole walimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyofoho. ⁶²Pita kako huno ose syafisyonto kako mempo swonto kakoe yahino wonyo so'no simeho tango mikunimposo uyahoningki humotaho engo limentisofoho.

Hofiko Jisasimne'no tikafa ujontifi kakimo ikujoho fongku'mentohofofoho.

(Matiyu 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³A'amu Jisasimo aho ko'mentohofa sohwa hofiko Jisasimne'no sitofa ulontifi ikujoho fongku'mentohofofoho.

⁶⁴Hofiko Jisasiye timomo hwapife kotijiswontifi ikujoho fonjontifi ulimentohofi, Kiko huno hwapingo'njo sohwo si tihwo kufonjohoho. Kiko huno kisy'o manji oso hweho fonaso. ⁶⁵Ose ulontifi hofiko sitofo mjalomumentohofofoho.

Hofiko 'kaunisol' sohware timopo Jisasimo nom'ne hungkuno ulohonimentohofofoho.

(*Matiyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Joun 18:19-24*)

⁶⁶Imingo ne mofehi'nyo si'mofape so'nji a'amu *kaunisol* sohwa uhu'mokumentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa fehohnjoso hofiko tajo ango syoho'njo sohware hwe engo hwafoho. Fehohnjoso honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohofihwafoho. A'amu sohwa hofiko hofikoe *kaunisol* sohware pono Jisasimo ipemotasantifi ole ulimentohofi, ⁶⁷Kiko yoloho fonaso. Kiko Kilais Anitu lokuhwatimentiso sohwo silaho. Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko selimeso sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montapifitnnehofo. ⁶⁸U, ngko sekumo nom'ne hungkuno selohonimeso sekwo nje hungkunomo aku mantifitnnehofo. ⁶⁹I oso'no olohonta'nji sikuno engolopohamo memjaofihwoso sohonta A'amufe Hwomu sohwo'ni Anitu yo'mayo hopi'nonohino somne yokumpohn'nyo hwapingo'njo sohwoe aho anga sohohnta'ni wohumamonnoho.

⁷⁰Ose ulahoningki ulimentohofi, Kiko sohwo si, kiko Anituye Hwomu Nehwo silaho. Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo ose lohofoso ngko olo huhwo'nyoho. ⁷¹Ose ulahoningki hofiko hnnimentohofi, Kakoe mango mta'ni nto upa'ningkuhwono. Nom'ne hungkuno pehofo upo'nanehwono. Awonoho. Nta'noho. Ose hnnimentohofofoho.

A'amu Jutaso hofiko hwe engo Pailotiye timo sopo Jisasimo hungkuno ulohonimentohofofoho.

(*Matiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Joun 18:28-38*)

23 Oseso a'amu hopi'nonohinoso nolikafontifi Pailotiyepono Jisasimo ipemotawomentohofofoho. ²Ipemotawentifi hofiko Jisasimne'no olo hwasyo hungkuno lomantifi mjalomumentohofi, Nakwo olo hwe lohomo uhwoniwo'ningkuhwoneso kako nakwoe a'amu somo hwasyo honingkanomo ipemotawowo'ningkiso hweho. Nakwoe hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho ho'nasyiwo'ningkuhwone honingkano somo wopijwonaomto iwo'ningkiso hweho. Kako ole hnniwo'ningkiso hweho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe Hwe Engo hwo'nyoho. ³Ose ulahoningkofi Pailot Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hwo silaho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ⁴Ose ulahoningki Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohware hwe engo sohwanji hwe hwoya'mi hopi'nonohino so'njimo ole ulimento, Ngko olo hwe lohunta'ni honingkano wonyo motipemahoyohono. ⁵Ose ulahoningki hofiko mohm'no olo hwasyo hungkuno ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako hwaho Jutiya so'meemjo hwe moya'mimo hungkuno ulahoningki hofiko a'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohware wae weefantife'no yalokwofo. Kako oso hungkunoso Ngkalilinta'angoso ne'no hwasyo mjalimopmmojoso ae oloponoho. Hwasyo ose ulimentohofofoho.

**Heloutiye timopo a'amu hofiko
Jisasimne'no hungkuno
ulimentohofofoho.**

⁶ Pailot kako oso hungkuno upa'nonto hofikimo ulohonimento, Olo hwe lohwo Ngkalilinta'ango hwolaho. ⁷ Ose ulahoningki hofiko hungkuno ulimentohofoso Pailot kako huno ole uyimento, Jisas kako oso hwaho Helout mokosyohumamojo soponta'ango hweho. Huno ose uyahoningki kako Heloutiyepono Jisasimo lihwatimentisofoho. Oso hohosohonta Helout huhwo'nji ango Jelusalem humamentisofoho. ⁸ Helout kako Jisasimo uhwononto simonyo imentisofoho. Hwapingoso kako Jisasimne'no yo'mayo hungkuno upa'nonto kako Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso ihwoso'no uhwonimo limojo hweho. ⁹ Oseso Helout kako yo'mayo hungkuno pi'ningo Jisasimo ko ulohoningkahoningki Jisas kako hungkuno mujofoho. ¹⁰ A'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jisasimne'no hungkuno yokumpohn'nyo mjalimimentohofofoho. ¹¹ Helout kakoe a'amu itokuso'njo sohwanji hofiko Jisasimo wonyo umti'mokontifi sitofo ulimentohofofoho. Oso'no hofiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafe manji'mofo wonyoangkafoso a'amu oso homo somo uhwoningkuji tikafo ujiyo'ne ulohofihwajontifi Pailotiyepono asomo lihwatimentohofofoho. ¹² Hohonta Helouti'nji Pailoti'nji siko mangohwo pa'nyo humamojijoso oso sikuno homo somo siko simeho afa inonji nje a'amuhwe hnnimentisiyefoho.

**Pailot kako Jisasimo
usihutofihwatimo ko lonto
Jisasimo fonjinto'ofasiyo'ne
hungkuno ulimentisofoho.**

*(Matiyu 27:15-26; Mak
15:6-15; Joun 18:39-19:16)*

¹³ Oso'no Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no lutimanto ¹⁴ ulimento, Sekwo olo hwe lohumo ngkiyepono ipemetapohofolo lohune'no sekwo ntohofi, Kako hwe moya'mife hunomo wonyo umokalofoho. Ose ntohofo so'no ngko oso hungkuno so'ne'no sekwoe timopo ulohoningkeso ngko kakoe honingkano wonyoso motipemahoyohono. O'o, sekwo upa'nimno. Sekwoe hungkunoso ne anefoho. ¹⁵ Helout kako ngkiyepono olo hwe lohumo asomo lihwatimaso so'no ngko huno niyohoho. Kako huhwo olo hwe lohwoe honingkano wonyoso motipemuyonto lihwatimaso hweho. Upa'nimno. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hune'no wofonjosyantanto. Awonoho. Wonyo ane hweho. ¹⁶ Oso'no ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono. Ose ulimentisofoho. ¹⁷ [Oso humamotofo sohonta yahino oleso wo'nnyoponoho. Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno iyoho humayo engo uhwonimotofo homo somo Pailot kako a'amu impo'angomjo fihumo isihutofihwatimofofoho.]

¹⁸ Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo limentiso so'no hwe moya'mi hopi'nonohino mango mohm'no ole ulimentohofi, Oso hwe sohomo fonjasyukuji Mpolapas nakuyepono fisihutofihwatimno. Ose ulimentohofofoho. ¹⁹ Oso hwe Mpolapas huhwo sohwo kako

a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumati'mentohoho hweho. ²⁰ Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo lonto hungkuno apa'no ulimentisofoho. ²¹ I oso'no hofiko mango mohm'no uliwo'nimentohofi, Iyopo fonjinto'ofahumno. Iyopo fonjinto'ofahumno. ²² Ose ulahoningkofi Pailot kako hungkuno hufa'u sihune umo'nono lonto ulimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ngko olo hwe lohwoe wonyoso motipemahoyohono. Kako poyoso peho'no umo'nimontolo. O'o, ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono. ²³ Ose ko ulahoningki hofiko nihu'no yokumpohn'nyo imo'nontifi fonjinto'ofasiyo'ne apa'no mango mohm'no ulimentohofofoho. Oso'no hofikoe mangoso Pailotiye mangomo hwotoho hmentohofofoho. ²⁴ Oseso Pailot hofikoe hungkunomo haloho'no yonto Jisasimo fonjasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho. ²⁵ Oso hwe kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumati'mentohoho sohomo Pailot kako isihutofihwatimentisofoho. I Jisas sohune'no hofikoe hungkunomo iningkawento Pailot kako kakoe a'amu itokuso'njo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho.

**Hofiko Jisasimo iyo
hwojiyafiku'nnyomo
fonjinto'ofahumentohofofoho.**

*(Matiyu 27:32-44; Mak
15:21-32; Joun 19:17-27)*

²⁶ Hofiko Jisasimo ipemotawentifi hwe fihwo Saimoun ango Sailininta'ango sohomo aho ka'mentohofofoho. Saimoun huhwo sohwo kako syoho

mta'ango sohwo angopono pontaningki hofiko Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyoso Saimouniye sangopo nitofiyahoningkofi kako intofonto Jisasimo tifi intofimjimentisofoho.

²⁷ Nto wahoningkofi hwe moya'mi pi'ningo engo hofiko Jisasimo iningkawentifi moya'mi fifa hofiko Jisasimne'no hitoho ulofahoningki humotaho limentohofofoho. ²⁸ Ose lontaningkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento, Sekwo Jerusalemjo moya'mi sofasi sekwo ngkine'no humotaho peho'no ntantikwofo. O'o, sekwo sekwo'ntne'no sekwoe mehomi'ntne'no humotaho engo filimno. ²⁹ Upa'nimno. Hwangku sikuno wonyo i'mofapihwoso'no ole lifitnnefoho.

Moya'mi hwonjo sofانji, moya'mi yawoso mmo'nyo'njo sofانji, moya'mi mehomi amno manyo sofانji, hofiko simonyo uyife.

³⁰ Oso sikuno homo somo hwe moya'mi hwofiki'nyo engo somo ole ulifitnnefoho. Sekwo nakumo fikilopenahumno. I hwofiki'nyo we'e somo ole ulifitnnefoho. Sekwo nakumo fifehu'mokonesyohumamno. Ose ulifitnnefoho. ³¹ Hungkuno ole liwo'ningkohoho, A'amu olo wonyo loso iyo mijo'njo tipemapijo sohonta ifijo'manji iyo yofoho imo'ningkuhwoso'no pipi uyantifeto. Jisas kakine'no ose ulimentisofoho.

³² Hwe hufa'u honingkano wonyo imo'mojiyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofasiyo'ne ipemotawomentohofofoho. ³³ Oso hwofiki'nyo we'e yofe ole, A'momnokino Yokino Huyo'mango Pa'nyoponoho liwo'ningkohoho sopo i'mofawentifi osopo Jisasimo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso hwe wonyo imojiyo sohwa'u'nji anga'nohino sohwo Jisasiye aho angahohnta'ni fonjinto'ofasyontifi nom'ne humo

Jisasiye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ³⁴Hofiko Jisasimo fonjinto'ofosyahoningkofi Jisas kako Anitumo ulimento, Mpohwo sohwoi olo wonyo ntohofantikwofo loso'no hofiko huno ito'no muyo hwafoho. Oso'no kiko hofikoe wonyoso wae yimofohoji hofikimo ufo'maho. Ose ulimentisofoho. Hwe itokuso'njo sohwa hofiko Jisasiye manji'mofoyo'mayoso tihwo tihwo manekiyohoho lontifi syohi'nyo yontifi oso syohi'nyo homo somo uyakolo'mentiso a'amu sohwo ma'mentisofoho. ³⁵Hwe moya'mi hopi'nono hofiko nolohofontifi humuhwontohumantohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko Jisasimne'no sitofo ole ulimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'ningkiso hweho. Oso'no kako Kilais Anitu uhwsopo'mentiso ne hwo'manji kako ufo'ma'nono. ³⁶Ose lahoningkofi a'amu itokuso'njo huhwa sitofo ulontifi hofiko Jisasi'njo mofone sopo wentifi mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo ifomokosyohumantifi, Mono. Mijo hmnyo, ulontifi ³⁷ulimentohofi, Kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'ningkino nehwosi'manji kiko fo'ma'nyo. Sitofo ose ulimentohofofoho. ³⁸Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo kakoe mnokino'njo tojwa sopo iyoswo hofojahumentohofofoho. Oso iyoswo homo somjo ifalifaliyoso olenoho. OLO HWE LOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO.

³⁹Oso a'amu wonyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofahumentohofosohwa'u nom'nehwo Jisasimo sitofo ole ulimento, Kiko Kilais nehwosi'manji kiko fo'ma'ningkohoji nekumo fefo'maho. ⁴⁰⁻⁴¹Ose ulahoningki nom'nehwo upa'nonto yoka ulimento, Kiko pe'ningkino loso'no Anitumne'no iyoho makingkoho liyohoho. Nekwoe yahino wonyo imotohwayo lomne'no

tohino mahwoyo loso ito'nohinofoho. Olo hwe lohwo kako honingkano wonyo ane hweho. I oso'no nekwo tohino mahwoyoso kako'nji afa'no mahwono. ⁴²Ose ulonto kako Jisasimo ulimento, Hwangku kiko a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo majo sohonta kiko ngkine'no huno asyanifohujo. ⁴³Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wakilimonne'no yohono. Olo sikuno lomo kiko ngko'nji ahwomomjo ango wopingo *Palatais* sopo wohumantayoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'nimentisofoho.

(*Mattiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Joun 19:28-30*)

⁴⁴Hinjo ajwo kuntoliyopo sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 *kilouk*) oso'nji apa'no longkoningkahoningki mofehi'nyo limentisofoho. ⁴⁵Sikuno mjaomentiso hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwoponjo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpilipeehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hufa'u imo'nimentisofoho. ⁴⁶Sisimpeehoningki Jisas kako mango mohm'no ole ulimento, Mpohwo, nje huyo'mangoso jije ahomo woho'nakohumne'no yohono. Ose ulonto kako poyo imo'nimentisofoho. ⁴⁷Poyo imo'ningkahoningki a'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo oso homo somo uhwononto Anituye yofe ho'nomanto ulimento, Ou, nehopi. Olo hwe lohwo kako honingkano wonyo ane hweho. Kako ito'nohino hweho. Ose limentisofoho. ⁴⁸Hwe moya'mi hopi'nono oso hopo sopo lohofontifi yo'mayo imo'nimentiso somo timo humuhwontohumantohofosimeho

tango mikunimposo uyahoningki hofikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho. ⁴⁹Jisasiye a'amu so'nji moya'mi Ngkalili nta'ni Jisasimo iningkamotofo sofانji kengo nompo lohofontifi yo'mayo imo'nimentiso somo humuhwontohumantohofofoho.

Hofiko Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(*Matiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Joun 19:38-42*)

⁵⁰Hwe fihwo kakoe yofe Jousepiyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Jutafe ango Alimateyanta'ango hweho. Kako hwe wopingo'nohini hweho. Kako *kaunisol* syoho'njo ko huhwo ⁵¹kako oso wonyo hofiko Jisasimo uloho'mentohofoho so'no eno mujo'njo imentisofoho. O'o, kako oso hwe Anitu uhwatimo limentiso sohwoe pe-e'ne sikuno so'no hontohumamojo hweho. ⁵²Oso hwe huhwo sohwo kako Pailotimo u'manto Jisasiye pijafo mayo'ne ulohonimentisofoho. ⁵³Oseso kako Jisasiye pijafoso iyopo nta'ni nomanto hwapife halojo somo ifohumpo lohofonto sokimo a'amuhwa hofiko mti'mokumentohofoho somo ho'nahumentisofoho. Oso sokimo homo somo nom'ne a'amu poyo pe'nnyoso moho'nasiyomnoho. O'o, songofoho.

⁵⁴Oso sikuno Filaita somo hofiko sikuno iyoho humayo'ne yo'mayoso ito'no yasiyo'ne sikunofoho. Sikuno iyoho humayoso umo'nimonte'no yohoho. ⁵⁵Oso moya'mi Ngkalili nta'ni Jisasimo iningkapmentohofoho sofa hofiko Jousepi'nji nowentifi Jousep Jisasiye pijafo sokimomo ho'nosyahoningki humuhwontohumantohofofoho. ⁵⁶Osofa hofikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho. Nowentifi yo'mayo yo'mayo akino'njoso Jisasiye pijafomo ehulohofane'entifi ito'no esyohumamentohofofoho.

Oso sikuno iyoho humayo somjo honingkano hungkuno limotofo hopaso hofiko iyoho humamentohofofoho.

Jisas kako apa'no songo lika'mentisofoho.

(*Matiyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Joun 20:1-10*)

24 Santemo nihu'no imingo ne'nji oso moya'mi hofoho sofa hofiko Jisasiye pijafomo hwone mijo yo'mayo akino'njoso ehulohofone ito'no nto esyohumamentohofoso hu'memantifi sokimo Jisas wentanjo sopone'no umentohofofoho. ²Oso sojo ewafoso sokimo mango sopo pijwahumentohofoso nohwosompo'nowentaningki uhwonontifi ³sokimomo swontifi uhwonimentohofoso Jisasiye pijafoso motipihwonimentohofofoho. ⁴Oso hiso'no hofiko huno pi'ningo engo syafisyontifi humentaningkofi hwe hufa'u hwa'u manji'mofo mofehi'nyo lawo'nnyo sohwa'u hofiko'njopo lohofahoningki ⁵moya'mi sofa iyoho uningkahoningki hofiko ingku'ni ingku'ni lohofontifi humamentohofofoho. Hwe huhwo sohwa'u ulimentisiyo, Sekwo a'amu songo humaso sohune'no a'amu poyo pe'nimentohofoho lohwafepono peho'ne tipmmopalokwofo. [Kako olopo mohumuyoho. Anitu nto uliko'maho.] ⁶Kako hwaho Ngkalili humanto selimentiso hungkuno so'no huno apa'no fikwesyahihupmno. ⁷Ole so'no selimento, A'amufe Hwomu sohomo a'amu honingkano wonyo'njo sohwafe ahome ho'nasyikujoho hofiko iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofasyikujoho'no sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no apa'no songo likafone hweho.

⁸Ose ulahoningki hofiko Jisas hofikimo hohonta ulimentiso so'no syafisyontifi ⁹oso sokimo homo

somo uliko'ma'mentohofofoho. Nuliko'mantifi hofiko Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu so'njimo yo'mayo so'no ulimentohofofoho. ¹⁰Oso moya'mi hofa sofa ole fafoho. Maliya ango Makitolanta'ango si'nji Jouana'nji Maliya Jemisiye kona'wohisi'nji nom'ne moya'mi sofandji oso hungkuno hiso a'amu *apousel* sohwo ulimentohofofoho. ¹¹Oso a'amu *apousel* sohwa hofiko moya'mi sofafe hungkuno somo upa'nontifi ifofo hungkuno lohaphofo ose syafisyontifi hofiko simeho hi'ntnnono mummentohofofoho. ¹²I oso'no Pita kako nolikafonto sokimomo uhwonimo lonto hano kunto kunto'no ufeelo'm'mentisofoho. I'mofawento mempo hohnta'ni hwohtame ehumu lohofonto timo sokimomo'mo monje syuhwonihwojahusyoso hwapife halojo so'nohini wentaningki syuhwonihwojawento kakoe ango pone'no asomo ponto yo'mayo imo'nimentiso so'no huno pi'ningo engo humosyafisisofoho.

**Hwe hufa'u hwa'u Emeyos
honingkano sopo Jisasimo
uhwonimentisiyefoho.**

(Mak 16:12-13)

¹³Oso sikuno homo somo hwe hufa'u hwa'u siko ango Emeyosine'no hano umentisiyefoho. Oso honingkano Jelusalem mta'ni ango ne sopo i'mofae so'no hano uyoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'no *kiloumita*foho. ¹⁴Siko hano nowenji yo'mayo imo'nimentiso so'no humomjahnimihusiyefoho. ¹⁵Siko hungkuno mjohnnimiwentaningki Jisas kako huhwo siko'njo mofonepo nta'ni imo'noma lohofonto siko'nji humahwofofoho. ¹⁶Jisas siko'nji

ko wentifi siko Jisasimo yofe mihwofe'njo imentisiyefoho. ¹⁷Jisas sikimo ulimento, Siko peho hungkuno mjolimiwalokusiyo. Ose ulahoningki siko lohofu lohofonji simeho tango'njo sohwa'u simano upo'mentisiyefoho. ¹⁸Hwe nom'nihwo kakoe yofe Kiliyoupas sohwo kako Jisasimo ulimento, A'amu ango kengo kengoponta'angoso Jelusalem uhu'mokumalofo sohonta humamahno sohwo si yo'mayo imo'nimaso so'no kiko huno makiyoho liyohoho. ¹⁹Ose ulahoningki Jisas ulimento, Peho imo'nimasoto. Ose ulahoningki siko ulimentisi, Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'nimaso so'no lalokuhwayoso Jisas ango Nasaletnta'ango sohomo imo'nimasofoho. Anitu kakimo hungkuno uyahoningki nalimojo hweho. Yo'mayo imojo so'nji hungkuno limojo so'nji wonyoangkafofoho. Nakwo a'amu huhwo sohwi uhwonimentihwone hn'nnonji Anitu huhwo'nji wopingo hweho lalokuhwono. ²⁰Nakwoe a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji nakwoe hwe engo sohwanji hofiko hwe engo nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwafe ahomo ho'nohumalofihweho. Noho'nosyahoningkofi hofiko poyo umo'nono lontifi kakimo iyopo fonjinto'ofahumalofo hweho. ²¹I oso'no nakwo huno ole: Oso hwe sohwo kako a'amu Juta hn'nimo a'amu aho yokumpohn'nyo nemokosyohumentaningkujo sohwa mta'ni isihutofonemayo'ne hweho. I osohonta oso yo'mayo imo'nimasoso sikuno hufa'u sihune memjao'masofoho. ²²Oso'no olo imingo lo'nji moya'mi fehohnjo nakwo'nji Jisasimo iningkamotofo sofa hungkuno nelahoningkofi nakwo yomo engo ihwonefoho. Hofiko olo imingo lo'nji Jisasiye pijafo ho'nohumalofo

sopo ²³huno uhwonawentifi asomo nopontifi ole nalohofi, Nakwo a'amu ahwomo mta'ango sohwa'umo uhwoningkahoningkuhwoni siko ole nalisiyo, Kako songo humaho. Ose nalohofo. ²⁴A'amu fehohnjo nakwo'nji humantihwone sohwa hofiko Jisasiye pijafo ho'nohumalofo sopo uhwonowano lontifi umentohofoso moya'mi sofa uhwoningkahwofo hopa hofiko uhwoningkohofoho. I oso'no hofiko Jisas sohumo muhwoingkiyohofo.

²⁵Ose ulahoningki Jisas ulimento, Siko huno ane hwhusoho. Siko a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwafe hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'no imasiyoto. ²⁶Hofiko ole nalimotofi, Kilais kako simo'mo yo'mayo so'no tohino mahwosi tifi no'mo kako yofe engo'nji yokumpohn'nyo engo'nji mane hweho. Ose nalimotofoho. ²⁷Ose ulonto Jisas kako Mousesiye hungkuno mta'ni lomanto a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwafe hungkuno so'nji ulimentisofoho. Yo'mayo hungkuno kakine'no mti'mokumentohofoso Jisas sikimo lijumo'mentisofoho. Oso'no kako yoloho neso lutihwamentisofoho.

²⁸Jisas kako ne'no lutihumuhwahoningki oso ango Emeyos siko wowanji imentisiyo sopo mofonepo i'mofawentifi Jisas kako hano ne'no wamonto ko yahoningki ²⁹siko hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisi kiko nekwo'nji fesyohumaho. Mofehi'nyo waningku'nimonto isoso we'enepi sikuno wonammontonoho. Ose ulahoningki Jisas siko'nji ango fihumo noswontifi humamentohofoho. ³⁰Oseso hofiko wosopayo nyo'ne epohumayo sopo humantifi Jisas kako wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso nokujonto sikimo

uyimentisofoho. ³¹Ose uyahoningki sikoe timo ehohosisyahoningki Jisasimo yofe uhwo'mentisiyefoho. Yofe uhwofahoningki Jisas kako imo'nao'mentisofoho. Nto imo'naofahoningki siko kakimo apa'no muhwoimmentisiyefoho. ³²Ose yonji ole hnnimentisi, Nekwo kako'nji honingkanopo nopontani kako Anituye hungkuno yoloho neso le-etihwamopiso so'no nekwoe simeho wonyoangkafo emo'ningkisofoho.

³³Ose hnnimentisiyo sohonta siko nolikafonji Jelusalemne'no asomo umentisiyefoho. Nowenji siko Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu hofiko'nji humamotofoso'njimo u'mahoningki ³⁴hofiko sikimo ulimentohofi, Ou, nehopi. Nakwoe Hwe Engo nto liko'maho. Kako Saimounimo u'mahoningki Saimoun uhwoningkohoho. ³⁵Ose ulahoningkofi oso hwe hufa'u sohwa'u sikimo yo'mayo honingkanopo u'ma'mentiso so'no ulonji ole ulimentisi, Jisas kako wopayo kujonto ejopahoningki nekwo kakine'no huno eisofoho.

Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo uhwoimentohofoho.

(Matiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Joun 20:19-23; Apousel sohwafe Syoho 1:6-8)

³⁶Hofiko oso hungkunoso hnnontaningkofi Jisas kako ajwo lopo nta'ni imo'noma lohofonto hofiko'njo ajwo sopo lohofonto ulimento, Simeho wopingo'njo fesyohumamno. ³⁷Ose ulahoningki hofiko yomo yontifi iyoho uningkaningki hnnimentohofi, Pehotikeno. Mewosotikeno. ³⁸Ose hningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo yomo peho'no epemo'nawehofo. Sekwoe simeho mo'mo huno pi'ningo peho'no seyohoho. ³⁹Nje sife aho nohoningkuji sekwo aho

nipmmokumno. Ngkonoho. Ngko songo humaleno. Ihwoni. Mewoso sohwa hofiko a'apaho'nji yokino so'nji ngkimo nohoningkohoho pa'nyo'maho. O'o, mewoso yokino so'nji mikufo so'nji anefoho. ⁴⁰Ose ulonto kako kakoe sife'nji aho'nji hofikimo utihwamentisofoho. ⁴¹Ose uhwonontifi hofiko kakimo simeho hi'ntnnono muyilohwono ko syofisyontifi hofiko simonyo yontifi pisopisaho mjalimihwaningkofi Jisas ulimento, Sekwo wosopayo fiso olopo wo'nnyo hwasilaho. ⁴²Ose ulahoningki hofiko inaniku iloho yahumentohofoso umosiyahoningkofi ⁴³nomanto noningkahoningki hofiko kakimo timo uhwonimentohofofoho.

⁴⁴Ose uhwoningkahoningkofi kako hofikimo ulimento, Hohonta ngko sekwo'nji humanji ole selimento, Yo'mayo hungkuno Mouses ngkine'no mti'mokumentiso so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningki ngkine'no limotofo sohwife hungkuno so'nji a'amu ngkine'no Ta'njo Iyoswomo mti'mokumentohoho so'nji oso hungkuno hopi'nonohino ngkine'no mti'mokumentohofoso ne imo'none so'no nto selimentohefoho. ⁴⁵Ose ulonto hofikoe hunomo ehohosisyahoningki hofiko Anituye hungkuno ne so'no huno ito'no umentisofoho. ⁴⁶Ole ulimento, Anituye hungkunoso ole nalohi, Kilais oso hwe Anitu uhwatimentiso sohwo tohino engo nomahwosi sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no kako poyo imo'nyoso sohwo songo wolika'montonoho. ⁴⁷Oso hungkuno wopingoso a'amufe honingkano wonyo somta'ni isihutofomayo'ne

hungkuno loso ango Jelusalem sopo nta'ni ango'meemo motahumpekuji wolutihwafikufe. Hungkuno hiso olenoho. Anitu kako a'amumo wopingo uloho'mentiso so'no a'amu hofikoe honingkano wonyo somne'no nihu'nahone hohujo ikinjaofikujo'no Anitu hofikoe wonyoso wae umo'montonoho. ⁴⁸Sekwo yo'mayo homo somo uhwonimotofo sohwasi oso hiso'no sekwo a'amu nom'nemo filutihwafikuno. ⁴⁹Upa'nimno. Ngko sohwo'ni oso nje Mpohwo wosejapmonnoho selimentisoso sekuyepono wolihwatimonnoho. Sekwo olo ango Jelusalem lopo nohumentaningkuji ahwomomjo yokumpohn'nyoso sekumo wose'ma'montonoho. Nose'mahwoso'no oso hiso'nji nakwo nom'ne angopono wohumpehwano lifijo'manji noho fohumpekuno. Ose ulimentisofoho.

Anitu kako Jisasimo ahwomomne'no motasimentisofoho.

(Mak 16:19-20; Apousel sohwife Syoho 1:9-12)

⁵⁰Oseso Jisas kako hofikimo ipemotawento ango Mpetani sopo uhwojamentisofoho. Oso hopo sopo kakoe a'amu somo aho ulonjimokumentisofoho. ⁵¹Ulonjimokukwato lohofonto hofikimo uhwoti'mofahoningki Anitu Jisasimo ahwomomne'no motasimentisofoho. ⁵²Hofiko Jisasimne'no hwomtame nto ulohofontifi hofikoe simeho wonyoangkafo'njohwa Jelusalemne'no asomo pontifi simonyo imentohofofoho. ⁵³Hofiko sikuno huhwo huhwi Anituye tajo ango engo somo humantifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho.

Lukiye hungkunoso osohophonoho.

Joun

*Olo Hungkuno Wopingo loso
Joun mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo mofonepo *sikisiti-foua* (64) nto uyakolo'mentisopo Joun Jisasiye inomokomoyo sohwo olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Simo'mo olo Joun lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo hweho. Tifi Jisasiye inomokomoyo imo'nimentisofoho. Olo iyoswo loso Matiyu, Mak, Lukija mti'mokumentohofa pa'nyo'maho. O'o, nom'ne kengofoho. Hwapingoso ole: Matiyu'nji Luki'nji siko iyoswo mti'mokiyoso Jisasiye hofiyakwosa mta'ni imentisiyefoho. Joun sohwo mti'mokumentisoso olenoho. Simo'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta Kilais, Anituye Hungkuno sohwo, kako Anitu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'ningkiso hweho. (Oso hiso Joun sohe engo 1 honingkano we'e 1-2. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun peho'ne mti'mokumentisoto. Joun sohe engo 20 honingkano we'e 31 osopo Joun kako olo iyoswo hilo mti'mokonto ole limento: Ngko olo iyoswo mti'mokohe loso'no sekwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimno. Kako Anituye Hwomu Ne hweho. Sekwo simeho hi'ntnnono uyifijo'manji songo ne'no humayo'neso wotipemantifeho. Joun mti'mokumentiso hungkuno hwapingo neso osohopeho. Oso'no iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'neso olenoho. Joun mti'mokumentiso iyoswo hiloso Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho syafisyiku'ntnne'ento

mti'mokumentisofoho. I oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofa lihwasi Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho lihwasi nakwo kakimo tifi uningkohwano.

Songo ne'no humayo hwapingo sohwo a'amu imo'nimentisofoho.

1¹⁻² Simo'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta Kilais, Anituye hungkuno sohwo kako Anitu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'ningkiso hweho. Kako huhwo Anituyoho. ³Anitu kakoe hungkuno sohwo'nji kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mti'mokumentisofoho. Yo'mayo yo'mayoso nom'ne hwapingo mta'ango'maho. O'o, kako'nohini yo'mayoso hwapingo hweho. ⁴Kilais kako songo ne'no humayo hwapingo sohwo kako songo humayo honingkano nejapmmentiso so'no kako nakwoe pomponaho hweho. ⁵Oso pomponaho huhwo sohwo kako nakwo a'amu hopi'nonohino sikwo'mjoho'mo humentaningkuhwaso hn'nimo lonasiyo'ne hweho. Oso sikwo'mjoho hiso pomponaho huhwo sohwo mifehu'mokonasyonehoho. O'o, oso pomponaho huhwo sohwo ne'no noliwo'ningkuhwonefoho.

⁶Anitu kako hwe fihumo uhwatimentiso sohwo kakoe yofeso Jouniyoho. ⁷Joun kako oso pomponaho hiso'ne a'amu hopi'nonohino somo ujo'ne pmentiso hweho. A'amu hopi'nonohinoso oso hungkuno homo somo upa'ningkuji simeho hi'ntnnono uyifitnne'ento pmentisofoho. ⁸Joun huhwo sohwo kako pomponaho hwo'maho. O'o, Anitu kako oso pomponaho hiso'no a'amu somo utihwayo'ne Jounimo uhwatimentisofoho.

⁹Pomponaho ne hiso kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo honingkano netihwayo'ne lonasiyo'nefoho. Oseso Joun kako nohumentaningki oso pomponaho ne sohwo imo'nonto kako a'amumo honingkano wopingo utihwayo hweho. ¹⁰Anitu kakoe hungkuno sohwo'nji olo hwaho loso mti'mokumentiso sohwo olopo nopahoningki a'amu olo hwaho lophonjoso kakimo yofe muhwo'mmentohofofoho. O'o, muhwoso'njo yontifi monje yahumentohofofoho. ¹¹Kako kakoe hwapingopo i'mofiwahoningki kakoe temtifofo a'amu Jutaso hofiko kakimo simeho muyo'njo yontifi hwotoho hmentohofofoho. ¹²I oso'no a'amu fehohnjo sohwa hofiko Kilaisimo yofe uhwofontifi kakoe hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. I a'amu hopi'nonohinoso hofiko Kilaisimo simeho unyo somo Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo uyimentiso so'no Anituye a'amu ne umokumentisofoho. ¹³Moya'mi sofa hofiko mehomi aswo mawo'ningkohofo hopaso a'amu Anituye mehomi mmo'nifitnnehofo. O'o, a'amufe yokumpohn'nyo mta'ni u, a'amufe huno mta'ni a'amu Anituye mehomi ne imo'nyoso mmo'nifitnnefoho. O'o, Anitu kako huno ole syafihu'mento, A'amuso nje hwomumo simeho uyikujomanji hofiko nje mehomi ne imo'nifitnnefoho. Ose syafihu'mentisofoho.

¹⁴Anituye hungkuno hweho liwo'ningkuhwone sohwo kako a'amu imo'nonto Kilais huhwo sohwo nakwo'njo ajwo lopo humamentisofoho. Nohumanto kako a'amu hn'nimo wopingo'nohini nalohofonto kako hungkuno ne'njo'nohini lonetihwamentiso hweho. Nakwo a'amu fehohnjo hn'nwi nakwo Kilaisiye yokumpohn'nyo engo somo uhwonontani kakoe yofe engo uhwo'mentihwonefoho. Oso

yofe engoso yokumpohn'nyo engoso Anitu kakoe Hwomumo uyahoningki uhwonontani Anituye Hwomu anga'nohino hweho uhwo'mentihwonefoho. ¹⁵Joun kako i'mofaponto Kilais huhwo sohumne'no lijwao'mentisofoho. Ole lijwao'mento, Olo hwe lohumne'no olo nto selimentohefoho. Ngko simo'mo sekumo nto se'ma'mentohefoho. Tifi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako nje yofe engomo woniyakolo'montonoho. Hwapingoso ngko nje na'u aswo monimaso sohonta kako songo humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefoho.

¹⁶Kako nakumo wopingo nalohofoso hwapingo hweho. Oso'no nakwo wonyo'nohino ko hn'nimo kakoe wopingo'nohinoso nakumo wopingo ne'no ne'no nalohofiwon'ningkiso hweho. ¹⁷Hohonta Anitu kako neyakwo Mousesimo kakoe honingkano hungkuno uyimentisofoho. Oso honingkano hungkuno homo somo a'amu nto'no miningkamentohofoso hofiko tohino engo tipema'mentohofofoho. I oso'no olohonta Jisas Kilais kako none'mahoningki kako honingkano neso nonetihwanto kako nakwoe wonyo somjo tohino nomanto kako wopingo'nohini nalohofiwon'ningkiso hweho. ¹⁸Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Anitumo muhwonyo'ne'nwoho. I oso'no Anituye Hwomu Anga'nohino sohwo kaningkwowon'jni nohumanji kako Anituye yahino ne so'no nakumo netihwawon'ningkiso hweho.

**Joun A'amumo Mijo
Kiyoma'mojo sohwo, kako
hungkuno limentisofoho.**

(Matiyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-17)

¹⁹A'amu Jutafe hwe engo Jelusalem humamotofo sohwa hofiko a'amu fihwamo Jounimne'no uhwatimentoho-

fofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwo enjwa'mo syoho yiwo'ningkohofu oso huhwo sohwa Lifaiyoho liwo'ningkohofu, oso hwanji hofiko Jounimo nu'mantifi ulohonimentohofi, Kiko tihwosilo. Anitu kako kuhwosopo'mentiso sohwsilaho. ²⁰Ose ulohoningkahoningkofi Joun kako hungkunoso hiyaso ho'nahumentiso'maho. O'o, kako yolohoso ole ulimento. Oso hwe Anitu a'amu Juta sohwo'na'nimo nefe'mayo'ne nihwosopo'mentiso sohwo'ni'maho. Ngko Kilaisini'maho. ²¹Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, I ose'manji kiko tihwosilo. Kiko neyakwo Ilaija kulaho.

O'o, Ilaijani'maho.

Ose ulahoningki apa'no ulimentohofi, I kiko oso hwe engo sohomo Anitu hungkuno uyahoningkuhwosi wonalimonte'no hontohumalohwone sohwsilaho.

Ose ulahoningkahoningkofi ulimento, O'o, ngko osoho hwo'ni'maho.

²²Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, I kiko tihwosilo. Noho fonaso. Oso a'amu nonehwatimalofo sohwo kikine'no pehofo ulanehwono. Kiko kikine'no pehofo hnalokuno.

²³Ose ulahoningkofi ulimento, Hohonta Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo ole limento, Hwaho a'amu mohumunyo sopo mam-paho engo oleso noho'nonefoho.

Nakwo Hwe Engo sohwo wone'ma'montonoho.

Kakine'no honingkano nto'no hhmopmno.

Oso hungkuno honingkano imofo'ne sohune'no Aisaiya hohonta limentisoso ngkine'no limentisofoho. Joun ose limentisofoho.

²⁴Oso a'amu Jounimo hungkuno ulohonimentohofi huhwo sohwo a'amu Falisi sohwa lihwatimentohofofoho.

²⁵Hofiko Jounimo nom'ne hungkuno ulimentohofi, Anitu a'amu fihumo nefe'mayo'ne uhwosopo'mentiso Kilais sohwo kiko oso hwosi'maho. Kiko Ilaija ki'maho. Kiko oso hwe engo sohomo Anitu hungkuno uyahoningkuhwosi wonalimonte'ne hontohumalohwone sohwo'ni'maho. Ose'manji kiko hwe moyami'ni somo mijo peho'ne kiyomalokuno. ²⁶Ose ulohoningkahoningkofi Joun ulimento, Ngko a'amu somo mijo'nohini kiyomawo'ningkohono. I oso'no hwe fihwo kako sekwo'njo ajwo lopo humaso sohune'no sekwo huno maseyo hweho. ²⁷Ngko simo'mo se'ma'mentohefoho. Oso hwe tiffinjo yofe engo'njo sohwo kako nje yofe somo yakolo'nnyo hweho. Ngko hwe wonyo sohwo'ni oso hwe yofe engo'njo yokintahoponjo sohwoe yo'mayo momayo ulohofiyono'no hwo'nyoho. Joun ose ulonto kakoe yofe somo monje yahinimentisofoho. ²⁸Joun kako oso Mijo Joutan hopo sopo a'amu mijo kiyoma'mojo sopo oso hungkuno hiso ulimentisofoho.

Jisas kako Anituye Yahu 'Sipsip' Pa'nyo hweho.

²⁹Mo'ningkanta Joun kako uhwoningkisoso Jisas kako nto pahoningki uhwononto a'amu kako'njoponjo somo ulimento, Sekwo uhwonimno. Olo hwe lohwo Anituye Yahu Sipsip Pa'nyo hweho. Hwapingoso kako nakwo hwe moyami'ni hwahoponjo hn'nwiye yahino wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho. ³⁰Olo hwe lohonne'no ngko ole nto selimalefoho. Ngko simo'mo sekumo nto se'ma'mentohefoho. Tifi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako ngkimo woniyakolo'montonoho. Hwapingoso ngko nje na'u aswo monimaso sohonta kako songo

humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefoho. Ose nto selimalefoho. ³¹Hohonta olo hwe Anitu nakwoe hwahopo nefo'mayo'ne uhwatimentiso lohomo ngko huhwo'ni yofe mihwo'mmalefoho. I oso'no kakoe honingkano ito'no esyohumayo so'no ngko a'amu Juta somo mijo kiyomawo'ningkohe hwo'nyoho. Oso'no olo hwe lohwo i'mofapihwoso'no hofiko kakimo yofe uhwofantifeho. Hofikimo itihwayo'ne hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

³²Joun kako uhwonimentiso so'no oso a'amu huhwo sohwamo ole ulimento, Ngko nuhwononji ole uhwonimalefoho. Anituye ango ahwomo mta'ni kakoe Towahuno Wopingo yihufo ntolofiyo pa'nyoso noponto olo hwe lohomo nto kehumahoho. ³³Oso hohosohonta ngko oso hwe huhwo sohumne'no huno manimmasofoho. I oso'no Anitu kako a'amumo mijo kiyomayo'ne lonihwatimentiso sohwo ole ntimento, Hwangku kiko Anituye Towahuno Wopingo ahwomo mta'ango nopihwosi hwe fihumo kehumaso sohumo uhwoningkohoji kiko huno ole wakiyono. Kiko a'amumo mijo kiyomam'ntnno hopaso oso hwe huhwo sohwo kako nje Towahuno a'amumo uhula'mo'montonoho. ³⁴Ose ntimentiso so'no olohonta ngko nuhwononji ole selalokweno. Olo hwe lohwo kako Anituye Hwomu hweho. Joun ose ulimentisofoho.

**Jisas kako'ne inomokomoyo
simo'mjo osofosofahu'nohino
sohwamo ma'mentisofoho.**

³⁵⁻³⁶Mo'ningkanta Jounjanji kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'u'nji nohumantifi Jisasimo uhwonimentohofoho. Jisas kako hano emoyontaningki Joun kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole ulimento, Siko uhwoninyo. Oso

hwe sohwo kako Anituye Yahu *Sipsip* Pa'nyo sohwo a'amufe wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho. ³⁷Joun ose ulahoningki siko oso hungkunoso upa'nonji Jisasimo tifi iningkamentisiyefoho. ³⁸Jisas kako ikinjaofonto uhwoningkisoso siko nto iningkopahoningki uhwononto ulimento, Siko peho'no wotipeenji hwahusilo. Ose ulohoningkahoningki siko ulimentisiyo, Hwe Engofo, kiko Anituye hungkuno naliwo'ningkino sohwo, kiko ango ntipi humawo'ningkino hwosilo. ³⁹Ose ulahoningki Jisas ulimento, Siko uhwonanji'manji e'wano. Noho fipinyo. Ose ulonto Jisas kako sikimo ipemotowahoningki siko Jisas humawo'ningkiso ango somo uhwonimentisiyoso osopo kako'nji humamentisiyefoho. Hwapingoso mofehi'nyo akupo'nyo (4 *kilouk*) sikuno so'njoho. ⁴⁰Oso hwe hufa'u sohwa'u Jouniye hungkunomo upa'nonji Jisasimo iningkawomentisiyo sohwa'u anga'nohino sohwo kakoe yofeso Entiluyoho. Saimoun Pitafe koningkwa'wehweho. Nom'nihwo ngko Joun'ni olo hungkuno loso mti'mokalokweno. ⁴¹Entilu kako komo'no nowento kola'wehwo Saimounimo tipihwononto ulimento, Nakwo oso hwe Anitu nefo'mayo'ne uhwasopo'mentiso sohumo nto tipihwoningkuhwono. Kako Kilaisiyoho. ⁴²Entilu ose ulonto kako Saimounimo Jisasiyepono ipemotowahoningki Jisas kako nuhwononto Saimounimo ulimento, Kiko Saimoun sohwo Jouniye hwomu hwosoho. Yofe songo womeekilimo. Sifas kiyoho. Ose ulimentisofoho. Oso Juta sohwafe hungkuno Sifasiyoho Ngkilik hungkunoso ole Pitafoho. Hungkuno hwapingo neso sojo hweho.

Jisas kako Filipi'nji Notaniyeli'njimo nningkapinyo ulimentisofoho.

⁴³ Mo'ningkanta Jisas kako hwaho Ngkaliline'no wamonto kako Filipimo uswo'nonto ulimento, Kiko ngkimo nningkape. ⁴⁴ Filip kakoe pone Mpetisaitanta'ango hweho. Oso ango hopo sopo siko'nikwa'i Entilu'nji Saimoun'nji humamojiyoponoho. ⁴⁵ Filip kako Notaniyelimo tipihwononto ulimento, Oyomo. Hohonta Mouses kako Anituye honingkano hungkuno mti'mokonto kako hwe fihwo Anitu nefo'mayo'ne uhwosopo'mentiso so'no mti'mokumentisofoho. A'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwantne'no olo hwe huhwo sohumne'no ifalifaliyo mti'mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohumo ngko nto tipihwoningkohono. Kako Jisas sohwo pone Nasaletnnta'ango hweho. Jousepiye hwomu hweho. Oyomo. Uhwonayo. ⁴⁶ Ose ulahoningki Notaniyel ulimento, O'o, a'amu Nasalet sohwa wopingo hwa'maho. Hwe wopingo oso ango sopo nta'ni pipi imo'noneto. Ose ulahoningki Filip ulimento, Oyomo. Hungkuno nehopi kilalokweno. Kiko uhwona.

⁴⁷ Notaniyel kako Jisasiyepo pontahoningki Jisas kakimo uhwononto nom'ne a'amu somo kakine'no ulimento, Sekwo oso hwe sopalokunjo sohumo uhwonimno. Oso a'amu Isilael sohwo wopingo'nohini hweho. Kako hwasyo honingkanoso ane hweho. ⁴⁸ Jisas ose ulahoningki Notaniyel kako nupa'nonto Jisasimo ulohonimento, Kiko ngkine'no huno pipi kiyahoningki nohonima'ningkohino. Ose ulohoningkahoningki Jisas ulimento, Jije angomo'mo kiko iyo fisayo pmpongo somo nohumentaningkini Filip kako mokohonontaningki ngko kaki'no kohonima'ningkohefoho.

⁴⁹ Ose ulahoningki Notaniyel ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, hungkuno lonetihwayo sohwo, kiko Anituye Hwomu hwasoho. Kiko nakwo Isilael sohwo'niye Hwe Engo Ne hwasoho. ⁵⁰ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko fisayo pmpongo somo nohumentaningkini kohononji kilohe so'no kiko simoho hi'ntnnono ntapohino so'no hwangu yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso ngko i'me'no kiko uhwonimonnoho. ⁵¹ Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ulimento, Hungkuno nehopi selalokweno. Ahwomo nohwosompo'nawehwosi Anituye a'amu ahwomomjo sohwa Ngko A'amufe Hwomu nihwosopo'mentiso sohwo'niyepo nopikuji nosikuji yontaningkuji sekwo uhwonifitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

Ango Kana sopo hwe fihwo kako ape ma'mentisofoho.

2 ¹⁻² Sikuno hufa'u sihune memjaofahoningki oso hwaho Ngkalili ango Kana sopo hwe fihwo kako ape mayo'ne sikuno somo kakoe a'amu uhu'mokufitne'ento johu ulimentisofoho. Oso ape mayo'ne ango homo somo Jisasiye kona'wohi humamentisofoho. Jisas kako'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko'nji uhu'mokumentohofofoho. ³ Oso hopo sopo a'amu pi'ningo engo uhu'mokumentohofoso hofiko oso ape mayo somjo ipisayo mijo pompenjiyo wainiso moi'wo nto naofahoningkofi Jisasiye kona'wohi Jisasimo ulimento, Hofikoe mijoso moi'wonoho. ⁴ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Na'u, kiko ngkimo peho'no ntohino. Nje yokumpohn'nyo a'amu somo ujo ehontojwasiyo'ne sikunosomo mmo'nyofoho. ⁵ Ose ulahoningki kona'wohi oso a'amu ango homo

somjo syoho ulohofiyo sohwamo ulimento, Jisas kako sekumo yo'mayo peho peho'ne selihwoso'no u, sekwo haloho'no fiyimno. Ose ulimentisofoho.

⁶Oso ango hopo sopo hwakwontoho engo aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino wo'nnyoponoho. Oso hwakwontoho engo hiso a'amu Jutaso hofikoe yahinoso ole aho mijo yatijuyo'ne hungkuno wo'nnyofoho. Oso hiso olenoho. Nakwo oso honingkano hungkuno homo somo ito'no iningkowalokuhwone so'no nakwo hn'nwi honingkano wonyo ane'nwoho. Ose syafihu'mentohofofoho. Oso'no hwakwontoho mijo ihm'mofahinyoso oso ango homo somo wo'nnyoponoho. Oso hwakwontoho mikunimposofoho. ⁷Jisas kako syoho ulohofiyo sohwamo ulimento, Sekwo hwakwontoho somo mijo mangonepo fihm'mopmno. Ose ulahoningki a'amu huhwo sohwa hofiko mijo mangonepo ihm'mo'mentohofofoho. ⁸Moi'wo ihm'mofahoningkofi Jisas ulimento nosisyasyikuji nomotakuji oso wosopayo mokosyohumayo nongkumo uyimno. Ose ulahoningki hofiko sohumemotamentohofofoho. ⁹Oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo oso mijo hiso muningkonimentisoso mijo me'wampe'njo *wain* muningkonimentisofoho. Oso hiso hwapingo so'no kako huno mumentisofoho. Oseso oso syoho ulohofiyo sohwa hofiko ahu'mo mijo ihm'mo'mentohofo so'no huno umentisofoho. Oseso oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo kako oso hwe ape mayo'ne sohune'no johu ulimentisofoho. ¹⁰Oseso olo hwe engo sohwo ape mayo sohumo ulimento, A'amu hofiko wopayo engo iloho yaniwo'ningkohofo sohwa hofiko a'amu hopi'nonohino somo mijo

me'wampe'njo *wainiso* kaki'no uyikuji hwanguku hofiko oso mijoso simeho uhningkuhwoso'no oso mijo *wain* wonyo we'eso tifi wanife. I oso'no kiko oso yahinoso momahoyohino. O'o, kiko mijo me'wampe'njo wonyoangkafoso nowentaningki simo'mo mijo wonyo we'le motapohinoso nto ningkuhwonefoho. I moi'wo nontani humentaningkuhwoni kiko mijo wonyoangkafo me'wampe'njo motaponji nejapohino. Ose ulimentisofoho.

¹¹Oso syoho simo'mjo Jisas imentiso pa'nyoso a'amu hwahoponjo sohwa mifitnnefoho. Oso syoho simo'mjo hiso Jisas kako hwaho Ngkalili anga Kana hopo sopo imentisofoho. Oseso Jisas kakoe yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo'nji a'amu somo ujo ehontojwahumentisofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwa oso homo somo uhwonontifi hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. ¹²Oso hiso moi'wo imo'ningkahoningki Jisas ango Koponeyam sopone'no homningkwa'wehwosanji kona'wohijanji kakoe inomokomoyo sohwanni womentohofofoho. Osopo sikuno fehohnjo somo humamentohofofoho.

Jisas Anituye tajo ango engo somo a'amu mpe yontaningkofo sohware yo'mayo yo'mayo wae yao'mentisofoho.

(*Matiyu 21:12-13; Mak 11:15-19; Luk 19:45-48*)

¹³Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo [†]liwo'ningkohofoso mofonepo umo'nimonto yahoningki Jisas kako ango Jelusalem sopone'no simentisofoho. ¹⁴Osopo i'mofawento kako tajo ango angiyoho'mo

[†]2:13 Mt. 26:2 enjwa'mo fehonolo'mongkomaho.

uhwonimentisoso yahu *mpulimokau sipsipi*'nji yihufo oso hu'mesyontaningkofi uhwonimentisofoho. Oso'nji a'amu ahu'mo hamniyoho uyontifi nom'ne hamniyoho kengoso asomo ikuwolo'mokomayo yontifi hofikoe ijempoho sopo nohumentaningkofi uhwonimentisofoho. ¹⁵Jisas oso homo somo nuhwononto yahino wonyofoho lonto impe nomanto nopopojonto *sipsipi*'nji *mpulimokau* oso'nji mofonjiyohoto'mihwati'mentisofoho. Nom'ne a'amu hamniyoho ikuwolo'mokomayo syoho'njo sohwife hamniyohoso iwonto'meeofonto ijempoho so'nji fonjojohoku'meeo'mentisofoho.

¹⁶Ose yonto Jisas oso a'amu yihufomme'no hamniyoho a'amu mta'ni mawo'ningkohoho sohwo ulimento, Sekwoe yihufo nomafikuji mpanimno. Sekwo olo nje Mpohwoe ango loso sekwoe ho'yango ango imofo'ne'maho. Mpanimno. Ose ulimentisofoho. ¹⁷Hwangku sohonta Jisas ose imentiso so'no kakoe inomokomoyo sohwa hofiko huno ikwesiyafihu'mentohoho sohonta hungkuno anga'no Ntefit Jisasimne'no mti'mokumentiso Anituye hungkunomo wo'nnyo so'ne'no syafihu'mentohofofoho. Hungkuno hiso olenoho.

Ngko olene'no nimo'ningkohoho. Jije ango kiho ane wopingo'nohini wentihwone so'no nimo'ningkohoho. Oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo kemokosyohumameso'no wonyo nimokufitnefoho.

Inomokomoyo sohwa oso hungkuno homo somne'no huno syafihu'mentohofofoho.

¹⁸Jisas kako yo'mayo yo'mayo Anituye ango mta'ni wae yao'mentiso somo a'amu Juta sohwife hwe engo sohwa uhwonontifi simeho

tohino umningkahoningki Jisasimo ulimentohofi, Olo hiloso tihwo kilisomo yohinoto. Kiko yo'mayo wonyoangkafo nakwo miyiwo'ningkuhwoneso uyimne'no'manji u, nakwo huno wonayono. Olo yokumpohn'nyo loso Anitu mta'ni ma'masofoho huno wonaimontonoho. ¹⁹Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Olo'nohini wosetihwamonne'no yohono. Sekwo olo Anituye ango lomo wae yaopijo'manji sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ngko apa'no ango hiso nuliko'mnefoho. ²⁰Ose ulahoningki a'amu Juta sohwa ulimentohofi, Olo ango syoho ne'no yontaningkuhwoni soswo *fouti-sikis* (46) neyakolo'mentisofoho. I oso'no kiko sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no kiko apa'no mojoso hopolaho. Awonoho. Kiko hopo'maho. Ose ulimentohofofoho.

²¹I oso'no oso ango hiso'no Jisas ulimentisoso kakoe a'apahomme'no pahnnimo hungkuno hnnimentisofoho. ²²Hwangku sohonta Jisas kako poyo imo'ningkahoningki Anitu apa'no songo ulika'mentiso sohonta Jisasiye inomokomoyo sohwo'ni olo hungkuno Jisas nalimentiso somne'no huno ikwesiyafisyontani yo'mayo hungkuno Anituye iyoswo somo a'amu mti'mokumentohofoho so'nji yo'mayo hungkuno Jisas nalimentiso somne'no simeho hi'ntnnonohino umentihwonefoho.

Jisas kako a'amu hopi'nonohinofe yahino so'nji huno so'ntnne'no huno uyimentisofoho.

²³Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo †somo hofiko elijwonontaningkofi Jisas kako ango Jelusalem sopo nohumentaningki a'amu

†2:23 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

pi'ningo sohwa uhwonimentohofoso Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso yontaningki uhwonontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Anitu mta'ango ne hweho. ²⁴Ose ko hnninkingahoningkofi Jisas kako huno ole syafihu'mento, A'amu fehohnjoso hofiko simeho hi'ntnnono nehopi montape'njo yalokwofo. Ose syafihu'mentisofoho. ²⁵Hwapingoso Jisas kako a'amu hopi'nonohino sofe simeho ne mo'mo huno unyo hweho. A'amufe yahino somne'no nom'nihwa Jisasimo mulifitnnefoho. O'o, kako a'amufe huno ikwesyafisyiwo'ningkohofoso so'no kako huno unyo hweho. Oseso hofiko olo hwe lohwo Anitu mta'ango ne hweho, ko hnninkingahoningkofi Jisas kako simonyo miyofoho. Hwapingoso hofiko huno ukwesyafisyontifeho uningkaningki kako timo'nohini uhwonimentisofoho.

**Jisas kako Nikoutemosi'nji
hungkuno hnnimentisiyefoho.**

3 Hwe fihwo kakoe yofe Nikoutemos kako a'amu Falisi sohware honingkanomo iningkamojo hweho. Kako a'amu Jutafe hwe engo hweho. ²Sikuno fihumo sikwo'miyomo Nikoutemos kako Jisasimo nu'manto ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, Anitu kako kikimo kakoe hungkuno lonetihwayo'ne lokuhwatimentiso hwohoho. Oso hiso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako kiko'nji mohumayontentesi kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso miyohotnnesohilo. O'o, Anitu kiko'nji humaho.

³Ose ulahoningki Jisas ulimento, Hungkuno nihu'no nehopi wakili-monne'no yohono. Kiko upa'nyo. A'amu fihwo kona'wohi aswo ma'mentiso hopaso kako songo apa'no

mmo'no so'manji kako Mpohwo Anitumo enjwa'mo humayo somo motipihwononefoho.

⁴Ose ulahoningki Nikoutemos ulimento, I, a'amu fihwo kako a'mane nto imo'nnyo sohwo kako apa'no songo imo'nyoso pipilo. Kako kona'wohiye aswo mo'mo swomnawesoso apa'no aswo mayoso pipilo. Oso'no kiko filontihwaho.

⁵⁻⁶Ose ulahoningki Jisas ulimento, Hwe fihwo kona'wohi aswo mayo sohonta kako a'apaho'njo imo'nnyo hweho. I oso hwe huhwo sohumo Anituye Towahuno Wopingo ehuhn-namo'nnyo sohwo kako towahuno songo'njo hweho. Kako a'amu songo pa'nyo imo'nnyo hweho. Hungkuno nehopi wakilimne'no yohono. A'amu mijo'nji towahuno'nji songo mumokoso sohwo kako Anitumo enjwa'mo humayoso motipihwononefoho. ⁷Kiko songo apa'no hmmo'nyo kilohe so'no yomo yohotoho. ⁸Ihwoni. Ifofoso kakoe yahinomnohini iningkawowo'ningkisofoho. Oso ifofu huhwo sohwo kengo kengo no'meemo mjimiwowo'ningkohoho. Kiko ifofu neso muhwonhnehino. O'o, mo'may-o'nohini uhwonihwajiwo'ningkino. Ifofu hiso nti'mta'ni i'mofapinyoto. Ntonte ehussyiwo'ningkohoho. O'o, kiko huno makiyonehoho. Oso hopaso Anituye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo songo apa'no umokiyoso pipi imo'noneto. O'o, kiko huno makiyofoho.

⁹Ose ulahoningki Nikoutemos Jisas-imo ulimento, Olo ntohino loso pipi i'mofaponeto.

¹⁰Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko a'amu Juta somo Anituye hungkuno lutihwayo yofe engo'njo sohwo olo hungkuno losomme'no kiko huno nto'no mehohosak-isiyotaho. ¹¹Hungkuno nehopi

kilalokweno. A'amumo hungkuno lutihwawo'ningkuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo huno nayo so'nji yo'mayo timo uhwonyo so'ntnne'no uliwo'ningkuhwone hwona'nyoho. I oso'no a'amu Jutaso yo'mayo hungkuno ulontane somo simeho muyo'njo yontifi hohujo ikinjaofalokwofo. ¹²I ngko yo'mayo olo hwaho loponjo i'mofopalokunjo so'no selahoningko sekwo oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyo'njo yalokwofo'manji ngko yo'mayo yo'mayo ahwomomjo i'mofopalokunjo so'no seli'me'no sekwo huno pipi waseimontolo. ¹³A'amu hwahoponjo fihwo kako ahwomomo masiyofoho. Oso'no a'amu tihwo waselimontolo. Ngko yo'mayo yo'mayo ahwomo somjo wojoso uhwoninkohono eso tihwo waselimontolo. Osenoho esofo. O'o, awonoho. Ngko'nohini A'amufe Hwomu sohwo'ni ahwomomo humanji pmmontohe hwo'nyoho. ¹⁴Hohonta neyakwosa sohwa hwaho wonyo a'amu mohumunyopo nohumentaningkofi Mouses kako homa huyo'mango mti'mokonto tokemo montitofosyahoningki a'amuso oso homa somo uhwonontifi Anituye yofe ho'noma'mentohofoso songo humamentohofofoho. Oso pa'nyoso hwangu ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo iyo hwojiyahofiku'nnyo sopo fonjinto'ofanihufitnnefoho. ¹⁵A'amu hopi'nonohinono ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso hofiko songo wopingo ne'no nohumantokutnnefoho.

¹⁶Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anitu kakoe Hwomu nihu'no anga'nohino sohwo'ni humaleno. I oso'no Anitu kako sekwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino sokune'no simeho mikunimposo sejapmmntiso so'no kako ngkimo sekuyepono

lonuhwatimentisofoho. Oseso a'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso hofiko hofikoe wonyomne'no tohino mayo'ne'maho. O'o, hofiko songo ne'no engolopohamo humayo'nefoho. ¹⁷Anitu kako ngkine'no ole mosyanifisiyo'njo yonto olo hwaho lopone'no lonihwatimentono. Nje Hwomu sohwo'ne tohino engo uhumnimontonoho. Oso hunoso mosyanifisiyo'njo imentisofoho. O'o, a'amu hofikoe honingkano wonyo somo humentaninkuji hofikoe wonyomjo tohino mafikutnnehonto kako hofikimo isihutofomayo'ne ngkimo lonihwatimentiso hwo'nyoho. ¹⁸A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapinyoso hofiko tohino hofikoe wonyomne'no mayo'ne'maho. I oso'no a'amu ngkimo tifi monningkape'njo yontoso sohwo kakoe tohinoso mayo'ne hweho. Hwapingoso kako Anituye Hwomu Anga'nohino sohwo'ne'no simeho hi'ntnnono montapmmojo hweho. ¹⁹Oso tohino mayo hwapingoso olenoho. Pomponaho honingkano wopingo wonyoangkafo somo utihwayo'ne nto pmmntisofoho. I oso'no a'amu fehohnjo hofikoe honingkano wonyo so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'ntnne'no umo'ningkahonjoso ole liwo'ningkohofofoho. Nakwo pomponaho somo ining kayoso nakwolaho. O'o, sikwo'mjoho'mo wohumentihwano lontifi iwo'ningkohofofoho. ²⁰A'amu honingkano wonyomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofoso hofiko pomponaho hiso'no mangohwa imo'niwo'ningkohofofoho. Hofikoe yahino wonyoso pomponaho'njo sopo a'amu uhwonifitnnohontifi pomponaho so'no i'waho yontifi sikwo'mjoho'mo humawo'ningkohofofoho. ²¹I oso'no a'amu Anituye honingkanomo tifi nehopi'nohini iningkuwalokwofoso hofiko pomponaho hopo sopo nto

i'mofapontifi osopo humolawotofo. Hofiko oso pomponaho sopo nohumentaningkofi a'amu hofikoe yahino so'nji yo'mayo syoho iwo'ningkohoho so'ntnne'no uhwonontifi Anituye yokumpohn'nyo'nji yalokwofo hnnimentohofoho. Jisas ose ulimentisofoho.

**Joun kako a'amumo mijo
kiyoma'mojo sohwo kako
Jisasiye hwapingo ne so'no
lijwao'mentisofoho.**

²²Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwanon'nonji nakwo oso hwaho Jutiya sopone'no umentihwonefoho. Oso hopo sopo Jisas nakwo'nji nohumantani nakwo hwe moya'mi somo mijo kiyoma'mentihwonefoho. ²³Joun kako pone Ainoun Salimmjo mofone sopo humanto kako huhwo a'amu somo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso ango hopo sopo mijo engoso hi'njoponoho. A'amu sohwa kakimo u'mahoningkofi kako mijo kiyoma'mentisofoho. ²⁴Oso hohosohonta hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo Helout kako Jounimo impo'ango somo impe mintofasiyofoho.

²⁵Sikuno fihwi Joun kakoe inomokomoyo sohwanji pone Ainoun nohumentaningkofi a'amu Juta anga'nohino sohwo hofikimo u'manto a'amu Jutafe honingkano wopingo imokinyo'ne yo'mayoso mijo yatiku'nyo yahino so'no yoka hungkuno hosi Jouniye inomokomoyo sohwanji hnnimentohofoho. ²⁶Oseso Jouniye inomokomoyo sohwa hofiko Jounimo u'mantifi ulimentohofi, Nakwoe lonetihwayo sohwo, kiko upa'nyo. Oso hwe Mijo Joutan nongkihnta'ni kiko'nji humamentiso sohune'no kiko kakine'no hungkuno lijwao'mentohino sohwo kako huhwo a'amumo mijo kiyomalofoho. Oso'no a'amu hopi'nonohinoso kakiyepono

walokwofo. ²⁷Ose ulahoningkofi Joun ulimento, Anitu ahwomomo humaso sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino somo hofikoe syohoso muyo'njo yontentesi hofiko syoho ane'njo'nesohilo. A'amu Jisasiyepono walokwofo so'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako Jisasimo oso syoho hiso uyimentisofoho. ²⁸Olo hungkuno hohonta selimentohe loso nto upa'nimentohoho, Ngko Kilais oso hwe Anitu nakwoe hwahopo a'amumo ufo'mayo'ne lihwayone sohwo'ni'maho. O'o, a'amu oso hwe huhwo sohwoepono ufitnne honingkanoso ito'no esyohumayo'neso Anitu lonihwatimentiso hwo'nyoho. ²⁹Ose ulonto pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo kako ape songo maso sohonta apesi kakoe hwehwoepono uhwoso'no oso hwe huhwo sohwoe a'amuso hofiko kakine'no simeho wopingo wonyoangkafo umo'nimontonoho. Oso pa'nyoso ngko Jisasiye a'amu sohwo'ni uhwoningkoheso a'amu pi'ningo Jisasiyepono walokwofo so'no uhwononji nje simeho wopingo wonyoangkafo nto nimo'nimaho. ³⁰Jisasiye yofeso engo imo'nonefoho. Ngko kakimo enjwa'mo humahoni'mo nje yofeso monje wantoho'montonoho.

³¹Ose ulikwato lohofonto ole ulimento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo kako nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'nimo yakolo'nnyo hweho. A'amu olo hwaho lopotata'angoso olo hwaho loponefoho. Hofiko yo'mayo olo hwaho lopotanjo so'no liwo'ningkohofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo kakoe yofe engoso yo'mayo hwahoponjo somo hwofilo'nnyo hweho. ³²Oso hwe huhwo sohwo kako yo'mayo yahino wopingo kaningkwohwoe ango wopingo sopo uhwonimentiso so'nji yo'mayo upa'nimentiso so'ntnne'no

lonetihwawo'ningkiso hweho. I oso'no a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno lonetihwawo'ningkiso homo somo nupa'nontifi aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo iwo'ningkohofoho. ³³A'amu oso hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kako hungkuno homo somo simeho uyonto Anitu kako nehopeho linyo hweho. ³⁴Oso a'amu nakwoe hwaho lopone'no Anitu lihwatimentiso sohwo kako Anituye hungkuno naliwo'ningkiso hweho. Hwapingoso Anituye Towahuno Wopingo sohwo oso hwe huhwo sohomo ifehu'mokahumentisofoho. ³⁵Mpohwo Anitu kako kakoe Hwomu huhwo sohomo simeho uyonto yo'mayo hopi'nonohinoso kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho. ³⁶A'amu fihwo kako Anituye Hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako songo ne'no wonyoangkafo humayo'ne hweho. I a'amu Anituye Hwomu sohwoe hungkunomo tifi miningkayo'njoso hofiko Anitumo enjwa'mo humayo somo motipihwonifitnnefoho. O'o, hofikoe wonyomne'no tohino mayo'nefoho. Hofikine'no Anituye simeho tohino uhmnonefoho. Joun ose ulimentisofoho.

Jisasi'nji a'mu Someliyanta'ango si'nji hungkuno hnnimentisiyefoho.

4 Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwa hofiko olo hungkuno upa'nimentohofi, A'amu pi'ningo engo Jisasiye inomokomoyo imo'ningkahoningkofi Jisas hofikimo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso inomokomoyo huhwo sohwa Jouniye inomokomoyo sohwo yakolo'nnyo hwafoho. Ose upa'nimentohofoho. ²Ose ko upa'nimentohofoso Jisas huhwo kako a'amu somo mijo makiyomaso'njo hweho. O'o, kakoe

inomokomoyo sohwo'ni a'amu somo mijo kiyoma'mentihwonefoho. ³Oso hungkuno homo somo a'amu Falisi sohwa upa'nimentohofi so'no Jisas kako huno uyahoningki kako oso hwaho Jutiya hopo sopo uliko'manto kako hwaho Ngkaliline'no wawomne'no yohono limentisofoho. ⁴Ose lonto kako honingkano somo nowento kako hwaho Someliya sopo umentisofoho.

⁵Oso hopo sopo nowento kako ango Saika sopo i'mofamentisofoho. Oso ango hiso hohonta Jekoup kako kakoe hwomu Jousepimo hwaho umentisoso mofoneponoho. ⁶Oso hopo sopo mijimo Jekoup nihi'no hohonta ijimentisoso wo'nnyoponoho. Jisas kako osopo hano nowento oso mijimo'njo hopo sopo mofehi'nyo mijiyo kwa'ofiyo ne lopo lohofontaningki (12 *kilouk* somo) Jisas kakoe a'apaho usijo'no oso hopo sopo humamentisofoho.

⁷A'mu Someliyanta'angosi mijo u'monto pmentisofoho. Oso a'mu hisi nopahoningki Jisas ulimento, Mijo ntape. Ngko wanimo. Ose ulimentisofoho. ⁸Jisas kakoe inomokomoyo sohwo'ni nakwo wosopayo mpe uyontane'no ango ne sopo nto umentihwoneponoho. ⁹Jisas kako'nohini nohumentaningki oso a'mu Someliyanta'angosi Jisasimo ulimento, Kiko a'amu Juta hwosoho. Ngko Someliya a'mu'nyoho. Oso'no kiko mijo ntape. Ngko wanimo eso peho'no ntohino. Ose ulimentisofoho. Hwapingoso a'amu Juta so'nji a'amu Someliya so'nji hofiko hungkuno molanimotofoho. Jomo mu'ma'nyo'njo imotofoho. ¹⁰Jisas kako oso a'mu simo ulimento, Anitu kako a'amumo yo'mayo wopingoso uyone so'ntnne'no, Ngko mijo ntape. Wanimo kiloheso sohwo'nnontnne'no kiko huno nto'no kiyontentesi kiko ngkimo mijo'no jomo ntohojo'no

ngko mijo songo ne'no humayo'ne kijapm'mnesohilo. ¹¹Ose ulahoningki a'musi ulimento, Hwe Engofo, kiko mijo ifanyoso ane hwasoho. Olo mijimo loso kengo mo'mta'angofoho. Oseso oso mijo songo ne'no humayoso nti'mta'ni woma'monnto. ¹²Neyakwo Jekoup sohwo kako nakumo kakoe mehomi sohwanjimo olo mijimo loso nejapmmentisofoho. Jekoup kako'nji kakoe mehomi sohwanji hofikoe yahu'nji olo mijimo lomta'ni hohonta nimotofoho. Oseso nakwo jije mijoso peho'no womantantoho. Jije yofe engoso neyakwo Jekoup sohwoe yofe engo somo yakolo'nnyo hwasilaho. ¹³Ose ulahoningkahoningki Jisas ulimento, A'amu olo mijo loso niwo'ningkohofoso hofiko nom'ne sikunomo mijo'ne apa'no umo'nimontonoho. ¹⁴I oso'no a'amu fihwo kako olo mijo uyime loso noso'manji kako apa'no mijo'no mumo'nonehoho. O'o, olo mijo uyime loso noningkuhwosi kakoe simeho mo'mo mijolimo hopa imo'ningkuhwoso'no oso mijo hiso ne'no swapiwo'ningkuhwosi kakoe songo ne'no humayoso ne'nohino hweho. ¹⁵Ose ulahoningki a'musi ulimento, Hwe Engofo, oso mijo hiso ngkimo ntape. Oseso hwangu ngko mijo'no mijoho mape'nimnehono. Oseso ngko olo mijo hiloso apa'no mifapmnehono.

¹⁶Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko jije angopo nowehoji jije hwehumo utimahoji olopo asomo fipe. ¹⁷Ose ulahoningki a'musi ulimento, Ngko hwehwo ani'nyoho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ou, kiko hwehwo ani'nyoho ntahinoso nihu'no nehopi lohino. ¹⁸Kiko hohonta hwehwa aho hopi'nono-

hino sohwo uma'nimentohino kiyoho. I, olo hwe lohwo olohonta kiko'njo humasiyoso jije hwehwo'maho. Oso jije hungkuno nehopi lohino. ¹⁹Ose ulahoningki a'musi yomo yonto ulimento, Hwe Engofo, ngko kikine'no huno niyohoho. Kikimo Anitu hungkuno kijopahoningki limotno hwasoho. ²⁰Nakwo a'amu Someliya hn'nwiye neyakwosa hofiko olo hwofiki'nyo lopo ¹Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumotofoho. I oso'no sekwo a'amu Juta soku ole liwo'ningkohofi, A'amu hopi'nono anga Jelusalem sophonini Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuno.

²¹Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'mu losi, nje hungkuno ne somo kiko simeho hi'ntnnono uyo. Sikuno fihwi umo'nimonto yalokunjo somo sekwo olo hwofiki'nyo lopo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne muhu'mokufitnneho. I a'amu anga Jelusalem hopo oso hiso'ne muhu'mokufitnneho. O'o, a'amu anga meemjoso hofikoe hwapingopo Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokantifeho. ²²I oso'no sekwo a'amu Someliya soku sekwo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne hwapingo neso huno maseyofoho. Nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo Anituye yofe ho'nomawo'ningkuhwone ne sohomo nakwo huno nayohoho. Hwapingoso nakwo a'amu Juta hn'nimta'ni Anitu kako hwe fihumo uhwasopeehoningki oso hwe huhwo sohwo kako a'amufe wonyomjo tohino somo isihutofomayo'ne hweho. Oso'no hwapingo neso huno nayohoho. ²³Oso sikuno hiso umo'nimonte'no kilohe hiso olohonta nto i'mofapohoho. A'amu fihwo kako ngko Anituye yofe woho'noma'mo nehopi loso sohwo kako ole uyimontonoho. Kako

¹4:20 Oso hwofiki'nyo sopo a'musi limentisoso Hwofiki'nyo Ngkelisim hwaho Someliya sophonoho. (Lk. 9:53 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.)

Anituye Towahuno'nji nohumahwosi Towahuno huhwo sohwo Anituye yofe ho'nomayo'ne honingkano neso utihwahoningkuhwosi oso hwo iningkohwoso'no kako Anituye yofe nehopi woho'noma'montonoho. Nje Mpohwo kako a'amu oso yahino so'njo somne'no umo'ningkohoho. ²⁴Anitu kako Towahuno hweho. Oso'no a'amu Anituye yofe woho'noma'mo loso sohwo kako Anituye Towahuno'nji nohumahwosi kako honingkano nto'nohinomo uningkamontonoho. Oso yahinoso Anituye yofe ho'nomayo'ne nefoho. ²⁵Ose ulahoningki a'musi ulimento, Ngko huno ole niyohoho. Anitu kako ole nalimento, Ngko sekumo sefo'mayo'ne uhwosopo'mentohe sohomo sekuyepono uhwatimonnoho. Oso a'amu huhwo sohumne'no Kilaisiyoho liwo'ningkuhwonefoho. Kako nopihwoso'no kako yo'mayo yo'mayo so'no wolonetihwamontonoho. ²⁶Ose ulahoningki Jisas ulimento, Olo ngko olo huhwo'nyoho. Ngko kiko'nji hungkuno lalokuhwoyosofo. Ose ulimentisofoho.

²⁷Ose ulikwato lohofahoningki Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni u'mentani uhwonimentihwoneso Jisas oso a'musi'nji hungkuno hnnontaningki uhwonontani yomo yontani nakwo huno pi'ningo syafihu'mentihwonefoho. I oso'no nakwo a'mu simo ole mujofoho. Kiko peho'no kumo'ningkohoho. I Jisasimo ole mujofoho. A'mu simo peho'no ulalokuno. O'o, ose mujofoho. ²⁸Oseso a'musi kako kakoe mijipo'nyoso nuliko'manto kakoe angopono asomo umentisofoho. I'mofawento a'amu hopi'nonohino somo ulimento, ²⁹Sekwo nopikujiji olo hwe lohwo uhwonimno. Kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntohoho. Oso hwe Anitu uhwatimnoho nalimentiso Kilaisi sohwo'likeno. ³⁰Ose ulahoningki hofiko hofikoe an-

gopo uliko'mantifi Jisasimo uhwonano lontifi pmentohofofoho.

³¹Oso hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni Jisasimo ulimentihwoni, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, kiko wopayo'ne mijoho kiyonoho. Wopayo hmnyo. ³²Ose ulahoningkuhwoni Jisas nalimento, Ngko wosopayo sekwo huno maseyoso ngko hi'njo hwo'nyoho. ³³Ose nelahoningki inomokomoyo sohwna'ni ole hnnimentihwoni, A'amu fihwo kako Jisasimo wopayo nto uyisohwo'likeno. ³⁴Ose syofisyahoningkihwoni Jisas nalimento, Nje wosopayoso olenoho. Nje Mpohwo nihwatimentiso sohwoe hunomo tifi iningkayo'ne syohoso nje wosopayofoho. Oso syoho hiso wesojwao'monnoho. Oso syohoso wosopayo pa'nyo yokumpohn'nyo ntapiwu'ningkisofoho.

³⁵Ose nalonto ole nalimento, Sekwo ole liwo'ningkohofi, Hamno osofosofahu'no neyakolofihwoso'no wosopayo toyo ihwoso'no womantanoho. Ose liwo'ningkohofi kuyoho. I oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo wosopayo somo fe'nihwonimno. Toyo nto imaho. ³⁶I oso wosopayo selalokweso a'amumne'no selalokweno. Wopayo toyoso a'amu hofiko nje hungkunomo upa'ningkuji simeho komo'no wontapife ntne'no selalokweno. Hwe fihwo kako wosopayo hujo sohwo tifi no'mo kako wopayo toyo emahwoso'no oso wosopayo hiso kakoe ho'yango pa'nyofoho. Oso hopaso a'amu Anituye hungkuno nom'ne a'amumo uliwo'ningkohofoso hofikoe ho'yangoso olenoho. Hofikoe hungkunomo nom'ne a'amu upa'ningkuji Anitumo simeho uyifijo'manji oso a'amu hiso hofikoe ho'yangofoho. Hofiko oso ho'yango hiso'nji engolopohamo nohumantokutnnefoho. Oseso oso wosopayo huliwo'ningkiso

so'nji kakoe a'amu wopayo toyo emawo'ningkohoho so'nji hofiko simonyo afa'no afa'no uyantifeho. ³⁷Oseso oso hungkuno liwo'ningkohoho loso nehopeho. Hwe fiwo kako wopuyo hulahoningki nom'nihwo wosopayo toyoso emawo'ningkisofoho. Ose liwo'ningkohofoho. ³⁸Sekwo wopuyo ko mahulimmalofoso sekwo wopayo toyo femapmno selohe so'no sekwo a'amu nom'ne sofe syoho yokumpohn'nyo imalofo somta'ni wopayo toyo emalokwofo. Simo'mo a'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno nom'ne a'amumo lutihwawo'ningkohoho so'no sekwo oso a'amu hisomo nje hungkuno ulikujono hofiko nje a'amu ne umo'nantifeho. Oso hiso'no sekwo wopayo toyo pa'nyo emalokwofo. Jisas ose ulimentisofoho.

³⁹Oso a'musi Jisasi'nji hungkuno hnnimentisiyosi kako a'amu Someliya somo kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntohoho ulimentiso so'no a'amu pi'ningo engoso Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofoho.

⁴⁰Oso a'amu hiso Jisasi'njopo i'mofapontifi Jisasimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakwo'njo lopo fosyohumaho. Ose ulahoningkofi Jisas hofiko'nji sikuno hufa'u humamentisofoho. ⁴¹Oso nohumentaningki a'amu pi'ningo engoso kakoe hungkunomo haloho upa'nontifi simeho hi'ntnnono umentohofoho. ⁴²Hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi hofiko oso a'mu simo ulimentohofi, Simo'mo jije hungkunomo upo'nontani nakwo huno ole syafihu'malohwoni, Olo hwe lohwo hungkuno ne'njo hweho. I oso'no olohonta kakinta'ni kakoe hungkuno neso nakwo huno ole nayohoho. Olo hwe lohwo kako a'amu hwahoponjo hn'nwiye wonyo somjo tohino somta'ni

isihutofonemayo'ne hweho. Huno ose nayohoho. Ose ulimentohofoho.

Jisas kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyohwo sohwoe hwomumo wopingo umokumentisofoho.

⁴³Oso sikuno hufa'u sohwa'u moi'wo imo'ningkahoningki Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto Ngkalilino umentisofoho. ⁴⁴Nom'ne sohonta Jisas olo hungkuno loso limentisofoho. A'amu fi-humo Anitu hungkuno uyahoningki li-mojo sohwo kako kakoe hwapingo sopo yofe engo ane hweho. Ose limentisofoho. ⁴⁵I oso'no Jisas kako kakoe hwapingopo Ngkalili i'mofopahoningki a'amu hopo soponjoso hofiko Jisas pmentiso so'no simonyo imentohofoho. Hwapingoso hofiko hi ango Jelusalem Sikuno Engo iyoho humayo uhwonyo somo simentohofoho. Osopo nohumantifi yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohoho Jisas yahoningki uhwonimentohofoho.

⁴⁶⁻⁴⁷Oso hwaho Ngkalili ango we'e Kana osopo Jisas asomo umentisofoho. Nom'ne sikuno somo oso ango hopo sopo Jisas humamentiso sohonta kako hungkuno lahoningki ahu'mo mijoso ipisayo mijo pompenjiyo wain imo'nimentisofoho. Jisas kako oso ango Kana sopo nohumentaningki hwe nom'ne ango Koponeyam humamojo sohwo kako Jisas hwaho Jutiya sopo nta'ni hwaho Ngkaliline'no sopalofoho upa'nimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho fehohnjo somo mokosyohumamojo hweho. Kakoe hwomu mnokino engo tipema'mentisofoho. Oso'no hwe huhwo sohwo ango Kana sopo nowento Jisasimo tipihwononto hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Nje hwomu kako poyo wape'nimonte'no

mofoneponoho. Oso'no kiko ngko'nji ango Koponeyam nowehwasi nje hwomumo wopingo nimokiyo. ⁴⁸Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso miyome'manji sekwo ngkine'no masemo'nyo'njo kuyoho, simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. ⁴⁹Ose ulahoningki oso hwe engo sohwoe syoho ulohofiyo sohwo ulimento, Hwe Engofo, kiko komo'no fiye. Nje hwomu poyo pe'noloho. ⁵⁰Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko jije angopono asomo fiwe. Jije hwomu sohwo wopingo wohumamontonoho. Ose ulahoningki oso hwe huhwo sohwo kako Jisasiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyonto kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. ⁵¹Nowentaningki kakoe syoho ulohofiyo sohwa honingkanopo uswo'nontifi ulimentohofi, Jije hwomu sohwo wopingo humaho. ⁵²Ose ulahoningkofi kako ulohonimento, Nje hwomu sohwo wopingo mofehi'nyo ntisohumo imo'nimaho. Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Fosi mofehi'nyo soumjiyo sohonta kakoe a'apaho tohohmtnnoso moi'wo imo'ningkahoningki wopingo humaho. ⁵³Ose ulahoningkofi kaningkwohwo huno ole uyimento, Fosi mofehi'nyo soumjiyo sohonta Jisas kakimo ulimento, Jije hwomu wopingo wahumamontonoho. Ose ikwesyafisyonto kako kakoe a'amu hopi'nonohino sonji Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. ⁵⁴Oso wonyoangkafoso a'amu miyiwo'ningkiyohofoso Jisas hwaho Ngkalili sopo imentisoso simo'mo ahu'mo mijomo *wain* imo'nimentisofoho. Osofepo hwomu mnokino'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.

Jisas kako mijo ayo we'e Mpetesita sopo hwe mnokino'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.

5 Oso moi'wo imo'ningkahoningki a'amu Jutafe Sikuno Engo iyoho humayo'ne i'mofopahoningki Jisas Jelusalemne'no simentisofoho. ²Oso ango Jelusalem sokilojo kuso anga'no yahu *sipsipmnefoho* limotofofoho. Oso hopo sopo mijo ayo we'e wo'nnyoponoho. A'amu Jutafe hungkuno ole Mpetesita. Oso hopo sopo ango aho anga'no hopi'nono swoho ane iku'yo'nohinomo'nnyoso loho'nnyoponoho. ³Oso ango hopo sopo a'amu pi'ningo engo mnokino'njoso humamotofofoho. Fehohnjoso timpi'nyo fehohnjo sife wonyo'njo fehohnjo a'apaho poyo pe'nnyo'njo oso a'amuso humamotofofoho. [Hofiko oso mijo ayo we'e huhwo sohwo songo songo iyo'ne hontohumamotofofoho. ⁴Hwapingoso sikuno fehohnjo Anituye a'amu ahwomomjo fihwo noponto mijo ajwomo'mo songo songo imokahoningki uhwonontifi a'amu mnokino'njo sohwo kako oso mijo somo simo'mo ho'nima'mentiso osohwo kakoe mnokinoso moi'wo imo'nimentisofoho.] ⁵Oso hopo sopo hwe mnokino'njo fihwo nohumentaningki soswo *teti-et* (38) uyakolo'mojo hweho. ⁶Jisas noponto oso hwe huhwo sohwo foyowentaningki uhwononto huno ole umento, olo hwe lohwo mnokino hohonta umojo hweho. Ose syafisyonto ulimento, Kiko nje a'apaho wopingo wanimonono lakiningkohoho. ⁷Ose ulohoningkahoningki a'amu mnokino'njo sohwo ulimento, Ou, hwe engofo, oso mijo songo songo yahonjo sohonta ngko a'amu nontomafikuji mijomo menihumajone a'amuso ane hwo'nyoho. Ngko waho'nu'mo'mo ko lontneso nom'ne a'amuso

niyakolofiwo'ningkohofu hwo'nyoho.
⁸Ose ulahoningki Jisas ulimento, kiko nolikafohoji jije ife ho'yangoyo'mayoso hu'memahoji hano mpano.
⁹Ose ulahoningki nihu'no komo'no oso hwe sohwoe a'apahowopingo imo'ningkahoningki kako nolikafonto kakoe ife yo'mayoso nohu'memanto kako hano umentisofoho. Oso sikuno hiso sikuno iyoho humayomnoho.

¹⁰Oseso a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso hwe wopingo umokumentiso sohomo ulimentohofi, Olo sikuno loso iyoho humayo'nefoho. Jije ife yo'mayoso mokoho'nawe'ne sikuno m'maho. Kiko nakwoe honingkano hungkunomo mtihupeelokuno. ¹¹Ose ulahoningkofi kako ole ulimento, Oso hwe kako wopingo nimokonto ntohoho, Kiko nolikafohoji jije ife yo'mayoso hu'memahoji hano mpano. Ose ntiso'nefoho. ¹²Ose ulahoningki hofiko ulohonimentohofi, Tihwoe a'amuhwo kilisoto. Jije ife yo'mayoso mahoji mpano eso. ¹³Ose ulahoningkofi oso hwe wopingo imo'nimentiso sohwo kako Jisas kakoe yofeso huno muyo hweho. Hwapingoso oso hopo sopo Jisas kako oso hwe huhwo sohomo wopingo umokonto a'amu pi'ningo engo somo uhwononto kako komo'no uliko'ma'mentisofoho.

¹⁴Hwangku sohonta Jisas kako oso hwe huhwo sohomo Anituye tajo angogengosomo tipihwononto ulimento, Kiko upa'nyo. Wopingo nto imo'ningkino hwasoho. I kiko honingkano wonyoso apa'no yohotoho. Nom'ne tango engo mikunimposoku'manoho. ¹⁵Ose ulahoningki oso hwe huhwo sohwo kako nowento a'amu Jutafe hwe engo sohwo ulimento, Oso hwe ngkimo wopingo nimokumaso sohwo Jisasiyoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁶Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofiko Jisasimne'no

wonyo ulohofano lontifi oso hiso'no hungkuno loma'mentohofofoho. Hwapingoso Jisas kako oso hwe wopingo umokumentisoso sikuno iyoho humayo somo imentisofoho.

¹⁷Hofiko Jisasimo yoka hungkuno ulahoningkofi Jisas ulimento, I nje Mpo-hwo kako sikuno huhwo huhwi a'amumowopingo'nohini ne'no ulohofiwoningkiso hweho. Kako usijo'no mofosyohumayowehwo. Oso pa'nyo sikuno huhwo huhwi ngko huhwo'ni a'amumowopingo ulohofiwoningkohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁸Jisas ose ulimentiso so'no a'amu Jutaso hofiko Jisasimowofonjosyano lontifi imentohofofoho. Hwapingoso hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyohohumayosomosyohoiwo'ningkiso hweho. Oso'nohini'maho. O'o, kako Anitu nje Mpohweho naliso'manji kako huno ole syofisyalofoho. Ngko Anitunji afa hwo'nyoho. Ose syafisyontifi hofiko Jisasimowofonjosyano lontifi imentohofofoho.

**Anituye Hwomu sohwo kakoe
 syoho iyo so'ne kako
 yokumpohn'nyo hi'njo hweho.**

¹⁹Jisas a'amu Juta huhwa sohwo ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Ngko Anituye Hwomu sohwo'ni nje huno mta'ni ngko yo'mayoso siki mimnehono. O'o, yo'mayo nje Mpohwo yalokunjo somo uhwononji ngko yalokweno. Yo'mayo Mpohwo yonteso Hwomu sohwo kako iwo'ningkohoho. ²⁰Nje Mpohwo kako simeho engo mikunimposo Ngkimo ntapiwoningkiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino yalokusoso ntihwawoningkisofoho. Oseso yo'mayo ntiwoningkiso ngko yalokweno. Olo syoho we'e imale somo sekwo timo uhwonimalofo sohwasihwangku Anitu kako syohogengosohosyohowe'e homo

lomo hwofilo'nnyoso ntapihwoso'no sekwo uhwoningkuji sekwo yomo uyantifeho. ²¹Mpohwo kako a'amu poyo pe'nyo somo ulikafonte sohwo songo apa'no umokuwo'ningkiso hweho. Oseso Ngko huhwo'ni a'amu fehohnjo poyo pe'nyo somo ulika'mo limeso i ulika'monnoho. ²²Olohonta Mpohwo Anitu kako a'amufe honingkano somne'no wopingofoho wonyofoho mujo hweho. O'o, kako oso syoho hiso kakoe Hwomu sohwo'nimo ntapmmentisofoho. ²³Oseso hwe moy-a'mi hopi'nonohinosa hofiko Mpohwo yofe ho'nomawo'ningkohofa hopaso hofiko kakoe Hwomu sohwo'niye yofe hi ho'nonimapitnne'ento syoho hiso ntapmmentisofoho. I oso'no a'amu nje yofe moho'nonimayo'njo hwo'manji hofiko nje Mpohwo nihwatimentiso sohwo yofe hi moho'nomayo'njofoho.

²⁴Ose ulikwato lohofonto ole ulimento, Ngko nehopi'nohino waselimonne'no yohono. A'amu hofiko nje hungkunomo upa'ningkuji Anitu nihwatimentiso sohwo simeho hi'ntnnono uyikujiji hofiko songo ne'no wopingo humayo'ne hi'njofoho. Hwangku hofikoe yahino somne'no hungkuno ikwolofa angkuhwafo sopo m'mofapitnnefoho. Hofiko poyo pe'nyo yahino somo hwotoho fentifi songo ne'no humayo yahinoso nto tipema'mentohofofoho. ²⁵Hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Oso sikuno u'mofapmmonto imentiso sohwi nto i'mofapohoho. Oso'no lohonta a'amu poyo pe'nimentohofoso hofiko Anituye Hwomu sohwo'niye mango mta'ni nje hungkuno upo'nantifeho. Oso a'amu hiso oso hungkuno homo somo simeho uyikujiji'manji hofiko songo ne'no nohumantokutnnefoho. ²⁶Nje Mpohwo kako songo humayo hwapingo sohwo kako kakoe Hwomu sohwo'nnonji songo fosyohumayo'ne hwapingo

nimokumentisofoho. ²⁷Oseso Anitu kakoe Hwomu sohwo'nimo oso syoho a'amufe yahino somne'no wopingofoho wonyofoho ujos ntapmmentisofoho. Hwapingoso Ngko A'amufe Hwomu nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. ²⁸Sekwo olo hungkuno lomne'no yomo ikutoho. Hwangku nom'ne sikuno imo'nyo sohwi i'mofapihwoso'no a'amu poyo nto pe'nontifi pi'nimomo wotofoso hofiko nje mampaho wonupo'nantifeho. ²⁹Hofiko nupa'ningkuji apa'no songo wolikofantifeho. A'amu yahino wopingo imotofoso songo ne'no nohumantokutnnefoho. A'amu yahino wonyo imotofoso tohino engo tipemapitnnefoho.

**Anitu kako kakoe hwomufe
hwapingo so'no ujo
ehontojwahumentisofoho.**

³⁰Ngko a'amufe yahino somne'no yano milofihwajiyoso syoho imeso nje huno mta'ni mimnehono. O'o, ngko nje Mpohwo hungkunomo upa'ni'mo osomnohini ngko tifi iningka'mo ngko a'amumo yano milofihwajiyoso nto'nohino uyimonnoho. Hwapingoso ngko nje huno mta'ni uyimonji'maho. O'o, nihwatimentiso sohwo yo'mayo umonososo uyimonnoho.

³¹Ngko sekumo ngkine'no hungkuno seli'me'no sekwo huno ole wosyofisyantifeho. Kakoe hungkuno nehopitikenno. Hwasyo kolalofoho. Ose wosyofisyantifeho. ³²I oso'no nom'nihwo nje Mpohwo oso hungkuno ngkine'no selokweso kako huhwo nje hwapingo so'no setihwalofoho. Oso ngkine'no setihwalokusoso ngko huno niyohoho, nehopeho. ³³I nom'ne hungkuno upa'nyo. Oso hwe Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkunomo sekwo upo'nane'entifi kakiyepono sekwo a'amumo uhwatimentohofofoho. Oso hwe

huhwo'nji nje hwapingo so'no hungkuno nehopi nto selimojofoho. ³⁴Ngko hwaho lophonjo hwe sohwoe hungkuno ngkine'no nje hwapingo so'no selimentiso so'no ngko huno pi'ningo maniyantofiyoho. I oso'no sekwo ngkimo simeho ntapifitne'no sekwoe wonyomjo tohino somta'ni isihutofosemayo'ne Jouniye hungkunoso huno sefohotofo'ne selalokweno. ³⁵Joun sohwo kako sikiloho hopo imo'nonto sekumne'no pomponaho losesiyone hweho. Sekwo kakoe pomponahopo we'enepe wohu-mano lontifi simonyo imentohofofoho. ³⁶I oso'no olohonta nom'ne wopingo Jounimo hwofilo'nnyoso nje hwapingo so'no losetihwalofoho. Oso hiso nje syoho wopingo Mpohwo ntapmmentiso a'amu miyiwo'ningkiyohofoso yalokweno. Oso syoho hiso sekwo uhwoningkuji nje hwapingo so'no huno waseyono. Mpohwo Anitu lihwatimentiso hweho waseyono. ³⁷Nje Mpohwo nihwatimentiso sohwo sekwo kakimo muhwonyo'njo ko yontifi kakoe mampaho somo mupa'nyo'njo ko yahoningkofi kako huhwo nje hwapingo so'no nto setihwamentisofoho. ³⁸Kakoe hungkunoso sekwoe simeho mo'mo maseuyoho. Hwapingoso sekwo Anitu nihwatimentiso sohwo'nimo simeho hi'ntnnono montape kuyoho. ³⁹Sekwo huno ole syofisyalokwofo. Nakwo Anituye hungkunomo sikuno huhwo huhwi atofa liwo'nasoso nakwo songo ne'no humayo'ne wotipemantanoho. Ose syafisyontifi sekwo oso hungkuno homo somo hafihafe tipewo'ningkohofofoho. I oso'no oso hungkuno hiso nje hwapingo so'no ko lijwaofiwon'ngkisoso ⁴⁰sekwo ngko songo ne'no wonyoangkafo humayo hwapingo sohwo'nimo ni'mayo so'no nakwolaho liwo'ningkohofofoho.

Oso'no sekwo songo ne'no humayoso matipmmopiyo hwasoho.

⁴¹Olo hungkuno loso sekwo nje yofe woho'nonimantife'no maselalokuyohono. ⁴²O'o, ngko sekwoe yahino somne'no huno niyohoho. Sekwo Anitumne'no Nakwolaho lalokwofo. ⁴³Ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo'nji noponji se'ma'mentoheso, Ngko Anitu mta'ango hwo'nyoho selimentohefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo moho'nonimaso hwasoho. I hwe nom'nehwo kakoe huno mta'ni se'mahwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayoso ihwoso'no sekwo kakoe hungkunomo woho'nomantifeho. ⁴⁴Sekwo sekwoe yofe ho'noma'niwo'ningkohofofoho. I oso'no sekwo sekwoe yahino somne'no Anitu kako huno pipi kuyalofoho eso huno mosyafisiyo'njo liyalokwofo. O'o, kakoe syohofoho lalokwofo. Oso hiso'no sekwo Anitu ne anga'nohino sohomo simeho hi'ntnnono muyifitnehofo. ⁴⁵Tifi no'mo sekwoe honingkano somne'no hungkuno ikwolofone sopo ngko nje Mpohumo sekumne'no mulimnehono. O'o, Mouses sekwoe hungkuno ikwolofone sopo sekwoe wonyo somne'no Mpohumo ulonefoho. Hwapingoso sekwo huno ole syofisyalokwofo. Nakwo Mousesiye honingkano hungkunomo ito'no iningkwalokuhwono. Oso'no nakwo songo ne'no wonyoangkafo humayo so'no wotipemantanoho. Ose syofisyalokwofo. ⁴⁶I oso'no sekwo Mousesiye hungkunomo simeho hi'ntnnono nehopi uyontifijontentesi sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono nontapikutnnesohilo. Hwapingoso Mouses kako ngkine'no hungkuno mti'mokumentisofoho. ⁴⁷Oso hungkuno Mouses ifalifaliyo mtitmokumentiso somo sekwo nto'no miningkayo hwasi'manji sekwo nje

hungkunomo simeho hi'ntnnono pipi wotipeentifito. Awonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

Jisas kako a'amu 'faif tausen' (5000) somo wosopayo uyimentisofoho.

(*Matiyu 4:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17*)

6 Oso hohosohonta Jisas kako mijo ayo Ngkalili nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Oso mijo ayo yofe nom'neso Taipeliyasyoho. ²Oso Jisas nowahoningki hwe moya'mi pi'ningo engoso Jisasimo tifi iningkapmmentohofofoho. Hwapingoso yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso Jisas yahoningki uhwonimentohofofoho. A'amu mnokino'njo pi'ningo somo Jisas kako wopingo umokahoningki uhwonontifi iningkapmmentohofofoho. ³Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nakwo oso hopo sopo hwofiki'nyo we'e sopo kotosontani osopo humamentihwonefoho. ⁴Oso a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo ⁵sohwi we'enepi umo'nimonte'no imentisofoho. ⁵Jisas oso hwofiki'nyo hopo sopo nohumanto timo fe'nihwonimentisoso hwe moya'mi pi'ningo engoso Jisasiyepono sapontaningkofi uhwononto kako Filipimo ulimento, Olo hwe moya'mi lomne'no nakwo wosopayo mpe mti'mta'ni yanehwono. ⁶Oso hungkuno hiso Jisas Filipimo ko ulimentisoso Jisas kako yo'mayo yone so'no huno nto syafihu'mentisofoho. I oso'no kako Filipiye hunomo yamofu ulohom'no lonto oso hungkunoso ulohonimentisofoho. ⁷Jisas ose ulahoningki Filip kako ulimento, I, nakwo hamniyoho syoho iyo sikuno *tu hantilet* (200)

memjaofoso hi'njo'ntontentesi nakwo wosopayo mpe yihwasi a'amu fehohnjo sohwa wopayo we'e'nohini ningkuji a'amu fehohnjoso manyo'njo ikutnnesohilo. ⁸Ose ulahoningki Jisasiye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Entilu, Saimoun Pitafe koningkwa'wehwo sohwo Jisasimo ulimento, ⁹Olo hwomu lohwo kakoe wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inaniku kempinjo hufa'uyo so'nji mokosyohumunyo hweho. I oso'no olo a'amu pi'ningo engo lomne'no wopayo loso pipi uyanehwono. O'o, hopo'maho. ¹⁰Ose ulahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nimo nalimento, Sekwo hwe moya'mi somo ampo fosyohumamno ulimno. Ose nalimentisofoho. Oso hopo sopo hoja pi'ningo'njoponoho. A'amu hiso hojapo nohumantifi hwe'nohino sohwa *faif tausen* (5,000) humamentohofofoho. Moya'mi sofamo atofu majofoho.

¹¹Ose humentaningkofi Jisas kako oso wosopayo hiso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto oso a'amu hwe moya'mi hopi'nonohino somo yano ulofimentisofoho. Ose uyonto kako inaniku kempinjo hufa'uyo so'nji yano ulofimentisofoho. Oso wosopayo so'nji inaniku so'nji uyahoningki a'amu hofiko nonontifi simeho uhnimentisofoho. ¹²Hofiko wosopayoso nto ningkahoningkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwona'nimo nalimento, Sekwo oso wosopayo nonontifi nilifeefohofoso apa'no mihu'mokumno. Fehohnjo siki wehwoloho. ¹³Ose nelahoningki oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somta'ningo nilifee'mentohofoso sohwo ho'yo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'uyo somo mehu'mee'mmentihwonefoho.

⁸6:4 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

¹⁴Oso wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso Jisas imentiso so'no hwe moya'mi hofiko nuhwonontifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohumo Anitu hungkuno uyahoningki nalone'no hontohumalohwoneso olo huhweho. Ose hnnimentohofofoho. ¹⁵Ose hnnontaningkofi Jisas kako huno uyimento, Hofiko ngkimo aho yokumpohn'nyo nikekuji hofikoe hwe engomo menihumatipitnoho lonto kako'nohini hwofiki'nyopono kotasimentisofoho.

Jisas kako mijo ayo sopo hano emoimentisofoho.

(Matiyu 14:22-33; Mak 6:45-52)

¹⁶Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'ni nakwo mijo ayo momingo so'mne'no womentihwonefoho. ¹⁷Oso nohumentani Jisasimne'no wonyopi hontohumentani nakwo yofayokinomo kotasantani nakwo oso mijo ayo sopo Koponeyamne'no woka'mentihwonefoho. Nowekontaningkuhwoni ajwopo sikuno nto meehoningki Jisas nakumo komo'no mone'ma'mmentisofoho. ¹⁸Oso hohosohonta ifofo engo yahoningki mijo songo songo engo yonto mijo engo imentisofoho. ¹⁹Inomokomoyo sohwna'ni nakwo mijopo ne'no jonjempo jonjempe mjimiwako'mentihwoneso nakwo mijo ajwopo ne'no humentani uhwonimentihwoneso Jisas kako mijo ayo yofayokino'njo sopo hano nowentaningki uhwonimentihwonefoho. Ose uhwonontani iyoho engo nanimentisofoho. ²⁰I oso'no Jisas nakumo nalimento, Ngkonoho. Sekwo iyoho seningkuhwoloho. ²¹Ose nelahoningki nakwo utimano lontani imentihwoneso kako nakwo'njo ajwomo'mo humahoningki yofayokino

hiso nakwo wowantani humiyihwone sopone'no komo'no umentisofoho.

Hwe moya'mi hofiko Jisasimne'no hafihafe tipmmentohofofoho.

²²Mo'ningkanta hwe moya'mi mijo ayo momingo nongkihnta'ni humamentohofoso Jisasimo uhwonano lontifi hnnimentohofi, Fosi yofayokino anga'no wentono. I, oso homo somo kakoe inomokomoyo sohwanohini kotasimalofofoho. Jisasi'nji'maho hofiko'nohini kotasontifi humpo'malofofoho. Ose hnnimentohofofoho. ²³Oso hopo sopo Jisas kako wosopayo'no Anitumo isamoyoka ulonto a'amu homo somo yano ulofimentiso hopo sopo a'amuso nohumantifi uhwonimentohofoso yofayokino fiso Taipeliasnta'ango i'mofopahoningki uhwonontifi ²⁴Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji mohumunyo uhwonontifi hofiko Jisasimo wotipemano lontifi yofayokinomo kotasontifi Koponeyamne'no wako'mentohofofoho.

Jisas ole limento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho.

²⁵Nowakentifi mijo ayo nongkihnta'ni Jisasimo nto tipihwonimentohofoso sohonta Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwise, kiko olopo ne'no ntohonta pmmahnno hwosilo. ²⁶Ose ulahoningkofi kako ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Fosi ngko syoho wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso imale so'no sekwo nje hwapingo neso huno ehohosasesiyo'neso montipeantikuyohofoho. O'o, ngko wosopayo seajpmmale so'no apa'no wonejapono lontifi ntopeantikwofo. ²⁷Ose ulonto ulimento, Sekwo wosopayo piso imo'nyo'ne syoho tohohmtano'njo ikutoho. O'o, oso wosopayo songo ne'no humayo'ne

so'no syoho tohohmtanno'njo fiyikuno. Oso wosopayo hiso piso miyonehoho. Oso wosopayo hiso Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni wosejapmmnonoho. Ngko Anituye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohoho yalokwe so'no Anitu kako ngkine'no ole setihwalofoho, Ngko songo ne'no humayo'ne hwapingo hwo'nyoho.

²⁸ Ose ulahoningki hofiko Jisasimo ulimentohofi, Nakwo pipi ihwasi yanehwono Anituye syohosofo. ²⁹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye simeho wopingo umokano lifijo'manji sekwo olo syoho sejapmmntisoso fiyikuno. Sekwo oso hwe Anitu sekuyepono nihwatimentiso sohwo'nimo simeho hi'ntnnono ntapmno.

³⁰ Ose ulahoningki ulimentohofi, I kiko nom'ne wopingo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso yohojo'no'manji ou, nakwo ole wosyokufisyantanoho. Anitu kuhwotimentiso nehwosofo. Ose wosyokufisyantanoho. Oso'no pipi ihnehino. ³¹ Neyakwosa sohwa a'amu mohumunyo sopo hofiko nohumantifi hofiko wosopayo ahwomo mta'ningoso (*mona*) nimotofofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, Kako wosopayo ahwomo mta'angoso a'amuno uyimojofofo. Ose mti'mokumentohofofoho. ³² Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Mouses kako oso wosopayo ahwomo mta'angoso muyimmojofofo. O'o, nje Mpohwo uyimojo hweho. I olohonta kako ahwomo mta'ango wosopayo neso wosejapmmonte'no yalofoho. ³³ Oso wosopayo neso a'amufoho. Anitu kako ahwomo mta'ni hwaho lopo uhwatimentiso sohwo kako hwe

moya'mi hopi'nonohino somo songo ne'no humayo'ne unyo hweho.

³⁴ Ose ulahoningki ulimentohofi, Hwe engofo, oso wosopayo neso sikuno huhwo huhwi engolopohamo kiko fonejapohoho. ³⁵ Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo ulimento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo ne hwo'nyoho. A'amu hwahoponjo wosopayo niwo'ningkohofoso hofiko mijoho apa'no uyimontonoho. I oso'no a'amu ngkimo ni'masoso mijoho apa'no muyonefoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapososo kako mijo'ne apa'no mumo'nonehoho. ³⁶ I oso'no nje hwapingo ne so'no nto setihwamalefoho. Sekwo ngkimo ko nohonontifi simeho hi'ntnnono mantape'njo imalofofoho. ³⁷ A'amu fehohnjoso Anitu ngkimo ntapmmntisoso hofiko ngkine'no wonningkopantifeho. Oso a'amu homo somne'no wae meeo'mnehono. Ngkilaho mulimnehono. ³⁸ Hwapingoso ngko ahwomo mta'ni pmmntoheho nje huno mta'ni pmmntohe hwoni'maho. O'o, Anitu nihwatimentiso sohwoe hunomnohini iningkayo'ne pmmntohe hwo'nyoho. ³⁹ Anitu kako nihwatimentiso sohwo ole'ne'no umo'ningkohoho. Hwe moya'mi hopi'nonohinoso Anitu ngkimo nto ntapmmntiso kalohi ngko anga'no musikwajimnehono. O'o, ngko hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanti'meso hwangu no'mo sikuno ae'uyo somo ngko hofikimo nulikahm'me'no hofiko songo ne'no nohumantokutnnefoho. ⁴⁰ Ou, olo so'no Mpohwo kako umo'ningkohoho. Hwe moya'mi hopi'nonohino Kakoe Hwomu sohwo'nimo nohoningkuji nje hwapingo ne so'no simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko songo ne'no humayo'neso nomafikujo'no sikuno ae'uyo somo ngko hofikimo songo nulika'mnefoho. Ose ulimentisofoho.

⁴¹ Jisas kako ngko wosopayo ne ahwomo mta'ango hwo'nyoho ulimentiso so'no hofiko hofikoe simeho wonyo umo'ningkahoningki Jisasimne'no sitofu hungkuno hnnimentohofofoho. ⁴² Ole hnnimentohofi, Pipineto. Olo hwe lohwo kako Jousepiye hwomu Jisasiyoho. Kaningkwowho'ya'une'no nakwo huno nayohoho. Ngko ahwomo mta'ni pmmentohe hwo'nyoho eso hwasoyoso peho'no nelalofoho. ⁴³ Ose hningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo ngkine'no sitofu hungkuno hofiyoka peho'no hnnalokwofo. ⁴⁴ A'amu fihwo kako ngkimo tifi nningkaposo sohwo kakoe huno mta'ni moni'manehoho. O'o, nje Mpohwo ngkimo nihwatimentiso sohwo kako a'amu sohomo ngkiyepono mikingihwajiyoso kako ngkimo woni'ma'montonoho. Oseso oso hwe ngkiyepono Anitu lihwajoso sohomo ngko sikuno ae'uyo somo ulika'mnefoho. ⁴⁵ A'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwa ole mti'mokumentohofi, Hwe moya'mi hopi'nonohino somo Anitu kako hofikimo huno uyo'ne itihwanefoho. Ose mti'mokumentohofofoho. A'amu hopi'nono Anituye hungkuno upa'ningkuji kakine'no huno nto'no syafisyikujono hofiko ngkimo woni'mantifeho. ⁴⁶ I a'amu hopi'nonohinoso hofiko nje Mpohwo Anitu sohomo muhwonyo'njofoho. O'o, ngko'nohini Mpohwo'nji humunyo sohwo'nnohini kakimo uhwononji kakoe pone somta'ni pmmentohe hwo'nyoho.

⁴⁷ Hungkuno nehopi'nohini selalokweno. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntaposo sohwo kako songo ne'no humayo'neso hi'njo hweho. ⁴⁸ Ou, ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho. ⁴⁹ I seyakwosa sohwa hofiko oso hwaho a'amu mohumunyo sopo nohumantifi wosopayo ahwomo

mta'ni (*mona*) nimotofo sohwa hofiko hohonta nto pe'nimentohofofoho. ⁵⁰ I oso'no oso wosopayo ne ahwomo mta'ni a'amu nosohwo'manji kako songo ne'no nohumantihwone hweho. ⁵¹ Ngko oso wosopayo ne songo ne'no humayo'ne sohwo'ni ngko ahwomomo uliko'manji pmmentohe hwo'nyoho. Oseso a'amu fihwo kako oso wosopayo neso noso'manji kako songo ne'no humantihwonefoho. Oso wosopayo so'ne'no ngko sekumo selalokweso nje a'apahomne'no selalokweno. Hwapingoso ngko a'amu hwahoponjo somne'no poyo imo'ni'me'no a'amu ngkine'no simeho ntapifijo'manji hofiko songo ne'no nohumantokutnnefoho.

⁵² Ose ulahoningki a'amu Juta hofiko yoka hungkuno engo loma'mentohofofoho. Ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo kakoe a'apaho nejapososo pipi nanehwono. ⁵³ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi selalokweno. Sekwo nje a'apaho so'nji nje honiyo so'nji manifijo'manji sekwo songo ne'no humayoso motipihwonifitnnefoho. ⁵⁴ A'amu nje a'apaho so'nji nje honiyo so'nji nnososo kako songo ne'no humayo'neso hi'njofoho. Oso sikuno ae'uyo somo oso a'amu homo somo ulika'mnefoho. ⁵⁵ Hwapingoso nje a'apahoso wopayo ne pa'nyofoho. Nje honiyoso mijo ne pa'nyofoho. ⁵⁶ A'amu kako nje a'apaho so'nji nje honiyo so'nji nnososo ngko kakimo humahm'me'no kako ngkimo wonihumamontonoho. Oso a'amu hiso kako nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyofoho. ⁵⁷ Nje Mpohwo songo ne'no humaso sohwo kako nihwatimentiso so'no ngko nje Mpohwo yokumpohn'nyo so'nji songo humaleno. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako sikuno huhwo huhwi wosopayo'nji mijo'nji niwo'ningkiso hopaso kako

ngkine'no sikuno huhwo huhwi huno syanifisiyo'ningkuhwoso'manji kako nje yokumpohn'nyo nomahwosi songo wohumamontonoho. ⁵⁸Olo wosopayo ahwomo mta'ango lohwo'ni oso wosopayo seyakwosa sohwa hofiko a'amu mohumunyo sopo nimotofo pa'nyo hwo'ni'maho. O'o, oso wosopayo hiso mantifi nontifeso hofiko poyo nape'nimotofofoho. I oso'no olo wosopayo lohwo'nimo a'amu fihwo nnososo kako songo ne'no nohumantihwonefoho. ⁵⁹Jisas kako oso ango Koponeyammjo tajo ango somo humanto oso hungkuno hiso lutihwamentisofoho.

Jisas kako songo ne'no humayo'ne hungkuno hwapingo hweho.

⁶⁰Oso hungkuno homo somo Jisasiye inomokomoyo pi'ningo sohwo'ni nupo'nontani fehohnjoso hnnimento-hofi, Olo hungkuno loso tango we'e'njo hwo'maho. Hungkuno hwapingo neso nakwo huno monayohiyohoho. Haloho tihwo upo'monteto. ⁶¹Jisas kakoe inomokomoyo fehohnjoso oso hungkuno mjahnmentohofoso Jisas kakimo ko mulahoningkofi kako oso hiso'no huno uyahoningki hofikimo ulimento, Olo hungkuno ngko seloheso sekwoe hunomo wonyo lasemokohoho. Sekwo ngkimo wonihwoti'mofantifetaho. ⁶²I ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko nje ango ne sopone'no asomo sime sohonta sekwo ngkimo nonohonifitne'manji sekwo huno pipi seyoneto. ⁶³Anituye Towahuno sohwo kako'nohini songo ne'no humayo'neso hwapingo hweho. Sekwo oso hwe huhwo sohumta'ni womantifeho. Sekwoe a'apahomjo yokumpohn'nyo mosefo'manehoho. O'o, a'amu Anituye Towahuno momaso'njo sohwo kako songo ne'no humayoso motipemanehoho. I oso'no

sekwo Anituye Towahuno mayo so'no nto seloheso. Nje hungkunomo iningkafijoso sekwo songo ne'no humafitnefoho. ⁶⁴A'amu fehohnjo sekwo'njo ajwo so'mo humalofoso hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono montape'njo yalokwofo. Ose nalimentisofoho. Hwapingoso simo'mta'ango Jisas kako oso a'amu kakimo simeho hi'ntnnono muyifitne somne'no kako huno nto syafihu'mentisofoho. Oso'nji kako oso a'amu kakine'no tokoyo'ofolo ulohofone sohune'no huno umentisofoho. ⁶⁵Jisas a'amu huhwo sohwo nom'ne hungkuno ulimento, Sekwo fehohnjo soku ngkimo simeho montape'njo yalokwofo so'no ngko olo hungkuno hiloso nto seloheso olenoho. Nje Mpohwo kako a'amu somo momikinjosehwajiyo'njo yoso'manji sekwo ngkiyepono mapofitnefoho.

⁶⁶Oso hungkuno hiso Jisas kako ulahoningki kakoe inomokomoyo pi'ningoso kakimo uhwati'mofontifi humpo'mentohofofoho. Hofiko kako'nji hano apa'no memayofoho. Nihu'nahone uhwati'mo'mentohofofoho. ⁶⁷Oseso Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo'ni nimo nalimento, Sekwo huhwasi wonihwoti'mofantifetaho. ⁶⁸Ose nelohoningkahoningki, Saimoun Pita ulimento, Hwe Engofo, Nakwo tihwoepono humpeenhwono. O'o, kiko'nohini songo ne'no humayo'ne hungkunoso hi'njo hwosoho. ⁶⁹Jije hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwono. Nakwo huno ole nayohoho. Kiko Anituye hwomu ne sohwo si wopingo'nohini hwosoho. ⁷⁰Ose ulahoningki Jisas nalimento, Nje inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo'ni ngko sehwo'ni mentohe hwasoho. I oso'no ngko sehwo'ni anga'nohino sohwo'ni towahuno wonyo Seten

mta'angoso hi'njo hwosoho. Ose nalimentisofoho. ⁷¹Oso hungkuno Jisas nalimentisoso kako Jutas, Saimoun Isikaliyoutiye hwomumne'no nalimentisofoho. Hwapingoso Jutas huhwo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo ko inomokomojo sohwo kako aku ikinji ehumanto Jisasimne'no tokoyo'ofu uloho'mentisofoho.

**Jisas kakoe homningkwa'wehwosa
Jisasimo simeho hi'ntnnono
muyimmentohofofoho.**

7 Oso hohosohonta Jisas kako hwaho Ngkalili sopo nowento hano emoimentisofoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo wofonjosyano lontifi yahoningkofi kako hwaho Jutiya sopo hano memoyo'njo imentisofoho. ²Oso a'amu Jutaso hofikoe sikuno iyoho humayo nom'ne engoso mofonepo umo'nimonto imentisofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosa hofiko hwapife ango molontifi humamotofo sohonta Anitu hofikimo hofiyo mokosyohumamojo so'no huno syafisiyo'ne sikunofoho. ³Oseso Jisas kakoe homningkwa'wehwosa kakimo sitofo hungkuno ulimentohofi, Kiko olo hwaho Ngkalili lopo sopo nohumahotoho. O'o, kiko hwaho Jutiya'ne'no sohoji osopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso kiko yohojo'no a'amu pi'ningoso kikimo kohoningkuji jije yofe engo umo'nimontonoho. ⁴Kiko yofe engo woma'mo lohoji'manji olo hiyaso lo'mo peho'no humahno. Kiko yofe engo ne hi'njo hwosi'manji kiko yo'mayo wonyoangkafoso a'amu hopi'nonohino somo fitihwaho. Ose ulimentohofofoho. ⁵Hwapingoso homningkwa'wehwosa huhwanji Jisasimo simeho hi'ntnnono mummentohofofoho. ⁶Jisas hofikimo ulimento, Ngko ango Jelusalemne'no utihwa'nyopo simne sikunoso

m'mofapefoho. I sekwo yo'mayoso uyano likuji'manji sekwo a'amu hwahoponjo soku sikuno engolopohamo sekwoe sikunofoho. ⁷Olo hwaho lophonjo hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko sekumne'no simeho tohino mosejopalokuyohoho. O'o, simeho tohino ngkimnohini ntopantokwofo. Hwapingoso yo'mayo yahino wonyo hofiko iwo'ningkohoho so'no ngko lijwaofiwo'ningkohe so'no simeho tohino ntapiwo'ningkohofofoho. ⁸Nje ningkwahwoso sohwaso sekwo nosikuji sekwo oso sikuno iyoho humayo engo somo fisihwonamno. I, ngko oso sikuno iyoho humayo engo somo mosihwonamnehono. Nje sikuno ngko siyo'neso nto'no mmo'nyofoho. ⁹Jisas kako ose ulonto oso hwaho Ngkalili sopo humamentisofoho.

**Jisas kako oso Sikuno Engo
hofiyakwosa hwapife ango
molimentohofoso somo
sihwajamentisofoho.**

¹⁰Jisas homningkwa'wehwosa sohwa hofiko oso Sikuno Engo somne'no sikwato lohofahoningkofi Jisas kako huhwo simentisofoho. I oso'no kako utihwa'nyopo simentiso'maho. O'o, hiyaso'mo simentisofoho. ¹¹A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso Sikuno Engo somo humawo'ningkohoho sopo humantifi Jisasimne'no hafihafe tipentifi a'amu somo ulohonimentohofi, Jisas kako nti'mo humaho. ¹²Hwe moya'mi pi'ningo engoso hofiko mtitofu mtitofu syohumulawentifi a'amu fehohnjoso ole limentohofi, Jisas kako wopingo hweho. A'amu fehohnjoso ole limentohofi, Jisas kako a'amumo hwasyo hungkuno liku'mofiwo'ningkiso hweho. Ose limentohofofoho. ¹³I oso'no a'amu hopi'nonohino hofiko hwe engo sohwanne'no iyoho uningkahoningki

hofiko hungkuno utihwa'nyopo mahnnimentohofofoho.

¹⁴Oso Sikuno Engo iyoho humayo ajwo sopo Jisas kako Anituye tajo ango engo somo noswonto a'amu somo utihwa'nyopo hungkuno loma'mentisofoho. ¹⁵A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nantifi yomo yontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo kako huno engo loso nti'mta'ni tipema'masoto. Kako nakwoe sikule ango hungkuno atofu lutihwawo'ningkuhwone somo masyuyo hweho. ¹⁶Ose hningkahoningkofi Jisas kako hofikimo ulimento, Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango moselalokuyohono. O'o, Anitu kako ngkimo nihwatimentiso sohwo ntahoningki selalokweno. ¹⁷A'amu fihwo kako Anituye hungkunomo uningkamo loso sohwo kako olo nje hungkuno lomne'no kako huno ole uyono. Hungkuno loso kakoe huno mta'ningo'maho. O'o, Anituye huno mta'ningofoho. Kako huno ose uyono. ¹⁸Hwe fihwo kako kakoe huno mta'ni yo'mayo loso yoso sohwo kako yofe engo woma'mo lihwosi walimontonoho. I a'amu fihwo kako oso a'amu lihwatimentiso sohwoe yofe engoso sekwo noho'nomapitne'ento selalokuso'manji kako hwasyo hungkuno moselalofiyoho. Honingkano wonyo ane hweho. ¹⁹Jisas ose ulonto ole ulimento, Hohonta Mouses kako seyakwosamo Anituye honingkano hungkuno uyimentisofoho. I oso'no sekwo hopi'nonohino soku oso honingkano hungkuno somo hwotoho fentifi nto'no miningkayo'njo imotofokuyoho. Sekwo ose imentohofu so'no sekwo ngkimo peho'no wofonjonisyantife'no yalokwofo. ²⁰Ose ulahoningki hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Kikimo tihwo

wofonjakohumontolo. Awonoho. Kiko towahuno wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwasoho. ²¹⁻²³Hofiko ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sikuno iyoho humayo fihumo ngko hwe mnokino'njo sohomo wopingo umokumentohe so'no sekwo simeho tohino ntapiwon'ningkohofofoho. I oso'no sekwo soku sikuno iyoho humayo somo syoho iwo'ningkohofokuyoho. Seyakwo Mouses sohwo honingkano hungkuno ole seajpmmento, Sekwo sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino aho nom'ne mta'ni hufa'u memjaofihwoso'no mo'ningkanta hwomu milongo sohwo a'apaho somo sihu fikolopmno. I Mouses oso hungkuno somne'no hwapingo hwo'maho. O'o, seyakwosa mta'angofoho. I oso'no oso sikunosoma memjaofihwoso'no sikuno iyoho humayo so'manji sekwo oso sikuno somo syoho iwo'ningkohofihwasoho. Sekwo oso ko iwo'ningkohofu so'no ngko hwe sohomo wopingo umokumentohe oso sikuno somo sekwo ngkine'no simeho tohino peho'ne ntopantokwofo. ²⁴Sekwo yo'mayo yahino somo uhwoningkuji wonyofoho eso komo'no likutoho. O'o, sekwo simo'mo hwapingo ne so'no huno nto'no ikwesiyafisyikuji sekwoe hunoso yano nto'no mpopmno. Ose ikuju'no sekwo yahino wonyo so'nji wopingo so'nji huno nto'no wotipemantifeho. Ose ulimentisofoho.

A'amu fehohnjoso hofiko ole limentohofi, Olo hwe lohwo Anitu lihwatimentiso lohwolikeno.

²⁵Hwe moya'mi fehohnjo Jelusalem sopo humamotofoso ole hnnimentohofi, Olo hwe lohomo a'amu hwe engo sohwa wofonjosyano lontifi iwo'ningkohofu lohwohaho. ²⁶I uhwonimno. Kako utihwa'nyopo lohofonto kakoe hungkuno lontaningki hofiko yoka hungkuno mu-

lalokuyohoho. I nakwoe hwe engo sohwa hofiko olo hwe lohumne'no Anitu uhwatimentiso hweho ose kosyofisyalokwofo. ²⁷ Ose hnnontifi nom'niso ole hnnimentohofi, I oso'no olo hwe lohwoe hwaho loponjo ango ne so'no nakwo huno nayohoho. Oso hwe Anitu uhwatimonnoho nalimentiso so'no kako i'lofape sohonta kakoe hwapingo so'no nakwo huno nto'no monayonefoho. Ose hnnimentohofoho.

²⁸ Jisas kako Anituye ango engo somo ajwo'mo nohumanto a'amu somo mango engo ulimento, Sekwo ngkine'no huno seyohoho. I sekwo nje ango sopone'no huno moi'wonoho. I oso'no nje hwapingo neso nje Mpohwo ngkimo nihwatimentiso sohune'no sekwo huno nto'no maseyohiyohoho. Ngko nje huno mta'ni pmmentohe hwoni'maho. O'o, nje Mpohwo kako nihwatimentiso sohwo kako yo'mayo yahino ne so'no hwapingo hweho. I sekwo kakimo huno ito'no maseyokuyoho. ²⁹ Ngko'nohini kakine'no huno moi'wonoho. Hwapingoso ngko kako'nji nohumentai kako huhwo ngkimo lonihwatimentiso so'no pmmentohe hwo'nyoho.

³⁰ Ose ulahoningki hofiko kakimo impe untofantifi ko imentohofoso a'amu fiho kakimo aho mokisahumentisofoho. Hwapingoso Jisas kakoe sikunosommo'nyofoho. ³¹ Hwe moya'mi pi'ningoso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohomo Anitu uhwatimentiso sohwo nopihwoso'no kako olo hwe lohwoe yokumpohn'nyo somo uyakolo'montolaho. O'o, awonoho. Olo hwe oloho hweho. Ose hnnontifi tifi iningkamentohofoho.

A'amu itokuso'njo sohwamo Jisasimo impe intofo'ne lihwatimentohofoho.

³² A'amu Falisi sohwa oso hungkuno a'amu Jisasimne'no hnnimentohofohomo somo upa'nontifi hofiko'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwantnne'no hofiko Anituye ango engo somjo a'amu hwapife tifo'njo sohwamo Jisasimo impe intofo'ne lihwatimentohofoho. ³³ Lihwatimentohofoso'no Jisas kako huno uyahoningki kako a'amu kako'njoponjo somo ulimento, Sikuno we'enehwo ngko sekwo'nji wosimonnoho. Nohumahm'mo ngko nihwatimentiso sohwoepono asomo wawomonnoho. ³⁴ Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafihafe ko tipifijoso manohonifitnnehofo. Hwapingoso oso ango ngko nu'mo humame sopo sekwo moni'mapitnnefoho. ³⁵ Ose ulahoningki a'amu Juta sohwafe hwe engo sohwa ole hnnimentohofi, Oseso olo hwe lohwo kako ntente we sopo uhwonantanto nakwo huno uhwonyosofo. Kako a'amu Ngkilik sohwafe hwaho sopo nowehwosi a'amu Juta oso hopo sopo humawo'ningkohoho so'nji a'amu temtitofo kengo Ngkilik so'njimo kakoe hungkunoso wolutihwamtolikeno. ³⁶ Ole nalohi, Sekwo ngkine'no hafihafe ko tipifijoso manohonifitnnehofo. Ose nalonto ole nalohi, Sekwo ango ngko humame sopo sekwo moni'mapitnnefoho. Oso hungkuno nalisoso hwapingo neso pehomto. Ose hnnimentohofoho.

Mijo songo ne'no humayo'ne hungkunofoho.

³⁷ Oso sikuno nihu'no engo iyoho humayo ae'uyo sohonta Jisas nolikafonto mango engo ole ulimento, A'amu mijo'no umonosono

sohwo kako ngkiyepono nopihwosi ngkinta'ni wannono. ³⁸A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu ngkine'no simeho hi'ntnnono ntaposo sohwo kakoe simeho so'mo mijolimo hopa imo'ningkuhwosi oso mijo songo ne'no humayo'neso hano loho'nawo'nnyofoho. Ose mti'mokumentohofoho. ³⁹Mijo'no Jisas ulimentisoso Anituye Towahuno Wopingo somne'no ulimentisofoho. A'amu simeho hi'ntnnono unyo sohwa hofiko Anituye Towahuno mapitnne'no ulimentisofoho. I oso'no Jisas kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo so'nji momaso'njo oso'no Anitu kakoe Towahuno a'amu homo somo muyo'njo imentisofoho.

Hwe moya'mi sofanni ajwopo hotito'mentohofofoho.

⁴⁰Hwe moya'mi fehohnjo sofanni Jisasiye hungkuno upa'nontifi ole hnnimentohofi, Ou, nehopeho. Oso hwe sohomo Anitu hungkuno uyahoningki nalone sohune'no hontohumawo'ningkuhwoneso olo huhweho. ⁴¹Ose hnningkahoningkofi nom'ne a'amuso ole hnnimentohofi, Olo Kilaisiyoho. Anitu kako ahwomo mta'ni uhwatimentiso hweho. Ose lahoningkofi nom'neso ole hnnimentohofi, O'o, Kilais kako hwaho Ngkalili sopo m'mofaponehoho. ⁴²I a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa olo hiso'no yoloho mti'mokumentohofofoho. Kilais kako hwe engo Ntefitiye temtifo i'mofapihwosi oso ango Mpetilehem Ntefit humamojo hopo sopo u'mofapmmontonoho. Olo hwe lohwo kako Ngkalili sopo i'mofapmmentisofoho. Oso huno hwasyo syafihu'mentohofofoho. ⁴³Oseso a'amu Jisasimne'no huno kengo kengo

syafisyontifi hwe moya'mi hofiko Jisasimne'no hotito'mentohofofoho. ⁴⁴A'amu fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo impe untofosyano lontifi ko imentohofoso a'amu fihwo Jisasimo aho mokisahumentisofoho.

A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofofoho.

⁴⁵Oseso a'amu hwapife tifo'njo sohwa hofiko a'amu Falisi sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwafe pone'no asomo nopahoningkofi hwe engo sohwa yoka ulimentohofi, Sekwo Jisasimo impe mintokwape pipi yohoho. ⁴⁶Ose ulahoningkofi hwapife tifo'njo sohwa ulimentohofi, Jisas kako hungkuno wonyoangkafo lisoso nakwo hungkuno oso pa'nyoso nakwo mupa'ningkohoyihwono. ⁴⁷Ose ulahoningkofi a'amu Falisi sohwa ulimentohofi, I sekwo huhwahnji Jisasimo simeho uyahoningkofi hwasyo honingkanomo ipesemotasesotaho. ⁴⁸I nakwo hwe engo sohwna'nnonji a'amu Falisi sohwna'nnontnne hwe fihwo kako Jisasimo simeho hi'ntnnono unyo sohomo lihwonelokwofo. Nihu'no awonoho. ⁴⁹Olo a'amulo Jisasimo simeho uyalokwofo sohwa hofiko Mousesiye honingkano hungkuno somo huno muyofoho. Oso'no Anitu a'amu homo somo tohino uyimontonoho. Oso hwasyo hungkuno ulimentohofofoho.

⁵⁰Nikoutimos kako hohonta Jisasimo u'ma'mentiso sohwo kako huhwo a'amu Falisi hweho. Kako hofiko'nji nohumanto ulimento, ⁵¹Nakwoe honingkano hungkunoso ole naliwo'ningkisotaho. A'amufe hungkuno mupa'nyo'mta'ni tohino siki uyo. Ose naliwo'ningkisotaho. O'o, simo'mo kakoe hungkuno yoloho neso upa'ningkuhwasi yo'mayo iwo'ningkiso so'no huno nto'no nayih-

waso'no u, osohonta kako'ne hungkuno nano womtitofantanoho.

⁵²Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, I kiko huhwo hnonnji Ngkalili nta'ango hwasilaho. Anituye hungkunomo atofa fiso. Atofo lohoji olo so'no huno wotipema'monnoho. A'amu Anitu hungkuno uyihwoso'no nalone sohwo hwaho Ngkalili sopu m'mofaponehoho. Oseso kiko huno wotipema'monnoho. ⁵³Ose ulahoningkofi hofiko hofikoe angopono humpo'mentohofofoho.

A'mu hwa'nte siye hungkunofoho.

8 [Oso sikwo'miyo somo Jisas kako hwofiki'nyo Oulif sopu simentisofoho. ²Mo'ningka sohonta imingo'nji Jisas apa'no Anituye tajo anga engo somo asomo noponto simentisofoho. Hwe moya'mi hopi'nonohino Jisasimo u'mahoningkofi Jisas kako ampo nohumanto kakoe hungkunoso lutihwamentisofoho. ³Ose lutihwentaningki a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko ape hwa'ntesimo ipemotasantifi Jisasi'njo ajwopo uhumatimentohofofoho. Oso apesi kako nom'ne hwe'nji saho fonyowentaningki hwe engo sohwa uhwonimentohofofoho. ⁴Oseso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwaso, olo ape losi hufo yontaningki uhwonimalohwonyoho. ⁵Mousesiye honingkano hungkunoso ole nalimento, Hwoya'mi yahino wonyo'njo ose somo sojo mehwaso wofonjonyano. Ose nalimentisofoho. I oso'no kiko huno pipi kiyohoho. Pipi yanehwono. ⁶Hofiko Jisasiye hunomo yamofa ulohofa'ne oso ulohonimentohofofoho. Huno ole syafihu'mentohofi, Jisas kako Mousesiye honingkano hungkunomo mtihupe so'manji nom'ne hungkuno

kengo naloso'manji nakwo kakimo impe untofantanoho. Ose syofisyahoningki Jisas kako ingku'nohumanto kako kakoe ajo'miyo'nji hwahomo ifalifaliyo mti'mokumentisofoho. ⁷Hofiko Jisasimo ne'no ne'no ulohoningkahoningkofi Jisas kako nolikafonto ulimento, A'amu fihwo honingkano wonyo nihu'no aneso sekwo'njo ajwo lopo sojo simo'mjoso a'mu simo woho'namofono. ⁸Ose ulonto kako apa'no ingku'nohumu lohofonto hwahomo apa'no ajo'miyo'nji ifalifaliyo mti'mokumentisofoho. ⁹Hofiko Jisasiye hungkunomo upa'nontifi a'amu anga'no anga'no hotahumentohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa simo'mo hotoswopahoningkofi hwe nom'ne sohwa hofiko tifi hotahumentohofofoho. A'amu hopi'nonohinoso Jisasimo uliko'mahoningkofi Jisas kako'nohini nohumentaningki oso a'musi kako Jisasiye simanopo ne'no loho'mentisofoho.

¹⁰Jisas nolikafonto a'mu simo ulimento, Olo a'mu losi, a'amuso nti'mo humalofo. A'amu anga'nohinoso kikimo poyo wokumokano makiloho liyohoho.

¹¹Jisas ose ulahoningki a'musi ulimento, Hwe Engofo, a'amu ose manjofoho. Hopi'nono nto humpehofo. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko huhwo'ni poyo makumokohoyohono. Kiko nowehoji oso wonyo hiso apa'no iy-ono. O'o, honingkano wopingo'nohini fiyohoho. Ose ulimentisofoho.]

Jisas olo hwaho lopone pomponaho hweho.

¹²Jisas a'amu somo hungkuno apa'no ulimento, Ngko olo hwaho lopone pomponaho hwo'nyoho. A'amu ngkimo tifi nningkaposo sohwo kako sikwo'mjoho'mo memoyonehoho. O'o, kako songo ne'no humayo'ne pomponaho hi'njo

hweho. ¹³Ose ulahoningki a'amu Falisi sohwa ulimentohofi, Kiko kikine'no hnniwo'ningkino hwasoho. Oseso nakwo huno monayohoyohoho. Jije hungkuno nehohopitikeno, hwasotikeno. Nakwo huno monayohoyohoho. ¹⁴Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko ngkine'no hnnalokweno. I oso'no nje hungkuno ne'njofoho. Hwapingoso ngko nje hwapingo ne pmentohe spono huno niyohoho. Oso'no ngko ango nosimne sopone'no huno niyohoho. I oso'no sekwo nje hwapingo ne spono huno maseyohoyohoho. Ngko hano umne sopone'no sekwo huno maseyohoyohoho. ¹⁵Sekwo a'amu hwahoponjofe yahinomo yano ilofiwo'ningkohofihwasoho. I ngko a'amufe yahino somo oso hopa yano milofiwo'ningkiyohe hwo'nyoho. ¹⁶I oso'no ngko nom'ne a'amumne'no yano ilo'me'manji ngko nto'nohino ulo'mnoho. Hwapingoso ngko'nohini'maho. O'o, nje Mpohwo nihwatimentiso sohwo'nji nohumentai yalokuhwoyo. ¹⁷Sekwoe honingkano hungkuno somo ole wo'nnyofoho. A'amu hufa'u hwa'u hungkuno afa'nohini lisoso nakwo huno ole wonayono, Sikoe hungkunoso ne'njofoho. Ose wo'nnyofoho. ¹⁸Ngko ngkine'no hungkuno hnniwo'ningkohefoho. I nje Mpohwo nihwatimentiso sohwo kako huhwo nje hwapingo so'no liwo'ningkiso hweho. ¹⁹Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Jije Mpohwo nti'mo humaho. Ose ulahoningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo ngkine'no huno nto'no mosyafisiyo'njohwasi kalohi sekwo nje Mpohwo huhune'no huno mosyafisiyo hwasoho. Sekwo ngkine'no huno nto'no seinyohwasi'manji ou sekwo nje Mpohwo huhune'no huno nto'no waseyimontonoho.

²⁰Oso hungkuno hiso Jisas kako Anituye tajo ango engo hamniyoho'njo ango ajwo sopo lohofonto hwe moya'mi somo hungkuno lutihwamentisofoho. Kako utihwa'nyopo ko humentaningki a'amu kakimo impe mintafe'njo imentohofofoho. Hwapingoso kakoe sikuno poyo imo'nyo'ne sikunoso mmo'nyofoho.

Ngko ume sopo sekwo mafitne hwasoho. Jisas ose ulimentisofoho.

²¹Jisas kako nom'ne hungkuno apa'no ulimento, Ngko ume sohonta sekwo ngkine'no hafihafe wonyopi wonyopi wotipeentifeho. Sekwo sekwoe honingkano wonyo somo poyo nope'ningkuji sekwoe wonyo somjo tohino somo ne'no human-tokutnnefoho. Oso'no sekwo ngkimo moni'mapitnnehofo. ²²Ose ulahoningki a'amu Juta sohwa hnnimentohofi, Oso hungkuno nelalokunjoso hwapingo neso pehoto. Ole nelalofoho. Oso ango ngko u'mo humame sopo sekwo mafitnnehofo. Pipineto. Kako kakimo wofonjahinimtolikeno. ²³Ose hningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo enjwa'mta'ango kuyoho. Ngko yokintahoponta'ango hwo'nyoho. Sekwo olo hwaho loponta'ango kuyoho. Ngko ahwomo mta'ango hwo'nyoho. ²⁴Oso'no ngko ole nto selohefoho. Sekwo poyo pe'ningkuji sekwoe wonyoso wawo'montonoho. Mpohwo kako ngkimo nihwatimentiso so'no sekwo simeho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji sekwoe wonyoso wawo'montonoho.

²⁵Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Kiko tihwosilo. Ose ulahoningkahoningkofi Jisas ulimento, Ngko oso hwe so hwo'nyoho. Simo'mo nto selimentohe so hwo'nyoho. ²⁶I sekwoe yahino wonyo somne'no hungkuno pi'ningo hi'njo

hwo'nyoho. I oso'no hwangu oso yahino somne'no hungkuno yano selofimnefoho. I olohonta yo'mayo nihwatimentiso sohwo ntimentiso so'nohini waselimonne'no yohono. Kakoe yahinoso ne'njo hweho.

²⁷ Jisas ose ulahoningki hofiko Jisas Anitumne'no hofikimo ulimentiso so'no huno muyo'njo imentisofoho. ²⁸ Oseso Jisas hofikimo ulimento, Hwangu sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni fonjanisyikuji oso hohosohonta sekwo ngkine'no huno ole seyonefoho. U, oso hwe Anitu uhwatimentiso sohweho. Sekwo huno ose wotipemantifeho. Ngko nje huno mta'ni yo'mayo syohoso imentohe'maho. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo ntimentiso so'nohini selimentohefoho. ²⁹ Mpohwo kako nihwotimentiso sohwo kako ngko'nji humaho. Yo'mayo iwo'ningkoheso Mpohwo kakoe simeho wopingo umokiyo'ne iwo'ningkohe hwo'nyoho. Kako monisikwajonehoho. ³⁰ Ose ulahoningki hwe moya'mi pi'ningo engoso oso hungkunoso upa'nontifi Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

Hungkuno neso sekumo wopingo wasemokumontonoho.

³¹ A'amu Juta fehohnjoso Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofoso somo Jisas ole ulimento, Sekwo simeho nehopi ntapikujono sekwo nje hungkunomo tifi nehopi iningafijoku'manji sekwo nje inomokomoyo ne kuyoho. ³² Nje hungkuno nehopi somo huno seyoso'manji oso hungkuno hiso sekwoe yahino wonyoso kilo'mokomokosyehumamojo somta'ni usihutofosema'montonoho. ³³ Ose ulahoningki hofiko Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe neyakwo Apiloham sohwoe imu hwona'nyoho. Nom'nihwo nakumo ntohonta

kilo'mokomokonesyohumamojo.

Awonoho. Oso'no kiko peho'no nalohino, Nje hungkunoso sekumo usihutofasema'montonoho. Pipineto. ³⁴ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu hopi'nonohino honingkano wonyo'njo somo oso honingkano wonyo hiso hofikimo kilo'mokomokosyohumamojofoho. Oso'no oso a'amu hiso hofiko oso honingkano wonyo sohwoe syoho ulohofiyopa'nyofoho. ³⁵ A'amu syoho ulohofiyosohwo kako kakwo'yohwoe syohoso ulohofisoso kakoe hwe engo'njo nihu'nahone humayo'ne hwo'maho. O'o, kako syoho ulohofiyonohino hweho. I oso'no hwe engo sohwoe hwomu sohwo'nohini engolopohamo humawo'ningkohoho. ³⁶ Oso'no Anituye Hwomu sohwo'ni ngko sekumo honingkano wonyo somta'ni isihutofasema'meso nom'nihwo sekumo mokilo'mokomokosyehumanehoho. O'o, nihu'no awonoho. Nje a'amu ne nto imo'ningkohofoho. ³⁷ Sekwo Apilohamiye imu sohwo'nyoho liwo'ningkohofoso'no ngko huno niyohoho. Apiloham sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. I oso'no nje hungkuno so'no nakwolaho lontifeso sekwo ngkimo wofonjonisyantife'no yalokwofo so'no sekwo Apilohamiye imu ne hwasi'maho. ³⁸ Ngko nje Mpohwo'nji nohumanji yo'mayo ntahoningki losetihwawo'ningkohe hwo'nyoho. I oso'no sekwo sekwoe seningkwohwo ne sohwoe yahino somo nomantifi yalokwofo.

Seningkwohwo sohwo Seteniyoho. Jisas a'amu Juta somo ose ulimentisofoho.

³⁹ Jisas ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Nakwoe mpohwo sohwo Apilohamiyoho. Ose

ulahoningkofi Jisas ulimento, I sekwo Apilohamiye imu ne hwasi'manji sekwo Apiloham imojo yahinoso sekwo ikutnesohilo. ⁴⁰Yo'mayo hungkuno nehopi Anitu ntahoningki ngko seliwo'ningkohe hwo'nyoho. Oso hungkuno homo somo sekwo nakwolaho lontifi wofonjonisyatife'no yalokwofo. Apiloham kako a'amumo wofonjahumonto miyommentisofoho. ⁴¹O'o, sekwo sekwoe seningkwowho ne sohwoe yahinomo iningkowalokwofo.

Ose ulahoningki ulimentohofi, Nena'wohisi hwa'nyo yonto nakumo tipenema'mentiso hwonani'maho. Naningkwowho anga'nohino sohwo Anituyoho. ⁴²Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo Anitu seningkwowho ntentesi sekwo ngkimo simeho ntapikutnesohilo. Hwapingoso ngko Anitu'nji nofosyohumanji pmmentohe hwo'nyoho. Nje huno mta'ni pmmentohe hwoni'maho. O'o, Anitu kako nihwojahoningki pmmentohe hwo'nyoho. ⁴³Sekwo nje hungkunomo huno nto'no mosyafisiyo'njo peho'neto. Hwapingoso sekwo nje hungkunomo upa'nontifeso nakwolaho lontifeso haloho maposo'njo hwasoho.

⁴⁴Sekwoe seningkwowho sohwo Seteniyoho. Sekwo yokumpohn'nyo yoho'nontifi sekwoe seningkwowhoe yahinomo tifi iningkowalokwofo. Kako simo'mta'ango a'amumo wofonjahumo limojo hweho. Kako hungkuno ne'njo somno ngkilaho limojo hweho. Hwapingoso yahino neso kakoe simeho mo'mo momnauyoho. Kako hwasyo hungkuno'nohini limojo hweho. Kako yo'mayo hwasyo hungkunoso hwapingo hweho. ⁴⁵I ngko sekumo hungkuno nehopi ko selahoningko sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono montopalokuyohofo. ⁴⁶Ngko honingkano wonyo yoheso'no tihwo wantimontolo. Awonoho. I

oso'no ngko hungkuno nehopi'nohini seliwo'ningkohe'manji sekwo nje hungkunomo simeho hi'ntnnono montape'njo peho'ne yalokwofo. ⁴⁷Anituye mehomi ne sohwa hofiko Anituye hungkunomo haloho pewo'ningkohofoho. I sekwo Anituye mehomi hwasi'maho. Oso'no sekwo kakoe hungkunomo haloho maposo'njo hwasoho. Jisas ose ulimentisofoho.

**Jisas ulimento, Apiloham
mmo'nyo sohonta ngko ne'no
humamote hwo'nyoho.**

⁴⁸Ose ulahoningki a'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo sitofo ulimentohofi, Ihwoni, nakwo kikine'no hungkuno nehopi liwo'ningkuhwono. Kiko a'amu Someliya pa'nyo hwosoho. Kiko mewoso hwosoho. Seteniyeye towahuno wonyoso kikimo ehuhnnakumo'nyo hwosoho. Nehopi liwo'ningkuhwono. ⁴⁹Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko towahuno wonyo ane hwo'nyoho. O'o, ngko nje Mpohwoe yofe engo ho'nomalokweno. I sekwo nje yofemo hwotoho nifeentokwofo. ⁵⁰Nje yofe ho'noma'nyo'ne ngko syoho miyalokuyohono. O'o, Anitu kako nje yofe engo umokumontonoho. I a'amu yo'mayo wonyo ngkine'no huno syafisiyo'ningkohoho so'no Anitu kako tohino yano ulofiyonefoho. ⁵¹Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no iningkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumantihwone hweho.

⁵²Ose ulahoningki a'amu Jutaso Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni, kiko towahuno wonyoso nehopi hi'njo hwosoho. Apiloham kako poyo pe'nimentiso hweho. I a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo huhwanji pe'nimentohofoho. I

oso'no oleso peho'no lalokuno. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no iningkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumantihwone hweho. Oso hiso peho'no lohino. ⁵³Kiko neyakwo Apiloham poyo pe'nimentiso sohumo yakolo'nnyo hwsilaho. I kiko oso a'amu Anitu hungkuno uyahoningki lontifi pe'nimentohoho sohwamo uyakolo'nnyo hwsilaho. Kiko tihwo pa'nyo umonimonji lalokuno.

⁵⁴Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, I ngko nje yofe engo imokinanti'mtentesi nje yofeso engo'maho we'e'nohine-sohilo. I oso'no sekwo naningkwohwo Anituyoho liwo'ningkohoho sohwo kako nje yofe engo nimokalofoho. ⁵⁵I oso'no sekwo Anitu ne sohumo huno maseyo hwasoho. Ngko kakine'no huno niyohoho. Ngko ole lonti'mtentesi, Ngko Anitu sohumo huno maniyohoyohoho. Ngko ose lonti'mtentesi ngko sekwo hopa hwasyo hungkuno'njo hwo'nnesohilo. I oso'no ngko Anitu ne sohumo huno nyahoningki kakoe hungkunomoti iningkowalokweno.

⁵⁶Seningkwohwo Apiloham sohwo kako Anituye hungkunomohaloho po'mentiso so'no kako ngko olo hwaho lopo pmne'no huno uyahoningki so'no kako ngkimo timo nehopi nohonimentisofoho. Oso'no kako ngkine'no simonyo imentisofoho. ⁵⁷Ose ulahoningki a'amu Jutaso ulimentohofi, Soswo *fifti* (50) mokiyakolofe hwsoho. Kiko Apilohammo timo uhwonimentohino hwsilaho. Hungkuno hwasyo lalokuno. ⁵⁸Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Apiloham kako mmo'nyo sohonta ngko humamote hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. ⁵⁹Oseso hofiko sojo nomantifi Jisasimo wofonjosyano lontifi ko imentohofoso Jisas kako

a'amu pi'ningo engo'njo so'mo hiyaso ifohuni ifohuni lohofonto mempono swapmmentisofoho.

Jisas kako hwe timp'i'nyo sohumo wopingo umokumentisofoho.

9 Jisas kako hano emoyonto hwe timp'i'nyo fihumo uhwonimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kona'wohi aswo mayoso timp'i'nyo humoma'mentisofoho. ²Jisas oso hwe huhwo sohumo uhwoningkahoningki Jisasiye inomokomoyo sohwona'ni kakimo ulohonimentihwoni, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, oso hwe sohwo timp'i'nyoso peho'ne imo'nnyoto. Kako honingkano wonyo imofonto imo'nimentisotaho. Kaningkwohwo'ya'u honingkano wonyo imo'mentisiyomo imo'nnyotaho.

³Inomokomoyo sohwona'ni ose ulahoningkuhwoni Jisas nalimento, O'o, olo hwe lohwoe timp'i'nyo imo'nyo hwapingoso kakoe honingkano wonyo mta'ango'maho. Kaningkwohwo'ya'uye honingkano wonyo mta'ango'maho. O'o, olo timp'i'nyo imo'nyo hwapingoso Anitu kako olo hwe lohomo kakoe yokumpohn'nyo utihwa'nyopo uyimo limentisofoho. ⁴Ose ulonto kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Mofehi'nyo ne'no lohofontaningkuhwosi nakwo yo'mayo syoho Anitu ngkimo nihwatimentiso sohwo nejapmmentisoso komo'no uyano. Sikuno mehwo'so'no nakwo syoho miyanehwono. ⁵Ngko olo hwaho lopo nohumentani'mo olo hwaho lophonjo pomponaho pa'nyo hwo'nyoho.

⁶Ose nalonto kako hwaho we'eso nomanto memijo hwahomo uyati'mofonto yoko'nyo imokonto timp'i'nyo sohwoe timopo uloho'mentisofoho. ⁷Ose ulohofonto ulimento, Kiko nowehoji oso mijo ayo Silouam sophonjo somo mijo fiyoma'nyo. Ose ulimentisofoho. Oso mijo yofe Silouamiyoso hwapingoso

olenoho, Lihwajiyofe'nefoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako mijopo nowento mijomo yoma'nonto asomo nosaponto kako timo wopingo honimentisofoho.

⁸Hohonta oso hwe huhwo sohwo kako timpi'nyo nohumanto honingkano momingo sopo nohumentaningki a'amu nopasantifi nopawentifi yontaningkofi kako hofikinta'ni hamniyoho yo'mayo so'no jomo ulimojo hweho. Oso a'amu huhwo sohwanji oso a'amu hwe timpi'nyo sohwo kakoe ango afaponta'ango sohwanji hofiko hnnimentohofi, Pipilo. Olo hwe lohwo kako honingkano lopo nofosyohumanto nakumo hamniyoho yo'mayo so'no jomo naliwo'ningkiso lohwohoho. ⁹Ose hnningkahoningkofi a'amu fehohnjoso ole limentohofi, Ou, olo hwe lohwo sohwo olo huhweho. I nom'nihwo ole limentohofi, O'o, awonoho. Oso hwe huhwo sohwo pa'nyo hwolikeno. Ose lahoninkofi oso hwe timpi'nyo wopingo umokumentiso huhwo sohwo ole ulimento, Ngko olo huhwo'nyoho.

¹⁰Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Jije timo wopingo kumo'ningkisoso pipi yohinoto. ¹¹Ose ulohoningkahoningkofi kako ulimento, Oso hwe Jisasiyoho liwo'ningkohoho sohwo kako hwaho'nji memijo'nji iwolo'mokonto kako nje timopo ntohofisofoho. Kako nantohofonto ntohi. Kiko nowehoji mijo ayo Silouam mta'ni mijo fiyoma'nyo. Ose ntahoningki ngko nowenji mijo yoma'ningkoheso nje timo wopingo nimo'ningkohoho. Timo yo'mayo somo uhwoningkohono. ¹²Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Oso hwe huhwo sohwo nti'mo humaho. Ose ulahoningkofi kako ulimento, Kakoe humayo sopone'no ngko huno maniyohoyohoho.

¹³Ose ulahoningki hofiko oso hwe timpi'nyo emmojo sohomo a'amu Falisi

sohwafepono ipemotamentohofofoho. ¹⁴Hwapingoso oso sikuno somo Jisas kako oso hwaho memijo'nji iwolo'mokonto hwe sohwoe timo wopingo umokumentisoso sikuno iyoho humayo somnoho. ¹⁵Hofikoe ango sopo i'mofapontifi hofiko kakimo apa'no ulohonimentohofi, Jije timo wopingo imo'nyoso pipi yonji honimahnnoto. Ose ulahoningkofi kako ulimento, Kako hwaho yoko'nyoso nomanto nje timopo ntohofahoningki ngko mijo yoma'nimaleso ngko timo honimalefoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁶A'amu Falisi fehohnjo sohwa ole limentohofi, Oso Jisas huhwo sohwo kako sikuno iyoho humayo somo syoho iwo'ningkiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Kako Anitu mta'ango hwo'maho. Ose lahoninkofi nom'nihwa ulimentohofi, I kako nakwoe honingkano wonyo'mta'ango hwo'manji kako olo wonyoangkafo nakwo miyiwo'ningkuhwone loso pipi imasoto. Ose lontifi hofiko hwasyopo hotitofontifi yoka hungkuno hnnimentohofofoho.

¹⁷Oseso a'amu Falisi sohwa hofiko oso hwe huhwo sohomo apa'no ulohonimentohofi, Oso hwe jije timo wopingo kumokumaso sohunne'no kiko huno pipi kiyohoho. Ose ulohoningkahoningkofi kako ulimento, Oso hwe huhwo sohomo Anitu hungkuno uyahoningki naliwo'ningkiso hweho. Ose ulimentisofoho. ¹⁸Oso a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso hwe timpi'nyo emmojo sohwoe hungkunomo simeho hi'ntnnono mumentohofoho so'no hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Olo hwe lohwo kako timpi'nyo memmojo hweho. O'o, nom'ni hweho. Ose syafisyontifi kaningkwowho'ya'umne'no joho ulimentohofofoho. ¹⁹Joho ulontifi ulimentohofi, Oloso sikoe hwomutaho.

Kona'wohi aswo ma'mentiso sohonta timpi'nyo ma'mentiso hwo'manji i olohonta kakoe timo wopingo pipi imo'ningkohoho. ²⁰Ose ulohoningkahoningkofi kaningkwowho'ya'u siko ulimentisiyo, Nekwo huno ole eyohoho. Oloso nekwoe hwomu hweho. Kona'wohi aswo ma'mentiso sohonta kako timpi'nyo ma'mentiso hweho. Oso'ntnne nekwo huno eyohoho. ²¹I oso'no olohonta kako timo pipi yonto honingkohoho. Oso'no nekwo huno meyohoyohoho. I oso a'amu kakoe timo wopingo umokumaso sohune'no oso'ntnne nekwo huno meyohoyohoho. I sekwo nekwoe hwomu sohomo ulohonimno. Kako engo nto imo'nimentono. Kako kakine'no sekumo hungkuno waselono.

²²Oso hungkuno kaningkwowho'ya'u ulimentisiyo hwapingoso hofiko Jutafe hwe engo sohwanne'no iyoho unimentisofoho. Hwapingoso oso hwe engo sohwa olo hungkuno nto kotiku'mentohofi, A'amu fihwo kako Jisasimne'no kako Kilaisiyoho. Anitu uhwatimentiso hweho lijwaofoso'manji hofiko oso a'amu huhwo sohomo tajo ango mta'ni wae yaopitnefoho. ²³Oso hungkuno nto kotiku'mentohofi so'no kaningkwowho'ya'u ulimentisiyo, Nekwoe hwomu engo nto imo'nimentiso hweho. Kakimo ulohonimno.

²⁴Ose ulimentisiyo so'no hwe engo sohwa hofiko oso hwe timpi'nyo emmojo sohune'no apa'no johu ulontifi ulimentohofi, Olo wonyoangkafo imo'nimaso so'no kiko Anituye yofe'nohini foho'nomaho. Jisasiye yofe noho'nomahotoho. Kako hwe honingkano wonyo'njo hweho. ²⁵Ose ulahoningkofi kako ulimento, Jisas kako honingkano wonyo'njo hwohikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso'no ngko olo'nohini huno niyohoho. Hohonta ngko timpi'nyo humamote

hwo'nyoho. Olohonta ngko timo nto'no honalokweno. ²⁶Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Kako kikimo pipi kiloho'masoto. Kako jije timo wopingo pipi kumokumasoto. ²⁷Ose ulahoningkofi ulimento, Oso hungkuno hiso ngko nto selimalefoho. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'njo imalofihwasoho. Sekwo apa'no upo'nantifi'no lolalokwofo. Sekwo kakoe inomokomoyo umo'nantifi'no lolalokwofo. ²⁸Ose ulahoningki hofiko hungkuno wonyo ulimentohofi, Kiko kiko'nohini kakoe inomokomoyo hwosoho. I oso'no nakwo Mousesiye inomokomoyo hwona'nyoho. ²⁹Anitu kako Mousesimo hungkuno ulimentiso so'no nakwo huno nayohoho. I oso'no olo Jisas lohwo kako nti'mo i'mofapmmentiso hwolo. Nakwo huno monayohoyohoho. ³⁰Ose ulahoningkofi kako pisopisaho lonto ulimento, Oso hwe sohwo kako nje timo wopingo nimokumaso lohune'no sekwo kakoe hwapingo i'mofapmmentiso so'no sekwo huno maseyoho hwasoho. ³¹I olo so'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako a'amu honingkano wonyo'njo sohwafe hungkunoso mupo'nalofiyoho. I oso'no a'amu fihwo kako Anitumo hwomtame ulofiwo'ningkiso sohwo kako Anituye hungkunomo tifi ining kayo so'no kako Anituye simeho wopingo imokuwo'ningkiso osohomo Anitu kakoe hungkunomo haloho upo'nalofoho. ³²Simo'mta'ango sikuno memjao'moponto mpoyo olo pa'nyoso mawo'nnyoponoho. Hwe fihwo kona'wohi ma'mentiso sohonta timpi'nyo meesyoso sohwoe timoso hwangu hwe nom'nihwo wopingo umokonefoho eso mupa'nyofoho. ³³I Anitu oso hwe huhwo sohomo mihwatimentiso'manji kako oso wonyoangkafo ntoho'masoso miyihwonesohilo. ³⁴Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Kiko

tohwo'nanjwo mehomi hwasoho. Nihu'no wonyo hwasoho. Kiko Anituye hungkuno wolonetihwamonntaho. Mpano. Ose yokumpohn'nyo ulontifi kakimo wae yao'mentohofofoho.

**A'amu simeho hi'ntnnono ane
sohwo timp'i'nyo hwafoho.**

³⁵ Oso hwe timp'i'nyo emmojo sohomo hwe engo sohwa tajo ango somta'ni wae yao'mentohofoho so'no Jisas upa'nonto oso hwe sohumne'no tipihwononto ulimento, Kiko A'amufe Hwomu sohomo simeho hi'ntnnono luyalokuno. ³⁶ Ose ulahoningki ulimento, U, Hwe Engofo, oso A'amufe Hwomu sohwo tihwolo. Kiko yoloho ntohojo'no ngko kakimo simeho hi'ntnnono uyimonnoho. ³⁷ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko nto nohoningkohino. Ngko olo huhwo'ni kilalokweno. ³⁸ Ose ulahoningki kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko simeho hi'ntnnono kijopalokweno. Ose ulonto kako hwomtame ehumanto Jisas-ye yofe ho'noma'mentisofoho.

³⁹ Oseso Jisas nohumanto a'amu hopi'nonohino somo ulimento, Ngko olo hwaho lopo pmmentoheso a'amu olo hwaho loponjofe yahino somo yano ilofone pmmentohe hwo'nyoho. Oseso a'amu Anituye yahino yo'mayo so'no nto tipema'mentihwone so'no nakwo huno hwapingo'nji'nwoho. Nom'ne huno songo tipemayo'ne syoho engo peho'ne yanehwono. Nakwo timp'i'nyo'ni'maho. Ose liwo'ningkohofoso hofiko timp'i'nyo hwafoho. Hofikoe timp'i'nyo hisomo ujo wehontojwahumonji pmmentohono. I a'amu Anituye yahino yo'mayo so'no nakwo huno'nji'maho lontife oso a'amu hofiko timp'i'nyo pa'nyo ko huhwo hofiko huno wopingo tipemayo'ne syoho engo yalokwofo. I ngko honingkano ito'nohino somo hofikimo utihwamonji pmmento

so'no hofiko huno wopingo tipemayo'ne syoho engo yalokwofo so'no hofiko timo honyofoho. ⁴⁰ Ose ulahoningkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisasi'njo mofonepo humamentohofoho sohwa oso hungkuno hisomo upa'nontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo sohwo'ni timp'i'nyo hwona'ntaho. Ose lolalokuno. ⁴¹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo ole lontifijontentesi, Nakwo Anitumne'no huno nto'nohino nainyo hwona'ni'maho. O'o, nakwo a'amu timp'i'nyo pa'nyo hwona'nyoho. Ose lontifijontentesi sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no tohino momapitnnesohilo. I oso'no sekwo ole lalokwofo. Nakwo Anituye yahino somne'no huno hwapingo'njo hwona'nyoho. Nakwo timo honyo hwona'nyoho. Oseso sekwoe honingkano wonyo somne'no tohino nomapitne hwasoho. Ose ulimentisofoho.

**Yahu 'sipsip' ilojo'ne
pahnnimo hungkunofoho.**

10 Jisas nohumanto ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako yahwolojo kuso sopo masyuyo'njo sohwo kako nom'nepo kotasyihwosi swoso sohwo kako hufone hweho. ² Oso yahu kakwo'yohwo ne sohwo kako kuso ne sopo syuwo'ningkiso hweho. ³ A'amu kuso sopo mokosyohumawo'ningkiso sohwo kakwo'yohwo ne sohomo uhwoningkuhwosi wohwosampo'montonoho. Kakwo'yohwo nosyuhwosi yahu mehomi hopi'nonohinoso hofikoe yofe anga'no anga'no ulihwoso'no kakwo'yohwo sohwoe mampaho upa'ningkuji kakwo'yohwo sohomo tifi uningkoswantifeho. ⁴ Kakwo'yohwo sohwo yahu somo mempono ipemotaswonto kako simo'mo upeehoningkuhwosi yahuso

kakoe mampahomo upa'ningkuji tifi uningkwantifeho. ⁵Yahu hiso hofiko a'amu nom'nehumo miningkwantifeho. Hwapingoso hofiko mampaho nom'ne kengo upa'ningkuji hiyaso'mo wowantifeho. ⁶Jisas oso pahnnimo hungkuno ko ulahoningki a'amuso hofiko hwapingo ne so'no huno mosyafisiyo'njo imentohofofoho.

Jisas kako yahu mehomimo mokosyohumayo wopingo hweho.

⁷Oseso Jisas kako hungkuno homo somjo yolohoso ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Ngko yahu mehomife hoku'yo hwo'nyoho. ⁸A'amu ngko m'mofape sohontajo i'mofapmmentohofoso hofiko hufo'ne i'mofapmmentohofofoho. I oso'no nje yahu mehomimi neso osohwafe mampaho somo haloho maposo'njofoho. ⁹Ngko Jisas sohwo'ni hoku'yo hwo'nyoho. A'amu ngkimo nu'manto kako hoku'yo sohwo'nimo noswahoningki ngko oso a'amu somo wopingo nomokosyohumahm'me'no kako wopingo ne'no nohumantihwonefoho. Oso a'amu somo kakoe wonyo somjo tohino somta'ni usihutofoma'monnoho. Oseso oso a'amuso kako nosyuhwosi noswapihwosi ihwosi wosopayo wanimontonoho.

¹⁰A'amu hufo'nohinoso hofiko siki mapifitnnehofo. O'o, hofiko yahu hufo ikuji wofonjosityantife'nofoho. Nihu'no wonyo umokantife. I oso'no ngko nje yahu mehomimi somo songo ne'no humayoso uyimonji pmentohe hwo'nyoho. Yo'mayo tango nje mehomimi somo ko u'masoso hofiko nje ahomo humawo'ningkohofoho so'no hofiko simeho wopingo engo yamo'nnyofoho. ¹¹Ngko yahu mehomimi mokosyohumayo wopingo hwo'nyoho. A'amu yahu

mehomi mokosyohumayo wopingo sohwo huno ole syafisiwo'ningkiso, Nje mehomimi poyo nope'nifitnnoho lonji ngko hofikimo ufo'mayo'ne wape'nimonnoho. ¹²A'amu hamniyoho syoho'nohini iwo'ningkiso sohwo kako yahu somo nomokosyohumentaningki sikijo nopahoningki a'amu huhwo sohwo kako hiyaso li'mofiwo'ningkiso hweho. Hwapingoso kako yahu mokosyohumayo hwapingo hwo'maho. Kakwo'yohwo hwo'maho. Oso'no sikisiwojo sohwo kako yahu somo toho lofototo'meefahoningki yahuso hiyaso humpewo'ningkohofofoho. ¹³Hwapingoso oso a'amu huhwo sohwo kako hamniyoho'nohini syoho iwo'ningkiso hweho. Kako yahu somne'no huno mosyafisiyo'nji iwo'ningkiso hweho.

¹⁴⁻¹⁵Ngko yahu mehomimi mokosyohumayo wopingo hwo'nyoho. Nje Mpohwo kako ngkine'no huno uyalokunjoso ngko kakine'no huno niyohoho. Oso pa'nyoso ngko nje mehomimi ne somne'no huno nto'no niyohoho. Hofiko ngkimo huno nto'no uyohoho. Nje mehomimi somo ufo'mayo'ne ngko poyo wape'nimonnoho. ¹⁶Nje mehomimi fehohnjoso olo tojo somo mohumunyoponoho. Oso hiso'nji ngko utima'mo hofiko nje mampaho somo haloho wopectifeho. Oseso oso yahu nom'ne so'nji nem'no afa'no umo'nantifeho. Hofikoe mokosyohumayo sohwo kenga'nohino hwo'nyoho. ¹⁷Ngko nje yahu mehomimi somne'no poyo pe'ni'mo ngko apa'no songo wolika'monnoho. Ose yalokwe so'no nje Mpohwo kako simeho engo ntopalofoho. ¹⁸A'amu fihwo kakoe huno mta'ni mofonjonisyanehoho. O'o, ngko nje mehomimi lomo ufo'mayo'ne poyo wape'nimonne'no yohono limentohe so'no hofiko ngkimo wofonjonisyantifeho. Nje Mpohwo

kako olo hilo so'no ntonto kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentiso so'no ngko poyo pe'nyo'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho. Ngko apa'no songo likafo'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho.

¹⁹Ose ulahoningki a'amu Jutaso oso hungkuno homo somo upa'nontifi apa'no hotito'mentohofofoho.

²⁰A'amu fehohnjo pi'ningoso ole hnnimentohofi, Towahuno wonyoso kakimo ehuhnamofiso'no kako ilohofalofoho. Kakoe hungkunomo peho'no upo'nalokwofo. ²¹I oso'no a'amu fehohnjoso ole hnnimentohofi, Olo hungkuno Jisas liso loso a'amu towahuno wonyo'njo oso hwa mta'ango'maho. U, towahuno wonyoso hofiko a'amu timpi'nyo somo wopingo umokumontolaho. Awonoho. Ose hnnimentohofofoho.

**A'amu Jutafe hwe engo sohwa
hofiko Jisasimne'no mangohwa
imo'nimentohofofoho.**

²²Oso anggo Jerusalem sopo nom'ne Sikuno Engo iyoho humayo'ne i'mofapmmentisofoho. Oso Sikuno Engoso hofiko hohonta Anituye tajo anggo engo somo hano hwasayo'ne huno syafisiyo'nefoho. Oso hohosohonta kwongkwongonjohontanoho.

²³Jisas kako osopo nohumanto kako tajo anggo engo somjo mempo anggo hiso Soulomouniyefoho liwo'ningkohofofoho. ²⁴Jisas osopo hano emoyontaningki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimo ehofomokomantifi ulimentohofi, Nakwo jije hwapingo so'no huno akwe'no syafisyihwoneso yolohoso ntohonta wonalimonnto. Anitu ngko hwe uhwatimonnoho nalimentiso sohwasilaho. Yoloho fonaso.

²⁵Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Yolohoso nto selimentohefoho. I oso'no

sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. Yo'mayo syoho wopingo nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji iwo'ningkohe somo sekwo nuhwoningkuji Anitu uhwatimentiso lohweho likutnnesohilo. ²⁶I oso'no sekwo nje yahu mehomi hwasi'maho. Oso'no sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. ²⁷Nje yahu mehomiso hofiko nje mampaho nupa'nontifeso ngko hofikine'no huno niyahoningki hofiko ngkimo tifi nningkapiwo'ningkohofofoho. ²⁸Nje mehomi homo somo ngko songo ne'no humayoso uyimentohefoho. Oso'no hofiko tikanomo mafitnnefoho. O'o, a'amu fihwo nje aho somta'ni nje mehomi hisomo wae meenimofonefoho. ²⁹Hwapingoso mehomi hiso nje Mpohwo Anitu sohwo kako ngkimo ntapmmentisofoho. Mpohwo kakoe yokumpohn'nyoso yo'mayo somo hwofilo'nnyo hweho. Oso'no a'amu fihwo kako oso mehomi homo somo Mpohwoe aho somta'ni wae meeofonefoho. ³⁰Ngko huhwo'ni nje Mpohwo'nji afa hwo'nyoho.

³¹Ose ulahoningki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimo wofonjosityano lontifi sojo ma'mentohofofoho. ³²Sojo nomahoningkofi Jisas ulimento, Nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji ngko syoho wopingo pi'ningo iwo'ningkohe somo sekwo uhwoniwo'ningkohofoho so'no syoho ntisomne'no wofonjonisyantife'no yohoho.

³³Ose ulahoningkahoningki hofiko ulimentohofi, Nakwo jije syoho wopingo so'ne wofonjokisyantane'no miyalokuyihwono. O'o, kiko Anitune'no sitofo ulalokuno so'no nakwo wofonjokisyantanoho. Kiko a'amu olo hwaho lopo nta'ningo hwasoho. I

oso'no kiko ole nalohino, Ngko Anitu hwo'nyoho nalohino hwasoho.

³⁴Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sekwoe honingkano hungkuno somo anitu kako nom'ne hwe engo sohwanne'no ole ulimento, Sekwo anitu hwasoho. ³⁵I nakwo huno ole nayohoho. Anituye hungkunoso ne'njofoho. Oseso Anitu kako oso a'amu kakoe hungkuno uyimentiso huhwo sohwo sekwo anitu hwasoho ulimentisoso hungkuno nehopeho. ³⁶I oso'no ngko Anitu nihwatimentiso sohwo'ni ngko Anituye hwomu hwo'nyoho selimentohe so'no sekwo Anitumo sitofo ulalokuno eso peho'ne ntantikwofo. ³⁷Sekwo soku, ngko nje Mpohwoe syoho miyo nohoningkuji'manji sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montape'njo uyantifeho. ³⁸I oso'no ngko nje Mpohwo Anituye syoho yalokweno. Oseso nje hungkuno selalokwe losomo sekwo ngkine'no simeho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso ngko i'me'no oso syoho homo somo nohoningkuji oso syoho imesomo simeho hi'ntnnono uyifitnefoho. Ose ifijo'manji sekwo huno wopingo ole wosyofisyantifeho. Ngko'nji nje Mpohwo'nji siko afafoho. Ngko huhwo'nne'no Anituyoho wosyonifisyantifeho. Mpohwo ngkimo nihumaho. Ngko Mpohumo humaleno. ³⁹Ose ulahoningki hofiko Jisasimo impe untofano lontifi ko imentohofoso Jisas kako hofikimo uliko'manto umentisofoho.

⁴⁰Jisas kako asomo wento Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Joun kako hohonta syoho yonto a'amumo mijo kiyoma'mojo sopo ki'mofamentisofoho. Kako noki'mofawento osopo humamentisofoho. ⁴¹Osopo Jisas kako nohumentaningki

hwe moya'mi pi'ningo engo hofiko kakimo u'mantifi hnnimentohofi, Joun kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso miyo'njo hweho. I oso'no yo'mayo hungkuno olo hwe lohune'no nalimentisoso ne imo'ningkohoho. ⁴²Ose hnnontifi hwe moya'mi pi'ningo engoso hofiko oso hiso'no Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

Lasalos kako poyo pe'nimentisofoho.

11 Hwe filhwo kakoe yofe Lasalos. Kako ango Mpetani sopo nohumanto mnokino engo tipema'mentisofoho. Oso ango hopo sopo Maliya'nji Mota'nji siko'nopee'i sikoe angoponoho. ²Oso a'mu Maliya hisi kako tifi no'mo nakwoe hwe engo Jisasiye sifemo hwonemijo usisyonto kakoe mijiyo sawemo so'nji sosayo usipo'mentisofoho. Oso hwe Lasalos kako mnokino'njo sohwo kako Maliyafe koningkwa'wehweho. ³Oseso Lasalos kako mnokino tipemahoningki kaisifa'u siko Jisasimne'no hungkuno ole lihwatimentisi, Hwe Engofo, jije ningkwahwo Lasalos sohwo mnokino'njo hweho. Ose lihwatimentisiyefoho. ⁴Lihwojahoningki Jisas kako hungkuno homo somo nupa'nonto a'amu somo ulimento, Olo mnokino loso nihu'nahone poyo pe'nyo'ne'maho. O'o, Anituye yokumpohn'nyoso utihwa'nyopo uhwonyo'nefoho. Anituye Hwomu sohwo'ni yofe engo mayo'nefoho. Ose ulimentisofoho.

⁵Jisas kako Mota'nji konampi Maliya'nji Lasalosijontnne'no simeho engo uyimentisofoho.

⁶Jisas kako Lasalos mnokino'njo hweho ko upa'nonto kako oso ango humamentiso sopo nom'ne sikuno hufa'u humamentisofoho. ⁷Sikuno hufa'u memjaofahoningki Jisas kakoe inomokomoyo sohwo'na'nimo

nalimento, Nakwo hwaho Jutiya Lasalosiye ango sopo asomo wosihwano.

⁸Ose nelahoningki kakoe inomokomoyo sohwna'ni ulimentihwoni, Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, a'amu Jutiya sopenjo hwe engo sohwa hofiko kikimo sojo wokufonjantifi imalofo sopeno'no kiko asomo wosihwantane'no lonalohino.

⁹Ose ulahoningkuhwoni Jisas kako pahnnimo hungkuno kakoe sikuno syoho iyo'ne ole nalimento, Mofehi'nyo lonto pomponaho yonte sopo a'amu hofiko hano emoyikujoso mopiwahupitnnehofo. Hwapingoso hofiko olo hwaho lophonjo pomponaho somo yo'mayo yo'mayo uhwon-alokwofo. ¹⁰I oso'no a'amu hofiko sikwo'mjoho'mo hano emoyontifi hofiko piwasyiwo'ningkohofohofo. Hwapingoso pomponaho anefoho. Oseso nje syohomne'no Anitu pomponaho ntopalokuso somo simeso mopiwahu'mnehono.

¹¹Ose nalonto tifi ole nalimento, Sekwo upa'nimno. Nakwoe a'amu Lasalos sohwo saho nto fosyawentono. I oso'no ngko nu'mo kakimo ulikofamne hwo'nyoho. ¹²Ose nelahoningki kakoe inomokomoyo sohwna'ni ulimentihwoni, Hwe Engofo, kako saho nehopi fosyaweso'manji kako wopingo umo'nimontonoho. Ose ulimentihwonefoho. ¹³Jisas kako Lasalos poyo nto pe'nimaho huno ose ko uyahoningki saho fosyaweho nalimentiso so'no inomokomoyo sohwna'ni nakwo nakwoe hunoso ole syafihu'mentihwoni, Lasalos sohwo kako saho nehopi fosyowentaningki nalohoho syafihu'mentihwonefoho.

¹⁴Oso'no Jisas kako yoloho ole nalimento, Lasalos sohwo poyo nto pe'nimaho. ¹⁵I sekwo ngkimo simeho hi'ntnono ntapifitne'nji

Lasalos kako poyo pe'nimaso sopo ngko mohumayoso wopingofoho nningkohoho. I oso'no olohonta kako poyo pe'nimaso sopeno'no wosihwano.

¹⁶Ose nelahoningki Toumas hufa'u mehomi imo'nimentiso sohwo kako nom'ne inomokomoyo sohwna'nimo nalimento, Nakwo hwaho Jutiya sopo a'amu Jisasimo sojo'nji wofonjosyano lontifi yalokwofo sopeno noho wosihwano. Nakwo Jisasi'nji poyo umo'nano. Ose nelahoningki nakwo Jisasi'nji simentihwonefoho.

A'amu poyo pe'nyo somo apa'no ulikafihwosi songo ne'no humayo'ne hwapingo sohwo Jisasiyoho.

¹⁷Oseso Jisas kako ango Mpetani sopo si'mofonto kako honingkanopo lohofahoningki a'amuso hofiko ulimentohofi, Lasalosiye pijafoso sokimomo ne'no nowentaningki sikuno osofosofahu'no memjao'masofoho. Ose ulimentohofohofo. ¹⁸Oso ango Mpetani sopo ango Jelusalem mofoneponoho. Honingkanoso sawemopo'maho, hufa'u sihune *kiloumitaponoho*. ¹⁹A'amu Juta pi'ningoso ango Jelusalem mta'angoso hofiko Mota'nji Maliya'njiyepono koningkwa'wehwo pe'nimentiso so'no hofiko sikoe simeho wopingo umo'nyo'ne humotaho'ne womentohofohofo.

²⁰Mota kako hungkuno ole upa'nimento, Jisas ntopohoho. Ose upa'nonto komo'no nowento Jisasimo honingkanopo uswo'ningkahoningki Maliya kako angomo humohumantisofoho. ²¹Mota Jisasimo uswo'nonto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, kiko olopo humantontentesi nje ningkwahwo poyo mape'ningkuhwonesohilo. ²²I oso'no ngko huno niyohoho. Kiko yo'mayo so'no Anitumo jomo ulisoso kako yo'mayo kiko ihneso wokijapmmononoho huno niyohoho.

²³Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso'no jije ningkwahwo apa'no songo wolika'montonoho. ²⁴Ose ulahoningki Mota ulimento, Ngko huno ole niyohoho, Sikuno ae'uyo somo a'amu likapijo sohonta Lasalos huhwo nolikafone hweho. ²⁵Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko a'amumo apa'no songo ulikafo so'nji songo ne'no humayo so'nji ngko hwapingo hwo'nyoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapinyoso kako poyo ko pe'noso sohwo kako songo ne'no wohumamontonoho. ²⁶A'amu hofiko olo hwaho lopo songo humalofoso hofiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko poyo mape'nifitnehofo. Olo hungkuno kilalokwe losomo simeho hi'ntnnono luyalokuno.

²⁷Ose ulahoningki Mota kako Jisasimo ulimento, Ou Hwe Engofo, kiko Kilais sohwosi, Anitu kako olo hwaho lopone'no hwe fihwo sefo'mayo'ne uhwosopo'monnoho nalimentiso sohwohne'ne'no ngko kikine'no simeho hi'ntnnono kijahopohono. Kiko Anituye Hwomu Kilais hwasoho.

Jisas kako humotaho limentisofoho

²⁸Mota ose ulonto kakoe angopo asomo nowento konampi Maliyamo joho ulahoningki Maliya kakimo u'mahoningki Mota hofiyoka ulimento, Nekwoe Letihwayo sohwo kako noponto kikine'no joho kilalofoho. ²⁹Maliya ose upa'nonto komo'no mokolikapo lohofonto Jisasিয়েpono umentisofoho. ³⁰Jisas kako angone sopo m'mofapmmmentisofoho. O'lo, Mota uswo'nimentiso sopo humohumantisofoho. ³¹A'amu Jutaso hofiko Maliya'nji angomo nohumantifi Maliyamo simeho tango uyoso'no kako'nji humohumantohofoso hofiko kakimo uhwoningkohofoso kako

komo'no likafonto mempono nto poswahoningki uhwonontifi hofiko kakimo uhwonontifi hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Kako koningkwa'wehwoe pijafo ho'nahumalofo sopo humotaho walimonjitikeno ose syafihu'mentohofohofo.

³²Maliya kako Jisas humentahonjo so'mne'no wento Jisasimo uhwononto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo hwoomtame ehumanto ulimento, Hwe Engofo, kiko olopo humantontentesi nje ningkwahwo sohwo poyo mape'ningkuhwonesohilo.

³³Jisas kako Maliya humotaho lontaningki uhwononto uhwoningkisoso a'amu Juta kako'nji humahwofoso humotaho nto mjolimiwahoningkofi uhwononto kako kakoe simeho tango uyahoningki ³⁴ulimento, Sekwo nti'mo ho'nahumalofo. Ose ulohoningkahoningki ulimentohofi, Hwe Engofo, kiko nopohoji uhwoae. ³⁵Ose ulahoningkofi Jisas kako humotaho limentisofoho. ³⁶A'amu Juta fehohnjoso Jisas kako huhwo humotaho lontaningki uhwonontifi hnnimentohofi, Ihwoni, kako Lasalos sohomo simeho mikunimposo uyimojo hweho. ³⁷I a'amu nom'nihwa ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu timp'i'nyo somo wopingo umokumentiso hopaso kako Lasalosimo ufo'mantontentesi Lasalos kako poyo mape'ningkuhwonesohilo. Sifoto hungkuno ose hnnimentohofohofo.

Jisas kako Lasalosimo apa'no songo ulika'mentisofoho.

³⁸Oseso Jisas kako simeho tango engo apa'no uyahoningki Lasalosiye pijafo ho'nahumentohofoso sopo umentisofoho. Oso hopo sopo Lasalosiye pijafo ho'nahumentohofoso sokimo hoku'yo sopo sojo ewafo engoso nomantifi pijwahu'mentohofohofo. ³⁹Jisas oso hopo sopo nohumanto ulimento,

Olo sojo pijwohumalofo loso wae feeopmno. Ose ulahoningki hwe poyo pe'nimentiso sohwoe konanisi Mota ulimento, Hwe Engofo, kakoe pijafu ho'nahumalohwoneso oso sikuno osofosofahu'no nto memjao'masoso kakoe pijafoso pisakino'njofoho. ⁴⁰Ose ulahoningki Jisas ulimento, Olohonta nto kilohefoho. Kiko ngkine'no simeho hi'ntnnono ntapiso'manji kiko Anituye yokumpohn'nyoso uhwonimonnoho. Ose nto kilohefoho. ⁴¹Motamo ose ulahoningki hofiko sojo ewafo engo mehwsosmpeehumentohofofoho.

Nomewosompesyahoningkofi Jisas kako ahwomomo uhwononto a'amu kakoe mampaho upa'nyo'ne ole ulimento, Nje Mpohwo sohwoi kiko nje hungkunomo haloho nipewo'ningkino sohwohne'no ngko isamoyoka kilalokweno. ⁴²Ngko huno niyohoho. Kiko engolopohamo nje hungkuno jomo kiliwo'ningkohe somo nupa'niwo'ningkino hwsosho. I oso'no olo a'amu oloponjo lohokwofo lohwa kiko ngkimo olo hwaho lopone'no nihwatimentohino so'no simeho hi'ntnnono uyifitne'enji kilalokweno.

⁴³Ose ulikwato lohofonto joho mohm'no ulimento, Lasalos kiko noho fusyape. ⁴⁴Ose ulahoningki a'amu poyo pe'nyo sohwo nolikafonto swapmmentisofoho. Kakoe sife aho hwapife nano popojontifi kakoe simo'mango hi hwapife ifohumpeehumentohofoho sohwo hi'nji swopahoningki Jisas ulimento, Yo'mayoso misihuto'meefikujo'no wopaweno. Ose ulahoningki hofiko kakoe hungkunomo iningkamentohofofoho.

**Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko
Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno
nano mtito'mentohofofoho.**

(*Matiyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2*)

⁴⁵A'amu Juta hwe moya'mi pi'ningo fehohnjoso Maliya'nji humamentohofoso Jisas kako oso hiso imentiso somo uhwonontifi hofiko kakimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. ⁴⁶I oso'no a'amu fehohnjo sohwa hofiko a'amu Falisi sohwafe angopono asomo nowentifi yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu Falisi sohwamo tokoyo'ofohomentohofofoho. ⁴⁷Ose yahoningkofi a'amu Falisi sohwanji a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji hofiko a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwamo uswo'nontifi hnnimentohofi, Nakwo pipi yanehwono. Olo hwe lohwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso yalofoho. Pipi pijwaofanehwono. ⁴⁸Nakwo kakoe yahino losomo mopijwaofe'manji a'amu hopi'nonohinosa hofiko kakimo simeho hi'ntnnono uyikuji kakimo tifi iningkafitnnoho. Ose ikujo'no'manji a'amu Loum nakwoe hwaho nemokosyohumawo'ningkohofoho sohwa nonahoningkuji huno ole wosyofisyantifeho. A'amu Juta hofiko nakwoe hungkunomo enjwa'mo mohumunyofoho. Ose syafisyikuji hofiko nakwoe tajo ango engo somo wonyo umokantifeho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'nimo wonyo wonemokantifeho.

⁴⁹Ose hnnontifi hwe fihwo hofiko'nji humamentiso sohwo kakoe yofeso Kaiyofasiyoho. Oso soswo somo a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo umokosyohumayo'ne hweho. Kaiyofas huhwo sohwo kako nolikafonto ulimento, Sekwo huno mosyafisiyo'njo liyalokwofo. ⁵⁰Sekwo olo a'amu losoku huno'maso kuyoho. Nakwo

a'amu Juta hopi'nonohino hn'nimo a'amu Loum sohwa wonyo peho'no wonemokantifito. O'o, yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono.

⁵¹ Oso hungkuno ulimentisoso kakoe huno mta'ango'maho. O'o, Kaiyofas kako oso soswo somo a'amu tajo angosyoho so'no yofe engo ma'mentiso so'no Anitu oso huno hiso uyimentisofoho. Oso'no kako Jisas a'amu Juta somne'no ufo'mayo'ne poyo umo'nimontonoho eso ulimentisofoho. Ose ko ulimentisoso oso hungkuno Kaiyofas ulimentisoso a'amu angomeemjo somne'no ufo'mayo'ne Jisas poyo imo'none so'no huno muyo hweho. ⁵² O'o, Anitu kakoe mehomi angomeemjo hn'nwi temtifo anga'nohino hopa imo'nifitne'no pe'none'ento Anitu oso hunoso Kaiyofasimo uyahoningki ulimentisofoho.

⁵³ Oso a'amu huhwo sohwa Kaiyofas ulimentiso sikuno somta'ni oso hungkuno Jisasimo fonjasio'ne hungkuno loma'mentohofofoho.

⁵⁴ Oseso Jisas kako oso hwaho Jutiya sopo a'amu Jutafe timo sopo hano memmentisofoho. O'o, kako oso hwaho hopo sopo uliko'manto kako nom'ne angos Efilaim sopone'no kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji umentihwonefoho. Oso angos Efilaim a'amu mohumunyo mofone sopolinyinoponoho. Oso angos hopo sopo kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji humamentihwonefoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engof ^{**} mofonepo umo'nimonto

imentisofoho. Oso'no oso Sikuno Engo mmo'nyo sohonta a'amu angomeemjoso angos Jelusalemne'no wopayo engos nyo'ne hofiko hofikoe honingkano hungkuno ito'no iningkayo so'no hofikoe he yo'mayo mijo yojujosyihwasi nto'no wehumano lontifi ole syafihu'mentohofi, Nakwo ose ihwasi'manji nakwoe honingkano kiho'maso umo'nantanoho. Ose syafisyontifi simentohofofoho. ⁵⁶ Hofiko nosi'mofontifi Jisasimne'no tipeontifi tajo angos engos somo uhu'mokontifi hofiko ole hnnimentohofi, Olo Sikuno Engo lomne'no Jisas kako wosapmmontolikeno. Ose hnnimentohofofoho. ⁵⁷ Hwapingoso a'amu Falisi sohwanji hwe engos sohwanji hofiko a'amu hisomo hungkuno yokumpohn'nyo ole lontifi, Sekwo Jisas humentahoningkuhwosi uhwoningkuji nowenetimapikujos'no nakwo huhwo sohomo impe untofano. Ose ulimentohofofoho.

Maliya kako Jisasiye sifemo hwone mijo sohumentisofoho.

(*Matiyu 26:6-13; Mak 14:3-9*)

12 Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engos ^{††}mmo'nyo aho fehohnjos hopi'nono nom'ni mta'ni anga'no nowentaningki Jisas kako angos Mpetani sopolumentisofoho. Oso angos hopo sopolasalos kako poyo pe'ningkahoningki Jisas kako ulika'mentiso sopolumentisofoho. ² Oso angos Mpetani hopo sopolimofiwahoningki Jisasimne'no wosopayo engos iloho yontifi Mota kako wosopayo ikuyopo polofosyalokumpento hummentisofoho. Jisasi'nji a'amu nom'ne so'nji Lasalos

^{**} 11:55 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

^{††} 12:1 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

kako huhwo'nji hofiko nohumantifi wopayo nimentohofofoho. ³Oso hohosohonta Maliya kako hwone mijo hamniyoho engo mpe imentisoso nomanto Jisasiye sifemo sisoyonto kakoe mijiyo sawemo so'nji sifemo sosayo usipo'mentisofoho. Oso hwone mijo sohwo akino wopingoso angomo homo somo ehuhnnaloho'mentisofoho. ⁴Jisasiye inomokomoyo fihwo kakoe yofe Jutas Isikaloyout kako Jisasimo fonjasiyo'ne tokoyo'ofu iyo'ne sohwo oso homo somo uhwononto ulimento, ⁵Oso mijo wonyoangkafoso kako peho'no sisoyoho. Olo mijo hiloso nom'ne a'amuso mpe yontifijontentesi hamniyoho mikunimposo a'amu hamniyoho syoho'njo sohwo soswo anga'nohino somjo hamniyoho hopi'nono nejapikuji nakwo a'amu umofonyo iwo'ningkohofu somo uyihwanesohilo. ⁶Ose ulimentisoso kako a'amu umofonyo iwo'ningkohofu somne'no huno nehopi syafisyonto ulimentiso'maho. O'o, kako hamniyoho hufu imojo so'no ulimentisofoho. Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwo'nanonji nakwo hano emoyontaningkukwone Jutas Isikaloyout sohwo kako nakwoe hamniyoho ipofu mokosyohumante somta'ni hufu imojo hweho.

⁷Oseso Jisas ulimento, Olo a'musi kako olo ntohofiso loso'no kakoe syohofoho. Sekwo timo'nohino uhwon-tohumamno. Kako hwone mijo hiloso nomokosyohumentaningkuhwosi. Ngko poyo imo'nime sohonta nje pijafomo nto'no enisyohumaniyoho. ⁸I a'amu umofonyo iwo'ningkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawo'ningkohofofoho. I oso'no ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'enepe umo'nimontonoho. Oso'no

a'amu ngkimo wopingo ntohofo'ne sikuno pi'ningo mauiyoho.

**A'amu tajo angu syoho'njo
sohwa hofiko Lasalosimo
fonjosyane'entifi hungkuno
nani mtito'mentohofofoho.**

⁹A'amu Juta hwe moya'mi pi'ningoso Jisas angu Mpetani sopo humaho upa'nontifi oso pone'no womentohofofoho. Hofiko Jisasimnenohini uhwonantifi womentohofu'maho. O'o, Jisas kako Lasalos poyo pe'nimentiso sohmo ulika'mentiso sohwo huhwo'njimo uhwonano lontifi womentohofofoho. ¹⁰Oso a'amu tajo angu syoho'njo sohwa hofiko oso hiso uhwonontifi hofiko Jisasimne'nohini mtito'mentohofu'maho. O'o, Lasalos huhwo'njimo fonjasiyo'ne mtito'mentohofofoho. ¹¹Hwapingoso a'amu Juta hwe moya'mi pi'ningoso hofiko Lasalosimne'no huno pi'ningo syafisyontifi a'amu tajo angu syoho'njo sohwo uliko'mantifi Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho.

**Jisas kako angu Jerusalem sopeno'no
hwe yofe engu'njo pa'nyo
imo'nono humentisofoho.**

*(Matiyu 21:1-11; Mak
11:1-11; Luk 19:28-40)*

¹²Oso angu Jerusalem hwe moya'mi pi'ningo engoso oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo [‡]somo uhwonano lontifi simentohofofoho. Oso hopo sopo nohumantifi upa'nimentohofoso Jisas kako mo'ningkanta Jerusalemne'no wapmmontonoho upa'nimentohofofoho. ¹³Oseso hofiko yo'mayo wokoso wopingo wopingoso nomotawentifi Jisasimne'no honingkanopo hontohumamentohofu-

[‡]12:12 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

foho. Nohontohumantifi Jisasimne'no joho ole limentohofi,

Anitumo isamayoka ulano.

Kako wopingo'nohino hweho.

Olo hwe lohomo nakwoe Hwe Engo

Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwatimentiso hweho.

Kakoe yofe wo'no'nomano.

Nakwo a'amu Isilael hn'nwiye hwe yofe engo'njo nakumo nemokosy-ohumayo'ne hweho.

Ose limentohofofoho.

¹⁴ Jisas kako yahu osuyuo *toungki* anga'no notipemanto yahu sohwoe hohujopo kehumanto simentisofoho. Oso hiso'no ifalifaliyo ole wo'nyofoho.

¹⁵ Sekwo a'amu anga Saiyon sopo humalofo soku sekwo iyoho seningkuhwoloho.

Uhwonimno. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako ntosapohoho.

Kako yahu *toungkipo* nokehumentiso sopalofoho.

Oso ifalifaliyo hohonta mti'mokumentohofofoho. ¹⁶ Oso hohosohonta

Jisasiye inomokomoyo sohwo'ni nakwo oso hungkuno ifalifaliyo mti'mokumentohofoho so'no huno monayo hwona'nyoho. I oso'no tifi no'mo Jisas kako ahwomomo simentiso sohonta nakwo oso ifalifaliyo hiso'no huno syafihu'mentihwoni yo'mayo wopingoso Jisasimne'no oso sikuno homo somo a'amu uloho'mentohofoho so'no huno ikwesyafihu'mentihwonefoho.

¹⁷ Hohonta Lasalos poyo pe'nonto kakoe pijafoso pi'nimomo wo'mentiso sohonta a'amu Juta pi'ningo engoso Jisasi'nji humamentohofofoho. Jisas kako Lasalosimo joho ulonto nulikofahonjoso hofiko uhwonimentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko nom'ne a'amu pi'ningo'njo sopo Jisas kako yo'mayo imentiso so'no lutihwamentohofofoho. ¹⁸ Oseso hwe

moya'mi pi'ningo engoso yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nontifi oso a'amu hiso Jisasimo honingkanopo uswo'nimentohofofoho.

¹⁹ Uswon'ningkahoningkofi a'amu Falisi sohwa hofiko nuhwonontifi simeho tango uyahoningki ole hnnimentohofi, Ihwoni, a'amuso hofiko nakumne'no huno mosyonefisyelokuyohoho. O'o, a'amu anga'meemjo hopi'nonohinoso hofiko nakumo nosikwojonaofontifi Jisasimnohini inomokoho'nawotofoho. Ose hnnimentohofofoho.

**A'amu Ngkilik fehohnjo sohwa
hofiko Jisasimo uhwonano
lontifi imentohofofoho.**

²⁰ A'amu pi'ningo engoso sikuno iyoho humayo engoso uhwonano lontifi anga Jerusalemne'no Anituye yofe ho'nomayo'ne simentohofofoho. A'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu Ngkilik fehohnjo hi'nji simentohofofoho. ²¹ Oso a'amu Ngkilik huhwo sohwa hofiko Filipimo u'mantifi ulimentohofi, Hwe engofo, nakwo Jisasimo uhwonano lontani sahopihwone hwona'nyoho. Ose ulimentohofofoho. Filip huhwo sohwo kako hwaho Ngkalili anga Mpetisaita mta'anga hweho. ²² Filip kako hofikoe hungkuno hiso upa'nonto nowento Entilumo ulahoningki siko Jisasimo u'manji oso hungkuno hiso ulimentisiefoho. ²³ Jisas kako sikimo ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'ni'mo apa'no songo likahm'mo nje yofe engo mayo'ne sikunososo mofoneponto i'mofapohoho. ²⁴ Ose ulikwato lohofonto kako poyo imo'nyo'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kako hamoyo mofososo hami hiso siki wehwosi piso nihu'nahone uyimontonoho. I oso'no hwe fihwo kako hami mofososo hami hiso piso ihwoso'no nom'ne timo sahopihwosi

ne pi'ningo umo'montonoho.
²⁵Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako kakine'nohini huno syafihu'nonto kakoe yofe'nohini ho'noma'niwo'ningkiso sohwo kakoe humayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto poyo pe'ningkuhwosi tohino engo nomane hweho. I oso'no hwe nom'nihwo kako kakine'no huno mosyafihu'nyo'njo yonto nom'ne a'amu some'no ufo'mawo'nyo'ne'nohini syafisiwo'ningkiso sohwo kako poyo pe'ningkuhwosi songo ne'no wonyoangkafo humayo'neso notipemane hweho. ²⁶Oso a'amu Ngkilik huhwo sohwa hofiko nje inomokomoyo umo'nano lifijo'manji siko nuhusisi hofikimo ole ulinyo. Hofiko ngkimo wonningkopantifi'manji oyonimno lalofoho ulinyo. A'amu nje syoho ntohofiyoso hofiko ngkimo tifi nningkapiwo'ningkohofoho. Oseso ngko nje syoho ntohofiyoso ngko humame sopo hofiko wohumapife. Nje syoho ntohofiyo ne somo Mpohwo Anitu sohwo kako hofikimo uhwoningkuhwosi kako hofikoe yofeso woho'noma'montonoho. Ose ulimentisofoho.

**Hofiko A'amufe Hwomu
sohumo woho'nomapife.**

²⁷Jisas kako nohumanto ulimento, Nje simeho tango mikunimposo niyohoho. Ngko Mpohumo jomo pehofo ulimnehono. Nje Mpohwo sohwoi olo tango engo ngkimo woni'ma'monto iso losomo kiko wae yanimotnnehino. Ose ulimnehono. O'o, olo tango hiloso ngko mayo'ne pmentohono. ²⁸Oso hiso'no ngko nje Mpohumo hungkuno ole ulimo, Mpohwo sohwoi olo a'amu hopi'nonohino loso hofiko jije yofe engo wojo so'no huno uyone'no yo'mayo wonyoso hofiko ngkimo ntapifijo'manji noho wontapife.

Jisas ose ulahoningki mampaho ahwomo mta'ango ole ho'nimento, Ngko oso hwaho sopone'no kuhwotimentohe sohonta a'amuso nje yokumpohn'nyo engo somo uhwonontifi nje yofe ho'nonima'mentohofoho. I kiko poyo imo'ningkohojo'no ngko apa'no songo kilika'me sohonta hofiko nje yokumpohn'nyomo apa'no uhwoningkuji nje yofe apa'no noho'nonimapitnnefoho.

²⁹Ose ho'ningkahoningki hwe moy-a'mi kako'njo mofonepo humohuman-tohofoso oso mampaho hiso upa'nontifi a'amu fehohnjoso ole hnnimentohofi, Ahwomo yoka ho'ningkohoho. A'amu fehohnjoso ole hnnimentohofi, A'amu ahwomomjo sohwo kakimo hungkuno ulohoho.

³⁰Ose hningkahoningkofi Jisas hofikimo ulimento, Olo mampaho ho'ningkiso loso ngko upa'nyo'ne ho'ningkiso'maho. O'o, sekwo upa'nyo'ne ho'ningkisofoho. ³¹Oso'no olohonta Anitu kako yo'mayo yahino wonyo a'amu hwahoponjo yiwo'ningkohoho so'no yano ulofihwoso'no hofiko hofikoe wonyo somjo tohino mayo'nefoho. Olohonta Anitu kako hwe wonyo Seten olo hwaho mokosyohumaso sohwoe yokumpohn'nyoso wae weo'montonoho. ³²Ngko olo hwaho lopo nohumentani'mo a'amu hofiko ngkimo iyo hwojiyahofiku'nnyo yokintaho sopo monihumatipijo sohonta ngko a'amumo wohu'mema'monnoho. ³³Oso hungkuno ulimentisoso a'amu somo ngko poyo imo'nimne'no honingkano umofitihwamo lonto kako oso hungkunoso ulimentisofoho.

³⁴A'amu huhwo sohwa upa'nontifi Jisasimo ulimentofofi, Kiko poyo umo'nimonnoho lalohino. Nakumo Anituye hungkuno ole nalimento, Oso hwe Anitu a'amu ufo'mayo'ne

uhwosopo'mentiso sohwo kako songo ne'no nohumantihwone hweho. I oso'no kiko A'amufe Hwomu sohwosi'manji iyo hwojiyahofiku'nnyo sopo womonihumojantifeho eso peho'no lohino. Oso A'amufe Hwomuso tihwolo. ³⁵Ose ulahoningkofi Jisas kako pomponah pa'nyohwo kakine'no pahnnimo hungkuno ole ulimento, Sekwo olopo nohumentaningkuji pomponaho we'enehwo sekwo'njo lopo wolasehumontonoho. Nolasesyihwoso'no sikuno wammontonoho. Oseso pomponaho lasesyohwoso'no pomponahopo fosyohumamno. Sikuno semenoho. A'amu sikwo'mjoho'mjo hano wentoso sohwo kakoe humayoso ntontelo. Awonoho. Huno muyo hweho. ³⁶I ngko pomponaho sohwo'ni sekwo'njopo nohumentani'mo sekwo simeho hi'ntnnono ntapmno. Sekwo nje hungkunomo tifi nningkapifijo'manji ngko sekwoe pomponaho sohwo'niye mehomi umo'nantifeho. Ose ulikwato lohofonto Jisas kako hofikimo uliko'manto hiyaso humamentisofoho.

**A'amu Juta hwe moya'mi pi'ningoso
Jisasimo simeho hi'ntnnono
muyo'njo imentohofofoho.**

³⁷Jisas kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso ko yahoningki a'amu Juta pi'ningoso simeho hi'ntnnono muyimentohofofoho. ³⁸Oseso oso hungkuno hohonta Aisaiya sohomo Anitu uyahoningki limojo sohwo mti'mokumentisoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiso olenoho.

Hwe Engofo, nakwoe hungkuno somo simeho hi'ntnnono tihwo wonejapmmontolo.

Yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso Hwe Engo

ihwoso'no ne'njofoho eso tihwo wonalimontolo.

Aisaiya hohonta ose mti'mokumentisofoho.

³⁹Oseso a'amuso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso hopo'maho. Olo hiloso hwapingo so'no Aisaiya kako hungkuno nom'ne mti'mokumentisoso olenoho.

⁴⁰Anitu kako a'amuso nohonifitnnoho syafisyonto hofikoe timo upijiyo'mentisofoho.

Anitu ngkine'no huno nto'no ikwesyafihupitnnoho syafisyonto hofikoe hunoso hwayohosile umasimentisofoho.

Anitu ose uloho'mentiso so'no hofiko hofikoe honingkano wonyo somta'ni ikinjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko hofikimo wopingo umoku'mnesohilo.

⁴¹Aisaiya hohonta kako wojo hopa uhwonimentisoso Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo so'nji uhwononto kako oso hungkunoso Kilaisimne'no limentono.

⁴²A'amu Jutafe hwe engo pi'ningo sohwa hofiko Jisasimne'no simeho hi'ntnnono ko uyahoningkofi hofiko a'amu Falisi sohwanne'no iyoho uningkahoningki hofiko Jisasimne'no hungkuno yolohoso molijwaofe'njo imentohofofoho. Hwapingoso ole syafihu'mentohofi, A'amu Falisi sohwa hofiko nakumo Anituye tajo ango somta'ni wae enamopitnnoho lontifi molijwaofe'njo imentohofofoho.

⁴³Anitu hofikine'no yo'mayo so'no huno syafisyonte so'no hofiko huno mosyafihu'mmentohofofoho. O'o,

a'amu hwahoponjoso hofikine'no yo'mayo so'no huno syafisyontife so osomnohini syafisyontifi iningkamentohofofoho.

**Jisas kako a'amu
hopi'nonohinofe yahino somo
yano ilofone hungkunofoho.**

⁴⁴Jisas kako hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimonto, A'amu fihwo simeho hi'ntnnono ntopantokunjo sohwo kako ngkine'nohino ntopantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo olo hwaho lopone'no lonihwatimentiso osohwo huhwo'ntnne'no ntopantofoho. ⁴⁵A'amu ngkimo timo nohonantokunjo sohwo kako ngkimnohino monehonantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo ngkimo nihwatimentiso oso hwo huhwo'njimo ehonalofoho. ⁴⁶Ngko olo hwaho loponjo pomponaho sohwo'ni a'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko sikwo'mjoho'mo mohumafitne so'no pmmentohe hwo'nyoho. ⁴⁷A'amu fihwo kako nje hungkunomo haloho ko upa'ningkuhwosi hungkuno homo somo tifi miningkayo'njo sohomo ngko kakoe yahino somne'no tohino muyimnehono. O'o, ngko a'amufe yahino somne'no tohino yano uyo'ne pmmentohe hwoni'maho. Ngko a'amufe wonyomjo tohino mta'ni isihutofomayo'no pmmentohe hwo'nyoho. ⁴⁸I a'amu ngkimo hwotoho nifekuji nje hungkunomo tifi miningkayo'njoso hofiko hofikimo hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyoho. Oso sikuno ae'uyo somo yo'mayo hungkuno nto lijwasemo'mentohe hiso hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyonefoho. ⁴⁹Hwapingoso yo'mayo hungkuno seliwo'ningkoheso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo kako nihwatimentiso sohwo kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohinoso lijwasemofone ntahoningki

selalokweno. ⁵⁰Ngko huno ole niyohi, A'amu nje Mpohwoe hungkunomo tifi iningkaweso sohwo kako songo ne'no humantihwone hweho. Oseso yo'mayo hungkuno hopi'nonohinoso Mpohwo ntiwo'ningkisoso ngko sekumo nto'nohini selalokweno.

**Jisas kakoe inomokomoyo sohwafe
sifemo mijo yoma'mentisofoho.**

13 Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo "iyoho humayo'ne no'no mo'ningka imo'none sohonta Jisas kako huno ole uyimento, Mo'ningka ngko olo hwaho lopo uliko'mahm'mo nje Mpohwoe angopono wasimne hwo'nyoho. Ose huno umentisofoho. Olo hwaho loponjo hwe moya'mi kakine'no hitoho ulofiwow'ningkohoso somo Jisas kako hitoho mikunimposo ulo'mentisofoho. Kako kakoe a'amu ne somne'no hitoho ne'no ulofontaningki kakoe poyo imo'nyo sikunososo i'mofapmmentisofoho.

²Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwonan'nonji nohumentani sikuno'nji wopayo nontaningkuhwoni Seten kako Jutas Isikaliyout Saimouniye hwomu sohomo olo hunolo nto uyimento, Kiko Jisasimne'no tokoyo'ofu uyimonji yalokunososo olohonta olo sikwo'miyo lomo noho fiyo. Oso hunoso Seten umentisofoho. ³Oso hohosohonta Jisas kako huno ole uyimento, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso ngkimo enjwa'mo nto ho'nanihumasofoho. Huno nom'ne olo so'nji huno uyimento, Nje Mpohwo kako olo hwaho lopo nihwatimentiso sohwo'ni ngko apa'no kakiyepono asomo nosimnefoho. Huno ose uyimentisofoho. ⁴Oseso Jisas kako wopayo fehohnjo moi'wo

[¶]13:1 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

manyohwo kako nolikafonto kakoe nem'no manji'mofo wae yaofonto kako sosayo sipo'nyo nomanto kakoe simehopo nano mtitofahinimentisofoho. ⁵Ose mtitofahinonto kako mijo nomanto noswanopo sisasyonto kako kakoe inomokomoyo sohwna'niye sifemo mijo yonema'mentisofoho. Ose yonemanto kakoe sosayo sipo'nyo kakoe simehopo mtitofahinimentiso so'nji sosayo nasipo'mentisofoho.

⁶Oseso Jisas kako Saimoun Pitamo u'mahoningki Pita ulimento, Hwe Engofo, kiko nje sifemo mijo uyonima'monntaho. ⁷Ose ulohoningkahoningki Jisas ulimento, Olohonta olo kilohofalokwe loso kiko huno makiyohoyohoho. I oso'no hwangu kiko huno wakiyimontonoho. ⁸Ose ulahoningki Pita ulimento, Nje sifeso mijo niyanimahotoho. Nihu'no ngkilaho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko jije sifemo mijo miyokumasomanji kiko ngko'nji mohumayo'ne hwosoho. Kiko nje syoho mantohofiyo'ne hwosoho. ⁹Ose ulahoningki Saimoun Pita komo'no ulimento, Hwe Engofo, ose'manji nje sifemnohini yonimahotoho. O'o, nje aho mnokino hopi'nonohino lomo fyonimaho. ¹⁰Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu fihwo kakoe a'apaho hi'nji mijo nto yomo'ningkiso sohwo kako kiho ane imo'nyo so'no syoho engo'njo hwo'maho. O'o, kakoe sifemnohini mijo yomo'ningkuhwosi kiho ane'njo wohumamontonoho. Olo ango lomo humalohwone sohwaso anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho. Nom'ne sohwaso kiho ane hwasoho. Ose ulimentisofoho. ¹¹Hwapingoso Jisas kako Jutas kakine'no tokoyo'ofoyone sohune'no huno uyahoningki, Anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho eso ulimentisofoho.

¹²Oseso Jisas hofikoe sifemo mijo moi'wo esojwamofonto kakoe nem'nomanji'mofo apa'no yonto nakwo'nji apa'no ampo humamentisofoho. Nohumanto nalimento, Ngko sekwoe sifemo mijo yosemahe so'no huno ito'no nto laseyohoho. ¹³Ose ulonto ulimento, Sekwo ngkine'no Hungkuno Mesyolonetihwayo hwosoho. Nakwoe Hwe Engo hwosoho ntiwo'ningkohofihwasoho. Oso hungkuno ntiwo'ningkohofoso nto'nohinoho. Ngko huhwo'ne osenohinoho. ¹⁴Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni sekumo hungkuno meselutihwayo sohwo'ni ngko sekwoe sifemo mijo yosemahono. Sekwo nakwo hwe engo hwona'nyoho likuji nom'ne a'amu sofe sifemo mijo miyomapitnnoho lonji selohofohono. Oseso sekwo sohwaso sekwo nom'ni hwafe sifemo mijo yimaofikujono hofiko sekwoe sifemo uyosemapife. ¹⁵Olo selohofohoe yahino loso nto setihwaheso sekwo nom'ni hwamo ose ulohopmno. ¹⁶Ose ulonto ole ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Upa'nimno. A'amu fihwa hofiko nom'nihwoe syoho ulohofiyiwo'ningkohoho sohwa hofiko hofikoe hwe engomo muyakolopitne hwafoho. A'amu fihwa hungkuno motawowo'ningkohoho sohwa hofiko a'amu lihwatimentiso sohomo muyakolopitne hwafoho. ¹⁷Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni ngko olo hiloso selohofohoe so'no sekwo olo hungkuno selalokwe hwapingoso huno waseyono. Sekwo nom'ne hwamo ulohofoso ngko selohofohoe hopaso ifijo'manji sekwo simeho wopingo wasemo'nimontonoho.

¹⁸Ose ulonto ole ulimento, Olo hungkuno selalokwe loso sekwo hopi'nonohino sohwhanne'maho. Ngko sehwasopo'mentohe sohwhanne'no sekwoe yahino humayo so'no ngko

huno niyohoho. I oso'no Anituye hungkuno a'amu mti'mokumentohofoso ne umo'nimontonoho. Hungkuno anga'nohinoso olenoho.

Hwe fihwo ngko'nji wosopayo nososohwo kako ngkine'no hohujo ikinjanimofihwosi nje mangohwo umo'nimontonoho.

Ifalifaliyo ose mti'mokumento-hofofoho. ¹⁹Oso hungkuno hiso ne imo'noso sohonta'ne'no selalokweno. Ne imo'ningkuhwoso'no sekwo huno ole wosyonifisyantifeho. Jisas kako ne'njo hweho. Ose wosyonifisyantifeho.

²⁰Ngko hungkuno nehopi waselimon-ne'no yohono. Ngko a'amu fihumo uhwojahoni'mo a'amuso osohumo utimafikuji wopingo ulohopifijo'manji hofiko ngko huhwo'nimo ntimafikuji wopingo wontohofantifeho. A'amu ngkimo ntimalokwofo sohwa hofiko nje Mpohwo Anitu huhumo utimalokwofo. Ose nalimentisofoho.

**Jutas kako Jisasimo mango
hwife ahomo ho'nahumentiso
so'ne hungkunofoho.**

*(Matiyu 26:20-25; Mak
14:17-21; Luk 22:21-33)*

²¹Oso hohosohonta Jisas kako hi tango mikunimposo uyahoningki kako hungkuno yolohoso ole lijwao'mento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kako olo anga lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwife ahomo woho'nanihumonte hweho. ²²Ose nelahoningki kakoe inomokomoyo anga'no anga'nohino sohwna'ni honingkonontani tihune'no kalohoho huno syafihu'mentihwonefoho. ²³Ngko Joun olo hungkuno ifalifaliyo mti'mokalokwe sohwo'ni Jisas kako ngkimo simeho engo ntapiwo'ningkiso so'no ngko Jisasi'nji afapo humohumantohe hwo'nyoho. ²⁴Oseso Saimoun Pita kako ngko

Joun'ni uhwonyo'ne aho songo songo yahoningki ngko kakimo uhwoningkahoningko Pita ole ntimento, Kiko Jisasimo ulohonyo. Tihune'no kolalofoho. ²⁵Ose ntahoningki

ngko Jisasimo ikinjamo lohofonji ulimento, Hwe Engofo, kiko tihune'no lalokuno. ²⁶Ose ulahoningko Jisas nalimento, Ngko wosopayo kutnnyoso mijomo yomahm'mo a'amu fihumo uyimonnoho. Oso huhweho. Jisas ose nalonto kako wosopayo kutnnyoso mijo yomanto Jutas, Saimoun Isikaliyoutiye hwomumo uyimentisofoho. ²⁷Ose uyahoningki Jutas nimentisofoho.

Oso hohosohonta Seten kako Jutasimo ehuhnnao'mentisofoho. Jisas Jutasimo ulimento, Kiko yo'mayo umonji yohinoso olohonta komo'no fiyo. ²⁸Oso hungkuno Jisas Jutasimo ulimentisoso kakoe inomokomoyo sohwna'ni osopo humohumantihwone sohwna'ni hwapingo neso huno monayo hwona'nyoho. ²⁹O'o, fehohnjo sohwna'ni nakwo Jutas nakwoe hamniyoho ipofu mokosyohumawo'ningkiso so'no huno ole syafihu'mentihwoni, Jisas kako oso Sikuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo mpe-e'ne lihwatimentiso so'no syafihu'mentihwonefoho. Fehohnjo sohwna'ni huno ole syafihu'mentihwoni, Jisas kako a'amu umofonyo iyo somo hamniyoho uyo'no lihwajimentiso so'no syafihu'mentihwonefoho. ³⁰Jutas kako oso wosopayo nomanonto mempono komo'no humentisofoho. Noswonto uhwonimentisoso sikuno nto mjao'mentisoso uhwonimentisofoho.

**Jisas kako honingkano hungkuno
songo so'no kakoe inomokomoyo
sohwamo lutihwamentisofoho.**

³¹Jutas kako syukwato lohofahoningki Jisas kakoe inomokomoyo

nom'ne sohswana'nimo nalimento, Olohonta A'amufe Hwomu sohwo'niye yofe engo utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso hiso'no Anituye yokumpohn'nyo engo somo a'amu timo uhwoningkuji hofiko kakoe yofe engo woho'nomantifeho. ³²Ngko nje Mpohwoe yofe engo imoku'me'no Mpohumo kakoe yofe engoso kakoe Hwomu sohwo'nimo komo'no wontapmmontonoho. ³³Ose nelikwato lohofonto ole nalimento, Nje mehomi sohwasu ngko sekwo'nji we'enepi nohumahm'mo woseliko'ma'monnoho. Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafihafe wonyopi wotipeentifeho. Ngko a'amu Juta sohwaso hungkuno nto ulimaleso olohonta sekwo huhwahnonji selalokweno. Ngko ume sopo sekwo olohonta ngkimo moni'mapitnnohofo. ³⁴Oseso ngko honingkano hungkuno songo sejopalokweno. Sekwo sekwoe a'amu somne'no simeho wosema'nono. Ngko sekumo simeho sejopalokwe pa'nyoso sekwo sekwoe a'amu somo simeho uyimno. ³⁵Sekwo oso hopa a'amu somo simeho uyikujo'no nom'ne a'amuso sehoningkuji ole waselife, Jisasiye inomokomoyo hwasoho. Ose woselantifeho.

Jisas kako Pita kakine'no hohuju ikinjimofone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶Saimoun Pita kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo kiko nti'mne hwasilo. Ose ulohoningkahoningki Jisas ulimento, Ngko ume sopone'no kiko olohonta manningkapihnohino. I oso'no hwanguku sohonta kiko ngkimo ni'matne hwasoho. ³⁷Ose ulahoningki Pita ulimento, Hwe Engofo, olohonta ngko kikimo mokinkingapeso pipine'elo. A'amu sohwa hofiko

kikimo fonjakohufijo'manji hofiko ngkimo fonjanisiyoso wopingofoho. Ngko kikimo kufo'mayo'ne pe'nimeso wopingofoho. Wape'nimo. ³⁸Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko ngkimo nifo'mayo'ne wape'nimo lalahino. Hungkuno nehopi'nohini wakilimonne'no yohono. Olohonta tosika yoka maho'nyo sohonta kiko mango hufa'u sihune ole walimonnoho, Ngko Jisas sohune'no huno maniyu hwo'nyoho. A'amu somo ose ulimonnoho. Jisas Pitamo ose ulimentisofoho.

Jisas sohwo kako Mpohwo Anitumo u'mayo'ne honingkano hweho.

14 Jisas kakoe inomokomoyo sohswana'nnonji nohumentani nakumo nalimento, Sekwo sekwoe simeho wonyo semo'ningkuhwoloho. O'o, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyimno. Oso'no sekwo ngko huhwo'nimo simeho hi'ntnnono ntapmno. ²Nje Mpohwoe angoso sohe pi'ningo'njoponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njontentesi ngko sekumo hohonta seli'mnesohilo. Ngko sekwoe angu ito'no wesoyohumamne hwo'nyoho. ³Ngko sekwoe angu ito'no yasesi'mo ngko sekumo setimayo'ne asomo wapmne hwo'nyoho. Oso'no sekwo ngko'njo afa nohopo humentihwanefoho. ⁴Ngko simne honingkano somne'no sekwo huno seyohoho.

⁵Ose nelahoningki Toumas ulimento, Hwe Engofo, kiko nti'mne hwasilo. Nakwo huno monayohoyohoho. Nakwo oso honingkano somne'no hunoso pipi ihwasu syofisyanehwono.

⁶Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko sohwo'ni Mpohumo u'mayo'ne honingkano hwo'nyoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino hwapingo hwo'nyoho. Ngko songo ne'no

humayo'ne hwapingo hwo'nyoho. A'amu fihwo kako Anitumo u'mayo'ne honingkano nom'neso mauyoho. O'o, ngko'nohini Mpohumo u'mayo'ne honingkano hwapingo hwo'nyoho. ⁷ Sekwo nje hwapingo ne so'no huno nto'no seyontentesi sekwo nje Mpohwo huhune'no huno seyihwonesohilo. Olohonta sekwo Anitune'no huno nto seyohoho. Sekwo kakimo nto uhwoningkohoho. Sekwo ngkimo nohoningkohoho so'no sekwo Anitu huhumo uhwonontifi kakine'no huno nto'no seyohoho.

⁸ Ose ulahoningki Filip ulimento, Hwe Engofo, kiko Mpohumo fonetihwaho. Nonetihwahojo'no nakwo simeho wopingo wonamo'nimontonoho.

⁹ Ose ulahoningki Jisas kako ulimento, Filip ngko sekwo'nji sikuno pi'ningo engo nto humantohe hwo'nyoho. I osomo kiko ngkine'no huno ito'no makiyo'njo hwosilaho. A'amu ngkimo nohoniwo'ningkiso sohwo kako nje Mpohwo Anitumo uhwalofoho. Oso'no pipine'no lohino. Kiko Mpohumo fonetihwaho lohinosofo. ¹⁰ Kiko ole losyofisyalokuno. Jisasi'nji kaningkwowho'nji siko afa'maho. O'o, Jisas kako kengo hweho. Kaningkwowho kengo hweho. Ose losyofisyalokuno. Hungkuno ngko sekumo selinyoso nje huno mta'ango'maho. O'o, Mpohwo Anitu kako ngkimo humaso sohwo kako yo'mayo syoho iwo'ningkohoho. ¹¹ Sekwo olo hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyimno. Ngko nje Mpohumo humaleno. Mpohwo kako ngkimo humaho. Oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyo'manji i yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohoho iwo'ningkohe so'no sekwo huno ikwesiyafisyikuji sekwo simeho hi'ntnnono ntapmno.

¹² Hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntaposo sohwo yo'mayo syoho ngko iwo'ningkoheso kako uyimontonoho. Ou, ngko nje Mpohwoepono sime sohonta oso a'amu huhwo sohwo kako olopo nohumahwosi yo'mayo syoho ngko imentohe somo kako niyakolofososo ngko ufo'ma'monnoho. ¹³ Hwapingoso ole, sekwo nje Mpohumo yo'mayo so'no jomo ulikuji nje yofe lifijoso ngko yo'mayoso wosejapmmnonoho. Ngko yo'mayo sekumo sejapm'me'no nje Mpohwoe yofe sekwo noho'nomafikujo'no kakoe yofe engoso umo'nimontonoho. ¹⁴ Sekwo nje Mpohumo nje yofe ulifijoso ngko yo'mayo imneso'no jomo ntikujo'no ngko uyimnonoho.

**Jisas kakoe Towahuno Wopingo
somo uhwajone'no
hungkuno ulimentisofoho.**

¹⁵ Sekwo ngkimo simeho nehopi ntapifijo'manji ou, sekwo nje hungkuno hopi'nonohino somo haloho pekuji ito'no wonningkopantifeho. ¹⁶ Ngko Mpohumo jomo uli'me'no kako nom'nihwo sekumo Yokumpohn'nyo Sesofitofosyohumayo'nehwo wosejapmmontonoho. Oso huhwo sohwo kako sekwo'nji engolopohamo ne'nohini wofosyohumentihwantife hweho. ¹⁷ Anitu kakoe Towahuno sohomo sekuyepono uhwajihwoso'no Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno nehopi'nohini wasetihwamontonoho. I oso'no a'amu hwahoponjo yahino somo iningkuwalokwofoso hofiko oso Towahuno huhwo sohomo momaso'njofoho. Hwapingoso hofiko kakimo timo muhwonyo'njo ikuji hofiko kakine'no huno muyofoho. I oso'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Hwapingoso olohonta kako sekwo'nji

humaho. Hwangku kako sekwoe simeho mo'mo wohumamontonoho.

¹⁸Ngko sehwti'mo'me sohonta Anituye Towahuno sohwo sekwo'nji humaso so'no sekwo sikumehomi pa'nyo mohumafitnnehofo. O'o, ngko sekuyepono asomo wapmmonnoho.

¹⁹We'enepe olo hwaho lophonjo a'amuso hofiko ngkimo apa'no manohonifitnnehofo. I oso'no sekwo wonohonantifeho. Ngko songo ne'no humayo'ne hwapingo sohwo'ni kalohi sekwo hoku songo ne'no wohumantifeho. ²⁰Ngko nje Mpohwoepono sehwti'mo'me sohonta sekwo huno ole waseyono. Ngko nje Mpohumo humaleno. Sekwo ngkimo wofosyonohumantifeho. Ngko sekumo wosefosyohumamonnoho.

²¹A'amu fihwo kako nje hungkunomo haloho pehwosi hungkuno homo somo ito'no tifi iningkaweso sohwo kako ngkimo simeho nehopi ntopalofoho. A'amu ngkimo simeho ntapiwo'ningkiso osohumo nje Mpohwo kako simeho uyalofoho. Ngko huhwo'ni oso huhwo sohomo simeho uyi'mo ngko kakimo utihwa'nyopo ikini'me'no kako ngkimo wonohonimontonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

²²Jisasiye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Jutasiyoho. Osohwo kako Jutas Isikaliyouti'maho. O'o, nom'ne hweho. Oso Jutas huhwo sohwo kako nohumanto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, kiko nakwo sohwo'na'ni ne'mahoji hwe moya'mi hwahoponjoso makohonyo'njo iyoso pipilo. ²³Ose ulohoningkahoningki Jisas ulimento, A'amu ngkimo simeho nehopi ntaposo'manji kako nje hungkunomo ito'no wonningkamontonoho. Oso hwe huhwo sohomo nje Mpohwo Anitu kakine'no umo'nimontonoho. Nekwo'montosa'i oso hwe huhwo sohomo u'mehwasi kako'nji

engolopohamo ne'no wohumantanoho. ²⁴A'amu nje hungkunomo tifi ito'no miningkayo'njo sohwo kako ngkimo simeho hi'ntnnono mantapiwo'ningkiso hweho. Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo nihwatimentiso sohwoe hungkuno ntapmmentisoso selalokweno.

²⁵Ngko sekwo'nji nohumanji hungkuno loso selalokweno. ²⁶I oso'no ngko sekumo sehwti'mo'me'no nje Mpohwo kako kakoe Towahuno Wopingo sohwo ngkimo niyohope'ne sekumo Yokumpohn'nyo Sosofitofosyohumayo'ne sekuyepono uhwatimontonoho. Anituye Towahuno Wopingo huhwo sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi sekumo yo'mayo so'no hofiyo wolosetihwamontonoho. Kako sekwoe hunomo huno sefotofihwoso'no yo'mayo hungkuno selimentoheho huno ikwesiyafisyikui huno waseyimontonoho.

²⁷Ngko sekumo sehwti'mofalokwe so'no ngko nje simeho wopingo'nji simeho pompenjiyo'nji sejopalokweno. Hwe moya'mi hwahoponjo sofe simeho pompenjiyoso simeho wopingoso iyoswo ilo'molajo iwo'ningkisoso pa'nyo'njofoho. I nje simeho wopingo nje simeho pompenjiyoso oso pa'nyo'maho. O'o, hwahoponjo somo yakolo'nnyofoho. Oseso yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo yomo ikuji iyoho seningkuhwoloho. ²⁸Oso hungkuno selohe loso sekwo apa'no huno fikwesiyafihupmno. Ngko Mpohwoepono nosi'mo sekuyepono asomo wapmmonnoho. Sekwo ngkimo simeho nehopi ntape'manji ngko nje Mpohwoe ango wonyoangkafo sopo nosi'me'no sekwo simeho wopingo wasemo'nimontonoho. Hwapingoso Mpohwo Anitu kako ngkimo hwofilo'nnyo hweho. ²⁹Yo'mayo hiso

mmo'nontaningki selalokweno. Oso'no hwanguku sohonta yo'mayo selohe so'no i'mofapihwoso'no sekwo osomo uhwoningkuji sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifitne'no selalokweno.

³⁰Nje sikuno sekwo'nji hungkuno jo'neso mofo nto imo'nimaho. Hwapingoso Seten hwe wonyo olo hwaho lophonjo yahinomo mokosyohumawo'ningkiso sohwo kako wonyo ntohofo'neso nto i'mofapohoho. I oso'no kakoe yokumpohn'nyoso ngkimo moniyakolofonehoho. Seten ngkimo moniyokolofontaningkuhwosi ngko poyo wape'nimonnoho. ³¹Hwapingoso hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko ngko nje Mpohumo simeho engo uyalokwe so'no huno tipemayo'ne ngko oso hungkuno Mpohwo ntapmentiso somo ito'no tifi uningkamonnoho. Yo'mayo tango ko ni'mahoningkuhwosi ngko ne'no uningkamonnoho. Ose nalonto nalimento, Filikapmno. Wohwano. Ose nalimentisofoho.

Jisas kako 'wain' iyo hwapingo ne hweho.

15 Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwna'nimo pahnnimo hungkuno ole nalimento, Ngko iyo hwapingo ne hwo'nyoho. Nje Mpohwo iyo uyo syoho sohwo'nimo mokosyonihumunyo hweho. ²Nje iyopamo ne minto'nyoso Mpohwo kako nolofehwosi wae weeo'mtonoho. Iyopamo ne into'nnyo hopi'nonohinoso kako nofasyihwosi pamo ne'njoso wawo'montonoho. Hwapingoso ipisayo engo into'ningkuhwosi ne engo imo'nyo'nefoho. ³Oso pa'nyoso sekwo nje apamo sohwasi sekwo nje hungkunomo ito'no iningkawalokwofo so'no oso hungkuno hiso yo'mayo yahino wonyo imotofo somo wae esemofalofoho. Sekwo kiho'maso'njo humalofo. ⁴Sekwo

ngkimo fosyonihumamno. Ngko sekumo wofosyosehumamonnoho. Iyopamo fihwo kako iyo ne hwapingo somta'ni nosanjihwosi piwasyososo kako ipisayo neso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso sekwo ngkimo monifo'nyo'manji sekwo huhwasi ipisayo neso minto'nyo'ne hwasoho.

⁵Ngko iyo hwapingo ne hwo'nyoho. Sekwo nje apamo hwasoho. A'amu fihwo ngkimo fosyonihumaso sohwo ngko kakimo wofosyohumamonnoho. Oso'no kako ipisayo ne engo'njo hweho. Sekwo ngkimo nisikwatifijo'manji sekwo yo'mayo neso mifitne hwasoho. ⁶A'amu fihwo kako ngkimo nisikwatnnyo sohwo a'amu iyopamo yofoho inyoso wae yaofontifi tohomo ho'naefiwo'ningkohoho hopaso nje Mpohwo kako hwe huhwo sohomo wae yaofonefoho.

⁷Sekwo ngkimo nonihumafikuji sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikujo'manji yo'mayo so'no semo'ningkuhwoso'no ngkimo jomo ntifijoso yo'mayoso sekumo wose'ma'montonoho. ⁸Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje inomokomoyo ne imo'ningkuji sekwo ipisayo ne engo'njo imo'nifitne hwasoho. Oseso a'amu hofiko Anitu kako sekumo hofiyi semokosyohumentaningkuhwosi sehoninguji hofiko nje Mpohwoe yofe engo noho'nomapitnefoho. ⁹Nje Mpohwo kako ngkimo simeho engo ntapiwo'ningkiso hopaso ngko sekumo simeho sejopalokweno. Oseso sekwo nohumafikuji ngko hitoho engo sejopalokwe so'no huno syafisyikui yo'mayoso ifitne so'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo fiyoho'nimno. ¹⁰Ngko nje Mpohwoe hungkunomo tifi ito'no iningkawowo'ningkohe so'no ngko huno niyohi, nje Mpohwo hitoho engo ntopalofoho. Oso pa'nyoso sekwo nje hungkunomo tifi ito'no

iningkafijo'manji sekwo huno ole waseyono. Jisas kako hitoho engo nejopalofoho. ¹¹Olo hungkuno selalokwe loso nje simonyo iyoso sekwoe simeho mo'mo wasewenonji selalokweno. Oso simonyo iyoso simeho mo'mo engo mikunimposo wasemo'ningkuhwono.

¹²Jisas ose nalonto nalimento, Sekwo olo hungkuno losomo tifi ito'no finingkamno. Ngko sekumo simeho sejopalokwe hopaso sekwo nom'ne a'amu somo ose uyimno. ¹³A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo simeho uyihwoso so'no kako a'amu hisofe mango sohwo ole ulimontonoho. Olo a'amu lomo sekwo nusihutofikuji ngkimnohini fonjanihumno. Ose loso sohwo kako kakoe a'amu hisomo simeho uyoso yakolo'nnyo hweho. ¹⁴Sekwo sohwasi nje hungkunomo tifi ito'no nningkapifijo'manji sekwo nje a'amu ne hwasoho. ¹⁵Syoho ulohofiyo sohomo kakoe hwe engo sohwo kako yo'mayo so'no yoloho mujo'njo hweho. O'o, syoho ulohofiyo sohwo kako syoho'nohini inyo hweho. I ngko olohonta nje syoho ntohofiyo hwasoho eso apa'no maselimnehono. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo ntimentiso so'no ngko yolohoso nto selimalefoho. Oso'no olohonta nje a'amu hwasoho selalokweno.

¹⁶Sekwo ngkimo simo'mo nakwoe Hwe Engo'ne hwehontifi nihwosopo'mentohofihwoni'maho. O'o, ngko simo'mo sekumo nje a'amu ne imo'nyo'ne sehwsosopo'mentohe hwasoho. Sekwo ipisayo ne into'nyo'ne sehwsosopo'mentohe hwasoho. Oseso olo syoho sejopalokwe loso sekwo yahoningkuji a'amu pi'ningoso nje hungkuno nupa'ningkuji tifi nningkapifijoso nakwo'nji ne'no nohumantokutnnefoho. Oseso sekwoe syohoso ne imo'ningkuhwoso'no

ne'no nowentihwonefoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje Mpohumo nje yofe ulikuji yo'mayo so'no jomo ulifijoso kako wosejapmmontonoho. ¹⁷Oseso ngko olo hungkuno loso apa'no yokumpohn'nyo selalokweno. Sekwo a'amu somo simeho nehopi uyimno.

**A'amu hwahoponjo sohwa
hofiko Jisasiye inomokomoyo
sohwamne'no mangohwa
imo'nifitne so'ne hungkunofoho.**

¹⁸Hwe moya'mi hwahoponjo yahinomo tifi iningkowalokwofoso hofiko sekwoe mangohwa imo'nifijo'manji sekwo huno ole waseyono, Simo'mo ngkine'no mangohwa imo'nimalofofoho. ¹⁹Sekwo olo hwaho lophonjo yahinomo tifi iningkapijontentesi u, a'amu hwaho lophonjoso sekumo nakwoe a'amu hwasoho selifijoso simeho sejapikutnnesohilo. I oso'no sekwo olo hwaho lophonjo a'amu hwasi'maho. O'o, ngko olo hwaho lophonjo yahino somne'no i'waho ito'no ehumayo'ne so'no sehwsosopomentohefoho. Oseso hwe moya'mi hwahoponjoso hofiko sekwoe mango hwafoho. ²⁰Olo hungkuno nto selohe loso huno ito'no fisayafihupmno. A'amu syoho ulohofiyo sohwoe yofe engoso kakoe hwe engo sohwoe yofe engomo muyakolofonehoho. Oso hiso'no sekwo iningo seyihwoloho. Ngko sekwoe hwe engo sohwo'nimo a'amu hwahoponjoso wonyo ntohofiwo'ningkohoho hopaso hofiko sekumo woselohofantifeho. I hofiko nje hungkunomo haloho nipopijo'manji hofiko sekwoe hungkunomo haloho wosepeentifeho. ²¹A'amu hwahoponjoso hofiko Anitu nihwatimentiso so'no huno muyofoho. Oso'no sekwo ngkimo tifi nningkapiwo'ningkohoho so'no hofiko yo'mayo wonyoso woselohofantifeho.

²²Ose nalonto nalimento, Ngko olo hwaho lopo mape'njo nntentesi nje hungkuno hofikimo mulonti'mntentesi hofikoe honingkano wonyo somne'no hofiko tohino engo momafikutnnesohilo. I oso'no nje hungkunomo nto ko upa'nimotofoso hungkuno homo somo simeho muyofoho. Oso'no sikuno ae'uyo somo ngko wonyo hwasoho uli'me'no hofiko mampi'nyo ifitnnefoho. ²³A'amu nje mangohwo imo'noso sohwo kako nje Mpohwo huhune'no mangohwo osenohini umo'nimonte hweho. ²⁴Yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amuso hofiko miyiwon'ningkiyohofoso ngko hofiko'njopo itihwamentohefoho. Oso syoho hiso ngko miyo'njo yonti'mntentesi hofikoe wonyo honingkano somne'no tohino engo momafikutnnesohilo. I oso'no olohonta oso syoho wopingo imentohe somo hofiko timo uhwonontifi hofiko ngkine'no nakwolaho ntimentohofoso hofiko ngko'nji nje Mpohwo huhwo'njiye mangohwa imo'nimentohofofoho. ²⁵Oseso hofikoe yahino homo somne'no oso Anituye hungkuno anga'no mti'mokinyoso ne imo'nalofoho. Oso hungkunoso olenoho. Ngko hofikimo wonyo ko mulohofahoningko hofiko ngkine'no siki mangohwa imo'nnyofoho.

²⁶Ose nalonto nalimento, Ngko nje Mpohwoe pone'no nosi'mo Anituye Towahuno yokumpohn'nyo sosofitofosyosehumayo'ne sohomo ngko sekuyepono wolihwatimonnoho. Oso Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno ne'njo hweho. Kako Mpohwo'nji fosyohumawo'ningkiso sohwo kako sekuyepono wappmtonnoho. Kako nopihwosi ngkine'no hungkuno woliwwasemo'montonoho. ²⁷I sekwo ngko'nji nje syoho ema'mentohe sohonta humamotohwone so'no sekwo huhwahnonji a'amu hopi'nono-

hino somo yo'mayo upa'nontifi uhwonontifeso filutihwafikuno.

16 Ngko sehwoti'mo'me sohonta sekwo ngkine'no hohujo ikinjanimopitnnohoni yo'mayo yolohoso lijwosemofalokweno. ²Hwangku sekumo a'amu Jutafe tajo anga somta'ni wae wesemofantifeho. I tifi no'mo a'amu fehohnjoso hofiko sekumo fonjasesyikujo'no hofiko huno hwasyo ole wosyofisyantifeho, Nakwo Anituye syoho wopingo ulohofiyiwo'ningkuhwone so'no olo hwe lohomo wofonjoso. Hwasyo ose wosyofisyantifeho. ³Hwapingoso hofiko nje Mpohwo'nji ngko huhwo'nnontne'no huno nto'no muyofoho. ⁴Tifi no'mo olo yo'mayo loso i'mofaposo sohonta hungkuno ngko sekumo lijwosemofalokwe loso'no sekwo apa'no huno ikwesya'fihupitne'engi selalokweno.

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kakoe syoho iyo'ne hungkunofoho.

Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo hilo so'no maselimmotefoho. ⁵I oso'no olohonta Anitu kako ngkimo sekwoe anga lopone'no nihwatimentiso sohwoepono asomo wasi'mne hwo'nyoho. Ngko wasi'mne hwo'nyoho ko selahoningko sekwo ngkimo peho'ne nehwoti'mofalokuno eso mantohonyofoho. ⁶I olohonta ngko wasehwoti'mo'mne'no yohono selohe so'no sekwo sekwoe simeho tango seyohoho. ⁷I oso'no ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Ngko sekumo sefo'mayo'ne wasimonne'no yohono. Ngko sekumo masehwoti'mofe'njo'manji Towahuno sekumo yokumpohn'nyo sosofitofosesyohumayo'ne sohwo mose'manehoho. I oso'no ngko sime'manji ngko Anituye Towahuno huhwo sohomo

sekuyepono walihwatimonnoho. ⁸Kako nopihwosi syoho hufa'u sihune yone hweho. Simo'mo kako a'amufe yahino wonyo ujo ehontojwasyihwoso'no hofiko yofe uhwopitnnefoho. Nom'ne syohoso kako honingkano ito'nohinoso utihwamontonoho. Nom'neso a'amu yahino wonyo somne'no tohino mayo'ne Anitu kako yano ulofiyone so'ntnne'no ulimontonoho. ⁹Hofikoe yahino wonyo hwapingo so'no Anituye Towahuno sohwo ole utihwamontonoho. Hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono montapmmotofo so'no honingkano wonyoso hi'njofoho. ¹⁰Anituye Towahuno sohwo kako honingkano wopingo ito'nohino so'no ole utihwamontonoho. Ngko honingkano homo somo into'nohino imote so'no nje Mpohwo kako ngkimo asomo ntimanefoho. Oseso sekwo olopo apa'no manohonifitnnefoho. ¹¹Anituye Towahuno sohwo kako a'amufe yahino wonyo somne'no yano ulofiyone so'no ole utihwamontonoho. Anitu kako hwe wonyo Seten olo hwaho loponjo a'amu mokosyohumawo'ningkiso sohomo yano nto ulofimentiso so'no a'amu Setenimo iningkowalokwofo so'ntnne'no yano ulofiyihwoso'no hofiko tohino engo nomapitnnefoho. Ose utihwamontonoho.

¹²Ose nalonto nalimento, Ngko sekumo hungkuno pi'ningo engo waselimonji ko yoheso sekwo oso hungkuno selime somo huno seyone so'no hopoenohino hwasi'maho. O'o, hopi'nono seli'me'no sekwoe simeho tango engo seyonoho. ¹³I oso'no hwangu Anituye Towahuno hungkuno nehopi'nohino sejo'ne sohwo kako nopihwoso'no kako sekwo'nji humahwosi kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ne somne'no nto'no womikinjosehwatimontonoho. Kako kakoe huno mta'ni syofisyihwasi

waselimonto'maho. O'o, yo'mayo hungkuno kako nupa'niwo'ningkiso so'no waselimontonoho. Oso'nji yo'mayo tifi no'mo imo'none so'ntnne'no waselimontonoho. ¹⁴Kako nje hungkuno selimentoheho nomahwosi sekumo selihwoso'no yoloho neso lijwasemofihwoso'no sekwo huno nto'no waseimontonoho. Oso'no kako nje yofe engo so'no wosetihwamontonoho. ¹⁵Yo'mayo nje Mpohwo mokosyohumasoso njefoho. Oso'no hungkuno nto seloheso ngko apa'no waselimonnoho. Anituye Towahuno sohwo kako nje yo'mayo hungkunoso nomahwosi oso hiso'no wolosetihwamontonoho.

**Simeho tango seyontososo
iwolo'mo lohofikuji apa'no
simonyo uyantifeho.**

¹⁶Sekwo we'enepe ngkimo manohonyo'njo uyantifeho. I oso'no sekwo we'enehwo humafikuji hwangu sohonta ngkimo nonohonifitnnefoho. ¹⁷Ose nelahoningki kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwna'ni ole hnnimentihwoni, Oso hungkuno nalisoso hwapingo neso peho'neto. Ole nalohi, We'enepe sekwo ngkimo monohonifitnnehofo. I oso'no we'enehwo nohumafikuji ngkimo apa'no nohonifitnnefoho. I nom'ne nalisoso ole, Ngko nje Mpohwoe pone hwo'nyoho. Ose nalisofoho. ¹⁸Oso we'enehwo nalisoso peho'ne nalohoho. Yoloho neso nakwo huno monayohoyohoho.

¹⁹Ose hnnontani nakwo Jisasimo ko mujo'njo yahoningkuhwoni Jisas nakwoe huno so'no huno uyahoningki nakumo nalimento, Sekwo olo hungkuno ngko selohe loso'no peho'ne hnnalokwofo. Ngko ole selohono. We'enepe sekwo ngkimo manohoni-fitnnehofo. We'enehwo humafikuji

apa'no ngkimo wonohonantifeho. Ose selohono. ²⁰Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. We'enepi yo'mayo tango ni'mane so'no a'amu hwahoponjo pi'ningo engoso hofiko simonyo yontaninkuji sekwo sohwasu humotaha engo likuji simeho tango wayeyimontonoho. I oso'no sekwoe lohofikuji sekwo simonyo engo uyantifeho. ²¹Ose nalonto kako pahnnimo hungkuno ole nalimento, Olo selalokwe loso a'mu fisi kako mehomi aswo mayo pa'nyofoho. A'mu fisi kako aswo toho'ne yonto simeho tohino umnonte so'no kakoe simeho wopingo mmo'nyofoho. I oso'no kakoe mehomi aswo mahwosi kako oso tohino engo so'no iningo mohfihwosi simonyo uyimontonoho. ²²Oso mehomi aswo mawo'ningkohofu pa'nyoso sekwoe simeho tango'nji humalofo. Oso'no hwanguk sohonta ngko apa'no sehoni'me'no sekwo simonyo engo apa'no uyantifeho. Oso simonyo iyo homo somo wae yaofu'ne a'amu fihwo mohumuyohoho. O'o, awonoho. Simonyo iyoso ne'no nowentihwonefoho. ²³Oso sikuno homo somo sekwo ngkimo yo'mayo yo'mayo so'no mantifitnefoho. O'o, ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo nje Mpohumo yo'mayo yo'mayo so'no jomo ulikuji nje yofe'nji ulifijo so'no kako ngkine'no syanifisyihwosi yo'mayo yo'mayoso wosejapmmontonoho. ²⁴Hohonta oso hopaso sekwo mimmotofihwasoho. O'o, nje yofeso Mpohumo mulimmotofu soku olohonta sekwo Mpohumo nje yofe'nji jomo ulifijosu yo'mayoso wosejapmmontonoho. Oseso sekwo simonyo nehopi'nohini uyantifeho.

Jisas kako olo hwaho lophonjo yahino somo yakolo'nnyo hweho.

²⁵Ngko yo'mayo yo'mayo so'no pahnnimo hungkuno seliwo'ningkonefoho. I tifi no'mo ngko pahnnimo hungkunoso maselimnehono. O'o, ngko nje Mpohumne'no hungkuno yoloho'nohini wolijwasemo'monnoho. ²⁶Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no Anitumne'no jomo ulifijosu sohonta ngko ajwo sopo sekumo sefo'mayo'ne mohumamnehono. O'o, sekwo Mpohumo nje yofe ulifijosu kako yo'mayo so'no wosejapmmontonoho. ²⁷Hwapingosu sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntapontife sohwhanne'no Anitu nihwatimentisu so'no huno seinyo sohwhanne'no Anitu kako simeho sejopalofoho. Kako sekwoe hungkunomo wosepa'nimontonoho. ²⁸Ou nehopi. Hohonta Mpohwo kako nihwatimentisu sohwo'ni olo hwaho lophonjo pmmontohe hwo'nyoho. I olohonta ngko olo hwaho lopo sehwo'ti'mohm'mo nje Mpohwoepono asomo wasimne hwo'nyoho.

²⁹Ose nelahoningki kakoe inomokomoyo sohwo'na'ni ulimentihwoni, Ihwoni. Olohonta kiko pahnnimo hungkuno monalohoyohino. O'o, hungkuno yoloho'nohini nalohino. ³⁰Oso'no nakwo yo'mayo so'no huno nayohoho. Kiko huno hwapingo'njo hwosoho. Nom'ne a'amu hofiko huno'nohini syofisyantifeso hofikoe huno hiso kiko huno kinyo hwosoho. Oso'no nakwo olo hilo so'no simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. Kiko Anitu mta'ango nehopi'nohino hwosoho.

³¹Ose ulahoningkuhwoni Jisas nalimento Olohonta sekwo ngkine'no simeho hi'ntnnono nehopi lontopantikwofo. ³²Upa'nimno. Sekumo tango se'mayo'ne sikunosu we'enepi umo'nimonte'no yohoho.

I nto i'mofapohoho. Oso'no hofiko ngkimo nikekujo'no sekwo ngkimo nihwoti'mofikuji sekwo anga'no anga'no sekwoe angomne'no esesamo wohumpeentifeho. Oso'no sekwo ngkimo nihwoti'mofikujo'no ngko'nohini nje mango sohwanji wohumannonho. I oso'no ngko'nohini'maho. O'o, Mpohwo kako huhwo ngko'nji wohumantonoho. ³³Yo'mayo tango se'mayo so'no ngko olo hungkuno hiloso selalokweno. Tango hiso se'mahoningkuhwosi sekwo ngkine'no ole wosyonifisyantifeho. Ngko Jisasimo ufohi'nonji kako'nji humalohwono. Ose syanifisyikuji sekwo simeho wopingo'nji wohumantifeho. Sekwo olo hwaho lopo nohuman-taningkuji yo'mayo tango wonyoso woselohofantifeho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo fiyimno. Hwapingoso ngko olo hwaho lophonjo yahino somo hwotoho fenji nto uyakolo'maleno. Ose nalimentisofoho.

**Jisas kakoe inomokomoyo
sohwamne'no Anitu ufo'mane'ento
jomo ulimentisofoho.**

17 Jisas kako oso hungkuno inomokomoyo sohwona'nimo nalonto kako ahwomomo timo uhwononto kaningkwohumo jomo ulimento, Mpohwo, nje sikuno nto i'mofapohoho. Olo a'amu lohwo nje yofe engoso utihwaho. Oseso kiko utihwahojo'no ngko jije hwomu sohwo'nne'no yofe engo nihwofikujo'no hofiko jije yofe woho'nomantifeho. ²Kiko a'amu hopi'nonohino somo ngkimo enjwa'mo uhumati'mentohinofoho. Kiko a'amu fehohnjo ntapmmentohinoso kako songo ne'no humayoso yano uyine'enji ntapmmentohinofoho. ³Songo ne'no humayo'neso olenoho. A'amu hiso hofiko nekwo'montosa'ine'no yofe ole

wehwofantifeho. Kiko'nohini Anitu nehwosoho wokuhwofantifeho. Ngko Jisas Kilais sohwo'nne'no ole wonihwofantifeho. Nakwoe hwaho lopone'no Anitu uhwatimentiso hweho. Ose wonihwofantifeho. Yofe ose nihwofikuji hofiko wopingo'nohini humafikuji songo ne'no humantokutnnefoho.

⁴Ngko olo hwaho lopo nohumanji jije yofe engoso jije yokumpohn'nyo engoso nto utihwamalefoho. Yo'mayo syoho ntapmmentohinoso ngko moi'wo nto esojwao'malefoho. ⁵U, Mpohwo hohonta olo hwaho loso nekwo mamti'mokiyo sohonta ngko kiko'nji nohumanji ngko yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo hwo'nyoho. Ngko kiko'nji humanji mokosyohumamote pa'nyoso oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji kiko ngkimo asomo ntape.

⁶Olo hwe lohwa hwaho lophonjo ntapmmentohino lohwa ngko hofikimo kikine'no lutihwamale so'no hofiko kikine'no yofe kihwofalokwofo. Jije a'amu huhwo sohwa kiko ngkimo ntopahoningkini hofiko jije hungkunomo haloho pentifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantifi tifi iningkopalokwofo. ⁷Oso a'amu kiko ntapmmentohinoso yo'mayo hungkuno ulahoningko hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Olo hwe lohwoe hungkunoso Anitu mta'angofoho. Huno ose unyofoho. ⁸Yo'mayo hungkuno kiko ngkimo ntapmmentohinoso ngko lutihwahoningko hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi huno ole uyalofoho. Hohonta ngko kiko'nji humanji kiko olo hwaho lopone'no nihwatimentohinofoho. Oso hungkuno somo hofiko simeho hi'ntnnono uyalokwofo.

⁹Olo a'amu huhwo lohwoamne'no jomo wakilmonne'no yohono. A'amu nom'ne olo hwaho lophonjo somne'no mokilalokuyohono. O'o, olo

a'amu kiko ngkimo ntapmmentohino lohwanne'no jomo kilalokweno. Jije a'amu hwafoho. ¹⁰Hwe moya'mi hopi'nonohinoso nje hungkunomo tifi iningkawowo'ningkohofoso kiko'ne mehomifoho. Jije mehomi huhwo sohwa ngko huhwo'nnonji nekwoe mehomifoho. Hofiko nje yofe engo he'nomalokwofo. Nje yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso jijefoho. Jije yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso njefoho.

¹¹Ngko kikiyepono wosapmmo li'mo hofikimo uhwati'mo'monnoho. Olo hwaho lopo hofiko'nohini wohumantifeho. Oso'no nje Mpohwo wopingo'nohino sohwoosi olo a'amu lohwa hofiko ngkimo simeho ntapifitne'engi uhwosopo'mentohino loso yo'mayo yahino wonyo somo uyakolopitne so'no kiko jije yokumpohn'nyo engo so'nji ufo'mahoji umokosyohumaho. Kiko ngko'nji simeho afa inimotohwoyo hopaso hofiko simeho afa unife. ¹²Ngko hofiko'nji nohumanji oso yokumpohn'nyo kiko ngkimo ntapmmentohino so'nji ngko hofikimo wopingo umokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo nihu'nahone mikinjanimofefoho. O'o, ntapmmentohino hopi'nonohino sohwa wopingo nningkopalokwofo. A'amu anga'nohino sohumne'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ne imo'none hopaso kako anga'nohino sohwo tikanomo wene sohwo piwahu'mentisofoho. ¹³Olohonta olo a'amu lohwanome uhwati'mahm'mo kikiyepono wosapmmonnoho. Ngko hofiko'nji olopo nohumanji yo'mayo hungkuno hofikoe simeho wopingo umo'none'engi kilalokwe so'no nje simeho wopingo nimo'niwo'ningkiso hopaso engo womantifeho.

¹⁴Jije hungkunoso olo a'amu lohwanome umotefoho. A'amu hwe moy-

a'mi olo hwaho loptonjoso hofikoe mangohwa imo'nimentohofofoho. Hwapin-goso ngko hopa hofiko olo hwaho loptonjo yo'mayo somo miningkayo'njo hwafoho. ¹⁵Ngko hofiko'nji yanimofo'ne makilohoyohono. O'o, ole kilalokweno. Hofiko olo hwaho lopo nohumentaningkuji oso hwe wonyo Seten kako a'amu lohwanome wonyo umokonononji kiko hofikimo hofiyo mokosyohumanne'engi kilalokweno. ¹⁶Ngko olo hwaho loptonjo yahinome iningkunyo hwoni'maho. Oso pa'nyoso hofiko huhwanji olo hwaho loptonjo yahinome iningkunyo'hwamaho. ¹⁷Mpohwo jije hungkunoso hungkuno ne'njofoho. Oso hungkuno hiso olo a'amu lohwanome kiko itihwahoningkiji hofiko hofikoe huno ehohosasyihwoso'no hofiko yo'mayo yahino wonyomo uliko'mafikuji jije yahino wopingo'nohini ikuji jije a'amu ne wopingo umo'nantifeho. ¹⁸Hohonta kiko ngkimo nihwojahoningkini ngko a'amu olo hwaho loptonjo lohwanjo ajwo'mo humamotefoho. Oso pa'nyoso ngko olo a'amu lohwanome hwe moya'mi hwhahoponjo lohwanjo ajwo'mo wohumafenji hofikimo uhwojalokweno. ¹⁹Ngko kiko'nji nohumahm'mo olo syoho simo'mjolo uyimonne'no yohono a'amu lohwa hofiko jije hungkuno so'ne huno ufohotofohojo'no hofiko jije yahino wopingo mayo'ne ufo'ma'mne'no yohono. Oseso hofiko jije a'amu ne wopingo umo'nantifeho.

²⁰Ose ulonto ole ulimento, Olo a'amu lohwanomehino mokosyohumaho eso makilimnehono. O'o, hwe moya'mi nom'neso hofiko lohwanome hungkunome haloho upa'ningkuji ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo somo kiko hofiyo mokosyohumaho kilalokweno. ²¹Ngko ole'no nimo'ningkohoho. Hwe moya'mi hopi'nono nekumo simeho ejapikuji hofiko nekwo hopa simeho hunoso afa'njo umo'nantifeho.

Mpohwo, kiko ngkimo nihumahnno. Ngko kikimo kuhumaleno. Oso hopaso hofiko nekumo ehumayo so'no nimo'ningkohoho. Hofiko ose ehumafikujono a'amu hwahoponjoso hofikoe yahino wopingo somo uhwoningkuji ole wosyofisyantifeho. Ou, Anitu kako Jisas Kilais sohumo nakwoe hwaho lopo uhwatimentiso sohweho likuji ngkine'no simeho wontipantifeho. ²² Jije yokumpohn'nyo kiko ntapmmentohinoso ngko hofikimo uyimaleno. Oseso ole'no nimo'ningkohoho. Nekwo simeho afa inontai humalohwoyo hopaso hofiko simeho afa'njo umo'nantifeho. ²³ Jije hungkuno lontneso nje simehomo mnawojo hopaso nje hungkuno hofikoe simehomo ose mnaweho. Oseso hofiko simeho afa iningkuji wopingo humafitne so'no nimo'ningkohoho. Oseso a'amu hwahoponjoso hofikoe humayo somo uhwoningkuji ole wohnnantifeho. Anitu kako Jisasimo nakwoe hwaho lopone'no nehopi uhwatimentiso hweho. Anitu Jisasimo simeho uyiwo'ningkiso hopaso kako olo a'amu lomo simeho uyalofoho.

²⁴ Ose ulonto ulimento, Mpohwo, ole'no nimo'ningkohoho. Hwe moya'mi kiko ntapmmentohino hopi'nonohinoso hofiko ngko'njopo wohumantifeho. Olo hwaho loso nekwo mamti'mokiyo sohonta kiko simeho ntaponji jije yofe engoso jije yokumpohn'nyo engo ntapmmentohinofoho. Olo a'amu lohwa hofiko oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji ntapmmentohino somo uhwonifitne so'no nimo'ningkohoho. ²⁵ Ou Mpohwo, kiko yo'mayo yahino ito'nohino iwo'ningkino sohwsimo olo hwaho lophonjo a'amulo kikimo huno muyofoho. I oso'no ngko kikine'no huno niyohoho. Olo a'amu ngko'njo lopo humalofoso hofiko kiko ngkimo

nihatimentohino sohwo'nne'no huno unyofoho. ²⁶ Jije yahino yo'mayo so'no hofikimo nto utihwamaleso ngko ne'no utihwahn'mnefoho. Oseso kiko simeho engo ntopantokuno hopaso hofiko simeho engo unantifeho. Ngko hofikimo humahn'me'no kikimta'angoso hofiko simeho ose unantifeho. Jisas kako Anitumo ose ulimentisofoho.

Jutas kako Jisasimne'no mango sohwamo tokoyo'ofo imentisofoho.

(Matiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

18 Jisas kako Anitumo ose ulahoningki kako kakoe inomokomoyo sohwana'ni nakwo oso hopo sopo uliko'mentani mijo we'e Kitilon wekentani nongkihnta'ni iyo uyo syoho sopo umentihwonefoho. ² Jutas kako Jisasimne'no tokoyo'ofo yone sohwo kako oso iyo uyo syoho sopone'no huno unyo hweho. Hwapingoso sikuno pi'ningo engo somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwana'nnonji oso hopo sopo ne'no umotohwonefoho.

³ Hwe yofe engo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko a'amu hwapife tifo'njo sohwanji a'amu itokuso'njo sohwanji Jutasinji uhwojahoningkofi Jutas kako oso iyo uyo syoho hopo sopone'no ipemotawomentisofoho. Hofiko kwefoho'nji sikiloho'nji yo'mayo ikujoho so'nji motapmmentohofofoho.

⁴ Jisas kako kakine'no yo'mayo u'mane so'no simo'mo huno nto unyo sohwo humentanjopo a'amu sohwamo nuhwonitimanto ulimento, Sekwo tihune'no tipeelokwofo.

⁵ Ose ulohoningkahoningki hofiko ulimentohofi, Nakwo Jisas Nasalet mta'ango sohune'no tipeelokuhwono. Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko olo huhwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. Jutas oso a'amu Jisasimne'no tokoy-

o'ofu yone sohwo oso a'amu huhwo sohwanji humohumantisofoho. ⁶Jisas kako olo huhwo'nyoho ulimentiso so'no hofiko iyoho yontifi hohokuhano asohosile we'enepe wentifi hwahopo piwahu'mentohofofoho. ⁷Oseso Jisas kako apa'no ulimento, Sekwo tihune'no tipeelokwofo. Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Jisas Nasaletnnta'ango sohune'nefoho. ⁸Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Nto selohefoho. Ngko olo huhwo'nyoho. Sekwo ngkimo wantimantifi pohofihwasi'manji nje inomokomoyo lohwo timo'nohino fohonihwatimno. Hofiko wahumpopife. Jisas ose ulimentisofoho. ⁹Simo'mjo Jisas kaningkwohumo ole nto ulimento, Oso a'amu ntapmentohino sohwo ngko mokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo nihu'nahone mikinjanimofefoho. Oso hungkuno ulimentiso so'no huno ikwesiyafisyonto wahumpopife ulimentisofoho. Oso hohosohonta oso hungkuno kakoe inomokomoyo sohwanne'no ulimentisoso ne imo'nimentisofoho.

¹⁰Saimoun Pita kako nohumanto hwakuhwajo iwosipema'nonto a'amu fihwoe haloho angahohnjo somo loku'mentisofoho. Lojwahoningki halohoso piwahu'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoe syoho ulohofiyu hweho. Kakoe yofeso Malikos. ¹¹Pita ose yahoningki Jisas ulimento, Jije hwakuhwajoso asoso'mo fotofahinyo. Kiko huno pipi kiyalofoho. Yo'mayo tango nje Mpohwo, Nje hwomu womano, limentisoso ngko woma'mo. Oso'no hwakuhwajoso fotofahinyo.

Hofiko Jisasimo Anasiyepono ipemotamentohofofoho.

¹²Oseso oso a'amu itokuso'njo sohwanji a'amu Jutafe hwapife

tifo'njo sohwanji hofikoe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimo aho kentifi kakimo impe intokwomentohofofoho. ¹³Simo'mo hofiko Anasiyepono motawomentohofofoho. Anas huhwo sohwo kako Kaiyofasiye kanengkwoweho. Kaiyofas sohwo kako oso soswo somo a'amu tajo ango syoho'njo so'no yofe engo ma'mentisofoho. ¹⁴Oso Kaiyofas huhwo sohwo kako a'amu Juta somo ole ulimento, Yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono. Ose nto ulimentisofoho.

Pita ulimento, Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho limentisofoho.

(Matiyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵A'amu sohwa hofiko Jisasimo ipemotosontaningkofo somo Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonji nekwo Jisasimo iningkasimentihwoyofoho. Oso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kako ngkine'no huno uyo so'no ngko Jisasi'nji oso hwe yofe engo'njo sohwoe tojo somo humentohefoho. ¹⁶I oso'no Pita kako mempo hohnta'ni hoku'yo sopo foyohumamentisofoho. Oseso ngko hwe yofe engo'njo huno ninyo sohwo'ni ngko a'mu hoku'yo mokosyohumayo simo Pitamo ipemotasyuyo'ne ulimentohefoho. Oso a'mu hisi Pitamo ipemotaswonto ¹⁷Pitamo ulimento, U, kiko huhwosi olo hwe lohwoe inomokomoyo hwsilikeno. Ose ulahoningki Pita ulimento, Awonoho. Ngko'maho. Ose ulimentisofoho.

¹⁸Oso ango sopenjo syoho ulohofiyu so'nji a'amu hwapife tifo'njo sohwanji kwongkwongo usahoningki toho intofontifi a'apaho

toho imokinimentohofofoho. Pita huhwo'nji hofiko'nji nolohofontifi a'apaho toho imokinimentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo Jisasimo hungkuno ulohonimentisofoho.

(Matiyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo sohwantnne'no yo'mayo hungkuno Jisas hofikimo lutihwawo'ningkiso so'ntnne'no Jisasimo ulohonimentisofoho. ²⁰Oseso Jisas ulimento, Ngko hwe moya'mi hopi'nonohino somo utihwa'nyoponohini lutihwawo'ningkohe hwo'nyoho. Engolopohamo ngko Anituye tajo ango engo'njo sponjo tajo ango we'eso a'amu Juta uhu'mokuwo'ningkohofosopo nje yo'mayo hungkunoso lutihwawomentohofoho. Ngko hungkuno hiyaso'mo majofoho. ²¹Oso'no kiko ngkimo peho'no ntohonantokuno. Kiko oso a'amu nje hungkuno upa'niwo'ningkohofosomo ulohonyo. Oso hungkuno ngko liwo'ningkoheso hofiko huno moi'wo'nnyofoho.

²²Ose ulahoningki hwe hwapife tifo'njo fihwo kako Jisasi'njopolo hofonto Jisasiye manjijohopo hwaningo fonjonto ulimento, Kiko olo hwe yofe engo'njo lohomo hungkuno oso pa'nyoso nulohotoho. Ito'nohini uso. ²³Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno wonyo ulohe so'no lanifonjohino. I ngko hungkuno wonyo ulohe'manji kiko olo a'amu lohwo'no uso. I ngko hungkuno nehopi ulohe'manji peho'ne nifonjohino. Ose ulimentisofoho. ²⁴Oseso oso impe Jisasimo into'mentohofososo Jisas into'nowentaningki Anas kako oso

hungkuno Jisasimo ulohonimentiso sohwo kako Kaiyofas hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoepono lihwatimentisofoho.

Pita apa'no Jisasimne'no ngko huno maniyohoyohoho ulimentisofoho.

(Matiyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵Saimoun Pita a'amu'nji lohofonto a'apaho toho imokinontaningki a'amu huhwo sohwo ulimentohofi, Kiko huhwosi kakoe inomokomoyo hwsilikeno. Ose ulahoningkofi Pita hwasyo hungkuno ulimento, Awonoho. Ngko kakoe inomokomoyo hwoni'maho.

²⁶Ose ulahoningki oso hwe yofe engo'njo sohwo syoho ulohofiyono nom'ne sohwo kako oso a'amu Pita kako haloho lojwao'mentiso sohwo a'amu sohwo kako Pitamo ulimento, Ou, nehopi. Kiko Jisasi'nji oso iyo uyo syoho sopo nohumentaningkini ngko kohoningkohe hwsosoho. ²⁷Ose ulahoningki Pita apa'no ulimento, Awonoho. Ngko osoho hwoni'maho. Ose ulahoningki yihufo tosika yokaso oso hohosohonta ho'nimentisofoho.

Hofiko Jisasimo Pailotiyepono ipemotasimentohofofoho.

(Matiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸A'amu sohwa hofiko Kaiyofas nta'ni Jisasimo utimantifi oso hwe engo a'amu Loum mta'ango sofe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo ango engo sopeno'no imingo ne hosiwo hosiwe iyo so'nji Jisasimo ipemotamentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo ^{§§}iyoho humayo

§§18:28 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

somme'no nto'no esyohumayo'ne hofikoe he a'apaho yo'mayoso mijo nto yatiku'mentohofofoho. Oso'no hofiko huno ole syafihu'mentohofi, A'amu Loum nakwoe yahinomo miningkayo'njo sohwafe angomo nakwo syukwato lohofihwosi kiho'njo imo'ningkuhwasi nakwo elijwanyo engo sopo wopayo monanehwono. Ose syafisyontifi mempo hohnta'ni humamentohofofoho. ²⁹Oseso oso hopo sopo nohumentaningkofi Pailot mempono noswaponto ulimento, Sekwo olo hwe lohomo olo hungkuno nto'no mihwajiyo ango lopone'no peho'no ipemotapohofihwolo. Peho wonyo imaso'neto. ³⁰Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako yahino wonyo miyo'njo yontentesi nakwo olo ango lopo kikiyepono mipemotapihwonesohilo. ³¹Ose ulahoningkofi Pailot ulimento, Sekwo a'amu Juta soku sekwoe honingkano hungkuno somme'no huno syafisyikuji kakoe hungkunoso nto'no mihwatimno. Ose ulahoningki a'amu sohwa ulimentohofi, Sekwo a'amu Loum sohwaso nakwo a'amumo fonjasiyo'no honingkano somo pijwonaofiwo'ningkohofofoho. *Ose ulimentohofofoho. ³²Hohonta Jisas kako kakoe a'amu somme'no kako poyo imo'none so'no lutihwamentiso sohonta kako a'amu Loum sohwa a'amumo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo fonjinto'ofahumotofo hopaso wape'nimontonoho nalimentisofoho. Oso hohosohonta oso hungkunoso ne umo'nimonte'no yohoho.

³³Oseso Pailot kako ango engo somo apa'no swonto Jisasimne'no

joho litimanto ulimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hofikoe hwaho mokosyohumayo'ne hwasilaho. ³⁴Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntohinoso jije huno mta'ni lantohino. I a'amu Jutaso hofiko kilimalofoyoho kantohino. ³⁵Ose ulahoningki Pailot ulimento, Ngko a'amu Juta hwo'ntaho. Jije temtitofo Juta sohwanji hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji hofiko ngkiyepono kumotapohoho. Kiko peho imahnno'neto. ³⁶Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko a'amumo mokosyohumayoso olo hwaho lopo'maho. O'o, ngko olo hwaho lophonjo a'amumo mokosyohumayo'ne hwo'ntontosi nje inomokomoyo sohwa hofiko a'amu Juta sohwanji fongki'nifijoso a'amu Juta sohwa monimafikutnnesohilo. I oso'no ngko a'amumo mokosyohumayo kiko pa'nyo hwoni'maho. ³⁷Ose ulahoningki Pailot ulimento, Ose manji kiko hwe engo a'amumo mokosyohumayo hwasoho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko hwe engo a'amumo mokosyohumayo hwasoho ntohinoso hungkuno nto'nohinoho. Ngko olo hwaho lopo imo'nimentoheeso syoho anga'nohinoho hungkuno nehopi'nohinoho lijwafo'neso imo'nimentohe hwo'nyoho. A'amu hofiko hungkuno nehopi'nohinoho umo'niwo'ningkisoso nje hungkunomo haloho pewo'ningkohofofoho. ³⁸Ose ulahoningki Pailot ulimento, A'amu hungkuno ne so'no huno unyoso tihwolo. Ose ulimentisofoho.

*18:31 A'amu Loumjo sohwa Jutafe hwaho mokosyohumayo hwafoho. Oso'no hofiko hungkuno mihwajiyo'neso yono limentihofofoho. Oso'no hofiko honingkano yokumpohn'nyo ho'nahumentohofofoho. A'amu anga'no mape'nyoso wopingofoho.

**Pailot kako Jisasimo iyo
hwojiyafiku'nnyo somo
fonjinto'ofasiyo'ne limentisofoho.**

(*Matiyu 27:15-31; Mak
15:6-20; Luk 23:13-25*)

Pailot ose ulonto kako mempono a'amu Jutafepono apa'no noswonto ulimento, Ngko olo hwe lohwo kakoe yahino wonyoso motipih-woningkiyohono. ³⁹I oso'no sekwoe yahinosa ole wo'nnyofoho. Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'no Syafisiyo Sikuno Engo 'iyoho humayo somo sekwoe a'amu anga'no impo'ango mta'ni isihutofomayo'ne jomo ntiwo'ningkohofihwasoho. Oseso ngko sekwo a'amu Juta sokuye olo hwe engo lohomo usihutofonehwajono lasemo'ningkohoho. ⁴⁰Ose ulahoningki hofiko mango engo mohm'no ulimentohofi, Olo hwe lohomo nusihutofohotoho. O'o, kiko Mpolapas sohomo usihutofo. Mohm'no ose ulimentohofofoho. Mpolapas huhwo sohwo kako a'amumo fonjasyonto a'amufe yo'mayoso hufo ma'mojo hweho. Hwe wonyo hweho.

19 Oseso Pailot kako Jisasimo utimanto kakoe a'amu itokuso'njo sohwo impe'nji fongkupmno, ulimentisofoho. ²Hofiko Jisasimo nofonjontifi impe yongo'njoso nokikisontifi hnnimentohofi olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo mnokino'manji'mofo pa'nyofoho. Ose lontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. Ose yontifi hofiko manji'mofo sawemo miyo'nohinosa a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwa iwo'ningkohoho hopaso Jisasimo ulohomentohofofoho. ³Ose ulohofontifi kakimo u'mantifi

sitofu ulontifi ulimentohofi, Ou, Hwe Engo sohwo, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'ningkino sohwo silaho. Ose ulontifi kakoe manjijohopo fongku'mentohofofoho.

⁴Osohonta Pailot apa'no mempono noswaponto a'amu Juta somo ulimento, Ihwoni. Ngko mempone'no ipemotoswapmme sohwo sekwo huno waseyono. Kako wonyo honingkano ane hweho. ⁵Ose ulahoningki Jisas kako mempono swapmmentisofoho. Oso mnokino manji'mofo yongo'njo mti'mokumentohofoso Jisasiye mnokinopo monjimofahumentohofofoho. Oso manji'mofo miyo'nohinosa hi'njo hweho. Jisas osopo nohumentaningki Pailot a'amu somo ulimento, Ihwoni, olo hwe lohomo uhwonimno. ⁶Ose ulahoningki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hwapife tifo'njo sohwanji hofiko Jisasimo uhwonontifi joho mohm'no ulimentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. Iyomo fonjinto'ofahumno. Ose ulahoningkofi Pailot ulimento, Olo hwe lohwoe honingkano wonyoso ngko motipihwonyo'njo yohono. Sekwo soku utimafikuji iyomo fonjinto'ofahumno. ⁷Ose ulahoningki a'amuso ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitumne'no sitofu nalimentisofoho. Ngko Anituye Hwomu hwo'nyoho nalimentisofoho. Oso'no nakwoe honingkano hungkuno olo yahino loso'no wape'nono naliwo'ningkohoho.

⁸Pailot oso hungkuno homo somo upa'nonto iyoho engo mikunimposo unimentisofoho. ⁹Pailot oso ango engo somo apa'no noswonto Jisasimo ulimento, Kiko nti'mta'ni pmmmentohino hwsilo. Ose ulahoningki Jisas oso hungkuno ulimentiso somo asomo

[†]18:39 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

mujo'njo yahoningki ¹⁰Pailot ulimento, Pipilo. Kiko ngkimo hungkuno manjoso mampi'nyo peho'no humahnno. Ngko kikimo kisihutofo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I ngko kikimo iyomo fonjinto'ofakisiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. Oso'no kiko huno makiyoho liyohoho. ¹¹Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso yokumpohn'nyo engo mokosyohumahnno Anitu ahwomomo humaso sohwo kako kikimo mokijape'njo yontentesi kiko ngkimo wonyo mantohofohotnesohilo. Oso a'amu ngkimo jije ahomo ho'nanihumalofo sohwa hofikoe wonyoso jije wonyo somo yakolo'nnyofoho. Hofikoe wonyoso mikunimposofoho.

¹²Pailot kako Jisasiye hungkunomo upa'nonto Jisasimo usihuto'mo lonto huno pi'ningo engo syafihu'mentisofoho. A'amu Juta sohwa oso hiso'no upa'nontifi hofiko Pailotimo mango engo ulimentohofi, Kiko olo hwe lohumo isihutofihwaji so'manji kiko Sisa hwe yofe engo hwofilo'nnyo sohwoe a'amu hwosi'maho. A'amu fihwo ngko a'amumo mokosyohumayo hwo'nyoho liwo'ningkiso sohwo kako Sisafe mango hweho. ¹³Pailot kako oso hungkuno homo somo upa'nonto kako Jisasimo mempono ipemotoswapmmentisofoho. Noswaponto Pailot kako hungkuno nto'no mihwajiyo'ne ephumayo sopo ampo humamentisofoho. Oso hopo sopo yofe ole limotofofoho, Sokumnangoponoho. A'amu Hipiluso oso hiso'no hofikoe hungkunoso ole limotofofoho, Ngkapatofoho limotofofoho. ¹⁴Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo [†]iyoho mo'ningkanta humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo'ne sikunomnoho.

Oso homo somo mofehi'nyo ajwo kuntoliyopo posahoningki Pailot a'amu Juta somo ulimento, Olo hwe lohwo sekumo semokosyohumayo'ne hwe engo hweho. Sekwo uhwonimno. ¹⁵Ose ulahoningki hofiko joho mohm'no ulimentohofi, Wayo yafikuji fonjahumno. Iyomo fonjinto'ofahumno. Ose ulahoningkofi Pailot ulimento, Ngko sekwoe hwe engo sohumo iyomo wofonjinto'ofahumonntaho. Ose imne'no lasemo'ningkohoho. Ose ulahoningki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa ulimentohofi, Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo hwo'maho. Nakwoe hwe engo anga'nohino sohwo Sisafoho. ¹⁶Ose ulahoningkofi Pailot kako Jisasimo iyomo fonjinto'ofasiyo'ne a'amu huhwo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho.

**Hofiko Jisasimo iyo
hwojiyafiku'nnyopo
fonjinto'ofahumentohofofoho.**

*(Matiyu 27:32-44; Mak
15:21-32; Luk 23:26-43)*

¹⁷Oseso Jisasimo utimantifi iyo hwojiyafiku'nnyoso nomantifi kakwo'yohumo utofimentohofofoho. Jisas kako itokwawento ango Jelusalem uliko'mantifi A'momnokinoponoho liwo'ningkohoho sopo kotasimentohofofoho. Hipilu hungkunoso oso hopo sopone'no ole liwo'ningkohoho Ngkoulivotanoho liwo'ningkohofofoho. ¹⁸Oso hopo sopo hofiko Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso Jisasi'njo sopo hwe hufa'u sohwa'u yohosi yohosinta'ni fonjinto'ofasyontifi Jisas ajwo'mo fonjinto'ofahumentohofofoho.

¹⁹Pailot kako iyoswo nomanto Jisasiye mijo kwa'ofiyo tokwajo nohonje sopo mti'mokohofojahumentisofoho.

[†]19:14 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Oso hungkuno hiso olenoho. JISAS NASALET NTA'ANGO SOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mti'mokumentisofoho. ²⁰ Jisasimo fonjinto'ofahumentohofoho hopo sopo angoo Jelusalem mofoneponoho. Oseso a'amu Juta pi'ningoso nosapontifi oso iyoswo mti'mokohofojahumentiso homo somo atofolimentohofohoho. Oso hungkuno hiso Pailot kako hungkuno hufu'u sihune'njo mti'mokumentisofoho. A'amu Jutafe hungkuno'nji a'amu Ngkilikife hungkuno'nji a'amu Loumife hungkuno'nji mti'mokohofojahumentisofoho.

²¹ Oseso a'amu yofe engo'njo tajo angoo syohoo'njo sohwa hofiko oso iyoswomo uhwonontifi Pailotimo ulimentohofi, A'amu Jutafe Hwe Engo hweho mti'mokinyoso hwasyofoho. Ole mti'mojo. Olo hwe lohwo ngko a'amu Jutafe hwe engo hwo'nyohoo limoo hweho. Ose mti'mojo. ²² Ose ulahoningkofi Pailot ulimento, Hungkuno mti'mokohe losoo olo hungkuno lo'nohini waweno. Ose ulimentisofoho.

²³ A'amu itokusoo'njoo osofosofahu'nohino sohwa hofiko Jisasimoo iyo hwojiyafikoo'nnyoo soppo nto fonjinto'ofasyontifi hofikoo kakoo manji'mofo yo'mayoo so'njoo nomantifi yano ilofosoo osofosofahu'no ilomentohofohoho. A'amu anga'no anga'nohino sohwannefoho. I kakoo nem'no manji'mofosoo ufohotofosoo ane'njoo uhwonontifi ²⁴ ole hnnimentohofi, Oloso nosisimpehwaloho. O'oo nakwo syohoo'nyoo ihwasoo a'amu neyakolofosoo sohwo kako olo hilosoo hi'njoo woma'montoo hweho. Ose imentohofosoo Anituyoo hungkuno a'amu mti'mokumentohofosoo ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hisoo olenoho.

A'amu nje hwapife yo'mayosoo yano ilofontifi hu'mema'mentohofohoho.

Nje manji'mofo so'no hofikoo syohoo'nyoo yontifi uyakoloo'mentisoo sohwo ma'mentisofoho.

Oso a'amu itokusoo'njoo sohwa oso hisoo imentohofohoho.

²⁵ Oso Jisasiyoo iyo hwojiyafikoo'nnyoo'njoo mofone soppo Jisasiyoo kona'wohi'njoo konosimoo'njoo Kiloupasiyoo ape Maliyoo'njoo nom'ne Maliyoo angoo Makitola nta'angosoo'njoo humamentohofohoho. Oso moyoo'mi hofosofoo Jisasiyoo iyo hwojiyafikoo'nnyoo'njoo tifo ne soppo lohoo'mentohofohoho.

²⁶ Ngkoo Joun Jisasiyoo a'amu sohwo'nnonjoo Jisasiyoo kona'wohi'njoo afapoo lohofontaningkuhwoi Jisas ehonontoo elimento, Na'uyoo oso hwe sohwo jje hwomoo hweho. ²⁷ Ose ulontoo ntimento, Olosoo jje na'uyohoo. Ose ntahoningkoo oso sikunoo somoo ngkoo Jisasiyoo kona'wohihn'ni nje angomoo mokosyohumamotefoho.

Jisas kako poyoo imo'nimentisofoho.

(Matyyoo 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸⁻²⁹ Ose imo'nimentisoo sohontoo Jisas kako hunoo ole umentoo, Nje yo'mayoo syohosoo moiwonohoo. Ose syafisyontoo ole ulimento, Ngkoo mijoo'no nimoo'ningkohoo. Ose ulimentisofoho. Ahwontoo anga'no ipisayoo mijoo yokumpoyn'nyoo mangkinyoo'njoo oso hopoo soppo nowentaningkoo hofikoo hwapife pa'nyoo we'eso mijoo homo somoo yomantifi tokemoo popojontifi noho'nomantifi Jisasiyoo mangomoo uyimentohofohoho. Ose imentohofoo sohontoo oso hungkuno Ntefit Jisasimne'no hohontoo mti'mokumentisoo ne imo'nimentisofoho. Mti'mokinyosoo olenoho. Ngkoo mijoo'no nimoo'ningkohoo. ³⁰ Ose ulahoningkoo Jisas mijoo hisoo nonontoo limento, Nje syohoo imotesoo moiwonohoo. Ose ulontoo kakoo mnokino iwa'wo'mentisofoho.

Osohonta kakoe huyo'mango Anituye pone'no uhwatimentisofoho.

**A'amu itokuso'njo fihwo kako
Jisasimo hosimno hupepo
honje hmentisofoho.**

³¹ Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofikoe Sikuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo nto'no esyohumayo'ne sikunomnoho. Oseso a'amu Juta sohwa ole syafihu'mentohofi, Nakwoe Sikuno Engo iyoho humayo somo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo a'amufe pijafo ne'no weso nakwolaho lontifi hofiko Pailotimo a'amu huhwo sohwa poyo komo'no pe'nyo'ne hungkuno ole ulimentohofi, Kiko jije a'amu itokuso'njo sohware ulahoningkoho hofiko a'amu iyoponjo sohware sife kutikujolo hofikujolo hwahopo womeho'nahufe. ³² Ose ulahoningkofi Pailot hungkuno ose ulahoningki a'amu itokuso'njo sohwa hofiko oso hwe hufa'u Jisasi'njo sopo yohosi yohohnta'ni fonjinto'ofahumentohofohi sohwa'uye sifemo kutikujolo loho'mentohofohi. ³³ Nokujontifi Jisasimo u'mantifi kako poyo nto imo'nimentiso uhwonimentohofohi. Ose uhwonontifi Jisasiye sifemo makujiyonjo imentohofohi. ³⁴ I oso'no a'amu itokuso'njo fihwo kako Jisasimo hosimno hupepo honje hmentisoso honiyo'nji mijo'nji usihuma'mentisofoho. ³⁵ Ngko Joun sohwo'ni yo'mayo imo'nimentiso somo uhwonimentohefoho. Hwasyo hungkuno moselalokuyohono. Yo'mayo uhwonimentoheho yo'mayo upa'nimentoheho olo iyoswo lomo ifalifaliyo mti'mokalokweno. Sekwo hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyifitne'enji mti'mokalokweno. ³⁶ Yo'mayo uhwonimentoheho imo'ningkahoningki Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ne

imo'nimentisofoho. Hungkuno anga'no mti'mokumentohofoso olenoho.

Hofiko kakoe yokinoso makujiyofoho.

³⁷ Nom'ne hungkuno mti'mokumentohofoso olenoho.

Oso hwe sohomo hofiko hosimno hmentohofoso sohomo uhwonantifeho.

Hungkuno mti'mokumentohofohi hiso oso sikuno homo somo ne imo'nimentisofoho.

**Hofiko Jisasiye pijafoso sokimomo
ho'nahumentohofohi.**

*(Matiyu 27:57-61; Mak
15:42-47; Luk 23:50-56)*

³⁸ Oso hiso moi'wo imo'ningkahoningki Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo kako Pailotimo u'ma'mentisofoho. Jousep huhwo sohwo kako Jisasimne'no simeho ko uyonto kako a'amu Jutafe hwe engo somne'no iyoho uningkahoningki kako simeho hi'ntnnono unyo hungkuno so'no molijwafe'njo imentiso hweho. Jousep huhwo sohwo kako Pailotimo u'manto ulimento, Ngko Jisasiye pijafoso woma'monne'no yohono. Ose ulahoningki Pailot eno ulahoningki Jousep Jisasiye pijafoso iyopo nta'ni ma'mentisofoho. ³⁹ Jousep kako'nohini'maho. O'o, Nikoutemos kako hohonta Jisasimo sikwo'miyomo u'ma'mentiso sohwo'nji siko Jisasiye pijafo ma'mentisoyefoho. Nikoutemos huhwo sohwo kako iyo mijo akino wopingo'njo so'nji iyoswo akino wopingo'njo so'nji pijafo somo ho'nasiyo'ne pi'ningo engo motapmentisofoho. Kakoe tangoso *teti-foua* (34) *kiloufoho*. ⁴⁰ A'amu Jutaso hofiko a'amu poyo pe'nyofe pijafoso ijopijisasyio'ne esyohumamotofo hopaso siko Jisasiye pijafo so'nji yo'mayo akino wopingo'njo so'nji hwapifemo popoku'mentisoyefoho. ⁴¹ Jisasimo

iyopo fonjinto'ofahumentohoho mofone sopo iyo uyo syoho wo'nnyoponoho. Oso hopo sopo a'amu hofiko sokimo songo a'amufe pijafo ho'nasiyo'ne'entifi mti'mokumentohofofoho. Hofiko oso sokimo homo somo nom'ne a'mopijafoso moho'nasiyoponoho.⁴² Oso sikuno yo'mayo nto'no esyohumayo'ne sikuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sopone'no hofiko Jisasiye pijafoso ikanopo momotawe'njo yontifi oso sokimo mofone sopenjo somo ho'nahumentisiyefoho.

**Jisas kako pi'nimo nta'ni
songo lika'mentisofoho.**

*(Matiyu 28:1-8; Mak
16:1-8; Luk 24:1-12)*

20 Sante imingo ne'nji sikwo'mjoho so'mo Maliya angu Makitolanta'angosi kako nolikafonto Jisasimo ho'nahumentohoho sopone'no uhwonimentisoso pi'nimomjo sojoso hwasampo'nnyo uhwonimentisofoho.² Ose uhwononto kako hano kunto kunto'no nowento Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonjimo tipehonima'nonto elimento, Nakwoe Hwe Engo sohumo sokimo mta'ni wae yao'malofofoho. Hofiko nti'mo koho'nahumalofo. Ngko huno maniyohoyohoho.

³Ose elahoningki Pita'nji nekwo sokimo somne'no hano kunto kunto'no nowentai ⁴ngko Pitamo uyakolofonji ngko simo'mo sokimo somo i'mofapmmtohefoho. ⁵Ngko i'mofaponji iku'nihwoningkoheso hwapife yo'mayoso ko uhwononji ngko masyuyo'njo imentohefoho. ⁶Saimoun Pita kako tifi nimjimentiso sohwo kako sokimo ne mo'mo humentisofoho. Noswonto uhwonimentisoso hwapife'nohini nowentaningi uhwonimentisofoho. ⁷Oso hwapife nom'neso Jisasiye mnokinomo popoku'mentisiyoso nom'nepo

ku'mokahinyo nowentaningi uhwonimentisofoho. ⁸Ngko simo'mo sokimomo i'mofapmmtohe huhwo'ni noswonji yo'mayo somo uhwononji Jisas kako likafone so'no ngko simeho hi'ntnnono uyimentohefoho. ⁹Hohonta sohonta nakwo Anituye hungkuno mti'mokumentohoho so'no yofe muhwofe'njo imentihwonefoho. Hungkuno mti'mokumentohofoso Jisas kako poyo imo'ningkuhwosi apa'no songo likafone'no mti'mokumentohofofoho. ¹⁰Oso hohosohonta yo'mayoso nuhwonontai oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontai nekwoe a'amu'njopo asomo umentihwayofoho.

**Maliya angu Makitolanta'angosi
Jisasimo uhwonimentisofoho.**

(Matiyu 28:9-10; Mak 16:9-11)

¹¹Osohonta Maliya kako sokimo'njo mofone sopo lohofonto humotaho limentisofoho. Humotaho lonto iku'nihwonimentisoso sokimo ajwomo'mo ¹²a'amu ahwomo mta'ango nehm'no manji'mofa sawemo halojo'njo sohwa'u uhwonimentisofoho. Siko Jisasiye pijafo ho'nahumentohoho sopo nohumanji anga'no kako mnokino hohnta'ni humentaningi nom'nihwo sife hohnta'ni humentaningi uhwonimentisofoho. ¹³Siko Maliyamo ulimentisiyo, A'mu losiyo, kiko humotaho peho'no lalokuno. Ose ulahoningki Maliya ulimento, Hofiko nje Hwe Engo sohwoe pijafoso wae yanimo'malofa'no nti'mo koho'nahumalofo lonji lotipeelokweno.

¹⁴Ose ulonto Maliya ikinjaofonto uhwonimentisoso Jisasimo ko uhwononto kako Jisas sohumo yofe mihwofe'njo imentisofoho. ¹⁵Jisas Maliyamo ulimento, A'mu losiyo, kiko humotaho peho'no lalokuno. Hafihafe tihune'no tipeelokuno. Ose ulahoningki Maliya ole syafihu'mento, Olo hwe

lohwo kako iyo uyo syoho losomo mokosyohumawo'ningkiso hweho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe engofo, kiko kakoe pijafoso nomanji kengopo ho'nahumahnno'manji ngkimo njo. Ngko nomahm'mo womotawomo. ¹⁶Ose ulahoningki Jisas kakoe yofe ulimento, Maliya. Ose ulahoningki Maliya ikinji lohofonto Jisasimo yofe uhwo'mentisofoho. Uhwofonto Jutafe hungkuno ulimento, *Lapounai*. Nakwoe hungkunoso ole: Lontihwayo hwasoho. ¹⁷Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko ngkimo aho nonipmmakohotoho. O'o, ngko nje Mpohwoepono masileno. Kiko nuhuji nje a'amu sohwo ole uso, Ngko nje Mpohwoepono wasimne hwo'nyoho. Nje Mpohwo sohwo sekwo huhwa hnnonjiye Mpohweho. Nje Anitu sohwo sekwo huhwa hnnonjiye Anituyoho. Ose uso. ¹⁸Ose ulahoningki Maliya ango Makitolanta'angosi nowento Jisasiye inomokomoyo sohwo'na'nimo tipenahononto nalimento, Ngko nakwoe Hwe Engo sohomo nto uhwoningkohono. Ose ulonto kako yo'mayo hungkuno Jisas ulimentiso so'nji nalimentisofoho.

Inomokomoyo sohwa Jisasimo uhwonimentisofoho.

(*Matiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49*)

¹⁹Oso sikuno Sante somo mofehi'nyo nto ikwo'mokumentiso so'nji Jisasiye inomokomoyo sohwo'na'ni nakwo a'amu Juta somne'no iyoho neningkahoningki nakwo oso ango humamentihwone homo somo hoku'yo yokumpohn'nyo pijwasyontani humohumantihwonefoho. Nohumentaningkuhwoni Jisas kako nakwo'njo ajwo lopo nta'ni imo'nomanto nalimento, Ningkwahwosafo, sekwo iyoho seningkuhwoloho. Simeho wopingo'nji fesyohumamno. ²⁰Ose nalonto kako

kakoe ahomjo ime so'nji hupeponjo ime so'nji netihwamentisofoho. Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas sohomo uhwonontani simonyo engo imentihwonefoho.

²¹Jisas nom'ne hungkuno nalimento, Sekwo simeho wopingo'nji fesyohumamno. Nje Mpohwo ngkimo nihwatimentiso hopaso ngko sekumo wosehwatimonnoho. ²²Ose nalonto kako kakoe mammtano nafohusonto nalimento, Sekwo Anituye Towahuno Wopingo'nohinoso sekwoe simeho mo'mo wehunnosemafono. ²³Sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae yamopijoso oso wonyo hiso moi'wo umo'nimontonoho. Simeho mo'mo momniwenehoho. I sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae mumopijo'manji oso wonyo hiso simeho mo'mo ne'no wamniwo'montonoho.

Toumas kako Jisasimo uhwonimentisofoho.

²⁴Jisas kakoe inomokomoyo sohwo'na'nimo ne'ma'mentiso sohonta Toumas sohwo kako mohumunyoponoho. Oso hwe huhwo sohune nom'ne yofeso olenoho. Ntitimosiyoho. Hufa'u mehomi hweho. ²⁵Oseso inomokomoyo nom'ne sohwo'na'ni Toumasimo ulimentihwoni, Nakwo nakwoe Hwe Engo songo lika'maso sohomo nto uhwonimalohwone hwona'nyoho. Kako songo humaho. Ose ulahoningkuhwoni Toumas nalimento, Ngko Jisasiye ahomjo ime so'nji kakoe hupeponjo ime so'nji uhwoni'mo ngko ime homo somo nupm'moku'mo ngko kakimo simeho hi'ntnnono uyimonnoho. Ngko kakimo muhwonyo'manji sekwo hwasyo ntohoho waselimonnoho. Ose nalimentisofoho.

²⁶Tifi sohonta sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjaofahoningki Jisasiye inomokomoyo sohwo'na'ni nakwo an-

gomo nohumentaningkuhwoni Toumas huhwo nakwo'nji humamentisofoho. Nakwo hoku'yo yokumpohn'nyo pijwasyontani nohumentaningkuhwoni Jisas nakwo'njo ajwo lo'mta'ni imo'noma lohofonto nakumo nalimento, Sekwo simeho wopingo'nohino hwasi fohumamno. ²⁷Ose nalonto kako Toumasimo ulimento, Toumas, kiko olopo fipe. Nje ahomjo ime somo nohoningkohoji nipm'mojo. Nje hupeponjo imesomo jije aho motapohoji nipm'mojo. Ngkonoho. Kiko simeho hi'ntnnono ntapmmotnoso noho'naofohotoho. O'o, simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nohini ntape. ²⁸Ose ulahoningki Toumas ulimento, Ou, ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko nje Hwe Engo hwosoho. Kiko nje Anitu kiyoho. ²⁹Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko ngkimo nohoningkino so'no simeho hi'ntnnono ntopahino. A'amu hofiko ngkimo manohonyo'njo ko yontifi simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso hofiko simonyo engo uyantifeho. Ose ulimentisofoho.

**Olo hungkuno Joun
mti'mokumentiso loso hwapingoso
peho'neto. Hungkuno
hwapingoso olenoho.**

³⁰Jisas kako nakwo inomokomoyo sohwo'nnonji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso pi'ningo engo imentiso so'no hungkuno we'e'maho. Ngko hungkuno fehohnjoso olo iyoswo lomo mamti'mokiyo'njo imentohefoho. ³¹I oso'no ngko olo iyoswo mti'mokohe loso'no sekwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimno. Kako Anituye Hwomu Ne hweho. Sekwo simeho hi'ntnnono uyifijo'manji songo ne'no humayo'neso wotipemantifeho.

**Inomokomoyo aho fehohnjo
hopi'nono nom'ne mta'ni
hufa'u sohwa Jisasimo
uhwonimentohofofoho.**

21 Hwangku sohonta Jisas kako apa'no kakoe inomokomoyo sohwo'nimo mijo ayo Taipeliyas sopo nohumentaningkuhwoni ne'ma'mentisofoho. Kako ne'ma'mentisoso olenoho. ²Nakwo a'amu aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no sohwo'ni oso hopo sopo humamentihwoneso olenoho. Saimoun Pita'nji Toumas a'amu hufa'u mehomi sohwo'nji Notaniyel hwaho Ngkalili ango Kananta'ango sohwo'nji nekwo Sepetiye hwomu sohwoya'inonji inomokomoyo nom'ne sohwa'u'nji nakwo hwona'ni osopo humamentihwonefoho. ³Nohumentaningkuhwoni Pita kako nalimento, Ngko inaniku ufomeemonne hwo'nyoho. Ose nelahoningki nakwo ulimentihwoni, Nakwo huhwona'nnonji wohwano. Ose ulontani nowentani yofayokinomo nokotosontani oso sikwo'miyo sohomo inaniku ufomeeno lontani wonyopi imentihwoneso inaniku mifamentihwonefoho. ⁴Mofehi'nyo wosi'mofapmmonto yahonjo so'nji Jisas kako mitimomingo sopo lohofontaningki inomokomoyo sohwo'ni kakimo yofe muhwo'mmentihwonefoho. ⁵Oseso Jisas nalimento, Oso a'amu sohwaso, sekwo inaniku hi'njo hwasilaho. Ose nelahoningki nakwo ulimentihwoni, Ane hwona'nyoho. ⁶Ose ulahoningkuhwoni kako nalimento, Sekwo inaniku ifamiyo ho'yo yofayokino anga sohohtna'ni ho'naopijoso inaniku ufomeentifeho. Ose nelahoningki nakwo inaniku ho'yo ho'nao'mentihwoneso inaniku we'e pi'ningo ifamentihwone'maho. Inaniku pi'ningo engo inaniku ifamiyo

ho'yo somo pohumpotahumentiso so'no nakwo yokino wemano lontani ko imentihwoneso wonyopi imentihwonefoho.

⁷Ngko Joun'ni ose uhwononji Pitamo ulimentoho, Nakwoe Hwe Engo hweho. Ose ulahoningko Pita kakoe syoho somne'no kakoe manji'mofo yojasyonto humohumentiso sohwo nje hungkunomo upa'nonto kako kakoe manji'mofo komo'no miyonto Jisasimo komo'no u'ma'mo lonto mijomo hwofitohm'mo'mentisofoho.

⁸Nakwo inomokomoyo nom'ne sohwna'ni yofayokino somo ne'no nohumentani inaniku ifamiyo ho'yoso husimpemotowentani ifohohosahumentihwonefoho. Nakwo ikanopo nta'ni husimpemotamentihwone'maho. O'o, mofone sopo nta'ni (*nainti*, 90, *mita*) husimpemotapmmentihwonefoho.

⁹Nakwo ifohohosoyontani uhwonimentihwoneso tikwolojo'nohini immontaningki uhwonontani oso hopo sopo wopayo'nji inaniku'nji wentaningki uhwonimentihwonefoho.

¹⁰Ose uhwoningkahoningkuhwoni Jisas nalimento, Sekwo inaniku olohonta ifomahofoso fehohnjoso nimotapmno.

¹¹Ose nelahoningki Saimoun Pita kako yofayokinopo nokotasonto inaniku ifamiyo ho'yoso momingo sopone'no husimpemotapmmentisofoho.

Inaniku engo'nohinoso *wan hantilet fifiti-tili* (153) ko mnawo'nnyo so'no inaniku ifamiyo ho'yoso mantihupo'mmentisofoho.

¹²Jisas kako nalimento, Sekwo nopikuji wosopayo hmnimno. Ose nelahoningki a'amu anga'no anga'no Jisasimo tihwosilo mulimmentihwonefoho. O'o, nakwo hopi'nonohino sohwna'ni Jisas nakwoe Hwe Engo sohune'no yofe uhwo'mentihwonefoho.

¹³Jisas kako wosopayo'nji inaniku'nji nomanto nakumo nejapmmentisofoho.

¹⁴Jisas poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso somta'angoso kakoe inomokomoyo sohwna'nimo osohonta nakumo ne'mayoso hufa'u sihune imo'nimentisofoho.

Jisas kako Pitamo syoho uyimentisofoho.

¹⁵Nakwo wosopayo moi'wo nontani humentaningkuhwoni Jisas kako Saimoun Pitamo ulimento, Saimoun Jouniye hwomu sohwosi, kiko olo nom'ne lohwife simeho ntopantokwofo somo uyakolofonji simeho yokumpohn'nyo engo lontopantokuno. Ose ulahoningki Pita ulimento, Ou, Hwe engofo kiko huno kiyohoho. Ngko jije a'amu ne hwo'nyoho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko nje yahu mehomi somo wopayo nuyo.

¹⁶Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u umo'nononto ulimento, Saimoun, Jouniye hwomu sohwosi, kiko ngkine'no simeho kumo'nalofoho. Ose ulahoningki Pita ulimento, Ou, Hwe Engofo, kiko huno kiyohoho. Ngko jije a'amu nehopi'nohino hwo'nyoho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Nje yahu mehomi somo wopayo nuyo.

¹⁷Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u sihune umo'nononto ulimento, Saimoun, Jouniye hwomu sohwosi, Kiko nje a'amu nehopi'nohinohwosi limo'nalokuno. Ose ulahoningki Pita kako simeho tango uyahoningki kako huno syafihu'mentono. Kako hungkuno hufa'u sihune hiloso peho'no ntohoniwo'nantofoho. Ose syafisyonto kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, kiko yo'mayo hopi'nonohino nje simehomo mnawojo so'no huno kiyohoho. Ngko jije a'amu nehopi'nohini hwo'nyoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahoningki Jisas Pitamo ulimento, Kiko nje yahu

mehomi somo wosopayo uyohoji hofiyo mokosyohumaho. ¹⁸Ngko hungkuno nehopi'nohino wakilimonne'no yohono. Kiko hwe songo nohumanji kiko jije huno mta'ni wemoimo lontne somne'no ahuloho hwapife yo'mayoso ito'no yonji umotno hwasoho. I oso'no hwangu kiko a'mane imo'njo sohonta kiko jije aho yihusosyohumentaningkiji a'amuso kikimo ahuloho kumtifikuji kiko ango ngkilaho kinoso sopeno'no wokumotowantifeho. ¹⁹Jisas ulimentisoso yoloho neso olenoho. Pita kako tifi poyo pe'none so'no ulimentisofoho. Hwangu sohonta a'amu hofiko Pitamo fonjahufijo sohonta Pita kako Anituye hungkunomo yokumpohn'nyo kemokosyohumamojo so'no a'amu nom'nihwa Pitamne'no syafisyikuji hofiko Anituye yofe ho'nomapitnefoho. Jisas Pitamo oso hiso'no utihwanto ulimento, Kiko ngkimo nningkape.

**Jisas kako Joun sohwo'nne'no
hungkuno limentisofoho.**

²⁰Jisas ose ulahoningki Pita kako ikinjamo lohofonto ngko Joun'ni kakoe hohujo hohnta'ni lohofontaningko nohomentisofoho. Ngko sohwo'ni hohonta nakwo wopayo nontani ngko Jisasiye huyo ne'mo nohumanji ulimentoho, Kikine'no tokoyo'ofo tihwo kilohofalofoho. ²¹Ngko oso huhwo sohwo'nimo Pita nonohononto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo oso hwe huhwo sohomo pipi uloho'noneto. ²²Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso huhwo sohwo ngko

asomo pmme sohonta kako songo ne'no humaso'manji oso jije syoho'maho. O'o, nje syohofoho. Kiko ngkimo tifinohini nningkape.

²³Jisas ose ulimentiso so'no inomokomoyo nom'ne sohwa huno ole syafihu'mentohofi, Oso inomokomoyo sohwo kako mape'nonehoho syafisyahoningkofi hungkuno hiso nonje nonje mjaho'nimimentisofoho. I oso'no Jisas kako ose malimentisofoho. O'o, ole'nohini limento, Oso hwe sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne'no humaso'manji oso jije syoho'maho. O'o, nje syohofoho. Ose ulimentisofoho.

²⁴Oso inomokomoyo huhwo sohwo ngkonoho. Ngko yo'mayo yo'mayo homo somne'no uhwononji hungkuno lijwasemofonji ifalifaliyo mti'mokalokweno. Oseso sekwo nuhwoningkuji huno waseyono. Joun yo'mayo somo uhwonimentiso so'no mti'mokumentisoso nakwo huno nayohoho. Hungkuno ne'njofoho nayohoho. Sekwo huno ose waseyono.

²⁵Yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso Jisas imentisoso nowentaningki ngko fehohnjo'nohini semti'mokiyalokweno. I a'amu fihwo kako yo'mayo hopi'nonohino Jisas imentiso so'no wanti'mokumo lihwosi ko yososo olo hwaho lopo nakwo humalohwone ayo'mo yo'mayo iyoswo hu'meesiyo'neso hopa'maho. Nihu'no awonoho. Ngko Joun'ni nje hungkunoso osohopeho.

'Apousel'

'Apousel' sohwife Syohofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-tili* (33) nto uyakolo'mentisopolikeno Luk olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Luk sohwo iyoswo Tiyoufilosimne'no mti'mokonto tifi olo iyoswo *Apousel* loso mti'mokementisofoho. Olo iyoswo hiloso Jisasimo a'amu songo iningkamentofofo so'nji Pouli'nji Mponopasi'njiye syoho'nji Pita'nji Pouli'nji nom'ne a'amu so'njimo Anituye Towahuno nihu'no yokumpohn'nyo uhula'mo'mentiso sontne'no Luk mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomne yofeso pi'ningo womulantifi inyofoho. Yofe hiso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofofo. U, a'amu syoho'njo sohwo Anituye Towahuno uhula'ofa iyoswofofo. U, Pita'nji Pouli'njiye syoho iyo somjo hungkuno iyoswofofo. Oso'no olo iyoswo homo lomjo yofe neso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofofo. Oso'no yofe tifo mulinyoso ole: *Apouseliyoho*. Luk iyoswo simo'mjo mti'mokumentisoso Jisas yo'mayo hopi'nonohino imentiso so'no mti'mokumentisofoho. I oso'no olo iyoswo loso a'amu Jisasimo iningkunyoso Anituye hungkuno liku'meefo yahoningkofi a'amu Jisasimo miningkunyoso tango uyontifi fonjasiyo uloho'motofo so'ne mti'mokinyofoho. Oso'no olo iyoswo Apousel lomjo hungkuno hwapingo Anituye hungkuno liku'meefo syohoso Jelusalem mta'ni foka'mentisoso nihu'nahone Jutiya piwekihn'nawo lohofonto osoponta'angoso Someliya piwekihn'nawo'mentisofoho. Osopo

nta'ni mjimo'nimoponto nakwoe anga lopo ifawo'nyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwapingoso *Apousel* sohe engo 1 honingkano we'e 8. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Luk anga Loum humanto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso hofiko nakwo ito'no ehumayo'ne hungkuno iwolo'mokumentohofa kalohi nakwo atofa lihwasu tifi uningkohwano.

Jisas ulimento, Nje Towahuno Wopingoso sekuyepono wolihwatimonnoho.

1 Nje Tiyoufilos sohwasu, ngko Luki'ni mti'mokalokweno. Iyoswo simo'mjo kikimne'no mti'mokumentoheso ole, Jisas kakoe hungkuno lutihwanto kakoe syohoso nomjimiwento ahwomomo simentisofoho. Oso'no ifalifaliyo nto mti'mokumentohofoho. Hungkuno songoso olenoho. ²Jisas Kako ahwomomo masiyo sohonta kako Anituye Towahuno'nji nohumanto kakoe a'amu *apousel* uhwasopo'mentiso sohwo oso hungkunoso yo'mayo syoho ifitne'ento ulimentisofoho. ³Jisas poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso sohonta kako yo'mayo wonyoangkafo yontaningkofi sikuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho. A'amu huhwo sohwa ose nuhwonontifi ole syafihu'mentohofi, Ou, Jisas songo humayoso nehopeho. Huno ose uyimentisofoho. Jisas nohumanto Anitu nakumo yokumpohn'nyo enemokosyohumane so'no lutihwamentisofoho.

⁴Sikuno fihwi Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi'nji nuhu'mokontifi Jisas ole ulimento, Nonje nonje humpekutoho. Jelusalemhohini fosyohumantokuno. Oso hiso Anitu kako sejapone so'no nto selimentohe so'no fohontohumantokuno. ⁵Joun a'amumo mijo kiyoma'majo sohwo

mijo'nohino kiyoma'mojofoho.
Sikuno mofonepo Anituye Towahuno
wosehula'o'montonoho. Ose
ulimentisofoho.

⁶Apousel sohwa Jisasi'nji
uhu'mokumentohofoho so'no Jisasimo
ulohonimentohofi, Hwe Engo sohwo,
olohonta nakwo a'amu Jutajo
hn'nwi nakwo mokosyohumunane'no
wonamokumonntaho. Nakwoe yofe
Isilael engo umo'nimontolaho.

⁷Ose ulahoningkofi Jisas ulimento,
Oso sikuno hiso sekwo huno
maseyohoyohoho. O'o, Mpohwo Anitu
oso sikuno hiso ho'nahumentisofoho.
Kako'nohino mokosyohumaho. ⁸I
oso'no Anitu kakoe Towahuno Wopingo
sekumo sehula'ofoso sohonta kakoe
yokumpohn'nyo nomafikuji nje
hungkuno sekwo nomotakuji a'amu
hopi'nonohino somo filutihwafikuno.
Pone Jerusalemne'no, hwaho
Jutiya hopi'nonohino ne'no, hwaho
Someliya ne'no ango yawojo'meemo
filutihwafikuno.

Jisas ahwomomo simentisofoho.

(Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

⁹Oso hungkuno hiso Jisas ulahoningki
a'amu sohwa uhwontohumentaningkofi
kako ahwomomo simentisofoho.
Nosontaningki himo a'amufe timomo
uhoholo'mentisofoho. ¹⁰Hofiko
ahwomomo timo huno honamofontifi
hwe manji'mofo halojo'njo hufa'u
sohwa'u hofiko'nji lohofonji ulimentisi.
¹¹Sekwo a'amu Ngkalilinta'ango
soku, nolohofontifi ahwomomo
peho'no uhwontohumalofo. Anitu nto
utimakwoho. Oso hwe huhwo sohwo
sekwo olohonta uhwoningkohoho
pa'nyoso hwangku asomo noponefoho.
Ose ulimentisiyefoho.

Hofiko Jutasiye syohomme'no hwe fihumo uhwosopo'mentohofoho.

¹²Oso hwofiki'nyo Oulif sopo
nta'ni nokotapontifi Jerusalemno
umentohofoho. Ikanopo'maho. O'o,
tifoneponoho. A'amu Jutaso sikuno
iyoho humayo osomno hofiko hano
tifonepo emmotofoso pa'nyoponoho.
¹³Jelusalem i'mofapontifi ango
tokilonjwa'mo molinyo somo huma-
mentohoho sopo kotasimentohofoho.
Oso a'amu huhwo sohwafe yofe ole,
Pitaja, Jounja, Jemisija, Entiluja,
Filipija, Toumasija, Mpatoulomiyuja,
Matiyuja, Alifiyosiye hwomu Jemisija,
Saimoun Seloutija, Jemisiye hwomu
Jutas sohwanjoho. ¹⁴Hofiko simeho
afa'nohino inontifi Anitune'no jomo
uliwo'nimentohofoho. Moya'mi sofa
Maliya Jisasiye kona'wohi'nji koning-
wa'wehwosanyi hofiko'nji Anitune'no
jomo uliwo'nimentohofoho.

¹⁵Hofiko Anitumo jomo
ulontaningkofi sikuno fiso memjao'-
mentisofoho. Sikuno fihumo a'amu
wan hantilet tiwenti (120) Jisasimo
iningkamotofoso nohumentaningkofi
Pita nolikafonto ulimento, ¹⁶Nje a'amu
soku, hohonta Anituye Towahuno
sohwo kakoe mampaho Ntefitiye
simehomo'mo ho'nosyahoningki Ntefit
oso hungkunoso mti'mokumentisofoho.
Oso hungkuno hiso ne imo'nyo'nefoho.
Jutas kako Jisasimne'no tokoyo'ofo
imentisofoho. Oso'no Ntefit
mti'mokumentisofoho. Olhonta oso
hungkunoso ne imo'nimasofoho.
¹⁷Jutas nakwo'nji humamojo hweho.
Nakwoe syohoso afa'ehinosiso Jisas
nahwosopo'mentisofoho.

¹⁸Jutas huhwo sohwo kakoe wonyo
so'ne hamniyoho nomanto hwaho mpe
yonto osopo mnokino ki'mo lohofonto
piwahu'mentisofoho. Nopiwasoyonto
kakoe simeho fongkulo lohofonto

yo'mayoso hu'mewahu'mentisofoho.
¹⁹Oso hungkuno hiso ho'ningkahoningki a'amu Jelusalem mta'angoso nupa'nontifi oso hwaho hopo spono mulimentohofi, Akelitamanoho. Hopo sopone yofe yiwolo'mo ole, Hwaho jahino'njoponoho.

²⁰Hohonta Ntefit olo hungkuno loso Ta'njo Iyoswomo mti'mokumentisofoho. Hungkuno ole,
 Kakoe angoso siki wawentihwono.
 A'amu fihwo nohumayo'eno.

Nom'ne hungkuno ta'njoso ole mti'mokumentisofoho,
 Hwe nom'nehwo kakoe syoho womano.

²¹⁻²²Oseso Jutasiye syoho mayoso'no nom'ne hwe fihumo uhwosopehwasi kako nakwo'nji Jisas songo lika'mentiso so'no wolutihwantanoho. Olo hwe huhwo lohwo kako nakwo'nji Jisasi'nji nohumentaningki Joun a'amumo mijo kiyoma'mentiso sohonta Jisas kakoe syoho ema'mentisoso oso syoho mjimiwento osohonta Anitu Jisasimo utima'masofoho. Oso hopi'nono uhwoniwon'ningkiso sohomo nakwo uhwosopeeno.

²³Pita ose ulahoningki a'amuso hwe hufa'u hwa'u uhwosopo'mentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Jousep Mpasopas, nom'ne yofe mulimotofoso Jositosiyoho. Hwe nom'ne sohwo kakoe yofe Matiyas.
²⁴Oso hwa'umo uhwosopentifi Anitumo jomo ulimentohofi, Hwe Engo, a'amu hopi'nonohinofe simehomo huno kiyohoho. Olo hwe uhwonalokune lohwa'u ntisohumo uhwosopeenehwono.

²⁵Oso hwe huhwo sohwo Jutasiye *apousel* syoho womano. Syoho hiso Jutasimo kiko uyahoningkini Jutas syoho wopingoso uliko'manto nihu'nahone tikanomo

umentisofoho. ²⁶Anitumo ose ulontifi hofiko sojo we'e so'nji syohi'nyo yontifi Matiyasimo uhwosopo'mentohofofoho. Hwe huhwo sohwo kako Jisasiye *apousel* aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji humamotofofoho.

Anituye Towahuno pmentisofoho.

2 Oso Sikuno Engo iyoho humayo'ne *Pentikous* 'osomo a'amu Jisasimo iningkawo'ningkohofoso angoso fipo uhu'mokumentohofofoho.

²Oso nuhu'mokahoningkofi ti'mayo yoka pa'ningo ahwomo mta'ango ho'nonto angoso uhu'mokumentohofoso somo uhula'o'mentisofoho. ³Oso a'amuso oso ti'mayo yoka upa'nontifi uhwonimentohofoso ti'melanyo hopa yonto oso hiso mtihupo mtihupe lohofonto a'amu nohumentaningkofo somo a'apahopo humolawopmentisofoho.

⁴Oseso Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo ifeehu'mokasi lohofonto hungkuno kengo kengo nom'ne a'amufe mampaho pa'nyo hofikoe mangomo umasiyahoningki hofiko hungkuno kengo kengo limentohofofoho. Oso hungkunoso Towahuno Wopingoso umentisofoho.

⁵Juta a'amu hwaho kengo kengoponta'ango Mousesiye honingkano hungkunomo iningkamotofoso Jelusalem humamentohofofoho. ⁶Oso ti'mayo yoka hiso ho'ningkahoningki a'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontifi a'amu pi'ningo engo oso angopo komo'no uhu'mokumentohofofoho. *Apousel* sohwa hungkuno kengo kengo lontaningkofi a'amu hopi'nonohinoso hofikoe mango hungkuno limotofoso upa'nimentohofofoho. ⁷Nupa'nontifi yomo yontifi huno pi'ningo engo syafihu'mentohofi,

'2:1 Oso iyoho homayo sikunoso sikuno *fifitiso* (50) Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'no Syafisiyo Sikuno Engo somo humantife sohonta *Pentikous* imofapiwo'ningkisofoho.

Olo pipilikeno. Oso a'amu hungkuno kengo kengo lalokwofo lohwa Ngkalilinta'ango hwafoho. ⁸Nakwoe hungkuno kengo kengo loso na'uja aswo nema'mentohoho osohonta upa'nimentihwone pa'nyofoho. Oso hiso pipilo. ⁹Nakwo kengo kengopo nta'ningo'nwoho. Patiya, Mitiya, Elam, nom'ne a'amu Mesopotemiyanta'ango, nom'ne Jutiya, Kapotousiya, Pountos, Esiya, ¹⁰Filijiya, Pamifiliya, Ijip, Lipiya, Sailini mafone sopo nom'ne Loum mta'ango hn'nwi humalohwono. ¹¹Nakwo a'amu Juta hn'nnonji nom'ne a'amu kengoso nakwoe yahinomo iningkwalokwofo so'nji, Kilitnnta'angoso Alepiya'njoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo Anitu iwo'ningkiso so'no nakwoe hungkuno kengo kengoso upo'nalokuhwono. ¹²Ose syafisyontifi yomo yomo yontifi huno engo syafisyontifi ulimentohofi, Oloso pipilo. ¹³A'amu fehohnjo sitofo ole ulimentohofi, olo hwe lohwa Anituye hungkuno nelalokwofo lohwa hofiko mijo iyoho'njo niloho'nontifi kolalokwofo. Ose ulimentohofoho.

Pita kako Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

¹⁴Pita *apousel* aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nolikafonto mango engo ulimento, Sekwo Jutiya'ango soku a'amu Jelusalem humalofo sikunonji nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno. ¹⁵Ole lolalokwofo, Hwe lohwa mijo iyoho'njo niloho'nontifi kolalokwofo. Ose lolalokwofo. Awonoho. Ose'maho. Olo mofehi'nyo'njoho. A'amu mofehi'nyo'nji mijo iyoho'njo manyo hwafoho. ¹⁶O'o hohonta Jouel hwe Anituye hungkuno limojo sohwo olo hilo so'no limentisofoho. Kakoe

hungkunoso olohonta ne imo'nalofoho. Jouel ole mti'mokumentisofoho.

¹⁷Anitu hohonta ole ulimento, Sikuno moi'wo imo'nyoso mofone sohonta nje Towahuno sofe yokumpohn'nyoso a'amu hopi'nonohinomo uyonefoho.

Sekwoe hwomu sohwanji mu sopeenji hofiko Anituye hungkuno ulifitnnefoho.

Hwe songo sohwapo ngko wojo uhwonyo pa'ningo yo'mayo so'no utihwamnefoho.

Hwe a'mane sohwa wojo uhwonifitnnefoho.

¹⁸U, nje Towahunoso nje hwe moya'mi syoho ntohofiyo somo uyimnefoho.

Ose uyohoni'mo hofiko nje hungkuno nalifitnnefoho.

¹⁹Sekwo ahwomo ajwo lopo timo uhwoningkujo'no nom'ne kengoso setihwamnefoho.

Olo hwaho lopo yo'mayo kengo wonyoangkafoso nomti'mokumnefoho.

Oso kengoso honiyo'nji toho'nji tikayo hujenjemo'nji nomti'mokumnefoho.

²⁰Olo mofehi'nyolo sikwo'mno imo'ningkuhwosi sikuno meefonefoho.

Hamnoso honiyo'nohino imo'nonefoho. Olo hiloso nuhwoningkuji u nje Sikuno Engoso imo'nonefoho.

²¹Oso hohosohonta hwe fihoa hwoy-a'mi fifa ngkine'no johu ntikujo somo utima'mnefoho.

Nje a'amu imo'nifitnnefoho.

Oso hungkunoso Jouel mti'mokumentisofoho.

²²Sekwo a'amu Isilael soku, olo hungkuno haloho upa'nimno. Jisas Nasalet nta'ango oso huno sekwo huno moi'wonoho. Anitu Jisasimo kakoe yokumpohn'nyo uyahoningki olo hwaho lopo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso netihwamentisofoho.

Oso hiso nuhwonontani nakwo huno naimentisoso Jisas Anituye Hwomu Ne hweho. ²³ Anitu kako hohonta huno ole, Nje hwomu a'amufe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne hwahopo uhwatimonne'no yohono. Ose syafihu'mentisofoho. Oso'no olo hwe lohwo Anitu sekwoe ahomo ho'nahumentisofoho. Ho'nosyahoningki sekwo a'amu Loum somne'no ipemotasantifi hofiko iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁴ Anitu kakoe hwomumo poyo pe'nyo yahino tohino somta'ni isihutofomanto apa'no songo ulika'mentisofoho. Jisas sohomo sokimo somo mokilopm'mokumentisofoho. ²⁵ Hohonta Ntefit ole mti'mokumentisofoho.

Nje Hwe Engo sohwo kako ngko'nji mofonepo humaso sohomo ngko uhwoniwo'ningkohefoho.

Kako nje aho angahohnta'ni humaso sohune'no ngko mopiwahu'mnehono. Yo'mayo nom'neso ngkimo milojanimofonehoho.

²⁶ Hiso'no nje simeho wopingo nimo'ningkohoho.

Nje mampaho Anituye yofe ho'nomayo'nefoho.

Ngko poyo pe'nime sohonta iyoho mannonefoho. O'o, ngko Anitumo uhwonimnefoho.

²⁷ Nje huyo'mangoso tikanomo humayo'ne nisikwajiyo'eno.

Jije hwomufe a'apaho piso imo'nyo'eno.

²⁸ Songo humayo'ne honingkano ntihwahino.

Kiko ngko'nji humayo so'no nje simeho wopingo nimo'ningkohoho.

Ntefit hohonta ose mti'mokumentisofoho.

²⁹ Nje a'amu soku, olo hungkuno Ntefit mti'mokumentiso so'no yolohoso waselimo. Ntefit kakine'no mti'mokumentiso'maho. O'o, kako

poyo pe'ningkahoningki hofiko ijopijisyahumentohofofoho. Kakoe pi'nimomo olo hwaho lopo weho.

Nakwo timo uhwoniwo'ningkuhwono.

³⁰ Ntefit kako Anituye hungkuno limojo hweho. Anitu Ntefitimo ulimento, Jije imu hwe yofe engo'njo jije yofe pa'nyo imo'ningkihwosi a'amumo umokosyohumane hweho. Ose ulahoningki Ntefit kako huno umentisoso oso hungkuno hiso ne imo'nonefoho.

³¹ Hohonta Ntefit yo'mayo Anitu yone'ento uhwonimentisoso oso'no hwe Anitu uhwosopo'mentiso sohwo poyo nope'ningkuhwosi apa'no songo nolikafone so'no limentisofoho. Ole mti'mokumento,

Kakoe huyo'mango tikanomo humayo'ne nusikwajiyo'eno.

Kakoe a'apaho piso imo'nyo'eno.

³² Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho.

Anitu nto ulika'mentiso lohomo nakwo uhwonimentihwone. Osohune'no

lalokuhwono. ³³ Kako ahwomomo nokotasonto osopo Anituye aho

angahohnta'ni nto humantono. Hohonta kako ole nto nalimentisofoho.

Ngko Anituye Towahuno Wopingo wosejapmmo. Jisas ahwomomo nosa-

honingki Mpohwo kakoe Towahuno uyahoningki Jisas Towahuno hiso

nehwojahoningki olohonta hungkuno mampaho kengo kengo so'nji

selihwoneso yo'mayo yihwoneso hwapingo Anituye Towahuno

nehulo'ofalofoho. ³⁴ Upa'nimno.

Ntefit oso hungkunoso kakine'no mamti'mokumentisofoho. O'o, kako

ahwomomo masimmentisofoho. Ole mti'mokumentono,

Anitu nje Hwe Engo Kilais Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohomo

ole ulimento, Kiko nje aho anga sohohtnta'ni fosyohumaho.

³⁵ Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwoamo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

³⁶ Oso'no sekwo a'amu Isilael soku, huno ito'no fisya'fihupmno. Olo Jisas huhwo sohwo sekwo iyo hwojiyafiku'nnyopo fonjinto'ofahumentohofolo lohune'no Anitu Hwe Engo nemokosyohumayo'ne sohomo umokumentisofoho. Olo hwe lohwo Kilaisiyoho. Pita ose ulimentisofoho.

**Hwe moya'mi pi'ningo engoso
simeho yiwalo'mokahoningkofi
mijo kiyoma'mentohofofoho.**

³⁷ A'amuso olo hungkunolo nupa'nontifi simeho tango mikunimposo umentisofoho. Pita'nji *apousel* nom'ne sohwanjimo ulimentohofi, Ou, hwe sifahwe, nakwo pipi yanehwono.

³⁸ Ose ulahoningkofi Pita ulimento, Sekwo a'amu anga'no anga'no honingkano wonyo foho'naopmno. Anituye hungkunomoti finingkamno. Jisas kako jije wonyo wae yakumofihwosi kakoe a'amu ne imo'ningkohoho'no a'amumo utihwayo'ne mijo wokiyosemapife. Ose ikujo'no kakoe Towahuno Wopingo wosejapmmontonoho. ³⁹ Anitu selimento, Nje Towahuno Wopingo wosejapmmo. Oso hungkunoso sekwo'ne'nji sekwoe mehomi mne'nji a'amu hwaho kengoponta'ango oso'ntnne'nohinofoho. A'amu hopi'nonohino nakwoe Hwe Engo Anitu kakine'no joho ulalokwofo soku kakoe Towahuno Wopingo wosejapono.

⁴⁰ Pita ose ulonto, hungkuno nom'ne pi'ningo engo ulonto, ulimento A'amufe honingkano wonyomne'no i'waho fiyimno. Tohino engo nomapitoho. Sekwo Anitumo finingkamno.

⁴¹ Ose ulahoningki a'amuso nupa'nontifi oso hungkuno somo iningkowahoningkofi mijo kiyoma'mentohofofoho. Oso sikuno somo a'amu *tili tausen* (3,000) Anitumo simeho uyimentohofoso Anituye a'amu ne imo'nimentohofofoho.

**A'amu Jisasimo
iningkawo'ningkohofoso
yahino songo wonyoangkafo
ma'mentohofofoho.**

⁴² Anituye a'amu ne imo'nimentohofoso *apousel* sohwa Anituye hungkuno lutihwentaningkofi hofiko upa'nimotofofoho. Hofiko nuhu'mokontifi ufo'ma'nimotofofoho. Hofiko wosopayo afapo nta'ni nonontifi [§]Anitumo jomo ulimotofofoho.

⁴³ Anitu kakoe yokumpohn'nyo *apousel* sohwo uyahoningki hofiko yo'mayo kengo wonyoangkafo imentohofofoho. A'amuso oso hiso nuhwonontifi pisopisaho mjalimiwentifi iyoho'nji yomo yomo'nji imentohofofoho. ⁴⁴ A'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umotofoso afapo nohumantifi hofikoe ho'yango yo'mayoso nem'nohino afafoho.

⁴⁵ A'amu ho'yango'njo hwaho'njoso oso hiso a'amu nom'ne somo uyontifi hamniyoho nomantifi umofonyo inyo somo yano ulohmmentohofofoho.

⁴⁶ Hofiko simeho yano inontifi sikuno huhwo huhwi Anituye anga engo somo nuhu'mokontifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. Hofiko wopayo nom'ne anga kengo kengomo nonontifi hofikine'no huno mosyafisiyo'njo yontifi nom'ne a'amumne'no syafihu'motofofoho. Oso'no hofiko simeho wopingo'nji humamotofofoho.

⁴⁷ Wopingo nohumantifi Anituye

§2:42 A'amu pi'ningo engo huno'njo Jisas Kilaisimo iningkunyo nihu'mokontifi wopae nimentohofofoho. Osohonta wopayo moi'wo nontifi hofiko hunso Jisasiye mikufo'nji honiyonji ne'no syafihu'motofofoho.

yofe ho'noma'motofofoho. A'amu hisomne'no hwe moya'mi nom'neso ulimotofi, Anituye a'amu neso wopingo'nohinofoho. Sikuno huhwo huhwi a'amu nom'neso Anituye hungkuno nupa'nontifi simeho uyontifi iningkamotofofoho. Anituye a'amu neso pi'ningo engo imo'nimentohofofoho.

Hwe sife wonyo'njo sohwo wopingo imo'nimentisofoho.

3 Sikuno fihwi Pita'nji Joun'nji siko Anituye anggo engo somno simentisiyofoho. Osopo akupo'nyo so'nji (3 *kilouk*) a'amu pi'ningoso Anitumo jomo ujo'ne uhu'mokumotofofoho. ²Kuso somne'no ole liwo'ningkohofi wonyoangkafoponoho. Hopo sopo hwe fihwo sife kokato'nnyo'njo kona'wohi aswo mta'ni osenohini ma'mentiso sohwo humunyoponoho. Sikuno huhwo huhwi huhwo sohwoe a'amuso intokwasontifi osopo itofasiyo'nohini imotofihweho. A'amu anggo engo somo nohotoswahoningkofo sohonta hwe huhwo sohwo hamniyoho jomo ulimojo hweho. ³Osopo sife wonyo'njo sohwo nohumanto uhwonimentisoso, Pita'nji Joun'nji woswanji yontaningki uhwononto ulimento hamniyoho we'ntapinyo. ⁴Ose ulahoningki Pita'nji Joun'nji siko timo yokumpohn'nyo uhwononji ulimentisi, Kiko timo fehonyo. ⁵Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo hamniyoho wontopanjiyo'ne fohonto uhwonimentisofoho. ⁶Pita ulimento, Ngko hamniyoho ane hwo'nyoho. Nom'neso wokijapmmo. Jisas Kilais Nasaletnta'ango sohwoe yokumpohn'nyo'nji wakilimonne'no yohono. Hano fiyo. ⁷Ose ulonto kako kakoe aho nomanto ulika'mentisofoho. Ose ulikofahoningki hwe huhwo sohwoe sife yokumpohn'nyo imo'nonto noswolikofawento hano umentisofoho. ⁸Siko'nji anggo engo somo noswontifi

hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamayoka ulimentisofoho. ⁹A'amu anggo engo somo nohumantifi uhwonimentohofoso, hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamayoka ulahoningki uhwonontifi ¹⁰ole syafihu'mentohofi, U olo hwe sife kokato'nnyo'njo lohwo hoku'yopo humanto hamniyoho'no jomo limojo hweho. Oso hunoso uyahoningki yomo yomo yontifi pisopisaho limentohofofoho.

Anituye anggo engo somo Pita hungkuno lutihwamentisofoho.

¹¹Hwe huhwo sohwo Pita'nji Joun'njimo aho kehoningkofi hwe moya'mi hopi'nono hano kunto kunto'no wentifi kontolompo'ango somo uhu'mokumentohofofoho. Oso kontolompo'ango somo Soulomouniyefoho limotofofoho. ¹²Osopo uhu'mokahoningkofi Pita nuhwononto ulimento, Sekwo a'amu Isilael soku, yomo yomo peho'no yohofo. Nekumo timo yokumpohn'nyo peho'no ehonalokwofo. Sekwo huno ole laseyohoho, Hikoe yokumpohn'nyo mta'ni hwe lohwo wopingo imo'ningkohoho. Huno ose laseyohoho. ¹³O'o, Apilohamja Aisakija Jekoupija nakwoe ajuyohwosafe Anituyoho. Osohwo kako kakoe syoho ulohofiyoso Jisasiye yofe ho'nomayo'nohinofoho. Oso huhwo sohomo sekwo nokentifi a'amu Loum sohwafepono ipemotosahoningkofi osopo Pailot usihuto'mto yahoningki sekwo nakwolaho ulimentohofofoho. ¹⁴Oso Jisas huhwo sohwo honingkano wonyo ane hweho. Wopingo'nohino hweho. Osohomo nakwolaho ulontifi hwe wonyo a'amumo fonjahumentiso sohune'no Pailotimo jomo ulimentohofokuyoho. ¹⁵Ose ulontifi sekwo yo'mayo songo humayo hwapingo sohomo sekwo a'amu Loum somo uyahoningkofi

hofiko fonjahumentohofofoho. Nofonjonyahoningkofi Anitu apa'no uliko'mentisofoho. Oso hiso'no nekwo nuhwonontayo olohonta hungkuno hiso'no selalokuhwoyo. ¹⁶Nekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uya-honingkuhwoi Jisasiye yokumpohn'nyo olo hwe lohomo wopingo imokohoho. Sekwo olo hwe sife kokato'nnyo lohomo huno moi'wonoho. Olo simeho hi'ntnnono Jisasimo uyalokuhwoyo loso Jisas mta'angofoho. Olo hiloso hwe sohomo wopingo umokahoningki uhwonelokwofo.

¹⁷Nje a'amuyo, sekwo sekwoe hwe engo sohwanji Jisasimo fonjahumentohofoho sohonta huno ito'no mosyafisiyo'njo imentohofoho kuyoho. Oso'no ngko huno niyohoho. ¹⁸Hohonta a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwo Anitu ulimento, Hwe uhwasopo'mentohe sohwo tohino engo manefoho. Ose ulahoningki a'amu somo ulimentohofofoho. Sekwo Jisasimo fonjahumentohofoho sohonta oso hungkuno hiso ne imo'nimentisofoho. ¹⁹I oso'no olohonta sekwo huno fikwesiyafihupmno. Sekwoe simeho yiwolo'mo filohopmno. Sekwo simeho yiwolo'mokukujo'no Anitu sekwoe wonyo wae weesemo'mtonoho. ²⁰⁻²¹Wayo yasemofihwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji simeho wopingo'nji wosejapmtonoho. Hohonta Anitu nakune'no fohu'nimentisoso nefo'mayo'ne kakoe hwomu Jisasimo uhwasopo'mentisofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo limentohofoho so'no ito'no imo'nyo'ne Jisas ahwomomo hontohumaho. Moi'wo imo'ningkihwosi nopone hweho. ²²Hohonta Mouses seyakwosamo ulimento, Hwe Engo Anitu sekwo'njo mta'ango fihumo wamihwasopo'mtonoho. Anituye hungkuno selohe sohwo ngko pa'ningo

hweho. Oso hwe huhwo sohwoe mangomo sekwo haloho ito'no upa'ningkuno. ²³Hohosohonta a'amu oso hwe huhwo sohwoe hungkunomo haloho maposo'njo ifijoso Anitu oso a'amu somo kengopo uhmajososo nihu'nahone wae umontonoho. Mouses ose ulimentisofoho. ²⁴Anituye hungkuno limotofo sohwa Samuelijanji nom'ne tiffinjo sohwanji hofiko olo sikuno lomne'no limentohofofoho. ²⁵Oso a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa sekwo hofikoe imu kuyoho. Oso'no oso hungkuno Anitu seyakwosamo ulimentisoso sekumne'nefoho. Anitu Apilohammo ulimento, Jije imu sohwa mta'ni hwe fihwo a'amu hopi'nonohinomo wopingo ulohofonefoho. Ose ulimentisofoho. ²⁶Oseso Anitu kakoe hwomu Jisasimo uhwasopento sekumne'no wopingo selohofone'ne kaki'no uhwatimentisofoho. Kako ole umo'nalofoho, Sekwo a'amu anga'no anga'no honingkano wonyomo hohujo ikinjaofikujo'no ngko wopingo uloho'mo. Ose lalofoho.

Pita'nji Joun'njimo impe intofahumentohofofoho.

4 Pita'nji Joun'nji a'amu somo oso hungkunoso ulontaningki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu tajo angomjo uhwontohumayo sohwafe hwe engo so'nji a'amu Satiyusi sohwanji i'mofapmmentohofofoho. ²I'mofapontifi simano hintotolino umnimentisofoho. Hwapingso Pita'nji Joun'nji siko a'amu somo Jisas poyo pe'nimentiso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho lutihwamentisoyefoho. Oseso a'amu hopi'nono poyo pe'nifijoso hwangu nolikapitnnefoho. ³Simano hintotolino umningkahoningki mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahoningki oso a'amu sohwa Pita'nji Joun'njimo mo'ningkanta

hungkuno ulane'entifi impo'angomo intofahumentohofofoho. ⁴Oso'no a'amu Pita'nji Joun'njiye hungkuno upa'nimentohofoso fehohnjo sikoe hungkunomo haloho yontifi Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso a'amu we'e pi'ningo'maho. Oso hwe huhwo sohwa *faif tausén* (5000) hwafoho.

Hwe yofe engo'njo sohwafe timo sopo Pita'nji Joun'nji loho'mentisiyefoho.

⁵Mo'ningka imingo'nji a'amu yofe engo'njo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jelusalem uhu'mokumentohofofoho. ⁶Hofiko nuhu'mokontifi a'amu nom'ne sohwanji hungkuno limentohofofoho. A'amu nom'ne sohwa ole, Anas, hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji, Kaiyofasijanji, Jounjanji, Aleksanta'njoho. Nom'ne a'amu Anasiye temtitofomjo sohwa hofiko'nji uhu'mokumentohofofoho. ⁷Hofiko Pita'nji Joun'njimo hofiko'njo ajwo lopo uhmajontifi ulimentohofi, Oloso pipi imasiyoto. Tihwoe yokumpohn'nyo'nji tihwoe yofe'nji umokumahnnoto, hwe wopingosofo. ⁸Ose ulahoningkofi Anituye Towahuno Wopingo Pitafe simehomo uhulo'ofahoningki Pita ulimento, Sekwo hwe engo Isilaelnta'ango sohwasí, ⁹olohonta sekwo a'amu sife wonyo'njo sohomo wopingo umokumalohwoyo so'no ehoningkohofotaho. ¹⁰Oseso sekwo hopi'nono huno waseyono. A'amu Isilael hopi'nonohinoso huno wosyafihupife. Jisas Kilais Nasaletnta'ango sohwoe yokumpohn'nyoso olo hwe lohomo wopingo umokahoningki kako nakwo'njopo lohofoho. Oso Jisas huhwo sohomo sekwo iyomo fonjinto'ofosyahoningkofi Anitu poyo pe'nyo sohomo apa'no uliko'mentisofoho.

¹¹Olo sojo engkwosaho pa'nyo ango injuwo'ningkohofo sohwa hofiko wonyofoho lontifi ho'nao'mentohofofoho.

Oseso olohntajo olo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwapingohwo imo'ningkohoho.

A'amu hohonta hungkuno mti'mokumentohofoso olo hungkuno Jisasimne'no mti'mokumentohofofoho.

¹²Nom'ne hwe nefo'mayo'ne olo hwaho lopo mohumunyoponoho. Anitu nom'nehumo a'amu nakwoe wonyo wayo'ne muhwosopo'mmentisofoho. O'o, Jisas kako'nohino hweho. Pita ose ulimentisofoho.

¹³Ose ulahoningki hofiko Pita'nji Joun'njiye yokumpohn'nyo losomo uhwonontifi huno syafihu'mentohofi, Olo hwa'u siko ifalifaliyo mamti'mokiyo hwa'uyoho. We'mjo pa'nyo hwa'uyoho. I oso'no siko iyoho muningkohoyohoho. Jisasiye yokumpohn'nyo ma'masiyo hwa'uyoho. ¹⁴Ose syafisyontifi uhwonimentohofoso hwe wopingo umokumasiyo sohwo siko'nji lohofontaningki uhwonontifi hofiko hungkuno ane hwafoho.

¹⁵Oseso Pita'nji Joun'njimo ulimentohofi, Siko mempono swohosisi osopo fosyohumunyo.

¹⁶Ose ulontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwa'umne'no pipi yanehwono. Olo hwa'u olo wonyoangkafo loso yahoningki a'amu hopi'nonohino Jelusalem humalofoso oloso huno uyohoho. Nakwo oloso hiyaso pipi yane'elo. Awonoho. ¹⁷I oso'no olo hungkuno nonje nonje ho'nimuyo'eno. Nakwo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulano. Nom'ne hungkuno Jisasimne'no nom'ne a'amu somo nulohosiloho. ¹⁸Ose hnnontifi sikimne'no joho ulontifi ulimentohofi, Siko nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno nulohosiloho. Yo'mayo Jisasimne'no lutihwahosiloho.

¹⁹Ose ulahoningkofi Pita'nji Joun'nji siko ulimentisiyo, Nekwo Anituye hungkuno ho'naofososo sekwoe hungkunomo tifi seningkawasoso Anitu kako huno pipi uyimtolu. Sekwo huno pipi seyohoho. ²⁰Yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso uhwoninghwoyoso hungkuno wopingo'nohini upa'nimentihwoyoso oso hiso'no nom'ne a'amumo mujoso pipilo. Awonoho.

²¹Ose ulahoningki hofiko hungkuno nom'ne tango'njo ulontifi Mpanino ulimentohofofoho. Hofiko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Hwapingoso a'amu hopi'nono olo hilo so'no Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Oso'no Pita'nji Joun'njimo tohino uyihwaloho. ²²Olo hwe lohwo wopingo umokumasiyo lohwo kako hwe engo hweho. Kakoe soswo *fouti* (40) yakolo'noho.

**A'amu Jisasimo
iningkawowo'ningkohofoso Anituye
hungkuno yokumpohn'nyo
lohofihwasi lutihwane'entifi
Anitumne'no jomo
ulimentohofofoho.**

²³Pita'nji Joun'nji nowenji sikoe a'amu'njopo i'mofawenji oso hungkuno hiloso ulimentisiyefoho. ²⁴A'amuso nupa'nontifi hofiko simeho yano inontifi Anitumo isamayoka ole ulimentohofi, Ou Mpohwo, kiko enemokosyohumayo hwosoho. Kiko ahwomo'nji hwaho'nji mti'mokumentohino hwosoho. Kiko ayo'nji yo'mayo songo humayoso mti'mokumentohino hwosoho. ²⁵Hohonta jije Towahunu Wopingo sohwo jije hungkuno nakwoe ajuyohwo Ntefit jije syoho kilohofiyo sohwoe mangomo mufohotofahoningkini Ntefit ole ulimento, A'amu kengo kengoso simeho tohino peho'no umnalofoho.

Nakwoe a'amu huno ito'no mosyafisiyo'no peho'neto.

²⁶Hwe yofe engo'njo sohwa hontohumamentohofofoho.

Hofiko'nji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji nuhu'mokontifi hungkuno nano mtitofontifi limentohofi,

Anitu'nji oso hwe uhwasopo'mentiso sohwo'njiye syohomo nakwo wae uyano.

Ose limentohofofoho.

²⁷Oso hungkuno ne imo'nimasofoho. Olo ango lopo Helouti'nji Pountiyos Pailoti'nji a'amu kengo so'nji a'amu Isilael so'nji nuhu'mokontifi Jisas uhwasopo'mentohino sohumo fonjane'entifi imentohofofoho. ²⁸Oso hiso'no hohonta kiko nohumanji yo'mayo ne imo'none so'no limentohinoso olohonta oso a'amuso jije hungkunoso ne imokumalofofoho.

²⁹I olohonta Mpohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo nalimalofoso upa'nimahno. Jije hungkuno liwo'nyo sohwo'na'nimo yokumpohn'nyo fisosofitofonesyohumaho. Oso'no nakwo jije hungkuno lontaningkuhwasi iyoho monanonehoho. ³⁰I oso'no nakwo jije hungkuno lontaningkuwaso'no kiko a'amu mnokino'njo somo wopingo umajo. Yo'mayo wonyoangkafoso jije hwomu Jisasiye yokumpohn'nyo'nji noho fiyo.

³¹Anitumo ose ulahoningkofi oso ango humamentohofoho sopo mo'mayo yonto Anituye Towahunu Wopingo hofikimo ifehu'mokahumentisofoho. Ifehu'mokahumentisoso hofiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulontifi iyoho munimmentisofoho.

**Jisasiye a'amu neso hofiko
yo'mayoso inimentohofofoho.**

³²A'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'nimentohofoso

simeho inontifi a'amu fihwo ole huno mosyafisiyo'njo imentisofo, Oloso nje'nohinofoho. A'amufe'maho. O'o, oloso huno mosyafisiyo'njo imentisofoho. Yo'mayo hopi'nononino hi'njoso a'amu somo inimentohofoho. ³³Apousel sohwa a'amu somo Hwe Engo Jisas lika'mentiso so'ne hungkuno ne'nohino ulontifi Anituye yokumpohn'nyo utihwayo'ne yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentohofoho. Anitu a'amumo wopingo'nohino uloho'mentisofoho. ³⁴Hohosohonta a'amu hiso umofonyo miyofoho. A'amu hwaho'njoso angonjoso yo'mayo ho'yangonjoso nom'ne a'amu somo yano uyontifi hamniyohoso *apousel* sohwa umentohofoho. ³⁵Apousel sohwa oso hamniyoho nomantifi a'amu umofonyo iyo somo yano ulohmentohofoho.

³⁶Hwe fihwo kakoe yofe Jousepiyoho. *Apousel* sohwa nom'ne yofe ole mulimentohofi, Mponopasiyoho. Yofe hiso yiwolo'mo ole, Sosofitofihwe hweho. ³⁷Olo hwe huhwo sohwo Lifaiye temtifofo mta'ango hweho. Hwaho Saipilos nta'ango hweho. Hwe nom'nehwo oso hwe huhwo lohwo sohwoe hwaho mpe nulohofahoningki hamniyohoso Mponopas nomanto *apousel* sohwafe sifiki'nyo'mo ho'nahumentisofoho.

**Anonaiyasi'nji Sofaila'nji siko
Anitumo hwasyo ulimentisiyefoho.**

5 Hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas kakoe apefe yofe Sofaila, siko hwaho hi'njo ya'uyoho. A'amu nom'neso sikinta'ni oso hwahoso mpe uloho'mentohofoho. ²Siko hamniyoho nomanji fehohnjo siko'ne hiyaso mokosyohumanji fehohnjo Anonaiyas kako *apousel* sohwafe sifiki'nyo'mo ho'nahumentisofoho. ³Oso hiso Pita nuhwononto ulimento,

Anonaiyas, Seteniye hungkunomo iningkawenji hamniyoho fehohnjo hiyaso mokosyohumanji Anituye Towahuno Wopingomo hwasyo ole ulohino. Hamniyoho hopi'nono ma'maleso olenoho. Oso hwasyo ulohino. ⁴Jije hwaho mpe makilohommalofo sohonta hwaho hopi'nono jijefoho. Mpe ntokilohomalofo sohonta hamniyoho hopi'nono jijefoho. I oso'no oso hungkuno simehomo'mo peho'no syafisyohino. Kiko hwe sohwa'nnohinomo hwasyo monalohoyohino. O'o, Anitumo hwasyo ulohino. ⁵Ose ulahoningki Anonaiyas nupa'nonto nopiwasyonto, poyo pe'nimentisofoho, Oso hungkunoso ho'ningkahoningki a'amu nupa'nontifi iyoho unimentisofoho. ⁶Hwe songo sohwa nolikafohumantifi Anonaiyasiye pijafomo hwapife ekojisasi lohofontifi mempo hohnta'ni motawentifi pi'nimomo ijopijisyahumentohofoho.

⁷We'enepi a'amu poyo pe'nimentiso hwoe ape noswonto yo'mayoso mupa'nimmentisosi, ⁸noswopahoningki Pita ulimento, Jije hwahomne'no olo hamniyoho ma'masiyotaha. Ose ulahoningki ulimento, Eno, osenoho. ⁹Ose ulahoningki Pita ulimento, Kiko jije hwehwo'nji hiyahusi Anituye Towahuno sohomo yamofe peho'no uloho'masiyoto. Upa'nyo. Hwe songo sohwa jije hwehwo sohomo pi'nimomo ijopijisyasyontifi nto pohofe. Hoku'yopo lohokwofo. Kikimo womotokuwantifeho. ¹⁰Ose ulahoningki a'musi Pitafe sifiki'nyo'mo piwasyonto poyo pe'nimentisofoho. Hwe songo sohwa noswapontifi poyo pe'nimentisosiye pijafomo uhwonontifi nomotoswapontifi kakoe hwehwo'njopo ijopijisyahumentohofoho. ¹¹Oso hungkuno hiso noho'ningkahoningki Anituye a'amu ne so'nji a'amu

kengo so'nji nupa'nontifi iyoho unimentisofoho.

**Yo'mayo kengo
wonyoangkafoso imotofofoho.**

¹² Yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu *apousel* sohwa utihwamentohofoho somo a'amuso uhwonimentohofofoho. Anituye a'amu neso Soulomouniye kontolompo'ango sopo uhu'mokumotofofoho. ¹³ A'amu kengo fehohnjoso Anituye a'amu ne somo uhwonontifi limentohofi, A'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofoso wonyoangkafofoho. Ose lontifi i hofiko'nji muhu'mokummentohofofoho. O'o hofiko iyoho unimentisofoho. ¹⁴ Hwe hwoya'mi pi'ningo engoso Jisasiye hungkuno upa'nontifi hungkuno nehopi lontifi simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso a'amu hiso Anituye a'amu ne simo'mjo so'nji uhu'mokumotofofoho. A'amu pi'ningo engo imo'nimentohofofoho. ¹⁵ A'amu pi'ningoso a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi honingkanopo itofasi lohofontifi ole syafihu'mentohofi, Pita nopihwosi kako kote uhumiyofihwoso'no a'amu mnokino'njoso wopingo umo'nife. Ose syafihu'mentohofofoho. ¹⁶ A'amu anga kengo mta'ango Jelusalem mofone soponjoso Jelusalem uhu'mokumentohofofoho. A'amu mnokino'njo, a'amu sisi'masoho'njo towahuno wonyo'njo somo itokwapmentohofofoho. Hopi'nonohinoso wopingo imo'nimentohofofoho.

**A'amu ahwomomjo sohwo
'apousel' sohwamo impo'ango
mta'ni isihuto'mentisofoho.**

¹⁷ Hwe yofe engo'njo tajo anga syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Satiyusi sohwanji yo'mayo so'no nupa'nontifi simeho tohino umnimentisofoho. Hwapingoso a'amu

apousel sohwafe yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo so'no iwo'ningkohofofoho. Hofiko oso yokumpohn'nyo ane hwafoho. Oso'no simeho tohino umnimentisofoho. ¹⁸ Simeho tohino umningkahoningki *apousel* sohwamo aho kentifi impo'angomo intofahumentohofofoho. ¹⁹ Oso sikwo'miyo somo a'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'ango hoku'yo somo hwasampento a'amu *apousel* sohwamo mempo hohnta'ni ipemotswaponto ulimento, ²⁰ Sekwo Anituye anga engo somo nowekuji osopo lohofikuji olo honingkano songomne'no a'amumo filutihwamno. Ose ulimentisofoho. ²¹ A'amu *apousel* sohwa oso hungkunoso haloho imentohofoso imingo ne'nji Anituye anga engo somo noswontifi Anituye honingkano songomne'no lutihwamentohofofoho.

Oso imingo so'nji hwe yofe engo'njo tajo anga syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Jutafe *kaunisol* sohwanji hwe engo hopi'nono nuhu'mokontifi impo'angomne'no hungkuno lihwatimentohofofoho. A'amu impe'njo sohwamo fipemotapmno. Ose lihwatimentohofofoho. ²² Hungkunoso lihwojahoningkofi a'amu impo'angomo noswontifi uhwonimentohofoso huno uhwonontifi asomo nopontifi *kaunisol* a'amu sohwamo ulimentohofofoho. ²³ Ole ulimentohofi, Nakwo impo'ango sopo nowentani hano yokumpohn'nyo pito'malofoso uhwonontani, a'amu pijwohumayo sohwa lohofontaningkofi uhwoningkuhwonefoho. I anga ne somo a'amu aneponoho. Huno uhwoningkuhwonefoho.

²⁴ Ose ulahoningkofi hwe engo a'amu uhwontohumayo sohwo'nji hwe yofe engo'njo tajo anga syoho'njo sohwanji oso hungkuno nupa'nontifi huno pi'ningo engo syafisyontifi pipi imo'ningkohoho

syafihu'mentohofofoho. ²⁵Ose syafisyontifi nohumentaningkofi hwe fihwo noswonto ulimento Upa'nimno. Oso a'amu sekwo impo'angomo intofohumalofo sohwa Anituye angu engo somo nolohofontifi a'amu somo lutihwalokwofo. ²⁶Ose ulahoningki hwe engo a'amu itokuso'nji mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu sohwanji nowentifi Anituye angu engo somo i'mofapontifi *apousel* sohwaro nomantifi ipemotaumentohofofoho. Hofiko ikujoho mafongku'mmentohofofoho. O'o hofiko iyoho uningkahoningki a'amu nom'neso sojo nofongkupitnnehontifi *apousel* sohwaro mafongku'mmentohofofoho.

'Apousel' sohwa hofiko 'kaunisol' sohwaro'no hungkuno ujo'neso iyoho munyo'njo imentisofoho.

²⁷Ose ipemotawentifi a'amu *kaunisoli'njopo* uhumati'mentohofofoho. Osopo nohumentaningkofi hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, ²⁸Simo'mo ole selimalohwono, A'amu somo yo'mayo Jisasimne'no lutihwafikutoho. A'amu hopi'nonohino Jerusalem humalofoso sekwoe hungkunomo upa'nimalofofoho. Ole ulalokwofo. *Kaunisol* a'amu sohwa Jisasimo fonjahumentohofofoho. ²⁹Ose ulahoningki Pita'nji nom'ne *apousel* sohwanji ulimentohofi, Nakwo Anituye mampaho haloho yihwasi tifi iningkayo'nefoho. A'amu hwahoponjo sohware hungkunomo miningkowanehwono. ³⁰Sekwo Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. I oso'no neyakwosanjiye Anitu sohwo Jisasi'mo uliko'mentisofoho. Songo apa'no umokumentiso hweho, ³¹Nulikafonto kakoe aho angahohnta'ni uhumojahoningki nakwoe Hwe

Engo imo'nimentisofoho. A'amu Isilael hn'nwiye wonyo wayo'ne pe'nimentiso hweho. Oso'no a'amu Isilael soku, honingkano wonyomne'no hohujo ikinjaofikuji wonyo hiso wae yasemofihwosi honingkano nom'ne songo wosejapmmontonoho. ³²Oloso nuhwonontani nakwo Anituye Towahuno Wopingo'nji sohwaro'ni olo hilo so'no uliwo'ningkuhwono. A'amu Anituye hungkunomo tifi iningkayo somo Anitu kakoe Towahuno Wopingo uyimasofoho. Ose ulimentohofofoho.

Hwe Ngkomeliyel sohwo 'Apousel' sohwaro'no hungkuno limentisofoho.

³³Oso hungkuno *kaunisol* a'amu sohwa nupa'nontifi simano hintotohino umnimentisofoho. *Apousel* a'amu sohwaro wofonjano lontifi imentohofofoho. ³⁴Hiso'no hwe fihwo *kaunisol* syoho'njo sohwo kakoe yofe Ngkomeliyel ^{**}kako a'amu Falisiyoho. Kako hohontajo honingkano hungkuno lutihwamojo hweho. Oso hwe huhwo sohomo a'amu hopi'nonohinoso kakoe yofe ho'nomawo'nimentohofofoho. Oso hwe sohwo nolikafonto ulimento, A'amu *apousel* sohwaro mempo hohnta'ni filihwajimno. ³⁵Ose ulahoningki hofiko lihwojahoningkofi Ngkomeliyel ulimento, A'amu Isilael sohwaso olo hwe lohwaro ulohopitne so'no huno ito'no fisafihupmno. ³⁶Hohonta hwe fihwo kakoe yofe Teutas kako ulimento, Ngko yo'mayoso huno'njo hwo'nyoho. Hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Ose ulahoningki a'amu fehohnjo *foua hantilet* (400) sohwa iningkamentohofofoho. Osohonta hwe nemokosyohumayo sohwo kakoe a'amu

**5:34 Osohonta Poul Jisas Kilaisimo miningkayo sohonta Ngkomeliyel sohwo Pouliye syo itihwayo imo'nimojo hweho. (Sohe engo 22, honingkano we'e 3 somo uhwonyo.)

itokuso'njo sohwa hwe huhwo sohomo nofonjonyahoningkofi inomokommotofoto sohwa hiyaso humpo'mentohofofoho. Teutas kakoe hungkuno ne mmo'nyo hweho. ³⁷Tifi sohonta hwe nemokosyohumayo sohwa a'amufe yofe mti'mokomayo sohonta hwe nom'ne Ngkalilinta'ango sohwo kakoe yofe Jutas. Osohwo nolikofahoningki a'amu fehohnjo kakoe hunomo nomantifi iningkamotofofoho. Osohwo poyo imo'ningkahoningki inomokommotofoto sohwa humpo'mentohofofoho. Hofiko apa'no muhu'mokiyofoho. ³⁸Oseso ole waselimonne'no yohono. Olo a'amu *apousel* sohwanne'no iyoho maseningkoho liyohoho. Wohumantokufe. Hofikoe syoho hwahoponta'ango'manji moi'wo imo'nonefoho. ³⁹Olo syoho hiloso Anitu mta'ango'manji milojaopitnnehofo. Ne'nohini wentihwonefoho. Sekwo Anitumo fongkupitnnoho.

A'amu 'apousel' sohwa Jisasimne'no tohino ma'mentohofoto so'no simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁴⁰Ose ulahoningki hungkuno nehopeho ulontifi a'amu *apousel* sohwanne'no joho lontifi oso hwamo fonjontifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Jisasiye yofe apa'no nolikutoho. Ose ulontifi uhwatimentohofofoho. ⁴¹*Apousel* sohwa *kaunisol* sohwamo nuliko'mantifi hnnimentohofi, Nakwo Jisasiye syoho yontane tohino namningkahoningki simeho wopingo namo'ningkohoho. Anitu wopingo nahoningkohoho. Nakwo Jisasiye yofe'no tohino mayoso hoponoho. ⁴²Sikuno huhwo huhwi hofiko Anituye anggo engo somo a'amufe anggo'njopo Jisasimne'no hungkuno wopingo uliwo'nimotofofoho. Anitu a'amu ahwomo mta'ni uhwati'mentisoso Jisasiyoho lutihwamentohofofoho.

A'amu aho fehohnta'ni hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyo sohwanne'no ufo'mayo'ne 'apousel' sohwanne'no ufo'mayo'ne uhwasopo'mentohofofoho.

6 Osohonta a'amu Jisasimo iningkamotofoto we'e pi'ningo imo'nimentohofoto'maho. A'amu fehohnjo Ngkilik hungkuno'njofoho. A'amu fehohnjo Hipilu hungkuno'njofoho. A'amu Ngkilik hungkuno'njoso a'amu Hipilu somo yoka ulimentohofi, Sekwo wosopayo, hamniyoho, yo'mayoso a'amu umofonyo iyo somo uyahoningkofi nakwoe apiwojo sofa we'e'nohino mawo'ningkohofofoho. Hipilu apiwojo sofa engo mawo'ningkohofofoho. Ose ulimentohofofoho. ²Oso hungkunoso ho'ningkahoningki a'amu *apousel* sife mta'ni hufa'uyo sohwa a'amu hopi'nono Jisasimo inomokommotofoto somne'no joho ulahoningkofi nuhu'mokontifi ulimentohofi, Nakwo syoho hufa'u'njo sohwanne'ni wopingo'maho. Nakwo wosopayo'nji hamniyoho'nji yano mpo'nososo Anituye hungkuno pipi losetihwanehwono. ³O'o, nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne aho mta'ango hufa'u sohwanne'ni uhwasopopmno. Syoho yano mpo'none so'nefoho. A'amu huhwo sohwa Anituye Towahuno Wopingo engo yamo'nnyo hwafoho. A'amu huno'njo sohwa a'amu hopi'nonohino sohwanne'ni hwe wopingo'nohino hwafoho liwo'ningkohofofoho. Uhwasopopijoso hofiko wopayo yo'mayoso yano mpe syohoso womokosyohumantifeho. ⁴Ose yontaningkujoso nakwo Anitumo isamoyoka uliwo'ningkuhwasi a'amu somo Anituye hungkuno wolutihwantanoho.

⁵Ose ulahoningkofi, E, wopingofoho lontifi Sitifenimo uhwasopo'mentohof-

fofoho. Sitifen huhwo sohwo Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyiw'o'nimojo hweho. Anituye Towahuno Wopingo engo yamo'nnyo hweho. Nom'ne a'amu sohwo uhwosopo'mentohofoso ole, Filipija, Piloukoulasija, Nikanouja, Timounja, Pamenasija, Nikoulasijanjo. Nikoulas huhwo sohwo ango kengo Antiyoknta'ango a'amu Jutafe yahino ma'mentiso hweho. ⁶Oso a'amu sohwo uhwosopentifi *apousel* sohwo utihwamentohofofoho. *apousel* sohwa a'amu huhwo sohwafe mnokinopo aho kisasyontifi hofikine'no Anitumo jomo ulimentohofofoho.

⁷Oseso Anituye hungkuno Jerusalem ango ayo'mo ho'nimentisofoho. A'amu Jerusalem humamentohofoso Jisasimo inomokommotofoso pi'ningo engo imo'nimentohofofoho. A'amu tajo ango syoho'njo fehohnjo sohwa Anituye honingkano songo tipemantifi Jisasimo iningkamentohofofoho.

**A'amu Juta fehohnjoso
Sitifenimne'no hwasyo
ulimentohofofoho.**

⁸Anitu Sitifenimo yo'mayo wopingoso ulohofahoningki Sitifen kakoe yokumpohn'nyo engo imo'nonto yo'mayo wonyoangkafoso imentisoso a'amu uhwonimentohofoso ole limentohofi, Anitu oloso yalofoho. Ose limentohofofoho. ⁹I oso'no a'amu nom'nehwa nolikafontifi Sitifen'nji Anituye hungkuno so'no yoka hnnimentohofofoho. Oso a'amu sohwa hohonta siki syoho hamniyoho momaso'njo imotofo sohwa olohonta siki humalofo. Hofiko afapo humawo'ningkohofoso ole limentohofi, Ango siki'nhwa humayo'nefoho. Oso ango homo somo a'amu Juta Anitumne'no isamoyoka

angofoho. Oso a'amu sohwa ango Sailini'nji Alekisantiliya'nji oso ango soponta'ango hwafoho. Hofiko'nji nom'ne a'amu Juta Silisiya hwaho Esiyanta'ango sohwa Sitifenimo yoka ulimentohofofoho. ¹⁰Anituye Towahuno wopingoso Sitifenimo huno wopingo uyahoningki a'amu nom'ne sohwafe hungkuno somo Sitifen kakoe hungkuno uyakolo'mentisofoho. ¹¹Oso'no a'amu sohwa simano hintotohino umningkahoningki a'amu sohwo hwasyo jo'ne hamniyoho uyahoningkofi ole ulimentohofi, Olo hwe Sitifen sohwo kako Mousesimne'no sitofo limaso hweho. Ou, kako Anitu ntnne'no sitofo limasofoho. Hwasyo ose ulimentohofofoho. ¹²Oso hwasyoso ho'ningkahoningki nehopeho lontifi a'amu so'nji hwe engo sohwanji hwe honingkano hungkuno lutihwamotofoso sohwanji simeho wonyo umo'ningkahoningki Sitifenimo u'mantifi aho kentifi *kaunisol* uhu'mokumotofoso ipemotamentohofofoho. ¹³Oso a'amu hwasyo ulifitne sohwa mihumati'mentohofofoho. Ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Anituye ango engo so'no wonyo hungkuno ulimasofoho. Mousesiye honingkano hungkunomne'no hwotoho hmmaso hweho. ¹⁴Olo hungkuno Sitifen nalimasofoho. Jisas Nasaletnta'ango sohwo Anituye ango engo somo wae yonefoho. Oso yahino Mouses mta'ango iningkawo'ningkuhwoneso Jisas wae yafihwosi nom'ne yahino songo nejaponefoho. Oso hungkunoso Sitifen nelahoningki upa'nimalohwonefoho. Hwasyo ose ulimentohofofoho. ¹⁵A'amu *kaunisol* sohwa nohumantifi Sitifenimo uhwonimentohofoso kakoe simo'mango a'amu ahwomomjo pa'nyo imo'nimentisofoho.

**Sitifen kakoe hungkuno 'kaunisol'
sohwamo ulimentisofoho.**

7 Hwe yofe engo'njo sohwo Sitifenimo ulimento, Oso hungkuno kikimne'no nalohofoso nehopitaho.

²Ose ulahoningki Sitifen ulimento, Nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. Hohonta nakwoe ajuyohwo Apiloham kako ango Helanimne'no mawe'njo imentiso sohonta oso hwaho Mesopotemiya nohumentaningki Anitu wonyoangkafo sohwo u'mahoningki Apiloham nuhwoningkahoningki Anitu ulimento, ³Olo hwaho lo'nji jije a'amu so'njimo uhwati'mofo. Nom'ne hwaho nokitihwahn'me'no osopo fohumantohoho. ⁴Ose ulahoningki Apiloham oso hwaho Kalitiya uliko'manto hwaho nom'ne Helan osopo humamentisofoho. Kaningkwowho poyo pe'nimentiso sohonta Anitu ulimento, Hwaho nom'ne kitihwahn'me'no mpano. Ose ulahoningki olo hwaho humalohwone lopo pmentisofoho. ⁵Anitu Apiloham olo hwaholo nutihwanto osohonta kako yano muyimmentisofoho. O'o nihu'no awonoho. I oso'no Anitu ulimento, Oso hwaho hiloso kiko'nji jije imuhwanjimo sejapmnefoho. Ose ulimentisofoho. Osohonta Apiloham kako hwomu ane hweho. ⁶Nom'ne hungkuno Anitu ulimento, Jije imuso a'amu kengo sofe hwahopo ufijoso osopo siki syoho ulohofikutnnefoho. A'amu kengoso jije imu somo tohino engo uyifitnnefoho. Soswo *foua hantilet* (400) uyokolofontaningkuhwosi jije imuso osopo humafitnnefoho. ⁷Oso a'amu kengo jije imu somo yokumpohn'nyo umokosyohumayo somo hungkuno tango'njo ikwolofo'ne uyimnefoho. Osohonta jije imu oso hwaho kengo sopo uliko'mafikujoso olo hwaho lopo nje yofe ho'nonimapifitnnefoho.

Ose ulimentisofoho. ⁸Anitu nom'ne hungkuno Apiloham uyiementisofoho. A'apaho sihu kolo'nyo'ne ulimentisofoho. Anituye hungkuno iningo mamofe'ne honingkano hiso uyiementisofoho. Oseso Apilohamiye hwomu Aisak imo'ningkahoningki sikuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne hohnta'ni hufa'u sihune memjaofahoningki Apiloham kakoe hwomufe a'apahomo sihu ukolo'mentisofoho. Hwangku Aisakiye hwomu Jekoup imo'ningkahoningki sihu ukolo'mentisofoho. Tifi sohonta Jekoupiye hwomu aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u imo'ningkahoningkofi sihu ukolo'mentisofoho. Osohwa neyakwosafoho. Oso yahino hiso ne'nohini sihu kolo'nimotofofoho.

⁹Jekoupiye hwomu sohwa hamningkwa'wehwo Jousepine'no hintotohino umningkahoningki a'amu kengo sohwa Jousepimo mpe uyahoningkofi hafila'wehwosa hamniyoho ma'mentohofofoho. ¹⁰Yo'mayo tango so'nji Jousepimo u'mahoningki Anitu ufo'ma'mentisofoho. Oseso oso hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo osohwo Jousepmne'no joho ulahoningki Anitu Jousepimo huno engo wopingo'njo uyahoningki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo ulimento. Kiko hwe wopingo hwasoho. Oso'no kiko olo hwaho Ijipi'nji, nje a'amu lo'nji nje ango lo'nji hopi'nono kiko ngkine'no mokosyohumayo'ne hwasoho. Ose ulonto Jousepmmo ango'nji hwaho'nji mokosyohumayo'ne yofe engo mulimentisofoho.

¹¹Oseso Jousep hwaho Ijip nomokosyohumentaningki wopayo nosyofahoningki mijoho engo i'mofapmmentisofoho. Neyakwosa hwaho Kenan sopo humamentohofoso mijoho uyiementisofoho. ¹²I oso'no Jekoup kako wopayo engo Ijip weho

upa'nonto neyakwosamo Ijipmne'no lih-watimentisofoho. ¹³Hwangku sohonta hofiko Ijipmne'no apa'no umentohofoso osohonta Jousep ulimento, Ngko Jousepi'nyoho. Ose ulahoningki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo Jousepiye a'amu sohwanne'no huno umentisofoho. ¹⁴Oseso Jousep kaningkwohumne'no hungkuno lihwatimentisofoho. Jekoupi'montohwa hofiko *sefenti-faififo* (75). Osomne'no Jousep lihwatimentisofoho. ¹⁵Oso'no Jekoup Ijipine'no nowento osopo poyo pe'nimentisofoho. Neyakwosa osopo poyo pe'nimentohofofoho. ¹⁶Hwangku sohonta hofikoe imuso hofikoe yokinoso Syekemne'no motawentifi oso sokimo somo yokinoso ho'nahumentohofofoho. Oso sokimo hwaho'njoso Apiloham hohonta Hemiye hwomu sohwo hamniyoho uyonto mpe imentisofoho.

¹⁷Oso hungkuno Anitu Apilohammo ulimentisoso ne umo'nimonte'no yahoningki a'amu Isilaeliso pi'ningo engo imo'nimentohofofoho. ¹⁸Osohonta Ijipmjo hwe yofe engo'njo sohwo Jousepmne'no huno muyofoho. ¹⁹Oso hwe huhwo sohwo neyakwosamo wonyo ulohofahoningki tohino engo ma'mentohofofoho. Hwe engo sohwo ulimento, Sekwoe mehomi milongo imo'nifijoso melojwasiyo'ne'maho. Nuhwoningkuji foho'naofikuno. Osopo wape'ningkuhwono. Ose ulimentisofoho. ²⁰Hohosohonta Mouses hwomu wonyoangkafo sohwo imo'ningkahoningki kaningkwowho'ya'u hamno hufa'u sihune uyakolo'mentisofoho. Hwomu sohomo angomo hiyaso mokosyohumentaningki ²¹Mousesimo mempo hohnta'ni ho'nahumentisiyo sohonta hwe engo hwaho Ijip mokosyohumahoso kakoe mu Mousesimo uhwontohumayo ma'mentisofoho. Kakoe hwomu ne pa'nyo imo'nimentisofoho. ²²Ijipmjo

hwe huno'njo sohwa Mousesimo yo'mayo so'no mesyomti'mokutihwamentohofofoho. Mouses huno engo manto hwe engo imo'nimentisofoho. Kakoe syohoso hungkunoso wopin-go'nohino hweho. ²³Mouses kakoe soswo *fouti* (40) uyokolofahoningki limento, Ngko nje a'amu ne Isilael somo uhwonamo. ²⁴Ose syafisyonto nowento uhwonimentisoso Hwe Ijip syoho ulohofiyi mokosyohumayo sohwo a'amu Isilael sohomo wonyo ulohofontaningki Mouses nuhwononto syafihu'mento, Nje a'amu Isilael sohomo ufo'ma'mo lonto hwe Ijipi'njo sohomo fonjahumentisofoho. ²⁵Hwe sohomo fonjasyonto Mouses huno ole syafisyonto, Nje a'amu Isilaeliso ole huno syofisyalokwofo, Anitu Mousesimo nefe'mayo'ne uhwatimaso hweho. Ose syafihu'mentisofoho. I oso'no a'amu Isilaeliso oso hunoso huno masyafisiyo'njo imentohofofoho. ²⁶Mo'ningkanta hwe Isilael sohwa'u ikujoho fongki'nontaningki Mouses nuhwononto, mtampo lohofonto ulimento, Nje a'amu sohwahusi, Siko'nikwahisoho. Siko ikujoho peho'no fongki'nalokusiyi. ²⁷Ose ulahoningki hwe fihwo koningkwa'wehumo wonyo ulohofa sohwo Mousesimo ilojaofonto ulimento, Nakumo nemokosyohumayo'neso. Tihwo kilimasoto. Kiko nakwoe hungkunomo ito'no menehwajiyi'ne hwosilaho. ²⁸Ou, kiko fosi hwe Ijip mta'ango sohomo fonjahumahanno hopa wofonjanihumonne'elaho. ²⁹Ose ulahoningki Mouses nupa'nonto hiyae wento oso hwaho Ijip uliko'manto hwaho nom'ne Mitiyan humamentisofoho. Osopo nohumanto hwomu hufa'u tipema'mentisofoho. ³⁰⁻³¹Soswo *fouti* (40) uyakolofahoningki hwe ahwomo mta'ango sohwo Mousesimo u'ma'mentisofoho.

Mouses osohonta hwofiki'nyo Sainai mafone sopo a'amu anepo humamentisofoho. Mouses nohumanto uhwonihwojamentisoso iyoswo we'e so'mta'ni toho nto sijahoningki ose uhwononto, yomo yonto kako tifonepo nowonto toho hwapingo ho'mo so'mo uhwonimentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo Mousesimo ulimento, ³²Ngko jije ajuyohwosa Apilohamja, Aisakija, Jekoupija, hofikoe Anitu hwo'nyoho. Ose ulahoningki Anituye mampaho upa'nto Mouses yomo yomo yonto iyoho uningkahoningki simo'mango akofaho hi'nimentisofoho. ³³Ose yahoningki Anitu ulimento, Olo hwaho lopo ngko humaleno. Oso'no jije sifikwongo fosyo fiyojasyo. ³⁴A'amu Ijipiso nje a'amu Isilael somo wonyo engo nolohofahoningkofi hofiko tohino engo malokwofo so'no uhwoninkohefoho. Nje a'amufe youwo youwo upa'ningkohefoho. Hofikimne'no ufo'mayo'ne pohono. Oso'ne'no Ijipmne'no wokuhwatimo. Ose ulimentisofoho.

³⁵A'amu Isilaeliso hofiko Mousesiye hungkunomo hwotoho nto hmentohofoho. Ole ulimentohofi, Kiko nakwoe hwe engo hwosilaho. Nakwoe hungkunomo ito'no menehwajiyo hwosilaho. Mousesimo ose ulohonimentohofoho. Huhwo sohomo Anitu nuhwajonto hwe engo mokosyohumayo'ne'nji ufo'mayo'ne sohomo uhwosopo'mentisofoho. Hwe ahwomo mta'ango toho we'e sohomo u'ma'mentiso sohwo Mousesimo sosofitofosyohumamentisofoho.

³⁶A'amu Isilael Ijip nohumantaningkofi Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso yonto Ijip mta'ango a'amu somo ipemotamentisofoho.

Soswo *fouti* (40) uyokolofontaningki oso hwaho a'amu ane sopo oso Mijo Ayo Sa'njo Honiyo'nohino ^{††}pisongkotn'nawojo sopo Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentisofoho. ³⁷Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isilael somo ulimento Anitu sekwo'njo mta'ango hwe fihumo muhwosopenefoho. Anituye hungkuno selohe sohwo ngko pa'ningo hweho. ³⁸Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isilael so'nji hwaho a'amu anepo humamentohofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo hwofiki'nyo Sainai sopo Mousesimo hungkuno uyimentisofoho. Mouses neyakwosanjopo humentaningki Anitu Mousesimo honingkano hungkuno wopingo uyimentisofoho. Oso hungkuno hiso nakwo hopi'nonohino hn'nwiye foho.

³⁹I oso'no neyakwosa kakoe hungkuno nakwolaho limentohofoho. Hungkuno homo somo hwotoho hmentohofoso Ijipmne'no asomo wowantifi imentohofoho. ⁴⁰Oseso hofiko Elounimo ulimentohofi, Nakumo ipenemotawe'nehwo anitu nom'ne kengo mti'mojo. Mouses Ijip mta'ni nehwajoponto kako nti'mtiken. Nakwo huno monaiyohoyohoho. Ose ulimentohofoho. ⁴¹Hohosohonta yahu huyo'mango hwasyo anitu kengo pa'nyo mti'mokontifi yahu nom'ne nofonjasyontifi anitu huyo'mango hwasyo sohomo ulimentohofi, Olo yahu loso kikine'no fonjasyihwonefoho. Ose ulimentohofoho. Olo hiloso hofikoe aho'nji imentohofoho so'no simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oso'no hofiko elijwanimentohofoho. ⁴²Oso'no Anitu hofikimo hohujo ikinjimofahoningki hofiko mofehi'nyo

^{††}7:36 Iyoswo yofoho mjoso hunguno fiso oso mijo ayo sa'njo somo Hesi'amo so'no malinyofoho.

hwanji hamno hwanji hntokwaliyo hwanjimne'no hofiko hwomtame uloho'mentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

A'amu Isilael soku, sekwo oso hwaho a'amu anepo nohumentaningkuji foswo *fouti* (40) seyokolo-fontaningki ngkine'no yahu fonjahumentohofotaho. Awonoho.

⁴³ Sekwo anitu hwasyo Molouk kakoe hwapife ango molontifi motasimentohofofoho.

Nom'ne anitu hwasyo Lefan kakoe hntokwaliyo huyo'mango mti'mokontifi motasimentohofofoho.

Oso hwamne'no hwomtame uloho'motofofoho.

Oso'ne'no Mpapiloun nongkihnta'ni wosehwatimo.

Ose mti'mokumentohofofoho.

⁴⁴ Oso hwaho a'amu ane sopo neyakwosa hwapife ango molimentohofofoho. Anitu ne sohune'no hwomtame ulohofone molimentohofofoho. Oso hwapife ango hiso'no Anitu Mousesimo huyo'mango utihwanto ulimento, Olo pa'nyo moso. Ose ulahoningki hwapife ango molimentohofofoho.

⁴⁵ Neyakwosa hofiyakwosa mta'ango olo hwapife ango nomantifi Jousyiwa'nji motasantifi nom'ne a'amufe hwaho ma'mentohofofoho. A'amu nom'ne hwaho'njo somo Anitu wae yaofonto hwaho hopo sopo neyakwosa humamentohofofoho. Oso hwapife ango hiso oso hwaho hopo sopo ne'no wentaningki Ntefit kakoe sikuno imo'nimentisofoho. ⁴⁶ Ntefit imo'ningkahoningki Anitu nuhwononto limento, Ntefit hwe wopingo hweho. Kakimne'no simeho wopingo nimo'ningkohoho. Ose lahoningki Ntefit Anitumo jomo ulimento, Jekoupiye Anitu hwasoho. Kiko'ne ango wamolimonne'no yohono. ⁴⁷ Ose ko

lahoningki Ntefitiye hwomu Soulomoun Anituye ango molimentisofoho.

⁴⁸ A'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa ole limentohofi, Anitu Yo'mayo Yo'mayo Yakolo'nnyo sohwo ango a'amu hwahoponjo sohwa molifijo somo mohumanehoho. ⁴⁹ Anitu ole ulimento,

Ahwomo loso nje epohumayoponoho.

Hwaho hiloso nje sife ikwo'ofofoho.

Ngko'ne ango pipi molifitnnehofo.

Ngko nti'mo humamnehono.

⁵⁰ Yo'mayo hwapingoso tihwolo.

Ngkonoho.

Anitu ose ulimentisofoho.

⁵¹ Sekwo a'amu hahn'nyo iyo'njo kuyoho. Sekwoe simeho'nji sekwoe huno so'nji a'amu nje hungkunomo haloho maposo'njo pa'nyo hwasoho. Nje Towahuno Wopingo somo sekwo seyakwosa hopa hwotoho fewo'ningkohofihwasoho. ⁵² Seyakwosa Anituye hungkuno limotofo hopi'nonohino sohwo wonyoso ulohofiwonimentohofofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa ole selimotofi, Hwe Wopingo sohwo noponefoho. Ose selahoningkofi sekwo hopi'nonohino somo fonjahumentohofofoho. Olohonta oso hwe wopingo sohwo nopahoningki sekwo osohumo tokoyo'ofo yontifi fonjahumentohofofoho. ⁵³ A'amu

huhwo sohwaso sekwo Anituye honingkano hungkuno a'amu ahwomo mta'ni selimentisoso ne masewo'nyofoho. Haloho miyo hwasoho. Sitifen ose ulimentisofoho.

Sitifenimo sojo'nji fonjahumentohofofoho.

⁵⁴ A'amu *kaunisol* sohwa Sitifeniye hungkuno nupa'nontifi huno nehopi ko uyahoningki simano hintotolino umningkahoningki mpuyo limentohofofoho. ⁵⁵ Oseso Anituye Towahuno Sitifenimo u'mohulofahoningki,

Sitifen ahwomomo uhwonimentisoso Anituye pomponaho mofehi'nyo pa'ningo uhwononto Jisas Anituye aho anga sohohnta'ni nohumentaningki uhwononto, ulimento, ⁵⁶Uhwonimno. Ahwomo mtampotoho. Anituye hwomu Anituye aho anga hohnta'ni likofohumaho, uhwonalokweno. ⁵⁷Ose ulahoningki hofiko haloho piku'nontifi mamuyo mjalimiwentifi Sitifenimo ifeehu'mo uloho'mentohofofoho. ⁵⁸Sitifenimo aho yokumpohn'nyo nokentifi nomotawentifi angkuhwafopo mempo hohnta'ni nosutofafontifi sojo fongku'mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa Sitifenimne'no hwasyo hungkuno ulimentohofoho sohwa hofikoe manji'mofo yojomantifi hwe songo Souliye huyo'mo ho'nahumentohofofoho. ⁵⁹Sojo ne'no ufonjontaningkofi Sitifen Anitumo joho ulimento, Hwe Engo Jisas kiko nje huyo'mangoso nimaho. ⁶⁰Ose ulonto hwomtame yonto joho engo yokumpohn'nyo ulimento, Hwe Engofo olo wonyo ntohofohofoho loso'no kiko olo a'amu sohwo wonyo uyohotoho. Ose ulonto nihu'nahone poyo pe'nimentisofoho.

**Soul kako a'amu Jisasimo
iningkamotofo somo wonyo
umokumentisofoho.**

8 Sitifenimo fonjosyahoningkofi Soul nohumanto ulimento, Sitifenimo fonjasiyoso wopingofoho. Ose ulimentisofoho. Oso mofehi'nyo somo Anituye a'amu ne Jelusalem humamentohofoho somo a'amu kengoso wonyo engo uyomahoningkofi tohino engo ma'mentohofofoho. Oso'no Anituye a'amu neso nole'mofontifi hwaho Jutiya, Someliya sopone'no humpo'mentohofofoho. A'amu *apousel* sohwa hofiko'nohini Jelusalem humamentohofofoho. ²Hwe Jisasimo iningkamotofoso Sitifeniye pijafoso

motawentifi ijopijisyasyontifi humotaho engo sulimentohofofoho. ³Soul huhwo sohwo a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofoho somo wae weeo'mo lonto a'amufe angomo noswonto a'amu homo somo nohusimpemotaponto impo'angomo intofahumentisofoho.

**Anituye hungkuno a'amu Someliya
somo lutihwamentohofofoho.**

⁴Oso a'amu Jelusalemno humpo'mentohofoso anga kengo kengo sopo Anituye hungkuno lutihwamentohofofoho. ⁵Filip anga Someliya sopono nowento osopo Jisasimne'no hungkuno lutihwamentisofoho. Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisasiyoho. ⁶Ose ulahoningki a'amu hopi'nono nupa'nontifi yo'mayo kengo wonyoangkafoso Filip imentisoso uhwonontifi huno engo syafihu'mentohofofoho. ⁷A'amu sisi'masoho'njo towahuno wonyo'njoso nohumantifi mamuyo engo lontifi towahuno wonyoso uliko'ma'mentohofofoho. A'amu a'apaho pompenjiyo songo songo miyo'njoso a'amu sife wonyo'njoso wopingo umokumentisofoho. ⁸Ose uhwonontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho. ⁹Hwe fihwo Saimoun oso anga hopo sopo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo hwapingo'njo hweho. Yo'mayo peefoso huno'njo hweho. Saimoun ulimojofoho, Ngko huno hwapingo'njo hwo'nyoho. Ose ulimojo hweho. A'amu Someliyaso Saimoun ne'no pisopisaho limotofofoho. ¹⁰A'amu hopi'nono yofe engo'njo so'nji yofe engo ane so'nji a'amu hamniyoho'njo so'nji hamniyoho umofonyo iyo so'nji nihu'no hopi'nono Saimouniye hungkunomo nupa'nontifi ulimotofi, Saimoun hwe huno'njo

hweho. Anituye yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Ose limotofofoho. ¹¹Saimoun yo'mayo kengo wonyoangkafoso imojo so'no a'amu kakoe hungkunomo iningkamotofofoho. ¹²Oseso Filip noponto Anitu enemokosyohumayo so'nji Jisais Kilais ntnne'no lutihwahoningki a'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningkofi hwe moyami'nji mijo kiyoma'mentisofoho. ¹³Saimoun huhwo sohwo Filipiye hungkuno nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyahoningki Filip kakimo mijo kiyoma'mentisofoho. Saimoun Filipi'nji nohumanto yo'mayo kengo wonyoangkafosomo nuhwononto pisopisaho limentisofoho.

¹⁴A'amu *apousel* Jerusalem humamentohofoho sohwa ole upa'nimentohofi, A'amu Someliyaso Anituye hungkunomo tifi iningkamentohofoho. Ose upa'nontifi Joun'nji Pita'njimo lihwatimentohofoho.

¹⁵Siko nowenji a'amu Anitumo iningkayo so'no jomo ole ulimentisi, Mpohwo jije Towahuno Wopingoso a'amu somo uyo. Ose ulimentisiyefoho.

¹⁶Hwapingoso Filip Jisasiye yofe lonto a'amu somo mijo kiyoma'mentisoso Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo muhula'mo'mmentisofoho.

¹⁷Pita'nji Joun'nji a'amufe mnokinopo aho kisosyahoningki Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo uhula'mo'mentisofoho.

¹⁸Saimoun kako *apousel* sohwa'umo uhwonimentisoso siko a'amu somo aho kisosyahoningki Anituye Towahuno uhula'mo'mentiso so'no uhwononto kakoe hamniyoho nomanto Pita'nji Joun'njimo ulimento, ¹⁹Nje hamniyoho nomahosisi Anituye Towahuno ntapinyo. Ngko a'amufe mnokinopo aho kisasehumeso Anituye Towahuno uhula'mofono.

²⁰Ose ulahoningki Pita ulimento, Oloso Anitu a'amu somo uyalokusoso mpe uyimonntaho. Kiko jije hamniyoho'nji tikanomo uhnnefoho. ²¹Olo syohoso jije'maho. Anitu jije simehomo kohonalofoho. Wopingo'maho. Wonyo mnaweho. ²²I oso'no jije honingkano wonyoso foho'namofo. Oso'no hohujo ikinjamofohoji Anitumo, Jije huno wonyo so'no wayo'ne jomo uso. ²³Jije honingkano pisakino'njo hwasoho. Oso wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo kekisyohumaho.

²⁴Ose ulahoningki Saimoun kako Pita'nji Joun'njimo ulimento, Siko ngkine'no Anitumo jomo ulinyo. Oso ntohino so'no ne mmo'nonehoho. Ose ulimentisofoho.

²⁵*Apousel* sohwa'u Anituye hungkuno hopi'nonohino a'amu somo lutihwanji Jerusalemno umentisiyefoho. Oso honingkano hwaho Someliya sopo ango kengo kengo hopo sopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyofoho.

Filip Anituye hungkuno hwe Itiyoupiyanta'ango sohomo lutihwamentisofoho.

²⁶Hwe ahwomomjo sohwo Filipimo ulimento, Kiko Jerusalem honingkano sopo nihuji ango Ngkasa honingkano osomo fiwe. Ose ulimentisofoho. Oso honingkano hopo sopo a'amu mahumunyoponoho. ²⁷Filip nolikafonto umentisofoho. Kako honingkanopo nohumanto uhwonimentisoso, Hwe fihwo Itiyoupiyanta'ango sohwo hwe yofe engo'njo hweho. Oso hwaho Itiyoupiya sopo a'mu mokosyohumayosi kakoe yofe Kantasiyoho. Oso a'musiye hamniyoho hopi'nono hwe huhwo sohwo mokosyohumayo hweho. Kako Anitumne'no hwomtame uloho'mo lonto Jerusalemne'no umentisofoho. Ose yonto kakoe angopo ne'no asomo pmentisofoho. ²⁸Kako ijempoho

sohwe kokapitofon'ngo somo nohumanto iyoswo hwe Aisaiya Anituye hungkuno limojo sohwo mti'mokumentisoso atofolimentisofoho. ²⁹Filip osohumo uhwoningkahoningki Anituye Towahuno Wopingo ulimento, Kiko tafonepo uhuji oso sohwe kokapitofon'ngo sohwoepono fiwano. ³⁰Ose ulahoningki Filip fu limentisoso mafone sopo i'mofawento upa'nimentisoso, hwe huhwo sohwo Aisaiyafe hungkuno atofolontaningi upa'nonto ulimento, Oso hungkuno atofolalokunoso neso huno lakiyohoho.

³¹Ose ulahoningki ulimento, A'amu malontihwayoso ngko huno pipilo. Kiko ngko'njo lopo fisape. Filontihwaho.

³²Anituye hungkuno Aisaiya mti'mokumentiso hwe huhwo sohwo atofolimentisoso ole,

A'amu yahu *sipsip* fonjasiyopo ne'no ipemotawomotofo hopa hwe sohumo ipemotawomentohofofoho.

Yahu *sipsip* a'amu kakoe tohwa hm'motofo sohonta yahu mampi'nyo imojo hopa hwe huhwo sohwo mampi'nyo imentisofoho.

³³Oso hwe sohumo hwotoho fentifi hungkuno tango'njo ikwolofon'neso hwasyo limentohofofoho.

Ne'njo'maho. Kako wonyoso miyahoningki fonjahumentohofofoho.

Oso a'amu huhwo sohwo wonyoso tihwo lone'ento imentisoto.

Hofiko nofonjস্যহাংকোফি kako olo hwaho lopo mohumamentisofoho.

Oso Aisaiya mti'mokumentisofoho.

³⁴Atofo ose lonto, Filipimo ulimento Aisaiya tihumne'no mti'mokumentisoto. Kako kakine'no hnnimentisotaho. Nom'ne hune'no limentisotaho.

³⁵Ose ulahoningkahoningki Filip Anituye hungkuno Aisaiya mti'mokumentisoso yoloho'no nolonto Jisasiye hungkuno wopingoso ulimentisofoho. ³⁶Siko honingkanomo

nowenji mijo we'e uhwononji hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo ulimento, Uhwonyo. Mijo wojo lo'noho. Honingkanonjisohwo pijwanimokwoho ngko mijo mokiyounimasosofo.

³⁷[Ose ulahoningki Filip ulimento, Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono nehopi uyoso ngko mijo uyokuma'mnoho. Ose ulahoningki ulimento, Eno. Jisas Kilais Anituye Hwomu Ne sohune'no huno niyohoho.]

³⁸Ose ulonto sohwe kokapitofomta'ni siko nokotaponji mijomno umentisiyefoho. Osopo nohumahoningki Filip hwe sohumo mijo kiyoma'mentisofoho.

³⁹Mijo mta'ni simentisiyoso Anituye Towahuno Wopingo komo'no Filipimo kengopo mihumati'mentisofoho.

Hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo Filipimo apa'no muhwonimentisoso simeho wopingo'nji kakoe angopo ne'no umentisofoho. ⁴⁰Filip nom'ne

angopo Asyitout i'mofawento angohopi'nonohino somo Jisasiye hungkuno wopingo lutihwawento hwangu angoSisaliya sopo i'mofamentisofoho.

**Jisas kako Souliye hunomo
yiwolo'mokahoningki Soul kakoe
inomokomoyo imo'nimentisofoho.**

(Apousel sohwafe Syoho
22:4-16; 26:9-18)

9 Soul kako a'amu Jisasimo inomokommotofo somo wae weeo'mo lonto imentisoso hwe yofe engo'njo tajo angosyoho'njo sohumo ulimento, ²Iyoswo mti'mokohojintape. Iyoswo hiloso nomotawe'mo, Ntomasikos a'amu tajo angosyoho'njo sohwo utihwamo. Ose ulahoningki uyimentisofoho. Iyoswo ole limentisofoho, Soul a'amu Jisasiye honingkanomo iningkowalokwofo somo notipemahwosi hwe moya'mi sofamo impe intofihwosi Jelusalemne'no womotaweno.

Ose mti'mokumentisofoho. ³Soul Ntomasikosimne'no nowentaningki ango mofone sopo pomponaho engo ahwomo mta'ni uloho'mentisofoho. ⁴Ose ulohofahoningki Soul hwahopo wasyonto mampaho pomponaho homo somta'ni upa'nimento, Soul, Soul, kiko ngkimo wonyo peho'no nimokantokuno. ⁵Ose upa'nonto ulimento, Hwe engo tihwosilo. Ose ulahoningki ulimento, Ngko Jisasi'nyoho. Kiko ngkimo wonyo nimokantokuno. ⁶Kiko nolikafohoji ango ne somo fusyo. Osopo hwe fihwo kiko ihne so'no wakilimontonoho. Ose ulimentisofoho.

⁷A'amu Souli'nji umentohofohwa mampi'nyo nohumantifi mampaho ko upa'nontifi ne sohumo muhwonimentohofofoho. ⁸Soul nolikafonto timo hononto timpi'nyo imo'nimentisofoho. Ose yahoningki a'amu aho umpo'nimentohofofoho. Aho impo'nomotawentifi Ntomasikos i'mofamentohofofoho. ⁹Soul timpi'nyo sohwo wopayo mijo manyo'njo nowentaningki sikuno hufa'u sihune memjao'mentisofoho.

¹⁰Hwe fihwo Jisasimo inomokommojo sohwo kakoe yofe Anonaiyas oso hwo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo wojo uhwoningkahoningki Anitu ulimento, Anonaiyas. Ose ulahoningki ulimento, Hwe Engofo, ngko olopo humaleno. ¹¹Ose ulahoningki Anitu ulimento, Kiko nolikafohoji oso honingkano Nto'nohinofomulimentohofohomo mpano. Osopo Jutasie ango somo hwe fihwo ango Tasosnta'ango sohwo kakoe yofe Souliyoho. Osohumo uhwona. ¹²Ngkine'no jomo ntonto wojo uhwoningkisoso ole uhwoningkoho hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas noponto kakoe mnokinopo aho kisusyahoningki timo wopingo umokohoho.

¹³Ose ulahoningki Anonaiyas ulimento, U, Hwe Engofo. Oso hwe sohumne'no hungkuno pi'ningo upa'nimalefoho. Kako jije a'amu neso Jerusalem humalofo somo wonyo uloho'maso hweho. ¹⁴Hwe yofe engo'njo tojo ango syoho'njo sohwo iyoswo uyimasofoho. Iyoswo hiloso jije a'amu ne impe intofo'nefoho.

¹⁵Ose ulahoningki Anitu ulimento, Mpano. Olo hwe lohwo nje syoho ntohofiyo uhwosop'mentohefoho. A'amu kengo so'nji hwe yofe engo'njo so'nji a'amu Isilael so'njimo olo hwe lohwo nje yofe wolutihwamte hweho. ¹⁶Olo hilo so'no kako tohino engo nomane so'no utihwomonnoho.

¹⁷Ose ulahoningki Anonaiyas nowento ango so'mo noswonto Soulimo aho kisusyonto ulimento, Nje ningkwahwo Soul, Hwe engo Jisas honingkanopo uhwonimahno sohwo jije timo wopingo kumokiyo so'no lonihwaji so'no pohe hwo'nyoho. Anituye Towahuno Wopingo simehomo wokuhulo'ma'mtonoho. ¹⁸Ose ulahoningki Souliye timo mta'ango fefo pa'ningo hu'mewasi lohofahoningki timo wopingo imo'nimentisofoho. Wopingo imo'nonto nolikofahoningki Anonaiyas kakimo mijo kiyoma'mentisofoho. ¹⁹Kiyoma'mentisoso Soul wopayo nononto a'apaho yokumpohn'nyo imo'nimentisofoho. Sikuno memjaofontaningki Soul a'amu Ntomasikos Jisasimo inomokomotofo so'nji humamentohofofoho.

Ntomasikos ango sopo Soul Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

Ntomasikos ango sopo Soul Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

²⁰Soul komo'no Anituye syoho emanto a'amu Juta uhu'mokiyo ho'mo so'mo nowento Jisasimne'no ole lutihwamento, Jisas Anituye Hwomu hweho. ²¹Ose ulahoningki a'amuso nupa'nontifi yomo yomo

yontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Jelusalemno a'amu Jisasimo jomo uliwo'ningkohofu somo wonyo umokumaso hweho. Oso'no olopo pmmasofoho. A'amu somo impe intofihwosi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohumne'no womotawomtonoho. Oso hwe oso huhweho. Ose hnnimentohofofoho.

²² Soul hwe engo pa'nyo imo'nonto kako Jisasimne'no hungkuno lutihwamentisofoho. Ole lutihwamento, Hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisasiyoho. Oso hungkuno nehopi ko lutihwahoningki a'amu Juta ango Ntomasikos sopo humamentohofoso nupa'nontifi honohono'no imentohofofoho.

Soul hiyaso lima'mentisofoho.

²³ Sikuno pi'ningo memjaofahoningki a'amu Jutaso nuhu'mokontifi Soulimo fonjane'entifi hungkuno kotiku'mentohofofoho. ²⁴ Soul oso hungkuno hiso upa'nimentisofoho. A'amu Jutaso kuso homohomo Soulimne'no ne'no uhwontohumamotofofoho. ²⁵ Oseso sikuno fihumo Soul kakoe inomokommotofu sohwanji sokilojopo kotasontifi Soulimo sohwo ho'yo engomo kamentifi mempo hohnta'ni intofuyoho'mokumentohofofoho.

Soul Jelusalem humamentisofoho.

²⁶ Hohosohonta Soul Jelusalemne'no nowento a'amu Jisasimo inomokom-motofu sohwanji ufohi'nimo lonto ko yahoningki hofiko Soulimne'no iyoho unimentisofoho. Soul Jisasiye inomokomoyo ne sohune'no simeho hi'ntnnono muyofoho. ²⁷ I oso'no Mponopas Soulimo utimanto *apousel* sohwafepono motawomentisofoho. Mponopas ole ulimento, Soul honingkanopo nakwoe Hwe Engo Jisasimo uhwoningkahoningki

hungkuno ulimasofoho. Soul Ntomasikos a'amu somo Jisasimne'no hungkuno lutihwanto iyoho munimmaso hweho. ²⁸ Ose ulahoningki Soul hofiko'nji nohumanto Jelusalem emoyonto Jisasine'no hungkuno lutihwanto iyoho munimmentisofoho. ²⁹ A'amu Juta Ngkilik hungkuno'njo so'nji Souli'nji hungkuno hnnontifi Jisasimne'no yoka hnnimentohofofoho. Hofiko Soulimo wofonjaofano lontifi imentohofofoho. ³⁰ A'amu Jisasimne'no inomokommotofoso oso hunoso uyahoningki Soulimo hwaho Sisaliyamne'no motawentifi ango Tasosimne'no uhwojamentohofofoho.

³¹ Hohosohonta a'amu Jisasimne'no inomokommotofoso Jutiyanta'ango so'nji Ngkalilinta'ango so'nji Someliyanta'ango so'nji hofiko wopingo humamentohofofoho. A'amu kengoso wonyo mulohofe'njo imentohofofoho. O'o simeho pompenjiyo'nji nohumantifi Jisasimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofofoho. Anituye hungkuno haloho upeehoningkofi Anituye Towahuno Wopingo ufo'ma'mentisofoho. Hwe moya'mi pi'ningo engo nohotoswontifi a'amu ne imo'nimentohofofoho.

Pita kako ango Lita sopo a'amumo wopingo umokumentisofoho.

³² Pita ango ho'mo ho'mo emoyonto ango fipo Lita osopo nowento Anituye a'amu ne sonji humamentohofofoho. ³³ Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Ainiyas humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apaho songo songo inyohwo'maho. Kako ijempohopo wentaningki soswo aho hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'u sihune uyakolo'mojofoho. ³⁴ Pita osohumo nuhwononto ulimento, Ainiyas olohonta Jisas Kilais wopingo wakumokono. Filikaho. Jije ijempoho

ito'no fesijwasyo. Ose ulahoningki Ainiyas komo'no lika'mentisofoho. ³⁵ A'amu ango Lita'nji Seloun'nji humamentohofoso hwe sohomo uhwonontifi Jisasimne'no simeho yiwolo'mokumentohofofoho.

Ango Joupa sopo Pita a'amu poyo pe'nimentiso somo songo ulika'mentisofoho.

³⁶ Ango nom'nepo Joupa Jisas a'mu fisi inomokammosi kakoe yofe Tapita. A'amu Ngkilikiso ole limotofo Ntoukas. Sikuno huhwo huhwi yahino wonyoangkafo imojosi a'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mojiyoho. ³⁷ Oso hohosohonta mnokino tipemanto pe'nimentisofoho. Kakoe pijafu mijo yajijwontifi ango tokilonjwa'mjo yokintahopo ho'nahumentohofofoho. ³⁸ Oso ango Joupa Lita'njopo mafoneponoho. Jisasiye inomokomoyo imotofo Joupa ango humamotofoso Pita ango Lita sopo humaho upa'nontifi hwe hufa'u sohwa'umo lihwojahoningkofi Pitamo ulimentisiyo. Kiko nakwo'nji fiye. Kiko nohontohumahotoho. ³⁹ Ose ulahoningki Pita nupa'nonto nolikafonto umentisofoho. I'mofawentifi oso ango yokintaho sopo kotasimentohofofoho. Apiwojo sofa Pita'njopo nolohofontifi humotaho lontifi manji'mofo, he, yo'mayo Ntoukas mti'mokumentisoso Pitamo utihwamentohofofoho. ⁴⁰ Pita ulimento, Sekwo mempo fohotohumno. Ose ulonto hwomtame yonto Anitumo jomo ulimentisofoho. Pita kakoe simo'mango ikinji ehumanto a'musiye pijafu wentanjo sohohnta'ni ole ulimento, Tapita, filikaho. Ose ulahoningki a'musi timo hononto, Pitamo uhwononto likofohumamentisofoho. ⁴¹ Pita kakoe aho nomanto ulika'mentisofoho. Nulikafonto Anituye a'amu ne'nji apiwojo ntnne'no johu ulonto a'mu

songo hisimo utihwamentisofoho. ⁴² Olo hiloso Joupa sopo ho'ningkahoningki hwe moya'mi upa'nimentohofofoho. Oseso a'amu pi'ningo engo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. ⁴³ Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Saimoun, yahwopaho mti'mokiyo syoho'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo'nji Pita nohumentaningki sikuno pi'ningo memjao'mentisofoho.

A'amu ahwomo mta'ango sohwo hwe Kouniliyos osohumo u'manto hungkuno ulimentisofoho.

10 Hwe fihwo Sisaliya sopo humamentiso sohwo kakoe yofe Kouniliyos. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo hweho. A'amu Loum mta'ango itokuso'njo fehohnjo *wan hantilet* (100) oso hwamo mokosyohumamojo hweho. ² Hwe huhwo sohwo hofiko'montohwa Anitumne'no hwomtame uloho'motofofoho. A'amu Juta umofonyo iyo somo ufo'ma'mojo hweho. Kako Anitumo jomo ulimojo hweho. ³ Sikuno fihwi akupo'nyo so'nji (3 *kilouk*) wojo hopa uhwonimentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo noswonto ulimento, Kouniliyos.

⁴ Ose ulahoningki Kouniliyos nuhwononto iyoho uningkahoningki ulimento. Hwe engofo, peho'no pohino. Ose ulahoningki ulimento, Jije hungkuno Anitumo uliwo'ningkohinoso upa'niwo'ningkiso hweho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mahnoso Anitu nuhwononto kikine'no huno wopingo syokufisyalofoho. ⁵ Olohonta hwe fihwo ango Joupa sopone'no filihwajo. Saimoun Pitamne'no. ⁶ Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe ango mitimomngopo molinyofoho.

⁷Ose ulonto umentisoso Kouniliyos kakoe syoho ulohofiyi sohwa'u'nji hwe itokuso'njo sohwatne'no joho ulimentisofoho. Oso hwe itokuso'njo Kouniliyosi'njo humamojo sohwo Anitumne'no huno syafihu'mojo hweho. ⁸Kouniliyos oso a'amu sohwo yo'mayo imo'nimentiso so'no ulonto Joupamme'no uhwatimentisofoho.

**Pita wojo hopa
honingkonimentisofoho.**

⁹A'amu huhwo sohwa nowentifi honingkanopo saho foyawo'mentohofoho. Imingo ne'nji nolikafontifi Joupa mofonepo i'mofiwentaningkofi Pita ango tokilonjwa'mjomo nohumanto hinjopo Anitumne'no jomo ulimo lonto antifepo kotasimentisofoho. ¹⁰Pita mijoho uyahoningki wopayo wanimo nto ko yahoningki hofiko wopayo sokafo esyohumentaningkofi Pita wojo hopa uhwonimentisoso, ¹¹ahwomo mtompeehoningki hwapife mikunimposo ahwomo mta'ni pmentisofoho. A'amu ahwomomjoso hwapife tokwajo osofosofahu'nohino somo nokemokoho'nowentifi antifepo pmentohofoho. ¹²Hwapife ajwo ho'mo so'mo yo'mayo tongoso homa'nji yihufu'nji nohu'mehinowentaningki uhwononto, ¹³mampaho ole upa'nimento, Pita, nolikafohoji tongo yihufu yo'mayo somo nofonjasyohoji hmnyo. ¹⁴Ose ho'ningkahoningki Pita ulimento. Hwe Engo sohwo, mimnehono. Tongo manilongoso manimnehono. O'o, manilongoso nakwoe honingkano hungkunoso noningkutoho nalimojofoho. ¹⁵Ose ulahoningki mampaho hiso apa'no ho'nimento, Yo'mayo Anitu wopingofoho limentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho. Ose ho'nimentisofoho.

¹⁶Olo hiloso oso pa'nyo imo'nonto tiffinjo apa'no imo'nonto ahwomomo nihu'nahone simentisofoho.

¹⁷Pita ose uhwononto huno pi'ningo engo syafisyonto huno uyimento, Oso uhwoningkoheso hwapingoso pipilo. Ose syofisyahoningki a'amu Kouniliyos uhwatimentiso sohwa ifawo'mentohofoho. Ifawentifi Saimouniye ango somne'no ulohonontifi nowentifi, ¹⁸Saimouniye hoku'yopo loho'mentohofoho. Osopo lohofontifi joho ulimentohofi, Saimoun Pita olo ango lomo lohumaho. Ose ulimentohofoho. ¹⁹Pita ahwomomjo uhwonimentiso so'no huno syofisyahoningki Anituye Towahuno Wopingo sohwo ulimento, Upa'nyo. A'amu hufa'u sihunehwa kikine'no tipeelokwofo. ²⁰Oso'no nolikafohoji hofiko'nji fiwanimno. Huno pi'ningo engo syafisiyo'eno. Ngko uhwatimalefoho.

²¹Ose ulahoningki Pita nowento a'amu sohwo ulimento, Oso a'amu sekwo hafihafe tipeelokwofo sohwaso ngko Pita oloho hwo'nyoho. Sekwo peho'no pohofo. ²²Ose ulahoningki ulimentohofi Kouniliyos hwe yofe engo'njo a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo nalimaso'no pihwono. Oso hwe wopingo sohwo Anitumne'no huno syafihu'mojo hweho. A'amu Jutaso ole liwo'ningkohoho, Hwe wopingo hweho. A'amu ahwomomjo oso hwe huhwo sohwo ole ulima, Saimoun Pitamme'no filihwajo. Kakoe hungkuno upa'nimnoho. Ose ulahoningkofi, ²³Pita nolutimanto mokosyawo'mentisofoho. Imingo ne'nji nolikafontifi Pita hofiko'nji a'amu nom'ne Jisasimo inomokomoyo imotofo Joupanta'ango sohwanji umentohofoho.

**Pita Kouniliyosiye angom
sopono umentisofoho.**

²⁴Nowentifi mo'ningkanta angom Sisaliya i'mofamentohofofoho. Kouniliyos kakoe pone kakoe temtitifo so'nji a'amu nom'ne joho lihwatimentiso so'ntnne'no hontohumamentohofofoho. ²⁵Pita wahumo lonto yahoningki Kouniliyos Pitamo nu'manto Pita kakoe huyo'mo ipitofawo'mentisofoho. Pita kakoe yofe ho'nomayo'nefoho. ²⁶I oso'no Pita nulikafonto ulimento, O'o, ngko kiko pa'nyo hwo'nyoho. ²⁷Pita'nji Kouniliyosi'nji hungkuno hnononji angomo noswonji hwe moya'mi nuhu'mokontifi humentaningkofi u'ma'mentisiyefoho.

²⁸Pita hofikimo ulimento, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Sekwo a'amu kengo kuyoho. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu Juta hn'nwi nakwoe yahinoso ole, A'amu kengo so'nji mohumayo'nji'nwoho. Wopayo afapo nta'ni maniwo'ningkiyihwone'nwoho. O'o, wonyofoho limotohwone'nwoho. I oso hiso'no Anitu ole ntihwamasofoho. A'amu nom'neso hofiko a'amu Jutafe honingkanom hungkuno so'no huno muyo somne'no wonyofoho lohotoho. O'o, a'amu hopi'nonohino Anitu afa'nohino uhwonibo'ningkisofoho. ²⁹Ntiwhahoningki sekwoe hungkunom hwo'toho mahmmalefoho. O'o nupa'nonji pohono. Peho'no lontima'malofo.

³⁰Ose ulohoningkahoningki Kouniliyos ulimento, Sikuno osofosofahu'no menjanimo'maso sohwo'ni ngko nje angomo akupo'nyo so'nji (3 kilouk) Anitumo ulontaningko hwe fihwo nem'no he nihu'no tingkaho'nyo'njo sohwo nje huyo'mo lohofonto ³¹ntima, Kouniliyos, jije hungkuno Anitumo uliwo'ningkinoso upa'niwo'ningkohoho. A'amu umofonyo

iyosomo ufo'mawo'ningkinoso Anitu nuhwononto huno wopingo syokufisyalofoho. ³²Oso'no Joupa angom sopone'no hwe fihwa Saimoun Pitamne'no filihwajo. Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe angom mitimomingopo molinyofoho. ³³Ose ntahoningki ngko komo'no hwe sohwa kohonyo'ne lihwatimalefoho. Ose'no kiko pohinoso wopingofoho. Anitu nakwo'nji humalohwono. Anitu yo'mayo hungkuno kijapmmasoso fonaso.

**Pita Kouniliyosiye angomom
hungkuno ulimentisofoho.**

³⁴Ose ulahoningki Pita uloma'mento, Olohonta ngko huno niyohoho. Anitu a'amu hopi'nonohino somo afa'nohino ulohofiwo'ningkiso hweho. ³⁵Anitu a'amufe a'apaho so'no temtitifo so'no huno mosyafisiyo'njofoho. O'o, a'amu Anitumo simeho uyoososo kakoe honingkanom iningkaweso sohumne'no Anitu simeho wopingo umomnimontonoho. ³⁶Oso hungkuno Anitu a'amu Isilael somo uyimentisoso sekwo huno moi'wonoho. Hungkuno hiso ole, Jisas Kilais a'amu hopi'nonohinofe. Hwe Engo hweho. Kakoe syoho ole, Anitu'nji a'amu'nji simeho afa inyo'ne imokuhwone hweho. ³⁷Sekwo soku huno moi'wonoho. Simo'mo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno wopingo lutihwamentiso sohonta Ngkalili sopo hungkuno hiloso emanto Jutiya angom ho'mo ho'meemo ho'nimentisofoho. ³⁸Ole upa'nimentohofoso Jisas Nasaletnnta'ango sohomo Anitu kakoe Towahuno'nji yokumpohn'nyo'nji nuyahoningki Jisas kako angom'eemo emoyonto a'amumo ufo'ma'mentisofoho. Hwe wonyo Seten osohwo a'amumo

wonyo umokontaningki Jisas wopingo umokumentisofoho. Jisas kako'nohini umokumentiso'maho. O'o Anitu huhwo'njoho. ³⁹Nakwo a'amu *apousel* sohwo'na'ni yo'mayo Jisas a'amu Jutafe hwaho'nji Jelusalem sopo imentiso uhwonimentihwone so'no selalokweno. Hofiko Jisasimo fonjinto'ofahumentohofofoho.

⁴⁰Nope'ningkahoningki sikuno hufa'u sihune memjaofahoningki Anitu ulikofahoningki Jisas kakoe a'amu'njopo i'mofapmmentisofoho.

⁴¹Nulikofahoningki a'amu hopi'nono Jisasimo uhwonimentohofom'aho. O'o Anitu Jisasiye hungkuno jo'ne nahwosopo'mentiso sohwo'na'ni uhwonimentihwonefoho. Jisas

nope'ningkahoningki Anitu apa'no ulika'mentiso sohonta kako'nji wopayo hwa mijo hwa nimentihwonefoho.

⁴²Ole nalimento sekwo nje hungkuno a'amumo yoloho filutihwamno. Ole ulimno. Anitu Jisasimo uhwosopo'mentiso sohwo a'amu poyo pe'nimentohofom'ho so'nji songo humalofo so'njimo hungkuno ito'no mihwajiyone honingkano yano ilofihwajiyone uhwosopo'mentisofoho. ⁴³A'amu

hohonta Anituye hungkuno limotofo sohwa kakine'no ulimentohofofoho. Ole ulimentohofi, A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifijo'manji Anitu hofikoe wonyo wae yaofonefoho.

A'amu temtitofom'ho kengom'ho somom'ho Anituye Towahuno Wopingom'ho uhulam'ho'mentisofoho.

⁴⁴Oso hungkuno Pita lontaningki a'amu upa'nimentohofom'ho somom'ho Anituye Towahuno uhulam'ho'mentiso so'no ⁴⁵Jisasimo inomokommotofom'ho Joupanta'ango sohwa Pita'nji pmmentohofom'ho sohwa nuhwonontifi pisopisaho mjalimiwentifi yomom'ho imentohofofoho. ⁴⁶Ole upa'nimentohofi

a'amu kengom'ho hungkuno kengom'ho kengom'ho lontifi Anitumo hungkuno wopingom'ho isamoyokan'ji ulimentohofofoho. ⁴⁷Pita nuhwonontom'ho ulimento, Olo a'amu loso nakwo hopa Anituye Towahuno ma'nnyofoho. Olo a'amu loso mijo nokiyomase'eno eso tihwom'ho lonehoho. Awonoho. ⁴⁸Ose ulontom'ho ulimento, A'amu somom'ho Jisasimne'no fikiyomapmno. Ose imentohofom'ho Pitamom'ho ulimentohofi, Sikuno nom'ne memjaofihwosom'ho nakwo'nji wohumano. Ose ulimentohofofoho.

A'amu Jelusalemjom'ho somne'no Pita kakoe hungkuno ho'nahumentisofoho.

11 Nom'ne *apousel* sohwanji a'amu Jutiya humamotofo so'nji ole upa'nimentohofi, A'amu kengom'ho hofikom'ho Anituye hungkuno nupa'nontifi tifi iningkamentohofofoho. ²Pita Jelusalemne'no sahoningki a'amu Juta fehohnjom'ho a'apahom'ho sihu kolom'nyo yahinom'ho so'njom'ho sohwa Pitamom'ho yoka ulimentohofofoho. ³Oso a'amu sohwa Pitamom'ho ole ulimentohofi, Kikom'ho a'amu a'apahom'ho sihu makom'ho nnyom'ho sohwanji humanji wopayom'ho nimahnno hwosohom'ho. Oso wonyofoho.

⁴Ose ulahoningkofi Pita yo'mayom'ho imom'ho nimentisom'ho so'no yolohom'ho ulimentisofoho. ⁵Ole ulimento, Ngkom'ho ango Joupam'ho sopo nohumanji Anitumom'ho jomom'ho ulonjom'ho wojom'ho hopa uhwonimentohesom'ho, hwapifem'ho engom'ho ahwomom'ho mta'angom'ho pmmentisofoho. Oso hwapifem'ho tokwajom'ho osofosofahom'ho nohinom'ho somom'ho a'amu ahwomom'ho sohwa nokemokohom'ho nowentifi ngkom'ho njopom'ho pmmentohofofoho. ⁶Nopahoningkofi hwapifem'ho ajwomom'ho uhwonimalesom'ho yo'mayom'ho tongom'ho, homam'ho, yihufom'ho somom'ho uhwonimentohesom'ho. ⁷Ose uhwonimentohesom'ho ahwomom'ho mta'ni mampahom'ho ole ho'nimento, Pita filikahom'ho. Oso tongom'ho yo'mayom'ho nofonjasyohom'ho

hmnyo. ⁸Ose ho'ningkahoningki ulimentoho, Hwe Engofo, ngkilaho. Tongo manilongoso maniw'o'ningkiyohe hwo'nyoho.

⁹Ose ulahoningko mampaho apa'no ho'nimento, Yo'mayo Anitu wopingofoho limentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho.

¹⁰Ose ho'ningkahoningki oso hopa hufa'u sihune imo'ningkahoningki nihu'nahone ahwomomno simentisofoho. ¹¹Nosontaningi hwe hufa'u sihune nje ango humayo sopo i'mofapmentohofofoho. Hwe fiho Sisaliyanta'ango sohwo ngkiyepono hwe hufa'u sihune sohwo uhwatimentisofoho. ¹²Anituye Towahuno Wopingo ntimento, Oso hwanji fiwano. Huno pi'ningo engo syafisiyo'eno. Ose ntahoningki olo hwe aho hopi'nono fehohnjo anga'nohino sohwanji hofiko'nji Sisaliya'no umentihwonefoho. Nowentani Kouniliyosiyeh angomo humamentihwonefoho. ¹³Kouniliyos nalimento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo nje angomo nolohofonto ole ntimento, Kiko ango, Joupa'no a'amu filihwajo. Hwe yofe hufa'u'njo Saimoun Pitamne'no filihwajo. ¹⁴Oso hwe huhwo sohwo hungkuno waselono. Hungkuno hiso nupa'ningkohoji kiko jije a'amu so'nji Anituye honingkano ne wotipemantifeho. Ose nalimentisofoho. ¹⁵Ngko Anituye hungkuno ulimentaningko Anituye Towahuno noponto uhula'mo'mentisofoho. Oso hiso nakune'no simo'mo pmentiso hopafoho. ¹⁶Ose uhwononji Jisasiye hungkunomne'no ole syafihu'mentoho, Joun a'amumo mijo'nohino kiyoma'mentiso so'no hwangu Anituye Towahuno Wopingo wosehulo'afono. ¹⁷Simo'mo nakwo Hwe Engo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umentihwone sohonta kakoe Towahuno nejapmentiso hopaso

oso a'amu kengo samo umentisofoho. Oso'no ngko Anitumo pijwohumayoso pipilo. Awonoho, Ngko a'amu hwo'nyoho. Pita ose ulimentisofoho.

¹⁸Oso hungkuno hiso oso a'amu yoka'njo sohwanji nupa'nontifi oso yokaso noho'naofontifi Anitumo isamoyoka ulontifi ulimentohofi, Anitu a'amu kengo samo simeho uwolomokuwo'ningkiso hweho. Hofiko honingkano wonyo ho'naofikujomanji oso a'amu samo Anitu songo ne'no humayo'ne uyimtonoho. Ose ulimentohofofoho.

**A'amu Antiyouk humamotofoso
Anituye syohoso kahopi
imentohofofoho.**

¹⁹Sitifenimo fonjahumentohofoho sohonta a'amu Jisasimo iningkamotofo samo a'amu Jisasimne'no nakwolaho limotofo sohwa wonyo umokumotofofoho. Wonyo umokuwo'ningkahoningkofi hiyaso humpo'mentohofofoho. Nohumpentifi a'amu fehohnjo Founisiya sopo i'mofopahoningkofi nom'neso hwaho we'e Saipilos sopo i'mofopahoningkofi nom'neso ango Antiyouk sopo u'mofapontifi oso hopo sopo a'amu Juta'nohino samo Anituye hungkuno lutihwamentohofofoho.

²⁰I oso'no a'amu fehohnjo Jisasimo iningkamotofo hwo'we'e Saipilosnta'ango so'nji a'amu nom'ne ango Sailininta'ango so'nji hofiko ango Antiyouk sopo uhu'mokontifi a'amu kengo samo Jisasiye hungkuno lutihwamentohofofoho. A'amu Juta'maho. O'ho, a'amu Ngkilik samo lutihwamentohofofoho. ²¹Lutihwamentohofoho samo Anituye yokumpohn'nyo yano uyahoningki hwe moya'mi kengoso Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. ²²Anituye a'amu ne Jelusalem humamotofoso oso

hungkuno hiso'no nupa'nontifi Mponopasimo ango Antiyoukine'no lihwatimentohofofoho. ²³Mponopas i'mofawento uhwonimentisoso Anitu a'amu kengo somo wopingo umokumentisoso uhwononto kako simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oseso kako a'amu somo hungkuno yano ole uyimento, Sekwo Anituye hungkuno iningo sey'eno Kakoe hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Kakoe huyo'mo fesyohumamno. Ose ulimentisofoho. ²⁴Mponopas huhwo sohwo hwe wopingo hweho. Kakoe simehomo'mo Anituye Towahuno toyo yamo'nnyo hweho. Kakoe simeho hi'ntnnono Anitune'no yokumpohn'nyo unyo hweho. Oso'no a'amu pi'ningo engo Anitumo iningkamentohofofoho. ²⁵Osohonta Mponopas nolikafonto Tasosimne'no nowento Soulimne'no hafihafe tipmmentisofoho. ²⁶Notipemanto ango Antiyoukimne'no womentisiyefoho. Osopo Antiyouk a'amu Jisas Kilaisimo iningkamotofo so'nji nohumantifi hwe moya'mi pi'ningo engo somo Anituye hungkuno lutihwentaningki soswo anga'no uyakolo'mentisofoho. Antiyouk ango hopo sopo a'amu Jisasimo iningkamotofo somo yofe Kilais we'e'nwoho hnnoma'mentohofofoho. ²⁷Hohosohonta a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa Jelusalemnta'ango nuliko'mantifi Antiyoukimne'no umentohofofoho. ²⁸Hwe fihwo Anituye hungkuno limojo sohwo kakoe yofe Akaposisyoho. Osohumo Anituye Towahuno hungkuno uyahoningki Akapos nolikafonto, ole ulimento, Hwangku hwaho hopi'nonohino lopo mijoho engo u'mofapmmonteponoho. Hwangku sohonta hwe Kiloutiyos a'amu Loum somo mokosyohumamentiso sohonta oso mijoho engoso i'mofapmmentisofoho. ²⁹Antiyouki'njo

a'amuso oso hungkuno mijoho so'no nupa'nontifi a'amu Jutiya Jisasimo iningkamotofo somo ufo'mane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho. Ose mtito'mentohofoso hnnimentohofi, Hwe hamniyoho engo'njoso engo uyife. Hwe hamniyoho we'e'njo sohwa we'e uyife. Ose hnnimentohofofoho. ³⁰Oso hiso yontifi hofiko Mponopasi'nji Souli'nji hamniyohoso oso hwa'u uyohojiku'mo'mojiyofoho. Jelusalem a'amu Jisasimo iningkamotofo sofe hwe engo sohwo uyimentisiyefoho.

**Helout kako Jemisimo
nofonjasyonto Pitamo impo'angomo
intofahumentisofoho.**

12 Hohosohonta hwe yofe engo'njo Helout osohwo a'amu Jisas Kilaisimo iningkawo'ningkohofoso somo wonyo umokumentisofoho. ²Hwe huhwo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwo uhwojahoningki hofiko Jouniye kola'wehwo Jemis oso hwi hosimno'nji fahumentohofofoho. ³Fahumentohofoso so'no a'amu Juta nuhwonontifi simeho wopingo umo'ningkahoningki Helout nuhwononto a'amu Jutafe simeho wopingo umo'nyo'ne Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho. Hohosohonta a'amuso Sikuno Engo uhwonimotofofoho. Oso sikuno so'no ole limotofo. Sikuno hiso wopayo engo kamo'nnyoso ane nyo'nefoho limotofofoho. ⁴Osohonta Pitamo aho kento impo'angomo intofasyonto hwe itokuso'njo mtitofosofofahu'nohino sohwo umentisofoho. Hofiko Pitamo uhwontohumayo'ne hwafoho. Oso mtitofosofofahu'nohino sohwa a'amu osofofahu'nohino hwafoho. Helout huno ole unimento, Olo Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo

‡moi'wo imo'ningkuhwoso'no ngko Pita sohomo hwe moya'mife timopo uhwatimo. Ose syafihu'mentisofoho. ⁵Pita impo'angomo nohumentaningki a'amu Jisas Kilaisimo iningka-wo'ningkohofoso Pitamne'no Anitumo jomo yokumpohn'nyo ufo'mayo'ne ulimentohofofoho.

**A'amu ahwomomjo sohwo
Pitamo impo'ango mta'ni
isihutofoma'mentisofoho.**

⁶Oso Sikuno Engoso moi'wo umo'nimonte'no yahoningki Helout huno ole syafihu'mento, Mo'ningka ngko Pitamo hungkuno ulimo. Ose limentiso sohonta sikwo'miyo somo Pita a'amu itokuso'njo sohwa'u'njo ajwo'mo saho foyowentaningki ahwomo nano hufa'u'nji into'mentohofofoho. Hwe nom'ne itokuso'njo sohwa hoku'yopo a'amu impo'angomjo sohwamo uhwontohumayo'ne'entifi loho'mentohofofoho. ⁷A'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'angomo humentisofoho. Noswahoningki iyohohopa longkonimentisofoho. A'amu huhwo sohwo Pitafe hupepo hwaningo ufonjonto ulimento, Komo'no filikaho. Ose ulahoningki ahwomo nano hufa'uyoso Pitafe aho mta'ni isihuto hmmokwajimentisofoho. ⁸Oso a'amu huhwo sohwo ulimento, Jije ahuloho yohoji sifikwongofosyo fiyo. Ose ulahoningki Pita yahoningki ulimento, Jije manji'mofo yohoji tifi nningkape. ⁹Ose ulahoningki Pita hwe sohomo tifi iningkowahoningki impo'angomo uliko'ma'mentisiyefoho. Oso hiso hwe ahwomomjo sohwo imentiso so'no Pita huno ito'no muyimmentisofoho. Wojo hopa honingkonimentisofoho. ¹⁰Siko nowenji a'amu itokuso'njo simo'mjo sohwa impo'angomjo

somo uhwontohumayo sohwa nohumentaningkofi uyakolofonji nom'ne a'amu itokuso'njo ayo sponjo sohwamo uyakolofonji hoku'yo ahwomo yokino'nohinoso siki hwosampo'ningkahoningki mempo hohnta'ni swolikofawenji honingkanomo umentisiyefoho. Osohonta hwe ahwomomjo sohwo Pitamo komo'no uhwoti'ma'mentisofoho.

¹¹Nuhwoti'mofahoningki Pita kako huno ito'no uyahoningki ole limento, Ngko huno niyohoho. Anitu kakoe a'amu ahwomo mta'ango uhwajiso sohwo Heloutiye aho mta'ni isihutofonimakwoho. A'amu Juta sohwanji Heloutijonji yo'mayo wonyoso wontohofantifi imalofoso ne mmo'ningkohoyohoho. ¹²Huno ose uyahoningki Joun Makiye kona'wohi Maliyafe angomno umentisofoho. Oso ango somo a'mu pi'ningo nuhu'mokontifi Anitumo jomo ulontaningkofi, ¹³Pita hoku'yo mempo mongkihnta'ni hwaningo fonjahoningki a'mu syoho ulohofiyosi kakoe yofe Louta, hoku'yo uhwosampo'mo lonto pmmmentisofoho. ¹⁴Pitafe mampaho upa'nonto ole limento, U, olo Pitafoho. Ose lonto kakoe simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oso'no mihwosampo'mmentisofoho. O'o haloho'no mupa'nonto hano kunto'no swonto ulimento, Pita hoku'yopo lohofoho. Ntopohoho. ¹⁵Ose ulahoningki ulimentohofi, Kiko ilo'nnyo kiyoho. Ose ulahoningkofi kako yokumpohn'nyo imo'nonto ulimento, Awonoho. Kako nehopi pohoho. Nihu'no nehopi selohono. Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Kakoe huyo'mangofoho.

¹⁶Ose lontaningkofi Pita hoku'yopo hwaningo ne'no fongku'mentisofoho.

‡12:4 Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Hofiko hano hwasampo lohofontifi uhwonimentohofoso Pita nohumentaningki uhwonontifi yomo yomo imentohofofoho. ¹⁷Mampi'nyo wohumafento Pita kakoe aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo humahoningkofi Pita ulimento, Anitu impo'ango mta'ni isihutofonihwatiso hwo'nyoho. Oso'no ulonto ulimento, Sekwo Jemisi'nji nom'ne sohwanjimo olo hilo so'no ulimno. Ose ulonto mempo swaponto nom'ne ango kengopono umentisofoho.

¹⁸Hwangku imingo'nji mofehi'nyo si'mofape so'nji a'amu itokuso'njo sohwa yomo yontifi ole hnnimentohofi, Pita nti'mto. ¹⁹Ose hningkahoningkofi Helout ulimento, Sekwo Pitamne'no hafihafe fitipmno. Ose ulahoningki wonyopi tipmmentohofofoho. Oso'no Helout nom'ne a'amu itokuso'njo sohwa ulimento, A'amu Pitamo ito'no momokosyohumayo'njo imalofo sohwa fonjahumno. Osohonta Helout hwaho Jutiya uliko'manto Sisaliya'no wento osopo humamentisofoho.

Helout poyo pe'nimentisofoho.

²⁰Osopo nohumanto Helout a'amu Taiya'nji Saitoun ntnne'no yoka ulimentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa huno ole syafihu'mentohofi, Helout nakumne'no simano hintotohino umnalokusoso nakwo kakoe hwaho mta'ango wopayo mpe pipi yanehwono. Ose syafisyontifi nuhu'mokontifi Helout kakoe hungkunoso pompengo wonamofono lontifi limentohofofoho. Simo'mo hofiko Mpilasitosi'nji hungkuno ito'no melihwatimentohofofoho. Mpilasitos huhwo sohwa kako Heloutiye ango engo somo mokosyohumayo hweho. Hofiko oso yokaso wope'nono lontifi jomo ulimentohofofoho.

²¹Oseso Helout a'amu so'nji nuhu'mokuhwasi hungkuno lane'ento

sikuno ho'nahumentisofoho. Oso sikuno somo Helout a'amu mnokino engo'njo sohwafe hwapife wonyoangkafoso pa'nonto ephumayo wopingo engo sopo nohumanto hungkuno sawemo ulimentisofoho. ²²Ose lontaningki a'amu sohwa joho ulimentohofi, Olo hwe lohwo a'amu'maho. O'o Anitu pa'ningo hweho. ²³Helout ose upa'nonto huno syafihu'mento, Ou Anitu pa'nyo hwo'nyoho. Oso kakoe huno hiso Anitu nuhwononto a'amu ahwomomjo sohwo Heloutiyepono uhwojahoningki Helout sohmo hwaningo fongku'mentisofoho. Nofonjahonjo sohonta pihnyo Heloutiye a'apaho nolongkwopmmokosyahoningki poyo pe'nimentono.

²⁴Anituye hungkuno ango'meemo ho'ningkahoningki a'amu pi'ningo engoso Jisasimo iningkamentohofofoho.

²⁵Mponopasi'nji Souli'nji Jelusalemne'no hamnyoho motawenji osopo syoho moi'wo esojwaofonji Joun Mak'nji Antiyoukimne'no umentisiyefoho.

Hofiko Mponopasi'nji Souli'njimo Anituye syoho iku'mofo'ne uhwatimentohofofoho.

13 A'amu Jisasimo iningkamotofoso ango Antiyouk humamotofoso a'amu fehohnjo somo Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamotofofoho. A'amu fehohnjoso a'amu nom'ne somo mesyolutihwamotofofoho. Hofikoe yofeso olenoho. Mponopas, Simeyoun hwe wonisa'nyo sohwo, Lusiyos ango Sailininta'ango sohwo, Manain osohwo hwe yofe engo'njo Helout Tetilak, sohwo'nji humamojo sohwo, Souli'njoho. ²A'amu Jisasimo iningkamotofoso nuhu'mokontifi wopayo manyo'njo yontifi Anitumo jomo ulontaningkofi Anituye Towahuno Wopingo ulimento, Sekwo

Mponopasi'nji Souli'nji nom'ne syoho uyimale so'no uhwosopopmno. ³Ose ulahoningki hofiko wopayo humaho ne'no humantifi Anitumo jomo ulontifi hwe sohwa'umo aho kisusyontifi sikimo uhwatimentohofofoho.

Hwaho Saipilos sopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

⁴Anituye Towahuno Wopingo hwe sohwa'umo uhwojahoningki siko Selusiya'no umentisiyefoho. Osopo siko yofayokinomo nokotosahoningki hwaho we'e Saipilosine'no motowako'-mentisofoho. ⁵Nomotowekahoningki oso hwe huhwo sohwa'u Salomis ango sopo i'mofawenji a'amu Jutafetajo ango hopi'nonohinomo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho. Joun Mak siko'nji nohumantifi ufo'ma'mentisofoho.

⁶Siko Salomis ango sopo uliko'manji emoyonji, hwaho we'e nongkihnta'ni ango nom'ne Pafous sopo ifawo'mentisiyefoho. Oso ango hopo sopo a'amu Juta fihwo kakoe yofe Mpajisasiyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo'nji peefo'nji hwaso'nji imojo hweho. Kako Anituye hungkuno hwasyo limojo hweho. ⁷Mpajisas huhwo sohwo hwe yofe engo'njo Sesiya Poulos sohwoe a'amufoho. Sesiya Poulos sohwo hwe huno wopingo'njo hweho. Kako Anituye hungkuno upa'nimo lonto Mponopasi'nji Souli'njine'no joho ulimentisofoho. ⁸Mpajisas oso hiso'no nupa'nonto Mponopasi'nji Souli'njine'no ngkilaho lonto sotofo ulimentisofoho. Kako hwe yofe engo'njo sohomo ulimento, Anitumo simeho hi'ntnnono uyohotoho ulimentisofoho. Oso Mpajisas sohwo a'amu Ngki-

liki'njoso yofe nom'ne ole mulimotofi Elimasiyoho. ⁹Soul osohwo nom'ne yofe ole Pouliyoho, ¹⁰ulimotofofoho. Mpajisasiye Hungkunomo Poul nupo'ningkahoningki Anituye Towahuno Wopingo kako Pouliye hunomo ufohotofahoningki hwe hwoso sohomo simano upento hungkuno yokumpohn'nyo ulimento. ¹⁰Kiko Seteniye hwomu hwosoho. Kiko yo'mayo honingkano wopingo sofe mango hwosoho. Hwasyo hungkuno so'nji honingkano wonyo so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji kiko hwapingo hwosoho. Kiko Anituye hungkuno wopingo yiwolo'mokonji hwasyo lutihwamotno hwosoho. Olo yahino loso moho'naofeso peho'neto. ¹¹Kiko upa'nyo. Olohonta Anitu wonyo wakumokumontonoho. Kiko timpi'nyo imo'ningkohoji mofehi'nyoso muhwonhnehino. Hwangku apa'no nuhwonhnefoho. Ose ulahoningki Elimasiye timo komo'no timpi'nyo imo'nimentisofoho. Timpi'nyo imo'nonto kako a'amu honingkano utihwayo'ne hafihafe tipmentisofoho. ¹²Oso hiso'no hwe yofe engo'njo sohwo nuhwononto Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto Anituye hungkuno Poul lutihwamentiso so'no yomo imentisofoho.

Ango Antiyok Pisitiya osopo syoho imentisiyefoho.

¹³Poul hwe nom'ne kako'nji emmotofo sohwanji Pafous ango sopo nuliko'mahoningkofi yofayokino nutimanto hwaho nom'ne Pamifiliya sopo ango Peka sopo kuhwojamentisofoho. I oso'no Joun Mak a'amu somo uhwoti'mofonto

¶13:9 Oso yofe Souliyeso Hipilu hungkuno mta'ango imo'nyofoho. Oso yofe Pouliyeso Ngkilik hungkuno mta'angofoho. A'amu fiso hofikoe huno ole, Soul sohwo Pouliyeso kakoe huno mta'angofoho syafihu'mentohofofoho. Hwapingoso kako Anituye hungkuno syoho a'amu Ngkilik ajwo so'mo yonto meehntimentisofoho.

Jelusalemne'no umentisofoho. ¹⁴Hofiko angu Peka uliko'mantifi nosontifi angu Antiyok hwaho Pisitiya sopo si'mo'mentohofofoho. Sikuno iyoho humayo somo hofiko a'amu Jutafe tajo angu somo noswontifi osopo humamentohofofoho. ¹⁵Mousesiye honingkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwanjiye hungkuno so'nji atofu lontifi hwe engu tajo angu syoho'njo sohwa Poul kakoe a'amu ntne'no lihwatimentohofofoho. Ole ulimentohofi, Nakwoe a'amu sohwasu, hungkuno yokumpohn'nyo nakwoe simehomo sosofitofonesyohumayo'ne hi'njo hwasi'manji nohu filimno. ¹⁶Ose ulahoningkofi Poul nolikafontu aho ho'noma lohofontu ulimento, Sekwo a'amu Isilael soku sekwo'nji a'amu kengu Anitumo jomu uliwo'ningkohofu soku sekwo upa'nimno.

¹⁷Anitu a'amu Isilael hn'nwiye Anituyoho. Kako nakwoe ajuyohwosamo uhwasopo'mentisofoho. Hofiko hwaho Ijip osopo kihn'nawo'nnyo hwafoho. I oso'no osopo nohumentaningkofi Anitu wopingo ulohofahoningki a'amu pi'ningo engu imo'nimentohofofoho. Hwangku Anitu kakoe yokumpohn'nyo engu'nji a'amu homo somo hwaho Ijip mta'ni ipemotawento hwaho nom'nepo uhwojamentisofoho. ¹⁸Hwaho a'amu anepo emoyontifi yomayo wonyoso yahoningkofi Anitu nuhwonontu simeho tangu umentisofoho. Osopo emoyontaningkofi soswo *fouti* (40) uyokolofahoningki, ¹⁹a'amu temtitofu kengu kengu aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne aho mta'ni hufa'u oso a'amu somo Anitu wae yaofontu hofikoe hwaho a'amu Isilael somo uyimentisofoho. Oso hwaho yofe Kenaniyoho. ²⁰Hwaho hiso uyontu osopo a'amu hungkuno ito'no mihwajiyo'ne uhwasopo'men-

tisofoho. A'amu hungkuno ito'no mihwajiyo sohwa a'amu Isilael somo umokosyohumentaningkofi soswo *foua hantilet fifiti* (450) uyakolo'mentisofoho. Uyokolofahoningki a'amu Anituye hungkuno lutihwamoju sohwo Samuel imo'nimentisofoho.

²¹Samuel nohumentaningki a'amu Isilaeliso Anitumo hwe yofe engu'njo sohune'no jomu ulimentohofofoho. Ose ulahoningkofi Anitu kako Kisiye hwomu Soul sohomo uhwasopo'mentisofoho. Kakoe temtitofu Mpenyaminiyoho. Soul yofe engu'njo a'amumu mokosyohumentaningki soswo *fouti* (40) uyakolo'mentisofoho. ²²Uyokolofahoningki hwe huhwo sohomo Anitu wae yaofontu, nom'ne hwe songu Ntefitimo uhwasopo'mentisofoho. Osohune'no Anitu ole ulimento, Olo hwe lohwo Ntefiti Jesiye hwomu sohumne'no nje simeho nimo'ningkohoho. Yomayo ngko imesomu Ntefiti wonningka'mte hweho. ²³Ntefitiye imu sohwo Jisasiyoho. Jisas huhwo sohwo a'amu Isilaelife wonyo engu tangoso Jisasi mo kotasimentisofoho. Oso hiso'no hohonta Anitu Ntefitimo ulimentisoso olohonta ne imo'nalofoho.

²⁴Jisas mape sohonta Joun a'amumu miju kiyoma'moju sohwo a'amu Isilael somo lutihwamentu, Sekwoe honingkano wonyo pi'ningo engoso foho'naopmno. Anitumo simeho yiwolo'mokukuji tifi finingkamno. ²⁵Joun nje syoho moi'wo umo'nono lonto a'amu somo ulimento, Sekwo ngkine'no huno pipi seyalofoho. Sekwo hwe fihune'no hontohumalofoso ngko'maho. I oso'no we'elepone nopone hweho. Ngko hwe wopingo hwo'ni kalohi oso hwe huhwo sohwe sifikwongo fosyo isihuto'mne'maho. Hwapingoso kakoe yofe yokintahoponoho. Ngko a'amu hwahoponju hwo'nyoho.

²⁶ Nje a'amufu. Apilohamiye temtitofo so'nunonji a'amu temtitofo kengoso Anitumo jomo uliwo'ningkohofu soku, oso hungkuno hwe fihwo nakwoe wonyo so'no tango kotasone so'no nakune'no Anitu lihwatimentisofoho. ²⁷ Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. A'amu Jelusalem humamotofo so'nji hofikoe hwe engo sohwanji olo hwe sohumne'no huno ito'no muyofoho. Sikuno iyoho humayo homo homo Anituye hungkuno limotofo sohwafe hungkuno atofu lontifi haloho maposo'njo imentohofofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa ole mti'mokumentohofi, Oso hwe huhwo sohmo yo'mayo wonyo ulohopitnnefoho. Ose mti'mokumentohofofoho. Oso wonyo hiso hofiko uloho'mentohofofoho. ²⁸ Hofiko Jisasiye honingkano wonyo so'no huno ko tipentifi a'amuso Pailotimo ulimentohofi, Fonjinto'ofahumno. ²⁹ Anituye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo Jisasimo wonyo ulohopitnne so'no mti'mokumentohofoso olo a'amu huhwo sohwa wonyo hiso yontifi iyo hwojiyafiku'nnyo mta'ni motapontifi sokimo'mo ho'nahumentohofofoho. ³⁰ I oso'no Anitu apa'no songo ulika'mentisofoho. ³¹ A'amu Ngkalilinta'angoso Jisasi'nji Jelusalemno umentohofoso hohosohonta sikuno pi'ningo engo Jisasimo uhwonimentohofofoho. Olohonta oso hwe huhwo sohwa hofiko a'amu Isilael somo Jisasiye hungkunoso lutihwalokwofu. ³² Oso'no olohonta Mponopasi'nji ngko'nji Anituye hungkuno woselontayo'no pihwayo. Anitu neyakwosamo hungkuno nto ulimentisofoho. ³³ Olo hungkunoso olohonta ne imo'nimasofoho. Hungkuno hiso ole, Anitu Jisasimo songo uliko'mentisofoho. Oso hiso'no Ta'njo Iyoswo 2 somo ole mti'mokumento,

Kiko nje hwomu hwosoho.

Olo sikuno lomo nje yokumpohn'nyo kijapm'mo a'amu hopi'nono yofe wakuhwopife, ngko hningkwo hwo'nyoho.

Ose mti'mokumentisofoho.

³⁴ Nom'nepo Anitu kako Jisasimo songo likafo'ne apa'no poyo mape'nyo'ne so'no Jisasimne'no ose ulimento,

Yo'mayo wopingoso uloho'mne'no Ntefitimo uyimentoheso wokijapmmonne'no yohono. ³⁵ Anitu nom'ne Ta'njo Iyoswo somo ulimento,

Kiko jije Hwe Wopingo Syoho Kilohofiyo sohmo ito'no esyohumusoso kako nope'ningkuhwosi pisakino mowanehoho.

Ose ulimentisofoho. ³⁶ Nakwo

Ntefitimne'no huno moi'wonoho. Kako nohumanto Anituye hungkunomoti iningkamojo hweho. Kako poyo pe'ningkahoningki kakoe pijafoso ajuyohwosanjopo ijopijisyosyahoningkofi osopo pisakino wa'mentisofoho.

³⁷ I oso'no hwe nom'ne sohmo Anitu uliko'mentiso sohwo pisakino mowasofoho. ³⁸ Nje a'amu soku oso'no sekwo huno ito'no waseyono. Nakwo olo so'no hungkuno woselantane'no yihwono. Olo hwe huhwo lohwo kako sekwoe wonyo wae weesemo'mto pmentiso hweho. ³⁹ Mousesiye honingkano hungkuno sekwoe wonyo wae yaofoso hopa'maho.

O'o, oso hungkuno hiso a'amumo wopingo mmokiyofoho. I oso'no oso hwe huhwo sohwa Jisas kakoe hungkunomoti iningkafijoso sekwoe wonyo wae yasemofhwosi a'amu wopingo wasemokumontono.

⁴⁰ I oso'no sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Hohonta Anituye hungkuno limotofo sohwafe hungkuno mti'mokumentohofoso sekumne'no ne imo'nonoho. ⁴¹ Hungkuno ole,

Sekwo yo'mayo uhwonıwo'nontifi yo'mayo ne'njo so'no nakwolaho lalokwofo.

Sekwo oso'no huno syafihupifijoso poyo wope'nantifeho.

Sekwo nohumentaningkuji ngko yo'mayo wopingo yalokwe so'no a'amu losetihwafijoso sekwo haloho mupa'nifitnnehofo.

Hungkunomo simeho hi'ntnnono muyifitnnehofo.

Oso hungkunoso Poul ulimentisofoho.

⁴²Ose ulonto Pouli'nji Mponopasi'nji ango uhu'mokiyo somo woswopaho lonji yontaningi ulimentohofi, Nom'ne sikuno iyoho humayo somo olo hungkuno hiloso apa'no fonalinyo.

⁴³A'amu ango uhu'mokiyo somta'ni nohotoswopahoningkofi a'amu Juta fehohnjo so'nji a'amu kengoso Jutafe honingkanomo iningkamotofo so'nji Pouli'nji Mponopasi'nji womentohofofoho. Siko a'amu homo somo ulimentisiyo, Sekwo Anıtuye hungkunomo tifi finingkamno. Kako wopingo semokosyohumane so'no simeho ne'njo uyimno.

⁴⁴Oso nom'ne sikuno iyoho humayo somo a'amu pi'ningo engo ango uhu'mokiyo somo Anıtuye hungkuno upo'nano lontifi uhu'mokumentohofofoho.

⁴⁵Ose uhu'mokahoningkofi a'amu Jutaso a'amu pi'ningo somo uhwonontifi hintotohino umningkahoningki Pouli'nji Mponopasi'ntnne'no nakwolaho lontifi sitofo ulontifi sikoe hungkunomo hwotoho hmmentohofofoho. ⁴⁶Ose ko yahoningkofi siko iyoho munnimentisofoho. Siko ulimentisiyo, Sekwo a'amu Juta soku Anıtuye hungkuno simo'mo selimalohwoyo. Oso hiso sekwo nupa'nontifi hohujo ikinjao'malofofoho. Hohujo ikinjao'malofo kalohi songo ne'no mohumafitnnehofo. Sekwoe syohofoho. Upa'nimno. Olo hilo so'no

nekwo a'amu kengo somo Anıtuye hungkuno wolutihwantayoho.

⁴⁷Anıtu ole nalimento,

Ngko a'amu kengo sofe pomponaho pa'nyo sehwsopehono.

Sekwo hwaho yawojo'meemo nje honingkano utihwamno.

Ngkimo ni'mayo'nefoho.

⁴⁸Ose ulahoningki a'amu kengoso nupa'nontifi Anıtuye hungkuno so'no simeho wopingo umo'nimentisofoho. Anıtu hohonta oso a'amu songo ne'no humayo'ne uhwsopo'mentisoso oso sikuno somo Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

⁴⁹⁻⁵⁰Oseso Anıtuye hungkuno ango'meemo ho'nimentisofoho.

I oso'no a'amu Jutaso Pouli'nji Mponopasi'njimo sitofo ulontifi hwe yofe engo'njo sohwanji moya'mi hamniyoho'njo Jutajafe tajo ango somo syuwo'ningkohoho so'njimo ulikofahoningkofi hofiko sitofoso nupa'nontifi Pouli'nji Mponopasi'njimo wonyo uloho'mentohofofoho.

⁵¹Pouli'nji Mponopasi'nji siko sifemjo hwaho wae yao'mentisiyoso a'amufe honingkano wonyo utihwayo'nefoho. Wayo yaofonji ulimentisiyo, Olo wonyo elohofohofoso Anıtu uhwoninkohoho. Ose ulonji oso ango sopo nuliko'manji Aikouniyamne'no womentisiyefoho.

⁵²Anıtuye a'amu ne Antiyok humamotofoso simeho wopingo umo'ningkahoningkofi Anıtuye Towahuno'nji humamentohofofoho.

Ango Aikouniyam sopo syoho imentisiyefoho.

14 Oseso siko Antiyok imentisiyo hopa Aikouniyam ango sopo imentisiyefoho. Pouli'nji Mponopasi'nji siko Jutafe tajo ango uhu'mokiyo sopo Anıtuye hungkuno lutihwahoningki a'amu Juta fehohnjo a'amu kengo so'nji Jisasimo simeho

hi'ntnnono umentohofofoho. ²I oso'no a'amu Juta fehohnjo simeho hi'ntnnono muyo'njoso hofiko Pouli'nji Mponopasi'njimo sitofo ulontifi a'amu kengo somo ulikofahoningkofi hofiko sikimo wonyo uloho'mentohofofoho. ³Pouli'nji Mponopasi'nji siko Aikouniyam ango sopo ne'no nohmanji Anituye hungkuno yokumpohn'nyo lutihwamentisiyefoho. Siko iyoho munnimentisofoho. Anitu sikimo sosofitofosohumentaningki siko yo'mayo kengo wonyoangkafo itihwamentisiyefoho. ⁴Oso ango hopo sopo a'amu fehohnjo Apousel Pouli'nji Mponopas sohwa'u'njimo simeho afa iningkahoningkofi nom'ne a'amuso nakwolaho limentohofofoho. Oso'no hofiko husilo'mentohofofoho. ⁵A'amu Juta fehohnjo hofikoe hwe engo sohwa'ntnne'no a'amu kengo fehohnjo so'nji uhu'mokontifi hnnimentohofi, Nakwo Pouli'nji Mponopasi'njimo sojo wofonjosyano lontifi imentohofofoho. ⁶Siko oso hiso'no nupa'nonji hwaho Likouniyamno hiyaso umentisiyefoho. Osopo ango hufa'u ole, Lisitila'nji Ntepe'njoho. ⁷Osopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko ango Lisitila sopo syoho imentisiyefoho.

⁸Oso Lisitila ango hopo sopo hwe fihwo sife wonyo'njo sohwo humunyoponoho. Kona'wohi aswo mta'ni ose'nohini ma'mentisofoho. Kako hano memayo'njo hweho. ⁹Oso hwe huhwo sohwo Pouliye hungkuno nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyimentisofoho. Oso'no Poul uhwonimentisoso kako sife wopingo umokiyo'ne syofisyahoningki uhwonimentisofoho. ¹⁰Poul hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Kiko nolikafohoji jije sife'nji filikofohumaho. Ose ulahoningki kako

komo'no solikofapi lohofonto hano emmentisofoho.

¹¹Oso Poul imentisoso hwe moya'mi nuhwonontifi hofikoe hungkuno mohm'no limentohofi, Anitu pi'ningo pi'ningo humalofo. Hufa'u hwa'u a'amu imo'nonji nakuyepono pisiyo hwaswoho. ¹²Ose lontifi hofikoe anitu sohwa'uye yofe Mponopasi'nji Pouli'njimo mulimentohofi, Mponopas Susiyoho. Poul hungkuno liwo'ningkiso sohwo Hemesiyoho. Ose mulimentohofofoho. ¹³Oso anitu Sus kakoe ango engo kakoe yofe ho'nomayo'ne yolohopo molinyofoho. Susiye ango mokosyohumayo sohwo ahwomo yahu'nji wokoso'nji kusomno motasimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo'nji a'amu hopi'nonohino so'nji yahu'nji wokoso'nji Pouli'nji Mponopasi'njimo uyantifi imentohofofoho.

¹⁴Oso hiso'no Pouli'nji Mponopasi'nji nupa'nonji yahino hiso nekwolaho lonji sikoe nem'no manji'mofosisimpo'mentisiyefoho. Siko hano hwe moya'mi'njopono nowenji ajwopo nta'ni joho ulimentisiyefoho. ¹⁵Ole ulimentisi, Oso sekwo a'amu soku peho'no yalokwofo. Nekwo a'amu hwoya'yoho. Sekwo hopa hwoya'yoho. Nekwo Anitu ne sohwoe hungkuno selalokuhwoyo. Sekwoe yo'mayo hwasyoso ho'naofo'ne'no selalokuhwoyo. Noho'naofikui Anitu songo ne'no humayo'ne sohomo finingkamno. Kako ahwomo'nji hwaho'nji ayo'nji yo'mayo songo humayoso mti'mokumentiso sohune'no selalokuhwoyo. ¹⁶Anitu hohonta a'amu hofikoe yahino wonyo imotofo so'no uhwontohumamentisofoho. ¹⁷I oso'no Anitu kako yo'mayo wopingo utihwa'nyopo nejapiwo'ningkiso hweho. Anitu kako ahwomomo humanto ifoyo nejaponteso nakwoe yo'mayo nonyo wosopayo wopingo i'mofopalofoho.

Wopayo nejaponteso nakwoe simeho wopingo nemo'nalofoho.

¹⁸Ose ko ulahoningki hofiko Pouli'nji Mponopasi'nji yahu uyantifi yahoningkofi nekwolaho uliwo'nimentisiyefoho.

Poulimo sojo fongku'mentohofofoho.

¹⁹A'amu Juta fehohnjo hwaho Pisitiya ango Antiyouknta'ango so'nji nom'ne a'amu Aikouniyam mta'ango so'nji Poul sohumne'no nakwolaho lontifi nopontifi a'amu nom'ne so'nji nuhu'mokinontifi Poulimo sojo'nji fongku'mentohofofoho. Nofonjontifi poyofoho lontifi mempo hohnta'ni mehusingpee'mentohofofoho.

²⁰I oso'no a'amu Jisasimo iningkamotofo sohwa Poulimo ho'nahumentohofosopo uhu'mokahoningkofi Poul apa'no songo lika'mentisofoho. Nolikafonto angkuhwafo engo sopono asomo umentisofoho. Mo'ningka Pouli'nji Mponopasi'nji ango Ntepe sopono umentisiyefoho.

²¹Pouli'nji Mponopasi'nji ango Ntepe i'mofawenji Anituye hungkuno lutihwahoningki a'amu pi'ningo engo nupa'nontifi tifi iningkomotofofoho. Oso syoho hiso yonji siko nowenji Lisitila'nji Aikouniyam'nji hwaho Pisitiya ango Antiyouk osopono asomo umentisiyefoho.

²²A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofo somo siko yokumpohn'nyo sosofito lohofonji ulimentisi, Sekwo Anituye hungkuno yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Olo hwaho lopo nohumehwasi yo'mayo tango'njo wohumantonoho. Oso'no hwangu sohonta Anituye ango wopingo kakoe yokumpohn'nyo mokosyhumaso sopo wohumentihwantanoho. Ose lutihwamentisiyefoho.

²³Ango ho'mo so'mo a'amu Jisasimo simeho umotofo sopono Pouli'nji Mponopasi'nji a'amu anga'no anga'no

uhwosopo'mentisiyefoho. A'amu Jisas Kilaisimo umotofo somo umokosyohumayo'ne hwafoho. Siko wosopayo humaho humantifi Anitumo a'amu somne'no jomo ulimentisiyo, Mpohwo a'amu kikine'no simeho hi'ntnnono kijopalokwofoso olo a'amu lomo kiko umokosyohumaho. Ose ulimentisiyefoho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko hwaho Siliya ango Antiyouk asomo umentisiyefoho.

²⁴Osoponta'ango siko hwaho Pisitiya emoyonji ango Pamifiliya i'mofapmentisiyefoho. ²⁵Siko nowenji ango Peka sopo Anituye hungkuno lutihwanji ango Ataliya'no umentisiyefoho.

²⁶Osoponta'ango yofayokinomo nokotosahoningki Antiyoukimne'no wekapmmentisiyefoho. Hohonta oso ango Antiyouk ho'mo so'mo a'amu Jisasimne'no hitoho ulo'mojoso Pouli'nji Mponopasi'nji Anituye syohomne'no uhwojahoningkofi siko oso syoho hiso moi'wo yonji asomo pmmentisiyefoho. ²⁷Siko Antiyouk asomo i'mofopahoningki a'amu hopi'nono uhu'mokahoningkofi siko yo'mayo yo'mayo Anitu imentiso so'no lutihwamentisiyefoho. Siko ole ulimentisiyo, Anitu a'amu kengo somne'no honingkano hwosompeehoningki hofiko simeho hi'ntnnono umalofofoho. ²⁸Ose ulonji osopo humamojiyefoho.

Ango Jelusalem uhu'mokumentohofofoho.

15 Hwe fihwa hwaho Jutiyan-ta'ango sohwa Antiyoukimne'no pmmentohofofoho. Osopo a'amu Jisasimo iningkamotofo somo hungkuno ole lutihwamentohofi, Sekwo Mousesiye honingkano hungkuno a'apaho sihu kolo'nyo so'no tifi miningkayo'manji

Anitu kako mosetimanefoho. Ose lutihwamotofofoho. ²Oso hungkuno hiso Pouli'nji Mponopasi'nji nupa'nonji a'amu Jutiya nta'ango so'nji yoka ikujoho hopa hnnimentohofofoho. Oso'no a'amuso ole ulimentohofi, Pouli'nji Mponopasi'nji nom'ne a'amu Antiyouknta'ango so'nji Jelusalemne'no fisimno. Osopo *apousel* nom'ne sohwanji hwe engo sohwanji olo hungkuno hilo so'no ito'no womihwojantifeho.

³Ose lontifi uhwatimentohofofoho. Nowentifi hwaho Founisiya'nji Someliya'nji osopono nohumantifi oso ango sponjo a'amu somo ulimentohofi, A'amu kengo sohwa Anitumo hofikoe simeho uyalokwofo. Ose ulahoningkofi hofikoe simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁴Jelusalem i'mofopahoningkofi osopo a'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji isamoyoka ulahoningkofi Antiyouknta'angoso yo'mayo Anitu imentiso so'no ulimentohofofoho.

⁵A'amu Falisi fehohnjo Jisasimo iningkamotofo sohwa nolikafontifi ulimentohofi, A'amu kengoso Jisasimo iningkowalokwofoso hofikoe a'apaho sihu wakolo'nife. Ole ulimno, Sekwo Mousesiye honingkano hungkunomo tifi finingkamno. Ose ulimentohofofoho.

⁶A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji oso hungkuno hilo so'no ito'no meliwejiyo'ne uhu'mokumentohofofoho. ⁷Oso hungkuno so'no ne'no lontifi lontifi Pita nolikafonto ulimento, Nje a'amufu, sekwo huno moi'wonoho. Hohonta Jisas kakoe syohoso nakumo nejapmmentisofoho. Osohonta a'amu kengo somo Anituye hungkuno lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no hofiko nupa'ningkuji simeho hi'ntnnono uyantifeho. ⁸Anitu kako a'amufe simehomo huno

uyiwo'ningkiso hweho. A'amu kengo somo Anitu kako hofikine'no simeho wopingo umo'ningkahoningki kakoe Towahuno Wopingo nakumo nejapmmentiso hopa uyiwo'ningkiso hweho. ⁹Anitu nakumo a'amu kengo so'njimo yahino afa nelohofalofoho. Hofiko simeho hi'ntnnono Anitumo uyahoningkofi oseso Anitu kako hofikoe wonyo wae yaofalofoho. ¹⁰Sekwo Anituye simehomo tango peho'no umokalokwofo. Mousesiye honingkano hungkuno tango engo'njofoho. Oso tango hiso ajuyohwosangi nakwo'nji ito'no miyo'njo imotohwonefoho. Oso'no olo a'amu kengo somo oso tango hiso peho'no uyantife'no yalokwofo.

¹¹O'o, Jisas kako nakumne'no hitoho ulofahoningki nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentisofoho. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no kako wonetima'mtonoho. Oso'nohinofoho. A'amu kengoso hungkuno homo somo iningkafijo so'no Anitu utima'mtonoho.

¹²Ose ulahoningki a'amuso nupa'nontifi mampi'nyo humentaningkofi Pouli'nji Mponopasi'nji ulimentisi, Siko a'amu kengo so'nji nohumanji yo'mayo kengo wonyoangkafoso Anitu itihwamentiso so'no lutihwamentisiyefoho.

¹³Moi'wo lahoningki Jemis ulimento, U, nje a'amufu, nje hungkuno upa'nimno. ¹⁴Saimoun Pita ole nalohi, simo'mo a'amu kengoso Anituye a'amu ne mmo'nyo'njo imotofofoho. Olohonta Anitu hofikine'no honingkano imo'mentiso so'no hofiko kakimo iningkowalokwofo. Oso'no hofiko kakoe a'amu ne imo'nimalofofoho. ¹⁵A'amu hohonta Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwa olo hilo so'no mti'mokumentohofoso ole, Anitu limento,

¹⁶Hwangku ngko noppme hwo'nyoho.

Ntefitiye temtitofoso ango hopa piwahu'mentohofofoho.

Ngko wopingo imoku'mo ango songo hopa apa'no molimnefoho.

¹⁷ Oshonta a'amu kengoso ngkine'no tipifitnnefoho.

Oso a'amu kengo uhwosopo'mentoheso nje a'amu nefoho.

¹⁸ Oso hungkuno hohonta Anitu limentisoso ne'no lalofoho.

¹⁹ Oso hungkunoso Jemis nulonto nom'ne hungkuno ulimento, Nje huno ole syofisyalokweno. A'amu kengoso Jisasimne'no huno uyahoningki simeho uyalokwofo somo syoho tango'njo uhwaloho. ²⁰ O'o, nakwo hofikine'no iyoswo ifalifaliyo ole womti'mokano. A'amu hofiko hwasyo anitu somo yihufo uyifijoso sekwo noningkutoho. Sekwo a'mohufo ikutoho. Sekwo tongo honiyo hi'njoso noningkutoho. Ti'wangomo jilipopijoso noningkutoho. ²¹ Hohonta Mousesiye, honingkano hungkuno a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo sopo sikuno iyoho humayo homo somo lutihwamotofo somta'angoso olohonta ose'nohini ne'no weho. Jemis ose ulimentisofoho.

A'amu temtitofoto kengo Jisasimo iningkowawo'ningkohofoto somne'no iyoswo mti'mokumentohofofoto.

²² A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo iningkowawo'ningkohofoto so'nji hungkuno ole mtito'mentohofi, Nakwo Pouli'nji Mponopasi'ntnne'no hwe nom'ne sohwanji Antiyokimne'no uhwojano. Ose mtitofontifi hofiko hwe nom'ne hufa'u Jutasi'nji Sailasi'njimo uhwosopo'mentohofofoho. Oso hwe Jutas sohwo kakoe yofe nom'ne Mpasopasiyoho. Oso hwe sohwa'umne'no a'amu hopi'nono ole limotofofoho. Hwe wopingo hwa'uyoho.

²³ Iyoswo mti'mokontifi hofiko'nji uyohotimentohofofoho. Iyoswo hiloso ole, Nakwo *apousel* sohwonan'nonji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo iningkowawo'ningkohofoto so'ntnne sekwo'ne iyoswo mti'mokalokuhwono:

Sekwo a'amu kengo soku Antiyok, Siliya, Silisiya sokune'no nakwo nakwoe a'amufoto selalokuhwono. ²⁴ Ole upa'nimalohwono, a'amu fehohnjo olopona'ango sohwa hungkuno tango'njo selimalofofoho. Hungkuno hiso'no sekwo nupa'nontifi huno pi'ningo engo syofisyalokwofo. Upa'nimno. Oso hungkuno hiso'no nakwo masejofoho. O'o hofikoe huno mta'ningo'nohinofoho. ²⁵ Oso'no nakwo nuhu'mokontani hungkuno ole mtito'malohwono. Hwe engo hufa'u hwa'umo uhwosopentani, siko Pouli'nji Mponopasi'nji sekuye pone'no uhwojalokuhwono. Nakwo Pouli'nji Mponopasi'ntnne'no simeho afa wopingo uyiwo'ningkuhwonefoho.

²⁶ Siko Jisasiye hungkuno ango'meemo lutihwanji iyoho munyofoho. Anitumne'no poyo pe'nyo so'no iyoho munyofoho. ²⁷ Nakwo Jutasi'nji Sailas ntnne'no uhwojalokuhwono. Siko olo hungkuno iyoswo lomjoso woselanjiyoho. ²⁸ Anituye Towahuno nakwo'nji olo hilo so'no simeho afa inalokuhwono. Honingkano tango'njo mosejopalokuyihwono. O'o, olomnohini tifi finingkamno. ²⁹ A'amu hwasyo Anitumne'no yahu yihufo peefo'ne uyifijoso sekwo noningkutoho. Sekwo tongo honiyo noningkutoho. Ti'wangomo jilipopijoso noningkutoho. Sekwo a'mohufo ikutoho. Olo wonyo hiloso sekwo miyo'njo ifijo'manji wopingo wohumantifeho. Osohopeho.

³⁰ Oso iyoswo mti'mokontifi a'amu sohwamo uhwatimentohofofoho. Antiyok ango sopo i'mofapontifi a'amu Jisasimo simeho umotofoso

uhu'mokahoningkofi oso iyoswo umentohofofoho. ³¹ A'amu hiso iyoswo hiloso atofu lontifi, olo hungkuno hilo so'no simoho wopingo umo'nimentisofoho. ³² Jutasi'nji Sailasi'nji Anituye hungkuno limojiyo sohwa'u hungkuno ne'no ulonji yokumpohn'nyo usosofito'mentisiefoho. ³³ Osopo ne'no humamentisiefoho. Tifi sohonta uhwatimentohofu spono asomo uhwatimentohofofoho. ³⁴ [I oso'no Sailas Antiyokimo wohumamo lonto humamentisofoho.] ³⁵ Oseso Pouli'nji Mponopasi'nji ango Antiyok sopo ne'no humanji a'amu nom'ne so'nji Anituye hungkuno lutihwamentohofofoho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko mtampo'mentisiefoho.

³⁶ Hwangku sohonta Poul Mponopasimo ulimento, Oso ango ho'mo so'mo Anituye hungkuno lutihwamentihwoyo sopo oso'mno wehwaho. Hofiko wopingo ko humalofo. ³⁷ Uhwonowaho. Ose ulahoningki Mpanopas ulimento, Nekwo Joun Makjanji wehwano. ³⁸ Ose ulahoningki Poul ulimento, Hohonta Joun Mak nekwo'nji nowentani ango Pamifiliya osopo nta'ni eliko'manto asomo umentisofoho. Nekwo'nji syoho moi'wo miyo'njo imentiso hweho. Oseso nekwo'nji mowanewhono. ³⁹ Oso'no Pouli'nji Mponopasi'nji siko yoka hnnonji mtampo'mentisiefoho. Siko nomtampenji Mponopasi'nji Mak'nji siko yofayokino nomanji hwaho we'e Saipilos sopo ne'no womentisiefoho. ⁴⁰ Poul Sailasimo utimanto siko kengopo nowahoningki a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofoso ulimentohofi, Anitu siko'nji wesoso wosefo'ma'mtonoho. ⁴¹ Ose ulahoningkofi siko nowenji hwaho

Siliya'nji Silisiya sopo nowenji a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofu somo sosofitofosyohumamentisiefoho.

Timouti kako Pouli'nji Sailasi'nji umentohofofoho.

16 Poul ango Ntepe'nji Lisitila'nji sopone'no umentisofoho. Ango Lisitila sopo hwe fihwo Jisasimo iningkawowo'ningkiso sohwo humunyoponoho. Kakoe yofe Timoutiyoho. Timoutiye kona'wohisi Juta apefoho. A'musi Jisasimo iningkawowo'ningkisiyoho. Timoutiye kaningkwowho a'amu Ngkilik nta'ango hweho. ² A'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofu Lisitilanta'ango so'nji Aikouniyam mta'ango so'nji hofiko Timoutimne'no ole ulimentohofi, Hwe wopingo hweho. ³ Poul ole syafihumento, Ngko Timouti'nji wehwantae hwo'nyoho. Ose syafisyonto kako a'amu Jutafe yahino a'apaho sihu kolo'nyoso Timoutimo uloho'mentisofoho. Hwapingoso ole, A'amu Jutaso ango hopo sopo humamotofoso hofiko huno moi'wonoho. Timoutiye kaningkwowho a'amu Juta hwo'maho. O'o Ngkiliknta'ango hweho. Oso'no kakoe hwomufe a'apaho sihu makolofe'njo imentohofofoho. ⁴ Ango ho'mo so'meemo Pouliyo Timoutiyo Sailasiyo hofiko nowentifi oso hungkuno a'amu *apousel* sohwanji hwe engo Jelusalem mta'ango sohwanji mtito'mentohofu so'no lutihwamentohofofoho. Ole ulimentohofi, Olo hungkuno hiloso tifi finingkamno. ⁵ Oseso a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofufe simoho hi'ntnnonoso yokumpohn'nyo engo imo'nimentisofoho. A'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofoso pi'ningo engo imo'nimentohofofoho.

**Poul ango Tilouas sopo wojo
hopa uhwonimentisofoho.**

⁶Nowentifi hwaho Filijiya'nji Ngkolesiya sopo emoyontaningkofi Anituye Towahuno ulimento, Sekwo hwaho Esiya sopo Anituye hungkuno nolutihwafikutoho. ⁷Hofiko Misiya hwaho momingo sopo nowentifi Mpitiniya hwaho sopo wohwano lontifi ko imentohofoso, Jisasiye Towahuno hano pitofahumentisofoho. ⁸Oso'no hofiko Misiya uhwontawentifi Tilouas ango sopo i'mofamentohofofoho. ⁹Oso hopo sopo sikwo'miyo somo Poul wojo hopa uhwonimentisoso hwe Masetouniyanta'ango sohwo nolohofonto Poulimo jomo ulimento, Mijo lopo nowekohopohoji fonefo'maho. ¹⁰Ose uhwoningkahoningki, nakwo, ngko Luk ntnne'no Masetouniyamne'no yo'mayo ito'no esyohumamentihwonefoho. Nakwo huno moi'wonoho. Anitu ole nalimento, Sekwo nje hungkuno Masetouniya motakuji a'amu somo flutihwamno. Ose nalimentisofoho.

**A'mu Litiya kako Anituye
a'amu ne imo'nimentisofoho.**

¹¹Oseso nakwo ango Tilouasnta'ango yofayokino nomentani nowekentani Samoutilas i'mofiwentani mo'ningkanta Neyapolis i'mofamentihwonefoho. ¹²Oso ango sopo uliko'mentani honingkanomo nowentani Filipai i'mofamentihwonefoho. Oso ango hopo sopo hwaho Masetouniya sofe ango engo ponoho. A'amu Loum mta'ango hwaho mokosyohumayo sohwa osopo humamentohofofoho. Sikuno fehohnjo oso ango sopo humamentihwonefoho. ¹³Sikuno iyoho humayo somo nakwo kusomo noswopontani mitimomingo sopo nakwo huno ole syafihu'mentihwone, A'amu Juta olopo Anitumne'no jomo

ujo'no uhu'mokumotofofoho. Osopo uhwonimentihwoneso moya'mi sofa nofosyohumentaningkofi uhwonontani nakwo nujuwokohumentani hofiko'nji hungkuno limentihwonefoho. ¹⁴A'mu fisi kakoe yofe Litiya ango Taiyotaila nta'angiyoho. Kako ho'yo fae miyo'nohino syoho'njiyoho. Oso a'musi kako Anitumo jomo ulimojiyoho. Kako nohumanto Pouliye hungkuno upa'nimentisofoho. Anitu a'musiye huno yiwolo'mokahoningki kako Pouliye hungkuno yokumpohn'nyo upa'nimentisofoho. ¹⁵Nupa'ningkahoningki oso a'musi kakoe angomo humamotofo so'njimo nakwo mijo kiyoma'mentihwonefoho. Nokiyomahoningkuhwoni a'mu hisi nalimento, Ngko Anitu ne'no simeho hi'ntnnono nehopi syanifisyukuji'manji sekwo nje angomo nopikuji fesyohumamno. Oso hungkunoso yokumpohn'nyo nelahoningki kakoe angomo humentihwonefoho.

**A'amu Filipai sohwa hofiko Pouli'nji
Sailasi'njimo impo'angomo
uhumati'mentohofofoho.**

¹⁶Sikuno fihwi nakwo Anitumo jomo ujo'ne spono nowentaningkuhwoni, a'mu siki syoho ulohofiyosi nakumo honingkanopo ne'ma'mentisofoho. Oso a'mu hisi towahuno wonyo'njosi nohumanto hungkuno yo'mayo hwangu imo'nyo'neso limojiyoho. Oso hungkuno limojo so'no hofiyakwosa hamniyoho engo ma'mentohofofoho. ¹⁷Oso a'mu hisi Pouli'nji nakwo'nji noneningkawento a'amu somo uliwo'nimento, Olo hwe lohwa Anituye syoho ulohofiyohwafoho. Anitu nakumo asomo nemayo so'no wolosetihwantifeho. ¹⁸Sikuno huhwo huhwi a'musi kako oso yahino ose yiwo'ningkiso so'no Poul simeho wonyo umo'ningkahoningki ikinjamo

lohofonto towahuno wonyo sohomo ulimento, Jisas Kilaisiye yofe wakilimne'no yohono. Oso a'mu simo nuliko'mahoji mpano. Ose ulahoningki towahuno wonyo sohwo kunto'no uliko'ma'mentisofoho.

¹⁹ Uliko'ma'mentisoso a'musiye hofiyakwosa olo hiloso uhwonimonto-hofoso hofikoe hamniyoho hwapingoso uliko'ma'mentisoso uhwonontifi Pouli'nji Sailasi'nji aho yokumpohn'nyo kentifi a'amu uhu'mokiyo sopo hwe engo sohwanne'no husimpemotawomentohofofoho.

²⁰ Hwe engo Loum mta'ango hungkuno ito'no melihwajiyon'jo sohomo u'mantifi ulimentohofi, Olo hwe lohwa'u Juta hwa'uyoho. Nakwoe angonyo imokiyo'ne pisiyo hwa'uyoho.

²¹ Hiko honingkano nom'ne songo netihwalokusiyoso nakwo Loum honingkano'njo sohwna'niye hungkuno hohontajo somo mtihupeelofoho. Honingkano songoso miningkowanehwono.

²² Ose ulahoningkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe sohwa'umo mango engo ulimentohofofoho. Hwe hungkuno melihwajiyon'jo sohwa Pouli'nji Sailasi'nji hikoe hwapife mtihupeemofontifi a'amumo ulimentohofi, Sohwe'nji fongkupmno.

²³ Nofonjantifi impo'angomo uhumati'mentohofofoho. Uhumati'mentohofoso hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohomo ulimentohofi, Kiko hikimo yokumpohn'nyo mokosyohumaho.

²⁴ Hwe huhwo sohwo hungkuno yokumpohn'nyo upa'nonto oseso angone ajwomo'mo nomotasonto sikoe sife iyomo intofahumentisofoho.

²⁵ Kuntaliyopo Pouli'nji Sailasi'nji impo'angomo nohumanji Anitumo isamayoka ulonji ta lontaningki a'amu impo'angomjo sohwa upa'nimentohofofoho.

hwomihwo mikunimposo yahoningki impo'angomjo hwasaho yomo yomo yonto hoku'yo hopi'nono hwsompeefahoningki ahwomo nano hofikoe sife ahomjo itolo'meehumentisofoho.

²⁷ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo nolikafonto uhwonimentisoso hoku'yo hopi'nono nohwosompo'nowo'miwentaningki uhwononto huno ole syafihumento,

Impe'njo sohwa hofiko hiyante humpehofo lonto kakoe sihu nomanto kakimo wojwotofahinimonto imentisofoho.

²⁸ I oso'no Poul joho mohm'no ulimento Kiko wonyo imokintoho. Nakwo hopi'nonohino sohwna'ni humalohwono.

²⁹ Ose ulahoningki hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo sikiloho'no johou onto, hano kunto kunto'no wento humentisofoho. Noswonto yomo engo yonto Pouli'nji Sailasi'njiye sife ki'nyo'mo piwahu'mentisofoho.

³⁰ Pouli'nji Sailasi'njimomempo hohnta'ni ipemotowaponto ulimento, Hiko hwe engo sohwasusi, Anitu nifo'mayo'ne pipi imnehono.

³¹ Ose ulahoningki ulimentisi, Kiko Jisasimne'no simeho hi'ntnnono uyo'manji Mpohwo Anitu asomo nokumanefoho. Kakoe a'amu ne imo'ntnne hwasoho. Jije mehomi'nji ape'nji osenohinoho.

³² Ose ulonji hwe huhwo sohomo kakoe angohumamotofo so'njimom Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

³³ Hohosohonta hwe huhwo sohwo Pouli'nji Sailasi'njiye uyomo mijo yatiku'mentisofoho. Yatijwahoningki oso hwe sohwo kakoe a'amu'njimom Jisasimne'no mijo kiyoma'mentisiyefoho.

³⁴ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo Pouli'nji Sailasi'njimom kakoe angomom ipemotowaponto wopayo umentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe mehomi intohwantnne'no Anitumne'no

simeho hi'ntnnono uyoso'ne simeho wopingo umo'nimentisofoho. ³⁵Iyoho longkoninkahoningki hwe engo Loumnta'ango sohwa hofiko hwe itokuso'njo sohwaro lihwojahoningkofi hofiko hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohomo ulimento, Oso hwe hufa'u sohwa'umo sikwatipo filohofu.

³⁶Ose ulahoningkofi hwe huhwo sohwo Poulimo hungkuno ulimento Hwe engo Loum mta'ango sohwa wosesikwojantife'no hungkuno lihwojahofu. Oso'no siko impo'ango mta'ni uliko'mahosisi simeho pompenjiyo'nji fiwaninyo. ³⁷Ose ulahoningki Poul kako hwe itokuso'njo sohwaro ulimento, O'o oso yahino wopingo'maho. Nekwo Loum a'amu hwoya'yoho. Fosi nekwo wonyo miyo'njo yahoningkuhwoi sekwo wonyo elohofontifi utihwa'nyopo ikujoho efongku'malofofoho. Hungkuno ito'no melihwajiyo'njo miyontifi impo'angomo siki intofo ehumalofihwasoho. I olohonta elohofu, Siko hiyae hano uhusisi fiwaninyo. Oso yahino nihu'no wonyofoho. Hwe engo Loum mta'ango sohwa nekumne'no nopikujji mempo hohnta'ni ipemotewahoningkuji nekwo wohwantayoho. ³⁸Ose ulahoningki a'amu itokuso'njo sohwa oso hungkuno hiso motowahoningkofi hwe engo Loum mta'ango sohwa nupa'nontifi Pouli'nji Sailasi'nji Loum a'amu sohwa'une'no iyoho unimentisofoho. ³⁹Oso'no hwe engo sohwa impo'angomne'no nowentifi Pouli'nji Sailasi'njimo simeho wopingo umo'nyo'ne'entifi ulontifi mempo hnta'ni ipemotawontifi ulimentofofi, Siko olo ango lopo uliko'mahosisi mpannyo. ⁴⁰Ose ulahoningkofi Pouli'nji Sailasi'nji impo'angomo uliko'manji Litiyafe angomo humentisiyefoho. Osopo a'amu Jisasimo iningkowawo'ningkohofu

so'nji nuhu'mokontifi hungkuno simehomo'mo nusosofitofonji uliko'ma'mentisiyefoho.

**A'amu Tesolounikaso Pouli'nji
Sailasi'njimo ikujoho
wofonjantifi imentohofofoho.**

17 Pouli'nji Sailasi'nji ango Amifipoulisi'nji Apolouniya'nji uhwontawenji ango Tesolounika sopo i'mofapmmentisiyefoho. Osopo a'amu Jutafe tajo ango loho'nnyoponoho. ²Poul sikuno iyoho humayoso engolopohamo kako tajo angomo umojjo sohwo hofikoe tajo angomo hofiko'nji humentisofoho. Sikuno iyoho humayo hufa'u sihune somo Poul Anituye iyoswo mta'ango hungkuno hwapingo lutihwamentisofoho. ³Ole lutihwamento, Anituye hungkuno ole nalimento, Hwe fihwo nopihwosi tohino engo nomahwosi nope'ningkuhwoi apa'no nolikafonefoho. Ose nalimentisofoho. Oso hiso'no Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohune'no selalokweno. ⁴Pouliye hungkuno upa'nontifi a'amu fehohnjo oso hungkuno hiso simeho hi'ntnnono uyontifi Pouli'nji Sailasi'njimo iningkamentohofofoho. Oso a'amu hiso fehohnjo Ngkilik a'amu Anitune'no tajo ango somo uhu'mokumotofofoho. Hwe engo sohwafe moya'mi sofanji iningkamentohofofoho.

⁵I oso'no a'amu Juta fehohnjo honimo yontifi hofiko hwe wonyo a'amu uhu'mokiyo sopo siki humawo'ningkohofu sohwaro nomantifi nom'ne hwe moya'mi'nji uhu'mokontifi mango engo liwo'nimentohofofoho. Ose yahoningkofi a'amu hopi'nonohino simano hintotolino umningkahoningki Jesouniye angomo kikito'mentohofofoho. Hofiko Pouli'nji Sailasi'njine'no notipeentifi utihwa'ny-

opo womuhumojano limentohofofoho. ⁶Ose ko limentohofoso wonyopi tipeentifi Jesoun oso hwo'nji a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofono nom'ne so'njimo hwe engo hwahomokosyohumayo sohwanne'no husimpentifi mango engo mohm'no ulimentohofi, Olo hwe hufa'u lohwa'u siko hwahohopi'nonohinopo yahinowonyo yonji olohonto olopo humasiyo. ⁷Olo Jesoun lohwo hikimo kakoe angomo motawomasofoho. Hiko nakwoe hwe engo Sisafe hungkunomo hwotohofewo'ningkisiyo hwa'uyoho. Ole limentisiyo, Hwe yofe engo'njo hwahomokosyohumayo ne sohwo Jisasiyoho. ⁸Ose ulahoningkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe engo huhwanji simano hintotolino umnimentisofoho. ⁹Hwe engo sohwa Jesoun'nji a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofono nom'ne so'njiye hamniyoho we'e nomantifi usihutofahoningkofi hofiko umentohofofoho.

**Ango Mpeliya sopo Pouli'nji
Sailasi'nji syoho imentisiyefoho.**

¹⁰Oso sikwo'miyo somo sikuno meefahoningki a'amu huhwo sohwa Pouli'nji Sailasi'nji Mpeliya angosopo komo'no uhwatimentohofofoho. Osopo i'mofaponji a'amu Jutafe tajo angosomo humentisiyefoho. ¹¹A'amu Mpeliyaso huno wopingo'njofoho. Hofiko a'amu nom'nefe hungkunomoupa'niwo'nontifi huno ito'no syafihu'motofofoho. A'amu Tesolounika pa'nyo'maho. O'o, Pouliye hungkunomosikuno huhwo huhwi upa'niwo'nontifi Anituye iyoswo somo hungkuno atofolimotofofoho. Ole syafihu'mentohofi, Pouliye hungkuno nehopitikenom. Anituye hungkunomouhwonano. Osesyafisyontifi Anituye hungkunomatofo liwo'nimentohofofoho. ¹²Anituyehungkuno atofolontifi Pouliye

hungkuno ne'njo uhwonontifi Jisasimosimeho hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu hiso fehohnjo Ngkilik a'amu hwe moya'mi yofe engo'njofoho. ¹³A'amu Juta Tesolounika humamotofoso Poul Mpeliya angosopo Anituye hungkuno lijwaofahoningki nupa'nontifinolikafontifi Mpeliya angosoponpmentohofofoho. Osopo a'amufehuno yiwolo'mokontifi fonifonyoyahoningkofi a'amuso simano hintotolino umnimentisofoho. ¹⁴Oso hiso'no a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofoso nupa'nontifi Poulimo mijo ayo momingopokomo'no uhwatimentohofofoho. I oso'no Sailasi'nji Timouti'nji siko Mpeliya angosopo humamentisiyefoho. ¹⁵A'amu Poulimo ipemotawomentohofosohwa angosopo Atenis i'mofawentifi osopo Poul ole lihwatimento, Sailasi'nji Timouti'njisiko komo'no wapiyo. Ose ulahoningkia'amu sohwa Poulimo uliko'mantifikakoe hungkuno motasimentohofofoho.

**Ango Atenis sopo Poul
hungkuno ulimentisofoho.**

¹⁶Poul angosopo Atenis hwe hufa'u sohwa'umne'no uhwontohumantosojo huyo'mango kengo kengouhwonimentisofoho. Oso huyo'mangosoa'amu hwomtame ulohofone mti'mokumentohofofoho. Poul nuhwononto simeho tango umentisofoho. ¹⁷Oso'no Poul a'amu Jutafe tajo angosomo noswonto osopo a'amouJuta so'nji a'amu kengo Anitumne'nojomo ulimotofo so'nji Anitune'no hungkuno hnniwo'nimentohofofoho. ¹⁸A'amu huno hwapingo'njosofehohnjo Epikuliyan honingkanomoiningkamotofo so'nji fehohnjo Sitouik honingkanomoiningkamotofo so'nji Pouli'nji yoka ikujoho pa'nyohnnimentohofofoho. Yomayo Jisasimentiso so'no kako poyo pe'nonto

apa'no songo lika'mentiso so'no Poul kako hofikimo ulimentisofoho. Oso hungkunoso nupa'nontifi fehohnjo ole hnnimentohofi, Olo hwe huno ane hweho. Kako ne'no liwo'ningkiso lohwo pehofo hungkuno lalofoho. Nom'ne fehohnjo ole hnnimentohofi, A'amu kengofe anitu huyo'mango so'no lalofoho. Ose hnnimentohofoho. ¹⁹Oseso hofiko Poulimo nomantifi a'amu *kaunisol* Aleyoupakosi'njo sopo uhumajontifi, Olo hungkuno songo lalokunoloso nakwo huno wonaimonte'no yalofoho. ²⁰Jije hungkuno fehohnjo songoso nakwo huno ito'nohino'maho. Olo hungkuno hwapingoso nakwo huno wonayono. Ose ulimentohofoho. ²¹A'amu Atenis so'nji a'amu nom'ne osopo humamentohofoho so'nji hofiko hungkuno songo upa'nontifi oso hiso'no ne'no limotofoho. Syoho ne'nji miyo'njofoho. O'o, hungkuno'nohino limotofoho.

²²Oseso Poul kako nolikafonto a'amu *kaunisol* Aliyoupakas sohwanjo sopo lohofonto ulimento, Sekwo a'amu Atenis soku, Ngko sehoningkoheso sekwoe sojo huyo'mango pi'ningo engo somne'no sekwoe Anitu pa'nyomo hwomtame ulohofiwo'ningkohofoho kuyoho. ²³Ngko sekwoe angkuhwafo lopo emoyonji oso sekwoe angso sojo huyo'mango yofe ho'nomayo'ne pi'ningo uhwonimalefoho. Ole uhwonimaleso, ijempoho anga'nohino sopo sekwo ole mti'mokumentohofi, Oloso nakwo Anitu nom'nehwo huno momaso'njo sohumne'nefoho. Ose mti'mokumentohofoho. Oso Anitu huhwo sohwo sekwo huno maseyo'njo siki hwomtame ulohofiwo'ningkohofoho sohune'no selalokweno.

²⁴Kako hwaho'nji yo'mayo hwahoponjo wojoso mti'mokumentiso sohwa kako yo'mayo hwahoponjo

ahwomomjoso mokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. Ango a'amu molinyo sopo mohumayoponoho. ²⁵Kako yo'mayo umofonyo iyoso nihu'no awonoho. Oso'no a'amu pipi ufo'mapitnnehofo. O'o, Anitu kako songo humayo so'nji ifoho simano esyaofone so'nji a'amu hopi'nonohino somo yano uyiwo'ningkiso hweho. Yo'mayo hopi'nonohino hwapingo hweho. ²⁶Simo'mo ne'mo kako hwe anga'nohino mti'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nonohinofe sikuno so'nji hofikoe hwaho ayo momingo sopo ho'nahumentisofoho. Oso hwe simo'mjo sohumta'ango temtitofoho hopi'nonohinoso imo'nimentohofoho. Anitu a'amu somo hwaho ho'mo ho'mo uhwojiwo'nalofoho. ²⁷Anitu ose yonto kako a'amuso kakine'no watipenimopifento yalofoho. A'amu hofiko Anitumo notipemafikuji nuhwonifitnnefoho. Nakwo a'amu anga'no anga'nohino so'nnonjo sopo Anitu mofonepo humaho. ²⁸Hwe nom'ne sohwa ole ulimento, Anitu nakwoe hwapingo hweho.

Nakwoe simano esyaofoso, nakwoe hano emoyoso, nakwoe songo humayoso kako anga'nohino hwapingo hweho.

Nom'ne hwe sekumta'ango huno'njo sohwo ole limento, Nakwo'ntnne kakoe mehomi'nwoho. ²⁹Nakwo Anituye mehomini'manji ole mosyafisiyo'njo uyano. A'amu hwaho kengo kengo nomantifi a'mohuyo'mango mti'mokuwo'ningkohofoho. Nakwoe Anitu kako hwahoponjo huyo'mango a'amu mti'mokuwo'ningkohofoho pa'nyo hweho. Ose mosyafisiyo'njo uyano. ³⁰Hohonta a'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njososo yo'mayo huyo'mango mti'mokahoningkofi Anitu nuhwononto hungkuno mujo'njo imentisofoho. I olohonta Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo ole

nelalofoho, Sekwoe honingkano wonyomo hohujo ikinjaofikuji ngko Anitu ne sohwo'nimo tifi nningkapmno. Ose nelalofoho. ³¹ Anitu a'amu hopi'nonohino somne'no sikuno yano ilofihwajiyo'ne ho'nahumentisofoho. Hwe fihumo yano ilofihwajiyo syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. A'amu hopi'nonohinoso oso hwe huhwo sohumne'no huno uyoso'no Anitu utihwa'nyopo hwe pe'nyo sohomo songo ulika'mentisofoho. Oso hungkunoso Poul ulimentisofoho.

³² Oso hungkuno hwe pe'nyo sohomo apa'no songo ulika'mentiso so'no nupa'nontifi a'amu fehohnjo sitofo ulimentohofofoho. A'amu nom'ne fehohnjoso ole ulimentohofi, Olo hungkuno hiloso apa'no upo'nano. ³³ Oseso Poul a'amu somo nuliko'manto umentisofoho. ³⁴ A'amu fehohnjo Poulimo ufohi'nontifi Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Ntiyounisiyos kako *kaunisol* Aleyoupakos syoho'njo hweho. A'mu fisi kakoe yofe Ntomalisiyoho. Oso'nji nom'nesi'njoho.

Ango Koulin sopo Poul syoho imentisofoho.

18 Osohonta Poul Atenis uliko'manto ango Koulinne'no umentisofoho. ² Osopo nohumanto hwe Juta fihwo nohumentaningki uhwonimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Akwila. Kakoe ango hwapingo neso Pountos. Hohonta kako kakoe ape Pilisila'nji hwaho Itali uliko'manji pmmmentisiyefoho. Hwapingoso hwe yofe engo'njo Kiloutiyos kako a'amu Juta Loum humamotofo somo wae yaofahoningki hofiko ango kengo kengo pono humpo'mentohofofoho. Oso a'mu siya'umo Poul jomo u'ma'mentisofoho. ³ Pouli'nji oso a'mu siya'u'nji hofikoe syohoso afafoho. Hwapife ango molimotofofoho. Osopo

Poul siko'nji nohumantifi syoho imentohofofoho. ⁴ Engolopohamo sikuno iyoho humayo somo Poul a'amu Jutafe tajo ango somo swonto hofiko'nji hungkuno limotofofoho. Poul kako a'amu Juta'nji Ngkiliki'nji Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifitne'ento lutihwamentisofoho.

⁵ Hwangku sohonta Sailasi'nji Timouti'nji hwaho Masetouniya uliko'manji Poul ango Koulin humentaningki pmmmentisiyefoho. Siko nopahoningki Poul hwapife ango syoho uliko'manto Anituye hungkuno a'amumo lutihwamentisofoho. Ole ulimento, Hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisas Kilaisiyoho. Ose ulimentisofoho. ⁶ Olo hungkuno hilo so'no a'amu Juta fehohnjoso nakwolaho lontifi hofiko Poulimo sitofo ulimentohofofoho. Oso'no Poul kakoe hwapifemjo hintalinyo wae loho'nimentisoso kakoe hungkunomo haloho maposo'nefoho. Ose yonto ulimento, Sekwo tikanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. Nje syoho moi'wonoho. Sekwo a'amu Juta sokumo seliko'mahm'mo a'amu temtitofo kengo somo Anituye hungkuno wolutihwamne'no yohono. ⁷ Ose ulonto tajo ango somo nuliko'manto hwe nom'ne temtitofo kengo sohwoe ango somno nowento osopo nohumanto lutihwamojofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Anitune'no jomo uliwo'ningkiso hweho. Kakoe yofe Taitas Jositos. Kakoe ango tajo ango'njo sopo afapo molinyofoho. ⁸ Oso tajo ango mokosyohumayo sohwoe yofe Kilisiposiyoho. Kako kakoe ape'nji sikoe mehomi'nji hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. A'amu Koulin pi'ningoso Pouliye hungkuno nupa'nontifi simeho hi'ntnnono uyahoningkofi mijo kiyoma'mentohofofoho.

⁹Sikuno nom'nemo wojo hopa uhwonimentisoso Anitu ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko nje hungkuno yoloho fiso. Kiko mampi'nyo humahotoho. ¹⁰Ngko kiko'nji humaleno. A'amu nom'neso wonyo makumokufitnnehofo. Oso ango lopo nje a'amu ne pi'ningo imo'nifitnnefoho. Ose ulimentisofoho. ¹¹Oso'no Poul oso ango sopo soswo anga'no uyokolofahoningki osopo nohumanto Anituye hungkuno lutihwamojofoho.

¹²Hwe fihwo kakoe yofe Ngkaliyou, Loum mta'ango sohwo yofe engo no-manto hwaho Ngkilik mokosyohumayo sohonta a'amu Jutaso simeho afa inontifi Poulimo nakwolaho lontifi, hungkuno ujo'ne ango Ngkaliyou hungkuno ito'no mihwajiyo'ne sopo ipemotasimentohofohofo.

¹³Ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitune'no tifi iningkayo so'no honingkano songo lonetihwalofoho. Olo honingkano songo losomo tifi iningkwaso'manji hungkuno hohontajo somo womtihupeentanoho.

¹⁴Ose ulahoningkofi Poul hungkuno ulimonto yahoningki Ngkaliyou kako a'amu Juta somo ulimento, Olo hwe lohwo hungkuno Loummta'angomo hwotoho hmmaso'manji ngko sekwoe hungkuno upa'ni'mnesohilo. ¹⁵I oso'no olo hiloso sekwoe honingkano hungkuno hohontajo mta'ango so'no sekwo'nohini mtitopmno. Nje syoho'maho. Sekwoe syohofoho. ¹⁶Ose ulonto ango mta'ni lihwatimentisofoho.

¹⁷Oso'no a'amu Juta hiso hwe fihwo kakoe yofe Sousitenis tajo ango mokosyohumayo sohomo aho nokentifi ango hungkuno ito'no mihwajiyo sopo ikujoho fongku'mentohofohofo. Ose ko yahoningkofi Ngkaliyou kako hungkuno nom'ne mujofoho.

Hwaho Siliya ango Antiyouk sopo Poul asomo umentisofoho.

¹⁸Poul ango Koulin sopo a'amu Jisasimo iningkamotofo so'nji nohumentaningki sikuno nom'ne nuyokolofahoningki Poul oso a'amu somo uliko'ma'mentisofoho. Kako Pilisila'nji Akwila'nji siko'ya'u'nji nowentifi ango Sengkiliya sopo Poul kako Anitumo hungkuno nto ulimentiso so'no kakoe mijiyo hohwafo imokinimentisofoho. Hohwafo imokiningkahoningki yofayokinomo nokotasontifi hwaho Siliyamne'no wako'mentohofohofo. ¹⁹Hofiko ango Efesos i'mofawentifi Poul a'mu siya'umo nuliko'manto a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo somo noswonto hofiko'nji hungkuno limentohofohofo.

²⁰Hofiko Poulimo ulimentohofi, Kiko nakwo'nji sikuno pi'ningo fohumaho. Ose ulahoningkofi oso hungkuno somo tifi miningkamentisofoho. ²¹O'o kako wamonto yonto ulimento Anitu ngkimo ole ntoso'manji, Kiko ango Efesos asomo fiwe ntososo, e'wa ngko wapmmonnoho. Ose ulonto Efesos uliko'manto yofayokinomo umentisofoho. ²²Yofayokino Sisaliya ifohohosyosyahoningki Poul a'amu Jisasimo iningkamotofo osopo humamotofo somo u'manto hungkuno we'e ulonto Antiyoukimne'no umentisofoho.

Apoulous ango Efesos sopo Anituye hungkuno ulimentisofoho.

²³Osopo nohumanto sikuno nom'ne somo umentisofoho. Kako hwaho Ngkolesiya'nji Filijiya'nji uhwontawento a'amu Jisasimo iningkamotofo somo yokumpohn'nyo sosofito fosyohumamentisofoho.

²⁴A'amu Juta fihwo kakoe yofe Apoulousiyoho. Oso hwe huhwo sohwoe

ango hwapingoso Alekisantiliyanoho. Kako ango Efesos sopo noponto humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo Anituye iyoswo somo huno'njo hweho. Kako Anitune'no hungkuno wonyoangkafo liwo'ningkiso hweho. ²⁵ A'amu nom'neso kakimo Anituye honingkanomne'no lutihwahoningkofi kako haloho'no yonto simeho wopingo umo'ningkahoningki nom'ne a'amu somo Jisasimne'no yoloho lutihwamentisofoho. I oso'no Jisasiye hungkuno fehohnjo kako huno muyofoho. O'o, Joun a'amumo mijo kiyomayo yahino so'no huno unyo hweho. ²⁶ Kako a'amu Juta sofe ango uhu'mokiyo sopo olo hungkuno hiloso a'amu somo yokumpohn'nyo lutihwoma'mentisofoho. Pilisila'nji Akwila'nji siko olo hungkuno hiloso nupa'nonji hwe sohomo nutimanji sikoe angomno ipemotawenji osopo Jisasimne'no hungkuno hopi'nonohino lutihwamentisiyefoho. ²⁷ Hwangku sohonta Apoulous hwaho Ngkilik sopone'no wamo lonto, a'amu Jisasimo iningkamotofo Efesos humamotofoso Apoulousimo ufo'mano lontifi hofikoe a'amu hwaho Ngkilik osopo humamotofo somne'no iyoswo mti'mokumentohofofoho. Ole mti'mokumentohofi, Olo hwe lohomo nakwoe a'amu hwasoho ulimno. Ose mti'mokumentohofofoho. A'amu Ngkilik somne'no Anitu hitoho ulofahoningki honingkano imo'mentisoso a'amu anga'no anga'no Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofofoho. Oso a'amu homo somo Apoulous nu'manto ufo'ma'mentisofoho. ²⁸ Osopo Apoulousi'nji a'amu Juta Jisasimo miningkayo'njo so'nji utihwa'nyopo Jisasimne'no hungkuno hnnimentohofofoho. Apoulous kakoe huno hofikimo yakolo uloho'mentisofoho. Kako Anituye

iyoswo mta'ango utihwanto ole lutihwamento, Oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisas Kilaisiyoho. Ose lutihwahoningki hofikoe simehomo'mo nehopeho syafihu'mentohofofoho.

Ango Efesos sopo Poul syoho imentisofoho.

19 Apoulous ango Koulin osopo no-humentaningki Poul ango Antiyouk uliko'manto hwaho hwofiki'nyo'njo sopono nowakento ango Efesos i'mofapmmentisofoho. Osopo kako a'amu Jisasimo iningkamotofo fehohnjo somo tipema'mentisofoho. ² Poul a'amu homo somo ulimento, Sekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofoho sohonta Anituye Towahuno Wopingo ma'mentohofotaho. Ose ulahoningki ulimentohofi, O'o, nakwo Anituye Towahunomne'no mupa'nyo'nwoho. ³ Ose ulahoningkofi Poul ulimento, Mijo sekwo tihwoe hungkuno upo'ningkahoningkofi kiyosema'mentohofoto. Ose ulahoningki ulimentohofi, Jouniye hungkuno nalontifi mijo kiyonema'mentohofofoho.

⁴ Ose ulahoningkofi Poul ulimento, Hohonta Joun ole ulimojo hweho, A'amu hofikoe wonyomo hohujo ikinjaofikujo'no mijo wokiyosema'mnoho. Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, hwe tifi pososohomo simeho hi'ntnnono uyimno. Ose ulimojo hweho. Oso hwe tfinjo sohwo Jisasiyoho. Ose ulimentisofoho. ⁵ Oso hungkuno hiso nupo'ningkahoningkofi Jisasiye yofemo mijo kiyoma'mentohofofoho. ⁶ Ose yahoningkofi Poul a'amu homo somo aho kisosyahoningki Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo uhula'ofonto hungkuno kengo kengo uyimentisofoho. Hofiko hungkuno kengo kengo lontifi Anituye hungkuno limentohofofoho. ⁷ Oso hwe sohwa aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoho.

⁸Poul a'amu Jutafe tajo angomo noswonto Jisasimne'no yokumpohn'nyo lutihwamentisofoho. Hamno hufa'u sihune memjaofahoningki kako ne'no liwo'nimojo hweho. Poul kako a'amu Jutaso Anitu nemokosyohumayo sopone'no simeho yiwolo'mokufitnne'ento lutihwamentisofoho. ⁹I oso'no a'amu fehohnjo yokumpohn'nyo imo'nontifi Jisasimo simeho hi'ntnono muyofoho. Hofiko utihwa'nyopo Anituye Honingkanomne'no wonyo hungkuno sitofo limentohofofoho. Oso'no Poul oso a'amu homo somo uliko'manto a'amu Jisas Kilaisimo iningkuno nom'ne so'nji umentohofofoho. Sikuno huhwo huhwi Poul mesyilutihwayo sohwoe hungkuno angomo Jisasiye hungkuno lutihwamojofoho. Oso hwe mesyilutihwayo sohwoe yofe Tilanosiyoho. ¹⁰Poul ose yontaningi soswo hufa'u uyakolo'mentisofoho. A'amu hopi'nono hwaho Esiya sopo humamotofoso Jisasiye hungkuno upa'nimentohofofoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofa kengo so'nji upa'nimentohofofoho.

Hwe Sefa sohwo kakoe hwomu sohwafe hungkunofoho.

¹¹Anitu Poulimo aho yokumpohn'nyo umokahoningki yo'mayo kengo wonyoangkafoso mti'mokumentisofoho. ¹²A'amu fihwafe hwapife we'e somo Poul aho pm'mokahoningki nomotawentifi a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo so'njimo uya-honingkofi a'amuso hwapife we'eso aho nopm'mokahoningkofi mnokino moi'wo imo'nimentisofoho. Towahuno wonyoso nuliko'mantifi umentohofofoho.

¹³A'amu Juta hwoso sohwa emoyontifi towahuno wonyo somo wae yao'motofihwafoho. Oso

a'amu huhwo sohwa Jisasiye yofe lontifi towahuno wonyo somo wae yaofone'entifi limentohofofoho. Towahuno wonyo somo ulimentohofi, Poul hungkuno lutihwawo'ningkiso sohune'no Jisasiyoho. Oso hwe huhwo sohwoe yokumpohn'nyo'njo kengopo wokuhwatimo. Ose ulimentohofofoho. ¹⁴A'amu Juta yofe engo'njo tajo angosyoho'njo sohwo kakoe yofe Sefa, oso hwoe hwomu aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa oso hungkunoso towahuno wonyo sohwo ulimentohofofoho. ¹⁵Oso hungkuno towahuno wonyo sohwo ulahoningkofi towahuno wonyo sohwo ulimento, Jisas sohune'no ngko huno niyohoho. Poul ntnne'no huno niyohoho. I sekwo tihwasilo, Ngko huno maniyohoyohoho. ¹⁶Ose ulonto hwe towahuno wonyo'njo somo a'amu sohwo hweka'mo yaofonto hofikoe hwapifemo sisimpento ikujoho yokumpohn'nyo fongku'mentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hwe sohwoe angomo komo'no uliko'mantifi a'apaho tohino'nji hwapife ane hiyae humpo'mentohofofoho. ¹⁷A'amu Juta'nji a'amu kengo so'nji Efesos humamotofa sohwa olo hilo so'no nupa'nontifi iyoho unimentisofoho. Oso'no hofiko Jisasiye yofe ho'noma'mentohofofoho. ¹⁸Hwe moya'mi pi'ningo engo Jisasimo simeho umentohofoso hofiko hofikoe hohontajo yahino hofikoe yo'mayo wonyo so'no utihwa'nyopo yoloho ulimentohofofoho. ¹⁹A'amu pi'ningo engo peefo'nohwoso'no ki'nyo'no huno'njoso hofiko hofikoe iyoswo huno hwapingo'njo mti'mokumentohofoso nuhu'mokontifi a'amufe timopo toho uyo'mentohofofoho. Oso iyoswo somne hamniyohoso atofa limentohofoso *fifiti tausen* (50,000) kina imo'nimentisofoho. ²⁰Hohosohonta Jisasiye hungkuno yokumpohn'nyo imo'ningkahoningki

ango'meemo ho'ningkahoningki
a'amu pi'ningo Jisasiye hungkunomo
iningkamentohofofoho.

**A'amu Efesos sopo humamotofoso
Poulimne'no yoka hungkuno
ulimentohofofoho.**

²¹ Osohonta Anituye Towahuno
Wopingo Pouliye hunomo uyahoningki
Poul ole syafihu'mento, ngko hwaho
Masetouniya'nji Ngkiliki'nji uhwon-
ta'mo tifi Jelusalemno wamo, lonto
limento, Ngko osopono u'mo hwangu
ango Loum sopo uhwonimonnoho.
²² Ose syafisyonto kako hwe hufa'u
kakimo ufo'mawo'ningkisiyo sohwa'u
Timouti'nji Elasitasi'nji oso hwa'umo
Masetouniya'no uhwatimentisofoho.
Poul sikimo nolihwajonto kako
hwaho Esiya sopo we'enehwo
humamentisofoho.

²³ Oso hohosohonta a'amu
fehohnjo Efesos humamotofoso
a'amu Jisasiye Honingkanomo tifi
iningkawowo'ningkohofoso somo
wonyo uloho'mentohofofoho. ²⁴ Oso
ango sopo hwe fihwo kakoe yofe
Ntemitiliyosiyoho. Kako sojo ewafo
pa'nyoso huyo'mango syoho'njo
hweho. Oso a'amu sofe anitu hwasyosi
Atemisiyoho. Ntemitiliyos kakoe
a'amu'nji hofikoe anitu hwasyosiyeh
ango huyo'mango mti'mokahoningkofi
a'amu hamniyoho engo'nji mpe
imotofofoho. ²⁵ Ntemitiliyos kako kakoe
a'amu syoho afa'njo sohwanne'no joho
ulahoningki uhu'mokumentohofofoho.
Nuhu'mokahoningkofi ulimento, Olo
syoho hiloso nakwoe hamniyoho
hwapingofoho. ²⁶ Oso hwe Poul sohwo
kakoe yo'mayo syoho yiwo'ningkisiso
sekwo huno moi'wonoho. Kako ole
lutihwalofi, sekwo anitu aho'nji
mti'mokuwo'ningkohofoso hwasyo
anituyoho. Ne anefoho. Ose
lutihwalofoho. A'amu pi'ningo engo

oso hungkunoso nupa'nontifi tifi
iningkwalokwofo. Olo hiloso nakwoe
ango Efesosinohino'maho. O'o, nakwoe
hwaho Esiya yawojo'meemnoho.
²⁷ Oso hungkuno Poul lisoso nakwoe
syohomo wonyo wonamokumontonoho.
Oso'nohini'maho. Nakwoe anitu engosi
Atemis kakoe ango wonyoangkafofo
sikinjo pa'nyo umo'nimontefoho.
Simo'mo a'amu Esiya so'nji hwaho ya-
wojo'meemjo so'nji olo a'amu lohnne'no
hwomtame uloho'motofofoho. I oso'no
Pouliye hungkuno Atemisiye yofe
engoso wonyo umokumonto yalofoho.

²⁸ Ose ulahoningki a'amuso
nupa'nontifi simeho tohino
umningkahoningki mohm'no
uliwo'nimentohofi, Nakwo Efesos
so'nyuye Atemis yokumpohn'nyiyoho.
²⁹ Ose ne'no uliwo'nontifi simeho
fefoyo umokahoningki hofiko afa'no
afa'no nolikafontifi angkuhwafo
uhu'mokiyo sopo komo'no wentifi
hwe hufa'u hwa'u Ngkaiyosi'nji
Alisitakosi'nji oso hwa'umo
kompemotawomentohofofoho. Oso hwe
huhwo sohwa'u Masetouniyanta'ango
hwa'u Pouli'nji emmojiyo hwa'uyoho.
³⁰ Poul kako a'amufe simanopo
waloho'mto yahoningki a'amu Jisasimo
iningkamotofoso uhoholo'mmtohofo-
foho. ³¹ A'amu fehohnjo yofe engo'njo
hwaho Esiya mokosyohumayo sohwa
Poulimne'no hwe wopingo hweho
hnnimentohofoso sohwa Pouliyepono
hungkuno ole lihwatimentohofi, Poul
kiko oso uhu'mokiyo sopo nopohotoho.

³² Ose lihwamentohofoso a'amu
uhu'mokiyo somjo sofe hunoso
ehilo'mee'mentisofoho. A'amu fehohnjo
hungkuno kengo liwo'nontaningkofi
a'amu nom'ne sohwa nom'ne kengo
hungkuno liwo'nimentohofofoho. Oso
a'amu pi'ningo sohwa uhu'mokiyo
so'no hwapingoso huno muyofoho.
³³ A'amu Juta fihwa Alekisanta

sohumo a'amu somo ulone'entifi usitofomotamentohofofoho. Oso'no Alekisanta ajwomo'mo nolohofonto hofikoe hungkunomo asomo ulimo lonto aho ho'noma'mentisofoho. ³⁴Ose ko yahoningki a'amuso Alekisanta yofe uhwofontifi Juta hweho lontifi hungkuno afa'no afa'no mohm'no uliwo'nimentohofi, Atemis nakwo a'amu Efesos so'nyuye a'mu engiyoho. Hofiko joho ne'no liwo'nontaningkofi mofehi'nyo simo'me hano uyoso hufa'u imo'nimentisofoho.

³⁵Tifi sohonta hwe filhwo yofe engo'njo a'amufe ifalifaliyo syoho'njo sohwo mampi'nyo foyohumamno ulonto ulimento, Sekwo a'amu Efesos soku upa'nimno. A'amu hopi'nono huno ole uyalofoho, Nakwo Atemisiye ango engo so'nji oso sojo ahwomo mta'ango piwahu'mentiso so'nji mokosyohumamwo'ningkuhwone'n-woho. ³⁶A'amu oso hungkuno somo ilojaofoneso tihwolo. Awonoho. Sekwoe simeho nto'no wasemo'nono. Fonifonyoso iyo'eno. ³⁷Olo hwe sekwo ipemotapohofoho sohwa'u nakwoe Atemisiye ango engomjo hufo miyo hwa'uyoho. Siko Atemisimne'no sitofo mujofoho. ³⁸Ntemitiliyosi'nji kakoe syoho ulohofiyi so'nji hofiko nom'ne hwe sohumne'no hungkuno'njo'manji oso hungkunoso nakwoe hwe engo sohumne'no fipemotapmno. Osopo hungkuno jo'ne sikuno somo ito'no womihwajife. ³⁹Sekwo nom'ne hungkuno'njo hwas'i'manji sikuno uhu'mokiyo ne somo walife. ⁴⁰Olo hungkuno ne'no lontaningkuji nakwoe hwe engo sohwa huno pipi syonafihupitnnehofo. O'o, yolohoso ne anefoho. Hwe engo sohwa olo uhu'mokiyo so'no nalohonifijoso nakwo pehofo ulantanto. Awonoho. Nakwo hungkuno asomo mulanehwono. ⁴¹Ose ulonto a'amu hofiko uhu'mokiyo

sopo nohumentaningkofi ulimento, Fohumpopmno. Ose ulahoningki humpo'mentohofofoho.

**Hwaho Masetouniya'nji
Ngkiliki'nji osopo Poul kako
hano emoyamentisofoho.**

20 Nohumpeehoningkofi Poul a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofoho somne'no ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nuhu'mokahoningkofi Poul Anitumne'no hungkuno ulonto hofikimo usosofito'mentisofoho. Ose yonto ulimento nje a'amufo woseliko'ma'mne'no yohono. Sekwo mpanimno. Ose ulonto Masetouniya'no umentisofoho. ²Oso hwaho sopo uhwontawento a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofoho somo Anitune'no hungkuno ulonto a'amu homo somo usosofito'mentisofoho. Osohonta kako Ngkilik hwaho sopono umentisofoho. ³Osopo nohumentaningki hamno hufa'u sihune uyakolo'mentisofoho. Nohumanto kako yofayokinomo Siliya'no wamto yahoningki a'amu Juta sohwa Pouli'mo wofonjosyano lontifi yahoningkofi Poul kako nupa'nonto huno yiwolo'mo lohofonto Masetouniya'no wamo limentisofoho. ⁴Nom'ne a'amu Pouli'nji umentohofoho sohwa hofikoe yofe ole, Soupata Pilosiye hwomu Mpeliyanta'ango hweho. Tesolounikanta'ango hwa'u Alisitakosi'nji Sekuntosi'njoho. Ngkaiyos Ntepe mta'ango sohwo'nji Timouti'njoho. Hwaho Esiya mta'ango hwa'u Tikikosi'nji Tiloufimosi'njoho. ⁵Oso a'amu sohwa simo'mo nowentifi nakune'no ango Tilouas hontohumamentohofofoho. ⁶Nakwo ango Filipai nohumentaningkuhwoni oso Sikuno Engo a'amu hofiko oso wopayo engo ka mo'nnyoso ane nyo'ne sikunoso moi'wo imo'ningkahoningki nakwo

yofayokinomo nowentaningkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nono neyakolofahoningki anga Tilouas i'mofapmmmentihwonefoho. Osopo nohumentaningkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho.

Ango Tilouas sopo Poul kako hwe Jutikos sohumo ulika'mentisofoho.

⁷ Salole sikuno'nji a'amu so'nji nakwo nuhu'mokontani wosopayo nimentihwonefoho. ⁸ Noningkahoningkuhwoni Poul a'amu somo lutihwamentisofoho. Kako mo'ningkanta wamo lonto imentisoso hungkuno nom'ne nom'ne lutihwamentisoso kuntoliyopo imo'nimentisofoho. ⁸ Nakwo anga yokintahopo tokilonjwa'mjo somo nohumentaningkuhwoni sikiloho pi'ningo sijimentisofoho. ⁹ Hwe songo fihwo kakoe yofe Jutikos osohwo kako ifoho hanopo nokehumentaningki Poul hungkuno ne'no lontaningki timosaho uningkahoningki nihu'nahone saho poyo pa'nyo fosyawo'mentisofoho. Fosyawo'mentisoso anga tokilonjwa'mjo hufa'u sihune somta'ni piwahu'mentisofoho. Nopiwesyahoningki a'amu hofiko utimano lontifi kotawentifi uhwonimentohofoso kako poyo nto pe'nimentisofoho. ¹⁰ Poul nokotawento hwomu poyo sohwoe a'apahopo pisongki'namofonto kehutnoma lohofonto a'amu somo ulimento, Sekwo yomo ikutoho. Kako songo humaho. ¹¹ Oseso Poul angomo apa'no nokotasonto a'amu'nji wopayo kutikujo lohofontifi nimentihwonefoho. Nimentihwoneso Poul apa'no hungkuno ne'no lahoningki iyoho longkoningkahoningki Poul

nuliko'manto umentisofoho. ¹² Oseso a'amuso hwomu pe'nimentiso sohumo songo humahoningki kakoe angomo ipemotawentifi hofiko simeho wopingo umo'nimentisofoho.

Poul kako anga Tilouas uliko'manto anga Miletos sopo no womentisofoho.

¹³ Poul nalimento, sekwo yofayokinomo ukuji anga Asous sopo woswo'nano. Ngko honingkanomo wamo. Ose nelahoningki nakwo yofayokinomo umentihwonefoho. ¹⁴ Ango Asous sopo noswo'nontani Pouli'nji nakwo yofayokinomo nokotosontani anga Mitilininne'no umentihwonefoho. ¹⁵ Mitilini nta'ni nowekentani mo'ningkanta hwaho we'e Kiyous mofonepo umentihwonefoho. Osopo nta'ni nowentani mo'ningkanta hwaho we'e Samousimne'no umentihwonefoho. Osopo nta'ni mo'ningkanta Miletos i'mofapmmmentihwonefoho. ¹⁶ Poul nto nalimentisofoho. Sikuno Engo *Pentikousimo* *ngko Jelusalem wohumamonnoho. Oso'no anga Efesos mamnehono. Hwaho Esiya sopo sikuno pi'ningo engo moneyakolofonehoho.

A'amu anga Efesos sopo humamotofosofo hwe engo sohwo Poul kakoe hungkuno ae'uyo uyimentisofoho.

¹⁷ Ose nalimento so'no anga Miletos i'mofapmmmentihwoneso Poul kako hwe engo a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofoso somo mokosyohumayo Efesosnta'ango sohwoamne'no hungkuno ole lihwatimento, Sekwo nopikuji nohonimno. ¹⁸ Ose lihwojahoningki a'amu Efesosnta'ango i'mofopahoningkofi Poul ulimento, Ngko hwaho Esiya

§§20:7 A'amu pi'ningo engo huno'njoso hofiko Jisasiye mikufo'nji honiyo'nji nyo'neso hofiko huno syafihu'motofofoho.

*20:16 Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

humamentohe sohonta nje yahinoso sekwo huno moi'wonoho. ¹⁹A'amu Jutaso ngkimo wonyo ntohofane'entifi hungkuno ko hningkahoningkofi os-o'no yo'mayo tango'nji nu'mahoningki ngko nje yofe hwotoho fenji simeho tango'nji Anituye syoho imentohefoho. ²⁰Sekwo huno seyohoho. Ngko iyoho manningkahoningki yo'mayo sefo'mayo'no losetihwamentohefoho. Ango uhu'mokiyo utihwa'nyo spono sekwoe anga so'mno Anituye hungkuno hopi'nono losetihwamentohefoho. ²¹Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo ole ulimento, Honingkano wonyo hopi'nonohinoso foho'naopmno. Anitumne'no sekwo huno fiwolo'mokumno. Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimno. ²²Anituye Towahuno Wopingo kiko Jelusalemno fiso ntimaho. Ngko haloho yonji Jelusalemne'no wasimonne'no yohono. Ango Jelusalem sopo peho woni'ma'mtolo. Ngko huno maniyohoyohoho. ²³Olo'nohino Towahuno Wopingo hungkuno yokumpohn'nyo ole ntahoningki, Impo'angomo ho'nakohufijoso kiko tango engo wotipema'monnoho. ²⁴I oso'no ngko iyoho manningkohoyohoho. O'o, nje a'apahomne'no huno masyofisyalokuyohono. Olo syoho nakwoe Hwe Engo Jisas ntapmmentisoso moi'wo esojwamofo so'no syofisyalokweno. Syoho hiloso Anitu a'amumo wopingo'nohini uyiwo'ningkiso so'no wolutihwamne'no yohono. ²⁵Sekwo upa'nimno. Hohonta ngko nose'manji Anitu yokumpohn'nyo enemokosyohumayo so'no losetihwamentohefoho. I nom'ne sikunomo sekwo ngkimo manohonifitnehoho. ²⁶Oseso olo sikuno lomo hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo tikanomo ufijo'manji

sekwoe syohofoho. ²⁷Yo'mayo Anitu yoneso'no nto losetihwamentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nasiyofoho. O'o hopi'nonohino losetihwamentohefoho. ²⁸Sekwo ito'no fehumamno. Anituye Towahuno Wopingo syoho nto seajapmmentisofoho. Sekwo a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohoho somo mokosyohumamno. Jisas kakoe honiyonji hofikimo mpe imentisofoho. ²⁹Ngko huno ole niyohoho. Ngko sehwti'mo'me sohonta a'amu sikisiwojo pa'nyo sekwo'njo ajwo lopo nopikuji wonyo wosemokantifeho. ³⁰A'amu fehohnjo sekumta'ni nolikafikuji a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohoho somo hwasyomo ipesemotakuji hwasyo hungkuno woselantifeho. ³¹Oso'no ito'no mokosyohumamno. Oleso iningo seyo'eno. Soswo hufa'u sihune neyakolofontaningki ngko imingo'nji sikuno'nji humotaho lonji a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anituye hungkuno losetihwamentohefoho. ³²Ngko Anituye ahopo ho'nosesyalokweno. Kako a'amumo wopingo'nohini selohofiwon'ningkiso hweho. Kakoe hungkuno yokumpohn'nyo esesyohumahwosi, kakoe a'amu somo honingkano wopingo iningkayo'ne yo'mayo wosejapmmentonoho. ³³Sekwoe hamniyoho hwapife yo'mayo so'no hi manimo'nimmentisofoho. ³⁴O'o, sekwo huno moi'wonoho. Ngko sekwo'nji nohumanji ngko umofonyo iyo so'ne nje a'amumne'no mpe imentohefoho. ³⁵Nto setihwamentohefoho. Oso pa'nyo sekwo fiyimno. Sekwo syoho yokumpohn'nyo ifijoso a'amu po'nifo somo ufo'mafikuno. Olo hungkuno Jisas nalimentisoso sekwo iningo seyo'eno. A'amu nom'nemo yano'nohino uyiwo'ningkohofoso hofikoe simonyo iyoso nom'ne a'amu

yo'mayo mawo'ningkohoho somo yakolonoho.

³⁶Poul oso hungkunoso moi'wo ulonto hofiko'nji hwomtame ehumentifi Anitumo jomo ulimentohofofoho. ³⁷Ose yontifi hofiko humotaha lontifi Poulimo kehutnoma'mentohofofoho. ³⁸Sekwo apa'no manohonifitnnehofo ulimentiso so'no hofiko simeho tango umentisofoho. Hofiko yofayokinomne'no ipemotawomentohofofoho.

**Poul kako Jelusalemne'no
asomo umentisofoho.**

21 Nakwo a'amu somo uliko'mentani yofayokinomo nokotosantani, nowekentani hwaho we'e Kous osopo i'mofapmmmentihwonefoho. Mo'ningkanta nakwo hwaho Loutes i'mofapontani osoponta'ango anga Patola i'mofapmmmentihwonefoho. ²I'mofapontani yofayokino nom'neso hwaho Founisiyamne'no wamonto yahoningki uhwonontani osohumo nokotasantani wekapmmmentihwonefoho. ³Nowekapontani hwaho Saipilos uhwonontani oso hwaho sopo yofayokino hwonamonyo hohnta'ni uyokolofontani umentihwonefoho. Nowentani hwaho Siliya i'mofapontani anga Taiya sopo ifohohosahumentihwonefoho. Oso anga hopo sopo yofayokino ho'yango wojo'mesyamto umentisofoho. ⁴Oso nohumentani a'amu Jisasimo iningkamotofo somo tipema'mentihwonefoho. Hofiko'nji nohumentaningkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho. Anituye Towahuno sohwo a'amu somo kakoe huno uyahoningki hofiko Poulimo ulimentohofi, Kiko Jelusalem spono nowakehotoho. Ose ulimentohofofoho. ⁵Nakwoe sikuno hano iyoso'no imo'ningkahoningki nakwo angopono nuliko'mentani umentihwonefoho.

A'amu Jisasimo iningkamotofo sohwa hofikoe ape sofanji mehomi'nji nakumo mitimomingo sopo nehwojamentohofofoho. Osopo nakwo hwomtame ehumentani Anitumo isamayoka ulimentihwonefoho. ⁶Ose ulontani nakwo hnnimentihwoni, Nakwoe a'amu soku mpanimno, hnnimentihwonefoho. Nakwo yofayokinomo nokotosahoningkuhwoni hofiko angopono umentohofofoho.

**Ango Sisaliya sopo
hwe Akapos sohwo Poulimo
hungkuno ulimentisofoho.**

⁷Nakwo anga Taiya uliko'mentani nowekontani anga Toulemes sopo i'mofapmmmentihwonefoho. Osopo a'amu Jisasimo iningkamotofo so'nji noswo'nontani sikuno anga'no fesyawo'mentihwonefoho. ⁸Mo'ningkanta anga Toulemes uliko'mentani nowekentani anga Sisaliya spono i'mofapmmmentihwonefoho. Osopo nakwo Filipiye angomo humamentihwonefoho. Filip huhwo sohwo Anituye hungkuno lutihwamojo hweho. A'amu Jisasimo iningkamotofo anga Jelusalemmo humamotofoso Filipi'nji nom'ne hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwanji *apousel* sohwanne'no ufo'mayo'ne uhwosopo'mentohofofoho. ⁹Filip kakoe mehomi musijo osofosofahu'nohino fafoho. Hofiko Anituye hungkuno lutihwamotofofoho. ¹⁰Oso nohumentaningkuhwoni sikuno fiso neyokolofahoningki hwe fihwo Anitu hungkuno uyahoningki limojo Jutiyanta'ango sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Kako i'mofapmmmentisofoho. ¹¹Nonetimanto Pouliye ahuloho nomanto kakoe sife aho'nji kilo'nonto ulimento, Anituye Towahuno Wopingo ole ntohoho. Olo ahuloho lo'nji kakwo'yohwo

sohumo a'amu Jutaso Jerusalem ango sopo olo pa'nyolo nokilohofikuji a'amu temtitofo kengo sohwafe ahomo woho'nokisyantifeho. ¹²Ose nelahoningki upo'nontani nakwo a'amu Jisasimo iningkamotofo nom'ne so'nji Poulimo yokumpohn'nyo ole ulimentihwone, Kiko Jerusalemne'no nosohotofo. ¹³Ose ulahoningkuhwoni Poul nalimento, Sekwo humotaho peho'no sontantikwofo. Nje simeho tango niyohoho. Jerusalem ango sopo ngkimo impe intofanihufijoso Jisasiye yofe ho'nomayo'ne pe'nimeso wopingofoho. ¹⁴Ose nelahoningki nakwo Poulimo nom'ne huno uyoso hopo'maho. Oso'no nakwo apa'no majofoho. O'o, ole ulimentihwoni, Yo'mayo Anitu yoneso umo'nimontonoho. Ose ulimentihwonefoho.

**Jelusalemjo hwe
engo sohwamo Poul kakoe
hungkuno ulimentisofoho.**

¹⁵Hwangku sohonta nakwoe ho'yango ito'no nuhu'mokontani Jerusalemne'no uliko'ma'mentihwonefoho. ¹⁶A'amu Jisasimo iningkamotofo fehohnjo nakwo'nji umentihwonefoho. Hofiko Nasouniye angomo ipen-
emotawomentohofofoho. Oso hwe Saipilosnta'ango huhwo sohwo hohonta Jisasimo iningkamotofo hweho. Nakwo kakoe angomo humamentihwonefoho. ¹⁷Humamentihwoneso Jerusalem ango sopo i'mofopahoningkuhwoni a'amu Jisasimo iningkamotofoso nonahonontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho.

¹⁸Mo'ningka nakwo Pouli'nji Jemis sohumo uhwonyo'ne umentihwonefoho. A'amu Jisasimo iningkamotofoso hofikoe hwe engo sohwanji pmmen-
tohofofoho. ¹⁹Poul a'amu sohwamo, Nje a'amuhwafo ulonto, yo'mayo wopingo Anitu a'amu temtitofo kengo

somme'no uloho'mentiso so'no yoloho ulimentisofoho.

**Poul kako hwe engo
sohwafe hungkunomo tifi
iningkawento Anituye ango
engo somo humentisofoho.**

²⁰Oso hiso'no nupa'nontifi Anitumo isamayoka ulimentohofofoho. Ose ulontifi Poulimo ulimentohofi, Ningkwahwo. Kiko huno moi'wonoho. A'amu Juta pi'ningo engoso Jisasimo iningkamotofofoho. Oso a'amu hiso Mousesiye honingkano hungkuno hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkohofihwafoho.

²¹A'amu fehohnjo oso a'amu homo somo kikine'no hungkuno hwasyo ulimentohofofoho. Ole ulimentohofi, Poul a'amu Juta ango kengopo humamotofo somo Mousesiye hungkuno hohontajo somo tifi iningkakutoho uliwo'ningkiso hweho. Ole ulalofi, Sekwo sekwoe mehomi sohwafo a'apaho sihu kolofikutoho. Sekwo oso honingkano hungkuno hohontajo somo apa'no tifi iningkakutoho. Ose ulalofoho ulimentohofofoho.

²²Oso'no pipi yanehwono. Poul ntopohoho upo'nantifeho. ²³Oseso nakwo kilalokuhwoneso kiko tifi finingkayo. Hwe osofosofahu'nohino sohwa a'amu Jutafe yahinomo iningkayo so'no Anitumo ole ulimalofi, Anitu kiko nehonontaningkiji oloso uyantane'yihwono. Ose ulimalofihwafoho. ²⁴Kiko oso hwe sohwafo ufohi'ningkohojo hofiko'nji oso yahino kiho'maso semokiyo so'no fiyimno. Kiko hofikine'no hamniyoho ho'nasyohoji hofiko oso yahino nihu'nahone ifijoso a'amu huno ole uyono. Kikine'no upa'nimalofoso hungkuno hwasyofoho. Kiko Mousesiye hungkunomo iningkowalokuno so'no hofiko uhwonantifeho. ²⁵A'amu

temtitofo kengoso Jisasimo iningka-wowo'ningkohoho somne'no hungkuno nto kotoku'malohwone so'no iyoswo mti'mokuyahojimalohwonefoho. Ole mti'mokumalohwoni. Yahu yihufu a'amu nom'nehwo hwoso sohumo uyifijoso sekwo noningkutoho. Honiyoso nonyo'eno. Tongo yahu ti'wangomo nano jilipopijoso nonyo'eno. Yo'mayo honingkano akngkilike iyo'eno. Ose ulimentohofohofoho.²⁶ Oso'no mo'ningkanta Poul oso hwe osofosofahu'nohino sohwamo utimanto oso yahino kiho'maso imokiyo so'no imentohofohofoho. Ose yontifi hofiko Anituye ango engo somo nohotoswontifi hwe engo sohwamo oso yahino kiho'maso imokiyo so'no moi'wo imo'none so'no ulimentohofohofoho. Oso sikuno somo Anitumne'no a'amu anga'no anga'nohino tongo hu'meesiyo'ne uyantifeho.

**Anituye ango engo somo a'amu
Juta sohwa Poulimo aho
kemokosyohumamentohofohofoho.**

²⁷ Sikuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u moi'wo umo'nimonto yahoningki a'amu Juta hwaho Esiyanta'ango sohwa Poulimo Anituye ango engo somo uhwonimentohofohofoho. Nuhwonontifi hwe moya'mi hopi'nono ulikafontifi Poulimo aho ko'mentohofohofoho.²⁸ Nokentifi hofiko mango mohm'no lontifi ulimentohofi, Sekwo a'amu Isilael soku, fonefo'mapmno. Olo hwe lohwo kako ango'meemo emoyonto nakwoe yahinomne'no Mousesiye honingkano hungkunomne'no olo ango engo lomne'no hungkuno wonyo liwo'ningkiso hweho. Oso'nohino'maho. O'o, olohonta kako a'amu temtitofo kengo sohwamo olo ango wopingo lomo ipemotapiso so'no ango wonyo kiho pa'nyo imo'ningkohoho. Ose

ulimentohofohofoho.²⁹ Oso hungkuno hiso hwapingo ole. Hofiko Poulimo uhwonimentohofoso kako a'amu temtitofo kengo ango Efesosnta'ango Tiloufimos oso hwo'nji ango Jerusalem nohumentaningki uhwonontifi hwasyo ole syafihu'mentohofi, Poul oso a'amu sohwani Anituye ango engo somo ipemotaswohoho. Ose limentohofohofoho.

³⁰ Oso'no Jerusalem mta'ango a'amu hopi'nonohino yomo yontifi mango engo liwo'nontifi yohoto yohotofo mjaloho'nimiwentifi uhu'mokumentohofohofoho. Hofiko Poulimo aho kemotaswopahoningkofi Anituye ango engomjo hoku'yo hopi'nono pijwahumentohofohofoho.

**Hwe itokuso'njo sohwamo
mokosyohumayo yofe engo'njo
sohwo Poulimo utima'mentisofoho.**

³¹ Hofiko Poulimo wofonjosyantifi ikujoho posontaningkofi hwe yofe engo'njo itokuso'njo mokosyohomayo sohumne'no hungkuno ho'nimentisofoho. Hofiko ole ulimentohofi, A'amu Jerusalem hofiko ikujoho fongki'nalokwofo.³² Ose upa'nontifi hwe yofe engo'njo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwamo nomanto a'amu uhu'mokiyo sopo komo'no pmentohofohofoho. A'amu Jutaso hwe yofe engo'njo sohwo'nji a'amu itokuso'njo sohwanjimo uhwonontifi hofiko Poulimo apa'no ikujoho mafongku'mentohofohofoho. Hofiko uyohohu'mentohofohofoho.³³ Hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo Poulimo aho nokento kakoe a'amu sohwamo ulimento, Sekwo ahwomo nano hufa'u nomafikuji hwe lohomo hmtofahumno. Ose ulonto ulohonimento. Olo hwe lohwo tihwolo. Peho imasoto.³⁴ Ose ulohoningkahoningki a'amu fehohnjo hungkuno anga'no lontaningkofi a'amu nom'ne sohwa hungkuno

kengo joho lahoningkofi hungkuno engo ho'nimentisofoho. Hungkuno pi'ningo engo ho'ningkahoningki hwe yofe engo'njo sohwo yoloho hwapingoso mupa'nimmentisofoho. Oseso kako itokuso'njo sohwo ulimento, Poulimo itokuso'njo sohwo angomo motasimno. ³⁵Ose ulahoningki oso ango homo somo kotasiyo sopo nomotosahoningkofi a'amu pi'ningo engo kakimo wofonjonyano lahoningkofi a'amu itokuso'njo sohwo utimotasimentohofoho. ³⁶A'amu pi'ningo engoso tifi iningkasontifi ulimentohofi, Fonjahumno.

Poul a'amu Juta somo kakoe hungkuno ulimentisofoho.

³⁷Hwe itokuso'njo sohwo hofikoe angomo womotoswantifi yahoningkofi Poul hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, Hungkuno wakilimonne'no yohono. Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo ulimento, U, Kiko Ngkilik hungkuno huno'njo hwsilaho. ³⁸Ngko huno ole syafisyohono. Kiko hwe engo Ijip mta'ango sohwo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwo wafongku'monji yonji kakoe a'amu hosimno *foua tausen* (4000) sohwanji hwaho a'amu anepono ipemotawomentohino hwsoho. ³⁹Ose ulahoningki Poul ulimento, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje hwapingoso hwaho Silisiya ango mikunimposo Tasosnta'ango hwo'nyoho. Nje a'amuhwe, olo a'amu lohwo ulimonne'no yohono. Wopingotaho. ⁴⁰Ose ulahoningki hwe yofe engo'njo sohwo eno ulahoningki Poul kotasiyo sopo lohofonto a'amumne'no mampi'nyo humayo'ne aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo

yahoningkofi Poul Hipilu hungkuno'nji ulimentisofoho.

22 Poul ole ulimento, Ningk-wahwosafo, Mpohwosafo, sekwo upa'nimno. Sekwo hungkuno ntohofo so'no ngko nje hungkuno asomo waselimonne'no yohono. ²Ose ulahoningki a'amu Jutaso hofikoe hungkuno Hipiluso upa'nontifi songo songo mimmentohofoho. Poul apa'no ulimento,

³Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje na'u kako hwaho Silisiya ango Tasos sopo aswo nima'mentisofoho. Ngko engoso olo ango Jelusalem lopo wo'mentohe hwo'nyoho. Ngkimo hungkuno mesyolontihwayo sohwo Ngkomeliyeliyoho. Kako nakwoe ajuyohwosafe honingkano ne'njo lontihwamojofoho. Oseso ngko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo iningkasoyoso sekwo olohonta iningkawalokwofo hopa iningkamote hwo'nyoho. ⁴Ngko a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofo somo wonyo uloho'motefoho. Fehohnjo poyo pe'nimentohofoho. Fehohnjo somo ahwomo nano intofonji impo'angomo intofahumentohofoho. ⁵Hungkuno nehopi selalokweno. Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hofiko olo hilo so'no huno moi'wonoho. Hofiko nje yahino so'no waselife. Hofiko a'amu Juta ango Ntomasikos humamotofo sohwanne'no ifalifaliyo mti'mokontifi ntapmmentohofoho. Nomanji ole limentoho, a'amu Jisasimo iningkamotofo somo ahwomo nano intohm'mo ango Jelusalem tohino engo mayo'ne'no womotasimne'no yohono lonji umentohofoho.

**Poul Anituye a'amu
ne imo'nimentisofo
so'no ulimentisofoho.**

*(Apousel sohwife Syoho
9:3-19; 26:12-18)*

⁶Ngko nowenji hinjo sopo Ntomasikos mofone sopo i'mo-fowahoningko nihu'no komo'no pomponaho engo ahwomo mta'angoso ntoho'mentisofoho.

⁷Osohonta hwahopo piwasyonji hungkuno ole upa'nimentoho. Soul, Soul, Kiko ngkimo wonyo peho'no ntohofantokuno. ⁸Ose ho'ningkahoningki ngko ulimentoho, Hwe engofo, kiko tihwosilo. Ose ulahoningko ntimento, Ngko Jisas Nasaletnta'ango hwo'nyoho. Kiko wonyo ntohofantokuno. Ose ntimentisofoho. ⁹Hwe ngko'nji umentohofo sohwa hofiko pomponaho'nohini uhwonimentohofoho. Hofiko mampaho oso hwe ntimentiso sohwo mupa'nyofoho.

¹⁰Ngko ulimentoho, Hwe Engofo, ngko pipi imnehono. Ose ulahoningko ntimento, Kiko nolikafohojo Ntomasikosimne'no fiwano. Osopo nuhuji hwe fihwo noku'mahwosi yo'mayo syoho kiko ihne'enji imentohe so'no walokitihwono. ¹¹Ose ntahoningki oso pomponaho mikunimposo engoso ntimentiso so'no timp'i'nyo nimo'ningkahoningki a'amu ngko'nji umentohofo sohwa ngkimo aho nimpo'nontifi Ntomasikosimne'no ipemotaniwomentohofohofo.

¹²Oso hopo sopo hwe fihwo humunyoponoho. Kakoe yofe Anonaiyasiyoho. Kako neyakwosafe honingkanomo tifi iningkawowo'ningkiso hweho. A'amu Juta Ntomasikos humamotofoso ole hnnimentohofi, Kako hwe wopingo hweho. ¹³Oso hwe huhwo sohwo noni'manto ntimento, Ningkwahwo Souliyo, Jije

timo apa'no uhwonimonnoho. Ose ntahoningki oso hohosohonta nje timo wopingo nimo'ningkahoningki kakimo uhwonimentohefoho.

¹⁴Nuhwoningkahoningko ntimento, Neyakwosafe Anitu sohwo kako yo'mayo yone so'no kiko huno kiyone so'no kuhwosopo'mentisofoho. Kiko oso hwe ahwomo mta'ango nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohomo uhwonyo so'no kakoe mampaho upa'nyo so'no kuhwosopo'mentisofoho. ¹⁵Hwangku kiko kakoe hungkuno ulihnefoho. Kiko a'amu somo ya'moyo uhwonjo so'no upa'nyo so'no ulihnefoho. ¹⁶Oso'no peho'no hontohumahnno. Kiko nolikafohojo'no ngko mijo wokiyokuma'mo. Kiko Jisasimo jomo ulohojo'no kako jije wonyoso wae weekumofono.

**Anitu a'amu temtitofo kengo
somo Poul uyimentisofoho.**

¹⁷Hwangku ngko Jelusalem apa'no noponji Anituye anggo engo somo Mpohumo jomo ulonji wojo hopa uhwonimentohefoho. ¹⁸Hwe engo sohomo nuhwoningkahoningko ntimento, Kiko komo'no Jelusalem uliko'maho. Kiko olopo humahojo'no-manji nje hungkuno lutihusoso hofiko mupa'nifitnehoho. ¹⁹Ose ntahoningki ulimentoho, Hwe Engofo, hofiko huno moi'wonoho. Ngko a'amu kikimo simeho hi'ntnnono kijapiwo'ningkohoho somo anggo uhu'mokiyoso mta'ango nomanji ikujoho fonjonji impo'angomo intofohumalefoho. ²⁰Oso hwe Sitifen, jije hungkuno limojo sohomo fonjahumentohoho sohonta osopo ngko hofiko'nji nohumanji osohi so'no nje simeho wopingo nimo'ningkahoningki a'amu fonjahumentohoho sohwife manji'mofo yo'mayoso mokosyohumantohofoho. ²¹Ose ulahoningko ntimento Kiko mpano, Ngko kikimo honingkano

sawemo sopo a'amu kengo somne'no wokuhwatimo. Ose ntimentisofoho.

Hwe itokuso'njo mokosyohumayo yofe engo'njo Loum mta'ango sohwo Poulimo mokosyohumamentisofoho.

²² Poul oso hungkuno a'amu kengo somne'no ulahoningki a'amu Juta nupa'nontifi joho mohm'no ulimentohofi, Fonjahumno. A'amu oleso olo hwaho lopo mohumanehoho. ²³ Oso hungkunoso ne'no lontifi hofikoe hwapife yo'mayoso vojasyontifi hwaho husontifi husa'mentohofofoho. ²⁴ Ose yontaningkofi hwe yofe engo'njo kakoe a'amu itokuso'njo sohwamo ulimento, Poulimo angomo ipemotasyikui ole ulimno, A'amu sohwa mango engo kilohofoso peho'neto. Oso'no fonaso. Monajo'manji ikujoho wokufonjano. Ose ulimno.

²⁵ Ose ulahoningki hwe sohwa Poulimo hofiko impe intofontaningkofi Poul hwe mnokino manji'mofonjo kako'njopo humentanjo sohomo ulimento, Olo sekwoe yahinotaho. A'amu Loummta'ango sohomo kakoe hungkuno mikwalofe'njo yontifi siki ikujoho fongku'motofoso sekwoe yahinotaho.

²⁶ Ose ulahoningki hwe sohwo nupa'nonto nowento hwe yofe engo'njo sohomo ulohonimento, Kiko peho yalokuno. Olo hwe lohwo Loummjo sohwafe hwomufoho. ²⁷ Ose ulahoningki hwe sohomo nupa'nonto Poulimo nu'manto ulohonimento, Ole njo. Kiko Loummta'ango hwosilaho. Ose ulahoningki Poul ulimento, Ou, ngko Loum mta'ango hwo'nyoho. ²⁸ Ose ulahoningki hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, Ngko hamniyoho engo ho'naofonji a'amu Loum imo'nimentohe

hwo'nyoho. Ose ulahoningki Poul ulimento. Nje mpohwo Loum mta'ango hweho. Oso'no ngko a'amu Loum hwo'nyoho. ²⁹ Ose ulahoningki a'amu Poulimo impe intofontifi ikujoho wofonjantifi imentohofoho sohwa uyohohu'mentohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo olo a'amu Loum mta'ango lohomo impe intofohe so'no tohino engo woma'monntikeno. Ose lonto iyoho unimentisofoho. †

³⁰ Hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu Juta Poulimo hungkuno ulohofoho so'no yoloho hwapingo upa'nimo lonto mo'ningkanta Poulimjo ahwomo nano usihutofonto kako a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanjimo hungkuno ole lihwatimento, Sekwo uhu'mokumno. Ose lihwajonto Poulimo ipemotasonto a'amufe simanopo uhumati'mentisofoho.

A'amu Jutafe 'kaunisol' sohwamo Poul kakoe hungkuno lutihwamentisofoho.

23 Poul a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwamo timo yokumpohn'nyo uhwononto ulimento, Nje hwe sifahwe, Anitu nohonontaningki yo'mayo imoteso mjimiwenji olohontajo'nji ole nnantofoho, Ngko honingkano wonyo'njo hwoni'maho. Ose nnantofoho. ² Ose ulahoningki Anonaiyas tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwo kako'njo sopo humalowentaningkofo sohwamo ulimento, Pouliye mangomo fongkupmno. ³ Ose ulahoningki Poul ulimento, Kiko a'apaho wopingo'njo hwosoho. Simeho mo'mo pisakino'njo hwosoho. Anitu wakufonjono. Kiko nje hungkunomne'no ito'no menihwajiyo'ne hwosi nohumanji

†22:29 Loumjo sohwafe honingkano hungkunoso olenoho. A'amu Loum mta'ango sohomo ikujoho fongkiyo so'no yokumpohn'nyo wo'nyofoho.

honingkano ito'nohino somo hwotoho fenji nifonjohino.

⁴Ose ulahoningki a'amu Pouli'njopo lohofontifi limentohofi, Kiko Anituye hwe yofe engo'njo sohomo sitofolulalokuno.

⁵Ose ulahoningkofi Poul ulimento, Nje a'amufu. Ngko Anituye hwe yofe engo'njo sohune'no huno maniyohoyohoho. Huno ole niyohoho Anituye hungkuno ole nalimento, Sekwo a'amu semokosyohumayo somo hungkuno wonyo ujo'eno. Oso'no ngko huno niyohoho.

⁶Ose ulonto Poul uhwonimentisoso, A'amu *kaunisol* syoho'njo sohwa fehohnjo a'amu Satiyusiyo. Fehohnjo a'amu Falisiyo. Ose uhwononto *kaunisol* a'amu sohwaro mango engo ulimento, Nje a'amu hwafo, ngko a'amu Falisi hwo'nyoho. Nje mpohwo a'amu Falisi hweho. A'amu poyo pe'nyoso apa'no likapitnnefoho. Olo hilo so'no ngko hontohumaleno. Oso'no ngko a'amu somo oso hungkunoso lutihwawo'ningkohe hwo'nyoho. Olo hilo so'no sekwo ngkine'no hungkuno ho'nosyalokwofo.

⁷Ose ulahoningki a'amu Falisi sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji yoka hnnontifi husilo'mentohofofoho.

⁸Hwapingoso a'amu Satiyusi sohwa ole liwo'ningkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no molikapitnnohofo. A'amu ahwomo mta'ango so'nji towahuno ntnne so'nji mohumuyoho. Ose liwo'ningkohofihwafoho. I oso'no a'amu Falisi sohwa oso hungkuno hufa'u so'no hwasyofoho liwo'ningkohofofoho. Hofiko olo hilo somo simeho uyiwo'ningkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likapitnnefoho. A'amu ahwomo mta'angoso towahuno ntnne'no humalofo. Ose liwo'ningkohofofoho. ⁹Oso'no hofikoe yokaso engo

imo'ningkahoningki a'amu Falisi fehohnjo honingkano hungkuno mesyilutihwayo sohwa nolikafontifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Poul kako wonyo miyiwo'ningkiso hweho. Hwe ahwomo mta'ango hwolikeno towahuno hwolikeno Poulimo ulimaso'manji kakoe syohofoho.

¹⁰Ose ulahoningkofi yokaso mikunimposo imo'ningkahoningki hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo ole syafihu'mento, a'amu sohwa Poulimo yokino yohosiyo hohnta'ni ifijo so'no wope'nimtonoho. Ose syafihu'mentiso so'no iyoho uningkahoningki kakoe a'amu itokuso'njo sohwaro ulimento, Sekwo oso a'amu sohwaro ajwomo'mo nowekuji Poulimo utimafikuji sekwoe angomno fipemotasimno. Ose ulimentisofoho. ¹¹Mo'ningkanta sikwo'miyo somo Jisas Pouli'njopo nolohofonto ulimento, Yokumpohn'nyo hmmo'nyo. Ango Jelusalem lopo ngkine'no hungkuno yokumpohn'nyo ulimahnnofoho. Oso pa'nyo anga Loum sopo ngkine'no apa'no ulimonnoho. Jisas ose ulimentisofoho.

A'amu Juta Poulimo wofonjasyano nolontifi hungkuno nantito'mentohofofoho.

¹²Mo'ningka imingo ne'nji a'amu Juta nuhu'mokontifi hungkuno yokintahopono lontifi ole mtito'mentohofi, Nakwo Poulimo wofonjasyano. Kako songo nohumentaningkuhwosi nakwo wopayo'nji mijo'nji monanehwono. Ose mtito'mentohofofoho. ¹³Oso a'amu huhwo sohwa oso hungkuno mtito'mentohofi sohwa a'amu we'e pi'ningo'maho. A'amu *foutimo* (40) yakolonoho. ¹⁴Ose mtitofontifi hofiko nowentifi a'amu tajo anga syoho'njo sohwanji hwe engo sohwanji oso hwamo ulimentohofi, Nakwo hungkuno yokintahopono lontani

ole mtitofihwono, Nakwo Poulimo wofonjosityantane'no yihwono. Kako songo nohumentaningkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono. ¹⁵Oso'no sekwo a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji sekwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no mo'ningka hungkuno filihwatimno. Ole ulimno, Nakwo Poulimo nom'ne hungkuno ulohonantane'no yihwono. Oso'no olopo fipemotape. Ose ulimno. Oseso nakwo honingkanopo Poulime'no nohontohumehwasi fonjasyoso olopo maponehoho. Ose ulimentohofofoho.

¹⁶Olo hilo so'no Pouliye koifahwo nupa'nonto nowento a'amu itokuso'njo sohwafe angomo noswonto a'amu Juta Poulimo nofonjosityantane'entifi limentohofoho so'no Poulimo ulimentisofoho.

¹⁷Ose ulahoningki Poul a'amu mnokino manji'mofonjo sohune'no joho ulonto ulimento, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso. ¹⁸Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo ipemotasono hwe yofe engo'njo sohomo ulimento, Poul impo'angomjo sohwo ngkine'no joho ntonto ntohoho, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso. Ose ntohoho.

¹⁹Ose ulahoningki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu sohomo aho nokento siko'nohinopo ipemotawento ulohonimento, Pehoho wantimonnto.

²⁰Ose ulohoningki hwomu sohwo ulimento, A'amu Juta hungkuno ole mtitofohoho, Mo'ningkanta hungkuno ole wokilantifeho, Kiko *kaunisoli*'njopo Poulimo fipemotape. Hofiko Poulimo kakoe hungkuno hwapingo so'no ulane'entifi hwasyo poji yalokwofo.

²¹Oso'no hofikoe hungkunomo kiko iningkahutoho. Hwapingososo a'amu *foutimo* (40) hwofilo'nyo

sohwa hofiko honingkanopo hiyaso humafikuji Poulimne'no wohontohumantifeho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko ole mtitofohofi, Nakwo Poulimo wofonjasyano. Poul songo nohumentaningkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono. Ose mtitofohoho. Kiko eno ulohoji Poulimo uhwojiso'manji honingkanopo wofonjosityantifeho. ²²Ose ulahoningki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu lohomo yokumpohn'nyo ulimento, Olo hiloso ntohino so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. Ose ulonto hwomu sohomo uhwatimentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Felikis sohwoepono Poulimo ipemotawomentohofofoho.

²³Nuhwajonto kako hwe hufu'u mnokino manji'mofonjo sohwa'umne'no joho ulonto ulimento, Siko a'amu itokuso'njo *tu hantilet* (200) sohwanji nom'ne a'amu ahwomo yahuponjo kehumawo'ningkohoho *sefenti* (70) sohwanji nom'ne a'amu hosimno'njo *tu hantilet* (200) sohwanji hano iyo'ne ito'no fesyo humunyo. Olo sikwo'miyo lomo, (9 *kilouk*), osomo sekwo ango Sisaliya sopono fiwanimno. ²⁴Nom'ne ahwomo yahuso Poul kehumayo'ne fesyo humunyo. Sekwo Poulimo ito'no ipemotasokuji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Felikis sohune'no utimotapmno. ²⁵Ose ulonto kako iyoswo ifalifaliyo ole mti'mokumento,

²⁶Ngko Kiloutiyos Lisiyasi'ni olo iyoswo loso hwe wopingo yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Felikis sohwo simne'no mti'mokalokweno. Nje Felikis. ²⁷A'amu Juta olo hwe Poul lohomo nokentifi wofonjasyano lontifi imalofohoho. Kako a'amu Loum hweho upa'nimale so'no ngko nje a'amu sohwanji nowentani utima'malohwonefoho. ²⁸A'amu Juta

Poulimo wonyo hwasoho ulimalofo so'no oso hwapingoso huno waniyono lonji Poulimo *kaunisol* sohwafepono ipemotawomalefoho. ²⁹Oso po huno ole tipema'male, Hofiko hofikoe honingkano hungkuno somne'no Poulimo ulimalofofoho. I oso hiso'no poyo mape'nonehoho. Impo'angomo mintofahufitnehofo. ³⁰Hungkuno ole ni'ma'masofoho. Hofiko Poulimo wofonjasyantifi imalofofoho. Ose upa'nonji ngko kikiyepono komo'no uyahotimalefoho. A'amu Poulimo hungkuno ulimalofo sohwanne'no ulimalefoho. Hofiko Poulimne'no hungkuno hi'njo hwa'manji hofiko jije simanopo walife. Osohopeho.

Iyoswo ose mti'mokumentisofoho.

³¹A'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwoe hungkunomoti tifi iningkawentifi oso sikwo'miyo somo hofiko Poulimo ango Antipatilis spono ipemotawomentohofofoho. ³²Iyoho longkongkahoningki a'amu itokuso'njo sohwa hofikoe angomno asomo umentohofofoho. A'amu ahwomo yahupo kehumayo'njo sohwa Poulimo ango Sisaliya'no ipemotawomentohofofoho. ³³Hofiko Sisaliya i'mofawentifi hofiko iyoswo motawomentohofoso hwe yofe engo'njo Felikis osomo uyontifi Poulimo hwe engo sohwo'njopo uhwojamentohofofoho. ³⁴Felikis iyoswo atofu lonto Poulimo ulimento, Kiko nti'mta'ango hwasilo. Ose ulahoningki Poul ulimento, Hwaho Silisiyanta'ango hwo'nyoho. ³⁵Ose ulahoningki Felikis ulimento, A'amu kikine'no hungkuno hi'njo sohwa i'mofapikujono jije hungkuno upa'nimonnoho. Ose ulonto, kakoe a'amu sohwo ulimento, Heloutiye ango engo sopo wohumano. Oso sekwo uhwontohumamno. Ose ulimentisofoho.

**A'amu Jutajo hwe yofe engo'njo
sohwa Poulimne'no
hungkuno limentohofofoho.**

24 Sikuno aho fehohnjo hopi'nono-hino memjaofahoningki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo Anonaiyas oso hwo'nji nom'ne hwe engo sohwanji hwe nom'ne hofikoe hungkuno jo'ne yofe Tetulos oso hwo'nji Sisaliya i'mofapmentohofofoho. Hofiko hwe yofe engo'njo Felikisi'njo sopo lohofontifi Poulimne'no hungkuno ulimentohofofoho. ²Felikis Poulimne'no lihwojahoningki nopahoningki Tetulos sohwo a'amu Juta sohwafe hungkuno Poulimne'no ulimento, Hwe engo Felikis sohwo, Kiko nakumo wonyoangkafo nemokosyohumawo'ningkino hwasoho. Nakwo ikujoho mafongki'nyoso simeho pompenjiyo ito'no humalohwono. Nakwoe hwaholopo yo'mayo wonyo imo'nyoso kiko huno wopingo syafisyonji ito'no mti'mokuwo'ningkino hwasoho. ³Oseso nakwo simeho wopingo nemo'ningkahoningki isamoyoka wokilantane'no yalokuhwono. ⁴Ngko huno ole niyohi, Kiko syoho engo'njo hwasoho. Oso'no hungkuno tifo'nohino wakilmne'no yohono. Kiko a'amufe hungkuno upa'niwo'ningkino sohwo nje hungkuno upa'nyo. ⁵Olo hwe Poul lohwo kako a'amu Jutamne'no wonyo uyiwo'ningkiso hweho. Ango'meemo nowento a'amu'njopo yoka'nji ikujoho'nji ulikafiwo'ningkiso hweho. Nakwoe a'amu Juta fehohnjo hotiku lohofontifi honingkano nom'nemo iningkowalokwofo sofe yofe Nasaletiyoho. Olo hwe lohwo hofikoe hwe engo hweho. ⁶Kako a'amu temtitofu kengo sohwa nakwoe Anituye ango engo somo wonyo imokiyone ipemotapmmasofoho.

Ose uhwonontani Poulimo aho ka'malohwonefoho. [Nakwo nakwoe yahinomne'no Poulimo ito'no womihwojantani ko yahoningkuhwoni ⁷ hwe itokuso'njo yofe engo'njo Lisiyas osohwo noponto nakwoe aho mta'ni usihuto'mto yokumpohn'nyo imo'nonto utima'masofoho. ⁸ Nutimanto nalima, Sekwo olo hwe lohumne'no hungkuno hi'njo hwasim'nanji sekwo Felikisiyepono motawomno. Lisiyas ose nalimasofoho.] I oso'no kiko Lisiyas sohomo ulohonyo. Kakoe hungkuno nupa'ningkohoji huno wakiyono. Yo'mayo ulimalohwone so'no wakilon. Tetulus ose ulimentisofoho.

⁹ A'amu Juta hopi'nonohinosa simeho inontifi ulimentohofi, Hungkuno nehopi kilohoho. Ose ulimentohofofoho.

**Poul kakoe hungkuno
Felikisimo ulimentisofoho.**

¹⁰ Hwe engo sohwo Poulimne'no hungkuno jo'ne uhwoningkahoningki Poul ulimento, Kiko nakwo a'amu Juta sohwna'nimo hungkuno ito'no mihwojontaningkino soswo pi'ningo neyakolo'mojofoho. Oso'no ngko nje hungkuno kilimne so'no simeho wopingo nimo'ningkohoho. ¹¹ Sikuno aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u mmo'nyo sohonta ngko Anitumo jomo ulimo lonji Jelusalem i'mofapmmalefoho. Kiko hofikimo olo hiso'no ulohojo'no nehopeho wakilife. ¹² A'amu Juta Anituye ango engo somo nom'ne a'amu sohwanji hungkuno ikujoho hopa fongki'nontaningkuhwoni monahonyo'njo imalofofoho. Hofiko ango uhu'mokiyo sopo angkuhwafo engo sopo hwe moya'mi ikujoho so'no ulikofontaningko manohonyo'njo imalofofoho. Awonoho. Ngko miyo hwo'nyoho. ¹³ Oso hungkuno yo'mayo imale so'no kilohofoso hungkuno hwapingoso ne anefoho. Oso'no

hofiko kikimo olo hungkuno loso nehopi pipi kitihwafitnnehofo. O'o, yo'mayo ngkine'no kilohofoso muhwonimmalofihwafoho.

¹⁴ I oso'no hungkuno anga'no kilohofoso nehopeho. Ole. A'amu Juta fehohnjo hotiku lohofontifi Honingkano songomo iningkowalokwofo. Oso Honingkano somo ngko tifi iningkawenji neyakwosafe Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokweno. Mousesiye honingkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwafe hungkuno somo iningkowalokweno. ¹⁵ Anitu a'amu wopingo'nji wonyo'nji poyo pe'nyo somo ulikafone so'no simeho hi'ntnnono uyonji oso hiso'no a'amu lo'nji hontohumalohwono. ¹⁶ Ngko nje honingkano wopingomne'no syoho engo iwo'ningkohe hwo'nyoho. Oso'no Anitu'nji a'amu sohwanji ngkimo wonyo hwosoho mantifitnnehofo. O'o, hwe wopingo hwosoho ntifitnnefoho. Ngko ole hnnimnefoho. Honingkano wopingo'njo hwo'nyoho hnnimnefoho.

¹⁷ Hohonta ngko Jelusalem uliko'manji soswo fihwo niyokolofahoningki ngko hwaho kengo kengopo emoyonji Jelusalemno asomo pmmale hwo'nyoho. A'amu hamniyoho umofonyo iyo somne'no hamniyoho motaponji Anitune'no yahu umalefoho. ¹⁸ Ose yonji ngko Anituye ango engo somo nohumanji oso hiso kiho'maso imokiyo so'no yontaningko nohonimalofofoho. Ngko a'amu osofosofahu'nohino'nji nohumentani yo'mayo ito'nohino imalohwonefoho. A'amu pi'ningo nakwo'nji mohumulof. ¹⁹ I oso'no a'amu Juta fehohnjo hwaho Esiyanta'ango sohwa nohumantifi ngkimo aho niko'malofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ngkine'no hungkuno hi'njo hwa'manji jije simanopo lohofikiji ngkine'no

hungkuno ntititne'no mape'njo peho'neto. ²⁰Mape'njo so'no ngko *kaunisoli*'njopo nohumentaningko sohonta *kaunisol* sohwa peho wonyo imale'no mtito'malofo. Olo hwe lohwa wantife. ²¹Olo hungkuno lo'nohinotikeno. Ngko hofiko'nji nohumanji ngko joho ole ulimale, A'amu poyo pe'nyo somo Anitu apa'no songo ulikafo so'no simeho hi'ntnnono uyalokweno. Oso hiso'no hofiko ngkine'no hungkuno kontalokwofo. Poul ose ulimentisofoho.

²²Felikis kako a'amu Jisasimo iningkamotofo sofe honingkano so'no huno umentiso hweho. Oso'no kako a'amu Juta somo ulimento, Nta'noho. Sekwo fohontohumamno. Hwe itokuso'njo yofe engo'njo Lisiyas sohwo nopihwoso'no sekwoe hungkuno ito'no womesewatimonnoho. ²³Ose ulonto a'amu impe'njo sohwamo mokosyohumayo sohumo ulimento, Kiko Poulimno fohontohumaho. Kako pawesoso wopingofoho. Kakoe a'amu jomo u'mafikuji yo'mayo uyifijoso wopingofoho. Ose ulimentisofoho.

Felikis kako Poulimo impe intofonto soswo hufa'u uyimentisofoho.

²⁴Sikuno nom'ne fihwa memjaofahoningki Felikis kakoe ape Ntilusila'nji pmmmentisiyefoho. Oso a'mu hisi Juta apefoho. Felikis Poulimne'no kakoe hungkuno upa'nyo so'ne luhwajimentisofoho. Poul a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso'no lutihwamentisofoho. ²⁵Kako honingkano wopingo tipemayo so'no yo'mayo wonyo ho'naofo so'no hwangu Anitu a'amufe hungkuno ikwolofo so'no lutihwamentisofoho. Ose ulahoningki Felikis iyoho uningkahoningki ulimento, Nta'noho. Olohonta kiko mpano. Sikuno nom'nemo ngko iyoho humame

sohonta nekwo apa'no wolaho. ²⁶Ose ulonto ole syafihu'mento, Poulimo usihuto'meso'no hamniyoho wontapmmontolikeno. Ose syafisyonto sikuno pi'ningo somo Poulimne'no lihwajiwo'nonto Pouli'nji hungkuno hnnimentisiyefoho. ²⁷Soswo hufa'u uyokolofahoningki hwe nom'ne Pousiyos Fesitos oso hwo Felikisiye hwaho mokosyohumayo syohoso ma'mentisofoho. Felikis huhwo sohwo a'amu Juta afofo umokumonto yonto Poulimo impo'angomo humentaningki musihutofe'njo yonto uliko'ma'mentisofoho.

Poul kako yokumpohn'nyo lohofonto, Nje hungkuno Sisa yofe hwofilo'nnyo sohwo wonipa'nono ulimentisofoho.

25 Fesitos hwaho kengo mta'ni anggo Sisaliya i'mofaponto hwaho mokosyohumayo syohoso nomanto sikuno hufa'u sihune memjaofahoningki kako Jelusalemno simentisofoho. ²A'amu tajo anggo syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji Fesitosi'njopo u'mantifi hofikoe hwasyo hungkuno Poulimne'no ulimentohofofoho. Hofiko jomo yokumpohn'nyo ulimentohofi, ³Kiko nonefo'mahoji Poulimo Jelusalemno uhwajo. Ose ulontifi Poulimo honingkanopo fonjosyane'entifi nto mtito'mentohofofoho. ⁴Ose ulahoningkofi Fesitos ulimento, Poul anggo Sisaliya sopo impo'angomo humaho. Oso hopo sopone'no we'enepi wamne'no yohono. ⁵Poul kako wonyo imentiso'manji sekwoe hwe engo sohwa ngko'nji nowehwasi osopo wolantanoho. Ose ulimentisofoho.

⁶Fesitos Jelusalem nohumanto nom'ne sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihunetikeno sikuno aho hufa'u hopi'nonohinotikeno

memjaofahoningki hofiko Sisaliya'no umentohofofoho. I'mofapontifi mo'ningkanta Fesitos kako ango hungkuno ito'no melihwajiyo'ne somo nohumanto kako Poul waponi lonto lihwatimentisofoho. ⁷Lihwojahoningki Poul noswahoningki a'amu Jerusalem mta'ni pmmentohofohi sohwa Pouli'njopo nolohofontifi hungkuno tango'njo Poulimne'no limentohofofoho. Hofiko Poulimo wonyo imentohino hwasoho ko ulimentohofoso Fesitos kako hofikoe hungkuno somo ne motipe'mammentisofoho. ⁸Poul hofikimo aku ulimento, Ngko honingkano wonyo mmofe'njo hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe honingkano hungkunoso mtihupeso awonoho. Ngko Anituye ango engo somo wonyo imokiyoso awonoho. Hwe yofe engo'njo Sisa oso hwoe hungkunomo ngko hwotoho fiyoso awonoho.

⁹Ose ulahoningki Fesitos kako a'amu Juta sohwaro afofo umokumonto yonto Poulimo ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo ango Jerusalem sopo nosihwasi osopo jije hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingtaho.

¹⁰Ose ulohoningkahoningki Poul ulimento, Olo ango humale loso a'amu Loum sohware hungkuno ito'no meliwojiyo angofoho. Oso'no olo ango olo huhwo lohwo nje hungkuno ito'no mefoholofihwajiyo'ne angofoho. Kiko huno moi'wonoho. A'amu Juta somne'no wonyo mimmtohefoho.

¹¹Ngko wonyo honingkano imofonti'mntesi oso wonyo hiso'no kiko poyo pe'nyo ntifijoso hungkuno ane'njo nope'ni'mnesohilo. I oso'no oso hungkuno ntohofoso hwasyo'manji kiko hofikoe ahomo noho'nanisohotoho. Hwe yofe engo hwofilo'nnyo Sisa osohwo kako nje hungkuno upa'nono. Oso hiso'no ngko Loummne'no wawomne'no yohono.

¹²Ose ulahoningki Fesitos kakoe a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hnnontifi Poulimo ulimento, Kiko Sisamne'no jije hungkunomo upa'nono ntohino so'no e'wano. Sisafepono fiwano. Ose ulimentisofoho.

**Fesitos kako Poulimne'no
Akilipa sohomo ulimentisofoho.**

¹³Hwangku sohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Akilipa sohwo kako kakoe ape Mpenaisi oso'nji siko ango Sisaliya i'mofawenji Fesitosimo isamo uloho'mentisiyefoho. ¹⁴Siko ango Sisaliya humentaningki sikuno pi'ningo memjaofahoningki Fesitos Poulimne'no hungkuno ole lutihwamento, Poul impo'angomo humentaningki Felikis musihutofe'njo uliko'ma'mentisofoho.

¹⁵Ngko Jerusalem nosonji osopo nohumentaningko hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji ni'mantifi Poulimne'no ntontifi ntimentohofi, Kiko Poulimo ole uso, Jije wonyo imentohino so'no poyo pe'nyo. Ose uso. ¹⁶Ose ntahoningkofi ulimento, Nakwo a'amu Loum si'nwi oso yahino hiso ane'nwoho. Hwe fihwo a'amu nom'ne kakine'no hungkuno hi'njo sohwo kakoe simanopo malohofe'njo yihwosi oso hungkunoso majo'manji oso hwe sohomo tohino siki muyanehwono. O'o, a'amu sohwo nom'nehumne'no hungkuno hi'njo osohwo kakoe hungkuno ulahoningkuhwo'so'no hwe huhwo sohwo hungkuno aku ulososo oso honingkano wopingofoho. Ose ulimentohefoho.

¹⁷Hofiko ngko'nji pmmentihwone sohonta ngko mohontohumamentohofoho. O'o, mo'ningkanta ngko hungkunojo ango somo nohumanji Poulimne'no lihwatimentohefoho.

¹⁸Ngko ole syafihu'mentoho,

Hofiko Poulimne'no honingkano wonyo so'no ulantife'no yohofo. Ose syofisyahoningko hofiko nolikofohumantifi wonyo ne so'no mujo'njo imentohofoho. ¹⁹O'o, hofiko yoka ole wo'nnyo hwafoho. Poul hofikoe Anitumne'no honingkano songo iningkayo'ne tipema'mentiso so'nji hwe fiho kakoe yofe Jisas osohwo poyo pe'nimentiso so'nji oso'no yoka ulimentohofoho. Poul ulimento, Jisas songo humaho. ²⁰Oso'no ole syafihu'mentoho, Hungkuno hwapingo neso pipi syafihu'mnehono. Ose syafisyonji Poulimo ulohonimentoho, Nakwo ango Jerusalem sopo nosihwasi osopo jije hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingotaho. ²¹Ose ulahoningko Poul ntimento. O'o, ngko impo'angomo nohumahm'mo tifi hwe yofe engo hwofilo'nnyo Sisa osohwo nje hungkuno ito'no melonihwajonoho. Ose ntahoningki ngko nje a'amu impo'angomjo mokosyohumayo sohwo ulimentoho, Poul impo'angomo wohontohumano. Hwangku Sisamo uhwonyo'ne uhwatimonnoho. ²²Oso hungkunoso Akilipamo ulahoningki Akilipa ulimento, Olo hwe lohwoe hungkunoso upa'nimne'no yohono. Ose ulahoningki ulimento, Mo'ningkanta kiko upa'nyo.

²³Mo'ningkanta Akilipa'nji kakoe ape Mpenaisi'nji siko hwapife wokoso'njo wonyoangkafoso yahoningki hwe itokuso'njo a'amu yofe engo'njo sohwanji oso ango Sisaliya hwe engo sohwanji nopontifi Akilipa hiya'umo ipemotapontifi ango uhu'mokiyo sopo humentohofoho. Nuhu'mokahoningkofi Fesitos Poulimo utimotapife lihwatimentisofoho. ²⁴Nutimotopahoningkofi Fesitos ulimento, Hwe yofe engo'njo Akilipa sohwanji sekwo a'amu hopi'nono nakwo'njopo humalofo soku olo

hwe lohumo uhwonimno. A'amu Juta Jerusalem mta'ango so'nji oloponta'ango so'nji olo hwe lohumnne'no nje simanopo lohofontifi nto ntimentohofoho. Hofiko joho mohm'no ntimentohofi, Olo hwe lohwo kako songo mohumanehoho. ²⁵I oso'no kakoe honingkanomne'no hungkuno upa'nonji wonyo iyoso'no poyo pe'nyo'ne so'no motipema'mmentohefoho. I kako ntimento, Sisa nje hungkuno upa'nono. Oseso ngko hungkuno nano mtitofonji kako Sisafepono waweno ulimentohefoho. ²⁶Ngko Pouliye honingkano wonyo motipemaso'njo so'no ngko Sisamne'no iyoswo pipi mti'mokumnehono. Oso'no hwe yofe engo'njo Akilipa kiko'nji a'amu nom'ne humalofo soku ngko Poul sekwoe simanopo utimotapohono. Sekwo kakoe hungkuno upa'nifijo so'no ngko Sisamne'no iyoswo ifalifaliyo mti'mokumne so'no ntimno. ²⁷Ngko a'amu impo'ango mta'ningo sohwo Sisafepono uhwatimeso kakoe honingkano wonyomne'no iyoswo ifalifaliyo mamti'mokiyo'manji oso ngko yahino hopo'maho lohono. Ose ulimentisofoho.

Poul kakoe hungkuno Akilipa sohumo ulimentisofoho.

26 Akilipa Poulimo ulimento, Kiko jije hungkuno fiso. Ose ulahoningki Poul kakoe aho ho'nomanto kakoe hungkuno ulimentisofoho.

²Ole ulimento, Hwe engo Akilipa, nje hungkuno wakilimne so'no nje simeho wopingo nimo'ningkohoho. Oso hungkuno a'amu Jutaso ntimentohofoso asomo wakilimonne'no yohono. ³Kiko nakwo a'amu Juta so'nyuye yahino so'nji yo'mayo nakwo huno kengo kengo so'nji huno kiyohoho. Oso'no nje hungkuno sawemoso kiko hopi'nonohinomo ito'no upa'nyo.

⁴Ngko we'e sohwo'nnonjo sopo ³olohontajo so'nji yo'mayo yahino yiwo'ningkohe so'no a'amu Jutaso huno uyahoho. Ngko nje ango spono Jelusalem osoponohini humawo'ningkohefoho. Oso'no hofiko huno uyohoho. ⁵Hohonta ngko nohumanji ngko a'amu Falisi sohware honingkanomo ito'no iningkawo'nimote hwo'nyoho. Oso honingkanomo hiso tango we'e'njo'maho. Tango mikunimposofoho. Oso hiso'no hofiko huno uyohoho. Hofiko wokilano lifijo'manji olo hilo so'no wakilife. ⁶Yo'mayo Anitu neyakwosamo ulimentiso so'no nejapone so'no hontohumaleno. Olo hilo so'no hofiko ngkine'no hungkuno ho'nosyahoningkofi olopo lohokweno. ⁷Nakwo a'amu Juta temtitofu sife mta'ni hufa'u so'nwi Anitune'no imingo'nji sikuno'nji isamoyoka uliwo'ningkuhwonefoho. Hwapingoso yo'mayo Anitu neyakwosamo ulimentiso so'no ne imo'nyo so'no hontohumaleno. Oso'no hofiko ngkine'no hungkuno ho'nahumalofofoho. ⁸Sekwo a'amu Juta soku, Anitu a'amu poyo pe'nyo somo songo ulikafo so'no simeho hi'ntnnono muyoso peho'neto.

⁹Hohonta ngko huno ole syafihu'mentoho, Oso hwe Jisas Nasaletnnta'ango sohune'no hwotoho wahmonji imentohono. ¹⁰Ose syafisyonji ango Jelusalem sopo nohumanji ose imentohofoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa syoho ntapontifi nihwojahoningkofi ngko a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofu somo nokenji impo'angomo intofahumentohofoho. Oso a'amu hisomne'no a'amu nom'neso wope'nantifeho lahoningkofi ngko

eno ulimentohofoho. ¹¹Sikuno huhwo huhwi hofikoe tajo ango somo nohumentaningkofi ngko tohino umotefoho. Ole ulimentoho, Sekwo Jisasimo simeho uyoso foho'naopmno. Ose ulonji hofikine'no simano hintotohino nimningkahoningki ango hwaho kengopono a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohofu somo tohino uyimo lonji umentohofoho.

Poul Anituye a'amu ne imo'nimentiso so'no ulimentisofoho.
(Apousel sohware Syoho 9:3-19; 22:6-16)

¹²A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa iyoswo ntapontifi a'amu Jisasimo simeho uyiwo'ningkohofu somo tohino uyo'ne ango Ntomasikos osopono nihwatimentohofofoho. ¹³U, hwe engo sohwo, ngko honingkanomo nowentaningko hinjopo pomponaho engo ahwomo mta'ango lanihumentisofoho. Pomponaho hiloso mofehi'nyomo yakolo'nnyofoho. A'amu ngko'nji umentihwone sohwanji olo pomponaho hiloso uhwonimentihwonefoho. ¹⁴Ose uhwonontani hwahopo piwahu'mentihwonefoho. Ngko Hipilu mampaho upa'nimentoho, Soul, Soul, wonyo peho'no ntahofantokuno. Kiko sihu mampo'nnyo somo entofomahoji'manji kiko sihu wosakolo'nimonnoho. ¹⁵Ose ho'ningkahoningki ulohonimentoho, Hwe engo tihwosilo. Ose ulahoningko ntimento, Ngko Jisasi'nyoho. Kiko ngkimo wonyo nimokantokuno. ¹⁶Nolikafohoji filohofu. Nje syoho ntahofiyone kuhwosopo'mne so'no ku'mahono. Olo sikuno lomo yo'mayo uhwoningkino so'no a'amu nom'ne somo ulohoho. Oso'nji yo'mayo hwangu kitihwamne so'nji a'amumo

³26:4 Hohohonta Poul kako we'e humamentiso sohonta kako ango pone engo Tasas, hwaho Silisiya, humamentisofoho. (Sohe engo 22, honingkanomo we'e 3, somo uhwonyo.)

ulohoho. ¹⁷Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo wokuhwatimo. Hofiko kikine'no wokufonjano lifijoso wokufo'ma'monnoho. ¹⁸Ngko nokuhwaji'mo kiko hofikoe hunomo fiwolo'mokahoho. Hofiko Seteniye sikwo'mjohoso'mo humalofo somo nje pomponahopo fipemotapohoho. Hofiko Seteniye yokumpohn'nyo usikwajikujiki ngkiyepono wapife. Ngkimo simeho ntapifijoso hofikoe wonyo wae weeo'mo. Oso a'amu hiso'nji nom'ne a'amu'nji ngkimo simeho ntapefojo so'no hofiko Anitu mta'ni yo'mayo wopingo mapitnnefoho. Ose ntimentisofoho. Anitu kako'ne moi'wo nto uhwasopo'mentisofoho.

Poul kako Akilipa sohumo kakoe syoho'ne ulimentisofoho.

¹⁹U, hwe engo Akilipa sohwo, Olo hiloso ahwomo mta'ango ho'nimentiso so'no hwotoho mafe'njo imentohefoho. O'o, haloho'nohino imentohefoho. ²⁰Oso hungkuno hiso'no a'amu anga Ntomasikos humamotofo somo ulimentohefoho. Oso'pona'ango a'amu Jelusalem so'nji a'amu hwaho Jutiya hopi'nono humamotofo so'nji a'amu temtitofo kengo so'njimo Anituye hungkuno lutihwamentohefoho. Ole ulimentofo, Sekwo honingkano wonyomo hohujo ikenjaofikujiki Anitumne'no simeho fiwolo'mokumno. Honingkano wonyoangkafo'nohino utihwa'nyopo fiyimno. A'amu nom'neso sehonifijoso Anituye a'amu ne kuyoho woselantifeho. Ose ulimentohefoho. ²¹Oso hwapingo wo'nnyo so'no a'amu Jutaso Anituye anga engo somo aho nikentifi wofonjonisyantifi imentohofofoho. ²²I Anitu nifo'mawo'ningkahoningki olopo nolohofonji a'amu yofe engo ane so'nji sekwo yofe engo'njo sikunonjimo Anituye hungkuno selalokweno. Olo

hungkuno hiloso songo'maho. O'o Mousesi'nji a'amu nom'ne Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamotofo sohwanji hofiko nto limotofofoho. ²³Ole limotofo, Hwe ahwomo mta'ni nakwoe hwhahopo uhwatimentiso sohwo tohino engo nomahwosi poyo pe'ningkuhwosi apa'no songo likafone simo'mjo hweho. Oso hwe huhwo sohwo a'amu Juta so'nji a'amu temtitofo kengo so'njine'no Anituye honingkano hwasampene hweho. Ose nto limotofofoho.

Poul kako Akilipa sohumo Anituye honingkano tipemayo'ne'ento lutihwamentisofoho.

²⁴Poul ose ulontaningki Fesitos joho mohm'no ulimento, Poul kiko hwayo hohnjo hwasoho. Kiko huno pi'ningo engo tipemanji jije huno hwayo hohnjo imo'nimahanno hwasoho. ²⁵Ose ulahoningki Poul ulimento, Hwe engo Fesitos sohwo, ngko hwayo hohnjo hwoni'maho. Nje hungkuno nehopeho. Ngko huno'njo hwo'ni lohono. ²⁶Hwe yofe engo'nji Akilipa sohwo kako olo hilo so'no huno uyohoho. Oso'no iyoho manningkahoningki ulalokweno. Olo yo'mayo kilohe so'no Akilipa kakoe timo'nji haloho'njimo muyakolofefoho. Olo hiloso hiyaso'mo imo'nimentiso'maho. O'o, utihwa'nyopo imo'nimentisofoho. ²⁷Hwe engo Akilipa sohwo, kiko a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwafe hungkunomo simeho hi'ntnnono luyiwo'ningkino. Ngko huno niyohoho. Kiko uyiwo'ningkino.

²⁸Akilipa Pouliye hungkunomo hotiku lohofonto ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Jije hungkuno'nohino somo upa'nonji ngko Anituye a'amu ne imo'nyo so'no huno lakiyohoho.

²⁹Ose ulahoningki Poul ulimento, Ngko Anitumo olo'no jomo ulalokweno.

Kiko'nji a'amu nom'ne oloponjo nje hungkunomo upa'ningkohoho so'nji Anituye a'amu ne ngko pa'nyo umo'nife nningkohoho. I oso'no ngko impo'angomo humale hopaso oso ngkilaho nningkohoho. O'o, sekwo Anituye a'amu ne hmno'nimno.

³⁰Ose ulahoningki hwe yofe engo'njo Akilipa sohwo'nji Fesitos hwe hwaho mokosyohumayo sohwo'nji Akilipafe ape Mpenaisi'nji a'amu nom'ne humalofo sohwanji likofohumamentohofoho. ³¹Hofiko noswapontifi hnnimentohofi, Yo'mayo poyo pe'nyo so'no impo'angomo intofasiyo so'no olo hwe lohwo kako imentiso'maho. ³²Hwe engo Akilipa Fesitosimo ulimento, Poul kako Sisamne'no nje hungkuno upa'nono majo'njo yontentesi kiko nusikwajohotnnesohilo. Ose hnnimentohofoho.

**Poul kako yofayokinomo angou
Loum ne'no womentisofoho.**

27 Hofiko hwaho Itali'no yofayokinomo wekane'entifi hungkuno mtito'mentohoho so'no hofiko Pouli'nji a'amu nom'ne impo'ango mta'ango sohwanji hwe nom'ne yofe Juliyos oso hwoe ahomo ho'nahumentohofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo Sisafe a'amu itokuso'njo *wan hantilet* (100) sohwamo umokosyohumayo hweho. ²Nakwo yofayokino Atilamitiyom mta'ango somo kotasimentihwonefoho. Yofayokino homo somo hwaho Esiya wowano lahoningkofi nakwo'nji umentihwonefoho. Hwe fihwo yofe Alisitakos nakwo'nji umentihwonefoho. Kako hwaho Masetouniya angou Tesolounikanta'ango hweho. ³Mo'ningkanta nakwo angou Saitoun

ifohohosahumentihwonefoho. Juliyos kako Poulimne'no hitoho ulofahoningki Poulimo ulimento, Kiko jije a'amu olo ango lopo humamotofo so'nji fosyohumaho. Ose ulahoningki Pouliye a'amuso wopayo yo'mayoso Poulimo uyimentohofoho. ⁴Oso ango somta'ni nowekentaningkuhwoni ifofo engo ilojaofahoningki oso ifofo ilojao'mentiso sohosile ifofo engo'njo sohohtantani i'waho yontani ifofo we'e'njo sohohtantani hwaho we'e Saipilos sopo womentihwonefoho. ⁵Nowentani nakwo Sisaliya'nji mofone sopo mijomo nowekentani hwaho Lisiya angou Maila sopo i'mofapmmmentihwonefoho.

⁶Oso a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo yofayokino nom'ne Alekisantiliyanta'angoso Loum ne'no umne'ento tipema'mentisofoho. Notipemanto nakumo netimanto nehwojamentisofoho. ⁷Oso yofayokino homo somo nakwo nokotosontani nowentani sikuno pi'ningo hofohofahn'no umentihwonefoho. Hofiko syoho tohohmtno'njo engo yontifi nakwo angou Nitos mofone sopo i'mofapmmmentihwonefoho. Oso hopo sopo ifofo nomtihupmmfahoningki nakwo mayofoho. Oso'no nakwo oso hwaho we'e Kilit osohosili nowentani angou Salimoune uyakolo'mentihwonefoho. ⁸Oso hopo sopo hofiko syoho tohohmtno'njo engo yontifi nakwo hwaho Kilit momingo sopo womentihwonefoho. Nowentani nakwo mijo wopingo'njo sopo i'mofiwentani oso hopo sopo ole limotofoho. Mijo Wopingoponoho. Angou Laseya mofoneponoho.

⁹Oso nohumentaningkuhwoni sikuno pi'ningo memjaofahoningki sikuno nom'ne 'a'amu Juta wopayo

'27:9 Oso sikunosou Anitu A'amu Wonyo Wae Yafo'ne Imo'nimentisofoho. Oso soswo somo ifofo engo Miyo Engo Sa'njo Metiteleniyan sohohtantani lika'mentisofoho. Yofayokino hano miyo'njo imojofoho.

humaho humayo somo moi'wo imo'nimentisofoho. Osohonta mijo ayo nihu'no wonyo imo'nimentisofoho. Oso'no Poul kako a'amu yofayokino syoho'njo sohwo ulimento,¹⁰ Sekwo upa'nimno. Nakwo olohonta hano'manji, syoho tohohmtno'njo engo yihwasi yo'mayo hopi'nono wonyo umo'nimontonoho. Ho'yango'nji yofayokino'nnohino'maho. O'o, a'amu'nnonji wonyo umo'nimontonoho. Olo hilo so'no ngko huno niyohoho.¹¹ Ose ko lahoningki hwe a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo kako Pouliye hungkunomo haloho miyofoho. O'o, kako hwe yofayokino kilonjipe sohwo'nji hwe yofayokino kakwo'yohwo sohwo'nji sikoe hungkunomo tifi iningkamentisofoho.¹² Oso mijo wopingo hopo sopo ifoyo'nji ifoho engo'nji iyo sohonta yofayokino ito'no mofosyohumayo'njo yiwo'ningkisofoho. Oso hiso'no a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole mtito'mentohofi, nakwo olopo uliko'mano. Nakwo ango Finikis nowehwasi ifoyo'nji ifoho engo'nji iyo sohonta yamofa wofosyohumano. Ose mtito'mentohofofoho. Ango Finikis oso mijo wopingopo hwaho Kiliti'njoponoho. Ifofommne'no hiyasomnoho.

**Ifoho engo yonto mijo engo
yonto yofayokinomo
ho'noma'mentisofoho.**

¹³We'enepo ifoho posipo'nnyo imo'ningkahoningki hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Jefa wopingofoho. Hano wohwano. Ose lontifi hofiko sojo tango'njo mijo mta'ni ifiwosipemantifi nakwo hwaho Kiliti momingomnohini umentihwonefoho.¹⁴ We'enepo nowentanangkuhwoni ifoho mikunimposo hwaho Kilitnnta'ango pmentisofoho.¹⁵ Ifoho engo

sohwo nakwoe yofayokinomo fonjahoningki kilonjipe monto hopo mmo'nyo'njo yahoningki ifoho yofayokinomo motali'mo'mentisofoho.¹⁶ Nomotali'mofontaningki hwaho we'e kakoe yofe Kauta hohujo hohnta'ni umentihwonefoho. Hohujo hohnta'ni yofayokino nowentanangki nakwo oso yofayokino nom'ne we'e husimpemotawowo'ningkohofoso syoho tohohmtno'njo engo yontifi mokohusimpemantifi yofayokino engomo ho'nahumentohofofoho.¹⁷ Osohonta hofiko yofayokino engo sohomo mnangomo'mnohini impe swofapo'mentohofofoho. Yokumpohn'nyo intofomokosyohumayo'nefoho. Hofiko hwaho engo Apilika sojo'njo sopone'no iyoho uningkahoningki yofayokinomjo hwapife ifoho'ne'entifi pmpilipeehumentohofoso asomo peehoningki yofayokino mijopo mtapmmentisofoho.¹⁸ Ifoho'nji mijo yokino'nji nakumo ne'no ilojonemofahoningki mo'ningkanta nakwo ho'yango yofayokino mta'angoso mijomo ho'nomo'mosapmmentihwonefoho.¹⁹ Mo'ningkanta nom'ne sikuno sohomo hofiko yo'mayo yofayokinomjoso aho'nji mijomo mehu'meeo'mentohofofoho.²⁰ Sikuno pi'ningo engo somo mofehi'nyo'nji hntokwaliyo'nji muhwonyo'njo yontanangkuhwoni ifoho ne'no naloho'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo ole syafihu'mentihwoni, Nakwo angonepo m'mofayo'njo uyantanoho. O'o, nakwo mijomo poyo umo'nantanoho. Ose syafihu'mentihwonefoho.²¹ Sikuno pi'ningo engo a'amu sohwa wopayo manyo'njo yahoningkofi Poul hofiko'nji ajwo'mta'ni nolikafonto ulimento, Upa'nimno. Sekwo nje hungkunomo haloho yontifijontentesi nakwo Kilitnnta'ango muliko'maso'njo nesohilo. Nakwo olo

syoho tohohmtno'njo engo miyo'njo esohilo. Ho'yango yo'mayo moi'wo mmo'nyo'njo nesohilo. ²²I oso'no ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo iyoho seningkuhwoloho. A'amu sohwna'ni mape'nyofoho. I, yofayokino'nohino moi'wo imo'nnyofoho.

²³Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Kakine'no ngko hwo'nyoho. Ulohofiwon'ningkohe hwo'nyoho. Olo sikwo'miyo lomo hwe ahwomo mta'ango sohwo ngko'njopo nolohofonto, ²⁴ntimaho, Poul kiko iyoho kinyo'eno. Hwangku kiko Loumjo hwe engo Sisafe simanopo lohotne hwasoho. Anitu kako kikine'no hitoho ulofiwon'ningkiso so'no a'amu hopi'nono kiko'nji humalofo sohwa songo wohumantifeho. Ose ntimasofoho. ²⁵Oso'no sekwo iyoho senyo'eno. Olo hungkuno hiloso Anitu ntimasoso ne imo'nyo so'no ngko simeho uyohono. ²⁶I simo'mo ifofo nakwoe yofayokinomo motole'mofihwosi sojopo wonyo umo'nimontonoho. Ose ulimentisofoho.

²⁷Sikuno aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni osofosofahu'no memjofahoningki nakwo Mijo Ayo Engo Sa'njo Metiteleniyan sopo mtawomentihwonefoho. Oso sikwo'miyo somo kuntoliyopo a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole syafihu'mentohofi, Hwaho we'e mofoneponoho. ²⁸Ose syafisyontifi hofiko mijomo impe yamofo yamofo humomjimihwofofoho. Humomjimihwofoso uhwonimentohofoso mitipongo kengomo'mo, *fouti* (40) *mita*, uhwonontifi we'enehwo nowentifi apa'no humomjimihwofofoho. Osopo nuhwonontifi mitipongo we'e hopaponoho, *teti* (30) *mita*. ²⁹Ose uhwonimentohofoso hofiko iyoho uningkahoningki syafihu'mentohofi, Nakwo sojo'njopo i'mofiwanehontifi

sojo osofosofahu'nohino tango'njo engoso yofayokino hano miyo'njo'ne mijomo intofuyoho'mokumentohofofoho. Ose yontifi hofiko mofehi'nyo komo'no wosi'mofapono lontifi aho ku'mokumentohofofoho.

³⁰A'amu fehohnjo yofayokino syoho'njo sohwa hofiko ole syafihu'mentohofi, Nakwo yofayokino we'e so'njo a'amu sohwo uhwojano lontifi hofiko yofayokino we'e somo impe hiyanno syofiyoho'mokumentohofofoho. Ose yontifi hwasyo hungkuno ulimentohofi, Nakwo sojo tango'njo yofayokino simano hohnta'ni untofuyoho'mokano. ³¹Ose ulahoningkofi Poul a'amu itokuso'njo sohwanji hwe mokosyohumayo sohwo'njimo ulimento, Oso a'amu sohwa yofayokinomo mohumayo'njo ifijo'manji nakwo hopi'nono poyo wope'nantanoho. ³²Ose ulahoningki a'amu itokuso'njo sohwa hofiko yofayokino we'e somo impe hotito lohofontifi mijomo uyoho'mokumentohofofoho.

³³Mofehi'nyo we'enepi wosapmmonto yahoningki Poul a'amu hopi'nonohino sohwo wosopayo nyo'ne yokumpohn'nyo ulimentisofoho. Ole ulimento, Sikuno aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni osofosofahu'no nakwo wopayo manyo'njo humentaningkuhwoni memjona'maso hwona'nyoho. ³⁴Oso'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo wopayo'manji fohu'memapmno. Oso yokumpohn'nyo wosemokosyohumano. Upa'nimno. Nakwo hopi'nono ito'no wofosyohumantanoho. ³⁵Ose ulonto kako wopayo nomanto, hofikoe simanopo Anitumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso kutikujo lohofonto kako simo'mo nimentisofoho. ³⁶Oseso hwe hopi'nono nuhwonontifi simeho

wopingo umo'ningkahoningki hofiko wopayo hu'mema'mentohofofoho. ³⁷Nakwo yofayokinomo humalohwone sohwna'ni tu hantilet sefenti-sikis (276) hwona'nyoho. ³⁸Hofiko wopayo moi'wo nonontifi yofayokino nohayo imo'nyo so'no ho'yango nom'ne singkume pa'nyoso mijomo meho'nao'mentohofofoho.

Yofayokino wonyo imo'nimentisofoho.

³⁹Mofehi'nyo si'mofopahoningki hwahopo uhwonontifi limentohofi, Olo hwaho hopo sopo nakwo huno monayoponoho. Ose lontifi uhwonimentohofoso mijo wopingopo sojo ane wosoho'nohino sopo uhwonontifi osopo ufohohososyano limentohofofoho. ⁴⁰Hofiko sojo yofayokino hano miyo'njo'ne intofahinyoso sihu hotitofontifi niyu'nahone mijomo uyoho'mokumentohofofoho. Ose yontifi hofiko impe hohonta kilonjipe somo intofahumentohofoso italo'mentohofofoho. Hwapife ifofo'ne fisojwaofontifi yofayokino hwahopone'no umentohofofoho. ⁴¹Yofayokino nowento wosoho'nji sojo'njopo hntoleho hnta'ni fokotofomanto ifofo engo'nji mijo engo'nji hohujo hohnta'ni fonjahoningki yofayokino ajwopo mtihupo'mentisofoho. ⁴²A'amu itokuso'njo sohwa huno syafihu'mentohofi, A'amu impo'angomjo sohwa mijopo pifijoso hiyaso le'mopitnnoho, nakwo wofonjano. ⁴³Ose syofisyahoningkofi hwe a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo Poulimo ufo'ma'mo lonto ulimento, A'amu sohwamo nofonjikutoho. Sekwo a'amu mijomno huno'njo sohwasu sekwo simo'mo nolikofaofikuji femoyamno. ⁴⁴A'amu nom'ne sohwasu sekwo tifi iyofeejo yofayokino mta'ango nomafikuji nomtawekuji fifohohosahumno. Ose

ulahoningki nakwo kakoe hungkunomo haloho'no yontani hwahonepo ito'no i'mofamentihwonefoho.

Ango Malita sopo Poul humamentisofoho.

28 Nakwo hwaho hopo sopo ito'no i'mofiwentani hwaho hiso yofe Malitayoho upa'nimentihwonefoho. ²A'amu oso hwaho sopo humamotofoso nakumo wopingo nefo'ma'mentohofofoho. Ifoyo syahoningki kwongkwongo nesahoningki hofikoe a'apaho toho umokinife lontifi toho nakumne'no enantohmmentohofofoho. ³Poul kako toho nomanto mefontaningki homa toho uhu'ningkahoningki toho mta'ni noswaponto Pouliye ahomo toho lo'mentisofoho. ⁴A'amu hopo sopo humamotofoso homa Pouliye ahomo lojjwosyowahoningki uhwonontifi limentohofi, Olo hwe lohwo a'amumo fonjahumasohwolikeno. Kako mijomo poyo mape'nyoso'ne homa toho ulokwoho. A'amumo fonjasiyo so'no poyo pe'nyoso wopingofoho. Wape'nimtonoho. ⁵Ose lahoningkofi Poul homa tohomo ilojaefonto kakoe a'apaho wonyo mmo'nimmentisofoho. ⁶A'amuso Poul poyo pe'nyo so'no hontohumantifi syafihu'mentohofi kakoe aho engo kahwoso'no nopihwasu wape'nimtonoho. Oseso hofiko wonyopi hontohumantifi Poul wopingo humentaningki uhwonontifi limentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitu pa'nyo hweho. Ose limentohofofoho. ⁷Oso hwaho nakwo i'mofapmmmentihwone sopo hwe hwaho hopi'nonohino mokosyohumayo sohwo kakoe hwahoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Papiliyasiyoho. Kako kakoe angomo nomenehumajonto osopo wopingo nelohofahoningki sikuno hufa'u sihune humamentihwonefoho. ⁸Papiliyasiye kaningkwowho mnokino'njohwo

humamentisofoho. Kakoe a'apaho tohohmtno'njo iyoho aswo'njoho. Oseso Poul kako'njopo nowento mnokinopo aho kisusyonto Anitumo jomo ulonto wopingo umokumentisofoho. ⁹Ose yahoningki a'amu hwahohopo sopo humamotofoso nuhwonontifi a'amu hopi'nono mnokino'njoso nopahoningkofi Poul a'amu hisomowopingo umokumentisofoho.

**Poul Molitanta'ango sohwo
Loum i'mofamentisofoho.**

¹⁰⁻¹¹Oso hiso'no hofiko wopingo'nohini naloho'mentohofofoho. Oso hwahohopo sopo nohumentaningkuhwone hamno hufa'u sihune neyakolo'mentisofoho. Uliko'ma'mentihwone sohonta nakwo yo'mayo umofonyo iyoso a'amu hiso hofiko yofayokinomo hu'meehumentohofofoho. Oso yofayokino hiso ifofo engo so'no oso hwahohopo sopo hontohumamentohofofoho. Oso yofayokino somo nokotosontani umentihwonefoho. Yofayokinoso angolekisantilyianta'angofoho. Hntole hohnta'ni anitu pa'nyo huyo'mango hufa'u'njoponoho. Susiye hwomu hwa'uye huyo'mangofoho. ¹²Nowekentani angosilakiyus i'mofopontani osopo sikuno hufa'u sihune humamentihwonefoho. ¹³Oso pnta'ni nuliko'mentani nowentani angolejiyom i'mofapmentihwonefoho. Mo'ningkanta ifofo hohujo hohnta'ni sopahoningki sikuno hufa'u memjaofahoningki nakwo angoputeyouli i'mofapmentihwonefoho. ¹⁴I'mofopontani osopo a'amu Jisasimo iningkamotofo somo tipemahoningkuhwoni nalimentohofisekwo nakwo'nji fosyohumamno. Ose nelahoningkofi Sante anga'no neyokolofahoningki nakwo angoloummne'no honingkanomoumentihwonefoho. ¹⁵A'amu Jisasimo

iningkamotofo Loum mta'angoso nakwo sopontaningkuhwoni nupa'nontifi hofiko pikwato lohofontifi angopiyos wopayo mpe yiwo'ningkohofango Ango Fosyowe Hufa'u Sihune'njosopo swo'nimentihwonefoho. Poul a'amu somo nuhwononto Anitumo isamayoka ulonto simeho wopingoumo'nimentisofoho.

¹⁶Nakwo angoloum i'mofopahoningkuhwoni a'amu Loum mokosyohumayo sohwa nalimentohofipoul kako'ne angotipemahwosiwohumano. Hwe itokuso'njofihwo uhwontohumayo'ne kako'nji wahumuyo. Ose nalimentohofofoho.

**Ango Loum sopo Poul Anituye
hungkuno lutihwamentisofoho.**

¹⁷Sikuno hufa'u sihune memjaofahoningki Poul a'amu Jutafe hwe engo sohwanne'no joho ulahoningki hofiko nuhu'mokahoningkofi Poul ulimento, U, Nje tatohwosafo. Ngko nakwoe a'amu Juta somo wonyommokiyo hwo'nyoho. Neyakwosafe honingkano hungkunomo hwotohoma fiyo hwo'nyoho. I a'amu Juta angojelusalem sopo ngkimo impe siki nfontifi a'amu Loum sohwafe ahopoho'nanihumentohofofoho. ¹⁸A'amu Loumiso nje hungkunomo nupa'nontifihnnimentohofi, oso honingkanosopoye pe'nyo'ne'maho. Oso'no hofikononisikwojane'entifi, ¹⁹a'amu Jutaso nakwolaho limentohofofoho. Oso'no nom'ne honingkano ane so'no hwe engo Sisa nje hungkunomo wonipa'nonolimentohefoho. Ngko nje a'amu Juta somo hungkuno nom'ne mujohwo'nyoho. ²⁰Oso hwapingo hiso'no sekune'no joho selohono. Ngko sekumosehoni'mo hungkuno wosejapmne'no yohono. Nakwo a'amu Isilael so'nyueneyakwosa hwe ahwomo mta'angosohumne'no hontohumamotofofoho.

Oso hwe huhwo sohwo nto pmentiso so'no simeho uyalokweno. Oso hiso'no olo impe hiloso ngkimo kenisyohumaho.

²¹Ose ulahoningki ulimentohofi, A'amu Jutiyanta'angoso jije hungkuno so'no nakune'no iyoswo mamti'mokumentohofohofi. A'amu Jutaso mapiyontifi kikumne'no hungkuno malonetihwamentohofohofi.

²²I oso'no a'amu Jisasimo iningkamotofo somne'no a'amu fihwa ango hopo hopo wonyoponoho liwo'ningkohofi so'no nakwo jije hungkuno jije mango mta'ni wokupo'nano.

²³Ose lontifi oso hiso'no sikuno ho'nahumentohofohofi. Oso sikuno homo somo a'amu pi'ningo engo ango Poul humawo'ningkiso spono pmentohofohofi. Poul Anitu nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne lutihwamentisohofi. Hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifitne'ento Mousesiye honingkano hungkuno'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohware hungkuno ntne mta'ango Jisasimne'no lutihwamentisohofi. Oso hungkunoso imingo mta'angoso ne'no lontaningki mofehi'nyo ningku'nimentisohofi.

²⁴Oso hungkunoso a'amu fehohnjo sohwa nupa'nontifi simeho hi'ntnnono umentohofohofi. A'amu fehohnjo simeho hi'ntnnono muyohofi. ²⁵Oso'no hofiko hungkuno kengo kengo hningkahoningkofi Poul ulimento Anituye Towahuno Wopingo hohontajo hwe Aisaiya sohomo hungkuno uyahoningki neyakwosamo hungkuno nehopi ole ulimento,

²⁶Kiko oso a'amu nontifepono uhuji ole uso, Sekwo hungkuno upa'ningkuji hwapingo neso mupa'nifitnehofi.

Sekwo yo'mayo nuhwoningkuji neso muhwonifitnnohofi. Ose uso.

²⁷Anitu Aisaiyamo ulimento, Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho. Hofikoe haloho pujomokosyohumunimentohofohofi. Hofiko timo pijiyon'nyohofi.

Ose miyo'njo yontifjontentesi ito'no nuhwoningkutnesohilo.

Hofiko haloho mapujomokosyohumunyo'njo yontifjontentesi nupa'ningkutnesohilo.

Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.

Hofiko ikenjaofikuji ngkiyepono pontifjontentesi ngko wopingo umokumnesohilo.

Aisaiya ose mti'mokumentisohofi.

²⁸Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Sekwo upa'nimno. Olo hungkunoso Anitu a'amufe wonyo wae yaofihwosi kakoe a'amu ne umokiyo so'no olohonta a'amu temtitofi kengo somne'no nto lihwajimaho. Hofiko nupa'ningkuji tifi uningkafe.

²⁹Ose ulahoningki a'amu Jutaso nohumpentifi hungkuno ikujoho hopa hnnimentohofohofi.

³⁰Soswo hufa'u uyokolofontaningki Poul oso ango sopo humamentisohofi. Ango kakwo'yohwo sohomo hamniyoho uyiwo'nimentisohofi. Nohumanto a'amu kakimo jomo u'mahoningkofi wopingo uloho'mojohofi.

³¹Poul a'amu somo Anitu yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'njo hwe engo Jisas Kilais ntnne'no hungkuno lutihwamojohofi. Kako hungkuno yokumpohn'nyo ulahoningki hwe nom'nehwo mopijumo'mmentisohofi.

Hungkuno osohopeho. Ngko Luki'ni mti'mokohono.

Loum

*Olo Iyoswo loso Poul A'amu
Loumne'no Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Loumjo somne'no mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso hwapingo neso peho'ne mti'momumentisoto. Hwapingo neso olenoho. Poul Loum i'mofawento ango Loum sponjo tajo ango somo uhwonimentisofoho. Oso hohosohonta Poul kakoe hunoso olenoho. A'amu Jisasimo iningkunyo Loumjoso kakimo ufu'mafikujono kako hwaho Sipep sopone'no wasimo lonto imentiso sone'no mti'mokumentisofoho. Antiyoukinjo tajo ango somta'ni nifo'mahoningkofi kako Anituye hungkuno liku'meefo syohoso Ngkolesiya yone'entifi uhwajimentohofofoho. Hiso Ngkolesiyane'nohini uhwajimentohofomaho. O'o, ango'meemne huhumo uhwajimentohofofoho. Esiya'ne hungkuno motasone'entifi tajo ango Efesosinjo a'amuso kakimo ufo'ma'mentohofofoho. Osoponta'angoso hwaho Ngkilikine'no hungkuno motasone'entifi Koulinjo tafo ango somjo a'amuso ufo'ma'mentohofofoho. Oso'no Poul kakoe hunoso olenoho. Tajo ango Loumjo a'amuso nonifo'mafikujono ngko Anituye hungkuno liku'meefo syoho uyimo. Ose syafihu'mentisofoho. Poul ango Koulin humanto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo Loum lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Anituye yahino wopingoso simeho hi'ntnnonohino mta'ni i'mofapinyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwapingoso Loum

sohe engo 1 honingkano we'e 17. Osopo weho.) Olo iyoswo Loumne loso a'mu Jisasimo iningkunyo kakoe yofe Fipi osimo ango Loum motayo'ne uyahotimentisofoho.

Hungkuno hwapingo homo lomjoso nakwo huno wonayono. Anitu mta'ango yahino wopingoso womano lihwasim'nanji nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyihwasi womantonoho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloho atofa lihwasim tifi uningkohwano.

Poul kako Anituye hungkuno liku'mofa syoho hwapingo imentisofoho.

1 Nje a'amu ango Loummjo humalofo soku, ngko Pouli'ni Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyi sohwo'ni sekune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Anitu kako kakoe hungkuno a'amumo liku'mofa (*apousel*) syoho'ne nihwosopo'mentiso sohwo'ni ngko Anituye hungkuno wopingo liku'mofalokweno.

²Nihu'no hohonta Anitu kakoe a'amu sohwo'ni kako kakoe hungkuno wopingo uyahoningki hofiko a'amumo nolutihwantifi hofiko iyoswomo ifalifaliyo mti'mokumentohofofoho.

³Hungkuno wopingo hiso Anituye hwomu Jisas Kilaisimne'no yoloho nalinyofoho. Anituye hwomu Jisas Kilais sohwo'ni kako Ntefitiye temtifo somta'ni kako a'amu imo'nimentisofoho. ⁴Oso imo'nimentiso huhwo sohwo'ni kako poyo imo'ningkahoningki Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji Jisas Kilaisimo apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Jisas Kilais kako honingkano wonyo nihu'no ane hweho. Kako Anituye Hwomu Ne hweho. ⁵Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako yo'mayo wopingoso nakumo naloho'mentiso so'no Anitu kako a'amu honingkano wonyo'njo

somme'no hitoho ulofahoningki kakoe hungkuno liku'mofo (*apouse*) syohoso ntapmmmentisofoho. Nontopahoningki nje simeho wopingo'nji syoho hiso yontaningko a'amu angomeemjoso hofiko Anituye hungkunomo upo'nalokwofo. Oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyikuji tifi iningkafitne'ento syoho hiso ntapmmmentisofoho. Oseso a'amu pi'ningo engo hofiko Kilaisiye yofe engo woho'nomantifeho. ⁶I sekwo a'amu temtitofo kengo mta'ango angou Loum humalofo soku Jisas Kilais kako'nji makotiku'nyo'ne johoh selahoningki osomo sekwo tifi iningkowalokwofo.

⁷Oso'no sekwo a'amu Loum soku, Anitu sekumo simeho wopingo sejopalokunjoso kakoe mehomi ne imo'nyo'ne sehwasopo'mentisoso sekumne'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Nangingkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

**Poul kako a'amu angou Loum
humalofo somo uhwonyo
so'no umo'ningkohoho.**

⁸Simo'mo ngko olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu angomeemjoso hofiko sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyakolokwofo so'no hnnalokwofo. Ngko ose upa'nonji Jisas Kilais kako wopingo seloho'mentiso so'no ngko Anitumo isamayoka ulalokweno. ⁹Ngko Anituye hwomu sohwoe syoho so'no hi nimo'ningkaningki kakoe syoho ulohofiyo sohwo'ni kakoe hungkuno wopingo lutihwalokweno. Oso'no Anitu kako ngkimo nohoniwo'ningkiso sohwo olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Sikuno huhwo huhwi

ngko kakimo jomo uliwo'ningkohe sohonta ngko sekumne'no jomo uliwo'ningkohe hwo'nyoho. ¹⁰Ngko Mpohumo ulontneso ole, Ngko angou Loummne'no wawomne'no yohono. Kiko eno ntohoji ngkimo honingkanohmmofonihwajo. Ose uliwo'ningkohefoho. ¹¹Ou, nehopi. Ngko sekumo wasehonimonne'no yohono. Anituye Towahuno Wopingo sohwo ngkimo yo'mayoso ntapmmmentisoso wosejapmmonne'no yohono. Oso hiso sekwoe huyo'mangomo yokumpohn'nyo sesosofitofonefoho. ¹²Ngko sekumo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo sehoni'mo oso hiso ngkimo yokumpohn'nyo wanisosofito'montonoho. Oso'no sekwo nje simeho hi'ntnnono uyo somo nohoningkuji oso hiso sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho. Oso'no nakwo ufo'mo'nantanoho. ¹³Nje a'amu soku, sekwo olo so'no huno fisya'fihupmno. Sikuno engolopohamo ngko sekumo wose'ma'monji imote hwo'nyoho. Ngko Anituye hungkuno selahoni'mo a'amu temtitofo kengo kengo nom'ne somo ulahoningko hofiko Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono umentohoho hopa sekwo simeho uyife nningkohoho. Sekwo ose ifijo'manji nje syohoso ne umo'nimontonoho. Ose ko nimo'ningkisoso honingkanosopiku'naweho. ¹⁴Anitu ngkimo a'amu hopi'nonohino somo kakoe hungkuno liku'mofo'ne syoho ntapmmmentiso so'no a'amu Ngkilik so'nji a'amu temtitofo kengo nom'ne so'nji a'amu atofojone huno'njo so'nji a'amu huno ane'njo so'nji osomo kakoe hungkuno wolutihwamne'no yohono. ¹⁵Sekwo a'amu Loum humalofo hokune'no Anituye hungkuno sejo'ne nimo'ningkahonjo'no humaleno.

**Anituye hungkuno
yokumpohn'nyo neso olenoho.**

¹⁶Ngko Anituye hungkuno sejo'ne wonimango monningkiyohoho. Hwapingoso olo hungkuno wopingo hiso Anituye yokumpohn'nyo hi'njoso a'amufe yahino wonyo somta'ni isihutofomayo'ne hwapingofoho. Hungkuno loso simo'mo a'amu Juta somnefoho. Osopo a'amu temtifofo kengo mta'ango somnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnno uyikujo'no Anitu oso a'amu homo somo asomo utimanefoho. Kako hofikoe honingkano wonyo somta'ni isihutofomanefoho. ¹⁷Anituye hungkunoso a'amu ne imo'nyo'ne yahino utihwa'nyopo lonetihwalofoho. Nakwo Jisas Kilaisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Anitu kako nakumo ole wonalimontonoho. Sekwo nje mehomi ne kuyoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohoho sohwa ole nalimentohofi, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohomo ole ulalofi, Kiko nje mehomi ne hwosoho. Kiko honingkano wopingo'njo hwosoho. Ose ulalofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako songo ne'no nohumantihwone hweho.

**A'amu Anitu kakine'no hohujo
ikinjamo'nnyo somne'no
simeho tohino umnalofoho.**

¹⁸Nakwo huno ole nayohoho. A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoso hofikoe honingkano wonyo iyoso'no Anitu ahwomomo humaso sohwo simeho tohino umnalofoho. Hwapingoso hofikoe honingkano wonyoso Anituye hungkuno ne'njo somo hano pijwasyiwo'ningkohofofoho. ¹⁹A'amu hiso hofiko nakwo Anitumne'no huno

wopingo wonayono likuji'manji hofiko huno wopingo wotipemantifeho. Hwapingoso Anitu kakoe yahinoso kako ujo nto ehontojwohumaho. Yo'mayoso hiyaso'mo mauyoho. Oseso a'amu Anituye hungkunomo hwotoho feso sohomo Anitu kako tohino engo uyimontonoho. ²⁰Yo'mayo Anitu mti'mokumentiso somo a'amu hohonta uhwonimotofoto so'nji olohontajo so'nji uhwonimopiwo'ningkuhwonefoho.

Osomo nuhwo'ningkuhwasi nakwo Anitu ne sohomo muhwonyo'njo ko ihwasi nakwo kakoe yahino so'no huno ole nayonefoho. Anitu kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyoso ne'no nowentihwonefoho. Kako honingkano wonyo nihu'no ane hweho. Oso hiso'no kako Anitu ne hweho. A'amu hofiko Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo ikujo'no Anitu kako tohino engo uyoso sohonta hofiko hungkuno anefoho. O'o, hofikoe syohofoho.

²¹Hwapingoso hofiko Anitumne'no huno ko uyonteso hofiko kakine'no huno nto'no mosyafisiyo'njo yontifi Anitu yo'mayo wopingo ulohofiwo'ningkiso so'no kakoe yofe moho'nomayo'njo yontifi isamayoka mujo'njo iwo'ningkohofofoho. Oso'no hofikoe huno ilo'nnyo'njo humantifi hofiko omomonnyofoho. Sikwo'mjoho'mo humawo'ningkohofofoho. ²²Hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi nakwo huno'nji'nwoho. Hwasyo hnnontifeso hwapingoso hofikoe hunoso sojo pa'nyo'njofoho. ²³Hofiko Anitu mape'nyo'njo songo ne'no humayo sohwoe yofe engo somo hohujo ikinjaofontifi hofiko hwahoponjo a'amufe huyo'mango'nji tongo yihufo homa osohwafe huyo'mango mti'mokuhumajontifi osomo hwomtame uloho'motofofoho.

**Yahino wonyo kengo
kengoso olenoho.**

²⁴ A'amu Anitumo hohujo ikinjaofiwo'ningkohoho so'no Anitu kako hofikimo nuliko'mahoningki hofiko yo'mayo yahino wonyoso hofikoe simeho umo lonteso yahoningki osomo iningkawowo'ningkohofoho. Oso'no hofiko kifosyoho yahino loho'nontifi hofikoe a'apahomo wonyo imokiniwo'ningkohofoho. ²⁵ Oso a'amu ose sohwa hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjaofontifi hofiko hungkuno hwasyo somo iningkawowo'ningkohofihwafoho. Anitu kako yo'mayo hwapingo ne'njo sohumne'no huno mosyafisiyo'njo yontifi Anitu kako yo'mayo mti'mokumentiso somne'no hwomtame ulohofontifi osomo iningkawowo'ningkohofoho. I nakwo a'amu hn'nwi Anituye yofe engo somo engolopohamo woho'nomehwano. Olo hungkuno loso nehopeho.

²⁶ A'amu Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi yahino wonyo ne'no iwo'ningkohoho so'no Anitu nuliko'mahoningki hofiko yahino wonyo nihu'nahone iwo'ningkohofoho. Moya'mi sofa hofiko hwehwanji nto'no mohumayo'njo yontifi hofikoe simehoso nom'ne famne'no fefoyo umosiyahoningki hofiko nom'ne moya'mi sofanji yahino wonyo loho'niwo'ningkohofafoho. ²⁷ Hwe huhwanji hofiko hofikoe ape'nji nto'no mohumayo'njo yontifi hofikoe simehoso nom'ne hwe sohwanne'no fefoyo umosiyahoningki hofiko kifosyoho loho'niwo'ningkohofihwafoho. A'amu hofiko oso yahino wonyo hiso yontifi hofiko wonimango munyofoho. Oso yahino wonyo hiso hofikoe a'apaho hofikoe huno osomo wonyo umokinimontonoho.

²⁸ A'amu hiso hofiko Anitumo hohujo ikinjaofontifi hnnimentohofi, Anitumne'no huno syafisiyoso peho'neto. Yo'mingo'maho. Ose yahoningkofi Anitu ulimento, E'wano. Sekwo sekwoe huno wonyo somnohini hmningkamno. Ose ulahoningki hofiko yo'mayo yahino wonyo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso iwo'ningkohofoho. ²⁹ Ose yontifi yo'mayo yahino wonyo pisakino'njoso yontifi nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'ningkahoningki nom'nemo wonyo ulohofiwo'ningkohofoho. Nom'ne yahinoso olenoho. A'amu wopingo humalofo somne'no simeho tohino umniwo'ningkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu somo fonjasyiwo'ningkohofoho. Yoka hnnontifi ikujoho fongkiniwo'ningkohofoho. Hwasyo hungkuno lontifi nom'ne a'amumne'no huno wonyo syafisiyo'ningkohofoho. Oso'nji nom'ne a'amu somo wonyo umokuwo'ningkohofoho. Oso hofikoe yo'mayo wonyo hiso hofikimo nihu'no toyo yamo'nnyofoho. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sitofa uliwo'ningkohofoho. ³⁰ Hofiko a'amufe yofe wonyo umokuwo'ningkohofoho. Hofiko Anitumo simeho wonyo uyontifi mangohwa imo'niwo'ningkohofoho. Hofiko mango engo lontifi yokumpohn'nyo imo'niwo'ningkohofoho. Ose yontifi hofikoe yofemnohini ho'noma'niwo'ningkohofoho. Hofiko nom'ne yahino wonyo songo tipemantifi osomo iwo'ningkohofoho. Ose yontifi hofiko kaningkwowho ya'yue hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoho. ³¹ Hofiko huno anefoho. Yo'mayo hungkuno lontifeso oso hungkuno hiso ne mmo'nyofoho. Oso hofiko hofikoe a'amu afa ne somne'no simeho muiyo'ningkiyohoho. Nom'ne somne'no hitoho mulofefoho. ³² Anituye honingkano hungkunoso olenoho.

A'amu oso yahino ose iwo'ningkisoso kako nope'ningkuhwosi kako tohino engo manefoho. Anituye hungkuno ose naliwo'ningkisofoho. A'amu hiso hofiko hungkuno homo somo huno ko uyahoningki hofiko yahino wonyoso ne'no iwo'ningkohofoho. Oso'nohini'maho. O'o, a'amu hiso hofiko a'amu yahino wonyo'njo so'nji yajopohi'nontifi iwo'ningkohofoho sofe yofe hi ho'nomawo'ningkohofoho.

A'amufe honingkano wonyo somo ikwolofu yahinoso Anitu ito'no mihwajiwu'ningkiso hweho.

2 I, nje a'amu soku, oso yahino wonyo hiso'no seloheso sekwo huno ole so'no fisyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho eso uliwo'ningkohofoho. Oso hungkunoso sekwo anga'no anga'nohino sokune'no selalokweno. Sekwo hokunonji honingkano wonyo'njo kuyoho. Oso'no sekwo wonyo kuyoho ulalokwofoso hofiko'nohini'maho. O'o, sekwo hokunonjoho. Yo'mayo hofiko yiwo'ningkohofoso sekwo hokunonji yalokwofo. Oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no hungkuno ane kuyoho. ²Nakwo huno ole nayohi, Anitu kako a'amu honingkano wonyo'njo sofe wonyo somne'no tohino uyo yahinoso nto'nohinoho. ³Nje a'amu soku, nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho ulalokwofoso oso wonyo iwo'ningkohofoho hiso sekwo hokunonji ifijo so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo, Anitu kako nom'ne a'amu somo tohino uyoso sohonta kako ngkimo tohino montaponehoho. Ose losyofisyalokwofo. ⁴I, Anitu kako ngkimo simeho wopingo ntapiwo'ningkiso so'no kako nje honingkano wonyo somne'no tohino komo'no montaponehoho. Oso'no olo honingkano wonyo homo somo

ne'no umonnoho. Kiko huno ose losyofisyalokuno. I kiko olo so'no huno makiyotaho. Anitu kako tohino komo'no mokijape hwapingoso kiko jije honingkano wonyoso hohujo ikinjaofohoji kakoe yahino wopingo somo iningkayo so'no umo'ningkahoningki kohontohumaho. Kiko huno ose makiyotaho. ⁵Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no yokumpohn'nyo imo'nontifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'ningkohofoho kuyoho. Jije wonyo hiso engo mihu'mokalokuno. A'amufe honingkano wonyo somne'no Anitu kakoe simeho tohino umnalokunjo so'no oso sikuno sekwoe honingkano wonyo somne'no hungkuno ikwolopijo sohonta tohino engo mapitnnefoho. Oso yahino hiso ito'nohinoho. ⁶Oso Sikuno Engo homo somo Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo yahino nakwo ihwaso so'no yano nalofiyonefoho. ⁷A'amu fehohnjoso hofiko Anitu'nji ango wopingo sopone'no humane'entifi hofiko Anitu wopingo kuyoho nalone'entifi honingkano wopingo somo iningkowalokwofo. Oso a'amu somo Anitu kako ango songo ne'no humayo'neso uyonefoho. ⁸A'amu fehohnjoso hofiko huno hofikine'no syafihu'nontifi hofiko Anituye hungkuno ne'njo somo hwotoho fentifi honingkano wonyo somo iningkawowo'ningkohofoho somne'no Anitu kako simeho tohino umningkuhwoso'no tohino engo uyimontonoho. ⁹A'amu hopi'nono honingkano wonyo'njo somo yo'mayo yo'mayo tango u'ma'montonoho. A'amu Juta Anituye hungkuno simo'mo upa'nimentohoho so'nji temtitoho kengo kengo so'nji tango mapitnnefoho. ¹⁰I, a'amu honingkano wopingo iwo'ningkohofoho somne'no Anitu kako wopingo kuyoho ulihwosi yofe

engo uyihwosi hofikoe simeho somo pompengo ufisyimo'montonoho. A'amu Juta so'nji temtitofo kengo kengo somne'no. ¹¹Ou, Anitu kako a'amufe yofe engo so'no temtitofo so'no huno mosyafisiyo'njo iwo'ningkisofoho. O'o, a'amufe yahino somnohini uhwonoteso wopingo'nji wonyo'nji yano ulofiwon'ningkiso hweho.

¹²A'amu Mousesiye honingkano hungkuno somo huno muyoso hofiko honingkano wonyo imentohofoso so'no Anitu kako tohino uyonefoho. A'amu Juta Mousesiye honingkano hungkuno somo ko upa'nimentohofoso honingkano wonyo imentohofoso so'no Anitu kako oso a'amu homo somo tohino uyonefoho. Oso'no Anitu ole ulonefoho. Sekwo honingkano hungkuno sejape somo tifi miningkayo'njo kuyoho. Anitu kako ose ulihwosi tohino engo uyonefoho. Ihwoni. Anituye yano ilofu yahinoso ito'nohinoho. ¹³A'amu honingkano hungkuno ko upa'nontifi miningkayo'njo somo Anitu ole ulonefoho. Nje mehomi hwasi'maho. O'o, a'amu honingkano hungkuno somo nto'no iningkafijoso hofiko Anituye mehomi ne imo'nifitnnefoho. ¹⁴A'amu temtitofo kengo fehohnjoso hofiko Anituye honingkano somne'no huno muyo kofi hofikoe huno mta'ni honingkano wopingo tipemantifi hofiko Anituye honingkano hungkunomo iningkowalokwofo. Hofikoe huno wopingo tipema'mentohofoso honingkano hungkuno pa'nyo imo'nimentisofoho.

¹⁵A'amu fehohnjoso hofiko Anituye honingkano hungkuno somne'no huno muyo kofi hofikoe yahino wopingo somo iningkowentaningkofi uhwonontani oso'no nakwo huno ole nayohi, Anitu kako oso a'amu sofe simeho so'mo kakoe honingkano hungkuno ho'nahu-

mentisofoho. I oso'no oso a'amuso hofiko hofikoe huno mta'ni huno ole syafisiyo'ningkohofi, Oso honingkano wonyoso mimnehono. Olo yahino wopingo somo uningkamo. Hofikoe huno mta'ni ose syafisiyo'ningkohofi. Oso'no hofiko honingkano hungkuno somne'no yano ulofiniwo'ningkohofi. ¹⁶Sikuno nom'ne somo Anitu kako Jisas Kilaisimo a'amufe huno hiyaso'mo wojoso ikwolofone uhwajonefoho. Oso hohosohonta a'amu yo'mayo yahino wonyo hiyaso'mo imentohofoso utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no hofikoe huno mta'ni yano ilo'nifitnnefoho. Oso hiso'no Anituye hungkuno wopingo seliwo'ningkoheso osohifofo.

**A'amu Jutaso Anituye honingkano
hungkunomo nto'no
iningkafijo'manji honingkano
hungkuno hiso ufo'ma'montonoho.**

¹⁷A'amu Juta soku, sekwo huno ole kosyofisyalokwofo, Nakwo a'amu Juta hn'nwi Anituye a'amu ne'nwoho. Anituye honingkano hungkuno huno neyalokunjo so'no Anitu a'amu wopingo kuyoho nalonefoho. Sekwo huno ose kosyofisyalokwofo. ¹⁸I, a'amu Anituye honingkano hungkuno sekumo nto losetihwamentohofoso so'no sekwo yo'mayo yahino wopingo Anitu umonalokunjo so'no sekwo huno nto'no seyohoho. Oso'no yo'mayo honingkano wopingo somne'no yano ito'no ilofihwatnniwo'ningkofo. ¹⁹⁻²⁰Oseso sekwo a'amu Juta soku huno ole syofisyalokwofo, Nakwo Anituye honingkano hungkuno'nji kakoe hungkuno ne'njo huno nayoso'no nakwo a'amu Anituye honingkano hungkuno huno muyo timpi'nyo pa'nyo somo honingkano utihwayoso hoponoho. Nakwo oso a'amu homo somo sikwo'mjoho so'mo humalofo somne'no pomponahonwoho.

Nakwo a'amu huno ane somo lutihwayoso hoponoho. Nakwo a'amu mehomi we'e pa'nyo sofe hungkuno lutihwayo'nwoho. Ose syofisyalokwofo. ²¹ Kiko nom'ne a'amu somo lutihwawo'ningkino sohwoosi kiko huhwosi molutihunyoso peho'neto. Kiko nom'ne somo hufo iyo'eno uliwo'ningkino sohwoosi yo'mayoso hufo peho'no yalokuno. ²² Kiko ole liwo'ningkino, A'amu ape mayo yahino somo wonyo imokohotoho. Ose ulonji kiko huhwosi oso yahino wopingo homo somo wonyo imokalokuno. Kiko ole liwo'ningkino, hwe hwoso hwasyo anitu hwahoponjo sohwo ngkilaho. Ose lonji kiko hofikoe hwasyo anituye ango mta'ni yo'mayoso malokuno. ²³ Kiko jije yofe ho'noma'nonji ole liwo'ningkino, ngko Anituye honingkano hungkuno so'no huno niyohoho. Ose lonji Anituye hungkuno homo somo miningkayo'njo hwotoho fenji Anituye yofe wopingo somo wonyo imokalokuno. ²⁴ U, Anituye hungkunoso ole nalohi, A'amu Juta soku, sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nontaningkofi a'amu temtitofa kengoso hofiko nosehonontifi Anitumne'no sitofa lalokwofo.

**A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso
a'apahomne'maho.
O'o, simehomnefoho.**

²⁵ Anituye honingkano hungkunomo nto'no iningkahuji'manji jije a'apaho sihu kolo'nyoso wopingofoho. U, kiko jije a'apahomo sihu kolo'nyo'manji Anituye honingkanomo miningkusoso u, a'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. ²⁶ I, a'amu temtitofa kengo a'apaho sihu makolo'nyo'njo somta'ango sohwo kako Anituye honingkano hungkunomo hofiyo'no iningkaweso'manji oso huhwo sohomo Anitu kakimo ole ulimontonoho. Kiko nje a'amu ne hwosoho. ²⁷ I,

sekwo a'amu Juta soku, a'apaho sihu kolo'nyo'ne yahino hi'njo soku, sekwo Anituye honingkano hungkuno sekwoe ahomo weho. I sekwo oso hungkuno homo somo hwotoho fewo'ningkohofa so'no a'amu temtitofa kengo mta'angoso hofiko Anituye hungkuno momokosyohumunyoso hofiko oso hungkuno homo somo ito'no iningkwalokwofo so'no oso homo somo a'amu Juta soku sekwo uhwoningkuji sekwo huno ole waseyono. U, nakwoe yahinoso ito'nohino'maho. Huno ose waseyimonthono. ²⁸ A'amu Juta somo Anitu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uhwasopo'mentisofoho. A'amu Juta fihwo kako kakoe a'apaho sihu kolo'noso so'no kako Anituye a'amu ne imo'nimentisotaho. O'o, oso a'apaho sihu kolo'nyoso a'apahomne'nohinoho. ²⁹ Anituye a'amu ne imo'nyo'ne yahinoso a'amu fihwo kako kakoe a'apahomnohini yo'mayo loho'nyoso hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne sohwo kako Anitumne'no huno ne'no syafisiwo'ningkiso sohwo kako Anitumo simeho uyiwo'ningkiso hweho. Oso a'amu huhwo sohomo Anitu kakoe a'amu ne umokiyoso honingkano hungkunoso umokumentiso'maho. O'o, Anituye Towahuno umokumentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako olo hwaho lopo yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako oso a'amu sohomo yofe engo umasofoho.

**Yahino wonyo sohwo kako
yahino wopingo somo
hwotoho mafenohoho.**

3 A'amu Jutaso a'amu temtitofa kengo mta'ango somo yakolofoso pipilo. A'amu a'apaho sihu makolo'nyo sohwo a'amu a'apaho sihu kolo'nyoso yakolofa pipilo. Osenoho. ² A'amu Juta somo Anitu kakoe

hungkuno mokosyohumayo'ne uyimentisofoho. Oso'no a'amu Jutaso nom'ni hwamo uyakolo'mentohofohofoho.

³I oso'no a'amu Juta fehohnjoso oso hungkuno homo somo tifi miningkayo'njo yontifi nto'no miningkamentohofohofoho. I hofiko Anituye hungkunomo simeho muyo'njo imentohofo so'no Anitu kako kakoe hungkuno hiso a'amu Juta somo uyimentiso so'no Anitu iningo umontolaho. ⁴Nihu'no awonoho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwasyo hungkuno liwo'ningkuhwono. I Anitu kako'nohini kako hungkuno nehopi'nohino hweho. Yo'mayo so'no liwo'ningkisoso ne imo'niwo'ningkiso hweho. A'amu Anituye hungkunoso mti'mokumentohofoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

Anitu sohwo kiko jije hungkunoso ne'njo'nohino hwasoho.

A'amu hofiko jije hungkuno somne'no hungkuno kilifjoso u, kiko uyakolo'monnoho.

I oso'no a'amu hopi'nono hofiko jije hungkuno nehopi'nohino so'no huno uyimontonoho.

Ose mti'mokumentohofohofoho.

⁵Sekwo huno pipi seyohoho. Nakwo yahino wonyo iwo'ningkuhwone so'no Anitu kako tohino nejaposo somo a'amu nahoningkuji ole wolantifeho. Anituye yahino ito'no iningkayo'ne mihwajiyo'ne yahinoso wopingofoho. Ose likuji Anituye yofe woho'nomantifeho. Oseso nakwoe yahino wonyo iwo'ningkuhwone Anituye yofe engo imokalokuhwono. A'amu fehohnjo huno ose syofisyalokwofo. Oso'no hofiko ole wolantifeho. Nakwo yahino wonyo iwo'ningkuhwoneso Anituye yofe engo imokalokuhwone'manji kako tohino nejapeso wopingotaho. Oso a'amu hwahoponjofe hunofoho.

⁶Oso a'amu sohwa huno ane hwafoho.

I Anitu kako nakwoe wonyomne'no yano monalofiyo'manji kako hwe moya'mi hopi'nonohinofe honingkano wonyomne'no yano pipi ulohmmontolo.

⁷A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo olo so'no yoka ulalokwofo, A'amu hofiko nje fesyohumayo wonyo somo nohoningkujo'no Anituye hungkuno ne'njoso utihwa'nyopo i'mofapihwosi hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Oso'no Anitu kako ngkimo wonyo hwasoho eso peho'no ntantofoho. Nje yahino wonyo somne'no tohino peho'no ntopantofoho.

⁸Oso yoka hungkunoso ne'njo'manji a'amu fihwa ole wolantifeho. Nakwo honingkano wonyo ne'no uyano. Olo honingkano wonyo hiso ne'no yaso'manji a'amu hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Oso hwasyo hungkuno hiso huno nosyofisyihwaloho. A'amu fiso hofiko olo hungkuno loso'no ngko Pouli'ni limale so'no hofiko hwasyo lalokwofo. Hofiko nje yofe monje enisyalokwofo. A'amu hiso hofiko oso hwasyo hungkuno somne'no tohino mayoso hoponoho.

A'amu hopi'nono honingkano nto'nohino somo nto'no mohumulofho.

⁹Oseso nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo nom'ne a'amu somo nuyokolofanetaho. Nihu'no awonoho. Temtitofo kengo so'nji nakwo a'amu Juta hn'nnonji honingkano wonyomo humalohwono. ¹⁰A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

A'amu anga'nohinohwo honingkano wopingo'njohwo mohumuyoho. O'o, a'amu hopi'nonohinoso honingkano wonyomo humalofho.

¹¹A'amu anga'nohino fihwo kako honingkano wopingo somne'no

huno'njohwo imo'nonto Anitu'nji
humamne'ento honingkano
wopingo tipemanto mohumuyoho.

¹² O'o, a'amu hopi'nono
honingkano hwasyo somo nto
hwosopee'omentohofo.

Nohwosopeemofontifi Anitumne'no ho-
hujo nto ikinjao'mentohofohofo.

A'amu anga'nohino fihwo kako
honingkano wopingomo
iningkunyo sohwo mohumuyoho.
Nihu'no awonoho.

¹³ A'amu a'mopijohino mta'ni pisakino
wawo'ningkiso hopaso a'amufe
mango mta'ni pisakino hungkuno
swapiwo'ningkisofoho.

Hwasyo hungkunoso mijo ifofayo pa'nyo
liwo'ningkohofohofo.

Homa memijo wonyo'njo sohwo kako
a'amumo wonyo umokuwo'ningk-
iso hopaso a'amufe mango mta'ni
hungkuno wonyo swapihwosi a'a-
mumo wonyo umokumontonoho.

¹⁴ A'amufe mango mta'ni nom'ne
a'amu somne'no sifajo'nji yoka'nji
swapiwo'ningkisofoho.

¹⁵ Hofiko nom'ne a'amumo
komo'nohino siki
fonjasyiwo'ningkohofohofo.

¹⁶ Hofiko ango'meemo nowentifi
a'amumo tohino engo uya-
honingkofi hofiko tango engo
mawo'ningkohofohofo.

¹⁷ Hofiko a'amu simeho afa inontifi
humawo'ningkohoho sofe
yahino somo miningkayo'njo
iwo'ningkohofohofo.

Oso'no simeho pompengo
mifisyimofiwo'ningkiyohofo.

¹⁸ Hofiko Anitumne'no iyoho
munyofoho.

Hofikoe yahino wonyo somne'no
hofiko Anitu nehonalofoho eso
mosyafisiyofoho.

A'amu Anituye hungkuno
mti'mokumentohoho sohwa ose
mti'mokumentohofohofo.

¹⁹ Nakwo huno nayohoho.

Anitu kako kakoe honingkano
hungkuno nejapmmentisoso oso
hungkuno homo somo enjwa'mo
humafitne'ento nejapmmentisofoho.

Nakwo honingkano homo somo
ito'no miningkayo'njo so'no nakwo
nakwoe honingkanoso wopingo'njo
hwona'nyoho eso mohnnanehwono.
Oso'no Anitu kako nakwoe hungkuno
ikwolofoso sohonta nakwo hungkuno
ane'nwoho.

²⁰ A'amu fihwo kako
Anituye honingkano hungkuno somo
hofiyo ko iningkawesoso Anitu kako
wopingo hwosoho eso mulonehoho.
Hwapingoso honingkano hungkuno
hiso nakwoe honingkano wonyo so'no
netihwayo'nefoho. Oso'no Anitu
hungkuno hiso nejapmmentisofoho.

**A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono
uyalokunjo sohwo osohumo
Anitu kako wopingo
hwosoho ulimontonoho.**

²¹ Anituye yahino a'amumo
fo'mayo'neso olohonta utihwa'nyopo
nto i'mofapohoho. I oso Anituye yahino
wopingo i'mofapisoso honingkano
hungkuno mta'ni m'mofapohoyohoho.
O'o, honingkano hungkuno so'nji
a'amu Anitu hungkuno uyahoningki
limotofo sohwafe hungkuno so'nji
olo yahino nom'ne songo somne'no
nalimentisofoho. I oso hiso nom'ne
honingkano mta'ni i'mofapohoho.

²² Honingkano nto'nohino songo hiso
olenoho. A'amu Jisas Kilaisimo simeho
hi'ntnnono uyalokunjo sohumo Anitu
ole ulalofoho. Wopingo hwosoho ose
ulalofoho. I a'amu hopi'nono Jisasimo
simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohoho
somo Anitu sekwo wopingo kuyoho
ulalofoho. Oso'no nom'ne honingkanoso

mawo'nnyoponoho. ²³ Nakwo hwe moya'mi hopi'nonohino hn'nwi honingkano wonyo'nji'nwoho. Oso'no nakwo Anitu'nji ahwomomo humaneso hopoenohini'maho. ²⁴ I oso'no Anitu kakoe huno mta'ni wopingo wonaloho'monto kakoe hwomu nakumo siki nejapmmentisofoho. Jisas Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no nakwo oso homo somo simeho uyihwaso'no Anitu kako nakumo ole wonalimontonoho. Sekwo nje mehomi soku wopingo kuyoho. ²⁵⁻²⁶ Anitu kakoe hwomu Jisas Kilais nakumo nejapmmentiso sohwo nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentiso so'no Anitu kako oso wonyo homo somne'no simeho tohino umnimentiso so'no Jisas kako pompengo ifisya'mentisofoho. Oso'no Anitu kako a'amu wonyo hohonta imentohofa so'no kako aku tohino komo'no muyofoho. Hwapingoso oso sikuno Jisas a'amufe wonyo somjo tohino wae yaofa'ne oso'no hontohumamentisofoho. Olohonta a'amu honingkano wonyo'njoso hofiko hofikoe wonyo somne'no Jisas poyo pe'nimentiso so'no simeho hi'ntnnono uyikujona Anitu a'amu homo somo ulimontono, Sekwo honingkano nto'nohina'njo kuyoho. Nakwoe wonyo somne'no Anitu kako Jisasimo tohino uyimentiso so'no kakoe yahino ito'nohino somo ujo ehontojwahumentisofoho. Nakwo Anituye yahino ito'nohino somo uhwonalokuhwono.

²⁷ Nakwoe yofe ho'noma'nyo'ne honingkano nti'mo weho. O'o, nihu'no awonoho. Oso honingkano hiso nihu'na-hone nto pijwao'maho. Oso honingkano hiso peho pijwao'maho. Nakwo Anituye honingkano hungkunomo hofiyo'no iningkwentaningkuhwaneshilo. O'o, nihu'no awonoho. Yo'mayo wopingo

Jisas naloho'mentiso somo nakwo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no oso hiso nakwoe yofe ho'noma'nyo honingkano somo nto pijwao'maho. ²⁸ Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu fihwo kako Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkiso oso humnohini Anitu kako wopingo hwosoho ulimontonoho. I honingkano hungkunomo ito'no iningkayo yahinoso hopoenohini'maho. ²⁹ U, oso Anitu sohwo kako a'amu Juta sokune'nohino hwolaho. Nom'ne temtitofo oso hwa ane hwolaho. O'o, awonoho. Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohinofe Anituyoho. ³⁰ Ou, Anitu ne sohwo kako anga'nohinohwo humaho. A'amu fihwo kako kakoe a'apaho sihu kolo'nnyo sohwo kako Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso sohomo Anitu ulimontono, Kiko wopingo hwosoho. I a'amu nom'ne kako kakoe a'apaho sihu makolo'nyo huhwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyo huhumo ulimontono, Kiko huhwosi wopingo hwosoho ulimontonoho. ³¹ Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyaso'manji i nakwo honingkano hungkuno somo hwotoho wofeentantaho. O'o, nihu'no awonoho. Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no nakwo honingkano hungkunomo ho'nomalokuhwono.

Anitu Apiloham sohomo hwe wopingo hwosoho ulimentisofoho.

4 A'amu fihwo kako ole wantimontolikeno. Apiloham sohwo nakwo pa'nyo hweho. Kako nakwoe neyakweho. Oso'no kiko kakine'no pehofo ulihnohino. Ose wantimontolikeno. Ou, ngko ole ulimonnoho. ²⁻³ Anitu Apilohammo ole mujofoho. Apiloham jije honingkano wopingo yiwo'ningkino so'no wopingo hwosoho kilalokweno. Anitu ose

ulontentesi u, Apiloham kakoe yofe ho'noma'ningkuhwonesohilo. I oso'ne'maho. O'o, a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi, Apiloham ole mti'mokumentohofi, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako wopingo hwosoho Apilohammo ose ulimentisofoho. Oso'no Apiloham kakoe honingkano wopingo so'no kakoe yofe moho'noma'nimmentiso hweho.

⁴U, pahnnimo hungkuno upa'nimno. Hwe fihwo kako nom'ne humo syoho ulohofiyoso sohwo kako hamniyoho mayo sohonta siki ntapohoho eso majofoho. O'o, kakoe syohomme'nefoho. I oso'no nakwo Anitumo u'mayo yahinoso ose'njo'maho. Anitu kako a'amu honingkano wopingo iwo'ningkiso so'no wopingo hwosoho mulonehoho. O'o, a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohomo kiko wopingo hwosoho ulimontonoho.

⁵Oso hwe honingkano wonyo'njo sohomo Anitu kako wopingo imokiyoso hoponoho. A'amu oso homo somo simeho hi'ntnnono unyoso sohomo Anitu kako nuhwononto yahino wopingo'njo pa'nyo uhwononto wopingo hwosoho uliwo'ningkisofoho.

⁶Hwe yofe engo'njo Ntefit a'amumo mokosyohumamojo sohwo olo hungkuno homo lomne'no mti'mokumentisofoho. Hwe fihwo kako Anitumo u'mayo so'no syoho engo ko miyoso sohwo kako Anitumo uningkamoloso sohwo osohomo Anitu kako kiko wopingo hwosoho uloso sohwo kako simonyo uyono. ⁷Ole mti'mokumento, Anitu a'amu honingkano wonyo'njo sofe wonyoso wae imofihwosi hiyaso'mo nihu'nahone ho'nasyihwoso'no hofiko simonyo uyantifeho.

⁸Anitu hwe fihwo wonyo so'no huno mosyafisiyo'njo yoso sohwo kako simonyo uyono.

⁹Oso simonyo iyoso a'amu Juta a'apaho sihu kolo'niwo'ningkohoho sofe'nohinotaho. O'o, awonoho. A'amu a'apaho sihu makolo'niwo'ningkiyohoho so'ntnnefoho. Hwapingoso ole nto lihwo, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako Apilohamiye simeho hi'ntnnono uyoso yahino wopingo pa'nyofoho ulimentisofoho. ¹⁰Oso hungkuno homo somo Apilohammo Anitu ntohonta ulimentisoto. A'apaho sihu nto kolo'nnyohonta ulimentisotaho. Makolo'nyohonta ulimentisotaho. O'o, a'apaho sihu makolo'nyohonta ole ulimento, Kiko wopingo hwosoho, ose ulimentisofoho. ¹¹Ou, Apiloham a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningki Anitu ulimento, Kiko wopingo hwosoho ose ulimentisofoho. Tifi no'mo Anitu Apilohammo ole ulimento, Kiko simeho hi'ntnnono ntape so'no wopingo hwosoho kilimentohe so'no kiko yofe kuhwoe'neso jije a'apaho sihu fikolo'nyo. Oso'no Apiloham kako a'amu hopi'nono hofiko hofikoe a'apahomo sihu makolo'nnyo ko huhwa Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohoho sofe hofiyakweho. Oso a'amumo Anitu kako wopingo kuyoho ulimentisofoho. ¹²Apiloham kakoe a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no a'amu hopi'nono a'apaho sihu makolo'nyo so'nji a'apaho sihu kolo'nyo so'nji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyoso'no hofiko Apilohamiye imu nefoho. Hwapingoso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso Apiloham pa'nyo umentohofofoho.

**Anituye hungkunoso a'amu
Anitumo simeho hi'ntnnono
uyiwo'ningkohoho somnefoho.**

¹³ Anitu Apiloham kakoe imu so'ntnne'no hwaho hopi'nono wosejapmmo ulimentisofoho. Apiloham kako Anituye honingkanomo iningkamentiso so'no oso hungkuno hiso ulimentiso'maho. O'o, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningki Anitu wopingo hwohoso ulimentiso so'no oso hungkuno hiso Apiloham kakoe imu somo ulimentisofoho. ¹⁴ Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'ntnne'no olo hwaho hopi'nono wosejapmmo ulimentiso sohonta kako a'amu Anituye honingkano hungkunomnohini iningkawowo'ningkohoho somnohini ulimentiso'maho. I oso homo somnohini uyontentesi a'amu kakimo simeho hi'ntnnono uyifijontentesi hofiko simeho hi'ntnnono siki uyikutnnesohilo. I Anituye hungkunoso yokumpohn'nyo mmo'ningkuhwonesohilo. ¹⁵ Ihwoni. Honingkano hungkuno we-e'manji a'amu oso honingkano hungkuno homo somo mtihupeso sohwo kako tohino woma'montonoho. I honingkano hungkuno ane'manji a'amu fihwo mantihupenohoho.

¹⁶ Oseso Anitumo u'mayo honingkano anga'nohinoso olenoho, simeho hi'ntnnohino uyofoho. Oso'no a'amu hopi'nono huno ole uyono. Nakwo yo'mayo iwo'ningkuhwone so'no nakwo Anitumo mu'manewono. O'o, Anitu kako nakumne'no wopingo naloho'mentiso so'no kakimo u'manefoho. Oseso oso hungkuno Anitu Apilohammo uyimentisoso Apilohamiye imu hopi'nonohino somnefoho. A'amu Anituye honingkano hungkuno hi'njo so'nji ane so'ntnnefoho. A'amu hopi'nono Anitumo simeho

hi'ntnnono Apilohammo hopa uyiwo'ningkohofoso Apilohamiye imu nefoho. ¹⁷ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, Anitu Apilohammo ole ulimento, Ngko kikimo a'amu kengo kengo'mta'ango pi'ningo engo sofe hofiyakwosi wakumokumonne'no yohono. Ose ulimentisofoho. Anitu huhwo sohwo kako a'amu poyo pe'nontife somo ulikafiwo'ningkiso hweho. Yo'mayo m'mofapeso utihwa'nyopo nto i'mofapinyo pa'nyo uhwoniwo'ningkisofoho. Oso Anitu huhwo sohwo kako Apilohammo hungkuno ulahoningki Apiloham kako oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono umentisofoho.

¹⁸ Anitu Apilohammo ulimento, Jije ape kako hwomu aswo woma'montonoho. Oso homo somta'ni jije imuso pi'ningo engo imo'nifitnnefoho. Ose ulahoningki Apiloham kako hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyonto hontohumamentisofoho. Apiloham kako Anitu hwomu wontapononto ne'no hontohumanto mehomi'maso nihu'-nahone a'mane imo'nimentisofoho. I oso'no Apiloham kako Anitu mta'ni kakoe hwomu'ne'no hontohumanto a'mane ko imo'nonto kako Anitumne'no hohujo ikinjimo'mentiso'maho. O'o, kako Anitumne'no simeho hi'ntnnono ne'no umentiso sohwo nakwo a'amu temtitofokengo kengo mta'ango hn'nwi neyakweho. ¹⁹ Apiloham kakoe soswo *wan hantilet* (100) uyokolofahoningki kakoe ape Sola ape hwonjosi sikoe a'apaho honingkonimentisoyoso poyo wape'nonji mofonepo honingkononji Apiloham kako kakoe hwomumne'no Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso musikwajimmentisofoho. ²⁰ Anitu Apiloham yo'mayo tifi i'mofapone so'no ulahoningki Apiloham kako

huno hufa'u syafihu'mentiso'maho. O'o, kako Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyoso'no kakoe a'apaho yokumpohn'nyo imokinonto kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. ²¹Hwapingoso olenoho. Apiloham kako huno ole syafihu'mento, yo'mayo hungkuno Anitu ntimentisoso Anitu kako ne imokiyoso hoponoho. Apiloham kako huno ose syafihu'mentisofoho. ²²Oseso Anitu Apilohamiye simeho hi'ntnnonohino uyoso'no huno syafisy-onto limento, Apiloham kako simeho hi'ntnnono ne'no ntapiwo'ningkiso so'no kako hwe wopingo hweho. Ose limentisofoho. ²³A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ole mti'mokumentohofi, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono umentiso so'no Anitu ulimento, Kiko hwe wopingo hwasoho. Oso hungkuno mti'mokumentohofoso Apilohamne'nohini'maho. ²⁴O'o, nakwo hi'nnontnne'no mti'mokumentohofoso. Nakwoe Hwe Engo Jisas poyo imo'nimentiso sohomo Anitu kako apa'no songo ulika'mentiso oso Anitu huhwo sohomo nakwo simeho hi'ntnnono uyimentihwone so'no wopingo kuyoho nelalofoho. ²⁵Anitu kakoe hwomu Jisas Kilais kako nakwoe wonyo wayo'ne uhwatimentisofoho. I oso'no Anitu kako Jisasimo apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo Anitumo simeho uyiwo'ningkuhwone hn'nyumo wopingo kuyoho nelalofoho.

Anitu nakumo ole nelalofoho, Sekwo wopingo kuyoho nelalofoho.

5 Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwone so'no Anitu kako nakumo ole nelalofoho, Wopingo kuyoho nelalofoho. Oso'no kako nakwoe wonyomne'no simeho tohinoso mumnyofoho. O'o, nakwoe Hwe Engo

Jisas Kilais sohwo kako yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no nakwo Anitu'nji simeho afa inalokuhwono. ²Nakwo Anitumo ufohi'nifitnne'ento honingkano namommentiso so'no Anitu kako nakumo wopingo nelohofalofoho. Oso'no nakwo simonyo yontani nakwo Anitu'nji wopingopo humayo'ne hontohumalohwono. ³Simonyoso oso'nohini miyalokuyihwono. O'o, yo'mayo tango ne'maso oso'ntnne'no simonyo yalokuhwono. Hwapingoso yo'mayo tango ne'masoso nakwoe simeho yokumpohn'nyo sosofito'nyo'nefoho. ⁴Yo'mayo tangoso ko ne'masoso nakwo yokumpohn'nyo lohofontaningkuhwasi Anitu kako wopingo kuyoho wonalimontonoho. Huno ose naihwoso'no nakwo Anitu asomo netimayo'ne hontohumalohwono. ⁵I yo'mayo wopingo so'no hontohumehwasi nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyihwasi nakwo wonimango monanonehoho. Hwapingoso Anitu kakoe hitohoso nakwoe simehomo ho'nonahumentisofoho.

⁶Nakwo wopingo imo'nyo'ne yokumpohn'nyo ane humentaningkuhwoni Jisas kako oso sikuno Anitu ho'nahumentiso somo nakwo a'amu Anitumo hohujo ikinjimo'nnyo hn'nimo asomo netimayo'ne pe'nimentisofoho. ⁷Jisas kako nakumo simeho nejapiwo'ningkiso hopaso nakwo nom'ne a'amumo uyantantaho. Hwe fihwo kako nom'nihwo honingkano wopingo'njo sohomo ufo'mayo'ne wape'nimontolaho. O'o, awonoho. I a'amu anga'nohino sohwo kako a'amu nihu'no wonyoangkafo sohune'no ufo'mayo'ne wope'nimontolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. ⁸I oso'no nakwo nihu'no wonyo nohumentaningkuhwoni Jisas Kilais kako nakumo nefo'mayo'ne pe'nimentisofoho. Ose imentiso

so'no Anitu kako nakumo simeho nejopalokunjo so'no utihwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho.

⁹Jisas nakumne'no pe'nimentiso so'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho nelalofoho. Oseso nakwo Jisas Kilaisi'nji nohumentani nakwo huno ole nayohi, Anitu kako tohino monejaponehoho.

¹⁰Simo'mo nakwo Anituye mango hwona'ni humamotohwone sohonta Anituye Hwomu sohwo nakwoe wonyo'ne pe'nimentiso so'no kako Anituye a'amu ne namokumentisofoho. Olohonta Kilais kako songo humaso sohwo kako nakumo ne'no wonefo'ma'montonoho eso huno nayohoho. ¹¹Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako nakumo Anitu'nji motonefohi'ningkahoningki nakwo Anituye a'amu ne imo'nontani simonyo engo yalokuhwono.

Atam'nji Kilaisi'njiye hungkunofoho.

¹²Nakwo olo so'no huno nayohoho. Hwe simo'mjo sohwo kako wonyo imentiso sohonta olo hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmmentisofoho. Poyo pe'nyoso oso yahino wonyo homo somta'ni imo'nimentisofoho. Oso'no nakwo hopi'nono poyo pe'niwo'ningkuhwono hwapingoso nakwo hopi'nono wonyo'nji'nwoho.

¹³Anituye honingkano hungkuno m'mofape sohonta nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso wo'mojoponoho. I oso'no Anitu kako kakoe honingkano hungkuno muyo'njo imentiso so'no kako a'amufe yahino wonyo somne'no tohino mummentisofoho. ¹⁴Oseso Atam nohumanto honingkano wonyo yonto pe'nimentisofoho. Oso mta'angoso ne'no mjimo'nimoponto Mousesiye sikuno i'mofapmmentisofoho. Simo'mo Atam Anituye hungkuno ko upa'nonto hwotoho fento wonyo imentisofoho. A'amu tfinjoso hofiko

Anituye hungkuno momaso'njoso Atam hungkuno homo somo hwotoho hmmentiso pa'nyoso ko mahmmento-hofoso hofiko huhwa wonyo yontifi poyo pe'nimentohofofoho. Atam kako simo'mta'ango sohwo imentiso sohwoe yahino somo a'amu hopi'nono kakimo tifi iningkamentohofofoho. I oso'no tifi no'mo Jisas kakoe yahino songo a'amu tifi iningkayo'ne moji'mofapmmentisofoho.

¹⁵Oseso Atam'nji Jisasi'nji siko afa simo'mjo hwaswoho. I oso'no siko yahino nihu'no kengo kengo imo'mentisiyefoho. Atam kako wonyo engo imentiso oso mta'angoso a'amu hopi'nono hofiko nope'niwo'ningkohofofoho. I oso'no Anitu simeho wopingo mikunimposo nejapmmentisoso kakoe hwomu Jisas Kilais nejapmmentisofoho. Jisasiye yahino wopingoso Atamiye yahino wonyo somo nuyakolofonto nakwoe wonyoso wae enao'mentisofoho.

¹⁶Anitu kakoe hwomu nakwoe hwaho lopo uhwatimentiso sohonta kako Atam olo hwaho lopo yahino wonyo imentiso hopa imentiso'maho. Atam kako simo'mo wonyo yahoningki Anitu kako nahonimentisoso nakwo hopi'nono wonyo ihwasi poyo pe'nyo'ne nahonimentisofoho. Anitu ose nahononto kakoe huno mta'ni kakoe hwomu nakumo wopingo nalohofone nejapmmentisofoho. Oso wopingo naloho'mentiso so'no wopingo kuyoho nelalofoho. ¹⁷Hwe simo'mjo Atam sohwo kako Anituye hungkuno haloho maposo'njo imentiso so'no nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi poyo pe'noma'mentihwonefoho. I oso'no Anitu kako nakumo wopingo naloho'mne'ento kakoe hwomu nejapmmentisofoho. A'amu fihwo kako yo'mayo Jisas imentiso somo simeho wopingo uyoso osohumo Anitu

kako wopingo kuyoho ulihwosi songo ne'no humayo'neso uyimontonoho. Oso a'amuso kako Jisas Kilaisi'nji ne'no nohumahwosi yo'mayo somo Jisasi'nji mokosyohumantokutnefoho.

¹⁸Ihwoni, hwe anga'no kako wonyo imentiso so'no nakwo hinjoho'nwi honingkano wonyo'njo imo'nimentihwonefoho. Oso'no poyo wape'nife nalimentisofoho. I, tifi no'mo hwe anga'no Jisas sohwo kako wopingo imentiso so'no kako nakwoe wonyo honingkano somne'no poyo pe'nyo hungkuno somta'ni nakumo isihutofonemanto songo humayo'neso nejapmmentisofoho. Oso'no Anitu kako wopingo kuyoho nelalofoho. ¹⁹Ihwoni. Olenoho. Hwe anga'no kako Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imentiso so'no a'amu hopi'nonohino hn'nwi yahino wonyo imo'mentihwonefoho. I hwe anga'nohino nom'ne sohwo kako Anituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no Anitu kako a'amu pi'ningo engo hn'nyumo wopingo kuyoho nalimentisofoho.

²⁰Anitu a'amu hn'nyumo kakoe honingkano hungkuno nejapmmentiso so'no nakwo nakwoe honingkano wonyoso nihu'no wonyo honingkonimentihwonefoho. Nakwo wonyo engo ko yahoningkuhwoni Anitu kako nakumne'no wopingo mikunimposo wonyoangkafo nelohofalokunjoso nakwoe wonyo engo somo yakolo'nnyofoho. ²¹Hohonta yahino wonyo engoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumanto poyo namokumojofoho. Olohonta Anitu kako nakumo wopingo nalohofonto kako wopingo kuyoho nalonto songo humayo'neso nejopalofoho. Hwapingoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho.

Nakwo Jisas Kilaisi'nji sape'nimentihwono.

6 Oseso nakwo pehofo lanehwono. Anitu nakumo wopingo nalohofone'neso engo imokiyone so'no nakwo honingkano wonyoso ne'no uyano. Ose lane'elaho. ²O'o, ose molanehwono. A'amu poyo pe'noso sohwo kako apa'no wonyo miyonehoho. Oso pa'nyo nakwo Jisasi'nji sope'ningkahoningkuhwoni wonyoso apa'no nakumo monemokosyohumuyoho. Oso'no nakwo wonyoso ne'nohino peho'no uyantanto. ³Nakwo Kilaisi Jisasimo ufohi'nontani mijo kiyomayo yahino somo iningkamentihwonefoho. Nakwo Jisasimo ufohi'nimentihwone so'no kako'nji poyo sape'nimentihwonefoho. Olo hilo so'no sekwo huno kaseyohoho. ⁴Mijo kiyomayo yahino imayoso olenoho. Nakwo Kilaisimo poyo sope'nifohi'ningkahoningkuhwoni Anitu nakumo Kilaisi'nji pi'nimomo soho'nonahumentisofoho. Oseso Anitu kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji Kilaisimo songo ulika'mentiso sohonta nakwo'njimo songo sonelika'mentisofoho. Oseso Jisas kako songo humayo'ne neso ma'mentiso hopaso nakwo hn'nwi songo humayo'ne neso ma'mentihwonefoho.

Oseso nakwo Kilaisi'nji songo ne'no humentihwanefoho.

⁵Oseso nakwo kako'nji poyo sape'nifohi'nimentihwonehn'nyimo u, Anitu Jisasimo ulika'mentiso hopaso nakwo'nji sonelika'mentisofoho. ⁶Nakwo huno ole nayohi, Jisas nakwoe wonyo'ne'no poyo pe'nimentiso sohonta nakwoe yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohumo Jisas kako poyo imokumentisofoho. Oseso olohonta nakwo yahino wonyo sohwoe

syoho ulohofiyu mohumulohwono. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso moi'wonoho. ⁷A'amu simo'mo pe'noso sohomo yahino wonyoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho.

⁸Ou, nakwo Jisasi'nji poyo sape'nimentihwone so'no nakwo simeho hi'ntnnono ole uyalokuhwono. Nakwo Kilaisi'nji songo ne'no nohumentihwanefoho. ⁹Nakwo huno nayohoho. Jisas kako pi'nimo nta'ni apa'no songo lika'mentiso sohwo kako apa'no poyo mape'nonehoho. Oseso Jisas kako poyo pe'nyo yahino yokumpohn'nyoso hwotoho nto hmentisofoho. ¹⁰Jisasiye poyo pe'nyoso olenoho. Kako sikuno anga'nohino somo pe'nimentiso sohonta kako yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo somo nihu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yaofonto Anitumo ufohi'nimentiso sohwo olohonta kako Anitu'nji songo ne'no humaho.

¹¹Oso hopaso sekwo huno fisyafihu'nimno. Sekwo hokunonji Jisasi'nji poyo sape'nimentohoho so'no oso yahino wonyoso sekwo hokumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumanehoho. O'o, sekwo Kilaisimo ufohi'nimentohoho soku Anitu'nji humalofo. Oso'no sekwo huno fisyafihu'nimno. ¹²Oseso oso yahino wonyoso nakumo nonemokosyohumawoloho. Yahino wonyo kikimo wokumokosyohumamo lihwosi yahoningkuhwosi jije hunomo huno wonyo ku'maso somo kiko osomo iningkahutoho. O'o, oso huno wonyo hiso foho'naofo. ¹³Oseso sekwo sife aho timo a'apaho oso'nji yahino wonyo somo ikutoho. Sekwo poyo pe'nontifi apa'no songo lika'mentohoho so'no sekwo sife aho a'apaho timo oso Anitumo

uyikui sekwo kakoe yahino wopingo somo nto'nohino fiyimno. ¹⁴Sekwo huno seyohoho. Yahino wonyoso sekwo hwe engo imo'ningkuhwosi mosemokosyohumanehoho. I nom'neso ole. Oso honingkano hungkuno Mouses sejapmentiso homo somo enjwa'mo mohumuloho. Oso hungkuno hiso ole nalimojo. Honingkano hungkunomo mtihupe'manji poyo wape'nimno. Oso hi enjwa'mo mohumuloho. O'o, Anitu kako wopingo seloho'mentiso so'no sekwo kako'nji ufohi'nontifi sekwo Anituye pompenjiyomo humalofo.

Nakwo yahino wopingo sohwo syoho ulohofiyu umo'nano.

¹⁵Oso'no nakwo pipi yanehwono. Anitu kako nakumo wopingo naloho'mentiso so'no nakwo honingkano hungkunomo enjwa'mo mohumulohwono. Oso'no nakwo yahino wonyoso anga'no anga'no apa'no uyantantaho. O'o, nihu'no awonoho. ¹⁶U, sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo kako nom'nehumo syoho ulohofiyonto kakoe hungkunomo haloho pewo'ningkiso so'no oso hwe nom'ne huhwo sohwo kakoe hwe engo imo'ningkuhwosi kakimo yokumpohn'nyo womokosyohumamontonoho. Ihwoni. Yahino wonyoso oso pa'nyofoho. I kiko oso yahino wonyoso ne'no yohojo'no oso yahino wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo wokumokosyohumamontonoho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo kako kikimo yokumpohn'nyo kumokosyohumawosi poyo wakumokumontonoho. U, yo'mayo Anitu umo kilososo u, kiko oso hiso yohojo'no Anitu kako jije hwe engo imo'ningkuhwosi kikimo wokumokosyohumamontonoho. Ose yohojo'no Anitu kako kikimo wopingo

hwosoho wakilimontonoho. ¹⁷ Simo'mo sekwo yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyontifi wonyo'nohino imotofofoho. I osohonta sekwo Anituye hungkuno ne somo upa'nontifi hungkuno homo somo simeho uyontifi hungkuno hiso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Oso'no nakwo Anitumne'no simonyo uyano. ¹⁸ Yahino wonyo sohwo sekumo impo'angomo nomokokilo'mokosyehumentaningki Anitu kako hano hwosampento isihutofosema'mentisofoho. Oseso Anitu kako sekumo yahino wopingo sohwoe syoho ulohofiyo semokumentisofoho.

¹⁹ Oseso sekwo huno tifo'njo sokune'no ngko oso syoho ulohofiyo'ne pahnnimo hungkuno apa'no waselimo. Hohonta sekwo sekwoe sife aho hopi'nono yahino wonyo somo uyontifi kakoe syoho ulohofiyontifi yo'mayo yo'mayo honingkano nihu'no wonyo imotofofoho. I oso'no olohonta oso pa'nyoso sekwoe sife aho yo'mayoso Anitumo uyikuji yahino wopingo sohwoe syoho ulohofiyo hmmo'nimno. Ose ikuji sekwo honingkano wonyo ane umo'nantifeho. ²⁰ Simo'mo sekumo yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo semokosyohumentaningki yahino wopingoso mimmotofofoho. ²¹ Oso hohosohonta sekwo nohumantifi sekwo wopingo humamotofotaha. O'o, oso yahino wonyo hiso sekumo poyo wasemokumonto imojofoho. Oso'no hohonta sekwo yo'mayo wonyo imotofoso'no sekwo olohonta wonimango senalofoho. ²² Oseso Anitu olohonta kako impo'ango somjo yahino wonyo somta'ni nto isihutofosema'maho. Oso'no olohonta Anitu kakoe syoho ulohofiyo nto semokumaho. Oseso sekwo kakoe yahino wopingo somo iningkayo so'no simeho semo'ningkahoningki honingkano wonyo'maso imo'nalokwofo sokumo

engolopohamo songo ne'no humayo'ne sejapmmmentisofoho. ²³ A'amu wonyo iwo'ningkohoho sofe mpe mayo pa'nyoso poyo pe'nifitnefoho. I oso'no nakwo Anitumo simeho uyiwo'ningkuhwone hn'nimo Anitu kako songo ne'no humayo'neso siki nejaponefoho. Oso songo ne'no humayoso nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji ufohi'nimentihwone somnoho.

Nakwo yahino songo Jisas Kilais mta'angoso uyano.

7 Nje a'amu soku, sekwo Mousesiye honingkano hungkuno somne'no huno'njo sokune'no olo hungkuno loso waselimonne'no yohono. A'amu songo humalofo sohonta hofiko honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofo. Hofiko tifi iningkayo'nefoho. I a'amu poyo pe'nyoso pipi iningkapifitne'elo. Awonoho. Songo ne'nohinofoho. ² A'mu fisi hwehumo uma'ningkuhwosi oso hwe sohwo songo nohumentaningkuhwosi honingkano hungkuno Anitu Mousesimo uyimentisoso nihu'nahone sekumo mokotiku'nnyofoho. Osohonta oso a'musiye hwehwo poyo pe'ningkuhwoso'no oso honingkano hungkunoso oso a'mu simo apa'no momokilo'mokosyohumanehoho.

O'o, oso a'musi kako apiwojo wohumamontonoho. ³ I a'mu fisi kako kakoe hwehwo simo'mjo sohwo kako songo nohumentaningkuhwosi oso a'musi kako ape ma'nyo honingkanoso nomtihupehwosi nom'nehumo uma'noso'manji oso a'musiye honingkanoso wonyo umo'nimontonoho. U, hwe sohwo poyo pe'ningkuhwoso'ne'manji i oso a'musi kako nom'ne hwehumo uma'nyo'manji oso hiso wopingofoho. Oso yahino hiso honingkano hungkuno

somo mtihupe-e'ne'maho. O'o, oso wopingofoho.

⁴Nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. Hungkuno hiso ne hwapingoso ole'nefoho. Simo'mo Mousesiye honingkano hungkunoso sekwoe hwehwo pa'nyo humamentisofoho. I oso hohosohonta sekwo Jisas Kilaisi'nji sekwo poyo sape'nimentohoho sohonta sekwo honingkano hungkuno homta'ni pe'nimentohofoho. Oseso honingkano hungkunoso sekumo apa'no momokilo'mokomokosesy-ohumanehoho. O'o, awonoho. Kilais songo lika'mentiso sohumo sekwo makotiku'nimentohoho so'no sekwo hokunonji songo lika'mentohofoho. Oseso sekwo Anituye yahino wopingoso iyo'ne humalofo. ⁵Hohonta nakwoe a'apaho huno simeho timo oso yo'mayo wonyoso umo limojo oso hiso ne'no yontaningkuhwoni oso yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamojofoho. Oso hohosohonta Anituye honingkano hungkunoso nakumo ole nelahonjoso sekwo yo'mayo wonyoso ikutoho. Ose nelahonjo sohonta nakwo wonyo engo so'no ne'mo'ningkahoningki ne'no imotohwonefoho. Oso yahino wonyo hiso nakumo poyo wonamokumonte'no yohoho. ⁶I olohonta nakwo Jisas Kilaisi'nji poyo sape'nimentihwone so'no oso yahino wonyo hiso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohwo momokilo'mokomokonesy-ohumanehoho. O'o, Kilais nakumo isihutofonema'mentisofoho. Oseso olohonta nakwo oso honingkano hungkuno mti'mokumentohoho somo enjwa'mo mohumuyontani nakwo a'amu songo pa'nyo imo'nontani Anituye Towahunofe mampaho somo iningkowalokuhwono.

Yahino wonyoso nakumo wonyo namokumentisofoho.

⁷Oso'no nakwo pehofo lane-hwono. Honingkano hungkunoso wonyofoho wolantantaho. O'o, nihu'no awonoho. U, honingkano hungkunoso yahino wonyo yohotoho ose monajo'njo yontentesi nakwo ole hnnontaningkuhwanesohilo. Nakwo wonyoso ane'nwoho. Ose hnnontaningkuhwanesohilo. I olo so'no fisyafihumno. Sekwo nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'ningkuhwalofo. Ose monajo'njo yontentesi a'amu nom'nefe yo'mayo so'no hi ko nimo'ningkahoningkuhwosi ngko ole li'mnesohilo. Ngko wonyoso ane hwo'nyoho. Ose lontani'mnesohilo. ⁸Simomo ngko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi manimo'nyo'njo yontaningki Anituye honingkano hungkuno ntimento, Kiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi kumo'ningkuhwalofo. Ose upa'nimentohe sohonta nje hunoso nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi engo nimo'nimentisofoho. Olo so'no selalokweno honingkano hungkuno sohwo kako honingkano wonyoso yohotoho monajo'njo yontentesi oso honingkano wonyoso kakoe yokumpohn'nyoso ane'nesohilo. ⁹Hohonta ngko honingkano hungkuno mupa'nyo sohonta ngko hwe wopingo hwo'nyoho syafihu'motefoho. I oso hohosohonta ngko honingkano hungkuno upa'nonji yo'mayo imote so'no huno syafisonji limentoho, Ngko wonyo'njo hwo'nyoho. Oso hiso nuhwononji yahino wonyo hiso ne'no yonji yahino wonyoso yokumpohn'nyo nimokosyohumentaningki uhwonimentoheso honingkano wonyo huhwo sohwo ngkimo poyo nimokone so'no uhwonimentohefoho. ¹⁰Oso honingkano hungkuno Mouses

nalimentisoso ole so'no nejammentisofoho. A'amu hofiko honingkano hungkunomo hofiyo'no iningkafijoso songo pa'nyo humafitne'ento nalimentisofoho. I ngko oso hungkuno homo somo nupa'nonji ole limentoho, olo hungkuno homo losomo ngko ito'no miningkayo'njo imeso poyo pe'nimnoho limentohefoho. ¹¹Ngko huno ole syafihu'mentoho, Honingkano hungkunomo iningka'me'manji honingkano wonyo somo ngko uyakolo'monnoho. Ngko huno ose ko syofisyahoningko honingkano wonyoso yokumpohn'nyo nimokosyohumentaningki kako honingkano hungkuno somo hwasyo hwasyo imote so'no oso honingkano hungkuno huhwo sohwo ole ntimento, Kiko poyo pe'nyo. Ose ntimentisofoho. ¹²Oseso nakwo huno nayohoho. Anitu kakoe honingkano hungkunoso nihu'no wopingo'nohinofoho. Oso hungkuno anga'no anga'nohinoso hopi'nono nto'nohinoho. Wonyo hungkunoso anefoho.

¹³Oseso pipilo. Oso wopingo hiso ngkimo poyo wanimokumontolaho. O'o, ose'maho. Yahino wonyo sohwo kako poyo wanimokumonte'no yohoho. I honingkano hungkuno somo upa'nonji yahino wonyo somo utihwa'nyopo uhwononji nje honingkano wonyo engo somo uhwonimentohefoho. Ngko Anituye honingkano hungkunomo upo'ningkahoningko yo'mayo wonyoso yohotoho ko ntahoningki nje simeho timo sife aho yo'mayo wonyoso umo limoteso ngko wonyo hiso ne'no iwo'ningkohefoho. Oso'no honingkano wonyo yahino nihu'no wonyofoho nningkohoho.

Honingkano wonyoso nakwoe hunomo impe intofonesyohumaho.

¹⁴Anituye Towahuno sohwo kako Anituye honingkano hungkuno Mousesimo uyimentisoso Mouses kako mti'mokumentisofoho. I oso'no oso honingkano hungkuno homo somo ngko miningkayo'njo yahoningko yahino wonyoso yokumpohn'nyo nimokosyohumentaningki ngko oso yahino wonyo huhwo sohwo syoho ulohofiyo imo'nimentohefoho. ¹⁵Ngko nje yahino wonyo iwo'ningkoheso neso ngko huno maniyohoyohoho. Ngko yahino wopingo'nohini uyimo ko lonji oso yahino wopingo hiso mimmnehono. I oso yahino wonyoso miyo'njo uyimo ko lonji oso wonyo engoso iwo'ningkohefoho. ¹⁶Ngko honingkano wonyoso imote so'no ngkilaho lohono. Oso'no honingkano hungkuno Mouses nalimentisoso ngko wopingo uhwoningkohono. ¹⁷Yo'mayo wonyo iwo'ningkoheso ngkilaho lalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Oso wonyo iwo'ningkohe hiso nje huno mta'ni'maho. O'o, yahino wonyo nje simeho mo'mo mnawojoso yokumpohn'nyo imo'ningkahoningki oso wonyo hiso yalokweno. ¹⁸Ngko huno ole niyohoho. Nje simeho mo'mo wopingoso momnauyoho. O'o, nje simeho wonyo'nohino umo limojofoho. Nje hunoso yo'mayo wopingo'nohini uyimo ko lontneso nje simeho sohwo wopingo hiso miyonehoho. Oso'no wopingo yahino iyoso'no ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. ¹⁹Yo'mayo yahino wopingoso umo ko lonji yontneso ngko miyiwo'ningkiyonoho. Yo'mayo wonyoso mimmnehono lontneso oso wonyo hiso ngko iwo'ningkohono. ²⁰Yo'mayo yahino wonyoso ngko miyo'njo umo lontneso oso hiso

ngko iwo'ningkohono. Oso hiso nje huno mta'ni'maho. O'o, nje simeho sohwo fiyo ntahoningki ngko iwo'ningkohono. Hwapingoso nakwoe simeho mo'mo yahino wonyoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho.

²¹ Oso'no olo yahino wonyo loso nje simeho mo'mo mnaweho. Ngko yo'mayo yahino wopingoso umo ko lontneso yahino wonyo somo hwsopefiwo'ningkohe hwo'nyoho. ²² Nehopi. Nje huno somo ngko ole syafisiwo'ningkoho, Anituye honingkano hungkunoso wopingo'nohinofoho. Ose syafisiwo'ningkohono. ²³⁻²⁵ I oso'no ngko ole honingkonalokweno. Yahino wonyoso nje simeho mo'mo mnanoweho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo'nji nje hunomo Anituye honingkano hungkuno wopingo sohwo mnawojo sohwo'nji ikujoho fongki'nalokusiyo. Nje huno somo ngko Anituye honingkano hungkuno sohwoe syoho ulohofiyo hwo'nyoho. I oso'no nje simeho sohwo kako yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyo hweho. I oseso oso yahino wonyo sohwo kako ngkimo impo'angomo wonihumaji'monto yahoningki ngko youwo youwo lalokweno. Nje simeho honingkano poyo pe'nyo somo ipenimotowalokunjo somta'ni tihwo wontima'montolo. Ngko nihu'no wonyo hwo'nyoho.

I oso hiso'no Jisas Kilais nakwoe Hwe Engo sohwo kako honingkano wonyo yokumpohn'nyo somta'ni ngkimo isihutofonimayo'ne hweho. Kako ngkimo asomo ntima'maso so'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno.

**Kilais nakwoe wonyo somo wae
enaofonto kakoe Towahuno
Wopingoso nejapmmmentisofoho.**

8 Oseso nakwo Kilais Jisasi'nji ufohi'nnyo so'no Anitu nakwoe

honingkano wonyo somne'no simeho tohino muhmnnyofoho. Oso'no kako hungkuno ikwolofoso sohonta nakwoe wonyo somne'no nakumo tohinoso monejaponefoho. ² Hwapingoso Anituye Towahuno sohwo nakwo Kilais Jisasi'nji monahumokumentiso sohwo kako songo ne'no humayo'ne nejaposo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso yahino wonyo somta'ni isihutofonema'mentisofoho. Oso'no oso yahino wonyo huhwo sohwo kako ngkimo poyo nimokumne'ento yalokunjo sohwo ngkimo apa'no mipenimotawenohoho. ³ Mouses

kako Anituye honingkano hungkuno neyakwosamo uyimentiso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi honingkano nto'no iningkapifitne'ento nejapmmmentisofoho. I oso'no yahino wonyoso nakwoe simeho mo'mo mnawojo so'no nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi nohumentani honingkano homo somo nto'no miningkammentihwonefoho. Oseso nakwo honingkano hungkuno ito'no iningkayo yokumpohn'nyoso ane'nwi humentaningkuhwoni honingkano hungkuno hiso nakumo wopingo monamokummentisofoho. I oso'no Anitu kako wopingo namokumentisofoho. Hwapingoso kako kakoe Hwomu nakwoe hwaho lopo uhwojahoningki kako a'amu nakwo pa'nyo imo'nimentisofoho. Oso kako a'amu nakwo pa'nyo imo'ningkahoningki Anitu nakwoe wonyomne'no tohino engo uyahoningki Kilais oso hiso'no poyo imo'nimentiso so'no Anitu kako oso yahino wonyo huhwo sohwoe yokumpohn'nyo homo somo wae yao'mentisofoho. ⁴ Honingkano hungkunoso ole lonetihwalofoho. Sekwo honingkano wopingomnohini finingkamno. I Anitu kako yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo wae yao'mentiso so'no

olohonta nakwoe simeho yo'mayo wonyo umo lihwosi ko yososo nakwo miningkohwanehwono. Oso wonyoso nakumo monemokosyohumanehoho. O'o, nakwo Anituye Towahuno Wopingo so'nji nohumentani kakoe mampaho osomo nupo'nontani honingkano wopingo'nohini somo tifi iningkowalokuhwono. Oseso Anitu nonahononto wopingo kuyoho nelalofoho.

⁵Oseso a'amu hofikoe simeho yo'mayo wonyo umo lonte osomo yahoningki oso homo somo hofiko tifi iningkawowo'ningkohoho so'no oso yahino wonyo hiso hofikimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisofoho. I, a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo hofiko kakoe mampahomo iningkawowo'ningkohoho so'no Anituye Towahuno Wopingo sohwo hofikimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisofoho.

⁶Oseso oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'ningkiso so'no hofiko poyo pe'ningkuji tikanomo ufitnnefoho. I, Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako kakoe a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'ningkiso so'no hofiko wopingo nohumafikuji simeho pompenjiyo'nji wohumantifeho. ⁷Oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumentaningki hofiko Anituye mangohwa imo'nimentohofofoho. Hwapingoso hofiko Anituye hungkuno somo enjwa'mo mohumunyofoho. Hofiko Anituye hungkuno homo somo iningkayoso hopo'maho. ⁸A'amu hofiko yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo lonteso iwo'ningkohoho. Oso a'amu hiso hofiko Anituye simeho wopingo umo'nyo'neso mmokufitnnohofo.

⁹I oseso Anitu kakoe Towahunoso sekwoe simeho mo'mo humunyo'o'manji sekwo sekwoe simehoso yo'mayo wonyoso umo lihwosi yososo miyonehoho. O'o, sekwo Anituye Towahunofe yahinomo iningkowalokwofo. I, a'amu fihwo kako Anituye Towahuno ane hwo'manji kako Anituye a'amu hwo'maho.

¹⁰Yahino wonyo sohwo kako jije a'apahomo poyo kumokososo u, Kilais kako jije simeho mo'mo humunyo hwosi'manji jije huyo'mangoso songo wohumamontonoho. Hwapingoso Anitu wopingo hwosoho nto kilimentisofoho.

¹¹Jisas kako poyo pe'ningkahoningki Anitu kako apa'no songo ulika'mentiso sohwo kakoe Towahuno kikimo kuhumunyo hwosi'manji kako Kilaisimo ulika'mentiso hopaso kako jije a'apaho apa'no songo kilokafonefoho. Hwapingoso kakoe Towahuno kikimo kuhumunyofoho.

**Anitu kakoe Towahunoso
nakumo kakoe mehomi
namokuwo'ningkohoho.**

¹²U, nje a'amu soku, yo'mayo wonyo nakwoe simeho umo lonte osomo peho'no iningkowalokwofo. Oso yahino wonyo huhwo sohwo sekumo mosemokosyohumanehoho. O'o, awonoho. Olohonta nom'ne songo nemokosyohumaho. Osohumnohini uningkowano. ¹³Nakwo nakwoe simeho yo'mayo wonyo uyano lifijo'manji u oso hiso ifijoso sekwo poyo pe'ningkuji tikanomo ufitnnefoho. I oso'no sekwo sekwoe simeho mo'mo Anitu kakoe Towahunoso sekumo sehumunyo hwasi'manji kakoe yokumpohn'nyoso nomafikuji yahino wonyo simeho umo liwo'ningkiso somo monje yasyikuji poyo umokantifeho. Poyo imokukuji sekwo songo wohumantifeho.

¹⁴ A'amu Anituye Towahunofe mampahomo haloho pewo'ningkohofoso hofiko Anituye mehomi nefoho. ¹⁵ Anitu kakoe Towahunoso nakumo apa'no iyoho enamofone nejammentiso'maho. Nakumo apa'no impe hopa nantofone nejammentiso'maho. O'o, Anitu kakoe mehomi ne imo'nyo'ne kako kakoe Towahuno Wopingo nejammentisofoho. Oseso nakwo kakoe mehomi'nwi nohumentani nakwo Anitu kakine'no iyoho miyontani Nje Mpohwosoho uliwo'ningkuhwonefoho. ¹⁶ Anitu kakoe Towahuno Wopingo sohwo kako nakwoe simeho mo'mo humunyo sohwo ole naliwo'ningkohoho, Kiko Anituye mehomi hwosoho. Ose naliwo'ningkiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Ou, nehopi. Nakwo Anituye mehomi'nwoho. ¹⁷ Oseso nakwo Anituye mehomi hn'nimo Anitu kako kakoe mehomi hn'nne'no yo'mayo elofisosyohumasoso nejammentisofoho. Anitu kako yo'mayo Kilaisimo ujososo nakumo nejammentisofoho. Olohonta nakwo Jisasi'nji mojoku'ningkuhwasi yo'mayo tango Jisas ma'mentiso hopaso womano lihwaso maso'manji u hwangku no'mo nakwo Kilaisiye yofe engo so'nji kakoe angonyoangkafo so'nji kako'nji nomanefoho.

Hwangku nakwo Kilaisi'nji nohume hwaso kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumanefoho.

¹⁸ Nakwo Anitumne'no syoho yontaningkuhwasi yo'mayo tango ne'masoso olo tango hiloso we'efoho. I hwangku nakwo Anitu'nji nohumehwasi yo'mayo wonyoangkafo mikunimpososo ujo ehontojwasyoso somo uhwoningkuhwasi nakwo olo tango we'e loso'no huno mosyofisyanehwono. ¹⁹ Yo'mayo hopi'nono ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anitu

mti'mokumentisoso hontohumaho. Yo'mayo so'no hontohumantifi Anituye mehomi ne hn'nimo utihwa'nyopo ujo ehontojwonasyoso sohonta nahonyo'ne umo'ningkaningki hontohumaho. ²⁰ Hohonta Atam kako Anituye hungkunomo hwotoho hmentiso sohonta olo nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmentisofoho. Hohosohonta yo'mayo Anitu kako mti'mokumentisoso Anitu kako hungkuno lahoningki yo'mayososo wonyo imo'nimentisofoho. Oso yo'mayo yofoho, piso hohwayo oso iwo'ningkiso uhwoniuwo'ningkuhwoneso apa'no wopingo imo'nyo'ne hontohumaho. ²¹ Nakwo Anituye mehomi ne hn'nimo ujo ehontojwonasyoso sohonta yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso apa'no wopingo imo'nonefoho. Oso hohosohonta yahino wonyoso nihu'nahone moi'wo imo'ningkuhwasi nakwo a'amu hn'nnonji yo'mayo so'nji Anitu kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji nohumentihwanefoho.

²² Nakwo huno moi'wonoho. Yo'mayo hopi'nono Anitu mti'mokumentisoso oso wopingo i'mofapone so'no hontohumafikuji hofiko tohino tipemayoso moya'mi sofa hofiko mehomi aswo mantifi tohino tipemawo'ningkohoho oso hopa tipema'mopikujo somta'angoso olohonta u'mofapmmonthono. ²³ I, yo'mayo tohino Anitu mti'mokumentisoso somnohini mumnalofiyoho. O'o, nakwo a'amu hi'nnonjimo nemnalofoho. Anitu kako yo'mayo hwangku nakumo nejammentisofoho so'no hofiko huno syafihupitne'ento kakoe Towahuno simo'mo nejammentisofoho. I olohonta nakwoe a'apahoso yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somo enjwa'mo humentani tohino engo nemningkahoningki youwo

youwo lontani nakwo olo so'no hontohumalohwono. Anitu kako nakumo yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo somta'ni nihu'nahone asomo nemahwosi kako nakumo a'apaho songo nejapihwosi nihu'nahone nakwo kakoe mehomi ne imo'nyo'ne namokonefoho. ²⁴ Nakwo oso hiso ne imo'nyo'ne hontohumalohwono. U, oso yo'mayo hiso ne imo'nontentesi nakwo mohontohumehwanesohilo. U, hwe fihwo kako oso yo'mayo hiso'no nohontohumawosi oso ne homo somo nuhwoningkuhwosi oso'no kako apa'no mohontohumanehoho. ²⁵ U, nakwo yo'mayo muhwonyo so'no nakwo huno syofisyihwasi simeho hi'ntnnono uyasoso u, neso womantanoho. Oso'no nohontohumehwasi iningo momofanehwono.

²⁶ Oso hiso'no hontohumalohwone hiso nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi humentaningkuhwoni Anitu kakoe Towahuno Wopingo huhwo'nji nakwo Mpohumo jomo ujo so'ne nefo'mawo'ningkisofoho. Nakwo Mpohumo pehofo ulane'entani huno moneyahoningki nakwoe simeho mo'mnohini humotaho lalokuhwono. Oso'no nakwo yoloho ne hiso'no Mpohumo mujofoho. I oso'no Anitu kakoe Towahuno Wopingoso nakwoe simeho mo'mo nakune'no hitoho ulofahoningki kako Anitumo nakune'no yoloho uliwo'ningkisofoho. Oso Towahunofe mampahoso Anitu kako'nohini upa'niwo'ningkohoho. ²⁷ Mpohwo kako'nohini nakwoe simeho mo'mo nahonyo sohwo kako Towahunofe huno somne'no huno uyohoho. Towahuno sohwo kako yo'mayo Anitu kako umo'nalokunjo so'no huno uyahoningki kako nakumne'no Mpohumo jomo ujoso'no nto'no uliwo'ningkisofoho.

²⁸ I nakwo olo so'no huno nayohoho. Anitu kako a'amuso nje yahinoso ifitnne'ento imentiso osomo uhwosopo'mentisofoho. A'amu hiso hofiko Anitumo simeho ufijo'manji yo'mayo tango u'maso somo Anitu kako oso homo somo wopingo umokiyo'ne hweho. ²⁹ Hwapingoso hohonta Anitu kako nakumne'no huno uyahoningki Anitu nje hwomu hopa imo'nifitnne'ento nahwosopo'mentisofoho. Oseso Kilais nela'wehwo kako simo'mta'ango sohwo imo'ningkahoningki nakwo a'amu pi'ningo engo hn'nwi homningkwa'wehwo homnampisyona'ni imo'nalokuhwono. ³⁰ Hohonta Anitu nakumo nahwosopo'mentisofoho. Nahwosopo'mentiso hn'nimo ngkimo ni'mapitnne'ento johu nalimentisofoho. Johu nalonto wopingo naloho'mentiso so'no ole nelalofoho. Sekwo wopingo kuyoho. Wopingo namokumentiso so'no nakwo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumentihwanefoho.

Anitu nakune'no hitoho ulofalokunjo sohwo kako monesikwajonehoho.

³¹ I oseso Anitu kako nakumo yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no nakwo huno pehofo syofisyanehwono. Anitu nakwo'nji humanto nefo'mawo'ningkiso so'no nakumo a'amu wonyo nalohofitwo'ningkohoho somne'no huno pi'ningo mosyofisyanehwono. O'o, hofiko nakumo moneyakolopitnnehofo. ³² Anitu nakune'no hitoho ulofahoningki kakoe Hwomu kakine'no simeho uyiwu'ningkiso sohune'no nakumo wonejapmmonteso huno pi'ningo mosyafihu'mmentisofoho. O'o, awonoho. Nakwoe wonyomne'no poyo pe'none'ento uhwatimentisofoho. Oseso oso kakoe hwomu nejapmmmentiso so'no

nakwo huno ole nayohi, Yo'mayo nefe'mayo'ne hi wonejapmmontonoho.

³³Anitu nakumo kako'ne nah-wosopo'mentiso hn'nimo sekwo wonyo kuyoho eso tihwo wonalimontolo. O'o, Anitu huhwo kako nakwoe wonyo wae enamofonto wopingo kuyoho naliwo'ningkisofoho. ³⁴Nakwoe yahino wonyo somne'no tohino womapife eso tihwo walimontolo. O'o, Kilais Jisas oso wonyo homo somne'no poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso sohwo kakoe kaningkwohwo Anituye aho anga sohohnta'ni nohumentaningki Seten kako nakumne'no wonyo kuyoho nelahoningki Kilais nakumne'no Mphumo jomo ulalofoho.

³⁵Jisas Kilais nakumo hitoho mikunimposo engo nejapiwo'ningkisoso wae pehohwo wenamo'mtolo. U, yo'mayo tango nakumo ne'maso'manji u tohino tipemaso'manji u a'amu wonyo nalohopijo'manji u mijoho nayoso'manji yo'mayo so'nji manji'mofo oso'no umofonyo iyo'manji yo'mayo wonyoso nakumo wonyo wonamokumo lihwosi yoso'manji u poyo wonamokumo lihwosi yoso'manji i oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Jisas Kilais kako nakumo hitoho ulofalokunjo somta'ni nakumo wae menamofonehoho. ³⁶Oso yo'mayo hiso ne'maso so'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

Nakwo jije a'amu hn'nwi jije syoho mjimopontaningkuhwoni a'amu hofiko nonahonontifi nonafotofontifi fonjonesyalokwofo.

A'amu tongomo uhwonontifi fonjasyiwo'ningkohoho hopaso nakumo nahonontifi wofonjonesyantife'no yalokwofo.

Ose mti'mokumentohofofoho.

³⁷Oso hiso'no nakwo huno mosyofisyalokuyihwono. O'o, Jisas

Kilais nakumo simeho mikunimposo engo nejapiwo'ningkiso so'no yo'mayo tango hopi'nonohino ne'mante somo nakwo nihu'nahone monje esyahoningkuhwoni Anitu yo'mayo homo somo uyakolofone namokuwo'ningkisofoho. ³⁸Ou, ngko olo so'no simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Anitu ngkimo hitoho mikunimposo engo ntapiwo'ningkiso oso'no wae yanimofone sohwo mohumuyoho. O'o, nihu'no awonoho. Oseso Kilais nakumo hitoho nejopalokunjo somta'ni nakumo wae menafonehoho. Ou, nehopi. Songo humayo so'nji poyo pe'nyo so'nji a'amu ahwomo mta'ango so'nji hwahoponjo towahuno wonyo so'nji yo'mayo hohonta i'mofapmmmentiso oso'nji tifi imo'none so'nji yo'mayo yokumpohn'nyo kengo kengo so'nji ³⁹i yo'mayo yokintahoponjo so'nji hwahoponjo so'nji oso nom'ne yo'mayo hu'mehinawojo so'nji oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Anitu hitoho nejopalokuso somta'ni nakumo wae menaofonehoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakumo wopingo naloho'mentiso oso'no Anitu kako hitoho ne'no nejapmmihwonefoho.

Poul kako a'amu Isilael somne'no simeho tango uyimentisofoho.

9 Ngko Pouli'ni Kilaisiye a'amu sohwo'ni hwasyo hungkuno moselalokuyohono. O'o, ngko sekumo hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Ngko huno niyalokunjo so'nji Anituye Towahuno Wopingo nje simeho mo'mo humaso sohwo'nji ngkimo olo so'no nehopeho ntantofoho. ²Nje a'amu Jutaso hofiko Jisas Kilaisimo miningkayo somne'no ngko hitoho ntokwoho. Nje simeho tango nihu'nonohinoso hofikine'no niyohoho. ³A'amu Jutaso hofiko nje

ningkwahwo nampohwosafoho. Hofiko nje temtitofo mta'angofoho. Oso'no hofiko Anituye a'amu ne imo'nyo so'no nimo'ningkohoho. U honingkano wo'nyopontentesi u ngko Anitumo olo so'no jomo ulahoni'mo Anitu kiko nje a'amu Jutaso hofiko jije a'amu ne imo'nifitne'no kiko ngkimo tikanomo nihumajo ose uli'mnesohilo. ⁴Nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo a'amu Isilael sofe imu'nwoho. Anitu kako nakumo nahwosopo'mentiso osohwo kako nje a'amu kuyoho nalonto kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji netihwamentisofoho. Nakumo Anitu ole nalimento, Sekwo ngkimo nifohi'nyo'ne olo honingkano lomo ifijo so'no ngko wopingo waseloho'monnoho. Ose nalonto kakoe honingkano hungkuno nejapmmentisofoho. Nom'neso olenoho. Kakoe yofe somne'no kakoe tajo angomo hwomtame ulohoho'ne yahino wopingo nejapmmentisofoho. Yo'mayo hungkunoso ne imo'none so'no nalimentisofoho. ⁵Neyakwosa sohwa hofiko hwe engo hwafoho. Nakwoe temtitofo somta'ni Anitu kakoe hwomu Kilais osohumo nefo'mayo'ne uhwosopo'mentiso sohwo kako a'amu imo'nimentisofoho. Anitu ne sohwo kako yo'mayo hopi'nonohino somo aho huli'memokosyohumawo'ningkiso hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe ho'nomayoso engolopohamo ne'no ne'nohini uyihwano. Nehopeho.

**Hwe moya'mi hopi'nono Anitu
kakine'no uhwosopo'mentisofoho.**

⁶A'amu Juta fehohnjoso Anitumo simeho muyo'njo so'no ole wolantantaho. Anituye hungkunoso ne mmo'nonehoho ose wolantantaho. O'o, awonoho. Anitu a'amu Juta somo kakoe mehomi imo'nyo'ne ko uhwosopo'mentisoso fehohnjoso Jutafe temtitofo ko hi hofiko kakoe a'amu ne'maho.

⁷Apilohamiye imu fehohnjo somo Anitu uhwononteso hofiko Apilohamiye a'amu yofe uhwoe'ne'maho. O'o, Anitu Apilohammo ulimento, Jije hwomu Aisak kakoe imu oso'nohini hofiko jije temtitofo nefoho. ⁸Anitu Apilohamiye hwomu anga'nohino sohune'no hungkuno ulahoningki kako hwomu anga'no tipema'mentiso sohwo osohwo kako Anituye mehomi hweho. I nom'ne tipema'mentiso oso hwa hofikoe imuso hofiko Anituye mehomi'maho. ⁹Oso hungkuno Apilohammo ulimentiso hiso olenoho. Soswo anga'no niyakolofihwoso'no ngko asomo wapmmonnoho. Osohonta Sola kako hwomu aswo woma'montonoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁰Ihwoni. Aisak kako imo'nonto kakoe ape Lepeka kako hufa'u mehomi imo'nimentisofoho. Oso hufa'u mehomi sohwa'uye kaningkwohwo afa hweho. Aisak huhwo sohwo kako nakwo a'amu Juta hn'nwiye neyakweho. ¹¹Oso hwomu hufa'u Lepekafe simehomjo mnawojo oso hwa'umo Anitu kako kakoe huno mta'ni hwomu anga'nohino humo kakoe mehomi imo'nyo'ne uhwosopo'mentisofoho. Anitu kako oso hwomu sohwa'u sikoe yahino wopingo somne'no yano ulohmmentiso'maho. O'o, siko mmo'nyo sohonta Anitu kako hwomu anga'nohino sohomo kakoe mehomi imo'nyo'ne uhwosopo'mentisofoho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Anitu kako a'amufe yahino somne'no huno mosyafisiyo'njo yonto a'amu somo kakoe huno mta'ni mtitofonto uhwosopewo'ningkiso hweho. ¹²Oso hwomo sohwa'u siko mmo'nyo simeho mo'mo mnowentanjo sohonta Anitu Lepekamo ulimento, Oso hwomu simo'mjo sohomo nom'ne jije hwomu tifinjo sohwoe syoho ulohofiyo'nehwo umo'nimontonoho.

Ose ulimentisofoho. ¹³Anituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa hofiko ole mti'mokumentohofi, Anitu ole limento, Ngko Aisakiye hwomu tiffinjo Jekoup oso hune'no simeho uyalokweno. I ngko kola'wehwo Isou sohune'no ngkilaho, ose limentisofoho.

¹⁴Oseso nakwo ole wolantantaho. Olo Anituye yahino oleso nto'nohini'maho. Ose wolantantaho. O'o, awonoho. ¹⁵Anitu Mousesimo ole ulimento, U ngko hwe fihune'no wopingo wakilo-ho'mo uli'mo u ngko kakimo wopingo uloho'mnoho. U ngko kakine'no hitoho wanto'mtonoho. ¹⁶Oseso hwe fihwo kako ole malonehoho. Ngko syoho wopingo i'me'no Anitu kako ngkimo wopingo wantoho'montonoho. Ose malimnehono. O'o, Anitu kakoe huno mta'ni mtitofihwosi a'amumo wopingo uloho'montonoho. ¹⁷Oso'no Anitu kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumamentiso osohumo ole ulimento, Ngko kikimo olo hwaho Ijip osopo mokosyohumayo'ne kuhumaji'mentohefoho. Hwapingoso ngko kikimta'ni nje a'amu Isilael somo utimahm'me'no kiko yokumpohn'nyo imo'ningkohoji hahn'nyo yohojo'no ngko kikimo hwotoho kufe'mo wokiyakolo'monnoho. Oseso a'amu ango'meemjoso hofiko nje yokumpohn'nyoso nohoningkuji nje yofeso woho'nonimantifeho. Ose ulimentisofoho. ¹⁸Oseso nakwo huno ole nayohoho. U Anitu kako hwe fihune'no ngko kakine'no hitoho wantofono lihwosi u kakine'no hitoho ulo'montonoho. U Anitu kako nom'ne a'amu hune'no huno ole syafisyososo, Hwe fihwo kako yokumpohn'nyo umo'nono ose syafisyososo oso hwe huhwo sohwo kako yokumpohn'nyo umo'nimontonoho.

Olo hungkuno loso Anituye simeho tohino'nji hitoho ulofoso'ne

¹⁹Oseso Anitu yo'mayoso umo'nono lonte so'no oso hiso ne imo'niwo'ningk-isofoho. Oso'no a'amu fehohnjoso ole wontantifeho. Nakwo yahino wonyo iwo'ningkuhwone so'no Anitu kako yoka peho'no naliwo'ningkohoho. Yo'mayo imo'niwo'ningkiso so'no simo'mo Anitu kakoe huno yo'mayoso umo'nono lonte huno syafisyiwo'ningkiso osomo tihwo ulojao'montolo. ²⁰Ose ntikujo'no ngko ole ulimno, U, kiko a'amu hwahoponjo fihwosi Anitumne'no yoka ujoso kiko hopoenohintaho. Oseso hwakwontoho osohwo kako oso hwe mti'mokoso osohumo ole ulimontolaho, Kiko olo pa'nyo peho'no nimti'mokumentohino hwo'nto. Ose ulimontolaho. ²¹A'amu hwakwontoho syoho'njo sohwo kako hwaho nomahwosi hwontoho nom'ne wosopayo ho'nasiyo'ne mti'mokuhwosi nom'ne sikiujo jopaho iwontofasiyo'ne mti'mokososo wonyotaho. O'o, kako yo'mayo kakoe huno mta'ni mti'mokiyoso u oso kako hwapingo hweho. Kakoe syohofoho.

²²Oso yahino oseso Anitu huhwo'njoho. Anitu a'amu honingkano wonyo imotofo so'no tohino womapife limentisofoho. Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe simeho tohino oso'nji utihwa'nyopo ulikemokontentesi a'amu somo tohino komo'no uyihwonesohilo. O'o, Anitu kako oso a'amu somne'no hitoho ulofahoningki hontohumaho. I oso'no hofiko hahn'nyo ne'no yahoningkofi Anitu kako tohino engo uyimentisofoho. ²³I Anitu kakoe yahino wopingo ujo ehontojwasiyo'ne so'no Anitu kako a'amu fehohnjo wopingo uloho'mne'ento uhwosopo'mentiso somo nje yofe engo so'nji nje yahino wopingo so'nji mapitnne'ento

imentisofoho. Hwapingoso oso hiso'no nakune'no nto'no nto enesyohumaho. ²⁴Oso a'amu wopingo uloho'mne'ento uhwosopo'mentisoso nakwonoho. Oso hiso a'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu temtitofo kengo kengo'nwoho. ²⁵Houseya sohumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo kako olo hungkuno loso a'amu Juta'maso, a'amu temtitofo kengo somne'no ole mti'mokumentisofoho.

Anitu ole limento, Hwe moya'mi hofiko nje a'amu Juta mmo'nyo'njo somo ngko ole ulimonnoho, Sekwo nje a'amu kuyoho.

A'amu ngko hofikimo simeho muyo'njo simo'mo imentohe somo ole ulimonnoho, Ngko sekumo simeho sejopalokweno.

²⁶Ango'meemjo a'amu somo nje a'amu ku'maho simo'mo ulimentohe oso ango'meemjo a'amu somo ole ulimonnoho.

Ngko Anitu songo ne'no humayo sohwo'niye a'amu kuyoho.

Houseya ose mti'mokumentisofoho.

²⁷I Aisaiya hwe nom'nehumo Anitu hungkuno uyahoningki limentiso sohwo kako a'amu juta somne'no ole mti'mokumento,

A'amu Isilaeliso hofiko tafeponjo wosoho pa'nyo pi'ningo engo ko imo'nifijo somta'ni Anitu kako anga'no anga'nohino manefoho.

²⁸Hwapingoso a'amu honingkano wonyo'njo somo Anitu hofikoe yahino wonyo so'no hungkuno ulihwosi tohino komo'no uyonefoho.

²⁹Oso hungkuno Aisaiya simo'mjo mti'mokumentisoso olenoho.

Nakwoe Hwe Engo Anitu kako a'amu ahwomomjo so'nji hntokwaliyo yo'mayo so'njimo mokosyohumawo'ningkiso osohwo

kako nakwoe temtitofo fehohnjo anga'no anga'nohino somne'no wohumafe majo'njo yontentesi nakwo a'amu hopi'nono Isilael hn'nimo Soutom'nji Ngkumoula oso pa'nyo wae enaofihwonesohilo. Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

A'amu Isilaeliso hofiko hofikoe yahino wopingo somne'no Anituye a'amu ne imo'nane'entifi hofiko syoho engo imentohofofoho.

³⁰Oseso nakwo pehofo lanehwono. Olenoho. A'amu temtitofo kengoso hofiko nakwo Anituye a'amu ne imo'nane'entifi syoho yokumpohn'nyo imentohofomaho. O'o, hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyahoningkofi Anitu sekwo wopingo kuyoho ulimentisofoho. ³¹I a'amu Jutaso hofiko ole syafihu'mentohofi nakwo Anituye honingkano hungkunomo nto'no iningkohwaso'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho wonalimontonoho. Ose syafisyontifi syoho engo ko imentohofo so'no Anitu kako wopingo kuyoho ose mulonehoho.

³²Hwapingoso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lontifi honingkano hungkuno osomo nto'no iningkuhwasi Anituye a'amu ne umo'nano. Ose limentohofofoho. Hofiko oso sojo engkwosaho pa'nyoso Anitu honingkanopo ho'nahumentiso osomo entofomantifi piwahu'mentohofofoho.

³³A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofo oso hwa hofiko Jisasimne'no oso sojo homo somo ole mti'mokumentohofi,

Upa'nimno. Oso hwaho ango Saiyon sopo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu entofomayo'ne ho'nahumentohofoho.

Oso hopo sopo a'amu hofiko entofomafikuji wopiwesyantifeho.

I a'amu oso engkwosaho homo somo simeho hi'ntnnono uyifijoso hofiko wonimango munonehoho. Jisasimne'no ose mti'mokumentohofofoho.

A'amu Isilaeliso hofiko Anitu kakoe yahino wopingoso nto'no ma'mentohofomaho.

10 U nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho soku, olo so'no nje simeho wopingo nimo'ningkohoho. Ngko a'amu Isilaeliso hofiko Anituye a'amu ne imo'nifitne'enji Mphumo jomo ne'no uliwo'nalokweno. ²Ngko oso a'amu somne'no huno ole niyohoho. Hofiko Anituye yahino somo uningkowano ko lontifi oso'no hofiko Anituye yahino ne so'no huno muyofoho. ³Anitu kako nakune'no a'amu wopingo imo'nifitne'ento Jisas Kilais nakwoe hwaho lopo uhwatimentisofoho. A'amu Jutaso hofiko oso homo somo simeho muyo'njo yontifi huno ole syofisyalokwofo, Nakwo hi'nwi nakwo honingkano hungkuno somo ito'no iningkawasoso wopingo umo'nantanoho. Hwasyo ose syofisyalokwofo. ⁴Nakwo huno ole nayohoho. Kilais kako honingkano hungkuno somo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oseso a'amu kako Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako oso a'amu osohumo ulimontono, Kiko wopingo hwosoho. Ose ulimontonoho.

Anitu kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo utima'mo lalofoho.

⁵Mouses hungkuno osohi so'no mti'mokumentisofoho. A'amu fihwo kako Anitu kiko wopingo hwosoho ntone'ento kako Anituye honingkano osomo nto'no iningkowalofoho. Oso hungkuno homo somo hopi'nono

nto'nohini iningkawe sohwo'manji kako songo ne'no nohumantihwone hweho. ⁶I oso'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako wopingo hwosoho ose ulimontonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako huno ole mosyafisyonehoho. Kilais nakumo nefo'mayo'ne ahwomo mta'ni tihwo wositimamontolo. ⁷A'amu poyo pe'nnyo hwahomo'mo humalofoso Kilais pe'nimentiso osohumo tihwo utima'montolo. Ose mosyafisyonehoho. ⁸O'o, Anituye hungkunoso sekumo mose'maso'maho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofosohwa ole mti'mokumentohofi, Anituye hungkunoso sekwo'nji weho. Sekwoe hunomo simehomo weho. Oso hungkuno mnawojo loso olenoho. Sekwo Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimno. Oso hiso'no nakwo ne'no losetihwawo'ningkuhwono. ⁹Olenoho. Kiko nom'ne a'amu somo ole uso, Jisas sohwo nje Hwe Engo hweho, ose ulohoji Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso osohumo Anitu kakimo pi'nimo nta'ni apa'no songo ulika'mentiso oso homo somne'no simeho hi'ntnnono uyohoji'manji Anitu kako kikimo asomo wokitima'montonoho. ¹⁰Nakwo Anitu kakimo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Anitu kako ole wonalimontonoho, Sekwo nje mehomi wopingo ne kuyoho. Nakwo nakwoe mango'nji Anitu kakoe hungkunoso nom'ne a'amu somo lutihwehwaso'no Anitu kako nakumo asomo netimanefoho.

¹¹A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofosohwa ole mti'mokumentohofi, U, a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako Anituye simanopo lohofihwosi kako wonimango munonefoho. Ose mti'mokumentohofofoho. ¹²Anitu kako nakwo a'amu Juta'nji Ngkilik oso'nnonji

nakwo temtifo kengo kengo hn'nimo nahoniwo'ningkisoso Anitu kakimo u'mayo'ne yahinoso afa'nohino nahoniwo'ningkisofoho. Oseso nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwiye hwe engo anga'nohinoso Anituyoho. A'amu anga'no anga'nohinoso Anitumo fonefo'maho ulikujo'no kako yahino wopingo wonyoangkafo uloho'montonoho. ¹³A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi, Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo nakwoe Hwe Engo Kilaisimo fonefo'maho ulihwaso'no kako wonefo'ma'montonoho. Nonefo'mahwosi kako asomo netimanefoho.

¹⁴A'amu hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njoso hofiko kakimo jomo mulifitnnehofo. A'amu hofiko Jisasiye hungkuno mupa'nyo'njoso hofiko oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyifitnnehofo. A'amu nom'neso hofiko nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno molutihwayo'manji u oso a'amu hiso hofiko hungkuno homo somo mupa'nifitnnehofo. ¹⁵Anitu kako Jisas Kilaisimne'no hungkuno wopingo nom'ne a'amumo lutihwayo'ne somo molihwajiyo'manji oso a'amu hiso hofiko moliku'mopitnnehofo. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi, A'amu Anituye hungkuno liku'mofo'njo sohwafe hungkunoso upa'nifitne'no hofiko oso a'amu huhwo sohwo utimafikuji nakwo'nji fosyohumamno, ulantifeho. Ose ulikuji hofikoe yofe woho'nomantifeho.

A'amu Isiael fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno wopingo somo tifi nto'no miningkayo'njofoho.

¹⁶I oso'no a'amu pi'ningo engoso hofiko Anituye hungkuno

wopingo upa'nontifi hofiko simeho umentohofomaho. Aisaiya ole mti'mokumento,

U Hwe Engofo, a'amu nakwo hungkuno ulahoningkuhwoni oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono tihwo uyimaho. O'o, awonoho.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho. ¹⁷Oso'no nakwo huno ole nayohi, Simo'mo nakwo Anituye hungkuno upo'ningkuhwasi tifi oso hungkuno hiso simeho hi'ntnnono wonelikafono. Nakwo Kilaisimne'no hungkuno wopingo upo'nontani nakwo Anitumo simeho uyalokuhwono.

¹⁸Oseso ngko ole waselohoni-monne'no yohono. Hofiko Anituye hungkuno wopingoso mupa'nimentohofofoho. O'o, hofiko nto upa'nimentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi, A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwafe mampahoso ango'meemo ho'nimentisofoho.

Oseso olo hungkuno loso ango hopi'nonohino sponjoso nto mjipa'nimentohofofoho.

Ose mti'mokumentohofofoho.

¹⁹Oso'no ngko nom'ne hungkuno waselohonimonne'no yohono. A'amu Isiaeliso oso hungkuno homo somo nupa'nontifi neso huno nto'no mosyafihu'mmentohofotaho. O'o, oso'ne'maho. Hofiko huno nto'no syafihu'mentohofofoho. Oso hiso'no Anitu kako Mousesimo hungkuno uyahoningki Mouses kako ole mti'mokumento,

Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'njo imentohofohi so'no ngko a'amu kengo kengo somo nje hungkuno uyi'mo.

Wopingo ulohohm'me'no nohoningkuji sekwoe simeho tohino wasemnimontonoho.

Ngko a'amu huno'maso osomo utimah-m'me'no nohoningkuji sekwo yoka wolantifeho.

Mouses olo hungkuno loso ose mti'mokumentisofoho. ²⁰I Aisaiya kako olo hungkuno loso yoloho joso'no iyoho imentiso'maho. O'o, olo hungkuno loso yokumpohn'nyo limento,

A'amu ngkine'no huno mosyafisiyo'n-joso hofiko ngkine'no hafihafe matipewo'ningkiyohofoso olohonta hofiko ngkimo nto tipenohonima'ningkohofoho.

A'amu nom'neso hofiko ngkine'no nom'ne a'amu somo mulohoniwo'ningkiyohofoso oso'njo utihwa'nyopo i'mofapmmentohefoho.

Ose limentisofoho. ²¹I oso'no Anitu a'amu Isilael somne'no ole limento, Engolopohamo ngko a'amu somne'no womotohulijisyosyohumamonji ajape ulohofahoningko hofiko nje hungkunomo hwotoho nifentifi hohujo ikinjanimofiwo'ningkohofofoho.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

Anitu kako a'amu Isilael fehohnjo somo wopingo uloho'mentisofoho.

11 Oseso ngko ole waselohoni-monne'no yohono. A'amu Isilael somo Anitu uhwosopo'mentiso oso hofiko Anitune'no hohujo ikinjimofahoningkofi Anitu kako oso a'amu homo somo wae nihu'nahone yao'mentisotaho. O'o, awonoho. Nihu'nahone'maho. O'o, ngko huhwo'ni a'amu Isilael hwo'nyoho. Ngko Apilohamiye imu hwo'nyoho. Ngko kakoe kakwo'yohwo Jekoupiye hwomu Mpenyamiye temtitofo mta'ango hwo'nyoho. ²A'amu Isilael hohonta Anitu nahwosopo'mentiso hn'nimo Anitu kako moho'nonafefoho. Hwe fihwo Ilaija sohomo Anitu hungkuno uyahoningki kako a'amu Isilael

somne'no hungkuno yokumpohn'nyo ulimentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako Anitumo ole ulimento, ³Hwe Engo sohwosi, a'amu sohwamo jije hungkuno uyahoningki limotofo oso hwamo nom'ne a'amuso fonjosyalokwofo. A'amu kikine'no yahu fonjokisasiyo ijempohoso wonyo nto imokumalofo. Oso'no ngko anga'nohino sohwo'ni humanji kikine'no simeho kijopalokweno. I oso'no hofiko ngkimo wofonjonisyantife'no hofiko ngkine'no hafihafe ntipeantikwofo. Ose ulahoningki ⁴Anitu kako kakine'no aku hungkuno pehofo ulimentono. Anitu ole ulimento, Kiko'nohini'maho. O'o, ngko a'amu *sefen tausen* (7,000) osomo mokosyohumaleno. Hofiko oso hwasyo anitu Mpal sohune'no hwomtame mulohofiwo'ningkiyohofoho. O'o, hofiko ngkimo simeho ntopalokwofo. Ose ulimentisofoho.

⁵Olohonta oso pa'nyoso Anitu kako yalofoho. A'amu Juta anga'no anga'nohino somo Anitu kako hitoho ulofahoningki kako nakumo kako'ntnne nonahwosopento wopingo nelohofahoningki nakwo kakoe a'amu nehn'nwi humalohwono. ⁶I nakwo nakwoe honingkano wopingo imotohwone so'no nahwosopo'mentiso'maho. O'o, nakwoe honingkano wopingomne'no nahwosopententesi u kako nakumne'no wopingo monalohofe'nesohilo. O'o, nakwoe yokumpohn'nyo so'no nahwosopehwonesohilo. Ose'manji Anitu nalohofososo ne ane'nesohilo.

⁷Oso'no nakwo pehofo lanehwono. Olenoho. A'amu Isilael fehohnjo hofiko ole hwasyo syafisiyo'ningkohofi, Nakwo honingkano hungkunomo ito'no iningkawasomanji Anitu kako nakumo ole wonalimontonoho, Sekwo wopingo kuyoho. Ose wonalimontonoho. Oso'no oso hwasyo huno hiso syafisyontifi hofiko syoho engo

yalokwofo. I oso'no Anitu kako'ntnne uhwosopo'mentiso osomnohini Anitu kako wopingo kuyoho ulimontonoho. I a'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno somo haloho maposo oso a'amufe simehoso yokumpohn'nyo nto imo'nimaho. ⁸Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa a'amu juta somne'no olo so'no mti'mokumentohofi,

Hofikoe huno simeho osomo Anitu kako saho hopa kuwojahoningki nakwo hungkuno hofikimo ulahoningkuhwoni hofiko haloho mupa'nyo'njo yontifi muhwonyo'njo imentohofofoho.

Oseso oso mta'angoso oso yahinoso ne'no mjimo'nimoponto olohonta ne'no weho.

Ose mti'mokumentohofofoho. ⁹Ihwoni. Mote sohwo hofoyomo wosopayo uhwononto wanimo lonto nomanteso oso hofoyo huhwo sohwo poyo umokumontonoho. Oso pa'nyoso hwe yofe engo'njo Ntefit kako huhwo a'amu Juta somne'no olo so'no nto mti'mokumentisofoho.

A'amu Jutaso hofikoe wosopayo engo nonontifi hofikoe yo'mayo ho'yango wopingo somo uhwonontifi ole syafisiyo'ningkohofi, Ihwoni, Anitu kako nakumo wopingo nelohofalofoho.

Ose nalohofonto wopingo kuyoho nelalofoho.

Oso hunoso hwasyo syafisiyo'ningkohofoho hiso hofoyo hopa wonyo umokumontonoho.

¹⁰Hofikoe timoso sikwo'mjoho imo'ningkuhwosi hofiko yo'mayo somo timo nto'no muhwonifitnehofo.

Yo'mayo tango u'masoso hofikoe hano uyoso engkulo engkulokano wowantifeho.

Ntefit oso hungkuno hiso a'amumo yo'mayo wopingo Anitu uyonte somne'no simonyo ko yontifi kakoe hungkuno ne so'no haloho maposo'njo somne mti'mokumentisofoho.

Anitu a'amu temtitofoho nom'ne somo kako'ntnne utima'montonoho.

¹¹I oso'no ngko hungkuno nom'ne waselohonimonne'no yohono. A'amu Jutaso hofiko Anituye hungkunomo haloho mapososo'no hofiko piwahu'mentohofoso nihu'nahone piwahu'mentohofotaho. O'o, nihu'nahone'maho. Oso a'amu Jutaso hofiko Anituye honingkano wopingo somo ito'no miningkayo'njo yontifi sompeeo'mentohofoho so'no Anitu a'amu temtitofoho kengo somne'no kakoe mehomi ne imo'ningkujo'no kako asomo utimayo'ne johoho ulalofoho. Anitu a'amu kengo somo wopingo ulohofontaningkuhwosi a'amu Jutaso hofiko nuhwoningkuji hofiko simeho tohino umningkuhwoso'no hofiko Anitumne'no huno apa'no syafisyikujo'no Anitumo apa'no u'mayo so'no hi umo'nimontonoho. ¹²A'amu Jutaso hofiko honingkano wonyo imentohofoho so'no Anitu kako a'amu kengo somo wopingo ulohofalofoho. A'amu Jutaso hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofahoningkofi a'amu kengoso hofiko Anitune'no huno wopingo tipema'mentohofofoho. Oseso a'amu Jutaso hofiko Anitune'no huno apa'no syafisyikuji asomo i'mofapikujo'no Anitu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo kako wopingo mikunimposo engo wonaloho'montonoho.

¹³Sekwo a'amu temtitofoho kengo mta'ango soku sekwo upa'nimno. Anitu kako ngkimo a'amu temtitofoho kengo kengo sokumo kakoe hungkuno liku'mofoho'no syoho ntapmmentiso

so'no olo syoho hilo so'no ngko hi numo'ningkahoningki yalokweno. ¹⁴Ngko olo syoho hiloso yonji ole syofisyalokweno, Sekwo temtitofu kengo kengo soku Anituye hungkunomo upa'ningkuji simeho uyikuj'o'no Anitu kako wopingo waseloho'montonoho. I a'amu Jutaso oso homo somo sehoningkuji hofiko humo ole wosyofisyantifeho. A'amu kengoso hofiko nakwoe Anitu'njopo humafitnnohontifi hofiko apa'no Anitumo simeho uyifitne'no Anituye hungkuno losetihwahn'me'no a'amu Juta anga'no anga'no Kilaisimo simeho uyantifeho. ¹⁵Anitu kako a'amu Juta somne'no hohujo we'enehwo ikinjaofonto a'amu temtitofu kengo kengo mta'ango somo nomanto kako'nji simeho afa inalokwofo. Oso'no tifi no'mo a'amu Jutaso hofiko Anitumo apa'no simeho uyikuj'o'no Anitu kako hofikimo asomo utimayoso a'amu poyo pe'nontifeso songo ulikafo oso pa'nyofoho. ¹⁶Nakwo a'amu Juta hn'nwiye yahinoso olenoho. Nakwo wosopayo iloho yontani oso wosopayo simo'mjoso Anitumo uyiwo'ningkuhwonefoho. Oso'no nakwo oso wosopayo tiffinjo niwo'ningkuhwoneso oso hi'nji Anituyefoho. Oso iyo pmpongo hi oso hi Anituye'manji u oso pamo hopi'nonohinoso kakoefoho.

¹⁷Pahnimo hungkuno upa'nimno. Anitu kako kakoe syohopo iyo anga'nohino wopingoso hulimentisofoho. Oso iyo homo somjo pamo fehohnjoso Anitu kako wae yaofonto we'mta'ango iyo pamo nomanto oso kakoe syoho sponjo iyo somo mufohu'mentisofoho. Oso ipamo we'mta'ango mufohu'mentiso huhwo sohwo kako oso iyo syoho sponjo sohunta'ni afofo manto ne engo into'nimentisofoho. Oso iyo syohoponjoso hwapingoso Apilohamiyoho. Iyo pamo we'mta'angoso

sekwo a'amu temtitofu kengo kengo'mta'ango sokune'no lalokweno. ¹⁸Sekwo a'amu temtitofu kengo kengo'mta'ango soku Anitu kako oso iyo ne somo sekumo masefohu'mentisofoho. Oso'no sekwo a'amu Juta somne'no sitofo ulikutoho. Sekwo sokumo a'amu Juta sofe hofiyakumta'ni afofo malokwofo. Sekwo soku hwapingo ku'maho. O'o, sekwo soku pamo kuyoho.

¹⁹Oso'no sekwo ole wolantifitaho. Anitu kako a'amu Juta fehohnjo somo iyo pamo pa'nyo somo wae yaofonto oso homo somo Anitu kako nakumo asomo monafohoto'mentisofoho. Ou monafohotofo'neso hofikimo wae yao'mentisofoho. Ose wolantifitaho. ²⁰O'o, ose'maho. Hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono muyimmentohofu so'no wae yao'mentisofoho. I oso'no sekwo a'amu temtitofu kengo soku, Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no kako sekumo hofikoe pijohino osopo mesehumati'mentisofoho. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'ningkutoho. Olo so'no sekwo iyoho wasenono. ²¹Anitu kako a'amu Juta ipamo ne pa'nyo somo wae yao'mentiso oso hopaso sekumo wae yasemofonoho. Sekwo yokumpohn'nyo imo'ningkutoho. ²²Oseso nakwo Anitu a'amumne'no hitoho ulofu so'nji simeho tohino umnyo so'nji uhwoningkuhwono. Yo'mayo Anitu iwo'ningkisoso ito'nohinofoho. A'amu Anituye yahino wopingo somne'no uliko'ma'mentohofu somne'no Anitu kako hofikine'no simeho tohino engo umnalofoho. I oso'no sekwo sokune'no Anitu sekune'no hitoho ulofalofoho. I sekwo kakine'no hitoho selofihwaso'no Anitu kako sekune'no hitoho ne'no ulo'montonoho. U, sekwo kakine'no simeho muyikuj'o'no u sekwo hokumo wae weesemo'montonoho. ²³Oseso a'amu Juta somo Anitu

wae yao'mentisoso hofiko Anitu kakine'no simeho hi'ntnnono apa'no uyikujō'no Anitu kakoe iyo syohoponjo somo apa'no womifohu'montonoho. Ou, Anitu kako hofikimo asomo mufisyososo kako hoponoho. ²⁴ Sekwo a'amu temtitofō kengo soku sekwo we'mjo iyo pamo pa'nyo kuyoho. Osokumo Anitu kako nosemento sekumo kakoe syoho ne soponjo iyo somo masefohoto'mentiso kuyoho. Oso iyo hiso sekwoe hwapingoponta'ango'maho. Oso'no A'amu Jutaso hofiko oso iyo ne somta'angoso hofikimo apa'no hofikoe hwapingo sopo apa'no ufohotofoso syoho engo'maho.

Anitu kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulofalofoho.

²⁵ Nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohofō soku, olo hungkuno hiyaso'mo wo'nyo so'no sekwo huno nto'no mosyafisiyo'njo ifitnnoho. I sekwo sekwoe yofe mo-ho'noma'nifitnnehonji hungkuno hiso utihwa'nyopo ujwo ehontojwasyi'mo waselimonne'no yohono. Hungkuno hiso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hofiko Anitune'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjihumamentohofofoho. Hofiko ose ikinjihumahoningkofi Anitu kako a'amu temtitofō kengo kengo somta'ni anga'no anga'nohino uhwosopo'mentisoso hofiko Anitumo simeho uyimopalokwofo. ²⁶ Oso'no Anitu uhwonososo a'amu temtitofō kengo mta'ango uhwosopo'mentisoso kakine'no simeho nto uyikujō'no hopoenohini uhwoningkuhwosi kako oso a'amu Juta hopi'nonohino somo asomo utima'montonoho. Anituye hungkuno mti'mokumentohofō sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu Juta mta'ango anga'nohino fihwo kako nakwoe wonyo

somta'ni isihutofonemayo'ne i'mofaponefoho.

Kako i'mofapihwosi a'amu Isilael Jekoupiye imu hofikoe yokumpohn'nyo yahino wonyoso wae yaofonefoho.

²⁷ Hohonta a'amu homo somo Anitu sekwoe wonyoso wae weesemo'monnoho selimentoheho olohonta nto i'mofapohoho.

Sekwoe wonyoso wae nto yasemofohono.

Ose mti'mokumentohofō. ²⁸ A'amu Jutaso hofiko Anituye hungkuno wopingo somne'no nakwolaho lontifi Anituye mangohwa imo'nimentofofōfoho. Ose imo'ningkahoningkofi sekwo a'amu temtitofō kengo mta'ango soku Anituye a'amu ne imo'nalokwofo. I oso'no Anitu a'amu Juta somo hohonta kako'ntnne uhwosopo'mentiso oso'no kako hofikoe hofiyakwosamne'no syafisyonto kako apa'no asomo utima'monte'no yalofoho. ²⁹ U Anitu kako a'amu somo wopingo uloho'mo loso'manji u kako oso a'amu homo somo wopingo uloho'montonoho. Hwapingoso Anitu kakoe hunoso mikwesyafisyonehoho.

³⁰ Hohonta a'amu Jutaso hofiko Anituye hungkunomo iningkowentaningkofi sekwo a'amu temtitofō kengo soku Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. I olohonta a'amu Jutaso hofiko Anituye hungkuno haloho maposo'njo yahoningkofi Anitu kako sekune'no hitoho ulofahoningki kako sekumo wopingo selohofalokuso so'no sekwo kakoe hungkuno somo simeho wopingo uyalokwofo. ³¹ Oso pa'nyoso a'amu Juta haloho maposo'njo somne'no Anitu hitoho ulofihwoso'no hofikoe honingkano wonyoso noho'naofikujō'no Anitu kako sekwo'nji hofikimo wopingo waseloho'montonoho. ³² Sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo oso haloho

maposo yahino sohwo kako sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumaho. Hwapingoso Anitu kako a'amu hopi'nonohino sokune'no haloho maposo'njo kuyoho ko selonte so'no kako kakoe hitoho ulofososo a'amu hopi'nonohino so'no ujo ehontojwasiyo'nefoho.

Nakwo Anituye yofe woho'nomano.

³³Ihwni. Nakwoe Anitu kako yano'nohino hweho. Kakoe hunoso nihu'no mikunimposo'njo hweho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi kakoe huno hwapingo somo pipi wotipemantanto. O'o, nihu'no awonoho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohino so'no hungkuno mtitofiwo'ningkiso so'no nakwo huno nayoso pipilo. Awonoho. ³⁴A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofi sohwa ole mti'mokumentohofi, Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe huno oso pa'nyoso huno tihwo uyohoho. Anitumo huno tihwo umasoto.

³⁵Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso hwapingo hweho.

I oso'no a'amu fihwo kako ole loso ngko Anitumo peho u'me'no wontapmmontolo.

Aku ngkimo ntapeso, o'o, awonoho.

³⁶Anitu kako yo'mayoso hwapingo hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohino somo kaningkwohweho. Oso'no nakwo Anitu kakoe yofeso engolopohamo ne'no woho'nomehwano. Oso hungkunoso nehopeho.

Nakwo nakwoe a'apahoso Anitumo uyano.

12 Nje a'amu soku, Anitu kako nakune'no hitoho ulofiwo'ningkiso so'no kako nakumo wopingo nalohofiwo'ningkiso so'no ngko sekumo hungkuno

yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu hofiko Anitumne'no yahu fonjokisahumotofo hopaso sekwo sekwoe foyohumayo a'apaho simeho huno oso yo'mayo hopi'nonohinoso Anitumo uyimno. Uyikuj'o'no sekwo kakine'no yahino ito'nohino fiyimno. Yo'mayo wonyo jije simeho umo lonteso monje yasyikuji sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne oso'nohini fiyimno. Yo'mayo iwo'ningkohofoso kakine'no kaki'no syafisyikuji fiyimno. Anitumne'no hwomtame ulohofa yahino neso osohifoho. ²Sekwo soku, a'amu Anitumo simeho muyo sofe yahino pa'nyoso sekwo ikutoho. O'o, awonoho. Sekwoe huno wonyo hohontajoso iwolo'mokukuji sekwo nom'ne kengo hopa umo'nantifeho. Oso hiso Anitu kako sekumo huno wopingo sejapihwoso'no a'amu kengo pa'nyo umo'nantifeho. Ose ikuji Anituye yahino wopingo so'no huno seyihwosi iningkakuji yahino hiso'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'nyo'ne so'no huno waseyono.

Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wopingo so'nji yo'mayo yo'mayo so'nji nejapiwo'ningkiso so'no nakwo kakine'no syoho yokumpohn'nyo uyano.

³Ngko sekwo anga'no anga'nohino sokumo Anitu kako ngkimo nifo'mawo'ningkiso so'no waselimonne'no yohono. Sekwo huno sekune'nohino ole syafihu'ningkutoho. Ngko yo'mayo somo yakolo'nnyo hwo'nyoho. Oso'no sekwo huno ose syafihu'ningkutoho. O'o, sekwo huno ole fisafihupmno. Nje yo'mayo yahino wopingoso ngkinta'ango'maho. O'o, Anitu mta'angofoho. Oseso sekwo sekwoe yofe moho'noma'nyo'njo ikuji sekune'no huno ito'no fisafihu'nimno. ⁴Nakwo huno wosyofisyano. Nakwoe

a'apahoso yo'mayo kengo iyo'neso kengo kengo wo'nnyofoho. Sife a'apaho timo simeho huno oso yo'mayo hiso syoho kengo kengo iwo'ningkisofoho. ⁵Oso hopaso nakwo a'amu Jisas Kilaisimo simeho wopingo uyiwo'ningkuhwone hn'nwi nakwo Kilaisiye a'apaho fehohnji'nyoho. Nakwo a'amu kengo kengo hn'niwe a'apahoso anga'nohino pa'nyofoho. I oso'no nakwo nakwoe syohoso kengo kengo wo'nnyoso fo'ma'nyo'nefoho.

⁶Anitu kako nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nimne'no huno syafisyonto syoho kengo kengo somne'no yokumpohn'nyo nejapmmen-tisofoho. Anitu kako a'amu fihumo kakoe hungkuno uyahoningkuhwosi hungkuno hiso ujo'ne syoho uyososo sohwo kako oso syoho hiso'no kakoe simeho hi'ntnnono ae uyokisosaweso oso hopa ulono. ⁷U a'amu fihwo kako homningkwa'wehwosamo yo'mayo so'no ufo'mayo'ne syoho hi'njohwo'manji u, oso syoho hiso'no umo'ningkuhwoso'no kako ufo'mano. U a'amu fihwo kako nom'ni hwamo lutihwayo syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho so'no umo'ningkuhwoso'no hofiyo'no wolutihwano. ⁸U a'amu fihwo kako nom'nimo usosofitofone syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho hiso'no umo'ningkuhwoso'no hofiyo'no usosofitofono. U a'amu fihwo kako nom'ni a'amu somo umofonyo iyo'njo somo yo'mayo uyo syoho'njo hwo'manji oso syoho hiso'no umo'ningkuhwoso'no kako simeho wopingo'nji uyono. U a'amu fihwo kako a'amumo mokosyohumayo'ne syoho hi'njo hwo'manji oso syoho hiso'no kako umo'ningkuhwoso'no kako a'amu somo hofiyo'no womokosyohumano. A'amu fihwo kako koningkwa'wehune'no hitoho ulofihwoso'no ufo'mano. Oso

hiso'no kako simonyo ihwosi kakimo ufo'mano.

A'amu somo simeho uyo yahino neso olenoho.

⁹Sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyano likujoso mango'nohini likutoho. O'o, simeho nehopi uyikuji ufo'mapmno. Sekwo yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji yahino ne'njo wopingo somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno.

¹⁰Sekwo nom'ne a'amu somne'no nela'wehwo Jisas simeho nejapiwo'ningkiso hopaso simeho afa nto'no finimno. Sekwo nom'ne a'amufe yofe ho'nomafikuji sekwo hofikine'no hwahopo pawomno.

¹¹Sekwo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe syoho so'no semo'ningkuhwoso'no oso syoho hiso yokumpohn'nyo fiyimno. Po'nifo imo'ningkutoho.

¹²Yo'mayo so'no Anitu wosejapmmo nalimentiso so'no mane'eno lihwasi simeho wopingo'nji humehwasi wohontohumentihwano. Yo'mayo tango se'mahwoso so'no sekwo yokumpohn'nyo filohopmno. Engo lopahomo sekwo Mpohwo Anitumo jomo ulikuno. Oso yahino homo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹³Anituye a'amu neso hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikujo'no sekwo hofikimo komo'no ufo'mapmno. A'amu anga kengoponta'angoso hofiko sekumo se'mafikujo'no sekwo hofikimo wopingo ulohofikuji sekwoe angomo hofiyo'no utimapmno.

¹⁴A'amu sekumo wonyo selohofiwo'ningkohoho somne'no sekwo hofikine'no Anitu kako hofikimo wopingo ulohoho'ne jomo ulimno. Sekwo Anitumo hofikimo wonyo ulohoho'ne jomo nulikutoho. O'o, wopingo ulohoho'ne jomo ulimno.

¹⁵ A'amu somo yo'mayo wopingo u'mante so'no Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo hofikimo simonyo fijo'nilohopmno. U a'amu somo yo'mayo tango u'mante so'no humotaho likujo'no sekwo hofikimo humotaho fijo'nilimno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no huno syafisyikui hupe hwaningo fongki'ningkuji hwahopo pawomno. ¹⁶ Sekwo nom'ne a'amu so'nji majopohi'ningkuji nom'ne a'amu fehohnjo somne'no wonyo kuyoho. Sekwo nakwo pa'nyo ku'maho. Huno ose seyihwoloho. O'o, sekwo a'amu hopi'nonohino somo simeho afa'nohini uyimno. Sekwo sekwoe yofe somo noho'noma'ningkutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amufe yo'mayo momayo ulohofiyimno. Sekwo huno ole eso nosyafisyikutoho. Nakwo hn'nwi huno'nji'nwoho. Ose syafisyikutoho.

¹⁷ A'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikujono sekwo yahino wonyo hofikimo aku nulohofikutoho. O'o, sekwo yo'mayo yahino nom'ne a'amuso oso yahino somne'no wopingofoho liwo'ningkohoho oso'nohini fiyimno. ¹⁸ Oso'no sekwo yoka so'nji ikujoho fongki'nyo oso'no nosyafisyikutoho. O'o, u sekwo simeho inyo'ne honingkano mawentihwosi ou sekwo nom'ne a'amu somne'no simeho afa iningkuji sekwo hofiko'nji simeho pompenjiyo'nji nto'no fosityohumamno. ¹⁹ U sekwo nje a'amu soku, nom'ne a'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikujono oso'no sekwo oso yahino wonyo homo somo aku kengko kengko'no nuyikutoho. O'o, Anitu kako oso wonyo homo somo uhwoningkuhwosi simeho tohino umningkuhwoso'no kako oso wonyo homo somo aku kengko kengko'no ulohofono. Oso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

Oso yahino wonyo somo aku kengko kengko'no ulohofososo nje syoho'nohinofoho.

Oso hofikoe yahino wonyo homo somne'no ngko aku umonnoho.

Anitu kako nakumo ose nalimentisofoho. ²⁰ Nom'ne hungkuno nalimentisoso olenoho. Jije mango sohwa hofiko mijoho'no ikujo'no kiko oso jije wosopayo hiso kakimo uyo. Kako mijo'no umo'ningkuhwoso'no kiko mijo uyo. Ose iso'manji kako kikimo wonyo kilohofoso so'no wonimango engo unimontonoho. ²¹ Oseso a'amu wonyo kilohofoso oso'no kiko simano hintotohino kumnyo'eno. O'o, kiko kakimo wopingo ulohofohojo'no kakoe simeho pompengo ifisyimofohojo'no oso kakoe yahino wonyo somo nihu'nahone moi'wo wesojwao'momtonoho.

A'amu nakumo nemokosyohumayo sohwamo enjwa'mo wohumano.

13 Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwoe a'amu nemokosyohumayo sohwamo enjwa'mo wohumano. U nakwo huno ole wonayono. Olo nakwoe hwaho loponjo hwe engo sohwa hofiko siki i'mofapinyo hwa'maho. O'o, Anitu kako hofikimo uhumajiwo'ningkiso hwafoho. Oso hofikoe syoho iwo'ningkohofoso Anitu mta'angofoho. ² A'amu fihwo kako nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwoe hungkunomo haloho maposo'njo hwotoho fewo'ningkiso sohwo kako oso yahino wopingo olo hwaho lopo nemokosyohumayo'ne Anitu ho'nahumentiso somo hwotoho fewo'ningkiso hweho. A'amu ose yoso sohwo kako oso kakoe wonyo hiso'no olo hwaho lopo tohino woma'montonoho. ³ A'amu nto'no humawo'ningkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwanne'no

iyoho miyonehoho. O'o, a'amu yahino wonyo iwo'ningkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohune'no iyoho unalofoho. Ngko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohune'no iyoho miyo'njo wohumamo lohoji kiko honingkano nto'nohino somo tifi finingkayo. Ose isoso'no hwe engo sohwo kako jije yofe woho'nokuma'mtonoho. ⁴Oso hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo sohwo Anituye syoho'njo hweho. Oso hwe engo sohwo kako kikimo nokufo'mahwoso'no kiko wopingo wohumamonnoho. U kiko yahino wonyoso yohoji kakine'no iyoho wakinono. Hwapingoso kakoe aho mo itokuso mokosyohumasoso siki momokosyohumuyoho. O'o, Anitu a'amu honingkano wonyo'njo somo tohino uyo'ne syoho uyimentisofoho. ⁵Oso'no nakwo nakwoe hwe engo sohomo enjwa'mo wohumano. Hwapingoso peho'neto. Hwapingoso hufa'uyoho. Simo'mo nakwo tohino momaso'nefoho. I oso'nohini'maho. O'o, nom'ne ole, Anitu kako nakumo huno wopingo simeho mo'mo ho'nonahumentiso so'nefoho. Oso huno wopingoso, Wonyo kuyoho mon-alonehoho. Ose lihwasu a'amu nakwoe hwahopo mokosyohumawo'ningkohofoso sohwafe honingkano hungkunomo hofiyo'no uningkwano.

⁶Oseso oso hwapingo hufa'uyo so'no hwe engo sohwa hofiko hamniyoho ho'nasiyo'ne johon alikujo'no uyantanoho. Hwapingoso oso a'amu hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye syoho'njo hwafoho. Oso'no hofikoe syoho so'no umo'ningkahoningki syohoyokumpohn'nyo yiwo'ningkohofofoho. ⁷Oso'no hwe engo sohwa hofiko yo'mayo so'no sekumo hamniyohojohon selikujo'no sekwo uyimno. U sekwo

hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikimo enjwa'mo humafikuji hofikoe yofe foho'nomapmno. Hwapingoso hofiko sekwoe hwe engo hwafoho.

Pipi ihwasu iningkwanehwono honingkano neso mno.

⁸Sekwo nom'ne a'amufe yo'mayoso mpe hwangku uloho'mne'eno lohoji umajo so'no aku komo'no uyo. Aku muyoso wopingo'maho. Olo yahino lomo finingkamno. Anitu kako sekumo simeho mikunimposo sejapiwo'ningkiso so'no sekwo a'amu hopi'nonohino somo simeho ne'no ne'no uyano likuji ne'no uyimno. A'amu fihwo kako a'amu hopi'nonohino somo simeho uyiwo'ningkiso sohwo kako Anituye honingkano hungkunomo nto'no iningkwalofoho. ⁹Anituye honingkano hungkuno Mouses nejapmmentisoso olenoho. Kiko ape mayo yahino osomo wonyo imokohotoho. Kiko a'amu fonjasiyo'eno. Kiko hufo iyo'eno. Kiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi kumo'nyo'eno. Oso honingkano hungkuno hiso'nji nom'ne honingkano hungkuno Anitu nejapmmentiso so'nji hwapingoso anga'nohinoho. Oso hwapingo ne anga'nohino hiso olenoho. Simeho kiko iniwo'ningkino pa'nyoso kiko nom'ne a'amu hopi'nonohino somo simeho uyo. ¹⁰U a'amu kako simeho nom'ne a'amu somo uyoso sohwo kako hofikimo wonyo mulohofonehoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako honingkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi nto'no iningkunyo hweho.

Nakwo Anituye honingkano somo tifi nto'no uningkwano.

¹¹Oso'no sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyimno. Olo sikuno nakwo humalohwono somne'no sekwo huno fisyafihupmno. A'amu Anituye yahino wopingo somo

miningkayo'njo yalokwofo soku sekwo saho fosyawotofo. Filikapmno. Jisas kako nakumo asomo netimayo'ne sikunoso sawemo wo'mentiso so'maho. O'o, olohonta mofoneponoho. Simo'mo nakwo Anituye hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyomahoningkuhwoni sikuno pi'ningo neyakolo'mentisofoho. I olohonta sikuno moi'wo umo'nimonto mofoneponoho. Oseso nom'ne a'amumo simeho yokumpohn'nyo uyimno. ¹²Sikwo'mjohoso moi'wo umo'nimontonoho. Iyoho longkonyoso we'enepi walongkonimontonoho. Oso'no nakwo oso yahino wonyo somo hohujo ikinjaofihwasi nakwo Anituye yahino wopingo somo uningkowano. ¹³Oso'no nakwoe hano emoyoso a'amu hofiko hano hinjopo emiwo'ningkohofohopaso nakwo honingkano nto'nohino uyano. A'amu hofiko sikwo'mjoho'mo humalofoso hofiko yokumpohn'nyo yoho'nontifi mijo yokumpohn'nyo nontifi nonilohofontifi a'mohufo yontifi hofiko yo'mayo yahino wonyo so'nji syohi'nyo huto'nikwo'mantifi yoka hnnontifi hofiko a'amu nom'nefe yo'mayo ho'yango so'no hi umo'niwo'ningkohoho. Oso'no nakwo oso yahino hiso nihu'nahone noho'naofihwosi apa'no miyanehwono. ¹⁴O'o, nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yokumpohn'nyo nomehwasi kakoe yahino wopingo'nohino somo uningkohwano. Nakwo nakwoe simeho yo'mayo wonyoso umo lososo miyanehwono.

**Sekwo nom'ne a'amufe yahino
somne'no sitofo ulikutoho.**

14 A'amu fihwo kako Anitumne'no huno we'e'nohino tipemaso sohomo sekwo kakimo ole ulikutoho, Kiko huno kengo kengo'njo sohwo i'waho fiyo. Ose ulikutoho. O'o, sekwo kakimo nutimafikuji ole ulimno,

Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwone hn'nnonji Anitu kakoe yofe woho'nomano. Ose ulimno. I oso'no sekwo kakoe huno kengo kengo so'no yoka ulikutoho. ²A'amu fihwo kako Anituye huno engo tipemaso sohwo kako yo'mayo nonyo wosopayo tongo fehohnjo so'no kako humaho humawo'ningkiso hwo'maho. O'o, kako yo'mayoso toho'nohini niwo'ningkiso hweho. I hwe fihwo kako Anituye huno we'e'nohini tipemaso sohwo kako yo'mayo tongoso humaho humawo'ningkiso hweho. ³I hwe kako tongo oso yo'mayoso niwo'ningkiso osohwo kako nom'ne a'amu tongo oso yo'mayoso maniwo'ningkiyohofohofoso sitofo mulonehoho. I oso'no oso a'amu tongo oso yo'mayoso maniwo'ningkiso sohwo kako oso a'amu tongo oso yo'mayo niwo'ningkiso oso hune'no, Kiko wonyo hwosoho, ose ulohotoho. O'o, a'amu huhwo sohwa'u siko Anituye a'amu hwa'uyoho. ⁴U kiko a'amu tihwosilo nom'ne a'amu sohwoe syoho ulohofiyi sohwoe syoho iyoso'no kiko syoho wonyo yalokuno, ose ulimontaho. O'o, awonoho. Oso hwe huhwo sohomo mokosyohumayo sohwo kako ulimontono, Kiko syoho wonyo yalokuno, wopingo yalokuno, eso kakoe hwe engo sohwo ulimontonoho. Oso pa'nyoso Anituye a'amu huno kengo kengo'njo sofe hwapingoso Anituyoho. Oso huhwo sohwo hwe engo Anitu huhwo sohwo kako kakine'no tifi iningkayo'ne syoho iyoso'no hofikimo yokumpohn'nyo umokumontonoho. Oso'no kako hofikimo yokumpohn'nyo sosofitohmmokosyohumentaningkuhwosi hofiko yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Mopiwahupitnnehofo. ⁵A'amu fihwo kako huno ole wosyafihu'montonoho. Olo sikuno loso sikuno engomnoho. Oso'no ngko olo sikuno losomo Anitumne'no

syafisyi'mo iyoho wohumamo. Ose syafisyihwoso'no nom'ne a'amu sohwo kako ole walimontonoho. Sikuno hopi'nonohinoso afa'nohinofoho. Oso'no ngko sikuno hopi'nonohinomo Anitumne'no wosyafihu'monnoho. I oso'no sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku olo hungkuno hilo so'no huno nto'no syafisyikujo'no Anitu kakoe hunomo nosetihwahwoso'no sekwo osomnohini hmningkamno. ⁶A'amu anga'nohino fiho kako olo sikuno nje hwe engo sohwoe yofe ho'nomayo'ne Sikuno Engofoho lonto iwo'ningkiso hweho. A'amu nom'nihwo kako yo'mayo tongo oso yo'mayoso niwo'ningkiso sohwo kako kakoe hwe engo sohune'no syafisyonto niwo'ningkiso hweho. Ou, kako kakoe Hwe Engo Anitune'no jomo ulonto niwo'ningkiso hweho. U a'amu kako yo'mayoso manyo'njo iwo'ningkiso osohwo kako kakoe Hwe Engo sohune'no huno syafisyonto kako yo'mayoso humaho humawo'ningkiso hweho. Oso'no kako huhwo Anitumo isamayoka uliwo'ningkiso hweho.

⁷Nakwoe humayo so'nji nakwoe poyo pe'nyo so'nji oso hiso'no nakwo nakwoe hunoso momokosyohumunilohwono. ⁸O'o, awonoho. Anitu kako'nohini nakwoe sikunoso mokosyohumawo'ningkisofoho. Anitu kako nakumo songo fosyohumamno ose nelahoningki nakwo songo nohumehwasi kakoe hungkunomo uningkohwono. U Anitu kako ole naloso, Sekwo poyo pe'nimno nalososo u nakwo poyo wope'nantanoho. U nakwo poyo pe'nasoso u nakwo songo humasoso nakwo Anituye a'amu'nwoho. ⁹Kilais kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso oso'no kako a'amu poyo pe'nimentohofa so'nji nakwo a'amu songo humalohwone hn'nnonjiye Hwe Engo hweho.

¹⁰I oso'no sekwo soku nom'ne a'amu sofe yahino kengo somo uhwonontifi oso sekwoe yahinoso wonyofoho eso peho'no lalokwofo. I oso'no sekwo soku, nom'ne a'amu somne'no sitofo peho'no ulalokwofo. Sekwo huno seyohoho. Hwangku nakwo Anituye simanopo lohofihwasi nakwoe hungkuno so'no Anitu kako ikwolofonefoho. ¹¹Oso hungkuno selalokwe so'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofa huhwanji olo so'no mti'mokumentohofi, Hwe Engo Anitu sohwo kako ole limento, Ngko songo humale sohwo'ni hungkuno nehopi'nohini selalokweno.

Oso sekwo huno waseyono. Hungkuno hiso ne umo'nimontonoho.

Hwangku sohonta a'amu hopi'nonohinoso hofiko nje yofe ho'nonimafikuji hofiko ngkine'no hwomtame wontohofantifeho.

Oseso a'amu hopi'nonohinoso hofiko ngkimo wontantifeho. Kiko Anitu ne hwosoho. Ose wontantifeho.

Ose mti'mokumentohofofoho.

¹²Oso'no nakwo huno ole nayohoho. Hwangku sohonta nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi nakwoe yahino iwo'ningkuhwone so'no nakwoe Anitumo nakwoe yahino hwapingo so'no yoloho wolijwaofantanoho.

**Nakwo a'amu Anitumo simeho
uyiwo'ningkuhwone
hn'nwiye yahinoso a'amu
Anitu mne'no huno we'e unyo
somo wonyo umokuhwaloho.**

¹³Nakwo a'amu Anitumo simeho uwo'ningkuhwone hn'nwi nom'ne a'amu hofikoe yahino kengo kengo'njo somne'no huno wonyo nosyofisyihwaloho. O'o, nakwo huno ole wosyofisyano. Ngko olo yahino loso i'me'no nom'ne a'amuso hofiko nonehoningkuji hofiko nje yahino

homo somo wonyofoho ko likuji hofiko nningkapikui hofikoe huno wonyo imokinifitnnoho li'mo oso hiso ngko mimnehono. U ngko yo'mayo iwo'ningkohe so'no a'amu nom'neso hofiko Anituye honingkano mta'ni piwahupitnnoho li'mo oso hiso apa'no mimnehono. ¹⁴Nje Hwe Engo Jisas kako ngkimo entihwamaso so'no ngko huno nto'no ole niyohoho. Yo'mayo Anitu nakune'no nonyo wosopayo ho'nahumentisoso fehohnjo wonyo'njo ho'nahumentiso'maho. O'o, wopingo'nohinifoho. I oso'no hwe fihwo kako huno ole syofisyalofoho. Ngko olo hiloso nimeso nje honingkanoso wonyo umo'nimontonoho. Kako huno ose syafisyososo u kako noso'manji kakoe honingkano hiso nihu'no wonyo umo'nimtonoho. ¹⁵U kiko yo'mayo wosopayo niwo'ningkino somo nom'ne a'amu hofiko nokohoningkuji hofikoe simeho tango uyoso'no u kiko oso wosopayo hiso ne'no nonji oso a'amu homo somo kiko simeho muyalokuyohino. Kilais kako oso a'amu homo somne'no asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso oso'no kiko oso wosopayo hiso ne'no noningkiji kiko nom'ne a'amumo wonyo umokohotoho. ¹⁶Kiko yo'mayo yahino iwo'ningkino so'no wopingofoho huno ose kihwoso'no a'amu nom'neso hofiko kikimo nokohoningkuji wonyofoho kilikujo'no kiko oso yahino hiso apa'no yohotoho. ¹⁷Nakwo Anitumo enjwa'mo humalohwone hn'nwi nakwo peho'no humalohwono. Yo'mayo nonyo wosopayo nyo'netaho. Yo'mayo mijo nyo'netaho. O'o, ose'ne'maho. Nakwo Anitumo enjwa'mo humalohwone hwapingoso olenoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo nakwoe simeho mo'mo humaso so'no kako honingkano nto'no iningkayo so'no nefo'mawo'ningkisofoho. Kako nakwoe

simeho pompenjiyo ifisyonamofiwo'ningkisofoho. Kako nakwoe simeho wopingo namokuwo'ningkisofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amumo wopingo'nohini ulohofano. ¹⁸A'amu ose iwo'ningkiso sohwo kako Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo ne hweho. Oso a'amu huhwo sohune'no Anitu kako kakoe simeho wopingo umo'nalofoho. A'amu nom'neso oso hwe huhwo sohomo uhwonontifi hwe wopingo hweho lalokwofo.

¹⁹Nakwo anga'no anga'nohinohun'nwi nakwo huno olo so'no wosyofisyano. Nakwo simeho afa unano. Yo'mayo yahino nakwoe simeho afa namokuwo'ningkiso yahinoso yokumpohn'nyo uyano. Oso'nji yo'mayo yahino nakwo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkuhwone hn'nwiye simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo namokiyo'neso uyano. ²⁰A'amu huno kengo kengo'njo sofe simeho mo'mo Anitu kakoe yahino wopingoso utihwayo'ne syoho engo yalofoho. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo, Nakwo nonyo wosopayo fehohnjoso nasoso nakwoe yahinoso wonyo umo'nimontonoho. A'amu fehohnjoso ose syofisyalokwofo. Oseso nakwo huno nayohoho. Yo'mayo nonyo wosopayo yo'mayo tongoso Anitu nakwo nyo'ne'no ho'nahumentisofoho. I oso'no oso wosopayo so'no a'amu fehohnjo manyo'njo humaho humawo'ningkohoho somo nakwo nikwato lohofasoso a'amu hiso hofikoe hunoso wonyo imo'ningkuhwoso'no u hofikoe simeho mo'mo Anitu syoho yalokunjo somo nakwo wonyo umokantanoho. Ose ihwaso'no nakwo hi'nnonji honingkano wonyomo uningkwantanoho. ²¹Huno wopingoso olenoho. U yo'mayo yahu tongo niwo'ningkoheso yo'mayo mijo

niwo'ningkoheso yo'mayo yahino iwo'ningkoheso oso'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo nohonososo yahino hiso wonyofoho ko lihwosi ngkimo nningkape'manji kakoe yahino wonyo imo'nonoho li'mo ngko kako'nji nohumahm'mo oso yahino hiso apa'no mimnehono. Oso huno hiso wopingofoho. ²²Oso yo'mayo yahino hiso'no Anitu kakoe hunoso kijapososo oso hunoso sikoe'nohinofoho. Nom'ne a'amu somne'no yoloho lijwaofohotoho. Kiko yo'mayo yahino iwo'ningkinoso yo'mayo nonyo wosopayo niwo'ningkino so'no jije simehoso wonyofoho mahnnyo'manji kiko simonyo fiyo. ²³A'amu fihwo kako wosopayo nyo'ne so'no u yo'mayo yahino iyoso'no wonyofoho ko lihwosi yoso sohwo kako yahino wonyo'njo hweho. Hwapingoso yo'mayo iwo'ningkuhwone so'no nakwo simeho anga'nohinonji ole syafisyiwo'ningkuhwono. Olo yahino loso nto'nohinoho. Ose syofisyontani iwo'ningkuhwoneso oso yahinoso wonyo anefoho. I nakwoe simehomo huno hufa'uyo'njo'manji u oso yahino hiso yasoso wonyofoho.

**Nakwo Kilaisiye
yahinomo uningkwano.**

15 Nakwo Anituye huno engo tipema'nyo hn'nwi nakwo nom'ne a'amu Anituye huno we'e'njo somo yokumpohn'nyo utofano. Oso a'amu homo somo yo'mayo tango hofikimo u'masoso hofiko'nohini intofoso hopo'maho. Nakwo hofikimo ufo'mano. Nakwo nakwoe yo'mayo yahino osomnohini huno syafihu'ningkuhwaloho. ²Nakwo a'amu anga'no anga'nohinonji hn'nwi nakwoe humayo'nohini somne'no huno

syofihu'ningkuhwaloho. O'o, nakwo a'amu hopi'nono Anitumo simeho unyo somo ufo'mano. Oseso nakwo hofikimo ufo'mehwaso'no hofiko Anituye yahino wopingo ne somo iningkakuji hofiko yokumpohn'nyo wolohofantifeho. ³Oso'no nakwo huno nayohoho. Kilais kako kakoe humayo so'no syafihu'nimentiso'maho. O'o, kako nakune'no syonafisyonto hwahopo pmmmentisofoho. Kilaisiye yahino hiso'no hohonta a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofa sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu kikine'no hungkuno wonyo kilifijoso oso hofikoe wonyo hungkuno huhwo sohwo ngkimo ifehu'mokanisyo'hoho.

Oso hungkuno hiso Kilaisimne'no mti'mokumentohofofoho. ⁴Oso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofa sohwa hofiko oso hungkuno hopi'nono hiso nakwo Anitumne'no huno tipemayo'ne mti'mokumentohofofoho. Oso hungkuno hiso nakumo yokumpohn'nyo nasosofitofonefoho. Oso'no nakwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontani nakumo Anitu asomo netimayo'ne hontohumalohwono. ⁵Anitu kako nakumo yokumpohn'nyo nasosofitofonefoho sohwo kako nakwo yokumpohn'nyo lohofonefo'ne nefa'mawo'ningkiso hweho. Oso'no kako nakumo Kilais Jisasiye hunomnohini nehopi iningkohwasi oso huno homo somnohini aho yokumpohn'nyo kemokosyohumayo'ne wonefa'ma'montonoho. ⁶Oseso sekwo simeho afa iningkuji sekwoe huno anga'nohinonji sekwo Anituye yofe foho'nomapmno. Oso Anitu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kaningkwohweho.

**Kilais kako Jutafe
temtitofo osomnohini
ufo'mawo'ningkiso'maho. O'o,
temtitofo hopi'nonohino
somo ufo'mawo'ningkisofoho.**

⁷ Jisas Kilais nakumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne netima'mentiso hopaso nakwo nom'ne a'amu huno engo'nji huno we'e'njo somo simeho afa inyo'ne utimano. Oso'no nom'ne a'amuso hofiko nakumo nahoningkuji Anituye yofe woho'nomantifeho. ⁸ Hohonta Anitu a'amu Juta sofe ajuyohwosamo hungkuno uyimentiso so'no Kilais kako oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne a'amu Jutafe syoho ulohofiyo imo'nimentisofoho. ⁹ Oso'nohini'maho. O'o, Anituye hitoho engoso a'amu temtitofo kengo kengo hi'njimo ifehu'mokasyihwosi hofiko hi Anitumo simeho wopingo uyifitnne'ento Jisas pmentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofa sohwa ole mti'mokumentohofi, Oseso ngko jije hungkunoso a'amu temtitofo kengo somo ulimonnoho. Ngko jije yofe ho'nomayo'ne ta walimonnoho.

¹⁰ Nom'nepo ole mti'mokumentohofi, Sekwo a'amu temtitofo kengo sikunonji sekwo a'amu Juta Anitu sehwasopo'mentiso osikunonji sekwo Anitumne'no simonyo fiyimno.

¹¹ Nom'nepo ole mti'mokumentohofi, Sekwo a'amu temtitofo kengo soku sekwo Anituye yofe foho'nomapmno.

I a'amu hopi'nonohino soku sekwo Anituye yofe engoso foho'nomapmno.

¹² Nom'nepo Aisaiya kako Kilaisimne'no ole mti'mokumento, A'amu fihwo Juta mta'ango sohwoe yofe Jesi oso hwoe imu sohwa mta'ni Hwe Engo imo'nonefoho.

Oso hwe engo huhwo sohwo kako oso temtitofo kengo sofe Hwe Engo hweho.

Hofiko kakimo simeho uyikujo'no hofikimo asomo utimayo'ne wohontohumantifeho.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho. ¹³ Oso'no Anitu kako nakwoe simeho hi'ntnnono uyo'neso hwapingo hweho. Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwone sohomo kako nakumo asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Oso'no sekwoe simeho wopingo so'nji sekwoe simeho pompenjiyo so'nji Anitu kako engo wosejapono. Oso'no sekwo Anituye Towahunofe yokumpohn'nyo nomafikuji yo'mayo Anitu sekumo wopingo waseloho'mo selimentiso so'no sekwo simonyo fiyimno.

**Poul kako Anituye syoho
iwo'ningkiso so'no
kako simonyo imentisofoho.**

¹⁴ U nje a'amu soku, ngko olo so'no huno niyohoho. Sekwo Anituye yahino wopingo so'nji kakoe huno engo notipemantifi sekwo Anituye hungkuno wopingoso lutihunalokwofo. Oso'no sekwo fo'mo fo'ma'nyo hofiyo loho'nalokwofo. ¹⁵ I oso'no ngko olo iyoswo fehohnjo semti'mokiyalokwe loso sekwoe huno somo huno sefhotofa'neso ngko hungkuno yokumpohn'nyo selalokweso ngko olo hungkuno hiloso mti'mokalokwe so'no ngko iyoho mannyofoho. Hwapingoso Anitu kako ngkimo olo syoho wonyoangkafo hiloso ntapmmentisofoho. ¹⁶ Oseso ngko Kilais Jisasiye syoho ulohofiyo sohwo'ni ngko sekwo a'amu temtitofo kengo sokune'no Anitu'nji ufohi'nyo'ne syoho hopa yonji ngko kakoe hungkuno wopingoso selalokwono. Ngko olo so'no nimo'ningkohoho. A'amu

temtitofu kengo kengoso hofiko Anitumo u'mayo'ne nimo'ningkohoho. Anitu kakoe Towahuno wopingo sohwo a'amu homo somo wopingo umokahoningkuhwosi Anitu kakoe simehoso wopingo umo'nimontonoho.

¹⁷Ngko olo syoho Kilais Jisasi'nji Anitumne'no yalokuhwoyo so'no ngko simonyo yalokweno. ¹⁸I oso'no ngko yo'mayo syoho nje yokumpohn'nyo'nji iwo'ningkohe so'no maselimehono. O'o, yo'mayo syoho Kilais kako'nohini iwo'ningkiso so'no a'amu temtitofu kengo kengoso hofiko Anituye hungkunomo haloho pentifi tifi iningkawowo'ningkohoho so'no waselimonne'no yohono. ¹⁹Kilais kakoe yokumpohn'nyo nom'ne a'amu somo itihwayo'ne ntopahoningki yo'mayo kengo kengo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkohofoso ngko imentohefoho. Oso hiso Anituye Towahuno sohwo ngkimo nifo'mahoningki ngko Kilaisiye hungkuno wopingoso ango Jelusalem mta'ni ema'mentoheho ango homo homo ne'no ulimiwenji hwaho Ililikom osopo esojwao'mentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nahumentohefoho. O'o, Kilaisiye hungkuno hopi'nonohinoso umentohefoho.

²⁰Ngko olo so'no nimo'nimentisofoho. A'amu ango kengo kengo'mjo somo Kilais kakoe yofe mupa'nyo'njo somo kakoe hungkuno wopingoso liku'mofo'ne nimo'nimentisofoho. Nom'ne a'amuso hofiko Anituye hungkunoso nto lutihwafijo somo oso a'amu homo somo ngko apa'no molutihwamnehono. ²¹O'o, a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentiso Aisaiya osohwo kako hungkuno ole mti'mokumento,

A'amu hofiko kakine'no mupa'nyo'njosu hofiko upo'nantifeho.

Oso'no hofiko kakoe hungkunoso nupa'ningkuji hofikoe hunoso ito'no uyimontonoho.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

Poul kako a'amu Loum somo uhwoni'mo osopo nta'ni hwaho Sipi osopono wamo limentisofoho.

²²Oseso ngko sekwoe ango sopo wose'ma'monji ko yontneso olo syoho yalokwe hilo kako ngkimo nikilijipeehoningki ngko sekumo mose'maso'njo imentohefoho. ²³Soswo pi'ningo engo somo ngko sekumo wose'ma'monji imote sohwo'ni i olohonta ngko olo hwaho lopo nje syohoso moi'wo esojwao'maleno. Oso'no olohonta ngko sekumo wose'ma'monnoho. ²⁴Oseso ngko sekumo simo'mo seho'ni'mo tifi sohonta ngko hwaho nom'ne Sipi sopo wamonnoho. I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo nohumahm'mo nje simeho wopingo kaki'no wanimo'nono. I osohonta sekwo ngkimo hwaho Sipi honingkanoso ntihwafikujo'no ngko wamonnoho.

²⁵I oso'no simo'mo ngko Anituye a'amu Jelusalem humayo yo'mayo umofonyo inyo somo hamniyoho yo'mayoso wosiyohojamono.

²⁶A'amu Masetuniya so'nji Ngkilik so'nji hofiko Anitumo simeho uyiwo'ningkohofoso hofiko hofikoe yo'mayo yo'mayoso nuhu'mokontifi Anituye a'amu Jelusalemjoso somo hofiko yo'mayo so'no umofonyo iwo'ningkohoho somne'no ufo'mayo'ne hungkuno nano mtito'malofofoho.

²⁷Oso a'amu somo fo'mayo'ne mtito'malofoso wopingofoho. Oseso simo'mo a'amu Jelusalemjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi hofiko a'amu temtitofu kengo somo hofikoe huyo'mangomo ufo'mayo'ne hofiko a'amu Anituye hungkuno ujo'ne

uhwatimentohofofoho. Oso'no a'amu temtitifo kengoso hofiko olohonta a'amu Jelusalemmjo somo aku ufo'mayo'ne yahinoso nto'nohinofoho.

²⁸Yo'mayo ho'yango oso a'amu hiso hofiko hu'mokahinnyoso ntopahoningkofi ngko Jelusalemmjo a'amu sofe ahomo woho'nahumonne'no yohono. Oso syoho hiso moi'wo esojwaohm'mo ngko sekwoe ango sopo nose'mahm'mo osohonta ngko hwaho Sipen osopono wamonnoho. ²⁹Olo so'no ngko huno niyohoho. U ngko sekumo se'ma'meso u Kilais kako nakumo wopingo nalohofihwoso'no nakwo wonyoangkafo wohumantanoho.

³⁰U nje a'amu soku, ngko olo so'no nimo'ningkohoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais osohwo kako nakumo wopingo naloho'mentiso so'no kakoe Towahuno Wopingo sohwo nakwoe simeho mo'mjo somo ujo entohojwo nasiwo'ningki sohweho. Sekwo ngkine'no Mpohwo Anitu kako ngkimo nifo'mayo'ne jomo yokumpohn'nyo ulimno. ³¹A'amu hwaho Jutiya humalofoso hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohoho somne'no sekwo huno syafisyikuji, u oso a'amuso hofiko Poulimo tohino uyifitnnoho likuji oso'no sekwo ngkimo nifo'mayo'ne Anitumo jomo yokumpohn'nyo ulimno. Oso hamniyoho yo'mayo a'amu uhu'mokumalofoso ngko Jelusalemmne'no nomotasi'me'no hofiko nuhwoningkuji hofikoe simeho wopingo umo'ningkuhwoso'no womantifeho. Oso'ntnne'no sekwo Mpohumo jomo ulimno. ³²Oseso Anitu kako olo so'no umo'noso'manji ngko simeho wopingo'nji nose'mahm'mo sekwo'nji ngko usijo'no we'enehwo nohumahm'mo ngko nje huyo'mango yokumpohn'nyo woma'monnoho.

³³Anitu kako nakwoe simeho pom-pengo ifisyonafiwo'ningkiso hwapingo sohwo kako sekwo a'amu hopi'nonohino sokunonji wohumano. Nehopeho.

Poul kako hwe moya'mi pi'ningo engo somo nje a'amu kuyoho ulimentisofoho.

16 Nakwoe nampohwo Fipisi kako a'amu Senikiliya oso ponjoso hofiko Anitu ne'no uhu'mokuwo'ningkohoho somo ufo'mawo'ningkisosi kako sekumo se'mahwoso'no sekwo kakimo wopingo ulohopmno. ²Oso a'mu Fipi kako Anituye syoho ulohofiyosi kako sekwo'nji humahwoso'no kako Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuso so'no sekwo sekwoe senampi ne pa'nyo umo'nono. Sekwo kakimo wopingo ulohofikuji umokosyohumamno. U kako yo'mayo oso'no umofonyo ihwoso'no sekwo kakimo ufo'mapmno. Hwapingoso kako hwe moya'mi pi'ningo engo somo ufo'manto ngko huhwo'nimo nifo'mawo'ningkisiyoho.

³Oso a'mu Pilisila'nji kakoe hwehwo Akwila'nji osiya'u'nji siko ngko'nji Kilais Jisasiye syoho afa'nono iwo'ningkuhwone ya'uyoho. Oso hisiya'umne'no nje a'amu ya'uyoho ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. ⁴Siko ngkimo nifo'ma'mentisiyo so'no a'amu nom'neso hofiko sikimo wofonjosyano lahoningkofi siko poyo imo'nyo'neso siko iyoho miyo'njo imentisiyefoho. Oso'no ngko'nohini isamoyoka mulalokuyohono. O'o, a'amu temtitifo kengo kengo hopi'nonohinoso hofiko Anitumo simeho uyalokwofoso hofiko osiya'umo isamoyoka mikunimposo ulalokwofo. ⁵Oso a'mu siya'uye ango somo a'amu hofiko Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho osomne'no nje

a'amufo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

Oso hwe Epinitas sohwo kako nje a'amu ne hweho. Osohwo kako hwaho Esiya sopo humanto kako a'amu Anitumo simeho muyo'njo sohonta kako kaki'no uyimentisofoho. Oso a'amu sohune'no nje a'amu hwosoho ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno.

⁶Oso nom'ne a'mu Maliya hne'no ngko nje a'amuyoho ose ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno. Kako syoho yokumpohn'nyo engo yonto sekumo sefo'ma'mentisofoho.

⁷I nom'ne hwe hufa'u temtifo Juta oso mta'ango Antilounikasi'nji Juniyas ntnne'no ngko nje a'amu hwa'uyo ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. Siko ngko'nji impo'angomo humamotowonefoho. Oso huhwo sohwa'uye yofeso a'amu *apousel* so'njo ajwo sopo weho. Osohonta ngko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono muyo sohonta siko Kilaisimne'no simeho kaki'no uyimentisoyefoho.

⁸Hwe nom'ne Ampiliyetas oso hune'no nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako nje a'amu ne hweho. Kako ngko hopa nakwoe Hwe Engo sohune'no simonyo yalofoho.

⁹Ngko Upanos ne'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako ngko'nji Kilaisimne'no syoho afa'njo hwoya'yoho. Osohumo ulikuji Sitekis oso huhumo ulimno. Ngko kakine'no nje a'amu hwe ulalokweno.

¹⁰Ngko hwe nom'ne Apelisine'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo nje a'amu hwe kilalofoho njimno. Kako Kilaisiye hungkunomo nto'no iningkowalofoho.

Hwe nom'ne Alisitoupiyulas montohwamne'no nje montohwafu ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹¹Hwe nom'ne nje temtifo mta'ango Heloutiyan oso hune'no ngko nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

Hwe nom'ne Nasisas montohwamne'no ngko nje montohwafu ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno. Hofiko nakwoe Hwe Engo sohomo simeho uyalokwofo.

¹²Oso a'mu hufa'u Tilafina'nji Tilafousa'nji siko Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokusiyu. Oso fa'tune'no nje a'amu faswo ulalokweno. Sekwo sikimo njimno.

I nom'ne a'mu Pesis osi kako nje nam-pohweho. Osi kako Hwe Engo sohwo syohoso yokumpohn'nyo iwo'ningkisiyoho. Oso hisi ne'no ngko nje nam-pohwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

¹³Oso hwe Lufos oso hune'no ngko nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Oso huhwo sohwo kako Hwe Engo Kilaisimo tifi iningkawowo'ningkiso hweho. Kona'wohi hi osenohinoho. Oso hisi kako nekwoe na'uyoho.

¹⁴Ngko oso hwe Asinikilitos, Filekounyo, Hemesiyo, Patiloupasio, Hemasiyo, oso hwanji nom'ne a'amu huhwo sohwanji humalofo sohwanne'no nje a'amuhwafu ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹⁵Ngko oso a'amu Filoulokos, Juliya, Neleyos, kakoe konampi, Oulimpas, nom'ne a'amu Anitumo simeho uyiwo'ningkohofoso hofiko'nji humalofo oso hwamne'no ngko nje a'amu hwafu ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹⁶Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku, sekwo nom'ne a'amu hofiko Anitumo simeho uyiwo'ningkohofoso'nji noswo'ningkuji osopo nuhu'mokohumafikuji aho po'nimno. A'amu hopi'nono hofiko Jisas Kilaisimo simeho uyalokwofoso hofiko sekumo nakwoe a'amu kuyoho selalokwofo.

Sekwo a'amumo wonyo imokiyo'nyo somne'no i'waho nto'no fiyimno.

¹⁷Nje a'amu soku, ngko sekwoe huno somo wasefohoto'monne'no yohono. Anituye hungkuno sekwo upa'niwo'ningkohoho somo a'amu fehohnjoso hofiko hwotoho fentifi a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho somo husilo husiloho wolohofantifi lohofalokwofo. Osomne'no sekwo i'waho nto'no fiyimno. Hofiko Anituye a'amu ne somo honingkano hwasyo osomo ipemotowalokwofo. ¹⁸Hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye syohoso mialokuyohoho. Yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo lonte somo iningkowalokwofo. A'amu honingkano wonyo osomne'no mosyafisiyo'njo osomo hofiko hungkuno wopingoso afofo'nji ulontifeso hofiko hwasyo honingkanomo ipemotawowo'ningkohofohofo.

¹⁹Sekwo Anituye hungkunomo iningkawentifi yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no a'amu angomeemjoso nto upa'nimentohofohofo. Oso'no ngko sekune'no simonyo yalokweno. Ngko olo somne'no nimo'ningkohoho. Sekwo yahino wopingo somo tipemafikuji osomnohino finingkamno. Sekwo oso yahino wonyo somne'no huno apa'no nosyafisyikutoho. ²⁰Anitu kako nakwoe simeho somo pompengo imokiyo hwapingo sohwo kako we'enepi Setenimo nihu'nahone hwotoho fehwoi kakimo sekwoe sifilaku'nyo'mo uhumati'montonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako sekumo wopingo waselohofono.

A'amu Pouli'nji humamentohofoso hofiko a'amu Loumjo somo nakwoe a'amufoho ulimentohofohofo.

²¹Timouti kako ngko'nji syoho afa'nono iwo'ningkuhwoyo sohwo kako

sekumo nje a'amufo selalofoho. A'amu nom'ne hofiko nje temtitofo mta'ango sohwa Lusiyaoasiyo Jesouniyo Sousipata oso hwanji hofiko nakwoe a'amu hwafo selalokwofo.

²²Ngko Tetiyos huhwo'nnonji Poul kakoe mango mta'ni olo hungkunolo ntahoningki ngko sekune'no semti'mokiyalokwe sohwo'ni ngko Anitumo simeho uyonji olo hungkuno loso selalokweno, Sekwo nje a'amu kuyoho.

²³Ngkaiyos kako sekumo nje a'amufo selalofoho. Ngko kakoe angomo humentaningko wopingo nimokosyohumaho. A'amu kakoe angomo Anitune'no uhu'mokuwo'ningkohoho somo kako hofikimo wopingo ulohofiwo'ningkisofoho.

Elasitos sohwo kako olo angoloponjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'ningkohoho sohwa hofikoe iyoswo hamniyoho'njo yo'mayoso nto'no emokosyohumawo'ningkiso hweho. Oso hwo'nji neningkwa'wewho Kwatosi'nji siko sekumo nekwoe a'amufo selalokusiyo.

²⁴[Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako kakoe yahino wopingoso sekwo hopi'nonohino sokumo ufehu'mokasesyono. Nehopeho.]

Nakwo Anituye yofe woho'nomano.

²⁵Ngko Jisas Kilaisiye hungkuno wopingo losetihwawo'ningkoheso Anitu kako oso hungkuno hiso'nji sekumo yokumpohn'nyo sesofitofoso hoponoho. Oso hungkuno hiloso hohonta hiyaso'mo wo'mojoso olohonta Anitu kako utihwa'nyopo ujo mehontojwahumasofoho.

²⁶Anitu kako songo ne'no humaso osohwo kako a'amumo hungkuno uyahoningki limotofo sohwa hofiko olo hungkuno homo losomo ifalifaliyo mti'mokumentohofohofo. Oso'no

olo hungkuno hilo so'no Anitu kako syoho hiso nejopahoningki nakwo sekumo selalokuhwono. Oso'no temtitofu hopi'nonohinoso hofiko oso hungkuno hiyaso'mo wo'mojo so'no huno uyahoningki hofikoe hunoso ehohosihumentisofoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofiko oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyikuji kakoe

yahino wopingo somo nuhwoningkuji tifi uningkapife. ²⁷Oso Anitu huhwo sohwo kako'nohini huno hwapingo'njo hweho. Yo'mayo kakoe hwomu Jisas Kilais nakune'no naloho'mentiso oso'no nakwo Anituye yofe engolopohamo woho'nomehwano.

Oso hungkunoso nehopeho.

1 Koulin

*Olo Iyoswo Simo'mjo loso
A'amu Koulin somne'no Poul
Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo simo'mjo loso a'amu Koulin somne'no Poul mti'mokumentisofoho. Tajo ango Koulin i'mofapeso kako apa'no Anituye hungkuno liku'meefo syoho'ne wento mti'mokumentisofoho. Oso hohosohonta Poul kako Akwila'nji Pilisila'nji nohumantifi hwapife ango syoho yontifi Anituye hungkunoso liku'meefo'motofofoho. Oso hohosohonta a'amu Juta fehohonjo'nji a'amu Ngkilik pi'ningo engo so'nji simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Poul Koulin hopo sopo humanto Anituye hungkuno ne'no lontaningki soswo anga'no hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolomentisofoho. Ango Koulin sopo antime we'epo'maho. O'o, antime engo mikunimposoponoho. Oso ango hopo sopone'no Poul kako simeho tango'nji mti'mokumentisofoho. Oso simeho tango iyo hwapingoso olenoho. Iyoswo anga'no simo'mo mti'mokuyahotimentisoso imo'nao'-mentiso so'ne olo iyoswo tifi'njo lofosofa'u 1 Koulin'nji 2 Koulin'nji imo'nimentisiyefoho. Poul iyoswo Koulinne'no mti'mokuyahojiyoso hufa'u sihunefoho. I oso'no olohonta iyoswo anga'nohinoso mauyoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako Efesos humanto mti'mokumentisofoho. Paul olo iyoswo mti'mokiyo hwapingoso olenoho. A'amu Jisasimo iningkunyo Koulinjoso Poulimo yo'mayo yo'mayo so'no

ulohonimentofoho so'no Poul kako aku hofikine'no mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olohonta iyoswo homo lomo atofu lihwasu nakwo tifi uningkohwano.

1 Anitu kako ngko Pouli'nimo nihwosopo'mentisoso Jisas Kilaisiye hungkuno a'amu somo liku'mofu (*apousel*) syoho ntapmmentiso sohwo'nnonji neningkwa'wehwo Soutsitenisi'nji ²nekwo nohumentai sekwo a'amu ango Koulinjo sokune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokuhwoyo. Sekwo Kilaisimo ufohi'nontifi kakoe a'amu ne imo'nimentohofofoho. Oso hiso'no Anitu kakine'no sekumo sehwsopo'mentisofoho. Sekwo'nohini'maho. O'o, hwe moya'mi ango'meemjo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimo jomo uliwo'ningkuhwone hn'nimo nahwsopo'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo kako nakwo hwe moya'mi hopi'nonohino hn'nwiye Hwe Engo nihu'no anga'nohino hweho. ³Naningkwowho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo wopingo selohofohosisi simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

Poul kako Anitumo oso a'amu homo somne'no isamayoka ulimentisofoho.

⁴Kilais Jisas kako sekumo wopingo seloho'mentiso so'no ngko engolopohamo sekune'no huno syasyefisonji Anitumne'no isamayoka uliwo'ningkohefoho. ⁵⁻⁶Nakwo Kilaisiye hungkuno selimentihwone so'no oso hungkuno hiso sekwo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantifi sekwo Kilaisimo ufohi'ningkahoningkofi kako sekumo yo'mayo so'no umofonyo miyo'njo iyo'ne semokumentisofoho. U, sekwo kakoe hungkuno wopingo so'no huno tipemantifi sekwo nom'ne a'amu somo lutihwayo'neso

huno'njo kuyoho. Oso'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. ⁷Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako utihwa'nyopo asomo peso'no sekwo nohontohumentaningkofi Anitu sohwo kako kakoe yo'mayo wopingoso sejopalofoho. Kakoe wopingo somne'no sekwo umofonyo mifitnehofo. ⁸O'o, Anitu kakoe yokumpohn'nyo so'nji sekumo sesosofitofontaningkuhwosi sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontaningkuji sekwoe sikunoso moi'wo umo'nimontonoho. Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye Sikuno Engo kako asomo poso sohonta sekwo wonyo ane lohofikuji wonimango masenonehoho. ⁹Anitu kako kakoe Hwomu Jisas Kilais nakwoe Hwe Engo sohwo'nji nakwo'nji simeho afa inyo'ne nakumo nahwosopo'mentisofoho. Nakwo Kilaisi'nji majopohi'nyo'ne nahwosopo'mentisofoho. Oso hiso'no ne imokiyo'neso Anitu kako hoponoho. Kako kakoe hunoso mikwesyafisyonehoho. O'o, awonoho.

A'amu Koulin hofiko Anitune'no uhu'mokumotofoso hofiko husilo husilofo loho'mentohofofoho.

¹⁰U, nje a'amu soku nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako olo hungkuno ntapmmmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno. Sekwo yoka hnnontifi husilo husilofo loho'malofoso moi'wonoho. Sekwo apa'no oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo apa'no nuhu'mokukuji hungkuno afa'nohino filikuno huno anga'no'nohini fisyafihupmno. ¹¹U nje a'amu soku oso ape Kilouwe siye anga'mta'ango a'amu nopontifi ngkimo ole ntimalofi, A'amu Kouliniso hofiko yoka hnnalokwofo. Ose ntimalofofoho. ¹²Ngko sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo selalokweno. Sekwo huno kengo

kengo syafisyontifi a'amu fehohnjo soku ole lalokwofo, Nakwo Pouliye yahinomo iningkwalokuhwono. Nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Apoulousiye a'amu'nwoho. Nom'ne a'amu soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Pitaye hungkunomo iningkwalokuhwono. I, a'amu nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Kilaisiye a'amu'nwoho. Ose lalokwofo. ¹³Pipineto. A'amu pi'ningo engo hofiko sekwoe wonyomne'no pe'nimentohofotaho. Ngko Pouli'ni iyo hwojiyafiku'nyopo sekwoe wonyomne'no lape'nimaleno. O'o, sekwo huno seyohoho. Kilais kako'nohini sekwoe wonyomne'no poyo pe'nimentisofoho. I hofiko ngkine'no mijo kiyosema'malofotaho. O'o, Kilaisimne'nohini sekumo mijo kiyosema'malofofoho. ¹⁴Ngko sekwo'njo sopo mijo kiyomayoso a'amu pi'ningo'maho. O'o, Kilisiposi'nji Ngkaiyasi'njimnohini mijo kiyoma'maleno. Oso'no ngko a'amu hufa'u hwa'umnohini mijo kiyoma'mentohe so'no Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁵Oso'no a'amu pi'ningo engoso hofiko ole malifitnehofo, Poul kako nakumo mijo kiyonema'mentiso so'no nakwo Pouliye a'amu'nwoho. Ose malifitnehofo. ¹⁶U, ngko nom'ne a'amu sohune'no syafisyohono. Sitefanosiye a'amu oso hwanjimo ngko mijo kiyoma'maleno. U, ngko nom'ne a'amu somo mijo kokiyoma'mentohono. Awolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I, ngko mijo kiyomayo hungkuno so'no peho'no selalokweno. ¹⁷Kilais kako ngkimo oso mijo kiyomayo syohoso montapmmmentisofoho. O'o, ngkimo kako a'amu somo kakoe hungkuno lutihwayo'ne syoho ntapmmmentisofoho. A'amu huno'njo sohwa hofiko hungkuno sawemo lutihwawo'ningkohofohopaso ngko hungkuno

molutihwamnehono. O'o, Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyomo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso so'no a'amu huno nto'no mosyafihupitnoho lonji ngko a'amufe huno nto'no ehohosasiyo'ne hungkuno tifo tifo lutihwawo'ningkohe hwo'nyoho.

**Nakwo Kilaisimo uhwonontani
uhwonimentihwoneso nakwo
Anituye yokumpohn'nyo'nji kakoe
huno wopingo so'nji nto
uhwonimentihwonefoho.**

¹⁸ A'amu Anitumo miningkayo'njo iwo'ningkohofoso hofiko Kilais nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo pe'nimentiso so'no upa'nontifi hofiko huno ole syofisyalokwofo, oso hungkuno liwo'ningkohofoso hwayohosi hungkunofoho. Ose syofisyalokwofo. I, oseso nakwo a'amu Anitu kako nakumo asomo netimayo'ne'no hontohumentani nakwo huno ole nayiwo'ningki, Kilais kako nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo imo'nimentiso sohune'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo netihwamentisofoho. ¹⁹ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohofohi, Anitu ole limento, A'amu hwahoponjoso

hofiko hofikoe yokumpohn'nyo so'nji Anitumo u'mayo'ne'entifi huno uyalokunjo oso a'amuso hofikoe huno somo ngko wonyo umokumonnoho.

Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi huno'nji liwo'ningkohofoso hofiko Anitumo u'mane'entifi honingkanopi'ningo pi'ningo hofikoe huno mta'ni imofiwo'ningkohofoso somo ngko wae weeo'monnoho.

Anitu ose limentisofoho.

²⁰ A'amu Anitumo miningkayoso

hwahoponjo somne'nohuni huno syafisiyo'ningkohofoso hofiko ole liwo'ningkohofi, Nakwo huno'njo hn'nwi nakwoe huno nto'nohinoso a'amu nom'ne somo lutihwane'entifi syafisiyo'ningkohofofoho. Oso a'amumne'no Anitu kako kakoe a'amu ne hn'nyumo ole netihwamento, Olo hwaho lophonjo hunoso wonyo hwayo hohnjofoho. Oso'no a'amu kako olo hwaho lophonjo huno somnohuni syafisiyo'ningkiso sohwo kakoe huno neso mauyoho.

²¹ I oso'no Anitu kako huno hwapingo'njo sohwo kako olo honingkanolo imo'mentisofoho. A'amu hofiko Anitumo u'mano likujoso hofiko hofikoe huno mta'ni Anitumo mu'mapitnohofo. O'o, awonoho. I oso'no Kilaisiye hungkuno wopingoso a'amu somo lutihwawo'ningkuhwone somo simeho hi'ntnono uyikuji hofiko Anitumo u'mantifeho. Nu'mafikuji hofiko kakoe a'amu ne umo'nantifeho. Oso hiso'no Anitu kako simeho wopingo umo'niwo'ningkisofoho. I oso hungkuno hiloso nakwo lutihwawo'ningkuhwone somne'no hofiko naliwo'ningkohofi hwayo hohnjo hungkuno liwo'ningkohofoho kuyoho. Ose naliwo'ningkohofofoho. ²² I a'amu Jutaso ole liwo'ningkohofi, Anitu kako nakumo kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu mifijoso netihwaso'manji u oso hungkunoso Anitu mta'ango'manji uhwoningkuhwasi oso hungkuno homo somo nakwo huno naihwoso'no tifi uningkwano. A'amu Ngkilik oso hwa ole liwo'ningkohofi, u, nakwo yo'mayo hungkuno upo'nasoso huno wopingofoho syofisyaso'manji oso hungkuno homo somo huno naihwoso'no tifi uningkwano. ²³ I oso'no nakwo hungkuno lutihwawo'ningkuhwoneso olenoho. Kilais kako nakwoe

wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo imo'nimentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hofiko oso hungkuno hiso'no nakwolaho lontifi wonipaho ikiniwo'ningkohofofoho. A'amu Ngkilik sohwa hofiko oso hungkuno homo somo nupa'nontifi ole liwo'ningkohofi, Olo hungkuno loso kokato'nnyofoho. Ose liwo'ningkohofi kuyoho.

²⁴I nakwo a'amu Juta hn'nnonji temtitofi kengo kengo hn'nimo Anitu nahwosopo'mentiso hn'nwi nakwo Anituye mampahomo upo'nontani nakwo huno ole nayohi, Kilais kako nakumo asomo netimayo'ne poyo pe'nimentiso sohomo nuhwonontani uhwonimentihwoneso nakwo Anituye yokumpohn'nyo so'nji Anituye huno wopingo so'nji uhwonalokuhwono.

²⁵Oso honingkano Anitu kakimo u'mayo'ne imo'mentiso so'no a'amu hwahoponjoso hofiko huno syafisyontifi hofiko ole liwo'ningkohofi, Olo honingkano loso ne anefoho. Hwayo hohnjofoho. Ose lontifeso hofikoe huno so'nji yokumpohn'nyo so'nji Anitu kakoe huno hwapingo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji hofikimo yakolo'nnyofoho.

²⁶Ou, nje a'amu soku, Anitu kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne johu selimentiso sohonta sekwo huno ane, yokumpohn'nyo ane, yofe engo ane imo'nimentohofu kuyoho.

²⁷A'amu hwahoponjo yahino somne'no huno'njoso Anitu kako oso a'amu homo somo wonimango ufisyimo'mo lonto a'amu huno'masoso hofiko nje honingkanomo tifi nningkapikui nje a'amu ne imo'nifitne'ento uhwosopo'mentisofoho. A'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo'njo somo Anitu kako oso a'amu homo somo wonimango ufisyimo'mo lonto a'amu yokumpohn'nyo aneso nje a'amu ne imo'nifitne'ento hofikimo

uhwosopo'mentisofoho. ²⁸A'amu hwahoponjoso hofiko yo'mayo so'no ole liwo'ningkohofi, Wonyofoho. Nakwolaho. Oso hiso ne anefoho. Ose liwo'ningkohofofoho. Oso homo somne'no Anitu kako oloso ngko'nefoho. Woma'mo limentisofoho. Anitu kako a'amu hwahoponjofe hunoso ne anefoho. Moi'wo umo'nono limentisofoho. Oso'no yo'mayo so'ne hofikoe yofe ho'nomawo'ningkohofi somo Anitu kako wae yao'mentisofoho.

²⁹Anitu kako oso yo'mayo hiso imentiso so'no nakwo Anituye timopo nakwoe yofeso moho'nomo'nanehwono.

³⁰Anitu kako nakumo Jisas Kilaisi'njopo menelumaji'mentisofoho. Oso'no

Anitu kako Kilaisiye hungkunoso nakwoe hunomo moho'nonahumentiso so'no nakwo kakine'no huno nto'no syofisyalokuhwono. Kilais kako nakumo wopingo naloho'mentiso so'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho nelalofoho. Jisas kako honingkano wonyo somta'ni nakumo mpe enema'mentiso so'no kako nakumo Anituye a'amu ne namokumentisofoho.

³¹Oso'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofi sohwa hofiko ole mti'mokumentohofi, Hwe fiho kako kakoe yofeso woho'noma'nimo lososo kakoe yofe moho'noma'nonehoho. O'o, kako Kilais nakwoe Hwe Engo sohwoe yofe'nohini woho'nomano.

Poul kako Kilaisiye iyo hwojiyafijiyo so'no hungkuno ulimentisofoho.

2 Oseso nje a'amu soku, hohonta ngko sekumo nose'manji ngko Anitu kakoe hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso selimote sohonta sekwo huno ole syafihupitne'engi maselimentohono, Kiko yofe engo'njo hwosoho. Huno hwapingo'njo hwosoho. Ose ntititne'engi maselimentohono.

²O'o, ngko nje simeho somne'no ole

nto hnnimentoho, Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yo'mayo kengo kengo so'no ngko hungkuno maselimnehono. O'o, awonoho. Ngko Jisas Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyo sopo nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso sohune'no ngko huno nihwoso'no oso'nohini wolosetihwamne'no yohono. ³Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko yokumpohn'nyo ane nohumanji iyoho nnimentisofoho. ⁴⁻⁵Sekwo nje huno somo tifi nningkapifitne'enji hungkuno selimote'maho. O'o, sekwo Anituye yokumpohn'nyo somo tifi iningkafitne'enji hungkuno selimentohefoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta a'amu huno'njoso hofiko nom'ne a'amufe hunomo uwolo'mokantifi hungkuno nto'no esyohumawo'ningkohoho pa'nyoso selimentohe'maho. O'o, ngko Anituye hungkuno selahoningko Anitu kakoe Towahuno Wopingofe yokumpohn'nyoso sekwo utihwa'nyopo nuhwonontifi sekwo huno ole syafihu'mentohofi, Olo hungkuno loso ne'njofoho. Huno ose syafihu'mentohofofoho.

Anituye Towahuno sohwo kako nakumo huno wopingo nejopalofoho.

⁶Anitu kako huno engo nejapmentisoso nakwo a'amu Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofa somo lutihwa'wo'ningkuhwonefoho. Oso huno engo hiso olo hwaho loponta'ango'maho. U, a'amu olo hwaho lopo nakumo yokumpohn'nyo ne mokosyohumawo'ningkohoho sohwa mta'ango'maho. O'o, hofikoe yokumpohn'nyoso moi'wo umo'nimontonoho. ⁷Nakwoe Anitu mta'ango huno engoso lutihwa'wo'ningkuhwonefoho. Oso huno engo hiso hiyaso'mo wo'mojofoho. Anitu

kako nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta Anitu kako nakumo kakoe a'amu ne namokuhwosi nakwo kako'nji kakoe ango wonyoangkafo sopo humane'ento hungkuno mtito'mentisofoho. ⁸A'amu olo hwaho lopo mokosyohumawo'ningkohoho sohwa hofiko oso huno hwapingo somo huno nto'no mosyafisiyo'njo hwafoho. I oso'no hofiko nakwoe Hwe Engo Anitu pomponaho hwapingo sohwoe hwomu sohune'no huno nto'no syafisyontifijontentesi hofiko kakimo iyo hwojiyafiku'nnyo somo mofonjinto'ofasyikutnnesohilo. ⁹Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no a'amu Anituye hungkuno nihu'no hohonta mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo somo muhwonyoso yo'mayo wonyoangkafo so'no haloho mupa'nyo so'nji yo'mayo wonyoangkafoso a'amufe hunomo mufohotofo'njo oso yo'mayo hiso Anitu kako kakoe a'amu simeho uyiwo'ningkohoho somne'no nto'no esyohumaho.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁰Oso yo'mayo so'no hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso Anitu kakoe Towahuno wopingo sohwo netihwamentisofoho. Anituye Towahuno Wopingo huhwo sohwo kako yo'mayoso nakwo hiyaso'mo yalokuhwone somo utihwa'nyopo nahononto yo'mayo wopingo Anituye hunomjo oso'nji kakoe yahino so'no kako huno uyohoho.

¹¹A'amu tihwolo, nom'ne a'amu sohwoe huno somo uhwonyosofo. O'o, awonoho. Oso hwe sohwo kako'nohini kakoe hunoso huno uyohoho. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako Anituye huno somo kako huno muyo hweho. Anitu kakoe Towahuno

sohwo'nohini kako Anituye huno so'nji yahino so'nji huno uyohoho. ¹²I oso'no nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo olo hwaho loponjo yahino wonyoso momaso'nwoho. O'o, Anitu kako nakumo kakoe Towahuno nejapmmmentiso oso hiso yo'mayo wopingo Anitu kako siki nejapiwo'ningkiso so'no nakwoe hunoso nto'no nto ehohosonasyohoho. ¹³Yo'mayo wopingo Anitu kako nakumo siki nejapiwo'ningkiso so'no selalokuhwoneso nakwo nom'ne a'amufe huno mta'ni mentani moselalokuyihwono. O'o, olo hungkuno loso Anitu kakoe Towahuno Wopingo nakumo lonetihwahoningki selalokuhwono. Oso hungkuno hiso nakwo a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo somne'no lutihwalokuhwono.

¹⁴U, a'amu Anituye Towahuno Wopingo ane sohwo oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye Towahunofe hungkunoso huno nto'no muyo hweho. U, oso hiso peho'neto. Oso a'amu huhwo sohwo kako oso hungkuno hiso nupa'nonto huno ole syofisyalofoho. Olo hungkuno loso hwayo hohnjo hungkunofoho. Ose syofisyalofoho. Nakwo a'amu Anituye Towahuno hi'njo hn'nwi nakwo Towahuno Wopingofe hungkuno hilo so'no huno nto'no nayohoho. I a'amu Anituye Towahuno Wopingo aneso kako olo hungkuno hwapingo ne hilo so'no huno muyonehoho. Oso'no Anituye Towahuno Wopingo sohwo kakoe wopingoso oso a'amu hisomo muyonehoho. ¹⁵⁻¹⁶Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi, Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe huno somne'no huno tihwo uyohoho. Anitu sohomo tihwo wolutihwamontolo. O'o, nihu'no awonoho.

Ose mti'mokumentohofohoho. I oso'no nakwo Anituye Towahuno Wopingo hi'njo hn'nimo Kilais kakoe huno fehohnjoso nejapmmmentisofoho. Oseso a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo kako yo'mayo yo'mayo somo uhwoningkuhwosi kako yamofo uloho'montonoho. Oloso wopingofoho. Oso wonyofoho. Huno ose uyohoho. U, a'amu kako Anituye Towahuno Wopingo aneso kako Anituye a'amu ne somo yamofo mulohofonehoho. O'o, Anituye Towahuno Wopingonjo sohomo yahino wopingo utihwamontonoho.

**Anituye a'amu ne somo
mokosyohumawo'ningkohofo
sohwa hofiko Anituye syoho
ulohofiyohwafoho.**

3Nje a'amu soku, hohonta ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno selimentoheho ngko a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo somo uliwo'ningkohe pa'nyoso sekumo hungkuno maselimmuntohefoho. O'o, ngko a'amu hofiko simeho sohwo yo'mayo wonyoso umo lonte somo in- ingkawowo'ningkohofo pa'nyo sokumo Anituye hungkuno selimentohefoho. Oso hohosohonta sekwo Kilaisiye yahino somne'no mehomi milongo pa'nyo humamentohofohoho. ²Anituye hungkuno neso tongo u wopayo yokumpohn'nyo pa'nyofoho. I sekwo mehomi milongo pa'nyo soku nohumentaningkofi ngko amno mijo'nohini sejapmmmentohofohoho. Anituye hungkuno fehohnjoso tongo pa'nyoso sekwo manimmuntohohofohoho. I olohonta hohonta sekwo manifitnnehofo. ³Hwapingoso sekwo Anituye Towahuno ane pa'nyo soku ne'no humalofo. I nom'ne a'amu sekwo'nji humalofo somne'no simeho tohino'nji uyontifi yoka hnniwo'ningkohofo kuyoho.

Oso yahino sekwo iwo'ningkohofoso sekwoe simeho sohwo kako yo'mayo wonyo umo lonte somnohini iningkawowo'ningkohofoso kuyoho. Oso yahino hiso hwahoponta'angofoho. ⁴Yahino anga'no yalokwofoso olenoho. A'amu anga'nohino sohwo kako ole lalofoho, Ngko Pouliye a'amu hwo'nyoho. I nom'nihwo kako ole lalofoho, Ngko Apoulousiye a'amu hwo'nyoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe Towahunofe yahinotaho. O'o, awonoho. Hwahoponta'ango'nohinofoho.

⁵Oso'no sekwo huno nto'no fisyafihupmno. Apoulous sohwo kako peho hwolo. I ngko Poul sohwo'ni peho hwo'nto. Nekwo sohwoya'i Anituye syoho ulohofiyo hwoya'yoho. I oso'no nekwo Anituye hungkuno wopingoso selahoningkuhwoi sekwo nupa'nontifi Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo kako nekumo syoho anga'no anga'no ejopalofoho. ⁶Ihwoni. Ngko sekwoe simeho mo'mo Anituye hungkuno ipisayo uyo hulohofa hopa hulasehumentohofoho. Apoulous kako oso ipisayo uyo homo somjo hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofahoningki Anitu kako oso ipisayo homo somo hwapingo sohwo kako engo imokalofoho. ⁷I a'amu kako ipisayo uyo hiso huliwo'ningkiso sohwo kako kakoe yofeso engo'maho. Yofe we'e'njo hweho. U a'amu kako hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofiwo'ningkiso sohwo kako kakoe yofe hi we'e'njo hweho. Anitu kako oso ipisayo uyo homo somo ne imokalokunjo sohwo kako oso hwo'nohini kako yofe engo hi'njo hweho. ⁸Oso a'amu kako ipisayo uyo hulalokuso sohwo'nji hoja wonyo wae yaofalokuso sohwo'nji sikoe syoho neso afafoho. I oso'no siko sikoe syoho sikoepi sikoepi yalokusiyo so'no

sikoe syoho homo somne'no ho'yango womanjiyoho. ⁹Ou, Apoulousi'nji nekwo Anituye syoho ulohofiyo hwoya'yoho. Sekwo soku Anituye syoho kuyoho. Oso'no sekwo husilo husilofa peho'no loho'mentohofoto.

**A'amu Anituye syoho'njo
sohwo kako ango
molihwo'ningkiso pa'nyo hweho.**

Sekwo Anituye ango pa'nyo soku Anitu kako ango hiso molalofoho. ¹⁰Anitu kako ngkimo wopingo ntohofonto kako kakoe syoho wopingo ntapmmentisoso yonji ngko ango ingkuso simo'mjo hwo'nyoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno selimentohe sohonta oso hwosaho yokumpohn'nyoso nto iju'mo'mentohofoho. U a'amu nom'ne sohwa hofiko Anituye hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko oso hwosaho hopo sopo ango neso molalokwofo. A'amu huhwo sohwa hofiko oso ango hiso wonyo imo'nonoho likuji hofiko huno nto'no wasyofihupife. ¹¹I oso'no sekwo huno seyohoho. Oso hwosaho ngko simo'mjo iju'mo'mentoheso Jisas Kilaisiyoho. Oso hwosaho homo somo a'amu nom'nehwo kako yofafihwosi kako nom'ne hwosahoso momawonjonehoho. O'o, awonoho. ¹²A'amu fihwo kako oso hwosaho hopo sopo ango wamolimo lihwosi'manji kako oso hwosaho hopo sopo nano yokumpohn'nyoso nomahwosi syasyososo oso nano huhwo sohwo kako ango yokino homo somo yokumpohn'nyo wokemokosyohumamontonoho. I yo'mayo holayo yokino, singkume yokino oso nano po'nifoso kako nomahwosi mtitofasyososo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. ¹³I nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi olo syoho yalokuhwone hiloso hwangku sohonta utihwa'nyopo

u'mofapmmontonoho. Oso sikuno Jisas Kilais kako nakwoe hungkuno ikwolofone somo asomo pososohonta yo'mayo syoho iwo'ningkuhwone somo toho hopa nonefoho. Oso toho hiso ningkahoningkuhwosi nakwo yo'mayo syoho iwo'ningkuhwone somo yamofon alohofihwosono nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye syoho ne so'no huno wonayono. ¹⁴U hwe fihwo kako angoso hwasaha hopo sopo hofiyo'no molosomanji oso kakoe angoso homo somo toho manonehoho. O'o, awonoho. Oso angoso hiso toho manyo'njonto'no molohinowentaningkuhwosi oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yango woma'mtonoho. ¹⁵U hwe fihwo kako angoso hwasaha hopo sopo kako angoso nto'no mamajo'njoso sohwo angoso toho ningkuhwosi kakoe syoho hopi'nonohinoso wonyo umonimontonoho. Syoho hiso ne ane umonimontonoho. U oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yangosomomanehoho. Oso hwe huhwo sohwo kako songo ko humaso sohwo kako toho mta'ni ifiwo'ningkohoho pa'nyo hweho.

**Anituye a'amu neso
hofiko Anituye angofoho.**

¹⁶Olo so'no sekwo iningo seyihwoloho. Sekwo Anituye a'amu ne soku Anitu kakoe angoso kuyoho. Anitu kakoe Towahunoso sekwoe simeho ajwomo'mo humaho. ¹⁷U hwe fihwo kako sekwo Anituye angoso sokumo kako wonyo semokoso sohomo u, osohomo Anitu kako kakimo oso wonyo hiso aku uyimontonoho. Wayo weeo'mtonoho. I hwapangoso sekwoe simehoso Anituye angoso wopingo'nohiniponoho.

**Sekwoe yo'mayo hwahoponjofe
yofeso noho'nomafikutoho. O'o,
Anituye yofe'nohini foho'nomapmno.**

¹⁸⁻²⁰A'amu yo'mayo hwahoponjoso'no huno'njoso Anitu kako uhwononteso hofikoe huno neso nihu'no ane kuyoho uliwo'ningkisifofo. Hohonta hwe fihwo Joup kako Anituye hungkuno mti'mokumentiso sohwo ole mti'mokumento,

A'amu olo hwaho loponjoso somnohini iningkawowo'ningkohoho somo oso huno ne ane huhwo sohwo hofikimo nano mokojilipemawo'ningkohoho.

Joup ose mti'mokumentisifofo. Hwe nom'ne Anituye hungkuno mti'mokumentiso sohwo ole mti'mokumento,

Anitu kako a'amu olo hwaho loponjoso yo'mayo yo'mayo so'no huno'njoso sohwofe hunomo uhwononteso hofikoe hunoso ne anefoho. Ose liwo'ningkisifofo.

Hungkuno ose mti'mokumentisifofo. U, hwe fihwo kako hwasyo hungkuno hnnonoho. A'amu fihwo kako sekwo'njoso sopo humaso sohwo kako olo hwaho loponjoso yo'mayo somo iningkawowo'ningkiso sohwo ngko yo'mayo so'no huno'njoso hwo'nyoho. Ose liwo'ningkiso sohwo kako yo'mayo hwahoponjoso wonyo so'no hohujo ikinjaofihwosi kako Anituye hungkuno ne'njososo womano. Oso huno wopingo hiso nomahoningkuhwosi a'amu fehohnjososo hofiko nuhwoningkuji ole ulantifeho. Kako ilo'nnyohwoso imo'ningkohoho. Ose ko ulifijososo oso hwe huhwo sohomo Anitu kako nuhwoningkuhwosi hwe sohwo walimontono oso huno'njoso nto imo'ningkohoho walimontono.

²¹Sekwo nakwo a'amu hwahoponjoso hn'nyumo neningkapikuji sekwo husiloso husilofoso ihwatimo'ningkutoho. U sekwo

a'amufe yofe noho'nomafikutoho. Yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso sekwo'nefoho. ²²⁻²³I hwapingoso sekwo Kilaisiye kuyoho. I Kilais kako Anituye hweho. Nakwo a'amu hufa'u sihune ngko Pouli'nyo Apoulousiyo Pitayo oso hwona'ni nakwo sekumo sefo'mayo'ne hwona'ni humalohwono. Olo hwaho lopo yo'mayo Anitu ho'nahumentisoso sekwo'nefoho. Anitu kako songo humayo'ne sejapmmentisoso sekwo wopingo humayo'ne sejapmmentisofoho. Poyo pe'nyo sejapmmentisoso sekwo anggo songo ne'no humayo sopo tipihwonyo'ne sejapmmentisofoho. Yo'mayo hopi'nono olohonta wojo so'nji tifi no'mo imo'none so'nji Anitu kako sekumo sefo'mayo'ne sejopalofoho.

Anitu kako Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwafe syoho

somme'no yamofu ulohofonefoho.

4 Sekwo ngko Poul nontne'no Apoulousi'nji nom'ne sohwanne'no olo so'no huno fisafihupmno. Nakwo Anituye hungkuno selimentihwone sohwanne'ni nakwo Kilaisiye syoho ulohofiyo hwona'nyoho. Kilais kako nakwo Anituye hungkuno hiyaso wo'mojoso nejopahoningki nakwo sekumo sejopalokuhwono. ²A'amu nom'nimo Anituye hungkuno lutihwawo'ningkiso sohwo kako kakoe Hwe Engo oso syoho uyimentiso sohwanne'no syoho yokumpohn'nyo uyono. ³Ngko Anituye syoho yalokwe loso'no sekwo yamofu ntohopijoso ngko sekwoe huno somme'no ngko huno pi'ningo mosyafihu'mnehono. I ngko huhwo'ni olo syoho Anitumne'no yalokwe loso'no ngko yamofu maloho'nimnehono. ⁴Hwapingoso ngko olo syoho yalokwe loso'no wopingofoho huno ko syafihu'meso oso

huno hwasyo'manji olo syoho homo losomme'no ngko yamofu nto'no pipi loho'nimnehono. I oso'no ngko hwe wopingo hwo'nyoho eso mahnnimnehono. O'o, nje Hwe Engo sohwo kako nje syoho so'no olo wonyofoho, olo wopingofoho, oseso nje Hwe Engo sohwo kako'nohoni wantimontonoho. ⁵Oseso sekwo nom'ne a'amufe yahino somme'no wonyofoho nulikutoho. O'o, fohontohumanno. Nakwoe Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo yamofu wonaloho'montonoho. Yo'mayo yahino wonyo huno wonyo hiyaso'mo wojoso kako utihwa'nyopo ujo wehontojwahumontonoho. Oso hohosohonta a'amu syoho wopingo yontifijo somo Anitu kako'nohoni a'amu anga'no anga'nohino somo, Kiko syoho wopingo'njo hwosoho. Kiko wopingo'njo kiyoho, ose ulonefoho.

A'amu Koulin humamotofoso hofiko hofikoe yofe ho'noma'nimotofofoho.

⁶U, nje a'amu soku, ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso ngko'nji Apoulousi'ntnne'no selalokweno. Hungkuno hiso sekumo yahino wopingo somo setihwayo'nefoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fekutoho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'ningkuji nom'ne a'amufe yofeso monje yasyikuji nom'ne a'amufe yofe'nohoni noho'nomafikutoho. U, nje a'amu soku, sekwo oleso nolikutoho. Pouli'nji Apoulousi'nji siko nakwoe hwe engo hwa'uyoho. Ose likuji sekwo nom'ne a'amu sohwafe yofeso monje yasyikutoho. ⁷I sekwo yo'mayo huno wopingo syafisiyo'ningkohofoso nti'mta'angoto. Oso huno wopingo hiso sekumta'ango'maho. O'o, Anitu kako sekumo sejapmmentisofoho.

⁸Sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Nakwo Anituye hungkuno hopi'nono-

hinoso huno nto'no nayohoho. Yo'mayo nakwo nto'no humayo so'no Anitu nto nejapmmasofoho. Nakwo nom'ne a'amu Anituye hungkuno lonetihwamentohoho soh wamo uyokolofontani nakwo hwe engo nto imo'nimalohwono. Sekwo oso hwasyo hunoso losyofisyalokwofo. I sekwo hwe engo ne imo'nifijontentesi nje simehoso wopingo nto nimo'ningkuhwonesohilo. Oso'no sekwo nakwo'nji hwe engo nto humehwanesohilo. ⁹Ngko huno ole syofisyalokweno. Anitu kakoe hungkuno liku'mofiwo'ningkuhwone (*apousel*) soh wona'nimo nom'ne a'amu soh wafe sifiki'nyo'mo nehumaji'nyo pa'nyo hwona'nyoho. I a'amu nakumo ole nalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Hofiko poyo wape'nife ose nalontifi hofiko oso'no nakumo a'amufe timopo wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no a'amu hopi'nono hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji hofiko yo'mayo ne'mawo'ningkiso somo nehonelokwofo. ¹⁰Nakwo Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne kakoe hungkuno liku'mofiwo'ningkuhwone so'no a'amu hofiko nakumo nonahonontifi hofiko ole naliwo'ningkohofihwona'nyoho. Sekwo omomo huno'njo hwasoho. Ose naliwo'ningkohofohofo. I oso'no sekwo sokune'no huno ole syofihu'nalokwofo nakwo Kilaisiye a'amu'nwoho. Nakwo huno'nji'nwoho. Ose syofihu'nalokwofo. I nakwo Anituye hungkuno liku'mofiwo'ningkuhwone soh wona'nimo a'amu hofiko nakumne'no sitofo naliwo'ningkohofi, Sekwo yokumpohn'nyo ane hwasoho. Ose naliwo'ningkohofohofo. I sekwo soku sekwo huno ole syofihu'nalokwofo. Nakwo yokumpohn'nyo wopingo'nji'nwoho. Ose syofihu'nalokwofo. Hofiko nakune'no ole nelalokwofo. Sekwo yo'mingohwasi'maho. I sekwo soku sekwo huno ole

syofihu'nalokwofo. A'amu hofiko nakwoe yofe ho'nonemalokwofo. Ose syofihu'nalokwofo. ¹¹Nakwo a'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo soh wona'ni mijoho'no hohonta humamentihwone somta'angoso olohonta hohonta mijo wosopayo oso'no mijoho'no humalohwono. Olohonta nakwo hwapife wonyo'nji nohumentaningkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo aho ku'mokontifi nefonjalokwofo. Nakwo ango'meemo uku'mofahoningkuhwoni nakwoe ango sopo nakwo fosyawe'ne nakwoe angoso ane hwona'nyoho. ¹²Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo'nji nakwo syoho tohohmtno'njo yontani yo'mayo wosopayo oso mayo'ne hamniyoho tipemalokuhwono. A'amu pi'ningo engoso nakune'no lalokwofo. Oso hwamne'no nakwo hofikimo wopingo ulohoho'ne Mpohumo jomo uliwo'ningkuhwonefoho. Hofiko nakumo wonyo nelohofahoningkofi nakwo hofikimo oso wonyo hiso hofikimo aku muyofoho. O'o, nakwo timo'nohini uhwontohumalohwono. ¹³Hofiko nakune'no sitofo wonyo nelahoningkofi nakwo hofikimo simeho pompengo ifisyumofone hungkuno wopingo'nohini uliwo'ningkuhwono. Nakwo olo hwaho loPONJO hintalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Nakwo a'amu jopaho ho'naofiwo'ningkohoho pa'nyo hwona'nyoho. Oso pa'nyoso nakwo ne'no humomopontani olohonta ose'no humalohwono.

A'amu Kouliniso hofiko Pouliye yahinomo tifi uningkafe.

¹⁴Ngko olo hungkuno mti'mokohe loso sekumo wonimango ifisyasemofo'ne'maho. O'o, awonoho. U, nje mehomi soku, ngko sekumo hitoho ntfantokunjo soku, sekwo olo nje hungkuno lomo nupa'ningkuji

huno nto'no fisyafihupmno. Yahino wopingoso wolosetihwamne'no yohono. ¹⁵A'amu pi'ningo engo hwalikeno anga'nohino hwalikeno, oso hwa hofiko sekumo nose'mantifi hofiko Kilaisiye yahino so'no losetihwawo'ningkohofoso oso wopingofoho. Oso'no ngko hungkuno ane hwo'nyoho. I oso'no seningkwohwo sohwo pi'ningohwo'maho. O'o ngko seningkwohwo ne sohwo'ni ngko Pouli'nyoho. Ngko nihu'no simo'mo Jisas Kilaisiye yahino so'no losetihwahoningko sekwo kakoe hungkuno wopingo somo nupa'nontifi Kilais kakimo iningkawentifi sekwo nje mehomi ne imo'nimentohofofoho. ¹⁶Olo hungkuno loso yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo ngko seningkwohwo ne sohwo'niye hunoso mafikuji sekwo nje yahino somo tifi finingkamno. ¹⁷Oso hiso'no ngko sekuye pone'no Timoutimo uhwojalokweno. Kako nje hwomu ne pa'nyo hweho. Ngko kakine'no nimo'niwo'ningkiso hweho. Kako nakwoe Hwe Engo Kilaisiye syoho somo hofiyono mokosyohumawo'ningkiso hweho. Ngko Kilaisiye yahino wopingo osomo iningkwalokwe so'no Timouti kako sekwoe hunomo wasefohoto'monte'nefoho. Oso Kilaisiye yahino hiso nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwiye pa'nyo'maho. O'o, kakoe yahinoso songo wonyoangkafofoho. Timouti kako sekumo a'amu angomeemjo somo Anituye hungkuno lutihwawo'ningkoheso sekumo wolosetihwamontonoho.

¹⁸A'amu sekwo'nji humalofoso ole lalokwofo Poul kako nakumo mone'manehoho. Ose lontifi hofiko hofikoe hunomnohini iningkawentifi yokumpohn'nyo imo'nalokwofo. ¹⁹Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo kako nje honingkano mopijasiyo'njo

ihwoso'no ngko sekwoe angopo komo'no wose'ma'monnoho. Ou, osopo nose'mahm'mo ngko oso angohopo sponjo a'amu yokumpohn'nyo imo'nimentohofoso osohwafe hungkunoso mupa'nimnehono. O'o, hofikoe syoho hofiko Anitumne'no yalokwofo osomo ngko yamofu uloho'monnoho. Oso syoho hiso ne'njotikeno. Ne anetikeno, li'mo uhwonimonnoho. ²⁰Anitu kakoe a'amu ne somo mokosyohumawo'ningkiso oso hwa hofiko mango'nohino hwa'maho. O'o, hofiko Anituye Towahunofe yokumpohn'nyoso hi'njo hwafoho. Oso'no hofikoe syoho iwo'ningkohofoso ne'njofoho. ²¹Oseso sekwo peho'no semo'nosoto. Ngko sekumo nose'mahm'mo peho hungkuno selimnehono. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'manji ngko sekumo nto'no mesehwajiyone simeho tohino'nji yoka yokumpohn'nyo walimonnoho. I sekwo nje hungkuno homo somo hofiyono iningkafijo'manji ngko hungkuno wonyoangkafo waselimonnoho. Oso'no ngko sekumo pipi seloho'mnehono. O'o, sekwoe syohofoho.

Ango Koulin sopo yahino pisakino'njo wo'nyoponoho.

5 A'amu fehohnjoso hofiko sekumne'no ole ntimalofi, Sekwoe angosopo yahino pisakino'njoso i'mofapohoho. Oso yahino nihu'no wonyoso a'amu Anitumo iningkunyoso hofiko oso yahino hiso mifitnnehofo. Oso yahino hiso olenoho. Hwe fihwo kako kaningkwohwoe ape ma'masofoho. ²I oseso sekwo sekwoe yofeso peho'no ho'nomo'nalokwofo. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo yahinoso noho'naofikuji sekwo humotahofisahnnimno. Oso yahino hiso'no sekwo wonimango wasenono. Sekwo oso hwe yahino wonyo yalokunjo

huhwo sohumo sekwo wae yaofikujō'no kako sekwo'nji apa'no Anituye yofe ho'nomayo'ne nomihu'mikukutoho.

³Ngko sekwo'nji mohumuleno. I oso'no ngko sekune'no huno ne'no syosefisyalokwe so'no ngko sekwo'nji hōpa humaleno. Oso'no oso hwe yahino wonyo'njo sohumne'no sekwo ngko'nji ulohofane'ntnne'no hungkuno nto mtito'maleno. ⁴⁻⁵Sekwo Kilaisiye yofe so'no uhu'mokuwo'ningkohōfo sopo uhu'mokahoningkofi nje huno sohwo kako sekwo'nji humasoso ngko sekwo'nji hōpa humaleno. Oseso nakwo Jisasiye yofe so'no uhu'mokuhwasi nakwo kakoe yokumpohn'nyo'nji nakwo oso hwe huhwo sohwo kako oso yahino wonyo somne'no simeho uwolo'mokono lihwasi nakwo kakimo wae yaofihwasi Seteniye ahome hwe huhwo sohumo uhūmojano. Seten kako oso hwe huhwo sohumo nomahwosi kako yo'mayo tango kakimo uyihwosi kakoe a'apaho wonyo umokumontonoho. Sekwo ose ulohofikujō'no oso hwe huhwo sohwo kakoe simeho uwolo'mokoso sohwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais asomo poso sohōnta oso hwe huhwo sohumo asomo utima'montonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwe wonyo imaso sohumo wae feeopmno ulimentisofoho.

⁶Sekwo yokumpohn'nyo yahino iwo'ningkohōfoso oso yahinoso wopingo'maho. Nakwo huno wonayono. Tongo sihu kolofihwasi oso huyo we'le nonto sihu kolofofisingkitofomasoso oso huyo mijo nonto tongo mikūfo hopi'nonohino somo nihu'nahone mijo uwolofososo oso tongo mikūfoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. ⁷Oso hwe kako wonyo yalokunjo sohwo kako oso huyo wonyo oso pa'nyo hweho. Kako sekwo'nji ne'no humasoso

oso tongo wonyo imo'niwo'ningkiso hopaso sekwo hopi'nono wonyo wasemokumontonoho. Oseso sekwo kakimo wae yaopijoso sekwo wonyo ane wopingo'nohini wohumantifeho. Tongo huyo ane'njo pa'nyo nohumafikujō sekwo oso yahu *sipsip* wonyo nihu'no aneso hofikoe wonyo somne'no fonjokisahumentohōfo hōpa umo'nantifeho. Oso yahu hiso ne nakwoe wonyo somne'no fonjokisahumentohōfoso nakwoe Hwe Engo Kilaisiyoho. ⁸Oso'no nakwo nohumehwasi Kilais kako wonyo nihu'no ane sohwo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso so'no huno wosyofisyantanoho. Nakwo huno ose syofisyihwasi nakwo yahino wonyo nihu'no ane nohumehwasi honingkano wopingo'nohini uyano. Hungkuno nehōpi'nohini wolano.

⁹Nom'ne iyoswo sekune'no nto mti'mokumentoheso ole mti'mokumentohono. A'amu hofiko ape mayo yahino somo wonyo imokuwo'ningkohōfo sohwanji sekwo nomajopohi'ningkutoho. Ose semti'mokimentohefōfo. ¹⁰Ngko oso hungkuno a'amu Anituye hungkuno mupa'nyo'njo oso hwamne'no mti'mokumentohe'maho. I a'amu hofiko Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo sohwa hofiko ape mayo yahino osomo wonyo umokuwo'ningkohōfōfōfo. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'niwo'ningkisofōfo. Hofiko nom'ne a'amu sohwife yo'mayoso hufo iwo'ningkohōfōfōfo. Hofiko Anitu songo ne'no humayo sohumo hwotoho fentifi hwasyo anitu oso hwamo u'mawo'ningkohōfōfōfo. I sekwo oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwo uliko'mano likujō'manji sekwo nti'mne hwasilo. Olo hwaho lopo oso a'amu huhwo sohwo

sekwo uliko'mapitnneso honingkano aneponoho. ¹¹I oso'no nje hungkuno semti'mokimentohe hwapingo neso olenoho. Hwe fihwo kako ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho, ose seloso sohwo kako yo'mayo wonyo ne'no yihwoso'no'manji sekwo kako'nji nomajopohi'ningkutoho. U, kako ape mayo yahino somo wonyo imokososo i, kako nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nososo, kako hwasyo anitu sohwoe honingkano hwasyo somo iningkawesoso, kako nom'ne a'amu somo hungkuno wonyo ulososo, kako mijo yokumpohn'nyo ningkuhwosi nilohofososo nom'nefe yo'mayoso hufo masoso oso a'amu huhwo sohwo'nji sekwo nomajopohi'ningkutoho. O'o, nihu'no awonoho. A'amu ose sohwo'nji sekwo kako'nji wosopayo manifitnnehofo. ¹²⁻¹³A'amu Anituye a'amu ne mmo'nyoso hofikoe yahino somne'no nakwo yamofu mulohofanehwono. O'o, nakwoe syoho'maho. Anitu kako'nohini yano ulohmmontonoho. U, nakwoe syoho neso Anituye a'amu neso hofiko nakwo'nji humalohwono, hofikoe yahino somo yamofu ulohofasoso nto'no womihwojantanoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu fihwo sekwo'njo mta'ango sohwo kako yahino wonyo ne'no iwo'ningkiso'manji sekwo kakimo ulimno.

Kiko nakwo'nji nejokohumahotoho. Ose ulimno kako sekwo'nji nosejokohumahwoloho. Wayo feeopmno.

Ose mti'mokumentohofofoho. Oso'no sekwo oso hungkuno homo somo finingkamno.

**Nakwo a'amu Kilaisimo
iningkawo'ningkuhwone
hn'nwi nom'ne a'amu somo
hungkuno ikwolofu'ne ango
sopono ipemotohwaloho.**

6 A'amu hufa'u sohwa'u Anitumne'no simeho unyo sohwa'u siko yoka hningkohosisi siko oso yoka hiso ikwolofu'ne sopo motusoso wopingotaho. O'o, a'amu Anitumo simeho muyo'njoso hofiko oso hungkuno somo mihwajiyoso wopingo'maho. Oso'no sekwo wonimango masotaho. Anituye a'amu ne sohwa hofiko nto'no womihwajife. ²Sekwo olo so'no huno maseyotaho. Hwangku nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi hwe moya'mi olo hwaho lopo humalofu sofe hungkunomo ukwolofantanoho. Oso'no huno maseyotaho. I, hwangku sekwo a'amu hopi'nonohinofe hungkuno ikwolopijo'manji u oso hungkuno we'e yoka hnalokusiyo so'no sekwo ole lolalokwofo. Oso yoka hungkuno homo somo nto'no mihwajiyoso nakwo hopo'maho. Ose lolalokwofo. ³I oso pa'nyoso nakwo a'amu ahwomomjofe yahino homo yano ilofanefoho. Oso'no sekwo huno maseyotaho. Ou, hwangku nakwo ose yaso'manji olohonta olo hwaho loponjo hungkunoso nakwo ikwolofoso hoponoho. ⁴I oseso sekwo yoka hi'njo hwasi'manji u sekwoe'nohinofoho. Oso hungkuno hiso sekwo nto'no mihwajimno. Sekwoe hungkuno somo a'amu mempo hohnjo sohwa hofiko Anitumo miningkayo'njo sohwo sekwo sekwoe yoka hungkunoso nomotu'mafikutoho. ⁵Ngko olo hungkuno sekumo selalokwe loso'no wonimango wasenono. Sekwo Anituye a'amu ne sohwanji'mta'ango hwe fihwo sekwoe yoka hungkuno nto'no muhwajiyoneso mohumuliyoho. Awolaho.

O'o, a'amu pi'ningo humalofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'nontifi mempo hohnjo a'amu sohwafepono motawowo'ningkohoho kuyoho. ⁶Anituye a'amu ne hufa'u sohwa'u siko yoka hungkuno hi'njo sohwa'u siko oso yoka hungkunoso mempo hohnta'ango sohomo motausoso oso wonyofoho. I oso'nji siko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwamo sikoe hungkunoso motu'mayoso nihu'no wonyofoho.

⁷I sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo yoka hnnalokwofo so'no sekwo Anituye honingkano somta'ni nto piwahu'malofo. A'amu sekumo wonyo seloho'malofo so'no sekwo oso wonyo seloho'malofo homo somo simeho tohino ne'no peho'neto. Hofikoe syohofoho. U, hofiko sekwoe yo'mayoso hufo mapijo'manji sekwo timo'nohini uhwontohumamno. Seningkwa'wehwosafoho. ⁸I sekwo ose miyalokuyohoho. O'o, sekwo soku sekwo seningkwa'wehwosa senampijamo wonyo ulohofalokwofo, ose yontifi sekwo hofikimo hwayo itihwantifi sekwo hofikoe yo'mayoso siki malokwofo. U, sekwo ose yontifi sekwoe a'amu somo wonyo ulohofalokwofo.

⁹A'amu yahino wonyo'njososo hofiko Anitu mokosyohumaso ango sopo mu'mapitnnefoho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Sekwo sekwoe simehomnohini hwasyo hungkuno hnningkutoho. A'amu a'mohufo yoso sohwo, a'amu hwasyo anitu oso hwamo tifi iningkaweso sohwo, a'amu ape mayo yahino somo wonyo imokoso sohwo, u a'amu fihwo kako ape pa'nyo imo'nonto nom'ne hwe'nji kifosyoho loho'niwo'ningkisiyo oso hwanji ¹⁰hufo iwo'ningkohoho sohwanji nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'niwo'ningkiso sohwanji,

a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohofiw'o'ningkohoho sohwanji nom'ne a'amumno sitofoliwo'ningkohoho sohwanji, a'amu nom'ne a'amufe yo'mayoso siki mawo'ningkohoho sohwanji oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwa hofiko Anituye ango kako mokosyohumaso sopo mu'mapitnne hwafoho. ¹¹I sekwo a'amu fehohnjo soku sekwo oso a'amuso pa'nyo humamotofo kuyoho. Oso'no Anitu kako sekwoe wonyoso wae yasemofonto kako sekumo kako'ne nto sema'maso kuyoho. Oso'no Anitu kako sekumo wopingo kuyoho selalofoho. Hwapingoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wopingo selohofahoningki Anituye Towahuno sohwo kako sekwoe simeho mo'mo syoho yalofoho.

**Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo
Anituye ango'nwoho. Oso'no
nakwo nakwoe a'apahomo
nto'no womokosyohumunano.**

¹²A'amu fehohnjososo ole lalokwofo. Yo'mayo yahino Anitu kako ngkine'no hano mopitofasiyoso ngko imeso oso hiso'no honingkano wonyo anefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjososo ngkimo monifo'manehoho. Oso yahino homo somo ngko ne'no i'me'no oso yahino huhwo sohwo ngkimo monisikwajonehoho. O'o, ngkimo yokumpohn'nyo wokenimokosyohumamontonoho. Oseso ngko oso yahino hiso mimnehono. ¹³A'amu fehohnjososo ole lalokwofo. Wosopayo hopi'nonohinoso nakwoe simehomnefoho. Nakwoe simehoso wosopayo'nefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no hwangu Anitu kako a'apahosongo nejapihwoso'no a'amufe simeho yo'mayo wopayo oso kako moi'wo umokumontonoho. I oso'no nom'ne yahino so'no huno fisyafihupmno.

Anitu kako hwe'nji ape'nji mti'mokumentisoso a'apahoso akngkilike'ne mti'mokumentiso'maho. O'o, nihu'no awonoho. Nakwoe a'apahoso Anitumo iningkayo'nefoho. Nakwoe Mpohwo Anitu kako nakumo nefe'mayo'nefoho. ¹⁴Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kako Jisas nakwoe Hwe Engo sohumo ulika'mentisofoho. Hwangku nakwo poyo pe'nasoso kako Jisasimo pi'nimo mta'ni ulika'mentiso hopaso nakumo hwangku nelikafonefoho.

¹⁵Sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. Sekwo Anituye a'amu ne soku sekwoe a'apahoso Kilaisiyefoho. Oseso ngko Kilaisiye a'apaho fehohnjo sohwo'ni ngko oso Kilaisiye a'apaho hiso oso a'mu hwa'ntesimo ufohi'nimontaho. O'o, nihu'no awonoho. Nehopeho. ¹⁶Hwe fihwo kako oso ape mayo yahino osomo mtihupehwosi oso ape hwa'nte nonjimo ufohi'noso sohwo sikoe a'apahoso nihu'no anga'no umo'nimontonoho. Oso'no huno maseyotaho. Anitu kako ole nalohoho. Hwe fihwo'nji ape hihn'nji ufohi'nisososikoe a'apahoso nihu'no anga'nohinoho. Ose nalohoho. ¹⁷Hwe fihwo kako nakwoe Hwe Engo Kilaisimo ufohi'noso sohwo siko afa umo'nanjiyoho. Sikoe neso anga'nohinoho. ¹⁸Akngkilike yahino so'no i'waho nto'no fiyimno. Anituye hwe moya'mi ne sokumo a'amu fefoyo yahino wonyo somo iningkawowo'ningkohofoso hofiko oso honingkano wonyo homo somo upesemotowano likuji ikujo'no sekwo oso a'amu somta'ni nolahn'ningkuji hiyaso fohumpopmno. Olo fefoyo yahino wonyo so'nji akngkilike yahino so'nji a'amufe a'apaho wonyo imokuwo'ningkisofoho. I nom'ne yahino wonyoso a'amufe a'apahomo oso pa'nyoso wonyo mmokonehoho. ¹⁹Sekwo olo so'no huno waseyono.

Anitu kakoe Towahuno Wopingoso sekumo sejopahoningki sekwo kako'nji humalofo. I kako sekumo humaho. Oso'no sekwoe a'apahoso kakoe angoyoho. I oso'no kiko jije a'apahoso kiko kakwo'yohwosi momokosyohumuhno. Oso'no jije hunomnohini iningkahutoho. ²⁰O'o, awonoho. Anituye Towahuno kumokosyohumaho. Hwapingoso Anitu kakoe hwomu anga'nohinoho sohwo honiyo'nji mpe esema'mentisofoho. Oseso yo'mayo yahino wopingoso Anituye simeho wopingo umokiyo'neso oso'nohinoho fiyimno.

Hwe kakoe ape'nji nto'no humayo'ne hungkunofoho.

7 Oso hungkuno sekwo ngkine'no mti'mokumentohofoso so'no ngko sekumo aku wasemti'mokimne'no yohono. U, hwe fihwo kako ape momaso'njo hwosijo humayoso oso wonyo'maho. ²I oso'no a'amu pi'ningo engo honingkano wonyo yalokwofo so'no hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo umo'nososo kako yahino wonyo nu'manoho lihwosi'manji e, kako ape womano. U sekwo moya'mi anga'no anga'nohinoho sofasi sekwo hwehwamne'no syafisyikuji'manji e, hwehwamo uma'nimno. ³⁻⁴Apesi kako kakoe a'apahoso kako momokosyohumuniyoho. O'o, awonoho. Kakoe hwehwamo mokosyohumaho. I oso hopaso hwe sohwo kakoe a'apahoso kako momokosyohumuniyofoho. O'o, awonoho. Kakoe ape kako mokosyohumaho. I oso'no hwe sohwo jije ape saho wofosyowaho kilihwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho. I oso pa'nyoso ape siki jije hwehwamo afa saho wofosyowaho kilihwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho. ⁵Siko ape noma'ningkohosisi siko saho wofosyowaho lohosisi i'waho

loho'ningkohosiloho. I oso'no siko osohi so'no simeho afa iningkohosisi sikuno Mpohumo jomo ujo'ne somo i'waho we'enepe fehumunyo. Ehumahosisi Mpohumo jomo ulinyo. Oso wopingofoho. Oseso hwangku siko sikoe a'apahoso apa'no nem'no mihumokininyo. U, siko sikoe a'apahoso nem'no komo'no momihu'mokinyo'njo yohosisi humentaningkohosisi Seten kako sikoe simehomo wonyo wasemokumontonoho.⁶⁻⁷ Oso hungkuno ngko selalokwe so'no sekwo ngkimo aku ntohonimentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa olo so'no hofiko mamti'mokumentohofofoho. Oso'no sekwo ape womano likuji'manji noho mapmno. I oso'no ngko huno ole niyohoho. Hwe moya'mi hopi'nono hofiko ape moma'nyo'njo hwsosijo ngko hopa humafijosos oso wopingofoho. I, Anitu kako nom'ne a'amu sohumo ulimontono, Kiko ape maho. A'mu simo ulimontono, Kiko hwehwamo uma'nyo. Ose ulimontonoho. I nom'nehumo ulimontono, Kiko ape nomahotoho. Kiko hwsosijo fosyohumantono. I nom'ne simo ulimontono. U, kiko hwehwamo muma'nyo'njo yawoso fiwentono. Ose ulihwosi kako oso a'amu homo somo kakoe yokumpohn'nyo uyahoningkuhwosi oso a'amu hiso Anituye hungkuno homo somo hofiyo uningkohwantifeho.

⁸Hwe moya'mi ape moma'nyo'njo sikunonji moya'mi hofikoe hwehwa poyo nto pe'nimentohofoho osofahnnonjimo ngko ole selalokweno. U sekwo ngko pa'nyo humayoso oso wopingofoho. ⁹U, hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo uyoso'manji oso simeho fefoyo huno somo monje meesiyo'manji u, kako ape womano. U, a'mu fisi kako kakoe huno simeho oso'nji huno ole syafisyoso u, ngko hwehwamo

uma'nimo lososi oso wopingofoho. Kako uma'nono. U hwe fihwo kako ape woma'mo loso sohwo kako ape moma'so'manji u kakoe simeho mo'mo fefoyoso weho. U, a'musi kako hwehwamo uma'nimo lososi kako hwehwamo muma'nyo'njo'manji a'musi kakoe simeho mo'mo fefoyoso weho. Oso'no oso hwe sohwo kako ape womano. A'musi kako hwehwamo uma'nono.

¹⁰U, sekwo hwe moya'mi ape nto ma'nyosiyoswahne'no olo honingkano hungkunolo selalokweno. Olo hiloso ngko nje huno mta'ango maselohoyohono. O'o, Anitu ntapmmasofoho. Oso hiso olenoho. A'mu siki kiko jije hwehumo nuliko'mahotoho. ¹¹U a'mu hisi kako kakoe hwehumo uliko'ma'masosi kako kengo nompo siki humasosi kako nom'ne huhwamo muma'nonehoho. O'o, kako siki wohumamo loso'manji wopingofoho. Sijo wohumano. I ngko olopo siki humayoso ngkilaho, ose loso'manji kakoe hwehwo simo'mjo nongkumo apa'no uma'nono. Siko simeho afa umo'nanjiyoho. Oso pa'nyoso hwe sohwoi sekwo sekwoe apeso wae yaofikutoho.

¹²Olo hungkunolo ngko Pouli'ni nje huno mta'ni syofisyomanji waselimne'no yohono. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa olo so'no mamti'mokumentohofofoho. Hwe fihwo kako Anituye hungkunomo iningkunyo sohwo kakoe ape kako Kilaisimo miningkayo'njosi kako nje hwehwo'nji wohumamo loso simo oso hwe huhwo sohwo kako kakoe ape hisimo wae yaofihwoloho. ¹³U, a'mu fisi kako Kilaisimo iningkunyo siye hwehwo kako Kilaisimo miningkunyo sohwo kako nje ape'nji wohumamo loso sohumo kakoe apesi kakoe hwehumo muliko'manehoho. ¹⁴Oso hiso'no sekwo huno waseyono. Hwe fihwo

kako Kilaisimo miningkunyo sohwo kako kakoe ape Kilaisimo iningkunyosi oso a'mu siye hunomo hwehumo epojisosyohumaho. U, hwe fihwo kako Kilaisimo iningkunyo sohwo kakoe ape Anituye hungkunomo miningkunyo siya'u oso hwe sohwoe hunoso kakoe apemo epojisosyohumaho. Anitu kako oso pa'nyo muhwonyo'njo yontentesi u oso hisiya'uye mehomi somo Anitu kako ole ulihwonesohilo. Sekwo nje mehomi ku'maho. Ose ulihwonesohilo. Oso hisiya'u hwehwolaho, u a'mutaho, anga'nohino kako Anituye hungkunomo tifi ne'no iningkaweso'manji oso hisiya'u sikoe mehomi tipemahosisi oso anga'nohino Anitumne'no huno uyalokuso so'no Anitu huno syofisyihwosi mehomi sohomo wopingo uloho'montonoho. ¹⁵Anitu kako kakoe mehomi simeho pompengo'nji humafitne'ento johu seliwo'ningkisofoho. Ikujohu mafongki'nifitnehoho. Oso hiso'no hwe Kilaisimo iningkamentiso sohwoe ape kako Anitumo iningkayo so'no ngkilaho lososi kako kakoe hwehumo wokiliko'ma'mo uloso'manji oso hwe huhwo sohwo kako kakoe apemo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. U, ape Kilaisimo iningkahosisi kakoe hwehwo sohwo Anitumne'no ngkilaho. Nje ape Kilaisimo iningkawesisi ngko wae weekumo'mo uloso'manji ape hisi kakoe hwehwoe hungkunomo mamtihupenohoho. ¹⁶U, Kilaisimo iningkuso a'mu ne siki kiko jije hwehwo kako Anitumo miningkayo'njo osohumo kiko kako'nji humahoji ufo'majoso kako Kilaisimo iningkaweso sohwo umo'nimontolikeno. Oso'no kiko huno makiyohoyohoho. U, sekwo hwe Kilaisimo iningkayo sohwasu sekwoe ape sofa hofiko Anitumo miningkayo'njo sofamo sekwo

hofiko'nji humafikuji ufo'mapijoso hofiko Kilaisimo iningkamentohofoso umo'nantifetikeno. Oso'no kiko huno makiyohoyohoho. Oso'no komo'no nuliko'mahotoho.

Yo'mayo ape mayo'ne yahino wopingo Anitu kako nakumo nejapinyoso ne'no uyano.

¹⁷Oso hungkuno selohe so'no syafisyikuji olo so'ntnne'no huno fisya'fihupmno. Olo hungkuno hiloso ngko Anituye a'amu anga'meemjo humalofo somo uyiwo'ningkohefoho. Sekwo Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo nohumentaningkofi Anitu kako sekumo kakine'no iningkayo'ne johu selimentiso osohonta sekwoe yahino kengo kengo se'ma'mentiso so'no huno wosyofisyano. Yo'mayo yahino wopingo hiso Anitu kako sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo yano selohmmentisofoho. ¹⁸Yahino kengo kengo so'no selalokweso yolohoso olenoho. U a'amu Juta fihumo a'amu hofiko kakoe a'apaho sihu ukolo'mentohoho sohwo kako hwanguku sohonta Kilaisimo iningkahwosi hwanguku kako oso a'apaho sihu kolo'mentohofoso nomahwosi kako apa'no wamifohi'nimontolaho. O'o, awonoho. U nom'ne a'amu temtifo kengo mta'ango fihwo kako kakoe a'apaho sihu makolo'nnyo sohwo kako Anitumo iningkahwosi kako a'amu Juta pa'nyo a'apaho sihu wakolo'nimontolaho. O'o, awonoho. ¹⁹Nom'nehwafe yahinoso peho'no mane'elo. A'apaho sihu kolo'nyo so'nji a'apaho sihu makolo'nyo so'nji oso yahino hiso neso anefoho. Yahino ne'njoso Anituye hungkunomo tifi nto'no iningkayo so'nohinoho. Osomme'nohini fisya'fihupmno.

²⁰⁻²²Nom'ne yahino kengo so'no yolohoso waselimne'no yohono. Hwe

fihwo kako a'amufe syoho ulohofiyo sohwo hamniyoho motipemaso'njo siki ulohofiyo sohwo kako ose nohumentaningki Anitu oso hwe huhwo sohomo kakimo iningkayo so'ne joho ulahoningki oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo iningkawento kako oso siki syohoso ne'no mjimiwalofoho. Nusikwajiy'eno. Oso hwe huhwo sohomo a'amu hofiko hofikoe syoho somne'no aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumafijoso kakoe honingkano wonyoso kakimo apa'no yokumpohn'nyo mokumokosyohumanehoho. O'o, honingkano wonyo somta'ni Kilais kako kakimo isihutufokuma'masofoho. Oso pa'nyoso nom'ne hwe fihwo kako nom'ni hwafe syoho mulohofiyo'njo o'o kakoe syoho'nohini iwo'ningkiso sohwo kako Anitumo iningkohwasi kako Kilaisiye syoho ulohofiyohwo umo'nimontonoho. Oseso kiko a'amufe syoho siki syoho ulohofiyontaningkuji Anitu kako kakine'no joho kilimaso'manji oso syoho homo somne'no kiko simeho tohino kunningkuhwoloho. O'o, kiko oso syoho hiso ne'no fiyo. I tifi no'mo kiko oso syoho siki yontaningkiji oso syoho homo somo uliko'mayo'ne honingkano nto i'mofapihwoso'no kiko oso honingkano homo somo finingkayo. ²³Anitu kako nakumo honingkano wonyo somta'ni mpe enemayo'ne kakoe hwomu kakoe honiyo usihuma'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe syoho ulohofi'nwoho. Nom'ne a'amufe hunoso jije hunomo nomokokilo'mokokisyohumafikutoho. ²⁴Nje a'amu soku yo'mayo yahino wopingo kengo kengo a'amu yontaningkofi Anitu kako a'amu homo somo kakimo iningkayo so'no joho ulahoningki oso a'amu hiso hofikoe yahino kengo kengo somo musikwojifitnehoho. O'o, oso yahino

wopingo kengo kengo hiso Anitu'nji ne'no fiyimno.

Hwe moya'mi ape moma'nyo'njo sijo osofe hungkunofoho.

²⁵Sekwo hwe moya'mi ape moma'nyo'njo osomne'no hungkuno ntohonalofofoho. Olo hungkuno hilo so'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa mamti'mokumentohofofoho. I oso'no Anitu kako ngkimo wopingo ntohofonto kako huno wopingoso ntopantokunjo so'no nje huno mta'ni waselimne'no yohono. Oseso nje hungkuno hiloso hwasyo honingkano somo mipesemotawenohoho. ²⁶Nje hunoso olenoho. Olohonta nakwo Anituye a'amu ne hn'nimo yo'mayo tango ne'malofoho. Oso'no hwe moya'mi ape moma'nyo'njo soku sekwo humawo'ningkohoho hopaso ne'no fosyohumantikuno. Oso yahinoso wopingofoho. ²⁷Ihwoni. Kiko ape hi'njo hwosi'manji oso ape homo somo kiko nusikwajohotoho. I, kiko ape ane sohwo ape mayoso'no huno nosyafisyohotoho. ²⁸I oso'no hwe fihwo kako ape woma'mo loso hwo'manji u, kako womano. Oso yahino hiso wonyo'maho. I a'mu fisi kako hwehwamo uma'nimo lososi ou, kako uma'nono. Oso honingkano hiso wonyo'maho. O'o, wopingofoho. I oso'no hwe moya'misiyoswa hofiko olo hwaho lophonjo tango engo malokwofo. Oso'no sekwo hwe moya'mi ape moma'nyo'njo soku oso tangoso sekumo se'mayoso wopingo'maho. O'o, oso humalofo hopa humayoso wopingofoho.

²⁹U nje a'amu soku ngko ole selalokweno. Anituye syoho iyo so'ne sikunososi pi'ningo'maho. Oseso hwe ape ane sohwo kako Anituye syohoso yokumpohn'nyo iwo'ningkiso oso

pa'nyoso hwe ape'njo sohwo kako uyono. ³⁰A'amu simeho tango'njo humantifi humotaho lalokwofoso hofiko oso tango hiso'no huno apa'no nosyafisyikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu hofiko simeho wopingo'nji hofiko simonyo yalokwofoso hofikimo yo'mayo simeho wopingo umokoso oso'no huno apa'no syafisyikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu kakoe ho'yango angomne'no ho'yango mpe iwo'ningkiso sohwo kako oso ho'yango hiso'no huno pi'ningo engo syafisyihwoloho. O'o, kako Anituye syoho'nohini uyono. ³¹A'amu olo hwaho lophonjo hamniyoho so'no syoho yokumpohn'nyo yalokwofoso hofiko yo'mayo mpe iyoso'no hofiko huno pi'ningo engo syafisyikutoho. O'o, oso yahinoso sekwo ikutoho. Hwapingoso olenoho. Nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwaho so'nji yo'mayo so'nji moi'wo umo'nimontonoho.

³²Ngko ole'no nimo'ningkohoho. Sekwo yo'mayo tango so'no huno pi'ningo engo syafisyikutoho. Hwe ape ane sohwo kako Anituye syoho somne'nohini huno syafisyiwo'ningkisofoho. Kako Anitu kakoe simeho wopingo umokiyo oso'ne'no huno syafisyiwo'ningkiso hweho. ³³Hwe ape'njo sohwo kako yo'mayo hofiko'montohwafe a'apaho ufo'mayo'ne so'no huno pi'ningo engo syafisyiwo'ningkiso hweho. Yo'mayo kakoe apefe simeho wopingo umokiyo'ne oso'ne'nohini syafisyiwo'ningkiso hweho. ³⁴Oseso oso hwe huhwo sohwo kakoe hunoso hufa'u'njo hweho. Anga'nohinoso Anitunefoho. Nom'neso kakoe ape mehomi oso mokosyohumayo'nefoho. U, moya'mi a'moyawoso osofanji mu sijo sofanji hofiko huno ole wosyofisyantifeho. Ngko Anituye simeho wopingo umokumo li'mo

nje huno so'nji nje a'apaho so'nji honingkano wopingo'nohini uyimo. Ose wolantifeho. Oseso ape hwehwanjo sofa hofiko nakwoe hwehwafe simeho wopingo umokano likuji hofiko yo'mayo ango mehomi oso nto'no wemokosyohumantifeho. ³⁵Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso sefo'mayo'ne selalokweno. Olo hungkuno ape mayo'ne hiloso sekumo yokumpohn'nyo mokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, sekwo Anituye syoho hofiyo iyoso'no selalokweno. Sekwo Anituye syohoso yokumpohn'nyo yontaningkiji yo'mayo jije syoho homo somo wopijwakumo'mo lihwosi ihwoso'no kiko oso homo somo wae yaofohoji kiko Anituye syoho somne'no jije simano motekulofu.

³⁶Hwe fihwo kako kako'ne ape nto ufohoto'nnyo sohwo kako Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokunjo so'no ape mayo'ne sikuno kengo no'mo ho'nahinyo so'no kako kakoe apemne'no simeho fefoyo uyihwoso'no kako oso ape masoso oso honingkanoso wonyo'maho. ³⁷I oso'no hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo'nji yokumpohn'nyo ito'nonto yo'mayo kako ape mayo'ne mosokosoke ulohofu'ne sohwo awonoho. I oso'no kako kakoe simehoso fefoyo u'maso osomo monje yasyihwosi i oso ape kakine'no ufohoto'malofosine'no kako ole loso kako ne'nohini yawoso wohumano loso sohwo Anitu kako kakimo uhwononteso hwe wopingo hweho ulimontonoho. ³⁸Oseso hwe fihwo kako kakoe ape ufohoto'nnyo simo masoso oso wopingofoho. I oso'no oso hungkuno selohe so'no hwe fihwo kako Anituye syoho somne'no huno syafisyihwosi kako kako'ne ape ufohoto'nnyo simo momaso'njo yososo oso wopingoso yakolo'nnyofoho.

³⁹U, a'mu fisi kako kakoe hwehwo songo humunyo siya'u siko nihu'nahone nto makotiku'nnyo ya'uyoho. I oso a'musi kakoe hwehwo poyo pe'nnyosi kako nohumahwosi huno ole syafisyoso, U, ngko hwehwamne'no nimo'ningkohoho. Oso syafisyoso wopingofoho. I oso'no huno ose syafisyihwosi kako hwe Anitumne'no huno syafisyonto iningkawo'ningkiso oso humnohini uma'nono. ⁴⁰I, nje hunoso olenoho. Oso ape a'moyawososi kako nom'ne huhwamo mu-ma'nyo'njo yososi kakoe simeho wopingoso yakolo'nnyo umo'nimontonoho. Oso hungkunoso nje huno mta'ango selalokweno. A'amu kengoso hofiko huno nom'ne kengo kosyofisyalokwofo. I oso'no ngko huno moi'wonoho. Anitu kakoe Towahuno huhwo olo hilo so'no ngko'nji simeho afa inalokuhwayo. Ose syofisyalokweno.

**Hwasyo anitune'no tongo
fonjokisasyiwo'ningkohoho
oso'ne hungkunofoho.**

8 A'amu fehohnjoso hofiko hwasyo anitune'no yahu fonjokisasyiwo'ningkohoho so'no sekwo ngkimo oso yahu hiso'no hungkuno ntohonimalofo kuyoho. Oso'no sekwo ngkimo ole ntimalofo. Olo yahu loso nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi wonantantaho. Manyo'njo uyantantaho. Ose ntimalofofoho. Olo hilo so'no a'amu huno kengo kengo mokosyohumalofo. A'amu fihwo kako huno ole syafisyihwoloho. Nje hunoso nto'nohinofoho. A'amu huno kengo'njoso hofikoe hunoso nto'nohini'maho. A'amu kako huno ose syafisyoso sohwo kako yokumpohn'nyo imo'nonto nom'ne a'amuso monje esyalofoho. O'o, kiko huno olo'no fisyafisyo. A'amu olo hilo so'no huno kengo kengo'njo so'nji nakwo simeho uyano. Oso yahino wopingo huhwo

sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonasosofito'mtonoho. ²A'amu fihwa hofiko huno ole syafihu'malofi, oloso nakwo yo'mayo hopi'nonohino so'no huno nayohoho. Oso a'amu huhwo sohwife hunoso nto'no mosyafisyofoho. Fehohnjoso huno motipemaso'njo humalofo. ³U, a'amu fihwo kako Anitumo simeho uyiwo'ningkiso oso hune'no Anitu kako huno nto'no uyohoho. Nje a'amu ne hwosoho ulalofoho.

⁴⁻⁶Oseso oso yahu anitu hwasyo sohune'no fonjokisasyiwo'ningkohoho so'no ole selalokweno. A'amu nakwoe Anitu ne sohomo miningkayo'njo sohwa hofiko ole liwo'ningkohoho, Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji nakwoe hwe engo anituyoho. Ose lontifi oso hwamne'no hofiko iningkawentifi hwomtame ulohofiwo'ningkohofoho. I nakwo hn'nwiye Mpohwo Anitu kako anga'nohinohwo humaho. Kako yo'mayoso hwapingo hweho. Oseso nakwo kakoe'nwoho. Anitu kako'nji humane so'no nakumo namti'mokumentisofoho. Jisas Kilais kako'nohini nakwoe Hwe Engo hweho. Kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mti'mokumentiso hweho. Nakwoe songo humayoso kakinta'angofoho. Oseso nakwo oso hwasyo anitu sohune'no nakwo huno ole nayohoho, neso anefoho. Anitu pi'ningo mohumuyoho. O'o, nakwoe Anitu songo ne'no humayo'ne sohwo kako'nohini humaho.

⁷Oseso a'amu fehohnjo hofiko hohonta hwasyo anitumo iningkamotofoso hofiko olohonta nakwoe Anitu ne sohomo kahopi iningkawalokwofo. Oso'no hofiko hwasyo anitu ne anefoho eso'no huno nto'no muyofoho. Oseso hofiko ole syofisyalokwofo, a'amu hofiko oso yahu hwasyo anitumne'no fonjokisasyiwo'ningkohofoso hofiko

nifijoso u hofiko oso hwasyo anitu sohwo yofeso ho'nomalokwofo. Ose syofisyalokwofo. Oso'no hofiko ole lalokwofo. A'amu hofiko hwasyo anitu sohune'no yahu fonjokisasyiwo'ningkohofoso oso yahu hiso nakwo naso'manji u nakwo yahino wonyo yalokuhwono. ⁸Oso'no huno waseyono. Nakwo oso yahuso naso'manji Anitu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wonyofoho. U, nakwo oso yahuso manyo'njo yaso'manji Anitu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wopingofoho. Ose monalonefoho. ⁹I oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no huno fisyafihupmno. Anituye a'amu ne fehohnjoso hofiko Anitumo simeho we'e'nohini uyalokwofoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Hwasyo anitumne'no yahu fonjokisasyohofoso nakwo naso'manji oso wonyofoho. Ose syofisyalokwofo. I sekwo soku sekwo huno ole syofisyalokwofo. Oso yahu hiso nakwo naso'manji oso wopingofoho. Honingkano wonyo anefoho. Ose syafisyikui oso yahu hiso sekwo nonontaninkui oso a'amu simeho we'e unyoso hofiko nosehoningkui ole wolantifeho, U, hofiko yahu nalokwofo. Oso'no ngko huhwo'nnonji wonano. Ose ko likui yahu nifijo'manji u hofiko hofikoe simeho mo'mo hungkuno hnnyoso hwotoho wofeentifeho. Ose ikujo'no Anitu kako wonyofoho ulimontonoho.

¹⁰Sekwo a'amu yo'mayo so'no huno nto'nohino'nji'nwoho liwo'ningkohofoso soku sekwo oso hwasyo anituye angoso nosyukuji yahu ningkahoningkui a'amu nom'nehwo kako simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo mutonyoso huno kengo kengo syafihu'nyo sohwo kako nosehoningkuhwosi kako oso yahu hwasyo anitu oso hune'no fonjokisasyohofoso kako huhwo'nji

yahu hiso wonantifeho. ¹¹Ihwoni, seningkwa'wehwo huhwo sohwo oso hwe sohumne'no Kilais kako asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso oso hwe huhwo sohmo sekwoe huno wopingo so'nji sekwo kakimo wonyo umokantifeho. ¹²Oso a'amu simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyo sohmo sekwo wonyo umokufijo so'no sekwo Kilais huhumo wonyo ulohofantifeho. ¹³Oseso ngko yahu fehohnjoso noni'moho. Hwapingoso ngko oso yahu hiso nimeso nje ningkwahwoe honingkanoso wonyo umokumeso'no ngko oso yahuso apa'no manimnehono.

**Poul kako Anituye hungkuno
liku'mofo syoho so'ne
hamniyoho momaso so'no
simonyo imentisofoho.**

9 Ngko Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Olo hwahoponjo syoho hiloso a'amu hwahoponjoso montapmmentohofofoho. O'o, Anitu kako ntapmmentisofoho. Oso'no yo'mayoso ngkimo mokilo'mokomokonisyohumanehoho. *Apousel* nom'ne sohwa hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimo uhwonimentohofoso ngko huhwo'ni uhwonimentohefoho. Ngko kakine'no kakoe hungkuno loseku'mofahoningko sekwo oso hungkuno homo somo simeho umentohofoso so'no olo nje syoho homo losomo ne imo'nimentisofoho. ²I oso'no a'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Olo hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho loso Anitu kako Poulimo muyimmentisofoho. Ose ko lontifi sekwo soku sekwo Anituye hungkuno nje mango mta'ni upa'nontifi iningkamentohofoso so'no sekwo huno wopingo neso ole tipema'mentohofi, Poul kako Anituye syoho nehopi yalofoho. Oso'no nakwo huno

nayohoho, Poul kako Anituye *apousel* ne hweho. Sekwo oso hiso'no huno seyohoho.

³A'amu fehohnjoso hofiko nje syoho somne'no yoka ntiwo'ningkohoho so'no ngko olo hungkuno homo losomo aku uliwo'ningkohono. ⁴Nekwo

Mponopasi'nji Anituye hungkuno a'amu somo ulihwaso'no hofiko nekumo wosopayo ejapifijo'manji e'wa, oso yahinoso wonyotaho.

⁵Pita'nji nom'ne hwe Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwanji Jisasiye koningkwa'wehwo

sohwanji hofiko moya'mi Anitumo iningkawowo'ningkohoho osofamo ape ma'mentohofohoho. Hofiko Anituye

hungkuno a'amumo liku'mofoso a'musyanji emoyontifi liku'mo-falokwofo somo sekwo wosopayo

yo'mayoso uyalokwofo. I oseso nekwo Mponopasi'nji nekwo ose yasoso oso wonyotaho. ⁶I nekwo Mponopasi'nji

hamniyoho syoho yontai hamniyoho hiso notipementai nekwo wopayo yo'mayo oso mpe iwo'ningkuhwoyo.

I nom'ne sohwa hofiko Anituye hungkuno selahoningkofi sekwo wopayo uyiwo'ningkohoho kuyoho.

Nekwo wosopayo'ne yo'mayo so'no jomo selonontentasi Anitu kako yahino nto'nohino'maho elihwonesohilo. ⁷Olo

so'no huno waseyono. Hwe engo sohwafe a'amu itokuso'njo sohwa hofiko siki syoho liwo'ningkohoho. O'o,

awonoho. Hofiko hamniyoho nomantifi wosopayo mpe iwo'ningkohoho. A'amu wopasyoho iwo'ningkiso osohwo kako

siki syoho liwo'ningkohoho. O'o, kako wopayo nomahwosi wanimontonoho. A'amu yahu mokosyohumayo

sohwo siki syoho liwo'ningkohoho. O'o, awonoho. Yahu fehohnjoso wanimontonoho.

⁸Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no nakwo a'amu olo hwaho lopo

humalohwone hn'nwi nakwo huno nayohoho. Oso hungkuno nehopeho lalokuhwono. I nakwo'nohino'maho.

O'o, Anituye hungkuno hi hi'njofoho. ⁹Mouses kako hohonta olo hilo so'no ole mti'mokumento, Sekwo

yahu *mpulimokau* sohwo hofiko wosopayo *hwit* paho wae yafo'ne hwotoho feehoningkuji sekwo hofikoe

mango somo nopijumofikutoho. Ose mti'mokumentisofoho. Oso yahu *mpulimokau* huhwo sohwo

kako kakoe syoho somne'no mijoho uyahoningkuhwoosi wosopayo *hwit* fehohnjoso wanimontonoho. Anitu

kako oso yahu *mpulimokau* osomnohini syafisyonto nalimentisotaho. ¹⁰O'o, nakwo a'amu hi'nnontne'no

syafisyonto nalimentisofoho. Anitu kako olo yahino loso'no umo'ningkohoho. A'amu kako wopasyoho osomne'no

hwaho ikutofiwow'ningkiso sohwo'nji a'amu wosopayo toyo yahoningki hu'memawo'ningkiso sohwo'nji siko

wosopayo fehohnjoso nomahnne'enji syafisyonji syoho iwo'ningkisiyofoho. ¹¹Oso pa'nyoso nekwo Anituye

Towahunoso sekwoe simeho mo'mo uyo hulimentihwoyofoho. Oso syoho imentihwoyo homo somne'no sekwo

yo'mayo a'apahomme'no ejapifijo'manji oso wonyotaho. O'o, oso yahino hiso nto'nohinofoho. ¹²Nekwo sekumo

noseliko'mahoningkuhwoi nom'ne a'amu sohwa hofiko sekumo Anituye hungkuno losetihwahoningkofi sekwo

hofikimo wosopayo yo'mayoso uyimentohofohoho. Ose uyimentohofoho so'no sekwo hofikimo yahino nto'nohinoso

uloho'mentohofohoho. Simo'mo Anituye hungkunoso sekwoe ango sopo m'mofape sohonta nekwo Anituye

hungkuno losetihwamentihwayofoho. Oso'no nekwo sekumta'ni yo'mayoso mayoso oso wonyotaho. Oso yo'mayoso

womantayo ko imentihwayoso oso

hiso nekwo momasofoho. Hwapingoso nekwo ole syafihu'mentihwoi, a'amu nekumne'no huno ole syafihupitnnehofo, Siko wosopayo'nji mijo'nji engo womaho nolonji Anituye hungkuno lonetihwalokusiyu. Ose syafihupitnnehofo. Nekwo Kilais kakoe hungkunoso mopijwosyahnnohontai nekwo nakwoe hamniyoho'nji hofikoe yo'mayo wosopayo mayo so'no yo'mayo tango kengo kengo nekumo e'ma'mentisofoho.

¹³Sekwo olo hilo so'no huno maseyotataho. A'amu hofiko Anituye anggo engo somne'no wopayo Anitumne'no ho'nasyiwo'ningkohofoso a'amu oso anggo homo somjo syoho'njo sohwa hofiko nomantifi niwo'ningkohofofoho. Oso ijempohu Anitumne'no yahu fonjokisasyiwo'ningkohofu sopenjo a'amu syoho'njo sohwa hofiko yahu fehohnjoso nomantifi noniwo'ningkohofofoho. ¹⁴Oso yahino hiso'no Anitu kako nakumo olo honingkano hungkuno loso nejapmmentono. A'amu Anituye hungkuno lonetihwawo'ningkohofu sohwa hofiko oso hungkuno hiso lonetihwahoningkuji nakwo a'amu hn'nwi nupa'ningkuhwasi nakwo oso a'amu huhwo sohwafe a'apahomne'no ufo'mayoso wosopayo uyantanoho. Anitu oso honingkano hungkunoso nejapmmentisofoho.

¹⁵Ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko sekumta'ni wosopayo'no jomo selonti'mtentesi oso yahinoso wopingo'nesohilo. I oso'no ngko sekwo'nji nohumanji yo'mayoso momaso'njo hwo'nyoho. I olohonta ngko yo'mayoso ma'mne'enji momti'mokalokuyohono. O'o, ngko moma'mnehono. Olo nje yahino loso'no nje simeho wopingo numo'nimaho. Oso nje simeho wopingoso a'amu fihwo kako wae ntohofonoho. Ngko olo syoho loso ne'no i'mo mijoho'no pe'nime'manji e'wano. Nje simeho

wopingo wanimonimontonoho. ¹⁶Ngko Anituye hungkuno losetihwalokwe so'no ngko nje yokumpohn'nyo so'no ngko nje yofe woho'namo'nimontaho. O'o, oso nihu'no awonoho. Anitu kako ngkimo olo syoho loso ntapmmentiso loso ngko molosetihwayo'njo'manji u ngko tango engo woma'monnoho. ¹⁷Hungkuno selalokwe hwapingoso olenoho. Ngko olo syoho loso ngko nje huno mta'ni uyimo lonti'mtentesi u ngko sekumo ole seli'mnesohilo. Sekwo nje syoho somne'no yo'mayo ho'yangoso ntapmno. Ose seli'mnesohilo. O'o, olo syoho loso Anitu kako ngkimo nonihwosopento ntapmmentiso so'no ngko nom'ne honingkano ngko umneso ane hwo'nyoho. O'o, ngko Anitu kakoe syoho'nohino ulohofiwo'ningkohe hwo'nyoho. ¹⁸I oso'no ngko olo nje syoho losomne'no ngko peho hamniyoho ma'mnehono. Nje hamniyoho mayoso olenoho. Ngko Anituye hungkuno a'amumo lutihwawo'ningkohe so'no ngko hamniyoho manti'mtentesi oso yahinoso nto'nohini'maho. I oso'no ngko yo'mayo hamniyoho oso momaso hwo'nyoho. O'o, ngko siki syoho yalokweno. Oso yahino ngko esetihwalokwe so'no nje simeho wopingo nimo'ningkohoho. Oso simeho wopingoso nje hamniyoho pa'nyofoho.

**Poul kako hwe moya'mi
hopi'nonohinofe syoho
ulohofiyo hweho.**

¹⁹Ngko hwe hwahoponjo sohwoe syoho ulohofiyo umo'nimonji'maho. Oseso ngko hamniyoho mayo'ne a'amufe hungkunomo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no ngko a'amu hopi'nonohino sofe syoho ulohofiyo imo'nimentoheho hwe moya'mi hopi'nonohini hofiko Anitumo simeho uyifitne'enji imentohefoho.

²⁰Ngko a'amu Juta somo Kilaisimo iningkafitnne'enji hofikoe yahino somo enjwa'mo humanji Kilaisiye hungkuno lutihwamentohefoho. I ngko Kilaisimo simeho uyalokwe so'no Kilais kako Jutafe honingkano hungkuno somta'ni ngkimo isihutofonima'mentisofoho. Oso'no ngko honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no a'amu honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofiko Kilaisiye hungkunomo iningkafitnne'enji ngko honingkano hungkunomo enjwa'mo humaleno. Osopo humanji ngko Anituye hungkuno lutihwawo'ningkohefoho.

²¹Oso pa'nyoso a'amu temtifo kengoso hofiko a'amu Jutafe honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumunyo so'nji ngko hofiko'nji nohumanji ngko huhwo'ni oso honingkano hungkuno homo somo enjwa'mo mohumawo'ningkiyohono. Ose yontaningo nohonontifi hofiko Kilaisimo iningkafitnne'enji iwo'ningkohefoho. I oso'no ngko oso pa'nyo nohumanji ngko Anituye honingkano hungkuno so'no iningo maniyofoho. O'o, ngko Kilaisiye honingkano hungkuno somo enjwa'mo ne'no humawo'ningkohefoho. ²²A'amu fehohnjoso hofikoe simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nnnyoso hofiko huno ole syafisyiwo'ningkohofi, U, nakwo yo'mayo yahu oso nasoso nakwoe honingkano wonyo umo'nimontonoho. Hofiko oso yahino so'no ntahoningkofi ngko oso yahino hiso'no wonyo'maho kosyafisyonji ngko hofiko'nji nohumahm'mo oso yahino hiso ngko huhwo'ni mimnehono. Ngko oso hiso i'me'no nohoningkuji hofiko Kilaisiye hungkuno wopingo somo nupa'ningkuji hofiko simeho yokumpohn'nyo uyantifeho. Ngko a'amu ango'meemjo so'nji ngko hofiko'nji nohumanji hofikoe

yahino somo iningkamentohefoho. A'amu fehohnjoso hofiko ngkimo nonehoningkuji hofiko Anitumo iningkafitnne'enji oso yahinoso iwo'ningkohe hwo'nyoho. ²³A'amu fehohnjoso hofiko Kilais Jisasiye hungkuno somo tifi iningkakuji oso homo somo Anitu kako hofikimo wopingo ulohofone'enji olo syoho loso yalokweno. Oso pa'nyoso ngko huhwo'nnonjimo wopingo ntohofone'nji yalokweno.

**Nakwo Anituye syoho
yokumpohn'nyo yaso'manji nakwo
wopingoso womantanoho.**

²⁴A'amu hopi'nono hofiko mjake'we wohnnano likuji mjake'we ko hnnifijoso a'amu fehohnjoso hofiko ho'yango wopingoso womantife'maho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Oso pa'nyoso sekwo hokunonji Anitu mta'ni yo'mayo wopingo mayo'ne sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nimno. ²⁵A'amu hofiko yo'mayo mjake'we hnnyo somjo ho'yangoso womano likuji hofiko piso'mo'nyo ikutoho. O'o hofiko hofikoe a'apaho yokumpohn'nyo ito'nyo'ne syoho ne'no mjimiwekuji mjake'we hnnyo somjo ho'yango mayo'ne syoho engo uyantifeho. I oso syoho engoso hwahoponjo ho'yango'nefoho. Oso hiso moi'wo umo'nimonte'no yohoho. I oso'no nakwo Anituye syoho yalokuhwone hn'nwi nakwo ho'yango engolopohamo ne'no wentihwone so'no syoho yalokuhwono. Oso'no syoho yokumpohn'nyo uyano. ²⁶A'amu mjake'we hnnyo sohwa hofiko hano ito'nohino yontifi hohwafo sopo komo'no i'mofapiwo'ningkohofofoho. Hano ikitokitofa so'njo'maho. O'o, awonoho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho iwo'ningkohono. A'amu yihufu wopolofano likuji hofikoe meso siki

wofantihm'maho. O'o, hofiko yihufo ne somo nuhwoningkuji wofantifeho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho yalokweso siki miyalokuyohono.²⁷ O'o, awonoho. Ngko nje hunomnohini miningkowalokuyohono. O'o, yo'mayo wonyo nje simeho sohwo umo lonte somo ngko monje yasyonji Anitu kakoe syohoso yihufo nemo uhwonontifi polofohofu oso hopa nto'no yalokweno. U ngko ose mimme'manji Anitu kako ngkimo olo hungkuno loso wantimontonoho. Kiko a'amu somo nje hungkunoso ko ulonji kiko yo'mayo yahino wonyo jije simeho sohwo umo lonte somo monje meesiyo'njo iso'manji kiko ho'yango momatnohino. Anitu kako ngkimo ose ntonohonji ngko syoho yokumpohn'nyo yalokweno.

**Hwahoponjo yahinoso nakumo
yamofu nalohofihwoso'no
nakwo osomo iningkuhwaloho.**

10 Nje a'amu soku, a'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkunomo hwotoho hmentohofu somne'no sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. Hohonta Mouses kako a'amu Isilaelife ajuyohwosamo hwaho Ijip mta'ni nomanto hofiko Ijip nuliko'mantifi hwaho a'amu anepono motawento osopo humamentohofofoho. Oso hopo sopo Mousesi'nji a'amu Isilael so'nji hofiko osopo nohumentaningkofi himo a'amu hopi'nonohino somo ifehu'mokahumentisofoho. Siki ifehu'mokahumentiso'maho. O'o, honingkano utihwayo'ne ifehu'mokahumentisofoho. Osohonta hofiko mijo ayo engo momingo sopo i'mofiwahoningkofi Anitu kako hofikimo mijo ayo engo huhwo sohomo mtihupihwojahoningki a'amu hopi'nonohino hofiko osopo wako'mentohofofoho.² A'amu hiso hofiko Mouses nakwoe hwe engo

umo'nono lontifi hofiko kako'nji ufohi'nontifi kakimo iningkawentifi hofiko himo homo somo enjwa so'mo humantifi mijo engo somo wako'mentohofofoho.³⁻⁴ Oseso hofiko mijoho uyahoningki Anitu kako ahwomo mta'ni wosopayo'nji mijo'nji hopi'nonohino somo umentisofoho. Nuyahoningki hofiko nimentohofofoho. Oso hopo sopo mijo sojo mta'ni nimentohofoso oso mijo hwapingoso Kilaisiyoho. A'amu hofiko hano loho'nowentaningkofi Kilais kako hofikimo hofiyo emokosyohumamojo hweho.⁵ I oseso Anitu kako a'amu hopi'nonohino homo somo wopingo ko ulohofahoningki hwe moya'mi pi'ningo engoso hofiko yahino wonyoso yahoningkofi Anitu kako nuhwononto oso hwaho a'amu ane sopo Anitu kako hofikimo poyo umokumentisofoho. Umokahoningki hofikoe pijafoso oso hwaho hopo sopo hintalinyo pa'nyo osopo nonje hu'mehinawo'mentisofoho.⁶ Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'nimentisoso nakumo honingkano wopingo netihwayo'ne imo'nimentisofoho. Hofiko yo'mayo so'no hi umo'ningkahoningki wonyo imentohofofoho. Oso hopaso nakwo miyanehwono.⁷ Oso'no neyakwosa fehohnjo sohwa hofiko hwasyo anitumo iningkawentifi hofiko hwomtame uloho'mentohofofoho. Oso hwanne'no Anituye hungkunoso ole nalimento, Hofiko hwasyo anitu somne'no hwomtame ulohofontifi hofiko nohumantifi wosopayo'nji mijo'nji nontifi nolikafontifi hofiko syohi'nyo wonyo imentohofofoho. Nakwo oso hopaso miyanehwono.⁸ I oso'no nakwo nom'ne a'amufe apohufo ihwaloho. Oso a'amu Isilael pi'ningo engoso hofiko oso yahino wonyo hiso yahoningkofi Anitu kako oso sikuno anga'nohino somo hofikimo poyo imokumentisofoho.

Oso a'amu hiso hofiko *tiwenti-tili tausenifo* (23,000). ⁹I oso'no nakwo Anitumo yamofu nulohofihwaloho. A'amu Isilaeliso hofiko Anitumo yamofu ulohofontifi hofiko kiko nto'no monemokosyohumawo'ningkiyohino hwasoho ulahoningkofi Anitu kako oso a'amu homo somo homaso toho wolo'meehufe lonto homamo uhwojahoningki a'amu pi'ningo engo somo homaso toho lofopijisyu'mo'mentohofofoho. ¹⁰I yo'mayo Anitu iwo'ningkiso so'no yoka hningkuhwaloho. A'amu Isilaeliso hofiko Anitumne'no yoka hungkuno ulahoningkofi a'amu ahwomo mta'angoso kako a'amu pi'ningo engo somo fonjahumentisofoho.

¹¹Oso yo'mayo yahino wonyo imentohofoso a'amu fihwa hofiko oso yahino wonyo imentohofu so'no Anituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa hofiko nakumo honingkano wopingo netihwayo'ne iyoswomo mti'mokumentohofofoho. Nakwo olohonta nohumentaningkuhwoni sikuno moi'wo umo'nimonto yahoningki nakwo oso hungkuno homo somo nuhwonontani nakwo oso honingkano homo somne'no huno wopingo tipemalokuhwono. ¹²Oseso a'amu fihwo kako ole loso, Ngko yokumpohn'nyo lohokwe so'no ngko honingkano wonyo mimnehono. Ose loso sohwo kako i'waho nto'no wehumano. Kako nopiwasyonoho. ¹³A'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo honingkano wonyo nontimne'no ipenemotawesoso kengo kengo'maho. O'o, afa'nohinofoho. Oso'no Anitu wosefo'ma'mo nalimentiso so'no nakwo huno nayohoho. Kako olohonta nefo'malofoho. Oseso honingkano wonyo nontimo nemotaweso sohwo kako nakwo yokumpohn'nyo somo moneyakolofonehoho. Yo'mayo wonyo

ne'maso sohwo woneyakolo'mo lihwosi ko yososo, Anitu nefo'mayo'ne honingkanoso umo'montonoho. Kakoe yokumpohn'nyo nejapihwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofantanoho.

**Nakwo Anitumo iningkohwasi
towahuno wonyo so'nji
iningkohwaloho.**

¹⁴Anitu kako a'amu Isilael homo somo wopingo ko ulohofahoningki hofiko wonyo imentohofofoho. Oso'no nje a'amu soku sekwo anitu hwasyo somo hohujo ikinjaofikuji i'waho fiyimno. ¹⁵Sekwo huno'njo kuyoho. Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo huno fisyafihupmno. ¹⁶Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso oso'no wosyofisyano lontani nuhu'mokontani nakwo olo mijo Jisasiye honiyofoho lontani Mpohwo Anitumo isamoyoka ulontani nonontani ole syafisyiwo'ningkuhwono, Jisas nakumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso sohomo ufohi'nalokuhwono. Nakwo wosopayo nomentani kutikujulo hofontani nontani Kilaisiye a'apahofoho liwo'ningkuhwono. Kilais kakoe a'apaho nakwoe wonyo engo so'no tohino umnimentiso sohomo ufohi'nalokuhwono. ¹⁷Oso wosopayo anga'nohinoso nakwo hwe moya'mi pi'ningo hn'nwi nakwo kutikujulo hofontani nimalohwone hn'nwi nakwo afa aswomjo pa'nyi'nwoho.

¹⁸Sekwo a'amu Isilaelife yahino so'no sekwo huno fisyafihupmno. Hofiko Anitumne'no yahu fonjokisasyontifi hofiko oso yahu fehohnjoso nonontifi ole syafisyiwo'ningkohofi nakwo Anitu'nji mafohoto'ningkuhwono. ¹⁹Ngko hungkuno hwapingoso pehofo selalokweno. A'amu hofiko hwasyo anitu sohune'no yo'mayo ho'nasyiwo'ningkohofoso ne hi'njotaho. Oso hwasyo anitu sohwo kako nehopi

lohuma. Ose loselalokweno. ²⁰O'o, oso awonoho. Hofiko yo'mayo hwasyo anitu sohune'no ho'nasyiwo'ningkohofoso hwo oso towahuno wonyo somne'no ho'nasyiwo'ningkohofoso Anitumne'maho. Oso'no oso a'amu hofiko towahuno wonyo sohwafe yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuji sekwo hofiko'nji nomihu'mokiningkutoho. Sekwo hofiko'nji mihu'mokinifijo'manji towahuno wonyo sohwanji ufohi'-nantifeho. ²¹Sekwo nuhu'mokontifi Kilaisiye honiyo'nji a'apaho'nji nontifi towahuno wonyofe wosopayo so'nji nomohu'mokukuji noningkutoho. O'o, sekwo oso honingano hufa'uyo homo somo siningkakutoho. Sekwo Anitu'nji wohumano likuji sekwo towahuno wonyo so'nji nohumafikutoho. ²²Sekwo oso honingano hufa'uyo somo ifijo'manji Anitu kako ngkilaho selihwosi nakumo simeho wonyo wonejapmmontonoho. Hwapingoso Ngko'nohini Hwe Engo hwo'nyoho ose nalimentisofoho. Nakwoe yokumpohn'nyoso kakimo uyakolofantantaho. Nihu'no awonoho. Ose selalokweno.

**Sikuno huhwo huhwi nakwo
Anituye yofeso engolopohamo
woho'nomehwano.**

²³A'amu fehohnjoso ole liwo'ningkohofoho. Yo'mayo hopi'nono Anitu kako nakumne'no hano mopitofasiyoso nakwo yasoso oso hiso'no honingano wonyo anefoho. Oso hungkuno liwo'ningkohofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso nakumo monefo'manehoho. Nakwo Anituye honingkanomo iningkowentaningkuhwasi oso yo'mayo yaso sohumjo yokumpohn'nyo sohwo kako nakumo yokumpohn'nyo monasosofitofonehoho. ²⁴Yo'mayo nakwo uyano lihwasoso huno nakune'no syofihu'ningkuhwasi

ihwaloho. O'o, nakwo huno nom'ne a'amu somne'no huno wosyofisyano. U, ngko ose i'mo nom'ne somo ufo'ma'montaho. Sekwo huno oso'no syafisyikuji yo'mayoso fiyimno.

²⁵⁻²⁶Nakwo huno ole nayohoho. Olo yo'mayo hopi'nonohino olo hwahe lopo wojoso Anituyefoho. Anituye hungkunoso ose nalimentisofoho. Oseso nakwo yo'mayoso nasoso oso wopingofoho. Sekwo tongo wonano likujoso uhu'mokiyo sopo nta'ni mpekuji sekwo oso tongo kakwo'yohwo sohomo olo tongo loso kiko hwasyo anitu hwoso sohune'no fonjokisasyohino mta'angotaho. Ose ulohoningkiji mpehotoho. O'o, kiko mpe'nohini yohoji hmnyo.

²⁷U hwe fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako wosopayo iloho ihwosi wonano lihwosi joh selihwoso'no u sekwo wosihwano likuji'manji u sekwoe hunofoho. Noho fiwanimno. Kako sekumo yo'mayo tongo sejapososo sekwo hmnimno. Oso tongo hiso'no sekwo huno pi'ningo syafisyikutoho. O'o, sekwo toho'nohini hmnimno. ²⁸I oso'no hwe fihwo kako sekumo ole seloso, Olo tongo loso hwasyo anitumne'no fonjokisahumalof mta'angofoho. Ose selihwosi, Ngko manimnehono selihwoso'no sekwo oso hwe huhwo sohwoe huno somne'no huno syafisyikuji noningkutoho. ²⁹Hwapingoso sekwo huno ole seyohoho, Ngko olo yahu loso nime'manji nje honingano wonyo mmo'nonehoho. Huno ose ko seisoso oso hwe sohwo kako sekumo hungkuno seliso so'no kako ole syofisyalofoho. Olo yahu hiloso nimeso ngko hwasyo anitumo hopa iningkowalokweno. Oso a'amu huhwo sohwo kako huno ose syofisyalofoho. Oso'no sekwo oso yahuso noningkutoho. I oso'no nom'ne a'amufe huno somta'ango somne'no

nakwo honingkano somo hano pitofonesyalokwofoso wopingo'maho. Oso'no nakwo yo'mayo yahu nasoso'no a'amu ole nalifitnnoho, Oso yahinoso wonyofoho. Ose nalifitnnohontani yo'mayo yahu so'no nom'ne a'amu somo mulohonanehwono. ³⁰Ngko Anitumo wosopayo'ne isamoyoka uli'mo noni'me'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo oso honingkanoso wonyofoho eso peho'no wantimontolo.

³¹Oseso sekwo nonyo wosopayo wonano yo'mayo yahino uyano likuji'manji sekwo simo'mo huno ole fisyafihupmno. Yo'mayo imeso ngko Anituye simeho wopingo umokumontaho. Sekwo oso hiso'no huno kaki'no syafisyikuji sekwo yo'mayo Anituye yofe ho'nomayo'ne fiyikuno. ³²Sekwo soku sekwo a'amu Juta so'nji a'amu temtitofo kengo so'nji a'amu Anitumo iningkawowo'ningkohofe so'ntnne'no huno fisyafihupmno. Sekwo yo'mayo iwo'ningkohofe somo seningkafijo'manji hofikoe honingkano wonyo ifijo so'no sekwo oso homo somo ikutoho. ³³Ngko huhwo'niye yahinoso oso pa'nyofoho. A'amu hofikoe simeho wopingo umo'none'enji ngko yo'mayo wopingoso iwo'ningkohofe. Yo'mayo ngkimo nifo'mayo syoho osomnohini miyalokuyohono. O'o, a'amu pi'ningo engo somo wopingo ulohofe'neso syoho yalokweno. Hwapingoso a'amu hofiko Anitumo iningkafitnne'enji ngko yo'mayoso yalokweno.

11 Sekwo ngkimo nohonimno. Kilaisiye yahinomo iningkowalokwe hopaso sekwo ngkimo tifi nningkappmno.

Moya'mi sofa hofiko Anitumne'no uhu'mokukuji hofiko hofikoe mnokinoso ufehu'mokohinantifeho.

²Sekwo ngkine'no huno syanifisiyo'wontifi oso hungkuno nto sejapmmntohe somo sekwo

hofiyo iningkowalokwofo. Oso'no ngko sekwoe yofe ho'nomalokweno. ³I oso'no sekwo olo nje hungkuno loso'no huno waseyono. Kilaisiye mnokino engoso Anituyoho. U nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwe hopi'nonohino sohwo'niye mnokino engoso Kilaisiyoho. Oso pa'nyoso hwoya'mi sofafe mnokino engoso huhwafoho. ⁴Oso'no a'amu fihwo kako Anituye hungkuno a'amumo ulihwosi kako Mpohumo jomo uloso sohwo kako kakoe mnokino manji'mofo so'nji lohofoso'manji kako wonimango unimontonoho. Sekwo a'amu Koulin sopo humalofe soku sekwo ole liwo'ningkohofi, A'amu mnokino manji'mofo'njo sohwo kako nom'nehumo enjwa'mo humunyo hweho. ⁵A'mu fisi kako mnokino manji'mofo ane lohofoso'manji kako a'amumo Anituye hungkuno ulihwosi Mpohumo jomo uloso'manji kako wonimango unono. Hofiko kakimo mnokino manji'mofo ane simo uhwoningkuji a'amu hofiko ole wolantifeho, Olo a'mu losi kako wonimango unono. Kako yokumpohn'nyiyoho. Hwe sohwa hofiko mnokino manji'mofo momanji'mo'nyo iwo'ningkohofe pa'nyiyoho. Oso'no kako hwoya'mi hwa'nte sofafe mijiyo hm'niwo'ningkohofe pa'nyo hm'nniyoho. ⁶U a'mu fisi kako kakoe mnokinomo hwapife mopa'nyosimo a'amu nuhwoningkuji ole wolantifeho. Oso a'amu kako hwehumo enjwa'mo mohumuyoho. Kakoe yokumpohn'nyoso yakolo'nniyoho. Oso a'musi kako kakoe mijiyoso hwe sohwafe mijiyo hopa tifo wahm'nono. U kako oso a'musi kako mijiyo tifo so'no ngkilaho loso'manji e'wano kako nom'ne a'amu'nji Anitumne'no uhu'mokufijo so'no kakoe mijiyo somo hwapife wopa'nono. ⁷Anitu sohwo kako Hwe

Engo ne hweho. Kako nom'nehumo enjwa'mo mohumunyo hweho. Osohwo kako hwe hwahoponjo sohwona'nimo kako pa'nyo mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo hwe sohwona'ni nakwoe mnokino somo nopo'ningkuhwaloho. I oso'no moya'mi sofa hofiko hwehwamo enjwa'mo humalofo. Oso'no hwoya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwafe yofe ho'nomayo'ne hofikoe mnokino somo wopa'nife.

⁸Hwapingoso hohonta Anitu kako hwe mti'mokumentisoso ape mta'ni yafo manto mti'mokumentiso'maho. O'o, kako hwehumta'ni yafo anga'no manto ape mti'mokumentisofoho.

⁹Anitu kako apeso hwehwamo ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho.

¹⁰Oseso moya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwamo enjwa'mo humalofo sofa hofiko oso hiso'no a'amu ahwomomjo somo utihwayo'neso hofikoe mnokino somo wopa'nife.

¹¹I oso'no nakwo Anitumo simeho uyiwo'ningkuhwone hn'nwi nakwo hwe sohwona'nnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. I hwoya'mi sofamnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. O'o, ose'maho. Hwe moya'mi nakwo nem'no majoku'nontani yokumpohn'nyo sosofito'nontani Anituye yahino afa'no afa'no iwo'ningkuhwono. ¹²Simo'mo Anitu kako hwe sohwoe yafo nopemanto ape mti'mokumentisofoho. I olohonta ape sofa hofiko hwomu aswo mawo'ningkohoho so'no Anitu kako hwomu apefe simehomo mti'mokuwo'ningkohoho. I oso hiso'no hwe hwoya'mi yo'mayo hopi'nonohinoso Anitu kako hwapingo hweho.

¹³⁻¹⁵Nakwoe yahinoso olenoho. Hwe fihwo kako kakoe mijiyu sawemo engoso mahm'nyoso oso wopingo'maho. I hwoya'mi sofa hofikoe mijiyu sawemo engoso oso

wopingofoho. Hofikoe wokosofoho. Oso mijiyu sawemoso Anitu kako hofikoe mnokinomo ifehu'mokosyohumayo'ne uyimentisofoho. ¹⁶Oso'no sekwo huno olo so'no fisayafihupmno. A'mu fisi kako Mpohwo Anitumo jomo ujo'ne tajo anga somo syuhwosi kakoe mnokinomo hwapife mopa'nyo'njo iyoso oso wopingotaho. O'o, wonyofoho liwo'ningkuhwonefoho.

**A'amu Kouliniso hofiko
Kilaisimne'no syafisiyo'ne honiyo'nji
wosopayo'nji nimentohoho sohonta
hofiko yahino wopingo somo nto'no
miningkamentohofofoho.**

¹⁷Jisas nakwoe wonyomne'no pe'nimentiso so'no syafisiyo'ne uhu'mingo so'no honingkano hungkuno waselimonne'no yohono. Ngko ole maselimnehono, Sekwo Anitumne'no nuhu'mokontifi sekwo Anitu kakine'no hwomtame ulohoho yahinoso wopingo yalokwofo. Ose maselimnehono. O'o, sekwo yahino wonyo yalokwofo. Sekwo yahino wonyo yalokwofo so'no sekwo mihu'mokiyo'njo yontifijontentesi oso wopingo'nesohilo. ¹⁸Ole

upa'nimalefoho. Sekwo nuhu'mokontifi sekwoe huno kengo kengo so'nji husilo husiloho lohofalokwofo. Simeho afa minyofoho. Ngko oso hungkunoso upa'nimale so'no ngko huno ole syofisyalokweno. Olo hungkuno loso ne'njofoho syofisyalokweno.

¹⁹Sekwo husilo husiloho lohofalokwofo so'no a'amu Anituye hungkuno ne somo tifi iningkwalokwofo so'no utihwa'nyopo uhwonantano. Oso wopingofoho. I oso'no sekwo simeho afa minyo'njo ikuji Anitumne'no uhu'mokufijoso oso wonyofoho. ²⁰Jisas kako sekwoe wonyomne'no poyo imo'nimentiso so'no huno syafisiyo'ne nuhu'mokontifi wopayo nonontifi sekwo nto'no mohumuloho. O'o, sekwo

Kilaisimne'no mosyofisyalokuyohofo. Sekwo wopayo siki nalokwofo. ²¹ Ou, sekwo nuhu'mokontifi sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo sekwoe wosopayo nomotoswapontifi sekwo nom'ne a'amu somne'no huno monosyafihu'nyo'njo yalokwofo. Fehohnjoso mijo nilohofalokwofo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko wosopayo'no umofonyo iyoso'no mijoho engo uyalofoho. ²² Sekwo oso a'amu hisomo wopayo muyo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo Anituye a'amu homo somo simeho muyaloku liyohofo. Sekwo hofikimo wonimango ifisyimofalokwofo. U, sekwo wosopayo engo wonano likuji sekwo sekwoe angomo humafikuji hmnimno. Sekwo Anituye tajo ango somo peho'no motoswapohoho. I oso'no ngko peho hungkuno selimnehono. U, ngko sekwoe yofe woho'nosema'monntaho. O'o, nihu'no awonoho. Oso hiso'no ngko sekwoe yofeso moho'nosema'monnohono.

Nakwoe hwe engo Jisas kakoe inomokomoyo oso hwamo kakoe honiyo'nji a'apaho'nji uyimentisofoho.

(Matiyu 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

²³ Ngko olo hungkuno Jisas ntapmmentiso loso nto selimentohefoho. Oso sikuno homo somo Jutas kako mango sohwafe ahomo Jisasimo ho'nahumentiso sikuno homo somo Jisas kako wopayo nomanto ²⁴ Anitumo isamoyoka ulonto oso wosopayo hiso kutikujohohofonto kakoe inomokomoyo sohwo nuyonto ulimento, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. Ngko sekumo sefo'mayo'ne sejopalokweno. Olo ngko sekwo'nji humanji yo'mayo selohofalokwe loso sekwo hwangukuno huno syanifohupitne'enji

selohofalokweno. Hwangukuno sekwo olo hopa ne'no ikujo. Ose ulahoningki nimentohofohofo. ²⁵ Oso wopayoso moi'wo nosojwaofahoningkofi Jisas kako oso noswano ipisayo mijo'njoso nomanto nuyonto ulimento, Olo ipisayo mijolo nje honiyofoho. Ngko sekwo Anitu'nji makotiku'nyo'ne yahino songo so'no nje honiyo usihuma'monnoho. Hwangukuno sekwo nje poyo pe'nyo so'no syanifisyikujohohofonto sekwo olo pa'nyoso ne'no ikujo. Ose ulimentisofoho. ²⁶ Ihwoni. Oso wopayo'nji mijo'nji nyo'ne yahino Kilais nejapmmentisoso sekwo ole lutihwalokwofo. Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no nakumo huno nafohotofo'nefoho. Nakwo ose yontaningkuhwasi a'amu nom'neso nonahoningkuji hofiko Jisas nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no huno wotipemantifeho. Sekwo oso yahinoso ne'no mjimiwentaningkuji Jisas kako asomo noponefoho.

A'amu fiso hofiko Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji siki nifijoso hofikoe honingkano wonyofoho.

²⁷ Kilais oso yahino nejapmmentiso so'no olo so'no huno wonayono. A'amu fihwo kako Kilaisiye simeho wopingo mumokiyo'njo yoso sohwo kako Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji siki nosohwo kako Kilaisiye yahino losomo wonyo imokalofoho. Ose yososo'no kakimo tango engo u'malofoho. ²⁸ Oseso a'amu fihwo kako Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji wanimo lihwo si simo'mo kako kakoe simeho huno osomo nto'no syafihu'ningkuhwosi into'nohini imo'ningkuhwoso'no wanono. ²⁹ Hwapingoso a'amu fihwo kako hwe engo Jisas nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no huno nto'no muyo'njo sohwo kako Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji siki nosohumo

Anitu kako oso a'amu huhwo sohwo yahino wonyo somne'no tohino uyimontonoho. ³⁰ Sekwo oso yahino iwo'ningkohoho so'no hwe moya'mi pi'ningo hofiko sekwo'nji humalofo fehohnjoso yokumpohn'nyo anefoho. Fehohnjo mnokino'njofoho. Fehohnjoso hofiko poyo nto pe'nimentohofoho. ³¹ U sekwo sekwoe honingkano somne'no huno nto'no syafihu'ningkuji nontifijontentesi u oso tohino hiso sekwo momafikutnesohilo. ³² I oso'no Anitu kako nakwoe wonyo so'no huno syafisyihwosi kako nakumo tohino nejape'manji kako nakwo kakoe mehomi hn'nwiye honingkano somo nto'no imofonehwojalofoho. Anitu ose yoso'manji hwanguksohonta a'amu pi'ningo engoso hofikimo tikanomo mihwajoso sohonta nakwo tohino momanefoho.

³³ U sekwo nje a'amu soku, sekwo wopayo ningkuji Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji wonano likuji sekwo nom'ne a'amu anga'no anga'nohino osomne'no hontohumafikuji hofiko hopi'nono nto uhu'mokukujo'no osohonta sekwo wopayo'nji mijo'nji hmnomafikuno. ³⁴ U a'amu fihwo kako mijoho uyihwoso'no kako kakoe angom'no simo'no wanimontonoho. Tifi kako sekwo'nji humahwosi wanimontonoho. Sekwo Kilaisiye honiyo'nji a'apaho'nji nifijo so'no uhu'mokiyo yahino so'no tango mapitnnoho.

Hungkuno fehohnjoso mokosyohu-maleno. Hwangukso ngko sekwoe angopo se'mahm'mo wolosetihwamonnoho.

**Anituye Towahuno Wopingo
sohwo kako yo'mayo syoho
nakumo nejapiwo'ningkiso
so'ne hungkunofoho.**

12 Nje a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho Anituye Towahuno Wopingo nejapiwo'ningkiso so'no

sekwo huno nto'no mosyafisiyoso wopingo'maho. ² Sekwo huno seyohoho. Hohonta sekwo Anitu ne sohomo simeho mummentohoho sohonta oso hohosohonta Seten kako hwasyo anitu, ne ane, songo ne'no mohumanyo'njo sohwoepono ipesemotasisementiso sohomo sekwo tifi iningkamentohofohoho. Kako sekumo aho yokumpohn'nyo kesemokosyohumamojofoho. ³ Oso hohosohonta yo'mayo Anituye Towahuno sohwo kakoe mehomi hn'nimo nejapiwo'ningkiso so'no sekwo huno maseimojofoho. I oso'no olohonta sekwo huno nto'no waseyono. A'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo kako Anitu kakoe Towahuno somta'ni hungkuno mawo'ningkiso sohwo kako Jisasimne'no sifajo malonehoho. I a'amu kako Jisasiye Towahuno ane sohwo kako Jisasimo ole mulonehoho. Kiko nje Hwe Engo ne hwosoho. Ose mulonehoho.

⁴ Anituye Towahuno Wopingo syoho kengo kengo nejapiwo'ningkiso sohwo kako Towahuno kenga'nohino hweho. ⁵ Oso syoho kengo kengo iwo'ningkuhwoneso Anitu kako anga'nohino humaso sohune'no iwo'ningkuhwonefoho. ⁶ Anituye syoho iyo so'ne yahinoso kengo kengo weho. I oso'no Anitu kako anga'nohino sohwo kako oso syoho homo somne'no yokumpohn'nyo nejapiwo'ningkiso hweho. ⁷ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo kengo kengoso a'amu anga'no anga'nohino hn'nimo nejapiwo'ningkisofoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji fo'mo fo'mo loho'nontaningkuhwasi a'amu hofiko nonahoningkuji hofiko Anituye yokumpohn'nyo somo wonehonantifeho. ⁸ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako

a'amu anga'no anga'nohinomo nto'no uyimontonoho. A'amu fihumo kakoe yokumpohn'nyo uyahoningkuhwosi oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somo kako huno wopingo Anitu mta'angoso utihwamontonoho. Anituye Towahuno anga'nohinu huhwo sohwo kako nom'ne a'amu sohumo kakoe yokumpohn'nyo uyahoningkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako hungkuno hiyaso wo'mojo Anitu mta'angoso a'amu somo ulimontonoho. ⁹Oso Towahuno anga'nohinu huhwo sohwo kako nom'nehumo kakoe yokumpohn'nyo uyahoningkuhwosi oso hwe huhwo sohumo Anitu kako yo'mayo yoneso'no huno uyooso hwe huhwo sohwo kako simeho hi'ntnnono uyihwosi walimontonoho. Ne u'mofapmmontonoho. Nom'nehumo oso Towahuno anga'nohinu huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahoningkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumontonoho. ¹⁰Nom'nihwo kako oso Towahuno sohwo yokumpohn'nyoso nomahwosi yo'mayo wopingo kengo a'amu hofiko miwo'ningkiyohofoso Anituye yokumpohn'nyo itihwayo'ne uyimontonoho. Nom'nehwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno wopingo Anituye huno mta'ni nomahwosi kako a'amu somo wolutihwamontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako yo'mayo hungkuno upa'niwo'ningkiso so'no yo'mayo imo'niwo'ningkiso so'no kako ole walimontonoho. Oloso Anituye Towahuno mta'angofoho. Oloso towahuno wonyo somta'angofoho. Ose walimontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako a'amu kengo kengo sofe hungkuno kako huno muyososo

walimontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno kengo kengoso nupa'ningkuhwosi oso hungkuno hiso kako huno ko muyahoningkuhwosi kako neso walimontonoho. ¹¹Oso Towahuno anga'nohinu huhwo sohwo kako oso yokumpohn'nyo kengo kengoso nakwo a'amu anga'no anga'nohinu hn'nimo nejapiwo'ningkisofoho. Kako kakoe huno mta'nohinu nejapiwo'ningkisofoho.

**Nakwo Anituye a'amu
hopi'nonohino hn'nwi nakwo
Kilaisiye a'apaho'nwoho.**

¹²Oso yokumpohn'nyo kengo kengo Anituye Towahuno nejapiwo'ningkiso so'no nakwo nakwoe a'apahomme'no pahnnimo hungkunoso huno waseyono. A'amufe a'apahoso ne anga'nohinu wo'nnyofoho. A'apaho kenga'nohinu ko hiso simano sife simeho yo'mayo hiso Anitu kako ho'nahinyofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kilaisimo iningkawowo'ningkuhwone hn'nwi nakwo humalohwono. ¹³Ihwoni. A'amu Juta hn'nnonji a'amu temtitofu kengo hn'nnonji a'amu syoho ulohofiyu so'nji a'amu sikiujo sikiunonji nakwo hopi'nonohino hn'nwi Anitu kakoe Towahuno Wopingo sohwo nonemanto kako nakumo a'apaho anga'nohinu nemokalofoho. Oso Anituye Towahuno Wopingo huhwo sohwo kako nakwo anga'no anga'nohinu hn'nimo nehumanto kako mijolimo hupa imo'ningkahoningki nakwo mijo homo somo nontani nakwo a'apaho anga'nohinu'nji'nwoho.

¹⁴Nakwoe a'apaho somne'no nakwo huno nayohoho. Nakwo sife'nohinu'maho. O'o, nakwo timo simano sife aho yo'mayo hn'nji'nwoho. ¹⁵Nakwoe sife sohwo ole walimontolaho. Yo'mayo syoho

aho sohwo iwo'ningkisoso ngko mimnehono. Oso'no ngko olo a'apaho loso uliko'ma'mo. Ose ulihwosi a'apaho hiso uliko'ma'montolaho. O'o oso siki hungkunofoho. Sife sohwo a'apaho loso fehohnjo hweho. ¹⁶Nakwoe haloho sohwo ole walimontolaho. Ngko timo hwoni'maho. Oso'no ngko olo a'apaho loso fehohnjo'maho. Oso siki hungkunofoho. Oso haloho huhwo sohwo kako a'apaho loso fehohnjo hweho. ¹⁷I nakwoe a'apaho timo'nohini'manji nakwo yo'mayo hungkuno somo pipi upo'nanehwono. I nakwoe a'apaho haholo'nohino'manji nakwo yo'mayo akinoso pipi wonewa'mtolo. ¹⁸Nakwoe a'apahoso ose'maho. O'o, Anitu kako nakwoe a'apaho so'no sife aho timo mnokino oso yo'mayo hopi'nonohino so'no huno anga'nohino nano mtitofonto kako ne anga'nohino mti'mokumentisofoho. ¹⁹Nakwoe a'apahoso timo'nohini'manji i a'apaho'maho. O'o, timofoho. Ose'manji a'apaho neso mti'mto. ²⁰O'o, ose'maho. A'apaho fehohnjoso pi'ningofoho. I oso'no a'apaho neso anga'nohinofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kilaisimo iningkawowo'ningkuhwone hn'nwi nakwo Anitumne'no syoho kengo kengo iwo'ningkuhwoneso nakwoe neso anga'nohino'nji'nwoho.

²¹U timo sohwo kako aho sohumo ole mulonehoho. U, kiko mohumayo'manji ngko anga'nohino sohwo'ni ngko nto'nohini wohumamonnoho. U, mnokino huhwo kako sife sohumo ole mulonehoho, U, kiko mohumayo'manji i ngko anga'nohino sohwo'ni nto'nohini wohumamonnoho. ²²O'o, awonoho. A'apaho fehohnjo so'no nakwo huno ole syafisiwo'ningkuhwono, Yokumpohn'nyo anefoho. I nakwo huno ose ko syofisyihwasi nakwo oso yo'mayoso ane'njontentesi nakwoe humayoso nto'nohinosohi'maho.

²³I nakwoe a'apaho fehohnjo so'no huno ole syafisiwo'ningkuhwono, Wonyo we'efoho. Lontani nakwo noimo kame nikuyoho wokoso oso yo'mayoso ufotofiwon'ningkuhwono. I nakwoe a'apaho fehohnjo a'amu hofiko timo nahonifijoso wonimango nanonehontani nakwo hiyaso ekojisosyohumalohwono. ²⁴I nakwoe a'apaho fehohnjoso oso wopingofoho. Utihwa'nyopo weho. Anitu kako nakwoe a'apaho mti'mokumentiso sohonta a'apaho fehohnjoso ole lososo, Ngko yo'mingohwoni'maho ose loso sohumo Anitu kako syoho engo uyimontonoho. ²⁵Hwapingoso nakwoe a'apahoso mtihupo mtihupe loho'ningkuhwoloho. O'o, a'apaho fehohnjo somo fo'mo fo'ma'nyo afa'no afa'no woloho'ningkuhwano. ²⁶I oseso a'apaho fehohnjo somo tohino umnososo so'no a'apaho hopi'nonohino homo somo tohino huhwo sohwo ufehu'mokahumontonoho. A'amu fihwo kako jije a'apaho fehohnjo so'no wopingo hwosoho kilihwoso'no jije a'apaho hopi'nono simonyo uyimontonoho.

²⁷Ngko oso hungkuno hopi'nonohino selalokwe hiso'no sekwo huno fisyafihupmno. Sekwo Kilaisiye a'apaho kuyoho. Sekwo anga'no anga'nohino soku Kilaisiye a'apaho fehohnjo kuyoho. ²⁸Oso a'apahomjo hungkuno yolohoso olenoho. Anitu kako a'amu kakine'no simeho uyiwo'ningkohoho somo syoho kengo kengo kengo uyiwo'ningkisofoho. Simo'mjo syohoso a'amu Anituye hungkuno liku'mofho (*apousel*) syoho'njofoho. Osopo a'amu Anitu hungkuno uyahoningki nom'ne a'amu somo uliwo'ningkisofoho. Osopo a'amu Anituye hungkuno lutihwawo'ningkohofofoho. Osofeponjoso a'amu hofiko yo'mayo wopingo a'amu hofiko miwo'ningkiyohofoso

itihwawo'ingkohofofoho. Osofeponjoso hofiko a'amu mnokino'njo somo wopingo umokuwo'ningkohofofoho. Nom'neso a'amu simeho tango'njo somo ufo'mawo'ningkohofofoho. Nom'neso a'amu syoho kengo kengo'njofe hungkuno hofiko huno muyo'njoso liwo'ningkohofofoho. ²⁹ Sekwo huno pipi seyohoho. Anitu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo kakoe hungkunosu liku'mofo syoho nejapmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu kakoe hungkuno kakoe huno mta'ni uyahoningki ujo'ne syoho nejapmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu kakoe hungkuno a'amu somo lutihwayo syohoso nejapmmentisotaho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo wopingo a'amu miwo'ningkiyohofoso itihwayo'ne syoho nejapmmentisotaho. ³⁰ U Anitu a'amu hopi'nonohino hn'nimo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo'ne syohoso nejapmmentisotaho. U, Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo hungkuno nakwo huno monayo'njoso jo'ne syoho nejapmmentisotaho. I Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo hungkuno kengo kengoso iwolo'mokajo'ne syohoso nejapmmentisotaho. O'o, oso'ne'maho. Anitu kako a'amu anga'no anga'nohino hn'nimo kakoe syohoso anga'no anga'no nejapiwo'ningkisofoho. ³¹ I oso'no sekwo oso syoho Anituye Towahuno nejapiwo'ningkiso syoho hwofilo'nnyo so'no sekwo hohayo jafikuji fitipemapmno. Yo'mayo syoho hwofilo'nnyoso tipemafikujo'no ngko oso syoho iyo so'ne honingkanu wonyoangkafoso wosetihwamne'no yohono.

A'amu nom'ne so'nji simeho unyo yahino neso olenoho.

13 Ngko a'amufe hungkuno kengo kengo so'nji a'amu ahwomomjo sohware hungkuno'njo ko huhwo'ni ngko oso a'amu homo somo simeho muyiwo'ningkiyohe'manji oso ngko hofikimo yo'mayo hungkuno uliwo'ningkoheso sikinjofoho. Ahwomo yokino fonjahoningkofi yoka ho'niwo'ningkiso pa'nyo hwo'nyoho. ² Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'ne syoho ko ntopahoningki Anituye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso huno ko niyahoningki yo'mayo hwahoponjo huno hopi'nonohino hiyaso wo'mojo so'no huno ko niyahoningki ngko nom'ne a'amu somo simeho muyiwo'ningkiyohe'manji u ngko yo'mingohwoni'maho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohe sohwo'ni ngko oso hwofiki'nyo nongkumo ole ulime, Kiko kengo nompo filohofayo ulimeso oso hwofiki'nyo huhwo sohwo kako ko uhwoso'no ngko nom'ne a'amu somo simeho muyiwo'ningkiyohe hwo'ni'manji Anitu nonohoningkuhwosi jije syohoso ne ane hwosoho wantimontonoho. ³ I ngko nje ho'yango hopi'nonohinoso a'amu umofonyo iwo'ningkohofu somo ko uyonji ngko nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno lutihwayo so'ne a'amu kengo sohwa ngkimo poyo wokumokantane'no ihwono ntahoningkuji ngko wopingofoho ko ulimeso u ngko nom'ne a'amu somo simeho muyiwo'ningkiyohe'ne'manji Anitu kako ngkine'no huno wopingo syanifisyonehoho.

⁴ A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehopi uyiwo'ningkiso sohwo kako olo yahino lomo uningkamontonoho. A'amu fihwo kakimo

wonyo ulohofoso so'no kakoe simehoso tohino komo'no mumnonehoho. O'o, kako oso a'amu huhwo sohomo wopingo uloho'montonoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amufe yo'mayo ho'yango so'nji yofe wopingo so'nji hi ko umo'ningkahoningki kako oso a'amu huhwo sohonne'no simeho tohino mumnonehoho. Kako yo'mayo wopingo iwo'ningkiso so'no kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne nom'ne a'amu somo mulonehoho. ⁵ A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehopi uyiwo'ningkiso sohwo kako nom'ne a'amu somne'no yokumpohn'nyo yahino ane'njo hweho. Huno kakine'nohini mosyafihu'niyonto kakoe simeho wopingo imokinyo'ne huno mosyafisyiwo'ningkiyohoho. Kakoe yo'mayo somo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. O'o nom'ni hwamo umontonoho. Kako nom'ne somo simeho wonyo mmo'nonehoho. A'amu nom'neso hofiko kakimo wonyo ulohofoso so'no kako oso wonyo homo somo aku ulohofo so'no kako huno mosyafisyonehoho. ⁶ Kako yahino wonyo somo uhwononte so'no kakoe simehoso wopingo mumo'niwo'ningkiyohoho. O'o, awonoho. Kako Anituye yahino wopingo osomnohini uhwononto kakoe simehoso wopingo umo'niwo'ningkisofoho. ⁷ Kiko nom'ne a'amu sohwo simeho nehopi uyiwo'ningkino'manji u hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no kiko oso tango hiso nomahoji simeho pompengo'nji wohumamonnoho. Nom'ne a'amu somne'no yo'mayo yahino wonyo so'ne ko upa'ningkohoji kiko oso a'amu somo simeho hi'ntnnono ne'no uyohoji oso a'amu somne'no huno wopingo wosyafihu'monnoho. A'amu huhwo sohwa hofiko piwahupijo'manji kiko nusikwajiy'eno. O'o, kiko hofikimo nulikafohoji honingkano wopingo

tipemayo'ne kiko ufo'ma'monnoho. Hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no kiko hiyaso mohumuhnohino. O'o, kiko yokumpohn'nyo ito'ningkohoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho.

⁸ Anitu kako a'amu somo hungkuno uyahoningki ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Hungkuno mampaho kengo kengo'nji nakwo mupa'nyo'njo oso hungkuno ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Yo'mayo huno hiyaso'mo tipemayo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Oso hohosohonta Anituye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo oso syoho homo somne'no apa'no monejaponehoho. I oso'no anga'nohino ne'no nowentihwoneso olenoho, simeho uyo yahinofoho. ⁹ I olohonta Anituye Towahuno kako kakoe yokumpohn'nyo nejopahoningki nakwo hungkuno Anituye huno mta'ni ko lasoso nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso huno mon-ayo'nji'nwoho. O'o huno fehohnjoso weho. ¹⁰ Hwangku sohonta Jisas Kilais yo'mayo huno hwapingo'njo sohwo kako asomo poso sohonta nakwoe huno tifoso nohumpenefoho. Oso hohosohonta yo'mayo hopi'nonohinoso ujo ehontojwasyososo osohonta nakwo yo'mayo so'no huno ito'no ehohosonasyonefoho. ¹¹ Hohonta ngko mehomi we'e sohwo'ni humamote sohonta mehomife hungkuno so'nji mehomife huno so'nji mehomife yahinoso imotefoho. Oseso hwangku ngko engo imo'nonji oso mehomi we'efe yahino oso imoteso nihu'nahono ho'nasyonji a'manefe yahino ma'mentohefoho. ¹² Oso pa'nyoso olohonta nakwo Anituye yahino somne'no huno wonaimto yonteso nakwo nehoholofalofoho. I hwangku sohonta ehohosonasyihwoso'no Anitu ne sohomo uhwoningkuhwosi kakoe yahino ne so'no huno nto'no

wonayimtonoho. Olohonta ngko Anitu kakine'no huno we'enehwo niyohoho. Olohonta Anitu kako ngkine'no huno uyalokunjo hopaso oso hohosohonta ngko kakine'no huno niyonefoho. ¹³Yahino hufa'u sihune ne'no nowentihwoneso olenoho. Nakwo Anitu kako nehopi humahoeso huno nayoso'ne kakimo tifi iningkayo. Oso'nji yo'mayo Anitu kako yoneso'no hontohumayo. Oso'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo. Oso hufa'u sihuneso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. I oso homo somjo yakolo'nnyo anga'nohinoso olenoho. A'amu somo simeho uyo yahinoso yokintahopo weho.

**A'amu somo Anituye Towahuno
Wopingo hungkuno
uyahoningki a'amumo ujo'ne
syoho'ne hungkunofoho.**

14 Oseso sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyo yahino somo womano likuji yokumpohn'nyo fiyoho'nimno. Sekwo nom'ne a'amu somo simeho muyikui sekwo yo'mayo syoho hopi'nono Anituye Towahuno Wopingo mta'ni mayo'ne sekwo huno ne'no syafisyikui oso hiso'ne Mpohumo jomo ulimno. I oso syoho hiso nom'ne somo yakolo'nnyoso olenoho. Anitu kakoe huno wopingo kijapososo kiko nom'nihumo filutihwaho. Oso syoho hiso'no sekwo womano likuji syoho yokumpohn'nyo fiyimno. ²⁻³Hwapingoso a'amu fihwo kako hungkuno Anituye huno mta'ango a'amumo ulahoningki a'amu huhwo sohwa hofikoe hungkuno neso upa'nontifi oso hungkunoso a'amu hofikoe simeho hi'ntnonohino Anitumo uyalokwofo somo yokumpohn'nyo usosofitofalofoho. Kako oso a'amu somo yahino wopingo somo iningkayo'ne hofikimo huno ufhotofalofoho. I

oso'nji a'amu simeho tango'njo somo wopingo umokalofoho. I oso'no a'amu fihwo kako Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo liwo'ningkiso sohwo kako oso hungkuno hiso a'amu somo mulalofiyoho. O'o, kako Anitumnohini ulalofoho. Hwapingoso a'amu sohwa hofiko olo hungkuno Anituye Towahuno mta'ango so'no huno muyofoho. Hungkuno hiso hiyaso'mjoso Anituye Towahuno sohwo oso a'amu huhwo sohomo uyalofoho. ⁴A'amu kako mampaho kengo kengo kako huno muyo'njo lalokunjo sohwo kako kakoe simehomnohini yokumpohn'nyo ito'nalofoho. I oso'no a'amu kako hungkuno Anitu mta'ango a'amufe hungkuno ne'njoso ulalokunjo sohwo kako Anituye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usosofitofalofoho. Oso'no sekwo Anituye Towahuno mta'ni oso hungkuno kengo kengo a'amu huno muyoso'no hi semo'ningkwoloho. O'o sekwo oso hungkuno Anituye huno mta'ango nom'ne a'amumo ujo'ne syoho so'no sekwo hi wasemo'nono. ⁵Sekwo hopi'nonohino soku sekwo mampaho kengo kengo Anituye Towahuno somta'ni mayoso oso wopingofoho. I oso'no ngko oso yahino homo somo nom'ne yakolo'nnyoso sekwo mayo so'no nimo'ningkohoho. Olenoho. Sekwo hopi'nono Anituye Towahuno mta'ni Anituye hungkuno sejapeso sekwo a'amu nom'ne somo ujo so'no nimo'ningkohoho. A'amu kako Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo lihwosi nom'ne a'amu oso hungkuno hiso a'amu Anituye hungkuno uyiwo'ningkohoho somne'no miwolo'moku loso'manji kako oso a'amu homo somo yokumpohn'nyo musosofitofonehoho. Oso'no oso a'amu sohwo kakoe yahinoso monjenoho. I a'amu kako Anituye hungkuno a'amu hopi'nonohino somo ulososo a'amu

hopi'nonohinoso hofiko upa'nifijo'manji oso a'amu huhwo sohwoe yahinoso honjenoho. ⁶Oseso, nje a'amu soku, ngko sekumo se'mahm'mo nom'ne a'amufe hungkuno kengo kengo Anituye Towahuno mta'angoso seli'me'no sekwo oso hungkuno homo somo mupa'nyo'njo'manji ngko sekumo pipi sefo'ma'mnehono. O'o, awonoho. I ngko sekwoe hungkuno so'nji yo'mayo hungkuno Anitu ntiwasoso u hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso u hungkuno Anituye huno mta'angoso u Anituye hungkuno losetihwayoso ose selime'no sekwo hofiyo upo'nantifeho. Oso hungkuno hiso wosefo'ma'montonoho.

**Nakwo Anituye hungkuno
a'amumo ujoso nakwoe
hungkuno neso wolano.**

⁷Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako tompuyo ne ane lontaningkuhwosi a'amu hofiko nupa'ningkuji ole wolantifeho. U oso tompuyoso yoloho neso pehofo lalofoho wolantifeho. ⁸Hohonta a'amu fihwa hofiko ikujoho fongki'nyo'ne yihufo towotowonnyo sofe mampaho pa'nyoso nto'no maho'nyo'manji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo so'no huno pipi uyimontolo. Awonoho. ⁹Oso pa'nyoso sekwo nom'ne a'amufe hungkuno a'amu mupa'nyo'njo iwo'ningkohofoso ulifijoso oso sekwoe hungkunoso sikinjofoho. Oso hungkuno homo somjo ne hwapingoso hofiko pipi wotipemantifito. O'o, awonoho. Hungkuno hiso ne anefoho. Siki yoka'nohinofoho. ¹⁰U nehopi. Olo hwaho lopo hungkuno kengo kengo wo'nyoponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njo'maho. O'o ne hi'njofoho. ¹¹I oso'no nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi hwe fihwo kako ngkimo hungkuno ntoso somne'no

hwapingo so'no huno manyo'njo ihwoso'no kako wantimontono, Oso a'amuso kengofoho. Ose ntihwoso'no ngko huhwo'ni ulimonno, Oso a'amu sohwo kako kengo mta'ango hweho. Oso'no nekwo mofo'mo'nahnnehwoyo. ¹²Oseso, sekwo hoku sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso womano likuji sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji mapmno. I oso'no sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso Anituye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usofitofone mayoso'no sekwo syoho yokumpohn'nyo yoho'ningkuji Anituye hungkuno a'amu nto'no uyo'ne oso yahino hiso mampaho kengo kengo ujo'ne somo yakolo'nnyofoho.

¹³Oseso a'amu fihwo kako mampaho kengo kengo Anituye Towahuno mta'ni liwo'ningkiso'manji oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somne'no iwolo'mokujo yahino so'no Mpohumo jomo ulono. ¹⁴Ihwoni. Ngko nom'ne hungkuno kengo Anituye Towahuno mta'ango so'nji Anitumo jomo uli'me'no nje huyo'mango sohwo kako hungkuno ulalofoho. I oso'no ngko nje hunoso monnyantonfiyoho. Nje hunoso siki weho. ¹⁵Oseso nakwo pipi yanehwono. Olenoho. Anituye Towahuno kako nom'ne mampaho kengo nejapososo nakwoe huyo'mango oso mampaho so'nji Anitumo jomo ulasoso nakwo nom'ne sikunomo hungkuno nakwoe huno mta'ango Mpohumo jomo ulano. Anituye Towahuno kako ta mampaho kengo'nji nejapososo oso ta hiso Anitumne'no ulasoso ta nom'ne nakwoe huno mta'angoso Mpohumo jomo ulantanoho. ¹⁶U nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi oso hungkuno iwolo'mokujo yahino hiso nakwo miyo'njo yaso'manji nakwo mampaho kengo Anituye Towahuno mta'ni Anitumo isamayoka ulasoso

u hwe fihwo oso yahino huno muyo sohwo kako nohumahwosi nakwoe mampaho kengo upa'ningkuhwosi ole malonehoho. Hungkuno nehopeho. O'o, ose malonehoho. Kako nakwoe mampaho kengo upa'ningkuhwosi ole wosyafihu'montonoho. U oso mampahoso kengofoho. Ngko huno maniyohoyohoho. Ose wosyafihu'montonoho. ¹⁷Ihwoni. Kiko mampaho kengo'nji Anitumo isamoyoka ulalokunoso nto'nohinofoho. I anga'nohinoso olenoho. Jije hungkuno kengoso oso hwe huhwo sohomo mufo'manehoho. ¹⁸Ihwoni. Ngko Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo manji sikuno pi'ningo engo somo lonji oso mampaho joso noseyakolofontne'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁹I oso'no nakwo Anituye tajo angoso somo uhu'mokuhwasi ngko Anituye hungkuno tifo nakwoe hungkuno'nji a'amumo lutihwameso hofiko hungkuno homo somo ito'no upa'nifijoso oso wopingofoho. I ngko nom'ne mampaho kengo'nji hungkuno sawemo engo a'amu homo somo ulimeso hofiko mupa'nifitnehofo. Oso'no ngko a'amu'nji nohumahm'mo hungkuno upa'nifitne'entne'no walimonne'no yohono.

²⁰Nje a'amu soku, olo hungkuno mampaho kengo kengo jo'ne selalokwe loso'no sekwo mehomi we'eso ilofiwo'ningkohoho pa'nyoso sekwo ilofikutoho. I mehomi milongoso hofiko honingkano wonyo so'nji huno wonyo so'nji miyiwo'ningkiyohoho. Sekwo oso mehomi honingkano wonyo miyiwo'ningkiyohoho hopa hmno'nimno. I oso'no olo hungkuno selalokwe so'no sekwo huno sokafo seyihwoso'no aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. ²¹A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

A'amu Jutaso hofiko nje hungkunomo haloho mapewo'ningkiyohoho so'no ngko nom'ne a'amu kengo mta'ango mampaho kengo'njo sohwo a'amu Jutafepono yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne wolihwajimonnoho.

Hofiko oso a'amu huhwo sohwafe hungkunomo enjwa'mo ko humafikuji hofiko ngkimo moningkapifitnehofo.

Anitu ose ulimentisofoho. ²²Ose mti'mokumentohoho so'no nakwo huno ole nayohoho. Sikuno fehohnjoso Anitu kako mampaho kengo kengo uyiwo'ningkisoso a'amu kakine'nohini iningkawowo'ningkiso oso'no-hini'maho. O'o, a'amu Anitu kakine'no miningkayo'njo iwo'ningkohoho oso huhwamo uyiwo'ningkisofoho. Oso'no kako kakoe yokumpohn'nyo hofikimo itihwawo'ningkisofoho.

A'amu Anitumo iningkawowo'ningkohofoso hofiko Anituye hungkuno hofikoe hungkuno'nji lutihwentaningkofi uhwonontifi ole liwo'ningkohofi, Olo hungkuno loso wopingofoho. Anitu kako nelalofoho. Ou, Anitu kako hungkuno uyalokusoso hofikimo ufo'mayo'nefoho. I a'amu Anitu kakimo simeho muyo'njo somo oso hungkuno hiso hofikimo mufo'manehoho.

²³Oseso a'amu kako Anituye hungkunomo nto'no miningkayo'njo sohwo kako sekwoe yahino Anitumo hungkuno kengo kengo'njo jomo ulontaningkuji nose'mahwosi nosehoningkuhwosi kako ole waselimontonoho, Sekwo huno ane hwayo hohnjo kuyoho. ²⁴I oso'no sekwo a'amumo sekwo hungkuno ne'njo Anitu mta'ango hungkuno lutihwahoningkuji oso hwe sohwo kako nosehoningkuhwosi u nosepa'ningkuhwosi oso hungkuno hiso oso hwe nongkwoe simeho

montimo me hopa wonahmmontonoho.
²⁵Yo'mayo hungkuno wonyo oso hwe sohwo kakoe simeho mo'mo mnawo'nyo so'no huno syafisyihwosi kako ole walimontonoho, Anitu kako nje simeho mo'mo nohonalofoho. Ose lihwosi kako Anitumne'no hwomtame ulohofihwosi kako ole walimontonoho, Anitu kako sekwo'nji nehopi humaho. Kako ose selihwosi kako Anituye yofe woho'noma'montonoho.

Sekwo Anitune'no hwomtame ulohofo yahinoso nto'no fiyimno.

²⁶Oso'no nje a'amu soku ngko sekumo oso hungkuno selohe so'no neso pipilo. Sekwo Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mingo sopo sekwo hopi'nonohino soku nto'no fesyohumafikuno. A'amu fihwo kako ta walimontonoho. Nom'ne a'amu fihwo kako Anituye iyoswo mta'ango hungkuno yoloho wolo-etihamontonoho. Nom'nihwo kako sekwoe hungkuno ne so'nji hungkuno Anitu uyisoso waselimontonoho. Nom'nehwo kako mampaho kengo Anituye Towahuno mta'angoso waselimontonoho. Oso hungkuno homo somjo a'amu hofiko huno muyo'njo so'no Anituye Towahuno hwe nom'nehumo uyahoningki hungkuno homo somo hungkuno neso yoloho lijwafo'ne hweho. Osohwo kako oso hungkuno hiso neso waselimontonoho. Oso yo'mayo hopi'nonohinoso ikuji sekwo Anituye a'amu ne sokune'no sefo'mayo'ne yokumpohn'nyo sesosofitofonefoho.
²⁷U a'amu fihwa mampaho kengo kengo'nji Anituye Towahuno mta'ango wolano likuji'manji u anga'nohinotaho, hufa'utaho, hufa'u sihunetaho, oso hwa lohofoso nta'noho. Oso hungkuno homo somo hwe simo'mjo sohwo nto losojwaofihwoso'no

osopo nom'ne a'amuhwo kako kakoe hungkuno homo somo nto losojwaofihwoso'no osopo nom'nehwo walimontonoho. Oso hungkuno a'amu mupa'nyo'njo somo nom'nihwo kako ne so'no uwolo'mokalimonte hweho. ²⁸Oso hungkuno homo somo a'amu fihwo iwolo'mokujo'ne sohwo mohumentaningkuhwosi'manji ou, oso hopo sopo a'amu hungkuno kengo kengo'njo sohwa hofiko hungkuno malifitnnehofo. O'o, hofiko mampi'nyo wohumantifeho. Hofiko mampi'nyo humafikuji Anitu'nji huno'nohini wosyofisyantifeho. ²⁹I a'amu nom'ne somo Anitu kakoe huno mta'ni kako kakoe hungkuno a'amu ujo'ne uyiwo'ningkisososo a'amu hufa'utaho, hufa'u sihunetaho, oso hwa hofiko woselantifeho. A'amu nom'neso hofiko nohumafikuji Anituye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahoningkuhwosi hungkuno homo somo yano ulofantifeho. Huno ole wosyofisyantife, Olo hungkuno loso Anitu mta'angotaho. Kengo mta'angotaho. Ose syafisyikuji yano ulofantifeho. ³⁰Hwe fihwo kako hungkuno Anitu mta'ango lontaningkuhwosi nom'ne a'amu osohwo kako oso hungkuno homo somo upo'nontohumentaningkuhwosi Anitu kako oso hwe sohomo kakoe hungkuno uyoososo walimo lihwosi yahoningkuhwosi oso a'amu kiko hungkuno simo'mo lontijo oso hwosi kiko mampi'nyo fesyohumaho. Oso a'amu tiffinjo huhwo sohwo kako Anituye hungkuno waselono. ³¹Oso yahino anga'no anga'no hiso'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo sejapihwoso'no sekwo anga'no anga'nohino soku oso syoho hofiyo ikuji a'amu hopi'nonohinoso Anituye huno nto'no nupa'ningkuji sekwo yokumpohn'nyo wososofito'nantifeho. ³²A'amu Anitu

kako hungkuno uyiwu'ningkiso oso hwa hofiko oso hungkuno a'amu somo ujo'ne yokumpohn'nyo somo monje uyohohu'mo loso'manji hofiko oso hiso'no hoponoho. Oso yokumpohn'nyo homo somo monje yasyihwosi hungkuno hiso komo'no moi'wo wesejwao'montonoho. Hofiko oso syoho homo somo mokosyohumunyo hwafoho. ³³Anitu kako simeho afa inyo yahinoso hwapingo hweho. A'amu hungkuno lomtnnawe iwo'ningkohoho oso yahinoso Anitu mta'ango'maho. O'o awonoho.

³⁴Nakwo Anituye hwe moya'mi ango'meemjo nakwo Anitune'no uhu'mokuwo'ningkuhwone hn'nwiye uhu'mingo sopo moya'mi sofa mampi'nyo humawo'ningkohoho pa'nyoso sekwo moya'mi sofasi mampi'nyo fosyohumamno. Sekwo hungkuno malifitnnehofo. Hwapingoso Anituye hungkuno ole nalohoho. Moya'mi sofa hofikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe. Oso'no hofiko oso uhu'mingo homo somo momokosyohu-mafitnnehofo. ³⁵Hungkuno fehohnjo somo moya'mi sofa nupa'nontifi hungkuno neso huno muyo'manji hofiko oso uhu'mingo sopo oso hungkuno hiso'no nolohoningkutoho. O'o, hwangku hofikoe angomo nohumafikuji hofikoe hwehwamo oso hungkuno hiso'no ulohonantifeho. Oso uhu'mingo sopo moya'mi sofa hofiko hungkuno lifijosos wonimango unimontonoho. ³⁶Sekwo oso yahino homo somo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo huno pipi seyohoho. Sekwo Anituye hungkuno hwapingo'njo kulaho. Sekwo'nohini Anituye hungkuno ma'mentohoho kulaho. Nom'ne a'amuso momaso'netaho. I sekwo hwahopo pawomno.

³⁷A'amu fihwo kako ole loso, Ngko Anituye hungkuno kakoe huno mta'ni

a'amumo uliwo'ningkohe hwo'nyoho. Ou, nje hunoso Anituye Towahuno mta'angofoho. Ose loso sohwo kako huno ole wosyafisyono. Ngko Pouli'ni olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso Anituye honingkano hungkunofoho. Ose wosyafisyono. Oso hunoso mosyafisiyo'manji kako mango'nohino hweho. ³⁸A'amu fihwo kako olo nje hungkuno lomo hwotoho feso sohumo sekwo kakoe hungkunomo hwotoho hmhmno. ³⁹Oseso, nje a'amu soku, Anitu kako sekumo kakoe hungkuno sejopalokunjo so'no, sekwo kakoe yahwomehomi hopa emponawotofo soku, hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'neso hi wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye Towahuno mta'ango mampaho kengo kengo liwo'ningkohoho somo nopijumofikutoho. ⁴⁰I oso'no ngko olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho sopenjo yahino nto'nohini fiyimno. Sekwo sihufisahufi hungkuno likaofikutoho.

**Kilais kako poyo nto pe'nimentiso
sohwo apa'no lika'mentisofoho.**

15 Nje a'amu soku, ngko Kilais Jisasiye hungkuno wopingo selimentohe so'no sekwoe huno somo apa'no huno wasefohoto'monne'no yohono. Oso hungkuno hiso sekwo nupa'nontifi iningkawentifi olohonta sekwo yokumpohn'nyo lohokwofo. ²Oso hungkuno upa'nimentohoho somo sekwo tifi ne'no iningkakuji aho yokumpohn'nyo kemokosyohu-mafikujo'no Anitu kako sekumo asomo setimahwoso'no sekwo ahwomomo wohumantifeho. I oso'no sekwo oso hungkuno homo somo sekwo simeho hi'ntnnono uyalokwofoso ne ane'manji Anitu kako asomo mosetimanehoho.

³Ngko oso hungkuno hiso nom'ne hungkuno hopi'nonohino

somo hwofilo'nnyoso nupa'nonji sejammentohefoho. Oso hungkuno hiso olenoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohofohofoso ne imo'nimentisofohofoho. ⁴Jisas kako poyo pe'ningkahoningki hofiko sokimomo ho'nahumentohofohofoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohofohofoso ne imo'nimentisofohofoho. ⁵Hwangku kako Pitamo u'ma'mentisofohofoho. Tifi sohonta kako kakoe inomokomoyo hopi'nonohino sohwamo u'ma'mentisofohofoho. ⁶Nom'ne sohonta a'amu Kilais kakine'no iningkamontofoso hofiko nuhu'mokontifi humentaningkofi Kilais kako hofikimo u'ma'mentisofohofoho. Oso a'amu pi'ningo engo hiso hofikoe *faif hantilet* (500) somo yakolonoho. Ngko olo iyoswo semti'mokiyalokwe loso olohonta oso a'amu homo somjo pi'ningoso songo humalofo. Fehohnjoso hofiko poyo nto pe'nimentohofohofoho. ⁷Sikuno nom'nemo Kilais kako Jemisimo §u'ma'mentisofohofoho. Nom'nehonta kako kakoe inomokomoyo (*apousel*) hopi'nonohino sohwamo apa'no u'ma'mentisofohofoho.

⁸I tifi sohonta ngko Pouli'nimo ni'ma'mentisofohofoho. Kako ngkimo ni'no hwotohonepo ni'mahoningki

ngko kakoe inomokomoyo ae'uyo hwo'ni imo'nimentohefoho. ⁹Simo'mo ngko Kilaisimo miningkayo'njo yonji kakoe a'amu ne somo ngko wonyo umokumentohofohofoho. I oso'no Anitu kako ngkimo kakoe hungkuno liku'mofohofoho (*apousel*) syohoso yo'mingohwo'nimo hopa peho'no ntapmmntisoto. O'o, ngko nom'ne inomokomoyo (*apousel*) sohwamo enjwa'mo humaleno. ¹⁰I oso'no olo yahino ngko wopingo yalokwe loso hwapingoso Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahoningki ntapmmntisofohofoho. Anitu kako ngko yo'mingohwo'nimo hopa wopingo ntoho'mentisoso oso hiso ne'maso imo'nimentisomahohofoho. O'o, kako ngkimo wopingo ntohofahoningki ngko kakoe syoho so'no yokumpohn'nyo yoho'nonji oso syoho hiso inomokomoyo nom'ne sohwamo uyakolo'mentohefoho. I oso hiso ngko nje yokumpohn'nyo'nji miyalokuyohono. O'o, Anitu kako ngkimo wopingo ntohofonto kakoe yokumpohn'nyo ntopahoningki ngko kakoe syoho yokumpohn'nyo yalokweno. ¹¹I sekwo huno ole syafisyikutoho. Poul kako syoho ntiso imaso hwolo. I inomokomoyo nom'nehwa hofiko syoho ntiso imalofihwalo. Ose likutoho. O'o, oso'ne'mahohofoho. Nakwo Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwona'ni oso hungkuno Kilais kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no a'amu pi'ningo engo somo ulahoningkuhwoni sekwo oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi sekwo kakoe a'amu ne imo'nimentohofohofoho.

---

§15:7 Jemis huhwo sohwo kako Anituye a'amu ne Jelusalem humamentohofohofoho somo mokosyohumamentiso hweho.

**A'amu hopi'nono hofiko poyo
pe'nimentohofoso hwangku hofiko
nolikapitnnefoho. A'amu
oso hungkuno homo somo
miningkayo'njoso hofiko
Anituye a'amu ne'maho.**

¹² Ou, nakwo ole liwo'ningkuhwono, Kilais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohumo Anitu kako pi'nimo mta'ni apa'no songo ulika'mentono. I oso'no nom'ne a'amu fehohnjoso hofiko sekwo'nji humalofoso hofiko ole peho'no lalokwofo. A'amu poyo pe'ningkujoso apa'no songo molikapitnnefoho. Ose peho'no lalokwofo. ¹³ I oso'no a'amu poyo pe'nyoso hofiko molikafontifijontentesi Anitu kako kakoe hwomu Kilaisimo mulikafihwonesohilo. ¹⁴ Ou, nehopi. Anitu kako Kilaisimo mulikafe'njo yontentesi u hungkuno nakwo selimentihwoneso ne ane imo'ningkuhwonesohilo. I oso hungkuno nakwo selimentihwone somo sekwo simeho hi'ntnnono siki uyikutnnesohilo. ¹⁵ Oso hofikoe hungkunoso nehopi lontifijontentesi nakwo Anitune'no hungkuno losetihwawo'ningkuhwone hn'nwi nakwo Anitumne'no hwasyo hungkuno losetihwehwanesohilo. Hwapingoso Anitu kako Kilaisimo ulika'mentiso oso'no yoloho seliwo'ningkuhwonefoho. I oso'no Anitu kako a'amu poyo somo songo mulikafonefohoeso hungkuno nehopi lontifijontentesi i kako Kilais huhumo mulikafihwonesohilo. Nakwo hwasyo hungkuno selihwanesohilo. ¹⁶ U, Anitu kako oso a'amu poyo somo mulikafeso ne'njontontentesi Kilais huhumo ulikafoso ne ane'nesohilo. ¹⁷ U Anitu kako Kilaisimo mulikafe'njo yontentesi sekwo kakine'no simeho hi'ntnnono uyalokwofoso kako sekumo mosefo'mahwonesohilo. O'o,

sekwoe honingkano wonyo somne'no tohino mentaningkutnnesohilo. ¹⁸ Oso hungkuno hiso ne'njontentesi a'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso hofiko hofikoe honingkano wonyo somne'no tohino mafikuji tikanomo wentaningkutnnesohilo. ¹⁹ Nakwo olo hwaho lopo nohumentani Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi nakwo Kilais asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Nakwo poyo pe'ningkuwaso'no kako asomo monetimaso'manji a'amu hofiko nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwone hn'nimne'no hitoho mikunimposo ulofihwonesohilo.

²⁰ I oso'ne'maho. O'o, Kilais kako poyo pe'ningkahoningki Anitu kako ulika'mentisoso hungkuno nehopeho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Kako a'amu poyo pe'nimentohofoso likapitne'ento simo'mo Kilaisimo ulika'mentisofoho. ²¹ Anitu kako hwe simo'mjo mti'mokumentiso sohwo Atam, kako poyo pe'nyo'neso pe'nihwonima'nimentisofoho. I hwe nom'nehwo Kilais kako songo likafo'neso likofihwonima'nimentisofoho. ²² Ihwoni. Oso pa'nyoso neyakwo Atam pe'nimentiso hopaso nakwo imuso'ni pe'nalokuhwono. I a'amu hofiko Kilaisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyontifi Anitu kakoe mehomi imo'ningkahoningkofi Anitu kako oso mehomi homo somo Kilaisimo ulika'mentiso oso hopa ulikafonefoho. ²³ Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye sikuno somo Anitu kako nelikafonefoho. Simo'mjo sohwo Kilaisiyoho. Tifi no'mo Kilais kako kakoe a'amune'no asomo poso sohonta nakwo hopi'nonohino hn'nwi nelikafonefoho.

²⁴ Kilais kako yo'mayoso moi'wo esojwafonefoho. Oso hohosohonta

kako yo'mayo hwahoponjo mokosyohumayo so'nji hwe engo sohwanji yo'mayo towahuno wonyo so'nji hofikoe yokumpohn'nyoso moi'wo umokumontonoho. Oso hohosohonta Kilais kako yo'mayo hopi'nonohinoso kaningkwohwoe ahopo ho'nisyihwosi ulimontono, Kiko yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Ose ulonefoho.²⁵ Oso'no Kilais kako yo'mayoso nomokosyohumahwosi kakoe mango sohwaro hwotoho wahmmontonoho.²⁶ Kakoe mango sohwaro wae yaofonefoho. Oso'no oso hohosohonta a'amu hn'nwi apa'no mape'nanehwono. Nihu'nahone songo nohumanefoho.²⁷ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe sifilaku'nyo'mo ho'nahumentisofoho. Ose mti'mokumentisofoho. I oso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe hwomufe sifilaku'nyo'mo ho'nahumentisoso kako oso yo'mayo homo somo enjwa'mo mujokohumanehoho. O'o, awonoho.²⁸ Tifi sohonta yo'mayo hopi'nonohinoso Anitu kako kakoe hwomufe sifilaku'nyo'mo ho'nasyihwoso'no Kilais kako kaningkwohumo ulimontono. Ngko huhwo'ni kikimo enjwa'mo wohumamo. Ose ulahoningkuhwosi Anitu kako oso yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumane hweho.

**A'amu hofiko Anitu a'amu poyo
pe'nyo somo ulikafonefoho
esomo miningkayofoho.**

²⁹ Oso hungkuno a'amu poyo pe'ningkujoso apa'no songo molikapitnnehofo eso nehapi'manji a'amu fehohnjoso olo yahino hiloso peho'no yiwo'ningkohofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo

iningkawentifi mijo momaso'njo yontifi poyo pe'nimentohofofoho. Nope'ningkahoningkofi a'amu nom'ne mijo mokiomasoso hofiko a'amu poyo pe'nimentohofoho hiso songo likafo'ne so'no huno syafisyontifi ole limentohofi, Nakwo a'amu songo humalohwone so'nwi nakwo a'amu poyo pe'nimentohofoho somne'no nakumo mijo apa'no wokiyonemantifeho. Ose limentohofofoho. Ou, Anitu kako a'amu poyo pe'nyoso songo mulikafonefoho eso hungkuno nehapi lontifijontentesi hofikimo ufo'mayo so'no mijo peho'no kiyomafikutnnesohilo.³⁰ Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye hungkuno liku'mofontaningkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo poyo wosemokano naliwo'ningkohofofoho. I oso a'amu poyoso molikapitnnefoho eso nehapi lontifijontentesi nakwo olo syoho loso ihwasi tohino engo nomehwasi olo yahino loso hwayohohannesohilo.³¹ U, nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo sekwo simeho uyalokwofo so'no kako nakumo asomo songo nelikafo'ne so'no huno neyahoningki nakwo simonyo yalokuhwono. Oso hungkuno yokintahopo ne'no nehapi selohono. I oso'no olo hungkuno hi ne'njofoho. Sikuno huhwo huhwi nje mango sohwa hofiko ngkimo poyo wonimokantifetikeneno ntne'no hontohumaleno.³² Ngko ango Efesos sopo nohumentaningko nje mango sohwa hofiko ngkimo siki siwojo hopa wolofonisyantifi inomokomanyimalofofoho. Oso'no a'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko molikapitnnefoho eso nehapi lontifijontentesi i ngko olo syoho loso imeso oso tango ni'mantontentesi olo yahino loso hwayohohannesohilo. A'amu fehohnjoso hofiko Jisas kako nakumo asomo songo nelikafo'ne sohomo miningkayo'njoso ole liwo'ningkohofi,

Nakwo poyo pe'ningkuhwasi songo likafoso miyanehwono. O'o, nakwo nihiu'nahone wope'nantanoho. Oso'no nakwoe honingkano wonyo somne'no huno pi'ningo engo peho'no wosyofisyantanto. O'o, nakwo mijo nonyo wosopayo engo mehwasu syohi'nyo niyontasihn'nwi mo'ningkanta nakwo poyo wope'nano.

³³A'amu oso hwasyo hungkuno liwo'ningkohofoso hofikoe honingkano wonyo somo sekumo ipesemotawofittnnoho. Ose ifijoso hofiko sekwoe honingkano yahino wopingo somo wonyo wosemokantifeho. Oso'no sekwo i'waho nto'no fiyimno. Hofikimo ujokohumafikutoho.

³⁴Sekwo sekwoe yahino hwayo hohnjo osomo hohujo ikinjaofikuji yahino wopingo osomne'no huno nto'no fisafihupmno. Honingkano wonyoso apa'no ikutoho. Sekwo upa'nimno. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko Anitumne'no huno nto'no muyofoho. Oso hiso'no sekwo wonimango maseningkoho liyohoho.

**Anitu kako a'amu poyo pe'noso
sohumo nulikafihwosi kako a'apaho
nom'ne songo uyimontonoho.**

³⁵A'amu fehohnjoso hofiko ole lohoniwo'ningkohoho. Anitu kako a'amu poyo pe'nyo somo pipi ulikafoneto. U a'amu poyo pe'nyo sohwo peho a'apaho'nji hopa mufohi'ningkuji likapitnneto. ³⁶A'amu hofiko hungkuno ose liwo'ningkohofoso hofiko huno nihiu'no anefoho. Sekwo a'amu yangkume topoyo oso yo'mayo uyo mofiwo'ningkohoho soku huno seyohoho. Oso yangkume topoyo oso kwefoho ihwoso'no iwofasyikuji apa'no uyo mopijoso hwaho mo'm swo mafe'njo ihwosi timoso mafokafonehoho. ³⁷Oso yangkume uyo mofontifeso swo yokino

pmpongo oso uhwoniwo'ningkohofoso sekwo huno waseyono. Yokino swo pmpongo oso'nji mamofefoho. O'o, ne nihiu'no we'e sohwo hwahomo'mo ho'nahinyo somta'angofoho. ³⁸Anitu kako hohonta pmpongo swo yokino ose ne kengo kengo imo'nyo'ne'ento huno syafihu'mentiso so'no oso yangkume swo pmpongo yokino oso yo'mayo hopi'nonohino wofoka'montonoho. Oso pa'nyoso nakwo poyo pe'ningkuhwasi a'apaho nom'ne songo'nji nakwo likofanefoho. ³⁹Ihwoni yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso paho kengo kengofoho. A'amufe a'apaho kengofoho. Tongofe kengofoho. Yihufefe kengofoho. Inaniku mijomo emoyiwo'ningkiso oso pahoso kengofoho. ⁴⁰Yo'mayo ahwomomjoso hwahoponjo pa'nyo'maho. O'o, kengo kengo mti'mokumentisofoho. A'amu ahwomomjo sohwafe a'apaho wonyoangkafoso tipomponaho pa'nyofoho. Nakwo hwahoponjo hn'nwiye a'apahoso toho pijijo pa'nyofoho. ⁴¹Nakwo ahwomomjo yo'mayo somo uhwonontaneso mofehi'nyo joso kakoe kengofoho. Hamno joso kengofoho. Hntokwaliyo kengo kengo sohwa hofikoe joso kengo kengo wo'nnyofoho.

⁴²Oso pa'nyoso a'amu poyoso likafoso hofiko hofikoe a'apahoso kengo umo'nantifeho. Oso pijajo nakwo pi'nimomo ho'nosyontaneso wonyo imo'niwo'ningkohoho. A'apaho songo likafososo wonyo mmo'nonehoho. O'o, songo ne'no humayo'nefoho. ⁴³Pijajo nakwo pi'nimomo ho'nosyiwo'ningkuhwoneso piso imo'niwo'ningkohoho. Kakoe yokumpohn'nyoso anefoho. Oso a'apaho songo likafososo oso wonyo angkafofoho. Yokumpohn'nyo hi'njofoho. ⁴⁴A'mopijajo nakwo pi'nimomo ho'nasyiwo'ningkuhwoneso

oso hwahoponjofoho. A'apaho songo ne'no humayo'ne likafoso oso ahwomomjofoho.

Olo hwaho lopo humayo'ne a'apahoso hwahoponjofoho. Ahwomomo humayo'ne a'apahoso ahwomomjofoho. ⁴⁵Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso hofiko ole limentohofi, Anitu kako hwe simo'mjo mti'mokumentiso Atam osohwo kako nakwoe hwaho lophonjo a'apaho hwapingo hweho. Ose mti'mokumentohofofoho. I tifi no'mo Kilais nakwoe hwaho lopo imo'nimentiso osohwo kako songo ne'no humayo'ne ahwomomjo a'apahoso hwapingo hweho. ⁴⁶Ahwomomjo a'apahoso nakwo simo'mo ma'mentihwone'maho. O'o, simo'mo hwahoponjo a'apaho ma'mentihwonefoho. Hwangku tifi no'mo nakwo a'apaho ahwomomjoso nomanefoho. ⁴⁷Hwe simo'mjo sohumne'no Anitu kako hwaho nomanto a'amu mti'mokumentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'apaho hi'njo hweho. I tiffinjo imo'nimentiso Kilais osohwo kako ahwomo mta'ango hweho. ⁴⁸Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Atamiye imu'nwoho. Oso'no Anitu kako hwe hwahopo nta'ni mti'mokumentiso oso mta'ango'nwoho. I a'amu hofiko Anitumo iningkawowo'ningkohofoso hofiko oso hwe ahwomo mta'ni pmentiso Kilais osohwo hopa imo'nifitnnefoho. ⁴⁹Olohonta nakwo Atamiye a'apaho hi'nji'nwoho. Hwangku sohonta nakwo Kilais ahwomo mta'ango sohwoe a'apaho hopa mane'nwoho.

⁵⁰Nje a'amu soku, ngko olo hungkuno loso yoloho waselimonne'no yohono. Nakwoe a'apaho olo hwaho lophonjoso mokosyohumalohwone'njo hn'nwi nakwo yo'mayo wopingo

Anitu nakumne'no enesyohumasoso momanefoho. O'o, nakwoe a'apaho piso imo'nyo'neso Anituye ango wopingo yo'mayo piso mmo'nyo sopo m'mofawenefoho. ⁵¹Sekwo upa'nimno. Anitu kako hiyaso hungkuno ngkine'no ujo lijwanimo'masoso ngko waselimonne'no yohono. Nakwo Anitumo iningkawowo'ningkuhwone hn'nwi nakwo fehohnjo hn'nwi wope'nantanoho. Fehohnjo hn'nwi mope'nanehwono. I oso'no nakwo hopi'nono nakwo nom'ne a'apaho songo womantanoho. ⁵²Ou, sikuno ae'uyo sohonta kounoho yoka ahwomo mta'ni ho'ningkuhwoso'no nakwo nakwoe a'apaho songo timo lo'ntnno komo'no imo'nanefoho. I oso kounoho yoka hiso ho'ningkuhwoso'no a'amu poyoso hofiko nolikafikuji a'apaho songo piso mmo'nyoso mapitnnefoho. Osohonta nakwo a'amu songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe a'apaho songo'nji imo'nanefoho. ⁵³Ihwoni. Anitu kako ole nalimento, Sekwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'niwo'ningkisoso sekwo a'apaho nom'ne songo piso mmo'nyo'njo ne'no wentihwone somne'no uyohopopitnnefoho. Sekwo poyo pe'nyo yahinoso nihu'nahone ho'naofikuji a'apaho nom'ne songo ne'no humayo'neso nomapitnnefoho. ⁵⁴Oso sikuno homo somo nakwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'nyoso poyo pe'niwo'ningkisoso ho'nasyihwasi nom'ne a'apaho songo piso mmo'nyo'njo songo ne'no humayoso nomehwaso'no oso hohosohonta oso hungkuno a'amu mti'mokumentohofoso ne umo'nimontonoho. Hungkuno hiso olenoho.

Anitu kako poyo pe'nyo somo nihu'nahone hwotoho hmmentisofoho.

Kakoe mango hopinonohino sohwamo nihu'nahone uyakolo'mentisofoho.

⁵⁵ Poyo pe'nyo yahino sohwoi jije yokumpohn'nyoso nti'mo weho. Awonoho. Nihu'nahone moi'wo'nyo hwasoho.

⁵⁶ A'amu poyo pe'niwo'ningkohoho hwapingoso pehoto. Poyo namokiyoso olenoho. Nakwoe honingkano wonyo sohwo namokuwo'ningkohoho. Nakwo Anituye honingkano hungkuno somo hwotoho fentaneso nakwo huno nayohoho. Honingkano wonyo yalokuhwono. ⁵⁷ I oso'no Anitu kako nakumo Hwe Engo Jisas Kilais nejapmmentiso sohwo kako nakwoe wonyo so'no pe'nonto kako oso wonyo huhwo sohwoe yokumpohn'nyoso wae yao'mentisofoho. Oso hiso'no Anitu kako poyo pe'nyo yahino somo nihu'nahone hwotoho hmmentisofoho. Oso'no nakwo Anitune'no isamoyoka uliwo'ningkuhwonefoho.

⁵⁸ Oso'no nje a'amu sokumo ngko Pouli'ni ngko simeho sejopalokweno. Sekwo Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji osohonta piso'mo'nyo seningkuhwoso'no nusikwajikutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Anitu kakoe hungkuno homo somo ne'no hmningkamno. Anitu kako pi'nimo mta'ni nelikafone so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwo Anitu kakoe syoho homo somo yokumpohn'nyo ihwoso'no syoho hiso ne ane mmo'nonehoho. Oso hiso'no sekwo iningo mofikutoho.

**A'amu Kouliniso hofiko Anituye
a'amu yo'mayo so'no
umofonyo iwo'ningkohoho
somo ufo'mayo'ne hamniyoho
hu'meesiyo'ne hungkunofoho.**

16 Sekwo Anituye a'amu nom'ne Jelusalem humalofo so'ntnne'no hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkuno ntohonimalofo so'no ngko olo hungkuno loso waselimne'no

yohono. Ngko a'amu Ngkolesiya somo utihwamentohe hopaso sekumo wosetihwamne'no yohono. Sekwo ole fiyimno. ² Sikuno iyoho humayo (Sante) huhwo huhwi sekwo yo'mayo syoho homo somne'no hamniyoho tipemawo'ningkohoho so'no sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo oso hamniyoho hiso nom'ne a'amu somne'no huno syafisyikuji fehohnjoso nomafikuji sekwoe anga'no kengopo foho'nahumno. Ose hu'mesyontaningkuji ngko nose'mahm'me'no oso hamniyoho hiso'no sekwo syoho engo mifitnehoho. ³ Oseso hwangku ngko i'mofapm'me'no sekwo nom'ne a'amu somo oso hamniyoho uyohojae'ne uhwosopomno. Oso a'amu huhwo sohwo ngko hofikimo iyoswo honingkano imofo'neso uyi'mo ngko hofikimo oso hamniyoho'njo iyoswoso pone Jelusalemno uyahotimonne'no yohono. ⁴ Hamniyoho hu'mesyalokwofo somo ngko ole syafisyi'mo, Ngko huhwo'ni wamolime'manji u hofiko'nji wowantanoho.

**Poul kako a'amu Koulin somo
uhwonimo lonto kako hano uyoso'no
sikuno ho'nahumentisofoho.**

⁵ Nje hunoso ole syafihu'malefoho. Ngko hwaho Masetouniya oso ajwo sopoe u'mo u'ma'mo. Ose mtito'malefoho. Oso'no simo'mo ngko hwaho Masetouniya osopoe wekapm'mo wose'ma'monnoho. ⁶ I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo wohumamontikeno. Oso'no ngko huno maniyohoyohoho. Ngko sekwo'nji humahm'mo oso ifoyo hamno so'no wohontohumamtikeno. Ose'manji moi'wo imo'ningkuhwoso'no ngko hano nom'ne angopono nti'mo wamo li'mo yahoni'mo sekwo ngkimo nonifo'mafikuji honingkanopo wonihwojowantifeho. ⁷ Sekwo huno

seyohoho. Ngko sekwo'nji we'enehwo humahm'mo komo'no seliko'mayoso ngkilaho. O'o, Anitu kako ngkimo sekwo'nji sikuno sawemo humayo so'no ntihwoso'no u ngko sekwo'nji ne'no wohumamonnoho. ⁸Ngko olo ango Efesos lopo nohumentani'mo oso Sikuno Engo (*Pentikous*) **Anituye Towahuno nakwoe hwaho lopo pmentiso sikuno somne'no syafisiyo'ne sikuno osohwo nto i'mofapihwoso'no osohonta ngko olo a'amu lohwo nullo'nahm'mo sekwoe angopono wapmmmonnoho. ⁹Hwapingo neso olenoho. Anitu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hoku'yo nohwosampo'maso so'no ngko Anitu kakoe hungkunoso lutihwahoningko a'amu pi'ningo engoso hofiko iningkwalokwofo. I oso'nji a'amu pi'ningo engoso hofiko olo hungkuno lomne'no mangohwa imo'nalokwofo.

¹⁰We'enepi Timouti kako sekumo se'maso'manji sekwo kakimo hofiyono umokosyohumafijo so'no kako sekwo'nji simeho wopingo'nji wohumamtonoho. Sekwo upa'nimno. Timouti sohwo kako ngko pa'nyo Anituye syoho engo yalofoho. ¹¹I oso'no a'amu fihwo huno ole syafisiyo'eno, olo hwe songo lohwo sohwo kako yo'mingohwo'maho. Oso'no nakwo kakimo hohujo ukinjimofano. Huno ose syofisyihwaloho. O'o, sekwo kakoe simeho wopingo umokumno. Oseso hwangu sekwo kakimo kakoe honingkano somo uhwojapikujono kako ngkimo woni'mano. Ngko Timouti'nji a'amu nom'ne so'nji ni'mayo'ne hontohumaleno.

¹²Neningkwa'wehwo Apoulousiye hungkunoso olenoho. Ngko nohumanji Apoulousimo ole uliwo'ningkoho, Kiko angu Koulin sopo uhwonamo lohojoso

olo a'amu lo'nji uhuji uhwonae. Ose uliwo'ningkohefoho. I kako olohonta sohonta uyoso ngkilaho lalofoho. I hwangu sohonta Anitu kakine'no honingkano umofihwoso'no wapmmtonoho.

Pouliye hungkuno fehohnjofoho.

¹³Yo'mayo Anituye syoho somo wonyo umonimo lihwosi yososo sekwo i'waho nto'no fiyimno. Sekwo Anitune'no simeho hi'ntnnono uyalokwofo osomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Sekwo hwe ne imo'ningkuji yokumpohn'nyo lohofikuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. ¹⁴Yo'mayo hopi'nonohino sekwo iwo'ningkohofoso oso'nohini ikuji nom'ne a'amu somo simeho uyikuji sekwo hofikimo nto'no femokosyohumamno.

¹⁵Nje a'amu soku sekwo Sitefanosiye a'amu osomne'no huno seyohoho. Hofiko oso hwaho Ngkilik osopo humantifi Anitumo simo'mo iningkamentohofofoho. Oso'no hofiko hofikoe huno mta'ni hofiko Anituye a'amu ne somo hofiyono ufo'mawo'ningkohofofoho. ¹⁶A'amu oso pa'nyo humawo'ningkohofoso somo sekwo hofikimo enjwa'mo foyohumamno. Sekwo hofikoe hungkuno somo haloho popmno. I nom'ne a'amu hofikimo ufo'mawo'ningkohofoso somo sekwo hofikimo tifi finingkamno.

¹⁷Sikuno pi'ningo engo somo ngko sekwoe simano masehonyo'njo nohumanji huno ne'no syosefisyahoningko oso hwe hufa'u sihune sekwoe angoponta'ango sohwa Sitefanosiyo Foutiyunetasiyo Akaikosiyu hofiko sekwoe simano mafohi'nontifi ngkimo ni'mahoningkofi ngko simonyo imalefoho. Hwapingosio sekwo

---

**16:8 Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

hopi'nono moni'mapitnnohofo. I oso'no hofiko noni'mahoningkofi ngko sekwo'nji humentani hopa simonyo yalokweno. ¹⁸ Hofiko ngkimo ni'mantifi simeho wopingo nimokumalofofoho. Sekwoe simeho hi osenohinoho. Oso'no sekwo oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye syoho hofiyo yalokwofo sohwanji nom'ne a'amu oso pa'nyo sohwanji hofikoe yofeso foho'nomapmno.

¹⁹ Oso hwaho Esiya loponjo Anituye a'amu neso hofiko Anitumne'no ango'meemjo uhu'mokuwo'ningkohof hofiko sekumo nje a'amuhwafo selalokwofo. Akwila'nji kakoe ape Pilisila'nji sikoe ango somo nom'ne a'amuso hofiko Anitune'no uhu'mokuwo'ningkohof a'amu so'nji hofiko sekwo Anitumo iningkowalokwofo so'no hofiko nakwoe a'amufu selalokwofo. ²⁰ Anituye a'amu ne ngko'nji humalofoso hofiko nakwoe

a'amufu selalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne so'nji swo'nontani nakwo aho popotohumo'niwo'ningkuhwone hopaso sekwo aho popotohumo'nimno.

²¹ Ngko Pouli'ni ngko oso a'amu olo iyoswo ngkine'no mti'mokalokuso sohumta'ni iyoswo nomanji ngko aho'nji ifalifaliyo mti'mokonji ††ole selalokweno, Nje a'amufu.

²² U a'amu fihwo kako Anitumo iningkayoso ngkilaho loso sohwo kako tikanomo wene hweho. U, nje Hwe Engo Jisas Kilais kako komo'no noho waponi nimo'ningkohoho.

²³ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako sekumo wopingo ne'no waselohofono.

²⁴ Sekwo nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo humalofu sokumo ngko simeho sejopalokweno. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mti'mokohono. Hungkuno osohopeho.

---

††16:21 Poul kakoe aho'nji mti'mokumajo'maho. O'o, kako nolahoningki nom'nehwo mti'mokumojofoho. Olo hungkuno honingkanomo wo'nyo loso Poul kako mti'mokumentisofoho.

2 Koulin

*Olo Iyoswo Tifi'njo loso Poul
A'amu Koulin somne'no
Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-faifi'nji* (25) *tiwenti-sikisi'nji* (26) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso simo'mjo nto mti'mokumentisohwo olo iyoswo loso tifi'njo mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu Koulin afahomne'no mti'mokumentisofoho.

Hwaho Masetouniya sopo Poul Taitasimo niswo'nonto hungkuno wonyoangkafoso Poulimo ulimentisofoho. Olo hungkuno hiso Poul nupa'nonto simonyo yonto kako Masetouniya hopo sopenjo ango we'e sopo humanto mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso nakwo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 Ngko Pouli'nimo Anitu kako Jisas Kilaisiye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho so'no nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Nakwoe neningkwa'wehwo Timouti'nji nekwo olo iyoswo loso a'amu hwaho Ngkilik ango Koulin sopo Jisas Kilaisimo iningkawowo'ningkohoho a'amu so'nji oso hwaho Ngkilik a'amu hopi'nonohino Jisas Kilaisimo iningkawo'ningkohoho so'ntnne'no mti'mokalokuhwayo. ²Nekwo ole'no emo'ningkohoho. Naningkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi pompenjiyo wosejopanjiyoho. Ose'no emo'ningkohoho.

Anitu Poulimo ufo'mawo'ningkiso so'no Poul kako isamayoka ulimentisofoho.

³Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kaningkwohwo Anitu sohwoe yofe engo noho'nomehwasu kakine'no isamayoka ulano. Nakwo hi'nwiye naningkwohwo sohwo kako nakumne'no hitoho ulofoso hwapingo hweho. Yo'mayo tango ne'mawo'ningkiso so'no kako nakumo nefo'mayo'ne hwapingo hweho. ⁴Yo'mayo tango ne'mante so'no Anitu kako nakwoe simeho tangoso nohayo namokuwo'ningkiso hopaso nakwo nom'ne a'amu simeho tango'njo humentaningkuji Anitu kako nakumo nefo'mawo'ningkiso hopaso nakwo hofikimo ufo'mano. ⁵Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo yo'mayo tohino Jisas ma'mentiso hopaso mawo'ningkuhwone kalohi Jisas kako nakwoe simeho tangoso wopingo engo namokuwo'ningkisofoho. ⁶Oseso nakwo sekumne'no Anituye hungkuno losetihwalokuhwone so'no yo'mayo tango ko ne'manteso oso tango hiso sekumo wosefo'ma'montonoho. Hwapingoso yo'mayo tango ne'mawo'ningkiso so'no Anitu kako nakumo hofiyo nefo'manto nohayo namokuwo'ningkiso somo sekwo nahoningkuji sekwo huno ole waseyono. Yo'mayo tango ne'maso'manji u Anitu kako Poulimo ufo'mawo'ningkiso hopaso nakwo hi'nyumo wonefo'ma'montonoho. Ose syafihupijoso yo'mayo tango ko se'masoso sekwo nakwo hopa Anitumne'no yokumpohn'nyo wolo-hofantifeho. ⁷Sekwo yokumpohn'nyo lohopotnne'entani emo'ningkisoso ne umo'nimonte'no huno eyohoho. Hwapingoso yo'mayo tango nakumo ne'mahoningki Anitu nakumo

nefo'mawo'ningkiso hopaso sekumo yo'mayo tango se'mahwoso'no Anitu kako wosefo'ma'montonoho.

⁸U, nje a'amu soku, nakwo hwaho Esiya nohumentaningkuhwone yo'mayo tango engo mikunimposo ne'ma'maso so'no sekwo huno seyone'enji selalokweno. Oso tango engo hiso ne'manto nakwoe yokumpohn'nyo somo noneyakolofahoningki nakwo huno ole syafihu'malohwonefoho. Nakwo poyo wape'nontane'no kiyihwono ose syafihu'malohwonefoho.

⁹U Anitu kako poyo pe'nifitne'ento olo sikuno ho'nahumentiso lomo huno syafihu'malohwonefoho. I oso'no tango hiso peho'ne ne'ma'masoto. Hwapingoso olenoho. Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo fo'mo'naneso huno honingkonontane so'no nakwo nakwoe yokumpohn'nyo so'no huno nayihwoloho. O'o, Anitu kako a'amu poyo pe'nnyo somo songo ulikafiwo'ningkiso sohwoe yokumpohn'nyo so'ne'nohini wonayono. ¹⁰Oso tango engo nihu'no wonyoso nakumo poyo wonamokumonto ko yahoningki Anitu kako nefo'ma'masofoho. Oso'no nakwo oso tango hiso pa'ningo nom'ne sohonta ne'mane so'no Anitu kako apa'no wonefo'ma'montonoho, huno ose nayohoho. ¹¹Sekwo hoku nakumne'no Anitumo jomo ulifijo'manji sekwo hoku nakumo wonefo'mantifeho. Oseso sekwo hwe moya'mi pi'ningo engo sokuye jomo ulifijo somo Anitu kako upa'ningkuhwosi nto nefo'mahwoso'no sekwo oso hiso'no simonyo ikuji Anitumo oso hiso'no isamayoka engo mikunimposo ulantifeho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwasyo hungkuno ulimentiso'maho. O'o, ne'njo ulimentisofoho.

¹²Nakwoe yahino ole so'no nakwo simeho wopingo namo'ningkohoho.

Anitu kako nefo'mawo'ningkiso so'no nakwoe humayo nto'nohino so'nji nakwoe hungkuno nehopi'nohino so'nji nakwo simeho hufa'u'nji miyalokuyihwono. O'o, huno anga'nohino so'nji simeho anga'nohino so'nji yalokuhwono. Oso wopingo yalokuhwoneso hwahoponjo huno somta'ango miyalokuyihwono. O'o, Anitu kako huno wopingo nejopahoningki nakwo oso wopingoso yalokuhwono. Nakwoe simeho so'mo ose hnniwo'ningkihwone so'no nakwo simeho wopingo namo'ningkohoho. Nakwo sekumo oso hiso pa'nyoso selohofiwo'nalokuhwono. ¹³⁻¹⁴Yo'mayo hungkuno sekumne'no mti'mokuwo'ningkuhwoneso fahosihwoyo hungkuno'njo'maho. O'o, hungkuno yoloho neso nto lijwaosema'male so'no sekwo atofu likuji huno wopingo nto'nohinoso wotipemantifeho. Simo'mo sekwo nakumne'no fahosihwoyo hungkuno'nohino upa'nontifi yoloho neso huno maseyo'njo imojofoho. I olohonta sekwo nakumne'no huno ito'nohino seyihwoso'no sekwo nakumne'no simeho wopingo ne'no wasemo'nimontonoho. Ose ifijo'manji oso Sikuno Engo nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo sekumne'no simonyo engo yane hopaso sekwo nakumne'no simonyo engo ifitnefoho.

¹⁵⁻¹⁶Simo'mo ngko huno ole syafihu'malefoho. Sekwo nakumo nahoningkujo'no simeho wopingo semo'none'enji ngko oleso imne'entne'no yohono. Ngko simo'mo sekumo se'mahm'mo osopo nta'ni ngko Masetouniya sopone'no wasehwoti'mo'mnoho. Oso Masetouniya hopo sopo nta'ni sekumo asomo wose'ma'monnoho. Oseso nje se'mayoso hufa'u imo'ningkuhwoso'no nakwo afapo nohumehwasi simeho

wopingo engo wonamo'nimontonoho. I oseso sekwo'njo lopo nta'ni sekwo ngkimo nonifo'mafikuji hwaho Jutiya sopone'no wonihwojantifeho. ¹⁷Ngko huno ose kosyafihu'maleso ne mmo'ningkahoningki sekwo huno ole kosyonifisyalokwofo, Poul kakoe hungkunoso ne anefoho. Kako nakumo iwolo'mo iwolo'mo hungkuno naliwo'ningkiso hweho. Kako a'amu hwahoponjoso ole naliwo'ningkohofa pa'nyo hweho. Hofiko eno ko nalontifi simeho mo'mo ngkilaho uniwo'ningkiso hopaso Poul kako nakumo nelalofoho. Huno ose losyonifisyalokwofo. ¹⁸Oso'ne'maho. O'o, Anitu kako ne'njo sohwoe timo sopo yalokwe so'no hwasyo hwasyoso maselimnehono. O'o, hungkuno ne'jo'nohini seliwo'ningkohefoho. ¹⁹Sailasiyo Timoutiyo nakwo sekumo Jisas Kilais Anituye hwomu sohwoe hungkuno losetihwamentihwonefoho. Jisas Kilaisiye hungkunoso iwolo'mo iwolo'mingo hungkuno'njo hwo'maho. O'o, yo'mayo kako limentisoso ne imo'niwo'ningkiso hweho. ²⁰Anitu kakoe hungkuno pi'ningo engo nalimentisoso Jisas kako hungkuno homo somo nehopi imokuwo'ningkisofoho. Oseso nakwo Anituye hungkuno somo upo'nontani ne'jofoho lontani kakoe yofe engo imo'nyo'ne ho'nomalokuhwono. ²¹Anitu huhwo sohwo kako nakwo'nji sekwo'njimo yokumpohn'nyo sosofitofonesyohumawo'ningkiso so'no nakwo hinjoho'nwi Jisas Kilaisimne'no yokumpohn'nyo lohokuhwono. Ose yalokuhwone so'no kakoe syohomo nehumojalofoho. ²²A'amu yahu haloho lojwaofiwo'ningkohofa so'no a'amu hopi'nono yahu kakwo'yohwo sohune'no huno uyimtonoho. Oso hopaso Anitu kako kakoe Towahuno Wopingo nakwoe simeho so'mo

ho'nonasyihwoso'no nakwoe neyakweho eso'no huno wonaimontonoho. Anituye Towahuno Wopingo sohwo nakwoe simeho mo'mo humaso so'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu kako wosejapmmo nalimentisoso wonejapmmontonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo komo'no m'ma'mmentiso so'no hungkuno hwapingofoho.

²³Ngko sekumo hwasyo hungkuno seli'mtentesi Anitu kako nje hwasyo hungkunoso utihwa'nyopo sekumo ujo ehontojwasesihwonesohilo. I oso'no awonoho. Hwasyo hungkuno maselalokuyohono. O'o ngko sekumo komo'no mose'ma'mmale hwapingoso a'amu fehohnjo sokuye yahino somne'no yoka'njo sohwo'ni pm'me'no sekwo tango engo mapitnnohonji humantohe hwo'nyoho. ²⁴Nom'ne hungkuno somo sekwo simeho hi'ntnnono uyo'neso hungkuno molijwosemofanehwono. O'o, nakwo sekwoe simeho hi'ntnnono somo masemokosyohumulohwono. Sekwo Anitumne'no simonyo imalofoso nto'no yokumpohn'nyoso imalofa. I oso'no sekwo simeho wopingo'njo humayo'ne nakwo sekwo'nji syoho engo ihwaso'no sekwo simonyo uyantifeho.

2 Nje simeho mo'mo hungkuno ole mtito'malefoho. Ngko sekuyepono pm'mo sekwoe yahino wonyo somne'no yoka seli'meso sekwoe simeho tango ifisyasemo'mnoho. Ose nto mtito'malefoho. ²Ngko sekwoe simeho tango ifisyasemo'meso'no nje simeho wopingo nimokiyoso tihwolo. O'o, sekwonoho. I oso'no sekwo simeho tango'nji humafijo'manji sekwo nje simeho wopingo nimokiyoso pipi uyantifito. Awonoho. ³Oso iyoswo simo'mjoso ngko sekumne'no semti'mokimentohe somo

uhwoningkuji yo'mayo yahino wonyoso nto'no mihwatnningkutnne'enji semti'mokimentohefoho. Ose mihwatnningkujo'manji ngko nopm'me'no sekwo nje simeho wopingo nimokinyo soku nje simeho so'mo tangoso mifisyanimopitnnehofo. Ngko huno ole niyohoho. Ngko yo'mayo anga'nohino somne'no simonyo ime'manji sekwo hokunonji simonyo engo uyantanoho. I sekwo ngko'nji simonyo miyo'manji ngko huhwo'ni mimnehono. ⁴Ou nehopi. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentohe sohonta ngko nje simeho tango'nji humanji humotaho engo njalimiwenji semti'mokimentohefoho. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso sekumo tango sejape-e'ne'maho. O'o, ngko sekumne'no nimo'ningkahoningki yo'mayo yahino wonyo se'malokunjo somo upa'nonji sekumo sefo'mahwone'enji semti'mokimentohefoho.

Oso hwe honingkano wonyo iyo sohwoe wonyoso sekwo wae hmmopmno, ulimentisofoho.

⁵Oso hwe honingkano wonyo imentiso sohwo kako ngkimo tango engo montapmmntono. O'o, ngko tango we'e ko ma'mentoheso sekwo hopi'nonohino soku tango engoso ma'mentohofo kuyoho. I oso hwe huhwo sohwo kako wonimango engo mikunimposo unonehonji ngko huno ikwesyafisyonji oso hungkuno homo somne'no apa'no waselimonne'no yohono. A'amu hopi'nonohini'maho. O'o, fehohnjo soku oso hwe wonyo sohwoe yahino somne'no tango engo ma'mentohofo kuyoho. ⁶Sekwo oso hwe honingkano wonyo imentiso sohune'no simano upentifi hohujo ikinjimofohofoso olohonta nta'noho. Apa'no ikinjimofikutoho. ⁷O'o,

olohonta sekwo nom'ne honingkano wopingo utihwamno. Sekwo kakoe wonyoso wae imofikuji kakoe simeho wopingo umokumno. Oso hwe huhwo sohwo kako tango engo ne'no malokunjo so'no kako Anitumo nihu'nahone usikwajonoho likuji sekwo kakimo ufo'mapmno. ⁸Oseso ole'no nimo'ningkohoho. Olohonta sekwo oso hwe huhwo sohune'no simeho nehopi semo'nalokunjososo kakimo utihwamno. ⁹U oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso sokumo yamofa selohofo'nefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo wonningkohwantifitikenon monningkayo'njo uyantifitikenonji semti'mokimentohefoho. ¹⁰Sekwo a'amu huhwo sohwoe yahino wonyoso wae imopijoso ngko huhwo'nnonji wae umofantanoho. Oso wonyo kako imentisoso ngkine'no wonyo mantoho'mentiso ko huhwo'ni ngko sekumo sefo'mayo'ne Kilaisiye timopo oso huhwo sohwoe wonyoso wae yimofalokweno. ¹¹Seten kakoe yahinoso nakwo huno moi'wonoho. Kako nakumo neyakolofone oso hwe huhwo sohomo nihu'nahone honingkano wonyo somo ipemotawenoho ntnne'no selalokweno.

Poul kako anga Tilouas i'mofaponto simeho tango tipema'mentisofoho.

¹²Ngko anga Tilouas sopo Kilaisiye hungkuno wopingoso lutihwayo'ne i'mofopahoningko Anitu kako oso syoho hiso'no hano hwsom-pemokosyohumamentisofoho. ¹³I oso'no ngko neningkwa'wehwo Taitas sohune'no wonyopi tipmmentohefoho. I Taitas kako hungkuno sekumta'ni momotonimaso so'no ngko kakine'no huno pi'ningo syofisikaofonji ngko oso a'amu homo somo nuliko'manji hwaho Masetouniya'ne simentohefoho.

A'amu Anituye hungkuno liku'mofu syoho'njo sohwa hofiko Kilaisiye yokumpohn'nyo'nji mango sohwaro uyakolofiwo'ningkohofoho.

¹⁴Anitu kakoe syoho somne'no ipenemotawowo'ningkiso sohumne'no nakwo isamoyoka ulano. Kako Kilaisiye yokumpohn'nyo nejapiwo'ningkiso so'nji nakwo kakoe mango sohwaro uyakolofalokuhwono. Oseso nakwo ango'meemo Kilaisiye hungkuno yokumpohn'nyo lijumofahoningkuhwoni a'amuso oso homo somo upa'nontifi Kilaisimne'no huno malokwofo. Oso huno wopingo hiso akino wopingoso wojaofiwo'ningkiso hopaso oso a'amu homo somo wujumofalofoho. ¹⁵Kilais kako nakwo nehumaso so'no Anitu kako nakwo nonahoningkuhwosi akino wopingo pa'nyoso uwa'montonoho. Oso akino hiso a'amu Anituye honingkano sopo humalofo somo uwahwosi a'amu tikanomo uyo'ne honingkano sopo humalofo so'njimo uwa'montonoho. Akino anga'nohino hiso'no hwapingoso Kilaisiye akinofoho. ¹⁶A'amu tikanomo uyo'ne honingkano sopo humalofoso Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no a'amu poyo pe'nnyo sofe akinofoho lahoningkuji akino huhwo sohwo hofikimo poyo umokumontonoho. Hwapingoso hofiko Kilaisimne'no huno muyofoho. A'amu Anituye honingkanopo humalofoso Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no akino wonyoangkafofoho likuji akino huhwo sohwo hofikimo songo usimokumontonoho. Hwapingoso hofiko Kilaisimne'no huno unyofoho. Olo syoho engo Anitu nejapmentiso losomo ihne hopoenohinoso tihwosilo. ¹⁷Sekwo huno seyohoho. A'amu fehohnjoso hofiko hamniyoho engo mane'entifi Anituye hungkuno

liku'mofiwo'ningkohofoho. Nakwo oso pa'nyo hwonani'maho. O'o, Anitu kako olo syoho loso'no nehwatimentiso so'no nakwo kakoe syoho ulohofiyo hn'nwi nakwo simeho anga'nohino'njo hn'nwi Anitu nehontohumentaningkuhwosi Kilaisiye hungkunoso woliku'meefantano.

A'amu Anitu'nji mokotiku'nnyo yahino songo somne'no lijwaofiwo'ningkohofu sohware hungkunofoho.

3 Hungkuno hiso semti'mokiyoho so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kako nakwo kakoe yofeso apa'no ho'nonimayo'ne namti'mokimasofoho. Ose losyofisyalokwofo. U a'amu fehohnjo sohwa syoho wopingo mayo'ne hofiko iyoswo nom'ne a'amu sohwa hofikoe syohomo ho'nomayo'ne mti'mokuyahotimentohofu somo setihwawo'ningkohofoho. Nakwo oso a'amuso pa'nyofoho, losyonefisyalokwofo. U sekwo nakwoe syoho somo nahonimentohofu so'no sekwo nakwoe syoho homo somo ho'nonemayo'ne'ento hungkuno hiloso nemti'mokiyalofoho. Ose losyofisyalokwofo. Nihu'no awonoho. ²Ose'maho. O'o, nje yofe ho'nonimane iyoswo hopaso sekwo'nohinoho. Nakwo Anituye hungkuno losetihwamentihwone so'no sekwo yahino songo wonyoangkafo ma'mentohofu somo a'amuso nonahonontifi nakwoe syoho somne'no ho'nonemalokwofo. ³Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkunoso losetihwahoningko sekwo oso hungkuno homo somo tifi iningkamentohofu so'no sekwo Kilais iyoswo mti'mokumentiso hopaso utihwa'nyopo lohokwofo kuyoho. Kako titiso hwaho mijo'njo so'nji ifalifaliyo mti'mokumentiso'maho. O'o, kako Anitu songo humaso

sohwoe Towahuno'nji ifalifaliyo mti'mokumentisofoho. Kako iyoswomo sojomo mti'mokumentiso'maho. O'o, kako a'amufe simehomo oso hungkuno hiso mti'mokumentisofoho.

⁴Oso hungkuno hwapingoso olenoho. Kilais kako nakwoe huno nefohotofahoningki nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwono. Oso'no ngko huno niyohi, Anitu kakoe yokumpohn'nyo so'ne'no oso hungkuno ne imo'nyo'neso hoponoho. ⁵U nehopi. Nakwoe yokumpohn'nyoso olo syoho somne'no hoponoho eso nohningkuhwoloho. Nihu'no awonoho. Nakwo syoho yiwo'ningkuhwoneso hoponoho syofisyihwaloho. O'o, Anitu kako'nohini kakoe yokumpohn'nyo'nji yososomo nakwo oso syoho hiso uyantanoho. ⁶Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo songo songo ntapiwo'ningkiso so'no ngko a'amu somo Anitu'nji makotoku'nyo'ne yahino songo so'no lutihwayoso ngko hopoenohino hwo'nyoho. Ole mulalokuyihwono. Sekwo hohontajo Mouses honingkano hungkuno mti'mokumentiso somo nto'no miningkayo'manji sekwo poyo wape'nantifeho. Ose mulalokuyihwono. O'o, oso hohontajo yahinofoho. Yahino songo Anitu'nji makotoku'nyo'neso Anituye Towahuno Wopingo mta'angofoho. Hohontajo yahino somo a'amu ito'no iningkayoso hopo'maho. Oso'no a'amu oso honingkano somo iningkafijo'manji poyo umo'nantifeho. Yahinyo songo somo iningkafijo'manji songo humayo'neso wotipemantifeho.

⁷Hohonta oso honingkano hungkunoso Anitu sojopo mti'mokonto kako Mousesimo uyimentiso sohonta Anitu kakoe pomponaho Mousesimo ifehu'mokosyahoningki Mousesiye simo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo losyahoningki a'amu Isilaeliso

hofiko ose uhwonontifi hofiko Mousesiye simo'mango somo apa'no muhwonimmentohofofoho. Tifi

sohonta Mousesiye simo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nonto nihu'nahone simpe'nimentisofoho. Oso hohontajo yahino somo a'amu hofiko iningkawentifi poyo imo'nimentohofoso simo'mo pomponaho engo'nji ko i'mofapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. ⁸Yahino songo Anituye Towahuno Wopingo mta'angoso songo ne'no humayoso mawo'ningkuhwoneso hohontajo yahino pomponaho somo yakolo'nnyofoho.

Olohontajoso pomponaho mikunimposofoho. ⁹Hohontajo honingkano hungkuno yahinoso pomponaho engo'njo ko i'mofapmmentisoso a'amu oso honingkano hungkuno homo somo upa'nontifi uningkohwano ko lontifi piwahu'mentohofofoho. Oso'no wonyo'nwoho syafisyontifi tikanomo umentohofofoho. Oseso olo yahino songo losomne'no a'amu fihwo iningkaweso'manji Anitu kako wopingo kuyoho uloneso oso yahino hisofe pomponaho engoso simo'mjo somo yakolo'nnyofoho.

¹⁰Ou nehopi. Olo yahino songo lomjo pomponaho mikunimpososo hohontajo simo'mjo pomponaho engo somo pijijo imo'nonto sikwo'mjoho imokumentisofoho. I olohontajo yahino songo pomponahoso mofehi'nyo pa'nyo lalofoho. ¹¹Oso yahino hohontajo huhwo sohwo pomponaho'njo ko i'mofapmmentisoso we'nenepi nowento moi'wo imo'nimentisofoho. Oseso nakwo huno nayohoho. Olohontajo yahino songo ne'no nowentihwone loso kakoe pomponahoso kakoe yokumpohn'nyoso simo'mjo somo nihu'no yakolo'nnyofoho.

¹²Oso yahino songomjo pomponahoso ne'no nowentihwone so'no

nakwo huno neyahoningki nakwo iyoho monenalofiyohoho. O'o, nakwo Kilaisiye hungkunoso utihwa'nyopo yokumpohn'nyo lijwaofalokuhwono. ¹³Nakwo Mouses imentiso hopaso miyalokuyihwono. O'o, Mouses kako kakoe simo'mangopo hwapife pmpinyo'nyoso oso simo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nontaningki a'amu Isilaeliso muhwonifitne'ento ifehu'mokahinimentisofoho. ¹⁴Mouses kakoe simo'mangopo hwapife'nji ifehu'mokahinimentiso hopaso a'amu Isilaeliso hofikoe hunomo pijwahinimentohofofoho. Oseso hofiko Anitu'nji mokotiku'nnyo'ne hungkuno somo atofu ne'no ko likuji hungkuno hwapingo ne hiso hofikoe hunoso mehohosasyonehoho. O'o, hohontajo hungkuno hwapingo neso olenoho. Kilais kako oso hohontajo yahino somo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oso'no hofiko Kilaisimo iningkakujo'no hofikoe hunoso wehohosoyantifeho. ¹⁵I olohontajo hi'nji hofiko Mousesiye honingvano hungkuno homo somo atofu likuji oso hwapife Mouses kakoe simo'mangopo ifehu'mokahinimentiso oso hopaso hofikoe hunomo pijwahinyofoho. Oseso oso hungkuno hiso hofikoe simeho mo'mo momnawo'nnyofoho. ¹⁶I oso'no oso a'amu huhwo sohwo hofiko nakwo Hwe Engo sohomo simeho uyifijo'manji Anitu kako oso hwapife hofikoe hunomo pijwahinyoso wae yaofihwosi kako hofikoe hunomo huno wopingo yano uyimontonoho. ¹⁷Oso Hwe Engo Anitu huhwo sohwo kako Towahuno hweho. Anituye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo humaso'manji yo'mayo wonyoso kako huhwo sohomo momotokilo'mokomokosyohumanehoho. O'o, yo'mayo wonyo somta'ni Anituye Towahuno sohwo oso hwe huhwo sohomo

isihutofoma'mentisofoho. Oso'no olohonta ito'no humaho. ¹⁸Nakwo Kilaisimo iningkwalokuhwone so'nwi nakwoe simo'mangopo hwapife mufehu'mokahinyo'nwoho. O'o, nakwo Anitu'nji humawo'ningkuhwone so'no kakoe pomponahoso nakumo ifehu'mokonesosyahoningki a'amu nonahonontifi nakwo timo honingkonyo hopa nahonontifi hofiko Anituye pomponahoso somo uhwonolokwofo. Anituye Towahuno sohwo nakwoe simeho mo'mo syoho ne'no mjonaloho'mihwoso'no nakwo Kilaisiye yahinoso ne'no mewo'ningkuhwaso'no a'amu nahoningkukuji nakwo Kilais hopa imo'nalokuhwone hn'nimo wonehonantifeho.

**A'amu Anituye hungkuno
liku'mofu syoho'njo sohwa hofiko
hwakwontoho pa'nyo hwafoho.**

4 Anitu kako nakumne'no hitoho ulofahoningki kako kakoe hungkuno wopingo nom'ne a'amu somo ujo'ne syoho wonyoangfafoso nejammentisofoho. Oso'no nakwo olo syoho hilo somne'no piso'mo'nyo miyalokuyihwono. O'o, yokumpohn'nyo yoho'nalokuhwono. ²Yo'mayo yahino wonyo a'amu hiyaso'mo yiwo'ningkohofoso wonimango nanyo so'no nakwo hohujo ikinjaofontane hn'nwi nihu'no nakwolaho limentihwonefoho. A'amu Anituye hungkunomo iningkafitne'entani Anituye hungkuno so'no yo'mayo yahinoso yo'mayo hwasyo hungkunoso iwolo'mokontani moselalokuyihwono. O'o, nakwo Anituye timo utihwa'nyo lopo lohofontani Anituye hungkuno nehopi'nohini lijwasemofiwo'ningkuhwonefoho. Oso'no a'amu hungkuno homo somo upa'ningkuji huno ole wosyofisyantifeho. Hungkuno hiso nehopi'nohinofoho. Syoho hiloso ne'njofoho. Ose

wosyofisyantifeho. ³Olo hungkuno wopingo lijwaofiwo'ningkuhwone hilo so'no a'amu fiso hofikoe huno mehohosasiyo'manji oso a'amu hiso hofiko tikanomo walokwofo. ⁴Seten kako olo hwahe lopo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisoso kako oso a'amu Kilaisiye hungkuno wopingo somo simeho hi'ntnnono munyo sofe timomo pijiyomeehumentiso so'no hofiko huno mehohosahinyofoho. Kilaisiye hungkuno wopingo somjo pomponahoso oso a'amu homo somo ko lisyahoningki hofiko muhwonyo'njo iwo'ningkohofoho. Kilais kako hofikimo hitoho ulofahoningki wopingo uloho'mentiso so'no hofiko huno muyofoho. Oseso hofiko Kilais sohune'no Anituyoho eso huno muyofoho. ⁵Oso hungkuno liwo'ningkuhwoneso nakwo nakwoe huno mta'ni'maho. O'o, ole liwo'ningkuhwono. Kilais Jisas kako nakwoe Hwe Engo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo tifi iningkawowo'ningkuhwone hn'nwi nakwo sekwoe syoho selohofiyon'no. ⁶Hwapingoso hohonta Anitu ole limento, Sikwo'mjoho so'mo pomponaho wolasyono. Anitu ose limentiso sohwo kakoe pomponahoso nakwoe simeho mo'mo losyalofoho. Oso pomponaho lonesyalokuso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anituye pomponaho engoso Kilaisiye simo'mango weho.

⁷Hwakwontoho'ne pahnnimo hungkuno so'no fisyafihupmno. Hwakwontoho sohwo kako we'enehwo nowehwosi moi'wo umo'nimontonoho. Nakwo oso pa'nyo ko ho'nwi Anituye pomponahoso nakwoe simeho mo'mo lonesyalofoho. Oseso a'amu hofiko huno ole uyono. Oso yokumpohn'nyoso Anituye yokumpohn'nyofoho. A'amufe'maho. O'o, nakwo hwakwontoho pa'nyi'nwoho. Yokumpohn'nyo

ane'nwoho. Ose wosyofisyantifeho. ⁸U yo'mayo tango wonyoso ko ne'manteso nakwo mopiwasiyofoho. Nakwoe syoho somne'no nakwoe hunoso iwolo'mo iwolo'mingo ko nalohofonteso nakwo Anituye syoho somo musikwajiyofoho. ⁹Nakwoe mango sohwa nakumo wonyo wonelohofantife'no ko nafotofontifeso Anitu kako monesikwajiyofoho. A'amu nakumo ikujoho ko nafonjontifeso hofiko nakumo wonyo nihu'nahone monamokiyofoho. O'o, awonoho. ¹⁰Sikuno huhwo huhwi a'amu Jisasimo wofonjasyantifi imentohofohopaso sikuno huhwo huhwi a'amu sohwa wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no nakwo songo humalohwone so'no a'amu hofiko huno ole uyono. Jisas kako nakumo songo nehumaho. Huno ose uyono. ¹¹Ou, nehopi. Nakwo Jisasiye syoho yalokuhwone so'no nakwo songo nohumentaningkuhwoni a'amu nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. Nakwoe a'apaho songo we'enehwo nohumahwosi moi'wo umo'nontani ko yontaneso Jisas kako nakumo songo nehumaho. A'amu nakumo poyo wonemokantife'no yontife so'no nakwo hano emoyontani Jisasiye yokumpohn'nyoso utihwalokuhwono. ¹²Nakwo Anituye hungkuno wopingoso a'amu somo lutihwawo'ningkuhwone so'no a'amu fehohnjoso nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. I oso'no nakwo Anituye hungkuno losetihwamentihwone so'no sekwo songo ne'no humayo'ne nto tipema'mentohofoho.

¹³Hwe fihwo kako Anituye hungkuno mti'mokumentiso sohwo ole mti'mokumentisofoho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no hungkuno lijwaofalokweno. Ose mti'mokumentisofoho. Oso pa'nyoso nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono

uyalokuhwone so'no nakwo kakoe hungkunoso a'amu simeho hi'ntnnono muyo somo wolijumofano. ¹⁴Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako Jisasimo songo ulika'mentiso sohwo kako nakwo Jisasimo ufohi'ningkuhwaso'no songo nelikafihwoso'no kako nakwo hinjoho'nimo sekwo'nji mehu'mokonasyihwoso'no nakwo kakoe simanopo lohofihwasi kako'nji ne'no nohumentihwanefoho. ¹⁵Yo'mayo tango wonyo ko ne'manteso Anitu sekumo sefo'malofoho. Oso'no a'amu pi'ningo engo Jisasiye hungkuno upo'nalokwofo. A'amu pi'ningo engo Jisasimo iningkafijo'manji a'amu pi'ningo engo Anitumo isamoyoka ulikuji hofiko Anitu kakoe yofeso woho'nomantifeho.

**Olohonta tango engo
malokuhwone so'no tifi no'mo
Anituye yokumpohn'nyo'nji
wonyoangkafo humayo'nefoho.**

¹⁶Oseso nakwo Anituye syoho somne'no iyoho monaningkiyohoho. Nakwoe a'apahoso wonyo umo'nimonto ko yohonjoso nakwo iyoho monaningkiyohoho. Hwapingoso sikuno huhwo huhwi nakwoe huyo'mango Anitu mta'ango yokumpohn'nyo nomanto songo pa'nyo imo'niwo'ningkisofoho. ¹⁷Ihwoni. Yo'mayo tango olohonta ne'maso somjoso tohino we'enepe wehwoso'no moi'wo umo'nimontonoho. I oso'no nakwo tohino malokuhwone so'no Anitu kako tifi no'mo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji wonejapmmontonoho. Oso hiso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. Oso wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no nakwo huno ole syofisyalokuhwono, Olo tango malokuhwoneso engo'maho. We'efoho, syofisyalokuhwono. ¹⁸Oseso

tango ne'mante somo nakwo timo ko uhwonalokuhwoneso nakwo oso hiso'no huno mosyafisiyo'njo yalokuhwono. O'o, yo'mayo wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no timo muhwonyo'ne hontohumalohwono. Yo'mayo olopo timo uhwonalokuhwoneso we'enepe moi'wo umo'nimontonoho. I yo'mayo wonyoangkafo olopo timo muhwonyo'njo yalokuhwoneso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

**A'amu Anituye hungkuno
liku'mofa syoho'njo sohwa hofiko
Anituye hungkuno homo
somo simeho hi'ntnnono
uyontifi hofikoe syoho iyoso'no
yokumpohn'nyo ma'mentohofofoho.**

5 Olo so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwahoponjo a'apahoso holayo ango hopa we'enepe molohinawehwosi wonyo umo'nimontonoho. I wonyo imo'ningkuhwaso'no Anitu kako nom'ne ango songo wonejapmmontonoho. Oso ango songo hiso a'amu molinyo'maho. O'o, Anitu kako molinyofoho. Ango hiso ahwomomo wojoso engolopohamo ne'nohini nowentihwonefoho. ²Nakwo olo hwaho lopo nohumentani ahwomomjo ango songo somne'no humotaho lopemo'nawotohwono. Oso ahwomojo ango songoso nakumo hwapife hopa ifehu'mokonesyohumayo so'no nemo'nalofoho. ³Oso ango songo hiso ifehu'mokonasyihwosi nakwoe huyo'mangoso hwapife ane siki mohumanehoho. ⁴Nakwo olo hwaho lophonjo a'apahoso mokosyohumalohwoneso tohino tipemawo'ningkuhwone so'no nakwo humotaho lopemo'nawotohwono. I nakwoe hwaho lophonjo a'apahoso wape'nono malohiyihwono. O'o, oso'ne'maho. Nakwo nakwoe

ahwomomjo a'apaho hwapife songo pa'ningo so'no namo'ningkohoho. Oso hiso songo nomehwasi olo hwaho lophonjolo poyo pe'niwo'ningkiso somo uliko'mehwasi songo ne'no nihu'nahone nohumanefoho. ⁵Nakwo oso songo ne'no humayo'ne yahino mayoso'no Anitu kako nakumo ito'no enesyohumaho. Simo'mo kako kakoe Towahuno Wopingo sohwo nejapmmentisofoho. Oso hiso'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu wosejapmmo nalimentisoso wonejapmmonthono.

⁶Nakwo huno ose neyahoningki nakwo olopo simeho wopingo'nji fosyohumentani Anitu ne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Nakwo olo hwaho lophonjo a'apaho'nji nohumehwasi nakwo ahwomomjo a'apahoso momahn'nwoho. Nakwo Jisasi'nji ango wopingo sopo mohumane'nwoho. ⁷Nakwo oso homo somo muhwonyo'njo ko yontaneso nakwo nehopeho hnnalokuhwono. Hwapingoso nakwo oso homo somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. ⁸Oseso nakwo olopo simeho wopingo'nji fosyohumentani Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono eso nto selohono. I oso'no nakwo olo hwaho lophonjo a'apaho loso uliko'mehwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji kakoe hwapingopo fosyohumayo'ne namo'ningkohoho. ⁹I oso'no nakwo olo hwaho lopo humaso'manji u nakwo Anitu'nji kakoe angopo humaso'manji yo'mayo nakwo iwo'ningkuhwone so'no huno anga'no ole syofisyalokuhwono. Yo'mayo yaneso Anituye simeho wopingo umokiyo'ne namo'nyo so'no yalokuhwono. ¹⁰Hwapingoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi huno ole nayohoho. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Jisasi'nji nakwoe hungkunoso ikwolofone sopo Jisasiye

simano sopo wolohofantanoho. Nakwo oso hopo sopo nohumentaningkuhwasi yo'mayo yahino wopingo'nji wonyo'nji imotohwone so'no Kilais kako nakumo yano nalofonefoho. A'amu yahino wopingo'njoso wopingo nomapitnnefoho. A'amu yahino wonyo'njoso tohino nomapitnnefoho.

**A'amu Anitu'nji simeho afa
inyo'ne syoho yokumpohn'nyo
iyone hungkunofoho.**

¹¹Nakwoe Hwe Engo a'amufe yahino wonyo somne'no tohino engo uyone so'no nakwo huno syofisyontani iyoho nenalofoho. Oso hiso'no nakwo a'amu hopi'nonohinoso Anitumo simeho hi'ntnnono uyifitnne'entani syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Oso hiso'no Anitu kako nakwoe yahino so'no huno uyohoho. I sekwo hokunonji nakwoe yahino wopingo so'no huno seyohoho. ¹²I ngko ose selohe so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kakoe yofeso apa'no ho'nomo'nalofoho. Ose losyofisyalokwofo. O'o, awonoho. Ole'nefoho. A'amu fehohnjo sohwa hofiko Anituye hungkuno ko losetihwantifeso hofiko simeho anga'nohino'njohwo molosetihwawo'ningkiyohoho. O'o, hofiko hofikoe yofe'nohini ho'noma'niwo'ningkohofofoho. Hofiko hofikoe he wopingo so'no hofikoe a'apaho wopingo so'no syafisyontifi hofikoe yofe'nohini ho'noma'niwo'ningkohofofoho. Hofikoe yahino simeho pi'ningo'nji Anituye hungkuno losetihwalokwofo so'no huno mosyafisyontifi yalokwofo. Oso a'amu homo somo sekwo nje yahino simeho anga'nohino'njo iwo'ningkoheso nohoniwo'ningkohoho so'no ulifitnne'entne'no selalokweno ¹³A'amu fehohnjoso ngkine'no huno'maso hweho. Iloho'nnyo hweho,

syofisyalokwofo'manji hofikoe huno ole uyono. Poul kako yo'mayo yalokusoso Anituye simeho wopingo imo'nyo'ne yalofoho. I yo'mayo ngko yalokweso huno ito'nohino'njo yalokwe'manji u sekumo ito'no sefo'mayo'ne yalokweno. ¹⁴ Kilais kako nakumne'no hitoho mikunimposo ulo'mentiso so'no nakwo kakoe syoho yalokuhwono. Hwapingo so'no nakwo huno ole so'no nayohoho. Hwe fihwo nakumo nayohope-e'ne poyo imo'nimentisofoho. Kako nakwoe simo'mango mafohi'nonto poyo imo'nimentiso so'no nakwo hopi'nono-hi'nnonji poyo imo'nimentihwone hopa imo'nimentisofoho. ¹⁵ Kako nakumne'no poyo imo'nimentiso so'no nakwo songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe simeho wopingo imokinyo'ne huno syofihu'ningkuhwaloho. O'o, nakwo oso hwe nakumne'no nayohope-e'ne poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso sohune'no syofisyihwasi kakoe simeho wopingo umokiyo'ne yo'mayo wonyoangkafoso uyano.

¹⁶ A'amu hwahoponjoso hofiko nom'ne a'amu somne'no yo'mayo iwo'ningkohoho somo uhwonontifi hwe wonyofoho, hwe wopingofoho syafisyiwo'ningkohofofoho. Oso hopa nakwo miyanehwono. U ngko hohonta oso yahinoso imofonji Kilaisimne'no syafisyonji, Hwe wonyofoho, limentohefoho. Hohonta ngko huno ose ko syafihu'moteso olohonta ngko Kilaisimne'no huno ito'no syofisyalokweno. ¹⁷ Oseso a'amu fihwo kako Kilaisi'nji ufohi'nnyo sohwo kako songo imo'nimaso hweho. Ihwoni. Kakoe yahino wonyo imojoso moi'wonoho. Olohonta yahino wopingoso nto ma'maso hweho.

¹⁸ Oso songo imo'nyo hwapingoso Anituyoho. Simo'mo nakwo Anituye mango hwona'ni imo'nontani Kilais

kako nakumo nayohope-e'ne poyo imo'nimentiso so'no nakwo Anitu'nji simeho afa ininni'nwoho. Oseso Anitu kakoe mangohwa hopi'nonohinoso Anituye a'amu ne imo'nifitnne'ento kakoe hungkuno lutihwayo syohoso nejapiwo'ningkisofoho. ¹⁹ Oso'no nakwo ole lutihwawo'ningkuhwono. Anitu Jisas Kilaisimo humaso sohwo kako kakoe mango sohwa kakoe a'amu ne imo'nifitnne'no honingkano imo'mentisofoho. A'amu Anituye a'amu ne imo'nyo sofe honingkano wonyo somne'no Anitu kako apa'no huno mikwesiyafisyiwo'ningki yohoho. Oseso Anitu kakoe mango sohwo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne honingkano neso lijwamofone syohoso nejapmentisofoho. ²⁰ Oseso nakwo Kilaisiye simo'mango mofohi'nontani kakoe hungkuno lijwosemofalokuhwono. Oseso nakwo Anituye hungkuno selontaneso Anitu kako a'amu hopi'nonohino somne'no joho ulalofoho. Oso'no olo hungkuno loso nakwo a'amu hopi'nonohino sokune'no yokumpohn'nyo selalokuhwono. Kilais kako nakumne'no hitoho mikunimposo ulofalokunjo so'no sekwo kakoe mango soku Anituye a'amu ne hmno'nimno. ²¹ Kilais kako wonyo honingkano ane sohomo Anitu kako nakwo hopi'nonohino hn'nwiye honingkano wonyoso Kilaisimo kisahumentisofoho. Nakwo Kilaisi'nji ufohi'noso'manji Anitu Kilaisiye honingkano wopingo'nohini nejapososo wopingo kuyoho wonalimontonoho.

**A'amu Anituye hungkuno
lutihuku'mofa syoho'njo
sohwa yo'mayo tango
mawo'ningkohofofoho.**

6 Nakwo Anitu'nji syoho iwo'ningkuhwone hn'nwi nakwo olo so'no jomo yokumpohn'nyo selalokuhwono. Anitu

kako sekumne'no wopingo seloho'mentiso somo sekwo nto ma'mentohofoso ne ane siki imo'ningkuhwaloho. ²O'o, Anituye hungkuno oleso upa'nimno.

Ngko sekumne'no hitoho ntofososo honta sekwoe humotahoso upa'nimentohefoho.

Sekumo asomo setimayo'ne sikuno somo ngko sefo'ma'mentohefoho.

Upa'nimno. Olohonta Anitu kako nakumne'no hitoho ulofalofoho. Olohonta Anitu kako sekumo wosefo'ma'mne'no yalokweno nelalofoho.

³Ngko Anituye syoho ulohofiyo sohwo'nimo a'amu nje yahino somo nohoningkujo'no honingkano wonyo nohoningkiji'manji Anituye syohomne'no hwasyo hungkuno mjantifitnnohonji honingkano wopingo'nohini yalokweno. A'amu fihwo kako Anituye honingkanomo tifi uningkamo loso sohwo nohoningkuhwosi ngko honingkano wonyo imeso'no kako nohoningkuhwoso'no kako piwasyoso'manji oso nihu'no wonyofoho. ⁴Oso'no sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye syoho ulohofiyo sohwo'ni nakwo a'amu somo yahino wopingo'nohini itihwalokuhwono. Yo'mayo tango ne'mante so'no nakwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'ningkuhwono. Ou, hofiko nakumo wonyo nalohofoso hofiko nakumo wonyo namokiyoso nakwo ne'no lohofiwo'ningkuhwonefoho. Oso'no a'amu hofiko huno ole uyono. Yo'mayo tango ko u'manteso syoho moho'nasiyoso Anituye syoho ulohofiyo ne hwafoho. Huno ose uyono. ⁵Hofiko nakumo hwaningo nafonjontifi impe nantofontifi nakwo mango sohwa nonafotofontifi johu wonyo'nji naliwo'ningkohofofoho. I oso'no nakwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'ningkuhwono.

Nakwo syoho engo yontani saho ito'no mofosyawoso'njo mijoho'nji humawo'ningkuhwonefoho. ⁶Nakwo yahino ito'nohino yontani huno wopingo'nohini mokosyohumalohwono. A'amu nakumo wonyo nalohofontifi somo yoka kunto'no muliwo'ningkiyihwonefoho. O'o, yahino wopingo'nohino ulohofiwo'ningkuhwonefoho. Nakwo Anituye Towahuno Wopingo'nji nohumentani a'amu hopi'nonohino somo simeho uyalokuhwono. Mango'nohino hwonani'maho. O'o, simeho nehopi uyalokuhwono. ⁷Anituye yokumpohn'nyo mentane so'no nakwo Anituye hungkuno nehopi'nohini ulalokuhwono. Nakwoe honingkano ito'nohinoso mekino hopa aho angahohnta'ni mokosyohumentani a'amufe yahino wonyo somo monje yasiyo'nefoho. A'amu nakumo wonyo wonelohofantifi yalokwofoso nakwoe honingkano ito'nohinoso nakwoe sampe pa'nyo nefe'malofoho. ⁸A'amu fehohnjoso nakwoe yofe ko ho'nomantifeso nom'nihwa nakwoe yofe monje yasiwo'ningkohofo. A'amu fehohnjoso sitofo ko nalontifeso a'amu fehohnjoso nakwoe syoho somne'no hungkuno wopingo'nohini liwo'ningkohofofoho. Oso hiso'no nakwo huno mosyafusiyo'njo yalokuhwono. O'o nakwo syoho'nohino yalokuhwono. Nakwo hungkuno nehopi'nohino ko ulahoningkuhwoni a'amu fehohnjoso hwasyo hungkuno'njo kuyoho naliwo'ningkohofofoho. ⁹A'amu fehohnjoso nahonontifi a'amu kengo hwasoho nalontifi hohuju ikinjonamofiwo'ningkohofofoho. A'amu fehohnjoso nahonontifi nakwoe a'amu hwafoho naliwo'ningkohofofoho. Sikuno fisomo nakwo poyo umo'nantani ko yontaneso nakwo songo ne'no humalohwono. Anitu kako nakwoe honingkano ito'no monehwajiyone

so'no tango ko nejaponteso kako nakumo poyo monamokiyofoho.
¹⁰Nakwo simeho tango'njo hopa ko humentaneso nakwo engolopohamo simonyo yalokuhwono. Nakwo yo'mayo so'no umofonyo inyo hopa sohwna'ni ko humentaneso nakwo nom'ne a'amu somo yo'mayo pi'ningo engoso uyiwo'ningkuhwonefoho. Nakwo impo'namo'nnyo pa'nyo ko humentaneso nakwo Anituye yo'mayo wonyoangkafoso mokosyohumawo'ningkuhwone hwona'nyoho.

¹¹Ou, nje a'amu Koulin soku, nakwoe simehomjo hungkunoso yolohoso selalokuhwono. Nakwo sekumo simeho engo ne'njo sejopalokuhwono.

¹²Nakwoe simehoso hano mopiku'nauyoho. O'o, nakwo sekumne'no nakwoe simeho nemo'ningkahoningki sejopalokuhwono. I oso'no sekwo simeho mohwosompo'nawo'nnyo soku nakwo'nji simeho afa inyo ku'maho.

¹³I sekwo nje mehomi soku seningkwowhosa hungkuno seliwo'ningkohofohopaso waselimonne'no yohono. Nakwo simeho ne'njo sejopalokuhwone hopaso sekwo nakumo simeho ne'njo fonejapmno. Sekwo sekwoe simehoso nakumne'no fohwosampo'nimno.

Sekwo Anituye a'amu soku sekwo yahino wonyo so'nji nomajopohi'ningkutoho. O'o, sekwo Anituye ang wopingo kuyoho.

¹⁴A'amu Anitumo miningkayoso hofikoe yahinoso nakwo pa'nyo'njo'maho. Oseso sekwo Anitumo iningkunyo soku sekwo hofiko'nji nomajopohi'ningkutoho. Hofikoe yo'mayo yahinoso hofiko'nji ikutoho. O'o, honingkano wonyo'nji wopingo'nji nem'no kemokosyohumayoso pipilo. Sikwo'mjoho'nji pomponaho'nji afapo lawotoho. Nihu'no awonoho.

¹⁵Kilaisi'nji Seten'nji siko simeho afa linalokusiyo. Nihu'no awonoho. Oseso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohwo'nji simeho hi'ntnnono muyo sohwo'nji siko huno afaso pipi wosyofisyanjito. Nihu'no awonoho.

¹⁶Nakwo huno nayohoho. Anitu songo humaso sohwo kako nakumo nehumaso so'no nakwo kakoe ang wopingo hn'nwoho. Oso'no nakwo Anituye ang hn'nwi nakwo hwahoponjo hwo so peefo ki'nyo yo'mayo yahino so'nji peho'no elofisosalokuhwono. Nihu'no wonyofoho. O'o, nakwo Anituye ang'o'nwoho. Anitu hungkuno ole nalimento,

Ngko nje a'amu'nji nohumahm'mo hofiko'nji nomohu'mok- iningkuhwasi hofiko'nji wofosyohumamonnoho.

Ngko hofikoe Anitu hwo'nyoho.

Hofiko nje hwe moya'mifoho.

¹⁷Anitu ose nalonto nom'nepo kako ole nalimento,

Sekwo oso a'amu ngkimo monningkape'njo somne'no sekwo hohujo ikinjaofikuji uliko'mafikuji nje yahino songo'nji fosyohumantokuno.

Yahino nom'ne wonyoso nokemokosyohumafikutoho.

O'o sekwo ose ifijo'manji ngko nje mehomi semoku'mo wosetima'mo.

¹⁸Ngko seningkwahwo'ni umo'nimo.

Sekwo nje hwomu hwahninji nje mu sopeehnonji fosyohumamno.

Ngko sekwoe Hwe Engo yo'mayo yokumpohn'nyo hwapingo sohwo'ni selalokwono.

7 U nje a'amu soku, oso hungkuno wopingo hiso mti'mokoheso Anitu nejapmmentiso so'no nakwo huno syofisyihwasi yo'mayo wonyo nakwoe simeho wonyo umo lonte so'nji yo'mayo nakwoe huyo'mango hwasyo honingkanomo ipemotonawe so'nji

nihu'nahone ho'naofihwasi Anituye yahino wopingo somo uningkohwano. Nakwo nakwoe yahino somne'no Anitumo wonimango uyoso'no iyoho wonanono. Honingkano wopingo ito'nohino somo uningkohwano.

A'amu Koulin somo Poul iyoswo simo'mjo mti'mokumentiso somo hofiko tifi iningkamentohoho so'no Poul kako simonyo imentisofoho.

²Nakwo sekumo wonyo maselohofe hwona'nyoho. Nakwo hwe fihumo wonyo mulohofefoho. Nakwo afofo hungkuno hwasyo ulontani a'amu fihwamo mokompemaso hwona'nyoho. I oso'no sekwo simeho monejape'njo peho'neto. ³Ngko yoka hungkunoso momjoselalokuyohono. O'o, hungkuno ole nto selohono. Nakwo sekune'no simeho engo sejopalokuhwono. Oseso sekwo songo humafijo'manji nakwo sekwo'nji songo wohumano. Sekwo poyo imo'nifijo'manji nakwo huhwona'ni poyo umo'nano. ⁴Hungkuno yoloho'nohini selalokweno. Ngko sekumne'no simonyo engo yalokweno. Yo'mayo tango ni'manteso ngko sekumne'no apa'no huno syafisyontneso nje simeho wopingo nimo'niwo'ningkisofoho. Simonyo yiwo'ningkohefoho.

⁵Nakwo ango Tilouas uliko'mentani hwaho Masetouniya i'mofapmmen-tihwone sohonta nakwoe a'apaho usijo we'e mofosyohumayofoho. O'o, yo'mayo yo'mayo tango engoso ne'ma'mojofoho. Yo'mayo yoka ne'ma-honjoso nakwo iyoho nanimojofoho. ⁶I oso'no Anitu kako kakoe a'amu simeho tango'njo somo simeho wopingo umokiyoso hwapingo hweho. Anitu kako Taitas nihwatimentiso sohwo kako none'manto nakwoe simeho wopingo namokumentisofoho. ⁷Taitas nakumo ne'mayoso oso'ne'nohino'maho.

O'o, kako hungkuno sekumta'ango oso nemotapmmentiso so'ne nakwo simonyo mikunimposo yontani simeho wopingo namokumentisofoho. Kako sekwo'nji nohumentaningki sekwo hofiyo umokosyohumamentohofefoho. Kako sekwo'nji humamentiso so'no ole nalimento, Sekwo nohonyo'ne humotaho lalokwofo. Sekwo oso honingkano wonyo so'no simeho tango seyahoningki ito'no mihwajimalofo kuyoho. Sekwo ngko'nji simeho afa inyo'ne syafisyontifi nje hungkunomo iningkayo'ne semo'ningkohoho. Ose upa'nimentiso so'no ngko simonyo imentohefoho.

⁸Oso iyoswo simo'mjo ngko sekumne'no semti'mokimentohe so'no sekwoe simeho tango ko seimentisoso olohonta nje simeho tango maniyantofiyoho. I simo'mo ngko mti'mokumentohe sohonta sekumo simeho tango seyo'ne so'no huno syafisyonji ngko simeho tango engo nimentisofoho. I oso'no oso simeho tango se'mayoso sikuno pi'ningo'maho. O'o, sikuno tifoponoho. ⁹Oseso olohonta oso hungkuno tango'njo semti'mokimentohe so'no ngko simonyo yalokweno. Hwapingso sekwo sekwoe simeho tango somjo oso'ne'maho. O'o, olenoho. Oso simeho tangoso sekwoe yahino wonyo somo iwolo'mokumentohoho so'no yalokweno. Ngko huno ole niyohoho. Oso simeho tangoso Anitu huhwo sejapmmentisofoho. Oso'no nakwoe hungkunoso sekumo wonyo maselohofefoho. Awonoho. ¹⁰Anitu kako kakoe a'amumo simeho tango uyoso'manji oso tango hiso a'amu honingkano wonyo somne'no i'waho ikuji yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji Anitumo ufohi'nyo'ne wonefo'ma'montonoho. I oseso Anitu kako simeho tango nejaposo somo

nakwo nakwolaho molanehwono. I oso'no a'amu Anitumo simeho munyoso simeho tango uyihwoso'no oso simeho tango hiso hofikoe yahino wonyo somo miwolo'mokufitnnehofo. Oso'no hofiko tikanomo ufittnefoho. ¹¹Ou, sekwo huno ito'no fikwesiyafihupmno. Oso simeho tango Anitu sejjapmmntisoso sekumo yahino wopingo wopingo setihwamentisofoho. Sekwo yahino wopingo ito'nohino somo hi semo'ningkahoningki sekwo olo honingkano wonyo so'no semti'mokimentohe so'no komo'no likafontifi hungkuno homo somo ito'no mihwatimentohofofoho. Mihwajontifi oso hwe honingkano wonyo'njo sohomo yoka ulontifi honingkano wonyo somne'no iyoho senalofoho. Sekwo nakumo nahonyo'ne humotaha lontifi oso hwe huhwo sohwoe honingkano wonyo somta'ni hungkuno mikwolofihwatimentohofofoho. Ose imentohofoho so'no olohonta sekwo wonyo ane kuyoho, huno nayohoho.

¹²Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso ngko oso hwe honingkano wonyo'njo sohwo'nji oso hwe kako kakimo wonyo ulohomentisoso hune'nohini semti'mokimentohe'maho. O'o. Olenoho. Sekwo olo hilo so'no huno seyone'nji semti'mokimentohofoho. Sekwo Anituye timopo nohumafikujiji nje hungkuno so'no hi semo'ningkuhwoso'no nakwo'nji simeho afa inyo'ne'eno lonji semti'mokimentohefoho. ¹³Oso hiso ne imo'nimentiso so'no nakwo nakwoe simeho wopingo namo'nimentisofoho.

Oso'nohini'maho. O'o, Taitas kako sekwoe angopo nta'ni ne'manto simonyo engo imentisofoho. Hwapingoso kako sekwo'nji nohumentaningki sekwo kakimo utimantifi yahino wopingo'nohini ulohomentohofoho so'no kakoe simeho hofiyo umokumalofofoho.

Oso'no nakwo sekumne'no simonyo selohofalokuhwono. ¹⁴Simo'mo ngko sekwoe yofe Taitasiye simanopo ho'nosema'mentohe so'no ngko sekumne'no wonimango mannimentisofoho. O'o, yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ngko sekumne'no Taitasimo ulimentoheso nehopi imo'nimentisofoho. Ngko sekumo hungkuno nehopi'nohino seliwo'ningkohe hopaso oso hungkuno Taitasimo ulimentoheso ne imo'nimentisofoho. ¹⁵Taitas kako sekumo se'ma'mentiso sohonta sekwo kakine'no yomo'nji iyoho'nji ko yontifi kakimo utimantifi wopingo ulohomentohofofoho. Sekwo kakoe hungkunomo hofiyo'no iningka-mentohofoho so'no huno syafisyonto kako sekune'no umo'nalofoho. Oso hiso'no nmentisofoho. ¹⁶Oseso sekwo yahino wonyoangkafo yontife so'no ngko huno niyohoho. Sekwo yahino wonyoangkafo'nohinoso ne'no uyihwantifeho. Oso'no ngko simonyo yalokweno.

**A'amu Anitumo
iningkawo'ningkohofoso
hofiko nom'ne a'amu somo
ufo'mawo'ningkohofofoho.**

8 Nje a'amu soku, sekwo olo hungkuno loso huno ito'no waseyonontne'no waselimonne'no yohono. A'amu hwaho Masetouniya sopo humalofoso hofiko Anitumne'no simeho uyo so'ne uhu'mokuwo'ningkohofoho somo Anitu kako wonyoangkafosu ulohofalofoho. ²Hofiko nohumentaningkofi tango mikunimposu u'manto oso tango hiso hofikimo yamofu ulohomentisofoho. Hofiko umofonyo mikunimposu ko inyo hi hofiko Anitumne'no simeho wopingo'nji humamentohofofoho. Oseso hofiko nom'ne a'amu somne'no

ufo'mayo'ne huno syafisyontifi hofikoe hamniyoho uhu'mokumentohofofoho. ³Hungkuno yoloho selalokweno. Ngko oso hamniyoho hiso'no jomo ulimentohe'maho. O'o, hofiko hofikoe hunomnohini iningkamentohofofoho. Hamniyoho ilifee'mentohofoso uhu'mokontifi osopo nom'ne hamniyohoso umofonyo ko yontifi uhu'mokumentohofofoho. ⁴Hofiko nakumo jomo yokumpohn'nyo ole nalimentohofi, Anituye a'amu ango Jusalem humamotofoso yo'mayo so'no umofonyo engo yalokwofo somo nakwo ufo'masoso wopingotaho. ⁵Ose nelahoningkofi nakwo huno ole syafihu'mentihwoni, Hofiko hamniyoho we'eso a'amu somne'no uhu'mokantifeho. Ose ko syofisyahoningkuhwoni hofiko simo'mo hofikoe simeho Anitumo uyontifi hofikoe yahino yo'mayo so'nji Anitumo nihu'nahone uyimentohofofoho. Nakwo Anituye simeho wopingo umokane'entifi nakwo hi'nimne'no hitoho ulofalofoho.

⁶Oseso Taitas kako hamniyoho hu'meesiyo syohoso sekwo'nji ema'mentiso sohomo sekwoe ango sopo oso a'amu fo'mayo syoho homo somo esojwafo'ne hungkuno ulimentihwonefoho. ⁷Yo'mayo syoho iwo'ningkohofoso wonyoangkafo'nohini iwo'ningkohofoso kuyoho. Sekwo yo'mayo so'no Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Sekwo Anituye hungkunoso hofiyo lutihwalokwofo. Sekwo Anitu mta'ni yo'mayo huno wopingoso tipemalokwofo. Sekwo a'amu nom'nimo ufo'mayo'ne hi semo'ningkahoningki hofiyo yalokwofo. Oso'nji sekwo nakumo simeho nejopalokwofo. Sekwo oso yo'mayo hiso wonyoangkafo iwo'ningkohofoso hopaso sekwo oso

hamniyoho hu'meesiyo syohoso moi'wo wesejwaopifentne'no yalokweno.

⁸Ngko hamniyoho engo uyimno maselimnehono. O'o oso'ne'maho. I oso'no nom'ne a'amuso hofiko olo syoho somne'no hi umo'ningkahoningki hofiyo uyalokwofo. Oseso sekwo oso pa'nyo ifijo'manji nakwo huno ole wonayono. Hofiko mango'nohini'maho. O'o, nom'ne a'amu somne'no hitoho nehopi'nohini selofalofoho. Huno ose wonayimontonoho. ⁹Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakumne'no wonyoangkafo naloho'mentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako yo'mayo hopi'nonohino mokosyohumunyo hwapingo sohwo kako nakumo nefo'mayo'ne umofonyo hwapingo imentisofoho. Sekwo yo'mayo wopingo ahwomo mta'ni mayoso'no kako oso wopingo homo somo uliko'motaponto nakwoe hwaho lopo umofonyo engo imentisofoho. Kilais kako sekumne'no ose imentiso so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no huno syafisyikuji ufo'mapmno.

¹⁰Ngko nje hunoso olo syoho lomne'no wolijwasemo'mne'no yohono. Sekwo nom'ne soswo somo oso syoho hiso ulika'mentohofoso so'no sekwo syoho hiso olohonta moi'wo fesyojwaopmno. A'amu hopi'nonohinoso oso hamniyoho hu'meesiyo syoho yalokwofoso sekwo nihu'no simo'mo oso hiso'no hungkuno mtitofontifi hamniyoho hu'meesiyo ema'mentohofofoho.

¹¹Oseso olohonta oso syoho hiso moi'wo fesyojwamopmno. Hohonta sekwo oso syoho hiso hi semo'ningkahoningki ema'mentohofofoho. Oso hopaso sekwo syoho homo somo moi'wo esejwafo'ne hi wasemo'nono. Oso hamniyoho sekwo anga'no anga'nohino soku mokosyohumawo'ningkohofoso somo yo'mayo so'no yano ulofiyikuji fehohnjo a'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne foho'naopmno. ¹²Sekwo hamniyoho

engo momokosyohumunyo soku nohumafikuji nom'ne a'amu somo ufo'ma'mo huno yokumpohn'nyo syafisyikujono Anitu kako simeho wopingo wosejapmmontonoho. Kako hamniyoho engo so'no mosyofisyalofiyoho. O'o, jije we'e mokosyohumunyo nom'ne a'amu somo ufo'mano likuji hamniyoho fehohnjoso uyifijoso sekwo Anituye simeho wopingo umokantifeho.

¹³Ole moselalokuyohono. Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'mayone syoho engo yokumpohn'nyo yontaningkuji oso a'amu hiso sekwoe hamniyoho nomafikujono syoho ane'njohwo wopingo'nohini wohumafe. Ose moselalokuyohono. O'o, ngko Anituye a'amu neso yo'mayo ito'no humayo'ne umofonyo miyoso'no selalokweno. ¹⁴I olohonta sekwo yo'mayoso pi'ningo engo mokosyohumunyo kuyoho. Oso'no sekwo a'amu olohonta umofonyo inyo somo ufo'mapijo'manji tifi no'mo sekwo umofonyo ifijo'manji hofiko osohonta oso hiso'no pi'ningo mokosyohumunyo'manji wosefo'mantifeho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo hopi'nonohino yo'mayo so'no ito'no fosyohumayo'ne umofonyo mifitnne kuyoho. ¹⁵Oso hopaso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa hofiko a'amu Isilael a'amu mohumunyo sopo nohumentaningkofi Anitu wosopayo ahwomo mta'ni uyimentiso somne'no ole mti'mokumentohofi, A'amu kako wosopayo pi'ningo engo hu'mema'mentiso sohwo kako wosopayo nilifeesiyoso ane hweho. A'amu kako wosopayo we'e'nohini hu'mema'mentiso sohwo kako wopayo'ne umofonyo miyo hweho. Ose mti'mokumentohofofoho.

Poul kako Taitasi'nji nom'ne a'amu sohwanji hofiko angou Koulin sopone'no lihwatimentisofoho.

¹⁶Anitu kako Taitasimo huno wopingo uyahoningki Taitas kako sefo'mayo'ne nakwo hopa imo'nalokunjo so'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁷Ngko oso syoho hiso'no ko ulimentoheso ngko huno ole syofisyalokweno. Ngko kakimo hungkuno mujo'njo yonti'mtentesi kako kakoe huno mta'ni sekuye pono pihwonesohilo. ¹⁸Oseso Taitasi'nji nom'ne a'amu sohwo'nji sekuyepono uhwojalokuhwono. Ango'meemjo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohofoso oso hwe huhwo sohwo kako Anituye hungkuno hofiyo lutihwawo'ningkiso so'no hofiko kakoe yofe ho'nomawo'ningkohofofoho. ¹⁹Oso'nohini'maho. O'o, oso a'amu hiso hofiko oso hwe sohomo ngko'nji a'amu Jutiya somne'no hamniyoho uyohojae'ne uhwosopo'mentohoho hweho. Olo syoho yalokuhwoneso nakwo Anituye yofe ho'nomentani nakwo nom'ne a'amu somo ufo'ma'nyo so'no hi nemo'ningkahoningki utihwalokuhwono.

²⁰Nakwo olo hamniyoho engo a'amumo ufo'mayo'ne mokosyohumalohwone so'no a'amu fihwa hofiko nakwoe yahino somne'no hwasyo hungkuno mjonalifitnnohontani oso hwe huhwo sohomo hofiko uhwosopo'mentohoho sohwo'nji uhwojalokuhwono. ²¹Nakwo Anituye timoponohini yo'mayo yahino ito'nohino uyantane'no ihwone'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino sofe timopo yahino wopingo ito'nohinoso uyantane'no yihwono.

²²Oso hwe hufa'u sohwa'u'nji nom'ne hwe anga'nohino sohwo'nji uhwojalokuhwono. Sikuno pi'ningo

engo somo olo hwe lohwoe syohoso kakimo nakwo syoho hiso'no yamofu ulohofontaneso kako oso syoho hiso'no hi umo'ningkahoningki hofiyo yalofoho. Sekwoe yahino wopingo so'no ngko oso hwe huhwo sohomo ulimontohe so'no kako huno ole uyohoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hamniyoho hofiyo wuhu'mesyantife so'no huno uyohoho. Oso'no kako sekwoe angone'no simeho wopingo'njo wose'ma'monte'no yalofoho. ²³Taitas sohunne'no sekwo huno ole so'no waseyono. Ngko yo'mayo syoho sefo'mayo'ne iwo'ningkoheso Taitas kako ngko'nji majopohi'nontai syoho afa'no afa'no yalokuhwoyo. Oso hwe nom'ne sohwa'u siko oloponjo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohofu sofe simano mafohi'nonji siko Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne olo syoho loso yalokusiyo. ²⁴Oseso oso a'amu huhwo sohwo sekwo hofiyo utimafikuji sikine'no hitoho waselofono. Ose ifijo'manji oso a'amu oso hwe hufa'u hwa'umo sekwoe pone'no uhwojalokwofoso hofiko huno ole wosyofisyantifeho. Yo'mayo hungkuno wopingo Poul kako a'amu Koulin somne'no naliwo'ningkisoso ne'njofoho wosyofisyantifeho.

**Anituye a'amu ne somo
ufo'ma'nyo'ne hungkunofoho.**

9 Sekwo oso hungkuno Anituye a'amu ne somo ufo'mayo'neso nto upa'nimentohofoho. Oso'no oso hiso'no ngko nom'ne hungkuno sawemoso maselimnehono. ²Ngko huno niyohoho. Sekwo olo syoho losomne'no hi semo'nyo'ne yalokwofo. Oso'no ngko olo hwaho Masetouniya a'amufe simanopo sekwoe yofe ho'nomawo'ningkohefoho. Ole uliwo'ningkohono. Soswo anga'no mehonihwatimentihwone sohonta

a'amu hwaho Ngkilik angu Koulin osopo humalofoso olo syoho hilosonto ulika'mentohofoho. Ose uliwo'ningkohe so'no olo hwaho Masetouniya a'amuso oso hungkuno homo somo upa'nontifi hofiko hi'nji olo syoho hiloso ulikofalokwofo. ³Ngko olo syoho hilo so'no sekwoe yofe ho'nomawo'ningkohe so'no ne ane imo'nonoho. O'o, ngko nto selohe hopaso sekwo hamniyoho hu'meesiyoso sokafo femokosyohumamno. Ose syafisyonji oso a'amu hiso sekwoe angone'no uhwojalokuhwono. ⁴Ngko sekwoe yahino wopingo so'no a'amu lomo uliwo'ningkohe so'no ngko a'amu Masetouniya fehohnjo so'nji sekumo se'mehwaso'no sekwo hamniyoho hiso sokafo moho'nasiyo'manji ngko wonimango engo wannimontonoho. I sekwo hokunonji wonimango wonanimontonoho. ⁵Ose mmo'nonehonji ngko ole syofihu'male, Ngko olo a'amu lomo angu Koulin sopo kakine'no uhwatime oso hamniyoho sekwo uyohojano lontife so'no hofiko sekwo'nji sokafo ito'no fesyohumamno. Oseso ngko tifi nose'mahm'me'no ngko hamniyoho hiso sekumta'ni momakulisyosema'mnehono. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyalokwofo so'no sekwo simeho nohayo'nji sekwoe huno mta'ni foho'nahumno.

⁶Sekwo olo so'no huno fisyafihupmno. Hwe fihwo kako wopayo we'e hulinyo sohwo kako wopayo we'e woma'montonoho. I a'amu nom'ne sohwo kako wopayo engo hulinyo sohwo kako wopayo engo woma'montonoho. ⁷Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo huno hamniyoho alale woho'nosyano lifijo'manji sekwoe hunomnohini iningkakuji foho'naopmno. A'amu fehohnjo hofiko hamniyoho engo so'no

jomo yokumpohn'nyo selikujo'no a'amu fihwa hofiko simeho tango'nji hamniyoho hiso ho'nasiyoso oso wopingo'maho. O'o a'amu kakoe huno mta'ni hamniyoho simeho wopingo'njo uyo sohumo Anitu kako oso humne'no simonyo yalofoho. ⁸Anitu kako yo'mayo ito'no humayo'ne sejapihwosi oso'nji nom'ne yo'mayoso ilifeesiyo'neso sejaponeso hopoenohino hweho. Oseso sekwo ito'nohini nohumafikuji nom'ne a'amu somo ufo'mayo'neso ilifeesiyo'neso weho. Oseso sekwo nom'ne a'amu somo wopingo ulohofon'neso hopoenohino kuyoho. ⁹Oso pa'nyoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa ole mti'mokumentohofi,

A'amu fihwo Anituye yahinomo iningkawowo'ningkiso sohwo kako a'amu yo'mayo so'no umofonyo inyo somo yano'nohino hweho.

Oso yahino wopingoso ne'no mjimiwentaningkuhwosi Anitu kakimo ne'nohino hofiyo womokosyohumamontonoho.

Wopingo ulohomontonoho.

Ose mti'mokumentohofofoho.

¹⁰Anitu kako a'amu hn'nimo yo'mayo uyo hujone ne'ne japonteso tifi wopayo nyo'neso nejapiwo'ningkiso hweho. Oso hopaso sekwo a'amu nom'ne somo ufo'malokwofo so'no sekwo wopayo hulalokwofo. Oso hulalokwofoso engo imo'ningkuhwosi ne pi'ningo engo womantifeho. Oseso oso uyo hujoso Anitu kako pi'ningo wosejapmmontonoho. ¹¹Sekwoe yo'mayo so'no Anitu engo imokahoningkuhwosi sekwo yo'mayoso nom'ne a'amu somo yano uyantifeho. Oseso oso hamniyoho uhu'mokinyoso nakwo nomotasihwaso'no a'amu pi'ningo engo sekwoe yahino wopingo so'no Anitumo isamayoka mikunimposo ulantifeho.

¹²Sekwo oso yahino wopingo

yalokwofo so'no yo'mayo wopingoso hufa'u umo'nimontonoho. Simo'mo Anituye a'amu umofonyo inyoso ito'nohino wohumantifeho. Nom'neso olenoho. A'amu pi'ningo engoso hofiko Anitumo isamayoka ulikuji kakoe yofe engo woho'nomantifeho. ¹³Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'malokwofo huhwo sohwa hofiko huno ole wosesyofisyantifeho. A'amu Kouliniso hofiko Kilaisiye hungkunomo upa'nontifi ito'no iningkowalokwofo. Mango'nohini'maho. O'o, ne'njofoho. Ose syasyefisyikuji hofiko sekumta'ni hamniyoho mapijo so'nji sekwoe yahino wopingo so'ntnne'no Anitumo isamayoka engo ulantifeho. ¹⁴Oseso a'amu hiso hofiko huno ole uyono. Anitu kako sekumo wopingo engo selohofalofoho. Hofiko sekumne'no Anitu kako sekumo wopingo ne'no selohofone so'no jomo ulantifeho. ¹⁵Anitu kako kakoe hwomu wonyoangkafo nejapmmntiso so'no nakwo isamayoka mikunimposo ulano. Hwomu huhwo sohwoe mpoyo wopingo hopi'nonohinoso nakwo hopoenohini molanehwono.

A'amu Anituye syoho'njo somne'no hwasyo hungkuno mjijo somo Poul kako monje yahumentisofoho.

10 Ngko Pouli'ni ngkine'no hungkuno we'e waselimonne'no yohono. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Poul kako nakwo'nji nohumanto hungkuno wopingo pompenjiyo'nohino ko naliwo'ningkiso sohwo kako kengopo nohumanto nakumne'no iyoswo mti'mokonto kako yoka hungkuno'nohini namti'mokiwo'ningkiso hweho. Ose lalokwofo. I ngko Kilaisiye yahino hopa mahm'mo nje yokumpohn'nyo monje yahini'mo yoka hungkuno'maso hungkuno pompenjiyo'nohini waseli-

monne'no yohono. ²Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yoka sejo so'no ngkilaho ko lalokweso a'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul kako hwahoponjo a'amu pa'nyoso kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne Anituye syoho yalofoho. Ose lalokwofo so'no sekwo huno ole fisyafihupmno. Poul kako yoka nalonoho likuji nakwo huno ito'no wosyofisyano. Ose fisyafihupmno. ³Ou nehopi. Nakwo olo hwaho lopo humawo'ningkuhwone'nwoho. I oso'no nakwo olo hwaho lophonjo yo'mayo mayoso'no hwahoponjo ikujoho yahino somo miningkoyalokuyihwono. ⁴O'o, yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo uyakolofo'neso mokosyohumalohwono. Oso hiso olo hwaho lopo nta'ni'maho. O'o, Anituye yokumpohn'nyo mta'angofoho. Oso yokumpohn'nyoso Seteniye tojo somo kakoe yo'mayo somo mtihupesoso hoponoho. ⁵Oso yokumpohn'nyoso a'amu hofiko Anitumo nakwolaho lontifi kakine'no hwasyo linyo sofe hunomo monje yasiyo'neso hoponoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Nakwo hwe moya'mi nom'neso hofiko Anitumne'no huno wopingo tipemapitnnohontani nakwoe yokumpohn'nyo'nji oso honingkano Anitumo u'mayo somo wopijwosyano. Huno ose ko syofisyantifeso oso yokumpohn'nyo Anitu mta'ango yo'mayo yahino wonyo somo uyakolofo'ne mokosyohumalohwoneso oso honingkano pijwasiyo'ne homo somo nakwo mtihupesoso hoponoho. Oso yokumpohn'nyo mokosyohumalohwone so'no yo'mayo huno wonyo syofisyalokuhwone'manji nakwo olo huno Kilaisimo enjwa'mo ho'nasiyo'neso hoponoho. ⁶Oseso sekwo nakwoe hungkunomo enjwa'mo nto'no wohumano nalifijo sohonta a'amu anga'no anga'nohinoso oso

hungkuno homo somo hwotoho fentifi oso a'amu sofe asoho'yomo mewo'ningkohoho hungkuno mikwolofihwajiyo'ne humalohwono.

⁷A'amu fehohnjoso ngkine'no ole ntantikwofo, Poul kako yokumpohn'nyo neso ane hweho. Kako siki mango'nohino nelalofoho. Ose ntantikwofo a'amuso hofiko nje a'apaho hohnjo somnohini nohonalokwofo. Ne somo manohonyofoho. Sekwo Kilaisiye a'amu ne'nwoho likuji'manji sekwoe ne somne'no apa'no huno fikwesiyafihupmno. Ole wosyafisyontifeho, Sekwo Kilaisiye a'amu ku'manji nakwo hi'nnonji Kilaisiye a'amu'nwoho. ⁸Anitu kakoe syoho somne'no kakoe yokumpohn'nyo nejopahoningki kakoe simano mofohi'nontani yalokuhwono. Oso yokumpohn'nyo hiso sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesofitofonefoho. Ou, ngko oso yokumpohn'nyo so'ne nje yofe ho'noma'nyo'ne'manji ngko wonimango mannonehoho. O'o, Kilais kako oso yokumpohn'nyo ngkimo ntapmmentiso so'no sekwo ngkimo enjwa'mo humalofo. ⁹Oso'no sekwo huno ole syafisyikutoho. Ngko sekumo yoka hungkuno semti'mokiyo'ningkohe so'no sekwo ngkine'no iyoho wasenono. Ose syafisyikutoho. ¹⁰U nehopi. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Oso iyoswo Poul kako nakumne'no mti'mokuwo'ningkisoso hungkuno tango'njo'nji yoka'nji ko namti'mokiwo'ningkisoso kako none'mahoningki uhwonontani kakoe a'apaho yokumpohn'nyo'njo hwo'maho. Kakoe hungkunoso sikinjofoho. ¹¹Ose lalokwofo soku sekwo olo so'no huno waseyono. Ngko ikanopo nohumanji yoka hungkuno semti'mokiwo'ningkohe hopa ngko sekwo'njopo nohumahm'mo oso iyoswo semti'mokiwo'ningkohe

hopaso waselimonnoho. Huno ose waseyono.

¹²A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko nom'ne a'amufe yahinomo uhwonontifi hofikoe yahino so'nji oso a'amu sofe yahino so'nji yano inontifi hofiko ole selalokwofo. Nakwoe yahino wonyoangkafo'nji'nwoho. Ose selalokwofo. Oso a'amu hiso hofiko hofikoe huno somnohini syafisyontifi hofikoe yahinomnohini yano inontifeso huno anefoho. Nakwo a'amu hwahoponjo huno tifo'njo hn'nwi yano minanehwono. ¹³I nakwo nakwoe yofeso siki moho'nomo'nanehwono. O'o, oso syoho Anitu nejapmmentiso somne'no nakwoe yahinoso ito'no inaso'manji yahino hiso hopo honingkoninkuhwasi'manji oso syoho Anitu nejapmmentiso so'no woho'nomantanoho. Oso syoho hiso sekuyepono lonehwatimentisoso sekumo ifehu'mokasesyohumaho.

¹⁴Oso syoho somjo sohe Anitu nejapmmentiso somo muyokolofanehwono. O'o, sekwo oso sohe somo mempo hohnta'ni mohumulofo. O'o, nakwo'njo lohohnta'ni humalofo. Oso'no sekune'no simo'mjo sohwona'ni Kilaisiye hungkuno wopingo losetihwamentihwonefoho. Osopo nom'ne a'amuso nakwoe syoho somjo ne tipema'mentohofa so'no hofiko hofikoe yofe ho'nomo'nimentohofofoho.

¹⁵A'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno losetihwamentohofa somne'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. O'o, nakwo ole'no namo'ningkohoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofoso engo ne'no imo'ningkuhwosi oso syoho Anitu nejapmmentisoso sekwo'njo ajwo sopo engo umo'nimontonoho. ¹⁶Ose imo'ningkuhwoso'no nakwo nom'ne hwaho sekwoe hohujo hohnta'ni wojo sopone'no Kilaisiye hungkuno

wopingoso womotowantanoho. Oso hopo sopo a'amu nom'neso Anituye hungkunoso mulalokuyohofa. Osopo nakwo syoho ihwasi oso syoho somta'ni ne tipemaso'manji nakwo huno ole wonayono. Oso neso nom'ne a'amufe syoho somta'ni'maho. O'o, nakwoe syoho mta'angofoho.

¹⁷A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofa sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu fihwo kako simonyo uyimo loso sohwo kako kakoe yofe somne'no miyonehoho.

O'o, Anitu kako'nohini yo'mayo wonyoangkafo iwo'ningkiso sohune'nohini kako simonyo uyono.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁸Nakwo huno ole nayohoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe ho'noma'ningkuhwoso sohwo Anituye timo sopo kakoe yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako a'amu yofe engo ane pa'nyo sohomo yofe ho'nomaso'manji oso hwe huhwo sohwo yofe engo ne'njo hweho.

A'amu fehohnjoso ole limotofo, Anitu kakoe hungkuno liku'mofa syoho so'no nahwosopo'mentiso hwona'nyoho. Oso hungkuno hwasyo limotofo sohwamne'no Poul kako hofikoe yahino somne'no ujo ehontojwahumentisofoho.

11 Sekwo ngkimo nupo'ntohu mamno. I ngko hungkuno fehohnjo a'amu omomo hungkuno liwo'ningkohofa sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. ²Upa'nyo Anitu kako sekumo kakimnohini iningkayo'ne sehwasopo'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso sekumo hwasyo honingkanomo ipesemotafijo so'no Anituye simeho wonyo umo'nimontonoho.

I oso'no ngko huhwo'ni simeho wonyo wanimo'nimontonoho. Ihwoni. Ngko pahnnimo hungkuno we'enehwo waselimonne'no yohono. Sekwo a'mu sijo sofa nom'ni hwamne'no huno mosyafiso hwehwamne'nohini huno syafisiwo'ningkohoho hopaso ngko sekumo Kilaisiyepono sehwati'me'no sekwo kakimnohini huno fisyafihupmno. Sekwo nom'nihumo uningkowano lifijos Anitu kako simeho wonyo wosejapmmontonoho. I ngko huhwo'ni simeho wonyo wosejapmmnonoho. ³I oso'no ngko olo hilo so'no iyoho nningkohoho. Hohonta Seten kako homa imo'nonto Atam kakoe ape Efamo hwasyo ulimentiso so'no Efa kako hwasyo honingkanomo iningkamentisofoho. Seten ose uloho'mentiso hopaso a'amu fehohnjo hofiko hwasyo hungkuno lohose'mafikujo'no sekwo Anituye honingkanomo hofiyo iningkawowo'ningkohoho somo nusikwojikuji hwasyo honingkanomo iningkayo so'no ngko iyoho nningkohoho. Sekwo Kilaisimnohini iningkayo yahinoso nusikwajifitnnohontne'no selalokweno. ⁴Hwapingoso a'amu fehohnjo hofiko sekumo se'mantifi Jisasimne'no ngko hungkuno selimentoheho molohose'ma'mmalofho. O'o, Jisasimne'no hofiko sekumo wase'mano ko lontifi hofikoe hwasyo hungkunoso Jisasimne'no lohose'ma'malofofoho. Oso hwasyo hungkuno homo somne'nohini syafisiwo'ningkohofofoho. Hohonta nakwo Jisas Kilaisiye hungkuno wopingo selimentihwone sohonta sekwo Anituye Towahunu wopingo ma'mentohofofoho. I olohonta sekwo hofikoe hwasyo hungkuno somne'no ne'njofoho lontifi sekwo towahunu nom'ne kengo ma'malofho kuyoho. A'amu sekumo hwasyo selontaningkofi

sekwo nakwolaho mujo kuyoho. O'o, sekwo oso syoho hiso ifijo hopaso nomapitnnefoho.

⁵Sekwo upa'nimno. Oso a'amu (*apousel*) huhwo sohwo sekwo wonyoangkafo hwasoho uliwo'ningkohofoso hofiko nje yofemo niyakolo'nnyo hwolaho. Nihu'no awonoho. ⁶A'amu fehohnjo hungkuno lutihwayo yahino wonyoangkafo iwo'ningkohoho hopaso ngko ko miyo'njo imneso ngko Anituye hungkuno somne'no nje hunoso umofonyo miyohoyohono. O'o, Anituye hungkuno neso ngko huno niyohoho. Oso hiso'no sekwo huno seyohoho. Sikuno pi'ningo engo somo nakwo sekumo Anituye yahino ne so'no nto esetihwamentihwonefoho.

⁷Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta ngko oso syoho homo somne'no hamniyoho'no jomo selimentohehato. O'o, ngko nje yofe monje yahinimentohe so'no ngko nje nonyo wosopayo yo'mayo so'no syoho imentohefoho. Oso'no ngko sekwoe yofe honje ho'nosemanji sekumo nje syoho ntohofiyo kuyoho'nji momasemoku'mmentohefoho. Oso yahino wopingo sekumo seloho'mentoheso wonyotaho. ⁸Ngko sekwo'nji nohumentaningko Anituye a'amu anggo kengo mta'angoso ngkine'no nje wosopayo yo'mayo somne'no hamniyoho uyohotimentohofofoho. Oseso ngko sekumo sefo'mayo'ne a'amu kengo somta'ni hamniyoho hufo hopa ma'mentohefoho. ⁹Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo so'no umofonyo yonji oso hiso'no sekumo jomo maseli yonji sekumo tango mosejapefoho. O'o, Anituye a'amu Masetouniya humamotofoso anggo Koulin sopo i'mofopahoningkofi ngko yo'mayo umofonyo imoteso hopoenohini

ntapmmntohofofoho. Oseso ngko hohonta sekwo'nji humanji nje yo'mayo so'no tango mosejapmmotefoho. Oso'no olohontajo so'nji oso yahino hiso'nji ne'no wanjimi'momnefoho. ¹⁰ Kilaisiye hungkuno neso ngkimo niweho. Oseso nje yahino hiso'ne'no ngko nje yofe ho'nomani'me'no a'amu Ngkilik sofe ango'meemo ho'ningkaningkuhwosi hofiko oso homo somne'no nje yofe monje meenihufitnnefoho. ¹¹ Oso hungkuno hiso ngko peho'no selohono. Ngko sekumo simeho mosejapmmale'no laselohono. O'o, oso'ne'maho. Ngko sekumo simeho sejapiwo'ningkohe so'no Anitu kako huno moi'wonoho. ¹² O'o, oso hiso olenoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwawo'ningkohoho sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne nakwo Anituye syohoso Poul hopa iwo'ningkuhwone hwona'nyoho. Ose ko lontifi hofiko sekumta'ni yo'mayoso semalokwofo. Oso'no hofikoe honingkano somo pijwohumayo'ne ngko sekumta'ni nje syoho somne'no yo'mayo so'no jomo molosema'mmote yahino hiso olohonta ho'nomo'nalokweno.

¹³ Oso a'amu (*apousel*) homo somo Anitu kakoe syoho somne'no muhwosopo'mmentisofoho. O'o, hofiko hwasyo hungkuno ole seliwo'ningkofi, Nakwo a'amu *apousel* sohwafe syoho'njo hwona'nyoho. Ose selahoningkofi sekwo oso homo somo iningkawo'ningkohofofoho. ¹⁴ Sekwo oso hiso'no hi semo'ningkuhwoloho. Seten kako huhwo'nji honingkano hwasyo somo sekumo ipesemotayo'ne a'amu ahwomo mta'angohwa pa'ningo pomponaho engo'nji imokiniwo'ningkiso hweho. ¹⁵ Oseso a'amu Seteniye syoho ulohofiyoso hofiko Anituye syoho ulohofiyo hopa imo'nyo so'no sekwo yomo ikutoho.

Sekwo oso a'amu huhwo sohwafe nuhwonontifi a'amu wopingofoho seniwo'ningkiso kuyoho. I oso'no hwangu no'mo hofikoe yahino yontifijo somne'no tohino engo mapitnnefoho.

**Poul kako Anituye hungkuno
liku'mofu syoho somne'no
tango engo ma'mentisofoho.**

¹⁶ Simo'mo ngko ole selohono, Ngko a'amu omomo hungkuno liwo'ningkohoho sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. Olo hungkuno selalokwe loso omomo hungkuno nelalofoho syafisyikujimanji e'wano omomo hungkuno we'enehwo seli'me'no upo'ntohumamno. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwantifi hofikoe yofe ho'noma'niwo'ningkohoho hopaso ngko nje yofe woho'noma'nimonne'no yohono. ¹⁷ Hungkuno selalokwe loso Anituye'maho. O'o, a'amu omomo hungkuno seliwo'ningkohoho sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne omomo hungkuno seliwo'ningkohoho hopa selalokweno. ¹⁸ I a'amu pi'ningo hwahoponjo yahinomo iningkawentifi hofikoe yofe ho'noma'niwo'ningkohoho sohwafe yahinomo we'enehwo iningka'mo nje yofe woho'noma'nimonne'no selalokweno. ¹⁹ Sekwo a'amu huno'nji'nwoho lolalokwofo. I sekwo a'amu hwasyo hungkuno seliwo'ningkohoho sohwafe tifi iningkawo'ningkohoho so'no huno ane kuyoho. ²⁰ A'amu fihwo kako nje syoho wontohofiyano selihwosi mimp'o'nosemotahwosi sekwo iningkayo'nohino kuyoho. U kako sekwoe yo'mayoso moi'wo wolasemo'mo syafisyihwosi hwasyo hungkuno wolosetima'montonoho. Kako poji esetimanto imayo selohofiwo'ningkiso

hweho. Kako sekumo monje yasesyonto sekwoe simo'mangopo ajonyo sefonjahoningki sekwo kakimo timo'nohini uhwontohumawo'ningkohoho kuyoho. Yoka mujo'njo kuyoho. ²¹Ngko oso yahino hiso imneso yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Oso'no ngko oso hopa sekumo moseloho'meso'no ngko wonimango wannimontonoho.

I nom'ne omomo hungkuno apa'no waselimonne'no yohono. A'amu nom'ne sohwa hofikoe yofe yo'mayo so'no ho'noma'niwo'ningkohoho hopaso ngko huhwo'ni nje yofe woho'noma'nimonne'no yohono. Nje omomo hungkuno upa'nimno. ²²Hofikoe yofe ho'noma'nyo'neso ole lahnniwo'ningkohoho. Nakwo a'amu Hipilu hwona'nyoho. Ose lahnniwo'ningkohoho. I ngko huhwo'ni Hipilu a'amu hwo'nyoho.

U ole lahnniwo'ningkohoho, Nakwo a'amu Isilael hwona'nyoho. I ngko huhwo'nyi a'amu Isilael hwo'nyoho. U, Apilohamiye imuhwolaho. Ngko huhwo'ni Apilohamiye imu hwo'nyoho.

²³U hofiko Anituye syoho ulohofiyu hwolaho. I nje yofe ho'noma'nyo somne'no omomo hungkuno apa'no wahnimo. Hofiko Kilaisimne'no syoho iwo'ningkohoho somo ngko hofikimo uyakolofohono. Nje syoho engoso hofikimo uyakolokwoho. Ngko impo'angomo humayoso sikuno pi'ningo niyakolofoso ngko hofikimo uyakolofohono. Anituye syoho somne'no a'amu ngkimo ikujoho nifonjontifeso ngko hofikimo uyakolofohono. Sikuno pi'ningo ngko poyo wape'nimonji iyoso hofikimo uyakolofohono. ²⁴A'amu Juta sohwa hofiko ngkimo impojonyo sikuno kengo kengo aho fehohnjo hopi'nonohino somo ne'no nifonjontaningkofi *teti-nain* (39) imo'nimentisofoho. ²⁵Sikuno hufa'u sihune somo a'amu Loum sohwa hofiko sohwe sonyo

ikujoho'nji nifongku'mentohofofoho. Sikuno fihwi hofiko ngkimo sojo'nji niposi'mentohofofoho. Sikuno fihwi ngko yofayokinopo nohumentaningko yofayokino hiso wonyo imo'nimentisofoho. Oso hiso sikuno anga'nohinomo emoimentohe'maho. O'o, sikuno hufa'u sihune emoyonji wonyo imo'nimentisofoho. I sikuno nom'nemo yofayokino mijo ajwopo wonyo imo'nimentiso sohonta ngko sikuno anga'no mofehi'nyo anga'no mijo ajwopo mtapmmentohefoho. ²⁶Sikuno pi'ningo engo ngko Anituye syoho somne'no a'amumo liku'mofontaningko mijo ifofayo yonto ngkimo wonyo wanimokumonto imentisofoho. A'amu wonyo honingkano'njo sohwa hofiko a'amufe ho'yango hufo imotofo sohwa hofiko ngkimo honingkanopo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. Nje a'amu Juta huhwanji a'amu temtitofo kengo huhwanji ngkimo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. Ngko antime engo sopo we so'mo mijo ayo ajwopo nohumentaningko yo'mayo yahinoso ngkimo wonyo wanimokumonto imentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko nakwo Jisasiye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo lontifi hofiko huhwanji ngkimo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. ²⁷Ngko sikuno pi'ningo engo somo yo'mayo yo'mayo syoho yokumpohn'nyo tohohmtnno'njo iwo'ningkohe hwo'nyoho. Ngko ose yontnne sohwo'ni sikuno pi'ningo somo ngko saho mofosyawosofoho. Oso syoho hiso ne'no yonji ngko wopayo'nji mijo'ntnne'no mijoho pe'nimotefoho. Sikuno pi'ningo ngko wosopayo manyo'njo yonji yo'mayo hwapife so'ntnne'no umofonyo yonji kwongkwongo nisimojofoho.

²⁸Oso tango hiso'nohini'maho. O'o, sikuno huhwo huhwi tango nom'ne olo so'nji ni'mawo'ningkisofoho. A'amu

Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohofu sofe tango so'ntnne'no ngko huno syafisyoni ngko hofikimo wopingo'nohini ufo'mahm'mo hofiyo umokosyohumayo so'ne'nohini syafisyiwo'ningkohefoho. ²⁹Oso a'amu hiso honingkano wonyo ifijo'manji ngko huhwonontnne'no simeho tango niyantofoho. U nom'ne a'amuso oso a'amu homo somo honingkano wonyo somo ipemotawofijo'manji ngko oso a'amu ipemotafijo somne'no simeho tohino wannimontonoho.

³⁰A'amu omomo hungkuno liwo'ningkohofu sohwa hofikoe yofe ho'noma'niwo'ningkohofu hopaso ngko uyimo hnnime'manji ole wahnnimo. Ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ose hnnime somne'no ngko nje yofe woho'noma'nimonne'no yohono. ³¹Anitu sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kaningkwowho ko imo'nonto kakoe Hwe Engo hweho. Oso huhwo sohwoe yofeso ne'no woho'nomehwantanoho. Oso huhwo sohwo kako nje hungkuno nehopi'nohino lalokwe somne'no huno uyohoho. ³²Ngko ango Ntomasikos sopo nohumentaningko hwe engo hwaho mokosyohumayo Aletas sohwoe hwe mnokino manji'mofonjo a'amumo mokosyohumayo sohwo kako Poulimo aho wakeno lonto kako a'amu syuwo'ningkohofu kuso somo ngko Pouli'nimo aho niki'ne a'amu sohwo umohati'mentisofoho. ³³Ose ko uhumojahoningki Jisasiye a'amu fehohnjo sohwa ngkimo sohwo ho'yo engo somo meenisyontifi nom'ne sofo we'e so'mo sohwo ho'yo somo impe intofontifi intofaniyoho'mokahoningkofi ngko hwaho mompo sohwo ho'yo somta'ni nihu'nahone hiyaso joku'ningkale'mo'mentohefoho.

Yo'mayo hungkuno somne'no Poul kako wojo hopa honingkonyo so'ne'no Anitu Poulimo hungkuno ulimentisofoho.

12 A'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne yahinoso hofikimo mufo'maso'njo ko yososo ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe yahino hopaso apa'no wahnnimonne'no yohono. Olo hungkuno loso a'amu hwasyo hungkuno seliwo'ningkohofu somo monje yasiyo'ne wonimango unyo'ne selalokweno. Ngko wojo honingkononji Anitu kako hiyaso hungkuno ntimentiso so'nji yo'mayo ujo ehontojwanihumentiso so'nji waselimonne'no yohono. ²Hohonta soswo aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahn'no m'mofape sohonta Anitu kako kakoe a'amu ne sohwo'nimo kakoe ahwomomjo ango sopone'no nimotasimentisofoho. Nje huyo'mango'nohini motasimentisotikeno. A'apaho hi'nji motasimentisotikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. Anitu kako'nohini huno uyohoho. ³Ose seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Oso hwe huhwo sohwo ngkonoho. Anitu kakoe ahwomomjo ango sopone'no ntimentisofoho. Nje huyo'mango'nohino ma'mentisotikeno. Nje a'apaho hi'nji ma'mentisotikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. Anitu kako'nohini huno uyohoho. ⁴Oseso ngko Anituye ahwomomjo ango sopo nohumanji yo'mayo hungkuno wopingo wonyoangkafo ko upa'nimentoheho nakwoe hwahoponjo hungkuno somo oso hungkuno hiso ujo ehontojwosyaneso hopo'maho. O'o, nakwo huno monayonehoho. ⁵Oso yo'mayo ahwomomjo upa'nimentohe so'no ngko nje yofe ho'noma'ni'mtentesi oso yahino hiso ito'nohinesohilo. I oso'no

ngko olohonta oso hiso'no ngko nje yofe moho'noma'nimnehono. O'o, ngko nje yofe woho'noma'nimo lime'manji ole'nohini waselimonne'no yohono. Ngko nehopi'nohini yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho.

⁶U, nehopi. Ngko nje yofe nehopi'nohini ho'noma'ni'mententesi ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohware hungkuno pa'nyo maseli'mnesohilo. O'o, hungkuno nehopi'nohinoso noseli'mnesohilo. I oso'no ngko nje yofe moho'noma'nimnehono. O'o, yo'mayo hungkuno ngko ngkine'no hningkohe somne'no ho'ningkiso a'amu soku ngkimo yano ntifikutoho. O'o, Anituye hungkuno losetihwawo'ningkohe so'nji yo'mayo yahino iwo'ningkohe so'ntnne'no sekwo nto nohonimotofoto somne'no sekwo ngkine'no huno ito'no waseyono. Oso'no nje yofe peho'ne woho'noma'nimonnto.

**Tango fihwo yongo hopaso
Poulimo umnimojofoho.**

⁷Oso hungkuno wonyoangkafo Anituye ahwomomjo ango sopo nta'ni ntapmmentiso somne'no ngko Pouli'ni hwa'mo hwa'mingo miyo'ne nje yofe moho'noma'nyo'njo yone'ento Anitu kako eno lahoningki Seten kako nom'ne tangoso ntapmmentisofoho. Oso tango hiso nje a'apahomo yongo kintofohofoto pa'nyofoho. Oso tango hiso ngkimo monje yanisiyo so'no ngko nje yofe moho'noma'nimnehono. ⁸Oso tango hiso'no ngko Mpohumo jomo yokumpohn'nyo hufa'u sihune ole ulimentoho, Kiko olo tango hiloso wae feenimofoto. ⁹Ose ko ulahoningko Anitu ole ntimento, O'o, ngko oso tango hiso wae meekumofe'njo ko i'mo ngko kiko'nji nohumahm'mo wopingo'nohini wakiloho'monnoho. Nje wopingo'nohini kiloho'meso hopoenohinofoho. Hwapingoso a'amu kakoe humayo

somne'no yokumpohn'nyo ane sohomo ngko nje yokumpohn'nyo ujo wehontojwahumonnoho. Anitu kako ose ntimentisofoho. Oseso ngko yokumpohn'nyo ane sohwo'nne'no ngko simeho tango maniyonehoho. O'o, simeho wopingo'nji nje yokumpohn'nyo ane humayoso ho'nomo'nalokweno. Oso'no Kilaisiye yokumpohn'nyo engoso ngkimo niweho. ¹⁰Ngko Kilaisiye syoho somne'no ngko yokumpohn'nyo ane ko humame sohwo'ni a'amu hofiko ngkimo wonyo ko ntohopijoso yo'mayo yo'mayo tangoso ko ni'masoso a'amu ngkimo wonyo wontopano likuji ko ifijoso oso hiso'no ngko simeho wopingo'nji wohumamonnoho. Ou, nje yokumpohn'nyo ane sohonta Kilaisiye yokumpohn'nyo ne'njoso ngkimo niweho.

**Poul kako a'amu Koulinife simeho
hi'ntnnono Anitumo uyo somo
yokino uto'monto imentisofoho.**

¹¹Oso a'amu hiso Anituye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo seliwo'ningkohofoto sohware yofe ho'noma'nyo yahino somo maheso'no ngko a'amu omomo hungkuno'njo liwo'ningkohofoto pa'nyo selalokweno. Sekwo nje yofe ho'nonimantifijontentesi oso yahinoso ito'nohino'nesohilo. I oso'no sekwo nje yofe moho'nonimawo'ningkiyohofoto. I, ngko yokumpohn'nyo ane ko huhwo'nimo oso a'amu hwasyo seliwo'ningkohofoto sohwa hofiko ngkimo moniyakolopitnnehofoto. ¹²Ngko sekwo'nji nohumentaningko yo'mayo tango ko ni'mahoningki ngko syoho yokumpohn'nyo ne'no yoho'nimentohe sohonta Anitu kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoto yonto kako ngkine'no olo hwe lohwo nje syoho'njo hweho, syanifisonto

sekumo setihwamentisofoho. Oso'no sekwo huno seyohoho. Ngko Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo ne hwo'nyoho. Sekwo Anituye yokumpohn'nyo homo somo uhwonontifi yomo imentohofofoho. ¹³ Sekwo oleso peho'no hnalokwofo. Poul kako a'amu ango kengoponjo somo wopingo uloho'mentisofoho. Kako nakumo wonyo naloho'mentisofoho. Oso peho'no syonifisyantokwofo. Olo wonyo anga'nohino loso seloho'mentoheso ngko sekumta'ni sekwoe wosopayo yo'mayo so'ne'no jomo maselimentohefoho. Sekwo oso wonyo seloho'mentoheso hisomne'no wae feenimopmno.

¹⁴ Ngko nom'ne honta se'ma'mentoheso hufa'u imo'nimentisofoho. Olohonta ngko apa'no se'ma'meso hufa'u sihune umo'nimontonoho. Ngko nose'mahm'mo ngko sekwoe yo'mayoso nifo'mayo'ne jomo maselimnehono. O'o, sekwoe yo'mayoso sekumta'ni semayoso ngkilaho. Sekune'nohini nimo'ningkohoho. Ihwoni. Mehomiso hofiko hofikoe ho'yango hom-ningkwowho'ya'umo ufo'mayo'neso melofisyasiwo'ningkiyohoho. I oso'no kaningkwowho'nji kona'wohi'njiye ho'yangoso hofikoe mehomiso umasiyo'neso elofisyasiwo'ningkohofofoho. ¹⁵ U ngko seningkwowho sohwo'ni simeho mikunimposo sejopalokweno. Oso'no sekwoe huyo'mango Anitu'nji ito'no fosyohumayo'ne imo'nyo so'no ngko yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino sekumo sefo'mayo'ne uyimonne'no yohono. Ou, ngko ho'yango sekwoe huyo'mango somo ufo'mane'manji e'wano. Nje ho'yango hopi'nono wosejapmmo. U nje poyo pe'nimeso sekwoe huyo'mangomo ufo'mane'manji e'wano, ngko sekumne'no wape'nimo. Ngko sekumo simeho mikunimposo sejopalokwe so'no sekwo ngkimo

simeho ntapawo'ningkohofoso we'e limo'nalofoho. We'e'manji wopingo'maho.

¹⁶ Ngko sekwo'nji nohumanji ngko sekwoe wosopayo ho'yango yo'mayoso mosemaso so'no sekwo huno ko seyahoningki a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso olo hwasyo hungkunoso ngkine'no syonifisyalokwofo, Poul kako afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'njo hweho. Oso'no kako nakwo'nji humantiso sohonta kako nakwoe yo'mayoso momaso'njo ko yahoningki uhwonontani kako nakumo Anituye hungkuno nalimentiso so'no kako hamniyoho engo mawo'ningkiso hwolikeno. Oso hunoso hwasyo huno syonifisyantokwofo. ¹⁷ I a'amu huhwo sohwa pehofo kosyonifisyalokwofo. Ngko a'amu fehohnjo sekuyepono uhwatimentohe sohonta hofiko sekumta'ni yo'mayo mokulisyosyema'mentohoho ntapmmentohofotaho. Ose kosyonifisyalokwofo. ¹⁸ Ngko Taitas sohomo sekuyepono hano iyoso'no jomo yokumpohn'nyo ulohonimentoheso Anituye a'amu nom'ne hwo'nji ngko sikimo sekuyepono uhwatimentohefoho. Oso hohosohonta Taitas kako sekwo'nji nohumanto kako poji hungkuno selonto kako ngkine'no sekwoe yo'mayo yo'mayoso mokulisyosema'mentisotaho. O'o, Taitas kako ngko'nji simeho afa iniwo'ningkuhwayo sohwo kako sekwo'nji nohumanto syoho ngko iwo'ningkohe hopaso sekwo'njopo imentisofoho.

¹⁹ Olo hungkuno mti'mokalokwe loso sekwo nuhwoningkuji olo so'no wosyofisyantifitaho. Poul kako nakwoe timopo kakoe yofe wopingo imo'nyo'ne hungkuno loso mti'mokalofoho. Ose wosyofisyantifitaho. I oso'ne'maho. Nakwo Kilaisiye a'amu hn'ne'no Anituye timopo lohfontane so'ne

yo'mayo mti'mokalokwe loso nje yofemo fo'ma'nyo'ne'maho. O'o, nje a'amu simeho sejopalokwe sokumo sekwoe huyo'mangoso Anitu'nji ito'no humayo'ne sesosofitofone semti'mokiyalokweno. ²⁰Ngko olo so'no iyoho nningkohoho. Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwo ito'no mohumayo'njo sehonimnehontnne'no semti'mokiyalokweno. I sekwo ito'no mohumayo'manji ngko sekumo yoka hungkuno tohohmtno'njo selimeso manohonifitnnoho. Olo yahino wonyoso mawenoho. Ikujoho hungkuno, a'amu nom'ni hwanne'no simeho tohino, yoka hungkuno, yokumpohn'nyo yahino, sitofo hungkuno, a'amu nom'ni hwanne'no siki hungkuno ujo, a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo, a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho sofe simeho inyo somo wonyo imokinyo. Oso yahino homo somo ngko sekwo'njopo timo sehonyo so'no iyoho nningkohoho. ²¹Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwoe yahino wonyo ne'no wojo'manji sekumne'no Anitu kako ngkimo wonimango engo wontapmmontolaho. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofo hohonta hofiko yahino wonyo imo'motofo, akngkilike yahinoso, yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo umojo oso hwa hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'manji ngko sekumne'no humotaho engo wasaselimontaho. Oso homo somne'no iyoho nningkohoho.

**A'amu Kouliniso hofikoe
simeho hi'ntnnonohino somo
ito'no mokosyohumayo'ne
Poul kako hungkuno
yokumpohn'nyo ulimentisofoho.**

13 Sikuno hufa'uso nto se'ma'men-tohefoho. Olohonta se'ma'meso hufa'u sihune umo'nimontonoho.

Anituye hungkuno ole naliso. A'amu hufa'utaho hufa'u sihunetaho, hofiko nom'ni hwafe yahino wonyo somne'no simeho afa iningkuji ujo ehontojwasyikujo'no nakwo nehopeho wolantanoho. Ose'manji ngko sekuyepono se'mayo hufa'u sihune imo'ningkuhwoso'no yahino wonyo ne'no nowentaningkuhwoso'manji ngko wonyo ne kuyoho waselimonnoho. ²Hohonta ngko sekwo'nji humamenthe sohonta a'amu yahino wonyo imotofo sohwanne'no hungkuno yokumpohn'nyo nto selimentohefoho. I olohonta ngko ikanopo fosyohumawenji ngko yahino wonyo homo somne'no hungkuno yokumpohn'nyo apa'no selalokweno. I ngko se'ma'me sohonta yahino wonyo ne'no wojo'manji ngko hungkuno toho pa'nyo seli'mo yahino wonyo somne'no sekwo hopi'nonohino sokumo tohino wosejapmmnonoho. ³Sekwo ose nuhwoningkujo'manji sekwo huno ole waseyono. Kilais kakoe hungkuno ntopahoningki ngko hungkuno hiso seliwo'ningkohe hwo'nyoho. Huno ose waseyono Kilais kako sekwoe yahino somo yano selofiyoso sohonta kako hwe yokumpohn'nyo ane hwo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso wosetihwamontonoho. ⁴Hohonta Kilais kakoe a'apaho yokumpohn'nyo ane pa'nyohwo imo'ningkahoningki hofiko kakimo iyo hwojiyafiku'nnyopo fonjito'ofahumentohofofoho. I oso'no kako olohonta Anituye yokumpohn'nyo'nji songo humaho. Oso pa'nyoso nakwo hi'nwi nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo ane'nwoho. I oso'no nakwo Kilaisi'nji mojopohi'nontani kakoe yokumpohn'nyo'nji humalohwono. Oseso nakwo sekwo'nji nohumehwasi Anituye yokumpohn'nyoso sekwo'njopo u'mofapmmontonoho. Oso'no Anituye

yokumpohn'nyoso sekwoe yahino somo ito'no mihwajiyo'ne weho.

⁵ Sekwo sekwoe humayo somne'no yano inifijoso huno ito'no fisyafighupmno. Sekwo Kilaisiye yahino somo nehopi liningkwalokwofo. Simeho hi'ntnnono kakimo nehopi luyalokwofo. Kilais kako sekwoe simeho mo'mo nehopi lohumaho. I sekwo Kilaisiye yahino somne'no poji liyalokwofo. Sekwo sekwoe yahino somo yano finimno. ⁶ Sekwo oso pa'nyoso nje yahinomo nohoningkuji yano iningkuji sekwo huno ole waseyono. Poul kako Kilaisiye a'amu ne hweho. ⁷ Sekwo honingkano wonyo mifitnne'entani nakwo Anitu sefo'mayo'ne jomo uliwo'ningkuh-wone'nwoho. Hwapingo peho'neto. A'amu hofiko sekwoe honingkano wopingo'nohini somo sehoningkuji nakwo Anituye hungkuno nehopi losetihwamentihwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayo'netaho. O'o, oso'ne'maho. A'amu nje syoho somne'no ngkimo sitofo ko ntikuji sekwo Kilaisiye honingkanomo ito'nohino finingkamno. ⁸ Nakwo Kilaisiye hungkuno ne somo monje mesyanehwono. O'o, nakwo Kilaisiye hungkuno ne somo sosofitofo'ne'entani yihwono. ⁹ Nakwo yokumpohn'nyo ane ko huhwona'ni sekwo yokumpohn'nyo lohopijo'manji nakwo simonyo uyantanoho. Olo hilo so'no nimo'ningkohoho. Sekwo Kilaisiye yahino ne somne'no sokafo mafikuno. Oso hiso'no sikuno huhwo huhwi

Mpohumo jomo uliwo'nalokweno. ¹⁰ Olohonta ngko ikanopo nohumanji olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Hwapingo sekwo hungkuno homo somo haloho pekujo'no hwangu ngko se'mahm'mo yoka maselimnehono. Oso yokumpohn'nyo sekwoe yahino somo ito'no mihwajiyo'ne Kilais ntapmentiso so'no sekwo tihino masemnehoho. Oso yokumpohn'nyo ntapmentiso hiso sekumo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo sesofitofo'ne ntapmentisofoho.

Hungkuno ae'uyoponoho.

¹¹ Ou, nje a'amu soku, nje hungkunoso ngko moi'wo wolosejwao'monne'no yohono. Sekwo hopi'nonohino soku, sekwo yokumpohn'nyo yoho'ningkuji honingkano ito'nohinomo finingkamno. Nje hungkunomo haloho ito'no popmno. Sekwo simeho afa'nohini iningkuji simeho pompenjiyo'nji foyohumantikuno. Ose ifijo'manji Anitu kako hitoho hwapingo sohwo, sekwo'nji nohumahwosi sekumo hofiyo wosemokosyohumantonoho. ¹² Sekwo Kilaisimo iningkawo'ningkohoho soku, sekwo nuhu'mokukuji sekwo a'amu anga'no anga'nohinomo ahopo'nimno. Anituye a'amu oloponjo hn'nwi nakwoe a'amu kuyoho. ¹³⁻¹⁴ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako sekumo wopingo waselohofono. Anitu kako sekumne'no hitoho wosejapono. Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako sekwoe simeho mo'mo engolopohamo wohumano.

Ngkolesiya

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Ngkolesiya somne'no Mti'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-tu'*nji (22) *tiwenti-faifi'*nji (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako Ngkolesiyane'no mti'mokumentisofoho. Hwapingo a'amu Juta fehohnjo Jisasimo iningkunyoso hofiko Poul kakoe syoho Ngkolesiyajo a'amu somo Anituye hungkuno ulonto syoho imentiso somo wonyo ulohofontaningkofi Poul oso a'amu Juta fehohnjo somo ulimento, Hofiko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyahoningkofi Anitu hofikimo utimakwoho. A'amu fihwo honingkano hungkunomo iningkayo sohwo hwe wopingo mmo'nonehoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno wo'nyoso olenoho. Sohe engo *wani'*nji (1) *tu* (2) so'nji Poul kako Kilaisiye syoho ulohofi imo'nimentiso so'ne linyofoho. Sohe engo *tili'*nji (3) *foua* (4) so'nji simeho hi'ntnnonoso honingkano hungkunomo iningkayo yahino somo yakolo'nnyofoho. Ose mti'mokinyofoho. Sohe engo *faif* (5) so'nji *sikis* so'nji ole mti'mokinyofoho. Nakwo hofiyu humehwasi nakwo hano emoyo kiho'maso'nji uyantanoho. Ose mti'mokinyofoho. Olo iyoswo hiloso kako Efesos humanto mti'mokumentisotikeno Koulin humanto mti'mokumentisotikeno. Nakwo huno ito'no monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1¹⁻² Nje a'amu hwaho Ngkolesiya Jisas Kilaisimo simeho uyontifi uhu'mokuwo'ningkohofu sokumo, ngko

Pouli'ni olo iyoswo semti'mokiyalokweno. A'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofosu ngko'nji humalohwoneso sekumne'no nakwoe a'amufu loselalokwofo. Nje hungkuno sekwo upa'nimno. Ngko olo *apousel* syoho yalokwe loso a'amu hofiko ntapmmentohofu'maho. O'o, Jisas Kilais poyo pe'nimentiso sohumo Mpohwo Anitu apa'no ulika'mentiso oso hwo'nji naningkwowho Anitu'nji siko olo syoho hiloso ntaponji nihwasopomentisiyo hwo'nyoho.

³ Naningkwowho Anitu sohwa'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi simeho pompenjiyo wosejapanjiyo.

⁴ Nakwoe wonyomne'no Jisas Kilais poyo pe'nimentisofoho. Oso'no Seteniye honingkano so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'nimo yokumpohn'nyo nemokosyohumentaningki nakwoe Mpohwo Anitu nje hwomu hwahopo uhwatimo syofisyahoningki Jisas kako eno ulonto kaningkwowhoe hunomo iningkawento Jisas asomo netimayo'ne pe'nimentisofoho. ⁵ Oso'no nakwo Anituye yofeso woho'nomano. Engolopohamo woho'nomewo'ningkuhwano.

Anituye honingkano anga'nohino weho.

⁶ Anitu sekumo simeho sejaponto Jisas Kilais sekwoe wonyo so'ne poyo pe'nimentiso so'no kako'nji songo ne'no humayo'ne johu selalofoho. I osohumo hohujo ikinjaofontifi nusikwojaofontifi hungkuno kengo somo iningkowalokwofo. Oso hungkuno kengo somo sekwo iningkawo'ningkohofu so'no nje hi ntikofahoningki ngko yomo yalokweno. ⁷ Oso hungkuno kengo somo Anituye angopono

mipesemotasonehoho. O'o, nihu'no awonoho. Anituye honingkanoso nihu'no kenga'nohinofoho. Kilaisiye hungkuno wopingo somo a'amu fiso hofiko iwolo'mokontifi hwasyo hungkuno losetihwalokwofo. ⁸I nakwo nose'mehwasi'manji a'amu ahwomomjoso se'mapijo'manji hungkuno nom'ne kengo simo'mo selimentihwone hopo'maho. O'o, nom'ne kengo selihwasi'manji nakumo tikanomo menewajonefoho. ⁹Hohonta hungkuno ole nto selimentoheho i olohonta apa'no selalokweno. Anituye honingkanomne'no hungkuno simo'mo selimentohe so'no sekwo huno seyohoho. I a'amu fiso Anituye honingkanomne'no hungkuno kengo seloso'manji kako tikanomo wamtonoho.

¹⁰Ose selohe so'no fisafihupmno. A'amu sohwa nje yofe ho'nomayo'ne hungkuno laselimentoheho. O'o, Anitu kako nje yofe ho'nomayo'ne selimentoheho. A'amu nje yofe ho'nomayo'ne afofo hungkuno selonti'mtentesi ngko Kilaisiye syoho ulohofiyoso miyo'mnesohilo.

Poul Anituye syoho tipema'mentiso so'ne hungkunofoho.

¹¹Nje a'amu soku, hungkuno nehopi waselimo. Anituye hungkuno wopingo seliwo'ningkoheso a'amu hwahoponjofe huno mta'ango'maho. ¹²Olo hungkuno loso a'amu lontihwamentiso'maho. O'o, nihu'no awonoho. Jisas Kilaisiye kako'nohini ntihwamentisofoho.

¹³Hohonta ngko Jutafe honingkanomo ito'nohino iningkamote hwo'nyoho. Yo'mayo imote so'no sekwo nto upa'nimentohofofoho. Anituye a'amu Jisas Kilaisiye simeho uyo somo ngko nje yokumpohn'nyo'nji wonyo ulohofonji olo huno loso'nohini syafisyonji ngko wae weeo'mo

limotefoho. ¹⁴Neyakwosafe yahino somo aho yokumpohn'nyo kemokosy-ohumamoteso a'amu ngko'nji hungkuno afa'nono lonetihwamentohoho osomo uyakolo'mentohefoho. Hofiko Mousesiye honingkanomno hungkunomno we'enehwo iningkamotofofoho. I ngko engo iningkamotefoho.

¹⁵Hohonta osomo iningkamote sohwo'ni i olohonta Anituye honingkanomno songo ntopahonjo somo iningkawalokweno. Nje na'u ngkimo aswo monimaso sohonta Anitu ngkine'no hitoho ulofahoningki wopingo ntohofonto kakoe syoho ulohofiyone nihwosopo'mentisofoho. ¹⁶Anitu kakoe hwomu ntihwamentiso sohune'no ngko hungkuno wopingo wolutihwamo. A'amu Juta'mnohini'maho, o'o a'amu temtitofo kengo kengo somo kako wolutihwano lonto Jisas Kilaisiye ntihwamentisofoho. Oso hohosohonta ngko a'amu nom'ne sohomo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no ulohonimentohe'maho. ¹⁷U *apousel* nom'ne hofiko *apousel* simo'mo imo'nimentohoho sohwa Jelusalem humalofo sohwo mu'maso'njo yonji yo'mayo so'no ulohonimentohe'maho. O'o, ngko hwaho Alepiya, a'amu ane spono womentohofoho. Tifi no'mo ngko ango Ntomasikos spono asomo umentohefoho.

¹⁸Oso'no Jisasimo uhwonimentohe sohonta soswo hufa'u sihune niyokolofahoningki osohonta ngko ango Jelusalem nowenji osopo Pita'nji Sante hufa'u (sikuno aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife fehohnjo hopi'nono mta'ni) humamentohefoho. Osohonta Pita'nji nekwo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no hnnimentihwayofoho. ¹⁹*Apousel* nom'ne sohwo ngko muhwonimmentohefoho. O'o, Jisasiye koningkwa'wehwo Jemisi'nji Pita ntnnohini uhwonimentohe

hwo'nyoho. ²⁰Olo hungkuno loso semti'mokiyalokwe loso nehopi'nohini. Anitu kako huno uyohoho. Ngko hwasyo hungkuno maselalokuyohono.

²¹Ngko Jelusalem uliko'manji hwaho Siliya'nji Silisiya, osohonno umentohofoho. ²²Oso hohosohonta a'amu Jutiyanta'angoso Kilaisiye hungkuno upa'nontifi uhu'mokumotofoso hofiko nje yofe'nohini upa'nontifeso nje simano somo manohonyofoho. ²³A'amu ngkine'no upa'nimentohofi, Oso hwe hohonta nakwo Jisasimo iningkowentaningkuhwone so'nyumo kako fonjahumojo sohwo olohonta Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyonto nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno lutihwalofoho. ²⁴Ose upa'nontifi ngkine'no Mpohwoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

Nom'ne 'Apousel' Jelusalem humamotofo sohwanji Pouli'nji hofiko simeho afa inimentohofofoho.

2 Soswo aho hopi'nono sife mta'ni osofosofahu'no niyakolofahoningki Mponopasi'nji Jelusalemno asomo wowaho lontai Taitasimo utimentai umentihwonefoho. ²Anitu kako ngkimo ntahoningki ngko umentohofoho. A'amu somo hwe engo mokosyohumayo sohwafo angoso'mo uhu'mokumentihwonefoho. Osopo ngko Anituye hungkuno a'amu Juta'no'maso, o'o, a'amu temtitofo kengo kengo somo lutihwawo'ningkohe so'no oso hwe engo sohwafo lutihwamentohofoho. Hwapingoso oso syoho yiwo'ningkohe so'no nakwolaho ntifijoso ne mmo'nonoho. ³Taitas ngko'nji humamentiso sohwo kako a'amu Juta hwo'maho. Kako hwaho Ngkiliknta'ango hweho. I oso'no hwe engo sohwa hofiko nakwo Juta sohwafo'niye a'apaho sihu kolo'nyo yahino so'no hungkuno me-efofoho.

Oso hwe engo hwe sohwa Taitas hwaho Ngkiliknta'ango so'no huno ko uyahoningki hofiko Taitasiye a'apaho sihu wokolofano me-efofoho. ⁴Oso angoso homo somo nohumentahoningkuhwone hwe nom'ne sohwa hiyaso'mo swopalokwofo. Nakwo a'amu Jutafehoningkanomo humentaningkuhwone Jisas Kilaisiye hungkunoso ikwolofone-ma'mentisofoho. I oso'no oso a'amu hiyaso'mo swapmentohofoho sohwa Jutafehoningkanomo apa'no nano hopa womekilo'mokonehumojantifi imentohofofoho. ⁵Hofiko Taitasiye a'apahomo sihu kolofo so'no nelahoningkofi nakwo eno mujo'njo imentihwonefoho. Nakwo hofikoe hungkunomo haloho muposofoho. O'o, a'amu Juta sohwafo honingkanohungkuno nomokokilo'mokosehumajonoho lontani nakwo yokumpohn'nyo lohofontani Jisas Kilaisiye hungkuno so'nohini waho'ningkuhwone. Jutafehoningkanohungkuno so'nji mihu'mingoso nakwolaho limentihwonefoho. Oso'no hofikoe hungkuno somo miningkayo'njo imentihwonefoho.

⁶Hwe yofe engo'njo a'amu mokosyohumayo somne'no ngko iyoho mannimentisofoho. Hwapingoso Anitu nakwo a'amu hopi'nonohino'nnwe yahino afa'nohino nahoniwo'ningkisofoho. Oso hungkuno ngko a'amu temtitofo kengo somo lutihwawo'ningkohe so'no hwe engo sohwa nom'ne hungkuno songo manjo'njo imentohofofoho. ⁷O'o, hungkuno songo manjo'njo yontifi huno ole umentisofoho. Ngko a'amu temtitofo kengo somo Anitu kakoe hungkuno lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Anitu Pitamo a'amu Juta somo kakoe hungkuno lutihwayo'ne uhwosopo'mentiso hopaso ngkimo nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. ⁸Ou,

Anitu kakoe yokumpohn'nyo Pitamo uyahoningki Pita a'amu Juta somo Anituye hungkuno lutihwayo'ne (*apousel*) syoho iwo'ningkiso hweho. Oso pa'nyoso Anitu kako ngkimo yokumpohn'nyo ntaponto a'amu Juta'ne'no'maso, o'o, a'amu temtitofu kengo kengo somo lutihwayo'ne (*apousel*) syoho ntapmentisofoho. ⁹Hwe engo sohwa hofikoe yofe Jemisiyo, Pitayo, Jouniyo hofiko huno ole uyimento, Anitu olo syoho loso ntapmentiso so'no huno uyahoningki oso'no hofiko Mponopasi'nji nekumo aho epentifi olo so'no simeho afa inontani olo hungkuno loso'no nano mtito'mentihwono. Mponopasi'nji nekwo a'amu temtitofu kengo kengo somo Anituye hungkuno wolutihwantayoho. Hofiko a'amu Juta somo Anituye hungkuno wolutihwantifeho. Oso'no syoho afa'no yiwo'ningkuhwone hwona'nyoho. ¹⁰Hungkuno anga'nohinoso nekumo huno efohoto'mentohofoso ole, a'amu yo'mayo a'apahomne'no umofonyo iyo somne'no huno syafisyikui ufo'mapmno. Ose iyoso'no nimo'ningkahoningki syoho loso yokumpohn'nyo iwo'ningkohe hwo'nyoho.

Poul kako Pitamo yoka ulimentisofoho.

¹¹Tifi sohonta nakwo Antiyok nohumentahoningkuhwoni Pita none'mahoningki ngko a'amufe timopo Pitamo kakoe simanopo yoka ulimentohefoho. Hwapingoso kako huno wonyo tipema'mentisofoho. ¹²Simo'mo Jemis a'amu Jerusalem mta'ango uhwatimentiso sohwa m'mofopontaningkofi Pita kako a'amu temtitofu kengo kengo somjo so'nji wopayo afapo nta'ni nimentisofoho. I oso'no a'amu Jerusalem mta'ango

huhwo sohwa nu'mofopahoningkofi Pita kako huno wonyo ole tipemanto kako a'amu temtitofu kengo kengo so'nji wosopayo manimentisofoho. Hwapingoso a'amu kengoso hofiko a'apaho sihu makolo'nyo'njo yiwo'ningkohofoho. A'amu Jerusalem mta'ango sohwa hofiko huno ole, a'amu a'apaho sihu makolo'nyo'njo sohwa hofiko Anitumo mu'maso'ne hwafoho. Oso'no Pita hofiko ngkine'no huno wonyo syonihufipitnnoho lonto Pita a'amu kengo so'nji wopayo manyo'njo imentisofoho. ¹³Pita ose imentiso so'no a'amu hofiko Pitamo tifi iningkawentifi yahino wonyoso hofiko ema'mentohofoho. Oso hofikoe huno wonyoso Mponopas huhwo'nji nomanto a'amu temtitofu kengo kengo so'nji afapo nta'ni wopayo manimentisofoho. ¹⁴Oso huno wonyoso syofisyomantifi Jisasiye hungkunomo miningkayo'njo yontaningkofi uhwonimentohe so'no ngko Pitamo a'amufe timopo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimentohe, Kiko a'amu Juta hwosoho. I oso'no kiko a'amu temtitofu kengo somne'no ole so'no kumo'ningkohoho. A'amu temtitofu kengo kengoso hofiko a'amu Jutafe yahinomo uningkafe. Oso'no kumo'ningkahoningki peho'no syofihu'mahnnoto. Kiko huhwosi Jutafe yahinomo nto ho'nahumahnno hwosoho. Ngko Pitamo ose ulimentohefoho.

A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho.

¹⁵Nakwo a'amu temtitofu kengo kengo yahino wonyo mta'ango hwona'ni'maho. O'o, nakwo Juta Mousesiye honingkano hungkunomo iningkawowo'ningkohoho sohwa mta'ango hwona'nyoho. ¹⁶I oso'no

nakwo a'amu Juta Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwone hn'nwi nakwo huno ole nayohoho. A'amu fihwo kako hungkuno Mouses limentiso hopi'nonohinomo iningkayo sohwo osohumo Anitu kako ole mulonehoho. Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Kiko wopingo hwosoho. O'o, ose mulonehoho. Hwapingoso honingkano nihu'no anga'nohino weho. Olenoho. A'amu fihwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako ulonefo, Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Nje a'amu ne hwosoho. Oso honingkano somnohini iningkwaso'manji Anitu ole wonalimtonoho. Sekwo wopingo kuyoho. Oso'no nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyahoningkuhwoni i ose'manji olohonta Anitu wopingo kuyoho nelalofoho. Hwapingoso nakwo honingkano hungkunomo iningkayo'netaho. O'o, awonoho. Hwapingoso ole, nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono unyo'nwoho. A'amu honingkano hungkunomo iningkawoso oso'nohinoso hopo'maho. ¹⁷Oso'no huno naimentiso so'no Anitu sekwo wopingo kuyoho najoso'no nemo'ningkahoningki nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimentihwonefoho. Ose imentihwone so'no a'amu fehohnjoso ole nalifijoso, Sekwo Mousesiye honingkano hungkunomo hohujo ikenjaofontifi Jisas Kilaisimo simeho uyontifi sekwo a'amu temtifo kengo Mousesiye hungkunomo miningkayo'njo honingkano wonyomo humalofoso pa'nyo sekwo imo'nalokwofo. Oso hungkuno nehopi nalifijo'manji u nakwo honingkano wonyomo humalohwone nehopi'manji nakwo ole lanetaho. Jisas Kilais kako nakwo wonyo iyo so'ne nefo'mayo hweho. Ose lanetaho. O'o, awonoho. Ose

molanehwono. Kilais nefo'mahoningki nakwo wopingo imo'nalokuhwono. ¹⁸Ihwoni. Honingkano hungkunoso nakwo Anituye a'amu ne imo'nyo so'no monefo'mayo'manji honingkano hungkuno somo hwotoho fentani Jisas Kilaisimo simeho uyontani Anituye a'amu ne imo'nimalohwonefoho. I osohonta nakwo apa'no honingkano hungkuno somo iningkayo'manji nakwo honingkano wonyomo apa'no humalohwono. ¹⁹I ngko honingkano hungkunomo atofolo lonji huno ole tipema'mentoho, honingkano hungkunomo iningkayo so'no ngko syoho engo yonji ito'no iningkawoso nakwo hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. I oso'no honingkano anga'nohinoso wo'nyofoho. Oso'no olohonta honingkano hungkuno hiso ngkimo momekilo'mokonihumajiyo'njo yalofoho. ²⁰O'o, Jisas Kilais nje wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyopo poyo pe'nimentiso sohonta ngko kako'nji poyo sape'nimentohe hwo'nyoho. Oso'no ngko songo humayo loso nje yokumpohn'nyo'nji'maho. O'o, Jisas Kilais nje simeho mo'mo songo humaho. I olohonta olo hwaho lopo nje humayoso nje huno mta'ango'maho. O'o, ngko Anituye hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uyonji humaleno. Hwapingoso olenoho. Anituye hwomu huhwo sohwo kako ngkimo simeho ntaponto ngkine'no poyo pe'nimentisofoho. ²¹Anitu ngkimo wopingo ntohofoso so'no ngko hwotoho mahmnehono. Honingkano hungkuno somo a'amu iningkakuji Anituye a'amu ne imo'nontentesi Jisas Kilais kako poyo siki pe'ningkuhwonesohilo. O'o, nakwoe wonyo'ne Jisas Kilais kako poyo pe'nimentiso so'no nakune'no hitoho ulofahoningki nakumo wopingo kuyoho nalimentisofoho.

**Honingkano hungkuno somo
iningkayo yahino so'nji Jisas
Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo
yahino so'ne hungkunofoho.**

3 Sekwo a'amu Ngkolesiya omomo yahino yiwo'ningkohofu soku, simo'mo nakwo Jisas Kilais sekwoe wonyomne'no iyo hwojijafiku'nnyopo poyo pe'nimentiso so'no hofiyo losetihwahoningkuhwoni sekwo Kilais ne sohomo hopa timo uhwonimento-hofofoho. I olohonta sekwo hwasoyopo hwasopisyao'malofofoho. Sekwoe huno somo hwasyo honingkanomo tihwo ipesemotapmmasoto. ²Ngko sekumo nom'ne anga'nohino so'no waselohonimne'no yohono. Sekwo honingkano hungkuno somo iningkamentohofu so'no Anitu kako kakoe Towahuno Wopingo sejapmentisotaho. O'o, sekwo Jisasiye hungkuno songomo upa'nontifi Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umentohofu so'no Anitu kakoe Towahuno Wopingoso sejapmentisofoho. ³Sekwoe huno wopingoso pipi yontifi ho'nao'malofoto. Simo'mo sekwo syoho emayoso Anituye Towahuno Wopingofe yokumpohn'nyo'nji hofiyo emantifi osopo huno wopingoso ho'naofontifi sekwoe yokumpohn'nyo hwahopo nta'ningo so'nji wesejwaofantife'no yalokwofo. ⁴Sekwo Anituye Towahuno'nji hofiyo humamotofu so'no iningo laseyohoho. Oso'no syafisyikuji ne anefoho wolantifetaho. Awonoho. Ne anefoho malifitnnehofo. ⁵Apa'no waselohonimne'no yohono. Sekwo honingkano hungkuno somo iningkayo'ne Anitu kakoe Towahuno Wopingo sejopalofoho. I oso'no sekwo Jisasiye hungkunomo haloho upa'nontifi simeho hi'ntnnono uyahoningkoho so'no kakoe Towahuno sejopalofoho.

⁶Oso pa'nyoso Apiloham imentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa Apilohamne'no ole mti'mokumentohofi, Apiloham sohwo kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono umojo hweho. Anitu oso simeho hi'ntnnonohino so'no ulimento, Nje hungkunomo Apiloham simeho hi'ntnnono ntape so'ne kako honingkano wonyo ane hweho. Ose limentisofoho. ⁷Oseso sekwo huno waseyono. A'amu Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo oso a'amu sohwo Apilohamiye mehomi ne hweho. ⁸Nihu'no hohonta Anitu ole so'no huno uyimento, a'amu temtitofu kengo kengoso ngkimo simeho hi'ntnnono nontapifitne so'no ngko wopingo kuyoho ulimnefoho. Huno ose uyimentiso so'no kako Apilohamo olo hungkuno wopingo loso ulimento, Kiko ito'no ehumayo so'no ngko a'amu hwaho kengo kengoponjo temtitofu kengo kengo so'njimo wopingo uloho'mnefoho. Anitu Apilohamo ose ulimentisofoho. Oso hungkuno hiso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa mti'mokumentohofofoho. ⁹Apiloham oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyahoningki Anitu wopingo uloho'mentisofoho. Oso'no a'amu Juta so'nji temtitofu kengo so'nji simeho hi'ntnnono uyahoningkofi Anitu kako hofikimo wopingo ufo'mawo'ningkiso hweho.

¹⁰I oso'no a'amu honingkano hungkuno so'no ole liwo'ningkohofi, Ngko honingkano hungkuno somo iningkayo so'ne Anitu nje wonyoso wae weenimofono. Oso hungkuno somo huno ose syafihupijo'manji, Hofiko tikanomo ufitnnefoho. Hwapingoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa ole

mti'mokumentohofi, A'amu honingkano hungkuno nihi'no kenga'nohino somo miningkayo'njo ifijoso tohino engo nomanefoho. Ose mti'mokumentohofofoho. ¹¹Nom'ne Anituye hungkunomo hwe kakoe yofe Hopeekok ole mti'mokumento, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohwo oso'nohino so'no oso hwoe wonyoso Anitu kako wae imofihwosi kiko wonyo honingkano ane hwsosho ulihwosi songo ne'no humayoso uyonefoho. Ose mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. A'amu kako honingkano hungkuno'nohini iningkayo sohomo Anitu kako ole mulonehoho. Kiko wopingo hwsosho. O'o, ose mulonehoho. ¹²Honingkano hungkunomo iningkayo yahinoso nom'ne kengofoho. Honingkano hungkunomo iningkayo'neso Anituye hungkuno ole naliso, A'amu fihwo honingkano hungkuno nihi'no hopi'nonohino somo ito'nohino iningkaweso sohwo kako wonyo honingkano nihi'no ane sohwo songo ne'no nohumane hweho. I oso hwe huhwo sohwo kako nihi'no anga'no wonyo yoso'manji nihi'nahone tikanomo nowene hweho. Tohino nomanefoho. Ose nalimentisofoho.

¹³I oso'no a'amu wonyo honingkano ane sohwo olo hwaho lopo mohumun-yoponoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofiko tikanomo ufitnnefoho. I oso'no nakwo honingkano hungkunomo ito'no miningkayo'ne so'no Kilais kako iyopo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta nakwoe tohino engo ma'mentisofoho. Kilais kako tohino engo ma'mentiso so'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofi sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu fihwo iyopo fonjinto'ofasiyo sohomo Anitu kako kakimo hohujo ikinjimofihwosi tohino engo uyonefoho.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁴Oso'no oso hungkuno Anitu Apilohammo ulimentisoso ne imo'nimentisofoho. Apilohamiye imuhwo Jisas Kilais kako a'amu hopi'nonohino a'amu Juta so'nji a'amu kengo kengo so'nji hofikoe wonyo so'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso'no a'amu oso hiso'no simeho hi'ntnnono ufijo'manji Anitu kakoe Towahuno wopingoso a'amu homo somo uyimontonoho.

**Anituye honingkano hungkuno
somo Anituye hungkuno
sohwo wae meeofonehoho.**

¹⁵Nje a'amu soku, nakwoe hwahoponjo yahino so'no pahnnimo hungkuno waselimo. Hwe fihwo kako kakoe poyo pe'nyo so'no huno syafisyonto kakoe mehomi somo yo'mayo ho'yango yano ulofiwo'ningkiso hweho. Hwe nom'ne sohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo somo hwotoho mafenohoho. O'o kakoe hungkunoso nowentihwonefoho.

¹⁶Oso pa'nyoso Anituye hungkuno Apiloham'nji kakoe imu sohwo'njimo ulimentisoso ne'no weho. Oso imu pi'ningo'maho. O'o, imu kenga'nohino sohumne'no ulimentisofoho. Oso imu huhwo sohwo Jisas Kilaisiyoho.

¹⁷Ihwoni, Anitu kako kakoe hungkuno Apilohammo uyonto ne imo'none'ento imentisofoho. Ose uyimentisoso soswo *foua hantilet teti* (430) uyokolofa-honingki osohonta Anitu Mousesimo honingkano hungkuno uyimentisofoho. I oso hungkuno tiffinjoso hungkuno simo'mjo somo wae meeofonehoho. O'o, hungkuno simo'mjo Anitu Apilohammo uyimentisoso ne'no weho. ¹⁸Oso'no honingkano hungkunomo iningkayoso nakwo yo'mayo umentiso Anitu nakumne'no ho'nahumentisoso womantanoho. Hungkuno tiffinjoso olenoho. Hwe fihwo kako honingkano

hungkunomo iningkayo so'no Anitu kakoe wonyo wae yontentesi oso yahino kengo'nesohilo.

¹⁹I oso'no Anitu kako Mousesimo oso honingkano hungkuno tiffinjoso peho'no umentisoto. Olenoho. Anitu kakoe honingkano wopingo netihwayo'ne nejopahoningki a'amu hn'nwi kakoe honingkano hiloso mtiuhupewo'ningkuhwone'nwoho. Mousesimo honingkano hungkunoso uyimentiso sohonta Anitu kako huno syafihu'mento, Olo honingkano hungkuno loso ne'no nowentaningkuh-wosi Apilohamiye imuhwo Jisas oso humne'no ulimentiso sohwo hwahopo poso sohonta honingkano hungkuno hiloso wesojwao'montonoho. Olo hungkuno loso a'amu ahwomomjoso a'amu ajwo lo'mo humaso Mouses osohumo uyahoningki Mouses kako a'amu somo uyimentisofoho. ²⁰I oso'no Anitu kakoe hungkuno Apilohammo uyimentiso sohonta nom'ne a'amu ajwopo mohumunyofoho. Anitu kako'nohini uyimentisofoho.

Honingkano hungkuno loso nakumo mesyolonetihwayo'nefoho.

²¹Oso hungkuno tiffinjoso Anitu Mousesimo uyimentisoso hungkuno simo'mjoso Apilohammo uyimentiso somo wae weeo'mto liyalofoho. O'o, ose'maho. Nakwo Mousesiye honingkano hungkunomo tifi iningkohwaso hn'nwi Anitu nakumo songo humayo'neso nejaponefoho. U, Anitu a'amu Mousesiye honingkano hungkunomo iningkaofijo somo ole ulihwonesohilo. Sekwo wopingo kuyoho. Ose ulihwonesohilo. ²²O'o, Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ole nalohi, A'amu hopi'nono olo hwaho lopo humalofo somo honingkano wonyoso yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisofoho. Ose

nalisofoho. I oso'no a'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo somo Anitu oso hungkuno Apilohammo uyimentisoso oso a'amu homo somo uyimtonoho. Hungkuno hiloso ole, Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo ulohofonefoho.

²³Jisas kako nakwoe hwahopo mape sohonta nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo nohumentahoningkuhwone osohonta honingkano hungkunoso nakumo nano mekilo'mokonehumaji'mentisofoho.

Oso nohumentaningkuhwoni simeho hi'ntnnono uyo honingkano Anitu netihwamentisofoho. ²⁴⁻²⁵Oso'no

honingkano hungkuno loso Anituye yahino wopingoso netihwayo'ne mesyolonetihwamentisofoho. I oso'no Jisas Kilaisiye wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta honingkano hungkuno mesyolonetihwayo imojoso moi'wo imo'nimentisofoho. I olohonta nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nne'no Anitu kako sekwo wopingo kuyoho nalisoso'no honingkano hungkunoso momekilo'mokonehumajonehoho.

²⁶Oseso nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso nakwo Anituye mehomi'nwoho.

²⁷A'amu Jisas Kilaisimo iningkayo'ne mijo kiyomayo neso hofiko Jisas Kilaisiye huno nomantifi Kilaisiye pa'nyo yalokuhwono. ²⁸Oso'no

olohonta nakwo Jisas Kilaisimo iningkowalokuhwone so'nwi nakwo hopi'nono afa'nohini'nwoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofogo kengo so'nji kengo'maho. O'o a'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumayo so'nji kengo'maho. O'o, hwe sohwanji moya'mi sofanji kengo'maho. Awonoho. Jisas

Kilaisiye wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta honingkano hungkuno mesyolonetihwayo imojoso moi'wo imo'nimentisofoho. I olohonta nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nne'no Anitu kako sekwo wopingo kuyoho nalisoso'no honingkano hungkunoso momekilo'mokonehumajonehoho.

humalohwono. ²⁹Oso'no jije simehomo Jisas kuhumaso'manji kiko Apilohamiye imu hwasoho. Oseso oso hungkuno Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'njimo uyimentisoso kiko nomatnnefoho. Hungkuno hiloso olenoho. Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo umokumentisofoho.

4 Oso pahnnimo hungkuno simo'mo seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Hwe fihwo poyo pe'ningkahoningki kakoe ho'yango hamniyoho yo'mayoso kakoe hwomu we'e sohunne'no a'amu nom'ne sohwa hwomu we'e sohwo'nji ho'yango so'nji umokosyohumahoningkofi hwomu we'e sohwo kako syoho ulohofiyo pa'nyo hweho. ²Hwapingoso we'e sohwo kako a'amu kakimo umokosyohumayo somo enjwa'mnoho. Kakoe ho'yango yo'mayo somo uhwontohumayo hwafoho. I tifi no'mo hwomu huhwo sohwo oso sikuno kaningkwohwo ho'nahumentiso somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumantihwone hweho. ³Oso pa'nyo nakwo humamentihwonefoho. Jisas mape sohonta nakwo mehomi pa'nyo humentani nakwo honingkano hungkuno somo enjwa'mo humentani honingkano hungkuno hiso mekilomokonehumaji'mentisofoho. ⁴Oso sikuno Anitu kako ho'nahumentiso somo kakoe Hwomu nakwoe hwahopo uhwatimentisofoho. Kona'wohi Jisasimo aswo mahoningki kako honingkano hungkuno somo enjwa'mo humamentisofoho. ⁵Anitu kakoe hwomu uhwojahoningki kakoe hwomuso nakwo honingkano hungkuno somo enjwa'mo humalohwone hn'nyumo isihuto nalohofonto Anituye mehomi ne namokumentisofoho.

⁶Nakwo kakoe mehomi ne imo'nyo so'no netihwayo'neso Anitu kakoe hwomufe Towahuno nejopahoningki Towahuno sohwo ehuhnaofonto

Anitumo uliwo'ningki, Mpohwo, Mpohwo. ⁷Oso'no nakwo nom'ne somo enjwa'mo mohumulohwono. O'o, kakoe mehomi'nwoho. Oseso nakwo kakoe mehomi hn'nyumo yo'mayo Anitu kakoe mehomine'no ito'no esyohumamentisoso wonejapmmononoho.

**Poul kako a'amu Ngkolesiya
somne'no huno pi'ningo
syafihu'mentisofoho.**

⁸Sekwo temtifo kengo soku, hohonta sekwo Anitu ne sohomo huno maseimentiso sohonta sekwo hwahoponjo anitu hwasyo sofe syoho ulohofimentohofofoho. ⁹I olohonta sekwo Anitu ne sohomo tipemalokwofo. I nom'ne hungkuno ole, Olohonta Anitu kako sekumo tipesemalofoho. Oso'no sekwo honingkano hungkuno somo enjwa'mo wohumantife'no liyalokwofo. Oso honingkano hungkunoso yokumpohn'nyo ane hweho. ¹⁰Sekwo ole lalokwofo, Nakwo yo'mayo sikuno fisomo u yo'mayo hamno fisomo soswo fisomo timo uhwoniwo'ningkuhwone so'no Anitu kako wopingo kuyoho wonalono. Ose lalokwofo. Oso hunoso omomo hunofoho. ¹¹Oso'no ngko sekumne'no huno pi'ningo engo syofisyalokweno. Anituye hungkuno losetihwamentohe so'no ngko syoho siki syoho kiyalokweno. Ne'maso imo'nonetikeno.

¹²Nje a'amu soku, nje hungkuno somo haloho popmno. Ngko honingkano hungkunomo enjwa'mo mohumunyo hwo'nyoho. Oso pa'nyoso sekwo hmmo'nimno. Sekwo hohonta a'amu Jutafe honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumammotofu kuyoho. Oso pa'nyoso ngko humaleno. Ngko sekwo'nji nohumentaningko sekwo ngkimo wonyohofiyo ntoho'mentohofofoho. ¹³Honingkanopo

hano loho'nawenji nom'ne angopono wamonji ko imentoheso mnokino engo tipemanji sekuyepono asomo ponji Anituye hungkuno losetihwamentohofoho. Sekwo iningo laseyohoho. ¹⁴Oso mnokinoso sekumo tango engo ko se'mahoningki sekwo ngkine'no hohujo mikinjanimofe'njo imentohofoho. O'o, sekwo hofiyo ntoho'mentohofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji Jisas Kilais sekumo se'mahoningkofi sekwo wopingo umokosyohumamentohofo pa'nyoso ngkimo nimokosyohumamentohofoho. ¹⁵Osohonta sekwo ngkine'no simonyo imentohofoho. I olohonta sekwo honingkano nom'ne kengo so'no syafisyontifi simeho wopingo lasemo'ningkohoho. Hohonta oso mnokino nimentiso sohonta sekwo simeho engo ntapmmentohofo so'no nifo'mayo'ne sekwoe ho'yango yo'mayo hopi'nono nontapikutnesohilo. Ngko huno ole niyohoho, Sekwo ngkimo nifo'mayo'manji ole wontantifeho. Nakwoe timo wokitihwofiyano. Wonyoangkafo nimokosyohumamentohofoho. ¹⁶I olohonta sekwoe yahino kengo so'no hungkuno nehopi selahoningko ngkine'no nakwoe mango hweho lohnnalokwofo.

¹⁷A'amu hwasyo hungkuno'njo sohwa hofiko sekumo afofo semokalokwofo. I hwapingoso sekwo hofikoe yofe ho'nomayo'nefoho. Hofiko sekumo ajwo'mo mase'mofontifi ngkimo mempo hohnta'ni womenihumojantife'no yalokwofo. ¹⁸A'amu nom'ne somo afofo hungkuno ne'njo umokiyoso wonyo'maho. O'o, honingkano wopingomo mjimiweneso afofo umokiyoso wonyoangkafofoho. Ngko anepo, ou sekwo'nji nohumentani'mo hofiko sekumo afofo semokiyoso wopingofoho. ¹⁹U nje mehomi, simeho sejopalokwe soku, sekwo tohino

engo ntopalokwofo. A'musi kakoe mehomi aswo mayo'ne tohino engo umniwo'ningkiso pa'nyoso ngko sekumne'no apa'no nimnalofoho. Oso tohino mjanimnimihwosi sekwo sekwoe simeho sekwoe huno sekwoe a'apaho hopi'nonohinoso Jisas Kilaisimo nihu'nahone uyikuji kako sekumo sehula'afonefoho. ²⁰Ngko sekwo'nji wohumamonne'no yalokweno. I ngko sekwo'nji humayo'manji hungkuno olo pa'nyo maselimnehono. I ngko ikanopo humale so'no pipi imnehono. Sekwoe omomo yahino so'no huno pi'ningo engo syofisyalokweno.

**Apilohamiye ape Hekali'nji
Sola'njiye pahnnimo hungkuno
Poul mti'mokumentisofoho.**

²¹Sekwo njimno. Sekwo Mousesiye honingkano hungkunomo enjwa'mo wohumantife'no yalokwofo soku, oso honingkano hungkuno neso sekwo huno laseyohoho. ²²Hungkuno hiloso ole naliso, Apiloham hwomu hufa'u tipema'mentisofoho. Tisimaso sohwo Solafe syoho ulohofiyosi aswo ma'mentisofoho. Apilohamiye ape nesi aswo nom'nehwo ma'mentisofoho. Kakoe yofe Aisakiyoho. ²³Syoho ulohofiyosi Hekal kako mehomi aswo mayoso a'amu mawo'ningkohofo pa'nyofoho. I Apilohamiye ape ne Sola hwonjo ape nihu'no a'manesi Anitu hungkuno Apiloham ya'umo ulimentiso so'no Sola mehomi ma'mentisofoho. ²⁴Olo a'mu sofa'umne'no pahnnimo hungkuno waselimonne'no yohono. Ape sofahusi siko Anituye hungkuno hufa'u pa'nyo fa'uyoho. Simo'mjosi Hekal kako hwofiki'nyo Sainai pa'nyiyoho. Osopo Anitu kako Mousesimo honingkano hungkuno uyimentisofoho. Hekaliye mehomiso syoho ulohofiyosi a'amufoho. ²⁵Hwofiki'nyo Sainai sopo hwaho Alepiya wo'nnyoponoho.

Pone engo Jelusalem hwofiki'nyo Sainai pa'nyofoho. Oso ango pone Jelusalem olo hwahoponjo a'amu osopo humalofoso hofiko honingkano hungkuno somo iningkawowo'ningkohofoho so'no honingkano hungkuno hiso hofikimo mekilo'mokohumatn'nyofoho. Oso'no hofiko oso hungkuno somo syoho ulohofiyi hwafoho. Hekaliye mehomi pa'nyofoho. ²⁶I Anituye hungkuno nom'neso Apilohamiye ape nesi pa'nyofoho. Sola kako syoho ulohofi'maho. O'o, ape nefoho. Kako Anituye ahwomomjo ango nemokosyohumayo pa'nyiyoho. Ango Jelusalem songoponoho. A'amu hn'nimo momekilo'mokonehumajjiyo'neponoho. Sola kako nakwoe nena'wohiyoho. ²⁷Aisaiya oso ango pone Jelusalem hufa'uyo so'no Anituye hungkunomo ole mti'mokumentisofoho. Ole nalimento,

Kiko ape hwonjo siki, simonyo fiyo. Kiko mehomi aswo momaso'njo ko yonji kiko mango engo'nji isamayoka njo. Hwapingoso mehomi pi'ningo engo wosejapmonnoho.

Jije mehomiso ape syoho ulohofiyi siye mehomimo uyakolopitnnefoho.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

²⁸Nje a'amu soku, sekwo Solafe hwomu Aisak pa'nyo kuyoho. Anitu simo'mo Apilohammo hungkuno uyonto tifi no'mo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne Solamo hwomu uyimentisofoho. ²⁹Hohosohonta syoho ulohofiyi siye hwomu sohwo ape ne siye hwomumo tango uyimentisofoho. Oso pa'nyo olohonta Anituye Towahuno nakumo Anituye a'amu ne nemokahoningki nakwo tango malokuhwono. A'amu honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso oso tango hiso nejopalokwofo. ³⁰I oso'no a'amu Anituye hungkuno mti'moku-

mentohofoso ole mti'mokumentohofi Anitu Apilohammo ulimento, Syoho kilohofiyi si'nji kakoe hwomu'nji wae fiyo.

Syoho kilohofiyi siye hwomu sohwo kako jije hwaho yo'mayo ho'yan-goso momanehoho.

O'o, jije ape ne siye hwomu ne sohwo kako'nohini nomane hweho.

³¹Oso'no nje a'amu soku, nakwo syoho ulohofiyi siye mehomi'maho. Nakwo honingkano hungkunomo enjwa'mo mohumayo'nwoho. Honingkano hungkunoso nakumo momekilo'mokonehumajonehoho. O'o, nakwo ape ne siye mehomi'nwoho.

Kilais kako nakumo isihutofonema'mentiso lopo wohumano.

5 Seteniye impo'ango mta'ni Kilais nakumo nasihuto'mentiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Honingkano hungkunoso sekumo nomokokilo'mokosehumajoloho.

²Sekwo upa'nimno. Ngko Pouli'ni hungkuno waselimonne'no yohono. Huno ole losyofisyalokwofo. Nakwoe a'apaho sihu kolo'nyo'manji Jutafe honingkano hungkunomo iningkayo'manji Anitu nakwoe wonyo wae wena'mtonoho. Huno ose syofisyalokwofo'manji Jisas kako sekwoe wonyo'ne poyo siki pe'nimentono. ³Ngko apa'no waselimo. A'amu fihwo kako Anituye a'amu ne imo'nyo so'ne kako honingkano hungkunomo iningkawesoso kakoe a'apaho sihu kolofomanji oso hwe huhwo sohwo honingkano hungkuno nihu'no hopi'nonohinomo uningkaweno. Nihu'no kenga'nohinomo miningkayo'manji u honingkano wonyo kenga'no iso'manji nihu'nahone tikanomo wene hweho. ⁴Sekwo wonyo wayo'ne honingkano hungkuno

iningkawowo'ningkohofomanji sekwo Jisas Kilaisimo nto usikwojao'malofokuyoho. Yo'mayo wonyoangkafo Anitu sekumne'no selohofiwoningkiso so'no sekwo hohujo nto ikinjao'malofofoho.

⁵ Sekwo hohujo ikinjaofahoningkofi nakwo fehohnjo hn'nwi Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso somne'no simeho hi'ntnnono uyahoningkuhwono Anituye Towahuno Wopingo kako nakwoe wonyo honingkanomo wae yaofalofoho. Oso'no tifi no'mo Anitu utihwa'nyopo, Nje mehomi wopingo ne kuyoho nalonefoho. Oso hiso'no nakwo hontohumalohwono. ⁶ Nakwo Jisas Kilaisiye mehomi ne imo'ningkuhwone so'no u a'apahomo sihu kolo'nyoso a'apaho makolo'nyoso oso sikiyoho. O'o, Jisas Kilaisiye mehomi ne imo'nyoso ole, Jisasiye hungkunomo tifi iningkayo so'nji a'amu nom'ne somo simeho hi'ntnnono uyo so'ntnne oso Jisasiye mehomi nefe yahinofoho.

⁷ Simo'mo sekwo Jisasimo tifi hofiyo iningkamotofofoho. I sekwoe yahino wopingo somo tihwo pijwasehumasoto. Jisasiye hungkuno somo iningo mopmno eso tihwo selimasoto. ⁸ Anitu'maho. O'o, kako oso honingkanono wonyo somta'ni Jisasimo uhwojahoningki sekumo sesihutomentiso hweho. ⁹ Toho we'e sijontaningkuhwosi ifofo yososo toho engo sijihwosi yo'mayo hopi'nonohinomo wonahumontonoho. Oso pa'nyo a'amu anga'nohino hwasyo hungkuno selososo sekwo hopi'nonohino soku sekwo hwasyo honingkanomo iningkowalokwofo. ¹⁰ I oso'no ole syosefisyalokweno. Hwe Engo sohwo sefo'mahoningkuhwosi oso hwasyo hungkunomo iningkowalokwofo somo sekwo hohujo ikinjaofikuji Jisasiye hungkunomnohini ngko iningkowalokwe hopaso finingkamno. Oso a'amu sohwo sekumo ole seloso,

Sekwo a'apaho sihu fikolo'nimno, ose seloso sohwo hwasyo honingkanomo ipesemotaseseso sohwo kakoe yahino wonyo somne'no Anitu kako tohino uyonefoho.

¹¹ A'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul huhwo'nji ole lutihwawoningkiso, A'amu honingkanono hungkunomo iningkayoso a'apaho sihu kolo'nyo somo ose iningkaofijomanji Anitu hofikoe wonyoso wae weeo'mtonoho. Ngkine'no ose lalokwofo. I oso hungkunoso ngko lutihwanti'mtentesi a'amu honingkanono hungkunomo iningkowalokwofo sohwa ngkimo tango montape'njo ikutnnesohilo. O'o, ngko Jisas a'amufe wonyo so'no iyopo poyo pe'nimentiso so'no ulalokwe so'no hofiko ngkimo tohino ntapiwoningkohofofoho.

¹² A'amu sekwoe a'apaho fikolo'nimno selalokwofoso hofiko hofikoe a'apahomo nihu'nahone sihu kolo'nifijoso sekumo seliko'mafikuji nihu'nahone mose'mafikutnnehofo. Oso'no nimo'ningkohoho.

¹³ U nje a'amu soku, honingkanono hungkuno somta'ni Anitu kako sekumo sesihuto'mentisofoho. Sekumo peho'ne sesihuto'mentisoto. Apa'no honingkanono wonyomo iningkayo'netaho. Nihu'no awonoho. Olenoho. Nom'ne a'amu somo simeho uyo'ne nom'ne a'amu somo ufo'mayo'ne oso'ne Anitu nakumo isihutofonema'mentisofoho.

¹⁴ Yo'mayo honingkanono hungkuno neso hungkuno anga'nohino somo wo'nyoyofoho. Hungkuno olenoho. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no wakumo'nono. ¹⁵ I sekwo nom'ne a'amu so'nji yoka hningkuji simeho tohino semningkuhwoso'no tango iningkuji ikujoho fongki'nifijomanji i sekwo i'waho fiyimno. I sekwo oso yahino

ifijo'manji sekwo hopi'nono wonyo umo'nantifeho.

**Anituye Towahuno Wopingofe
yahino'nji a'amu hwaho
loponjo hn'nwiye yahino
so'ntnne hungkunofoho.**

¹⁶Hungkuno ole waselimonne'no yohono. Sekwo haloho popmno. Anituye Towahuno Wopingofe mampaho jije hunomo huno kiyihwoso'no simeho kumo'noso somo tifi finingkayo. Ose iyo'manji yo'mayo wonyoso jije simeho umo lihwosi ko yososo miyonehoho. ¹⁷Ihwoni, jije simeho ole kilalofi, Olo honingkano losomo hano fiyo. I Anituye Towahuno Wopingo ole kilalofi, Yo'mayo wonyo jije simeho umo lihwosi yososo miyonehoho. O'o, nje honingkanomo tifi nningkape. Ose kilalofoho. Oso'no oso hwa'u jije simeho mo'mo ikujoho hopa fongki'nalokusiyo. Kiko yo'mayo uyimonji yalokunoso kiko hopo'maho. ¹⁸Kiko Anituye Towahuno Wopingomo tifi iningkusoso kiko honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuhnnohino.

¹⁹Yo'mayo wonyoso nakwoe simeho yoneso'no huno nayohoho, nom'ne a'amufe a'apahomne'no simeho fefoyoso, yo'mayo huno wonyo syafisiyoso, honingkano wonyomo hano iyoso, ²⁰iyo huyo'mango'nji sojo huyo'mango'nji yofe ho'nomayoso, hwahoponjo hwasyo anitu hwe hwoso sohomo tifi iningkayo, peefo, ki'nyo imokiyoso, a'amu mangohwa imo'nontifi ikujoho fongki'nyoso yoka hnnyoso, simano hintotohino kumnyoso, yofe ho'noma'nyoso, nom'ne somne'no hitoho mulofe'njoso, o'o a'amu kakoe yo'mayo somne'no syafisiyoso, a'amu ito'no mohumay- ofoho. O'o hofiko husilo husilofa lohofontifi nom'ne a'amu somne'no

sitofa ujofoho. ²¹Nakwoe simeho a'amu nom'nefe yo'mayo so'no hi umo'nyo, mijo yokumpohn'nyo nonontifi nilohofoso, yo'mayo syohi'nyo wonyo iyoso, yo'mayo fonifonyo iyo, yo'mayo wonyo iyoso, umo liwo'ningkisofoho. Simo'mo selimentohe hopaso apa'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu yo'mayo wonyoso iwo'ningkohofoso hofiko Anitu nemokosyohumayo sopo mahufitnnefoho.

²²I oso'no nakwo Anituye Towahuno Wopingofe mampahomo iningkawasoso nakwo nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalomontonoho. Nakwo Anitu'nji hungkuno hningkuhwasi simeho wonyohofiyonji wohumantanoho. Oso'no Anitu'nji a'amu so'njimo simeho pompenjiyo uyantanoho. Nakwo Anituye Towahuno Wopingofe mampahomo iningkawasoso, u a'amu nom'ne nakumne'no wonyo hungkuno loso'manji nakwo simeho wonyo muyanehwono. O'o, simeho wopingo'nji wohumantanoho. Nakwo a'amu nom'ne somne'no hitoho nalofihwoso'no ufo'mantanoho. Yo'mayo wopingo ulohofantanoho. Yo'mayo nakwo nom'ne somo ulasoso ne umo'nimontonoho. ²³Nakwo nom'ne somne'no hwahopo wopowantanoho. Nakwoe yofe moho'noma'nyo'njo uyantanoho. Yo'mayo nakwoe simeho uyimonto ko yososo nakwo honingkano wopingo'nohinomo uyantanoho. Oso yo'mayo yahino wonyoangkafo loso yasoso honingkano hungkunoso yo'mayo hwahoponjo hungkunoso nakumo mopijwonamofe'njo umontonoho. ²⁴Jisasiye a'amu ne hn'nwi olo so'no nano mtito'mentihwone, Yo'mayo nakwoe huno wonyo naisoso yo'mayo simeho fefoyo ne'maso sohonta ole syafisiyo'ningkuhwono. Mpano. Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyopo oso

hiso'no nto pe'nimentisofoho. Ose syofisyontani honingkano wopingomo humalohwono.

²⁵Anituye Towahuno Wopingo kako songo humayo'ne kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no nejapiwo'ningkiso so'no nakwo kakimo enjwa'mo wohumano. Kakoe hungkuno somo sikuno huhwo huhwi uningkowano. ²⁶Yo'mayo nakwoe yofe engo imo'nyo'neso mosyafisiyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simano hintotohino monahmnyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu sofe yo'mayo so'no hi monamo'nyo'njo uyano.

Nakwo nom'ne a'amufe tangoso ufo'mano.

6 Nje a'amu soku, a'amu fihwo kako yahino wonyomo apa'no yoso'manji sekwo Anituye Towahuno Wopingofe mampahomo tifi iningkawowo'ningkohofoso sekwo oso hwe huhwo sohomo honingkano wopingo somo apa'no tipemayo'ne ufo'mapmno. Yoka nulikutoho. O'o, hungkuno wopingo'nohino hofiyo ulifijoso Anituye honingkanomo apa'no fipemotamno. Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe humayo somo ito'no uhwonimno. Seten kako yamofa selohofahoningkuhwosi sekwo wonyo ifitnnoho. Oso'no ito'no uhwontohumamno. ²Sekwoe a'amu somo yo'mayo tango u'masoso sekwo hofikimo ufo'mapmno. Ufo'mapijo'manji sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno ne somo uningkwantifeho. ³Hwe fihwo ole hnnalofi, Ngkimo peho'no nifo'mapitnnehofo. Ngko ito'nohino hwo'nyoho. Ngko hoponoho. Ose hnnoso sohwo kako hwasyo hnnalofoho. ⁴A'amu anga'no anga'nohino soku yo'mayo iwo'ningkino somo kiko ito'no uhwonyo. Wopingo'nohino

uhwoningkohoji jije simeho wopingo wakumo'nimontonoho. Nom'ne a'amufe yo'mayo syoho iwo'ningkiso somo uhwoningkohoji ole nosyafisyohotoho. Nom'ne sofe yo'mayoso wonyofoho. Nje yo'mayoso wopingofoho. Ngko uyakolofohono. Ose nosyafisyohotoho. ⁵O'o, Anitu kako sekwo anga'no anga'nohino sokuye syohomo sehoningkuhwosi yano noselofiyonefoho. Oso'no a'amu anga'no anga'nohino soku sekwoe syoho so'no tango nomapitnnefoho.

⁶A'amu sekumo Anituye hungkuno losetihwalokuso sohomo sekwoe wosopayo hwapife hamniyoho yo'mayo fehohnjoso uyimno.

⁷Hwe fihwo kako Anitumne'no hwasyoso mulonehoho. U hwe fihwo kako wopayo hulihwosi wopayo wofoka'montonoho. U yo'mayo hulososo wofoka'montonoho. Oso pa'nyo hwe fihwo Anitumne'no hwasyo iningkawo'ningkiso sohwo ne ane umo'nimontonoho. Oseso sekwo anga'no anga'nohino soku hwasyo hningkutoho. ⁸A'amuso yo'mayo wonyo kakoe simeho umo'nyoso ose iwo'ningkiso'manji u kako nihu'nahone tikanomo wene hweho. A'amu nom'ne sohwo yo'mayo Anituye Towahuno Wopingo uloso somo iningkaweso'manji u kako Anituye Towahuno mta'ni songo humayoso nomane hweho. ⁹Honingkano wopingo somo nohumentani Anituye syoho wopingo so'no piso'mo'nyo namo'ningkuhwoloho. O'o, yo'mayo wopingo yaso'manji yokumpohn'nyo ne'no mjimihwasi sikuno Anitu ho'nahumentiso somo yo'mayo wopingo nomane'nwoho. ¹⁰Oso'no sikuno huhwo huhwi nakwo a'amu hopi'nonohino somo ufo'mayo'ne honingkano tipemayo'manji ufo'mano. I a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono

uyiwo'ningkohofu somo ne'nohini
 ufo'mafikuno.

**Jisas nakwoe wonyo'ne iyo
 hwojiyafiku'nnyo sopo
 pe'nimentiso so'no Poul kako
 simonyo imentisofoho.**

¹¹ Olo hungkuno loso simo'mo
 nom'nehumo ulahoningko kako
 mti'mokohoho. I olopo nje aho'nji
 mti'mokalokweno. Sekwo uhwonimno.
 Ifalifaliyo loso mikunimposo
 mti'mokalokweno. ¹² A'amu fehohnjo
 hungkuno losetihwalokwofoso hofiko
 sekwoe a'apaho sihu sekelofo'ne
 umo'nalofoho. Hwapingoso ole. Hofiko
 a'amu a'apaho sihu kolofoso yahino
 somo iningkawo'ningkohofu sofe
 simeho wopingo umo'nyo'nefoho. I oso
 a'amu hungkuno losetihwalokwofoso
 hofiko Jisas nakwoe wonyo'ne
 pe'nimentiso so'no simeho hi'ntnnono
 ufijo'manji Anituye a'amu ne
 imo'nifitnnefoho. A'amu huhwo sohwa
 oso'nohino losetihwantifijontentesi
 a'amu honingkano hungkunomo
 enjwa'mo humalofoso hofiko a'amu
 nolosetihwalokwofo somo tango
 uyikutnnesohilo. Oso'no a'apaho
 sihu sekelofo'ne umo'nalofoho.
¹³ A'amu a'apaho sihu kolo'nyo'ne
 hungkuno losetihwalokwofo sohwa
 hofiko honingkano hungkuno
 hopi'nonohinomo miningkayo'njo
 yalokwofo. O'o, sekwoe a'apaho sihu
 kolofo'ne losetihwayo hwapingoso
 ole. Hofiko a'amu Jutaso somo nakwoe
 inomokomoyo pi'ningo engo somo
 uhwonimno ulahoningkofi a'amu

Jutaso hofikoe yofe ho'nomalokwofo.
¹⁴ Nje yofe'nji yo'mayo ntnneso
 moho'nomanyo'njo yalokweno.
 O'o, olo'nohino woho'noma'mo.
 Jisas Kilais kako nje wonyomne'no
 iyo hwojiyafiku'nnyo sopo poyo
 pe'nimentisofoho. Oso hiso'no woho'no-
 ma'mo. Hwapingoso Jisas ngkine'no
 poyo pe'nimentiso so'no yo'mayo
 hwahoponjoso ngkimo yokumpohn'nyo
 monimokosyohumanehoho. O'o,
 Jisas hwahoponjo yokumpohn'nyo
 somo hwotoho hmentisofoho.
 Oso'no hwahoponjo yo'mayoso
 nihi'nahone ngkilaho lalokweno. Oso
 hiso'no a'amu yo'mayo hwahoponjo
 somo iningkawalokwofoso hofiko
 ngkine'no nakwolaho ntantikwofo.
¹⁵ A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne
 anefoho. A'apaho sihu makolofo'njo
 yahinoso ne anefoho. O'o, neso ole,
 Anitu nakumo a'amu songo pa'nyo
 namokiyo yahinoso hoponoho. ¹⁶ A'amu
 hopi'nono huno ose uyahoningki
 iningkawo'ningkohofoso hofiko Anituye
 a'amu nefoho. Oso'no Anitu
 kako hitoho ulofihwoso'no simeho
 pompenjiyo uyono.

¹⁷ Yo'mayo semti'mokiyohe
 so'no sekwo nom'ne tango
 ntapikutoho. O'o, ngko Jisasiye
 syoho ulohofiyo sohwo'nimo a'amu
 tohino engo ntapontifeso nje a'apaho
 ime'nohinofoho.

¹⁸ Nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo
 Jisas Kilais kako wosemokosyohumano.
 Yo'mayo wopingo waselohofono.
 Hungkuno nehopeho. Ngko Pouli'ni
 semti'mokiyohefoho. Osohopeho.

Efesos

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Efesos somne'no Mti'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-nain'*nji (29) *teti wan'*nji (31) nto uyakolo'-mentisopolikeno Poul olo iyoswo a'amu ango Efesosinjo somne'nohini mti'mokumentiso'maho. O'o, a'amu hopi'nono hwaho Esiya sopenji a'amu Efesos so'nji uhwonifitne'ento mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwapingoso olenoho. Nakwo Kilaisi'nji humalohwone so'nimo Anitu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wopingo hopi'nonohinoso nakwo huyo'mangomo nefo'mayo'ne nejopalofoho. Jisas Kilaisinta'ni Anitu kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjoso nejahopohoho. (Hungkuno hiloso Efesos sohe engo 1 honingkano we'e 3. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Poul kako impo'angomo humanto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako iyoswo Koulousi sopene'no mti'mokuyahotimentiso sohonta olo iyoswo Efesos loso oso afaho sohonta mti'mokumentisofoho.

Olo iyoswo lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Kilaisinta'ni a'amu Jisasimo iningkunyoso simeho afa'njo wohumantifeho. Nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 Ngko Pouli'ni Kilais Jisasiye hungkuno a'amumo uyohojiku'-mofu (*apousel*) syoho so'ne Anitu nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Sekwo Anituye a'amu soku ango Efesos nohumantifi Kilais Jisasimo iningkawowo'ningkohofu sokune'no

olo iyoswo loso mti'mokalokweno. ²Naningkwoho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

Kilais yo'mayo wopingo naloho'mentisoso olenoho.

³Nakwo Kilaisi'nji humalohwone hn'nyumo Anitu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wopingo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefo'mayo'ne nejopalofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kaningkwoho Anitu osohumo isamoyoka ulano. ⁴Hohonta Anitu kako nakwoe hwaho yo'mayo mamti'mokiyo sohonta nakwo Kilaisi'nji humayo'ne Anitu kako nakumo nto nahwosopo'mentisofoho. Oso'no nakwoe simeho kiho'maso'nji humehwasu nakwo kakoe simano sopo wolohofantantonoho nje simano sopo wolohofantifeho. Ose syafihu'mentisofoho. ⁵Simo'mo Anitu kako nakune'no hitoho mikunimposu ulo'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe mehomi ne namokiyo'ne Jisas Kilais nakumne'no poyo pe'nyo so'ne uhwatimne'ento syafihu'mentisofoho. Anitu kakoe huno homo somo mikwesyafisiyofoho. O'o, kako oso hiso'no uyimonnoho lonto simeho wopingo umo'ningkahoningki nejapmmentisofoho. ⁶Nakwo honingkano wonyomo nohumantaningkuhwoni Anitu kako wopingo'nohini nalohofontu kakoe Hwomumo nakumo siki nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo kakimo aku peho uyanehwono. Awonoho. Siki nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo Anitumo isamoyoka ulihwasu kakoe yofe woho'nomano. Hwapingoso nakwo Jisasi'nji humalohwone so'no Anitu kako nje mehomi kuyoho nalimentisofoho.

⁷Kilais nakumne'no kakoe honiyo usihumanto poyo pe'nimentiso so'no nakumo honingkano wonyo mta'ni isihutofonema'mentisofoho. Oso'no nakwoe wonyoso kakoe honiyo'nji wae enao'mentisofoho. Oso wopingo hiso Anitu nalohofososo ifehu'mokonasiyoso wonyoangkafoho. ⁸Anitu huno wopingo hwapingo'njo sohwo kako nakumne'no huno ito'no uyahoningki kakoe yo'mayo wopingoso ifehu'mokonesyalofoho. Oso hiso'no Anitu kako huno uyohoho. Hofikimo ufo'mayo'nefoho. ⁹Anitu kakoe mehomni hn'nwiye wonyo wayo'ne Jisas uhwatimne'ento limentisoso kako ose yonto hohonta kakoe hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olohonta ujo ehontojwahumentisofoho. ¹⁰Oso Anituye hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olenoho. Oso sikuno Anitu kako hwosopeehumentiso sohwi i'mofapihwoso'no yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mti'mokumentisoso mihu'mokoso sohonta Kilais kako yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne mnokino engo'njohwo imo'nonefoho.

¹¹Yo'mayo Anitu imne'ento imentisoso ne imo'nyo'nefoho. Oso'no Anitu kako nakwo a'amu Juta hn'nimo nje mehomni ne imo'nifitne'ento kako Kilaisiye temtitofomo nehumati'mentih'nwoho. Anitu kako nakumne'no yo'mayo so'no ae'mta'ni huno syonafihu'mentisoso ne imo'nimentisofoho. ¹²Nakwo simeho Kilaisimo uyimentihwone simo'mjo hn'nwi nakwo yo'mayo wopingo nalohofone so'no hontohumehwasi Anituye yofe engoso woho'nomano.

¹³⁻¹⁴Sekwo temtitofu kengo mta'ango soku, Anitu sehwsopo'mentiso so'no sekwo Anituye hungkuno wopingo ne'njoso upa'nontifi Kilais sekumne'no asomo setimayo'ne sohomo sekwo

simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso'no sekwo Anituye a'amu ne imo'nimentohofu so'no kakoe Towahuno Wopingoso yofe sehwoe'ne sejapmmmentisofoho. Oso Towahuno huhwo sohume'no hohonta Anitu nalimento, Nje a'amu ne somo nje Towahuno sohwo uyimonne'no yohono. Ose nalimentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Nakwo Anituye Towahuno Wopingo'nji humalohwone so'no kakoe a'amu ne nto imo'nimalohwone so'no huno nayohoho. Oso'nji yo'mayo Anituye a'amu neso mapitne'ento limentisoso oso hiso nakwo nomane so'no huno nayohoho. Hwapingoso Anituye Towahuno Wopingo nakwoe simeho mo'mo humaho. Oso'no olo so'ntnne'no huno nayohi, Anitu nakwoe wonyomne'no mpe nto imentisofoho. Oso'no nakwo kako'nji humayo so'no asomo netimayo so'neso nakwo hontohumalohwono. Oseso yo'mayo naloho'mentiso so'no nakwo nakwoe Anitu wopingo sohwoe yofe woho'nomano.

Anitu kako a'amu Efesos somne'no huno wopingo uyo'ne so'no Poul kako jomo ulimentisofoho.

¹⁵Ngko ole upa'nimale, sekwo Hwe Engo Jisas sohomo simeho hi'ntnnono uyontifi Anituye a'amu nom'ne somo simeho uyalokwofo. ¹⁶Ose upa'nonji sikuno huhwo huhwi ngko sekumne'no Anitumo isamoyoka uliwo'ningkohono. Sikuno anga'nohino fihwo moniyakolofefoho. O'o, sekumne'no huno syafisionji Anitu kako sekumo sefo'mayo'ne jomo uliwo'ningkohono. ¹⁷Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kaningkwohwo Anitu yo'mayo wopingo hwapingo sohwo osohomo ole uliwo'ningkohono, Anitu kiko jije Towahuno wopingo sohwo a'amu ango Efesos humayo somo uyahoningkohoji

Towahuno sohwo kako huno wopingo uyihwosi Anitumne'no a'amu somo utihwahoningkuhwosi hofiko kikine'no huno nehopi uyono. Ose uliwo'ningkohono. ¹⁸Oso'nji ngko ole so'no sekumne'no uliwo'ningkohono. Anitu kakoe pomponaho sekwoe hunomo ho'nasesyihwosi yo'mayo so'no sehwasopo'mentisoso sekwo hunoso nto'no ehohosasesyihwoso'no yo'mayo wonyoangkafoso mapitnne'ento limentiso so'no sekwo simeho wopingo'nji wohontohumantifeho. ¹⁹⁻²⁰Jisas Kilais kako poyo pe'nimentiso sohonta Anitu kakoe yokumpohn'nyo mikunimposo so'nji Kilaisimo ulikafonto ahwomo somo kakoe aho angahohnta'ni mihumaji'mentisofoho. Osopo Kilais kako nohumanto nemokosyohumaho. Nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkihwone hn'nimo oso yokumpohn'nyo mikunimposo Kilaisimo ulika'mentiso hiso nefo'mayo'ne syoho yalofoho. Oso'no sekwo huno waseyono. ²¹Kilais kako Anituye aho angahohnta'ni humamentiso so'no kako ahwomomjo a'amumo mokosyohumayo so'nji hwahoponjo hwe engo sohwanji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwa hnonji a'amu yofe engo'njo so'nji a'amu hopi'nonohino humalohwone hn'nimo Kilais kako hwofilo'nnyo hweho. Olohonta'nohini'maho. O'o tifi no'mjo hi'nji Hwe Engo oso hwo'nohini kako ne'no wohumanti'mtonoho. ²²Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso Kilaisimo enjwa'mo ho'nasyonto Anitu kakimo nakwoe hwe mnokino engo'njo uhumati'mentisofoho. ²³A'amu Kilaisimne'no huno nayiwo'ningkiso so'nwi Kilaisiye a'apaho'nwoho. Kilais kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Oseso nakwo Kilaisiye a'apaho fehohnjo'nwoho. Oso'no Kilais kako hopi'nonohinomo mokosyohumaho.

**Nakwo poyo pa'nyo
nohumentaningkuhwoni
Kilais yo'mayo wopingo
naloho'mentiso so'no Anitu
nakumo songo nelikofalofoho.**

2 Hohonta sekwo temtitofo kengo kengo soku honingkano wonyomo nohumantifi a'amu poyo pe'nyoso yo'mayo hungkunoso mupa'niwo'ningkiyohofo hopa sekwo Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. Oso'no Anitu tohino engo womapife limentisofoho. ²Oso hohosohonta sekwo hwahoponjo yahino wonyo somo iningkawentifi yo'mayo towahuno wonyo sofe hwe engo Seten oso hwoe hungkunomo haloho po'motofofoho. Seten huhwo sohwo kako a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoho somo kako yokumpohn'nyo umokosyohumaho. ³Hohonta nakwo a'amu Juta hn'nwi a'amu temtitofo kengo kengo pa'nyoso nakwo hopi'nonohino Seteniye temtitofo'nwoho. Nohumentani yo'mayo yahino wonyo nakwoe simeho umo nelahoningki imotohwonefoho. Nakwoe hunomnohini iningkamotohwonefoho. Nakwo ose humentaningkuhwoni Anitu nakwoe honingkano wonyo somne'no simeho tohino umningkahoningki Anitu kako a'amu hn'nimo tango engo uyimne'ento limentisofoho. ⁴⁻⁵Nakwo honingkano wonyomo poyo pa'nyo nohumentaningkuhwoni Anitu hitoho mikunimposo ulofahoningki Kilais yo'mayo wopingoso naloho'mentisoso Anitu kako nakumo Kilaisi'nji songo nelika'mentisofoho. Anitu kakoe mehomi so'nne'no umo'ningkahoningki kako asomo netima'mentisofoho. ⁶Nakwo Kilais Jisasimo humalohwone so'no Anitu kako Kilaisi'nji nakwo'njimo songo nelikafonto kakoe yofe engo

nejopahoningki ahwomomo Kilaisi'nji humalohwono. ⁷Ose naloho'mentisoso kako hitoho mikunimposo nejapeso kako engolopohamo a'amu tifi imo'none so'nji ne'no netihwawo'ningkisofoho. Anitu kakoe huno mta'ni wopingo uloho'mo lonto wopingo nalohofiwo'ningkisofoho. Kilais nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no a'amu hopi'nonohino kakoe hitoho engo nejopahonjo somo uhwonalokwofo. ⁸Anitu kako wopingo uloho'mo limentiso so'no nakwo kakimo simeho hi'ntnnono uyimentihwone sohonta Anitu kakoe mehomi ne namokumentisofoho. Oso hitoho uloho yahino uyalokuhwone hwapingoso nakwo'maho. O'o, Anitu huhwo kako hwapingo hweho. Kako siki nejapmmentisofoho. ⁹Olo hilo so'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. Awonoho. I nakwo hilo so'no hwapingo'maho. ¹⁰Anitu kako nakwo namti'mokumentiso sohwo nakwoe hwapingo hweho. Nakwo yahino wopingomo iningkayo'ne Anitu kako Kilais nejapmmentiso so'no Kilais Jisas nakumne'no yo'mayo wopingo nalohofoso nakwo a'amu songo namokumentisofoho. Anitu oso yahino wopingo somo hofiko iningkafitne'ento nakumne'no nto'no esyohumamentisofoho.

**A'amu Juta so'nji temtitofo
kengo kengo so'nji Anitu'nji
ufohi'nyo'ne Jisas kako temtitofo
anga'nohino umokumentisofoho.**

¹¹Ngko sekwoe hunomo huno wasefohoto'monne'no yohono. Hohonta sekwo Anitumne'no huno maseyofoho. I a'amu Jutaso a'apaho sihu kolo'nnyo sohwa hofiko sekumne'no ole liwo'ningkohofi, Sekwo temtitofo kengo mta'ango soku a'apaho sihu makolo'nyo so'no sekwo Anitumne'no

huno maseyokuyoho, seliwo'ningkohofoho. ¹²Oso hohosohonta sekwo Kilaisimne'no i'waho yontifi Anituye mehomi mmo'nyo kuyoho. Simo'mo Anitu a'amu Juta somo uhwosopo'mentisoso kakoe hungkuno wopingo kako'nji makotiku'nyo'neso sekumo mosejapmmentisofoho. O'o, sekwo a'amu temtitofo kengo'mta'ango soku yoloho'mo humamotofokuyoho. Sekwo olo hwaho lopo nohumantifi tifi no'mo yo'mayo wonyoangkafo imo'none so'no mohontohumayo'njo kuyoho. Sekwo Anitu sohumne'no huno mosyafisiyo'njo imotofokuyoho. ¹³Sekwo Anitune'no kengopo nohumentaningkofi Kilais Jisas kako poyo pe'nonto sekumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso so'no kako impo'nosetima'mentisofoho. Oso'no sekwo kako'nji ufohi'nimentohofokuyoho.

¹⁴Simo'mo nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitofo kengo sikunonji mango hwona'ni imo'nontani humamotohwonefoho. Mangohwa imo'nimentihwoneso nakwoe honingkanomo tojo hopa pijwahinimentihwonefoho. I Kilais nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no tojo homo somo wae yao'mentisofoho. Oso hiso wae yaofonto nakwo simeho pompenjiyo'nji nohumentaningkuhwoni temtitofo anga'nohino namokumentisofoho. Oso simeho pompenjiyo hwapingoso Kilaisiyoho. ¹⁵Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no a'amu Jutafe honingkanono hungkuno hopi'nonohinoso a'apaho sihu kolo'nyo yahinoso a'amufe yahino wonyomne'no yahu fonjokisiasiyoso yo'mayoso ne ane imo'nimentisofoho. Oso'no Jisas kako a'amu Jutafe honingkanono hungkunomo wae yaofonto nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitofo kengo kengo sokunonji nakwo hn'nimo

Jisas kako'nji nakumo monakojijwonto temtitofo anga'nohino songo namokumentisofoho. Oso'no nakwo simeho afa inimentihwone'nwoho. ¹⁶Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyo somo poyo pe'nimentiso sohonta nakwoe simeho tohino yahino so'nji mangohwa imo'nyo yahino so'nji Kilais kako poyo imokumentisofoho. Poyo imokumentiso sohonta nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitofo kengo kengo hn'nimo temtitofo anga'nohino namokonto nakwo Anitu'nji simeho afa inimentihwonefoho. ¹⁷Kilais kako noponto a'amu Juta Anitu'nji mofonepo humamotofo so'nji sekwo temtitofo kengo kengo'mo Anitune'no humamotofo soku nonjimo olo hungkuno wopingo loso nalimento, Sekwo simeho afa'njo hmmo'nimno. ¹⁸Ose nalimentiso so'no Kilais kako nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo a'amu temtitofo kengo sikunontnne'no yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no Anituye Towahuno Wopingo anga'nohino sohwo kako honingkano namohmentiso so'no nakwo hinjoho'nwi Anitumo u'malokuhwono.

**Nakwo a'amu Anitumo
iningkawo'ningkuhwone
so'nwi nakwo anga ne'nwoho.**

¹⁹Oseso sekwo a'amu temtitofo kengo mta'ango soku olohonta sekwo yoloho'mo mohumu ilofo. O'o, sekwo Anituye a'amu ne so'nji ufohi'nontifi Anitu'nji sekwo'montohwasi humalofo. ²⁰Sekwo soku Anitu anga molalokunjjo pa'nyo kuyoho. Nakwo Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwo'na'nnonji a'amu Anituye hungkuno uyahoningki limotofo sohwo'na'nnonji kako nakumo hwasoku hwasaho pa'nyo nawonjimentiso hwo'na'nyoho. Kilais Jisas sohwo kako engkwosaho ne

pa'nyo hweho. Sekwo soku anga yokino kuyoho. ²¹Anga yokino hopi'nonohino soku Kilais engkwosaho ne sohwo'nji ufohi'nimentohofoho. Olo anga hiloso Anitu kako hwapingo hweho. Anga hiloso Anitu nomolihwosi engo imokuhwosi kako oso anga wonyo ane wopingo'nohino sopo wohumamontonoho. ²²Sekwo sokunonji nom'ne a'amu Anitumo iningkawo'ningkuhwone hn'nnonji nakwo Kilaisimo ufohi'nontani Anituye Towahuno Wopingo sohwo nakwoe simeho mo'mo humawo'ningkiso so'no nakwo Anituye anga ne nto imo'nimalohwono.

**Poul kako Anituye hungkuno
wopingoso a'amu temtitofo kengo
somo lutihwawo'ningkiso hweho.**

3 Ngko Pouli'ni Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwo'ni ngko sekumne'no impo'angomo humaleno. Hwapingoso ngko a'amu temtitofo kengo sokumo Anituye hungkuno wopingo losetihwawo'ningkohe so'no a'amu Jutaso ngkimo impo'angomo intofanimentohofoho. ²Sekwo olo so'no nto upa'nimentohofoho so'no ngko huno syafisyohono. Anitu sekumne'no hitoho ulofahoningki kako yo'mayo wopingo waseloho'mto yonto sekumo losetihwayo'ne syoho loso ntapmentisofoho. ³Anituye hungkuno wopingoso hiyaso'mo wo'mojoso ntihwahoningki ngko hungkuno losomo huno nimentisofoho. Hungkuno fehohnjoso nto semti'mokiyohefoho. ⁴Olo iyoswo losomo atofu lifijoso sekwo huno ole waseyono. Kilaisiye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso kako ujo nto ehontojwanimentisofoho. ⁵Hohonta olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso loso Anitu kako a'amu somo mutihwammojofoho. I olohonta Anituye Towahuno Wopingo kako nakwo a'amu

Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (apousel) syoho'njo sohwa hnonnji a'amu Anitu kakoe hungkuno uyahoningki limotofo sohwanjimo ujo ehontojwahumentisofoho.⁶ Hungkuno wopingo hiyaso'mo wo'mojoso hiloso olenoho. Sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno wopingo sono upa'nimentohofa so'no sekwo a'amu temtitofa kengo soku sekwo'nji nakwo a'amu Juta so'nnonji nakwo temtitofa afa imo'nontani a'apaho afa pa'nyo humalohwono. Yo'mayo wopingo Kilais Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no Anitu yo'mayo nakumne'no hwasopeehumentisoso womantanoho.

⁷ Anitu kako ngkimo kakoe hungkuno wopingoso uyohojiku'mofo'ne nihwosopo'mentiso so'no ngko oso hungkuno wopingo sohwoe syoho ulohofiyu hwo'nyoho. Anitu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hitoho ulofahoningki kako kakoe yokumpohn'nyo ngkimo nisosofito'mentisofoho.⁸ Anituye hwe moya'mi ne sono ngko enjwa'mo humaleno. Ngko Anituye hungkunomo hwotoho hm'mote hwo'nimo Anitu kako wopingo ntohofonto nje wonyoso wae yanimo'mentisofoho. I Anitu olo syoho a'amu temtitofa kengo sono kakoe hungkuno wopingo lutihwayo so'no nihwosopo'mentisofoho. Anituye hungkuno wopingo loso olenoho. Yo'mayo yahino wopingoso Kilaisimo weho. U a'amu sakinjo sohwo kako yo'mayoso matipihwononehoho. O'o, a'amu Kilaisimo iningkawo'ningkiso sohwo kako yo'mayo wonyoangkafoso Kilaisimo wotipema'mtonoho.⁹ Simo'mo Anitu yo'mayo mti'mokumentiso sohwo kako yo'mayo so'no imne'ento huno syafisyonto Jutafe temtitofa so'nji temtitofa kengo kengo so'nji afa imo'nifitne'ento hiyaso'mo ho'nahumentisofoho. Oso

hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso ne imo'nyo'ne'ento a'amu hopi'nonohino sono huno ehohosisiyo'ne Anitu olo syoho loso ntapmmentisofoho.¹⁰ Hwapingoso Anitu kako a'amu ahwomomjo sono mokosyohumayo sohwanji ahwomomjo a'amu hopi'nonohino so'njimo kakoe huno wopingo hiyaso'mo wo'mojoso ujo ehontojwahinyo'nefoho. Neso olenoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofa kengo so'nji Anitu kako mekilomokuhumajonto kakoe a'amu ne imokahoningki hofiko kakine'no uhu'mokuwo'ningkohofofoho. Oso homo sono a'amu ahwomomjo sohwa uhwonontifi hofiko Anituye huno wopingo so'no huno uyohoho.¹¹ Hohonta a'amu ahwomo'nji hwaho'nji mamti'mokiyo sohonta Anitu ose imne'ento huno syafisyonto nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo nejapmmentiso so'no ne imo'nimentisofoho.¹² Nakwo Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwone so'no nakwo Kilaisi'nji ufohi'nontani nakwo Anitumo u'mayo so'no iyoho monenalofiyoho. Hwapingoso Kilais sohwo kako Anitumo u'mayo'ne honingkano hweho.¹³ Oso'no ngko hungkuno we'e waselimo. Ngko Anituye hungkuno a'amu temtitofa kengo sokumo seliwo'ningkohe so'no tohino malokwe loso'no sekwo simeho wonyo semo'ningkuhwoloho. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho. Oso'no sekwo simeho wopingo'nji fohumantokuno.

**Kilais kako hitoho
mikunimposo sejopalofoho.**

¹⁴ Nto selohe so'no ngko yo'mayo Anitu kako yoneso'no huno syafisyonji ngko Mpohumne'no hwahopo hwomtame ulohofalokweno.¹⁵ A'amu nope'nontifi ahwomomo nto simentohofa so'nji nakwo hwahoponjo

temtitofu hopi'nonohino hn'nnonji nakwo Anitu kako kakoe yofe neso naningkwoweho. Oso'no kako menalimentsifoho. ¹⁶Olo so'no ngko Mpohwo yo'mayo hwapingo sohune'no jomo ulalokweno. Kako kakoe Towahuno Wopingo sohwo sekwoe simehomo sehulo'ofihwaso'no sekwo kakoe yokumpohn'nyo wonyoangkafo so'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Oso'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. ¹⁷Sekwo simeho Anitumo uyiwo'ningkohofu so'no Kilais kako sekwoe simeho mo'mo humaho. Oso'no kakine'no fisafisyiwo'ningkuno. Iyo pmpongo hwahomo'mo unjilofonto yokumpoh'h'nyo kemokosyohumawo'ningkiso pa'nyoso Anitu kako sekumo hitoho engo sejopalokunjo so'no sekwo huno syafisyikuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno. ¹⁸Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anituye mehomi hopi'nonohino soku Kilais kako simeho nejape so'no huno waseyono. Kilaisiye hitoho nejapeso yo'mayo hwahoponjo so'njimo ahwomomjo so'nji yakolo'nnyofoho. Nihu'no yokintahoponoho. ¹⁹Kilaisiye mikunimposo nejapo so'no nakwo huno nto'no monayohoyohoho. O'o nakwoe hunoso tifofoho. I oso'no sekwo Kilais yokumpohn'nyo sejape so'no huno nto'no seyo'ne Mpohumo jomo ulalokweno. Oseso Anitu kako sekwoe huyo'mango somo sefo'mahwosi kako pa'nyo wopingo'nohini wasemokumontonoho. Ngko oso hiso'no Mpohumo jomo ulalokweno.

²⁰Anituye yokumpohn'nyo engo nakwoe simeho mo'mo syoho nelohofalofoho. Oso'no nakwo nakwoe huno tifo so'nji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ujo so'ne kakoe yokumpohn'nyo hiso engo namokiyo hweho. ²¹Oso'no nakwo

Anituye mehomi hn'nwi yo'mayo wopingo Kilais Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no nakwo kakine'no uhu'mokuwo'ningkuhwone hn'nwi Anituye yofe'nji Kilais Jisasiye yofe'nji nakwo engolopohamo ne'no woho'nomewo'ningkuhwano.

Nakwo Anitumo

iningkawo'ningkuhwone hn'nwi nakwo Kilaisiye a'apaho'nwoho.

4 Ngko Anituye syoho iwo'ningkohe so'no impo'angomo humale sohwo'ni sekumo jomo yokumpohn'nyo selalokweno. Anitu kakoe mehomi hn'nimne'no wonyoangkafo humayo so'no johu nalimentsiso so'no kakoe yahino wonyoangkafo somo nto'no uningkohwano. ²A'amu hopi'nonohino somo sekwo enjwa'mo pahumno. A'amu somo fo'ma fo'ma ulohofikuji hungkuno hofiyo hofohofahn'no ulimno. A'amuso hofiko wonyo sekumo selohofikujo'no sekwo oso wonyo hiso aku ulohofikutoho. O'o, wopingo'nohini ulohopmno. Simeho finimno. ³Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako simeho afa inyo yahino nejapmmentiso so'no nakwo mtitofu anga'nohino pa'nyo impe hopa nto monakilo'mokumaho. Oseso oso simeho afa inyo yahino ne'no mjimikuno. ⁴Nakwo Anitumo simeho uyiwo'ningkuhwone hn'nwi nakwo hin-joho'nwi a'apaho anga'nohino'nwoho. Anituye Towahunoso anga'nohino hweho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi nakwo Anitu'nji wonyoangkafo humayo so'no Anitu nakumo johu lonetima'mentiso so'no nakwo oso hiso'no afa'nohini hontohumalohwono. ⁵Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo anga'nohino hweho. Nakwoe simeho hi'ntnnohino uyo yahinoso Anitu uhwononteso anga'nohino weho. Mijo kiyomayoso Anitu uhwononteso hwapingo neso kenga'nohinofoho.

⁶Nakwoe Mpohwo anga'nohino sohwo Anituyoho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi kakimo enjwa'mo humentaningkuhwoni kako yokintahopo humaho. Kako nakwo'njo ajwopo nohumanto yo'mayo ne'manteso kako wopingo namokuwo'ningkiso hweho. Kako nakwoe simehomo humaho.

⁷Nakwo anga'no anga'nohino hn'nimo Kilais kako kakoe syoho kengo kengo nejaponte so'no kako yokumpohn'nyo hwapingo sohwo oso syoho hiso iyo'neso yokumpohn'nyo nejapmmentisofoho. ⁸Olo hilo so'no Anituye hungkuno ole nalimento, Kilais kako songo likafonto ahwomomo apa'no simentiso sohonta kako kakoe a'amu pi'ningoso Seten kako impe intofahumentiso somo isihutofomotasimentisofoho.

Osohonta kako a'amu somo yo'mayo syoho kengo kengo iyoso'no yokumpohn'nyo uyimentisofoho.

Ose nalimentisofoho. ⁹Oso hungkuno so'no huno wosyofisyano. Kako ahwomomo apa'no simentiso so'no neso pehoto. Olenoho. Simo'mo kako ahwomo mta'ni noponto hwaho ne lopo pmmentisoso kako hwahomo'mo a'amu poyo pe'nyofe angomo umentisofoho.

¹⁰Olo hwe lohwo kako simo'mo hwahomo'mo umentiso sohwo kako aku ahwomo ne nohotimo simentisofoho. Simentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji hwaho ae'mjo yo'mayo hopi'nono Kilaisimo weho. ¹¹Anituye syoho kengo kengo iyo so'ne Kilais kako a'amu anga'no anga'nohinomo yokumpohn'nyo uyalofoho. Oso yokumpohn'nyoso olenoho. A'amu fisomo kakoe hungkuno uyohojiku'mofone (*apousel*) syoho uyalofoho. Nom'ni somo Anitu hungkuno jo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo a'amu

Anituye honingkanomo tipemayo'ne a'amu somo ufo'mayo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo Anituye a'amu ne somo mokosyohumayo so'ne kakoe hungkuno lutihwayo'ne syoho uyalofoho. ¹²Oso yokumpohn'nyo nejopalokunjoso Anituye a'amu neso hofiko kakoe syoho hofiyo ulohofiyo'ne nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo

Kilaisiye a'apaho ne hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo anga'no anga'no sosofito'ningkuhwasi ufo'mo'nano. ¹³Kilais kakoe yokumpohn'nyoso

ne'no nejapiwo'ningkiso so'no nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwone hn'nwi nakwo simeho afa unantanoho. U nakwo Anituye hwomumne'no huno afa'nohini wonayimtonoho. Oso hohosohonta nakwoe simeho mo'mo Anituye hungkuno'nji Anituye huno'nji nakwoe hunomo engo enaofihwoso'no nakwo Kilais pa'nyo sokafo umo'nantanoho.

¹⁴Osohonta nakwo mehomi pa'nyo mohumanehwono. A'amu mehomi pa'nyoso hintalinyo ifofo mokomoiso hopa mokomoyalofoho. Hofikoe huno somo ehilo'memokomoyalofoho. A'amu afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji selalokwofoso hofiko oso ifofo hopa sekumo umpo'nosetimantife'no yalokwofo. Oso sekwo tifi iningkakutoho. ¹⁵O'o, nakwo

Anituye hungkuno ne somo ne'no iningkuhwasi a'amu hopi'nonohino so'nji simeho iningkuhwasi Kilais nakwoe mnokino engo'njo sohwoe yahino wopingoso nakwoe simeho mo'mo engo wenaomontonoho.

¹⁶Kilais kako nakwoe mnokino pa'nyo hweho. Nakwo kakoe sife aho yo'mayoso pa'nyo'nwoho. Mnokino sohwo kako a'apaho sohomo huno uyahoningki a'apahoso syoho ito'no iwo'ningkisofoho. I aho sohwo kako syoho nto'no miyo'manji

ajomiyo sohwa hofiko syoho nto'no mifitnehoho. Oso'no Kilais kako syoho kengo kengo nejapmmentisoso nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi syoho nto'no ihwasi nakwo ufo'mo'nantanoho. Ose ihwasi simeho afa iningkuhwasi Kilaisiye a'apaho hn'nwi engo imo'ningkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofantanoho.

**Anituye a'amu neso hofiko
yahino songo malokwofo.**

¹⁷Olo hungkuno loso ngko Anitumne'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu hwahoponjoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohoho oso pa'nyoso sekwo imo'ningkutoho. Hofikoe hunoso siki wo'nnyofoho. ¹⁸Hofikoe huno piku'nnyo so'no sikwo'mjoho pa'nyofoho. Hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi huno'masoso hofiko Anitu kakoe songo humayoso momalokuyohoho. ¹⁹Hofikoe honingkano wonyo somne'no hofiko wonimango munyofoho. O'o, hofiko honingkano wonyo somo ikuhufoku'mo'nyofoho. Yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo uyalofoho.

²⁰Oso yahino hiso Kilais losetihwamentisotaho. Nihu'no awonoho. ²¹Kilaisiye yahino wopingo so'no sekwo nupa'nontifi oso yahino homo somo tifi iningkowahoningkofi a'amu Jisasiye hungkuno neso nto losetihwamentohofofoho. ²²Oso'no sekwo sekwoe hohontajo yahino wonyoso nihu'nahone foho'naopmno. Yo'mayo wonyo sekwoe simeho umo limojoso olenoho. Sekwoe hunomnohini iningkawentifi yo'mayo hi semo'nyoso honingkano hwasoyomo ipesemotamojofoho. Oso hiso sekwoe hunomo wonyo semokumojofoho. Oso yahino wonyoso nihu'nahone foho'naopmno. ²³Sekwoe hunoso

sekwoe simehoso nihu'no songo umo'nono. ²⁴Sekwo a'amu soku songo hmmo'nimno. Oso a'amu songo soku Anitu kako pa'nyo wasemokumontonoho. Oso a'amu songo hiso wonyo honingkano nihu'no anefoho. Yahino ito'nohinofoho.

²⁵Oseso sekwo hwasoyo hungkunoso foho'naopmno. Apa'no nolikutoho. Sekwo hungkuno nehopi'nohino fihnnimno. Sekwo huno ole seyohi, Nakwo Kilaisiye a'apaho'nwoho. Oso'no hungkuno nehopi'nohino fihnnimno. ²⁶Sekwo sekwoe simeho wonyo semo'ningkuhwoso'no huno nto'no fisyfihupmno. Sekwo honingkano wonyo ifitnnoho. Sekwo sekwoe simeho tohino nowentaningkuhwosi mofehi'nyo ikwo'mokoloho. ²⁷A'amu simeho wonyo umo'niwo'ningkiso osohumo Seten ehuhnaofiw'o'ningkisofoho. Oso'no sekwo Setenimne'no hoku'yo nohwosomputimafikutoho. ²⁸A'amu yo'mayoso hufo iwo'ningkiso sohwo kako apa'no hufo ihwoloho. O'o, kako syoho wopingo'nohini wotipemano. Oso syohoso kako kakoe aho'nji yokumpohn'nyo ihwosi hamniyoho nomahwosi kako a'amu umofonyo iyo somo ufo'mano. ²⁹Sekwoe mango mta'ni wonyo hungkuno nolikutoho. O'o, hungkuno wopingo'nohini nom'ne a'amu somo usofitofone filimno. A'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne hungkuno wopingo'nohini filimno. ³⁰Sekwoe humayo yahino so'no Anituye Towahunu Wopingo simeho tango ifisyimofikutoho. Anitu kakoe Towahunu Wopingo yofe nahwofo'ne nejapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Oso sikuno ae'uyo somo yo'mayo yahino wonyo somta'ni nihu'nahone isihutofonemaso sohonta nakwo Anitu'nji wopingo humanefoho. Huno ose nayohoho. Oso'no Anituye Towahunu sohomo simeho tango

ukutoho. ³¹ Sekwo olo yahino loso foho'naopmno. Simeho wonyo, yoka, simeho tohino, mango engo, sitofo, oso yahino wonyoso ikutoho. ³² Sekwo a'amu somo simeho uyikujji yahino wopingo'nohini ulohopmno. Kilais sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu sekwoe wonyo wae yasema'mentiso hopaso a'amu fiso hofiko wonyo selohopijo somo hohujo'mo moho'naofikujji wonyo hiso wae hmmopmno.

Nakwo pomponahopo wohumano.

5 Anituye mehomi soku Anitu hitoho engo sejapiwo'ningkiso so'no sekwo kakoe yahino somo tifi finingkamno. Kako pa'nyo hmmo'nimno. ² Kilais kako nakumo hitoho engo nejapmmentiso so'no kako nakwoe wonyomne'no kakoe a'apaho wopingoso ihn'nao'mentisofoho. Anitu oso homo somo uhwononto akino wopingo wa'mentiso hopaso kakoe simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oso yahino wopingo somo finingkamno.

³ Yo'mayo yahino wonyo, a'mohufo, kifosyoho, nom'ne hwafe yo'mayo so'no hi semo'nyo, oso yahino wonyoso sekumo se'mahwoloho. O'o, sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Oso'no a'amu fiso hofiko sekwo'njopo humafikujji oso yahino wonyoso motipemapitnnehofo. ⁴ Sekwo wonyo hungkuno nolikutoho. Hwasyo hungkuno syohi'nyo hungkuno wonyoso nolikutoho. O'o, oso yahinoso Anituye mehomimne'maho. Sekwo soku, sekwoe hungkunoso Anituye yofe ho'nomayo'nefoho. Kakimo isamoyoka ujo'nefoho. ⁵ Sekwo huno moi'wonoho. A'amu kifosyoho'njo sohwa, a'mohufo iwo'ningkohofoso, hungkuno wonyo liwo'ningkohofoso, a'amu kako ho'yangomnohini syafisyonto woma'mo liwo'ningkisoso, oso a'amu hiso hofiko Anitu'nji Kilaisi'nji siko a'amumo

yokumpohn'nyo mokosyohumasiyo sopo m'mopitnnefoho. O'o, nihu'no awonoho. A'amu yo'mayo ho'yango so'no hi umo'noso sohwo kako ho'yango hiso kakoe Anitu pa'nyo imokinonto ho'yango somne hwomtame ulohofiwo'ningkisofoho.

⁶ Sekwo huno nto'no fisyafighupmno. A'amu oso yahino wonyo somo upesemotowantife'no yalokwofoso hofikoe siki hungkuno somo tifi iningakutoho. A'amu oso yahino wonyo yontifi Anituye hungkuno somo hwotoho fewo'ningkohofoso somne'no Anitu kako simeho tohino umnonefoho. ⁷ Oso'no sekwo hofiko'nji ejoku'nohumafikutoho. ⁸ Sekwo

soku, hohonta sikwo'mjoho'mo humamotofokuyoho. I olohonta nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe pomponahopo sehumaji'masofoho. Oso'no sekwo pomponahopo ne'no humafikujji hano ito'no femoyimno. ⁹ Anituye pomponaho loso yahino wopingo'nji honingkano nto'nohino so'nji hungkuno nehopi'nohino so'nji utihwa'nyopo ujo ejokwojasyiwo'ningkisofoho. Oseso sekwo oso yahino wopingoso ne'no fikuno. ¹⁰ Sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne honingkano tipemafikujji osomo syoho yokumpohn'nyo fikuno. ¹¹ A'amu sikwo'mjoho'mo nohumantifi hohontajo yahino wonyoso iwo'ningkohofoso so'nji sekwo ejoku'nohumafikutoho. O'o, sekwo i'waho nto'no fiyimno. Oso yahino wonyoso ne anefoho. Sekwo a'amufe honingkano wonyo somne'no hungkuno ulikujji honingkano wopingo utihwamno. ¹² Yo'mayo yahino wonyoso hofiko hiyaso'mo iwo'ningkohofoso so'no ngko sejo so'no wonimango nningkahoningki ifalifaliyo mamti'mokoho yohono. ¹³ Anituye pomponahoso a'amu yo'mayo hiyaso'mo yiwo'ningkohofoso

somo utihwa'nyopo ujo ehonto-jwasyiwo'ningkisofoho. A'amu fiso hofikoe yahino wonyo hwapingo neso uhwoningkuji yahino wonyo sono woho'nofano likuji Anitumo nihu'nahone uyantifitikeno. Oso'no uhwonantanoho. ¹⁴Oso a'amu homo somne'no ta limotofoso ole nalohi,

Kiko saho wotno sohwo, kiko honingkano wonyomo nohumanji, a'amu poyo pe'ningkohofa pa'nyo humawo'ningkino, filikaho.

Kilais kakoe pomponaho jije simehomo wolakisyono.

¹⁵Sekwo sekwoe humayo yahino somne'no huno ito'no fisyafihupmno. A'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo humawo'ningkohofa hopa nohumafikutoho. O'o, sekwo a'amu huno'njo humawo'ningkohofa hopaso foyohumamno. ¹⁶Olohonta yahino wonyo pi'ningo engo wo'nnyoponoho. I sekwo soku olopo siki humayo'ne mohumulofo. O'o, yo'mayo iwo'ningkohofoso Anitumne'no fiyimno. ¹⁷Sekwo Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo ikuji yo'mayo syohoso ikutoho. O'o, ilofikutoho. Sekwo soku simo'mo Anituye hunoso tipemafikuji tifi yo'mayoso ito'no fiyimno.

¹⁸Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo ningkuji nonilohofikutoho. O'o, oso yahinoso sekumo wonyo wasemokumonte'no yohoho. I oso'no sekwo Anituye Towahunoso nomafikujo'no kako sekumo wosehula'ofono. ¹⁹Oso'no sekwo nuhu'mokukuji sekwo Anituye hungkuno hningkuji kakoe yofe ho'nomayo'ne Ta'njo Iyoswo ta'nji filimno. Sekwoe towahunomo yokumpohn'nyo imokiyo'ne haohonta sekwo Hwe Engo Anitune'no syafisyikuji kakoe yofe foho'nomapmno. Oso'no tajo angomjo taso mango mta'ni likuji simeho ajwo mo'mta'ni filulika'ningkuno. ²⁰Yo'mayo

se'maso so'no naningkwohwo Anitumo isamoyoka ulimno. Wopingo'nohini se'mahwoso'no isamoyoka nolikutoho. O'o, tango so'nji se'mahwoso'no Anitumo isamoyoka ulimno. Hwapingoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wopingo'nohini nalohofwo'ningkiso so'no isamoyoka ulimno.

A'mu siyoswafe hungkunofoho.

²¹Sekwo Kilaisye hungkunomo tifi iningkowalokwofo so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no hwahopo pawomno.

²²Moya'mi sofasi, sekwo sekwoe Hwe Engo Jisas Kilais kakoe hungkunomo enjwa'mo humalofa hopaso sekwo sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo foyohumamno. ²³Hwapingoso peho'neto. Hwe sohwa hofikoe ape sofamo hwe engo imo'nontifi a'musyamo mokosyohumawo'ningkohofihwafaho. Oso hopaso Kilais kako kakoe a'amu ne sofe hwe mnokino engo'njo hweho. A'amu hiso Kilaisye a'apahofoho. Kilais oso a'amu sono asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso hweho. ²⁴A'amu Kilaisimo simeho uyiwo'ningkohofoso hofiko kakimo enjwa'mo humalofa hopaso moya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe.

²⁵Hwe sohwaso, sekwo sekwoe a'musyamne'no simeho epufahi filohopmno. Kilais kakoe a'amu ne somne'no simeho engo uyimentiso so'no kako hofikine'no poyo pe'nimentisofoho. Oso pa'nyoso sekwo sekwoe a'musyamo simeho uyimno. ²⁶Kilais kakoe a'amu ne somne'no poyo pe'nimentiso so'no kakoe hungkuno so'nji mijo kiyomayo yahino so'nji hofikoe huno hofikoe simeho honingkano wonyo ane kiho'maso imokalofoho. ²⁷Oseso Kilais kakoe a'amu neso hofiko kakoe simanopo

lohopijo sohonta hofiko honingkano wonyo nihu'no ane kiho'maso nihu'no wonyoangkafo'nohini lohopyitnefoho. ²⁸Oseso sekwo hwe sohwasi sekwo upa'nimno. Sekwoe a'apahomne'no hitoho selofiwo'ningkiso hopaso sekwoe a'musyamne'no hitoho waselofono. Hwe kakoe ape'nji sikoe a'apaho afa inimentisiyo so'no hwe sohwo kakoe apemo wopingo ulohofihwoso'no kako kakoe a'apahomo wopingo ulohofalofoho. ²⁹Nakwo huno ole nayohi, a'amu kako kakoe a'apahomne'no mangohwa imo'nyoso awonoho. Kako kakoe a'apahomo wosopayo uyiwo'ningkohoho. Kakoe a'apaho nto'no emokosyohumawo'ningkohoho. Oso pa'nyoso Kilais kako kakoe a'amu ne somo wopingo emokosyohumawo'ningkiso hweho. ³⁰Hwapingoso nakwo Kilaisiye sife aho a'apaho'nwoho. ³¹Anituye hungkuno ole nalohi, U hwe fihwo kako kakoe kaningkwowho'ya'umo uliko'mahwosi kakoe ape'nji womokotiku'nanjiyoho. Oseso siko nem'no makotiku'nisoso siko a'apaho afa umo'nanjiyoho. Ose nalimentisofoho. ³²Oso hungkuno hiso'no nje hunoso olenoho. Hwapingo neso hufa'uyoho. Hwapingo hiyasoso ole, Kilais kakoe a'amu ne so'nji a'apaho afa imo'nalokwofo so'no nelalofoho. ³³Oso'nohini'maho. O'o, sekwo hwe anga'no anga'nohino sohwa hnontnne'no selalofoho. Sekwo hwe sohwasi sekwoe a'apahomne'no hitoho selofiwo'ningkiso hopaso sekwoe a'musyamne'no hitoho waselofono. Oso'no sekwo moya'mi sofasi sekwo sekwoe hwehwafe yofe foho'nomapmno.

**Mehomi so'nji
kaningkwowho'ya'u'njiye
hungkunofoho.**

6 Sekwo mehomi soku, seningkwowho'ya'uye hungkunomo haloho popmno. Anitu hofiyi ose ifitne'ento limentisofoho. ²Anituye hungkuno ole nalohi, Kiko jije mpohwo na'uye hungkunomo tifi finingkayo. Ose nalisofoho. Olo honingkano hungkuno lomo iningkuso'manji Anitu kako wopingo wakiloho'montonoho. Olo honingkano hungkuno simo'mjo loso hungkuno ne ulinyo hi'njofoho. ³Ne hiso olenoho. Kiko hningkwowho'ya'uye hungkunomo haloho pojo'manji kiko hwaho lopo wopingo nohumentaningkiji soswo pi'ningo engo wokiyakolo'montonoho.

⁴Sekwo hamningkwowho'yoswasi, sekwoe mehomiye hunomo wonyo umokukutoho. Hwasyo hungkuno nulikutoho. Sikoe mehomi somo Anituye hungkuno lutihwahosisi hofiyi mokosyohumahosisi hofiko hahn'nyo ifijo'manji hofikoe honingkanomo siko nto'no mihwajinyo.

**A'amu syoho ulohofiyi so'nji
a'amu nom'ne somo
mokosyohumawo'ningkohofe
sofe hungkunofoho.**

⁵Sekwo syoho ulohofiyi soku, sekwoe hwe engo nosekokosyohumawo'ningkohofe sohwafe hungkunomo enjwa'mo ito'no fosyohumamno. Sekwo simoho hufa'uyo'njo imo'ningkutoho. O'o, sekwo hofikoe syoho somo yokumpohn'nyo fiyimno. Sekwo Kilaisiye hungkunomo tifi iningkawo'ningkohofe hopaso sekwoe hwe engo sohwoe hungkunomo tifi nto'no finingkamno. ⁶U sekwo a'amu wonahonife likuji a'amufe hunomo afofo umokano likuji hofikoe timopo

syoho yokumpohn'nyo ikutoho. O'o, sekwo Kilaisiye syoho ulohofiyoy kuyoho. Oso sekwo sekwoe hwe engo sohwoe syoho yokumpohn'nyo ifijoso sekwo yahino Anitu umo'niwo'ningkiso somo iningkowalokwofo. ⁷ Sekwo simeho wopingo'nji sekwoe syoho fiyimno. Sekwo a'amu hwahoponjo somnohini syoho miyalokuyohoho. O'o, sekwoe Hwe Engo Anituye syoho yalokwofo. ⁸ Sekwo huno seyohoho. A'amu syoho ulohofiyoy so'nji a'amu syoho somo mokosyohumalofo so'njimo Anitu hofikoe syoho somo uhwoniwo'ningkiso sohwo hofikoe syoho wopingo somne'no kako yano ulofiyonefoho.

⁹ Sekwo a'amu syoho selohofiyoywo'ningkohoho soku sekwo a'amu homo somo hofiyoy mokosyohumamno. Sekwo iyoho limofo yahinoso foho'naopmno. Nakwoe Hwe Engo Anitu kako ahwomomo humaso sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumawo'ningkiso hweho. Kako a'amu yofe engo'njo so'nji a'amu siki'nyo so'njimo uhwononteso afa'nohino uhwoniwo'ningkohoho.

**Anituye a'amu neso hofiko
hwe ikujohone'ne kako mekino
sampe yo'mayoso nto'no
esyohumayo'ne hungkunofoho.**

¹⁰ Ngko olo hungkuno ae'uyo loso waselimonne'no yohono. Sekwo Anitu'nji makotoku'nnyo soku, Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji ufohi'nimno. ¹¹ Seten kako sekumo yamofe selohofiwon'ningkiso so'no sekwo Anituye mekino, sampe, yo'mayoso nomafikuji yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Seteniye huno wonyo so'nji kakoe yahino wonyo so'nji fongki'nane'no yokumpohn'nyo wolohofano. ¹² Nakwo a'amu hwahoponjo so'nji ikujoho mofongki'nalokuyihwono. O'o, nakwo

Seten'nji towahunony wonyo so'nji fongki'nalokuhwono. Towahunony wonyo hiso hofiko a'amu sikwo'mjoho'mo humalofo somo yokumpohn'nyo mokosyohumalofo. Hofiko hwahopo emoyontifi ahwomomo emoyiwo'ningkohofohoho. ¹³ Oso'no sekwo Anituye mekino, sampe, yo'mayoso olohonta mapmno. Ose mafikuji yo'mayo wonyo i'mofapihwoso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Seten'nji towahunony wonyo so'nji ikujoho fongki'nifijoso sekwo hofikimo nuyakolopitnnefoho. Nuyakolofikuji yokumpohn'nyo ne'no lohopyitnnefoho.

¹⁴⁻¹⁷ Oso'no nto'no esyohumayoy yahino so'no nakwo huno wosyofisyano. A'amu kako mango hwamowafongku'mo lihwosi kako kakoe mekinohwa, sampehwa, omoyohwa, nomahwosi yokumpohn'nyo walohomontonoho. Mango sohwa hofiko oso hwe huhwo sohomo wofonjosiyanolikuji me fifijoso mupolopitnnefoho. Hwapingoso kako nto'no esyohumunoy hweho. Oso pa'nyoso Seten nakwo ikujoho monafongkiso'ne ito'no wesyohumano. Nakwoe sampe, mekino, omoyo, yo'mayoso olenoho.

Hungkuno nehopy'nohino wolano. Hwasyo hungkuno molanehwono. Oso hungkuno neso sekwoe ahuloho pa'nyofoho.

Honingkano wopingo'nohinyo uyano. Wonyo honingkano ihwaloho. Oso honingkano wopingo'nohinoso sekwoe swokinoponjo ikujoho melikosafopa'nyofoho.

Anituye hungkuno wopingo a'amufesimeho pompengo ifisyimofone'neso wolutihwano. Oso hiso sekwoe sifemanji'mofo pa'nyofoho.

Seteniye yo'mayo tango ne'maso so'no Anitu kako nefo'mayo'ne so'no simeho hi'ntnnono uyano. Oso

simeho hi'ntnnono hiso nakwoe sampe pa'nyofoho.

Nakwo Anitu asomo netimayo'ne so'no huno wosyofisyano. Oso nakwoe so-hwo ho'yo pa'nyofoho.

Anituye hungkuno so'no huno nto'no wonayono. Oso Anituye hungkuno hiso nakwoe hwakuhwajo hosimno pa'nyofoho.

Kakoe Towahuno Wopingo sohwo hungkuno lomne'no wonetihwamtonoho.

Yo'mayo melikosafa hiso sampe mekino yo'mayo pa'nyoso nto'no wesyohumano.

¹⁸Mpohumo jomo ne'no ulimno.

Kakoe Towahuno Wopingofe yokumpohn'nyo sejapihwoso'no Anitumo jomo ulimno. Nto'no fohontohumamno. Piso'mo'nyo ikutoho. Sekwo Anituye a'amu ne somne'no engolopohamo Mpohumo jomo ulikuno. ¹⁹Sekwo Mpohwo Anitumo ngkimo nifo'mayo'ne jomo ole ulimno. Anitu kako kakoe hungkuno nje mangomo ho'nanisiyhwoso'no ngko iyoho iyo yahinoso monje yasyi'mo Anituye hungkuno wopingoso a'amufe hunomo ehohosasiyo'ne ulimo. Oso hiso'no sekwo Mpohumo ngkine'no

jomo ulimno. ²⁰Ngko a'amumo Anituye hungkuno lutihwawo'ningkohe hwo'nyoho. Oso'no ngko impo'angomo humaleno. Olopo nohumahm'mo iyoho miyo'njo i'mo Anituye hungkuno a'amu somo lutihwayo'ne sekwo Mpohumo jomo ulimno.

Hungkuno ae'uyofoho.

²¹Tikikos neningkwa'wehwo Anituye syoho ulohofiyoy wopingo sohwo kako nose'mahwosi yo'mayo ngkimo ni'ma-maso so'no yoloho waselimonte hweho. ²²Oso'no ngko kakimo sekuyepono lihwojalokweno. Kako nakwoe humayo so'no selihwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho.

²³Naningkwowho Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i sekwoe simeho pompenjiyo semokohosisi sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofo so'nji simeho hi'ntnnono engo uyo so'nji wosejopanjiyoho. ²⁴A'amu nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimo hitoho ulofoso musikwajiyo'njo iwo'ningkohofu osomo Anitu kako wopingo uloho'montonoho. Ngko Pouli'ni hungkuno hiloso mti'mokohono. Osohopedho.

Filipai

*Olo Iyoswo loso Poul A'amu Filipai
somne'no Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-nain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Filipai somne'no mti'mokumentisofoho. Hwaho Yulop hohnta'ni tajo ango i'mofapeso ango Filipai sopo kaki'no ifawo'mentisofoho. Oso tajo ango hiso Poul ulika'mentisofoho. Poul olo iyoswo mti'mokiyo hwapingoso olenoho. Poul kako impo'angomo humentaningi a'amu Filipainjoso kakimo ufo'mayo'ne hamniyoho uyahotimentohoho so'no Poul kako isamoyoka ulimonto mti'mokumentisofoho. Oso hamniyoho hiso hwe anga'nohinohumo uyahotimentohofohoho. Kakoe yofeso olenoho. Oso Epeefiloutaitasiyoho. Oso hwe Epeefiloutaitas huhwo sohwo Pouli'nji Loum nohumanji oso hwe huhwo sohwo kako mnokino tipemahoningki Poul oso hwe huhwo sohomo kakoe ango Filipaine'no asomo uhwajimonto oso iyoswo so'nji mti'mokuyahotimentisofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Simonyofoho. (Hungkuno hiso Filipai sohe engo 4 honingkano we'e 4. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Poul kako Loum impojoho yonto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 Sekwo Anituye a'amu soku ango Filipai humawo'ningkohoho somne'no ngko Pouli'nnonji Timouti'nji nekwo Hwe Engo Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwoya'i olo iyoswo loso semti'mokiyalokuhwayo. Sekwo

Hwe Engo Jisas Kilais oso hune'no simeho uyiwo'ningkohoho so'nnonji a'amu sekumo semokosyohumayo'ne uhwosopo'mentohoho sohwanji a'amu Anituye syoho somne'no sefo'mawo'ningkohoho sohwatne'no semti'mokiyalokuhwayo. ²Mpohumo olo'no jomo uliwo'ningkuhwoyo. Naningkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo wopingo selohofohosisi sekwoe simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho. Oso'no jomo uliwo'ningkuhwoyo.

Poul kako Anitumo isamoyoka ulimentisofoho.

³Ngko sekumne'no huno syasyefisyontne sikuno somo ngko nje Anitumo isamoyoka uliwo'ningkohono. ⁴⁻⁵Hwapingoso sekwo Anituye hungkuno sikuno simo'mjo upo'noma'mentohoho somta'ni sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno wopingo a'amumo ujo'ne syoho somne'no nifo'ma'mopiwo'ningkohoho kuyoho. Oso'no ngko Anitumo sekumne'no jomo uliwo'ningkohe sohonta ngko simonyo iwo'ningkohefoho. ⁶Ngko huno ole nto niyohi, Anitu kako sekwoe simeho mo'mo syoho wopingo ema'mentiso sohwo oso syohoso ne'no mjimopihwosi sekwoe honingkano wopingo imokuhwosi nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako asomo poso sohonta Anitu oso syoho wopingoso moi'wo wesojwamo'montonoho. Sekwo honingkano wonyo ane'njo humantifitne kuyoho. ⁷Ngko simeho sejopalokweno. Ngko sekumo hitoho sejopalokweso ito'nohinofoho. Hwapingoso ngko impo'angomo mohumayo sohonta ngko Jisas Kilaisiye hungkuno wopingoso a'amu somo ulonji hungkuno hiso'no a'amu ngkimo ntohoningkahoningkofi ngko aku

hungkuno ulahoningko hungkuno hiso yokumpohn'nyo imo'nimentisofoho. Oseso hungkuno nehopeho ntimentisofoho. Oso hohosohontajo so'nji olohonta ngko impo'angomo humale lohontajo'nji sekwo ngkimo nifo'ma'mopiwo'ningkohofoho.

Sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontifi ngkine'no syonifisyontifi Mpohumo ngkine'no jomo uliwo'ningkohofoho. Oso'no sekwo ngko'nji majopohi'nontani nakwo Jisas Kilaisiye hungkuno wopingoso a'amumo lutihwawo'ningkuhwoni'nwoho. Ose humentaningkuhwoni Anitu kako kakoe wopingoso nalohofiwo'ningkiso hweho. Oso'no ngko sekumne'no simeho wopingo nimo'ningkohoho. ⁸Anitu kako nje simehomo timo uhwoniwo'ningkisofoho. Oso'no kako olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Oso ngko sekumne'no nimo'nantokunjoso nehopi sejopalokweso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais mta'angofoho. Oso'no Jisas kako sekumne'no sejopalokuso hopa ngko sejopalokweno. Oseso ngko ole nimo'nimojoso wasehonimonne'no yohono.

⁹Mpohumo sekumne'no jomo ulalokwe loso olenoho. Sekwo Anitu'nji a'amu nom'ne'ntnne'no hitoho selofalokunjoso engo imo'ningkuhwasi ne'no mjimopihwosi mikunimposo engo umo'nono. Oso'nji sekwo Anitumne'no huno engo tipemafikuji yo'mayo yahino so'no huno ito'no fisyafihupmno. ¹⁰Ose syafisyikuji yahino wonyoangkafo'nohino somo huno syafisyikuji osomnohini uyimno. Oso'no Mpohumo sekumne'no ulalokweno. Ose ifijo'manji sekwo honingkano wonyo ane'njo imo'ningkuji Jisas Kilais kako a'amufe hungkuno ikwolofone sikuno somo kako ole selonefoho. Sekwo

wopingo'nohini kuyoho. Wonyo honingkano ane'njo kuyoho. Ose selonefoho. ¹¹Ou, sekwo olopo nohumafikuji Jisas Kilais kako'nohino kakoe yokumpohn'nyo sejapihwosi sekwo honingkano wopingo'nohini uyantifeho. Oso hohosohonta sekwoe humayo wopingo'nohino somo a'amu nosehoningkuji Anituye yofe engo noho'nomafikuji Anitumo isamoyoka ulantifeho.

Poul kako impo'angomo humayo so'no a'amu pi'ningo engoso Jisasiye hungkuno upa'nimentohofoho.

¹²Nje a'amu soku, ngko impo'angomo humale so'no sekwo huno ole seyihwoloho. Jisasiye hungkuno wopingoso impo'angomo into'naweho. Ose syafisyikutoho. O'o, yo'mayo ngkimo tango ni'mahonjoso a'amu pi'ningo engoso hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nalokwofo. ¹³Ngko impo'angomo humale kalohi nakwoe hwaho mokosyohumayo Sisa oso hwoe a'amu nehontohumayo hopi'nonohino sohwanji nom'ne a'amu olopo humalofo sohwantnne'no Jisasiye hungkunomo upo'nalokwofo. Hofiko huno ole uyohoho. Ngko Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyiwo'ningkohe so'no impo'angomo humaleno. ¹⁴I ngko impo'angomo humale so'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono we'e uyiwo'ningkohofoso hofiko impo'ango somne'no iyoho ko uningkahoningki hofiko ngkimo nohonimentohofoho so'no hofiko iyoho munyofoho. Oso'no hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono engo uyontifi kakine'no yokumpohn'nyo humalofo. Oso'no hofiko a'amu somne'no iyoho miyo'njo yontifi Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

¹⁵⁻¹⁶A'amu fehohnjo huno wopingo'njoso hofiko Anituye yofe

ho'nomayo'ne Jisasiye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo. Oso a'amuso hofiko olo so'no huno uyohoho. Ngko Pouli'ni olo impo'angomo humaleso Jisas Kilaisiye hungkuno ito'nohino liwo'ningkohe so'no Anituye hungkuno yokumpohn'nyo sosofitofosyohumayo'ne impo'angomo humaleno. Oso'no hofiko ngkine'no hitoho ulofahoningki hofiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

I a'amu nom'ne fehohnjoso hofiko nje syohomme'no simeho wonyo umo'ningkahoningki nje yofe monje yanisyontifi hofiko hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne Kilaisiye hungkuno nom'ne a'amumo nto'no mulalokuyohoho. ¹⁷Oso'no hofikoe hunoso nto'nohini'maho. O'o, hofiko ngkimo woniyokolofantifi hofiko ngkimo tango wontopantifi yontifi hofiko Anituye hungkuno nto'no mulalokuyohoho. ¹⁸Huno ose ko syofisyahoningkofi ngko simonyo yalokweno. Hwapingoso a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo oso hwanji a'amu Anituye yofe ho'nomawo'ningkohoho sohwanji hofiko Jisasiye hungkuno ho'nimiwahonjo so'no ngko simonyo yalokweno. Oso hiso olohonta'nohini'maho. O'o, ne'no wamjimo'ni'montefoho.

Ngko olo hwaho lopo songo humaleso Jisasi'nji humalohwoyo.

¹⁹Olo hiso'no ngko huno niyohoho. Sikuno huhwo huhwi sekwo Anitu ngkimo nifo'mayo'ne jomo ulahoningkofi Jisas Kilaisiye Towahuno nisosofitofahonjo so'no yo'mayo tango ni'manteso ngkimo wopingo ntahofantofoho. Oso'no ngko huno niyohoho. ²⁰I ngko olo so'no nimo'ningkohoho. Ngko

yo'mayo i'meso ngko wonimango mannonehoho. O'o, ngko Jisas Kilaisiye hungkuno so'no yokumpohn'nyo loho'mne hopaso yokumpohn'nyo ne'no waloho'monnoho. Yo'mayo syoho Anitu ntapiwo'ningkisoso ito'nohini uyimonne'no yohono. Olohonta'nji yo'mayo i'me'no Jisas Kilaisiye yofe engo imo'none'enji yalokweno. Ihwoni, ngko poyo pe'ni'mo, u songo humahm'me'no ngko ole'no nimo'ningkohoho. Ngko Jisasiye yofe wo'no'nomam'noho. ²¹Nje hunoso olenoho. Ngko songo humaleso ngko Jisasi'nji songo humaleno. Oso wopingofoho. I oso'no ngko poyo pe'ni'mo Jisasi'nji Anitu'njopo humayoso oso yakolo'nnyofoho. ²²Oso'no ngko huno hufa'u'njo hwo'nyoho. Simo'mjoso olenoho. Ngko olo hwaho lopo humahm'mo Anituye syoho imeso ne engo mjimo'nimiwesoso oso wopingofoho. Oso'no ngko pipi imnehono. ²³Olo hilo so'no ngko simeho hufa'u'njo hwo'nyoho. Ngko nope'ni'me'no Jisasiye ahwomomjo ango sopo humayoso olo hwaho lophonjo humayo somo yakolo'nnyofoho. ²⁴I oso'no ngko poyo pe'ni'me'no ngko sekumo pipi sefo'ma'mnehono. Oso'no ngko sekwo'nji humahm'mo sefo'mayo oso wopingofoho. ²⁵I ngko oso hiso'no simeho hi'ntnnono uyonji huno ole niyohi, Ngko sekwo'nji humahm'mo Anituye syoho ne'no mjimihwasi sekwoe simeho hi'ntnnohino uyoso engo imo'ningkuhwoso'no simeho wopingo mikunimposo wasemo'nimontonoho. ²⁶Oseso ngko sekumo apa'no se'mahoni'mo sekwo ngkine'no simonyo ikuji sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yofe wo'no'nomantifeho.

**A'amu Filipai so'nji Pouli'nji
nomajoku'ningkuji Jisasimne'no
tohino womantifeho.**

²⁷ U, ngko sekumo mose'maso'njo ime sohonta sikuno huhwo huhwi sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno tifi iningkakuji wopingo'nohini fosyohumamno. Ose ifijo'manji ngko sekumne'no hungkuno upa'ni'maleso olenoho. Sekwo simeho anga'nohino so'nji nomajoku'ningkuji sekwo Anituye hungkuno a'amu somo lutihwafikujo'no hofiko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyantifeho. A'amu fehohnjo Anituye hungkuno nakwolaha selikujo'no sekwo yokumpohn'nyo ne'no lohofikuji kakoe hungkuno ne'no wolutihwantifeho. Oso'no upa'ni'mo.

²⁸ Sekwo oso pa'nyo nomajoku'ningkuji sekwoe mango sohwanne'no iyoho masenonehoho. O'o, sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Ose ikujo'no mango sohwa hofiko nosehoningkuji huno ole uyono. Nakwo tikanomne'nwoho. Hwapingoso Anitu kako hofikimo yokumpohn'nyo sosofitofosyohumentaningki uhwonolokuhwono. Oso hunoso Anitu kako sekwoe mango sohwanmo uyimontonoho. I sekwo huno ole waseyono. Anitu kako sekumo sefo'mawo'ningkiso sohwonji sekwo kako'nji songo ne'no humantokutne kuyoho. ²⁹ Sekwo a'amu Anitu'nji makotiku'nyo sokumo Anitu yahino hufa'u sekwoe simeho wopingo semokiyone sejapmmentisofoho. Nom'ne anga'no sejapeso olenoho. Sekwo Kilaisiye yokumpohn'nyo sefo'mayo'ne somo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Nom'ne sejopalokunjoso olenoho. Sekwo Jisas Kilaisimne'no tohino womantifeho. ³⁰ Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta sekwo ngkimo nto nohonimentohofoho.

Ngko Anituye hungkuno a'amumo ujoso'no ikujoho pa'ningo syoho yokumpohn'nyo imotefoho. I lohonta sekwo upo'nalokwofo. Ngko oso pa'nyo ne'no yonji lohonta tango ne'no malokweno. Sekwo olo so'no huno waseyono. Sekwo ngko'nji majopo-hi'nimentihwone so'no Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontani yo'mayo tangoso hinjoho'nimo ne'malofoho.

**Nakwoe yofe monje esyihwasi
nom'ne a'amu somne'no
hitoho wonalofono.**

2 Sekwo Kilaisi'nji makotiku'nyo so'ne yokumpohn'nyo lalohokwofo. Jisas Kilaisi sekumne'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwoe simeho wopingo lasemo'ningkohoho. Anituye Towahuno Wopingo sekwoe simehomo humentaningki kako'nji simeho afa inontifi kakoe hungkunomo tifi liningkwalokwofo. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofahoningki sekwo hofikine'no hitoho laselokwofo.

² Sekwo eno ntifijo'manji sekwo huno anga'no iningkuji simeho afa iningkuji sekwo nje simeho wopingo wonimokantifeho. Oso'no sekwoe simehoso anga'nohino'nji fosyohumantokuno. ³ Sekwo huno sekumne'nohini syafihu'ningkutoho. Yo'mayo yahino wonyo so'njo sekwoe yofe ho'noma'nyo'neso foho'naopmno. Sekwo yokumpohn'nyo imo'ningkutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawomno. Sekwo nom'ne a'amufe honingkano wopingo somne'no huno ole syafisyikutoho. Nakwoe yahinoso hofikimo yakolo'nnyofoho. Ose syafisyikutoho.

⁴ Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe yo'mayo yo'mayo osomnohini syafisyikutoho. O'o, nom'ne a'amu somne'no syafisyikuj ufo'mapmno.

**Kilais kakoe yofe monje
ehiningkahoningki Anitu kakoe yofe
hiso ho'nima'mentisofoho.**

⁵Oso yahino wonyoangkafo Jisas Kilais imentiso pa'nyoso sekwoe huno afa'nohini iningkuji tifi finingkamno.

⁶Jisas Kilaisiye yahinoso olenoho.

Jisas kako nakwoe hwaho lopo mape sohonta kako Anitu nehwo humamentisofoho.

I oso'no Jisas kako oso yofe engo hwofilo'nnyo somne'no mosyafisiyo'njo yonto yofe osomo yokumpohn'nyo mokemokosyohumamentisofoho.

⁷O'o, nihu'no awonoho. Jisas kako Anituye humayo so'nji yofe engoso yokumpohn'nyo engo so'nji nuliko'manto a'mu hwahoponjosi aswo ma'mentiso sohwo Jisas kako yofe engo ane pa'nyo'njohwo imo'nimentisofoho.

Kako syoho ulohofiyo pa'nyo imo'nimentisofoho.

A'amu hwahoponjoso uhwonimentohofoso a'amu hwahoponta'angohwo pa'nyo uhwonimentohofofoho.

⁸Jisas huhwo sohwo kako kakoe yofe engo monje yasyonto kaningkwohwoe hungkunomo haloho po'miwento kakoe pe'nyo so'no eno ulonto pe'nimentisofoho.

Kakoe pe'nyoso a'amu honingkano wonyo'njoso pa'nyoso iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'nimentisofoho.

⁹Anitu uhwonimentisoso Jisas kakoe yofe monje nto ehiningkahoningki uhwononto oso'no Anitu Jisas kakoe yofe yokintahopo ho'noma'mentisofoho.

Oseso Anitu kako yofe nom'ne a'amu somo hwofilo'nnyo uyimentisofoho.

¹⁰Jisasimo Anitu kako oso yofeso uyimentisoso a'amu ahwomomjo so'nji

hwahoponjo so'nji a'amu poyo nto pe'nimentohofoho so'nji Jisasimne'no hwomtame ehumafikuji kakoe yofe ho'nomapitnne'ento Anitu yofe engoso uyimentisofoho.

¹¹A'amu hopi'nonohinofe mampahoso ole ho'nonefoho.

Jisas Kilais sohwo kako nakwoe Hwe Engo hweho. Ose ulikuji naningkwohwo Anitu huhwo'njiye yofe yokintahopo ne'no waweno.

**Nakwo a'amufe pomponaho
lopo wohumano.**

¹²Oseso nje a'amu soku hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta sekwo nje mampahomo nupa'nontifi tifi nningkapmentohofofoho. I olohonta ngko sekwo'nji mohumayo'njo kengopo humentani'mo sekwo nje mampahomo tifi ne'no nningkapmno. Anitu sekumo asomo setimayo so'no huno syafisyikui kakine'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. Sekwo huno ole fisyafihupmno. Nakwo Anituye simeho tango ifisyumofanoho likuji sekwo iyoho seningkuhwoso'no Anitumo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. ¹³Nakwo huno nayohoho. Anitu nakwoe simeho mo'mo syoho yalokunjo so'no Anituye simeho wopingo umo'nyo'ne yo'mayo syoho ifitnne'ento limentiso so'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo nejapihwoso'no kakoe syohoso uyantanoho. Anituye hungkunomo tifi iningkayo'ne hunoso Anitu kako nejapiwo'ningkisofoho.

¹⁴Yo'mayo syoho kiko fiyo kiliwo'ningkohofoho so'no kiko wonyo hungkuno ulohotoho. Yoka ulohotoho. O'o, oso yahino hiso foho'namofo. Sekwo yo'mayo hopi'nonohino iwo'ningkohofoso simeho wopingo'nji fikuno. ¹⁵E'wa, sekwo oso hiso ifijo'manji sekwo Anituye mehomi soku olo hwaho lophonjo a'amu

honingkano wonyo pi'ningo'njo lopo nohumentaningkuji sekwo honingkano wonyo ane wopingo'nohini uyantifeho. Oseso a'amu nom'ne noshoningkuji sekwoe yahinoso wonyofoho maselifitnehoho. Sekwo a'amu Anitu'nji humalofo soku a'amu olo hwaho lopo sikwo'mjo ho'mo humalofo somo sekwo hntokwaliyo pomponaho hopa liswahoningkuji ¹⁶ oso sekwo Anituye hungkuno songo ne'no humayo'neso hungkuno wolutih-wantifeho. Ose'manji Jisas Kilaisiye Sikuno Engo somo ngko sekumne'no simonyo uyimonnoho. Hwapingoso yo'mayo syoho sekumne'no siki imentohe'maho. O'o, syoho homo somo ne into'nowentaningkuhwososo uhwonimonnoho. Oso'no ngko sekwoe yofe woho'noma'monnoho.

¹⁷ A'amu Anitune'no yahu sojopo fonjokiasiyiwo'ningkohoho hopaso sekwo Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyontifi sekwoe simeho, huno, afa inontifi yo'mayoso Anitumo uyimento-hofofoho. Oso hopaso sekwo ngkine'no simonyo ifijo so'no nje honiyoso hofiko wofonjonisihumantifitikenno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso hiso imo'ningkuhwoso'no'manji nje simeho wopingo wanimo'nimontonoho. Oso'no olo simeho wopingo hiso ngko sekumo womotasefohi'nimonne'no yohono. ¹⁸ Oso pa'nyoso sekwo ngkine'no simeho wopingo wasemo'nono. Nakwo nufohi'ningkuhwasi simeho wopingo wonamo'nimontonoho.

**Poul kako Timouti sohwoe
hungkuno mti'mokumentisofoho.**

¹⁹ Ngko sekwoe angopono Timoutimo lihwatimne'enji Hwe Engo Jisas Kilaisimo jomo ulalokweno. Kako oso hiso'no honingkano somo hwosampesoso ngko we'enepi wolihwatimonne'no yohono. Timouti

kako nose'mahwosi ngkimo asomo noni'mahwosi sekwoe hungkuno yo'mayo se'maso so'no wanti-montonoho. Ngko nupa'ni'mo sekwoe hungkuno hiso ngkimo yokumpohn'nyo wanisosofito'montonoho. ²⁰ Timouti huhwo sohwo kako sekwo'nji simeho afa inalokwofo sohwo nom'ne a'amu kako pa'nyo sohwo olopo mohumuyoho. O'o, Timouti'nji nekwoe simeho sekumne'no afa iniwo'ningkuhwoyo. ²¹ A'amu nom'ne sohwa hofiko Anitumne'no simeho nto iwolo'mokumentohoho sohwa hofiko hofikoe huno syohomnohini syafisiyo'ningkohofoho. Hofiko Jisas Kilaisiye syoho somne'no huno mosyafisiyo'njo yiwo'ningkohofoho. ²² Oso'no sekwo huno seyohoho. Timouti sohwo kako hwe wopingo hweho. Mehomi sohwa hofiko homningk-wohwosamo ufo'mawo'ningkohoho hopaso Timouti sohwo Jisas Kilaisiye syohomne'no nifo'mawo'ningkiso hweho. ²³ Ngkimo yo'mayo ni'mane so'no huno nihwoso'no Timoutimo wolihwatimo. ²⁴ Ngko sekwoe ango sopo se'mayo'ne Anitu honingkano nimofiyone jomo ulalokweno. Ngko honingkano nonimofihwoso'no ngko sekumo we'enepi wose'ma'monnoho.

**Poul kako Epeefiloutaitas sohwoe
hungkuno mti'mokumentisofoho.**

²⁵ Ngko huno ole niyohi, ngko neningkwa'wehwo Epeefiloutaitas sekwoe ango pone'no wolihwatimo eso huno niyohoho. Kako ngko'nji Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo iwo'ningkuhwoyo hweho. Hohonta sekwo kakimo ngkiyepono uhwatim-tohofihweho. Oseso kako sekune'no ngkimo nifo'mawo'ningkiso hweho. ²⁶ Sekwo Epeefiloutaitas mnokino engo tipema'mentiso so'no upa'nimentohoho so'no kako huno pi'ningo syasyefisyonto

wasehonimonte'no yalofoho. ²⁷U nehopi. Kako mnokino engo tipemanto wape'nimonto imentisofoho. I oso'no Anitu kakine'no hitoho ulo'mentisoso kako mape'nimmentisofoho. Oso hitoho hiso kakine'nohini ulo'mentiso'maho. O'o, ngko huhwo'nnontne'no ulo'mentisofoho. Anitu kako ole limento, Poulimo tango nom'ne nom'ne u'manohonto Epeefiloutaitas wopingo umokumentisofoho. ²⁸U nje simeho wopingo nimo'ningkahoningki sekuyepono wolihwatimne'no yohono. Kako sekumo apa'no se'mahwoso'no uhwoningkuji sekwoe simeho wopingo wasemo'nimontonoho. Oso'no nje simehoso nohayo wanimontonoho. ²⁹Sekwo kakimo nuhwoningkuji sekwo Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo simeho wopingo uyikuji utimapmno. Sekwoe a'amu Epeefiloutaitas oso hwoe yahino'njo pa'nyo sohwamo uhwoningkuji osohwafe yofeso foho'nomapmno. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo hofiyo'no foho'nomapmno. ³⁰Sekwo ikanopo humantifi Poulimo pipi ufo'mane'entifi Epeefiloutaitas uhwatimentohofofoho. Kako ngkimo noni'manto kako Jisas Kilaisiye syohomnohini huno syafisyonto kako we'enepe wape'nimonto imentisofoho. A'amu oso pa'nyo sohwamo hofikoe yofe foho'nomapmno.

**A'amu Kilaisimo simeho
hi'ntnnono uyo oso a'amu
sohwo kako a'amu ne hweho.**

3Nje a'amu soku, ngko hungkuno sekune'no mti'mokalokwe loso wesojwao'mneso olenoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimne'no simonyo fiyimno. Ngko olo hungkuno apa'no selalokwe so'no piso'mo'nyo manningkiyohoho. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho.

²Sekwo a'amu hwasyo liwo'ningkohofo sohwamne'no i'waho nto'no fiyimno. Hofiko sekumo hofikoe honingkano hohontajo somo upesemotowantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo hwe sohwasiwo sekwoe a'apahoso sihu wosekolofantife'no yalokwofo. ³A'amu huhwo sohwa hofiko sihu kolo'niwo'ningkohofo sohwa hofiko hofikoe hwasyo hungkuno ole losetihwalokwofo. Sekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyikuji hwe sohwa a'apaho sihu kolo'nifijo'manji Anituye a'amu ne umo'nantifeho. Oso hwasyo hungkuno losetihwalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi kakoe Towahuno'nji nohumentani Anitu ne sohune'no hwomtame yihumawo'ningkuhwone'nwoho. Oso yahino hiso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo yakolo'nnyofoho. Jisas kako nakumo naloho'mentiso so'no syafisyontani oso hiso'no isamoyoka uliwo'ningkuhwone'nwoho. Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo Anituye a'amu ne imo'nyoso mmo'nanehwono. ⁴Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo u yo'mayo yofe mokosyohumasoso u yo'mayo syoho yososo oso hiso Anituye a'amu ne imo'nyo'neso nifo'mantontentesi ngko nom'ne a'amu sohwamo nuyakolohm'nesohilo. I oso'no ngko nje yofe noho'noma'ni'mnesohilo. ⁵Hwapingoso olenoho. Nje na'u ngkimo aswo nimahoningki sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune i'mofopahoningki nje a'apahomo hofiko sihu nikolo'mentohofofoho. Ngko a'amu Isilael hwo'nyoho. Ngko Mpenyamiyiye temtitofu mta'ango hwo'nyoho. Ngko Hipilu hungkuno'njo hwo'nyoho. A'amu Juta sohwafe yahino hopi'nonohino somo iningkamote hwo'nyoho. Ngko a'amu Falisi imo'nonji hofikoe honingkano hungkunoso

hopi'nono aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'nimentohefoho.

⁶Ngko a'amu Juta sohwafe yahino so'no nimo'ningkahoningki a'amu Jisas Kilaisimo iningkawo'ningkohoho somo fonjahumotefoho. A'amu Jutafe honingkano hungkuno somo iningkayo so'no nohoningkuji wontantife kiko honingkano wonyo nihu'no ane hwasoho. ⁷⁻⁸Yo'mayo hohontajo ngko yahino wopingo imote so'no yofe engo nomanji, Wopingo hwo'nyoho, ko hnonnji Jisas Kilaisimne'no huno ito'no niyahoningki hohontajo yahino sikinjofoho. Kilais Jisas kako nje Hwe Engo sohune'no huno tipemanji oso hune'nohini ngko huno niyohoho. Kako ne'njo hweho. Kako yo'mayo hwahoponjo somo hwofilo'nnyo hweho. Oso'no ngko yo'mayo yahino wopingo so'no syafihu'moteso yahwoyoho pa'nyofoho lonji Anituye a'amu ne imo'nyo'neso monifo'manehoho. O'o, Jisas Kilais kako ntoho'mentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanji ⁹ngko Jisas Kilaisimo ufohi'nimentohefoho. Yo'mayo honingkano hungkuno somo hofiyono iningkamote so'no Anitu kako kiko wopingo hwasoho. Ose manjofoho. O'o, ngko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umenthe so'no wopingo hwasoho ose ntimentisofoho. ¹⁰Ngko olo anga'nohino loso'no nimo'ningkohoho. Jisas Kilaisimne'no huno nto'no syafisi'mo oso Jisas lika'mentiso sohontajo yokumpohn'nyo ma'mentisoso sikuno huhwo huhwi wonifo'ma'montonoho. Oso'nji Jisas kako tohino ma'mentiso so'nji ngko kako'nji majopohi'ningkono. Jisas kako poyo pe'nyo so'no iyoho munyo'njo yonto pe'nimentiso hopaso ngko ne'no nohumahm'mo poyo pe'nyo so'no iyoho manningkohoyohoho. Oso'no nimo'ningkohoho. ¹¹Ngko

ose i'mo Jisas apa'no ntikafo so'no wohontohumamonnoho.

Poul kako mjake'we hnnyo somjo hohwafo somo i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo imentisofoho.

¹²Ngko ole maselimnehono. Ngko honingkano wonyo ane'njo Jisas Kilais pa'nyo nto imo'ningkohono. O'o, ose maselimnehono. I oso'no ngko Jisas pa'nyo umo'nimonne'no syoho engo yalokweno. Jisas kako ngkimo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne nto nima'mentiso so'no ngko Jisas pa'nyo umo'nimonne'no syoho yalokweno. ¹³Nje a'amu soku, ngko Jisas honingkano wonyo ane'njo pa'nyo nto imo'ningkohono, ose mosyofisyalokuyohono. Yo'mayo imote so'nji yo'mayo ni'ma'mentiso so'ntnno iningo mofonji huno mosyofisyalokuyohono. O'o, oso noho'nasyonji olo'nohini syofisyalokweno. Yo'mayo tifi no'mo ma'mne so'no syafisyonji oso'no syoho wokino'njo yalokweno. ¹⁴A'amu mjake'we hnnontifi hohwafo somo ho'yango mayo'ne i'mofawowo'ningkohoho sopo ngko i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo yalokweno. Oso hopo sopo i'mofaho'me'no Anitu kako oloso wontapmmontonoho. Jisas Kilais kako ngkimo yo'mayo ntoho'mentiso so'no ngko kako'nji songo ne'no nohumanti'mne hwo'nyoho. Oso nje ho'yangofoho.

¹⁵A'amu Jisas Kilais kakoe hungkunoso toyo yamo'nyo soku sekwo olo nje huno sejapoheso mafikuji oso pa'nyo hmmo'nimno. A'amu fehohnjo soku, sekwoe hunoso nom'ne kengo'manji Anitu kako oso hiso'no nosetihwahwosi sekwoe huno somo wehohosasehumontonoho. ¹⁶Oseso Anitu kako yo'mayo nto setihwamentiso somo aho

yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji tifi finingkamno.

¹⁷Nje a'amu soku, sekwo nje yahino iwo'ningkohe somo nningkopalokwofo somo nuhwoningkuji finingkamno.

¹⁸Olo so'no ngko sikuno pi'ningo engo somo selimentohe sohwo'ni olohonta ngko apa'no selonji nje timo mta'ni timijo niswahopohoho. Hwapingoso a'amu pi'ningo engo hofiko Jisasiye honingkanomo iningkayo so'ne poji yontaningkofi uhwononji timijo niswopalofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Jisas Kilais iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'nimentiso sohwoe mango hwafoho. ¹⁹Yo'mayo wonyoso hofikoe simeho sohwo umo lonte sohwo hofikoe anituyoho. Osomo iningkawowo'ningkohofofoho. Hofiko yo'mayo yo'mayo yahino wonyo yontife somne'no hofiko wonimango muniwo'ningkisofoho. Oso'no hofiko hwa'mo hwa'mingo iwo'ningkohofoho. Hofiko yo'mayo hwahoponjo somne'nohini syafisiyo'ningkohofofoho. Oso a'amu hiso hofiko tikanomnefoho.

²⁰I oseso nakwo hn'nwi ahwomomjo Anituye angomne'nwoho. Nakwoe hwe engo Jisas Kilais kako ahwomo mta'ni kako asomo pihwosi asomo netimayo'ne hontohumalohwono.

²¹Jisas Kilais huhwo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakimo enjwa'mo ho'nasyihwosi womokosyohumamontonoho. Oso yokumpohn'nyo engo hiso'nji kako nakwoe a'apaho wonyoso wae yaofihwosi kakoe a'apaho songo pa'nyo nom'ne wonyoangkafoso wonejapmmontonoho.

**Poul kako a'amu Filipai
somne'no honingkano
hungkuno ulimentisofoho.**

4 Oseso nje a'amu soku, sekwo nje syoho somne'no ho'yango mayo pa'nyo kuyoho. Sekwo nje simeho wopingo nimokuwo'ningkohofokuyoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo sohune selontne so'no huno syafisyikuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

²Siko Youtiya kinonji Sintike kinonji siko nje mu sofahusi siko nje hungkunomo upa'ninyo. Siko Jisasimo ufohi'nimentisiyo so'no yoka hungkuno hnniwo'ningkisiyoso noho'naofohosisi siko simeho afa hmninyo. ³Oso hungkuno we'eso a'mu sofa'umo ulonji i kiko ngko'nji syoho afa'nono nehopi iwo'ningkuhwoyo sohvosimo hungkuno wakilmne'no yohono. Kiko oso a'mu sofa'u siko yoka majo'njo sofa'umo ufo'maho. Siko oso a'mu sofa'u siko ngko'nji Jisas Kilaisiye hungkuno syoho somne'no nifo'ma'mentisiyo fa'uyoho. Oso fa'u'nji nom'ne hwe Kilemen'nji nom'ne sohwanji hofiko ngko'nji syoho afa'nono imentihwonefoho. A'amu hihn'nwiye yofeso Anituye iyoswo songo ne'no humayo somo weho.

⁴Sekwo sikuno huhwo huhwi sekwo nakwoe Hwe Engo sohune'no simonyo fiyimno. Ngko apa'no waselimne'no yohono. Kakine'no simonyo fiyimno.

⁵A'amu nom'neso sekune'no ole wosesyofisyantifeho. A'amuso hofiko sekumo wonyo selohopijo so'no sekwo aku muyo'njo so'no nosehoningkuji wopingofoho huno uyimontonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako we'eneji wapmmontonoho. Oseso sekwoe humayo so'no nto'no fisyafihupmno. ⁶Sekwo yo'mayo so'no huno pi'ningo engo syafisyikutoho. O'o,

sekwo yo'mayo so'no umofonyo ikuji sekwo Anitumo jomo ulikuji isamoyoka ulimno. ⁷Anitu simeho pompenjiyo nejapiwo'ningkisoso a'amu hwahoponjo hn'nwiye huno nayiwo'ningkiso somo yakolo'nyofoho. Nakwo Jisas Kilaisi'nji ufohi'nontani kako nakumo simeho pompenjiyo nejapiwo'ningkisoso nakwoe huno somo wopingo nemokosyohumaho.

⁸U nje a'amu soku, ngko hungkuno nom'ne anga'no waselimonne'no yohono. Sekwoe hunoso ole'nohina fisyafihupmno. Yo'mayo ne'njo so'no yo'mayo wopingo so'no yo'mayo ito'nohino so'no huno fisyafihupmno. Yahino wopingo somnohina fisyafihupmno. A'amu yo'mayo wopingo'nohina iwo'ningkohofoso'no huno fisyafihupmno. Wonyo so'no nosyafisyikutoho. Sekwo yo'mayo Anitumne'no isamoyoka ujo osomnohina fisyafihupmno. ⁹Yo'mayo yahino ngko losetihwamentohe ma'mentohofoso'nji yo'mayo ngkine'no upa'nimentohofoso'nji yo'mayo yahino imentohe somo uhwonimentohofoso'ntnno huno syafisyikujitifi nningkapmno. Ose ikuji Anitu kako simeho wopingo nejapmmentiso sohwo sekwo'nji wohumamontonoho.

Poul kako a'amu Filipaiso hamniyoho umentohofoso'no isamoyoka ulimentisofoho.

¹⁰Hohonta sekwo ngkine'no huno ne'no ko syanifisyontifi simeho afa ntopalokwofo so'no ntiwayo'ne honingkano motipema'mmentohofofoho. I olohonta sekwo notipemantifi ngkimo hofiyo nifo'mantokwofo so'no nje simonyo iyoso mikunimposofoho. Ngko simonyo yonji Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹¹Ngko yo'mayo so'no jomo maselimnehono. U ngko umofonyo, u ngko yo'mayo

hi'njo hwoni'manji ngko hunoso olo'no syafisyiwo'ningkohono. U nje yo'mayoso hoponoho. Ngko simeho wopingo'nji wohumamonnoho. Ose liwo'ningkohe hwapingoso olenoho. Ngko nje huno hiyaso wo'moyo so'no tipemanji wopingo'nohina humaleno. ¹²U ngko sikuno nom'nemo ho'yango wosopayo'ne umofonyo miyi'mo u ngko hoponoho. U, ngko sikuno nom'nemo motipemahm'mo ngko hoponoho. Oso'no ngko ho'yango wosopayo momaso'njo iyoso'no huno mosyofisyalokuyohono. ¹³Oso huno hiyaso wo'mojoso olenoho. Jisas Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo'nji nisosofitofone so'no yo'mayo ni'mante so'no ngko simeho wopingo'nji humawo'ningkohe hwo'nyoho.

¹⁴Yo'mayo tangoso ngkimo ni'mahoningki sekwo ngkimo nifo'malokwofoso wopingofoho.

¹⁵Sekwo hwe moya'mi Filipainjo soku sekwo ngkine'no huno moi'wonoho. Hohonta ngko sekwo'nji humanji Kilais Jisasiye hungkuno losetihwoma'mentohe sohonta ngko hwaho Masetouniya uliko'mahoningko oso hohosohonta sekwo ngkimo nifo'ma'mentohofofoho. Anituye

a'amu nom'ne angoponta'angoso monifo'masofoho. O'o, sekwo'nohina nifo'ma'mentohofofoho. ¹⁶Ou ngko ango Tesolounika humentaningko sekwo ngkimo sikuno anga'no anga'nohino somo nifo'ma'mentohofofoho.

¹⁷Sekwo ngkimo nifo'malokwofoso wonyoangkafofoho. Oso hiso'no ngko simonyo yalokweno. I oso'no sekwo yo'mayo nom'neso ntapmno maselimnehono. O'o, sekwo ngkimo yo'mayoso ntapiwon'ningkohofoso uhwononji huno ole niyohi, sekwo Anitumne'no huno engo syafisyontifi kakoe syoho somne'no huno ne'no syafisyontifi sekwo ngkimo yo'mayoso

nifo'mawo'ningkohoho. Oseso Anitu kako yo'mayo wonyoangkafoso sekumo aku wosejapmmontonoho. Oso hiso'no simonyo mikunimposo yalokweno. Oso simonyo iyoso yo'mayo ntapiwo'ningkohoho somo yakolonoho. ¹⁸Olohonta sekwo ngkimo yo'mayo ntapmmalofoso hoponoho. Ngko umofonyo miyimnehono. Yo'mayo Epeefiloutaitas sekumta'ni manto nimotapmmasoso ngko nto ma'malefoho. A'amu Anitumne'no yahu fonjokisasyiwo'ningkahoningkofi Anitu simeho wopingo umo'niwo'ningkiso hopaso sekwo ngkimo yo'mayo ntopahoningkofi Anitu kako simeho wopingo umo'ningkohoho. ¹⁹Jisas Kilais yo'mayo hwapingo sohwo'nji ufohi'nimentohoho so'no nje Anitu kako sekwo yo'mayo so'no umofonyo ifijo so'no wosejapmmontonoho. ²⁰Nakwoe Anitu sohwo kako naningkwowheho.

Oseso nakwo kakoe yofe so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji sikuno engolopohamo woho'nomehwano. Hungkuno nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

²¹Sekwo Anituye a'amu Jisas Kilaisimo ufohi'nimentohoho sokumo ngko nje a'amufu selalokweno. A'amu ngko'nji humalofo sohwa hofiko sekune'no, nakwoe a'amufu selalokwofo. ²²Anituye a'amu olopo humalofo hopi'nonohinoso hofiko nakwoe a'amufu selalokwofo. Oso hwe engo hwaho mokosyohumawo'ningkiso Sisa sohwoe angomo humalofo a'amu fehohnjoso hofiko sekune'no nakwoe a'amufu eso nihu'no yokumpohn'nyo selalokwofo.

²³Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako sekumo wopingo waselohofono. Nje hungkunoso osohopeho.

Koulousi

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Koulousi somne'no Mti'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-nain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako a'amu Koulousi somne'no mti'mokumentisofoho. I oso'no ango Koulousi hopo sopo ne'no a'amu 'Apousel' Sohwife Syoho iyoswo somo Poul oso ango Koulousi sopo i'mofayo so'no mamti'mokinyofoho. Oso iyoswo mti'mokiyo hwapingoso olenoho. Ango Koulousi sopo a'amu *Nousitik* osohwa humunyoponoho. Oso a'amu hiso hofiko Jisasimo iningkunyo Koulousinjo sofe simeho hi'ntnnonohino somo wonyo umokontaningkofi Poul kako olo iyoswo loso hofikimo ito'no mihwajiyo'ne mti'mokumentisofoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Jisas sohwo yo'mayo hopi'nonohino somo yakolo'nyo hweho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1¹⁻²Ngko Pouli'ni Kilaisiye Jisasiye hungkuno a'amumo uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Anitu olo syoho loso'no kakoe huno mta'ni nihwosopo'mentisofoho. Ngko'nji neningkwa'wehwo Timouti'nji nekwo nohumentai olo iyoswo loso sekwo a'amu Koulousi sokune'no mti'mokalokuhwayo. Sekwo Anituye a'amu soku Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyontifi kakine'no yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no emo'ningkohoho. Nangingkwohwo

Anitu kako sekumo yo'mayo wopingo selohofihwosi sekwoe simeho pompenjiyo wosejapmmontonoho. Oso'no emo'ningkohoho.

A'amu Koulousiso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho.

³Nekwo jomo ujoso engolopohamo nekwo sekune'no isamayoka nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye Mphune'no isamayoka ulalokuhwoyo. ⁴⁻⁶Hwapingoso sekumne'no hungkuno ole upo'nalokuhwayo. Hohonta simo'mo ne'mo Anituye hungkuno wopingo se'ma'mentiso sohonta sekwo haloho po'mentohofofoho. Yo'mayo wopingo Anitu sekumne'no selohofone so'no ahwomomo womantifeho. Oso'no sekwo Kilaisiye Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uyontifi Anituye hwe moya'mi hopi'nonohino soku sekwo simeho afa inalokwofo. Anituye hungkuno wopingoso se'ma'mentiso hopaso ango yawojo'meemo u'malofoho. Hungkuno wopingo loso upa'nontifi yahino wopingo yalokwofo. Sekwo oso hungkuno simo'mo upa'nimentohofu sohonta Anitu sekumo sefo'mayo'ne so'no huno seyahoningki oso yahino wopingo somo ema'mentohofofoho. ⁷Epeefilos sohwo kako Anituye hungkuno wopingo hiso losetihwamentiso so'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Osohomo nekwo kakine'no simeho afa uyalokuhwoyo. Kako Kilaisiye syoho ulohofiyo wopingo hweho. Kako nekwo'nji syoho afa'nonohino hweho. Kako hofiyo efo'mawo'ningkiso sohwo Kilaisiye syoho somo wopingo mokosyohumawo'ningkohoho. ⁸Anituye Towahunu Wopingo kako sekumo simeho afa inyo yahino wonyoangkafo sejapmmmentiso so'no Epeefilos kako elimentisofoho.

**Poul kako a'amu Koulousi somne'no
Anitu yokumpohn'nyo utofone
Anitumo jomo ulimentisofoho.**

⁹Oso hungkuno homo somo simo'mo upo'nontai nekwo oso homo somo Anitumo sekumne'no jomo ulomawo'ningkuhwoyo. Olo so'no jomo ulalokuhwayo,

Anitu sekwo yo'mayo ifitne'ento limentisoso sekwoe hunomo womehu'meesesyono.

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako nosefo'mahoningkuhwosi sekwo Anituye yahino wopingo so'no huno wopingo tipemafikuji Anituye hunomne'no huno waseyimontonoho.

Oso'no jomo ulalokuhwoyo.

¹⁰Oseso yo'mayo yahino wopingo nakwoe Hwe Engo hi umo'none somo sekwo iningkafijoso sekwoe yahino humayoso kakoe simeho wopingo umokantifeho. Yo'mayo syoho sekwo ifijoso ne umo'nimontonoho. U sekwo Anitumne'no huno seyososo oso hunoso engo umo'nimontonoho. ¹¹Olo so'nji sekumne'no jomo ulalokuhwoyo. Nakwoe Hwe Engo sohwoe yokumpohn'nyo wonyoangkafoso kako yokumpohn'nyo setofihwoso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo simeho wopingo'nji wohumantifeho.

¹²Oseso simeho wopingo'nji nohumafikuji naningkwohwo Anitumo isamoyoka ulantifeho. Hwapingoso kako kakoe mehomi some'no yo'mayo wonyoangkafo ulohofoneso mapitne'ento imentisoso sekwo mayoso hoponoho. Oso hiso Anituye a'amu hopi'nonohino hn'nwi pomponahopo humalohwone hn'nwi nakwo womantanoho. ¹³Hohonta mewoso sohwife kaningkwohwo Seten kako sikwo'mjoho'mo yokumpohn'nyo

nemokosyohumamentisofoho.

I olohonta Anitu kako kakoe Hwomu anga'nohino sohumne'no umo'nalokunjo sohwoe temtitofomo menehumaji'mentiso hn'nwi pomponahopo humalohwono.

¹⁴Honingkano wonyoso nakumo nokilo'mokomokonesyohumentaningki Anituye Hwomu Jisas kako nakwoe honingkano wonyoso wae enaofonto nakumo isihutofonema'mentisofoho.

**Kilais kakoe yahino'nji syoho
ntne hungkunofoho.**

¹⁵Nakwo Anitu sohumo muhwonyo'njo iwo'ningkuhwone sohwo kakoe Hwomu Kilais a'amu uhwonimentohoho sohwo kako Anitu'nji nihu'no afafoho. Anitu kako nakwoe hwaho yo'mayoso mamti'mokummentiso sohonta Jisas Kilais kako humamentisofoho. ¹⁶I Anitu kakoe Hwomumo ulahoningki Kilais huhwo sohwo yo'mayo ahwomomjo hwahoponjo kako mti'mokumentisofoho. Yo'mayo uhwoniwo'ningkuhwone so'nji yo'mayo muhwonyo'njo iwo'ningkuhwone so'nji kako mti'mokumentisofoho. Kako Seten'nji kakoe towahuno wonyo sohwanji mti'mokumentisofoho. Kako a'amu ahwomomjo sohwo mokosyohumayo sohwanji a'amu hwahoponjo sohwanji mti'mokumentisofoho. Yo'mayo

hopi'nonohino mti'mokumentisoso Anitu kako Kilais kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho. ¹⁷Yo'mayo

mti'mokumentisoso kako hwapingo hweho. Kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayoso huli'mokomokosyohumawo'ningkiso hweho. ¹⁸Nakwo

kakine'no iningkawo'ningkuhwone so'nwi kakoe a'apaho'nwoho oso'no Jisas nakwoe hwe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe songo humayoso kako hwapingo hweho. Kako poyo pe'ningkahoningki Anitu kakimo

nihu'no si'momo ne'mo ulika'mentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino somo uyakolofonto mokosyohumayo hweho. ¹⁹Anitu kako kakoe Hwomu Jisasimo uhwosopo'mentisoso nje huno nje humayoso kako hopi'nonohinoso womano lonto uyimentisofoho. Ose uyimentisoso Jisasi'nji kaningkwohwo Anitu'nji sikoe humayo nihu'no afafoho. ²⁰Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anituye mangohwa im'nimentihwoni'nwoho. I oso'no nakwo Anituye mango sohwana'nim-ne'no Anitu kako simeho afa unano lahoningki Jisas kaningkwohwoe hunomo iningkowahoningki iyo hwojijafiku'nnyo somo a'amu sohwa Jisasimo fonjinto'ofosyahoningkofi Jisas kakoe honiyo usihuma'mentiso so'no Anituye simeho pompengo ifisyimo'mentisofoho. Oso'no Anitumo u'mayo'ne honingkanoso nakumne'no hwosampo'mentisofoho.

²¹U sekwo soku hohonta sekwo huno wonyo'nji nohumantifi honingkano wonyo imotofo so'no Anituye mango sohwasi Anitu'nji mohumammotofo kuyoho. O'o sekwo ikanopo humamotofo kuyoho. ²²I olohonta Anituye hwomu sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu kakoe a'amu ne kako'nji mokotiku'nyo'ne meshumati'mentiso kuyoho. Oso'no Anitu sehwsopo'mentiso soku kakiyepono ipesemotasihwosi osopo sekwo honingkano wonyo ane'njo wohumantifeho. Sekwo Anituye simanopo lohofikuji wonimango masenonehoho. ²³I sekwo syoho ole fiyimno, Anituye hungkuno ne somo sekwo simeho hi'ntnnono uyikuji kakoe honingkanomo yokumpohn'nyo fikemokosyalohopmno. Yo'mayo hwahoponjoso honingkano hwasyomo ipesomotaweloho. O'o, yo'mayo hungkuno wopingo upa'nimentohoho

somo nusikwajikutoho. Hungkuno hiloso a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humalofo sohwamo u'mayo'nefoho. Ngko Pouli'ni olo hungkuno wopingo homo losomne'no syoho ulohofiyo hwo'nyoho.

**Poul kako a'amu Koulousi
somo ufo'ma'mentisofoho.**

²⁴Ngko sekumo sefo'mayo'ne tohino malokwe so'no simonyo yalokweno. Hwapingoso sekwo Anitumo iningkawo'ningkohoho soku sekwo Kilaisiye a'apaho fehohnjo kuyoho. Kilais kakoe a'apaho hn'nimo humaso so'no nakwo a'amumo ufo'mayone tohino malokuhwone so'no Kilais huhwo tohino malofoho. Oso tohino Kilais malokunjoso ngko moi'wo esojwafo'neso ufo'malokweno. ²⁵Anitu kakoe a'amu ne sokune'no syoho esotihwayo'ne nihwsopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no sefo'mayo hiso'no kakoe hungkuno hopi'nonohinoso wolosetihwamne'no yohono.

²⁶Hohonta olo hungkuno hiloso nihu'no hiyaso'mo wo'mojo so'no a'amu simo'mo ne'mta'ango hopi'nonohinoso mupa'nimmentohofofoho. I olohonta Anituye a'amu ne sohwanne'no olo hungkuno hiloso utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. ²⁷Olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojo loso olenoho. Kilais kako sekwoe simehomo humaho. Oso'no hwangu sekwo Anitu'nji wonyoangkafopo humayo'ne sekwo hontohumalofo. Olo hungkuno wonyoangkafo loso a'amu Juta somne'nohini'maho. O'o, a'amu temtifofo hopi'nonohino soku upa'nifitnne'ento lonetihwamentisofoho.

²⁸Oso'no nakwo Jisas Kilaisimne'no a'amu hopi'nonohino sokumo hungkuno yoloho'nohini losetihwalokuhwono. I nakwo a'amu anga'no anga'nohino olo hungkuno loso huno hofiyo

ehohosasiyo'ne so'no huno pi'ningo engo syafisiyo'ningkuhwono. Hwapingoso nakwo ole namo'ningkohoho. A'amu ni'no hopi'nonohinoso hofiko honingkano wonyomne'no i'waho ikuji Kilaisimo iningkayo yahinoso engo imo'ningkuhwono'no hofiko a'amu ne imo'ningkuji Anitumo u'mapitne'entani syoho engo yalokuhwono. ²⁹Olo syoho tohohmtno'njo yalokwe loso nje yokumpohn'nyo'nji'maho. O'o, Kilais Jisas kako kakoe yokumpohn'nyo ntapmentiso so'nji yalokweno.

A'amu Koulousiso hofiko simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyikujono yo'mayo hungkuno hwasyo somo wae weemopife.

2 Sekwo upa'nimno. Ngko sekumne'no a'amu Laoutisiyanta'ango sohwa hnnonji a'amu nom'ne nje simano manohonyo'njo imotofo sohwa hnnontne'no syoho engo yalokweno. Syoho engo hiso olenoho. Mpohumo sekumne'no jomo engo ulalokweno. ²Ole so'no nimo'ningkohoho. Sekwo yokumpohn'nyo ito'ningkuji simeho finimno. Sekwo Jisas Kilaisimne'no huno ehohosahiningkuji Kilais ne sohune'no huno waseyono. Anituye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso olahifofo. Kilaisiyoho. ³Yo'mayo huno wopingo hiyaso'mo wojoso wotipema'mo liso'manji u Kilaisimo weho. Osohumta'ni wotipema'monnoho. Anituye huno mikunimposo hopi'nonohinoso Kilaisimo ehuhnawo'nnyo hweho.

⁴A'amu fihwo kako sekumo hwasyo hungkuno afofo'njo selihwoso'no sekwo mopiwasio'ne olo hungkuno loso ngko yolohoso selalokweno. ⁵Ngko sekwo'nji mohumayo hwo'nyoho. I oso'no u nje huno somo ngko sekwo'nji hopa humaleno. Sekwo Jisas hne'no

simeho hi'ntnnono engo uyontifi kakoe syoho hofiyo yalokwofo so'no simonyo yalokweno.

Nakwo Jisasimo ufohi'nontani songo ne'no humayo'neso nto ma'malohwono.

⁶Kilais Jisas sekwoe Hwe Engo imo'nimentiso so'no sekwo kako'nji hano femoyimno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo se'maso so'no Jisas sefo'mayo'ne so'no fisafihupmno. ⁷Iyo kako hwahopo nta'ni afofo, mijo, yo'mayoso mawo'ningkiso pa'nyoso nakwo Jisas mta'ni yokumpohn'nyo nomehwasi nakwo iyo hopa engo imo'ningkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano. Oso pa'nyo nakwo hungkuno wopingo losetihwamentihwone somo simeho hi'ntnnono engo uyimno. Yo'mayo Anitu sekumne'no imentiso so'no sekwo isamoyoka ulikujiki sekwoe simehomo engo weesemofihwono.

⁸A'amu hwasyo hungkunonji ifofo hungkuno'nji nomokokilo'mokokos-esyohumanoho. Oso a'amu ose sohwa hofiko a'mane hungkuno'nji hwahoponjo hungkuno ntne'no wolosetihwantife'no yohoho. Hofiko Kilaisiye hungkuno masejofoho. Oso'no sekwo huno ito'no syafisiyikuji sekwo i'waho nto'no fiyimno.

⁹Hwapingoso Anitu kakoe yokumpohn'nyo kakoe huno hopi'nonohinoso Kilaisiye a'apahomo ehuhnawo'nnyofoho. Kilais kako a'amu hwahoponjo sofe a'apaho manto olopo humamentiso sohwo Anituyoho. ¹⁰Oso'no sekwo Kilaisi'nji humalalofo soku Anitu kakoe yokumpohn'nyo nto seloho'maho. Kilais huhwo sohwo kako yo'mayo towahunyo yokumpohn'nyo somo mokosyohumawo'ningkiso hweho. ¹¹A'amu Juta sohwa nakwo Anituye a'amu hwona'nyoho lontifi

a'apaho sihu kolo'nimotofo hwafoho. I oso'no sekwo Kilaisi'nji humalofo soku sekwo Kilaisiye yahino wopingoso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo uyohopo'mentohofoho. Oso'no sekwoe a'apahomo makolo'nnyo kuyoho. O'o, sekwo huno wonyo so'nji honingkano wonyo so'njimo hotijwamo'nnyo hwasoho. Oso'no hwahoponjo yahino wonyo yokumpohn'nyo oso mta'ni Jisas kako sekumo isihutofosema'mentisofoho. ¹²Mijo kiyomayo huyo'mango so'no wosyofisyano. Mijomo kesojisyasiyoso olenoho. Nakwoe honingkano wonyo somne'no Jisas pe'nimentiso hopa pe'nalokuhwono. I mijo mta'ni likafoso Jisasimo Anitu ulika'mentiso hopaso nakwo likofalokuhwono. Nakwo Anituye yokumpohn'nyo hisomo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anitu kako Jisasi'nji songo humayo'neso nelikofalofoho. ¹³Hohonta sekwo sekwoe honingkano wonyo somo mohotijwaofe sohonta sekwo temtifofo kengo soku Anituye hungkunomo tifi miningkayo so'no sekwo Anitumo u'mayo'ne honingkanoso nihu'no awonoho. Osohonta Anitu schonimentisoso sekwo honingkano wonyo somo humantifi poyo pe'ningkohofe hopa humentankingofi schonimentisofoho. I olohonta Jisas kakoe songo humayoso sejopahoningki Anitu songo semokonto sekwoe wonyo wae yasemo'mentisofoho. ¹⁴Oso honingkano hungkuno Anitu Mousesimo uyimentisoso mokilo'mokosyohumanyo somo nakwo hwotoho hmentihwone so'no hungkuno hiloso sekwo wonyo kuyoho nalimojofoho. Yo'mayo honingkano wonyo nakwo imotohwoneso Anitu nomanto Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo somo meho'nasyonto moi'wo imokumentisofoho. ¹⁵Kilais kako iyo

hwojiyafiku'nnyomo poyo pe'nimentiso sohonta kako Seten'nji mewoso sofe yokumpohn'nyoso moi'wo imokumentisofoho. Anitu nje mango hwamo utihwa'nyopo uyakolofohofoho ulahoningki Seten kako wonimango unimentisofoho.

Nakwo Jisasi'nji poyo nto sape'nimentihwonefoho.

¹⁶Anitu kako yo'mayo naloho'mentiso so'no a'amu sekumo wosopayo'ne u mijo'ne honingkano hungkuno selifijo'manji osomo sekwo tifi iningkakutoho. U sekwo yo'mayo wosopayo nyo'neso u Sikuno Engo somo muhwonyo'ne u hamno songo somne'no mosyafisiyo'njo sikuno iyoho humayo somo muhwonyo'ne oso'no yoka selifijo'manji sekwo osomo haloho upekutoho. ¹⁷Hohonta oso yahino imotofoso swo'nohinoho. Tifi imo'none so'no netihwayo'nefoho. I olohonta Kilais kako poso sohwo yahino ne somo hwapingo hweho. ¹⁸A'amu fihwo kako kakoe yofe monje poji yasyonto kako ahwomomjo a'amu sofe yofe ho'nomawo'ningkiso so'no selihwoso'no u ngko wojo uhwoningkohe so'no ngko sekumo sehwofilo'nnyo hwo'nyoho. Ose seloso'manji sekwo oso hweo hungkunomo haloho pekutoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo kakoe honingkanomo miningkayo so'no kako sitofo noselihwoloho. O'o kakoe a'apahomne'nohino syafisiyo'ningkiso hweho. Yokumpohn'nyo imo'niwo'ningkiso hweho. ¹⁹Oso hwe huhwo sohwo kako Kilais nakwoe Hwe Engo sohomo mufohi'nyo hweho. I nakwo Jisasimo ufohi'nyo hn'nwi nakwo kakoe a'apaho'nwoho. Kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe mnokino engo'njo huhwo sohwo kako kakoe a'apaho hn'nimo yokumpohn'nyo yano nejapiwo'ningkisosomo nakumo

mehuli'mokonasiwo'ningkohoho. Oso'no kako kakoe a'apaho hn'nimo Anituye yokumpohn'nyo'nji huno wopingo'nji nejaponto sokafo nemokalofoho.

²⁰ Sekwo Kilaisi'nji sape'nimentohoho so'no Seten sohwo mewoso sohwanji hofiko sekumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumafitnnehoho. I oso'no sekwo hohontajo honingkano hungkunomo iningkafijo so'no sekwo hofikimo enjwa'mo humalofo. ²¹ Olo honingkano hungkuno lomo sekwo peho'ne iningkowalokwofo. Sekwo yo'mayoso ahomo nomokosyohumafikutoho. Yo'mayo wosopayo noningkutoho. Yo'mayo somo nopm'mokukutoho. ²² Hungkuno hiso a'amu hofikoe huno mta'ni syafisyontifi lonetihwalokwofo. Yo'mayo hwahoponjoso moi'wo umo'nimonto yalofoho. ²³ A'amu oso honingkanomo iningkowalokwofo somo uhwonontani nakwo huno hwasyoso ole syafisiwo'ningkuhwoni, U a'amu honingkanomo wopingo'njofoho. Hwapingoso hofiko hwomtame ehumantifi hofikoe yofe monje yasyontifi yo'mayo a'apaho umo lonteso monje yasiwo'ningkohofofoho. I oso'no nakwo huno wonyo so'nji honingkanomo wonyo so'nji wae yafo'neso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, nihu'no awonoho.

**Anitu kako Kilaisi'nji
nakwo'njimo songo humayo'ne
nelika'mentisofoho.**

3 Anitu kako Kilaisi'nji nakwo'njimo songo humayo'ne nelika'mentiso so'no nakwo Kilaisi'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no yomohu'nyopo womeho'nosyano. Kilaisi nakwoe Hwe Engo sohwo yofe engo manto Anituye aho anga sohohtanta'ni nemokosyohumayo'ne humaho. Nakwo

kako'nji wohumantane'no yihwono. ² Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyikutoho. O'o, yo'mayo ahwomomjo somne'no fisyafihupmno. ³ Hwapingoso nakwo yo'mayo hwahoponjo somne'no poyo hopa pe'nontani songo humayo neso Jisasimo ufohi'ningkahoningkuhwoni Jisas kako Anitumo ufohi'ningkahoningki Anitu kako wopingo nemokosyohumaho. ⁴ Kilaisi nakwoe songo humayo'neso ne hweho. Kako utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no sekwo kako'nji nohumafikui kakoe yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji womantifeho.

**Olo hungkuno loso yahino yofoho
so'nji songo ntne'ne hungkunofoho.**

⁵ Hwahoponjo yahino wonyo simeho mo'mo mnonawojoso poyo wape'nono. Yahino wonyoso olenoho. A'mohufo, hungkuno wonyo, simeho fefoyo, huno wonyo, nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi namo'nyo, osenoho. A'amu nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'noso sohwo kako yo'mayo ho'yangoso kako anitu pa'nyo umokonto kako oso humnohini iningkowalofoho. ⁶ A'amu oso yo'mayo hwahoponjo yahino wonyoso iwo'ningkohoho somo Anitu kako simeho wonyo uyonefoho. ⁷ Hohonta honingkanomo wonyo hiso sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumentaningki sekwo soku yo'mayo wonyoso imotofo kuyoho.

⁸ I oso'no olhonta sekwo yahino hopi'nonohino loso foho'naopmno. Simeho wonyo, yoka, sitofo, oso foho'naopmno. I sifajo'nji wonyo hungkuno so'nji sekwoe mango mta'ni noswapihwoloho. ⁹ Sekwo hwasyo hungkuno a'amu so'nji nohningkutoho. O'o, yo'mayo yahino wonyo imotofo somo nto ho'nao'mentohofofoho. ¹⁰ Oso'no sekwo a'amu songo imo'nimentohofofoho. Oso

a'amu songo imo'nalokunjoso Anitu kako hwapingo hweho. Sikuno huhwo huhwi Anitu kako a'amu songo sokumo kakine'no huno wopingo sejaponto yahino songo'nji Anitu kako pa'nyo semokalofoho. ¹¹Nakwo Anituye yahino songo ma'mentihwone hn'nwi nakwo hinjohi'nwi afa'nwoho. I ole liwo'ningkuhwoni, A'amu temtitofo kengo kengo mta'ango hwafoho. U hungkuno kengo'njo hwafoho. U Jutafe honingkano hungkunomo in- ingkuwo'ningkohofofoho. Honingkano hungkunomo miningkayo'njofoho. U a'amu we'mta'angofoho. U hameponjo a'amufoho. U a'amu yofe engo'njo hwafoho. U a'amu sikinjofoho. Ose liwo'ningkuhwoneso siki hungkuno- foho. Hungkuno neso olenoho. Kilais nakwoe songo humayoso hwapingo sohwo kako nakwo a'amu kengo kengo hn'nimo nonafohi'nonto kako nakwo hinjoho'nimo humaho.

**Nakwo hitoho inyo yahino
somo uningkohwano.**

¹²Sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Kako sekumne'no hitoho ulofoso so'no kakine'no sehwasopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yahino lomo tifi finingkamno. Sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho selofihwoso'no hofikimo wopingo ulohopmno. Sekwoe yofe monje yasyikui sekwo a'amu somne'no hwahopo pawomno. A'amu fihwa sekumo wonyo selohopijoso sekwo simeho wonyo uyikutoho. O'o, sekwo simeho wopingo uyimno. ¹³Sekwo a'amu so'nji fo'ma'nimno. U a'amu fihwa nom'ni hwamne'no simeho wonyo umo'noso so'no sekwo wonyo homo somo hohujwo'mo meho'- naopmno. Nakwoe Hwe Engo sohwo nakwoe wonyo wae enao'mentiso oso pa'nyoso nakwo nom'ne hwafe

wonyo so'no hohujwo ukinjaofano. ¹⁴Yahino wonyoangkafo selohe so'nji nom'ne yahino anga'nohino nom'ne somo hwofilo'nnyo so'nji ufohi'nimno. Oso simeho inyo yahino so'nji ufohi'nimno. Simeho inifijo'manji simeho afa'njo wonyoangkafo'njo wohumantifeho. ¹⁵Kilais kako simeho pompenjiyo nejapiwo'ningkiso sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonemokosyohumano. Kilais kako nakwoe a'apaho anga'nohino pa'nyo simeho pompenjiyo'nji humayo'ne so'no nakumne'no joho nalimentisofoho. Oso'no sekwo soku sikuno huhwo huhwi kakimo isamayoka uliwo'nimno. ¹⁶Kilaisiye hungkuno wonyoangkafoso sekwoe simeho mo'mo nomafikui huno wopingo sejapihwosi yo'mayo iwo'ningkohofoso somo ufehu'mokas- esyono. Ose ifijo'manji sekwo Kilais mta'ni huno wopingo tipemafikui sekwo filutihunimno. Honingkano wopingo somo mihwatnnimno. Ose ifijoso sekwo Anitumne'no simeho wopingo semo'ningkuhwoso'no sekwo Anituye hungkuno'njo Ta'njo Iyoswo ta filimno. Oso'nji tajo angomjo ta so'nji ta nom'neso Anituye Towahuno sejapeso Anituye yofe ho'nomayo'ne filutihunimno. ¹⁷Sekwo yo'mayo hungkuno wolano likui ou syoho uyano likui sekwo Jisasi'nji ejoku'nohumafikui sekwo Mpohwo Anitumo isamayoka ulikui yo'mayoso nakwoe Hwe Engo Jisasiye yokumpohn'nyo'nji fiyimno.

**A'mu somontohwa Anituye simeho
wopingo umokiyo'ne yahinofoho.**

¹⁸Sekwo moya'mi sofasi sekwoe hwehwamne'no hwahopo pawomno. Hofikimo enjwa'mo fosyohumamno. Hofikoe hungkunomo haloho ito'no popmno. Oso yahino nakwoe Hwe

Engo moya'mi sofa hofiko ifitnne'ento imentisofoho.

¹⁹ Sekwo hwe sohwasi sekwoe moy-a'misafamne'no wasemo'nono. Sekwo simeho wonyo semo'ningkuhwoso'no ape sofamo yoka hungkuno nulikutoho. O'o, hungkuno hofiyo'nohino ulimno.

²⁰ Sekwo mehomi soku, seningkwowho sena'wohijafe hungkunomo sikuno huhwo huhwi haloho popmno. Ose ikujo'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'nimontonoho.

²¹ Sekwo homningkwowhosasi homna'wohijasi sekwoe mehomife simeho wonyo umokukutoho. Oso hwapingo hiso ole, yoka, sitofo, sifajo hungkuno uliwo'ningkutoho. Yo'mayo ulohofikujo'no hofiko simeho tohino umningkuhwoso'no honingkano wonyomo wowantifeho.

**Syoho ulohofiyo so'nji
mokosyohumayo
sohwanjiye hungkunofoho.**

²² Sekwo syoho ulohofiyo soku, sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomoti finingkamno. Sekwoe syoho somne'no wasemo'nono. Syoho homo somo semokosyohumayo sohwo kako nosehoningkahoningki syoho yokumpohn'nyo iwo'ningkohoho oso pa'nyoso ne'no fiyikuno. Hwapingoso sekwo Anituye yofe ho'nomayo'ne syoho yalokwofo.

²³ Yo'mayo hopi'nonohino uyano likuji simo'mo ole fisyafihupmno. Olo syoho we'e loso a'amumne'no mialokuyihwono. O'o, nakwoe Hwe Engo Anitumne'no yalokuhwono. Ose syafisyikujiji syoho yokumpohn'nyo fiyikuno. ²⁴ Sekwo iningo seyihwoloho. Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo sekwoe syoho yo'mayo so'no ho'yango ne sejaponefoho. Oso ho'yango neso Anitu nto hwsoppehumentisofoho. Sekwo Kilaisiye syoho ulohofiyo

soku kako sekwoe Hwe Engo hweho. ²⁵ A'amu fihwo kako wonyo yoso'manji kako tohino nomanefoho. Nakwoe honingkano wonyomne'no Anitu kako tango monejape'njo iyoso'no afofo hungkuno mulanehwono.

4 Sekwo hwe engo syoho selohofiyo sohwaso mokosyohumawo'ningkohoho sohwaso, sekwo huno ole seyohi, Sekwoe Hwe Engo ne sohwo ahwomomo nohumanto sehonalofoho. Oso'no sekwo a'amu nomokosyohumawo'ningkohoho sohwaso yahino wopingo'nohino ulohopmno.

Olo yahino lomo finingkamno.

² Sekwo Mpohumo jomo ujo so'ne yahino somo yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji simo'mo huno nto'no syafisyikujiji Mpohumo jomo ulikujiji isamoyoka ne'nohino ulikuno. ³ Sekwo Anitumo nakune'no nefo'mayo'ne jomo ulimno. Olo so'no ulimno. Anitu kako kakoe hungkuno lutihwayo'ne honingkano wonamofiyono. Olo hungkuno hiloso hwapingoso Kilaisiyoho. Hohonta hungkuno hiloso hiyaso'mo wentaningki Kilais ehontojwahumentisoso olohonta ngko hungkuno hiloso a'amu somo lutihwahoningko a'amu fiso nakwolaho lontifi impo'angomo intofanihumentohofoho. ⁴ Oso'no olo hungkuno Kilais ehontojwahumentisoso loso ngko a'amumo nto'no lutihwayo'ne sekwo ngkine'no Mpohumo jomo ulimno. Olo syoho Anitu ntapmmentisoso loso ngko a'amufe huno somo ito'no ehohosasiyo'ne Mpohumo jomo ulimno.

⁵ Nakwo olo hwaho lopo siki humayo'ne'maho. O'o, nakwo Anituye syoho ulohofiyo'nwoho. Oso'no sekwo nom'ne a'amu Anitumo iningkawo'ningkohoho so'nji nohumafikujiji sekwoe yahino somne'no huno ito'no syafisyikujiji

Anituye honingkano wopingo utihwamno. ⁶Hungkuno ulikujo'no siki hungkuno so'nji wonyo hungkuno so'nji nolikutoho. O'o, Anituye hungkuno nto'nohino esyohumafikuji huno wopingo tipemafikuji hungkuno hofiyo'nohini filimno. Ose ifijoso a'amu sekumo yo'mayo hungkuno selohoningkujo'no sekwo aku hungkuno ito'nohino ulimno.

**Poul kako Tikikosi'nji
Ounesimosi'njimo
lihwatimentisofoho.**

⁷Tikikos sohwo kako nose'mahwosi nje hungkuno yo'mayo so'no sejo'ne hweho. Kako Anituye syoho so'no hi umo'ningkahoningki nakwo'nji syoho yalofoho. ⁸Oso'no ngko Tikikos sekuyepono uhwojalokweno. Kako yo'mayo ne'ma'maso so'nji selihwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesofito'montonoho. ⁹Nekwo Ounesimos huhwo'njimo sekuyepono lihwojalokuhwoyo. Tikikosi'nji siko nose'mahosisi yo'mayo olopo ne'ma'maso so'no wolosetihwanjiyoho.

**Poul kako a'amu Koulousi somo nje
a'amu kuyoho ulimentisofoho.**

¹⁰Alisitakos sohwo impo'angomo ngko'nji humantihwoyo sohwo kako nje a'amufu selalofoho. Mak, Mponopasiye koningkwa'wehwo kako huhwo'nji nje a'amufu selalofoho. Mak huhwo sohwo sekuyepono se'maso'manji nto selimale hopaso sekwo kakimo utimafikuji hofiyo mokosyohumamno. ¹¹A'amu nom'ne Jisas Jasitos kako huhwo'nji nje a'amufu selalofoho. Oso a'amu Jutafe temtitofo mta'ango hufa'u sihune sohwa hofiko Anituye yo'mayo hopi'nonohinoso a'amumo yokumpohn'nyo enemokosyohumayo'ne syoho engo yalokuhwono. Hofiko wonyoangkafo nifo'malokwofo.

¹²Nom'nehwo Epeefilos sekwo angoponta'ango huhwo'nji nje a'amufu selalofoho. Kako huhwo Kilais Jisasiye syoho ulohofiyo hweho. Sikuno huhwo huhwi kako sekumne'no Mpohumo jomo uliwo'ningkiso hweho. Ole uliwo'ningkoho, Anitu sohwo, kiko a'amu Koulousi somo hofiko kikine'no yokumpohn'nyo lohoho'neso kiko ufo'maho. Hofikimo yokumpohn'nyo engo umokohojo'no hofiko sokafo umo'nife. Jije huno hopi'nonohinomo hofiko huno uyihwoso'no osomo tifi wokiningkapife. Epeefilos Anitumo jomo ose uliwo'ningkisofoho. ¹³Ngko sohwo'ni Epeefilos sohumne'no huno ole niyohi, Kako a'amu Laoutisiyanta'ango sokunonji Hiyelapoulisnta'ango sokunonji sekwo sokunontne'no sefo'mayo'ne syoho engo yalofoho. ¹⁴Luk sohwo hwe uyohofaho syoho wonyoangkafo iwo'ningkiso sohwo'nji Ntemasi'nji siko nekwoe a'amufu selalokusiyo.

¹⁵A'amu Laoutisiya mta'ango Anitumne'no iningkawo'ningkohoho somo nje a'amufu ulalokwe so'no sekwo ulimno. Nom'ne a'mu Nimifa'nji a'amu kakoe angomo Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho so'njimo nje a'amufu ulalokwe so'no ulimno. ¹⁶Olo iyoswo losomo sekwo atofu losojwaofikuji a'amu Laoutisiya hofiko Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho somne'no uyimno. Hofiko atofu walife. Nom'ne iyoswo a'amu Laoutisiya somne'no uyahotimaleso hofiko nosejapikujo'no sekwo hoku atofu filimno. ¹⁷Sekwo Akiposimo ole ulimno. Oso syoho Anitu kijapmmasoso kiko ito'no esyohumahoji ne'njo fiyohoho.

¹⁸Olo iyoswo simo'mjo semti'mokiyoheso nom'ne a'amumo ulahoningko mti'mokohoho. I olo hungkuno ae'uyo loso ngko Pouli'ni nje aho'nji

mti'mokalokweno. Nje a'amufo Anitu kako yo'mayoso wopingo
selalokweno. Sekwo ngko impo'angomo waseloho'montonoho. Ngko Pouli'ni
humale so'no iningo nimofikutoho. mti'mokalokweno. Osohopeho.

1 Tesolounika

*Olo Iyoswo Simo'mjjo loso Poul
A'amu Tesolounika somne'no
Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjfofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife'nji aho'nji hopi'nono nto uyakolo'mentisopolikeno Poul olo iyoswo simo'mjjo loso a'amu Tesolounika somne'no mti'mokumentisofoho. Poul hohonta Anituye syoho yiku'mo'mojjo sohonta kako Filipai uliko'manto Tesolounika i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta a'amu Juta sofe tajo ango somo noswonto Anituye hungkuno yano uyimentisofoho. Nuyahoningki a'amu Juta fehohnjo so'nji a'amu Ngkilik pi'ningo engo so'nji Jisasimne'no simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso hiso'no a'amu Juta fehohnjoso Poulimo impe untofantifi yahoningkofi sikwo'miyomo hiyaso li'mofonto Atenis osopo ifawo'mentisofoho. Oso ango hopo sopo humanto a'amu Tesolounikajo Jisasimne'no simeho hi'ntnnono songo uyimentohofoho somne'no huno pi'ningo uyahoningki oso hopo sopo nta'ni Timoutimo ango Tesolounikane'no lih wajimentisofoho. (Hungkuno hiso 1 Tesolounika sohe engo 3 honingkano we'e 2. Osopo weho.) Poul Timoutimo lihwojonto Sailasi'nji siko ango Koulin i'mofamentisiyefoho. Oso hopo sopo Poul a'amumo Anituye hungkuno ulontaningki Timouti uma'mentisofoho. Numanto Poulimo a'amu Tesolounika sofe humayo so'no ulahoningki Poul nupa'nonto olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Hwapingo olo iyoswo mti'mokiyoso olenoho. Poul a'amu Tesolounikajo Jisasimo

iningkuno sofe simeho hi'ntnnonohino somo yokumpohn'nyo umokumonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul ango Koulin humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofa lihwasu tifi uningkohwano.

1 Ngko Pouli'ni olo iyoswo loso sekwo a'amu ango Tesolounika sopo Anitu'nji Hwe Engo Jisas Kilaisi'njimne'no simeho uyiwo'ningkohofoho sokune'no mti'mokalokuhwono. Sailasi'nji Timouti'nji oso hwa'u'nji ngko'nji humentani mti'mokalokuhwono. Sekwo Anitu'nji Hwe Engo Jisas Kilaisiye mehomi soku, siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

A'amu Tesolounikaso Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyontifi wopingo humamotofofoho.

²Nakwo Mpohumo jomo ulontane sohonta sekumne'no isamoyoka uliwo'ningkuhwonefoho. Nakwo sekumne'no Anitumo jomo ujoso'no piso'mo'nyo miyalokuyihwono. ³Sekwo Anituye hungkunomo upa'nontifi hungkunoso aho yokumpohn'nyo kesyohumawo'ningkohofofoho. Oso'no sekwo siki mohumulofoho. O'o, sekwo Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yontifi a'amu nom'ne somne'no simeho hi'ntnnono uyontifi wopingo ulohofiwo'ningkohofoho kuyoho. Yo'mayo tango ko se'mayoso sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi asomo peso'no hofiyo uhwontohumalofoho. Oso'no sosyefisyontani Mpohumo isamoyoka ulalokuhwono. ⁴Nakwoe a'amu soku, olo so'no huno nayohoho. Anitu sekune'no hitoho engo sejapiwo'ningkiso sokumo kakoe mehomi imo'nyo'ne nto sehwasopomentiso kuyoho.

⁵Nakwo Anituye hungkuno selimentihwone sohonta sekwo ole

majofoho. Olo siki hungkunofoho. Ose majofoho. O'o, hungkuno hiloso upa'ningkahoningkofi Anituye Towahuno Wopingo sohwo sekwoe simeho mo'mo syoho yokumpohn'nyo yahoningki sekwo huno ole syafihu'-mentohofi, Hungkuno ne'njofoho. Oso'nji sekwo nakwoe yahino humayo somo nahonontifi huno seimentisofoho. Honingkanoso wopingofoho. Nonefo'mawo'ningkohofihwafoho. Ou, hungkuno ne'njo hwafoho limentohofofoho.

⁶Nakwoe humayo somo sekwo nahonontifi nakwo pa'nyo sekwo imentohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisasiye honingkanomo iningkamentohofofoho. Iningkowentaningkofi a'amu nom'neso nosehonontifi nakwolaho lontifi tango sejapmmmentohofofoho. I oso'no Anituye Towahuno sohwo simeho wopingo sejopahoningki nakwoe hungkunoso sekwo ma'mentohofofoho. ⁷Oso'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso hwaho Masetouniyanta'ango so'nji hwaho Ngkiliknta'ango so'nji hofiko sekwoe yahino wopingomo sehonontifi yahino homo somo seningkamentohofofoho. ⁸A'amu Masetouniya so'nji Ngkilik so'nji hofiko'nohino'maho. O'o, sekwo Anituye hungkuno a'amu somo lutihwahoningkofi ango'meemo ho'ningkahoningki a'amu hopi'nonohinoso sekwoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyoso'no upa'nimentohofofoho. Nakwo hano ango'meemo emoyontani sekune'no nelahoningkofi nakwo oso hiso'no hungkuno nom'ne mujo'njo yiwo'ningkuhwonefoho. ⁹Ose nelalokwofo. Nakwo sekumo se'mahoningkuhwoni nakwoe hungkuno upa'nontifi sekwoe hwahoponjo hwasyo anitu somo ho'naofontifi sekwo Anitu songo

ne'no humayo ne sohwoe syoho ulohofiyo imo'nimentohofoho so'no nelalokwofo. ¹⁰Nom'ne hungkuno ole nelalokwofo. Olohonta sekwo Anituye Hwomu ahwomo mta'ango sohwo asomo peso'no hontohumalofa. Ose nelalokwofo. Oso hwomu sohwo Jisasiyoho. Kako poyo pe'ningkahoningki Anitu ulika'mentisofoho. Oso'no hwangu Anitu kako a'amufe wonyo honingkano so'no tohino engo uyoso sohonta nakwo Jisasimo simeho uyiwo'ningkuhwone hn'nwiye tohinoso Jisas nto ma'mentisofoho.

Poul Tesolounika sopo nohumanto yo'mayo syoho imentisofoho.

2Nje a'amu kuyoho. Sekwo huno seyohoho. Nakwo sekwo'njopo nohumentani nakwoe syoho imentihwoneso fiyo po'mentiso'maho. O'o, ne imo'nimentisofoho. ²Nakwo ango Filipainta'ango sekuyepono pmmmentihwonefoho. Filipai humentaningkuhwone sitofonalimentohofoso tohino engo ma'mentihwone so'no sekwo huno moi'wonoho. I oso'no nakwoe Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo nakumo nejopahoningki yo'mayo hwahoponjo somne'no iyoho monanyofoho. O'o, nakwo sekuyepono Filipainta'ango sohwo'ni nopahoningkuhwoni a'amu pi'ningo nakwolaho ko nelahoningkofi nakwo Anituye hungkuno selimentihwonefoho. ³Oso hungkuno selihwoneso hwasyo hungkuno'nji selimentihwone'maho. O'o, nehopi'nohini selimentihwonefoho. Hungkuno hiloso selontani wonyo honingkano imo'mentihwone'maho. O'o, wopingo'nohini selohofontani Anituye hungkuno selimentihwonefoho. ⁴Anitu nakumo yamofa nto naloho'mentisofoho. Yamofa nalohofonto nalimento, Nje hungkuno

ujjo'ne sohwasi hoponoho, nalimentiso oso'no lijwaofalokuhwono. Hungkuno hiloso a'amufe simeho wopingo umo'nyo'ne mulalokuyihwono. O'o, Anituye simeho wopingo umo'nyo'ne yalokuhwono. Anitu nakwoe simehomo fe'nonehonalofoho. ⁵ Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo sekumo afofo masemokummentihwono. Awonoho. Nakwo sekwoe hamniyoho mayo'ne selimentihwone'maho. Olo hilo so'no Anitu huno uyohoho. ⁶ Sekwo'nji nom'ne a'amu so'nji nakwoe yofe ho'nomayo'ne miyalokuyihwono. I oso'no nakwo Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo (*apousel*) hwona'nyoho. ⁷ Oso hiso'no nakwo syoho engo sejo-pontontasi hoponesohilo. I sekwo'nji nohumentaningkuhwoni sohonta nakwo moya'mi kakoe mehomimo wonyohofiyo esyohumawo'ningkiso hopaso esesyohumamentihwonefoho. ⁸ Nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejapmmmentihwone so'no nakwo Anituye hungkuno wosejopantani imentihwonefoho. Oso'nohini'maho. Oso syoho yontaningkuhwasi a'amu hofiko nakumo nonahoningkuji nakumo fonjonasyontifijontentesi wopingo'nesohilo. Hwapingoso nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejape so'nefoho.

⁹ Nakwoe a'amu soku, nakwoe syoho tohohmtno'njo iyoso'no sekwo huno moi'wonoho. Anituye hungkuno ko selontani nakwoe wosopayo yo'mayo so'no mpe iyo'ne nakwo sikwo'miyomo mofehi'nyo'nji hamniyoho'no syoho yokumpohn'nyo imotihwonefoho. Sekwoe wosopayo yo'mayoso siki mayoso'no nakwolaho limentihwonefoho.

¹⁰ Sekwo nakwoe yahinoso nto nahonimentohofofoho. Anitu huhwo nto nahonimaho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo

sikunonji sekwo'nji nohumentani nakwo Anituye honingkanomo iningkwentani wopingo'nohini humamentihwonefoho. Wonyo honingkano mimmentihwonefoho. ¹¹ Hwe fihwo kakoe mehomimo wopingo ulohofiwo'ningkiso hopaso nakwo sekumo wopingo seloho'mentihwonefoho. ¹² Anga'no anga'nohino sokumo Anituye hungkuno losetihwentani huno sefotofontani sekwoe humayo somo yokumpohn'nyo semokumentihwonefoho. Anga'no anga'nohino sokumo Anituye simeho wopingo umo'nyo so'ne nakwo honingkano wopingo'nohini iningkayo so'ne lutihwamentihwonefoho. Anitu huhwo sohwo ole selalofoho. Nje angopo ni'mapmno. Nje yo'mayo wonyoangkafoso sekwo'nefoho. Sekwo ngkimo enjwa'mo fosyohumafikujjo'no ngko wosemokosyohumamonnoho. Ose selalofoho.

**A'amu Anitumo simeho
hi'ntnnono nehopi uyontifi
yokumpohn'nyo lohofontifi tango
engo tipema'mentohofofoho.**

¹³ Nakwo Anituye hungkuno selontaningkuhwoni sekwo ole monajofoho. Olo hungkuno loso hwahoponta'angofoho. O'o, ose monajofoho. Nakwoe hungkuno nupa'nontifi Anitu mta'angofoho limentohofofoho. Ou nehopi. Oso hungkuno Anitu nejapmmmentisofoho. Oso'no hungkuno hilo somo sekwo nupa'ningkahoningkofi sekwoe simeho mo'mo hungkuno hiso'no Anitu kako huno fohotofohotofo selohofahoningki sekwo honingkano songomo iningkamentohofofoho. Oso hiso'no nakwo Anitumo isamoyoka uliwo'ningkuhwonefoho. ¹⁴ Nakwoe a'amu soku, a'amu hwaho Jutiya humamotofoso hofiko nakwoe

Hwe Engo Jisas Kilais osohumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo yo'mayo u'ma'mentiso pa'nyoso olohonta sekumo se'malofoho. A'amu Jutiya humamotofoso Jisasimo iningkawo'ningkohoho so'no hofikoe a'amu mta'ni tango engo ma'mentohofoho. Oso hopaso sekwo sekwoe a'amu mta'ni tango engo tipemalokwofo. ¹⁵A'amu Jutaso Jisasimo mohumayo'njoso hofiko a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwo fonjasyantifi tiffinepo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohumo fonjahumentohofoho. I hofiko nakumo wae enamo'mentohofoho. Hofikoe yahino wonyo so'no Anitu ngkilaha lalofoho. A'amu huhwo sohwa hofiko hwe moya'mi hopi'nonohino sofe mango hwafoho. ¹⁶Oso'no a'amu Jutamnohino'maso, o'o, a'amu temtitofu kengo kengo somo nakwo Anituye hungkuno walutihwantane yahoningkuhwoni hofiko nakwoe honingkano pijwonemofalokwofo. Oso'no a'amufe mangohwa pa'nyo imo'nimentohofoho. A'amu Jutaso ole lalokwofo, A'amu kengoso Jisasiye hungkuno upa'nyo so'no nakwolaha lalokwofo. Oso'no hofikoe wonyoso engo hopa nto yao'maho. Oso hiso'no Anitu kako hofikine'no simeho tohino umnalofoho. Tohino engo wotipemantifeho.

**Poul kako Tesolounika a'amu
somo apa'no uhwonimo
syafihu'mentisofoho.**

¹⁷U nakwoe a'amu soku, a'amu Juta sekuyepono nakumo wae enao'mentohofu sohonta nakwo hwaho nom'nepo nohumentani sekune'no huno sosyefisyontani nakwo sikumehomi pa'nyo humamentihwonefoho. Sekwoe simano masehonyo'njo yontani i oso'no nakwoe hunoso

sekune'no sosefisyalokuhwono. Nakwo sekumo se'mane'entani syoho engo yalokuhwono. Nakwo nakwoe simeho so'mo hofikimo uhwonano syofisyalokuhwono. ¹⁸Nakwo sekumo wose'mantane'no yihwono. Ngko Pouli'ni sikuno engolopohamo wose'ma'mo lonji ko imoteso i Seten kako nakumo pikupijo naloho'mojofoho. ¹⁹Hwangku nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo kakoe simanopo lohofanefoho. Oso hohosohonta nakwo yo'mayo wonyoangkafo tipemane so'no huno mosyofisyalokuyihwono. O'o, sekwo nakwo'nji oso hopo lohofane so'no syofisyontani simonyo yalokuhwono. Jisas kako sekumo sehoningkuhwosi nakwoe syoho ne imo'nyo so'no huno uyonefoho. ²⁰Sekwoe yahino wopingo so'ne syofisyontani Jisasiye yofe ho'nomalokuhwono. Oso'no sekumne'no nakwoe simeho wopingo namo'ningkohoho.

**Poul Timoutimo a'amu Tesolounika
somne'no yokumpohn'nyo
umokiyo'ne lihwatimentisofoho.**

3 Nakwo sekune'no ne'no syosyefisiyo'nalokuhwone so'no sekwoe hungkuno najo so'ne nohontohumehwaloho. Oso'no Sailasi'nji nekwo ole mtitfontai nekwo ango Atenis sopo nohumentai ²Timouti sekuyepono wolihwojantayo'yihwoyo. Timouti huhwo sohwo kako nekwo'nji Anituye syoho yontani Jisas Kilaisiye hungkuno lutihwawo'ningkiso hweho. Nekwo Timoutimo sekwoe simeho hi'ntnnonohino somne'no yokumpohn'nyo semokiyo'ne'no uhwa-jihwoyo. Kako Anituye yokumpohn'nyo so'no wasefohoto'mtonoho. ³Yo'mayo tangoso se'malokunjo so'no iyoho masenonehoho. Sekwo huno moi'wonoho. Yo'mayo tohino

mayoso'no Anitu limento, Tohino wotipemantifeho. Ose limentisofoho. ⁴Nakwo sekwo'nji nohumentani oso hiso'no nto selimentihwoni, Nakwo hopi'nonohino tohino engo notipemane-foho. Ose selahoningkuhwoni hungkuno hiloso ne imo'nimentiso so'no huno seyohoho. ⁵Oso'no sekwo wopingo ko humalofo syafisyonji sekwoe hungkuno najo so'ne mohontohumamnehono. Oso'no olo hilo so'no Timoutimo sekuyepono wolihwatimne'no yohono. Sekwo simeho hi'ntnnonohinoso yokumpohn'nyo hi'nji kohumalofo. Seten kako sekumo afofo'njo sejapihwoso'no nakwoe syoho ne ane imo'nonoholontae lihwajihwoyo.

Timouti hungkuno wopingo Poulimo moti'mahoningki Poul simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁶Timouti sekumo seliko'manto olohonta nakumo ne'makwoho. Hungkuno wopingo sekumta'angoso lonetihwahoho. Ole lonetihwahi, Hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyalokwofo. Hofiko a'amu nom'ne somo simeho wopingo uyontifi ufo'malokwofo. Engolopohamo hofiko nakumne'no syafisyiwo'ningkohoho. Nakwo sekumo wosehonantane'no yalokuhwone hopaso sekwo nakumo wonehonantife'no yalokwofo. Ose nalimasofoho. ⁷Nakwoe a'amu soku, nakwo olopo tohino engo mentani nohumentaningkuhwone sekwo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyiwo'ningkohoho so'no upa'nontani oso hiso'no nakumo yokumpohn'nyo natofo'nefoho. ⁸Sekwo Hwe Engo Jisas sohumne'no yokumpohn'nyo humalofo so'no huno naiso so'no yo'mayo tango nakumo ne'masoso nakwo simeho wopingo'nji wohumantanoho. ⁹Nakwo sekumne'no Mpohumo jomo ulontani simeho wopingo wonyoangkafo

namo'ningkohoho. Simeho wopingo wonyoangkafo so'no Mpohumo isamayoka pipi ulanehwono. Nakwo sekumne'no simonyo yalokuhwono. ¹⁰Mofehi'nyo'nji sikuno'nji nakwo sekumo sefomayo'ne Anitumo jomo uliwo'ningkuhwonefoho. Sekwo Anitumo simeho we'e uyifijo'manji nosehoningkuhwasi sekwoe simeho hi'ntnnono engo uyoso'no wosefoma'mtonoho.

Poul kako kakimo Tesolounika'no uhwojajo'ne Anitumo jomo ulimentisofoho.

¹¹Nakwoe Mpohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas ntnne'no sekumo Tesolounika se'mayo'ne honingkano namofiyo'ne jomo ulalokuhwono. ¹²Hwe Engo sohumo ole ulalokuhwono, Sekwo simeho afa iniwo'ningkohoho so'nji sekwo nufoma'niwo'ningkohoho so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo so'ntnne'no engo umojo. Ose ulalokuhwono. Nakwo sekumne'no hitoho selofiwo'ningkiso hopaso Hwe Engo sohwo kako sekumo sefo'mayo'ne jomo ulalokuhwono. ¹³Hwe Engo ose yososo sekwoe simeho somo yokumpohn'nyo semokososo nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe a'amu'nji asomo pifijo sohonta sekwo Anituye simanopo lohofikuji honingkano wonyo ane wopingo'nohini lohopotnne kuyoho.

Honinkano wopingo somo finingkamno.

4 Ou, nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yihwono. Nakwo Anituye simeho wopingo umo'nyo so'no yo'mayo honingkano yahino nto setihwamentihwonefoho. Oso yahino wopingo somo sekwo we'e iningkowalokwofo. I olohonta nakwoe Hwe Engo Jisasiye simano mofohi'nontani hungkuno yokumpohn'nyo

woselantane'no yihwono. Oso honingkano yahino wopingo somo sekwo aho yokumpohn'nyo ne'no fikesyohumantokuno.

²Yo'mayo hungkuno hopi'nono Jisas mta'ango selimentihwoneso sekwo huno moi'wonoho. ³Sekwo yahino wopingo somo iningkayo so'no Anitu ole umo'nalofoho. Honingkano wonyo ane'njo wopingo'nohinimo finingkamno. Yo'mayo yahino wonyo a'mohufo iyoso nihu'nahone fohu'meopmno. ⁴Ape mayo yahino so'no honingkano ito'nohini fisyafighupmno. Ou, sekwo anga'no anga'nohino sohwasi, sekwo ape womano likuji ape mayo yahino somne'no huno syafisyikujiji sekwo ape ito'no mapmno. Sekwo simeho noselikafihwoloho. ⁵Sekwo a'amu Anitu ne'no huno mosyafisiyo'njo sofe yahino nomafikutoho. Hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyontifi apemne'no simeho fefoyo u'mahoningki ape hufo hopa iwo'ningkohofihwafoho. ⁶Olo yahino loso'no sekwo nom'ne somo wonyo ulohofikutoho. Nom'ne sohwafe ape hufo nomafikutoho. Olo yahino wonyo loso'no Anitu tohino mikunimposo uyonefoho. Olo hilo so'no nakwo hungkuno yoloho nto selimentihwonefoho. ⁷Anitu kako nakumo honingkano wonyomo iningkayo'ne nahwosopo'mentiso'maho. O'o honingkano wonyo ane wopingo'nohini somo iningkayo'ne nahwosopo'mentisofoho. ⁸Olo ape ito'no mayo'ne hungkuno somo hwe fihwo hwotoho feso sohwo kako a'amufe hungkunomnohini mafewo'ningkiyohoho. O'o Anituye hungkuno homo hwotoho fewo'ningkiso hweho. Anitu huhwo sohwo kakoe Towahunu wonyo ane wopingo'nohini nejapiwo'ningkiso sohumo hwotoho fewo'ningkisifofoho.

⁹I a'amu nom'ne somo simeho inyoso'no pehofo semti'mokiyimnehono. O'o Anitu oso hiso'no nto setihwamasofoho. ¹⁰Sekwo a'amu Masetouniyanta'ango Anitumo simeho umotofo somo sekwo simeho uyiwo'ningkohoho kuyoho. I oso'no nakwoe a'amu soku nakwo hungkuno yokumpohn'nyo woselantane'no yihwono. Olo yahino loso sekwo yokumpohn'nyo ne'no fisyafighikuno ¹¹Sekwo hungkuno tifi'njo so'no huno yokumpohn'nyo fisyafighikuno. Sekwoe humayoso hofiyiyo nto'no fosyohumafikujiji sekwo syoho yo'mayo so'no ito'no mokosyohumamno. Sekwoe wopayo syoho yo'mayo syohoso sekwoe aho'nji nto'no fiyikuno. Hohonta ose nto selimentohefoho. ¹²Ose ifijo'manji a'amu Anitune'no mosyafisiyo'njoso sekwoe honingkanomo sehoningkujiji hofiko yofe wopingo womeselantifeho. Sekwo yokumpohn'nyo ifijo'manji sekwo umofonyo mifitnnehofo. Nom'ne somo yo'mayo so'no jomo mulifitnnehofo. O'o sekwo hoponoho.

Hwe Engo Jisas sohwo asomo pe-e'ne hungkunofoho.

¹³U nakwoe a'amu soku a'amu poyo nto pe'nyoso'no sekwoe hunomo ito'no womesehwojantane'no yihwono. Huno ito'no syafihupijoso poyo pe'nyoso'no sekwoe simeho tango maseyonehoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyoso a'amu poyo pe'ningkahoningki nti'mo kohumaho syafisyontifi humotaho latipewo'ningkohofohofoho. Anitu nelikafone so'no mohontohumayo'njoso hofiko poyo pe'nyoso'no hofikoe simeho tango uyalofoho. ¹⁴Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no syafisiyo'ningkuhwono. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwonefoho. Oso'no

olo so'no huno nayohoho. A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso hofiko Jisasi'nji ufohi'ningkahoningkofi Anitu songo humayoso uyimentiso so'no Jisas asomo poso sohonta kako a'amu homo somo asomo ipemotaponefoho.

¹⁵Nakwoe Hwe Engo Jisasiye hungkuno woselantane'no yihwono. Hwangku Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta nakwo hwe moya'mi songo humalohwone hn'nwi nakwo a'amu pe'nimentohofoso somo simo'mo mupeenehwono. ¹⁶O'o Hwe Engo sohwo kako mampaho engo'nji johohoningkuhwosi a'amu ahwomomjo simo'mta'ango sohwo johohoningkuhwosi Anituye kounoho yoka ho'ningkuhwoso'no osohonta Hwe Engo sohwo ahwomomo uliko'mahwosi noponefoho. Oso hohosohonta a'amu Jisas Kilaisimne'no simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso somo Anitu songo ulikafonefoho. ¹⁷Oso hohosohonta nakwo hwe moya'mi Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontani songo humalohwone hn'nwi Hwe Engo sohwo nakumo netimahwosi nakwo hi'nnonji poyo pe'nimentohofoso so'nji himopo noswo'ningkuhwasi osopo Hwe Engo sohomo si'mowanefoho. Osohonta nakwo Hwe Engo sohwo'nji engolopohamo ne'no humentihwanefoho. ¹⁸Oso hiso'no sekwo seningkwa'wehwosamo ulikuji hofikimo yokumpohn'nyo usosofitopmno. A'amu poyo pe'nyoso'no simeho tango uyalokunjo somo olo hungkuno hiloso ulikujono hofikoe simeho wopingo umo'nimontonoho.

**Jisas asomo peso'no nakwo
ito'no wesoyhumano.**

5 Nakwoe a'amu soku, yo'mayo nakwo selihwoneso imo'nyo'neso sikuno so'no mamti'mokohiyihwono.

²O'o oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. Oso sikuno hiso nakwo huno moneyontaningkuhwosi imo'nonefoho. A'amu hufo uyantifi sikwo'miyomo pohofoso hopa imo'nonefoho. ³Oso sikuno homo somo a'amu ole wohnnantife, Yoka ane sikuno wopingohontanoho. Nakwo wopingo humalohwono. Ose hningkuji nohumentaningkuji yo'mayo huno mosyafisiyo'neso u'mofapmmontonoho. Nom'ne pahnnimo hungkunoso ole, oso tohino moya'mifa mehomi aswo womantifi umningkiso hopa komo'no imo'nonefoho. Oso tohino homo somo hofiko muyakolopitnnehofo. Sikuno oso pa'nyoso imofaponefoho.

⁴Nakwoe a'amu soku, sekwo Hwe Engo Jisasiye hungkuno hilo somo sekwo simeho hi'ntnnono uyontife so'no pomponahopo humalofo. Sikwo'mjoho'mo mohumulofoso. O'o sikuno homo somo sekwo yomo mifitnnefoho. Oso sikuno hiso a'amu hufo uyantifi piwo'ningkoko hopaso imo'nonefoho. ⁵Sekwo mofehi'nyo pomponahopo humalofo. Nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwone so'nwi sikwo'mjoho'mo mohumulohwono. O'o pomponahopo humalohwono. ⁶Oseso nakwo a'amu nom'ne sofe hofikoe huyo'mango foyawehofoso hopa foyowehwaloho. O'o nakwo Jisasimne'no timo hontohumehwasi huno nto'no wehohososonyono. ⁷A'amu Jisasimne'no huno mosyafisiyo'njo iwo'ningkohofoso hofiko saho'nohino foyawowo'ningkohofoso hopa sikwo'miyomo huno nto'no mehohosasiyo'njo foyawowo'ningkohofofoho. A'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohofiwo'ningkohofoso sikwo'miyomo nonilohofiwo'ningkohofofoho. ⁸I oso'no nakwo mofehi'nyopo humawo'ningkuhwone sohwna'niye hunoso ehohosahinyi'nowoho. Nakwo

Anitumo simeho hi'ntnnono uyo so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyoso'nji nakwoe sampe pa'nyofoho. A'amu jije swokinopo wakufongku'mo lihwosi yihwoso'no jije sampe swokinopo womokisahinimnoho. U jije mnokinopo wafongku'mo lihwosi yihwoso'no kiko jije sampe wahoholo'nimonnoho. Oso pa'nyoso nakwoe wonyomne'no poyo imo'nimentiso sohwo nakumo asomo wonema'mo lihwosi poso sohune'no syofisyihwasi nakwoe sampe pa'nyoso nto'no wehoholo'nohumano. ⁹Anitu nakwoe wonyo'mne'no tohino nejape-e'ne nahwosopo'mentiso'maho. O'o nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakumo asomo netimayo'ne nahwosopo'mentisofoho. ¹⁰Jisas nakwoe kako'nji songo fesyohumayo'ne nakumne'no pe'nimentisofoho. Oso'no nakwoe poyo pe'naso'manji songo humaso'manji u Jisas kako asomo poso sohonta nakwoe kako'nji songo nohumanefoho. ¹¹Oseso sekwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwi sening kwa'wehwosamo hungkuno wopingo'nohini ulikuji hofikoe simehomo yokumpohn'nyo fisyofitofisyohumamno. Olo honta yalokwofo somta'angoso ne'no fikuno.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹²Nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yihwono. A'amu nakwoe Hwe Engo sohwo honingkanomne'no losetihwalokwofo somo sekwo enjwa'mo nto'no fesyohumamno. Nakwoe Hwe Engo sekumo sefo'mayo'ne a'amu homo somo uhwosopo'mentisofoho. ¹³Sekwo hofikoe syoho so'no huno nto'no fisyafihupmno. A'amu homo somo simeho uyikuji hofikoe yofe ho'nomafikuji wopingo'nohini ulohopmno. Sekwo yoka hungkuno

nohningkutoho. O'o simeho afa iningkuji wopingo fesyohumamno.

¹⁴Nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu piso'mo'nyo'njo somo hungkuno ole ulimno, Sekwo syoho yokumpohn'nyo fiyimno. Piso'mo'nyo ikutoho. Hungkuno yokumpohn'nyo ose ulimno. A'amu Anitumne'no yokumpohn'nyo lohoho'ne iyoho uniwo'ningkiso somo yokumpohn'nyo umokumno. Anituye honingkanomo uliko'mano lifijo somo ufo'mapmno. A'amu hopi'nonohino somo sekwo hungkuno hwaho lopo hofohofahn'no ulimno. ¹⁵A'amu sekumo wonyo selohopijo somo sekwo aku ulohofikutoho. O'o, sikuno engolopohamo sekwo a'amu hopi'nonohino somo wopingo'nohini ulohofikuno.

¹⁶Engolopohamo sekwo simeho wopingo'nji fohumantokuno.

¹⁷Engolopohamo sekwo Mpohumo jomo ulikuno. ¹⁸Sekwo yo'mayo tango'nji nohayo'nji se'maso so'no Anitumo engolopohamo isamoyoka ulikuno. Jisas Kilais kakoe a'amu somne'no Anitu olo yahino loso'no umo'ningkohoho. Oso'no sekwo tifi finingkamno.

¹⁹Yo'mayo Anituye Towahuno selisoso sekwo hwotoho fekutoho.

²⁰A'amu Anituye hungkuno selifijo somo sekwo hohujo ikinjimifikutoho.

²¹Yo'mayo hungkuno upa'ningkohofoso Anitunta'ango so'ne yamofo fiyimno. Hungkuno ne'njo somo aho fikesyohumamno. ²²Yo'mayo wonyo somne'no i'waho fiyimno. Olo hilo so'no sekumne'no Mpohumo jomo ulalokuhwono.

²³Anitu kako simeho pompenjiyoso hwapingo hweho. Oso'no kako'nohini sekumo wopingo wasemokono. Kako sekwoe huyo'mango'nji a'apaho'nji wopingo esemokosyohumahwosi nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais

asomo poso sohonta Anitu sekumo wopingo semokonefoho. ²⁴Anitu nahwosopo'mentiso sohwo kako oso hiso'no wopingo namokonefoho. Anitu ose nalimentiso so'no ne imo'nonefoho.

²⁵Nakwoe a'amu soku, sekwo Anitu nefo'mayo so'no Mpohumo jomo ulimno.

²⁶Anituye a'amu hopi'nonohino somo nakwoe a'amu kuyoho ulimno.

²⁷Ngko Hwe Engo sohwo yokumpohn'nyo'nji hungkuno loso waselimonne'no yohono. Sekwo olo iyoswo mti'mokalokuhwoneso ningkwahwosamo atofu filutihwamno.

²⁸Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wopingo wosemokosyohumano. Ngko Pouli'ni olo iyoswo loso mti'mokohono. Hungkuno osohopeho.

2 Tesolounika

*Olo Iyoswo Tifinjo loso Poul
A'amu Tesolounika somne'no
Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife'nji aho'nji hopi'nono nto uyako'mentisopo Poul olo iyoswo tifinjo loso a'amu Tesolounika afahomne'no mti'mokumentisofoho. A'amu Tesolounikajoso Poul iyoswo simo'mo mti'mokuyahotimentisoso nomantifi hofiko Jisas Kilais asomo pe-e'ne hungkuno Poul mti'mokumentisoso hofiko a'amu Tesolounika fehohnjoso atofu hwasyohohnta'ni lontifi hofikoe hunoso ole syafiku'mentohofofoho. Poul kako olo iyoswo mti'mokisyo loso Hwe Engo sohwoe Sikuno nto i'mofapohoho lontifi hofiko pisomo'nyo yontifi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lontifi siki humantifi nom'ne a'amufe syohomne'no hofikoe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno lutihuniwo'ingkohofofoho. Olo hungkuno loso Poul nupa'nonto iyoswo tifinjo loso mti'mokumentisofoho. (Oso hungkunoso 2 Tesolounika sohe engo 2 honingkano we'e 2-'nji sohe engo 3 honingkano 11-'njo sopo weho.) Iyoswo simo'mjo mti'mokuyahotimentiso sohonta hamno hufa'ulikeno hufa'u sihunetikeno nto pamentisopo olo iyoswo tifinjo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako a'amu Tesolounikaso Jisas nto i'mofapohoho. Hofiko huno ose syofisyontaningkofi Poul kako oso huno homo somo ito'no mihwajiyo'ne olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 Ngko Pouli'ni Sailasi'nji Timouti'nji nakwo nohumentani olo iyoswo loso semti'mokiyalokuhwono. Sekwo Tesolounika saponjo soku Anitumo iningkowalokwofo soku sekwo nakwoe Mpohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'njiye a'amu kuyoho.

²Mpohumo sekumne'no ole ulalokuhwono. Naningkwohwo Anitu sohwo'nji Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko yo'mayo wopingo selohohosisi siko simeho wopenjiyo wosejopanjiyoho.

Poul Anitumo isamoyoka ulalofoho.

³Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofu soku, nakwoe a'amu kuyoho. Sikuno engolopohamo sekune'no Mpohumo isamoyoka uliwo'ningkuhwantano. Oso yahino hiso wopingofoho. Hwapingoso olenoho. Sekwoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyoso engo imo'nalofoho. Sekwo nom'ne a'amu so'nji simeho inyoso engo imo'nalofoho. Oso'no sekune'no Mpohumo isamoyoka ulalokuhwono. ⁴Oso hiso'no nakwo nom'ne a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofu somo sekune'no ole ulalokuhwono. A'amu nom'neso wonyo selohofontifi tohino engo sejopahoningkofi sekwo Anitumne'no musikwajiyo'njo yokumpohn'nyo lohofontifi Anitumo simeho hi'ntnnono engo uyalokwofo. Ose yalokwofo so'no a'amu nom'ne somo ulontani simeho wopingo namo'niwo'ningkohoho.

Anitu kako a'amu hwahoponjofe honingkanomne'no hungkuno ikwolofonefoho.

⁵Anitu hungkuno ikwolofone'ne hwapingo sohwo ito'nohini yiwo'ningkiso hweho. Sekwo Anituye yahino wopingoso malokwofo so'no

a'amu nom'neso tango sejopalokwofo. Yo'mayo tango se'mahwoso'no hwangu sekwo Anituye angopo humayoso hoponoho. ⁶Anitu oso a'amu sekumo wonyo selohoho somo kako aku tohino uyonefoho. Oso yahinosa ito'nohinoho. ⁷⁻⁸Sekwo tohino mawo'ningkohoho soku nakwo'nji Anitu usijo'no nehujonefoho. Osohonta nakwoe Hwe Engo Jisas kako kakoe a'amu ahwomomo mta'ango yokumpohn'nyo so'nji nopahoningkuhwosi a'amu nuhwonifitnefoho. Oso hohosohonta kako toho engo'nji nopihwosi a'amu Anitumne'no huno muyo so'nji nakwoe Hwe Engo Jisasiye hungkunomo tifi miningkayo'njo somo Anitu kako aku tohino uyonefoho. ⁹Oso a'amu homo somo uhwoningkuhwosi sekwo nihu'nahone umo'nantife kuyoho ulonefoho. Hwe Engo sohwoe simano'nji kakoe yokumpohn'nyo pomponaho so'nji muhwonyo'njo ifitnefoho. Nihu'nahone tohino ne'no nomapitnefoho. ¹⁰Kako asomo poso sohonta kakoe a'amuso kakoe yofe noho'nomapitnefoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso simeho wopingo'nji humafitnefoho. Osohonta sekwo hofiko'nji nohumafitnefoho. Hwapingoso oso hungkuno selimentihwone somo sekwo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofofoho.

**Poul kako a'amu Tesolounika
somne'no Mpohwo
ufo'mayo'ne jomo ulalofoho.**

¹¹Oso hiso'no syofisyontani sikuno engolopohamo sekumo sefo'mayo'ne Anitumo jomo uliwo'ningkuhwonefoho. Ole ulalokuhwono. Anitu kako humayo wonyoangkafo so'no sehwasopo'mentiso oso hoponoho. Sekwo Hwe engo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wopingo uyano lifijoso Anitu

kakoe yokumpohn'nyo wosejapono. Yo'mayo syoho wopingo Hwe Engo Jisasimne'no yalokwofoso moi'wo esojwafikujo'no wosefo'mano. ¹²Ose ifijo'manji sekwo Hwe Engo Jisasiye yofe woho'nomantifeho. Oso'no Jisas kako sekwoe yofe aku woho'nosema'mtonoho. Hwapingoso ole, Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko nakumo wopingo nalohofitwo'ningkisiyo monta'iyoho.

**Anituye hungkunomo hwotoho
fe-e'ne sohwo i'mofaponefoho.**

2 Nakwoe a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas asomo nopihwosi nakumo menahu'mokone so'no woselimonne'no yohono. ²A'amu fehohnjo ole maselikuji, Nakwoe Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose selifijo'manji oso hungkunoso hofikoe huno mta'ango selohoho. U nom'neso ole maselikuji, Anituye Towahuno ole ntohoho, Nakwoe Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifeho. U a'amu nom'ne ole maselikuji Poul ole mti'mokuma, Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifeho. Oso'no selohoho'manji sekwo yomo ikuji simeho wonyo semo'ningkuhwoloho. ³Oso hwasyo hungkuno selifijo somo sekwo simeho hi'ntnnono niyikutoho. Olo sikuno loso siki sohonta m'mofaponehoho. Awonoho. Simo'mo a'amu pi'ningo engo Anitumne'no hahn'nyo ifijoso hwe fihwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nyo sohwo utihwa'nyopo i'mofaponefoho. Oso hwe huhwo sohwo tifi no'mo kako tikanomo wene hweho. ⁴Kako ole ulonefo, Sekwo yo'mayo somne'no hwomtame ehumawo'ningkohofoso foho'naopmno. Hunoso ngkine'nohini fisyanihupmno. Ose ulihwosi Anituye tajo ango engo somo nosyuhwosi osopo

nohumahwosi ole ulonefo, Ngko Anitu ne hwo'nyoho. Ose ulonefoho.

⁵Hohonta sekwo'nji nohumanji olo hilo so'no nto selimentohefoho. Sekwo iningo laseimaho. ⁶Olohonta oso hwe sohwo m'mofapiyoho. Yahino anga'nohinoso oso hwe sohwoe honingkanomo pijwaofoho. Yahino hiso'no sekwo huno seyohoho. Anitu kako oso hwe sohwoe sikuno ho'nahumentisoso m'mofapiyoho.

⁷Sekwo huno moi'wonoho. Olohonta a'amu fiso Anituye hungkunomo hwotoho feelokwofo. I oso'no a'amu fihwo oso hwe huhwo sohwo kakoe honingkanomo nopijumofonefoho. Oso honingkano piku'nnyoso moi'wo imo'ningkuhwoso'no oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo noponefoho. ⁸Oso hohosohonta oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe'ne sohwo utihwa'nyopo noponefoho. Osohonta Hwe Engo Jisas kakoe mammtno'nji hwe huhwo sohomo fonjasyonefoho. Hwe Engo sohwo kakoe pomponaho engo'nji utihwa'nyopo nopihwosi oso hwe wonyo sohomo nihu'nahone wonyo umokonefoho.

⁹Oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe'ne sohumne'no nom'ne hungkuno waselimonne'no yohono. Kako Seteniye yokumpohn'nyo'nji nopihwosi hungkuno hwasyo'nji yo'mayo kengo wonyoangkafo hwasyo itihwanefoho. A'amu fehohnjoso nuh-woningkuji kakimo iningkafitnnefoho.

¹⁰Oso a'amu hiso Anituye hungkuno ne'njo somo simeho ufijo'manji Anitu kako asomo utimanefoho. I oso'no Anituye hungkuno ne'njo nakwolaho lifijoso nihu'nahone imo'naopitnnefoho. ¹¹Anitu kako hungkuno lahoningkuhwosi a'amu hwasyo hungkuno ulifitnnefoho. Oso hwasyo hungkuno somo a'amu pi'ningoso nupa'ningkuji simeho

hi'ntnnono uyifitnnefoho. ¹²Oseso a'amu hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono muyoso honingkano wonyo somo iningkayo so'no umo'nalokusoso hofiko Anituye tohino engo nomapitnnefoho.

Anitu sekumo asomo setimayo'ne nto sehwsopo'mentisokuyoho.

¹³Nakwoe a'amu soku, Hwe Engo sohwo sekumo simeho sejapiwo'ningkiso soku sikuno engolopohamo nakwo sekumne'no Mpohumo isamoyoka uliwo'ningkuhwantano. Oso yahinoso hoponoho. Hohonta Anitu asomo setimayo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso'no Anituye Towahuno sohwo sekwoe honingkano wopingo'njo semokahoningki sekwo temtitofokengo simo'mjo soku hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono uyiwu'ningkohofokuyoho. Oso'no Anitu asomo nosetimanefoho. ¹⁴Anitu sekumo olo so'no sehwsopo'mentisofoho. Simo'mo nakwo Anituye hungkuno wopingo selimentihwonefoho. Oso hiso'no sekwo mae'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso'no hwanguku yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sekwoe simeho mo'mo ema'mentisoso asomo setimaso sohonta moi'wo esojwaofonefoho. Oso'no sehwsopo'mentisofoho. ¹⁵Oseso

nakwoe a'amu soku, sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Oso hungkuno losetihwamentihwone so'nji ifalifaliyo semti'mokimentihwone so'nji aho yokumpohn'nyo kesyohumafikuji tifi finingkamno.

¹⁶Nakwoe Mpohwo Anitu kako simeho wopingo nejapmmentisofoho. Kako wopingo'nohini nalohofontoyo'mayoso siki nejapiwo'ningkisofoho. Kako nakwoe simehomo nasosofitofiwo'ningkisofoho. Oso'no nakwo kako'nji nohumentihwane'no hontohumalohwono. ¹⁷Oso'no Anitu'nji

nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko sekumo sosofitofosesyohumahosisi yokumpohn'nyo semokahoningkohosisi sekwo yo'mayo hungkuno so'nji yo'mayo syoho so'nji wopingo'nohini uyantifeho. Oso'no jomo ulalokuhwono.

Sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno. Kako wonefo'mano.

3 Nakwoe a'amu soku, hungkuno ae'uyo woselantane'no yihwono. Sekwo Mpohumo nakumo nefo'mayo'ne olo so'no jomo ulimno. A'amu hopi'nono upa'nyo'ne nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno ango'meemo woho'nimuweno. Noho'nimiwahoningkuhwosi sekwo nupa'ningkuji simeho uyantifeho. ²Sekwo jomoso ole'nji ulimno. A'amu wonyo nakumo wonyo nalohofiwo'ningkohoho sofe aho mta'ni welojonemano. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu pi'ningo engo Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyoso humalofo.

³Yo'mayo hopi'nono nakwoe Hwe Engo sohwo lonteso ne imo'niwo'ningkisofoho. Oso'no kako yokumpohn'nyo semokuhwosi Seten kako sekumo apa'no mosetimanehoho.

⁴Olo so'no nakwo huno nayohoho. Yo'mayo hungkuno selimentihwone somo sekwo ito'no iningkowalokwofoso ne'no uningkwantifeho.

⁵Hwe Engo sekwoe hunomo olo so'no wasefohoto'mtonoho, Anitu sekumo simeho sejapiwo'ningkisofoho. Oso'no sekumo yo'mayo tango'njo se'masoso sekwo Jisas Kilais pa'nyo yokumpohn'nyo wolohofantifeho.

A'amu hopi'nono syoho yokumpohn'nyo uyantifeho.

⁶Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo ntopahoningki olo hungkuno loso waselimne'no yohono. Seningkwa'wehwo fihwo

kako piso'mo'nyo ihwosi siki humasoso oso hungkuno nakumta'ni ma'malofo somo miningkayo'njo osohumo uhwoti'mapmno. ⁷Nakwo sekwo'nji humamotohwone pa'nyoso fosyohumamno. Sekwo huno seyohoho. Nakwo siki mohumamentihwonefoho. ⁸Nakwo sekwoe aho mta'ni yo'mayoso siki moma'mmentihwonefoho. O'o nakwo mpe seloho'motohwonefoho. Mofehi'nyo so'nji sikwo'miyomo nakwo syoho engo tohohmtno'nji imotohwonefoho. Hwapingoso nakwo sekumo tango mosejape'njo hwona'nyoho. ⁹Nakwo wosopayo'ne yo'mayo so'ne sekumta'ni jomo selontontasi oso yahino ito'nohinosohilo. I oso'no nakwo honingkano wonyoangkafo so'no wosetihwantane'no imentihwonefoho. Ose imentihwone homo somo sekwo tifi iningkayo'nefoho. ¹⁰Olo hungkuno loso songo maselalokuyihwono. O'o nakwo sekwo'nji nohumentani ole selimentihwoni, Hwe fihwo ole lososo, Syoho miyo'njo uyimo. Siki wohumamo. Ose loso sohumo sekwo wopayo nuyikutoho. Ose selimentihwonefoho.

¹¹I oso'no ole upa'ningkuhwone, A'amu fihwa piso'mo'nyo yontifi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lontifi siki humalofo. Nohumantifi nom'ne a'amufe syohomne'no hofikoe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno lutihuniwo'ningkohofihwafoho.

¹²Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwoe hungkuno yokumpohn'nyoso oso a'amu homo somne'no waselimone'no yohono. Ole uso. Sekwo sekwoe a'amu'nji simeho pompenjiyo'nji humafikuji sekwo'ne wosopaesyoho fiyimno. Yokumpohn'nyo ose ulimno.

¹³I nakwoe a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho wopingo so'no piso'mo'nyo ikutoho. ¹⁴Hwe fihwo olo hungkuno semti'mokiyalokuhwone

lomo hwotoho feso sohumo sekwo yofe uhwofikuji kakine'no i'waho fiyimno. Sekwo i'waho ifijo so'no kako kakoe honingkano wonyo somne'no wonimango unimtonoho. ¹⁵I sekwo oso hwe sohumne'no ole syafisyikutoho, kako nakwoe mango hweho. Ose syafisyikutoho. O'o, seningkwa'wehweho. Oso'no kakoe hunomo hungkuno wopingo ufohotofamno.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹⁶Nakwoe Hwe Engo sohwo simeho pompenjiyoso hwapingo hweho. Yo'-

mayo yo'mayoso se'mahwoso'no kako simeho pompenjiyo wosejapono. Sekwo'nji wohumano.

¹⁷Ngko Pouli'ni olo hungkuno ae'uyo loso nje aho'nji semti'mokiyalokweno. Nje a'amufo. Iyoswo hopi'nonohino mti'mokuwo'ningkoheso nje aho'nji ole mti'mokuwo'ningkoho, nje a'amufo. Nje ifalifaliyo somo uhwonimno.

¹⁸Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi wopingo wosemokosyohumano. Hungkuno hiloso osohopeho.

1 Timouti

*Olo Iyoswo Simo'mjjo loso Poul
Timoutimne'no Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-wan'*nji (31) *teti-eti'*nji (38) nto uyakolo'menti-sopolikeno olo iyoswo loso Poul Timoutimne'no mti'mokumentisofoho. Timouti sohwo kako hwomu songo hweho. Poul Anituye syoho mjimiwento Timoutimo ango Lisitila sopo nta'ni tipema'mentiso hweho. Timoutiye na'uye yofeso Yunisiyoho. Kakoe atohwosi Louisiyoho. (Hungkuno hiso 2 Timouti sohe engo 1 honingkano we'e 5. Osopo weho.) Timoutiye mpohwo sohwo Ngkilik hweho. Pouli'nji Timouti'nji ango Loum sopo Anituye syoho imojiye hwa'uyoho. Hwangku Timouti kako Efesosinjo tajo ango somo Anituye syoho ma'mentisofoho. Poul kako Loum soswo hufa'u impe into'na-wo'mentisofoho. Tifi oso impo'ango somta'ni nusihutofahoningkofi kako hwaho we'e Kilit, ango Efesos, hwaho Masetouniya osopo emoyimentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohe engo 1 honingkano we'e 5 so'nji 1 Timouti sohe engo 1 honingkano we'e 3. Osopo weho.) Poul Timoutimo tajo ango Efesosinjo somo mokosyohumayo'ne uhwoti'mo'mentisofoho. Poul ango Efesos sopo komo'no mamnehono hune ose uyahoningki olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho.

Poul iyoswo hiloso Masetouniya humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lih-wasi tifi uningkohwano.

1¹⁻²Nje hwomu Timouti sohwohne'no ngko Pouli'ni olo iyoswo loso kumti'mokiyalokweno.

Anitu kako nakwoe wonyomjo tohino somta'ni isihutofonemayo'ne sohwo'nji Kilais Jisas oso humne'no nakwo hontohumalohwone sohwonji siko ngkimo hungkuno yokumpohn'nyo ntonji siko ngkimo sikoe hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho ntapmmentisiyo hwo'nyoho. Kiko Timouti sohwo kiko Anitumo simeho wopingo umahnno so'no kiko nje hwomu ne imo'nimentohino hwosoho. Ngko kikine'no olo'no nimo'ningkohoho. Nanikgkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasi'nji siko'monta'i siko kikine'no hitoho ulofihwoso'no siko kikimo wopingo kilohofohosisi simeho pompenjiyo wokijopanjiyoho. Oso'no nimo'ningkohoho.

A'amu Anitumne'no hwasyo hungkuno liwo'ningkohofu sofe hungkuno somne'no kiko yoka ulohoho.

³Hohonta ngko hwaho Masetouniya'no wawomonji oso hungkuno kilimentohe somta'angoso olohonta apa'no wakilmne'no yohono. Hungkunoso olenoho. Kiko ango Efesos osopo ne'no nohumahoji a'amu oso hopo sponjo a'amu somo Anituye hungkuno hwasyo lutihwalokwofo sohwo kiko ole uso, Sekwo olo a'amu lomo Anitumne'no hwasyo hungkunoso apa'no nolutihwafikutoho. Ose uso. ⁴Hofiko mpohwosa ajuyohwosafe yofe so'no hungkuno ne'no hnnontifi hofikoe yofe ho'noma'niwo'ningkohofofoho. Hofiko a'mane hungkuno kengo kengo siki'njo so'nji ne'no lutihuniwo'ningkohofofoho. Oso hungkuno hiso hofikoe hunomo wonyo imokiniwo'ningkohofofoho. Oso siki hungkuno huhwo sohwo Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyo somo mufo'manehoho. O'o, yoka

ulikafiwo'ningkisofoho. ⁵Kiko ole uso, Sekwo olo hungkuno homo losomne'no nihu'nahone foho'naopmno. Ose ulohojo'no hofiko jije hungkunomo tifi kiningkapifijo'manji hofiko hofikoe yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji huno wopingo'nohini syafisyikuji Anitumo simeho hi'ntnnono nehopi uyantifeho. Ose ikuji hofiko nom'ne a'amu somo nufu'mafikuji simeho wopingo umo'nantifeho. ⁶A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo simeho uyo yahinoso noho'nasyontifi hofikoe huno wopingo sohwo ehilofaofahoningki hofiko siki hungkuno lomoyontifi hungkuno ne ane'njo hnniwo'ningkohofofoho. ⁷Hofiko Anituye honingkano hungkunoso wolutihwantifi ko yontifeso oso hungkuno hwapingo ne homo somo huno muyahoningki hofiko hwasyo hungkuno lontifi ole liwo'ningkohoho, Nakwoe hungkunoso ne'njofoho liwo'ningkohofofoho.

⁸Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako nakumo kakoe honingkano hungkuno nejapmmentisoso oso honingkano hungkuno homo somo nakwo nto'no iningkowaso'manji nakwo huno ole wotipemantanoho. Oso honingkano hungkunoso wopingofoho. ⁹I olo so'nji nakwo huno nayohoho. Anituye honingkano hungkunoso a'amu honingkano wopingo'njo osomne'nohino'maho. O'o, a'amu honingkano wonyo yontifi hwe engo sohwo enjwa'mo mohumayonjo somnefoho. A'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi yahino wonyo iwo'ningkohoho so'ntnnefoho. A'amu hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fentifi hwahoponjo honingkano osomo iningkawowo'ningkohoho so'ntnne'nefoho. I a'amu kaningkwohwo'ya'umo fonjasyonto nom'ne a'amu somo fonjasyiwo'ningkohoho

oso hwantnne'nefoho. ¹⁰Anituye honingkano hungkunoso a'amu apohufo'nji akngkilike'nji kifosyoho loho'niwo'ningkohoho so'ntnne'nefoho. A'amu nom'ne a'amufe mehomi hufo mawo'ningkohoho so'ntnne'nefoho. A'amu yo'mayoso hufo iwo'ningkohoho so'nji hwasyo hungkuno liwo'ningkohoho so'nji a'amu hofiko hwasyo hungkuno nehopi yokintahopono lihwo'niwo'ningkohoho so'ntnne'nefoho. Oso yo'mayo yahino wonyo homo somo hano pitofasiyo'ne Anitu kakoe honingkano hungkunoso nejapmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyo hiso Anituye hungkuno ne'njo somne'no mangohwa imo'niwo'ningkohofofoho. I oso'no nakwo Anituye hungkuno ne'njo so'no huno nto'no nayihwoso'no nakwo yo'mayo yahino wonyo somne'no i'waho nto'no wehumantanoho. ¹¹Anitu kako oso hungkuno neso nom'ne a'amumo lutihwayo'ne syohoso ngkimo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakoe hungkuno wopingo hiso losetihwalokweno. Anitu huhwo sohwo kako wopingo'nohini iwo'ningkiso sohwo kako simeho nto'no namokiyo'neso hwapingo hweho.

Anitu kako Poulimne'no hitoho ulo'mentiso so'no Poul kako Anitumne'no isamoyoka ulimentisofoho.

¹²Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako huno ole syanifihu'mento, Poul kako nje syoho ntahofiyi imo'nyoso kako hoponoho. Ose syanifisyonto kako ngkimo kakoe syoho somne'no nihwosopento oso syoho homo somne'no kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakimo isamoyoka ulalokweno. ¹³Hohonta ngko Jisasimne'no hwe wonyo hweho lonji ngko kakine'no

yokumpohn'nyo imo'nitihwanji kakoe a'amu ne somo ngko hofikimo fonifonyo uloho'mentohefoho. Ngko oso yahino wonyo hiso ko imote sohwo'ni Anitu kako ngkine'no hitoho ulo'mentisofoho. Hwapingoso ngko Jisas kakoe hwapingo ne so'no huno nto'no manimmojofoho. I osohonta ngko kakimo simeho hi'ntnnono mummotefoho. Oso hiso'no Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahoningki ntima'mentisofoho. ¹⁴Oseso Jisas kako ngkimo wopingo ntohofonto nontimanto kako'njopo ngkimo menihumati'mentisofoho. Osopo kako ngkimo simeho uyo so'no lontihwamentisofoho. Kako ngkimo simeho mikunimposo ntapmmentiso so'no ngko kakimo simeho engo uyalokweno.

¹⁵Olo hungkuno loso nihi'no nehopeho. A'amu hopi'nono hofiko upa'nifijoso hofiko simeho hi'ntnnono uyife. Oso hungkuno hiso olenoho. Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako nakwo a'amu honingkano wonyo'njo hn'nimo asomo netimayo'ne kako nakwoe hwaho lopo pmmmentisofoho. Oso hungkuno hiso nihi'no nehopeho. I a'amu hopi'nonohino sofe honingkano wonyo somo ngko nje wonyoso uyakolo'mentohefoho. ¹⁶Kilais

Jisas kako kakoe yahino wopingoso a'amu hopi'nonohino somo ujo wehontojwahumo lonto kako ngko Pouli'nimo honingkano wonyo'njo sohwo'nimo kako simo'mo wopingo ntoho'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso hofiko ngkimo nonohoningkuji huno ole wosyofisyantifeho. Poul kako Anitumo wonyo ne'no ulohofahoningki Anitu kako oso wonyo hiso'no Poulimo tohino komo'no mummmentisofoho. O'o, Anitu kako Poulimne'no hontohumayo uloho'mojo sohwo Poulimo wopingo umokumentisofoho. Oso'no hofiko huno ole wosyafihinantifeho. Kilais

kako oso hwe nihi'no wonyo sohumne'no wopingo umokumaso hopaso Anitu kako ngkimo oso hopa wanimokumontonoho. Anitu kako nakwoe wonyomne'no tohino komo'no monejape'njo hontohumayo inyo hweho. Hofiko huno ose syafisyikuji hofiko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyikuji hofiko songo ne'no humantokutnnefoho. ¹⁷Oseso Anitu kako yo'mayo wopingo'nohino iwo'ningkiso so'no nakwo kakoe yofe engo so'ntnne'no kakoe yokumpohn'nyo yakolo'nnyo so'ntnne'no engolopohamo nakwo woho'nomehwano. Hwapingoso Anitu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo engolopohamo ne'no nohumantihwone hweho. Kako poyo pe'nyoso mape'nonehoho. A'amu hofiko kakimo muhwonifitnnehofo oso huhwo sohwo kako kako'nohini Anitu ne hweho. Oso hungkuno hiso nehopeho.

**Poul kako Timoutimo Anituye
syoho yokumpohn'nyo
fiyoho'nyo ulimentisofoho.**

¹⁸Nje hwomu Timouti sohwosi, nakwo kikimo olo syoho yalokuno loso yano kijapmmentihwone sohonta Anitu kako nakumo kikine'no hungkuno nalimentiso so'no ngko oso hungkuno homo somo huno syafisyonji hungkuno hiso apa'no kijopalokweno. Oso hungkuno homo somo kiko aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syohoso yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U a'amu nom'neso hofiko Anitumo nakwolaho lifijoso hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no Anituye hungkuno hiso jije sampe mekino pa'nyofoho. ¹⁹Kiko Kilaisimne'no simeho hi'ntnnono uyalokuno somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. Oso hungkuno wopingo Anitu kako jije simeho mo'mo ho'nakisyiwo'ningkiso somo kiko hofiyo finingkayo. A'amu

fehohnjoso hofiko oso simeho mo'mo hungkuno wopingo homo somo hwotoho fewo'ningkohofoso hofikoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyi-motofoso wonyo imokinimotofofoho. ²⁰Oso hwe hufa'u Himeneyosi'nji Alekisanta'nji siko oso pa'nyo imo'nimentisiyo hwa'uyoho. Siko Anituye hungkuno wopingo somne'no sitofo lonji hwasyo liwo'ningkisiyo so'no ngko sikimo Seteniye ahomo uhumati'malefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwa'umo Seten kako sikimo tango uyihwoso'no siko sikoe simeho iwolo'mokohosisi Anitumne'no huno wopingo wotipemanjiyoho. Siko huno wopingo tipemahosisi'manji Anituye hungkuno ne'njo somne'no sitofo hungkuno apa'no malisihnnisiyo.

Kiko a'amu somo Anitumo jomo ujo'ne olo yahino loso fitihwaho.

2¹⁻²Ngko kikimo hungkuno kijopalokwe simo'mjoso olenoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofoso ole uyife. Hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikuji hofiko Mpohumo jomo ulife. Hofiko a'amu hopi'nonohino somne'no Anitumo jomo ulikuji yo'mayo Anitu hofikimo wopingo uloho'monto imentiso oso'no sekwo Anitumo isamoyoka ulimno. Oso a'amu hwaho mokosyohumawo'ningkohoho sohwanji hwe engo sohwantne'no Anitumo jomo ulife. Hofiko Anitumo jomo ulikujo'no oso a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo hofiyo nemokosyohumafikujo'no nakwo simeho wopingo'nji nohumehwasi Anituye yahino wopingo somo tifi ntono uningkowantanoho. ³Nakwo a'amu hopi'nonohino somne'no Anitu honingkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne sohomo jomo ulihwaso'no kako nakumo timo wopingo nahoningkuhwosi kakoe

simeho wopingo umo'nimontonoho. ⁴Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo kako'njo pone asomo utimayo so'no umo'ningkohoho. A'amu hopi'nonohinono hofiko kakoe hungkuno ne'njo somo nupa'ningkuji kakimo tifi iningkayo so'no umo'ningkohoho. ⁵Nakwo huno nayohoho. Anitu kako anga'nohinohwo humaho. I a'amu anga'nohino sohwo nakwo a'amu hwahoponjo lohn'nimne'no Anitumne'no hwaho lophonjo humaso sohwo Kilais Jisasiyoho. Oso huhwo sohwo kako nakwo'nji Anitu'nji hungkuno monehwajiyo'ne hweho. Simeho pompengo nalipe-e'ne hweho. ⁶Oso syoho homo somne'no Anitu kako sikuno ho'nahumentisoso i'mofopahoningki Kilais kako kakoe foyohumayo wonyoangkafoso noho'nosyahoponto kako a'amu hopi'nonohino honingkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne mpe enemayo'ne kakoe honiyo wopingoso usihuma'mentisofoho. Ose imentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo asomo utimayo'ne so'no umo'ningkohoho. Oso honingkano hiso utihwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho. ⁷Oseso Anitu kako ngkimo olo kakoe hungkuno loso a'amu somo lutihwayo'ne nihwosopo'mentisofoho. Olo hungkuno loso ngko hwasyo molokitihwalokuyohono. O'o, nehopi lokitihwalokweno. Anitu kako a'amu temtifofo kengo somo asomo utima'mo lonto hofiko nje hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono ntapifitne'ento hofikimo lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho.

⁸Oseso ngko olo'no nimo'ningkohoho. Hwe moya'mi ango'meemjo hopi'nonohinono hofiko Mpohumo jomo ulife. Oso a'amu hiso hofiko yahino wonyoso noho'nasyikuji hofiko

wopingo'nohini humafikuji Mpohumo jomo ulife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no simeho tohino muhnyo'njo uyono. Hofiko yoka mahnyo'njo ufe. O'o Anitumne'no huno nto'no syafisyikuji kakimo yo'mayo so'no jomo ulife. Ose nimo'ningkohoho.

Moya'mi sofamne hungkunofoho.

⁹Ngko moya'mi sofamne'no ole so'no nimo'ningkohoho. Moya'mi sofa hofiko huno ito'no syafisyikuji he manji'mofo ito'no fiyimno. Sekwo huno ole so'no nosyafihu'ningkutoho. U ngko angkafi'nyoho. A'amu wanohonife. Ose likuji yo'mayo he manji'mofo hamnyoho engo ihn'naofikuji mijiyonji a'apahomne wokososo wopingo wopingo ihn'ningkutoho. O'o, yo'mayo he manji'mofo honje monje yi'mo'ningkutoho. ¹⁰Sekwo moya'mi sofasi a'amu ole wonalife, Hofiko Anituye mehomni nefafoho. A'amu ose wonalife sekwo ose lifijo'manji sekwo Anituye syoho wopingo'nohini fiyimno. Oso syoho wopingo hiso sekwoe a'apahomjo wokoso pa'nyofoho. ¹¹Sekwo moya'mi sofasi sekwo nom'ne a'amumne'no hwahopo pawekuji nom'ne a'amufe huyo so'mo mampi'nyo humafikuji Anituye hungkuno upa'nimno. ¹²Ngko olo yahino loso'no manimo'ningkiyohoho. Hwe sohwa hofiko moya'mi sofamo enjwa'mo humayoso wopingo'maho. Ngko moya'mi sofa hofiko hwe sohwo Anituye hungkuno lutihwayo so'no manimo'ningkiyohoho. O'o, moya'mi sofa hofiko mampi'nyo humafikuji Anituye hungkunoso haloho'no upa'nife. ¹³Simo'mjo hwapingoso Anitu kako Atam simo'mo mti'mokonto tifi Efa mta'mokumentisofoho. ¹⁴Nom'neso olenoho. Atam kako Iten nohumanto Seteniye hwasyo hungkunomo simeho hi'ntnnono muyimmentisofoho. O'o, Efa

kako oso hwasyo hungkuno homo somo nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyonto tifi iningkawento honingkano wonyo imentisofoho. Oso imo'nimentiso so'no huno syafisyihwasi moya'mi sofa hofiko hwe sohwo hungkunomo enjwa'mo wohumafe. ¹⁵Oseso olohonta moya'mi sofa hofiko mehomni aswo mantifeso tohino engo malokwofo. I oso'no hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyikuji nom'ne a'amu so'nji hofiko simeho iningkuji hofiyono ufo'mafikuji honingkano wopingo'nohini tipemafikuji huno wopingo'nohini syafisyikuji humentaningkuji Anitu kako oso moya'mi hofu sofafe wonyomjo tohino somta'ni isihutofumanefoho.

A'amu Anituye syoho somo nto'no mokosyohumayo sohwanne hungkunofoho.

3 Olo hungkuno loso nehopeho. A'amu kako Anituye syoho somo mokosyohumayo so'no kako syoho wonyoangkafo so'no umo'nimontonoho. ²Oseso oso a'amu Anituye syoho mokosyohumayo huhwo sohwo kako kakoe yahino wopingo'nohino so'nji wohumano. Ose humentaningkuhwosi nom'ne a'amuso hofiko hwe huhwo sohomo nuhwoningkuji hofiko yahino wonyoso nihu'no motipemapifitnnehofo. Olo syoho hiloso hwe kako ape anga'nohino'njohwo humahwosi uyono. Oso a'amu huhwo sohwo yo'mayo yahino kako iwo'ningkisoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Yo'mayo yahino wonyo kakimo u'masoso kako oso yahino homo somo monje yasyoso hoponoho. Kako yo'mayo so'no huno nto'no syafisyihwosi syoho nto'no uyono. Oso hwe huhwo sohomo a'amu ango kengo'mta'angoso kako nom'ne a'amu somo Anituye

hungkuno lutihwayo syohoso wopingo uyono. ³Kako mijo yokumpohn'nyoso ningkuhwosi monilohofonehoho. Kako nom'ne a'amu somne'no simeho tohino komo'no muhmnonehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo simeho wopingo'nohini uyimontonoho. Kako nom'ne a'amu somo ikujoho mafonjonehoho. Kako yo'mayo hamniyoho mayo so'ne huno engo syafisyiwo'ningkuhwoloho. ⁴Kako kakoe ape'nji mehomi'njimo kako nto'no wemokosyohumamontonoho. Kakoe mehomi sohwa kaningkwowoe hungkunomo haloho'no upeentifeho. ⁵Hwe fihwo kako kakoe mehomi'nji kona'wohi'njimo nto'no memokosyohumayo sohwo kako oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyo somo nto'no mokosyohumayoso pipi wemokosyohumamontolo. O'o, awonoho. ⁶A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono kahopi uyalokuso sohwo kako a'amumo mokosyohumayo syoho loso momanehoho. Oso a'amu simeho hi'ntnnono Anitumo kahopi uyalokunjo sohwo kako olo syoholo nomahwoso'no, ngko hwe engo hwo'nyoho, kako huno ose syafisyonehoho. I kako oso hunoso nosyofisyihwosi'manji Anitu kako oso huno wonyo hiso'no kako Setenimo wae ya'o'mentiso hopaso oso hwe sohomo wae yaofonefoho. ⁷A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo yontifi yoloho'mo humalofo huhwanji oso hwe a'amumo mokosyohumayo syoho'njo sohomo uhwoningkuji kakoe yahino wopingo somne'no hofiko huno ole wosyofisyantifeho, Kako hwe wopingo hweho. Kako yahino wonyo yoso'manji hofiko kakoe yahino wonyo somne'no hungkuno mjulikujo'no Seten kako monje ulohofihwoso'no kakoe syohoso wopiwahu'montonoho. Kako Anituye a'amu somo honingkano wopingomo nto'no momihwajonehoho.

I ngko olo iyoswo a'amu yahino wopingo wopingo'njo somne'no mti'mokalokwe loso i a'amu oso yo'mayo yahino hi'njo somo kiko Anituye a'amu ne somo mokosyohumayo'ne syoho so'no uhwosopofo.

**A'amu Anituye syoho'njo
sofe hungkunofoho.**

⁸Oso pa'nyoso a'amu Anituye syoho'njoso hofiko hofikoe yahino somne'no huno nto'no wosyafihu'nife. Hofiko huno hufa'u'nji nomokosyohufikutoho. O'o, huno Anitumne'nohini wosyafihupife. Hofiko mijo yokumpohn'nyo ningkukuji nonilohofikutoho. Hofiko huno nom'ne a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso engo mayoso'no huno nosyafisyikutoho. ⁹A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko hofikoe simeho mo'mo ole mahnnifitnnehofo, Ngko wonyo hwo'nyoho. Ose mahnnifitnnehofo. O'o, hofiko Anitu kakoe hungkuno ne'njoso ujo ehontojwahumentiso homo somo simeho hi'ntnnono uyikuji aho yokumpohn'nyo wokemokosyohuman-tifeho. Ose ikujo'no ole wosyafihu'nife, Anituye hungkuno ne'njoso nje yahino wonyo somo wae yanim'o'mentisofoho. Kakoe hungkunomnohini uningkamo. Ose syafihu'ningkuji Anituye yahino wopingo'nohini uyife. ¹⁰A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofikoe yo'mayo yahino so'nji hofikoe syoho so'nji sekwo simo'mo uhwonimno. Oso homo somo sekwo yahino wopingo'nohini uhwonifijo'manji e'wano hofiko Anituye syohoso uyife. ¹¹I hofikoe a'musya hofanji yahino wopingo'nohini uyife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sitofo nolikutoho. Oso moya'mi hofo sofa hofiko yo'mayo yahino iwo'ningkohoho huhwo sohwo hofikimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Oso yo'mayo

yahinoso hofikimo u'.masoso hofiko oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Hofiko yo'mayo yahino iwo'ningkohofoso nto'nohini uyife. ¹²A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako ape anga'nohini womano. Oso hwe huhwo sohwo kako kakoe mehomi'nji kakoe ape'nji nto'no womokosyohumano. ¹³A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko hofikoe syoho wopingo'nohini ikuji hofikoe humayo yahinoso wopingo'nohini'manji a'amuso hofikimo nuhwoningkuji hofikoe yofe noho'nomafikuji yo'mayo hungkuno Kilais Jisas mta'angoso lutihwawo'ningkohofoso somo hofiyo upo'nantifeho.

**Anituye hungkuno
hwapingoso olenoho.**

¹⁴Ngko sekwoe angopo sekumo komo'no wose'ma'monji yalokweno. ¹⁵I oso'no ngko komo'no mose'maso yalokwe so'no ngko olo iyoswo mti'mokalokwe losomo sekwo atofu likuji Anituye mehomi'fife yahino wopingo so'no huno wopingo wotipemantifeho. Sekwo Anituye mehomi soku, Anitu kakoe angu kuyoho. Anitu kako sekwoe simeho mo'mo songo humaho. Oseso sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwo Anituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kesyohumafikuji oso hungkuno huhwo sohwo sekwo itihwa'nyopo meho'nahumno. ¹⁶Anituye hungkuno hwapingo ujo ehontojwahumentisoso nihu'no wopingofoho. Anituye hungkuno hwapingoso Jisas Kilaisiyoho. Oso huhwo sohwo kako kakoe yahino wopingo somo a'amu hwahoponjo hn'nwi monje mesyanehwono. Kakoe yahino somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso olenoho.

Jisas Kilais kako nakwo a'amu hwaho laponjo lohn'nwiye a'apaho nehopi manto kako utihwa'nyopo i'mofapmmentisofoho.

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako Kilaisiye yahino hwapingo neso netihwahoningki oso yahino hiso nto'nohini uhwoniwo'ningkuhwonefoho.

A'amu ahwomomjo huhwo wopingo osenohini uhwoniwo'nigkohofofoho.

Kilaisiye hungkunoso a'amu temtifofo hopi'nonohino sofe angu'meemo ho'nimentisofoho.

A'amu hwahoponjoso hofiko kakine'no huno syafisyontifi simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

Anitu kakoe hwomu Kilaisimo ahwomomo utima'mentisofoho.

**A'amu hwasyo hungkuno
lutihwawo'ningkohofoso
sohwafe hungkunofoho.**

4 Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno yoloho ole nalimento, Olo hwaho lopo sikuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sohonta a'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkunomo hohujo ikinjaopitnnefoho. Oso hohosohonta hofiko hwasyo hungkuno upa'ningkuji hofiko Setenimo tifi iningkafitnnefoho. ²Oso a'amu wonyo hwasyo hungkuno likujo sohwa hofiko oso hwasyo hungkuno homo some'no hofiko simeho mo'mo wonimango munyo'njo ihwoso'no olo'mo i'nongki wohumentihwantifeho. ³Hofiko hwasyo hungkuno ole wolutihwantifeho. Sekwo ape nomafikutoho. Sekwo wosopayo fehohnjoso noningkutoho. Hofiko hwasyo hungkuno ose wolantifeho. I oso'no yo'mayo wosopayo nyo'ne, ape mayo yahinoso Anitu kako kakoe mehomi ne somo uyimentisofoho.

A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkohofoso hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no huno uyahoningki oso yo'mayo hiso hofiko Anitu kakoe aho mta'ni mantife so'no hofiko Anitumo isamoyoka uliwo'ningkohofoho. ⁴Nakwo olo so'no huno nayohoho. Yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso wopingofoho. I oso'no nakwo humayoso peho'neto. O'o, nakwo Anituye ahomta'ni yo'mayoso nomehwasi kakimo isamoyoka ulano. ⁵Ou, yo'mayo Anitu mti'mokonto wopingofoho nalimentiso so'no nakwo oso hiso'no isamoyoka uliwo'ningkuhwone'manji yo'mayo wopingo'nohini imo'nalofoho.

Poul Timoutimo ulimento, Kiko nto'no humahoji Anituye hungkuno nto'no filutihwaho.

⁶U ngko Pouli'ni olo hungkuno kikine'no mti'mokalokwe loso kiko olo hungkuno loso Anituye a'amu ne somo lutihusoso u kiko Kilaisi Jisasiye syoho ulohofiyo ne umo'nimonnoho. Kiko Anituye hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyohoji sikuno huhwo huhwi tifi iningkuso'manji kiko Kilaisiye yokumpohn'nyo mahoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho. ⁷Kiko seningkwowosa mta'ango a'mane hungkuno so'no huno pi'ningo engo nosyafisyohotoho. O'o, oso hungkuno huhwo sohwo kako nakumo Anituye yofeso molonetihwanehoho. Kiko Anituye yahino so'no huno nto'no syofisyomahoji osomnohini nto'no iningkayo'ne syoho engo fiyo. ⁸Nakwo olo hwaho lopo yo'mayo syoho iwo'ningkuhwoneso nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo imokiniwo'ningkuhwonefoho. Oso wopingofoho. Oso pa'nyoso nakwo Anituye yahino so'no huno ne'no syafisyihwasi osomnohini tifi nto'no

iningkawasoso oso yahino hiso olo hwaho lopo humentaningkuhwasi wonefo'mamontonoho. I olopo'nohino'maho. O'o, nakwo Anitu'nji ne'no humentaningkuhwasi tifi hohonta ne'no nefo'manefoho. ⁹Olo hungkuno lalokwe loso nehopeho. Hungkuno hilo somo a'amu hopi'nono nupa'ningkuji simeho hi'ntnnono uyife. ¹⁰Anitu kako a'amu hopi'nonohinoso kakimo u'mayo'ne honingkano imo'mentisofoho. Nakwo Anitu kako songo ne'no humaso sohomo simeho hi'ntnnono nehopi uyalokuhwone hn'nimo Anitu kako asomo netimayo'ne nakwo hontohumalohwono. Oso'no nakwo syoho tohohmtno'njo yalokuhwoneso a'amu hopi'nono hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyifitne'entani yalokuhwono.

¹¹Kiko a'amu hopi'nonohino somo Anituye hungkuno somo ito'no iningkafitne'no hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. ¹²Timouti sohwosi, kiko hwe songo hwosoho. Oseso kiko nto'no mohumayo'manji a'amu hofiko kikimo kohoningkuji ole wokilantifeho. Timouti kiko yo'mingohwosi'maho. Ose wokilantifeho. Oso'no kiko nto'no foyohumahoji a'amu jije yahino wopingo yahoningkiji kohoningkuji tifi wokiningkapife. Yo'mayo hungkuno ujososo nto'no uso. Kiko hopi'nonohino somo simeho uyo. Anitumo simeho hi'ntnnono uyo. Honingkano wonyo ane wopingo'nohini fiyo. ¹³Ngko kikimo ku'mayo so'no hontohumahoji Anituye hungkunoso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no atofiso. Kiko Anituye yahino wopingo so'no syoho toho mtno'njo fitihwaho. ¹⁴Hohonta kiko Anituye syoho ma'mentohino sohonta hwe engo sohwa hofiko kikimo aho kilonjimokumentohofoso sohonta Anitu kako kikimo kakoe

syoho iyo so'ne kakoe yokumpohn'nyo kijapmmmentisofoho. Kiko oso hiso'no ikwesiyafisyohoji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyo. ¹⁵ Engolopohamo kiko Anituye syoho so'no simeho kumo'ningkuhwoso'no oso syoho homo somo nto'no mokosyohumentaningkiji a'amu hofiko nokohoningkuji hofiko oso jije syoho wopingo imo'nalokunjo so'no a'amu wokohonantifeho. ¹⁶ Kiko nto'no humanji Anituye syoho iwo'ningkino so'no huno nto'no syafisyohoji kiko a'amu somo Anituye hungkuno nto'no filutihwaho. Kiko oso syoho hiso nusikwajohotoho. O'o, kiko oso syoho hiso'no yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U kiko ose yohojo'no a'amu hofiko jije hungkunomo haloho kupewo'ningkohoho so'njimo Anitu kako kiko'nji wosetima'montonoho.

**Poul Timoutimo ulimento,
Kiko a'amumo yahino
wopingo'nohini ulohoho.**

5 Timouti, kiko hwe engo sohwamo yoka nulohotoho. O'o, kiko hungkuno hofiyono ulohoji hofikimo honingkano nto'no hmfihwajo. Hofiko jije mpohwosa pa'nyo hwafoho. Kiko hwomu songo sohwamo honingkano jije ningkwahwosamo imofihwajiwo'ningkino hoha hmfihwajo. ² Jije na'ujamo honingkano nto'no mihwajiwo'ningkino hopaso nom'ne moya'mi sofamo oso hoha hmfihwajo. Moya'mi songo sofa hofiko hnnampijamo imofihwajiwo'ningkino hoha hmfihwajo. Kiko moya'mi songo sofani nohumahoji kiko hnnampijanji humawo'ningkino hopaso honingkano nto'no fiyo. Wonyo honingkanoso yohotoho.

**Apiwojo sofamo nto'no
mokosyohumayo'ne hungkunofoho.**

³ U a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nososi kako'nohini humentaningkuhwososo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho somo apiwojo sekwo'njo ajwo'mo humalofo sofamo kiko nto'no ufo'mayo'ne nto'no filutihwaho. ⁴ U oso a'musi kakoe mehomitaho, hofiyakwosalaho, oso hwa hofiko nto'no humafijo hwa'manji u hofiko oso ape apiwojo somo nto'no ufo'mapife. Hohonta a'musi kako oso mehomi somo kako nonyo wosopayo hofiyu umojofoho. Kako fo'mofomo hofiyu ulohomojofoho. Oso'no olohonta oso mehomi sohwa hofiko homningkwowho'ya'umo hofiko sikimo aku hofikimo mokosyohumamentisiyo hopaso hofiko sikimo nto'no womokosyohumantifeho. Oso mehomife syoho simo'mjofoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe simehoso wopingo umo'nimontonoho. ⁵ I a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nimentisosi oso a'mu hisi nom'nihwo nufomanesi nohumanto Anitu kakimo ufo'mayo'ne hontohumaho. Oseso oso a'mu hisi kako sikuno huhwo huhwi sikuno'nji imingo'nji Anitu kakimo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso yahino wonyoangkafofoho. ⁶ I oso'no a'mu nom'nesi kakoe hwehwo poyo nto pe'nimentisosi kako kakoe hunoso a'apahomne'nohini syafisyoso yomayo kakoe simeho umolontoyontesi kakoe fosyohumayo wopingoso poyo nto pe'niyoho. ⁷ Oseso kiko Timoutiki a'amu hopi'nonohino kiko'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho somo homningkwowho homnosyamo nto'no mokosyohumayo so'no hungkuno yokumpohn'nyo uso. Hofiko'nji apiwojo sofani oso hungkuno homo somo tifi nto'no iningafijo'manji nom'ne

a'amuso hofiko hofikine'no oso yahino homo somne'no sitofo mulifitnnehofo. ⁸A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo nto'no mufo'mayo'manji kako Anituye hungkuno somne'no hohujo nto ikinjao'maso hweho. Olo kakoe honingkano loso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'ningkohoho sofe honingkano wonyo somo yakolo'nnyofoho.

⁹Apiwojo kako hwe anga'nohinohumo uma'nimentisosi kakoe soswo *sikisiti* (60) uyakolo'nnyosimo kakoe yofeso iyoswomo mti'mojo. Apiwojo yofe wo'nnyo sofamo ufo'mapitne'eno. ¹⁰I apiwojo hofo sofa hofikoe honingkano wopingo'njo sofa hofiko hofikoe mehomi somo nto'no mokosyohumamotofo sofa, a'amu ango kengo mta'angoso u'mahoningkofi wosopayo'nji ango'nji uyimotofo sofa, Anituye a'amu somo ufo'ma'motofo sofa, a'amu nom'ne somo yo'mayo tango u'mahoningki hofikimo ufo'ma'motofo sofa, hofiko yo'mayo yo'mayo syoho wopingo'nohini imotofo, osofefe yofe so'nohini iyoswomo mti'mokukuji sekwo ufo'mapmno. ¹¹I sekwo moya'mi songo sofa hofikoe hwehwa poyo nto pe'nimentohoho sofefe yofeso nomti'mokukutoho. O'o, hofiko nom'ne huhwamo umo'nantane'no yalokuhwono likuji hofiko hofikoe simeho yo'mayo umo lonte somo iningkakuji Kilaisiye syoho wopingo somo uliko'mantifeho. ¹²Oso moya'mi sofa simo'mo hofiko nakwo Kilaisimne'nohini syoho uyano ko limentohoho osomo ne'no uningkowano majo'njo yontifi hofiko hwe nom'ne hwamo uma'nontifi oso hungkuno hohonta nakwo Kilaisimnohini syoho uyano limentohoho somo mtihupeelokwofo. Oso'no a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohohoso hofiko apiwojo hofo sofamo

ole ulantifeho. Yo'mayo hungkuno Anitumo yoloho nto ulontifi aku mtihupeso hopo'maho. Wonyofoho. Ose ulantifeho. ¹³Nom'ne yahino apiwojo songo sofa iwo'ningkohohoso olenoho. Hofiko Anituye syohoso miyo'njo ikuji hofiko piso'mo'nyo yahinoso mafikuji ango ho'mo ho'mo uku'mofantifeho. Oso'nohini'maho. Hofiko siki hungkuno liwo'nontifi nom'ne a'amufe yahino syoho yo'mayo so'no ukinjihwojano lontifi iwo'ningkohohohoho. Hofiko nom'ne a'amu somne'no hwasyo hungkuno lontifi wonyo hungkuno kengo kengo nakwo majo'njo iwo'ningkuhwoneso liwo'ningkohohohoho. Oso'no kiko hofikoe yofeso iyoswomo nomti'mokohotoho. ¹⁴O'o, ngko moya'mi songo sofefe hwehwa poyo nto pe'nimentohoho sofamo ole uliwo'ningkohono. Sekwo nom'ne huhwamo uma'ningkuji sekwo mehomi tipemafikuji yo'mayo ango syoho osomo nto'no mokosyohumantokuno. Ose uliwo'ningkohono. U hofiko ose ikujo'no Anituye mango sohwa hofiko nakumo nonahoningkuji Anituye a'amu ne sofe yahino somo nuhwoningkuji hofiko nakumo sitofo monalifitnnehofo. ¹⁵Nakwo huno nayohoho. Moya'mi apiwojo fehohnjo sofa hofiko Anituye honingkano wopingo somo nuliko'mantifi hofiko Seteniye honingkano somo tifi iningkowalokwofo. ¹⁶Oseso a'amu Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohoho sofe temtitofo somta'ango hwe fihwo kako poyo pe'noso sohwoe apiwojo humaso simo hofiko kakimo womokosyohumafe. Ose ikujo'ne'manji a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohohoso hofiko oso apiwojo hisimo mokosyohumayo'ne tangoso motipemafitnnehofo. O'o, hofikoe syohoso apiwojo hopifahwosa

ane sofamo mokosyohumayoso hofikoe syohofoho.

**Hwe engo Anituye syohomo
mokosyohumayo
sohwafe hungkunofoho.**

¹⁷Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye hungkuno losetihwawo'ningkohoho sohwa hofikoe syoho wopingo ifiji'manji sekwo hofikoe yofe ho'nomafikui hofikimo mpe engo ulohopmno. ¹⁸Hwapingoso Anituye hungkunoso ole nelalofi, Yahu (*mpulimokau*) sohwo kako kicine'no syoho engo yontaningkuhwosi kiko kakoe simuyo somo hnnanosyiswohotoho. O'o, kako wosopayo wanono. Anituye hungkuno nom'nepo ole nelalofi, A'amu syoho'njo sohwa hofiko hamniyoho womapife. Ose nelalofoho. ¹⁹Hwe anga'nohinohwo kako a'amu Anituye syoho'njo sohumne'no hungkuno ole somjulimasofoho. Olo hwe lohwo kako wonyo imasofoho. Kiko kakoe hungkuno ose mjulisomo haloho upehotoho. I oso'no kiko a'amu hufa'utaho u hufa'u sihunehwalaho oso hwa hofiko hungkuno somjakilifiyo osomo kiko nupa'ningkohoji'manji haloho pofu. ²⁰A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako honingkano wonyo yoso'manji kiko a'amu hopi'nonohino sofe timo sopo mihumajohoji osopo kiko kakoe honingkanoso nto'no mihwajo. Oseso a'amu Anituye syoho'njo hopi'nonohino sohwa hofiko honingkano wonyo somne'no i'waho nto'no uyife.

²¹Ngko olo hungkuno kijopalokwe loso'no Anitu'nji Kilais Jisasi'nji a'amu ahwomomjo hopi'nonohinofe timopo kilalokweno. Oso'no kiko nto'no finingkayo. A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko kikimo enjwa'mo humalofo somo kiko nto'no mokosyohumaho. Kiko oso a'amu

hofosofe hungkuno nto'no mihwajiyo sohonta kiko olo hungkuno hiloso swo'nohini upa'ningkohoji kiko jije simeho mo'mo huno komo'no ole syafisyohotoho. U oloso kako imasofoho. U oso kako mimmasofoho. Jije simeho mo'mo huno komo'no ose syafisyohotoho. U kiko jije a'amu fehohnjo somo yoka mulohoyohoji nom'ne a'amu somo yoka hungkuno ulohotoho. O'o, kiko hofikimo yahino afa'nohino ulohoho. ²²Kiko a'amu fihumo kako Anituye syoho iyoso'no kiko kakimo aho komo'no ulonjimokohotoho. U simo'mo kiko kakoe humayo yahino so'nji kakoe syoho so'ntnne'no huno nto'no syafisyohoji kiko uhwonjoso nto'nohini uhwoningkiji'manji ou kiko osohumo Anituye syohoso noho uyo. A'amu fihumo kiko Anituye syohoso komo'no usoso kako honingkano wonyo yoso'manji oso kakoe wonyo homo somne'no tango woki'ma'montonoho. Kiko oso yahino homo somne'no kiko i'waho nto'no ehumahoji u kiko wonyo'maso wohumamonnoho.

²³U Timouti sohwoosi ngko jije yahino somne'no hungkuno we'e wakilimo. Jije simeho kummalofiwo'ningkiso so'no kiko ahu'mo mijo'nohino noningkohotoho. O'o, kiko ipisayo mijo we'e yokumpohn'nyo so'nji mahoji hmnyo. Oso mahoji njoso jije mnokinoso moi'wo wakumo'nimontonoho.

²⁴Ngko a'amu Anituye syoho'njo somne'no hungkuno nom'ne wakilimo. Anituye syoho iyo so'ne a'amumo komo'no nihwosopehotoho. A'amu fehohnjoso hofikoe honingkano wonyoso utihwa'nyopo yahoningkofi a'amu hofiko nuhwonontifi wonyofoho huno umontonoho. Oso honingkano homo somo nto'no mihwajo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko hofikoe honingkano wonyoso hiyasomo

mokosyohumawo'ningkohoho so'no kiko huno makiyofoho. I oso'no hwangku hofikoe yahino wonyo somo ujo ehontojwasyonefoho. Oso a'amu hofiko oso a'amu homo somo hofikoe ne so'no huno umontonoho. ²⁵ Oso pa'nyoso nakwo a'amu nom'ne fehohnjo sofe yahino wopingoso utihwa'nyopo wentaningki uhwoniwo'ningkuhwono. I oso'no nakwo a'amu fehohnjo sofe yahino wopingoso muhwonyofoho. Oso'nji nom'ne sikuno somo utihwa'nyopo i'mofaponefoho.

A'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiwo'ningkohoho sohwafe hungkunofoho.

6 Timouti kiko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohoho hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyo somo ole uso. Sekwo huno ole fisyafihupmno. Sekwoe hwe engo sohwa mo enjwa'mo fohumamno. Hofikoe yofeso monje ulohofikutoho. O'o, hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikoe syohoso yokumpohn'nyo ulohofiyimno. Ose ikujo'no a'amu nom'neso hofiko Anituye a'amu ne somne'no syoho ulohofiyo wonyo hwafoho maselifitnehoho. Hofiko sekwoe syoho somne'no Anituye yofe so'nji kakoe hungkuno lutihwawo'ningkuhwone so'ntnne'no sitofo mulifitnehoho.

²I sekwoe hwe engo huhwanji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyohwa'manji sekwo huno ole nosyafisyikutoho. Nje hwe engo sohwo kako nje tato-hweho. Oso'no ngko kakoe mangomo hwotoho wahmmonnoho. Sekwo huno ose syafisyikutoho. O'o sekwo huno ole fisyafihupmno. Nje hwe engo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. Oso'no ngko kakine'no simeho uyimo. Ngko kakine'no syoho ulohofi'mo ngko Anituye a'amu ne sohomo ufo'malokweno.

Huno ose syafisyikuji syoho wopingo'nohino ulohofiyimno. Oso hungkuno hiso kiko oso a'amu homo somo uso.

A'amu hwasyo hungkuno lutihwayo sohwa hofiko huno ane hwafoho.

Engolopohamo kiko hwe moya'mi hopi'nonohino somo olo hungkunolo lutihwahoji hofiko tifi iningkayo'ne huno ufohotofo. ³Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye hungkunoso Anituye yahino wopingo so'no lonetihwawo'ningkisofoho. Hwe fihwo kako oso hungkuno homo somo nuliko'manto nom'ne hungkuno kengo lutihwaso'manji ⁴kako huno ne so'no huno'maso hweho. Kako oso huno hwasyo somo ho'nomo'nalofoho. Kako yo'mayo siki'no so'no ole liwo'ningkohoho, Nakwo hungkuno hnyoso kengko kengko'nohino wohnnano liwo'ningkohoho. Hofiko ose hningkahoningkofi olo yahino loso imo'niwo'ningkisofoho. Nom'ne a'amu somne'no simano hntotohino, simeho wonyo, ikujoho, sitofo, nom'ne a'amu somne'no huno wonyo syafisiyo, ⁵hofiko yoka hungkuno hniwo'ningkohofoho. Oso a'amu hiso hofiko hofikoe hunoso hwayo hohnjofoho. Oso a'amu ose sohwa hofiko Anituye hungkuno ne somo hofiko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumunyofoho. Hofiko olo hwasyo hungkuno lomo syafisyiwo'ningkohofoho. Nakwo Anituye honingkanomo iningkwaso'manji ho'yango womantanoho.

Ho'yango engo mayo'ne hungkunofoho.

⁶U nehopi a'amu fihwo kako Anituye yahinomo iningkawe sohwo'manji oso a'amu sohwo kako Anitu mta'ni yo'mayo wopingoso woma'montonoho. I oso'no kako yo'mayo mayoso'no

huno mosyafisiyo'njo yoso'manji ole wasyofisyono, Ngko yo'mayo mokosyohumameso hoponoho. Kako huno ose syafisyihwosi kako simeho wopingo'nji wohumamontonoho. ⁷Nakwo huno nayohoho. Nena'wohija olo hwaho lopo aswo nema'mentohoho sohonta yo'mayo aho mokaho'nnyo monema'mmentohoho. O'o, awonoho. I oso pa'nyoso hwangu nakwo olo hwaho lopo poyo pe'ningkuhwasi Anitumo u'mano lihwasi oso apa'no u'manefoho. ⁸U nakwo wosopayo'nji hwapife'nji'ni'manji u nakwo ole wolano, Oloso ngko'ne hoponoho. Ose wolano. ⁹A'amu fehohnjoso hofiko ho'yango engo mayo'ne syofisyalokwofoso hofiko oso ho'yango'no hunoso hofoyo hopa lisyoswofohinalokwofo. Oseso hofikoe simehoso yo'mayo hopi'nonohino somne'no nulikafihwosi yo'mayo ho'yango engo mane'eno likuji yo'mayo yahino wonyoso uyantifeho. Oso hohosohonta hofiko nihu'nahone tikanomo ufitnefoho. ¹⁰Yo'mayo yahino wonyo hwapingoso olenoho. Hamniyoho engo mayo'ne yahino somo kako aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaho. A'amu fehohnjoso hofiko hamniyoho engo mayo so'no simeho umo'ningkahoningki hofiko Anituye yahino wopingo somne'no hohujo nihu'nahone ikinjaofontifi hofikimo yo'mayo tango engoso u'malofoho.

**Poul kako Timoutimo kiko
songo ne'no humayo yahino
somo aho yokumpohn'nyo
fikesyohumaho ulimentisofoho.**

¹¹Timouti sohwo, kiko Anituye syoho ulohofiyo ne sohwo oso yo'mayo yahino wonyoso iyo'eno. O'o, kiko honingkano wopingo umo lohoji nano yokumpohn'nyo mtitofu.

Kiko Anituye yahino wopingo somo tifi finingkayo. Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyohoji kiko nom'ne a'amu somo ufo'mahoji yo'mayo tango ku'mayo so'no kiko yokumpohn'nyo filohoho. Kiko a'amu hopi'nonohino somo simeho pompengo umofohoji wopingo'nohino ulohoho. ¹²A'amu kako Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkiso sohwo mjake'we hnyo yahino iwo'ningkiso hweho. Kako yo'mayo yahino wonyo somo nuyakolofihwosi kako usijo'no humayo hohwafo somo i'mofapihwosi ho'yango songo ne'no humayo'neso aho yokumpohn'nyo womakumontonoho. Oso pa'nyoso kiko syoho yokumpohn'nyo yohoji engolopohamo songo ne'no humayo'ne somo kiko aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. Anitu kako kikimo hohonta oso hiso'no kuhwosopo'mentisofoho. Kiko Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkino so'no a'amu pi'ningo engo somo yoloho nto lijwaofiwo'ningkino hwosoho. ¹³Anitu kako yo'mayo songo humayo'ne ho'nahumentiso sohwo'nji Kilais Jisas kako hwe engo Pountiyas Pailot sohomo kakoe hwapingo so'no yoloho lijimo'mentiso sohwo'nji siko'monta'i siko nekumo ehonontaningki ngko olo hungkuno yokumpohn'nyo loso kijopalokweno. ¹⁴Kiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako utihwa'nyopo asomo peso'no hontohumahoji kiko Anituye hungkuno somo nto'no mokosyohumahoji kiko tifi nto'no finingkayo. Oso iningkahuji kiko nom'ne hungkuno'nji nomujo'mokohotoho. O'o, jije wopingo humayo so'no a'amu hofiko nokohoningkuji hofiko Anituye hungkuno somne'no sitofo malifitnehofo. ¹⁵Oso sikuno Anitu ho'nahumentiso nto'nohino somo Anitu kako nakwoe hwaho utihwa'nyo

lopo nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo uhwatimontonoho. Anitu kako'nohini yokumpohn'nyo huhwo sohwo kako yo'mayo so'no simonyo iyoso hwapingo hweho. Kako a'amu hwaho mokosyohumawo'ningkohoho sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanjiye Hwe Engo hweho. ¹⁶Oso Anitu anga'nohino huhwo sohwo kako kako'nohini poyo mape'niwo'ningkiso hweho. Anitu kako kakoe pomponaho engo sopo humaho. Oso kakoe pomponaho engo hopo sopo humaso so'no nakwo kako'njo tifonepo mu'manehwono. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi humentani nakwo'njo mta'ningo a'amu anga'nohinohwo kako nolikafonto Anitumo muhwonyofoho. Oso pa'nyoso olohonta hwangu hohonta nakwo Anitumo muhwonanehwono. Nakwo kakoe engo so'no kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo so'ntnne'no engolopohamo ne'nohini woho'nomehwano. Nehopeho.

**A'amu ho'yango engo'njo
sohwafe hungkunofoho.**

¹⁷A'amu ho'yango engo olo hwaho lopo mokosyohumawo'ningkohoho somo ole uso, Sekwo yokumpohn'nyo imo'ningkutoho. Sekwo olo hwaho lophonjo yo'mayo mokosyohumalofo moi'wo imo'niwo'ningkiso osomo simeho uyikutoho. O'o, sekwo Anitumo simeho nehopi uyimno. Kako nakumo yo'mayo nakwo simonyo iyo'ne

yo'mayoso nejapiwo'ningkisosso kako hwapingo hweho. ¹⁸Oso hungkunoso ulohoji hungkuno nom'ne olo'nji yokumpohn'nyo uso. Sekwo yo'mayo syoho wopingo'nohini fiyimno. Oso syoho engo hiso ikuji hofikoe simeho wopingo umo'nimontonoho. Sekumo yo'mayo Anitu sejaponteso sekwo nom'ne a'amu umofonyo yalokwofo somo ufo'mapmno. ¹⁹Hofiko ose ifijo'manji tifi no'mo yo'mayo wopingo hofikimo ufo'mayo'ne hu'mesyalokwofo. Osohonta hofiko songo ne'no humayo'neso womantifeho. Ose uso.

**Timouti sohwoosi kiko jije syohoso
nto'no mokosyohumaho.**

²⁰U kiko Timouti sohwoosi, olo syoho Anitu kijapmmentiso lomo nto'no mokosyohumaho. A'amu olo hwaho lophonjo sohwa hofiko olo hwaho lophonjo huno loso nefoho liwo'ningkohoho so'nji yo'mayo hungkuno siki'njo so'nji mokosyohumantifi Anituye yofe moho'nomayo iyo so'ntnne'no kiko hohujo fikinjafo. Oso hungkuno hiso Anituye hungkuno somo mangohwo imo'nimentisofoho.

²¹A'amu fehohnjoso ole liwo'ningkohofi, Nakwo huno hi'nji'nwoho, hwasyo ose lontifi hofiko Anituye hungkuno ne somo uhwasopeelokwofo.

Anituye hitoho engoso sekumo ufehu'mokasesyono.

Nje hungkuno osohpeho.

2 Timouti

*Olo Iyoswo Tifinjo loso Poul
Timoutimne'no Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-foua'nji* (34) *teti-eti'nji* (38) nto uyakolo'menti-sopolikeno olo iyoswo loso Poul mti'mokumentisofoho. Timouti iyoswo simo'mjoso Poul kako ango Efesos sopo mamnehono huno ose uyahoningki mti'mokumentisofoho. Oso huno uyimentisoso nehopeho. Kako Efesos sopo ne'no mammentono. Hofiko kakimo impe intofontifi ango Loumne'no motasimentohofofoho. Oso ango hopo sopo humanto hofiko ngkimo wofonjonisyantifeho. Kako huno ose uyahoningki oso hohosohonta Poul kako Timoutimo hungkuno ae'uyo uyimonto olo iyoswo tifinjo loso mti'mokumentisofoho. Poul kako Timouti sohwo ango Loum sopo wosonohonapono lonto olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso Poul kako Timouti sohwo Anituye hungkuno joso'no woni'mango'no yonohonto mti'mokumentisofoho. Kako simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nji lohofihwosi Anituye syoho uyononto olo iyoswo loso Poul Timoutimo yokumpohn'nyo umokumonto mti'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 Nje hwomu Timouti sohwasu, ngko Poul Kilais Jisasiye hungkuno a'amumo lutihuku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kiki'mne'no mti'mokalokweno. Anitu

kakoe huno mta'ni nonihwosopento ntimento, A'amu Kilais Jisasimo songo humayo'ne sejopalofoho. Kakoe temtifo imo'ningkahoningkuji ango songo ne'no humayo'ne uyimonnoho. Oso'no olo hungkuno hiso kiko a'amu ango'meemjo somo filutihuku'mofo. Ose ntonto nihwatimentiso hwo'nyoho.

²Timouti, kiko nje mehomi sohwasimo ngko simeho kijopalokweno. Naningkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasi'nji siko'monta'i siko yo'mayo wopingo kilohofohosisi kikine'no hitoho ulofihwoso'no jije simeho pompenjiyo wokijopanjiyo.

Nakwo Anituye hungkuno wopingo somne'no wonimango nanyo'eno.

³Nje ajuyohwosa hofiko Anituye yahinomo tifi iningkamotofo pa'nyoso ngko huhwo'ni Anitumo tifi iningkawalokweno. Nje simeho ole manjofoho. Kiko wonyo hwosoho. Ose manjofoho. O'o, Anitumne'no hi nimo'ningkahoningki kakoe simeho wopingo umokumonne'no yohono. Imingo'nji hinjopo sikwo'miyomo ngko Mpohumo jomo uliwo'nonji kikine'no huno syakufisyonji isamayoka uliwo'ningkohono.

⁴Ngko nokiliko'mahoningko kiko humotaho sontimahno so'no huno syakufisyonji nje simeho wopingo wanimo'nono lonji wakohonimonne'no yohono. ⁵Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono ne uyalokuno so'no huno nifohotokwoho. Simo'mo jije atohwo Louis kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningki hnna'wohi Yunis kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningki olohonta ngko huno ole niyohi, Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuno. Mango'nohini molalokuyohino. O'o, simeho hi'ntnnono ne uyalokuno. ⁶Oso'no jije

hunoso olo so'no kufohotofalokweno. Hohonta nakwo kikimo aho kilonjimokumentihwone sohonta nje aho kisokisyahoningko Anituye Towahuno kakoe yokumpohn'nyo kijapmmentisofoho. Oso kijapeso engo umo'nono. Hwe fihwo kako toho fuyo intofososo toho engo wosijao'montonoho. Oso hopaso Anitu kikimo kijapeso engo umo'nono. ⁷Kiko huno kiyohoho. Anitu kakoe Towahuno nejapeso nakwo a'amumne'no iyoho nanyo'ne nejapmmentiso'maho. O'o, olo'ne nejapmmentonono. Nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo iyo'ne a'amu somne'no hitoho nalofone nakwoe a'apahomnohini syafisiyo'ne'maho. O'o, hwahoponjo yahino wonyo somo monje esyihwasi Anituye honingkanomo nto'no iningkayo'ne, oso'no nejapmmentonono.

⁸Oso'no oso hiso Anitu kijapeso engo i'mokohoji kiko nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno a'amu somo lutihwahoji wonimango kiningkuhwoloho. Ngko nakwoe Hwe Engofe hungkuno lutihwanji impo'angomo humale so'no kiko wonimango kiningkuhwoloho. O'o, Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe hungkuno lutihwahoji yo'mayo tango ngkimo ni'maso pa'nyoso kikimo woku'mano. Anitu wokufoma'montonoho. ⁹Anitu kako nakumo asomo netimayo'ne honingkanono nto hwosampento kakoe mehomi ne wopingo'nohini imo'nyo'ne johone nelalofoho. Nakwo honingkanono wopingo imotohwone so'no Anitu kako johone monelalofiyohoho. Awonoho. Anitu kako'nohini huno syafisyonto simeho nejaponto johone nelalofoho. Hohonta Anitu nakwoe hwahone mamti'mokummentiso sohonta kako nakumne'no huno syonafisyonto simeho nejaponto hwangu Kilais Jisas nejapmne'ento limentisofoho.

¹⁰I olohonta Kilais Jisas kako nakumono none'manto kako nakumo asomo netimayo'ne honingkanono utihwa'nyopo weho. Kilais Jisas kako songo lika'mentiso sohonta kako poyo pe'nyo somjo yokumpohn'nyo somo hwotoho fento kako songo ne'no humayo'ne honingkanono hwosampomentisofoho. Oso'no a'amu kakoe hungkuno wopingo somo simeho uyo'oso'no songo ne'no humayoso woma'montonoho.

¹¹Kako kakoe hungkuno wopingo ujo'ne nihwosopo'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno lutihuku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. ¹²Oso hiso'no olo tango hiloso ni'mahoningki ngko wonimango mannyofoho. O'o, ngko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokwe lohummne'no huno niyohoho. Olo syohone ntapmmentiso somo kako hofiyo nimokosyohumentaningkuhwosi olo syohone loso ne'no nowentaningkuhwosi oso Sikuno Engo ae'uyoso i'mofaponefoho.

¹³Oso hungkuno lokitihwamoteso'no kiko yokumpohn'nyo kesyohumahoji yahino hisomo hofiyo finingkayo. Kilais Jisasi'nji nohumahoji kakoe hungkunomone iningkahuji a'amu somo simeho hi'ntnnono engo uyo. ¹⁴Olo syohone wopingo loso Anitu jije ahomone ho'nakohumentisoso kiko nto'no mokosyohumaho. Anituye Towahuno Wopingo kikimo humaso sohwo kakoe yokumpohn'nyo kijapihwosi wokufoma'mano.

¹⁵Kiko huno moi'wonoho. Hwe hufa'u Fijelosi'nji Hemoujenesi'nji oso hwa'u'nji a'amu hopi'nono hwahone Esiyanta'angoso olopo ngko nohumanji ngkine'no hohujo nto ikinjanimo'malofofoho. ¹⁶⁻¹⁷I hwe anga'nohino Ounesifoulos, ngko impo'angomone nohumentahoningko kako angone Loum i'mofaponto ngkine'no hafihafe tipento

tipenohonima'nimasofoho. Kako ngkine'no wonimango munyofoho. O'o, sikuno pi'ningo engo kako noni'mahoningki nje simeho wopingo nimokonto yokumpohn'nyo nisosofito'-masofoho. Oseso nakwoe Hwe Engo sohwo Ounesifoulosi'montohwamo wopingo umokosyohumamontonoho. ¹⁸Hohonta ngko Efesos osopo nohumentaningo Ounesifoulos kako nifo'mawo'nimentisofoho. Oso'no kiko huno kiyohoho. Oso Sikuno Engo hungkuno ikwolofone'ne somo Anitu kako Ounesifoulosimne'no hitoho ulofihwosi wopingo ulohofonefoho.

**Kiko Kilais Jisasiye
hungkunomnohini finingkayo.**

2 Oseso nje hwomu sohwo, nakwo Kilais Jisasimo ufohi'ningkahoningkuhwoni Anitu kakoe yokumpohn'nyo nejapiwo'ningkisofoho. ²Oso'no kiko Anituye hungkuno ngko a'amu pi'ningo engo somo uliwo'ningkahoningko kiko upa'nimentohinofoho. Oso hungkuno hiso kiko nomokosyohumahotoho. O'o, nom'ne a'amumo lutihwawo'ningkijo'no kako hungkuno homo somo nomahwosi nom'ne somo wolutihwahwono.

³Kiko Kilais Jisasiye syoho'njo sohwoi olo syoho losomme'no tohino majo'manji tohino mayoso'no iyoho kinyo'eno. ⁴Pahnnimo hungkuno hufa'u sihune wakilimo. Hungkuno simo'mjoso olenoho. A'amu nomihwoe syoho ulohofiyi sohwo kako nom'ne hwafe syoho kengo kengo so'nji miyonehoho. O'o, syoho kakwo'yohwoe simeho wopingo umo'none'ento kako simeho anga'nohinonji kakoe syoho wopingo iwo'ningkiso hweho. Nomihwoe syoho miyiwo'ningkiso hweho. ⁵Hungkuno nom'ne ole, a'amu kako hano mjake'we hnnyo sohwo kako yo'mayo so'no hi umo'niwo'ningkiso so'no huno

mosyafisiyo'njo monje yasyonto sikuno huhwo huhwi kako mjake'we hnnyo yahinoso yamofo ne'no iwo'ningkiso hweho. Ose miyo'manji kako a'amu nom'ne somo muyakolofonehoho. O'o, kako mjake'we hnnyo somjo hamniyohoso momanehoho. ⁶Hungkuno nom'ne ole, hwe fihwo kako syoho yokumpohn'nyo yonto wosopayo hulonto oso syoho homo somo ne'no mokosyohumawo'ningkiso hweho. Wosopayo simo'mjoso toyo yihwoso'no hwe huhwo sohwo kako wosopayo hiloso kaki'no woma'montonoho. ⁷Oso hungkuno hufa'u sihune somne'no huno fisyafisiyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo jije hunomo ehohosakisyihwoso'no hungkuno hwapingo ne so'no huno ito'no wakiyimontonoho.

⁸Olo hungkuno loso'no sikuno huhwo huhwi huno fisyafisiyo. Jisas Kilais, Ntefitiye imu sohwo kako tohino engo nomanto poyo imo'nonto apa'no nolikafonto nihu'nahone songo ne'no humaho. Oso hungkuno wopingoso ngko lutihwawo'ningkohe hwo'nyoho. ⁹I oso hungkuno hiso lutihwawo'ningkohe so'no a'amu wonyo hwosoho ntontifi impo'angomo nihumojahoningkofi ngko tohino engo malokweno. I oso'no Anituye hungkunoso impo'angomo mohumanehoho. O'o, ifofo hopa ango'meemo womanjao'mtonoho. ¹⁰I Anitu nje a'amu ne imo'nifitnne'ento nto uhwsopo'mentiso somne'no oso hungkuno lutihwawo'ningkoheso upa'nifijoso Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono ufijo'manji kako songo ne'no humayo wonyoangkafoso uyimontonoho. Oso'no oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne'manji yo'mayo tango ni'masoso wopingofoho. Ngko yokumpohn'nyo ito'nimeso simeho wopingo'nji tohino woma'mo.

¹¹ Olo hungkuno a'amu Kilais Jisasim-ne'no liwo'ningkohoho loso nehopeho. Nakwo kako'nji poyo sape'nimentihwone hn'nwi nakwo kako'nji songo nohumentihwanefoho.

¹² Yo'mayo tango kakoe syohomne'no nakumo ne'mahoningkuhwosi yokumpohn'nyo lohofaso'-manji nakwo kako'nji yofe engo masoso a'amu somo nomokosyohumentihwanefoho.

Nakwo kakimo hohujo ikinjimofasoso u kako nakumo hohujo ukinjonao'montonoho.

¹³ Nakwo hungkuno ne'nji hwasyo'nji liwo'ningkuhwonefoho.

I Anitu ose'njo hwo'maho.

Kako hwasyo hungkunoso ane hweho.

Kako hungkuno ne'njo liwo'ningkiso hweho.

Kakoe hungkuno ne'no nowentihwonefoho.

Yo'mayo so'no nakumo nalonteso ne imo'niwo'ningkohoho.

**A'amu Anituye syoho hofiyo
yalokunjo sohomo Anitu
kako yofe engo uyalofoho.**

¹⁴ Jije a'amufe hunomo olo hungkuno loso'no yokumpohn'nyo ufohotofiwo'nyo. Ole uso. Anituye yokumpohn'nyo'nji hungkuno waselimonne'no yohono. Hungkuno anga'no anga'no ajwo'mta'ango so'no yoka hningkutoho. Ose uso. A'amu fehohnjoso yoka hungkuno nupa'ningkuji hofikoe huno somo wonyo umokumontonoho. Oso yokaso ne anefoho. A'amu homo somo mufo'manehoho.

¹⁵ Kiko Anituye syoho yokumpohn'nyo ne'no fiyo. Ose iso'manji jije syoho somne'no kiko wonimango makinonehoho. Syoho hofiyo isoso Anitu wakilimontonoho. Nje syoho ntohofiyo wopingo

hwosoho. Ose wakilimontonoho. Kiko Anituye hungkuno nehopi hwapingo neso ito'no filutihwaho.

¹⁶ A'amu yo'mayo hwahoponjo hwasyo hungkuno hnniwo'ningkohoho somne'no i'waho fiyimno. A'amu hofiko hwasyo hungkuno ose hnniwo'ningkohofoso a'amu nom'nemo hwasyo honingkanomo ikinjafo'ne wolipemotowantifeho. Anitumne'no hohujo ikinjimo'malofofoho.

¹⁷ Hofikoe hwasyo hungkunoso malofoyo pa'nyofoho. Simo'mo meyo kiyihwoso'no osopo a'apaho hopi'nonohinomo ifehu'mokasyonto uyo engo imo'niwo'ningkohoho. Hwe hufa'u Himeneyosi'nji Filetos oso hwa'u siko oso yahino yiwo'ningkisiyo hwa'uyoho. ¹⁸ A'amu ose sohwa hungkuno ne'njo somo hwosopisyafiwo'ningkohofofoho. Ole lutihwalokwofo, Jisasiye songo ne'no humayoso nto ma'malohwonefoho. Tifi no'mo apa'no molikafe'njo yanefoho. Oso'no a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohoho fehohnjoso hofikoe hunomo wonyo imokalokwofo.

¹⁹ Anituye a'amu neso hofiko mnangkwasaho yokumpohn'nyo wonjiwo'ningkuhwone pa'nyofoho. Nangkumehoso masyuyofoho. Fompokumo mmo'nyofoho. Oso a'amu homo somne'no Anituye hungkuno ole nalohi, Anitu Hwe Engo sohwo kakoe a'amu ne somne'no huno uyohoho. A'amu mango'nohino so'ntnne'no huno uyohoho. I nom'ne hungkuno ole nalohi, A'amu fihwo ngko Anitu Hwe Engo sohwoe a'amu ne hwo'nyoho loso sohwo kako honingkano wonyo nihu'nahone miyonehoho. Nihu'nahone honingkano wonyo somo hohujo ukinjamofono.

²⁰ A'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho somne'no pahnnimo

hungkuno upa'nyo. Ango engo somo noswano, hwontoho, iku'yo yo'mayoso pi'ningo weho. Fehohnjoso hamniyoho engo'nji mpe imentohofofoho. Fehohnjoso hwaho'nji mti'mokumentohofofoho. Fehohnjoso iyoswo'nohinofoho. Noswanyo wopingo sopo wosopayo nopolofasyikuji a'amu yofe engo'njo somo uyantifeho. Iku'yo wonyoso jopaho hi'nji woho'naofantifeho. ²¹ A'amu fihwo yo'mayo honingkanano wonyo, huno wonyo, oso nihu'nahone ho'naofihwosi kiho ane nohumentaningkuhwosi kako noswanyo hamniyoho engo'nji mpe imentohofo pa'nyo hweho. Kakoe Hwe Engo sohumne'no simeho anga'nohinonji Anituye syoho'no hi umo'nyo sohwo Anitu osohumo yo'mayo syoho wopingo uyimtonoho.

²² Mu songo hwomu songo hofikoe hunomo huno wonyo simeho fefoyo yo'mayoso u'mawo'ningkohoho. Oso hiso'no kiko i'waho ne'no yohoji hohujo fikinjamofa. A'amu nom'ne sohwo Hwe Engo Anitu sohumne'no jomo uliwo'ningkohofa so'nji sekwo simeho anga'nohinonji honingkanano wopingomo hano fiyimno. Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimno. A'amu hopi'nonohino somo simeho hi'ntnnono uyimno. Simeho pompenjiyo'nji fosyohumamno.

²³ Kiko olo so'no huno kiyohoho. A'amu Anitumne'no huno muyo'njoso hofikoe siki hungkunomne'no yoka hnniwo'ningkohofofoho. Hofikoe hungkunomne'no kilohoningkujo'no'-manji kiko hohujo fikinjafo. Hofiko'nji yoka hungkuno nohningkutoho.

²⁴ Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasiye syoho ulohofiyo sohwo kako nom'ne a'amu'nji ikujoho mofongki'nanehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo hitoho ulofihwoso'no wopingo ulohofono. Kako Anituye yahino

wopingoso hofiyo wolutihwano. Nom'nehwa kakimo wonyo ulohopijo so'no kako simeho wopingo'nji wohumano. ²⁵ Oso a'amu Anitumne'no hohujo nto ikinjimo'malofa sohwamo Hwe Engo sohwoe syoho ulohofiyo sohwo kako hungkuno pompenjiyo ulihwosi Anituye honingkanomo apa'no u'mayo'ne ufo'mano. Anitu a'amu homo somo huno songo uyo so'manji hofikoe huno kokato'nnyo somo nihu'nahone noho'namofikuji Anituye hungkuno ne'njo somo uningkwantifitikenno. ²⁶ Seten

hofiko'ne hofoyo lisyoswofahumentiso somta'ni po'mentisofoho. Hofiko Seteniye hunomo iningkwalokwofo. I Anituye hungkuno ne'njo upa'nifijoso huno ehohosasyihwoso'no Seteniye hofoyo mta'ni wohumpeentifeho. Anituye hunomo uningkwantifeho.

**Sikuno ae'uyo mofone sopo
a'amufe yahino wonyo
mikunimposo i'mofaponefoho.**

3 Olo so'no kiko huno wakiyono. Sikuno moi'wo umo'nimo lihwosi yoso sohonta yo'mayo yahino wonyo iyoso yo'mayo tango u'mayoso i'mofaponefoho. ² Oso hohosohonta a'amu hofiko huno hofikine'nohinonji syafihupitnnefoho. Ho'yango'nji hamniyoho nttnohini syafihupitnnefoho. Hofikoe yofe'nohinonji ho'noma'nifitnnefoho. Ole lifitnnefoho. Nakwo'nohinonji'no'woho. Ose lifitnnefoho. Nom'ne a'amu somo wonyo hungkuno'nji sitofo'nji ulifitnnefoho. Kaningkwowho'ya'umne'no hahn'nyo ifitnnefoho. A'amu hofikimo wopingo ulohofahoningkujoso hofiko isamayoka ulantihm'maho. Anituye yo'mayo so'no sifajo hungkuno ulifijoso honingkanano wopingo somo hwotoho fifitnnefoho. ³ Hofiko'montohwamne'no hofiko simeho afa minyofoho. A'amu nom'ne

somme'no hitoho mulofe'njo ifitnnefoho. O'o, yoka nohningkuji yoka hiso moi'wo mmo'nonehoho. A'amu Anitumo miningkayo'njoso hofiko nom'ne a'amumo tango mayoso'no hwasyo hungkuno lifitnnefoho. A'amu yo'mayo wonyoso hofikoe simeho umo lonteso ifitnnefoho. Sikiyahu iwo'ningkiso hopaso hofiko a'amu nom'nemo fonifonyo ulohopitnnefoho. A'amu hofiko honingkano wopingo'njo somme'no nakwolaho ulifitnnefoho. ⁴Hofiko hofikoe a'amu somme'no tokoyo'ofu ulohopitnnefoho. Hofiko yofe engo mayo'ne nom'ne a'amu somo hwotoho feehufitnnefoho. Ole hni-fitnnefoho, Nakwo yo'mayo so'no huno hwapingo'njo'nwoho. Yo'mayo hofikoe simeho wopingo umo'nyo'neso oso hofikoe anituyoho. ⁵Hofiko Santemo uhwoningkuji Anituye hungkuno ko likuji mango'nohini hwafoho. Anituye yokumpohn'nyo kakoe honingkanomo ito'no iningkayo'neso ane hwafoho.

Oso a'amu homo somme'no i'waho ito'no fiyo. Hofikine'no hohujo fikinjamofu.

⁶Oso a'amu fehohnjo hiso hofiko poji poji yontifi a'amu somo hwasyo hungkuno ole ulifitnnefoho, Anituye hungkuno wolosetihwano. Ose ulikuji hofikoe angomo nosyukuji hofiko'nji humafitnnefoho. Nohumafikuji hofikoe hwasyo hungkuno lutihwafikuji moya'mi fehohnjo honingkano wonyo'njo so'no hofikoe hunoso nohayo muyo'njo yonefoho. Moya'mi sofa hofikoe hwasyo hungkuno somo iningkawekuji yo'mayo wonyo simeho umo lifijo so'no syafihupitnnefoho. ⁷Oso moya'mi hofu sofa hofiko hungkuno songo upo'nano ko lifijo sofa Anituye hungkuno neso hofiko huno

muyofafoho. ⁸Hohonta hwe hwoso hufa'u hwa'u Janesi'nji Jampilesi'nji siko Mousesiye mangohwa'u imo'nonji kakoe hungkunomo monje yahumentisiyefoho. Oso pa'nyo a'amu hwasyo hungkuno lutihwafijo sohwa hofiko Anituye hungkuno ne somo hwotoho feehufitnnefoho. Hofikoe hunoso kokato'nnyo'njofoho. Hofiko Anitu ne sohumne'no simeho hi'ntnnono muyo'njofoho. ⁹I oso'no hofikoe syohoso ne mmo'nonehoho. Hohonta a'amu sohwa Janesi'nji Jampilesi'njiye yahinomo uhwonontifi ne anefoho lontifi miningkayo'njo imentohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu hwasyo hungkuno lutihwafijo sohwafe yahinomo a'amu nuhwoningkuji miningkofitnnehofo.

Anituye hungkuno aho yokumpohn'nyo fikesyohumaho.

¹⁰I kiko sohwozi, ngko'nji hano emoyontai yo'mayo hungkuno lutihwawo'ningkohe so'no kiko huno kiyohoho. Nje yahino hwapingo neso kiko huno kiyohoho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo ne'no uyonji ngko yokumpohn'nyo ito'nonji Anituye syoho iwo'ningkohe hwo'nyoho. A'amu sohwa nje hungkunomo haloho maposo'njo ko yontifi wonyo ko ntahofahoningkofi ngko hwe moya'mi somo simeho uyiwo'ningkohefoho.

¹¹A'amu Antiyok, Aikouniyam, Lisitila oso a'amufe angopo nohumentaningko hofiko tango engo ntapmmentohofu so'no kiko huno kiyohoho. I oso tango ni'ma'mentiso somta'ni Anitu kako wae enima'mentono. ¹²Ou, hwe moya'mi hopi'nono Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi Anituye

‡3:8 A'amu Jutaso hofikoe mpoeso ole, Janesi'nji Jampilesi'nji siko Mousesiye sikuno i'mofapmmentiso sohonta siko hwe hwoso'nji imo'nimojiyehwauyoho.

hungkunomo hofiyo uningkowano lontifeso oso a'amumne'no a'amu nom'ne sohwa mangohwa imo'ningkuji yo'mayo tohino uyantifeho. ¹³Hwe wonyo sohwanji a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwanji hofikoe honingkano wonyoso nomjimiwenti honingkano wonyo mikunimposo imo'ningkahoningki a'amu nom'ne somo honingkano hwasयो ipemotawowo'ningkohofihwafoho. Seten oso a'amu wonyo huhwo sohwo hwasyo hungkuno ulihwoso'no hofiko hwasyo hungkuno somo simeho uyantifeho.

¹⁴I Timouti sohwo, Anituye hungkuno lokitihwamentihwone somo kiko simeho hi'ntnnono ne'no uyohoji aho yokumpohn'nyo ne'no fikesyohumaho. Nakwo a'amu lokitihwamentihwone hn'nwiye ne so'no kiko huno kiyohoho. ¹⁵Kiko mehomi we'e sohwo nohumanji Anituye Hungkuno Iyoswomo mti'mokumentohofosomokiko nupa'nonji huno wopingo syofisyoma'mentohino sohonta oso iyoswoso huno wopingo ne'no kijopahoningki olohonta kiko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyahoningkini kako kikimo asomo kitimayo'ne hweho. ¹⁶Hohonta Anituye Towahuno sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino sohwo huno wopingo uyahoningki a'amu sohwa iyoswomo mti'mokumentohofofoho. Olo hungkuno loso Anituye huno ne'njoso nakumo lonetihwayo'nefoho. Nakwoe honingkano wonyomne'no utihwa'nyopo ujo ehontojwasiyonefoho. Ujo ehontojwasiyohoso'no nakwo Anituye honingkano nto'no iningkayo'ne nefo'mayo'nefoho. Honingkano wopingomne'no lonetihwayo'nefoho. ¹⁷Olo iyoswo loso nakwo Anituye syoho ulohofiyo hn'nimo yo'mayo syoho wopingo so'no yokumpohn'nyo

nejaponto Anituye syoho so'no ito'no enesyohumayo'nefoho.

Anituye hungkuno ne'njoso a'amu somo ne'no filutihwaho.

4 Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako a'amu songo humalofo so'nji poyo pe'nimentohofosonjiye hungkuno ikawlofihwosi hofikoe yahino somne'no yano ilofone sohwo kako nopihwosi a'amu hopi'nonohino somo yofe engo'nji umokosyohumanefoho. Oso Kilais Jisas huhwo sohwo'nji kaningkwohwo Anitu'ntnne'no sikoe timopo hungkuno yokumpohn'nyo wakilimonne'no yohono. ²Sikuno huhwo huhwi kiko a'amu somo Anituye hungkuno filutihwaho. A'amu Anituye hungkuno upo'nano likuji nto'no esyohumentaningkujo sohonta filutihwaho. I a'amu Anituye hungkunomne'no mosyafisiyo'njo humentaningkujo so'ntnne'no kiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo uso. A'amuso hofiko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifitne'eno lohoji kakoe hungkuno yokumpohn'nyo uso. A'amu honingkano wonyo'njoso hofikoe wonyoso noho'naofikuji Anituye yahino wopingo somo iningkayo'ne hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. A'amu honingkano wopingo somo uyo'ne usofitofohoji ufo'maho. A'amu jije hungkunomo haloho maposo'njo somo yoka hungkuno nulohotoho. O'o, hungkuno pompenjiyo'nohini filutihwaho. ³Hwangku sohonta a'amu hofikoe hunomnohini iningkafitnefoho. Osohonta ole wolantifeho. Anituye yahinomo nakwolaho. O'o, yo'mayo nakwoe simeho wopingo namokiyo'ne oso'nohino upo'nano. Ose lifijoso a'amu hwasyo hungkuno lutihwayo pi'ningoso yo'mayo hungkuno simeho wopingo umokiyo'ne'nohini

lutihwafitnnefoho. ⁴Hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no haloho pijwomokosyohumuningkuji a'mane hungkuno somo upa'nifitnnefoho. ⁵I oso'no kiko sohwo, yo'mayo tango ku'masoso jije huno nto'no ehohosakisyihwoso'no Anituye yahino somnohini simeho anga'nohino'nji nto'no finingkayo. Jije syohoso a'amu somo Anituye hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. Kiko Anituye syoho ulohofiyohwoso kiko a'amu somo ufo'mayoso syoho ne'njo fiyo.

**Nje syohoso moi'wo
umo'nimonte'no yohoho.**

⁶Oso hungkuno kikine'no mti'mokohe somo kiko hofiyo finingkayo. Nje sikuno we'eneponoho. A'amu sohwa ngkimo wofonjonisyantife'no yalokwofo. Ngko ahwomomno wasimne hwo'nyoho. ⁷Ngko mjake'we hnnyoso yokumpohn'nyo yoho'nonji ne sopo nto i'mofohono. Anitumo simeho hi'ntnnono uyimiwenji oso syoho Anitu ntapmmmentisoso moi'wo esojwaofohono. ⁸Mjake'we hnnyo somjo ho'yangoso nje Hwe Engo ngkine'no ntomo'nohino esyohumaho. Ho'yangoso olenoho. Nje Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako a'amu hopi'nonohino sofe yahino somne'no yano nto'nohini ilofihwosi kako ngkimo ntonofo, Kiko hwe wopingo hwosoho. Ose ntonofoho. Ngkimnohini'maho. O'o, a'amu hopi'nono Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe sikuno asomo peso'no hontohumalofo somo ose ulonefoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

⁹Timouti sohwo, kiko ngkiyepono komo'no fiye. ¹⁰Upa'nyo Ntemas kako ngkimo nto nihwoti'mo'maho. Kako hwahoponjo yahino som-

ne'no umo'ningkahoningki anga Tesolounika'no nto umaho. Kilesenis kako anga Ngkolesiya'no nto umaho. Taitas kako anga Ntalimesiya'no nto umaho. ¹¹Luk kako'nohini ngko'nji humalohwoyo. Kiko Mak nutimahoji ngkiyepono fipinyo. Kako nje syohoso wanifo'ma'montonoho. ¹²Ngko Tikikosimo Efesos ne'no nto lihwajimaleno.

¹³Kiko wapmmo lohoji anga Tilouas nje manji'mofo sawemoso Kaposiye angomo uliko'ma'mentohe so'nji nje iyoswo so'nji nimotape. Nom'neso yahwopaho somo hungkuno mti'mokinyo so'no nimo'ningkohoho. Oso'nji nimotape.

¹⁴Alekisanta kako ahwomo yokino syoho'njo sohwo kako ngkimo wonyo engo ntoho'maso so'no Anitu kako tango engo uyonefoho. ¹⁵Kiko huhwosi oso hwe huhwo sohumne'no i'waho nto'no fiyo. Kako nakwoe hungkunomo hwotoho nafewo'ningkiso hweho.

¹⁶A'amu Loummjo sofe anga hungkuno nto'no mihwajiyone sopo ngko nolohofonji nje hungkuno simo'mjo ulahoningko nom'ne a'amuso ngkimo monifo'mayo'njo imentohofofoho. O'o, a'amu hopi'nono ngkimo nihwoti'mo'mentohofofoho. Oso ntohoho so'no Anitu kako tango muyo'njo iyo so'ne jomo ulalokweno. ¹⁷I nje Hwe Engo kako ngko'nji nohumanto kakoe yokumpohn'nyo ntopahoningki Anituye hungkuno wopingoso hofikimo lutihwamentohofoho. A'amu Jutaso aneponoho. A'amu Loummjoso hofiko Anituye hungkunomo upa'nimentohofofoho. Anitu nifo'ma'mentiso so'no hofiko mofonjanisiyo'njo imentohofofoho. Oseso olohonta ngko wopingo humaleno. ¹⁸A'amu sohwa ngkimo yo'mayo wonyo wontohofantife yalokwofo somta'ni Anitu ngkimo

nontimahwosi ahwomomjo ango
 kako mokosyohumaso sopo
 womenihumaji'montonoho. Osopo
 nohumahm'mo kakoe yofe ne'no
 woho'nomahm'monnoho. Nehopeho.

¹⁹ Hungkuno nom'ne wakilimonne'no
 yohono. Kiko nje a'amufu eso a'amu
 Akwila'nji kakoe ape Pilisila'nji
 Ounesifoulo'si'montohwantne'no uso.

²⁰ Elastos kako ango Koulin sopo ne'no
 humaho. Tiloufimos kako mnokino
 tipemahoningki ngko kakimo ango
 Miletos sopo uliko'ma'mentohefoho.

²¹ Kiko komo'no fipe. Kiko ifoyo

hamnoso m'mofape sohonta kiko jefo
 somo komo'no fipe.

Olo a'amulo kikine'no nakwoe a'a-
 muhwe kilalokwofo. Hofikoe yofeso
 Yupulos, Piyutenis, Linos, Kiloutiya oso
 hwanji a'amu Kilais Jisasimo simeho
 hi'ntnnono uyiwo'ningkohoho olopo hu-
 malofo sonji kilalokwofo.

²² Nakwoe Hwe Engo Anitu kiko'nji
 wohumano. Kakoe hitoho so'nji sekumo
 wosemokosyohumano. Olo hungkuno
 loso ngko Pouli'ni mti'mokohono.
 Osohopeho.

Taitas

*Olo Iyoswo loso Poul Taitasimne'no
Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-wan'nji* (31) *teti-eti'nji* (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Taitasimne'no mti'mokumentisofoho. Taitas sohwo a'amu Ngkilik hweho. (Hungkuno hiso Ngkolesiya sohe engo 2 honingkano we'e 3. Osopo weho.) Taitas huhwo sohwo kako Pouli'nji Anituye syoho imojiye hwa'uyoho. Tifi Pouli'nji Taitasi'nji hwaho we'e Kilit sopone'no umentisiyefoho. Nowenji Poul kako Taitasimo oso Kilit hopo sponjo a'amu somo yokumpohn'nyo umokiyo'ne uhumati'mentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohwe engo 1, honingkano we'e 5. Osopo weho.) Poul kako olo iyoswo hiloso Nikopoulis humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 Nje hwomu Taitas, ngko Poul Anituye syoho ulohofiyohwo'ni Jisas Kilaisiye hungkuno a'amumo liku'mofu (*apousel*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikimne'no mti'mokalokweno. Anitu nonihwosopento ntimento, Kiko a'amu uhwosopo'mentohe sohwa hofikoe simeho hi'ntnnono ntapeso yokumpohn'nyo usosofitofohoji nje hungkuno nehopi'nohino somo huno ito'no uyoso'no ufo'mahoji nje honingkanomo nto'no iningkayo'ne filutihwahoho. Ose ntonto nihwatisimentisofoho. ²Olo syoho hwapingoso olenoho. Hohonta Anitu nakwo'nji hwaho'nji mamti'mokiyo sohonta ole limento, A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo somo songo ne'no

humayo'neso uyimonnoho. Anitu kako hwasyo hungkuno nihi'no ane'njo sohwo ose nalimentiso so'no a'amu oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne hontohumalofo somo ufo'malokweno. ³Tifi no'mo oso sikuno Anitu ho'nahumentiso sohonta olo hungkuno wopingo songo ne'no humayo'ne loso ho'ningkahoningki Anitu nakumo asomo netimayo'ne sohwo olo syoho loso ntapmentisoso ngko a'amu somo lutihwalokweno.

⁴Taitas sohwo si ngko Anituye hungkuno kilahoningko kiko simeho hi'ntnnono uyonji nje hwomu nehopi imo'nimentohino hwosoho. Nakwoe simeho hi'ntnnono uyoso afafoho. Ole'no nimo'ningkohoho. Naningkwohwo Anitu sohwo'nji Jisas Kilaisiye asomo netimayo'ne sohwo'nji siko'monta'i siko kikimo yo'mayo wopingo kilohofohosisi sikoe simeho pompenjiyoso kijape so'no nimo'ningkohoho.

A'amu Anituye syoho'njo sohwa olo yahino loso uyife.

⁵Oso hwaho Kilit osopo yo'mayo syoho mesojwao'mmentihwoyoso kiko ito'no esojwafohoji ango'meemjo a'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohoho somo hwe engo mokosyohumayo'ne osohwamo kiko uhwosopofu. Ose kilonji kiliko'ma'mentohefoho. ⁶Ole kilimentoho, Hwe engo uhwosope sohwa olo yahino loso'nji wohuman-tifeho. Hwe huhwo sohomo a'amu nuhwonontifi honingkano wonyo somo nihi'no muhwoniwo'ningkohoyohoho. Kako ape anga'nohino'njo humawo'ningkiso hweho. Sikoe mehomi Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyontifi kaningkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho pewo'ningkohofohoho. Mehomi hisomo a'amu nuhwonontifi yahino

wopingo'nohini somo uhwoniwo'ningkohofofoho. ⁷Hwapingoso ole hwe engo lohwo kako Anituye syoho mokosyohumayo hweho. Oso'no kako honingkano wonyo ane'njo wohumano. Kako yokumpohn'nyo yahino iyo'eno. Kako simano hintotohino umnyo'eno. Mijo yokumpohn'nyo kako noningkuhwosi nonilohofe'eno. Kako ikujoho fongkiyo'eno. Kako hamniyoho engo so'no hi umo'nyo'eno. ⁸O'o, kako olo yahino loso uyono. A'amu ango kengopo nta'ni jomo u'mayo somo wopingo umokosyohumawosi angonji wosopayo'nji uyono. Kako yo'mayo syoho wopingoso kako simeho wopingo'njo uyihwono. Kako Anituye hungkunomo ito'no iningkayo'ne umo'nono. Kako honingkano nto'nohinomo uningkaweno. Yo'mayo honingkano wonyoso nihu'no miyonehoho. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasihwosi Anituye yahino somo uningkaweno. ⁹Yo'mayo hungkuno nehopi kakimo lutihunyo somo kako simeho hi'ntnnono engo uyihwosi yokumpohn'nyo wokesyohumano. Ose ihwosi olo Anituye hungkuno nto'nohino loso a'amu nom'ne somo lutihwahwosi hofikoe simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo umokono. I a'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo somo hungkuno yokumpohn'nyo ulihwoso'no hofikoe honingkano wonyomne'no huno wosyofisyantifeho.

A'amu Kilit pi'ningo engoso hwasyo hungkuno liwo'ningkohofofoho.

¹⁰Hwapingoso a'amu Kilit pi'ningo engoso hofiko hahn'nyo yiwo'ningkohofofoho. Hahn'nyo yahino anga'no engoso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hofiko Jisas Kilaisimo simeho uyontifi hwasyo

hungkuno ole lutihwawo'ningkohofi, A'amu Jisas Kilaisiye hungkunomo iningkawowo'ningkohofoho sohwa hofiko a'apaho sihu wakolo'nife. Hofiko hwasyo hungkuno ole lutihwahoningkofi a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno somo iningkawalokwofo. ¹¹Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwa filomjasyo. Hofiko hamniyoho poji womano lontifi honingkano wonyo nakwo miyoso lutihwawowo'ningkohofofoho. A'amu fehohnjo hofiko'montohwa oso hungkuno homo somo nupa'nontifi Anituye honingkano wopingo so'no huno nto'no mosyafisiyo'njo yalokwofo. Oso'no hofikoe hungkuno somo filomjasyo. ¹²Hwe fihwo Kilitnnta'ango sohwo kakoe a'amu somne'no olo hungkuno limentisofoho.

A'amu Kilit so'nwi nakwo hwasyo hungkuno liwo'ningkuhwono. Nakwo sikiyahu sohwafe yahino'njo'nwoho.

Toho'nohini niwo'nontaneso yo'mayo syohoso nakwolaho liwo'ningkuhwone'nwoho.

Kilit sohwafe hwe huno'njo sohwo ose limentisofoho. ¹³Oso hwe huhwo sohwo hungkuno nehopi limentono. Oso'no kiko yoka yokumpohn'nyo ulohojo'no hofikoe hwasyo hungkunomne'no huno syafisyikui simeho uwolo'mokufe. Iwolo'mokukui Jisasimo simeho hi'ntnnono nto'no uyantifeho. ¹⁴Ose ifijo'manji hofiko Juta sofe a'mane hungkunomo haloho maposo'njo ikui a'amu Anituye hungkuno ne'njo somo hwotoho fewo'ningkohofoho sofe honingkano somo hofiko tifi miningkafitnnehofo.

¹⁵A'amu honingkano wonyo aneso yo'mayo somo uhwonifijoso hofikoe hunomo simehomo wonyo mumokonehoho. O'o, huno wopingo'nohini syafisiyo'ningko-

hofofoho. I a'amu honingkano wonyo'njo Anituye hungkunomo miningkayo'njoso yo'mayo somo uhwonontifi huno wonyo pisakino'njo syafisiwo'ningkohofoho. Yo'mayo honingkano wonyo iwo'nontifi wopingo yalokuhwono lontifi yiwo'ningkohofoho. ¹⁶Mango'nohini ole liwo'ningkohofi, Nakwo Anitu ne sohune'no huno nayohoho. Ose ko lahoningkofi yo'mayo yiwo'ningkohofoho somo nakwo nuhwonontani nakwo huno nayohoho. Anitu ne sohomo miningkayo'njofoho. O'o, hofikoe yahino pisakino'njo yontifi hahn'nyo yiwo'ningkohofoho. Syoho wopingoso mikwifitnehoho.

**Hwe moya'mi sokafo
sofe hungkunofoho.**

2 I oso'no kiko Anituye yahino so'no a'amu somo lutihwayo sohonta kiko hungkuno nehopi'nohini lutihwahojo'no hofiko Anituye honingkano somo tipemafikuji osomo nto'no uningkwantifeho. ²Hwe engo sohwamo ole ulohoho. Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo nonilohofikutoho. Sekwo honingkano ne somno nto'no womokosyohumano. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje feesy. Sekwo Jisasiye hungkunomo tifi iningkakujiji a'amumo simeho uyimno. Yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

³Oso pa'nyoso ape sokafo sofamo ole ulohoho. Sekwo honingkano wonyo nihu'no mifitnehoho. O'o, honingkano wopingo'nohini uyife. Nom'ne a'amu somne'no siki hungkuno sifajo nolikutoho. Hofiko mijo yokumpohn'nyo noningkuji oso mijo hiso hofikoe hwe engo imo'nyo'eno. Hofiko moya'mi songo

sofamo honingkano wopingo so'no wolutihwafe. ⁴Ole wolutihwafe, Sekwoe hwehwamo simeho uyimno. Sekwoe mehomi somo simeho uyikuji hofiyo umokosyohumamno. ⁵Ose lutihwafikuji olo'nji filutihwamno. Yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasyikuji honingkano wopingo'nohinimo finingkamno. Nom'ne hwafe pono nukutoho. Sekwoe ango yo'mayo hopi'nonohino somo nto'no esyohumafikuji sekwoe hwehwanji sekwoe mehomi'njimo nto'no ufo'mapmno. Sekwoe hwehwafe hungkunomo haloho pekuji enjwa'mo fohumamno. Ose lutihwafikuji nto'no iningkakujiji manji a'amu nom'neso oso yahino wopingo somo uhwoningkuji Anituye hungkuno somne'no sitofo hungkuno mulifitnehoho.

Hwe songo sohwafe hungkunofoho.

⁶Oso pa'nyoso kiko hwe songo sohwoyo yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasiyo so'ne filutihwahoho. ⁷Taitas sohwoyo yo'mayo wopingo'nohini iso somo a'amuso tifi wokiningkapife. Oso'no jije honingkanomne'no nto'no fisafisy. A'amu somo wolutihwamo lohoji hungkuno nehopi'nohini filutihwaho. Hwasyo hungkuno nolutihwahotoho. Kiko jije syoho ne so'no kumo'ningkwoso'no syoho loso ito'no fiyo. ⁸Kiko hungkuno nehopi'nohini lutihwahojo'no a'amuso jije yahino somo kohoningkukujiji hofiko honingkano wonyoso motipemapitnehoho. Ose yohojo'no a'amu hwahoponjo yahino somo tifi iningkawowo'ningkohofoso nakumne'no wonyo hungkuno wonelano likujiji nakwoe honingkano wonyo ane so'no wonyopi tipekuji wonimango unimontonoho.

**Syoho ulohofiyo
sohwafe hungkunofoho.**

⁹Taitas kiko a'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyo sohwamo ole filutihwahoho. Sekwoe hwe engo semokosyohumayo sohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syohoso hofikoe simeho wopingo umokiyo'ne sekwo nto'no fiyimno. Sekwoe hwe engo sohwa syoho sejaposo so'no sekwo yoka nulikutoho. O'o, syohoso hofiyo fiyimno. ¹⁰Hofikoe yo'mayoso hufo nomafikutoho. O'o, sekwo Anitu asomo wosetima'mo selalokunjo sohumne'no huno syafisyikui syoho wopingo'nohini yontaningkukuji hwe engo sohwa simeho wopingo wosejopantifeho. Sekwoe honingkano wopingo somo sehoningkukuji Anituye hungkunomo sekwo iningkowalokwofo so'no huno ole wosyofisyantifeho, Anituye hungkuno wopingofoho. Oso hungkunoso a'amu hamniyoho momaso syoho'njo sohwamo filutihwahoho.

**Nakwo honingkano wopingomo
nohumehwasi Jisas Kilaisiye Sikuno
somne'no wohontohumano.**

¹¹Anitu a'amu hopi'nonohino hn'nimo simeho nejaponto wopingo wonaloho'mo lonto kako nakwoe wonyo'ne poyo wope'nono lonto Jisasimo uhwatimentisofoho. Oso yahino wopingo nalohofoso utihwa'nyopo yahoningki olohonta a'amu hopi'nonohino hn'nimne asomo netimayo honingkano somo hwosampo'mentiso hweho. ¹²Hohonta nakwoe honingkano wonyoso yokumpohn'nyo enemokosyohumentaningki yo'mayo hwahoponjo somo simeho uyimotohwonefoho. I olohonta Anitu wopingo naloho'mentiso so'no ole nelalofi, Sekwoe honingkano

wonyomo hohujo ikinjamofikuji hwahoponjo yahino wonyo so'no i'waho fiyimno. O'o, hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyikui Anituye yahino wopingo somo nto'no finingkamno. Anituye syohomne'no simeho semo'ningkuhwoso'no huno wopingo'nohini fisyafihupmno. Ose nelalofoho. ¹³Ose ihwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji Jisas Kilais Asomo Netimayo sohwa'u ne'no hontohumalohwono. Oso sikuno wonyoangkafo somo Jisas Kilais sohwo mofehi'nyo pa'nyo lihwosi nakumne'no nopahoningkuhwosi uhwonane'nwoho. ¹⁴Jisas Kilais nakwoe honingkano wonyo somta'ni isihutofo'ne pe'nimentisofoho. Nje a'amu ne imo'nyo'ne hofikoe honingkano wonyo somo wae weeo'mo lonto a'amu hiso syoho yokumpohn'nyo wopingo'nohini ukufe lonto pe'nimentisofoho.

¹⁵Olo hungkuno kumti'mokiyalokwe loso a'amu somo hungkuno yokumpohn'nyo filutihwawo'nyo. Olo hungkuno loso Anitu mta'angofoho. Oso'no olo hungkuno loso'no a'amu huno ole syafisyikutoho, siki hungkunofoho. Ose nosyafisyikutoho. O'o, a'amu somo yokumpohn'nyo usofitofohoji a'amu hungkuno losomo haloho maposo'njo somo yoka ulohoho. Kiko Anituye syoho ulohofiyo hwosoho. A'amu fihwo kiko a'amu sikinjofoho lihwosi kiyoloho.

**Anituye a'amu ne hn'nwi yahino
wopingo'nohini uyihwano.**

3 Taitas sohwosi, jije a'amu somo olo hungkuno so'no huno ufotofo. Yo'mayo hwe engo sekwo enjwa'mo humalofo sohwa hwaho mokosyohumayo sohwa osohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syoho sejapifijoso sekwo komo'no fiyimno. ²Ose ulohoji nom'ne hungkuno

ole ulohoho. A'amu nom'ne somne'no wonyo hungkuno nolikutoho. Ikujoho nofongki'ningkutoho. O'o, simeho pompenjiyo'nji nohumafikuji a'amu hopi'nonohino somne'no hwahopo pawomno. Wopingo'nohino ulohopmno. Ose ulohoho.

³Kiko huno moi'wonoho. Hohonta nakwo ho'nwi huno ane'nwoho. Oseso nakwo hungkunomo hwotoho hmotohwonefoho. Hwe wonyo Seten kako hwasyo hungkuno nalonto honingkano wonyomo ipenemotapmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyoso simeho fefoyo'nji nakwoe hwe engo hopa imo'ningkahoningki nakwo tifi iningkowentani nakwoe a'apahomnohini ho'noma'nimotohwono. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho wonyo namo'nimiweho. Hofikoe yo'mayo so'no hi namo'nimiweho. A'amu nakune'no mangohwa imo'nalokwofo sohwanji nakwo hopi'nonohino mango hwona'nyoho.

⁴Ose nohumentaningkuhwoni Anitu asomo netimayo'ne sohwo simeho nejapeso utihwa'nyopo i'mofaponto honingkano wonyo somta'ni isihutofonema'mentisofoho.

⁵Nakwoe yo'mayo honingkano wopingo'ne poyo pe'nimentiso'maho. O'o, Anitu nakumne'no hitoho ulofahoningki asomo netimayo'ne kako poyo pe'nimentiso hweho. Nakwoe wonyoso wae enafahoningki kakoe Towahuno Wopingo sohwo mijo hopa kiyonemanto a'amu songo pa'nyo namokumentisofoho. Songo namokonto huno wopingo songoso nejapmmentisofoho. ⁶Jisas Kilais nakumne'no poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no Anitu kakoe Towahuno nehula'o'mentisofoho. ⁷Ose yonto yo'mayo Jisas Kilais nakumne'no naloho'mentiso so'no Anitu nelalofi, Nje mehomi wopingo kuyoho. Ose

nelalofoho. Oso'no nakwo'ne ango songo ne'no humayo'ne so'nji yo'mayo wopingo so'nji wonejapmmento yahoningki hontohumalohwono.

⁸Oso hungkuno nehopeho. Olo hungkuno pi'ningo kumti'mokiyalokwe loso kiko a'amu somo yokumpohn'nyo filutihwahoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofoso olo hungkuno losomo iningkakuji hofiko syoho wopingo so'no simeho umo'nono. Olo syoho wopingo loso a'amumo ufo'mayoneso ne'njofoho.

⁹Taitas sohwo si'amu siki yoka hnniwo'ningkohofoso somne'no i'waho fiyo. A'amu hofiyakwosafe a'mane hungkuno somne'no huno syafisiyo'ningkohofoso somne'no i'waho fuyakolofu. Honingkano hungkuno somne'no ikujoho hungkuno hopa hnnontaningkujoso i'waho fuyakolofu. Nakwo huno moi'wonoho. Oso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, ne'njo'maho. Ne anefoho.

¹⁰A'amu fihwo sekwo'nji nohumahwosi a'amu somo wahusilo'mo lihwosi hungkuno kengo ulososo oso a'amu sohomo hungkuno yokumpohn'nyo uso. Jije hungkuno simo'mjo somo haloho makuposo'manji apa'no uso. Apa'no haloho makuposo'manji oso hwe sohomo hohujo fikinjimofo. ¹¹Oso a'amu oseso kiko huno kiyohoho. Kako honingkano wopingo mta'ni nto sompee'maho. Kakoe yahino wonyo so'no huno ko uyahoningki kako kakoe yahino wonyo somo musikwajiyohoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹²Olo hungkuno loso nto mtito'maleno. Ifoyo hamno engo somo ngko ango Nikopoulis osomo wohumamonne'no yohono. Hwe hufa'u Atemasi'nji Tikikosi'nji ngko'nji humalohwono. Oso'no hwangku hwe anga'nohino huhwo sohwo kikiyepono

uhwatimonne'no yohono. Ku'maso sohonta kiko ango Nikopoulis sopo komo'no ni'maho. ¹³Oso hwe Senas hungkuno mihwajiyo syoho'njo sohwo oso hwo'nji Apoulousi'nji siko hano iyo sohonta kiko hofiyo ufo'maho. Wosopayo'nji yo'mayo honingkanomne'no umofonyo iyoso'no yano uyo.

¹⁴Kiko'nohini'maho. O'o, hwe moya'mi hopi'nonohinoso ufo'mapifijoso hofiko syoho wopingo so'no simeho umo'nimontonoho. A'amu umofonyo iyo sohwamo ufo'mapife.

Siki humayoso wopingo'maho. O'o, hofiko humafijoso syoho ne'njo uyife.

¹⁵Olopo a'amu hopi'nonohini ngko'nji humalofoso nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. A'amu Anituye hungkunomo iningkwalokwofoso kiko'nji humalofoso hofiko nakumo simeho nejopalokwofo oso hwamo ole fonajiyo, Nakwoe a'amufu ulalokuhwono. Ose fonajiyo ntohofo.

Anitu kako hofiyo wosefo'mano. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mti'mokohono. Hungkuno osohopeho.

Filemoun

Olo Iyoswo loso Poul Kako Hwe Filemounne'no Mti'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-nain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'-mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako hwe Filemounne'no mti'mokumentisofoho. Filemoun sohwo Pouliye a'amu hweho. Oso hwe huhwo sohwo ango Koulousi humunyo hweho. Filemoun huhwo sohwo kakoe syoho ulohofiyoso hi'njo hweho. Oso syoho ulohofiyoso sohune yofeso olenoho. Ounesimosiyoho. Oso hwe Ounesimos huhwo sohwo hiyaso li'mofonto ango Loum sopo Poulimo u'ma'mentisofoho. Nu'mahoningki Poul kako Anituye hungkuno ulimentisofoho. Nulahoningki Ounesimos kako simeho iwolo'mokumentisofoho. Simeho iwolo'mokahoningki Poul Filemouniyepono asomo uhwajimonto olo iyoswo loso mti'mokuyahotimentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 U nje ningkwahwo Filemoun, nje hungkuno tifo upa'nyo. Ngko Pouli'ni nekwoe ningkwahwo Timouti'nji nohumentayo kikine'no olo iyoswo loso mti'mokalokuhwoyo. Ngko a'amumo Jisas Kilaisiye hungkuno ulimale so'no hofiko ngkimo impo'angomo intofanihumalofofoho. U Filemoun kiko nekwo'nji Anitumne'no syoho afa hwasoho. Nekwo simeho kijopalokuhwoyo.

²Nekwoe hungkuno loso olo a'amu lomo uhwojalokuhwoyo. Nekwoe nampohwo Apiya'nji Akiposi'njoho. Akipos ngko pa'nyo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofonto Anituye hungkuno lutihwalofoho. Nom'ne a'amu Jisas Kilaisimo iningkawentifi jije angomo uhu'mokuwo'ningkohoho somo hungkuno loso mti'mokalokuhwoyo.

³Naningkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko yo'mayo wopingo selohofosisi simeho pompengo wosejopanjiyoho.

Filemoun kako Hwe Engo Jisas sohomo simeho uyimojo hweho.

⁴Nje ningkwahwo Filemoun, ngko Anitumo jomo ulontne sohonta ngko kikine'no isamoyoka mikunimposo uliwo'ningkohefoho. ⁵Hwapingoso ole, Olo hungkuno loso upa'nimalefoho. Kiko nakwoe Hwe Engo Jisas osohomo simeho hi'ntnnono engo uyonji a'amu Jisas sohomo iningkuwo'ningkohoho oso'ntnne'no simeho uyalokuno. Oso'no Mpohumo isamoyoka ulalokweno. ⁶Olo so'no nimo'ningkohoho. Nakwo Jisas Kilaisimo iningkawo'ningkuhwone hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo sosofito'ningkuhwasi fo'ma'nososo yo'mayo wonyoangkafo Jisas Kilais nejapiwo'ningkiso so'no nakwo huno ito'no naisoso ito'nohini wokemokosyohumantanoho. Oso'no Mpohumo jomo ulalokweno. ⁷Filemoun kiko a'amu Jisas Kilaisimo iningkawo'ningkohoho somo simeho engo uyalokuno so'no ngkimo yokumpohn'nyo nisosofitofonji nje simeho wopingo kiko nimokuwo'ningkino hwasoho. Anituye a'amu hopi'nonohinoso kikine'no syakufisyontifi simeho wopingo umo'ningkohoho.

Poul Filemounimo ulimento, Kiko Ounesimosimo maho. Jije ningkwahwo hopa umo'nono.

⁸⁻⁹ Hungkuno anga'nohino Ounesimosimne'no wakilohonimonne'no yohono. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais a'amumo simeho uyo yahino loso nejapmmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo kiko iningkayo'neso nokili'mnesohilo. I oso'no ngko simeho kijapmentohe so'no olo so'no jomo wakilohonimonne'no yohono. Kiko ngkine'no huno kiyohoho. Ngko a'mane imo'nonji Jisas Kilaisiye syohomne'no impo'angomo humaleno. ¹⁰ Oso'no Ounesimosimne'no wakilohonimonne'no yohono. Kako nje hwomu pa'nyo imo'ningkiso hweho. Impo'angomo nohumanji Anituye hungkunoso Ounesimosimo ulahoningko hungkuno hiloso kako simeho hi'ntnnono uyonto Anituye a'amu imo'nimasofoho. Oso'no ngko kaningkwowho pa'nyo humaleno. ¹¹ Oso hwe huhwo sohwo Ounesimosiyo kakoe yofe hwapingoso olenoho. Fo'mayo'nefoho. I hohonta Ounesimos kako jije syoho kilohofimentiso sohonta kako wonyo kiloho'mentisofoho. I olohonta kako kiko'nji ngko'nji syoho wonyoangkafo elohofiyo hweho. Kako wefo'ma'montonoho.

¹²⁻¹⁴ Anituye syohomne'no impo'angomo nohumentani'mo kiko ango kengopo nohumahoji ngkimo manifo'matnnehino. Kiko ngko'nji humentontasi ngkimo wopingo nonimokosyohumantnesohilo. I oso'no jije syoho kilohofiyo ngko'nji humayo so'no ngkimo wopingo nimokosyohumahwoso'no nje simeho wopingo wanimonimonte'no yohoho. Jije uyohope hweho. Ounesimos ngko'nji wohumano lonji ko yoheso kiko olo hilo so'no manjoso'no

ngko jije honingkano jije syoho kilohofiyo osohomo asomo utimayo'ne mopijwakumo'mnehono. O'o, kiko ngkimo nifo'mayo so'no asomo uhwajisoso oso wonyoangkafofoho. I oso'no jije hunofoho. Oso'no kikiyepono Ounesimos sohumo uhwojalokweno. Hwe huhwo sohumo simeho engo uyonji uhwojalokweno.

¹⁵⁻¹⁶ Hohonta kako kuhwoti'mofonto we'enehwo hiyaso umentisofoho. Osohonta kako hamniyoho momaso'njo siki syoho kilohofiyo hweho. I olohonta syoho kilohofiyo'nohino hwo'maho. O'o, kako hningkwa'wehweho. Hwapingoso kako Hwe Engo Jisasimo simeho uyiwo'ningkiso hweho. Simo'mo Ounesimos we'enehwo kuhwoti'mo'mentisoso olelikeno, kiko'nji ne'no nohumuhne so'no kakuhwoti'mo'mentono. Neningkwowho Ounesimosimo simeho uyimentohe hwo'nyoho. I olohonta kiko kakimo simeho engo uyimonnoho. Kako jije syoho kilohofiyo'nji hningkwa'wehwo'njoho.

¹⁷ Kiko ngkimo Anituye syohomne'no nje tatohwo hwosoho syonifisyiwo'ningkino'manji kiko ngkimo ntohofiwo'ningkino hopaso kiko Ounesimosimo ulohofo. ¹⁸ Hohonta kako kikimo wonyo pipi kiloho'mentiso'manji kiko ngkine'no oso hiso'no hungkuno filihwajo. Ngko jije yo'mayo so'no kikimo aku wokijapmmo. ¹⁹ Ngko Pouli'ni yo'mayoso aku wokijapmne'no nehopi kilalokweno. U kiko uhwonyo. Olo hungkuno loso nje aho'nji ifalifaliyo mti'mokalokweno. Ngko jije hunomo huno makufohoto'mnehono. Hohonta ngko Anituye hungkuno lokitihwahoningko kiko olo hungkuno hilo somo simeho hi'ntnnono umentohino so'no kiko songo ne'no humayo'neso ma'mentohinofoho. I oso hungkuno kilimentohe so'no kiko

ngkimo aku peho ntapmmmentohinoto. Awonoho. Oso hiso'no ngko huno makufohoto'mnehono. ²⁰U nje ningkwahwo, kiko ngko'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye syoho ntnne'no syafisyohoji kiko Ounesimosimo ito'no mokosyohumaho. Kiko ose isoso nje simeho wopingo wanimo'nimontonoho.

²¹Olo hungkuno ngko kikumne'no mti'mokuyohojalokwe loso kiko uhwoningkohoji haloho peso'no ngko huno niyohoho. Ounesimosimne'no yahino wopingo kiko ulohofo so'no kilohe somo tifi iningkahuji oso mta'ni kiko yo'mayo yahino wopingo ne'no mjimisoso jije yahino wopingoso nje hungkuno kilohe loso jije hunoso nje hunomo woniyakolo'monnoho. ²²Nom'ne hungkuno tifo upa'nyo. Ounesimos kikimo ku'maso sohonta kiko ngkine'no ango anga'no ito'no fesyohumaho. Hwapingoso sekwo ngkine'no

Mpohumo jomo uliwo'ningkohoho so'no hontohumaleno. Anitu sekuyepono ngkimo asomo wonihwajono ntnne'no yalokweno.

**Nom'ne a'amuso Filemoun
ne'no nakwoe a'amu
hweho limentohofoho.**

²³Epeefilos kako'nji ngko ntnne'no Kilais Jisasiye syohomne'no impo'angomo humalohwoyo. Kako kikumne'no nje a'amu hweho lonto huno syokufisyalofoho. ²⁴A'amu nom'ne sohwa ngko'nji Anituye syoho yalokuhwone sohwa kikumne'no nakwoe a'amu hweho kilalokwofo. A'amu huhwo sohwa ole, Mak, Alisitakos, Ntemas, Luk. Osohwa kikumne'no syokufisyalokwofo.

²⁵Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako yo'mayo wopingo waselohofono. Nje hungkuno tifo osohopeho.

Hipilu

*Olo Iyoswo loso A'amu Hipilu
somne'no Mti'mokumentohofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo mofonepo *teti-sefen* (37) nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo Hipilu loso tihwo mti'mokumentisotikeno. Iyoswo mti'mokomayo sopo a'amu mti'mokumentohofoho sohwanne'no yofeso mamti'mokiyofoho. A'amu fiso hofikoe hunoso olenoho. Poul mti'mokumentisofoho. A'amu fiso hofikoe huno olenoho. Mponopas, Apoulous, Luk, Makija sohwa mti'mokumentohofofoho. I oso'no olo iyoswo loso'no huno ito'no'maho. O'o, tihwo mti'mokumentisotikeno. A'amu olo iyoswo hilo mti'mokumentiso sohwo olo iyoswo hiloso a'amu Juta Jisasimo iningkunyo somne'no mti'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso ntipi humentaningkofitikeno. Oso hiso'no nakwo huno monayofoho. Angopone yofeso majofoho. Olo iyoswo hwapingo mti'mokiyoso olenoho. Oso a'amu Juta Jisasimo iningkunyo sofe simeho hi'ntnnonohino somo tango ifawe sohonta yokumpohn'nyo lohoho'ne yokumpohn'nyo umokumonto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo nakwo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

Anituye Hwomu sohwo hungkuno nejapmentisofoho.

1 Hohonta sikuno pi'ningo somo Anitu kako kakoe hungkuno neyakwosamo uyimentisofoho. Sikuno fehohnjoso kako a'amu sohwaso uyahoningki hofiko nalimotofofoho. Sikuno nom'nemo Anitu kakoe hungkuno ahwomomjo a'amu somo

uyahoningki nalimentisofoho. ²I nakwo a'amu olhontajo hn'nimo Anitu kakoe hwomumo kako hungkuno uyahoningki Jisas nalimentisofoho. Oso hwomu huhwo sohomo Anitu ulimento, Kiko hwaho'nji ahwomo'nji mti'mojo. Ose ulahoningki Jisas kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayoso mti'mokumentisofoho. Oso mti'mokumentiso so'no Anitu kako Jisasimo ulimento, Kiko'nefoho ulimentisofoho. ³Nakwo Anituye Hwomu huhwo sohomo uhwonontani nakwo Anitu ne sohwo yokumpohn'nyo'nji Anituye yofe engo'nji uhwoniwo'ningkuhwonefoho. Kako Anituye yahino ne somo nakumo netihwayo'ne hweho. Jisas kako hungkuno yokumpohn'nyo lonteso kako hwaho'nji a'amu'nji yo'mayo so'nji huli'mokumemokosyohumaho. Kako a'amufe wonyoso wae yafo'ne honingkanoso imo'mentisofoho. Imofikwato lohofonto kako ahwomomo sonto kaningkwohwo Anituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo somo mokosyohumaho.

Anituye hwomu Jisas sohwo kako a'amu ahwomomjo somo hwofilo'nnyo hweho.

⁴Oso yofe engo Anitu kakoe hwomumo mulimentisoso a'amu ahwomomjo hopi'nonohino sofe yofemo yakolo'nnyo hweho. Yofe engo loso ole, Anituye Hwomufoho. ⁵Hwapingoso ole, Olo hungkuno loso Anitu hohonta a'amu ahwomomjo somo ulimentisotaho. O'o, kakoe hwomumnohini ole ulimento, Kiko nje Hwomu hwosoho.

Olohonta ngko jije Mpohwo'nyoho.

Nom'ne honta ole limento, Ngko kaningkwohwo'ni humaleno. Kako nje hwomu hweho.

Oso hungkunoso Jisasimnohini ulimentisofoho. ⁶Anitu kakoe Hwomu anga'nohino Jisas osohumo hwahopo uh-

watimonto yonto Anitu kako a'amu ahwomomjo somo ulimento,
A'amu ahwomomjo soku sekwo nje hwomufe yofe foho'nomapmno.

Ose ulimentisofoho. ⁷Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somne'no ole nalohi, Ngko nje a'amu ahwomomjo somo mti'mokahoningko nje syohomne'no hofiko emta'mingo ifoho'nji oso hopa iwo'ningkohofofoho.

Ose nalimentisofoho. ⁸I Anitu kakoe Hwomumo ole ulimento, Kiko Anitu sohwo, a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo ne'no mokosyohumantitne hwosoho.

Jije a'amufe honingkano nto'nohino mihwajontihne hwosoho.

Oso yahino nto'nohino mihwajiyo somo a'amu hiso nuhwo'ningkuji nto'nohino kilifitnefoho.

⁹Kiko yahino ito'nohino so'no kumo'niwo'ningkohoho. Yahino wonyoso ngkilaho liwo'ningkino hwosoho.

Oso'no ngko jije Anitu sohwo'ni ngko yofe engo mayo'ne kuhwosopo'mentohefoho.

Oso'no jije simeho wopingo kumokuwo'ningkoheso jije a'amufe simeho wopingo somo yakolo'nnyofoho.

Ose ulimentisofoho. ¹⁰Nom'ne honta kakoe hwomumo ole ulimento, Hwe Engo sohwo, simo'mo ne'mo kiko hwaho'nji ahwomo'nji jije aho'nji mti'mokumentohino.

¹¹Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefoho.

I kiko ose'ne'maho. O'o, kiko ne'no nohumantohotne hwosoho.

Hwaho'nji ahwomo'nji hwapife yofoho imo'ningkiso oso hopa imo'nonefoho.

¹²A'amu sohwa hwapife ku'mokasyontifi nom'ne songo iwo'ningkohoho hopaso kiko hwaho'nji ahwomo'nji noku'mokasyohoji kiko nom'ne songo woho'nahumonnoho.

I oso'no kiko huno mikwesyafihutnnehino. O'o, ne'no nohumantohotne hwosoho.

Anitu ose ulimentisofoho. ¹³Hohonta Anitu kakoe hwomumo ole ulimento, Kiko nje aho anga sohohtna'ni fosyohumaho.

Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwa jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Oso hungkuno ulimentisoso Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo ulimentisotaho. O'o, kakoe hwomumne'nohini ulimentisofoho. ¹⁴A'amu ahwomomjoso hofiko Anitu kakoe syoho ulohofiyofoho. Oso a'amu homo somo Anitu kako asomo utima'mne somo ufo'mapifento uhwajiwo'ningkisofoho.

Anitu asomo netimayoso mikunimposo wonyohofiyofoho.

2 Oseso oso hungkuno neso Anituye hwomu nejapmmentiso somne'no nakwo piso'mo'nyo ihwasi nusikwojihwaloho. O'o, nakwo yokumpohn'nyo kesyohumehwasi tifi uningkohwano. ²Hohonta Anituye hungkuno a'amu ahwomomjoso hofiko hwahoponjo a'amu somo uyahoningkofi a'amu hwahoponjo hiso hofiko hungkuno homo somo haloho maposo'njo yahoningkofi oso yahino wonyo somne'no Anitu hofikimo tohino engo uyimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohi, oso hungkuno hiso a'amu ahwomomjoso hofiko a'amu hwahoponjo somo uyimentisoso hungkuno nehopeho. ³Anitu nakumo asomo netimayo'ne honingkano hwosampo'mentisoso wonyohofiyofoho.

Oso homo somne'no nakwo hohujo ikinjaofihwasi'manji oso yahino wonyo somne'no nakwo tohino mayoso'no hiyaso nti'mte wanehwono. Honingkano nihu'no awonoho. Nakwoe

Hwe Engo sohwo simo'mo olo hilo so'no a'amu somo ulimentisofoho. A'amu hiso nupa'nontifi ne'njofoho lontifi hungkuno homo somo in- ingkawentifi hungkuno homo somne'no nalimentohofofoho. ⁴Hofiko hungkuno hiso nolutihwentaningkofi Anitu kako hungkuno homo somo yokumpohn'nyo sosofitofosyohumayo'neso kakoe yokumpohn'nyo a'amu homo somo uyahoningki hofiko yo'mayo wonyoangkafo iyo so'ne a'amu somo yamofo itihwamentohofofoho. Anitu kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo kakoe Towahuno uhwojahoningki Towahuno sohwo a'amu somo Anituye huno mta'angoso yo'mayo yahino wonyoangkafoso uyimentisofoho.

**Nakumo asomo netimayo'ne
hwapingoso Jisasiyoho.**

⁵Hwangku hwaho nom'ne songo i'mofapone'no lalokuhwono. Oso hwaho songo mokosyohumayo so'no Anitu kako a'amu ahwomomjo somo uhwosopo'mentiso'maho. ⁶O'o, Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho somo hwe fihwo ole mti'mokumento,

U Anitu, nakwo a'amu hwahoponjo hn'nimne'no kiko huno peho'ne syonefisyalokuno.

Nonemokosyohumanji nakwo a'amu wonyo hn'nimne'no kiko huno pehofo syonefisyalokuno.

⁷Kiko a'amu ahwomomjo so'njo sopo kakimo hofiko'njo enjwa'mo we'enehwo wohumanonji uhumati'mentohinofoho.

Kiko jije yokumpohn'nyo uyonji yofe engo mulonji kakoe yofe engo ho'noma'mentohino.

⁸Kiko yo'mayo hopi'nonohinoso kako mokosyohumayo'ne kakimo enjwa'mo ho'nohumentohinofoho.

Ose mti'mokumentisofoho. Ou, Anitu yo'mayo hopi'nonohinoso

nakwo mokosyohumayo'ne ho'nahumentisofoho. I anga'no olopo siki we'ne moho'nahummentono. O'o, nihu'no hopi'nono nakumo enjwa'mo we'ne ho'nahumentisofoho. I oso'no yo'mayo somo uhwonantaneso nakwo momokosyohumawo'ningkoho yihwono. O'o, nihu'no awonoho. ⁹I oso'no hohonta Jisas kako a'amu ahwomomjo so'njo enjwa'mo we'enehwo humamentisofoho. Hwapingoso Anitu nakumne'no hitoho ulofahoningki Jisas kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwiye honingkano wonyomne'no tohino engo nomanto poyo pe'nimentisofoho. I kako ose imentiso so'no Anitu kako Jisasimo apa'no yokintahopo uhumajonto kakoe yokumpohn'nyo'nji yofe engo uyimentisofoho. Osohumo uhwonalokuhwono.

¹⁰Anitu kako yo'mayo hopi'nonohi- noso mti'mokumentiso hweho. Kako hwapingofoho. Anitu kako kakoe mehomi pi'ningo engo ne'njoso ngkiye- pono pikuji ngko'njo lopo humafikuji nje yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji mapitnne'ento limentisofoho. Anitu ose likwato lohofonto kako huno ole syafihu'mento, A'amuso hofiko ngkiyepono sapifitnne'no nje hwomu kako hofikoe wonyo honingkanomne'no tohino mayoso wopingofoho. Anitu ose syofisyahoningki Jisas kako hwahoponjo a'amu hn'nipa'nyo imo'nimentisofoho. Jisas nohumanto yo'mayo tango kakimo u'mahonjoso kako wonyo nihu'no miyo hweho. Kako nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso tohino ma'mentiso so'no nakumo ahwomom- ne'no netimayoso Jisas huhwo sohwo hoponoho. ¹¹Oso'no Jisas wonyo ane sohwo kako nakumo nonemanto nakumo wonyo ane pa'nyo namokonto kakimo mone'mo'nalofoho. Oseso

Jisasijanji nakwo'nji naningkwohwo anga'nohinoso Anituyoho. Oso'no Jisas kako nje ningkwahwosafu nalonteso wonimango munalofiyohoho. ¹²Jisas Anitumo ole ulimento,

U Anitu ngko nje ningkwahwo nam-pohwosamo kikine'no ulimonne'no yohono.

Hofiko kikine'no uhu'mokukuju'no osopo humahm'mo ngko jije yofe ho'nomayo'ne ta walimonnoho.

¹³Jisas kako apa'no ole limento,

Ngko Anitune'no simeho hi'ntnnono uyimonnoho.

Ose lonto nom'ne hungkuno limento,

Ou kiko ngkimo nohonyo. Nje mehomi Anitu ntapmmentiso so'nji ngko'nji olopo humalohwono.

Ose limentisofoho.

Jisas nakumo nefo'mayo'ne a'amu hwahoponjo hn'nwi pa'nyo imo'nimentisofoho.

¹⁴Oso mehomi Anitu Jisasimo uyimentisoso hofiko hwahoponjo a'amufoho. Oso'no Jisas kako hwahoponjo a'amu imo'nimentisofoho. Olo nakwoe hwaho hopo lopo hwe wonyo Seten kakoe yokumpohn'nyo'nji nakumo poyo namokuwo'ningkoho. Oso'no nakwo poyo pe'niwo'ningkuhwone pa'nyoso Jisas poyo pe'nimentisofoho. I oso'no Jisas kako apa'no songo lika'mentiso sohonta kako Seteniye yokumpohn'nyo somo hwotoho hmentisofoho. ¹⁵Nakwo mehomi we'e so'nwi poyo pe'nyoso'no iyoho nanimentiso mta'angoso olohonta engo hn'nwi nenalofoho. Oso iyoho nenalokunjoso nakumo impe intofonesyohumaho. I Jisas poyo pe'nimentiso so'no kako oso impe homo somta'ni nasihuto'mentisofoho.

¹⁶Jisas oso syoho imentisoso a'amu ahwomomjo somo ufo'mayo'ne'maho. O'o, Apilohamiye imu hn'nyumo

nefo'mayo'ne imentisofoho. ¹⁷Oseso Jisas kako a'amu hwahoponjo ne pa'nyo imo'nimentisoso homningkwa'wehwosafe yahinoso ma'mentisofoho. I oso'no yo'mayo yamofu u'manteso kako yokumpohn'nyo lohofonto wonyo honingkanoso miyo'njo imentisofoho. I homningkwa'wehwosamne'no hitoho ulofahoningki hofikoe wonyomne'no tohino manto wonyo hiso wae yaofu'ne honingkanoso imo'mentisofoho. Oso'no kako ajwopo nohumanto nakumo Anitu'nji ufohi'nyo'ne huli'mokomokonesyohumawo'ningkiso hweho. ¹⁸Olohonta yo'mayo hwahoponjo ne'mahwosi honingkanoso wonyomo upenemotamo lihwosi yososo Jisas wonefu'ma'montonoho. Hwapingoso Jisas nakwoe hwaho lopo humamentiso sohonta yo'mayo hwaho lophonjo tangoso Jisasimo honingkanoso wonyomo upemotamo limentisofoho. Oso tango u'ma'mentiso so'no yo'mayo nakumo yamofu nalohofu so'no Jisas kako huno uyihwoso'no nefo'mayo'neso Jisas kako hoponoho.

Jisasiye yofe engoso Mousesiye yofemo yakolo'nyofoho.

3 Nje a'amufu, sekwo Anituye mehomi ne imo'nimentohofu soku, Anitu ahwomomo humaso sohwo sekumo sehwasopo'mentisofoho. Jisas kako Anituye hungkuno uyohojiku'mofu sohwo kako nakwo Anitu'nji humayo'ne huli'mokonesyohumaso so'no nakwoe wonyo wae enaofu'ne syoho ma'mentisofoho. Oso huhwo sohomo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwone oso'no kakoe a'amu ne'nwoho liwo'ningkuhwonefoho. I oso'no nakwo Jisasimne'no huno ne'no syofisyihwasi nakwo Jisas kakine'no huno engo wotipemehwano. ²Anitu oso syoho hiso'no Jisasimo uhwasopeehoningki Jisas syoho hiso hofiyo esojwao'menti-

sofoho. Simo'mo Mouses kako a'amu Isilael somo Anitumo ufohi'nyone huli'mokosyohumamentisofoho.

Tifi sohonta Jisas huhwo oso syoho Mouses hopaso kako ma'mentisofoho.

³Nakwo ango wopingo uhwonantaneso ango wopingo homo somo yofe engo muliwo'ningkuhwonetaho. Awonoho.

Nakwo ango kakwo'yohwo sohune'no yofe engo muliwo'ningkuhwono.

Oso'no Jisas kako nakumo Anituye ango pa'nyo namokumentiso hn'nwiye ango kakwo'yohwo sohwo Jisasiyoho.

Mouses kako ango homo somo mokosyohumayo'nohino hweho. Jisas kako ango homo somo kakwo'yohweho.

Oso'no Jisas kakoe yofe engoso Mousesiye yofe somo yakolo'nnyofoho.

⁴Ango hopi'nonohinoso a'amu moliwo'ningkohofofoho. I oso'no Anitu kako'nohino yo'mayo hopi'nono mti'mokumentiso hweho.

⁵Mouses Anituye syoho ulohofiyi sohwo kako Anituye hungkunomo tifi iningkawento Anituye angomo wopingo mokosyohumamojo hweho.

Anitu Mousesimo yo'mayo Anitu kako hwangku yoneso'no lutihwamentiso so'no Mouses a'amu somo lutihwamojo hweho.

⁶I oso'no Jisas Kilais sohwo kako Anituye syoho ulohofiyi hwo'maho. O'o, kako Anituye Hwomu hweho.

Jisas kako huhwo Anituye hungkunomo iningkawento Anituye ango hn'nimo wopingo nemokosyohumawo'ningkiso hweho.

Oso'no nakwo kakoe ango hn'nwi Kilaisimo simeho hi'ntnnono ne'no uyihwasi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumehwasi

nakwo kakine'no hontohumayo'manji oso'no nakwo kakoe ango hn'nwi ne'no nomolohinowentaningkuhwosi nakwo

ne'no nohumentihwanefoho.

A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoso hofiko usijo'no mohumafitnnefoho.

⁷Anituye Towahunofe mampahomo upo'nano. Ole nalohi,

Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nifijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

⁸Hohonta a'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkunomo haloho upa'nontifi hahn'nyo yontifi hungkuno homo somo hwotoho hmentohofofoho.

Hofiko hwaho a'amu ane sopo nohumantifi Anitu nto'no monefo'mayo'njo iwo'ningkino hwosoho ntimotofofoho.

⁹Seyakwosa osopo nohumentaningkofi soswo *fouti* (40) uyakolofontaningki yo'mayo wopingo ngko utihwamentoheto somo uhwonimotofofoho.

Hofiko ko uhwonimotofoso hofiko ngkimo sitofo ntimotofofoho.

¹⁰Oso'no oso a'amu homo somne'no simeho tohino nimningkahoningki limentoho,

A'amuso hofiko nje yahinomo miningkayo'njo yontifi nom'ne honingkanomo usampewo'ningkohofofoho.

¹¹Oseso nje simeho tohino nimningkahoningki hungkuno yokumpohn'nyo ole limentoho,

Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnnehofo. Nihu'no awonoho.

Anitu ose limentisofoho.

A'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkuno hwotoho hmotofo pa'nyoso nakwo hwotoho fehwaloho.

¹²Nje a'amufu, sekwo huno fisyafihupmno. Hwe fihwo kako sekwo'njopo humaso sohwo kako Anitu songo humaso sohomo simeho

hi'ntnnono muyo'njo ihwosi Anitumo nihu'nahone hohujo ikinjaofihwosi kako honingkano wonyomo sompefonoho. Oso'no sekwo nto'no uhwontohumano. ¹³ Sekwoe sikuno moi'wo mmo'nosojwaofe sohonta sekwo sikuno huhwi huhwi sekwoe seningkwa'wehwosafe hunomo Anituye hungkuno so'no huno filanifohotopmno. Ose lifohotofikuji sekwo ufo'ma'nimno. Hwe fihwo sekwo'nji humaso osohumo honingkano wonyoso kakimo kompemotahwosi kako olo honingkano loso'no wopingofoho lihwosi Anituye hungkunomo nihu'nahone hahn'nyo yonoho. ¹⁴ Simo'mo nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoma'mentihwoneso yokumpohn'nyo kemokosyohumentaso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ne'no kemokosyohumayo'manji u Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji kako yo'mayo mokosyohumaso so'nji ma'malohwono. ¹⁵ Nakwo huno nayohi, Anituye hungkuno ole nalohi,

Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nifijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

Hohonta a'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkuno haloho upa'nontifi hahn'nyo yontifi hungkuno homo somo hwotoho hmentohofofoho.

Anitu ose nalimentisofoho.

¹⁶ Hohonta Anituye hungkunomne'no hahn'nyo tihwa imentohofoto. Hwe moya'mi Isilaeliso Ijip mta'ni Mouses ipemotawomentisoso hahn'nyo imentohofofoho. ¹⁷ Anitu kakoe simeho tohino umnyoso nowentaningki soswo *fouti* (40) uyakolo'mentisofoho. Oso simeho tohinoso tihumo uyimentono. A'amu honingkano wonyo yontifi oso hwaho a'amu anepo poyo pe'nimentohofoho hofikoe pijafoso osopo wentanjo somne'no Anituye simeho tohino umnimentisofoho. ¹⁸ Anitu

kako hungkuno yokumpohn'nyo ole-eso tihumne'no limentono. Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnnehofo. Oseso tihumne'no limentono. A'amu kakoe hungkunomo hwotoho fewo'ningkohoho somne'no limentisofoho. ¹⁹ Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo yiwo'ningkohoho so'no hofiko Anituye usijo'no humayo yahinoso motipemapitnnehofo.

Anituye a'amu neso hofiko usijo'no humayo'ne hungkunofoho.

4 Anitu kako nakumo hungkuno ole nalimentisoso weho. Ole nalohi, Sekwo nje usijo'no humayo yahino somo fosyohumamno. Ose nelalofoho. Oso'no hwe fihwo kako nakwo'nji humaso sohwo kako Anituye honingkanomne'no usijo'no humayo yahinoso kako motipihwonyo'njo umo lihwasi nakwo iyoho wonanono. ² Nakwo Anituye hungkuno wopingo upo'nantaneso a'amu Isilaeliso upa'nimotofoho oso pa'nyo'nwoho. I oso'no hofiko hungkuno wopingo ko upo'ningkahoningkofi hungkuno hiso mufo'ma'mmentisofoho. Hwapingoso hofiko ko upa'nontifi hungkuno homo somo hofiko simeho hi'ntnnono muyimmentohofofoho.

³ Hohonta Anitu kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji moi'wo mti'mokonto kako usijo'no humamentisofoho. Nohumanto a'amu kakoe hungkunomo hwotoho fifijo somne'no ole limentono, Oseso ngko nje simeho tohino nimningkahoningki hungkuno yokumpohn'nyo ole limentoho, Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnnehofo. Nihu'no awonoho.

Ose limentisofoho. I oso'no nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono

uyiwo'ningkuhwone hn'nwi nakwo Anituye usijo'no humayo yahino somo humalohwono. ⁴Anituye hungkuno mti'mokumentohofu somo hwe fihwo sikuno iyoho humayo somne'no ole mti'mokumento,

Anitu kako yo'mayo mti'mokumentiso syoho moi'wo esojwaofonto sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'no humamentisofuho.

⁵Olo hungkuno loso'no apa'no ole mti'mokumento,

Hofiko nje usijo'no humayo yahinoso nihi'no motipemapitnefuho.

Ose mti'mokumentisofuho.

⁶A'amu simo'mo Anituye hungkuno upa'nimentohofosu hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyimmentohofu so'no Anituye usijo'no humayo yahino somo motipema'mentohofuho. I oso'no a'amu nom'neso Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofu so'no hofiko Anituye usijo'no humayo yahinoso wotipemantifehu. Oso hungkunoso ne'no weho. ⁷Oseso Anitu kako nom'ne sikuno ho'nahumentisofuho. Oso sikuno ho'nahumentiso hiso'no ole limento, Olohontanoho. Oso sikuno ho'nahumentisoso soswo pi'ningo uyokolofahoningki oso hungkuno nto seloheso Anitu Ntefitimo uyahoningki ole mti'mokumento,

Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nifijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

Ntefit ose mti'mokumentisofuho.

⁸Jousyiwa kako Mousesiye pijohinomo ma'mentiso sohwo kako a'amu Isilael somo hwaho Kenan sopo ipemotawomentisofuho. Oso hwaho hopo sopo Anitu a'amu Isilael somo olopo nihi'nahone usijo'no fosyohumamno ulontentesi Anitu kako hwangku no'mo nom'ne sikuno usijo'no

humayo'neso moho'nasyihwonesohilo.

⁹I oso'no Anitu kako nom'ne sikuno usijo'no humayo'ne ho'nahumentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Usijo'no humayo yahinoso Anituye a'amumne'no weho. Anitu kako sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'no humamentiso pa'nyoso weho. ¹⁰Hwe fihwo kako Anituye usijo'no humayo yahino somo wohumamo loso sohwo kako yo'mayo syoho yonteso kakoe yokumpohn'nyo'nji miyonehoho. O'o, yo'mayo syoho yonteso Anituye yokumpohn'nyo'nji iwo'ningkiso hweho. Oso'no kako Anituye usijo'no humayo yahino somo humaho ¹¹Nakwo nakwoe simano sopo yo'mayoso nopujonaofihwoso'no yokumpohn'nyo elifoti'mesihwasi Anitu kakoe usijo'no humayo yahino somo wohumano. I hohonta a'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkunomne'no hahn'nyo imentohofu pa'nyoso nakwo oso hopa yasoso nakwo Anituye usijo'no humayo yahinoso nakwo motipemanehwono.

¹²Anitu kakoe hungkunoso ne'no nowentaningki hungkuno hiso ipisayo ne into'nalofuho. Nakwo huno moi'wonoho. Sihu sihumampo'nyo yohosi yohohnjoso yahwopaho mikufu yokino osomo kujomotasyiwo'ningkiso oso hopa Anituye hungkunoso nakwoe simeho somo oso hopa nelohofalofuho. Hungkuno hiso nakwoe simehomo yo'mayo mnaweso nakwoe hunomo yo'mayo mnaweso netihwawo'ningkisofuho. Hiyaso momokosyohumanehwono. Oso'no Anituye hungkunoso oso sihu sihumampo'nyo yohosi yoho'njo somo yakolo'nnyofuho. ¹³Yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso Anitune'no hiyaso mawenehoho. Yo'mayo hopi'nonohino somo utihwa'nyopo wentaningki Anitu kako uhwonalofoho. Yo'mayo yahino

iwu'ningkuhwone so'no tifi no'mo Anitu nonalohononefoho.

Jisas kako nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne Hwe Engo hweho.

¹⁴Nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne sohwo Anituye Hwomu Jisasiyoho. Kako ahwomo ne somo Anitu'nji humaho. Osohumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no a'amu nomane somo uliwo'ningkuhwono. Oso'no nakwo oso simeho hi'ntnnono uyo somo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano. ¹⁵Jisas nakwoe hwaho lopo nohumentaningki yo'mayo honingkanano wonyomne'no nakumo impo'nonetimawo'ningkiso hopaso Jisasimo impo'nitimaneso kako honingkanano wonyo nihu'no miyo'njo hweho. Oso'no yo'mayo wonyoso nakumo umpo'nonetima'mto ihwoso'no Jisas kako nakumne'no hitoho ulofihwoso'no kako wonefo'ma'montonoho. ¹⁶Oso'no nakwo iyoho miyo'njo ihwasi kaningkwowho Anitu osohumo yo'mayo so'no jomo ulano. Kako nakumne'no hitoho ulofoso hwapingo hweho. Oseso yo'mayo tango ne'maso sohonta nakwo Anitumo jomo ulihwasi kako nakumo nefo'mahwosi wopingo wonaloho'montonoho.

Jisas kako nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne sohwo asomo netimayo'ne hwapingo hweho.

5 A'amu Jutaso hofiko'njo mta'ango hwe fihumo uhwosopo'mentohoho sohwo syoho ole imentisofoho. Kako a'amu hisofe wonyo honingkanomne'no Anitumo syoho ulohofiyonto yahu fonjokisasyonto yahu'nji yo'mayo so'nji Anitu uhwonyo'ne kisi'meehumentisofoho. ²Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'amu hweho. Kako sihune fehohnjo somo honingkanano wonyo imentisofoho. Oso'no a'amu huno

nto'no mosyafisiyo'njo somo u a'amu Anituye honingkanomne'no iningo mo'nyo somo kako hofohofahn'no ulohofihwosi ufo'ma'montonoho. ³Kako hofiko pa'nyo hwo'manji kakoe wonyo honingkanomne'nji a'amufe wonyo honingkanomne'nji Anitumne'no yahu fonjokisasyiwo'ningkiso hweho.

⁴Hwe fihwo ole monalonehoho. Ngko Anitumne'no a'amu somo ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. Ose malonehoho. O'o, Anitu kako Eloun Mousesiye kola'wehwo sohomo uhwosopo'mentiso hopaso uhwosopo'montonoho.

⁵Kilais huhwo kako ose'nohinoho. Kako ole malimmentisofoho. Ngko a'amu ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. O'o, ose malimmentisofoho. Anitu kako ole ulimento, Kiko nje Hwomu hwosoho. Olohonta ngko jije Mpohwo'nyoho.

⁶Ose ulimentisoso nom'nepo Anitu ole ulimento, Kiko a'amu ngkimo motanifo'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotnne hwosoho.

Ose ulimentisofoho.

⁷Hohonta Jisas kako nakwo a'amu lohn'nwi pa'nyo imo'nonto nakwoe hwahopo humamentiso sohonta kako Anitumo humotaho'nji yokumpohn'nyo jomo ulimojo hweho. Anitu kako'nohini Jisasimo poyo pe'nyoso'no ufo'mayo'ne hweho. Jisas kakoe hunomne'no hi inyoso monje yasyonto kako Anitumo iningkayo so'no hi umo'ningkahoningki Anitumo enjwa'mo humamentiso so'no Anitu Jisasimo ufo'ma'mentisofoho. ⁸Jisas kako Anituye Hwomu hweho. I oso'no kako nohumanto Anituye hungkunomo haloho peso'no tohino engo ma'mentisofoho. Tohino engo nomanto kako Anituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no huno engo tipema'mentisofoho. ⁹Yo'mayo tohino u'mahoningki kako wonyo honingkanano

nihu'no mimmmentisofoho. Oso'no kako wopingo'nohini nohumanto kako engolopohamo nakumo nefo'mayo'ne hwapingo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo haloho'no pewo'ningkuhwone hn'nimo kako nakumo asomo netimaso sohonta songo ne'no nohumentihwanefoho. ¹⁰ Oseso Anitu Jisasimo ulimento, Kiko a'amu ngkimo motanifo'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotne hwasoho. Jisasimo ose ulimentisofoho.

**Nakwo mehomi we'eso
humawo'ningkohofu
hopa humehwaloho.**

¹¹ Nakwo Hwe Engo Jisas nakwo wonyo wae enafo'ne sohune'no hungkuno pi'ningo engo woselon-tane'no ihwono. I oso'no sekwo hunoso pito'nnyo'njo kuyoho. Huno nto'no mehohosahinyo kuyoho. Oso'no nakwo olo hungkuno hwapingosopi losetihwanehwono. ¹² Sekwo Anituye hungkuno hohonta upa'nimentohofu soku olohonta sekwo nom'ne somo molutihwayoso peho'neto. Sekwo hunoso tifo'njo kuyoho. Oso'no hwe fihwo kako Anituye hungkuno hwapingo neso apa'no wolosetihwano. Sekwo Anituye hungkuno neso wosopayo yokumpohn'nyo hopaso manifitnehofo. O'o, amno'nohino nalokwofo. ¹³ Nakwo huno nayohoho. A'amu fihwo amno'nohini niwo'ningkiso sohwo kako mehomi pa'nyo hweho. Mango ane pa'nyo hweho. Honingkano wopingomo iningkayo'ne huno nto'no muyo hweho. ¹⁴ U wosopayo yokumpohn'nyoso a'amu engo huno'njo sohwafofo. Oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye hungkunomne'no huno ne'no syafisyiwo'ningkiso sohwo kako honingkano wopingo so'nji wonyo

so'ntnno huno nto'no ehohosahinyo hweho.

**Nakwoe simeho hi'ntnnono uyo
somo nto'no kesyohumayo'ne
syoho yokumpohn'nyo uyano.**

6 Oso'no nakwo Anituye hungkuno wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyo so'no upo'nantanoho. Hungkuno amno pa'nyoso simo'mo upa'nimentohofu oso'nohino upa'ningkuhwaloho. O'o, hungkuno amno pa'nyoso olenoho.

Nakwo hwahoponjo yahino wonyo somo hohujo ikinjaofihwasi Anitumo simeho hi'ntnnono uyano. Hwahoponjo yahino wonyoso ne anefoho. Monefo'manehoho.

² Nakwo honingkano songo tipema'malohwone so'no nom'ne a'amu somo utihwayo'ne mijo fikiyomapmno.

Anituye Towahunofe yokumpohn'nyo mayo'ne aho ulonjimokumno.

A'amu poyo pe'nyoso apa'no nolikapitnehofo.

A'amu wonyo Anituye hungkunomo haloho maposo'njoso hungkuno ikwolofikuji nihu'nahone tikanomo ne'no nohumantokutnehofo.

Oso hungkuno amno pa'nyo'nohino upo'niwo'ningkuhwaloho. O'o,

oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no ³ Anitu nefo'maso'manji nakwo hungkuno nom'ne wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyoso upo'nano.

⁴ A'amu Anituye hungkunomo upa'nontifi huno wopingo tipemahoningkofi Anitu a'amu homo somo wopingo ulohofahoningki hofiko Anituye Towahuno Wopingo ma'mentohofofoho. Oso a'amuso hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofikuji hofiko Anituye honingkanomo iningkayo'neso apa'no pipi tipemapitnehofo. Awonoho. ⁵ Hofiko Anituye hungkuno

wopingo somo huno uyahoningki iningkawentifi hofiko Anituye yokumpohn'nyo somo uhwonontifi yo'mayo tifi no'mo imo'none so'no huno uyimentisofoho. ⁶Oso hohosohonta a'amu hiso Anitumne'no hohujo ikinjao'mentohofoso hofiko huno apa'no ikwesyafisiyoso honingkano anefoho. Awonoho. A'amu Anitumne'no hohujo ikinjao'mentohofoso pa'nyofoho. Hofiko Jisasimo apa'no utihwa'nyopo into'ofasyontifi a'amu hiso kakimo sitofo ulalokwofo.

⁷Hwaho fipo ifoyo syonteso Anitu afofo uyoso sopo a'amu fihwa nonyo wosopayo hulifijoso wosopayo ne umo'nimontonoho. ⁸I oso'no wosopayo mofokafe'njo ihwosi hoja wonyo yongo'njo so'nohini ne ane fokafa so'manji hwaho wonyoponoho. Oso hwaho sopone'no Anitu kako hwaho wonyo nihu'nahoneponoho walimontonoho. Toho wae weeo'montonoho. Hwaho'ne'maho. O'o, a'amumne'no mti'mokalokweno.

⁹Nje a'amu soku, olo hungkuno tango'njo selalokweno. I hungkuno tango loso a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkiso somne'nefoho. Sekwo Anituye hungkunomo tifi iningkowahoningkuji Anitu sefo'mah-woso'no sekwo ne umo'nantifeho. ¹⁰Sekwo Anitumo simeho wopingo engo uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wopingoso ulikofalokwofo. Sekwo kakoe a'amu somo ufo'-mawo'ningkohoho somta'angoso olohonta ne'no ufo'malokwofo. Oso syoho homo somne'no Anitu kako iningo momofalofiyoho. ¹¹Nakwo ole'no namo'ningkohoho. Yo'mayo hontohumalofoso ne imo'nyo'ne so'no sekwo syoho engo ikuji simeho Anitumo uyalokwofo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. ¹²Sekwo piso'mo'nyo ikutoho. O'o, sekwo

a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyiwo'ningkohoho sofe yahinomo finingkamno. Hofiko piso'mo'nyo miyo'njo yontifi yokumpohn'nyo lohofontifi yo'mayo Anitu wosejapmmnonoho ulimentiso so'no hofiko nomane'entifi ne'no hontohumawo'ningkohofoho.

**Yo'mayo Anitu nalimentisoso
mane'no simeho hi'ntnnono
yokumpohn'nyo uyano.**

¹³Hohonta Anitu kakoe hungkuno yokumpohn'nyo Apilohammo uyimentisofoho. Ngko Anitu'ni olo hungkuno kijopalokwe loso ne umokumonnoho. Nje yofe kilohe so'no kiko huno wakiyono. Hungkuno hiloso ne umo'nimontonoho. ¹⁴Anitu ose ulonto ulimento, Hungkuno ne umokumoneso olenoho. Ngko wopingo kilohohm'mo jije imuso pi'ningo engo wokijapmmnonoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁵Oseso Apiloham kako ne'no nohontohumanto Anitu ulimentiso so'no iningo mamommentisofoho. O'o, ne'no hontohumanto kako kakoe hwomu ma'mentisofoho.

¹⁶Hwe fihwo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne a'amufe yofe hwofilo'nnyo so'ne a'amu nom'ne somo ulimontonoho. Oso yofe engo ulososo kakoe hungkuno yokumpohn'nyo imo'ningkuhwosi nom'neso oso hungkuno homo somne'no yoka majo'njo ikuji hungkuno somo monje meehufitnneho. ¹⁷Oso a'amu somo Anitu wopingo waseloho'monnoho ulimentisoso hofiko yo'mayoso nomapitne'ento huno uyo'ne'ento Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Kakoe hungkunoso mikwaloneho. ¹⁸Oso'no olo hufa'uyo loso'no nakwo huno nayohoho. Anitu

kako nakumo wopingo waseloho'-monnoho nalimentisofoho. Anitu kakoe hungkunoso ne imo'nonefoho. Oso hufa'uyo sofa'une'no Anitu kako hwasyo malonehoho. Oso'no nakwo Jisas nemokosyohumane'entani nakwo Anituye hungkuno ne imo'nimentiso so'no upo'nontani oso hungkuno hiso yokumpohn'nyo nesosofitofalofoho. Oso'no yo'mayo Anitu nalimentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalohwono.¹⁹⁻²⁰ Nakwo huno ole nayohoho. Anituye hungkunoso ne imo'nonefoho. Oso'no nakwo iyoho monaningkiyohoho. Anitumo u'mayo'ne honingkano piku'nnyo somo Jisas kako hwasampo'mentisofoho. Kako nakumne'no simo'mo napo'mentisofoho. Osopo nohumanto Jisas kako Anitumo motonefohi'nalofoho. Oso syoho Melikisetek imentisoso Jisas kako ne'no ihwonefoho.

**Melikisetek kako a'amu'nji
Anitumo ufohi'nyo'ne
syoho'njo hwe engo hweho.**

7¹⁻² Melikisetek oso hwe engo sohwo kakoe yofe hwapingoso olenoho. Honingkano wopingo somo mokosyohumayo hwe engo hweho. Melikisetek huhwo sohwo kako ango Salem mokosyohumayo hweho. Oso ango yofe hwapingoso olenoho. Simeho pompengo ifafo'ne hweho. Melikisetek kako Anitu ahwomomo humaso sohomo a'amu'nji motufohi'nyo'ne syoho'njo hweho.

Apilohamiye kami Lout osohumo hwe engo motawomentohofa sohwo Apiloham nofonjasyonto kakoe angopono nowentaningki hwe engo Melikisetek sohwo honingkanopo niswo'nonto Apilohammo aho ulonjimokumentisofoho. Apiloham yo'mayo ho'yango mangohwa mta'ni ma'mentisoso aho hopi'nono yano

ilofahumentisoso Melikisetekiye yofe ho'nomayo'ne anga'no uyimentisofoho.³ Melikisetek kaningkwowho'ya'u'nji hofiyakwosafe yofe so'nji nakwo huno monayohoyohoho. Oso sikuno kona'wohi ma'mentiso somo u poyo pe'nimentiso sikuno somo u poyo kape'nimentono. Nakwo huno monayohoyohoho. O'o, iyoswomo mamti'mokumentohofofoho. Melikisetek sohwo kako Anituye hwomu Jisas pa'nyo Anitumo a'amu'nji ne'no ufohi'niwo'ningkiso hweho.

⁴ Melikisetekiye yofe engo so'no sekwo huno fisyafihupmno. Neyakwo Apiloham sohwo hwe engofoho liwo'ningkuhwone'nwoho. Nakwo hwapingo hweho. Apiloham sohwo kako mangohwa mta'ni yo'mayo ma'mentisoso Melikisetekiye yofe ho'nomayo'ne fehohnjoso kakimo uyimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Melikisetekiye yofe Apilohammo uyakolo'mentisofoho.

⁵ Jekoupiye hwomu Lifai osohwo kakoe imu sohwa hofiko a'amufe wonyo wayo'ne syoho'njo hwafoho. Anitu olo honingkano hungkuno ho'nahumentiso loso olenoho. A'amu Isilael hofikoe yo'mayo ho'yangoso aho hopi'nono yano ilofahufijoso Lifaiye temtitofoso anga'no womantifefoho. Lifaiye temtitofa sohwa a'amu Isilael sofe hofila'wehwosafoho. Hopi'nonohinoso Apilohamiye mehomifoho. I oso'no Lifaiye imuso hofikoe hofila'wehwosafe ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyoso anga'no mawo'ningkohofofoho.⁶ I oso'no Melikisetek kako Lifaiye temtitofa mta'ango'maho. Apiloham kako yano ilofahinyoso Melikisetekimo uyimentisofoho. Uyahoningki Melikisetek kako Apilohammo Anitu hungkuno uyimentiso sohomo aho ulonjimokumentisofoho.⁷ Nakwo huno nayohoho. Hwe fihwo kako nom'ne-

humo aho ulonjimokuwo'ningkiso sohwo kakoe yofeso honjenoho. I a'amu aho kisusyontife sohwoe yofeso monjenoho. ⁸Lifaiye temtitofo ho'yango yano ilofahinyo anga'no mawo'ningkohofofoho. Oso a'amuso poyo pe'nnyofoho. I Apiloham kakoe ho'yango yano ilofahinyo anga'no Melikisetekimo uyimentisofoho. Osohumne'no Anituye hungkuno ole nalohi, Songo ne'no humayo hweho. Oso'no Melikisetekiye yofeso Lifaiye temtitofo sofe yofe somo yakolo'nnyofoho. ⁹I oso'no olo hungkuno loso wolihwano. Lifaiye temtitofo hofiko ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyo anga'no mawo'ningkohofofoho. I oso'no Apiloham kakoe ho'yango yano ilofahinyo anga'nohinoso Melikisetek ma'mentisofoho. Oseso Melikisetek kako Lifai huhwoe mta'ni ma'mentisofoho. ¹⁰Hwapingoso ole, Lifai kako mmo'nyo sohonta Apiloham kako Melikisetekimo honingkanopo uswo'nonto ho'yango fehohnjo uyimentiso sohonta kako kakoe imu Lifai uyone hopaso uyimentisofoho.

A'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo hohontajo yahino somo uyohope-e'nefoho.

¹¹Hohonta hwe moyami hofiko honingkanano hungkuno Mouses mta'ni ma'mentohofoso ole ulimento, A'amu Lifaiso hofiko a'amufe wonyo wae yafo syoho'neso hofiko yahu wofonjokisyosyantifeho. Ose ulonto Anitu kako Elounimo oso syoho so'no simo'mo uhwsopo'mentisofoho. I oso'no yahino simo'njo yahu honiyo usihumayoso a'amumo wopingo umokiyo'ne hopo'manji nom'ne hwe a'amu Anitu'nji ufohi'nyo'ne yahino songo'nji Melikisetek kako syoho imentiso hopaso tifi peho'ne i'mofapmmentisoto. ¹²U a'amufe

wonyo wae syoho'njo sohwa hofikoe yahino uyohopo'nifijoso honingkanano hungkuno hi uyohopo'nimtonoho. ¹³Oso yahino songo uyohopeso Anitu kako nakwoe Hwe Engo Jisasimne'no nelalofoho. I oso'no kako Lifaiye temtitofo mta'ango'maho. O'o, Jisasiye temtitofo sohwa hofiko oso syoho a'amufe wonyo wae yafo so'no nihi'no mimmotofofoho. ¹⁴Nakwo huno ole nayohi, Jisas kako Jutafe temtitofo mta'ango hweho. Oso temtitofo somne'no Mouses kako a'amufe wonyo wae yafo syoho so'no mulimmentisofoho.

Jisas kako a'amu Anitu'nji ufohi'nyo syoho Melikisetek kako imentiso hopaso Jisas ne'no ihwonefoho.

¹⁵Jisasiye temtitofo kengo mta'ango sohwo kako a'amufe wonyo wae nihi'nahone yaofonto kako syoho songo a'amu Anitu'nji ufohi'nyo imentisofoho. Oso syoho songoso Melikisetek imentiso pa'nyoso uhwonontani oso'no nakwoe hunoso ehohosonesyalofoho. ¹⁶Hwe fihwa a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofiko Lifaiye temtitofo mta'ango'nohino hwafoho. I oso'no Jisas oso syoho hiso Lifaiye temtitofo mta'ni moma'mmentisofoho. O'o, Jisas kako a'amufe wonyo wae nihi'nahone yaofonto kako a'amu Anitu'nji motufohi'nimentisofoho. Jisas kako songo ne'no humawo'ningkiso hweho. Oso'no Jisas kako Anituye yokumpohn'nyo'nji olo syoho loso ne'no ihwonefoho. ¹⁷Oso'no Anitu Jisasimo ulimento, Kiko a'amu ngkimo motanifohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotnne hwsosoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁸Oso'no hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso Anitu kako wae yao'mentisofoho. Hwapingoso

hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso hopo'maho. O'o, hohontajo yahinoso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso monefo'manefoho. ¹⁹Oso honingkano hungkuno Mouses nejapmmntisoso nakumo wopingo Anitu pa'nyo monamokonehoho. Oso'no Anitu kako honingkano nom'ne songo hwasampo'mentisofoho. Oso honingkano songoso nakwo Anitu'nji ufohi'nyoso hoponoho.

²⁰Anitu kako Jisas a'amufe wonyo wae nihu'nahone yososo kako'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwasopo'mentisofoho. Anitu Jisasiye temtitofu somne'no uhwasopo'mentiso'maho. O'o, a'amu Anituye hungkuno so'no huno nehopi uyoso'no kakoe yofe yokintahopone'e so'no lonto kako Jisasimo uhwasopo'mentisofoho. A'amu Lifai sohwa oso'nji uhwasopo'mentohofu'maho. O'o, hofiko homningkwa'wehwoe pijohinopo ma'mentohofufoho. ²¹Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo lonto Jisasimo ole so'no uhwasopo'mentisofoho. Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone ihwosi Anitu'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwasopo'mentisofoho. Ole ulimento, Ngko Anitu hwo'nyoho.

Olo hungkuno yokumpohn'nyo kilalokwe loso uyohope-e'ne'maho. Kiko a'amufe wonyo wae nihu'nahone yohoji ngko'nji motanifohi'nyo'ne syohoso ne'no yohotnne hwasoho.

Ose ulimentisofoho. ²²Anitu kako oso hungkuno yokumpohn'nyo ulimentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Jisas kako nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne pmmntisofoho. Olo yahino songo motonafohi'nyo'ne loso honingkano hungkuno hohontajo somo yakolo'nyyofoho.

²³Hohonta a'amu pi'ningo a'amufe wonyo wae yaofu syoho'njo sohwa

humamotofufoho. Hwapingoso hofiko songo ne'no humamotofu'maho. O'o, hofikoe syohoso noho'nasyontifi pe'nimentohofufoho. ²⁴I oso'no Jisas kako poyo pe'nonto apa'no likafonto songo ne'no humayo hweho. Kako a'amu Anitumo ufohi'nyo'ne syohoso ne'no yonteso nom'nehwo muyohopenohoho. Awonoho. ²⁵I Jisas huhwo sohwo kako Anitu'nji ne'no nohumanto kako nakumo nefe'mayo'ne jomo ulalofufoho. Oso'no hwe moya'mi Anitumo u'mane'entani nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Jisas kako asomo netimanefoho.

Jisas nakumo yo'mayo so'no nefe'mayo'neso hoponoho.

²⁶Jisas kako yofe engo a'amu'nji Anitumo ufohi'nyo'ne syoho'njo sohwo kako nakumo yo'mayo so'no nefe'mayo'neso hoponoho. Jisas kako nakwo a'amu wonyo'njo lohn'nnonji nohumanto kako wonyo honingkano nihu'no mimmmentisofoho. O'o, wopingo'nohini humamentisofoho. Oso'no Anitu kako a'amu hopi'nonohino hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji enjwa'mo nohumantifi Jisas kako'nohini yokintahopo uhumat'i'mentisofoho.

²⁷A'amufe wonyo wae yao'motofu sohwa hofiko sikuno huhwo huhwi yahu fonjokisahumotofufoho. Simo'mo hofikoe wonyomne'no fonjokisasyontifi tifi a'amufe wonyomne'no fonjokisahumotofufoho. Oso'no Jisas kako syoho ose'njo hwo'maho. O'o, awonoho. Kako a'amu hopi'nonohinofe wonyo wayo'ne wape'nimo lonto kako sikuno anga'nohino somo kako a'amu hopi'nonohinofe wonyoso nihu'nahone wae yao'mentisofoho. ²⁸Hohontajo honingkano hungkunomo a'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo ane wonyo honingkano'njo sohwaso oso syoho so'no uhwasopo'mojofufoho. I

Anitu kako hungkuno nehopi lonto kako oso syoho so'no kakoe Hwomu Jisasimo uhwosopo'mentisofoho. Anitu kako oso syoho somne'no Jisasimo uhwosopeso nto'nohinoho. Kako hoponoho. Oso syoho hiso ne'no ihwonefoho.

**Jisas kako ahwomomo nohumanto
kako nakumo Anitu'nji
ufohi'nyo'ne syoho yalofoho.**

8 Hungkuno lalokuhwone hwapingoso ole, Jisas kako nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne nakwoe wonyo wae enamofone nakwoe Hwe Engo hweho. Anitu kako ahwomomo humaso sohwoe aho angahohnta'ni Jisas humanto yo'mayoso mokosyohumaho. ²Oso nohumanto Anituye anga wopingo ne somo a'amu Anitumo motonafohi'nyo'ne syoho yalofoho. Oso anga neso a'amu molimentohofomaho. O'o, Anitu kako'nohino molimentisofoho.

³A'amu hwahoponjo sohwa a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofikoe syoho olenoho. Hofiko Anitumne'no yo'mayo yano uyontifi yahu fonjokisasyontifi yahu'nji yo'mayo so'nji Anitu uhwonyo'ne kisahumotohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako huhwo'nji Anitumo yo'mayo anga'nohinoso yano uyimontonoho. ⁴Jisas kako olohonta nakwoe hwaho lopo ne'no humantontentesi kako olo syoho lo'nji miyihwonesohilo. Hwapingoso ole, a'amu hwahoponjoso olo syoho loso'nji hofiko hohontajo honingkano hungkunomo iningkawentifi yo'mayoso Anitu uhwonyo'ne kisosalokwofo. ⁵I a'amu hwahoponjo olo syoho loso'njoso hofiko a'amu Anitumo ufohi'nyo'ne syoho neso yamofa itihwalokwofo. Syoho neso Kilais kako Anituye anga ahwomomjo ne somo yalofoho. Oso kako Anitumo motonefohi'nalofoho.

Oso anga ahwomomjo so'no Anitu Mousesimo ulimentisofoho. Mouses kako Anitumne'no hwapife anga wamolimonto yahoningki Anitu ole ulimento, Ngko ahwomomjo anga huyo'mango hwofiki'nyopo utihwamentohe oso pa'nyoso hofiyomoso. ⁶I oso'no oso syoho Jisas ma'mentisoso a'amu hwahoponjoso a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo somo yakolo'nnyofoho. Hwapingoso Jisas kako ahwomomo nohumanto nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne mokotijwonemokosyohumaho. Oso yahino songo Jisas yalokunjoso hohontajo yahino Anitumo ufohi'nyo'ne imotofa somo hwofilo'nnyofoho. Jisasiye yahino songoso ne'no nowentihwonefoho. Hohontajo yahino yamofa itihwayo imotofoso moi'wo imo'nonefoho.

**Anitu'nji mokotijwonasiyo'ne
honingkano songoso hohontajo
somo yakolo'nnyofoho.**

⁷A'amufe wonyo wae yahino simo'mjoso olenoho. Hofikoe wonyomne'no yahu fonjokisahumotofofoho. Oso yahino simo'mjo hopantentesi Anitu kako nom'ne yahino songoso monejape'njo ihwonesohilo. ⁸I oso'no Anitu kako a'amufe wonyo somo nuhwononto ole ulimento, A'amu Isilael sikunonji, Juta sikunonji sekwo upa'nimno.

Ngko Anitu hwo'nyoho. Sekwo ngko'nji mokotijwahinyo hungkuno songoso we'enepi waselimo.

⁹Hungkuno songo loso hohontajo hungkuno seyakwosamo uyimentohe pa'nyomaho.

O'o, hohonta seyakwosa sohwoamo Ijip mta'ni ipemotawenji hungkuno ngko'nji mokotijwahinyoso uyimentohefoho.

I oso'no oso hungkuno
homo somo hofiko tifi
miningkammentohofofoho.

Oso'no ngko hofikimo hohujo
ikinjimo'mentohefoho.

¹⁰Olo hungkuno songo ngko'nji
mokotijwahinyoso a'amu Isilael
somo tifi no'mo uyimonne'no
yohono.

Hungkuno songo loso hofikoe hunomo,
hofikoe simehomo woho'nahumon-
ne'no yohono.

Hofiko ngkimo wantife, Kiko nakwoe
Anitu hwosoho. Ose wontantifeho.

Ngko hofikimo ulimonnoho. Sekwo nje
mehomi kuyoho. Ose ulimonnoho.

¹¹Oso hohosohonta a'amu anga'no
anga'no ngko hungkuno songo
hofikoe simehomo ho'nahumeso
hofiko homningkwa'we-
hwosamo oso hungkuno hiso
molutihwafitnnehofo.

Sekwo Anitumne'no huno
fisyafihupmno.

Kakimo simeho uyimno.

Oso hungkunoso lutihwamentohoho oso
hohosohonta molutihwafitnnehofo.

Hwapingoso a'amu hopi'nono engo'nji
we'e'nji hofikoe hunoso ngkine'no
huno nto'no syafihupitnnefoho.

¹²Osohonta ngko hofikine'no hitoho
ntofahoningkuhwosi hofikoe wonyo
wae umo'monnoho.

Ngko hofikoe wonyo homo somne'no
apa'no huno mosyafihu'mnehono.

Anitu ose limentisofoho.

¹³Anitu kako nakumo mokotij-
wonasiyo'ne hungkuno songo
nalimentiso so'no hohontajo
honingkano hungkunoso
yokumpohn'nyo ane'njo imokumen-
tisofoho. Oso hohontajo hungkunoso
nihu'nahone moi'wo umo'nimonte'no
yohoho.

**A'amu hwahoponjo a'amufe
wonyo wae yafo syoho'njo
sohwa hofiko yahu honiyo**

Anitune'no sisyahumentohofofoho.

9 Honingkano hohontajo
mokotijwahinyo hungkuno
simo'mjoso Anitu kako ngkine'no
syarifisiyo'ne yahino so'nji hwapife
ango so'nji a'amu Isilael somo
uyimentisofoho. ²Oso hwapife
ango molimentohofoso ango
hufa'u'njoponoho. Oso ango
simo'mjo hoku'yo'njo sopo Anituye
Angofoho limotofo somo sikiloho'nji
epohumayo'nji Anitumne'no wopayo
ho'nahinyoponoho. ³Oso hwapife
ango homo somo ajwopo hwapife
pmpilipeesyontifi oso ango nom'neso
Anitu kako humawo'ningkisoponoho
limotofofoho. ⁴A'amu Jutaso hofikoe
hamniyoho ho'yango yo'mayoso
nohu'meesyontifi yo'mayo Anituye
angomme'no yo'mayo na'nohino
wonyoangkafoso mti'mokontifi
ho'nahumentohofofoho. Oso ango
homo somo epohumayo na'nohino
mti'mokontifi osopo hwone mijo
sisyasyontifi toho into'mentohofoso
Anitumne'no tikayo akino wopingo'njo
usimokuwo'ningkohofoponoho.
Nom'neso hofiko ipofa na'nohinosa
mti'mokumentohofofoho. Oso ipofa
homo somo ahwonte na'nohino
wo'nnyoso oso wosopayo *mona*
ahwomo mta'ango Anitu uyimentisoso
wo'nnyomnoho. Nom'neso ole,
Anituye yokumpohn'nyo a'amu somo
utihwayo so'no Elouniye mno somta'ni
fesiyo sapmmentisofoho. Oso mno
so'nji sojo hufa'uyopo Anitu kakoe
hungkuno mti'mokonto a'amu somo
uyimentisofoho. Oso'nji oso ipofa homo
somo weho. ⁵Oso ango homo somo
Anitu kako humayo'neponoho limotofo
so'no utihwayo'neso hofiko oso ipofa

sopo a'amu ahwomomjo hufa'u hwa'uye huyo'mango wonyoangkafo fefeeloho'nji mti'mokumentohofofoho. Oso hwa'uye huyo'mango sife ki'nyopo a'amufe wonyo wae yafo'ne yahu honiyo sisyasiyo'neponoho. I oso ango homo somjo yo'mayo yoloho joso ehohosasiyo'neso nom'ne sikunomnefoho. Olo iyoswo lomo mamti'mokumnehono.

⁶Oso yo'mayoso hofiko yontifi Anituye ango somo ho'nahumentohofofoho. Oso hohosohonta a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa sikuno huhwo huhwi hofiko hwapife ango hoku'yo simo'mjo somo noswontifi osopo hofiko a'amufe wonyo wae yafo syoho imotofofoho. ⁷I oso'no soswo anga'no uyokolofahoningki sikuno anga'nohino somo hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo kako oso ango ajwo so'mo humentisofoho. Oso ango homo somo kako yahu honiyo nomotaswonto Anitumo ulimento, Ngko'nji olo a'amu lo'nji nakwo honingkano wonyo so'no huno monayo'njo yalokunjo so'no olo yahu honiyo oso wonyo wae iyo'ne kijopalokweno. Ose ulonto Anitumne'no ho'nahumentisofoho. ⁸Oso yahino hiso'no Anituye Towahuno Wopingo nakumo ole lonetihunyofoho. A'amu sakinjoso oso ango ajwo so'mo Anitu humawo'ningkisoponoho mulimotofo sopo mohufitnnehofo. O'o, olo honingkano loso piku'nawo'nnyoponoho. ⁹Oso hwapife ango hiso nakwoe hunomo ehohosonasiyo'ne huyo'mangofoho. Hwapingoso ole, yo'mayo yahu so'nji Anitumne'no ho'nasiyoso a'amufe honingkano wonyomne'no hofikoe hunomo wonyo hwo'nyoho hnniwo'ningkohofoso wae mmofonehoho. ¹⁰Oso honingkano hungkuno Mousesimo Anitu simo'mo uyimentisoso wosopayo nyo'ne,

mijo nyo'ne, mijo yoma'nyo'ne, yo'mayo iyo'ne yahino'nohini uyimentisofoho. Oso yahinoso yamofa hungkuno'nohinofoho. Oso yahinoso ne'no nowentaningki honingkano nom'ne songo ito'nohinoso u'mofapmmonte'no yohoho.

Jisas Kilais kakoe honiyoso nakwoe wonyomne'no usihuma'mentisofoho.

¹¹Oso honingkano songo Anitu kakoe a'amu'nji ufohi'nyo'neso nto i'mofapmmaho. Honingkano songoso Kilaisiyoho. Kilais nakwoe Hwe Engo a'amufe wonyo wae nihu'nahone yafo syoho'njo hweho. Jisas huhwo sohwo Anituye ango ne somo nto humaho. Oso ango hiso hwahoponjo hwapife ango homo yakolo'nnyofoho. Hwapingoso oso ango hiso a'amu hwahoponjoso molimentohofomaho. Hwahoponta'ango'maho. ¹²O'o, Kilais kako yahu *meme'nji mpulimokau'njiye* honiyo'nji oso ango Anitu humaso somo motahumentiso'maho. O'o, kakoe honiyo nakwoe wonyo nihu'nahone wae enafo'ne Anitumo uyonto humentisofoho. Oso honiyoso sikuno pi'ningomo usihuma'mentiso'maho. O'o, sikuno anga'nohino somo usihuma'mentisofoho. Oso'no kakoe temtifo nemokahoningki nakwo kako'nji ne'no nohumentihwanefoho. ¹³Hwe fihwo kako honingkano hungkuno fehohnjomo ito'no miningkayo'manji osohumo Anitu uhwononto kiho pa'nyo imo'nimentiso somo uhwonimentisofoho. Oso humne'no a'amu fihwo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo kako *mpulimokau* tohomo fonji'mofonto oso hwakufo so'nji nom'ne yahu honiyo'nji a'amu kiho'njo sohomo kisuhumentisoso kiho'maso imokumentisofoho. ¹⁴I oso'no Kilaisiye honiyo oso yahu honiyo somo yakolo'nnyofoho.

Jisas kako kakoe a'apaho a'amufe wonyo wae nihu'nahone yaofone Anitumo uyimonto yahoningki Anituye Towahuno songo ne'no humawo'ningkiso sohwo kako Kilais honingkano wonyo miyo'neso ufo'ma'mentisofoho. Jisas nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no nakwoe hunomo wo'nyo'nwoho hnniwo'ningkuhwoneso Jisas kako wae enaofiwon'ningkisofoho. Oso'no nakwo siki syoho miyanehwono. O'o, nakwo Anitu songo ne'no humayo sohumne'no syoho ulohofiyon'woho.

Jisas Kilaisiye honiyo songoso nakwo Anitu'nji mokotijwahinyo'ne imo'nimentisofoho.

¹⁵Oseso Jisas kako nakwo Anitu'nji mokotijwahinyo'ne yahino songo somo ajwopo humaho. Osopo nohumentaningkuhwosi nakwo Anitu nahwosopo'mentiso hn'nwi yo'mayo Jisas songo ne'no humayo'ne nalimentisoso womantanoho. Hwapingoso nakwo hohontajo honingkano hungkunomo ito'no miningkayo'njo yontani honingkano wonyo imotohwone somta'ni Jisas kako nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no kako nakumo honingkano wonyo mta'ni isihutofonema'mentisofoho.

¹⁶A'amu olo hwaho loponjo sohwo ole liwo'ningkahi, Ngko poyo pe'nime sohonta nje yo'mayoso nje mehomiso mapitnne'ento liwo'ningkohoho. Oso a'amu huhwo sohwo nope'ningkahoningki a'amuso nuhwonontifi oso hwoe yo'mayo ho'yangoso kakoe mehomimne'no lontifi uyiwon'ningkohofofoho. ¹⁷Oso hwe nje yo'mayoso nje mehomiso mapitnne'ento limentiso sohwo nohumentaningkuhwosi momapitnehofho. Peho'neto. Kako poyo mape'nyofoho.

O'o, poyo pe'ningkuhwoso'no yo'mayoso womantifeho. ¹⁸I oso pa'nyo nakwo Anituye hungkuno Mousesimo simo'mo uyimentiso so'no huno wosyofisyano. Oso hungkuno hohontajo a'amu'nji Anitu'nji mokotiku'nyo'ne so'no a'amufe wonyo wae yaofoso hofiko yahu honiyo musihumaso'njo yontifjontentesi Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ane'njo'nesohilo. O'o, hofiko yahu honiyo usihuma'mentohofho so'no Anitu'nji mokotiku'nyo'ne hungkunoso yokumpohn'nyo imokumentisofoho. ¹⁹Simo'mo Mouses hwe moya'mi somo yo'mayo honingkano hungkuno hopi'nonohino Anitu'nji mokotiku'nyo so'ne ulimentisofoho. Nulonto kako yahu *meme'nji mpulimokau* mu'nji nofonjasyonto honiyoso mijo'nji ahwontemo sisyi'mo'mentisofoho. Ose yonto kako yahu *sipsip* lohwo ho'yo fayohoniyo'nohino so'nji nomanto hwolimpofo somo popojonto yahu honiyo'nji mijo'nji yomanto iyoswo Anituye hungkuno'njo hwe moya'mi so'njimo ifoliposi'mee'mentisofoho. ²⁰Mouses ose yonto ulimento, Olo honiyo ifoliposi'meesemofho loso Anitu'nji mokotiku'nyo hungkunoso yokumpohn'nyo imokiyo'nefoho. Sekwo olo hungkuno losomo ito'no finingkamno. ²¹Ose ulonto kako yahu honiyoso hwapife ango'nji iku'yo yo'mayo oso ango homo somjo Anituye yofe ho'nomayo'ne yo'mayo somo ifoliposi'mee'mentisofoho.

²²Ihwoni, a'amu honingkano hohontajo somo iningkamotofoso yo'mayo somo hofiko honiyo'nji ifoliposi'mee'motofoso Anitu nuhwononto wopingo uhwonimentisofoho. Honiyo musihumaso'manji Anitu hofikoe honingkano wonyo somo wae meeofoneho.

**Jisas Kilais nakwoe wonyo wae
yaofone kaningkwohumo
kako yano inimentisofoho.**

²³ Yo'mayo hwapife angomo ho'nahumentohofoso ahwomomjo yo'mayo ne somo yamofone netihwayonefoho. Hwapife angomo homo somjoso honiyo'nji ifoliposi'mee'mentohofoso so'no Anitu uhwonimentisoso yo'mayoso wopingo uhwonimentisofoho. I oso'no ahwomomjo angomo neso ose'njo'maho. O'o, hwahoponjo yahu honiyoso hopo'maho. O'o, yahu honiyoso wopingo monamokiyo'njonyontaningki Anitu nahonimentisofoho.

²⁴ Jisas kako nakwoe hwaholopohumamentisohonta kako hwapife angomo a'amu molimentohofone angomajwo ne momjo angomo Anitu humawo'ningkisoponohomulimentohofosomomahumentisofoho. Oso angomohomo somo ahwomomjone angone somoyamofone netihwayonefoho. Jisas kako ahwomomjone angone somonoswonto Anituyesimanoponohumantonakumne'nosyohoiwo'ningkiso hweho.

²⁵ Hwe a'amufewonyowae syohone'njonyofe engone'njone sohwo kakososwo angano angano uyokolofahoningki yahunoniyo'njimonotasyiwo'ningkisofoho. I oso'no Jisas kako kaningkwohwo Anitumoa'amufewonyomne'nosikunopi'ningomoinimentisomaho. ²⁶ U Jisas sikunopi'ningone engonyontentesi kako Anitunakwoe hwahosimomomti'mokumentisosomtanipoyope'nipe'nyomjimihwonesohilo. O'o, awonoho. Jisas kako nakwoe hwahopsikunomoi'woumone'nimontoyahonjone somonopontonakwohopi'nonohinohn'nwiye wonyowae niहु'nahone yaofone sikunonga'nohinonosomokakoe a'apahonitumotamentisofoho. ²⁷ A'amu hopi'nonohinolo hwaholopohumalohwone hn'nwi

sikunonga'nohinonosomoyope'niwo'ningkuhwonefoho. Poyope'ningkuhwasinakwo Anitunjihungkunoiwolofone so'nowanefoho.

²⁸ Oseso Jisas Kilais kako sikunonga'nohinonosomokakoonitumotakwohopi'nonohinohn'nwi wonyowae niहु'nahone yaofone kakoe a'apahoinontone'nementisofoho. Osepe'nimentisone so'no kakomasomoposohontakakonakwoewonyomne'no apahone'nyone'maho. O'o, kakonophiwosi a'amu kakine'no hontohumalohwone hn'nimonetimayonefoho.

**Yahu honiyo hohontajoso a'amufe
wonyowae niहु'nahone
yaofoso hopo'maho.**

10 Oso hohontajone honingkanohungkuno Anitu Mousesimouyimentisoso yo'mayowopingotifi imonone so'nowamofone netihwayonefoho. Oso hungkuno simomouyimentisoso hungkuno wopingotifinjoso afa'maho. O'o, hohontajone honingkanohungkunoso ole nalohi, Sekwososwo angano anganohinonosomosekwoewonyomne'no yahunofonjokisahumno. Ose nalimentisofoho. I oso'no a'amu oso hungkuno somoiningkamotofosohofikoe hunosimehoyopingone so imokiyo'ne'maho. ² O'o, hohontajone honingkanohungkunoso a'amufehoningkane wopingone imokontentesi a'amuhisonitumne'no yo'mayoyahune'nomofonjokisyasyikutnesohilo. O'o, oso a'amu hisohofikoe honingkanowonyosomne'nowonimangone'no uningkahoningki hofikoe wonyomne'no yahune'no fonjokisyiwo'ningkohofofoho. ³ I oso'no soswo huhwo huhwi hofiko yahunofonjokisyantifi hofikoe honingkanowonyomne'no hunoufohotofo'nefoho. ⁴ Hwapingso

yahu honiyoso a'amufe wonyo wae meeofonehoho. O'o, nihu'no awonoho.

⁵Oso'no Kilais nakwoe hwahopo wapmmonto yonto Anitumo ole ulimento, A'amufe wonyo honingkanomne'no yo'mayo yahu kijapiwo'ningkohofoso ngkilaho lalokuno.

I oso'no kiko ngkine'no hwahoponjo a'apaho somne'no enisyohuma-honingkini hofikoe honingkano wonyomne'no nje a'apaho loso wokijapmmonne'no yohono.

⁶A'amu hofikoe wonyo honingkanomne'no yahu hopi'nonohino tohomo fonji'mofontifi yo'mayoso kiko uhwonyo'no kisosyantankingofi jije simeho wopingo makumo'ningkiyohoho.

⁷Oso'no ngko ole kiloho, U Anitu kiko ngkimo nohonyo.

Yo'mayo ngko poyo pe'nyo so'ne iyoswomo mti'mokumentohofoso ngko jije hunomo kiningkape-e'ne wawomne'no yohono.

Ose ulimentisofoho. ⁸Simo'mo Kilais kako Anitumo olo so'no ulimento, A'amu hofikoe wonyomne'no yahu fonjasyiwo'ningkohofoso so'no kiko ngkilaho liwo'ningkohino. Yo'mayo yahino wonyo somne'no kijapiwo'ningkohofoso jije simeho wopingo makumo'niwo'ningkiyohoho.

Oso honingkano hungkuno Anitu kako Mousesimo simo'mo uyimentiso somo hofiko ko iningkamotofo so'no oso hungkuno hiso Kilais Anitumo ulimentisofoho. ⁹Ose ulonto Anitumo ulimento, U Anitu ngkinto pohono. Jije simeho wopingo kumo'nyo'neso yo'mayo uyimonne'no yohono. Ose ulahoningki Anitu kako hohontajo hofikoe wonyomne'no yahu fonjokisahumentohofoso yahino somo wae yaofonto kako Jisasiye a'amufe wonyo wae yaofone kakoe a'apaho

inyoso Anitu nomanto hohontajo yahino somo uyohopo'mentisofoho. ¹⁰Jisas Kilais kako yo'mayo syoho Anituye simeho wopingo umo'nyo'neso yonto kako a'amufe wonyomne'no kakoe a'apaho inimentisofoho. Sikuno anga'nohino somo inimentiso so'no a'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu nahonimentisoso wopingofoho limentisofoho.

Jisas kakoe honiyoso nakwoe wonyo wae yaofoneho.

¹¹A'amu a'amufe wonyo wae yaofosyoho'njo sohwa hofiko sikuno huhwo huhwi oso syohoso imotofofoho. Yahu ne'no fonjahumotofofoho. I oso hiso imotofoso a'amufe wonyoso wae mee'mmotofofoho. ¹²I oso'no Kilais kako a'amufe wonyo wae yaofone sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho inimentisofoho. Ose inimentiso so'no nakwoe wonyo honingkano hopi'nonohino imentihwone so'nji olohontajo yalokuhwone so'nji hwangu yaso so'nji nihu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yao'mentiso sohonta kako Anituye aho angahohnta'ni usijo'no humaho. ¹³Osopo nohumanto Anitu kako Jisasiye mangohwa nje sifiki'nyo'mo wonihumajononto hontohumaho. ¹⁴Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone yaofone sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho inimentiso so'no oso a'amu kako nahwosopo'mentiso hn'nimne'no nihu'nahone wopingofoho limentisofoho. Ose limentiso so'no nakwo wopingo imo'nalokuhwono.

¹⁵Anituye Towahuno huhwo kako nakumo olo hilo so'no nehopeho nalimentisofoho. Simo'mo ole nalohi,

¹⁶Hwangu yahino songo a'amu ngko'nji mokotiku'nyo hungkunoso uyimonnoho.

Osohonta nje honingkano hungkunoso a'amufe simehomo hofikoe hunomo woho'nahumonnoho.

Anitu ose limentisofoho. ¹⁷Anituye Towahuno sohwo nom'ne hungkuno nalimento,

Oseso ngko hofikoe yahino wonyo so'nji honingkano wonyo so'ntnne'no apa'no huno mosyafisiyo'njo uyimonnoho.

Ose nalimentisofoho. ¹⁸U Anitu kase nakwoe wonyo wae nihi'nahone yao'mentiso so'no nakwo oso wonyo hiso'no Anitumo apa'no peho'no uyanehwono. Awonoho. Nihi'nahone enao'mentisofoho.

**Nakwo Anitumo simeho
hi'ntnnono uyihwasi kako'njo
tifonepo wohumano.**

¹⁹Nje a'amu soku, Jisas nakumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso so'no nakwo Anitu humaso ango sopo nosyuhwasi osopo iyoho monanone-hoho. ²⁰Jisas kako nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no honingkano songo oso ango Anitu humaso sopeno'no swane'no hwasampo'mentisofoho. Hohonta hwapife pmpilipeehinyoso oso honingkano somo piku'nawo'nnyofoho. I kakoe a'apaho inimentiso so'no oso honingkanoso nihi'nahone hwasampo'mentisofoho. ²¹Jisas

nakwoe hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae nihi'nahone yafo syoho'njo sohwo kako nakwoe Hwe Engo Anituye tentitifo hn'nimo nemokosyohumawo'ningkiso hweho.

²²Hohonta yo'mayo somo yahu honiyo ifoliposi'mo'mentohofa somo Anitu uhwonimentisoso wopingo uhwonimentisofoho. Oso hopaso Jisas kako nakwoe honingkano wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu nahonimentisoso wopingo nahonimentisofoho.

Oso'no nakwoe honingkano wonyo somne'no nakwo simeho tango moneyalofiyoho. I hohonta hofiko hofikoe a'apaho Anitu uhwonyo'ne mijo yoma'nimentohofa hopaso Jisas kako mijo kiyonema'mentisofoho. Oso'no nakwo iyoho monanyo'njo nohumehwasi Anitumo u'mano. Hwapingoso kako nakwoe hungkunomo nepa'none so'no huno nayohoho.

²³Nakwo nom'ne a'amu somo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no yoloho lijwaofiwon'ningkuhwone so'no simeho uyoso yokumpohn'nyo nokesyohumehwasi yo'mayo Anitu nalimentiso so'no wohontohumano. Nakwo nohontohumehwasi po'nifo humehwaloho. O'o, yo'mayo Anitu kako yoneso'no nakumo nalimentisoso nehopeho. Oso Anitu kako uyimontonoho. ²⁴Olo so'no huno wosyofisyano. Nakwo fo'ma'nyo engoso simeho inyoso'no pipi yanehwono. Oso'no huno syofisyihwasi huno wopingo tipemehwasi hofiyo uyano. ²⁵Nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwone hn'nwi nakwo Jisasiye yofe so'no uhu'mokohumayo yahino somo nusikwajihwaloho. A'amu fehohnjoso oso yahino somo nto uliko'ma'malofofoho. O'o, nakwo nuhu'mokuhwasi Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofa'ne wofa'mo'nano. Ose yalokuhwoneso yokumpohn'nyo ne'no wofa'mo'nano. Hwapingoso Jisasi'nji hungkuno ikwolofo'ne sikunososo mofoneponoho.

**Nakwo Anituye Hwomu Jisasimne'no
hohujo ikinjimofihwaloho.**

²⁶Nakwo Anituye hungkuno ne somo huno nayihwoso'no osopo nakwolaho lihwasihon'ningkano wonyomo ne'no nohumehwasi oso honingkano wonyo wae enaofa'neso Anitumo peho uyanehwono. Nihi'no awonoho.

²⁷Ose yaso'manji nakwo nakwoe honingkano wonyo somne'no hungkuno ikwolofone ne'no nohontohumehwasi iyoho wonanono. Hungkuno moi'wo ikwolofihwasi Anituye mango sohwna'nimo toho mikunimposo somo nonanone'nwoho. ²⁸Nakwo olo so'no huno nayohi, a'amu fihwo kako Mousesiye honingkano hungkunomo haloho maposo'njo imentiso sohwo kako honingkano wonyo imentiso'manji nom'ne a'amu hufa'u, hufa'u sihune osohwa wonyo somo uhwonontifi oso a'amu huhwo sohwoe wonyomne'no hungkuno yoloho lijwafo so'manji oso hwe Mousesiye honingkano hungkunomo mining kayo'njo sohumnene'no hitoho mulofe'njo yontifi fonjahumentohofofoho. ²⁹A'amu Anituye honingkano hungkuno Mousesimo uyimentiso somne'no ngkilaho limentiso so'no ose imentohofom'nanji a'amu nom'nehwo kako Anituye Hwomumne'no ngkilaho loso'manji oso hwe huhwo sohumnene'no Anitu kako peho ulohofoneto. Oso a'amu huhwo sohwo kako tango mikunimposo engo mane hweho. Hwapingoso oso hwe huhwo sohumnene'no Anitu'nji mokotiku'nyo'ne oso hwe sohwoe wonyo wae yafo'ne Jisas kakoe honiyo usihuma'mentisofoho. I oso'no usihuma'mentiso so'no hwe huhwo sohwo Jisasimne'no sitofo uliwo'ningkohoho. Anituye Towahuno Wopingo sohwo nalohofiwo'ningkiso sohumnene'no ngkilaho liwo'ningkohoho. ³⁰Anitu kako ole limentiso so'no huno nayohoho. A'amu honingkano wonyo iwo'ningkohoho somo ngko Anitu'ni kakoe wonyo somne'no wonyo aku uyimonnoho. Nje syohofoho. Hungkuno nom'neso ole nalimento, Hwe Engo Anitu sohwo kako kakoe hwe moya'mife yahino wopingo'njo so'nji yahino wonyo'njo so'njimo yano

ilofonefoho. ³¹A'amu yahino wonyo'njo somo tango mikunimposo uyonefoho. Oso'no kako tango engo monejape so'no honingkano wopingo'nohinimo uningkowano.

**Nakwo Anitumo simeho
hi'ntnnono yokumpohn'nyo
uyihwasi wolohofano.**

³²Hohonta sekwo Anitumne'no simo'mo nupa'nontifi simeho hi'ntnnono uyahoningkofi a'amu wonyo selohofahoningkofi yo'mayo tango se'ma'mentiso sohonta sekwo yokumpohn'nyo loho'mentohofofoho. Oso hohontajo somne'no sekwo huno fisyafihupmno. ³³Sikuno fehohnjo somo hofiko sekumo hwe moya'mife timopo sehumajontifi hungkuno wonyo sitofo'nji selontifi tango sejapmentohofofoho. Sikuno nom'nemo sekwoe a'amuso oso pa'nyo tohino mentaningkofi sekwo hofikimo nuhwonontifi ufo'mano lontifi imentohofoso sekwo hofiko'nji tohino soma'mentohofofoho. ³⁴Sekwoe a'amu fehohnjo hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umentohofoho so'no impo'angomo uhumojahoningkofi sekwo hofiko'nji tohino soma'mentohofofoho. Sikuno nom'ne somo sekwoe yo'mayo ho'yangoso a'amu nom'neso wae esemofahoningkofi sekwo ho'yango so'no huno engo mosyafisiyo'njo yontifi hwahoponjofoho. Womapife lontifi simeho wopingo'nji simonyo imentohofofoho. Hwapingoso sekwo huno moi'wonoho. Sekwoe ho'yango neso ahwomomo weho. Ne'no nowentihwonefoho.

³⁵Oseso yo'mayo so'no sekwoe simeho yokumpohn'nyo uyoso noho'nasyikutoho. O'o, Anitu kako wopingo selohofonefoho. ³⁶Sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Anituye hungkunomo tifi finingkamno.

Ose ifijo'manji Anitu yo'mayo wopingo wosejapmmo selimentisoso wotipemantifeho. ³⁷Anituye hungkuno iyoswomo mti'mokumentohofoso ole nalohi,

Sikuno we'eneponoho.

Oso hwe nakwoe hwahopo wapmmo nalimentiso sohwo we'enepi wapmmontonoho.

Kako miyonehoho.

³⁸Nje a'amu honingkano nto'nohino'nojoso hofiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso hofiko songo nohumafitnnefoho.

I a'amu hiso ngkine'no hohujo ikinjanimopijo oso a'amu somne'no nje simeho wopingo manimo'nonehoho.

Ose nalimentisofoho. ³⁹I oso'no nakwo Anitumne'no hohujo mikinjumofe'nwoho. Oso'no nakwo tikano somo tohino ne'no mayo spono mowanehwono. O'o, nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwon'ngkuhwone hn'nwi nakwo simeho wopingo'nji songo ne'no humentihwanefoho.

Mpohwosafe simeho hi'ntnnono Anitumo uyo yahino hwapingoso olenoho.

11 Anitumo simeho hi'ntnnono uyo yahinoso olenoho. Yo'mayo wopingo Anitu sekumo waseloho'monnoho nalimentiso so'no hontohumalohwono. Neso ko yontani nakwo huno nayohoho. Wopingo wonaloho'montonoho. Huno ose neyahoningki Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. ²A'amu hohontajo sohwa hofiko Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimotofo so'no Anitu ulimento, sekwo simeho hi'ntnnono ntapmmentohofoso so'no nje a'amu ne kuyoho selalokwono. ³Nakwo Anitumo

simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no huno ole nayohoho. Anitu hungkuno lahoningki nakwoe hwaho ahwomo nonyo wosopayo yo'mayoso siki imo'nimentisofoho. ⁴Ae'mta'ni nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo somne'no huno wosyofisyano.

Apel

Apel kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako yahu *sipsip* fonjokisahumentisoso Anitune'no iloho yahoningki Anitu nuhwononto, Nje a'amu nehwosoho ulimentisofoho. Apeliye kola'wehwo Kein kako Anitu hungkuno uyimentiso somo hwotoho hmmentiso so'no kako wosopayo'nohini uyahoningki Anitu, Nje a'amu nehwosoho mujo'njo imentisofoho. Apel kako Anituye hungkunomo iningkawento pe'nimentisofoho. Oso'no kakoe hungkunoso honingkano wopingo somo nakumo netihwawo'ningkisofoho.

Inouk

⁵Inouk kako nohumanto Anituye yahinomo tifi iningkawento Anituye simeho wopingo umokumentisofoho. Kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako poyo mape'nimmentono. O'o, Anitu a'apaho hi'nji utima'mentisofoho. Oso'no a'amuso hofiko kakoe pijafo so'no hafihafe wonyopi tipmmentohofofoho. ⁶A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako Anituye simeho wopingo mumokonehoho. Hwapingoso hwe fihwo kako Anitumo u'ma'mo loso sohwo kako Anitu humaso so'no simeho hi'ntnnono uyiwonono. Oso'nji a'amu Anitune'no tipewo'ningkiso osohumo Anitu wopingo uloho'montonoho. Oso'ntnne'no simeho hi'ntnnono uyiwonono.

Niwa

⁷Niwa kako yo'mayo tifi imo'none so'no muhwoniyonto kako Anituye hungkunomo nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyimentisofoho. Oso'no kako yofayokino ango'njo mikunimposo mti'mokumentisoso hofiko'montohwa yofayokinomo humentohofoso songo humentaningkofi a'amu hopi'nono yofayokinomo mahumentohofoso poyo pe'nimentohofofoho. A'amu homo somo Niwa kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyo yahinoso hofiyo lutihwamentisoso hofiko haloho maposo'njo imentohofoso hungkuno tango'njo ikwolofo'neso wo'nnyofoho. Niwa kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu ulimento, Kiko nje a'amu ne hwosoho. Ose ulimentisoso Anitu a'amu hopi'nono kakimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohoho somo oso hiso uliwo'ningkisofoho.

Apiloham

⁸Anitu Apilohammo hungkuno ulahoningki Apiloham kako hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyonto tifi iningkawomentisofoho. Apiloham kako kakoe ango sopo nuliko'manto Anitu hwaho nom'ne wokijapmmo ulimentiso spono umentisofoho. Apiloham kako huno ole syafihu'mento, Ngko ntonte palokweno. Huno ose ko syafisyonto kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto umentisofoho. ⁹Oso hwaho hiso'no Anitu kako ulimento, Apiloham kinonji jje imu so'njine'no hwaho sejapmmefoho. Ose ulimentiso sopo nowento nom'ne hwafe hwahopo hwapife ango molimentisofoho. Osopo Apiloham kakoe hwomu Aisakijanji hofiyakwo Jekoupijanji humamentohofofoho. Hofiko kihn'nawo'nnyo hwafoho.

¹⁰Oso nohumantifi Anituye huno mta'ni pone engo wamti'mokumo limentiso so'no hofiko hontohumamentohofofoho. Oso pone engo hiso yokumpohn'nyo ponoho. Moi'wo mmo'nonehoho.

¹¹Apilohamiye ape Sola kako a'manesi mehomi mmo'nyo hwonjo imo'nimentiso sohonta Anitu ulimento, Ngko hwomu wokijapmmo. Ose ulahoningki Sola Anituye hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako Solamo yokumpohn'nyo uyahoningki Sola hwomu ma'mentisofoho. ¹²Oso'no Apiloham nihu'no a'mane imo'nonto poyo wape'nimonto mofone sopo kako a'amu pi'ningo engo sofe homningkwowho imo'nimentisofoho. Oseso Apilohamiye imuso hofiko olo pa'nyofoho. Nakwo ahwomomo hntokwaliyo pi'ningo engo uhwoniwo'ningkuhwone so'nji tafeponjo wosoho uhwoniwo'ningkuhwone oso pa'nyo imo'nimentihwone'nowho. Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso hopaso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi Apilohamiye imu'nowho. Oso wosoho so'nji hntokwaliyo so'nji a'amu atofa malifitnnehofo. Oso pa'nyo imo'nalokuhwono.

¹³Oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso nohumantifi pe'nimentohofofoho. I oso'no olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo Anitu ulimentiso so'no simeho hi'ntnnono uyontifi nto ma'mentohofoho hopa syafisyontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho. Ole limentohofi, Olo hwaho lopo sopo nakwoe hwapingo'maho. O'o, olopo we'enehwo wohumantanoho. Ose limentohofofoho. ¹⁴Ose limentohofoho somne'no nakwo huno nayohoho. Hofiko hofikoe hwaho ne sopedone'no wotipemantife'no

hontohumalofo. ¹⁵Hofiko oso ango uliko'ma'mentohofu so'no asomo we-e'ne huno mosyafihu'mmento-hofofoho. U hofiko huno asomo we-e'ne syafisyontifijontentesi hofiko honingkano notipemafikutnnesohilo. ¹⁶O'o, ose malimentohofofoho. Hofiko nom'ne hwaho wonyoangkafo olo hwaho lophonjomo yakolo'nnyo sopone'no hontohumamentohofofoho. Ahwomomne'no hontohumamentohofofoho. Oso'no hofiko Anitumo ole ulimentohofi, Kiko nakwoe Anituhwosoho. Ose ulontifeso Anitu kako wonimango mumnimentisofoho. O'o, kako hofiko'ne ango engoso nto esyohumamentisofoho.

¹⁷⁻¹⁸Anitu Apilohammo ulimento, Jije hwomu Aisak mta'ni imu pi'ningo engo wokijapmmonnoho. Ose ko ulonto Anitu kako Apilohammo yamofu uloho'mentisofoho. Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe hwomu Anitumne'no sojopo wofonjokisahumo lonto imentisofoho. ¹⁹Ose yonto kako huno ole syafihu'mento, Nje hwomu poyo pe'ningkuhwoso'no Anitu kako apa'no songo ulikafoso kako hoponoho. Ose syafihu'mentiso so'no ole liwo'ningkuhwoni, Apiloham kakoe hwomu poyo pe'nimentiso sohwo apa'no songo iwa'mentisofoho.

Aisak

²⁰Aisak kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe hwomu Jekoupi'nji Isou oso hwa'umo yo'mayo tifi u'mayo'ne so'no aho ulonjimokumentisofoho.

Jekoup

²¹Jekoup kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe sikuno poyo pe'nyoso moi'wo umonimonto yahoningki Jekoup kako

kakoe mnopo ijofasito ehumanto Anituye yofe ho'noma'mentisoso kako Jousepiye hwomu sohwa'umo ulonjimokumentisofoho.

Jousep

²²Jousep kako Anitu ne'no simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako tifo nepo poyo wape'nimonto yonto kako a'amu Isilael somo ulimento, Sekwo hwaho Ijip nuliko'mafikuji nje yokinoso nonimotawekuji hwaho Kenan sopo fo-ho'nanihumno. Ose ulimentisofoho.

Mouses

²³Mousesiye kaningkuhwwo'ya'u siko hwomu milongo ma'mentisiyo sohonta uhwonimentisiyoso hwomu wopingo uhwononji hiyaso'mo hamno hufa'u sihune mokosyohumamentisiyefoho. Hwapingoso ole, Hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo kako a'amu Isilael somo ole ulimento, Sekwo hwomu tipemafikuji fonjahumno. Ose ko ulimentiso so'no siko Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentisiyo so'no siko hwe engo Ijip mokosyohumayo sohwoe hungkuno somne'no hwotoho feso'no iyoho munimentisofoho.

²⁴⁻²⁵Mouses kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako engo imo'nonto kako hwe engofe yofe mayoso ngkilaho lonto kako Anituye a'amu Isilael so'nji tango ma'mentisofoho. Hwapingoso ole, kako syafihu'mento, Nakwo olo hwaho lopo we'enehwo nohumehwasi poyo wope'nantanoho. Oso'no ngko hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwoe angomo we'enehwo nohumahm'mo yo'mayo yahino wonyo nje simeho wopingo nimokiyo'ne iyoso ngkilaho. O'o, ngko nje a'amu Isilael so'nji nohumahm'mo Anituye hungkunomo uningkamo. Ose syafisyonto ²⁶ole so'no syafihu'mento,

Anitu uhwosopo'mentiso sohwo Kilais oso humne'no ngko tohino mayoso wopingofoho. Yo'mayo ho'yangso wokoso Ijip mta'angoso ngkilaho. Ose syafihu'mentisofoho. Hwapingoso kako yo'mayo Anitu wopingo ulohoho'ne so'no syafihu'mentisofoho.

²⁷ Mouses Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo simeho tohino so'no iyoho munyo'njo yahoningki hwaho Ijip uliko'manto Mouses kako Anitu'nji humayo so'no huno uyahoningki yokumpohn'nyo ito'nonto uliko'ma'mentisofoho. Kako asomo mapmentisofoho. ²⁸ Mouses kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe a'amu Isilael somo ulimento, Sekwo yahu *sipsip* nofonjikuji honiyoso hoku'yo ponjo hwosaho somo fifulohopmno. Ose imentohoho so'no a'amu ahwomomjo sohwo kako Isilael sofe mehomi tisimaso somo mofonjasiyo'njo yonto a'amu Ijip sofe mehomi tisimaso somo fonjohumentisofoho.

**A'amu Isilael pi'ningo engoso
Anitumo simeho hi'ntnnono
yokumpohn'nyo uyimentohofofoho.**

²⁹ A'amu Isilaeliso Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohoho so'no hofiko mijo ayo Mijo Honiyo'no-hinofoho [¶]liwo'ningkohoho sopo noso'ningkahoningki nongkihnta'ni wako'mentohofofoho. I osohonta a'amu Ijip sohwa iningkawomentohoho sohwo hofiko mijo ajwo sopo nto wekahoningkofi mijo asomo fokumo lohofonto oso a'amu sohwo mijo mihulo'mentisofoho.

³⁰⁻³¹ Ape hwa'nte Leah angso Jelikou humamajosi kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako

hwe hufa'u Isilaelnta'ango tomi'no pmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentisofoho. A'amu Isilaeliso Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohoho so'no hofiko pone engo Jelikou sokilojo'njo sopo i'mofawentifi ku'moku'mofone'no yontaningkofi sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u uyokolofahoningki sokilojoso nihu'nahone piwahu'mentisofoho. Nopiwesyahoningki a'amu Isilaeliso hofiko a'amu Jelikou hopi'nono Anituye hungkunomo hwotoho hmentohoho somo fonjahumentohofofoho. Osohonta Leah kako hwe tomi'no pmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentiso so'no kako songo humamentono.

³² Nom'ne sohwanne'no wanti'mokumonntaho. U, Ngkityoun, Mpalak, Samisoun, Jefita, Ntefit, Samuel, a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo oso hwanne'no hungkuno sejo'neso sikuno hopo'maho.

³³ Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo so'no hofiko nom'ne hwafe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo itokuso'njo sohwo uyakolo'mentohofofoho. Hofiko hofikoe a'amu somo hofiyo mokosyohumantifi honingkano nto'no mihwatimentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwo yo'mayo Anitu wosejapmmo ulimentisoso ma'mentohofofoho. A'amu huhwo sohwa hofikoe mangohwa hofikimo aho nokentifi sikisiwojo (*laiyoun*) toho lofone'entifi siki siwojo'njo somo uhumati'mentohofoso a'amumo toho malofe'ne Anitu kako siki siwojofe mangomo pijwomokosyohumamentisofoho. ³⁴ A'amu Anitumo iningkamotofo somo hofikoe mangohwa hwaho kengo mta'ango sohwa utimantifi toho engo sijimentiso sopo uhumojahoningkofi

[¶]11:29 Ap. 7:36 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

a'amu somo toho manimentisofoho. A'amu sohwa hofikimo hasimno'nji wofantifi imentohofoso muh-nimentisofoho. Hofiko po'nifo nohumentaningkofi Anitu kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. Uyimentiso so'no hofiko hofikoe mango sohwa moyako'mentohofoso fonjofepmnaofomentohofofoho.

³⁵ A'amu pe'nimentohofoso apa'no songo likofahoningkofi homna'wohija apa'no utima'mentohofofoho. A'amu fiso impe ito'nowahoningkofi hofikoe mango sohwa hofikoe a'apahomo wonyo umokumentohofoso hofiko poyo pe'nyo'ne imentohofofoho. Hofiko Anitumo hohujo ikinjaopijoso hofikoe mango sohwa ulika'mantifeho. Hofiko hofikoe mango sohwafe hungkuno miningkayo'njo uyantifitaho. O'o, hofiko pi'nimo mta'ni apa'no likafikuji songo humayoso womantifeho.

³⁶ A'amu fehohnjo hofikoe yahino wopingo so'ne hofikoe mango sohwa hofikimo sitofo ulimentohofofoho. Nom'ne sohwa hofikoe hohujo sopo sohwo sonyo fongku'mentohofofoho. Nom'ne sohwa imo'angomo ahwomo nano'nji intofahumentohofofoho. ³⁷ Hofikoe mango sohwa a'amu fehohnjo somo sojo'nji fongku'mentohofofoho. Nom'ne somo yamofo nihu'no wonyo uloho'mentohofofoho. Nom'ne somo hofiko iyo hntofe nomantifi hofikoe a'apahopo hnto'mentohofoso hufa'u imo'nimentiso so'no poyo pe'nimentohofofoho. Nom'ne somo hofiko hosimno fahumentohofofoho. A'amu fehohnjo hofiko yo'mayoso umofonyo imentohofoho so'no hofiko yahu *sipsipi'nji meme* paho so'nji hofikoe hwapife imo'nonto yo'mayo a'apahomme'no umofonyo inyo so'nji emoyahoningkofi mango sohwa tango uyontifi wonyo uloho'mentohofofoho.

³⁸ Oso'no hofiko ango ane pa'nyohwa honingkanontifi hofiko hwofiki'nyo, hwaho a'amu ane sopo, hwa'imomo, sokimomo humamotofofoho. Oso hwe moya'mi Anitumo simeho hi'ntnnono umentohofoho hiso hofiko a'amu honingkano wonyo'njo somo olo hwaho lopo humayoso nto'nohini'maho. O'o, hofikoe honingkano wopingoso nom'ne somo hwofilo'nnyofoho.

³⁹ Oso hwe hwoya'mi hiso hofikoe simeho hi'ntnnono uyoso'no Anitu kako wopingo kuyoho ko ulimentisoso yo'mayo Anitu wosejapmmo ulimentisoso moma'mmentohofofoho. ⁴⁰ Hwapingoso Anitu kakoe a'amu ne'njo hopi'nonohinoso yo'mayo wonyoangkafo afa'no afa'no nomapitnne'ento hungkuno mtito'mentisofoho. Jisas mape sohonta oso a'amu humamotofo Anitune'no simeho hi'ntnnono uyimotofoso hofiko nakumo simo'mo monapopitnnehofo. O'o, hofiko nakumne'no hontohumalofo.

Nakwoe Hwe Engo Jisas honingkano netihwayo'ne sohune'no huno wosyofisyano.

12 Oso a'amu sisihwayo pa'nyoso Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso hofiko simeho hi'ntnnono uyo'ne yahinoso nto netihwamentohofofoho. Hofikoe hungkunoso upa'niwo'ningkuhwono. Oso'no nakwo Anituye honingkanomo walokuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo wonyoso Anituye honingkano wopingomo pijwonesyohumaso so'nji yo'mayo yahino nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumawo'ningkiso so'nji nihu'nahone noho'nosyihwasi simeho anga'nohino'nji oso syoho yokumpohn'nyo Anitu nejopalokuso oso nto'no uyano. ² Ose ihwasi nakwo Jisasimo timo anga'no honingkuhwasi kakimne'nohini huno wosyofisyano.

Nakwo kakimo simeho hi'ntnnono uyo kako hwapingo hweho. Simeho hi'ntnnono uyo yahinoso kako nihu'no yokumpohn'nyo imokone hweho. A'amu iyo hwojiyafiku'nnyo sopo poyo pe'nimentohofoso yofe nihu'no wonyo ma'mentohofofoho. I oso'no Jisas kako oso wonimango engo unyoso'no mosyafisiyo'njo yonto kako po'nifo mmo'nimmentisofoho. O'o, hwapingoso Jisas kako huno syafihu'mento, Anitu nje simeho wopingo nimokonefoho. Oso'no syafisyonto Jisas kako simeho hi'ntnnono Anitumo uyonto nakumne'no tohino engo manto poyo pe'nimentisofoho. Oseso olohonta kako kaningkwohwo Anituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

**Anitu nakumo tango nejapososo
nakumo wopingo namokiyo'nefoho.**

³Jisas nakumne'no a'amu wonyo somo enjwa'mo we'enehwo humamentisofoho. Oso'no hofiko kakine'no mangohwa imo'nontifi nihu'no wonyo uloho'mentohofofoho. Oso'no sekwo Anituye syohomne'no yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo oso tango Jisas ma'mentiso so'no fisyafihupmno. Oso'no syafisyikui sekwoe syoho wopingo somo nusikwajikutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo iningkakui syoho ito'no fiyimno. ⁴Sekwo yo'mayo honingkano wonyo somo monje yasiyo'neso syoho yokumpohn'nyo fiyimno. A'amu fehohnjoso hofiko honingkano wonyo so'ne nakwolaho liwo'ningkohoho somo nomi a'amuso hofikimo fonjahumentohofofoho. ⁵Oso hungkuno Anitu kakoe mehomi hn'nimo yokumpohn'nyo nasosofitofo'ne nalimentiso so'no iningo laseyohoho. Olo hungkuno loso nalohoho.

Nje hwomu sohwo, nakwoe Hwe Engo kako jije honingkano nto'no efisopekuhwajiyone,

Wonyo yahino kilohofihwoso'no oso hungkuno homo somo kiko haloho poho.

Oso hiso kilohofihwoso'no huno ole syafisyikutoho.

Anituye honingkanoso tango mikunimposo niyatofoho.

Ose syafisyohotoho.

⁶O'o, a'amu hopi'nono Anitu nje mehomi kuyoho uliwo'ningkiso somo, Honingkano wonyo nihu'no yohotoho uliwo'ningkisofoho.

A'amu hiso honingkano wonyo ifijo'manji Anitu kako yoka ulimontonoho.

Ose nalimentisofoho.

⁷Kiko Anituye hungkunomo tifi iningkahuji tango ku'mahwoso'no kiko yokumpohn'nyo ne'no filohoho. Hwapingoso Anitu kako jije honingkanomo efisopekuhwojalofoho. Ose kilohofihwoso'no kiko huno wakiyono. Kiko kakoe mehomi hwosoho. Naningkwohwosa hofiko hofikoe mehomi hn'nimo nakwoe honingkanomo efisopenehwajiwon'ningkohofofoho. ⁸Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi honingkano wonyo'njo'nwoho. Oso'no Anitu kako kakoe honingkanomne'no nto'no wefisopenehwajono. Anitu kako jije honingkanomo nto'no momekuhwajiyomanji kiko kakoe mehomi hwosi'maho. O'o, kiko sikumehomi pa'nyo hwosoho. ⁹Nakwo naningkwohwosa hofiko nakwoe honingkano wonyomo menehwojahoningkofi nakwo hofikoe yofe ho'nomawo'ningkuhwono. Oso'no Anitu kako nakumo kakoe honingkanomne'no nto'no efisopenehwajihwoso'no nakwo haloho pehwasi honingkano wopingo'nohino

uyano. Kako nakwoe huyo'mangomo mokosyohumawo'ningkiso hweho. Oso'no nakwo enjwa'mo nohumehwasi nto'no wohumano. ¹⁰Hwahoponjo naningkwowosa hofiko hofikoe huno mta'ni olo hwaho lopo we'enehwo humayo'ne nakwoe honingkano nto'no menehwajiwu'ningkohofofoho. I naningkwowu Anitu kako kakoe honingkanomne'no efisopenehwojahoningki nakwo wopingo imo'nalokuhwono. Ose nalohofihwoso'no nakwo kako pa'nyo umo'nantanoho. ¹¹A'amu nakwoe honingkanomo nto'no menehwajikujo'no nakwo tango engo wotipemantanoho. I oso'no nakwo wopingo humayo'ne Anitu kako nakwoe honingkano wonyomo somne'no menehwajihwoso'no ne unto'nimontonoho. Oso ipisayo neso a'amu'nji simeho pompengo ifisyamo'nyo'nefoho.

**Nakwo yokino ito'ningkuhwasi
yokumpohn'nyo wolohofano.**

¹²Ose selohe so'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. ¹³Sekwoe honingkano nto'no mihwajikuji a'amu sife po'nifo'njo seningkape sohwo kako mapiwasyonehoho. O'o, hano ito'no ihwosi sife po'nifoso yokumpohn'nyo umo'nimontonoho.

¹⁴Sekwo sekwoe a'amu'nji pompenjiyo humayo'ne syoho yokumpohn'nyo fiyimno. I sekwo honingkano wonyo hopi'nonohino foho'naopmno. Sekwo honingkano wonyo nihu'no ane humayo so'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. A'amu honingkano wonyo'njoso hofiko nakwoe Hwe Engo sohumo muhwonifitnnefoho. ¹⁵Anitu kako wopingo waseloho'mo. Wosefo'ma'mo. Ose nalihwoso'no a'amu fihwo kako

nupa'ningkuhwosi Anitumo ole ulonoho. Nifo'mayoso peho'neto. Ngkilaho. Ose ulonoho. Oso'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofikuji fo'ma'nimno. Anitu kako nefe'mayoso nakwolaho ulihwasi hofohofahn'no nakwoe simeho wonyo wonamo'nimontonoho. Simeho wonyo namo'ningkuhwoso'no a'amu pi'ningo engo somo tohino uyantanoho. A'amu simeho wonyo'njo sohwo kako nom'ne a'amu somo honingkano wonyomo ipemotahwoso'no oso hwe huhwo sohumo Anitu kako wonyo hwosoho ulimontonoho. ¹⁶A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako a'mohufo ihwoloho. A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Isou Anitumo hwotoho hmentiso pa'nyo ihwoloho. Isou kako mijoho engo uyahoningki kaningkwowu Aisak kakoe tisimaso sohumo aho ulonjimokone so'no Isou kako huno ole syafihu'mento, U kakoe syohofoho. Nje ningkwahwo Jekoup kako womano. Ngko mijoho pe'nalokweno. Ose syafisyonto Isou kakimo hwosopisyafihwosi Jekoupimo aho ulonjimokone somjo wosopayo so'no ulahoningki Jekoup kola'wehumo oso wopayoso mpe uloho'mentisofoho. ¹⁷Sekwo huno seyohoho. Tifi no'mo Isou oso aho wontonjimokononto somjo hungkunoso aku woma'mo lonto yahoningki kaningkwowu Aisak muyimmentisofoho. O'o, Isou kako humotaho engo lonto oso wonyo imentiso somo wae yamo'nyoso hopo'maho.

**Nakwo hwofiki'nyo wonyoangkafo
Saiyon sopo nto si'momalohwono.**

¹⁸⁻²¹Anitu kako a'amu Isilael somo kakoe hungkuno hwofiki'nyo Sainai sopo uyimentiso sohonta himo sikwo'mnoso hwofiki'nyo hopo sopo ifeehu'mo yahumentisoso toho ahwomo

mta'ango uhwonontifi ifofo engo yahoningki hi ulikofahoningki iyoho mikunimposo unimentisofoho. Kounoho yoka ho'nonto mampaho ahwomo mta'ni ole ho'nimento, A'amu fihwo olo hwofiki'nyo loso kako aho pm'mokoso sohumo sekwo sojo'nji fonjahumno. A'amu'nohini'maho. O'o, yahu'nji hwofiki'nyo lopo hano weso sohumo fonjahumno. Ose ho'ningkahoningki a'amuso iyoho uningkahoningki hofiko Mousesimo ulimentohofi, Mouses kiko Anitumo ole uso, Oso hungkuno tango mikunimposo so'no nakwo iyoho nenalofoho. Nakwo olo mampaho loso nupa'ningkuhwaloho. Ose uso. Ose ulahoningkofi Mouses ulimento, Ngko huhwo'ni yomo yonji iyoho nningkohoho. Ose ulimentisofoho.

²²I sekwo soku hofiko ose uhwonimentohofu pa'nyoso sekwo muhwonimentohofu. O'o, sekwo hwofiki'nyo Saiyon Anitu songo humaso sohwoe ahwomomjo ango engo Jelusalem osopo i'mofapmmalofu. Osopo a'amu ahwomomjo nihu'no pi'ningo engoso simonyo yontaningkofi i'mofapohofu. ²³Osopo sekwo Anituye mehomi hopi'nono tisimaso pa'nyo kuyoho. Sekwoe yofe Anitu nto mti'mokumentisoso ahwomomo weho. Anitu a'amu hopi'nonohinofe hungkunomo ikwolofu'ne yano ulofiyo sohumo sekwo i'mofapohofu. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyontifi poyo pe'nimentohofu somo Anitu kako Wopingo kuyoho, ulimentiso osomo wopingo ne nto imokumentisofoho. Oso a'amu hiso osopo humalofu. ²⁴Jisas kako Anituye angopo ne'no siyo'ne honingkano songo kakoe honiyo'nji hwasampo'mentiso sohwo osohumo sekwo i'mofapohofu. Kakoe honiyo so'nji nakumo kako'nji mokojjwonahinyofoho. Oso'no Apel

kakoe honiyo usihuma'mentiso somo Jisas kakoe honiyoso hwofilo'nnyofoho.

**Nakwo Anituye mampaho
somo haloho nto'no pehwasi
i'waho nto'no uyano.**

²⁵ Sekwo nto'no fisya'fihupmno. Hohonta Anitu Mousesimo hungkuno yokumpohn'nyo uyahoningki a'amu Isilaeliso haloho maposo'njo imentohofu. Oso'no hofikoe honingkano wonyo so'no tohino engo ma'mentohofu. Tohino homo somo hofiko muyakolo'mmentohofu.

Oseso Kilais ahwomomo humaso sohwo hungkuno yokumpohn'nyo nto nejapmentisofu. Oso hungkuno homo somo haloho maposo'njo ihwasi hohujo ikinjaofososo nakwo tohino engo mayo sohonta hiyaso nti'mte waneto. Nihu'no awonoho. ²⁶ Hohonta Anituye mampaho hwofiki'nyo Sainai sopo nta'ni ho'ningkahoningki hwaho hwomihwo imentisofu. I oso'no olohonta Anitu ole nelalofi, Sikuno nom'nemo hwomihwo ihwosi hwaho nihu'nahone wae yao'mnefuo. Hwaho'nohino'maho. O'o, ahwomo hi'nji wae imnefuo. Ose nelalofu. ²⁷ Oso hungkuno hwomihwo ihwosi hwaho wae yao'mnefuo nelalofonjo hwapingoso ole, yo'mayo yo'mayo Anitu olo hwaho lopo mti'mokumentisoso hwomihwo ihwosi wae yonefuo. I yo'mayo Anitu ngko nje angomo womokosyohumamo loso so'nohini ne'no nowentihwonefuo.

²⁸ Ose nalisoso'no nakwo simonyo uyano. Anitu nemokosyohumayo sopo moi'wo mmo'nonehoho. O'o, ne'no nowentihwoneponoho. Oso'no nakwo Anitumo isamayoka ulihwasi kakoe simeho wopingo umu'nyo'ne so'no kakoe syoho hofiyo ulohofiyano. Anituye yofe ho'nomehwasi kakoe yokumpohn'nyo so'no iyoho wonanono.

²⁹Hwapingoso nakwoe Anitu kako yo'mayo wonyo iyoso'no nihu'no yokumpohn'nyo nelalofi, Yo'mayo wonyoso nihu'no ngkilaho. Ose nelalofoho.

**Nakwo Anituye temtitofu
hn'nwi simeho unano.**

13 Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo simeho ne'no uningkuhwano. ²Olo hilo so'no iningo mofe'eno. A'amu kengoso ango kengo'mta'ango se'mafikujono sekwo yo'mayo so'no hofikimo umokosyohumamno. A'amu fehohnjo ose iwo'ningkohofoso hofiko a'amu ahwomomjo somo yofe mihwofe'njo yontifi hofiyo umokosyohumamentohofofoho.

³A'amu Anituye syohomne'no impo'angomo uhumati'mentohofosomme'no sekwo hitoho selofihwoso'no tango malokwofoso sekwo fisomapmno. A'amu fehohnjo Anituye yofe'ne osomo a'amu nom'neso wonyo ulohofikujono hofikoe a'apaho tohino umningkuhwoso'no sekwo tohino fisomapmno. Sekwo tohino loso afa'no wasemnono.

⁴Ape ma'nyo yahinoso wopingofoho. I oso'no hwe sohwo kako kakoe ape'nji yahino wopingo'honini uyanjiyoho. U a'amu fihwo oso yahino wopingo somo mtihupehwosi a'mohufo ihwosi u yo'mayo wonyo ihwosi kifosyoho ihwosi osohumo Anitu kako tango uyonefoho.

⁵Sekwo hamniyoho engo so'no hi semo'nyo'eno. O'o, yo'mayo mokosyohumalofu so'no sekwoe simeho wopingo semo'ningkuhwosi hoponoho fihnnimno. Hwapingoso Anitu ole nelalofi, Ngko sekumo mosesikwajimnehono. Ngko sekumo ne'no sefo'malokweno. Ose nelalofoho. ⁶Oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'ningkuhwasi nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi ole wolano.

Nje Hwe Engo Anitu nifo'mantofoho. Ngko iyoho mimnehono.

A'amu hofiko yo'mayo ngkimo ntohopijo so'no ngko iyoho mannonehoho.

Ose wolano.

**Anituye hungkuno
lonetihwamotofo sohwafe
yahinomo tifi uningkuhwano.**

⁷Hwe engo sohwa Anituye hungkuno losetihwamotofo sohwa'mne'no iningo mofe'eno. Hofikoe humayoso ne into'nimojo so'no huno syafisyikujoni hofikoe yahino so'nji simeho hi'ntnnono uyo so'ntnne tifi finomokoho'nawopmno.

⁸Jisas Kilaisiye yahinoso hohontajo mta'angoso olohontajo'nji tifi no'mjo'ntnneso ito'nohino iwo'ningkiso hweho. Kako kakoe huno mikwesyafisiyo'njo iwo'ningkiso hweho. ⁹Oseso a'amu yahino kengo kengo'njoso sekwoe simeho somo wonyo semakufitoho. Hofikoe hungkunoso losetihwafikujoso sekumo yokino wesemano likuji ifijoso sekwo Anituye honingkanomo nusikwajipitnnoho. Anituye hitohoso nakumo yokumpohn'nyo wosofitofonesyohumamtonoho. A'amu wosopayo so'no anga'no anga'nohino somo ulo'nyo nto'no feenimno. Ose lifijoso sekwo haloho upekutoho. O'o, oso yahinoso a'amumo mufo'manehoho.

**Anituye simeho wopingo
umokiyo'ne yo'mayo uyofoho.**

¹⁰Nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwone hn'nwi nakwoe wonyo wayo'ne kako poyo pe'nimentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hohontajo yahino somo iningkawentifi hofikoe wonyo wayo'ne yahu fonjokisasiyo'ningkohofosomo Jisas kako mufo'manehoho.

Hwapingoso Jisas hofikoe wonyo nihu'nahone wae yafo'ne pe'nimentiso so'no hofiko simeho hi'ntnnono muyiwo'ningkiyohofoho. ¹¹ A'amufe wonyo wae syoho'njo hwe engo sohwa hofiko yahu fonjokiasyontifi yahu honiyo'nohini oso ango Anitu humayoponoho mulimentohoho somo motahumentohofoho. Honiyo loso a'amufe wonyo mpe-e'nefoho. Yahu yokino so'nji mikufo so'nji yo'mayoso ango mempo mongkihnta'ni toho niwo'ningkisofoho. ¹² Oso pa'nyo Jisas kakoe a'amu ne imo'nyo'ne tohino engo ma'mentisofoho. Ango Jelusalem mempo hohnta'ni nope'nonto a'amufe wonyo wae nihu'nahone yao'mentisofoho. ¹³ Jisas ose imentiso so'ne nakwo hohontajo honingkano hungkuno somo uliko'mehwasi Jisasimo tifi uningkuhwano. A'amu kakimo wonyo uloho'mentohoho pa'nyoso wonelohofantifeho. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Olo hwaholopo nakwoe hwapingo'maho. O'o, nakwo ahwomomjo antime nom'ne songo ne'no humayo'ne so'no hontohumalohwono. ¹⁵ Nakwo Kilaisiye a'amu'nwoho liwo'ningkuhwoni'ni nakwoe yahino ole, sikuno huhwo huhwi engolopohamo nakwo Anituye yofe ho'nomawo'ningkuhwono. Yo'mayo ne'maso so'no nakwo Anitumo isamoyoka'nohini uliwo'ningkuhwone'nwoho. ¹⁶ A'amu nom'ne somo wopingo ulohofontani fo'ma'niwo'ningkuhwono. Anituye yofe ho'nomayo'ne'nji a'amumo ufo'mayo'ne oso'ntnne'no yo'mayo yahino nakwoe simeho umo liwo'ningkiso somo monje wesiano. Oso yahino hufa'u sofa'u Anitumne'no yaso'manji Anitu simeho wopingo umokimontonoho.

¹⁷ A'amu yofe engo'njo Anituye hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko sekwoe huyo'mango fo'mayo'ne

syoho yalokwofo. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo haloho popmno. Hofikimo enjwa'mo hofiyo foyohumamno. Hwangku yo'mayo syoho yalokwofo so'no Anitu hofikimo ulohoningkahoningkuhwosi hofiko syoho loso'no ulantifeho. Sekwo hofikoe hungkunomo hofiyo iningkayo so'no u ito'no miningkayo so'no ulantifeho. Oso'no syoho loso hi semo'ningkahoningki yalokwofo. Sekwo haloho pekujo'no hofiko simeho tango muyonehoho. O'o, simeho wopingo'njo hofikoe syohoso uyantifeho. U, hofiko simeho tango uyo so'manji pipi sefo'mapitnnehofo.

Anitu nakumo nefo'mayo'ne jomo ulano.

¹⁸ Nakwo ole syofisyalokuhwono. Anitu nakwoe simehomo nahononteso wopingo nehonalofoho. Nakwo kakoe honingkano wopingo somo engolopohamo nto'no uningkuhwantane'no yihwono. Oso'no sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno. ¹⁹ I olo so'nji Mpohumo jomo ulimno. Ngko sekuyepono asomo komo'no se'ma'mne'no jomo ulimno.

²⁰ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako nope'ningkahoningki Anitu apa'no songo ulika'mentisofoho. Jisas kako nakwo Anitu'nji nihu'nahone mekojjwonasiyo'ne kakoe honiyo usihumanto pe'nimentiso so'no olhonta kako nakwo kakoe yahu *sipsip* hn'nimo nemokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. ²¹ Oso'no ngko sekumne'no Anitumo ole ulalokweno. Anitu kako simeho pompenjiyo umokiyo'ne hwapingo sohwo kako yo'mayo wopingo wosejapmmo lihwoi wosejapmmontonoho. Sekwo oso hiso nomafikuji Anitu sekwo yo'mayo ifitne'eno lososo hofiyo uyantifeho. Oso'nji nom'neso ole

jomo ulalokweno. Anituye simeho wopingo umokiyo'ne kako Jisas Kilaisiye yokumpohn'nyo'nji sekwoe simehomo syoho yokumpohn'nyo waseloho'montonoho. Oseso kakoe yofe noho'noma'ningkuhwasi kakoe yofe engoso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. Nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

²²U nje a'amufu, olo hungkuno mti'mokalokwe loso tifofoho. Oso'no sekwo haloho nto'no popmno. A'amu sekumo atofu losetihwentaningkuji sekwo timo saho ikutoho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesosofitofonefoho.

²³Nom'ne hungkuno sekwo upa'nimno.

Neningkwa'wehwo Timouti osohumo hofiko impo'ango mta'ni nto isihutofoma'malofofoho. Kako ngkiyepono we'enepi poso'manji ngko'nji wose'mantayoho.

²⁴Sekwoe hwe engo sohwanji a'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'njimo ole ulimno. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono. A'amu oso hwaho Itali lopo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofoso sekumne'no selalokwofo. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono.

²⁵Anituye hitohoso sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo wasewo'mtonoho. Hungkuno osohopeho.

Jemis

*Olo Iyoswo loso Jemis
Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo aho hufa'u hopinohino sife fehohnjo hopi'nonohintikeno tetitikeno (30) —oso'no nakwo huno monayofoho—oso soswo nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo loso Jemis Jisasiye koningkwa'wehwo mti'mokumentisofoho. Oso Jemis huhwo sohwo tajo ango Jelusalemjo somo mokosyohumawo'ningkiso hweho. Olo iyoswo hiloso a'amu Isilael temtitofa aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somne'no mti'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko ango kengo'mo humantifi tango engo tipementaningkofi olo iyoswo loso Jemis oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo hiloso ntipa humanto mti'mokumentisotikeno nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofa lihwasu tifi uningkohwano.

1 Ngko Jemisi'ni Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji sikoe syoho ulohofiyo hwo'nyoho. Nje a'amu Isilael temtitofa aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofa soku sekwoe angopo nuliko'mantifi angomeemjo humalofa so'ntnne'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Ngko nje a'amufu selalokweno.

Yamofa nalohofoso yokumpohn'nyo namokiyo'nefoho.

²Nje a'amu soku, yo'mayo tango se'masoso sekwo simeho wopingo wasemo'nono. ³Hwapingoso ole,

yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo lohofo'nefoho. Tango se'masoso sekwoe simeho hi'ntnnono engo uyo'manji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. ⁴Oso'no sekwo engolopohamo tango se'masoso i'waho ikutoho. O'o, sekwo simeho wopingo'nji yokumpohn'nyo lohopyoso sekwo mopiwahupitnnehofo. Ose ikujo'no Anitu noshoningkuhwosi kakoe yahino so'no sekwo umofonyo miyontaningkuji wasehonimontonoho. Wopingo humentaningkuji wasehonimontonoho.

A'amu kako huno wopingo so'no umofonyo ihwosi kako Mpohumo jomo ulono.

⁵Sekwo yo'mayo so'no huno maseyo'manji Mpohumo jomo ulimno. A'amu fihwo huno wopingo so'no Anitumo jomo ulososo huno wopingo uyimontonoho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo we'e'nohino muyiwo'ningkiso hweho. O'o, engo'nohino uyiwo'ningkiso hweho. Sekwo jomo ujoso'no Anitu kako yoka maselonehoho. ⁶U oso a'amu sohwo kako simeho hi'ntnnono nehopy uyihwosi Mpohumo jomo ulososo kako huno ole syafisyihwoloho. Anitu kako wontapmmontolikeno. Montape'njo umontolikeno. O'o, a'amu simeho hufa'u'njo sohwo kako iyoswo somo ifofo hwalohwalofa iwo'ningkiso pa'nyo hweho. ⁷Kako Hwe Engo wontapmmontonoho lihwosi, syafisyihwoloho. Oso hwe huhwo sohwo kako Hwe Engo sohunta'ni yo'mayoso momanehoho. O'o, a'amu simeho anga'nohino'njoso Hwe Engo sohumo jomo ulososo Anitu uyimontonoho. ⁸Ihwoni, a'amu simeho hufa'u'njo sohwo kakoe huno pi'ningo engo'njo hweho. Oso yo'mayo yahino kako yonteso'no

kako honingkano anga'nohino somo miningkayo'njo hweho. O'o, huno pi'ningo engo syafisyonto honingkano ito'no motipemaso hweho.

A'amu ho'yango ane so'nji ho'yango engo'njo sohwanjiye hungkunofoho.

⁹Hwe fihwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkiso sohwo kako hamniyoho ane, osohwo kako simeho wopingo umo'nono. Anitu osohomo uhwononto yofe engo mulalofoho. ¹⁰Anitu kako a'amufe ho'yango hamniyoho so'no sikinjo ne anefoho liwo'ningkisofoho. Oso hiso'no hwe nom'nehwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkiso sohwo kako ho'yango hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayoso ihn'naofihwoso'no kako simeho wopingo umo'nono. Hwapingoso ho'yango hamniyoho yo'mayoso wokoso fiyo pa'nyoso umo'nao'mtonoho.

¹¹Wokoso fiyoso mofehi'nyo si'mofapihwosi yokumpohn'nyo lihwosi yofoho umontonoho. Oso pa'nyoso a'amu hamniyoho'nji ho'yango engo'nji kakoe syoho yo'mayoso mjimihwosi hamniyoho engo so'no notipehwosi oso hwe huhwo sohwo kako ajwo sopo wape'nimontonoho.

Yo'mayoso a'amumo yamofa ulohofone hungkunofoho.

¹²Hwe fihwo yo'mayo tango'njo u'mahoningkuhwosi yokumpohn'nyo ne'no lohofoso sohwo simeho wopingo umo'nono. Yamofa hiso moi'wonto ulohofosejwaofahoningki kako yokumpohn'nyo ne'no lohofomanji osohomo Anitu nto nalimentiso loso'no uyimontonoho. A'amu ngkine'no simeho ntaposo sohwo songo humayo'ne uyimonnoho. Ose

nalimentiso hopaso oso a'amu huhwo sohwo woma'mtonoho. ¹³U simeho fefoyo a'amu nom'nehumo u'masoso oso simeho fefoyo sohwo honingkano wonyo nontimo ipemotawe so'manji hwe huhwo sohwo ole lihwoloho. Olo simeho fefoyo loso Anitu ntopahoningki wonyo honingkano loso yohono. Ose lihwoloho. O'o, yo'mayo wonyoso Anitumo miputihwanehoho. Anitu a'amu somo wonyo yahino iyo'ne miputihwanehoho. ¹⁴O'o, hwe sohwo huno wonyo syofisyahoningki oso huno wonyoso honingkano wonyo iyo'ne kakimo ipemotosahoningki wonyo hilo so'no nimo'ningkohoho liwo'ningkiso hweho. ¹⁵I kakoe huno wonyo somo iningkawesoso wonyo honingkano uyimontonoho. Wonyo hiso wonyo engo toyo yihwosi wonyo honingkano ne'no iwo'ningkuhwosi poyo pe'nikwato lohofihwosi nihu'nahone umo'nimontonoho.

¹⁶Nje a'amufu, simeho sejopalokwe soku, huno wonyo sohwo honingkano wonyo engomo ipesemotaweloho.

¹⁷Yo'mayo wopingo nefe'mayo'neso ahwomo mta'angofoho. Anitu nejapiwo'ningkisofoho.

Anitu ahwomomjo pomponaho mofehi'nyo, hamno, hntokwaliyo oso hwamo mti'mokumentisofoho. Pomponaho

losu fehonta lasyonto nom'nehonta molasyohoyohoho. I Anitu oso pa'nyo hwo'maho. O'o, kako ne'nohino yahino wopingo'nohino nalohofiwo'ningkiso hweho.

¹⁸Anitu nakwo kakoe mehomi imo'nyo'ne'no lonto kakoe hunomnohino iningkawento kako naningkwowho imo'nimentisofoho. Kakoe hungkuno nehopi'nohino somta'ni mehu'menasiyoso nakwo temtifofo Anitu namti'mokumentiso somne'no umo'nantanoho.

**Anituye hungkuno upo'ningkuhwasi
tifi uningkohwano.**

¹⁹Nje a'amu soku, sekwo olo hilo so'no huno ito'no fisyafighupmno. Olo yahino loso ikutoho. A'amu fehohnjoso hungkuno upa'nifijoso aku hungkuno komo'no ulikujo'no yoka wohnnantifeho. O'o, sekwo yo'mayo upa'nifijo so'no huno ito'no syafisyikuji huno wopingo tipemafikuji hungkuno ito'no aku ulimno. Oso yahino iningkafijo so'no yokaso ikujohoso komo'no molikafonoho. ²⁰A'amu fihwo simeho tohino'njo sohwo kako Anituye honingkano wopingomo miningkayo hweho. ²¹Oso'no yo'mayo yahino wonyo so'nji honingkano wonyo so'nji foho'naopmno. Yo'mayo homo somo hi semo'ningkisoso hwotoho fifijoso oso hungkuno Anitu sekwoe simeho mo'mo ho'nasehumentiso somo hofiyo tifi finingkamno. Kakoe hungkunomo haloho popijoso kako'nji ne'no nohumantikutnnefoho.

²²Anituye hungkuno losomo tifi'nohini finingkamno. Hwe fihwo haloho upa'nonteso miningkayo'manji kako simeho mo'mo hwasyo hungkuno hnniwo'ningkiso hweho. ²³Hwe fihwo kako Anituye hungkunomo haloho ko upa'nonto haloho maposo'njo emoyiwo'ningkiso sohwo kako kakoe simanomo timo honingkonyomo ko honingkononto u kako mohoningkoniwo'ningkiso pa'nyo hweho. ²⁴Kako kakoe simano kiho somo honingkononto mijo miyoma'nyo'njo yonto komo'no nowento kakoe simano kiho so'no iningo mofonto nje simano kiho ane hwo'nyoho lonto emoyiwo'ningkisofoho. A'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yiwo'ningkiso pa'nyo hweho. ²⁵Anituye hungkuno honingkano wonyo mta'ni isihutofonemawo'ningkiso hweho.

Hungkuno hiloso ito'nohinofoho. Hwe fihwo olo hungkuno hiloso hwapingo ne so'mo ne'no uhwonivo'ningkiso sohwo kako simeho wopingo umo'ningkahoningkuhwosi Anitu wopingo uloho'montonoho.

²⁶A'amu fihwo ole syafisyososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ngko a'amu Jisasimo ining kayoso simeho mo'mo hwasyo hungkuno hnniwo'ningkiso hweho. Oseso kakoe simeho hi'ntnnohinoso kako Sante uhwoyoso ne ane sikinjo hweho. Mango'nohino hweho. ²⁷Anitu huno ole syafisiyo'ningkiso, a'amu simeho hi'ntnnono nehopi ntapiwo'ningkiso sohwo ole yiwo'ningkiso, sikumehomi somo wopingo mokosyohumayo hweho. Oso'nji apiwojo sofamo tango u'manteso oso moya'mi sofamo kako wonyohofiyo ufo'mawo'ningkiso hweho. Nom'neso ole, yo'mayo hwahoponjo honingkano wonyo somo miningkayo'njo'manji nakwo honingkano wopingo'nohini somo ose yaso'manji nakwoe Mpohwo Anitu kako wopingo wonahonimontonoho.

**Nakwo a'amu hopi'nonohino somo
hitoho afa'nohino wonalofono.**

2 Nje a'amufu, sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais yo'mayo hwofilo'nyo sohomo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofu kuyoho. Sekwo olo yahino loso'no fisyafighupmno. A'amu fihwo yofe engo'njo sohomo wopingo ulohofikujono nom'ne sohwo ho'yango ane sohomo hohuju ikinjimofikutoho. ²Hwe fihwo wokoso wopingo'nji manji'mofu yo'mayoso wonyoangkafo'njo oso hwo sekwoe tajo angomo noswahoningki hwe nom'ne hwapife wonyo imo'njo sohwo tifi swohoho. ³Hwe simo'mjo wokoso wopingo'njo sohomo wopingo ulohofikuji ulantife,

Tatohwo, ayomo. Olo epohumayo wopingo lopo foyohumaho. I hwe tiffinjo hwapife wonyo'njo sohomo wonyo ulohofikuji ulantifeho, Kiko osopo waloho'monntaho. Hwahopo wohumamonntaho. Jije hunofoho. ⁴Oso hwe sohwa'umo oso pa'nyo ulohopifijo so'no ole syofisyalokwofo. Hwe hamniyoho'njo sohwo yofe wopingo'njo hweho. Hwe hwapife wonyo'njo sohwo kako wonyo hweho. Oso huno wonyo peho'no uyiwo'ningkohoho. Oso honingkano wopingo'maho.

⁵Nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. A'amu yo'mayo ho'yango so'no umofonyo iyoso hofiko yo'mayo so'no Anitumo jomo ulifijo'manji hofikoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyoso Anitu kako engo umokumontonoho. Anitu ole nto nalimentisofoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntopalokunjoso nje ahwomomjo angoso hofiko'nefoho. Ose nalimentisofoho. ⁶I oso'no sekwo soku, a'amu hamniyoho ane somo wonimango uyiwo'ningkohoho kuyoho. A'amu hamniyoho engo'njoso yo'mayo tango sejapiwo'ningkohofoho. Hungkuno ito'no mihwajiyo ango sopono a'amu hamniyoho engo'njoso ipesemotawowo'ningkohofoho. ⁷Oso a'amu hiso hofiko Jisas Kilaisiye yofe so'no sifajo liwo'ningkohofoho. Oso yofe wopingo Anitu kako Kilaisiye mehomi sokumo uyimentiso so'no sifajo liwo'ningkohofoho.

⁸Nakwoe Hwe Engo Anitu oso hwoe hungkuno a'amu mti'mokumentohofoso hungkuno ole, Sekwo simeho iniwo'ningkohoho hopaso nom'ne a'amu somo uyimno. Sekwo oso hungkuno somo iningkafijo'manji sekwo honingkano wopingo uyantifeho. ⁹I oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohomo wopingo ulohofikuji nom'ne sohwo ho'yango ane osohumo hohujo ikinjaofikuji sekwo honingkano wonyomo ufitne kuyoho. Anitu

selonefo, Sekwo nje hungkunomo hwotoho fewo'ningkohoho kuyoho. ¹⁰Hwe fiwwo Anituye honingkano hungkuno hopi'nonohinomo ko iningkawowo'ningkiso sohwo kako hungkuno kenga'nohino somo miningkayo'njo'manji osohumo Anitu ulonefo, Kiko honingkano wonyomo nohumanji nje hungkuno hopi'nonohinomo hwotoho fewo'ningkino hwosoho. ¹¹Hwapingoso ole, osohwo a'mohufo iyo'eno nalimentiso sohwo nom'ne hungkuno nalimento, A'amumo nofonjasiyo'eno. Ose nalimentisofoho. I oso'no kiko a'mohufo ko miyo'njo sohwo si i nom'ne sohomo fonjahiso'manji kiko honingkano wonyomo nohumanji Anituye hungkuno hopi'nonohino hwotoho nto hwmahnno hwosoho. ¹²Nakwo Anituye hungkunomo miningkayo'njo'manji Anitu kako tohino wonejapmmontonoho. Anituye hungkuno hiloso iningkuhwasi'manji nakwo honingkano wonyomo usikwojantanoho. Oso'no Anituye hungkuno so'no simo'mo syafisyohoji osopo yo'mayo hungkuno joso yo'mayo syoho iyoso ito'no fiyo. ¹³Hwe fiwwo nom'ne a'amu somo hitoho mulohofe'njo'manji Anitu oso hwe sohomo yo'mayo hungkuno ikwolofone sohonta kako hitoho mulofe'njo yonefoho. I oso'no hwe fiwwo nom'ne somne'no hitoho ulofiwo'ningkiso sohwo hungkuno ikwolofone sohonta Anitu kakine'no hitoho ulofihwosi kako tohino muyo'njo yonefoho.

Hwe fiwwo simeho hi'ntnnonohino uyo yahino wopingo ane sohwo kako poyo moi'wo imo'nyo weho.

¹⁴Nje a'amu soku, hwe fiwwo ole naloso, Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohefoho. Ose naloso sohwo i kako nom'ne a'amu

somne'no wopingo mulohofe'njo yoso sohwo kakoe simeho hi'ntnnono uyoso hopo'maho. Kako Anituye a'amu ne hwo'maho. ¹⁵ A'amu fehohnjo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso i hofiko hwapife wosopayo'no umofonyo iyo'manji ¹⁶ sekwo yo'mayoso a'amu homo somo muyo'njo yontifi uliwo'ningkohofi, Anitu kako wosemokosyohumano. Sekwo hokunonji simeho wopingo wasemo'nimontonoho. Anitu kako wosopayo'nji hwapife tohohmtno semokiyo'ne wosejapono. Noho fiwanimno. Ose ulontifi hofikoe a'apahomo mufo'mayo'njo yontifi oso yahinoso ne'njo'maho. ¹⁷ Simeho hi'ntnnono inyo hi olenoho. A'amu fihwo siki humahwosi yahino wopingoso miyo'manji kakoefoho.

¹⁸ Sekwo huno ole losyofisyalokwofo. A'amufe honingkanomne'no mosyafisiyo'njo yontifi ole hnalokwofo, Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no oso yahinoso hoponoho. Honingkano wopingo somne'no huno mosyafisiyo'njo uyano. O'o, simeho hi'ntnnonohino uyoso hoponoho. Ose losyofisyalokwofo. I a'amu fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto kako nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo yonto honingkano wopingomo miningkayo'njo yonto oso hwe sohwo ne'njotaho. O'o, kakoe honingkanomo uhwonontani huno ole nayohoho. Simeho hi'ntnnonohino neso ane hweho. I simeho hi'ntnnonohino uyo yahino ne so'no ngko wolosetihwamne'no yohono. Nom'ne ngko hitoho ntofahoningki honingkano wopingo'nohini iwo'ningkohe sohwo'nimo nohonontifi huno ole seyohoho. Kakoe simeho hi'ntnnonohino uyoso ne'njo hweho. ¹⁹ Ole lolalokwofo. Anitu kenga'nohino sohwo humaho. Oso hungkuno somo

simeho hi'ntnnono luyalokwofo. Ose'manji wopingofoho. I towahuno wonyoso oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyontifi yomo yomo yontifi iyoho unalofoho. ²⁰ Sekwo huno ane kuyoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyo'nohino'manji i nom'ne somo wopingo mulohofe'njo ifijoso sekwoe simeho hi'ntnnonohino uyoso ne ane kuyoho.

²¹ Hohonta neyakwo Apiloham sohwo Anituye hungkunomo haloho upento kakoe hwomu Aisak Anitumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoho. Apiloham ose yahoningki Anitu nuhwononto ulimento, Apiloham wopingo hwosoho. Nje hungkunomo haloho nipewo'ningkino hwosoho. ²² Sekwo huno ito'no fisafihupmno. Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyo'nohino'maho. O'o, kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto Anituye hungkunomo haloho po'mojo hweho. U Apiloham kako simeho hi'ntnnono uyo'nohino'manji haloho maposo'njo yonto simeho hi'ntnnono uyo so'nji hopo'maho. O'o, haloho pe so'nji nem'nohinoso hoponoho. ²³ Oso'no Anituye hungkuno a'amu mti'mokumentohofoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno ole, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso'no Anitu nuhwononto Apiloham honingkano wonyo anehwo uhwononto ulimento, Nje a'amu hwosoho.

Ose mti'mokumentohofofoho. Hwapingoso Apiloham kakoe hwomu Aisak Anitumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoho. Oso'no Apilohamne'no nje a'amu hweho limentisofoho. ²⁴ Sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako nom'ne somo wopingo ulohofo so'manji Anitu nuhwononto uliwo'ningki, Hwe wopingo hweho. I hwe nom'nehwo

Anitumo simeho hi'ntnnono uyo'manji nom'ne somo hitoho mulofe'njo sohunne'no hwe wopingo hweho majofoho.

²⁵U a'mu nom'ne Leahap kako ape hwa'ntefoho. Kako a'amu sohwamo hitoho ulofahoningki kako a'amu huhwo sohwamo ufo'ma'mentisofoho. Jousiyiwa a'amu tomi'no hwaho Kenan sopo uhwojahoningki Leahap kako a'amu huhwo sohwamo ito'no umokosyohumanto kako nom'ne honingkanomo asomo uhwojahoningki mango sohwa motipihwonimmentohofofoho. Oso yahino Leahap imentiso so'no Anitu uhwononto ulimento, Leahap kako ape wonyo honingkano ane pa'nyiyoho.

²⁶Sekwo huno waseyono. A'amu kakoe huyo'mango hi'njo sohwo songo humaho. I a'amu nom'nehwo kakoe huyo'mango nto uliko'mahwoso'no kako poyo wape'nimontonoho. Oso pa'nyoso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso a'amu nom'ne somo hitoho mulofe'njo'manji kakoe simeho hi'ntnnonohinoso ne ane hweho. Poyo pe'nnyo hweho.

Kiko jije hungkunomo nto'no mokosyohumunyo'ne hungkunofoho.

3 Nje a'amufu, hungkuno a'amu somo lutihwayo'ne syohoso sekwo a'amu pi'ningoso monalikutoho. Hwapingoso a'amu Anituye hungkuno lutihwayo syoho'njo hn'nwi nakwo olo hungkuno homo somo ito'no mining kayo'njo ni'manji tohino engo nomanefoho. I oso tohino hiloso nom'nefe tohino somo uyakolofonefoho. ²Nakwo hopi'nonohino hn'nwi omomo yahino yiwo'ningkuhwonefoho. I hwe fihwo kako hungkuno wonyo nihu'no majo'njo sohwo kako hwe wopingo ne hweho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe melanyo ito'no mokosyohumayo sohwo yo'mayo

wonyo kakoe a'apaho uyimo lihwosi ko yososo kako miyonehoho. ³Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo yahufe ahomo nano intofiwon'ningkuhwonefoho. Hwapingoso nakwoe honingkanomo ito'no neningkayo'nefoho. Oso'no oso nano we'e so'nji nakwo honingkano yo'mayo yo'mayo somo ipemotawowo'ningkuhwonefoho.

⁴U nom'ne, sekwo kale engo so'no huno seyohoho. Kako honingkanomo kunto'no wento a'amu nokilonjipente sohwo kako aho mihwajiyi we'e somo honingkano nom'nemo wamo lonto aho mihwojahoningki kale engo sohwo oso honingkano somo tifi iningkawowo'ningkisofoho. ⁵Oso pa'nyoso a'amufe melanyoso we'e ne sohwo hungkuno wonyo loso'manji yo'mayo wonyo umokumontonoho.

Sekwo huno seyohoho. Ti'melanyo we'e sohwo kako iyoswo we'e so'mo sijonto engo ihmnono iyo hopi'nonohino somo toho naofiwon'ningkisofoho.

⁶Nakwoe melanyo oso ti'melanyo pa'nyofoho. Nakwo huno wonyo syofisyontani yo'mayo simehomo mta'ni melanyo sohwo lonteso a'apaho wonyo imokuwo'ningkohoho. Melanyo sohwo hungkuno wonyo lonteso simeho toho hopa nonto honingkano wonyo imokuwo'ningkiso hweho. Olo hungkuno wonyoso tikano mta'angofoho. ⁷A'amu hn'nwi nakwo yo'mayo tongo, yihufo, homa, mijomjo so'nji nakwo hofikoe huno somo hwotoho fehoningkuhwoni hofiko enjwa'mo humawo'ningkohofofoho. Oso pa'nyoso olohonta a'amu ifitnnehofo. ⁸I oso'no hwe fihwo kako kakoe melanyomo hwotoho mafenehoho. O'o, yo'mayo huno wonyoso simeho mta'angoso melanyo sohwo wonyo hungkuno liwo'ningkisofoho. Melanyo sohwo iku'nantingo wonyo a'amumo fonjasiyo'ne pa'nyo hweho.

⁹Nakwoe melanyo so'nji nakwo Hwe Engo Anitu sohumo isamoyoka uliwo'ningkuhwonefoho. I oso melanyo hiso'nji nakwo a'amu nom'neso Anitu pa'nyo mti'mokumentiso somo sitofo uliwo'ningkuhwone'nwoho. ¹⁰Nakwoe mango mta'ni Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu nom'ne somo sitofo ujo so'nji swapiwo'ningkisofoho. Nje a'amufu oso yahinoso wopingo'maho. ¹¹Mijo me'wampe'njo so'nji mijo iyoho'njo so'nji afamo lolifaweho. O'o, awonoho. ¹²Nje a'amufu, iyo fisayo somo ikwonjayo unto'nawo'montolaho. Iyo solongkoyo somo fisayo unto'nawo'montolaho. Oso pa'nyoso mijo iyoho'njo lifaweso sopo nta'ni nakwo mijo me'wampe'njo mifonanehwono. I ose'manji nakwoe mango mta'ni nakwo Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu somo sitofo ujo so'nji molanehwono.

Huno wopingoso Anitu mta'angofoho.

¹³Hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako huno wopingo notipemanto yo'mayoso huno uyiwo'ningk-isohwolaho. Kako humaso'manji kako honingkano wopingo'nohini yihwosi a'amu nom'ne somne'no wopingo'nohini uloho'montonoho. Oseso yo'mayo wopingo yososo'no kako kakoe yofe moho'no ma'nyo'njo yoso'manji kako huno'njo ne hweho. ¹⁴I jije simeho mo'mo a'amu nom'ne sohumne'no wonyo mnawe'manji u nom'ne a'amumo hwotoho fenji jije yofe ho'nomo'nalokuno, ose'manji ole syafisyohotoho. Ngko huno'njo hwo'nyoho. Anituye hungkunomo iningkwalokweno. Ose syafisyonji kiko hwasyo hungkuno hnnalokuno. ¹⁵Oso hunoso Anitu mta'ango'maho. O'o, hwahoponta'angofoho. Seten oso hunoso kijapmmasofoho. ¹⁶A'amu fihwo oso huno syafisiyo'ningkisoso

simeho mo'mo nom'ne sohumne'no wonyo mnawojoso kako kakoe yofe ho'noma'niwo'ningkiso sohwo kako yoka lonteso yo'mayo wonyo yiwo'ningkiso hweho. ¹⁷I Anitu kakoe huno wopingoso nejaposo'manji nakwo huno wonyo ane wopingo'nohini wosyofisyantanohe. I nakwo nom'ne a'amu sohwani ikujoho mafongki'nyo'manji simeho pompenjiyo'njo wohumantanoho. Nom'ne a'amufe hungkunomo haloho wopectanoho. Nom'ne a'amu somne'no hitoho nalofihwoso'no hofikimo ufo'mantanoho. U nakwo Anituye huno wopingo hi'njoni'manji nakwo a'amu hopi'nonohino somo wopingo'nohini ulohofiwo'ningkuhwone'nwoho. Mango'nohino liwo'ningkuhwone'ni'maho. O'o, ne'njo'nohini liwo'ningkuhwone'nwoho. ¹⁸A'amu simeho pompenjiyo'njo hn'nwi nom'ne so'nji simeho afa inontani nakwoe yahinoso wopuyo pa'nyofoho. Wopuyo hiso hulasoso wopuyo engo me'wampe'njo umo'nimontonoho. Oso pa'nyoso nakwoe honingkano wopingo'nohini imo'nonefoho.

A'amu hwahoponjo yahinomo iningkawowo'ningkiso sohwo Anituye mango hweho.

4 Yo'mayo yoka so'nji ikujoho so'nji peho emawo'ningkisoto. Yo'mayo so'no simeho fefoyo semo'nonto huno wopingoso ehilofahoningki simeho fefoyoso ifeehu'mokasi lohofonto yoka'nji ikujoho'nji emawo'ningkisofoho. ²Yo'mayo so'no hi semo'ningkahoningki oso hiso'no mayoso hopo'maho. Oso'no yo'mayoso mayo'ne a'amu somo wofonjosyantife'no yiwo'ningkohofofoho. Nom'ne a'amufe yo'mayoso uhwonontifi womano lontifi i oso'no mayo honingkanoso

piku'nnyo so'no sekwo yoka hnnontifi ikujoho fongki'niwo'ningkohoho kuyoho. Sekwo Anitumo yo'mayo so'no jomo mujo'njo yontifeso momaso'njo yiwo'ningkohoho kuyoho. ³I oso hi semo'ningkiso so'no Anitumo jomo ulifijo'manji kako mosejaponehoho. Hwapingoso sekwoe huno ito'no mosyafisiyo'njo yontifi a'apahomnohini syafisiyo'nontifi jomo ulahoningkofi mosejapiwo'ningkisofoho. ⁴Sekwo olo pa'nyo kuyoho. Ape fisi kakoe hwehumo elojisyasi lohofonto hwehwoe mango sohwanji humawo'ningkisiyoho. Sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'no umo'ningkiso'manji kako Anituye mangohwo nto i'mofapohoho. Sekwo Anituye mehomi soku sekwo hwahoponjo yahino so'no hi semo'nososo sekwo ape fisi kakoe hwehumo elojisyasi lohofonto hwehwoe mango sohwanji humawo'ningkisiyo pa'nyo kuyoho. ⁵Anituye hungkuno ole naliso, Anitu kako nakumo namti'mokumentiso sohonta kako nakwoe huyo'mango nejammenti-sofoho. Nakwoe huyo'mango hiloso yo'mayo wonyo hwahoponjo somne'no umo'niwo'ningkiso hweho. Oso hungkunoso siki mti'mokumentohoho so'no losyofisyalokwofo.

⁶I oso'no oso simeho fefoyo yo'mayoso nelohofahoningki Anitu kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo somo uyakolofonto wonyohofiyonefo'mawo'ningkiso hweho. Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa nom'nepo ole naliso, A'amu yokumpohn'nyo imo'nontifi hahn'nyo iwo'ningkohoho somne'no Anitu kako ngkilaho liwo'ningkisofoho. I a'amu hwahopo pawowo'ningkohoho somo Anitu wonyohofiyonefo'ma'mtonoho. ⁷Oso'no sekwo Anituye hungkuno haloho popmno. Kakoe hungkunom-

ne'no enjwa'mo fesyohumamno. Sekwo Setenimo hwotoho fifijoso kako hiyaso wale'mo'mtonoho. ⁸Sekwo Anitu kakine'nohini wosyofisyano lifijo'manji kako sekumne'nohini wosyasyefisyono. Sekwo honingkano wonyo'njo sohwaso oso wonyo hiso nihu'nahone foho'naopmno. A'amu hofikoe aho kiho'njo honingkonontifi mijo yatiku'nontifeso kiho'maso imo'niwo'ningkiso hopaso sekwoe simehoso wasemo'nono. Sekwo simeho hufa'u'njo soku sekwo Anitumo jomo ulimno. Sekwoe wonyo wae weesemo'mtonoho. ⁹Sekwoe honingkano wonyomne'no hi tango seyihwoso'no humotaha filimno. Sekwo honingkano wonyo'njo tikafo jalokwofo soku sekwo humotaha filimno. Sekwoe honingkano wonyo so'no simeho wopingo'njo soku hi tango waseyono. ¹⁰Sekwo Mpohumo ole ulimno. Ngko wopingo ane hwo'nyoho. Kiko monifo'mayo'manji ngko nihu'nahone hwo'nyoho. Ose ulifijo so'no Anitu sekwoe simeho anga'nohini sehoningkuhwosi kako sekwoe yofe woho'noma'mtonoho.

Nom'ne a'amu somne'no sitofu nulohotoho.

¹¹Nje a'amufu, Anituye hungkuno ole nalohi, sekwo nom'ne somne'no sitofu wonyo hungkuno'nji nohnyo'eno. I oso'no a'amu fihwo sitofu uloso sohwo kako Anituye honingkanimne'no sitofu lalofoho. Sekwo Anituye honingkanomne'no hungkuno wonyo lifijo'manji sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fifijoso Anituye hungkunomo ito'no womihwojantife'no yalokwofo. ¹²Honingkano hungkuno hwapingoso Anitu kenga'nohini hweho. Kako'nohini a'amufe hungkunomo ito'no ihumajiyonefo hweho. Kako'nohini kakoe hungkunomo a'amu haloho

peso somo asomo utimayo'ne hweho. U kako'nohini kakoe hungkunomo a'amu haloho maposo'njo somo tikanomo mihwajone hweho. Oso'no sekwo nom'ne somne'no sitofo ujo soku hofikoe honingkanomo ito'no mihwajiyo ku'maho. Nehopi, sekwo hopo'maho.

Nakwo yokumpohn'nyo imo'ningkuhwaloho.

¹³ Sekwo ole hnniwo'ningkohoho, olohontalikenom mo'ningkalikenom nakwo ango nom'nepo nuhwasi soswo anga'no neyakolofihwoso'no syoho yihwasi hamniyoho engo wotipemantanoho. Ose hnniwo'ningkohoho soku haloho upa'nimno. ¹⁴ Sekwo mo'ningka i'mofapone so'no huno maseyohoyohoho. Nakwo olo hwaho lopo humalohwoneso tikayo pa'nyo'nwoho. Tikayo hiloso nosyonteso moi'wo komo'no imo'ningkiso pa'nyo'nwoho. Nakwo olo hwaho lopo sikuno pi'ningo mohumulohwono. Oso'no nakwo yo'mayo so'no uyano molanehwono. ¹⁵ O'o, ole wolano. Nakwoe Hwe Engo sohumo ole umo'noso'manji nakwo nohumehwasi yo'mayo syohoso uyantanoho. Ose wolano. ¹⁶ I olohonta sekwoe yokumpohn'nyo so'no ho'noma'nontifi yo'mayo syoho iyo so'no nakwo hoponoho lalokwofo. Ose syafisyikutoho. Oso yokumpohn'nyo yahino imo'nyoso wonyofoho. O'o, ole fisyafihupmno. Yo'mayo nakwoe Hwe Engo sohumo umo'nososo oso'nohino uyano. ¹⁷ Oso'no hwe fihwo kako honingkanom wopingo so'no huno uyo'manji oso honingkanom hiso miyo'manji kako wonyo iwo'ningkiso hweho.

A'amu hamniyoho engo'njo sohwife hungkunofoho.

5 ¹⁻⁶ Sekwo a'amu hamniyoho engo'njo soku nje hungkunom haloho upa'nimno. Sikuno mofonepo moi'wo umo'nimonte'no yalofoho. Oso'no sekwo hamniyoho engo peho'no hu'mesyalokwofo. Sekwo olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo ho'yango wokoso hwapife nomantifi sekwoe a'apahomne so'no syafisyontifi simeho wopingo'njo humawo'ningkohoho kuyoho. Yahino olo so'no fisyafihupmno. Nakwo yahu fihumo wosopayo engo uyontaneso engo imo'ningkahoningki nakwo fonjasyontane noniwo'ningkuhwone'nwoho. Oso pa'nyo sekwo wopayo engo nontifeso yahu pa'nyo afofo'njo imo'ningkahoningkofi we'enepe sekwoe sikuno sekumo fonjasesiyo'neso mofonepo nto imo'nimaho. Sekwo a'amu wonyo honingkanom ane somo hungkuno ito'no mihwajiyo ango somo ipemotapontifi hofikine'no fonjasiyo'ne hungkuno ho'nasiwo'ningkohofofoho. Hofikoe hungkuno ane'njo nohumentaningkofi fonjahumentohofofoho.

Upa'nimno. Sekwoe syoho selohofiyoso syoho tohohmtno'njo yahoningkofi hofikoe hamniyoho fehohnjoso sekwo muyo'njo mokosyohumentaningkofi syoho selohofiyo sohwife humotahoso ho'ningkahoningki nakwoe Hwe Engo Anitu yo'mayo ahwomomjo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako nto upa'ningkohoho. Oso hiso'no yo'mayo tango se'maso so'no sekwo huno syafisyikuji johu likuji humotahom filimno. Sekwoe ho'yango hopi'nonohinoso wonyo umo'nimonte'no yohoho. Hwapife somo wo'nafiyo'nji mote'nji wonao'-

montonoho. Sekwo a'amu nom'ne somo mufo'mayo so'no hamniyoho yo'mayo hu'meesyiwo'ningkohofoso wonyo umo'nimontonoho. Sekwo hamniyoho engo so'no simeho semo'nyoso oso huno sohwo sekwoe a'apahomo toho hopa nihu'nahone wonyo wonasemo'mtonoho.

Hwe Engo asomo pone so'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofano.

⁷Oseso nje a'amufu, sekwo hofiyo fohontohumamno. Sekwo huno seyohoho. Syoho kakwo'yohwo sohwo wopayo wopingo imo'nyo so'no hontohumaho. Ifoyo syonto mofehi'nyo lonteso kako wopayo'no hofiyo uhwontohumawo'ningkisofoho. ⁸Oso pa'nyo sekwo Hwe Engo asomo peso'no hofiyo fohontohumamno. Kakoe sikuno mofoneponoho. Oso'no sekwoe simeho fisosofitofisyohumunimno.

⁹Nje a'amufu, Sekwo yoka'nji sitofo'nji hnnyo'eno. Anitu sekumo hungkuno ito'no mesehwajonohoho. Nakwoe Hwe Engo nopihwosi kakoe sikuno hungkuno ikwolofoneeso we'enepe umo'nimonte'no yohoho. ¹⁰Nje a'amufu, Hwe Engo sohwoe hungkuno kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amu limotofo sohwanne'no fisyafihupmno. Yo'mayo tango hofikimo u'mahoningki Hwe Engo hofikimo utimayo'ne hofiyo hontohumamotofofoho. Oso pa'nyo sekwo hofiyo fohontohumamno. ¹¹Ole liwo'ningkuhwoni, Anituye a'amu tohino mantifeso yokumpohn'nyo lohofontifi simeho wopingo'njofoho. Ose liwo'ningkuhwonefoho. Sekwo Joup oso humne'no nto upa'nimentohofofoho. Kako tango mikunimposo notipemanto Anitumne'no yokumpohn'nyo loho'mentiso hweho. Tifi Anitu kako Joupimo wonyoangkafo uloho'mentiso so'no sekwo huno moi'wonoho. Oseso

Anitu kako a'amu so'nyumo hitoho engo ulofahoningki simeho wopingo mikunimposo nejapiwo'ningkiso hweho.

Nakwo hufa'u sihunehwamne'no lohono eso nolihwaloho.

¹²Nje a'amufu, olo hungkuno tango'njo upa'nimno. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no nehopi Anitumne'no lohono eso nolikutoho. O'o, sekwo hungkuno nehopi'nohino lifijo so'no nom'ne hungkuno peho'neto. Oso'no sekwo eno ulikuji eno'nohino eso hoponoho. Sekwo awonoho ulikuji awonoho eso nehopi'nohino ulimno. Sekwo Nehopi Anitumne'no lohono eso hwasyo ose lifijos Anitu kako tohino sejapoloho.

Anituye a'amu ne sohwo a'amu mnokino'njo somne'no Mpohumo jomo ulososo wopingo umokumontonoho.

¹³A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo tango u'maso'manji kako Mpohumo jomo ulono. Nom'nehwo simeho wopingo'njo humaso'manji kako Anitumo isamayoka ulihwosi Anituye yofe ho'nomayo'ne ta walono. ¹⁴A'amu mnokino'njohwo humaso'manji kako hwe engo a'amu Anituye simeho a'amu somo mokosyohumayo somne'no johu ulono. Hofiko nopikuji hwone mijo ahopo ehasikuji a'apahopo aho ulonjimokukuji Hwe Engo Jisas sohomo wopingo umokinyo'ne jomo ulife. ¹⁵A'amu hiso Hwe Engo sohomo simeho hi'ntnnono nehopi uyiwo'ningkohofo'manji Hwe Engo sohomo jomo ulihwoso'no oso Hwe Engo kako mnokino'njo sohomo wopingo umokumontonoho. A'amu mnokino'njo sohwo honingkano wonyo'njo'manji Anitu wonyo homo somo wae weeo'montonoho. ¹⁶Sekwo

honingkano wonyo imalofomanji seningkwa'wehwosamo yoloho ulimno. Sekwo seningkwa'wehwosanjimne'no Hwe Engo sohumo jomo ulifijo so'no kako nosefo'mahwosi wopingo wosemokumontonoho. A'amu honingkano wonyo ane simeho anga'nohino'njo sohwo kako Hwe Engo sohumo jomo uloso'manji Hwe Engo sohwo yokumpohn'nyo ufo'ma'mtonoho. ¹⁷ Ilaija Anituye hungkuno limojo sohwo kako nakwo pa'nyo humamojo hweho. Kako simeho anga'nohino'njo nohumanto Mpohumo ifoyo masiyo'ne jomo ulahoningki soswo hufa'u sihune nom'ne hwasyopo uyakolofontaningki ifoyo mahu'mmojofoho. ¹⁸ Oso hohosohonta Mpohumo ifoyo siyo'ne apa'no jomo ulahoningki ifoyo syahoningki yo'mayo nonyo wosopayo apa'no foka'mentisofoho.

**A'amu Anituye honingkanomo
hwosopeefososo nakwo
asomo utimano.**

¹⁹ Nje a'amufu, hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Anituye hungkuno ne somo uliko'manto honingkano wonyomo apa'no iningkaweso'manji nom'ne sohwo oso a'amu huhwo sohumo honingkano wopingomo asomo ipemotasoso so'no ole so'no huno fisyafisyo. ²⁰ A'amu fihwo kako nom'nehwo honingkano wopingomo asomo ipemotaso so'manji kako oso hwe wonyo sohwoe huyo'mangoso tikano mta'ni iwosipema'masofoho. Anitu kako hwe wonyo sohwoe wonyo honingkano somo wae weeo'montonoho. Hungkuno osohopeho.

1 Pita

*Olo Iyoswo Simo'mjo loso Saimoun
Pita Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-tili* (33) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo simo'mjo loso Saimoun Pita mti'mokumentisofoho. Pita kakoe ango Mpetisaita humanto inaniku syoho imojo hweho. Tifi kako Jisasiye inomokomoyo imo'nimentisofoho. Pita olo iyoswo hiloso a'amu Jisasimo iningkunyoso hofikoe angopo uliko'mantifi hwaho engo Pountos, Ngkolesiya, Kapotousiya, Esiya, Mpitiniya, oso'mmeemne'no mti'mokumentisofoho. Hwapingo olo iyoswo mti'mokiyoso olenoho. Yo'mayo tango nihu'no toho pa'nyo oso a'amu homo somo uma'monto yahoningki Pita nakwo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyihwasi Anituye songo ne'no humayo so'no wohontohumano. Hofikimo Pita ose ulimonto mti'mokumentisofoho. Olo Pitafe iyoswo ko hiloso Sailas umti'mokiyimentisotikeno. Sailas Pitafe Ngkilik hungkunoso ito'no mihwajonto mti'mokumentisotikeno. Olo iyoswo loso Pita ango Loum humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasi tifi uningkohwano.

1 Ngko Pita'ni Jisas Kilaisiye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Anitu sehwsopo'mentiso soku sekwo sekwoe pone hwapingo sopo nuliko'mantifi hwaho Pountosi'nji Ngkolesiya'nji Kapotousiya'nji Esiya'nji Mpitiniya osopmmeemne'no humpo'-mentohofu sokune'no olo iyoswo loso

semti'mokiyalokweno. ²Anitu kako sekune'no huno syasyefisyonto kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentiso kuyoho. Oso'no sekwoe simeho mo'mo Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako syoho yalofoho. Osopo nohumanto kako Jisas Kilaisiye hungkunomo sekwo tifi nto'no iningkafitne so'no kako sekwoe honingkano wonyo somo wae yasemofu'ne syoho iwo'ningkisofoho. Jisas Kilaisiye kakoe honiyo sekumne'no usihuma'mentiso so'no sekwoe wonyoso wae yaofahoningki sekwo a'amu songo pa'nyo kiho'maso kuyoho. Anitu sekune'no simeho wopingo umo'nyo so'nji kakoe hitoho engo so'nji sekumo engo weesemofono.

Nakwo songo ne'no humayo'neso ahwomomo nehontohumaho.

³Anitu kako nakune'no hitoho engo ulofahoningki kakoe hwomu Jisas Kilaisiye nakwoe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne uhwatimentisofoho. Jisas nope'ningkahoningki Anitu kako apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo kakoe a'amu ne imo'nontani olohonta nakwoe yahino songo'nji humalohwone hn'nwi kako asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Oso'no nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kaningkwowho Anitu osohumo isamayoka ulihwasi kakoe yofe woho'nomano. ⁴Yo'mayo wopingo nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi maneso Anitu kako ahwomomo ho'nahumentisoso weho. Oso yo'mayo wopingo ahwomomjo wojo hiso wonyo mmo'nonehoho. O'o, ne'no nowentihwonefoho. Anitu kako oso hiso nto'no esyohumanto nakune'no ahwomomo motohontonemokosyohumaho. ⁵Sekwo Anitumne'no huno ne'no syafisyontifi simeho hi'ntnnono uyiwu'ningkohofu so'no

Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji hofiyu semokosyohumentaningkuhwosi sekwo yo'mayo wopingoso womantifeho. Sikuno moi'wo imo'noso sohonta Jisas nakumo asomo netimayo'ne poso sohonta yo'mayo wopingo nakumne'no nto'no esyohumasoso utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no uhwonantanoho.

⁶Sekwo Anitu yo'mayo wopingo sejapone so'no huno syafisyikujji simonyo fiyimno. I oso'no olohonta yo'mayo tango se'mayo so'no sekwo iyoho seningkuhwoloho. O'o, yo'mayo wopingo sekwo tifi no'mo mapitne so'no sekwo huno syafisyikujji simeho wopingo'nji fesyohumamno. ⁷Anitu kako ole syofisyalofoho. Yo'mayo tango u'masoso hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso yokumpohn'nyo uto'monnoho. Anitu kako ose syofisyalofoho. Oso pa'nyoso a'amu ahwomo yokino mti'mokuwo'ningkohoho sohwa hofiko ahwomo yokinoso toho engo sopo iloho yontifi yo'mayo hintalinyoso moi'wo imo'ningkahoningki ahwomo yokino ne'nohinoso lifawowo'ningkisofoho. Oso ahwomo yokinoso sekwoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyalokwofo somo muyakolofonehoho. O'o, oso ahwomo yokinoso wonyo imo'ningkuhwoso'no sekwoe simeho hi'ntnnonohino uyoso ne'no nowentihwonefoho. Yo'mayo tango se'masoso sekwoe simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo imo'ningkuhwoso'no ne'no nowentihwonefoho. Oseso Jisas Kilais utihwa'nyopo pihwoso'no sekwo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no sekwoe yofe engo nomafikujji Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji nomafikujji ne'no nohumantokutnefoho.

⁸Sekwo Kilaisimo muhwonyo'njo ko yontifi kakine'no sekwo simeho umentohofofoho. I olohonta sekwo kakimo muhwonyo'njo yontifi

kakine'no huno ne'no syafisyontifi simonyo yalokwofo. Oso simonyo iyo hiso yo'mayo hwahoponjo somne'no simonyo iwo'ningkohoho somo hwofilo'nnyofoho. U a'amu hofiko oso simonyo iyo homo somne'no huno muyoso hofikoe huno nto'no ehohosasiyo'neso nakwo pipi ufo'manehwono. O'o, awonoho. ⁹I hwapingoso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokhwone so'no Anitu kako nakwoe huyo'mangoso songo imokalofoho. Huyo'mango songo hiso Anitu'nji ne'no humayo'nefoho.

¹⁰Oso wopingo Anitu nelohofalokunjo so'no hohonta a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwa hofiko hungkuno hiso ifalifaliyo mti'mokontifi hwapingo ne so'no wejokwojosyano lontifi syoho engo ko imentohofoso hofiko hwapingo ne so'no huno mosyafihu'mmentohofofoho.

¹¹Kilaisiye Towahuno osohwo kako hofikoe simeho mom'mo nohumanto hofikimo ulimento, Tifi no'mo Kilais kako tohino kengo kengo mahwosi kako yofe engo manefoho. Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Sikuno ntisomo imo'noneto. Oso sikuno homo somo peho peho imo'noneto. ¹²Oseso Anitu hofikimo utihwamento, Ngko olo hungkuno selalokwe loso sekwoe sikuno lomne'no moselalokuyohono. O'o, a'amu tifi imo'nifijo osomne'no lalokweno. Ose lutihwamentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa hofiko olo hungkuno loso sekune'no mti'mokumentohofofoho.

Oseso olohonta a'amu Anituye hungkuno wopingo selimentohofoso oso hungkuno hiso selimentohofofoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo ahwomo mta'ni uhwojahoningki oso Towahuno huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso oso a'amu somo uyahoningki hofiko oso

hungkuno hiso selimentohofofoho. I a'amu ahwomomjoso hofiko Anituye hungkuno hwapingo ne so'no wotipemantifi'no yalokwofo. Neso hofiko huno muyofoho.

**Nakwo kiho'maso'nji humayo'ne
Anitu nakumo joho nelalofoho.**

¹³ Oseso sekwo sekwoe hunoso nto'no ikwesiyafisyikuji nto'no fohontohumamno. Yo'mayo yahino wonyoso ikutoho. O'o, sekwo Jisas Kilais kako utihwa'nyopo asomo pihwosi kako sekumo yo'mayo wopingoso sejapone so'no huno syafisyikuji nto'no fesyohumamno.

¹⁴ Hohonta sekwo Anitumne'no huno ito'no maseyo sohonta sekwoe simehoso kako wonyo umo lonte osomo sekwo iningkamotofofoho. I oso hiso apa'no ikutoho. O'o, sekwo Anituye mehomi soku, sekwo kakoe hungkunomnohini finingkamno. ¹⁵ Anitu kako kakoe mehomi imo'nyo'ne sehwsopo'mentiso sohwo kako wonyo ane humaso so'no sekwo hoku Anitu pa'nyo honingkano wonyo'maso hmno'nimno. Oso'no nakwo yo'mayo iwo'ningkuhwoneso honingkano wonyo'maso uyano.

¹⁶ Hwapingoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohofiko ole mti'mokumentohofi, Anitu nalimento, Ngko honingkano wonyo ane hwo'nyoho.

Oso'no sekwo hoku honingkano wonyo ane fesyohumamno.

Ose mti'mokumentohofofoho.

**Anitu kakoe Hwomu Jisas Kilais olo
hwaho lopo uhwatimentiso
sohwo kako nakumo mpe
enemayo'ne kakoe honiyo
usihumanto pe'nimentisofoho.**

¹⁷ Sekwo Anitumo jomo ulantifi, sekwo ole uliwo'ningkohofi, Mpohwo. I ose ko ulontifeso ole so'no

fisyafihupmno. Naningkwowho huhwo sohwo kako a'amufe yofe engo somne'no mosyafisiyo'njo iwo'ningkisofoho. O'o, kako a'amu anga'no anga'nohino sofe yahino somne'no kako yano ilofiwon'ningkiso hweho. Oso'no sekwo Anituye mehomi olo hwaho lopo humalofo soku olo hwaho loso sekwoe hwapingopo'maho. O'o, kihn'nawo'nnyo kuyoho. Sekwoe hwapingo neso ahwomomnoho. Oso'no sekwo olo hwaho lopo nohumafikuji sekwoe yahino so'nji hano emoyo so'ntnno huno nto'no fisyafihupmno. Anituye simehoso tango ifisyimofanoho likuji huno nto'no fisyafihupmno. ¹⁸ Sekwo huno moi'wonoho. Hohonta sekwo sekwoe ajuyohwosafe yahino somo tipemantifi ne ane siki humamotofofoho. I oso honingkano siki'njo homo somo humentaningkofi Anitu kako mpe esemanto isihutofosema'mentisofoho. Anitu kako sekumo mpe esemayoso yo'mayo hwahoponjo hamniyoho wonyo imo'niwo'ningkiso oso'nji mpe esema'mentiso'maho. ¹⁹ O'o, kako sekumo Kilaisiye honiyo oso'nji mpe esemanto isihutofosema'mentono. Oso honiyoso olo hwaho lophonjo hamniyoho hopi'nono mihu'mokiningkuhwosi oso honiyo homo somo mpe iyoso hopo'maho. Oso hohosohonta a'amu hofikoe wonyomne'no yahu *sipsip* wonyoangkafo'nohini wonyo ane'njoso fonjokisahumotofofoho. Oso pa'nyoso Kilais kako honingkano wonyo nihu'no ane sohwo kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentisofoho. ²⁰ Nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta oso syoho homo somne'no Anitu kako Kilaisimo uhwsopo'mentisofoho. Kilais huhwo sohwo kako olohonta sikuno moi'wo umo'nimonte somo sekumo wopingo selohofohofeso utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. ²¹ Kilais kako sekumo

nosefo'mahoningki sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Anitu kako Kilaisimo apa'no songo ulikafonto yofe engo uyimentiso so'no sekwo huno olo so'no seyohoho. Anitu kako sekumo apa'no songo woselika'montonoho. Oso'no sekwo oso hiso'no simeho hi'ntnnono uyikuji simeho wopingo'nji fohontohumamno.

Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho ne'njo uyano.

²² Sekwo Anituye hungkuno ne somo iningkwalokwofo so'no sekwoe simeho wonyo ane pa'nyo imo'ningkohoho. Sekwo sekwoe yo'mayo so'no huno mosyafisiyo'njo yontifi sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyalokwofo. Oso sekwo simeho ne'njo uyo hiso mango mta'nnohini likutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo simeho ne'njo uyo so'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno.

²³ Sekwoe songo humayo yahinoso songofoho. Oso songo humalofo hiso seningkwowho'ya'u mta'ango'maho. O'o, Anitu engolopohamo songo humaso sohumta'angofoho. Naningkwowho ya'u siko nakumo songo humayo nejapiwo'ningkisiyoso moi'wo umo'nimontonoho. Olo nom'ne songo humayo songo loso Anituye hungkuno ne mta'angofoho. Kilais Anituye hungkuno sohwo songo ne'no humayo'neso hwapingo hweho. ²⁴ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

Nakwo hwe moya'mi olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi hoja pa'nyo'nwoho.

Yo'mayo yofe engo, ou, ho'yango engo mentaneso hoja pa'nyoso silifiyo lonto yofoho iwo'ningkisofoho.

²⁵ I oso'no nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

Ose limentohofofoho. Oso hungkuno wopingo hiso hofiko sekune'no selimentohofofoho.

Nakwoe Hwe Engo Jisas sohwo kako engkwosaho fompokumo miyo'njo ne'no wontnnawo'ningkiso pa'nyo hweho.

2 Sekwo yo'mayo yahino wonyoso foho'naopmno. Hwasyo hungkuno so'nji hungkuno mango'nohinojo so'nji foho'naopmno. A'amu ho'yango engo'njo somne'no simeho tohino semnyoso foho'naopmno. U nom'ne a'amu somne'no sitofu ujosu foho'naopmno. ² Nakwo huno nayohoho. Mehomi we'eso hofiko amno wonantifi humotaho'nohini liwo'ningkohofofoho. Oso pa'nyoso sekwo Anituye hungkuno ne somne'no humotaho filimno. Oso hungkuno hiso sekwoe huyo'mangomnefoho. Oso hungkuno amno pa'nyoso sikuno huhwo huhwi noningkuji yokumpohn'nyo nito'ningkuji Anitu'nji wopingo wohumantifeho. ³ Anitu kakoe yahino wopingo setihwamaso so'no sekwo iningkawentifi oso homo somne'no huno syafisyontifi oso yahino me'wampe'njofoho lalokwofo.

⁴ Sekwo Jisas Kilais songo ne'no humawo'ningkiso sohomo u'mapmno. Kako engkwosaho fompokumo miyo'njo engolopohamo ne'no wontnnawowo'ningkiso pa'nyo hweho. A'amu hwahoponjoso hofiko oso engkwosahoso nakwolaho lontifi wae yao'mentohofofoho. I oso engkwosaho homo somo Anitu kako nohwosopento yofe engo mulimentisofoho. ⁵ Sekwo hoku ango yokino fompokumo miyo'njo ne'no wontnnawowo'ningkiso pa'nyo soku Jisas Kilaisimo nu'mafikujo'no Jisas kakoe ango ne wasemokumontonoho. Oso ango homo somo kakoe Towahunu wohumamontonoho.

Oso sekwo kakoe syoho ulohofiyo imo'ningkuji Anitumne'no yo'mayo syohoso ikujo'no Anituye simeho wopingo umokumno. Oso'no nakwo Jisas Kilaisimne'no yo'mayo syoho yasoso'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'nimontonoho. ⁶A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa Jisasimne'no ole mti'mokumentohofi, Upa'nimno. Ngko ango yokino hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo itofomokosyohu-mayo'ne engkwosaho wopingo wonyoangkafo anga'nohino sohomo uhwosopo'mentohefoho.

I oso engkwosaho hiso ngko pone songo Saiyon sopo wonjahumentohefoho.

I a'amu hofiko oso engkwosaho wonjahumentohe sohomo hofiko simeho hi'ntnnono uyikuji hofiko kakine'no wonimango munonehoho.

Ose mti'mokumentohofufoho.

⁷A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofu somo oso engkwosaho Kilais sohwo kako hofikimo hofiyo ufo'ma'montonoho. I a'amu kakimo simeho hi'ntnnono muyo'njo somo kako mufo'manehoho. Ole mti'mokumentohofi,

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'ningkohofu sohwa nakwolaho lontifi syoho iyo sohwa hofiko wae yao'mentohefoho loso olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofu'ne hwapingo imo'ningkohoho.

Ose mti'mokumentohofufoho. ⁸I nom'nepo a'amu simeho hi'ntnnono muyo'njo somne'no hofiko ole mti'mokumentohofi,

Oso engkwosaho ho'nao'mentohefoho sohomo a'amu hofiko entofomafikuji wopiwesyantifeho.

Ose mti'mokumentohofufoho. A'amu hofiko Anituye hungkunomo

hwotoho fewo'ningkohofoso hofiko oso hungkuno homo somo entofomafikuji hofiko wopiwesyantifeho. Anitu kako oso yahino hiso i'mofapone so'no huno uyimentisoso ne imo'nementisofoho.

Nakwo hwe moya'mi Anituye temtitofu'nwoho.

⁹Sekwo sokumo Anitu kakine'no sehwsopo'mentiso so'no sekwo kakoe a'amu ne imo'nimentohofufoho. Sekwoe Hwe Engo nemokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyo kuyoho. Oso'no Anitu kako sekumo honingkano wonyo ane imo'nyo'ne sehwsopo'mentiso kuyoho. Sekwo Anituye a'amu ne sokumo kako sekumo wopingo selohofiwo'ningkiso so'no nom'ne a'amu somo filutihwamno. Ole nakumo naloho'mento, Simo'mo sekwo sikwo'mjoho'mo nohumentaningkofi kako kakoe pomponaho wopingopo mesehumaji'mentisofoho. ¹⁰Simo'mo sekwo a'amu sikiujo pa'nyo humamotofufoho. I olohonta sekwo Anituye temtitofu neku humalofo. Hohonta Anitu kako sekune'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwo huno maseyo kuyoho. I olohonta kako sekumo wopingo seloho'mentiso so'no huno seyahoningki sekwo simeho ne'njo uyalokwofo.

Nakwo Anituye syoho ulohofiyo umo'nano.

¹¹Nje a'amu soku sekwo olo hwaho lopo kihn'nawo'nnyo kuyoho. Sekwoe hwaho neso olopo mauyoho. Ahomomo weho. Oso'no ngko olo hungkunolo waselimonne'no yohono. Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji sekwoe yo'mayo wonyoso simeho umo lonte so'ntnne'no hohujo fikinjaopmno. Oso yahino wonyo sohwo kako nakwoe huyo'mango nonto wonyo namokonoho likuji hohujo fikinjaopmno. ¹²Sekwo

a'amu Anituye hungkunomo iningkawowo'ningkohoho soku sekwo a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohoho so'nji ajwopo nohumafikuji sekwo honingkano wonyo ane hano nto'no fiwanimno. Sekwo a'amu Anituye honingkanomo iningkawowo'ningkohoho so'no hofiko sekumo sitofu seliwo'ningkohoho oso a'amuso hofiko ikinjaofontifi sekwoe syoho wopingo somo sehonontifi oso sikuno Anitu kako hungkuno ikwolofo'ne poso sohonta hofiko Anitu kakoe yofe noho'nomapitnefoho.

¹³ Sekwo Anitumne'no huno nto'no syafisyikuji'manji olo hwaho lophonjo hwe engo yofe hwofilo'nnyo sohwo hwaho lopo sekumo semokosyohumawo'ningkiso sohwoe hungkunomo tifi finingkamno. Anitu kako sekumo hofikoe sifilaku'nyo'mo sehumaji'mentiso so'no sekwo kakoe hungkuno somo haloho popmno. ¹⁴ Oso hwe yofe engo hwofilo'nnyo huhwo sohwo nom'ne a'amu yofe engo'njo sohwo enjwa'mo humalofo. Oso huhwafe hungkunomo tifi finingkamno. Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko hofikoe syoho ulohofiyi sohwa hofiko a'amufe yahino wonyo somne'no tohino uyo'ne uhwajikuji nom'ne a'amuso hofiko hwe engo sohwoe hungkunomo haloho pewo'ningkohoho osohwafe yofeso woho'nomantifeho. ¹⁵ Anitu kako olo so'no umo'ningkohoho. Sekwoe yahino wopingo'nohini yahoningkuji a'amu hofiko Anituye syoho wopingo somne'no sitofu liwo'ningkohoho sofe huno wonyo syafisyiwo'ningkohoho somo sekwoe yahino wopingoso hofikoe mangomo mampi'nyo umokumontonoho. ¹⁶ Sekwo oso honingkano hungkuno Mouses sejapmmentiso somta'ni Anitu isihutofosema'mentisofoho. I oso'no sekwo honingkano wonyoso nihu'no

mifitnehofo. Sekwo ole likutoho. Ngko Anituye a'amu ne nto imo'nimaleno. Oso'no ngko honingkano wonyo i'meso tohino moma'mnehono. Ose likutoho. O'o, sekwo oso yo'mayo hungkuno homo somo hohujo ikinjaofikuji sekwo Anituye syoho oso'nohini ulohofiyimno. ¹⁷ Sekwo nom'ne a'amufe yofeso monje isyikutoho. O'o, sekwo hofikoe yofeso foho'nomapmno. I Anituye a'amu ne somne'no simeho uyikuji hofikimo wopingo'nohini ulohopmno. Sekwo Anituye hungkunomo haloho pekuji kakoe yofe foho'nomapmno. Hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo huhwoe yofeso foho'nomapmno.

**Jisas Kilaisiye hwotohomo
inimokoho'nawehwasi
tohino womano.**

¹⁸ Sekwo syoho ulohofiyi soku, sekwo sekwoe hwe engo nosekokosyohumawo'ningkohoho sofe hungkunomo haloho popmno. Hofikoe hungkuno homo somo haloho pekuji hungkuno homo somo sekwo enjwa'mo foyohumamno. Hwe engo wopingo selohofiwu'ningkohoho somnohini'maho. O'o, hwe engo wonyo selohofiwu'ningkiso sohwoe hungkunomo enjwa'mo foyohumamno. ¹⁹ Sekwo Anitumne'no honingkano wopingo'nohini ikujo'no sekwoe hwe engo nosekokosyohumawo'ningkohofoso hofiko tohino siki sejapikujo'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofikujo'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'nimontonoho. ²⁰ Sekwo honingkano wonyo imofikujo'no hofiko tohino sejapikujo'no sekwo timo'nohini uhwontohumentaningkuji Anitu kako sekune'no hitoho mulofe'njo umontonoho. I oso'no sekwo honingkano wonyo ane wopingo'nohini yontaningkuji hofiko sekumo tohino siki sejapikujo'no sekwo timo'nohini

uhwontohumentaningkuji Anitu kako sekumo wopingo waseloho'montonoho. ²¹Hwapingoso oso tohino siki mayo yahino homo somo iningkayo'ne Anitu kako sehwasopo'mentisofoho. Kilais kako sekwoe wonyomne'no tohino ma'mentiso sohonta kako tohino siki mayo'ne yahinoso hofiyo'no setihwamentisofoho. Kakoe hwotohomo finingkamno. ²²Jisas kako honingkano wonyoso nihu'no mimmentisofoho. Kakoe mango mta'ni hwasyo hungkunoso maho'nimmentisofoho. ²³Hofiko kakimo sifajo ko ulahoningkofi kako hofikimo sifajo aku mulimmentisofoho. Hofiko tohino ko uyahoningkofi kako ole mujofoho. Hwangku ngko tohino mikunimposo wosejapmmonnoho. Ose mujofoho. O'o, Jisas kako Anitu a'amufe yahino somne'no yano nto'no ulofiwo'ningkiso sohwoe ahomo yo'mayo hiso ho'nahinonto kako Anitu ufo'mayo'ne hontohumamentisofoho. ²⁴Jisas kako kakoe a'apaho wopingo somo nakwoe wonyo hungkunoso kotosahoningki kako iyo hwojijafiku'n-nyo somo pe'nimentisofoho. Oso hopo sopo nope'nonto oso yahino wonyo nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo somta'ni wopingomnohini uningkowantanoho. Jisas nakwoe wonyomne'no tohino mikunimposo ma'mentiso so'no kako sekumo wopingo semokumentisofoho. ²⁵Hohonta sekwo yahu *sipsip* pa'nyo honingkano hwasyomo uhwasopentifi we'mo imo'naofamentohofofoho. I olohonta Kilais sekwoe huyo'mango semokosyohumawo'ningkiso sohwo kako asomo nosetimahoningki sekwo kakimo yahu *sipsip* pa'nyo soku iningkowalokwofo.

Hwe moya'misiyoswafe hungkunofoho.

3 A'amu nom'ni hwamne'no syoho ulohofiyiwo'ningkohoho sohwa kakwo'yohumo enjwa'mo humawo'ningkohoho oso pa'nyoso sekwo moya'mi hwehwanjo sofasi sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. I hwehwo huhwo sohwa hofiko Anituye hungkunomo tifi miningkayo'njo ikujo'no sekwo hofikimo hungkuno pi'ningo lutihwafikutoho. O'o, hofiko sekwoe yahino wopingo somo sehoningkuji wopingofoho hningkuji hofiko huhwa sekwoe Anitumo tifi woseningkapife. ²Sekwoe hwehwo sohwa ole wolantifeho, Nje ape kako Anituye hungkunomo tifi iningkawowo'ningkisosi kako yahino wopingo'nohini yontesi nje hungkunomo haloho nipewo'ningkisiyoho. Oso'no ngko huhwo'ni Anituye hungkunomo tifi uningkamo. Hofiko sekwoe honingkano wopingo somo sehoningkuji ose wohnnantifeho. ³Moya'mi sofasi sekwo sekwoe a'apaho somne'no a'amuso wonahonife likuji wokoso yo'mayo yo'mayo manji'mofo songo oso ikuji mijiyomjo oso yo'mayo so'no huno pi'ningo syafihu'ningkutoho. ⁴O'o, sekwoe simeho ajwomo'mo oso wokoso wonyoangkafoso fotofahinimno. Oso simehomjo wokoso hiso olenoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no yoka hungkuno simeho tohino masemnyo'njo sekwoe simeho wopingo'nji fosyohumamno. Oso wokoso hiso muyonimofe'njo ne'no foto'naweho. Oso wokoso homo somo Anitu kako nokohoningkuhwosi kakoe simeho wopingo umo'nimontonoho. ⁵Hohonta moya'mi sofa hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo sofa hofiko oso simeho'mjo wokoso

hiso foto'nimentohofofoho. Oso wokoso hiso nofoto'nontifi hofikoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo humamentohofofoho. ⁶Apilohamiye ape Sola, kako ose imojiyoho. Sola kako Apilohamiye hungkunomo tifi iningkawento nje hwe engo hwasoho ulimentisofoho. U sekwo oso Solafe yahino somo tifi iningkafijo'manji sekwo yo'mayo hungkuno sekwoe hwehwo sohwa selifijo so'no iyoho masenonehoho. Oso'no sekwo Solafe mehomi umo'nantifeho.

⁷Sekwo hwe ape'njo sohwaso sekwo huno wopingo tipemafikuji sekwoe ape sofanji hofiyono foyohumamno. Sekwoe yokumpohn'nyo sekwoe moya'mi sofafe yokumpohn'nyo somo yakolo'nnyo hwasoho. Oso'no sekwo hofikine'no syafisyikuji ufo'mapmno. Oso hwoya'mi hofa sofamo Anitu kako hofikimo wopingo ulohomentiso so'no hofiko sekwo'nji songo ne'no humantokutnnefoho. U sekwo oso hwoya'mi sofamo wopingo ulohofikujo'no sekwo Anitumo yo'mayo so'no jomo ujosyo yo'mayo wonyoso sekwoe mampaho Anitumo jomo ujo somo masehoholofonehoho. O'o, kako wosepa'nimontonoho.

**Nakwo simeho afa
iningkohwaso wohumano.**

⁸Olo hungkuno losojwaofoneso ngko sekwo a'amu hopi'nonohinokune'no waselimonne'no yohono. Sekwo simeho afa iningkuji nom'ne a'amu somo simeho uyimno. Sekwo sening kwa'wehwasame'no hitoho selofiwon'ningkiso pa'nyoso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho selofihwoso'no wopingo ulohopmno. Yokumpohn'nyo yahinoso foho'naopmno. ⁹U, a'amu sekumo wonyo selohofikujo'no u sekwo hofikimo aku uyo'eno. Hofiko sitofo selikujo'no sekwo sitofo aku

nulikutoho. O'o, sekwo Mpohumo oso a'amu homo somo simeho pompengo umofone isamayoka ulimno. Sekwo ose ikujo'no Anitu kako wopingo waselohomontonoho.

¹⁰A'amu fihwo kako Anituye hungkuno fehohnjo mti'mokumentiso sohwo ole mti'mokumento,

U a'amu kako ngko simeho wopingo'nji wohumamo lihwosi'manji kako hungkuno wonyo'nji hwasyo hungkuno'nji malonehoho.

¹¹Kako yahino wonyo somo hohujo ikinjaofihwosi kako yahino wopingo'nohini uyono.

Kako simeho pompenjiyo so'no syoho ihwosi oso yahino wopingo hiso notipemahwosi oso yahino homo somo tifi uningkaweno.

¹²Anitu kako kakoe a'amu yahino wopingo'njo somo uhwoniwo'ningkisofoho.

Oseso Anitu kako sikuno engolopohamo hofiko jomo uliwo'ningkohoho somo haloho pewo'ningkiso hweho.

Oseso Anitu kako a'amu hofiko wonyo iwo'ningkohoho somo uhwononto kako hofikine'no simeho tohino umningkuhwoso'no kako tohino uyo'ne hweho.

Ose mti'mokumentisofoho.

**Nakwoe yahino wopingo
iwo'ningkuhwone somne'no
tohino mayoso wopingofoho.**

¹³U sekwo honingkano wopingomo wowano likuji yokumpohn'nyo yoho'nifijoso wonyo tihwo wasemokumontolo. O'o, awonoho. ¹⁴I oso'no sekwoe yahino wopingo somne'no tohino mafikuji u sekwo simonyo engo fiyimno. I oso'no sekwo sekwoe yahino wopingo somo iningkowentaningkuji hofiko nosehoningkuji hofikoe yahino wonyo so'nji sekumo iyoho wesemofano likuji selohofikujo'no

sekwo iyoho seningkuhwoloho. Huno pi'ningo seyihwoloho. ¹⁵O'o, awonoho. I Kilais kako jije Hwe Engo imokohojo'no kako'nohini wokumokosyohumano. I oso'no a'amu hofiko sekumo ole woselohonantifeho. Sekwo yo'mayo wopingoso womano lontifi hontohumalofoso peho'neto. Ose selohoningkujo'no sekwo hofikimo hungkuno asomo komo'no ujo'neso sekwo nto'no fesyohumamno. Hungkuno hiso hofikimo hofiyo'no filutihwamno. Sekwo hofikoe hunomo monje isyikutoho. ¹⁶U sekwo yo'mayo iwo'ningkohofo so'no sekwoe simeho sohwo wonyo hwosoho makijo'njo yoso'manji a'amuso hofiko sekwo Kilaisimo iningkowalokwofo so'no sitofo selikujo'no hwanguku sohonta hofiko hwasyo hungkuno sejo so'no wonimango engo unimontonoho. ¹⁷U nakwoe yahino wopingo iwo'ningkuhwone somne'no Anitu ole lososo tohino womapife lososo tohino mayoso wopingofoho. U yo'mayo yahino wonyo somne'no nakwo tohino manoho lihwasi miyanehwono. Oso hiso nihu'no wonyofoho.

Kilais kako nakwoe wonyo wae yafo'ne pe'nimentisofoho.

¹⁸I nakwoe Hwe Engo Kilais kako wonyo nihu'no ane sohwo kako Anituye pone'no upenemotasimo lonto nakwoe wonyo'mne'no sikuno anga'nohino somo tohino manto poyo pe'nimentisofoho. Hwe wopingo'nohini sohwo nakwo wonyo hn'nimo nayohope sohwo pe'ningkahoningki kakoe huyo'mango sohwo apa'no songo likafonto kako songo humaho. ¹⁹Kako nope'nonto kakoe huyo'mangoso tikanomo nowento kako a'amu poyo nto pe'nimentohofoso osomo kakoe hungkuno wopingo lutihwamentisofoho. ²⁰Oso a'amu

hiso hofiko Niwa nohumentaningki hofiko Anituye hungkunomo hwotoho hmotofofoho. Oso'no Anitu kako hofikoe yahino wonyo somne'no tohino komo'no umentiso'maho. O'o, Anitu kako hofiko hofikoe honingkano wonyoso noho'naofikuji ngkimo simeho wontopantifitikenonto hontohumamentisofoho.

Oso hohosohonta Niwa kako yofayokino nomti'mokonto oso yofayokino homo somo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune'nohini humamentohofofoho. Anitu mijopo mta'ni songo nohumentaningkofi asomo utima'mentisofoho. Mijomo mape'nimmentohofofoho. ²¹Oso mijo hiso mijo kiyomayo huyo'mango pa'nyofoho. Niwa'montohwamo Anitu mijo mta'ni songo nohumentaningkofi asomo utima'mentisofoho. Oso mijo kiyomayo yahinoso a'apahomjo kiho wonyoso wae yafo'ne'maho. O'o, Anitu kako nakwoe simeho mo'mo wonyo wae yao'mentiso so'no utihwayo'nefoho. Mijo kiyomayo yahino neso olenoho. Kiko ngkimo mijo wokiyonimapife lohoji u kiko Mpohwo Anitumo ole uso, Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no ngko a'amu songo pa'nyo jije honingkano wopingomo nto'no uningkamo. Ose uso. Mijo kiyomayo yahino neso osohifoho. ²²Jisas kako ahwomomno simentisoso osopo nosonto kaningkwohwo Anituye aho anga sohohta'ni humaho. A'amu ahwomomjo hopi'nonohino so'nji yofe engo'njo so'nji yo'mayo yo'mayo yokumpohn'nyo so'nji Jisas kakimo enjwa'mo weho.

Nakwo hwahoponjo yahinoso noho'naofihwasi Kilaisimne'no tohino womano.

4 Kilais kako nakwo'nji olo hwaho lopo nohumentani kako nakwoe

wonyomne'no tohino ma'mentisofoho. I oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'ningkuhwasi Kilais kako ma'mentiso hopa nakwo tohino womano. U a'amu fihwo kako Anituye honingkanomo ito'nohino iningkawento yahino wonyo somne'no nihu'no ngkilaho ne'no lonteso'no nom'ne a'amu hofiko kakimo tohino uyiwo'ningkohofoho. Oso a'amu huwo sohwo kako honingkano wonyo somo nihu'nahone hohujo nto ikinjao'maho. Honingkano wonyo hiso oso hwe sohomo apa'no momokosyohumanehoho. ²Oseso sekwo olo hwaho lopo nohumafikuji yo'mayo wonyo sekwoe simeho umo lonto a'amu yonte hopa somo iningkakutoho. O'o, sekwo yo'mayo yahino Anitu kakoe simeho wopingo umokiyo'ne somnohini fiyimno. ³A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohoho sofe yahino pa'nyoso sekwo hohonta imotofofoho. Hofikoe yahino hiso olenoho. Apohufo, yo'mayo wonyo somne'no simeho fefoyo, mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohofo, wosopayo engo ne'no niwo'nontifi siki humawo'nyo, mijo yokumpohn'nyo ne'no niwo'nontifi fonifonyo yahino yontifi Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nyo, hwahoponjo anitu hwasyo hwoso sohomo hwomtame ulohofontifi kakoe yofe ho'nomayo oso yo'mayo yahino wonyo hiso'no sekwo hi semo'ningkahoningki imotofofoho. ⁴Olohonta sekwo oso yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofontifi oso yahino wonyo homo somo sekwo hofiko'nji apa'no miyalokuyohoho. Oso'no hofiko nosehonontifi yomo yontifi sitofo selalokwofo. ⁵Hwangku sohonta Anitu oso a'amu hisomo hofikoe yahino wonyo homo somne'no hungkuno ikwolofone hohwafo sopo humafikuji osopo Anitu'nji hofikoe hungkunoso ikwolopitnnefoho. Anitu

kako oso a'amu songo humalohwone hn'nnonji poyo pe'nimentohoho sofe yahino wonyo somne'no yano ilofonehwajiyo'neso nto'no esyohumaho. ⁶Hohonta Kilais kako a'amu poyo nto pe'nimentohoho sofepono nowento kakoe hungkuno wopingoso uyimentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko nakwoe hwaho lopo nohumantifi honingkano wonyo somo iningkawentifi a'amu hopi'nonohinoso pe'niwo'ningkohoho hопасо pe'nimentohofohofoho. Kilais a'amu homo somo u'manto hofikoe huyo'mango Anitu'nji humafitnne'ento kakoe hungkuno wopingoso ulimentisofoho.

**Syoho ulohofiyo wopingo
sohwo Anituye pompenjiyoso
yano ulofiyonefoho.**

⁷Olo hwaho loponjo yo'mayo hopi'nonohinoso moi'wo umo'nimonto yalohofo. Oso'no sekwo yo'mayo wonyo somo monje yasyikuji huno nto'no syafisyikuji ehohosasesyihwoso'no sekwo yo'mayo so'no Mpohumo jomo uliwo'ningkuno. ⁸Oso'no nakwo olohonta nohumentaningkuhwoni yahino anga'nohino nom'ne somo yakolo'nnyoso olenoho. A'amu nom'ne somne'no huno syafisyikuji simeho uyimno. Sekwo simeho uyikujo'no hofikoe yahino wonyoso sekumo selohofikujo'no'manji oso wonyo homo somo sekwo sekwoe hohujopo meho'naopmno. ⁹A'amu nom'neso hofiko sekumo se'mafikujo'no sekwo hofikimo hofiyo ulohopmno. Oso syoho nom'ne a'amu somo wopingo ulohofo so'no iyoho seningkuhwaloho. o'o, simeho wopingo'njo fiyimno. ¹⁰Sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anitu kako syoho wopingoso sejapmmmentisofoho. Oso'no sekwo Anituye yokumpohn'nyoso nomafikuji nom'ne a'amu somo ufo'mapmno.

Sekwo ose ikujo'no Anituye syoho ulohofiyo wopingo soku sekwo Anituye yahino wopingoso yano ulofiyalokwofo. ¹¹Hwe fihumo Anitu kakoe hungkuno lutihwayo'ne syoho uyo so'manji kako wolutihwano. Anitu kako a'amu nom'nehumo a'amumo fo'mayo'ne syoho uyoso'manji Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji oso hwe huhwo sohwo kako hofiyo ufo'mano. Sekwo ose ikujo'no a'amu hofiko nosehoningkuji ole wolantifeho, Jisas Kilaisiye a'amuso wopingo'nohini iwo'ningkohofofoho. Ose likuji hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ne'no nowentihwonefoho.

Hofiko Kilaisimo wonyo uloho'mtohofo hopaso nakumo wonyo ose'nohini wonelohofantifeho.

¹²Nje a'amu soku yo'mayo tango toho pa'nyoso sekumo wosema'monte'no yalofoho. Sekwo nom'ne tango ne'makwoho likuji yomo ikutoho. O'o, yokumpohn'nyo fesyohumamno. ¹³Yo'mayo tango se'malokunjo so'no sekwo simonyo fiyimno. Hwapingoso oso wonyo sekumo selohofalokwofoso Kilais huhumo uloho'mentohofofoho. Oso'no Kilais kako asomo poso sohonta kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no sekwo simonyo engo ikuji simeho wopingo'nji wohuman-tifeho. ¹⁴Sekwo Jisas Kilaisiye yofe aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo so'no a'amu nom'neso hofiko sekumo sitofo selikujo'no'manji sekwo simonyo engo fiyimno. Hwapingoso Anituye Towahuno yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwo sekwo'nji humaho. ¹⁵A'amu fihwo kako sekwo'njo ajwo somo humaso sohwo kako a'amu fonjasiyo, yo'mayo yo'mayo hufo,

yo'mayo yahino wonyo iyo, a'amufe fesyohumayo somo wonyo imokiyo, oso a'amu huhwo sohwo kako sekwo'nji mohumanehoho. O'o, oso yahino wonyo hopi'nono sekwo'njopo wojo so'no tohino malokwofo so'no nakwo mupo'nanehwono. O'o, sekwo oso yahino wonyo somne'no nihu'no ikutoho. ¹⁶U hwe fihwo kako Jisas Kilaisiye yofe so'no kako tohino tipe-maso'manji wonimango munonehoho. O'o, awonoho. U sekwo a'amu Kilais we'e imo'nimentohoho so'no sekwo kakine'no isamoyoka ulikuji Anitu kakoe yofe foho'nomapmno.

¹⁷Oso sikuno a'amufe yahino somne'no tohino mayoso nto i'mofapohoho. Nakwo Anituye mehomi ne hn'nimo tohinoso kaki'no wone'ma'montonoho. I nakumo oso tohino hiso simo'mo ne'maso'manji a'amu Anituye hungkunomo haloho mapewo'ningkiyohofoso Anitu kako tifi no'mo tohino mikunimposo uyonefoho. ¹⁸A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu Anituye hungkunomne'no wopingo'nohini yiwo'ningkiso sohwo kako Anitu'nji engolopohamo wonyoangkafopo humayo'ne oso hwe sohwo ito'no fesyohumayo'ne olohonta yo'mayo tohinoso malofoho.

I ose'manji a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofoso tifi no'mo peho tohino mapitnneto.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁹Anitu kako a'amu fihumo tango u'mano loso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako honingkano wopingo'nohini ihwosi kako Anitu kakimo umti'mokumentisoso oso hwoe ahomo wohumano. Anitu kako sekumo asomo wosetima'monnoho selimentiso so'no syafisyikuji hunoso ole waseyono.

Anitu kako hungkuno selimentisoso ne umo'nimontonoho. Huno ose waseyono.

**Sekwo hwe engo sohwasi
Anituye yahu *sipsip* somo
nto'no mokosyohumamno.**

5 Sekwo hwe engo sohwasimo, ngko hungkuno ole waselimne'no yohono. Ngko huhwo'ni hwe engo hwo'nyoho. Oseso ngko nje timo so'nji Kilais kako tohino engo nomanto pe'ningkahoningki uhwonimentohefoho. Jisas Kilais asomo poso sohonta yo'mayo wonyoangkafo ne'masoso ngko huhwo'nnonji womantanoho. Oseso ngko olo syoho loso sekwo hwe engo sohwasiyeh ahopo wuhu'meesehumonne'no yohono. ²Sekwo Anituye a'amu ne yahu *sipsip* pa'nyoso hofiko sekwoe ahomo humalofo somo nto'no mokosyohumamno. Olo syoho Anitu kako sejapmmasoso loso'no sekwo simeho semo'ningkuhwoso'no hofiyo'no fiyimno. Olo syoho hiloso sekwo hamniyoho mayo'ne'nohini ikutoho. O'o, sekwo Anitumne'no syafisyikujisi syoho yokumpohn'nyo fiyimno. ³Oso a'amu Anitu kako sekwoe ahopo sehumaji'mentiso somo sekwo hofikoe hwe engo sohwasih hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikujisi yoka ulikutoho. O'o, hofiko sekwoe humayo somo sekwoe syoho wopingo somo sehoningkujisi hofiko oso sekwoe yahino wopingo homo somo hofiko tifi woseningkopantifeho. ⁴Sekwo ose ikujo'ne'manji Anituye yahu *sipsip* somo mokosyohumamayo kakwo'yohwo ne sohwo oso yahu *sipsip* somo woma'mo lihwasih utihwa'nyopo asomo poso sohonta Anitu kako sekumo yo'mayo wonyoangkafososo sejapososo engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

**Nakwoe hunoso nto'no syofisyihwasih
nakwoe yofeso monje
ehiningkuhwasi nom'ne a'amu
somne'no hwahopo wopowano.**

⁵Oso'no sekwo hwe songo sohwanononji sekwoe hwe engo sohwasih hungkunomo enjwa'mo pahumno. Oso'nji sekwo a'amu hopi'nonohino soku Anituye a'amu ne somne'no hwahopo pawomno. Ufo'ma'nimno. Anituye hungkunoso ole nelalofi, Anitu kako a'amu kakoe hungkunomo hwotoho fifijo somo kako hofikimo ilojaofihwosih ngkilahoh ulimontonoho. I oso'no a'amu hofikoh nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawowo'ningkohoho somo Anitu kako hofikimo wopingo ulohofiwo'ningkiso hweho.

⁶Oso'no sekwo sekwoe simeho sohwo yo'mayo wonyo umo lonto iwo'ningkisoso monje feehumno. Monje yasyikujisi sekwo Anituye aho yokumpohn'nyo somo enjwa'mo fosyohumamno. Anitu kakoe sikunoh jije yofeh woho'nokuma'mo lihwasih ou, kako jije yofeh ho'nokumayosoh hoponoho. ⁷Yo'mayo tango sekumoh se'masoso sekwo Anitu sekumoh hofiyo'no semokosyohumasoh sohwoe ahopo fohoh'nahumno.

⁸Sekwo nto'no humafikujisi Seten sekwoe mango sohune'no i'waho nto'no fiyimno. Seten kako sikisiwojoh pa'nyoh sohwo hano utihwa'nyopoh emoyontoh houhouyoh engo lonto a'amumoh wonyoh umokumontoh iwo'ningkiso hweho. ⁹Sekwo Anitumoh simehoh hi'ntnnonoh yokumpohn'nyoh uyikujisi yokumpohn'nyoh lohofikujisi Setenimoh mjiyohotofapmno. Sekwo hunoh seyohohoh. Anituye a'amuh angoh'meemjoh humalofosoh hofikoh oso tangoh sekumoh malokwofoh hopasoh malokwofoh. ¹⁰Anituh kakoh wopingoh nalohofiwo'ningkiso

sohwo kako sekumo Kilaisi'nji ufohi'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yofe hwofilo'nnyo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ho'nomapijoso sekwo songo ne'no nohumantokutnnefoho. Oseso we'enepe sekumo tango se'maso so'no Anitu kako sekumo apa'no wopingo wasemokumontonoho. Anitu kako sekumo yokumpohn'nyo lohofo'ne sesofitofihwoso'no sekwo kako'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Ikinji ikinjiyo miyofoho. ¹¹ Oseso Anitu kakoe yokumpohn'nyoso moi'wo mmo'nonehoho. O'o, engolopohamo songo ne'no nowentihwonefoho. Oso hungkunoso nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Olo hungkuno tifo selalokwe upo'nalokwofo loso ngko Sailasimo ulahoningko kako mti'mokalofoho. Ngko huno ole syofisyalokweno. Sailas

sohwo kako neningkwa'wehwo ne hweho. Olo iyoswo loso ngko sekwoe huno Anitu kako nakumo wopingo nalohofiwo'ningkiso so'no huno nto'no wosyafihupifenji semti'mokiyalokweno. Ngko Anitu kakoe yahino so'no huno niyahoningki sekumo yoloho selohono. Oso'no sekwo olo hungkuno hiloso nupa'ningkuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹³ A'amu Mpapilounjo ^{§§}somo Anitu kako hofikimo sekwo'nji kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko sekumo nakwoe a'amufu selalokwofo. Nje hwomu Mak huhwo nje a'amufu selalofoho. ¹⁴ Sekwo hopi'nonohino soku sekwo nom'ne a'amu somo uhwoningkuji oso a'amu hiso'nji sekwo aho po'nimno.

Sekwo Kilaisi'nji humalofo. Oso'no sekwoe simehoso pompenjiyo'nji fosyohumamno. Nje hungkuno osohohweho. Ngko Pita'ni selohono.

---

^{§§}**5:13** Osohonta Pita Mpamilounne'no pahnnimo hungkuno Loumne'no limentisofoho. Hwapingoso a'amu Mpapilounjoso hofikoe yahino hohontajoso imotofofoho.

2 Pita

*Olo Iyoswo Tifinjo loso Saimoun
Pita Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-foua'nji* (34) *teti-et'nji* (38) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo tiffinjo loso Saimoun Pita mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'amu simeho hi'ntnnono uyimentohoho somnefoho. Olo iyoswo tiffinjo mti'mokinyo hwapingoso olenoho. Oso a'amu Jisasimo iningkunyo soku sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwanne'no i'waho fiyimno. Pita kako ose ulimonto olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso ntipu humanto mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 Ngko Saimoun Pita'nyoho. Ngko Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyu sohwo'ni kako'ne hungkuno liku'mofu (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Jisas Kilais kako yahino wopingo'njo sohwo nakwoe Anituyoho. Kako nakwoe wonyo somjo tohino somta'ni isihutofonemayo'ne hweho. Sekwo soku oso hiso'no upa'nontifi hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono nakwo uyalokuhwone hopa uyontifi Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Olo hungkuno loso sekumne'no mti'mokalokweno.
² Sekwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisasi'ntnne'no sekwo sikuno huhwo huhwi huno engo fitipemapmno. Huno engo tipemapijoso siko sekumo wopingo selohofohosisi sekwoe simeho wopingo engo wasemo'nimontonoho.

Anitu kako nakwo kakimo ufohi'nyo'ne nahwosopo'mentisofoho.

³ Anituye yokumpohn'nyoso yo'mayo hopi'nono Anituye yahino wopingo somo iningkayo'ne nejapmentisofoho. Nakwo Jisasimne'no huno engo tipemehwasu yo'mayo nejapmentiso so'no huno wonayimontonoho. Jisas huhwo sohwo kakoe yofe engo so'nji kakoe yahino ito'nohino so'nji mayo'ne johu nalimentisofoho. ⁴ Kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji Anitu kako yo'mayo wopingo wonyoangkafo engo nakwo kakoe honingkano ito'no iningkayo'ne wosejapmmo nalimentisoso olohonta kako nakumo nto nejapmentono. Oso'no olo hwaho lopo yo'mayo wonyo nakwoe simeho nelikafoso nakumo wonyo wonamokumonto yonte somo nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji hwotoho fehwasu nakwo Anituye yahino wopingoso womantanoho.

⁵ Oseso nakwo Anituye honingkano ito'nohino iningkayo'ne nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso nto'nohini'maho. O'o, nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyihwasu nakwo honingkano wopingo imo'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo uyano. Oso'nohinoso nto'nohini'maho. O'o, osopo nakwo sikuno huhwo huhwi Anitune'no huno engo tipemayo'ne huno nto'no syofisyihwasu Anitu kako yo'mayo hofiko ifitnne'ento imentiso so'no nakwo huno wonayono. ⁶ Nakwo oso'no huno nto'no naihwoso'no osopo nakwoe a'apaho wonyo'ne syofisyasoso hwotoho wofeeno. Nakwo yo'mayo wonyoso hwotoho monje fesiyihwasu yo'mayo tango ne'mahwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Nakwo yokumpohn'nyo lohofihwaso'no nakwo Anituye yahino hopa uyano. ⁷ Ose

ihwaso'no ou osopo nakwo nom'ne a'amu somo nakwoe a'amu kuyoho ulano. Ose ulihwasi hofiyo ufo'mano. Hofiyo ufo'mehwasi nakwo simeho nehopi unano.

⁸Oso yahino ngko seloheso ne'no mjimihwasi nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yahinoso nakumo toyo enaofihwoso'no yo'mayo syoho nakwo kakine'no yasoso ne umo'nimontonoho. ⁹Anituye a'amu ne fihwo kako oso yo'mayo yahino homo somo momaso'njo yoso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako timpi'nyo pa'nyo hweho. Oso a'amu timpi'nyo huhwo sohwo kako Anitu kakoe wonyo wae yimo'mentiso so'no kako huno muyofoho. Kako iningo mofalofoho. ¹⁰Oseso nje a'amu soku sekwo oso hopa ikutoho. Anitu kako sekune'no joho selonto kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso yahino ngko selohe somo mayo'ne syoho yokumpohn'nyo yoho'ningkuji a'amu hofiko nosehoningkuji ole woselantifeho. Sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Sekwo ose ifijoso mopiwahupitnehoho. ¹¹O'o, sekwo Anituye yahino wopingoso nomafikujono oso honingkano Anitumo u'mayo'neso sekune'no hwosompo'naweho. Osopo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'nimentiso sohwo'nji sekwo engolopohamo ne'no nohumafikujono kako sekumo hofiyo semokosyohumanefoho.

¹²Oseso olo hungkuno loso ngko ne'no seliwo'ningkohefoho. Sekwo olo hilo so'no huno ko seyahoningki sekwo aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumalofoso ngko apa'no selalokweno. ¹³I ngko olo so'no nimo'ningkohoho. Sikuno hopi'nonohino somo ngko olo hwaho lopo songo humahm'mo sekwo huno

aku syafisiyo'ne olo hungkuno hiloso ngko sekumo ne'no waselimonne'no yohono. ¹⁴Ngko olo so'no huno niyohoho. We'enepi ngko olo hwaho lopo uliko'ma'monnoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako olo hilo so'no ngkimo huno nto lanifohoto'masofoho. ¹⁵Oseso ngko apa'no syoho engo yonji sekune'no olo hungkuno hiloso mti'mokosesyalokweno. Hwangku ngko poyo pe'nime sohonta sekwo olo hungkuno homo losomo apa'no huno ne'no syafihupitne'enji mti'mokosesyalokweno.

**Nakwo Anituye pomponahoso
Kilaisimo wentaningki
uhwonimentihwonefoho.**

¹⁶Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kako asomo pe-e'ne so'ntnne'no noselahoningkuhwoni sekwo nto upa'nimentohofofoho. Oso hungkuno nakwo Kilaisimne'no selimentihwone hwapingoso a'mane hungkuno'nji siki hungkuno oso'njo mta'ango'maho. O'o, nakwo Kilaisi'nji nohumentani yo'mayo wonyoangkafo imentiso somo timo uhwonimentihwonefoho. ¹⁷⁻¹⁸Ou, oso hwofiki'nyo sopo nakwo nohumentaningkuhwoni kaningkwowho Anitu kakoe hwomufe yofeso ho'nimahoningki Jisas kakoe a'apahoso pomponaho lahumentisofoho. Nakwo ahwomo mta'ni Anitu kakoe mampahoso kakoe hwomumo ulahoningki nakwo ole upa'nimentihwoni, Oloso nje hwomufoho. Ngko kakine'no wopingo nimo'nantohofoho. Nje simehoso kakine'no wopingo nimo'nantofoho. Nakwo ose ho'ningkahoningki upa'nimentihwonefoho.

¹⁹Oseso a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwa oso hungkuno hiso hofiko mti'mokumen-

tohofo somo nakwo nupo'nontani nehopi limotofo lontani simeho yokumpohn'nyo uyalokuhwono. I oso'no sekwo hoku hofikoe hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Hofikoe hungkuno hiso sikwo'mjoho so'mo tipomponaho hopa losyalofoho. Oso pomponaho hiso ne'no nolosyontaningkuhwosi iyoho walongkonimo lihwosi iyohohwe'nji i'mu si'mofapiwo'ningkiso uhwoniwo'ningkuhwone hopaso Jisas kako oso i'mu hopa imo'ningkuhwosi kako kakoe pomponahoso sekwoe simeho mo'mo lasesyonefoho. ²⁰ Sekwo olo hilo so'no huno waseyono. Anitu kakoe a'amumo hungkuno uyahoningki limotofo sohwa iyoswo mti'mokumentohoho somo nakwo atofu lontani a'amu fihwo nakwo'njo mta'ango sohwo kako oso hungkuno homo somjo neso kakoe huno mta'ni syafisyihwosi yoloho molijwaofone-hoho. Awonoho. ²¹ Hohonta hwe fihwo kako ole majofoho. Anitu kakoe hungkuno nomahm'mo a'amumo ulimne'no yohono. Kakoe huno mta'ni ose majofoho. O'o, Anituye Towahuno kako'nohini hofikoe hunomo kakoe huno mta'nohini tipemanto uyahoningki a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno limotofofoho. Huno ose waseyono.

A'amu Anituye hungkuno hwasyo liwo'ningkohofu sohwafe hwasyo yahino wonyo so'ne hungkunofoho.

2 Hohonta a'amu fehohnjoso hofiko a'amu Juta somo Anitumne'no hwasyo hungkuno limotofofoho. Oso hopaso a'amu fehohnjo hwasyo hungkuno'njoso sekwo'njo ajwo so'mta'ni wolikofantifeho. Hofiko sekumo hungkuno ole maselifitnnehofo, Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso kengo mta'angofoho. Ose

maselifitnnehofo. O'o, hofiko sekumo ole woselantifeho. Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso Anituye hungkuno selalokuhwono. Hofiko sekumo ose hwasyo selikuji hofiko Anituye hungkuno so'nji hofikoe huno kengo mta'ango hwasyo so'nji woselantifeho. Sekwo hofikoe hwasyo hungkuno homo somne'no simeho hi'ntnnono uyifijoso oso a'amu hiso sekumo wonyo wosemokantifeho. Jisas Kilais kako hofikoe wonyo somta'ni mpe ko nto ema'mentisoso hofiko kakimo hohujo apa'no ikinjimo'mentohofofoho. Hofiko hohujo ikinjimo'mentohofu so'no hofiko wonyo komo'no imo'nifitnnefoho. ² A'amu pi'ningo engoso nakwo Anituye a'amu ne'nwoho likuji hofiko hofikoe yahino kengo kengo wonyo somo uningkwantifeho. Oso a'amu hofiko yo'mayo wonyo yontife so'no a'amu nom'neso hofiko nuhwoningkuji Anituye a'amu nefoho syafisyikuji hofiko Anitu kakoe hungkuno ne'njo somne'no sitofo woselantifeho. ³ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo hiso hofiko sekwoe hamniyoho so'no hi umo'ningkuhwoso'no hofiko sekwoe yo'mayo hamniyoho wosemano likuji sekumo hungkuno kengo kengo hwasyo woselantifeho. Oso'no hohonta Anitu kako oso a'amu hiso hofiko Anitu'nji hungkuno ikwolofikuji wonyo imo'nyo'ne sikuno ho'nahumentisoso weho. Oso'no Anitu kako timo mopeku'nohumuyoho. O'o, kako timo hontohumaho.

⁴ A'amu ahwomomjo fehohnjo wonyo imentohofu sohwafo Anitu kako hofikimo timo'nohini uhwonimentiso'maho. O'o, kako hofikimo tikanomo uhumatimentiso sohwa hofiko osopo sikwo'mjoho nihu'no wonyo so'mo humantifi oso sikuno Anitu'nji hofiko hungkuno ikwolofo'ne so'no hontohumalofo

⁵Hohonta hwe moya'mi hofiko Niwa'nji humamentohofu somo Niwa kako yahino wopingo so'no hungkuno yoloho ko lutihwahoningki hofiko Anitumne'no hohujo ikinjimo'mentohofu so'no Anitu kako mijo ayo engo somo hungkuno ulahoningki oso mijo ayo engo huhwo sohwo hofikimo ifehu'mokosyahoningki oso a'amu hiso hofiko mijo meepolo'mentisofoho. Oso hohosohonta Niwa kako hwe wopingo'nohino sohwo'nji kakoe a'amu aho fehohnjo hopi'nonohini nom'ne mta'ni hufa'u oso a'amu hofiko yofayokinomo songo humamentohofofoho. ⁶Oso a'amu ango pone hufa'u Soutom'nji Ngkoumoulajo humamotofoso hofikoe honingkano wonyo somne'no ahwomo mta'ni Anitu kako oso ango hopo sopo tiposyo ho'nao'mentisoso hwakufu nimo'nimentisofoho. Oseso olohonta a'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofiwo'ningkohofoso hofiko oso ango hufa'u somne'no tohino mayoso'no huno uyihwoso'no hofiko Anitu'nji hungkuno ikwolofu so'ne sikuno somne'no iyoho unono. ⁷Oso ango hufa'u soponta'ango fihumo Anitu kako songo humayo'ne utima'mentisoso anga'nohino hweho. Kakoe yofeso Loutiyoho. ⁸Oso hwe wopingo Lout huhwo sohwo kako a'amu wonyofe yahino wonyo somne'no kakoe simeho tango engo uyimentisofoho. ⁹Oseso nakwo huno wonayono. Anitu kako a'amu kakoe yahinomo tifi iningkawowo'ningkohofu somo yo'mayo tango u'mayo so'no ufo'mawo'ningkiso hweho. Oso'nji Anitu kako a'amu honingkano wonyo'njo somo hungkuno ikwolofoso sohonta tohino nyuonefoho. Huno ose wonayono. ¹⁰A'amu fehohnjo hofiko Anituye hungkuno so'no ne anefoho syafisyikujji Anitumne'no hohujo ikinjaofikujji nakwo Anitumo

enjwa'mo humayoso nakwolaho likujji yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyo somo iningkafijosomo a'amu homo somo Anitu kako tohino engo uyonefoho. Hofikoe tohinoso nom'ne somo yakolo'nnyofoho. Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo liwo'ningkohofoso hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi hofikoe hunomnohini iningkawowo'ningkohofofoho. Oso'no hofiko a'amu ahwomomjo somne'no sitofo ujoso'no iyoho munyofoho. ¹¹I oseso oso a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no a'amu ahwomomjoso hofikoe yokumpohn'nyo'nji yofe engo'nji yakolo'nnyo ko huhwa hofiko oso a'amu hwasyo hungkuno'njo huhwo sohwanne'no Anitumo sitofo mujo'ne hwafoho.

¹²Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo wonyoso hofiko yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyo somo iwo'ningkohofofoho. Hofiko yahwohuno'njo hwafoho. Yo'mayo so'no hofiko huno nto'no mosyafisiyo'njo ifijoso hofiko oso hiso'no sitofo wolantifeho. Yahu kona'wohi mu meesyososo a'amu fonjasyontife pa'nyoso oso a'amu homo somo Anitu kako ose imokonefoho. ¹³Hofiko nom'ne a'amu somo tango engo uyiwo'ningkohofu so'no hofiko tango engo womantifeho. Hofiko wonimango munyo'njo yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyoso utihwa'nyopo iwo'ningkohofofoho. Ose yontifi hofiko simonyo iwo'ningkohofofoho. Ole seliwo'ningkohofi, Nakwo ho'nwi Anituye a'amu ne'nwoho selontifi sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohofu sohonta a'amu hiso'nji sekwo ifohutn'nyo sopo swo'nontifi oso a'amuso hofikoe yahino wonyoso hwapife halojo sopo kiho lopisyafisiyo pa'nyo'njo hwafoho. ¹⁴Hofikoe yahinoso olenoho.

Hofiko ape hwa'ntesimo uhwonano liwo'ningkohofofoho. Hofikoe honingkano wonyo somne'no iningkayo'ne mijoho uyiwo'ningkisofoho. Oso hiso hofikoe simeho somo simeho muhnniwo'ningkisofoho. Oso a'amu hiso hofiko a'amu nom'ne Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo nto'no mokemokosyohumawo'ningkohohofoho somo afofo hungkuno ulontifi hwasyo honingkanomo iningkayo'ne ipemotawowo'ningkohofofoho.

Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'niwo'ningkisofoho. Oso a'amu homo somo Anitu kako wae yaofonefoho. ¹⁵ Hofiko honingkano nto'nohino somo hohujo ikinjaofontifi hofiko olopole nonje nonje ilohofomiwo'ningkohofofoho. Hofiko oso hwe hohontajo Mpheyuye hwomu Mpelam sohwo kako hamniyoho engo mayo'ne yahino wonyo imentiso oso pa'nyofoho. ¹⁶ Yahu *toungkiso* a'mohungkunoso maliwo'ningkohohofoho. I oso'no Mpelamiye yahu *toungki* fihwo kako Mpelamiye honingkano wonyo somne'no wopijwahumonto oso yahu huhwo sohomo Anitu a'mohungkuno kakoe hunomo ho'nisyahoningki oso yahu sohwo kako Mpelammo yoka ulimentisofoho. Oso'no yahu huhwo sohwo kako a'mohungkuno'nji Mpelamiye yahino wonyo somo pijwahumentisofoho.

¹⁷ Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo lutihwawo'ningkohofoso hofiko mijilimno somo jefo yonto sa'niwo'ningkiso pa'nyofoho. Oso a'amu hwasyo hungkuno'njosohofiko oso humeengo engo saponte somo ifofo yokumpohn'nyo engoso ponto mtihupo'meefiwo'ningkiso pa'nyofoho. Oso a'amu hisomne'no Anitu kako hofiko ango nihu'no sikwo'mjohohofoho so'mo humafitne'ento sokafo esyohumaho. ¹⁸ Oso a'amu hiso hofiko hofikoe

yo'mayo wonyo iwo'ningkohofosomne'no hofiko hofikoe yofeho'noma'niwo'ningkohofofoho. Hofikonihu'no huno anefoho. Hofikonom'ne a'amu wonyo honingkanomo kahopi ho'nosalokwofo oso a'amu somohofiko afofo hungkuno ulontifi hofiko oso a'amu homo somo honingkanowonyo somo ne'no apa'no asomo ipemotawalokwofo. Ole lutihwawo'ningkohofi, Yo'mayo wonyoso jije simeho kumo'ningkiso somo nohofiyo. Ose ulahoningkofi a'amu hisohofikimo tifi iningkowalokwofo. ¹⁹ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njosohofiko ole lutihwawo'ningkohofi, Yo'mayowonyoso sekwo sekwoe simehosemo'noso'manji u sekwoe syohofoho. Sekwo honingkano hungkuno somoenjwa'mo humayoso peho'neto. Sekwo yahinoso nom'ne a'amu semokosyohumunyo ku'mahohofoho. O'o, sekwo kongkaku mokosyohumunyo kuyohohofoho. Ose ko ulahoningkofi hofikoe yahino wonyo so'nji hwasyo hungkuno so'nji hofikimo aho yokumpohn'nyokemokosyohumunyofofo. Hofikoyahino wonyofe syohohofihofoho. ²⁰ A'amu fiso hofiko Jisas Kilais kako hofikoe wonyomne'no poyo imo'nimentiso so'no hofiko oso hungkunoso mupa'nimmentohofosohofiko wonyo we'e humalofo. I oso'no a'amu fiso hofiko hofikoe wonyo honingkano somo hohujohofiko ikinjaofikujiofoso hofiko honingkanowonyoso nto ho'naopijosohofoho apa'no nomafikujiofoho aho yokumpohn'nyokemokosyohumafijohofoho manji oso hohosohonta hofikoe foyohumayohofoho somo Anitu kako hofikimonihu'no wonyo foyohumentaningkujiofohofohohofoho. ²¹ Oso a'amu hiso hofiko honingkanowonyonihu'nahone nto ho'naohofohofosohofoho apa'no ma'mentohofosohofohofikimo

Anitu kakoe hungkunoso hofikimo mu'maso'njo yontentesi hofiko wopingo humafikutnnesohilo. I oso'no hofiko Anituye honingkano wopingo somne'no huno wopingo tipema'mentohoho homo somo hofiko aku hohujo ikinjao'mentohoho so'no hofiko tohino mikunimposo engo womantifeho. ²²A'amu Anituye hungkunomo upa'nontifi hungkuno homo somo hwotoho hmentohofoso hofikimne'no oso hungkuno oso siwojo yahu yahino'njofoho. Oseso nehopi liwo'ningkohoho. Siwojo kakoe yahinoso hwolaho mjasyihwosi apa'no womanimontonoho. Yahu sohwa mno nto ijontife somo apa'no wentifi ijiwo'ningkafo pa'nyofoho. Oso a'amuso hofiko Anituye honingkanomo tifi we'enehwo iningkawentifi osopo hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofiwo'ningkohofoso hofiko siwojo yahu osohwafe yahino'njofoho.

**Nehopi'nohini nakwoe Hwe Engo
sohwo kako asomo noponefoho.**

3Nje a'amu soku olo iyoswo hufa'uyo mti'mokalokwe loso iyoswo simo'mjo so'nji olo tiffinjo lo'nji hungkuno wopingo nto upa'nimento-hoho so'no sekwo huno aku syafisiyo'ne semti'mokiyalokweno. ²Hungkuno hiso olenoho. Hohonta Anitu kakoe a'amumo hungkuno uyahoningki hofiko mti'mokumentohoho sohwa hofiko yo'mayo tifi no'mo imo'none so'no mti'mokumentohofofoho. Sekwo oso hungkuno so'nji nom'ne hungkuno nakwoe Hwe Engo Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'nimentiso sohwo kakoe hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwonan'ta'ni upa'nimentohoho so'ntnne'no sekwo huno nto'no fisyafihupmno.

³Simo'mo sekwo huno olo so'no huno waseyono. We'enepi sikuno

ae'uyoso moi'wo umo'nimo lihwosi yoso sohonta a'amu fehohnjoso hofiko yo'mayo hofikoe hunoso umo lonto yahonjo somo hofiko tifi iningkawowo'ningkohofoso hofiko sekumne'no sitofo woselantifeho. ⁴Hofiko sekumo ole woselantifeho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako sekumo ole selimentisotaho. Hwangku ngko asomo wapmmnonoho. Ose selimentisotaho. I kako nti'mo humaho. Nakwo kakimo muhwonyofoho. Kako sekuyepono asomo maponehoho. Anitu hohonta yo'mayo mti'mokumentiso sohonta yo'mayo imo'nimentisoso ne'no wo'mopontaningki nakwoe ajuyohwosa hofiko nohumamopontifi pe'nimentohoho somta'angoso olohonta oso yo'mayoso ne'no weho. Oso pa'nyoso ne'no nowentihwonefoho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako maponehoho. Hofiko sitofo ose woselanitifeho. ⁵Hofiko olo hungkuno anga'nohino losomo simeho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lalokwofo. Hohonta Anitu kako hungkuno'nohini lahoningki hwaho'nji ahwomo'nji imo'nimentisofoho. Oso hwaho hiso mijo ajwopo wo'mentisofoho. Mijo fehohnjoso yokintahopo ho'nahumentisoso fehohnjoso hwaho lopo wo'mentisofoho. ⁶Oseso sikuno nom'ne somo Anitu kako lahoningki mijo oso hwaho somo ifehu'mokosyahoningki a'amu hopi'nono wonyo humamotofoso mijo mapolo'mentono. ⁷Oso pa'nyoso tifi no'mo Anitu lahoningkuhwosi olo hwaho lo'nji ahwomo'nji uhwoniwo'ningkuhwone somo Anitu lihwoso'no toho nonasyonefoho. Oso hohosohonta a'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofiwo'ningkohoho somne'no oso Sikuno Engo Anitu'nji hofikoe wonyo so'ne hungkuno ikwolopitnnefoho. Oso hiso'no Anitu kako hontohumaho. Oso hungkuno

homo somo a'amu sitofo'njo huhwo sohwa hofiko simeho hi'ntnnono muyo'njo hwafoho.

⁸Nje a'amu soku sekwo olo hilo so'no huno nosyafisyikutoho. Anitu kako hontohumayo ne'nohinoso peho'neto. O'o, sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. Anitu kako huno syafisyonteso sikuno anga'nohinoso soswo *wan tausen* (1,000) pa'nyofoho. U soswo *wan tauseniso* (1,000) sikuno anga'nohino pa'nyofoho. Nakwo sikuno so'ne atofu liwo'ningkuhwone hopaso Anitu kako oso sikuno so'ne atofu majofoho. ⁹Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo kako ole limentiso, U ngko yo'mayoso umonnoho limentisoso uyimontonoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Anitu kako oso hungkuno limentisoso iningo mofalofoho. O'o, kako iningo mamofonehoho. I oso'no Anitu kako huno ole syofisyalofoho. A'amu anga'nohino fihwo kako tikanomo uyoso'no nihu'no wonyofoho. Ose lonto ole lalofi, a'amu hopi'nonohinoso hofikoe honingkano wonyo somo hohujo ikinjaofikuji ngkine'no simeho hi'ntnnono yiwolo'mokukuji wontapife. Anitu kako huno ose syafisyonto kako a'amu honingkano wonyo'njo somne'no hontohumaho.

Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefoho.

¹⁰Oseso a'amu hufo uyantife piwo'ningkohoho hopaso nakwoe Hwe Engo sohwo kakoe sikuno asomo pe-e'neso oso pa'nyofoho. Oso sikuno homo somo ahwomo engo nolihwoso'no ahwomo hiso moi'wo umo'nimontonoho. Oso hohosohonta hntokwaliyo so'nji hamno mofehi'nyo nakwoe hwaho yo'mayo so'nji toho moi'wo nonefoho. ¹¹Hwangku oso yo'mayo i'mofapone so'no sekwo huno

syafisyikuji olohonta sekwoe humayoso pipi wehumantifito. Sekwo honingkano wopingo'nohini ikuji Anituye yahino wopingomnohini nto'no finingkakuno. ¹²Ose ikuji sekwo Anituye Sikuno Engo so'no fohontohumamno. Sekwo Anitu kakoe syohoso yokumpohn'nyo ifijo'manji kako komo'no wapmmontonoho. Oso sikuno homo somo yo'mayo ahwomomjo somo toho ningkuhwoso'no sojo hwaho yo'mayoso afofo mijo pa'nyo imo'nonefoho. ¹³Hohonta Anitu kako ole nalimento, Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta ngko ahwomo songo'nji hwaho songo'nji mti'mokumnefoho. Oso hopo sopo a'amu hofiko yahino wopingo'njoso mapitnnefoho. Anitu ose nalimentiso so'no nakwo oso hiso'no hontohumalohwono.

Nakwo nakwoe humayoso nto'no ehumehwasi nakwoe Hwe Engo sohumne'no wohontohumano.

¹⁴Oseso nje a'amu soku sekwo yo'mayo yahino wonyo somo nihu'nahone ho'naofikuji yahino wopingo'nohini iyoso'no syoho engo ikuji oso sikuno engo somne'no fohontohumamno. Ose ifijo so'no Anitu kako sekumo timo wonyo masehononehoho. O'o, sekwo kako'nji simeho afa unantifeho. ¹⁵Jisas kako asomo komo'no mape'njo peho'no yalofoho. Hwapingososo kako nom'ne a'amu hofikoe honingkano wonyo somo hohujo ikinjaofikuji ngkimo tifi wonningkapifento hontohumaho. Olo hungkuno ngko semti'mokiyalokwe hiloso Anitu kako neningkwa'wehwo Poul huhumo uyahoningki kako huhwonji sekune'no iyoswo mti'mokumentisofoho. ¹⁶U yo'mayo iyoswo Poul mti'mokuwo'ningkisoso kako sikuno ae'uyo yo'mayo somne'no

mti'mokuwo'ningkisofoho. Hungkuno fehohnjo mti'mokonteso yoloho ne tipemayo'ne'entani syoho engo iwo'ningkuhwonefoho. I oso'no a'amu huno aneso Anituye hungkunomo hofiko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo hofikoe hwasyo hunoso iwo'ningkohofoso hofiko Pouliye hungkuno yoloho neso huno muyahoningki hwasyo lutihwawo'ningkohofofoho. Pouliye hungkuno'nohini'maho. O'o, nom'ne hungkuno Anituye iyoswo mta'ango hi yoloho neso hwasyo lutihwawo'ningkohofofoho. Oso'no hofiko tohino engo notipemapitnnefoho.

¹⁷Nje a'amu soku, sekwo oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo lutihwamojo so'no huno nto seyohoho. Oseso sekwo

oso a'amu somne'no i'waho nto'no fiyimno. Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo losetihwawo'ningkohofoso hofiko sekumo honingkano hwasyomo ipesemotafitnnoho. Sekwo nopiwahupitnnoho. ¹⁸Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'nimentiso sohune'no sekwo kakine'no simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwoe simeho pompenjiyo uyoso engo umo'nono. Sekwo kakoe yahino wopingo somne'no sekwo huno engo fitipemapmno. Nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe yofeso engolopohamo ne'no noho'nomehwanefoho. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Pita'ni selohono. Nehopeho.

1 Joun

*Olo Iyoswo Simo'mjo loso
Joun Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *fouti'nji* (40) *sikisiti'nji* (60) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo simo'mjo loso Jisasiye inomokomoyo Joun mti'mokumentisofoho. Joun sohwo iyoswo simo'mjoso nto mti'mokumentisohwo olo nom'ne loso mti'mokumentisofoho. Hungkuno hwapingoso afafoho. Oso'no hofiko huno olenoho. Olo iyoswo loso Joun mti'mokumentisofoho. Hofiko huno ole, olo iyoswo loso Joun kako a'amu hwaho engo Esiya angom'meemjo Jisasimo iningkunyo somne'no mti'mokuyahotimentisofoho. Joun oso a'amu hwasyo hunguno'njo a'amu Nositikiso hofiko a'amu Jisasimo iningkunyofe simeho hi'ntnnonohino somo wonyo umokontaningkofi yokumpohn'nyo umokumonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwapingoso olenoho. Simeho uyoso'no huno syafihunoho. (Hungkuno hiso 1 Joun sohe engo 2, honingkano we'e 5. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun ango ntipu humanto mti'mokumentisotikeno. Oso'no nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

Jisas songo ne'no humayo'ne hungkunoso hwapingo hweho.

1 Jisas Kilaisimne'no ngko ifalifaliyo wamti'mokumone'no yohono. Kako songo humayo'ne hungkuno hwapingo hweho. Nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta Jisas kako ne'no humamojo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo

nupo'nontani kakoe simo'mangomo timo nuhwonontani kakoe a'apahomo aho upm'mokumentihwonefoho. Oso'no nakwo kakine'no hungkuno selalokuhwono. ²Olo songo humayo hwapingo lohwo kako utihwa'nyopo i'mofopahoningki nakwo uhwonimentihwonefoho. Uhwonimentihwone so'no kakine'no hungkuno songo ne'no humayo'ne selalokuhwono. Kako Anituye hungkuno huhwo lohwo kako a'amu imo'nonto utihwa'nyopo i'mofopahoningki uhwonimentihwonefoho. ³Yo'mayo hopi'nono upa'nimentihwone so'nji uhwonimentihwone so'ntnne'no selalokuhwono. Oso'no sekwo'nji nakwo'nji simeho afa ufohi'nyo'ne uyantane'yihwono. Nakwo'nji Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisas Kilais sohwo'nji simeho afa ufohi'ningkuhwone hopaso sekwo'nji simeho afa ufohi'nano. ⁴Olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso tifi iningkafijo'manji nakwoe simeho'nji sekwoe simeho'nji wopingo'nohini umo'nimontonoho.

Nakwo honingkano wopingomnohini wemoyihwano.

⁵Olo hungkuno Anituye hwomu nalimentisoso selalokuhwono. Hungkuno ole, Anitu kako wopingo'nohinoso hwapingo hweho. Kako wonyo honingkano nihu'no ane hweho. ⁶Oso'no nakwo Mpohwo'nji simeho afa ufohi'nano kolihwasu nakwo honingkano wonyomo oseno mohumentaningkuhwasi'manji nakwoe hungkuno hiso hwasyofoho. Nakwo mango'nohino'nwoho.

⁷Nakwo Mpohwoe hungkunomo iningkawasoso Jisas kako iningkawowo'ningkiso pa'nyoso nakwo a'amu hwahoponjo so'nyuye simeho afa'njo wohumantanoho. Ose ihwasu'manji

Jisas Anituye Hwomu sohwo honiyo nakwoe wonyo wae enaofihwoso'no nakwoe simeho kiho'maso'nji wohumantanoho.

⁸Nakwo wonyo ane'nwoho hnnaso'manji nakwoe simehomne'no hwasyo hnnalokuhwono. Hungkuno neso nakwoe simehomo monauyoho.

⁹Nakwoe wonyo yoloho lijwao-faso'manji Anitu wopingo'nohino iwo'ningkiso sohwo kako monesik-wajonehoho. O'o, kako nakwoe wonyo wae enaofihwoso'no nakwoe simeho kiho'maso'nji wohumantanoho.

¹⁰Nakwo ole hnnaso, Ngko wonyo ane hwo'nyoho. Ose hnnaso'manji nakwo Mpohwo Anitu sohumne'no hwasyo hweho lalokuhwono. Kakoe hungkuno nakwoe simehomo monauyoho. Hwapingoso Anitu nalohoho, A'amu hopi'nono wonyo hi'njo kuyoho.

Jisas Kilais nakwoe Nefo'mayo hweho.

2 Nje mehomi soku, olo hungkuno mti'mokalokweso sekwo honingkano wonyo miyo'nefoho. I oso hiso'no a'amu fihwo wonyo yososo nakwo'ne nefo'mayo'ne oso hi'nji'nwoho. Huhwo sohwo Mpohwo Anitu'nji humaho. Nakwoe wonyomne'no kako Mpohumo jomo ulimontonoho. Oso hwe wopingo sohwo Jisas Kilaisiyoho. Yo'mayo iwo'ningkiso so'no Mpohwo simeho wopingo umo'niwo'ningkisofoho. ²Oso hwe huhwo sohwo nakwoe wonyomne'no tohino mikunimposo ma'mentisofoho. Kakoe honiyo nakwoe wonyo wae yafo'ne imo'mentisofoho. Olo hiloso nakwoe wonyomne'nohini'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humolawotofo sofe wonyomne'no imo'mentisofoho.

³Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo Anituye hungkuno hofiyo

iningkayo'manji Mpohwo'nji nakwo'nji simeho afa nto iningkuhwono. Nakwo kakoe a'amu ne nto imo'ningkihwo.

⁴A'amu ole lososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ose lososo Anituye hungkunomo ito'no miningkayo'njo sohwo hwasyo'nohino hweho. Hungkuno neso kakoe simeho mo'mo mawo'nnyo hweho. ⁵A'amu Anituye hungkunomo ito'no iningkaweso sohwo kako Anitumo simeho uyoso engo umo'nimontonoho. Oso hiso kiko isoso kiko huno wakiyono. Kiko Anitumo humahnno. ⁶A'amu fihwo ole lososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ose lihwosi kakoe honingkano Jisasiye honingkano pa'nyo umo'nono.

Hwe fihwo nom'ne a'amumo simeho ne uyalokunjo sohwo kako pomponahopo humaho.

⁷Nje a'amu soku, olo hungkuno sekwo iningkayo'ne mti'mokalokweso songo'maho. O'o, yofohofoho. Hohonta simo'mo ne'mo nto upa'nimotofofoho.

⁸I oso hungkuno hohontajoso huno naimentisoso olohonta Jisasimo uhwoningkahoningkuhwoni honingkano hungkuno hohontajoso songo pa'nyo imo'nalofoho. Oso'no sikwo'mjohoso moi'wo imo'nalofoho. Pomponaho wopingoso weho.

⁹Hwe fihwo ole lososo, Ngko pomponahopo humaleno. Ose lososo kako a'amu nom'ne sohumo simeho wonyo uyososo sikwo'mjoho'mo humaho. ¹⁰A'amu fihwo a'amu nom'ne sohumo simeho uyososo kako pomponahopo humaho. Oso hopo sopo nohumahwosi kako a'amu nom'ne somo honingkano wonyomo mipemotawenehoho. O'o, hofiko kakine'no mopiwasiyofoho. ¹¹A'amu nom'ne sohune'no simeho wonyo uyososo kako sikwo'mjoho'mo wohumamontonoho. Kako sikwo'mjoho'mo

emoyonto honingkano'no pijipijo iwo'ningkisofoho. Kakoe wonyomne'no timpi'nyo imo'nonto honingkano ito'no muhwonyofoho.

¹²Nje mehomi soku, Anitu kako Jisasimne'no sekwoe wonyo wae yao'mentiso so'no ifalifaliyo semti'mokiyalokweno. ¹³Sekwo hwe engo sohwasi olo hwe lohwo simo'mo ne so'mo humamojo sohwo olohonta oseno humaso sohomo sekwo huno moi'wonoho. Os'o'no semti'mokiyalokweno. Sekwo hwe songo sohwasi sekwoe yokumpohn'nyo hwe wonyo Seten sohomo uyakolo'malofo so'no semti'mokiyalokweno.

¹⁴Sekwo mehomi soku, sekwo Mpohumo huno ito'no seimentiso so'no semti'mokimentohefoho. Sekwo hwe engo sohwasi olo hwe lohwo simo'mo ne so'mo humamojo sohwo olohonta humaso sohomo sekwo huno seimentiso so'no semti'mokimentohefoho.

Nakwo hwahoponjo yahino somne'no namo'ningkuhwoloho.

¹⁵Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no simeho uyikutoho. A'amu fihwo hwahoponjo yahinomo iningkaweso sohwo kako Anituye hungkuno ne'njo somo mining kayofoho. ¹⁶O'o hofiko yo'mayo wonyo so'no simeho fefoyo, yo'mayo hwaponjo somo timo uhwononto hi umo'ningkahoningki yokumpohn'nyo mokosyohumayoso nakwo huno ole nayohoho. Oso hiso Anitu mta'ango'maho. O'o, hwahoponjo honingkanofoho. ¹⁷Yo'mayo hwahoponjo so'nji honingkano wonyo so'nji moi'wo imo'nonefoho. I a'amu Anituye hungkunomo ining kayo sohwo songo ne'no nohumantihwonefoho.

Jisasimne'no hungkuno hwasyo ulimotofo sohwa nto i'mofapohofho.

¹⁸Nje mehomi soku, sikuno moi'wo imo'nyoso mofoneponoho. Hohonta

sekwo nto upa'nimentohofofoho. Jisas Kilaisiye mango sohwo wapmmontonoho. Olohonta kakoe mango sohwa nto i'mofapmmalofo. Oso'no nakwo huno ole. Sikuno moi'wo umo'nimonte'no yohoho. ¹⁹A'amu fehohnjo nto neliko'ma'malofofoho. Osohwa nakwoe a'amu'njo'maho. Hofiko nakwoe a'amu'ntentesi hofiko nakwo'nji ne'no nohumafikutnesohilo. I oso'no nto neliko'ma'malofofoho. Oso'no nakwo huno ole moi'wonoho, nakwoe a'amu ne'maho.

²⁰I oso'no sekwo Anituye Towahuno Wopingo moi'wo nto ma'malofofoho. Oso'no sekwo honingkano neso huno moi'wo nto seimaho. ²¹Sekwo honingkano ne so'no huno maseyoho isoso'no mamti'mokalokuyohono. O'o, sekwo honingkano ne so'nji honingkano hwasyo so'nji yofe uhwofiwo'ningkohofofoho. Hwasyo hungkunoso hungkuno nehopi mta'ango mmo'nonefoho huno seyohoho. Oso'no semti'mokiyalokweno.

²²Hwe hwasyo hungkuno'njo sohwo tihwolo. Hwe ole liwo'ningkiso hweho. Jisas sohomo Anitu nakumne'no uhwosopo'mentiso'maho. Ose liwo'ningkiso sohwo kako Jisas Kilaisiye mango hweho. Kako Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisasi'njimo ngkilaho uliwo'nimojo hweho. ²³A'amu fihwo Anituye Hwomu sohomo ngkilaho liwo'ningkiso sohwo Mpohwo huhune'no ngkilaho liwo'ningkiso hweho. A'amu fihwo Hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkiso sohwo Mpohwo huhune'no simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkiso hweho.

Anituye Towahuno hungkuno ne'njo lonetihwawo'ningkiso hweho.

²⁴Oso hungkuno hohonta upa'nimotofoso aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso hungkuno

hiso simeho'mo wosewo'mto'manji Mpohwo Anitu'nji hwomu sohwo'nji sekumo aho yokumpohn'nyo wosemokosyohumanjiyoho. ²⁵Olo hilo so'no nalimentisofoho. Nakwo kako'nji songo ne'nohini nohumentihwanefoho.

²⁶A'amuso sekumo honingkano hwasyomo ipemotasewofitnno-hontnne'no semti'mokiyalokweno. Oso'no sekwo huno waseyono. ²⁷Sekwo Anituye Towahuno nto mahoningkofi kako sekwo'nji humaho. Oso'no Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako sekwo'nji ne'no humahwosi yo'mayo hopi'nonohino so'no wolosetihwahwono. Kako hungkuno nehopi'nohini losetihwayo hweho. Hwasyo hungkuno ane hweho. Anituye Towahuno Wopingo losetihwaso hopaso sekwo Jisas Kilaisimo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

²⁸Ou, nje mehomi soku, sekwo Jisasimo fosyohumamno. Oseso kako poso sohonta nakwo yokumpohn'nyo lohofihwasi wonimango monanyo'njo kako'nji woswo'nantanoho. ²⁹Sekwo huno moi'wonoho. Jisas Kilais sohwo hwe wopingo hweho. Olo hilo so'no sekwo huno ole waseyono. A'amuhoningkano wopingo'nohini iwo'ningkiso sohwo Anituye mehomi ne hweho.

Olohonta nakwo Anituye mehomi'nwi humalohwono.

3 U Mpohwo Anitu kako nakumne'no hitoho mikunimposo nejapmmenti-sofoho. Kako nakumo naliwo'ningki, Nje mehomi kuyoho. Ose naliwo'ningkiso hweho. Oso'no pisopisaho likuji huno fusyafihupmno. Ou, nehopeho. Nakwo Anituye mehomi ne'nwoho. A'amuhawoponjoso Anitune'no huno muyoso'no nakwo'ntnne'no hofiko huno muyofoho. ²Ou nje a'amuhoningkano wopingo'nohini iwo'ningkiso sohwo Anituye mehomi ne hweho.

hwangku pipi imo'nanehwono. Oso hiso huno monayo'njofoho. I oso'no nakwo huno ole nayohoho. Jisas kako asomo poso sohonta nakwo kako pa'nyo imo'nanefoho. Hwapingoso nakwo Jisas ne sohumo uhwonanefoho. ³A'amuhoningkano wonyo apa'no miyo'njo hweho. O'o, kako simeho kiho ane'njo Jisas pa'nyo wohumamtonoho.

⁴A'amuhoningkano wonyo'njo sohwo kako Anituye hungkunomo hwotoho fewo'ningkiso hweho. Yo'mayo yahino wonyoso Anituye hungkunomo mtihupewo'ningkisofoho. ⁵Sekwo huno ole seyohoho, Nakwoe wonyo wae so'no Jisas kako a'amuhoningkano wonyo iwo'ningkiso sohune'no nakwo huno ole wonayono, Oso hwe huhwo sohwo Jisasimne'no huno muyo hweho.

⁷Nje mehomi soku a'amuhwasyo hungkuno sejo'njo somne'no i'waho fiyimno. A'amuhoningkano wopingo'njo Jisas Kilais pa'nyo sohwo hwe wopingo'nohini hweho. ⁸Hwe wonyo Seten sohwo hohonta nakwoe hwaho mmo'nyo sohonta kako wonyo'nohini imojo hweho. A'amuhoningkano wonyo ne'no yalokuso sohwo Seteniye mehomi hweho. Anituye hwomu sohwo yo'mayo Seten iwo'ningkiso so'no wae yaofone pmentisofoho. ⁹A'amuhoningkano wonyomo miningkayo'njo hweho. Hwapingoso Anituye Towahuno kakimo humaho. Oso'no kako wonyo miyo'njo hweho. O'o, Anituye hwomu hweho. ¹⁰Anituye a'amuhoningkano wonyo neso tihwolo. Seteniye a'amuhoningkano wonyo neso tihwolo. Oso'no

huno nayihwoso'no'manji oloso'no huno wosyofisyano. A'amu honingkano wonyo'njo a'amu nom'ne somo simeho muyo'njo oshwo Anituye a'amu'maho. O'o, Seteniye a'amufoho.

**A'amu nom'ne'nji simeho
inyo yahinoso olenoho.**

¹¹ Simo'mo ne'mo sekwo hungkuno ole upa'nimentohofi, Sekwo a'amu nom'ne somne'no simeho uyimno. ¹² Nakwo a'amu Kein oshwo pa'nyo miyanehwono. Oso hwe huhwo sohwo Seteniye a'amu hweho. Koningkwa'wehumo fonjahumentisofoho. Peho'no fonjahumentisoto. Hwapingoso ole. Kein kako honingkano wonyomo iningkamojo hweho. Apel kako honingkano wopingomo iningkamojo hweho.

¹³ Oso'no a'amu olo hwaho lophonjoso sekumne'no nakwolaho selifijo'manji sekwo yomo iyo'eno. ¹⁴ Nakwo a'amu nom'ne Jisasimo simeho uyiwo'ningkuhwone'manji nakwo huno ole, Mpohwoe tojo somo humalohwono huno nto nayohoho. Hwapingo ole, Nakwo Seteniye hantojo tikano honingkano somo uliko'mentani Anituye hantojo songo ne'no humayo'ne somo humalohwono. Olo hilo so'no huno pipi nayohoho. A'amu fihwo kako a'amu nom'ne somo simeho muyo'njo yoso sohwo kakoe songo ne'no humayoso tohino mikunimposo ne'no umnonefoho. ¹⁵ A'amu koningkwa'wehumne'no simeho tohino umnososo sohwo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo pa'nyo hweho. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu nom'ne sohomo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo Anitu'njopo songo ne'no mohumanefoho. ¹⁶ Jisas olo hwaho lopo nakumne'no imentiso so'no nakwo huno nayohoho. Jisas

nakumne'no poyo pe'nimentisofoho. Oso'no nakwo nakwoe a'amumo ufo'mayo'ne'no nakwoe songo humayoso hofikimo uyano. Nakwoe a'amu somo ufo'mehwaso hn'nwi poyo pe'nasoso wopingofoho. Jisas hne'efoho. ¹⁷ A'amu olo hwaho lophonjo hamniyoho hi'njo sohwo koningkwa'wehwo umofonyo yalofonjo sohomo hitoho mulofe'njo'manji kako ole lososo peho'neto, Ngko Anitumo simeho uyiwo'ningkohe hwo'nyoho. Ose peho'no lalofoho. Mango'nohino hweho. ¹⁸ Nje mehomi soku, nakwo nom'ne a'amu somno namo'nyoso mango'nohini ulihwaloho. O'o, nakwo hofikine'no hitoho nalofihwoso'no hofikimo wopingo ulohofano.

**A'amu Jisasimo tifi
iningkawowo'ningkohofoso
Anitumne'no iyoho munonehoho.**

¹⁹ Simeho uyo yahino ne'nji utihwehwasi nakwo Anituye honingkanomo nehopi humalohwoneso huno wonayono. Oso'no nakwo Anitu'njopo lohofihwasi nakwo wonimango monanonefoho. ²⁰ I oso'no jije simeho mo'mo wonyo hwo'nyoho hnniwo'ningkino'manji Anitu jije simehomo yakolo'nnyo hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'no huno hwapingo'njo hweho. Oso wonyo hiso kako wae nto kiloho'maho Anitu huno uyohoho. ²¹ Ou, nje a'amu soku, nakwoe simeho mo'mo oso hungkuno monajo'manji nakwo Anituye simanopo wonimango ane yokumpohn'nyo wolohofano. ²² Nakwo kakoe hungkunomo tifi iningkawowo'ningkuhwone'manji yo'mayo iwo'ningkuhwone so'no Mpohwoe simeho wopingo umo'ningkiso'manji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulasoso wonejapmmontonoho. ²³ Anituye hungkunoso olenoho. Nakwo kakoe

Hwomu Jisas Kilaisiye yofe somo simeho hi'ntnnono uyihwasi nom'ne a'amumo simeho uyihwano. Oso hiso kako nalinyofoho. ²⁴A'amu Jisasiye hungkunomo tifi iningkawowo'ningkiso somo Anitu kakimo ufo'malofoho. Anitu kako hwe huhwo sohomo humaho. Anitu kakoe Towahuno Wopingoso nejapahoningki Towahuno sohwo ole netihwalofoho. Anitu nakumo humaho.

Anituye Towahuno ne'nji towahuno hwasyo so'ntnne hungkunofoho.

4 Nje a'amu soku, a'amu pi'ningo hwasyo hungkuno'njoso nakwoe hwahopo emoyalokwofo. Oso'no hungkuno hopi'nonohino upa'nifijo oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono ukutoho. O'o, a'amu ole selososo, Ngko Anituye Towahuno hi'njo hwo'nyoho. Ose selahoningkuhwosi sekwo yamofu fiyimno. Oso hwe huhwo sohwo Anituye hwolikeno. Hwahoponta'ango hwolikeno. ²Huno ito'no tipemapitnne'no yamofu fiyimno. A'amu fihwo hungkuno ole loso'manji, Jisas Anituye Hwomu Ne sohwo a'amu imo'nimentisofoho. Ose loso sohwo kako Anituye Towahuno ne hi'njo hweho. ³Oso hungkuno hiso a'amu majo'manji kako Anituye Towahuno ane hweho. O'o, kako towahuno Jisasiye mango sohwa mta'ango hi'njo hweho. Sekwo ole nto upa'nimentohofi, Jisasiye mango sohwo noponefoho. Ou, kakoe towahuno sohwo nto pmmaho.

⁴Nje mehomi soku, sekwo Anituye kuyoho. Sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo somo hwotoho nto hmallofo. Hwapingoso oso Towahuno jije simeho mo'mo humaso sohwo kako towahuno hwahoponjo somo nihu'nahone uyakolo'mentisofoho. ⁵Oso a'amu hwasyo hungkuno'njoso hwe wonyo sohwoe a'amufoho. Hofikoe hungkunoso hwahoponta'angofoho.

Seteniye a'amuso hofiko hwasyo hungkuno hwahoponta'ango somo upa'niwo'ningkohofoho. ⁶I oso'no nakwo Anituye'nwoho. A'amu fihwo kako Anitu ne sohune'no huno unyohwo'manji osohwo kako nakwoe hungkuno upa'nimtonoho. Ou, nom'ne a'amuhwo kako Anitue'no huno muyohwo'manji i nakwoe hungkunomo mupa'nonehoho. Olo hilo so'no hungkuno Anitu mta'ango so'no nakwo huno wonayono. Nakwoe hungkunomo neningkapifijohwa'manji Anituye Towahuno ne'njofoho. Ou, nakwoe hungkunomo moneningkapifijoso hwe wonyo sohwoe towahuno hi'njo hwafoho.

Anitu kako nakune'no hitoho ulofalofoho.

⁷Nje a'amu soku, nakwo nom'ne a'amumne'no simeho umonyo yahinoso uyano. Nom'ne a'amumne'no simeho umonyo yahinoso Anitu mta'angofoho. A'amu nom'ne somne'no umo'niwo'ningkiso sohwo kako Anituye mehomifoho. Kako Anitune'no huno uyalofoho. ⁸A'amu nom'ne somo simeho muyoso Anitune'no huno muyihwafoho. O'o, Anitu simeho uyoso kako hwapingo hweho. ⁹Anitu nakune'no hitoho mikunimposo nejapmmentisofoho. Oso'no kako nakwo'nji songo ne'no humayo'ne imo'mentisofoho. Oso hiso'no kakoe hwomu anga'nohino sohomo oso songo humayoso uyo'ne'ento nakune'no hwahopo uhwatimentisofoho. Oso'no Anitu nakune'no simeho nejaponto netihwamentisofoho. ¹⁰Simeho inyo neso ole, nakwo Anitumo simeho uyo pa'nyo'maho. Oso, neso ole, Anitu nakumo simeho nejaponto kakoe Hwomu nakwoe wonyomne'no tohino mikunimposo mayo'ne nejapmmentisofoho. ¹¹Nje a'amu soku,

nom'ne a'amumne'no namo'nyo so'no Anitu umo'nalofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amune'no wonamo'nono. ¹²Nakwo hopi'nonohino so'nwi Anitumo muhwonyo'nwoho. I nakwo a'amu nom'ne uhwoniwo'ningkuhwone somo simeho ne'njo uyiwo'ningkuhwaso'manji Mpohwo nakwo'nji nohumahwosi kako nakumo simeho nejape so'no huno wonayimontonoho.

¹³Kakoe Towahuno nejapmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho, Anitu nakwo'nji humaho. Nakwo kako'nji humalohwono. ¹⁴Mpohwo Anitu a'amu hwahoponjo so'nyumne'no asomo nemayo'ne kakoe Hwomu uhwatimentisofoho. Oso hiso uhwonimentihwone so'no selalokuhwono. ¹⁵A'amu fihwo Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uyihwosi a'amu somo ole uloso, Jisas Anituye Hwomu hweho. Ose loso sohwo Anitu kakimo humaho. Kako Anitumo humaho. ¹⁶Nakwo huno wonayono Anitu nakune'no hitoho nejapmentiso so'no nakwo simeho uyalokuhwono. A'amumne'no umo'nyo yahinoso Anitu mta'angofoho. A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'niwo'ningkiso sohwo kako Anitu'nji humaho. Oso'no Anitu huhwo kako'nji humaho.

¹⁷Jisas nakumo nonehumentaningki nakwo nom'ne a'amumne'no namo'nyo yahino wopingo yalokuhwoneso olehoho. Sikuno Engo hungkuno tango'njo ikwalofone somo nakwo yokumpohn'nyo nolohofihwasi wonimango monanonefoho. Hwapingoso nakwoe songo humayoso olo hwaholopo Jisas sohwo nakwoe simeho mo'mo humaho. ¹⁸A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'niwo'ningkiso sohwo iyoho miyiwo'ningki yohoho. O'o, iyoho iyoso nihu'no awonoho. Iyoho iyo hwapingoso olenoho. A'amu fihwo iyoho yososo nakwo huno wonayono nom'ne a'amumne'no

umo'nyo yahinoso ito'nohino'maho. ¹⁹Nakwo nom'ne a'amumne'no namo'niwo'ningkohoho. Hwapingoso Anitu kako nakune'no simo'mo umo'ni-mentisofoho. ²⁰A'amu nom'nehwo ole lososo, Ngko Mpohune'no simeho uyalokweno. Ose loso sohwo a'amu nom'ne sohomo simeho wonyo uyoso osohwo kako hwasyo hungkuno lalofoho. A'amu fihwo kako olo hwaholoponjo a'amu uhwoniwo'ningkiso somo simeho muyo'manji kako Mpohwo Anitumo muhwonyo sohomo simeho pipi uyimontolo. ²¹Jisas Kilais ole nalimento, Kiko Anitumne'no simeho uyo'manji jije a'amu homne'no simeho uyo. Ose nalimentisofoho.

**A'amu Jisasimo tifi
iningkawowo'ningkohofoso yo'mayo
hwahoponjo yahino somo
hwotoho fewo'ningkohofofoho.**

5 Hwe nakwoe wonyo wayo'ne Anitu uhwosopo'mentiso sohwo Jisasiyoho. Oso hungkuno hiso a'amu fihwo huno nehopi uyoso sohwo Anituye mehomi hweho. A'amu Mpohumo simeho uyiwo'ningkiso sohwo kakoe mehomi'ntnne'no simeho uyiwo'ningkiso hweho. ²Nakwo Anitumo simeho uyihwasi kakoe hungkunomo tifi iningkowaso'manji nakwo huno ole wonayono. Nakwo Anituye mehomi somo simeho nehopi uyiwo'ningkuhwone'nwoho. ³Nakwo Anituye honingkanomo tifi iningkowaso'manji nakwo Mpohumo simeho nehopi uyiwo'ningkuhwonefoho. Anituye honingkanomo somo tifi iningkawoso tango'njo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyo nejapiwo'ningkiso hweho. ⁴Anituye a'amu neso yo'mayo hwahoponjofe yokumpohn'nyo somo hwotoho fe-e'ne yokumpohn'nyoso hi'njofoho. Oso yokumpohn'nyo hwotoho fe-e'neso hwapingo ole,

Nakwo Jisasimne'no huno nayohoho. Kakoe yokumpohn'nyo nefo'mayo'ne sohune'no huno nayohoho. ⁵Yo'mayo hwahoponjo somo yakolo'nnyo tihwolo. A'amu fihwo kako huno ole uyososo, Jisas Anituye Hwomu hweho. Huno ose uyahoningki kako yo'mayo hwahoponjo somo yakolonoho.

**Anitu kakoe hwomumne'no
hungkuno yoloho limentisofoho.**

⁶Olo Jisas huhwo sohwo mijo wokiyonimano lonto, nje honiyo usihuma'mo lonto nakwoe hwahopo pmmmentisofoho. Mijo'nohini so'no pmmmentiso'maho. O'o, mijo'nji honiyo'ntnno pmmmentisofoho. Anituye Towahuno Wopingo hungkuno nehopi hwapingo sohwo kako Jisasimne'no olo hilo so'no yoloho limentisofoho. ⁷Oso hufa'u sihune sohwa Jisasimne'no yoloho lalokwofo. ⁸Anituye Towahuno Wopingo'nji mijo'nji honiyo'nji oso hifoho lalokwofo. Oso hufa'u sihune sohwa hofikoe hungkuno afa'nohinoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu ne hweho. Ose lalokwofo. ⁹A'amu hwahoponjoso hungkuno lontifeso nupo'nontani nehopeho liwo'ningkuhwonefoho. Anitu lonte hungkunoso nehopeho. A'amu lontife somo yakolonoho. Oso hungkuno hiso Anitu nto limentisofoho. Kakoe Hwomumne'no linyofoho. ¹⁰A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyo sohwo kako huno ole uyohoho, Jisas Anituye Hwomu ne hweho. A'amu nom'neso kako hungkuno hiloso simeho hi'ntnnono muyo'njo yonto kako Anitu hwasyo hungkuno'njo hweho liwo'ningkiso pa'nyo hweho. Hwapingoso Anitu nalohoho, Jisas nje Hwomu hweho. ¹¹Olo hungkuno loso Anitu nehopi ole nalimento, Ngko songo ne'no humayo'neso nto sejjapmmmentohefoho. Ose nalimentisofoho. Oso songo ne'no

humayo'ne hwapingo kakoe Hwomumo weho. ¹²A'amu fihwo Anituye Hwomumo humunyo sohwo Anitu'nji songo ne'no humayo'ne hweho. A'amu Anituye Hwomumo mohumunyo sohwo kako Anitu'nji songo ne'no humayo'neso motipihwononefoho.

**Nakwo huno ole wonayono,
Nakwo songo ne'no
fosyohumayo'ne hi'nji'nwoho.**

¹³Sekwo a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohoho soku, sekwo songo ne'no humayoso hi'njo kuyoho. Oso'no sekwo huno wasey-onontnne'no semti'mokiyalokweno. ¹⁴Nakwo yo'mayo Anitu syone-fisyalokunjo so'no namo'ningkohoho lontani oso'no jomo ulihwaso'no kako wonepa'nimontonoho. ¹⁵Nakwoe hungkuno Anitu nepo'nalokunjo so'no huno ole nayohoho. Yo'mayo nakwo jomo uliwo'ningkuhwone so'no nejopalokunjoso olohifoho. ¹⁶Honingkano anga'no wonyoso a'amu yososo Anitu kako wae mmofe'njo umtonoho. O'o, hi'nji pe'ningkuhwosi tikanomo wene hweho. Oso'no a'amu oso wonyo hiso yoso sohomo uhwoningkohoji oso a'amu huhwo sohume'no Mpohumo jomo mujo'njo fiyo. Yo'mayo honingkano wonyo nom'neso a'amu yoso sohomo uhwoningkohoji oso humne'no Mpohumo jomo ulisoso Mpohwo kako wae yimofihwosi songo humayo'ne uyimtonoho. ¹⁷Anituye hungkuno mtohpeso hopi'nono wonyofoho. I oso'no fehohnjo so'no Mpohwo kako wae weeo'mtonoho. Anga'nohinoso tikanomo nihu'nahone wenefoho. ¹⁸Anituye mehomi ne sohwo kako honingkano wonyo miyo'njo yiwo'ningkiso hweho. O'o, Anituye hwomu osohomo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkiso hweho.

Oso a'amu huhwo sohomo Seten mupm'mokonohoho.

¹⁹Nakwo huno moi'wonoho. Nakwo Anituye mehomi'nwoho. A'amu nom'ne sofe hwe engo mokosyohumayo sohwo Seteniyoho.

²⁰Nakwo huno moi'wonoho. Anituye hwomu nto pmmmentono. Kakine'no huno ito'no uyo'ne huno nto nejapmmmentono. Nakwo Anitumo ufohi'ny-

o'ne hwapingoso Jisasiyoho. Jisas Kilais Anituye hwomu sohwo kako Anitu ne hweho. Kako songo ne'no humayoso hwapingo hweho.

²¹Nje mehomi soku, yo'mayo hwa-hoponjo jije simeho mo'mo Anitumo uyohopo'mto yalokunjo so'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. Osohopeho. Ngko Joun'ni mti'mokohono.

2 Joun

*Olo Iyoswo Tifinjo loso Joun
Afahwo Mti'mokumentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *sikisiti*'nji (60) *sikisiti-sikisi*'nji (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo tiffinjo loso Joun afaohwo mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'mu anga'nohino syine'no mti'mokumentisofoho. Oso hisi nehopi a'amu anga'nohinyinetikeno. A'amu fiso hofikoe hunoso ole, A'amu Jisasimo ininggunyo temtifo hopa imo'nohumunyo somne'no mti'mokumentisofoho. Joun oso a'amu homo somo a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no i'waho ito'no fiyimno ulimonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso ntipu humanto mti'mokumentisotikeno. Ango kako nohumanto olo iyoswo loso mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 Ngko Anituye mehomi somo mokosyohumawo'ningkohe sohwo'ni olo iyoswo loso mti'mokalokweno. Kiko a'mu siki, Anitu kakoe syohomne'no kuhwosopo'mentiso sikinonji jije mehomi sohwantnne'no olo iyoswo loso senti'mokiyalokweno. Yahino nehopi'nohino somo ngko kakine'no simeho kijopalokweno. Oso hiso ngko'nohini'maho. O'o, a'amu hopi'nono Anituye hungkuno ne'njo somo huno'njo so'nji hofiko sekune'no simeho umo'nalofoho. ²Jisas Kilaisiye hungkuno ne'njosu nakwoe simehomo woju so'no nakwo sekune'no simeho namo'niwo'ningkohoho. ³Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisas Kilaisi'nji siko nakumne'no wopingo

nalohofohosisi hitoho ulofihwoso'no humayo wopingo nejapohosiso'no nakwo hungkuno nehopi'nohino hningkuhwasi simeho afa unantanoho.

Nakwo hitoho nalofu yahino somo uningkwano.

⁴Jije mehomi fehohnjosu hofiko Anitu kako yahino ne so'no nalimentisu hopasu hofiko kakoe honingkano ne somo iningkwokalokwofo. Oso hiso'no nupa'nonji ngko simonyo yalokweno. ⁵Oso hiso'no ngko, nje nampohwo siki, olo so'no wakilimonne'no yohono. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho uyo yahino hiso songo'maho. O'o, nakwo Anituye hungkunoso simo'mo upo'noma'mentihwone oso mta'angofoho. ⁶Hitoho ulofu yahinosu olenoho. Nakwo Anituye honingkanomo tifi uningkwano. Hohonta olo honingkano losu upa'nimentihwoni, Sekwo nom'ne a'amumne'no simeho umu'nyo yahino somo finingkamno.

Nakwo Kilaisiye hungkunomu aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano.

⁷A'amu pi'ningu engosu hofiko nakumu hwasyo hungkuno nelane'entifi angu'meemo liku'mofalokwofo. Oso'no hofiko nakumu ole nelalokwofo. Jisas Kilais Anitu sohwo kako nakwoe hwaho lopo a'amu imo'nimentisu'maho. Hofiko nakumu ose nelalokwofo. Oso a'amu hiso hofiko hwasyo hungkuno liwo'ningkohofosu Kilaisiye mango hwafoho. ⁸Sekwo soku, oso a'amu ose sohwanne'no i'waho nto'no fiyimno. Hwapingosu sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo iwo'ningkohofu so'no Anitu kako ngko sekumu yo'mayosu wosejapmmo selimentisusu sekwo hwasyo hungkuno homo somo iningfafijo'manji sekwo

momapitnnehofo. O'o, sekwo Anituye hungkunomo nto'no iningkafijoso u sekwo yo'mayoso womantifeho.⁹ A'amu fihwo kako Kilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokesyohumayo'njo yoso sohwo kako hungkuno nom'ne kengomo iningkaweso'manji osohwo Anitu kako'nji mohumuyoho. Hwe fihwo kako Kilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaso osohumo Anitu'nji kakoe hwomu Kilaisi'nji siko'monta'i siko kako'nji humasiyo.¹⁰ U hwe fihwo kako sekumo se'maso sohwo kako sekumo Kilaisiye hungkuno masejo'njo ihwosi kako nom'ne hungkuno kengo selihwoso'no osohumo sekwo kakimo sekwoe angom'no ipemotakutoho. Sekwo nakwoe a'amuhwe eso nulikutoho.¹¹ A'amu fihwo kako oso a'amu hwasyo

hungkuno'njo osohumo nje a'amuhwe uloso sohwo kako oso hwe hwasyo hungkuno'njo sohwoe syoho somo ufo'malofoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹²Ngko hungkuno sawemo waseli-monji ko yoheso u olo hungkuno hiloso ngko iyoswomo mamti'mokumnehono. O'o, ngko sekumo se'mahm'mo ngko sekwo'nji hungkuno hningkuhwasi nakwoe simehoso wopingo wonamo'nimontonoho.

¹³Anitu kakoe syoho somne uhwosopo'mentisoso jije nanohwo esi'nji kakoe mehomi so'ntnne'no nakwoe a'amufo selalokwofo. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Joun'ni mti'mokohono.

3 Joun

Olo Iyoswo Nom'ne Tifinjo loso Joun Afahwo Mti'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *sikisiti'*nji (60) *sikisiti-sikis'*nji (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo ne'no tiffinjo loso Joun afahwo mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Ngkaiyasimne'no mti'mokumentisofoho. Ngkaiyos sohwo Jouniye a'amu hweho. Kako oso hwaho engo Esiya sopo humunyo hweho. Joun oso ango hopo sopo ne'no a'amu syoho'njo sohwa uhwa-jimonto imentisoso Ntiyoutilefes kako oso a'amu yofe hwe engo'njo umo'nimonto oso a'amu syoho'njo sohwaso monje esyahoningki Joun kako hwe anga'no kakoe yofe Ntemitiliyos osohumo yofe ho'nomanto uhwa-jimentisofoho. Olo iyoswo loso Jouniye a'amu Ngkaiyos sohwo Ntemitiliyos syoho yahoningkuhwosi hofiyo umokosyohumane'ento olo iyoswo loso'nji mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 Ngko Anituye mehomi somo mokosyohumawo'ningkohe sohwo'ni ngko nje ningkwahwo Ngkaiyos sohwo hne'no olo iyoswo loso kumti'mokiyalokweno. Ngko kikimo nehopi simeho kijopalokweno.

²Nje a'amu sohwaso, kiko yo'mayo syoho wopingo yontaningkini Anitu kufu'malokunjo so'nji kiko wopingo humahnno so'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. Jije huyo'mango so'no ngko huno niyohoho wopingo humaho. I jije huyo'mango wopingo humaso hopaso jije a'apaho hi'nji wopingo osenohini humahnno so'no Mpohumo jomo ulalokweno. ³A'amu

fehohnjo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofoso jije angopo nta'ni ni'mantifi ntimalofi, Ngkaiyos sohwo kako Anituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto hofiyo'no iningkowalofoho. Ose ntahoningkofi ngko simonyo imalefoho. ⁴Nje mehomi hofiko Anituye hungkuno ne somo iningkowalokwofo so'no upa'nonji oso'no ngko simonyo iwo'ningkohe hwo'nyoho. Oso simonyo iyo hiso nom'ne yo'mayo so'no simonyo iwo'ningkohofoso somo yakolo'nnyofoho.

Ngkaiyos syoho wopingo imentisofoho.

⁵U nje a'amu sohwaso, kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofiwo'ningkohofoso sohwaso ufo'mawo'ningkinoso oso wonyoangkafofoho. Jije a'amu'nohini'maho. O'o, a'amu kengo mta'ango sohwanjoho. ⁶Oso a'amu huhwo sohwa hofiko olopo ni'mantifi kiko hofikimo wopingo uloho'mahnno so'no nakwo Anitune'no uhu'mokontaningkuhwoni nalimalofofoho. Kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofo sohwaso jije angopo nta'ni hano hofiyo'no hmfihwajo. Ose yahoningkiji Anituye simeho wopingo umo'nimontonoho. ⁷Hofiko oso syoho yalokwofoso Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne yalokwofo. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwa mta'ni hofiko hamniyoho yo'mayoso momaso'njo yalokwofo. ⁸Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo oso a'amu huhwo sohwaso ufo'mano. Ose ihwaso oso hungkuno syoho ne'njo so'no nakwo syoho afa'no womojoku'nantanoho.

Ntiyoutilefes kako yahino wonyo imentisofoho.

⁹Ngko oso a'amu Ntiyoutilefesi'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohofoso somne'no ngko iyoswo nom'neso nto

mti'mokumalefoho. Ntiyoutilefes sohwo kako a'amu hiso hofiko nakwoe hwe engo hwasoho ulantife'no yalokunjo so'no kako nje hungkunomo haloho manipewo'ningkiso hweho. O'o, kako nje hungkunomo hwotoho nifewo'ningkiso hweho. ¹⁰Oseso ngko sekumo se'ma'me'manji ngko yo'mayo kako iwo'ningkiso so'no waselimonnoho. Kako nakune'no yo'mayo hungkuno wonyo lalofoho. Kako hwasyo hungkuno lalofoho. Oso'nohini'maho. O'o, kako a'amu Anituye hungkuno liku'mofo sohwamo kakoe angomo mipemotasyiwo'ningkiso hweho. I a'amu nom'neso hofiko oso a'amu Anituye hungkuno liku'mofo somo nje angomo upemokosyawo'mo loso sohomo Ntayoutilefis sohwo kako hofikoe honingkano pijumofiwo'ningkiso hweho. Oseso kako oso a'amu homo somo hofiko Anitumne'no uhu'mokiyo somta'ni wae weo'mto yalofoho.

Ntemitiliyos sohwo kako yahino wopingo iwo'ningkiso hweho.

¹¹ U nje a'amu sohwosi, kiko yahino wonyo somo tifi iningkahutoho. O'o,

honingkano wopingo somnohini tifi finingkayo. A'amu kako yahino wopingo'njo sohwo kako Anituye a'amu hweho. A'amu kako yahino wonyo iwo'ningkiso oso hwo kako Anitune'no huno mosyafisiyo hweho.

¹² A'amu hopi'nonohino sohwa hofiko Ntemitiliyosiye yofe ho'nomalokwofo. Nakwo Ntemitiliyos osohomo uhwonon-tani nakwo Kilaisiye yahino ne somo uh-wonalokuhwono. Oso'no ngko huhwo'ni kakoe yofeso ho'nomalokweno. Oso'no kiko huno kiyohoho, Nje hungkunoso ne'njofoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹³ Oseso ngko hungkuno sawemo waselimonji ko yoheso oso'no ngko iyoswomo mamti'mokumnehono.

¹⁴ We'enepi ngko noku'mahm'me'no nekwo hungkuno wohnnantaeho.

¹⁵ Jije simehoso pompengo ufisyakumofono. Jije a'amu olopo humalofosohwa hofiko nje hwomuhwe kilalokwofo. Nje a'amu kiko'nji humalofosohwanne'no nje a'amufu ulalokweno. Kiko hofikimo njiyo. Osohopeho. Ngko Joun'ni hungkuno loso mti'mokohono.

Jut

*Olo Iyoswo loso Jut
Mti'mokumentisofoho.*

Olo hungkuno somo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti'nji* (30) *teti-fai'i'nji* (35) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Jut mti'mokumentisofoho. I oso'no oso yofe Jutiye so'nji Jutasiye so'nji afafoho. (Oso'no Matiyu sohe engo 13, haningkano we'e 55 so'nji Mak sohe engo 6, honingkano we'e 3, osopo Jisasiye hohmningkwa'wehwosamne'no yofe hi'njoponoho.) I oso'no hofikoe hunoso olenoho. Olo iyoswo loso Jisasiye ningkwahwo mti'mokmentisofoho. Jut a'amu Jisasimo iningkunyo somne'no mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu ango ntiponjomne'no mti'mokumentisotikeno. O'o, nakwo huno monayofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Sekwo nakwo simeho hi'ntnnonohinosa aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji a'amu hwayo hungkuno'njo sohware hungkuno somo nupa'ningkutoho. Jut ose ulimonto mti'mokumentisofoho. (Hungkuno hiso Jut honingkano we'e 3 osopo weho.) Oso'no olo iyoswo hiloso ntipu humanto mti'mokumentisotikeno. Ango kako nohumanto olo iyoswo loso mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no olo hungkuno homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 Ngko Jut sohwo'ni Jisas Kilasiye syoho ulohofiyo Jemisiye koningkwa'we hwo'nyoho. Anituye a'amu soku ngko olo iyoswo loso sekwo a'amu Anitu sehwasopeehoningki iningkamentohofu sokune'no mti'mokalokweno. Mpohwo Anitu simeho engo sejopahoningki Jisas Kilais kako sekumo wopingo semokosy-

ohumaho. ² Anitu kako sekune'no hitoho ulofihwoso'no simeho pompenjiyo so'nji simeho hitoho so'nji wosejapono. Oso hiso sejaposo so'no engo imo'nyo'ne'enji Anitumo jomo ulalokweno.

Kilais Jisasiye hungkuno somne'no hwasyo hungkuno lutihwawo'ningkohofu sofe hungkunofoho.

³ Nje a'amu soku, simo'mo ngko huno pi'ningo syafisyoni Anitu kako asomo netimayo'neso sekune'no iyoswo mti'mokumne'enji i olohonta nom'ne hungkuno mti'mokalokweno. Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyaso hn'nimo Anitu kako asomo wonetima'mtonoho. Oso hungkuno Anitu nejapmmentisoso sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku, sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso'no sekwo nom'ne hungkuno hwasyo somo nupa'ningkutoho. O'o, hungkuno hwasyo homo somo filommjahumno. ⁴ A'amu fehohnjo Anitumne'no sekwo'nji uhu'mokontifi humentaningkofi a'amu fehohnjoso hofiko nom'ne huno so'nji hiyaso motohususyohumantifi hofiko poji ehumentohofofoho. A'amu hiso hofiko ole lalokwofo, Anitu kako nakumo wopingo naloho'mentiso so'no nakwo kakine'no iyoho monanngkiyohoho. Yo'mayo wonyo nakwoe simeho uyimo lososo u uyihwono. Anitu kako simeho nejopalokuso sohwo kako tohino monejaponehoho. Ose lalokwofo sohwa nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimne'no hofiko hohujo ikinjao'mentohofofoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa olo a'amu lohwanne'no ole mti'mokumentohofu, Oso a'amuso wonyofoho. Hofiko

tikanomo ufitnnefoho. Ose mti'mokumentohofofoho.

⁵A'amu oso yahino'njo somne'no sekwo nto upa'nimentohofofoho. I oso'no ngko sekwoe huno somo huno apa'no wasefohoto'mne'no yohono. A'amu Isilael somo nakwoe Hwe Engo hofikimo Ijip mta'ni utimanto olopono utimotapmmentisofoho. Oseso hwe moya'mi Isilael fehohnjoso hofiko Anitumne'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjimofahoningkofi Anitu kako hofikimo poyo umokumentisofoho.

⁶Nom'ne so'no huno fisyafihupmno. A'amu ahwomomjo fehohnjoso oso syoho Anitu uyimentiso somne'no hahn'nyo yontifi hofikoe ahwomomjo pone uliko'ma'mentohofofoho. Oseso Anitu kako hofikimo ahwomo nano'nji intofonto sikwo'mjoho engo so'mo intofohumati'mentisofoho. Hofiko

oso ahwomo nano homo somta'ni misihuto'nifitnnehofo. Oso hopo sopo nohumafikuji hofiko Anituye Sikuno Engo somo hungkuno ikwolofone so'no hontohumalofo. ⁷Ou, sekwo nom'ne so'no fisyafihupmno. A'amu Soutom Ngkumoula so'nji nom'ne pone mofone sponjo so'nji hofiko a'amu ahwomomjo sohwa a'mohufo imentohofohopa imentohofofoho. Oso'nji hofiko kifosyoho'nji loho'nimotofofoho. Oseso Anitu kako hofikoe honingkano wonyo somne'no tohino engo uyimentisofoho. Oso tohino hiso hofiko tohomo ne'no humentaningkofi tohino umnalofoho. A'amu osomme'no syofisyontani iyoho neningkahoningki nakwo huno ole nayohi, A'amu honingkano wonyo yiwo'ningkohofoso tohino engo womantifeho.

⁸I olohonta oso a'amu sekwo'nji uhu'mokuwo'ningkohofoso hofiko oso yahino hiso pa'nyo yalokwofo. Yo'mayo wojo uhwonontifi oso mta'ni yokumpohn'nyo tipemantifi hofikoe

a'apahomo wonyo loho'niwo'ningkohofofoho. Oseso hofiko nakwoe Hwe Engo sohomo yokumpohn'nyo ulohofontifi a'amu ahwomomjo wonyoangkafo somo sitofu uliwo'ningkohofofoho.

⁹Anituye a'amu ahwomo mta'ango simo'mjo sohwo Maikel oso hwo'nji kako Seten'nji siko Mousesiye pijafaso mayo'ne yoka hnnimentisiyefoho. Siko oso yoka hungkunoso nohnonji Seten kako Maikelimo sitofu ulahoningki oso'no Maikel kako Setenimo sitofu aku mulimentisofoho. O'o, olo'nohini ulimento, Hwe Engo Anitu sohwo kako kikimo yoka hungkuno wakilonu. Oso'nohini ulimentisofoho. ¹⁰I oso a'amu huhwo sohwa hofiko sekwo'nji humalofo sohwa hofiko yo'mayo hwapingo ne so'no huno nto'no muyahoningki hofiko sitofu hungkuno liwo'ningkohofofoho. Oso a'amu yahu pa'nyo sohwa hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyontifi hofiko yo'mayo wonyoso iwo'ningkohofofoho. Oso'no hofiko nihu'nahone wonyo imo'nnyoso tikanomnefoho. ¹¹Hofiko tohino engo mapitnnefoho. A'amuso hofiko Atamiye hwomu Kein kako koningkwa'wehumo fonjahumentiso oso hwoe yahinoso mantifi yalokwofo. U nom'nihwo Mpelam sohwo kako hamniyoho engo ma'mne'ento kako a'amu Isilael somo hwasyo honingkanomo ipemotamentisofoho. Oso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. U nom'nihwo Koula kako Anitumne'no yokumpohn'nyo imo'nimentiso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. Oso'no Anitu kako hofikimo fonjasyonefoho.

¹²Sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo simeho afa iningkuji nom'ne a'amumne'no wasemo'nono. Oso'no sekwo nuhu'mokontifi wopayo nontifi Jisasimne'no syafisiyo'ne wopayo'nji mijo'nji nyo sohonta hofiko wonyo

so'nji sekwo'nji nuhu'mokontifi oso uhu'mingo homo somo wonyo imokuwo'ningkohofofoho. Hwapingoso hofikoe honingkano wonyo somne'no wonimango muningkahoningki hunoso hofikine'nohini syafihu'nontifi wopayo niwo'ningkohofofoho. I oso'no hofiko nom'ne a'amu somne'no huno monosyafihu'niwo'ningkiyohoho.

A'amu hiso olo pa'nyofoho. Hwaho hoho'm hoho'minnyo sohwo kako ifoyo'no hontohumanteso himo kako ifoyo ane'njo sohwo nopahoningki ifoyo masiyo'njo yahoningki ifofo nihu'nahone motole'ofalofoho. Oso a'amu hiso hofiko oso himo ifoyo ane'njo sohwo pa'nyo hwafoho. Ne anefoho. U nom'ne hungkuno upa'nimno. Oso a'amu sohwa hofiko oso iyo kakoe sikuno somo ipisayo into'nyo sohonta ne ane imo'nyo oso pa'nyo hwafoho. Oseso iyo hiso kakwo'yohwo kako pmpongo hi'nji yofihwosi tohomo ho'nyafonefoho. Oso a'amu hiso oso pa'nyofoho. ¹³Oso a'amu oseso hofiko hofikoe honingkano wonyo somne'no wonimango munyo'njoso utihwa'nyopo yontifi hofiko olo pa'nyofoho. Mijo ifofayo yonto yo'mayo hintalinyo ifohulijisyafihwo'ningkiso pa'nyo hwafoho. Hofiko hntokwaliyo ifufosonto sikwo'mjoho'mo imo'naofiwo'ningkiso pa'nyofoho. Anitu kako oso a'amu homo somne'no hofiko'ne nohumafitnne'ento ango nihu'no sikwo'mjohoso nto'no esyohumamentisofoho. Oso hopo sopo hofiko ne'no nohumantokutnnefoho.

Hofiko honingkano wonyomne'no tohino engo mapitnnefoho.

¹⁴Atamiye imu sohwa mjimo'ni-mopontifi aho fehohnjo hopi'nono imo'nonto nom'ne mta'ni hufa'u imo'nimentiso sohonta Inouk humamojofoho. Oso a'amu huhwo

sohwamne'no kako Anituye hungkuno ole limento, Hwe Engo sohwo kako kakoe a'amu ahwomomjo pi'ningo engo so'nji motapiso uhwoningkohefoho. ¹⁵A'amu Jisasiye hungkunomo tifi miningkayo'njo somo hungkuno ikwolofo'ne sopono uhwajonefoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi honingkano nihu'no wonyo yontifi Anitumo sitofo hungkuno nihu'no wonyo uliwo'ningkohofofoho. Oso'no hofiko hofikoe yahino wonyomne'no tohino engo womantifeho. ¹⁶A'amu huhwo sohwo yo'mayo u'mante so'no nakwolaho lontifi wonyo hungkuno liwo'ningkohofofoho. Nom'ne a'amu sohwmamne'no hofiko hwasyo hungkuno somjiliwo'ningkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko oso honingkano wonyo homo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyahoningki oso homo somo iningkawowo'ningkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe yofe woho'nomo'nano lontifi hofiko mango engo liwo'ningkohofofoho. Oso a'amu hiso hofiko nom'ne a'amu somta'ni hofikoe yo'mayoso siki mayo'ne afoho hungkuno uliwo'ningkohofofoho.

Sekwo Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyikuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹⁷I oseso Anituye a'amu kakoe hungkuno liku'mofiwo'ningkohoho (*apousel*) sohwa hungkuno selimentohoho so'no huno fisyafihupmno. ¹⁸Hofiko sekumo ole selimentohofi, Sikuno moi'wo imo'noso sohonta a'amu hofiko i'mofapikuji Anituye hungkuno somne'no tikafo jifitnnefoho. Hofiko Anituye hungkuno somne'no hohujo ikinjaofikuji honingkano wonyo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyonefoho. Ose selimentohofofoho.

¹⁹ A'amu hiso hofiko Anituye Towahuno ane nohumantifi hofiko yo'mayo hwahoponjo so'nohini syafisyontifi hwasyo hungkuno losetihwawo'ningkohofoho. Sekwo oso hwasyo hungkuno hiso nupa'nontifi husilo husilofa lohofalokwofo.

²⁰ U sekwo nje a'amu soku, sekwo oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo sekwoe simeho hi'ntnnono kiho'maso wopingo'nohini Anitumo uyalokwofosoyokumpohn'nyo fisosofito'nimno. Anituye Towahuno Wopingo kako sekumo kakoe yokumpohn'nyo sejapeso so'no sekwoe simeho mo'mo yo'mayo Mpohwo wonejapono likuji oso homo somne'no Mpohumo jomo ulimno. ²¹ Sekwo nohumafikuji Anitu sekumne'no hitoho ulofiwu'ningkiso so'no huno ne'no syafisyikuji oso huno homo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Sekwo osopo nohumafikuji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye hitoho engoso ujo ehontojwasiyo'ne sikuno so'no fohontohumamno. Nohontohumafikujo'no kako songo ne'no humayoso wosejapmmontonoho. ²² A'amu hofiko Anituye hungkunomne'no huno ito'no mosyafisiyo'njo somne'no hitoho selofihwoso'no Anituye honingkano tipemayo'neso ufo'mapmno. ²³ A'amu tikanomo walokwofo somo sekwo hofikimo komo'no utimapmno. Nutimafikuji sekwo hofikimo ufo'mapmno. A'amu honingkano wonyo'njo somne'no hitoho selofihwoso'no sekwo Anituye honingkanomo tipemayo'ne hofikimo ufo'mapmno. Nufu'mafikuji

hofikimo wopingo ulohopmno. I oso'no sekwo hofikoe honingkano wonyo somne'no i'waho nto'no fiyimno. Oso honingkano wonyo kiho'njo homo somo ipenemotafitnnoho likuji i'waho fiyimno.

Jut kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.

²⁴ Anitu kako sekwo mopiwasiyo'ne nto'no semokosyohumayoso hoponoho. Yo'mayo Jisas Kilais sekumo seloho'mentiso so'no sekwo honingkano wonyo ane'njo kakoe ango wonyoangkafo sopo kako humaso hopo sopo motasesiyoso hoponoho. Oso'no sekwo osopo kako'nji nohumafikuji simonyo engo uyantifeho. ²⁵ Nakwoe Anitu nihu'no anga'nohino sohwo kako yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais naloho'mentiso so'no asomo netimane hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe woho'nomano. Kako nakumo nemokosyohumayoso nakwoe Hwe Engo ne hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino somo huli'mokomokosyohumawo'ningkiso sohwo kako oso yo'mayo homo somo kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nyo'njo hweho. Kako simo'mta'ango sohwo ne'no mjohumamopihwosi olohonta ne'no humahwosi hwangu kako ne'no mjohumamiwene hweho. Oso'no engolopohamo kakoe yofe woho'nomehwano.

Olo hungkuno loso nehopeho. Ngko Juti'ni mti'mokohono. Hungkuno osohopeho.

Toho Wojo Honajo Hungkuno

*Olo Toho Wojo Honajo Hungkuno loso
Kilais kakoe Inomokomoyo
Jounimo Umentisofoho.*

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo teti'nji (30) sikisiti-sikisi'nji (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo loso Jisasiye inomokomoyo Joun mti'mokumentisofoho. Joun huhwo sohwo iyoswo aho fehohnjo hopi'nono mti'mokumentisofoho. Simo'mo mti'mokumentiso so'nji tifi iyoswo hufa'u sihune mti'mokumentiso so'nji ae'uyoso olo Toho Wojo Honajo Hungkuno mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso soswo tetitikeno (30) a'amu Loumjo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko a'amu Jisasimo iningkunyo somo tango engo uyimentohofofoho. (Hungkuno hiso Toho Wojo Honajo Hungkuno sohe engo 1 honingkano we'e 9 osopo weho.) Osohonta Joun kako hwaho we'e Patimous humamentisofoho. Kako oso hopo sopo humentaningi Anitu yo'mayo yo'mayo hwangku ifawene so'no utihwamentisofoho. Olo iyoswo hiloso yo'mayo hwangku ifawene so'ne hungkuno'njofoho. Joun kako olo iyoswo loso hwaho we'e hopo sopo humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 Yo'mayo we'enepe imo'none so'no Jisas Kilais kako ntihwahoningi olo iyoswo lomo ngko Joun'ni mti'mokalokweno. Simo'mo Anitu kako Jisasimo hungkuno loso ulahoningi Jisas kakoe ahwomomjo a'amu fihumo ngkiyepono lihwojahoningi Jisasiye syoho ulohofiyu sohwna'nimne'no

hungkuno homo somo kako lontihwamentisofoho. ²Yo'mayo hungkuno Anitu mta'ni upa'nimentoheso yo'mayo Jisas Kilais lontihwamentisoso yo'mayo uhwonimentoheso yoloho lijwaofalokweno. ³A'amu soku olo hungkuno loso yo'mayo imo'none so'no atofu lijwamo'ningkuji u nupa'ningkuji hungkuno homo somo haloho pekuji tifi iningkafijo'manji wopingofoho. Hwapingososo sikuno moi'wo imo'nyoso u'mofapmmento tifoneponoho. Oso hohosohonta yo'mayo hiso ne imo'nonefoho.

A'amu antime aho fehohnjo

hopi'nono nom'ne mta'ni

hufa'uyo somne hungkunofoho.

⁴Hwaho Esiya ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisasiye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'ningkohofu sokune'no olo hungkuno loso ngko Joun'ni mti'mokalokweno. Nakwoe Anitu hohonta humamojo osohwo olohonta ne'no humaho. Kako hwangku asomo nopone hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'nji sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo semokosyohumawo'ningkiso sohwo kakoe Towahuno Wopingo so'nji siko sekumo sefo'mahosisi simeho pompenjiyo wosejapiyo. ⁵Jisas Kilais sohwo kako Anituye hungkuno hopi'nonohinoso nto'nohini lutihwawo'ningkiso hweho. Kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentono. Songo nolikafonto nihu'nahone poyo mape'nyo'njo'ne simo'mta'ango hweho. Kako hwe engo olo hwaho loso mokosyohumawo'ningkohofu sohware Hwe Engo hweho. Kako huhwo'nji sekumo nosefo'mahwosi simeho wopingo wosejapono.

Jisas huhwo sohwo kako nakune'no hitoho ulofiwo'ningkiso sohwo kako

nakwoe honingkano wonyo mta'ni isihutofonemayo'ne kakoe honiyo usihuma'mentisofoho. ⁶Ose yonto kakoe a'amu ne namokonto nto'no enemokosyohumawo'ningkisofoho. Oso'no nakwo a'amu nom'ni hwanne'no Mpohumo jomo ujo'ne syohoso nejammentisofoho. Nakwo Jisasiye yofe engolopohamo woho'nomehwano. Kako engolopohamo ne'nohini yokumpohn'nyo nemokosyohumantihwone hweho. Ou, hungkuno loso nehopeho.

⁷Ihwni, Jisas kako himopo napa-honingkuhwosi a'amu hopi'nonohino hn'nwi nuhwonanefoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko Jisas poyo wape'nono limentohofoso Jisasimo uhwoningkuji hofiko yafi'yafe ikuji humotaho engo lifitnefoho. Ou, olo hungkuno hiso ne i'mofaponefoho.

⁸Anitu kako nakumo ole nalimento, Ngko yo'mayo syoho emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwapingo hwo'nyoho. Ose nalimentiso sohwo olo Anitu oloho hweho. Kako ae'mta'ni humamojo sohwo olohonta ne'no humaso sohwo hwanguku nopone hweho. Kako yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwofilo'nnyo hweho.

Joun kako Kilais Jisasimo uhwonimentisofoho.

⁹Ngko Joun'ni seningkwa'we hwo'nyoho. Nakwo Jisasiye a'amu hn'nwi sekwo ngko'nji ejoku'nohumentani Anituye syoho somne'no yo'mayo tango so'nji tohino so'nji tipe-malokuhwono. I Jisas nakumo nto'no enemokosyohumawo'ningkiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ito'nontani lohokuhwono. Ngko Anituye hungkuno a'amumo ulonji ngko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohe so'no ulahoningko hofiko ngkimo wae

yanimo'mentohofofoho. Yanimofontifi hofiko olo hwaho we'e Patimous ayo ajwo lopo impo'angomo hopa nihumati'mentohofofoho. ¹⁰Olopo nohumanji sikuno iyoho humayo Sante somo Anitumo jomo ulontaningko kakoe Towahuno Wopingo ngkimo ifehu'mokonisyahoningki wojo hopa uhwonimentohefoho. Nje hohujo mta'ni mampaho engo kaunoho yoka hopa ho'ningkahoningki ole upa'nimento, ¹¹Yo'mayo hopi'nonohinoso kitihwahn'me'no kiko nuhwoningkohojo oso hiso iyoswomo mti'mojo. Nomti'mokohojo ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisasiye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'ningkohofosomne'no olo hungkuno loso uyahajo. Ango Efesosi'nji Simena'nji Pekamomi'nji Taiyotaila'nji Satisi'nji Filatelifiya'nji Laoutisiya'ntnne'no uyahajo.

¹²Ose ho'ningkahoningki oso hwe hungkuno ntimentiso sohomo uhwonimonji ikinjaofonji uhwonimentoheho sikiloho ahojo wonyoangkafo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo uhwonimentohefoho. ¹³Oso sikiloho'njo ajwo sopo Hwe Anga'nohinohwo lohofontaningki uhwonimentohefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nakwoe hwahoponta'ango hwo'maho. I oso'no kako a'amu pa'nyo hweho. Osohwo nohumanto manji'mofo sawemo'njo ahuloho ahojo wonyoangkafo so'nji inyo sohomo uhwonimentohefoho. ¹⁴Kakoe mnokino'nji mijiyoy'nji nihu'no halojofoho. Humeengo pa'nyofoho. Kakoe timoso tipomponaho pa'nyofoho. ¹⁵Kakoe sifeso sojo hwoyango hningkiso pa'nyofoho. Kakoe mampahoso mijiyoka hopa ho'ningkahoningki upa'nimentohefoho. ¹⁶Kakoe aho anga sohohtanta'ni hntokwaliyo aho fehohnjo

hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo
 ose mokosyohumamentisofoho.
 Kakoe hungkunoso sihu yohosi
 yohohnta'ni sihu mampo'nyo hopaso
 kakoe mango mta'ni swopahoningki
 uhwonimentohefoho. Kakoe simanoso
 mofehi'nyo yokumpohn'nyo liso
 pa'nyofoho. ¹⁷Oso huhwo sohumo
 uhwononji ngko kakoe sifiki'nyo'mo
 poyo pa'nyo piwahu'mentohefoho.
 Oseso kakoe aho anga sohohnta'ni
 nokisanisyonto ntimento, Kiko iyoho
 yohotoho. Ngko syoho ae emayo
 so'nji esojwafo so'nji yo'mayo
 hopi'nonohinoso hwapingo hwo'nyoho.
¹⁸Yo'mayo songo humayo neso ngko
 hwapingo hwo'nyoho. Hohonta
 ngko pe'nimentohe sohwo'nimo
 nohonyo. Ihwoni, ngko songo ne'no
 humawo'ningkohe hwo'nyoho.
 Apa'no mape'nimnehono. Ngko poyo
 pe'nyo so'nji tikanomo uyoso'nji
 mokosyohumayo hwo'nyoho.

¹⁹I oso'no kako ose ntonto ntimento,
 Yo'mayo uhwoninkino so'nji yo'mayo
 wojo so'nji yo'mayo tifi no'mo
 i'mofapone somo uhwoninkohoji
 iyoswomo ifalifaliyo mti'mojo.
²⁰Kiko nje ahomo hntokwaliyo aho
 fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni
 hufa'u mokosyohumentaningko
 nohoninkino so'nji sikiloho na'nohino
 aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni
 hufa'uyo so'nji uhwoninkinoso
 hwapingo neso olenoho. Hntokwaliyoso
 a'amu ahwomomjo hwafoho.
 Hofiko oso a'amu Anituye yofe
 ho'nomayo'ne ango aho hopi'nono
 nom'ne mta'ni hufa'uyo sponjo
 a'amu uhu'mokuwo'ningkohoho somo
 mokosyohumawo'ningkohofihwafoho.
 Sikiloho aho fehohnjo hopi'nono
 nom'ne mta'ni hufa'uyoso olenoho.
 Kilaisiye a'amu ango aho hopi'nono
 nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo
 a'amusofoho. Jisas ose ntimentisofoho.

A'amu Efesos somne hungkunofoho.

2 Jisas kako ole ntimento, Joun,
 kiko hwe engo a'amu Anituye
 yofe ho'nomayo'ne ango Efesos
 somo mokosyohumawo'ningkohoho
 somne'no hungkuno ole mti'mojo.
 Ngko sohwo'ni hntokwaliyo aho
 fehohnjo hopi'nonohino nom'ne
 mta'ni hufa'uyoso nje ahomo
 mokosyohumunyoso ngko sikiloho
 ahojo wonyoangkafo, aho fehohnjo
 hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo
 sopo hano emoyalokwe sohwo'ni
 ngko hungkuno ole selalokweno.
²Sekwoe yo'mayo yahino so'no
 ngko huno niyohoho. Sekwo syoho
 yokumpohn'nyo yontifi ngkimo
 monisikwajiyofoho. Yo'mayo tango
 se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo
 lohofiwo'ningkohoho so'no ngko huno
 niyohoho. Sekwo a'amu honingkano
 wonyo'njo somne'no nakwolaho
 liwo'ningkohoho kuyoho. Hofiko
 nose'mantifi Anitu mta'ango (*apousel*)
 hwona'nyoho selahoningkofi hofikoe
 hwasyo hungkuno so'ntnne'no
 hwasyo yahino so'ntnne'no sekwo
 huno seyahoningki sekwo hofikoe
 hungkuno so'nji yahino so'nji yano
 ilofihwajiwo'ningkohoho so'no ngko
 huno niyohoho. ³Sekwo nje yofe
 so'no nningkopantokwofo so'no a'amu
 nom'ne sohwa nosehonontifi wonyo
 selohofalokwofo. I oso'no sekwo
 yokumpohn'nyo lohofontifi tango engo
 tipemalokwofo. Oso tango tipemayo
 so'no sekwo iyoho masenyofoho. Oso
 hiso'ntnne'no ngko huno niyohoho.

⁴I oso'no anga'no wonyo yalokwofo
 so'no ngko sekumne'no hungkuno'njo
 hwo'nyoho. Hohonta sekwo simeho
 hi'ntnnono kahopi ntapmmentohoho
 sohonta nehopi ntapmmentohofofoho.
 I, olohonta awonoho. ⁵Hohonta sekwo
 yahino wonyoangkafo imotofofoho.

Oseso sekwo oso yahino wopingo homo somo nusikwajontifi nto piwahu'-malofu. Oso'no sekwo yahino wopingo imotofo so'no huno ikwesiyafisyikujji sekwoe simeho fiwolo'mokumno. Iwolo'mokukujji yahino simo'mo imotofo hopaso apa'no fiyimno. U sekwo simeho miwolo'mokiyo'manji ngko nose'mahm'mo sekwoe sikilohoso wae weesemo'monnoho. ⁶I yahino wopingo anga'no yalokwofo so'no ngko simeho wopingo nimo'ningkohoho. Oso yahino hiso olenoho. Sekwo a'amu hwahoponjo yahinomne'no sekumo aku ipesemotayo somne'no nakwolaho ulalokwofo. Ngko huhwo'ni ngkilaho ulalokweno. Sekwo ose yalokwofo so'no nje simeho wopingo nimo'ningkohoho.

⁷Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo Kilaisiye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohwo ngko osohumo songo humayo'neso uyimonnoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye angopo wosopayo syoho hulimentisoso mta'ni iyo songo ne'no humayo'ne ipisayoso wosomjanimonnoho. Mjanoso sohwo songo ne'no nolohofantihwonefoho.

A'amu Simena somne hungkunofoho.

⁸Hwe engo a'amu Simena somo mokosyohumawo'ningkohoho somne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko simo'mta'ango sohwo'ni yo'mayo emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwapingo hwo'nyoho. Hohonta ngko poyo pe'nimentohe sohwo'ni i lohonta ngko songo humaleno. Ngko olo hungkuno hiloso selalokweno.

⁹Sekwoe yo'mayo tohino so'nji tango so'nji se'malokusoso yo'mayo so'no umofonyo yiwo'ningkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no ngko sekwo'nji

humantohe so'no sekwo a'amu ho'yango engo'njo pa'nyo kuyoho. A'amu fehohnjo sekumne'no sitofo hungkuno selalokwofo so'no huno niyohoho. Oso a'amu hiso nakwo Juta a'amu hwona'nyoho hwasyo hungkuno lalokwofo. Hofiko Seteniye a'amufoho. ¹⁰Yo'mayo tango se'maso so'no sekwo iyoho seningkuhwoloho. Seten kako yamofu waseloho'montonoho. Fehohnjo sokumo Seten kako sekumo impo'angomo sehumajihwosi sekwo yokumpohn'nyo wolohofantifetikeno lihwosi wasehonimonnoho. Oso sikuno tango'njo sikuno pi'ningo engo moseyakolofonehoho. O'o, sikuno aho hufa'u hopi'nonohino pa'nyofoho. Oso'no yo'mayo tango se'maso sohwo poyo wasemokumo lihwosi yihwoso'no sekwo po'nifo wekutoho. O'o, sekwo simeho hi'ntnnono ne'no ntapiwo'ningkuno. Ose ifijo so'no ngko sekumo ho'yango songo ne'no humayo'neso wosejapmmonnoho.

¹¹U sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo Kilaisiye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo hwahoponjo yahinoso kakimo upemotamo lihwosi yoso somo monje yasyoso sohwo hungkuno ikwolofo'ne sikuno somo tohino momanehoho. Kako toho ne'no nalokunjo somo maswonehoho.

A'amu Pekamom somne hungkunofoho.

¹²Jisas ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne angu Pekamom sopo uhu'mokuwo'ningkohoho somo mokosyohumawo'ningkohoho sohwanne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko hwakuhwajo sihumampo'nyo yohosi yohohnjo mokosyohumanji olo hungkuno hiloso selalokweno.

¹³Oso ango engo sekwo humawo'ningkohoho sopo Seten yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisofoho. A'amu pi'ningoso hofiko Seteniye yofe ho'nomawo'ningkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ne'no ntopalokwofo. I Antipas sohwo nje hungkuno hofiyo lijwao'mojo sohwo sekwo'nji nohumanto kako nje honingkanomo tifi nningkamentiso so'no a'amu Seten mokosyohumawo'ningkisofo kakimo ko fonjস্যahoningkofi sekwo ngkine'no hungkuno yoloho lijwaofo'neso iyoho masenyofoho. O'o, Antipas poyo pe'nimentiso sohonta tango mikunimposo ko se'manteso sekwo Anitumne'no ajwopo yokumpohn'nyo loho'mentohofofoho. ¹⁴Sekwo oso wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Pekamom soku, a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso Mpelamiye yahinomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofoho. Yahino hiso olenoho. Mpelam sohwo kako hwe engo Mpelak osohumo Isilael somne'no yahino wonyo kompemayo so'ne lutihwahoningki Mpelak sohwo kako a'amu Isilael somo kompemahoningki Isilaeliso piwahu'mentohofofoho. Nopiwasyantifi hofiko hwahoponjo anitu hwasyo sohumo yofe ho'nomantifi yahu hwahoponjo hwasyo anitu sohumne'no ho'nahinyoso nimentohofofoho. Nonontifi a'mohufo imentohofofoho. ¹⁵Oso pa'nyoso a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko a'amu Nikoulasife hungkuno wonyomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofoho. Oso'no hofiko hwahoponjo yahinomo iningkowalokwofo. I sekwo oso a'amu wonyo homo somo kengopo molihwajiyo'njosso peho'neto. ¹⁶I oso'no

oso yahino wonyoso noho'naofikuji simeho fiwolo'mokumno. U miwolo'mokiyo'manji we'enepi ngko nose'mahm'mo nje hungkuno sihumampo'nyo pa'nyo so'nji a'amu wonyo hisokumo wae weese'monnoho.

¹⁷Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiso Anituye Towahuno Wopingo sohwo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohumo ngko hofiyo umokosyohumamonnoho. Hohonta nje a'amu Isilael mokosyohumamote hopaso oso a'amu sohumo hofiyo mokosyohumahm'mo wosopayo ahwomo mta'ango uyimonnoho. Oso'nji sojo halojo yofe songo mti'mokinyo so'nji uyimonnoho. Oso yofeso a'amu sojo homo somo maso sohwo kako'nohino huno uyonefoho.

A'amu Taiyotaila somne hungkunofoho.

¹⁸Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Taiyotaila sopo uhu'mokuwo'ningkohoho somo mokosyohumawo'ningkohoho sohwanne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko Anituye Hwomu sohwo'ni timo tipomponaha pa'nyo'njo sife sojo hwoyango hnnyo pa'nyo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno.

¹⁹Yo'mayo syoho engo yiwo'ningkohoho so'no huno niyohoho. Sekwo a'amu nom'ne so'nji simeho inontifi ngkimo simeho hi'ntnnono ntapontifi a'amu nom'ne somo wopingo ulohofiwo'ningkohoho so'no ngko huno niyohoho. Yo'mayo tango se'manteso sekwo ajwopo yokumpohn'nyo lohofiwo'ningkohoho kuyoho. Olo yahino hohonta ema'mentohofoso wopingo imo'nonto engo imo'nalofoho. ²⁰Oso yahino wonyoangkafo ko

yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Ape wonyosi Jesepel kako sekwo'nji nohumentaningki sekwo kengopo molihwajiyo'njo yohofo. Kako Anituye hungkuno'nji'nyoho hwasyo hungkuno selalofoho. Kako nje syoho ntahofiyi sohewo honingkano wonyomo ipitihwanto ipemotawalokunjo so'no hofiko a'mohufo yontifi hwahoponjo anitu hwasyo sohumne'no wosopayo ho'nahinyoso nalokwofo. ²¹ Oso a'musi kako simeho uwolo'mokononji ko hontohumaheso awonoho. Kako nje hungkunomo hwotoho fento kako oso hwa'nyo iyo yahino somo woho'nao'mo huno ose muyalofiyoho. Oso yahino wonyo hiso kakimo nto ifehu'mokahumaho. ²² Sekwo upa'nimno. Oso a'mu simo mnokino engo uyi'mo a'amu sohwa kako'nji hwa'nyo loho'nyo sohwa hofiko hofikoe honingkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'manji tohino engo uyimonnoho. ²³ A'amu oso a'mu siye yahinomo iningkawowo'ningkohoho somo poyo umokumonnoho. Ose i'me'no a'amu hopi'nonohino nningkapiwo'ningkohofoso olo so'no huno uyimontonoho. Ngko Jisas sohwo'ni a'amu hopi'nonohinofe huno simeho somo huno niyohoho. A'amu anga'no anga'nohino sokumo yo'mayo yiwo'ningkohoho so'no yamofo waseloho'monnoho. Ngko a'amu wonyo homo somo poyo imoku'me'no hofiko huno ole uyimontonoho.

²⁴ A'amu Taiyotaila humawo'ningkohofoso a'mu wonyo siye yahinomo tifi mining kayo'njoso sekwo Seteniye yahino wonyo ne somne'no huno mosyafisiyo'njo yalokwofo sokumo ngko ole selalokweno, Ngko nom'ne syoho mosejapmnehono. O'o syoho anga'no sejopalokwe loso olenoho. ²⁵ Sekwo syoho wopingo yalokwofoso

ne'no ikuji nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Mokosyohumentaningkuji ngko nose'ma'mnefoho. ²⁶ Nje a'amu soku sekwo hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo soku sekwo nje yahino somo ne'no nningkopontaningkuji sikuno moi'wo imo'noso sohonta ngko sekumo mnokino engo'njo imo'ningkuji womokosyohumantifeho. ²⁷ Nje Mpohwo Anitu kako a'amumo mokosyohumayo so'no yokumpohn'nyo ntapmmentiso hopaso ngko nje yokumpohn'nyo sekumo wosejapmmonnoho. Hwakwontoho fompilofiso hopaso a'amu wonyo somo sekwo nomokosyohumafikui hofikoe yokumpohn'nyo so'nji hofikoe yofe engo so'nji wofongkulofantifeho. ²⁸ Oso hohosohonta ngko imingo ne so'nji i'muso wasejapmmonnoho.

²⁹ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokwe somo haloho popmno.

A'amu Satis somne hungkunofoho.

3 Jisas ose ntonto ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Satis sopo uhu'mokuwo'ningkohoho somo mokosyohumawo'ningkohoho sohwanne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko Anituye Towahuno mokosyohumaleno. Ngko hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo mokosyohumale sohwo'ni sekumo ole selalokweno. Sekwoe yo'mayo yahino so'no huno niyohoho. A'amu sekumne'no ole lalokwofo. A'amu Satis soku Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'ningkohofoso sekwo wonyoangkafo humalofe. Ose ko lalokwofo so'no ngko huno ole niyohoho. Sekwo poyo pa'nyo humalofe. Hwapingsoso sekwo nje hungkunomo

nto'no maningkowalokuyohofo. Oso'no sekwo huno ito'no fisyaifihupmno. Sekwo Anituye pono masifitnohofo. ²Sekwo yomo yaofikuji ngkine'no huno nto'no fisyanifohupmno. Sekwo yahino wopingo we'e wojo sohwo poyo wape'nimonto yalokunjoso sekwo yokumpohn'nyo usosofitopmno. Yo'mayo hopi'nonohino yiwo'ningkohoho somo nje Anitu nuhwononto ole lalofoho. Hofiko nto'no miyo'njo yiwo'ningkohofoho. Ose lalofoho. ³Sekwo Anituye hungkuno kahopi upa'nontifi yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofo pa'nyo so'no huno syafisyikuji oso pa'nyoso apa'no nokemokosyohumafikuji sekwoe yahino wonyoso nihu'nahone foho'naopmno. Moho'naofe'njo ikuji nto'no molikofohumayo'manji ngko a'amu hufo uyimo lihwosi poso hopaso wose'ma'monnoho. Osohonta sekwo yomo mikunimposo uyantifeho. ⁴Sekwo a'amu Satis pi'ningo soku sekwo honingkano wonyo'njo ko humentaningkofi a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo honingkano wonyo miyo'njo humalofo sokumo ngko sekumo songo humayo'ne hwapife halojo pa'nyo sejapm'me'no sekwo hoponoho. Ngko'nji songo ne'no nohumentihwanefoho. ⁵Sekwo hwahoponjo yahino somo monje yasyiwo'ningkohoho soku sekumo songo humayo so'no hwapife halojo pa'nyo sejapm'me'no womiyantifeho. Oseso oso iyoswo a'amu songo ne'no humayo'ne yofe'njo somta'ni sekwoe yofeso wae meesemo'mnoho. O'o sekwo nje Mpohwo'nji kakoe a'amu ahwomomjo sohwanjo sopo nolohofikujo'no ole ulimonnoho. Olo nje a'amufoho. Ose ulimonnoho.

⁶Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno

Wopingo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno.

A'amu Filatelifiya somne hungkunofoho.

⁷Jisas ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Filatelifiya somo mokosyohumawo'ningkohoho sohwa'ne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko honingkano wopingo'nohino'njo sohwo'ni ngko yahino ne'njo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno. Oso hwe yofe engo'njo Ntefit sohomo Anitu kako oso pone engo Jelusalem mokosyohumamojo so'no yokumpohn'nyo uyimentiso hopaso Anitu ahwomomjo pone engo Jelusalem songo sopo ne'no mokosyohumayo'ne kako ngkimo yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oseso ngko ahwomomjo hoku'yo somo a'amumne'no hwosompee'meso nom'ne a'amuhwo mopijwasyonehoho. Ngko oso hoku'yo homo somo a'amumne'no pijwahumeso nom'ne a'amuhwo mohwosampenehoho.

⁸Yo'mayo yahino iwo'ningkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwoe simanopo ngko hoku'yo hwosompeesyoheso uhwonimno. Oso hoku'yo hwosompeesyoheso nom'ne a'amuhwo mopujasyonehoho. Sekwoe yokumpohn'nyo we'e so'no ngko huno niyohoho. Oso yokumpohn'nyo we'e so'nji nje hungkunomo nningkapontifi nje yofe nom'ne sohwo'ni yolo ho lijwafo'neso iyoho masenyofoho. ⁹Upa'nimno. Oso a'amu Seteniye yahinomo iningkawowo'ningkohofoso hwasyo hungkuno ole selalokwofo, Nakwo a'amu Jutafe honingkanomo iningkowalokuhwone hn'nwi nakwo'nohino Anituye a'amu ne'nwoho. Oso a'amu ose selalokwofo homo somo ngko sekwoe sifiki'nyo'mo wopihumo-

jamonnoho. Nopihumojao'me'no hofiko huno ole uyimontonoho. Sekwo a'amu Filatelifiya sokune'no nimo'nantofoho. Hofiko huno ose uyimontonoho. ¹⁰I sekwo nje hungkunomo tifi nningkapontife so'no yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofiwon'ningkohoho kuyoho. Oso'no ngko sekumo hofio wosemokosyohumamonnoho. Tifi no'mo hwe moyami'olo hwa'lopo humolawotofo sofe hungkuno ikwolofo'ne sohonta yo'mayo tango u'maso pa'ningoso sekumo mose'manehoho. O'o, ngko oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo wosemokosyohumamonnoho.

¹¹We'ene'pi wose'ma'monnoho. Ou, ngko nje syoho sejapmmontoheso sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Ose miyo'manji a'amu nom'neso sekwoe ahwomomjo ho'yango fehohnjoso nosemapitnnoho. ¹²Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino somo nuyakolofikuji'manji sekwo nje Anituye angomo nohumafikuji engkwosaha pa'nyo umo'nantifeho. Sekwo Anitumo musikwajifitnnehofo. O'o, sekwo ne'no humantokutnnehofo. Ngko nje Anituye yofe'nji nje yofe songo'nji sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwapingoso sekwo nje a'amu nihu'nahone kuyoho. Oso'nji ngko Anituye pone songo osomne'no yofe Jelusalemiye eso sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwapingoso sekwoe pone nihu'nahonefoho. Oso pone hiso ahwommta'ni wapmmontonoho.

¹³Sekwo haloho'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokunjoso haloho popmno.

**A'amu Laoutisiya
somne hungkunofoho.**

¹⁴Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe

ho'nomayo'ne ango Laoutisiya sopo uhu'mokuwo'ningkohoho somo mokosyohumawo'ningkohoho sohwanne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko hungkuno ne'njo hwapingo sohwo'ni yo'mayo Anitu ntiwo'ningkiso somo iningkawowo'ningkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu ntimentisoso yoloho lijwao'mentohe hwo'nyoho. Oso syoho hiso ito'no imentohefoho. Yo'mayo Anitu mti'mokumentiso hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji ngko hwapingo sohwo'ni olo hungkuno loso sekumo selalokweno.

¹⁵Yo'mayo yahino iwo'ningkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwo ngkine'no syanifisyontife sohonta sekwo nakwolaho manjo'njo ko yontifi sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo yontifi sekwo hwasyopo humalofo. Sekwo ngkine'no nakwolaho lontifijontentesi wopingo'nesohilo. I nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokosyohumantifijontentesi wopingo'nesohilo. I oso'no sekwo hwasyopo humayo so'no ngkilaho. Hwapingoso sekwo hwasyopo nohumantifi ole hnnalokwofo. Nje yahinoso peho'no iwolo'mokumnehono. O'o, olo yahino homo lomo wohumamonnoho. Ose hnnalokwofo. ¹⁶Sekwo ngkine'no we'ene'pi nningkapontifi hwahoponjo somo we'ene'pi iningkawentifi hwasyopo humalofo so'no ngko simoyihu'nalokweno. ¹⁷Hwapingoso sekwo ole hnniwo'ningkohofi, Nakwoe yokumpohn'nyo so'nji yokumpohn'nyo ito'nontani ho'yango engo malokuhwono. Nakwo huno'nji'nwoho. Yo'mayo so'no umofonyo miyo'nji'nwoho. Wopingo humalohwono. Ose hnniwo'ningkohofohoho. I oso'no sekwo ose ko hnnontifi sekwo timp'i'nyo kuyoho. Sekwo ho'yango neso ane'njo soku a'apaho'nohino kuyoho. Sekwo

nihu'no wonyo nohumentaningkofi ngko nosehononji sekumne'no hitoho ntokwoho. ¹⁸Oseso nje hungkunomo haloho popmno. Ho'yango engo womano likuji ngkinta'ni ahwomomjo ho'yango mpe ntohopmno. Oso ho'yango mpe iyo'ne sekwo tohino engo mayo'manji u yo'mayo umofonyo iyo'manji wopingofoho. Mpe noho ntohopmno. Sekwo ngkinta'ni honingkano wopingo'nohini hwapife halojo mapijo'manji sekwo mpe ntohofikuji sekwoe a'apahomo ekojisyahoningkuji nom'ne a'amu somne'no sekwo wonimango masenonehoho. Sekwo ngkinta'ni molasin mpekuji sekwoe timo timp'i'nyoso nosefisahu'mokuhwoso'no sekwo timo wohonantifeho. ¹⁹A'amu hopi'nonohino somne'no nimo'niwo'ningkiso so'no hofiko wonyo ifijo'manji ngko yoka hungkuno uli'mo hofikoe honingkano nto'no womihwatimo. Oso'no sekwoe yahino wonyo so'no huno syafisyikuji yomo yaofikuji simeho fiwolo'mokumno. Honingkano wopingo so'no hi semo'ningkuhwosi nto'no finingkamno. ²⁰Sekwo upa'nimno. Ngko sekwoe simehomjo hoku'yopo lohofonji woswapmmonji hungkuno selalokweno. U, sekwo nje mampaho nupa'ningkuji nohwosompentimafikujo'no ngko noswapm'mo. Ngko sekwo'nji wohumamonnoho. Oso hopo sopo nekwo wosopayo noningkuhwasi nekwo a'amu afa umo'nantaeho. U kako nje a'amu ne umo'nimotonoho. ²¹A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo yakolo'nnyo sohomo ngko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo mokosyohumame sohonta oso hwe huhwo sohomo ngko kakimo ngko'njo lopo womihumati'monnoho. Nohumehwasi yo'mayoso nakumo enjwa'mo nowentihwonefoho. Oso

pa'nyoso ngko sekwoe hwahopo nohumanji yo'mayo hwahoponjo somo uyakolofonji ngko honingkano wonyo miyo'njo imentohefoho. Oso'no olohonta ngko nje Mpohwo'nji kakoe epohumayo engo sopo humanji yo'mayo somo mokosyohumaleno.

²²U, sekwo haloho hi'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wopingo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. Ose ntimentisofoho.

A'amu ahwomomjoso Anitumne'no hwomtame ehumalofo.

4 Moi'wo ntahoningki uhwoni-mentoheho, U ahwomomjo hoku'yo nohwosompo'nowentaningki uhwonimentohefoho. Ose uhwononji mampaho kounoho yoka hopa simo'mo upa'ningkoheso ole ntimento, Oyomo. Olopo fisape. Ngko yo'mayo tifi i'mofaponeso wokitihwamo. ²Ose ntahoningki ngko timo komo'no uhwonimentoheho Anituye Towahuno Wopingo ifehu'mokonisyahoningki ngko ahwomomo nohumanji uhwonimentoheho, U ngko hwe engo a'amumo mokosyohumawo'ningkiso sohwoe epohumayo somo uhwononji ole syafihu'mentoho, U nakwoe Hwe Engo Anitu kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo sohwo humaho. ³Ose syafisonji uhwonimentoheho sojo honikotikojo'njo pomponaho'njo pa'nyo sohwo nohumentaningki uhwonimentohefoho. Kakoe epohumayo sopo sakungkwolaningo kopmmo'nowentaningki uhwononji limentoho, Anituye pomponaho wonyoangkafo'njo uhwonimentohefoho. ⁴Anituye epohumayo a'amu mokosyohumayo sohwoeso ajwo'mo wentaningki nom'ne epohumayo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no nomotoku'

mo'nowntaningki uhwoningkeso osopo hwe engo sohwa hofikoe hwapife halojo'nohino'njo mnokino manji'mofo na'nohino'njo sohwa nohumentaningkofi uhwonimentohefoho. Oso epohumayo so'nji mnokino manji'mofo na'nohino'njo sono uhwononji ngko huno ole syafihu'mentoho, U a'amumo mokosyohumayo'ne hwafoho. ⁵Ose syafisyonji Anituye epohumayo'njo sopo nta'ni emta'mingo yonto mampaho pi'ningo ahwomo yoka pa'nyo ho'ningkahoningki upa'nonji uhwonimentoheho kwefoho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo Anituye epohumayo'njo sopo nosijontaningki uhwononji limentofo, U, Anituye Towahunofoho. Ose limentohefoho. ⁶Anituye epohumayo sono mitifongo timo honingkonyo pa'nyoso lifawo'nnyoponoho.

Anituye epohumayo momingo sopo yo'mayo kengo songo humayo osofosofahu'nohino sohwa nohumentaningkofi uhwonimentohefoho. Oso songo sohwa hofikoe timo pi'ningo engo'njo hofikoe simano hohnta'ni hohujo hohnta'ni ifeehu'mokahinyo hwafoho. ⁷Oso songo huhwo sohwa simo'mjo sohwo kako ahwomomjo a'amu sikisiwojo (*laiyoun*) paho pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu a'apahoso yahu *mpulimokau* pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe simanoso a'mosimano'njo hweho. Ae'uyo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe a'apahoso yihufo siwe sohwafe a'apaho'njo hweho. ⁸Oso songo humayo osofosofahu'nohino sohwa hofiko anga'no anga'nohino sohwa hofikoe fefeelohoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino'njo hwafoho. Oso fefeelohoso timo pi'ningo engo'njososo a'apaho hohnta'ni angihnta'ni wo'nnyo'njo hwafoho.

Hofiko imingo'nji hinjopo sikuno'nji sikuno huhwo huhwi olo ta loso ne'no liwo'ningkohofi, Nakwoe Hwe Engo Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwo kiko wopingo'nohino hwasoho.

Kiko wopingo'nohino hwasoho.

Kiko wopingo'nohino hwasoho.

Kiko pa'nyo a'amu fihwo mohumuyoho. O'o nakwo hopi'nonohino kengo'nwoho.

Kiko ae'mta'ni humamopmentohino sohwo lohonta ne'no humahnno.

Kiko engolopohamo ne'no nohuman-titne hwasoho.

⁹Oso songo humalofo a'amu osofosofahu'nohino sohwa hofiko Anitu songo ne'no humantihwone sohwo kakoe epohumayo sopo humaso sohwoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no ta lontifi noho'nomantifi isamoyoka uliwo'ningkohofoho.

¹⁰Ose liwo'ningkohofoho sohonta oso hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwa hofiko Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohumne'no hwomtame ehumantifi ipitofawentifi oso Anitu songo ne'no humantihwone sohwoe yofe engo ho'nomantifi hofikoe mnokino manji'mofo na'nohinoso kakoe sifeki'nyo'mo ho'nahumentohofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentoho, U, hwe engo sohwa hofikoe yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ntihwamentohofoho. Ose ntihwantifi ta ole limentofofi,

¹¹U, nakwoe Hwe Engo Anitu kiko yo'mayo hopi'nonohino mti'mokumentohino so'no

a'amu hopi'nonohinoso jije yofe engo'nji jije yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo so'nji ho'nomayo'ne kiko hopoenohino hwasoho.

Kiko yo'mayo so'no huno syafisyonji wanti'mokumo lonji imentohinoso yo'mayo imo'nimentisofoho. Oso ta hiso noliwo'ningkohofoho.

Joun kako iyoswo impe mijaho'njo so'nji lojwopopjahinyo uhwonimentisofoho.

5 Ngko Anitu kakoe epohumayo sopo nohumanji uhwonimentoheso, kakoe aho anga sohohta'ni iyoswo sawemo popoki'nnyoso mokosyohumamentisofoho. Oso iyoswo homo somo hungkuno paho hohnjo'nji ajwo'mjo'nji mti'mokinyo somo impe mijaho'njoso lojwohofajahinyoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Lojwohofajahinyoso hwapingo olenoho. A'amu sikinjo iyoswo homo somo mikwalofe'nefoho. ²A'amu yokumpohn'nyo ahwomomjo sohwo mampaho mohm'no ole limento, A'amu wopingo ne sohwo kako oso iyoswo somjo impe mijaho'njoso lokoefaofihwosi fisakuyo'ne hopoenohinoso tihwolo. ³Ose ulahoningki a'amu ahwomomo humalofo sohwa hwahoponjo humalofo sohwa a'amu poyo pe'nimentohofoho sohwa oso iyoswo homo somo fisakuyo'ne hopoenohinoso nihu'no awonoho. ⁴Ngko oso iyoswo homo somo nofisajihwosi uhwonyo'ne sohomo huno uhwononji humotaho engo limentohefoho. ⁵Humotaho lontaningko hwe engo fihwo Anituye epohumayo momingopo lohofonto kako ntimento, Kiko humotaho lohotoho. Ihwoni, osopo hwe fihwo humaho. Kako a'amu Jutafe hwe engo ne hweho. Ntefit yofe engo'njo sohwoe imu hweho. Kako Setenimo uyakolofonto honingkano wonyo miyo hweho. Oso'no kako iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo lojwohofajahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo

homo somo wofisojwao'montonoho. Ose ntimentisofoho.

Jisas kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo kako Yahu Mu Sipsip Pa'nyo imo'nimentiso sohomo Joun uhwonimentisofoho.

⁶Nuhwoningkahoningko Anituye epohumayo'njo sopo oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentaningkofi Jisas Anituye Yahu Mu *Sipsip Pa'nyo* sohwo Anituye epohumayo mofone sopo likofohumamentisofoho. Hohonta oso yahu huhwo sohomo a'amu fonjahumentohofoso ime hi'njohwo uhwonimentohefoho. Kakoe sihwano'nji timo'nji aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Kakoe timoso Anituye Towahuno pa'nyo'njo hwaho yawojo'meemo uyohojiku'mo'nyofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentoho, U, sihwanoso kakoe yokumpohn'nyo mikunimposo yakolonoho. Kakoe timoso Anituye Towahuno hweho. Yo'mayo hopi'nono huno unyo hweho. Ose syafihu'mentohofoho. ⁷Oso Yahu Mu huhwo sohwo kako nowento Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo kakoe aho angahohnta'ni iyoswo popoki'nnyoso ma'mentisofoho. ⁸Nomahoningki oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso Yahu Mu sohwoe sifikinyo'mo ipitofawo'mentohofoho. Nohumanji oso hwe engo anga'no anga'nohino sohwa hofiko tampuyo pa'ningo impe pi'ningo'njo so'nji noswanyo na'nohino sopo tikayo akino wopingo Anitumne'no wo'nyo so'nji ma'mentohofoho. Oso tikayoso a'amu Anitumne'no jomo uliwo'ningkohofoho

sohwafe hungkunofoho. ⁹Osoपो
nohumantifi ta songo ole ulimentohofi,
Kiko iyoswo popoki'nnyo impe mija-
ho'njo lojwohofojahinyoso noma-
hoji fisaku joso hoponoho.

Hwapingoso a'amu kikimo fonjakohu-
mentohofoso jije honiyo usihuma'-
mentohinoso a'amu hopi'nonohi-
noso wonyo somta'ni mpe ema'-
mentohinoso hofiko jije a'amu ne
imo'nimentohofofoho.

Kiko oso a'amu hiso temtifofo
hopi'nonohino mta'angoso
hungkuno kengo kengo'njo a'apaho
kengo kengo somta'ni hwaho kengo
kengo somta'ni ma'mentohinofoho.

¹⁰Kiko oso a'amu huhwo sohwo no-
manji Anitu'njopo mokosyohumanji
hofiko Anituye syoho ulohofiyone
mmokumentohinofoho.

Oseso hofiko hwahoponjo
a'amu hopi'nonohino somo
womokosyohumantifeho.

Oso ta hiso Jisasimo
ulimentohofofoho.

**A'amu ahwomomjo sohwa Jisas
A'amufe Wonyomne'no Poyo
Pe'nimentiso sohwoe yofe
ho'noma'mentohofofoho.**

¹¹Ngko Joun'ni apa'no uhwononji
upa'nimentoheso a'amu ahwomomjo
pi'ningo engo sohwoe mampahoso
ho'nimentisofoho. Oso hopo
sopo hofiko Anituye epohumayo
so'nji yo'mayo songo humalofo
osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo
sohwanji nohumentaningkofi hofiko
ku'moku'mofo ihumaji'mentohofofoho.

¹²Hofiko mampaho engo'nji ole
limentohofi,
Anituye Hwomu A'amufe Wonyomne'no
Poyo Pe'nimentiso sohwo
kako yo'mayo mokosyohumayo'ne yofe
engoso, yo'mayo ho'yangoso, yo'-

mayo huno wopingoso mayo'ne
kako hopoenohino hweho.

Nakwo kakoe yofe engoso noho'nome-
hwasi kakoe yokumpohn'nyo so'no
yoloho lijwaofihwasi isamayoka
ulano.

Kakoe simeho wopingo umo'nono.

Mango mohm'no ose limentohofof-
foho. ¹³Ose upa'nonji ole upa'nimen-
toho, Yo'mayo Anitu mti'mokumen-
tiso ahwomomjo sohwanji hwahoponjo
hn'nononji a'amu poyo pe'nimentohof-
sohwanji mijo ayomjo sohwanji nakwo
hopi'nono ole limentihwoni,

Anitu kakoe epohumayo sopo humaso
sohwo'nji kakoe Hwomu A'amufe
Wonyomne'no Poyo Pe'nimentiso
sohwo'njimo isamayoka mikunim-
poso selalokuhwono.

Nakwo sikoe yofe
ho'nosemalokuhwono.

Sikoe yofe engo'nji sikoe
yokumpohn'nyo'nji ne'no
nowentihwonefoho.

¹⁴Ose ulahoningkofi oso songo hu-
malofo osofosofahu'nohino sohwa ole
limentohofi, Ou, nehopeho. Ose la-
honingkofi hwe engo sohwa hofiko
sikoe yofe ho'nomayo'ne hwomtame
imentohofofoho.

**Joun oso iyoswo impe mijaho'njoso
lojwohofojahinyoso lokoefamo'nnyo
uhwonimentisofoho.**

6 Ngko nohumanji uhwonimentoheso
Nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'men-
tiso sohwo impe mijaho'njo lojwohof-
jahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne
mta'ni simo'mjo nto lokoefoma'men-
tisofoho. Ose yahoningki songo hu-
malofo osofosofahu'nohino somjo an-
ga'nohino sohwo kako mampaho ah-
womo yoka hopa a'amu fihumo ole
ulimento, Oyomo. ²Ose ulahoningki
uhwonimentoheso yahu (*hous*) halojo
a'amu hn'nomokomiwo'ningkiso sopo

a'amu mekino'njo sohwo nokehumanto hwe engo sohwoe mnokino manji'mofoso nomanto nowento kakoe mango sohwoamo hwotoho hmmentisofoho.

³Oso impe mijaho'njo hufa'u lojwohofajahinyoso nolokoefomahoningki oso songo humalofo osofosofahu'nohino somjo osofeponjo sohwo nom'ne a'amu fihumo ole ulimento, Oyomo. ⁴Ose upo'ningkahoningko yahu (*hous*) honiyo'nohino a'amu hn'nomokomiwo'ningkiso sohwo i'mofapmmentisofoho. Oso a'amu yahu sponjo kehumaso sohmo a'amu hwahopo humalofo sofe simeho pompenjiyoso wae yaof'ne yokumpohn'nyo uyimentisofoho. Oso simeho pompenjiyoso wae ihwoso'no a'amu hwahoponjoso hofiko nolikafikuji nofonjahinifitnnefoho. Oso'nji hwakuhwajo engoso uyahoningkofi umentisofoho.

⁵Oso impe mijaho'njo hufa'u sihune lojwohofajahinoso nolokoefomahoningki upa'nimentoho oso songo humalofo osofosofahu'nohino somjo hufa'u sihune sohwo ulimento, Oyomo. Ose ulahoningki uhwonimentoheso yahu a'amu hn'nomokomiwo'ningkiso sikwo'mno sohwo i'mofapmmentisofoho. A'amu oso yahu hopo sopo kehumayo sohwo kako wosopayo yano ulofiyo'ne mti'mokinyoso mokaho'nimentisofoho. ⁶Oso hohosohonta songo humalofo osofosofahu'nohino ajwo so'mta'ni mampaho ole ho'nimento, Mijoho engo nto i'mofapohoho. Oseso hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo kako sikuno anga'nohino syoho somjo hamniyohoso hofiko'montohwamne'no sikuno anga'nohino somne'no ahu'mo wosopayo aho fehohnjo'nohino mpe uyimontonoho. Wosopayo engo'maho. U hwamo'manji aho hopi'nono sife fehohnjo hopi'nono. I ijayo'nji humo'nji

hamniyoho honje moho'naopitnnehofo. Ose ho'ningkahoningki upa'nonji wosopayo'ne hamniyoho yokintahopo imo'ningkohoho syafihu'mentohefoho.

⁷Nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofajahinyo osofosofahu'nohino somo lokeofomahoningki oso songo humalofo osofosofahu'nohino ae'uyo sohwoe mampaho nom'ne a'amu fihumo ole ho'nimento, Oyomo. ⁸Ose ulahoningki ngko apa'no uhwonimentoheso yahu a'amu kehumawo'ningkiso *hous* sohwo i'mofapmmentisofoho. Nolahofahoningki a'amu kehumunyo sohwo kakoe yofeso a'amumo poyo imokiyo'ne hweho. Nom'nihwo tfinjo sohwo kakoe yofeso a'amumo tikanomo mihwajiyo'ne hweho. Oso a'amu huhwo sohwa'u nowenji a'amu hwahopo humalofo hopi'nonohino somo osofosofahu'nohino hotito'mentisiyefoho. Osofosofahu'nohino hotito'mentisiyo anga'no nomehwasi poyo imokahnne'engi yokumpohn'nyo ma'mentisiyefoho. A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo umokanjyoho. Fehohnjo mijoho pe'ningkuji poyo wope'nantifeho. Fehohnjo mnokino uyihwosi wope'nantifeho. Ae'uyo somo sikisiwojo wolo'menao'mtonoho.

⁹Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofajahinyo aho anga'no hopi'nonohino somo lokeofomahoningki uhwonimentoheso a'amu Anituye yofe'no poyo pe'nimentohoho sofe huyo'mango oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasyiwo'ningkohoho enjwa so'mo nohumentaningkofi uhwonimentohoho. Oso a'amu hiso hwahopo songo humamotofo sohonta hofiko Anituye hungkuno lutihwamotofo so'no nom'ne a'amuso hofikimo fonjahumentohofohoho. ¹⁰Oso huyo'mango sofe mampaho engo'njo

ole limentohofi, Ou, nakwoe Hwe Engo, kiko yo'mayo hopi'nonohino yokumpohn'nyo mokosyohumahnno sohwo kiko wopingo'nohino hwasoho. Jije yahino nto'nohino'njo hwasoho. Yo'mayo hungkuno liwo'ningkino so'no nakwo huno nayohoho. Ne umo'nimontonoho. Nakwoe honiyo somne'no kiko a'amu hwahoponjo somo aku tohino ntohonta umoneto. I, oso'no hofiko hofikoe hungkuno somne'no ntohonta ikwolopitnneto. ¹¹ Ose ulahoningkofi a'amu ahwomomjo sohwa hofiko a'amu anga'no anga'nohino hisomo hwapife halojo sawemoso uyontifi ulimentohofi, Hofahiyo. Sekwo we'enepi fohontohumamno. Hwangku Anituye syoho ulohofiyo seningwa'wehwosa hofiko sekwo samentohofi hopa sapifitnnefoho. Anituye syoho ulohofiyo nom'ne somo a'amu hwahoponjoso hofiko sekumo fonjasehumentohofi hopaso hofikimo fonjahufijoso sekwoe ae'uyo (*nampa*) sopo hopoeni imo'ningkuhwoso'no sekwo tohino so'no aku tohino uyonefoho.

¹² Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohohofahinyo aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino somo lokeofomahoningki uhwonimentoheso hwomihwo mikunimposo imentisofoho. Oso hohosohonta mofehi'nyoso sikwo'mno titiso pa'nyo imo'ningkahoningki hamno honiyo'nohino imo'nimentisofoho. ¹³ Osohonta hntokwaliyo ahwomo mta'ni hwahopo piwahu'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo huno moi'wonoho. Ifofo engo yonto solongkoe ufo'nji mojo'nji wasyiwo'ningkiso hopa hntokwaliyo piwahu'mentisofoho. ¹⁴ A'amu ife popojasyiwo'ningkohofi hopaso ahwomo oso hopa popojonto moi'wo imo'nimentisofoho.

Hwofiki'nyo hwanji mijo'njo sopenjo hwaho we'e sohwanji hofikoe angoso nuliko'mantifi we'enehwo nonje ehumentohofofoho. ¹⁵ A'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanji a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumawo'ningkohofi sohwanji a'amu hamniyoho'njo sohwanji a'amu yokumpohn'nyo sohwanji a'amu syoho ulohofiyo sohwanji a'amu sikiyo so'nji a'amu hopi'nono hofiko iyoho engo uningkahoningki limentohofi, Nakwo sokimo'mo hwa'imo'mo woswantane'no ihwono. ¹⁶ Ose ulontifi ulimentohofi, Hwofiki'nyo sohwo, oso hwe kakoe epohumayo sopo humaso sohwo'nji hwe nom'ne nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo yoka nalisihnno kiko nofosomahoji nakumo fifehu'mokonasyo. ¹⁷ U, siko nakumo yoka nalisihnne sikunos olohonta nto i'mofapohoho. I oso'no nakwoe wonyo somne'no siko nakumo aku nejapiso sohonta yokumpohn'nyoso tihwo waloho'mtolo. O'o, awonoho. Ose limentohofofoho.

**A'amu Isilael 'wan hantilet
fouti-foua tausen' (144,000)
sofe hungkunofoho.**

7 Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwa hwaho tokwajo ae sopo lohofontifi ifofo oso'mo so'mta'ango osofosofahu'nohino somo aho kesyohumentaningkofi uhwonimentohefoho. Oso ifofo hiso mijo ayomo hwahomo iyo oso'njo sopo muloho'mentisofoho. O'o, ifofo homo somo pijwahumentohofofoho. ²⁻³ Ose uhwononji uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo mofehi'nyo si'mofapiso so'mta'ni nosaponto Anitu songo ne'no humayo sohwoe ifalifaliyo mti'mokiyo'neso

ahomo nomokosyohumanto mango engo ulimento, Sekwo a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwasu sekwo hwaho'nji mijo ayo'nji wonyo imokiyo'ne yokumpohn'nyo mokosyohumalofo sohwasu we'e nehwo fohontohumamno. Simo'mo nakwo Anituye syoho ulohofiyu sohwasu yomohu'nyopo Anitu kakwo'yohwo sohwoe ifalifaliyo mti'mokosyihwasu i osohonta sekwo hwaho'nji mijo'nji iyo'nji wonyo hmmokumno. ⁴⁻⁸Ose upa'nonji a'amufe yomohu'nyopo ifalifali mti'mokinyo neso atofu linyoso ole upa'nimentoho. A'amu Isilael temtitofu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somta'ango a'amu *wan hantilet fouti-foua tausen* (144,000) somo Anitu kakwo sohwoe ifalifaliyo mti'mokinyo hwafoho. Temtitofu homo homta'ango a'amu *tiwelif tauseniso* (12,000) ma'mentohofofoho.

Jutafe temtitofosu *tiwelif tausenfoho* (12,000).

Lupeniye temtitofosu *tiwelif tausenfoho* (12,000).

Ngkatiye temtitofosu *tiwelif tausenfoho* (12,000).

Asyafe temtitofosu *tiwelif tausenfoho* (12,000).

Napitalaiye temtitofosu *tiwelif tausenfoho* (12,000).

Monaseye temtitofosu *tiwelif tausenfoho* (12,000).

Simeyouniye temtitofosu *tiwelif tausenfoho* (12,000).

Lifaiye temtitofosu *tiwelif tausenfoho* (12,000).

Isokafe temtitofosu *tiwelif tausenfoho* (12,000).

Sepiyulaniye temtitofosu *tiwelif tausenfoho* (12,000).

Jousepiye temtitofosu *tiwelif tausenfoho* (12,000).

Mpenyamiye temtitofosu *tiwelif tausenfoho* (12,000).

Oso a'amu hofosofe yomohu'nyopo Anituye ifalifaliyo hi'njofoho.

Anituye a'amu ne pi'ningo engoso hofiko Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumentohofofoho.

⁹Ose uhwononji nom'ne woju hopa uhwonimentoheso hwe moyo'mi pi'ningo engoso oso a'amu hiso a'amu hofiko atofu joso hopo'maho. Oso a'amu hiso temtitofu homo homta'angoso hwaho kengo kengo a'apaho kengo kengo hungkuno kengo kengoso hofiko hwapife sawemo haloju inyoso Hwe Engo sohwoe epohumayo simano sopo loho'mentohofofoho. Osopo lohofontifi Anituye mango hwamo uyakolo'mentohofu so'no tohe hweho nomantifi simonyo yontifi ¹⁰mampaho engo'nji ole limentohofi, Nakwoe Anitu epohumayopo humaso sohwo'nji Jisas nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo asomo netimahoningki nakwo wopingo humalohwono.

¹¹Ose ulahoningkofi a'amu ahwomomjo sohwa Anituye epohumayo somo ehofu'mokosyohumalofo sohwa hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino oso hwanji hofiko Anitumne'no hwomtame ehumantifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. ¹²Ole limentohofi, Nehopeho. Nakwo nakwoe Anitumne'no simonyo engo uyano. Kakoe yofe engo, kakoe yokumpohn'nyo so'ntnne'no woho'nomano. Kakoe huno wopingo yakolo'nnyoso, kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nowentihwonefoho. Oso'no nakwo kakimo isamoyoka engolopohamo ulihwano. Oso hungkunoso nehopeho. Ose ulimentohofofoho.

Oso a'amū pi'ningo engo sofe tohino so'no Jounimo lutihwamentisofoho.

¹³Ose uhwoningkahoningko hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no somta'ango fihwo ntimento, Olo a'amū hwapife halojo sawemo'njo lohwa tihwalo. Nti'mta'ango hwalō.

¹⁴Ose ntahoningki ulimento, Hwe engofo, ngko huno manyohoyohoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahoningko oso hwe engo huhwo sohwo kako tango mikunimposo i'mofapone so'no ole ntimento, Anitu kako oso tango mikunimpososo hwahopo uyimentiso sohonta a'amū hiso nohumantifi Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontifi poyo pe'ningkahoningkofi Anitu kako hofikimo olo pone'no motosahopohoho. Simo'mo hofikoe honingkano wonyo somne'no hwapife mijo yajijwohofo hopaso hofikoe honingkano wonyo somo Jisasiye honiyo'nji wae yao'mentisoso hwapife kiho ane pa'nyo halojo imo'nimentisofoho. ¹⁵Oso hiso'no hofiko Anituye epohumayo sopo lohokwofo. Sikuno huhwo huhwi imingo'nji sikuno'nji hinjopo hofiko Anituye angō ahwomomjo somo kakoe syoho ulohofitwo'ningkohofofoho. Anitu kako kakoe epohumayo sopo humanto hofiyo umokosyohumawo'ningkisofoho. ¹⁶Oseso hofiko mijoho apa'no mape'nyofoho. Hofiko mijo'no mumo'nyofoho. Mofehi'nyo hofikimo toho mufojiyofoho. Tohino muhmnyofoho. ¹⁷Hwapingoso hwe hofikoe wonyo'ne tohino ma'mentiso sohwo kako Anituye epohumayo sopo nohumanto hofiyo mokosyohumaho. Kako a'amū homo somo mijo timo so'mo ipemotasyihwosi mijo songo ne'no humayo'ne nifitnnefoho. Osopo Anitu kako hofikoe timijo wae

imofihwosi hofiko humotaho apa'no malifitnnefoho.

Impe mijaho'njo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo lojwohofojahinyoso lokeofoma'mentisofoho.

8 Ose uhwononji oso wojo hopa simo'mo uhwonimentoheeso apa'no uhwonimentohefoho. Oso hohosohonta nakwoe Wonyo'ne Poyo Imo'nimentiso sohwo kako impe mijaho'njo iyoswomo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso lokeofomahoningki osohonta a'amū hopi'nono oso hopo sopo humamentohofoso hofiko songo songo miyo'njo yontifi mampi'nyo humantifi tifi no'mo hwahopo tango imo'none so'no humafisohunyo imentohofofoho. Osopo nohumentaningkofi mofehi'nyo we'enehwo umentisofoho. ²Mofehi'nyo we'enehwo nopoulosahoningki uhwoningkoheso a'amū ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa Anituye epohumayo'njo simanopo humawo'ningkohofoso sohwo Anitu kako kounoho anga'no anga'no hu'muyimentisofoho.

³⁻⁴Nohu'muyahoningki ahwomomjo nom'ne sohwo ijempoho Anitumne'no yo'mayo ho'nasiwo'ningkohofoso sopo lohofonto kako noswanyo na'nohino'njo tikayo akino wopingo'njo usimokiyo'ne mokosyohumamentisofoho. Hofiko kakimo hwamno pa'nyo engo akino wopingo'njo umentohofofoho. Kako Anituye hwe moya'mi somne'no jomo ujo hungkuno so'nji hwamno pa'nyo akino wopingo'njo so'nji manto nomihu'mokonto ijempoho na'nohino Anitumne'no yo'mayo ho'nasiwo'ningkohofoso sopo Anituye simano sopo wojo somo tikayo akino wopingo'njo so'nji Mpohumo jomo

ujo hungkuno so'nji wa'mentisofoho.
⁵Akino wanto kako oso ijempoho somta'ni toho nomanto oso noswanyo homo somo toho ihm'mofonto hwaho ayo yawojo'mne'no umokwajimentisofoho. Oso toho hiso nimokwojahoningki ahwomo yoka emta'mingo engo yonto hwaho hwomihwo engo imentisofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentoho, oso hungkuno Anituye jomo ujoso tikayo'nji Anituye simo sopo simentiso hungkunoso ne umo'nimonto yalofoho.

**A'amu ahwomomjo
 osofosofahn'nohino sohwa
 kounoho yoka limentohofofoho.**

⁶A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa hofikoe kounoho yoka wolano lontifi ito'no esyohumamentohofofoho.

⁷A'amu ahwomomjo simo'mjo huhwo sohwo kounoho yoka lahoningki ifoyo wosoho pa'nyo'nji toho'nji honiyo'nji nem'no uhwoso'mokonto hwaho ayo yawojo'mo mo'mentisofoho. Oso hiso nomofahoningki iyo hwaho hoja hopi'nono hufa'u sihune imo'nimentisoso anga'no toho ningkahoningki hufa'u lohofoho.

⁸A'amu ahwomomjo osofeponjo sohwo kako kounoho yoka lahoningki hofiko toho hwofiki'nyo pa'nyo mikunimposo engoso mijo ayo hopi'nonohinomo ho'nao'mentohofofoho. ⁹Oso toho hiso mijo hufa'u sihune mtohupo'mentisofoho. Oso mijo anga'nohino sohomo honiyo'nohino imo'nonto yo'mayo inaniku songo humamentohofoso poyo pe'nimentohofofoho. Yofayokino oso ho'mo so'mo a'amu hi'nji nowentaningki a'amu hi'nji wae yao'mentisofoho.

¹⁰A'amu ahwomomjo hufa'u sihune sohwo kounoho yoka lahoningki hntokwaliyo engo sohwo toho

kwefoho pa'nyo sohwo mijilimno nom'ne sopo ho'nao'mentisoso oso mijo huhwo sohwo hufa'u sihune mtohupo'mentisofoho. Anga'nohino sohomo mo'mentisofoho. ¹¹Oso hntokwaliyo engo huhwo sohwo kakoe yofeso Noufo Iyoho'njo Pa'nyo hweho. Oso mo'mentiso hopo saponjo mijoso iyoho'njo imo'ningkahoningki a'amu hofiko ifanimentohoho oso iyoho huhwo sohwo polo'meehumentisoso fehohnjoso pe'nimentohofofoho.

¹²A'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwo kounoho yoka lahoningki mofehi'nyo hamno hntokwaliyo oso hufa'u sihune mtihipo'mentisofoho. Oso anga'no anga'nohino homo somjo hufa'u sihune hufa'u sihune mtihipo'mentiso homo somjo anga'no anga'nohinoso sikwo'mno imo'nimentisofoho. Oso hiso'no mofehi'nyo hamno hntokwaliyo liwo'ningkiso sohonta pijijo imo'nimentisofoho. Fehohnjo majofoho.

¹³Ose imo'nimentiso sohonta uhwonimentoheso siwe mikunimposo sohwo ahwomomo fekwoswahoningki uhwononji ole syafihu'mentoho, U tango mikunimposo u'mofapmmonte'no yalofoho. Siwe sohwo mampaho mohm'no ole limento, Nje a'amu, nje a'amu, sekwo hwahopo humalofosoku, sekumne'no hitoho ntokwoho. A'amu ahwomomjo hufa'u sihune ae'uyo sohwa kounoho yoka wolantifi yalokwofo. Nolikujo'no tango engo mikunimposo wose'ma'montonoho. Ose limentisofoho.

**A'amu ahwomomjo aho fehohnjo
 hopi'nonohino sohwo kako
 kounoho yoka limentisofoho.**

9 A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka lahoningki uhwonimentoheso hntokwaliyo anga'nohino sohwo kako hwahopo piwahu'mentisofoho.

Nopiwesyahoningki hofiko oso hntok-waliyo homo somo pi'nimo hwapingo ane'njo sopo hano hwsompesoso uyimentohofofoho. ²Pi'nimomjo hoku'yo hwsompeehoningki oso pi'nimo homo somjo toho engo somta'ni tikayo sikwo'mno engoso sapmmentisofoho. Oso tikayo hiso mofehi'nyo'nji ifofo simano esyafo'neso sikwo'mno imo'nimentisofoho. ³Oso tikayo homo somta'ni mpompali'me pa'nyo pi'ningo engo folofomanto hwaho ae yawojo'mo ifehu'mokahumentisofoho. Oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hofikoe yokumpohn'nyoso a'nantihwoyo sohwafe yokumpohn'nyo pa'nyo hwafoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji a'amumo mokintofo'nefoho. ⁴Hofiko mpompali'me pa'nyo sohwa ole ulimentohofi, Sekwo hoja hwanji iyo hwanji yo'mayo hwaho loponjo foka'nyo somo fonifonyo imokukutoho. O'o, hwe moya'mi Anituye ifalifaliyo yomohu'nyopo mamti'mokino'njo somo tohino engo uyimno. ⁵Sekwo hwe moya'mi hopi'nonohino homo somo tohino engo uyontaningkuji hamno aho fehohnjo hopi'nono woseyakolo'montonoho. I oso'no sekwo poyo umokukutoho. Ose ulahoningkofi mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa tohino engo a'nantihwoyo sohwa uyiwo'ningkohofoho. ⁶I oso hohosohonta a'amumu tohino engo mafikujono poyo wape'nife ko likuji tohino uyifijoso a'amuso hofiko poyo pe'nyo'ne honingkanoso motipemapifitnnehofo. Oso hiso'no poyo umo'nano ko lifijoso poyo mmo'nifitnnehofo.

⁷Ngko uhwonimentoheso oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hofiko oso yahu a'amumu hn'nomokomiwo'ningkohofoho sohwafe engo pa'nyo hwafoho. Hofiko ikujoho wofongki'nano

lontifi ito'no esyohumentaningkofi uhwonimentohesofoho. Hofikoe mnokino sopo wokoso wonyoangkafo foto'nimentohofofoho. Hofikoe simanoso a'mosimano'njo hwafoho. ⁸Hofikoe mijiyoso sawemofoho. Hofikoe mangoso siwatimangofoho. Mango hiso yokumpohn'nyo yahu sihwano pa'ningofoho. ⁹Oso mpompali'me pa'nyo sohwa hofikoe swokinoso mijo yihumo sohwafe a'apaho nihu'no sojo pa'nyo uhwoniwo'ningkuhwoneso pa'nyo'njo hwafoho. Hofikoe fefeeloho peengku peenjo mpuyo pi'ningo engo'njo pa'nyofoho. Yahu pi'ningo engo sohwafe kunto'yoka pa'nyofoho. ¹⁰Hofikoe somiso a'amumu somo montitofontaningkofi hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Tohino engo mikunimposo uyimentohofofoho. ¹¹Mpompali'me pa'nyo sohwafe hwe engo sohwo kako towahuno wonyo sohwo pi'nimo hwapingo ane so'mo mokosyohumawo'ningkiso hweho. Kakoe yofeso a'amumu Hipiluso ole liwo'ningkohofoso Opeeton. A'amumu Ngkilikiso ole liwo'ningkohofi Opaliyon. Oso hungkuno hwapingoso olenoho. A'amumu Wonyo Umokuwo'ningkiso hweho.

¹²Osohonta uhwonimentoheso tango engo mikunimposo simo'mjoso moi'-wonoho. Nom'ne hufa'u weho. Tango hufa'u umo'nimontonoho.

**A'amumu ahwomomjo aho fehohnjo
hopi'nono nom'ne mta'ni
anga'nohino sohwo kako
kounoho yoka limentisofoho.**

¹³A'amumu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kounoho yoka limentisofoho. Oso Anituye simano sopenjo ijempoho na'nohino'njo Anitumne'no yo'mayo ho'nasyiwo'ningkohofoho sopo hwolafeso

osofosofahu'nohino'njo sopo yahu *mpulimokau* sihwano hopa uhwonimentohofoho. Oso ijempoho hopo sopo nta'ni mampaho ho'nimentisofoho. ¹⁴Oso a'amu ahwomomjo kounoho yoka limentiso sohumo mampaho hiso ole ulimento, Kiko towahuno wonyo osofosofahu'nohino sohwa Mijo Yufiletis tafe sopo impe into'nawotofo sohwaro nu'mahoji fisihuto'mihwajo. ¹⁵Ose ulahoningki kako nowento isihuto'mihwajimentisofoho. Oso towahuno osofosofahu'nohino wonyo sohwaro Anitu kako olo soswo lomo olo hamno lomo olo sikuno lomne'no impe into'nawo'mentisofoho. Hofiko nowekuji a'amu hwahoponjo hopi'nonohino somo hufa'u sihune hotitofikuji anga'nohino somo fonjasyikuji mtitotofo hufa'u umo'nimontonoho. ¹⁶Oso towahuno wonyo sohwaro isihuto'mihwojahoningkofi ole upa'nimentoho, Towahuno wonyo huhwo sohware a'amu ikujoho'ne yahupo kehualofo sohwa hofiko nihu'no pi'ningo hwafoho. *Tu hantilet miliyon* (200,000,000) hwafoho. ¹⁷Ngko wojo hopa uhwoningkoheso olenoho. A'amu yahupo kehualofo sohware manji'mofo sojo pa'nyoso honijwo, sonjijo hwosimijo'njo hwafoho. Yahu sohware mnokinoso sikisiwojo sohware mnokino'njo pa'nyo hwafoho. Yahufe mango mta'ni tikayo akino wonyo'njo sikwo'mno hwosimijo'nji toho'nji sijomokoho'naweho. ¹⁸Oso toho hiso'nji tikayo akino wonyo sikwo'mno'nji hwosimijo'nji hofikoe mango mta'ni a'amu hwahoponjo somo hufa'u sihune hotitofonto mtitotofo anga'nohino somo poyo imokumentohofoho. ¹⁹Oso yahu sohware yokumpohn'nyoso hofikoe somimo hofikoe mangomo wo'nyoponoho. Hofikoe somiso homa

a'amumo toho lofiwo'ningkiso sohware mnokino'njo pa'nyo hwafoho.

²⁰A'amu poyo mape'nyoso hofiko nohumantifi hofikoe yahino wonyomne'no simeho miwolo'mokiyo'njo imentohofoho. O'o, hofiko towahuno wonyo homo somne'no hwomtame ulohofiwo'ningkohofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohware yofe ho'nomayo'ne so'no hofiko hwasyo anituye huyo'mango sojo mta'ni iyo mta'ni hwaho mta'ni mti'mokontifi osomo hwomtame imentohofoho. Oso mti'mokumentohofoso haloho mupa'nyofoho. Timo muhwonyofoho. Hano memoyo'njofoho. ²¹A'amu hiso hofiko nom'ne a'amu somo nofonjasyontifi ki'nyo imokontifi a'mohufo yontifi yo'mayo ho'yangoso hufo ma'mentohofoho. Oso yahino wonyo homo somne'no hofikoe simeho miwolo'mokiyo'njo imentohofoho.

**A'amu ahwomomjo sohwo
Jounimo iyoswo uyahoningki
Joun nimentisofoho.**

10 Ngko oso hohosohonta uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne yokumpohn'nyo sohwo ahwomo mta'ni pmentisofoho. Kakoe manji'mofoso himofoho. Kakoe mnokinopo sakungkwolaningo kotofahinyo hweho. Kakoe simanoso mofehi'nyo pa'nyofoho. Kakoe sifeso toho sitnnyo pa'nyofoho. ²Kakoe ahomo iyoswo we'e popojahinyofoho. Oso iyoswo hiso fisojwahinyofoho. Kakoe sife angahohnjoso mijo ayo sopo fesyohumaho. Sife hwonamonyoso hwahopo fesyohumaho. ³Oso hopo sopo kako nohumanto mampaho mohm'no sikisiwojo hauwayo yoka hopa lahoningki ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u ho'ningkahoningki oso homo somta'ni hungkuno upa'nimentohofoho.

⁴Oso hungkuno ahwomo yoka somta'ni upa'nimentoheso wamti'mokumonji yahoningko mampaho ahwomo mta'ni ntimento, Oso hungkuno ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ho'ningkisoso kiko ifalifaliyo nomti'mokohotoho. Hiyaso mokosyohumaho.

⁵Oso a'amu ahwomomjo sife anga'no mijo ayo sopo fesyohumanto sife nom'ne hwahopo fesyohumaho huhwo sohwo kako hungkuno nehopi ujo'neso kakoe aho anga hohnjoso ho'noma'mentisofoho. ⁶Noho'nomanto ulimento, Anitu songo ne'no humaso sohwo yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mijo ayo somjo so'ntnne mti'mokumentiso sohwo yokintahopone'no hungkuno nehopi walimonne'no yohono. Hungkuno olenoho. Sikuno moi'wonoho. Oso'no Anitu kako mohontohumanehoho. O'o, a'amufe hungkuno ikwolofone sikunososo nto i'mofapohoho. ⁷A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kounoho yoka ho'ningkuhwoso'no yo'mayo hungkuno Anitu kakoe syoho ulohofiyo sohwo uyahoningki nalimotofoso olohonta ne umo'nimontonoho. Hohonta olo hungkuno hiloso huno mehohosasiyo'njo imojoso olohonta ne imo'ningkuhwoso'no a'amufe hunoso wehohosahumontonoho.

⁸Ose lahoningki oso mampaho ahwomo mta'ni simo'mo ntimentiso hopaso olohonta apa'no ntohi, Olohonta kiko nuhuji oso iyoswo a'amu ahwomomjo sohwo sife anga'no mijo ayomo fesyohumanto nom'ne hwahopo fesyohumasoso kiko maho. ⁹Ose ntahoningki ngko nowenji ulimentoho, Kiko oso iyoswo we'eso ntape. Ose ulahoningko ntimento, Ou, kiko olo iyoswo loso nomahoji

hmnyo. Kiko njoso humo meyo kihwosi u jije simeho mo'mo iyoho wakimntonoho. ¹⁰Ose ntahoningki iyoswo we'e loso a'amu ahwomo mta'ango sohwoe aho mta'ni nomanji manimentoheso nje mangomo humo meyo nyahoningki ningku'nimentoheso iyoho nnimentisofoho. Hwapingoso yo'mayo imo'noneso tango'njofoho.

¹¹Ose yahoningko ntimentohofi, Kiko hwe moyami anga hopi'nonohino hungkuno kengo kengo'njo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'ningkohoho oso hwanne'no oso iyoswo ningkinoso yo'mayo imo'none so'no filutihwaho. Ose ntimentohofoho.

A'amu hufa'u hwa'u Anituye hungkuno ujo'ne hungkunofoho.

11 Ngko nohumentaningko anga imayo iyo'ne iyo ntapontifi ntimentohofi, Nolikafohoji Anituye tojo anga engo Jerusalem lohojwo so'nji oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasyiwo'ningkohoho so'ntnne'no sawemo so'no yamofa fiyo. Ose yohoji kiko a'amu Anituye angomo Anitu kakoe yofe ho'nomayo'ne humalofa somo atofa fiso. ²Oseso kiko oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo somo yamofa yohotoho. O'o, oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'ningkohoho sofeponoho. Oso'no kiko yamofa yohotoho. A'amu hiso hofiko anga Jerusalem so'nji oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo so'nji fonifonyo yontaningkuji soswo hufa'u sihune uyakolofihwosi nom'ne hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolofihwoso'no fonifonyo wesojwaofantifeho. ³Fonifonyo hiso yontaningkuji a'amu hufa'u hwa'u nje hungkuno ujo'ne yokumpohn'nyo uyime sohwa'u siko ifa nano ho'yoso meki'nisososo hofikoe simeho tango

unyoso a'amumo utihwayo sohwa'u tifi yo'mayo imo'none so'no ulanjiyoho.

⁴Ulontaningkohosisi soswo hufa'u sihune nom'ne hwasyopo uyakolofonefoho. Ose ntahoningki uhwonimentoheho, oso hwe hufa'u sohwa'umne'no hohonta hwe fihwo Sekolaiya kako hungkuno ifalifaliyo mti'mokumentisofoho. Siko iyo hufa'u ipisayo'njo sikiloho hufa'u Anitu yo'mayo hwaho mokosyohumayo sohwoe simanopo loho'mentisiye hwa'uyoho. Ose uhwononji Sekolaiyafe hungkuno hiso ne imo'nimentisoso uhwonimentohefoho.

⁵Ose uhwonimento, a'amu wonyoso hofiko hwe sohwa'umo wonyo umokantifi sikoe mango mta'ni toho sosijaofaponto sikoe mango sohwo toho ulasyiwo'ningkisofoho. Ou, a'amu hwe hufa'u hwa'umo wonyo umokumo lihwo si yoso sohwo kako oso pa'nyoso wape'nimontonoho. ⁶Oso hwe sohwa'umo Anitu kako yokumpohn'nyo mikunimposo uyimentiso so'no siko ifoyo honingkano ifoyo masiyo'ne pijwasiyoso siko hoponoho. U siko ole liso'manji, A'amu somo yo'mayo tango u'mano. Ose liso'manji ne umo'nono lisoso siko hoponoho. Oso hohosohonta siko Anituye hungkuno ulonji yo'mayoso imentisiyefoho.

⁷Siko Anituye hungkuno moi'wo losojwaofahoningki pi'nimo hwapingo ane somta'ni sikisiwojo engo si'mofapmmentisofoho. Nosi'mofaponto hwe sohwa'umo toho wolofahumo lonto ikujoho fongki'nontifi siwojo sohwo hwe sohwa'umo hwotoho fento toho lofahumentisofoho. ⁸Sikoe pijafoso honingkano engo sopo wo'mentisofoho. Oso pone engo homo somo hohonta sikoe hwe engo sohomo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso pone engo so'no pahnnimo hungkuno liwo'ningkuhwoneso ole,

Soutom'nji Ijipi'njoho. Hwapingoso oso a'amu huhwo sohwa hofikoe honingkano wonyoso a'amu Soutom'nji Ijipi'njo pa'nyo hwafoho. ⁹Sikoe pijafoso ne'no nowentaningki a'amu temtifo kengo kengo'mta'angoso hungkuno kengo kengo hwaoh kengo kengo'mjoso nohumantifi oso pijafa somo uhwonontaningkofi sikuno hufa'u sihune nom'ne ajwopo mti'hupemjao'mentisofoho. A'amu honingkano wonyo'njoso hofiko ole limentohofi, Nom'ne a'amu sohwa oso hwe sohwa'uye pijafoso ijopi-jisyasyikutoho. Ose limentohofofoho. Hwapingoso hwe sohwa'uye yofeso monje yasiyo'nefoho. ¹⁰Hwe sohwa'u poyo pe'nyoso'no a'amuso simeho wopingo umo'ningkahoningki simonyo engo yontifi wosopayo engo iloho yontifi hofikoe simeho wopingo umo'nyo so'no hofikoe a'amu somo ho'yanggo engo uyimentohofofoho. Hwapingoso ole, oso hwe sohwa'u siko songo nohumentaningkiye sohonta siko a'amufe honingkano wonyo somne'no Anituye hungkuno ulonji tohino uyimentisiyefoho.

¹¹Oseso sikuno hufa'u sihune nom'ne ajwopo mti'hupo lohofonto memjaofahoningki Anitu sikimo songo ulika'mentisofoho. Siko nolikofahoningki a'amuso hofiko sikimo uhwonontifi iyoho engo imentohofofoho. ¹²Hofiko mampaho ahwomo mta'ni ole upa'nimentofoho, Siko olopono fisapinyo. Ose upa'nontifi mango huhwo sohwa nuhwonontaningkofi siko ahwomomno himopo simentisiyefoho.

¹³Nosahoningki hwomihwo engo imentisofoho. Imentisoso pone engo Jelusalemjo poneso homo homta'ni kenga'no kenga'no ya'mi ya'me yao'mentisofoho. Olo hopa piwahu'mentiso, pone aho hufa'u mta'ni hotito'nohini

anga'no piwahu'mentisofoho. Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no loho'mentisofoho. Nopiwesyahoningkofi a'amu *sefen tausen* (7,000) pe'nimentohofofoho. A'amu poyo mape'nimentohofoso iyoho engo uningkahoningki ole limentohofi, U Anitu ahwomomo songo humaso sohwo Hwe Engo nehopeho. Ose limentohofofoho.

¹⁴Tango hufa'u moi'wo nto imo'nimentisofoho. Tango ae'uyoso i'mofaponeso uhwonimentohefoho.

**A'amu ahwomomjo aho fehohnjo
hopi'nono nom'ne mta'ni
hufa'uyo sohwo kako kounoho
yoka limentisofoho.**

¹⁵Oso hohosohonta a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kako kounoho yoka lahoningki mampaho pi'ningo ahwomo mta'ni ole ho'nimento, Seten olo hwaho lomo mokosyohumamojofoho. I olohonta nakwoe Hwe Engo Anitu'nji Kilais uhwatimentiso sohwo'nji siko hwaho loso nihu'nahone womokosyohumanjiyoho. Kakoe yofe engo hwaho mokosyohumayo'neso ne'no nowentihwonefoho. ¹⁶Ose ho'ningkahoningki oso hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwa Anitu'njopo hofikoe epohumayo sopo humawo'ningkohofo sohwa hofiko Anitumne'no hwomtame ehumantifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho.

¹⁷Ole limentohofi,

U nakwoe Hwe Engo sohwo si kiko jije yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hwasoho.

Oseso kiko hohonta humamopmmen-tohino sohwo si olohonta ne'no humahnno.

Kiko jije yokumpohn'nyo'nji hwaho homo somo mokosyohumomopalokuno.

Oso'no nakwo isamoyoka engo kilalokuhwono.

¹⁸A'amu kikimo simeho hi'ntnnono mokijape'njoso hofiko simeho tango engo uyalofoho.

Hwapingosso jije sikuno hofikimo tango uyo'neso nto i'mofapohoho.

Olohonta kiko a'amu poyo pe'nyo softe yahino somne'no yano ulofimonnoho.

Hohonta a'amu jije hungkuno ulimotofu sohwanji jije a'amu yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji kikimo enjwa'mo humamotofu somo ho'yango wopingo uyimonnoho.

A'amu hwahopo wonyo imentohofu somo wae weeo'monnoho.

¹⁹Ose ulahoningkofi ahwomomjo Anituye ango engo somjo hwosompo'nowentaningki uhwonimentoheho oso ipofu a'amu Juta hohonta mti'mokumentohofu pa'nyoso Anituye hungkuno'njo nakwo'nji makotiku'nyo'neso nowentaningki uhwonimentohefoho. Oso hiso ngko nuhwoningkahoningko emta'mingo yahoningki yo'mayo mampaho ho'ningkahoningki ahwomo yoka lahoningki hwomihwo yonto ifoyo sisayo'njo hu'mentisofoho.

**Joun kako a'mu si'nji homa'nji
uhwonimentisofoho.**

12 Ahwomomo uhwononji poji entihwayo hopaso uhwonimentofofofoho. A'mu fisi kakoe manji'mofoso mofehi'nyo pa'nyo imentiso uhwonimentohefoho. Kako hamnopo nohumanto kakoe yofe engo so'no imayo monji'ma'niyoho. Mnokino manji'mofoso hntokwaliyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u'njiyoho.

²Kako simeho'njosi mehomi mayo'ne tohino engo umningkahoningki youwo youwo lonto aswo woma'mto imentisofoho. ³Ose uhwononji nom'ne poji entihwayo ole uhwonimentoho. Homa honiyo'nohino mikunimposo engo sohwo kakoe mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Mnokino somo anga'no anga'nohino sopo a'amu hwaho mokosyohumawo'ningkohoho sohwafe mnokino manji'mofomontito'meehinimentisofoho. Kakoe sihwanoso aho hopi'nonohino'njo hweho. ⁴Hntokwaliyo hopi'nonohino somo hufa'u sihune hotito'mentisoso mtitifo anga'no homa sohwo kakoe somi'nji hulijusyimokwojahoningki hntokwaliyo hwahopo piwahu'-mentisofoho. Homa huhwo sohwo a'musi kako mehomi aswo woma'mto yontaningki homa sohwo humuhwontohumantisofoho. Hwapingoso kako mehomi sohomo wofonjahumonto humihwontohumantisofoho. ⁵A'musi kako hwomu aswo ma'mentisofoho. Oso hwomu huhwo sohwo kako tifi no'mo a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo mokosyohumane hweho. Oseso oso a'musi kako hwomu aswo nomahoningki a'amu ahwomomjo sohwa hofiko oso hwomo sohomo nutimantifi Anituye ephumayo kako'nji wojo sopo uhumatimento-hofofoho. ⁶Oso hohosohonta oso a'musi kako hwaho a'amu ane sopo Anitu kako a'mu simne'no ango molahumentiso sopo hiyaso le'ofonto nohumentaningki a'amu ahwomomjo sohwa hofiko wopayo uyontifi nto'no mokosyohumentaningkofi soswo hufa'u sihune nom'ne ajwopo mtihupo hamno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho.

⁷Oso hohosohonta oso hiso uhwononji nom'ne uhwonimentoho,

ahwomomo ikujoho engo lika'mentisofoho. Ahwomomjo hwe yofe engo'njo Maikel oso hwo'nji kakoe ahwomomjo a'amu sohwanji hofiko homa sohwo'nji nom'ne sohwa homa sohomo iningkamotofohohwanji ikujoho engo fongki'nimentohofofoho. ⁸Oso ikujoho fongki'nimentohoho hiso Maikel kakoe a'amu ahwomomjo sohwanji hofiko homa sohwo kakoe a'amu sohwanjimo hwotoho fentifi ahwomo mta'ni wae yao'mentohofofoho. ⁹Oso'no homa sohwo kakoe honingkano ahwomomo siyo'neso nihu'nahone hano pitofasyontifi hwahopo nihu'nahone ho'nao'mentohofofoho. Oso homa hohonta humamentiso huhwo sohwo Seteniyoho. Oso Seten huhwo sohwo kako hwe moya'mi hwahoponjo somo hwasyo hungkuno uliwo'ningkiso hweho. Oso huhwo sohomo kakoe a'amu'njo hwahopo weho'naofapmmentohofofoho.

¹⁰Ose yahoningkofi ahwomo mta'ni mampaho engo ole ho'nimento, Olohonta nakwoe Anitu kako nakumo moi'wo nto menesojwao'maho. Olohonta Anitu kako Seteniye tojo somta'ni moi'wo nto mesejwonamokwoho. Oso'no Anitu'nji kakoe hwomu uhwosopo'mentiso Kilais oso hwo'nji sikoe yakumpohn'nyoso olohonta utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. Olohonta siko nihu'nahone yokumpohn'nyo wonemokosyohumanjiyoho. Kilais kako yofe hwofilo'nnyoso nto makwoho. Hwapingoso Seten kako sikuno huhwo huhwi Anituye simanopo lohofonto Anituye a'amu somne'no hwasyo hungkuno mjilimojo sohwo nihu'nahone ahwomo mta'ni wae yamokwoho. ¹¹Nakwoe a'amu Jisas hofikoe honingkano wonyomne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso so'nji Anituye hungkuno a'amu nom'ne somo lutihwawo'ningkohofoso oso

Anituye hungkuno hiso'nji hofikimo yokumpohn'nyo utofahoningki Setenimo hwotoho hmentohofofoho. Hofiko olo hwaho lopo wopingo humayo so'no huno mosyafisiyo'njo imentohofofoho. O'o hofiko Anituye syoho so'no mango sohwa hofikimo fonjasiyo so'no iyoho munyo'njo imentisofoho. ¹²Oseso sekwo a'amu ahwomomjo soku Seten kako ahwomomo uliko'ma'mentiso so'no sekwo simonyo fiyimno. I oso'no sekwo hwahoponjo soku mijo ayomjo sokune'no ngko hitoho ntokwoho. Seten kako simeho tohino'nji sekuyepono nto pmmaho. Seten kako kakoe sikuno tifo so'no huno uyohoho. Ose ho'nimentisofoho.

¹³A'amu ahwomomjo sohwa oso homa Seten sohomo hwahopo noweho'nofopahoningkofi Seten kako honingkanimentisoso hwahopo humanto kako a'mu hwomu aswo ma'mentiso simo tifi inifoto'mentisofoho. ¹⁴I inifotofontaningki oso a'mu simo Anitu kako yihufo siwe fefeeloho usopiyo'fahoningki oso a'musi kako hwaho a'amu ane spono fekwamentisofoho. Osopo Anitu oso a'mu hne'no ango nto'no esyohumamentiso so'no homa sohwo kakimo toho molofasiyo'njo imentisofoho. Oso hopo sopo a'amu ahwomomjoso hofiyo umokosyohumentaningkofi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolo'mentisofoho. ¹⁵Homa sohwo kako ape simo mijo womihulofononto kakoe mango mta'ni mijo ifofayo pa'nyo swaponto oso a'mu simo tifi umjihwosi womihulofononto imentisoso awonoho. ¹⁶Oso mijo hiso oso a'mu simo womihulo'mo lonto tifi iningkowahoningki hwaho sohwo nuhwononto mango yo'mokosyohumentaningki mijo

ukwato lohofonto oso mijoso weningku'naofamentisofoho. ¹⁷Oso homa sohwo oso hiso nuhwononto oso a'mu hne'no simeho tohino mikunimposo umningkahoningki oso a'mu siye imu sohwo wofonjahumonto imentisofoho. Oso imu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkunomo tifi iningkawowo'ningkohofofoho. Hofiko Jisasiye hungkuno lontifi iningkowalokwofo. ¹⁸Oso homa huhwo sohwo kako mijo ayo momingo sopo loho'mentisofoho.

Sikisiwojo nihu'no wonyo hufa'u hwa'u i'mofapmmentisiyefoho.

13 Ngko nohumanji uhwonimento'no. Ngko a'amu sikisiwojo pa'nyo nihu'no wonyo sohwo i'mofopahoningki uhwonimentohefoho. Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Oso mnokino hopo sopo Anitune'no sifajo hungkuno mti'mokinyo wo'nyo'ponoho. Kakoe sihwano aho hopi'nonohino'njo hweho. Oso hwe sikisiwojo pa'nyo sohwo kakoe yofe engo utihwayo'ne kakoe sihwano anga'no anga'nohino hopo sopo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwo mnokino manji'mofo wo'nyo'ponoho. ²Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo kakoe sife yokumpohn'nyoso nomonyo sife yokumpohn'nyoso pa'nyofoho. Kakoe mangoso sikisiwojofe mango'njo hweho. Oso siwojo huhwo sohwo i'mofopahoningki oso homa Seten sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyonto yofe engo kakoe pa'nyo uyimentisofoho. Oso'no kako Seteniye yo'mayoso mokosyohumamentisofoho. ³Oso sikisiwojo pa'nyo mnokino pi'ningo'njo sohwo kakoe mnokino anga'nohino somo uyo'njo uhwonimentohefoho. Oso mnokino homo somo a'amu

nofonjস্যahoningkofi mape'nimmentisofoho. O'o ime nto limentisofoho. Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo huhwo sohomo a'amu nuhwonontifi pisopisaho lontifi tifi iningkamentohofofoho. ⁴Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo huhwo sohomo homa engo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. Ose uyahoningki a'amu pi'ningo engo nohumantifi uhwonontifi hofiko oso homa sohwo'nji oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'njimo sikimne'no hwoomtame ehumamentohofofoho. Ose yontifi limentohofi, Olo a'amu sikisiwojo pa'nyo lohomo yakolo'nnyoso tihwolo. O'o, awonoho. Nakwoe hwe engoso oloho hweho. Ose limentohofofoho.

⁵Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo kako Anitumne'no hungkuno nihu'no wonyo lontaningki Anitu kako timo'nohini uhwonimentisofoho. Oso'no oso a'amu kako kakoe yokumpohn'nyo mta'ni kakoe huno mta'ni yo'mayoso yontangukwosi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolofonefoho. ⁶Kako Anitu sohwo'nji Anituye a'amu ne so'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no sifajo liwo'ningkiso hweho. ⁷Kako Anituye a'amu ne somo ikujoho wafongku'monto yahoningki Anitu kako timo'nohini uhwoningskahoningki kako Anituye a'amu ne hwahopo humalofo somo ikujoho fonjonto uyakolo'mentisofoho. Oso'no kako hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yofe engo ma'mentisofoho. Kako a'amu temtifofo kengo kengo so'nji hungkuno kengo kengo'njo somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumamentisofoho. ⁸Anitu olo hwaholo mti'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nono olo hwaho laponjoso hofikoe yofe iyoswo songo ne'no

humayo'ne somo mawo'nnyoso hofiko oso a'amu siwojo pa'nyo sohomo hwoomtame uloho'mentohofofoho.

⁹A'amu haloho'njo ku'manji olo hungkuno loso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo kako Anituye a'amu somo ulohofone so'no haloho upa'nimno. ¹⁰A'amu somo impo'angomo uhwatimo lihwosi impo'angomo uhwatimontonoho. I a'amu somo hosimno'nji wofonjahumo lihwosi a'amu nom'neso oso a'amu hisomo hosimno'nji wofonjisyantifeho. I oso'no Anituye a'amu hiso hofiko yokumpohn'nyo lohofikuji Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyikufe.

¹¹Osopo nohumanji ole uhwonimentoho, a'amu sikisiwojo pa'nyo nom'nehwo hwaho mta'ni nopuswolo-hofahoningki uhwonimentohefoho. Kakoe sihwano hufa'uyoso yahu *sipsip* sihwano pa'nyo'njo hweho. Kakoe mampahoso homa Seten sohwoe mampaho pa'nyo'njo hweho. ¹²Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo simo'mjo sohwoe yokumpohn'nyo engoso a'amu tiffinjo sikisiwojo pa'nyo sohwo oso yokumpohn'nyo engo homo somo nomanto a'amu sikisiwojo pa'nyo simo'mjo sohwo'nji nohumanto a'amu hopi'nonohino somo hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Olo sikisiwojo simo'mjo lohwo a'amu kakoe mnokino anga'nohino somo fonjahumentohofosomo ime limentiso sohomo sekwo hwoomtame fehulamno. Ose ulahoningki a'amu hopi'nonohinoso hungkuno hisomo tifi iningkamentohofofoho. ¹³A'amu sikisiwojo pa'nyo tifinta'ango sohwo kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso imentisofoho. A'amuso hofiko nuhwontohumentaningkofi toho ahwomo mta'ni hwahopo piwasio'ne imokumentisofoho. ¹⁴Anitu kako

oso a'amu sikisiwojo pa'nyo tiffinjo somo timo'nohini uhwonontaningki sikisiwojo sohwo kako kakoe huno mta'nnohini imojo hweho. Oseso oso a'amu sikisiwojo pa'nyo tiffinjo huhwo sohwo kako a'amu siki siwojo pa'nyo simo'mjo sohwo'nji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso yonto a'amu hwahopo humalofo somo honingkano hwasyomo ipemotamentisofoho. Hwe moya'mi homo somo a'amu sikisiwojo pa'nyo simo'mjo sohwo ole ulimento, Sekwo soku, oso a'amu mnokino anga'nohino somo hosimno'nji fonjosyahoningkofi songo ne'no humaso sohwoe yofe ho'nomayo'ne sekwo kako'ne sojo huyo'mango mti'mokumno. ¹⁵Ose ulahoningki a'amuso hofiko sojo huyo'mango mti'mokahoningkofi a'amu tiffinjo sikisiwojo pa'nyo sohwo peefo ulohofonto huyo'mango hiso songo umokonto mamtno'nji mampaho'nji uyimentisofoho. Oso huyo'mango huhwo sohwo a'amu hwomtame mihumayo'njo somo huyo'mango huhwo sohwo poyo umokumontonoho.

¹⁶A'amu sikisiwojo pa'nyo tiffinjo sohwo kako a'amu hopi'nonohino somo ole ulimento, Sekwo oso a'amu sikisiwojo simo'mjo pa'nyo sohwoe ifalifaliyoso sekwoe ahopo yomohu'nyopo mti'mokinimno. U a'amu hopi'nonohino soku, sekwo yofe engo'njo yofe engo ane'njo, syoho'njo syoho ane'njo, hamniyoho engo'njo ho'yango ane'njo, sekwo hopi'nonohino hoku sekwoe yomohu'nyopo ahopo oso a'amu sikisiwojo pa'nyo simo'mjo sohwoe ifalifaliyoso mti'mokinimno. Ose ulimentisofoho. ¹⁷A'amu oso ifalifaliyo ane'njo sohwo kako wosopayo yo'mayoso mpe miyonehoho. U nom'ne a'amu kakinta'ni yo'mayoso mpe mulohopitnnehofo. Oso

ifalifaliyoso a'amu sikisiwojo panyo simo'mjo sohwoe yofe u kakoe yofe uyohope-e'ne mti'mokinyofoho. A'apahopo mti'mokinyoso a'amu sohwoe kakwo'yohwo huno syafisiyo'nefoho. ¹⁸Oso ifalifaliyo so'no huno wosyofisyano. A'amu huno'njo sohwo kako ifalifaliyo hiso atofe lihwoosi huno ole uyonefoho. Ifalifaliyoso a'amumo upiyofonefoho. Mti'mokinyo hiso olenoho, *sikis hantilet sikisiti-sikisifoho* (666).

A'amu 'wan hantilet fouti-foua tausen' iso (144,000) hofikoe ta songo limentohofofoho.

14 Ngko nohumanji ole uhwonimentofo, oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo kako hwofiki'nyo Saiyon sopo nohumentaningki a'amu *wan hantilet fouti-foua tauseniso* (144,000) kako'nji humentaningkofi uhwonimentohefofo. Oso a'amu hofe yomohu'nyopo a'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwoe yofe'nji kaningkwohwoe yofe'nji wentaningki uhwonimentohefofo. ²Ose uhwononji mampaho ahwomo mta'ni upa'nimentohefofo. Mampaho hiso mijifatikusi'yoka ahwomo yoka mpompusofe tompuyo fonjiwo'ningkohofoyoka pa'nyo upa'nimentohefofo. ³Ahwomomo uhwononji uhwonimentohefofo Anituye epohumayo sopo yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji oso hwa humohumantohofo hopo sopo a'amu *wan hantilet fouti-foua tauseniso* (144,000) nolohofontifi ta songo limentohofofoho. Oso a'amu hwahoponta'angoso hofikoe wonyoso Jisas kako wae yao'mentisofoho. Oso'no a'amu hiso hofiko'nohini oso ta songo somo huno'njofoho. Nom'ne a'amuso

huno muyofoho. ⁴Oso a'amu hiso hofiko Anitumne'no simeho anga'no uyontifi hwasyo anitu sohomo tifi miningkayo'njofoho. Nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo kako hano ntonte wamo loso u oso a'amu hiso hofiko tifi uningkwantifeho. Olo a'amu loso a'amu nom'ne somta'ni Anitu kako'ne'nji kakoe hwomumne'nji simo'mo ma'mentisofoho. ⁵Hofiko hwasyo hungkuno majofoho. Honingkano wonyoso nihu'no anefoho.

A'amu ahwomomjo hufa'u sihune sohwa hungkuno limentohofofoho.

⁶Ngko nohumanji ole uhwonimentoho, A'amu ahwomomjo sohwo kako Anituye hungkuno songo ne'no humayo'ne a'amu hwahopo humalofo somo lutihwayo'ne yohohisyomoyonto. A'amu hwaho kengo kengoso a'apaho kengo kengoso hungkuno kengo kengoso temtifofo kengo kengo osomne'no yohohisyomoyonto ulimentisofoho. ⁷Kako mampaho engo'nji ole ulimento, Anitu kako a'amufe hungkuno ikwolofone sikunonto i'mofapohoho. Oso'no sekwo iyoho ikuji kakoe yofe foho'nomapmno. Oso hwe hwaho'nji ahwomo'nji mijo ayo'nji yo'mayo so'nji mti'mokumentiso sohomo simeho uyikujiji hwomtame fehutamno.

⁸Ose ulahoningki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo simo'mjo sohomo iningkaponto ulimento, Pone engo Mpapiloun wonyo nto imo'nimaho. Pone engo hiso nto piwahu'maho. Oso hopo sponjo a'amuso hofiko honingkano wonyo mikunimposo iwo'ningkohofoso hofiko a'amu kengo kengoponta'ango somo honingkano wonyo homo somo kompemotapmmentohofofoho. Oso'no olohonta Anituye simeho

tohinoso hofikimo nihu'nahone wonyo umokumasofoho.

⁹Ose ulahoningki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo ahwomomjo simo'njo sohwa'umo iningkaponto mampaho engo'nji ole ulimento, A'amuso hofiko oso a'amu siki siwojo pa'nyo sohomo u kakoe huyo'mango sohummne'no hwomtame ehumafijoso hofikoe yomohu'nyopo ahopo siwojo sohwoe mti'mokinyo hi'njo'manji ¹⁰oso a'amumne'no Anitu kako simeho tango mikunimposo uyihwosi tohino engo uyimontonoho. Toho engo akino wonyo'njo somo uhumajoso sopo nohumafikujiji tohino engo ne'no umnonefoho. Osopo nohumentaningkujiji a'amu ahwomomjo sohwanji a'amu hofikoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso sohwo'nji a'amu hofikimo uhwonifitnnefoho. ¹¹Oso toho somta'ni tikayo ne'no nosyontaningkuhwosi hofiko tohino mafikujoso hofiko usijo'no mohumafitnnefoho. O'o a'amu oso sikisiwojo pa'nyo sohomo u kakoe huyo'mango somne'no hwomtame ulohofontifi hofikoe a'apahopo kakoe ifalifaliyo mti'mokumentohofoso hofikoe sikuno'nji iming'o'nji hinjopo tohino ne'no umnonefoho. Ose ulimentisofoho.

¹²I a'amu Anituye hungkunomo tifi iningkawo'ningkohofoso soku Jisasimo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohofoso soku sekwo olo hungkuno hiloso upa'nifijo'manji yo'mayo tango ko se'masoso sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohopytnefoho.

¹³Ngko nohumanji ahwomo mta'ni mampaho ole upa'nimentoho, Kiko nje hungkunomo ifalifaliyo ole mti'mojjo, Yo'mayo uhwonalokuso somo moi'wo imo'ningkuhwosi oso hohosohonta a'amu Anituye syoho ikuji pe'nifijoso simeho wopingo umo'nimontonoho. Ose ntahoningki Anituye Towahuno

Wopingo ulimento, Ou, nehopeho. A'amu hiso hofikoe syoho engo noho'naofikuji usijo'no wohumantifeho. Hwapingoso a'amu Anituye syoho'njo sohwo kako Anituye hungkuno ne'no lutihwahoningki a'amuso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi iningkamentohoho sohwa hofiko kako'nji ahwomomo sifetnefoho. Oso'no kakoe syohomjo neso kako'nji ne'no wentihwonefoho.

Hwahoponjo wosopayo mojo mayo'ne sikunofoho.

¹⁴Ngko nohumanji uhwonimento-heso, U himo halojo nowentaningki i hwe fihwo kako A'amufe Hwomu Pa'nyo sohwo nohumanto kako hwakuhwajo sihumampo'nnyoso kakoe ahomo nomokosyohumentaningki uhwononji uhwonimentoheho kakoe mnokinopo mnokino manji'mofona'nohinoso kakoe mnokinopo monjimo'nosyohumentaningki uhwonimentohefoho. ¹⁵A'amu ahwomo mta'ango nom'ne sohwo kako Anituye ahwomomjo tajo ango engo somta'ni noswaponto a'amu himopo humentanjo sohomo kako mampaho engo ulimento, Sikuno moi'wo nto imo'nimaho. Hwaho ponjo wosopayoso toyo nto imaho. Jije hwakuhwajo sihumampo'nyo so'nji filohm'memaho. ¹⁶Ose ulahoningki hwe himopo humamentiso sohwo kako kakoe hwakuhwajo hwahopo yoho'mo ulohofonto oso wosopayo ne somo loh'm'mema'mentisofoho. Oso hiso nuhwononji ngko limento, U oloso wosopayo'no molalofiyoho. O'o, a'amumne'no lalofoho. Ose syafihu'mentohefoho.

¹⁷Ose uhwononji uhwonimentoheho a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako Anituye ango somta'ni kakoe hwakuhwajo'nji swomotolikofapmmen-tisofoho. ¹⁸Osopo a'amu ahwomomjo

nom'ne sohwo a'amu hofiko yo'mayo Anitumne'no ho'nasyiwo'ningkohoho ijempoho sopo nta'ni swapmmen-tisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako a'amu yo'mayoso Anitumne'no toho uyofiwo'ningkohoho somo mokosyohumawo'ningkiso hweho. Kako a'amu ahwomomjo hwakuhwajo swomotolikofapmmen-tiso sohomo mampaho mohm'no ole ulimento, Jije hwakuhwajo sihumampo'nyoso nomahoji nantipe *wain* somjo mojo ehumasoso filoku'memaho. ¹⁹Ose ulahoningki oso a'amu ahwomomjo sohwo kakoe hwakuhwajo'nji nantipe *wain* somjo ipisayo mojo ehumunyoso loku'memayo hopaso kako a'amu Anitumne'no simeho muyo'njo somo ahwonte mijo ili'moku'mofone somo hu'mi'mo'mentisofoho. Oso hopo sopo Anituye mango sohwa hofiko Anitu mta'ango tohino engo ma'mentohofofoho. ²⁰Oso ahwonte ipisayo mji'mo'nyoso pone engo somo mempo sohohta'ni ili'mokumentohofoso oso ahwonte somta'ni honiyo swofijwaoponto mijo hopa wamentisoso kakoe sawemoso *tili hantilet* (300) *kiloumitafoho*. Oso honiyo huhwo sohwo kako a'amufe swokinopo siyapmmen-tisofoho.

A'amu ahwomomjo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyoso mokosyohumalofa.

15 Osopo nohumanji ahwomomo poji entihwayo nom'ne somo uhwonimentohe so'no pisopisaho limentohefoho. A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyo engoso mokosyohumentaningkofi uhwonimentohefoho. Hofiko oso wonyo engoso a'amumo uyikujo'no

Anituye simeho tohinoso moi'wo umo'nimontonoho.

²Ose uhwononji uhwonimentoheso mijo ayo engo timo honingkonyo pa'nyo somo ti'melanyo'njo uhwonimentohefoho. Oso mitimomingo hopo sopo a'amuso hofiko oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango so'njimo hwomtame mehumayo'njo yontifi kakoe ifalifaliyoso hofikoe a'apaho sopo mamti'mokinyoso hofiko oso mitimomingo hopo sopo lohofontifi hofiko Anituye tempuyo ahomo mokosyohumamentohofofoho.

³Oso hopo sopo nohumantifi hofiko oso ta Mouses Anituye syoho ulohofiyohohonta limentiso pa'nyo Anituye hwomu kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwoe yofe ho'nomayo'ne ta hiso limentohofofoho. Ole limentohofi,

Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo si kiko jije yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo'njo hwo soho.

Oso'no nakwo kiko yo'mayo iwo'ningkino so'no wonyoangkafo uhwonontani nakwo pisopisaho liwo'ningkuhwono.

Kiko nakwo a'amu hopi'nonohino hwaho'meemjo hn'nimo nemokosyohumahnno sohwo si jije yahino ito'nohino ne'njofoho.

⁴Hwe Engofo, kiko'nohino honingkano wonyo ane'njo hwo soho.

Oso'no kikine'no iyoho miyo'njoso tihwolo.

Jije yokumpohn'nyo engoso yofe moho'nomayo'njoso tihwolo. O'o, awonoho.

A'amu nihu'no hopi'nono kikine'no hwomtame wekuhumantifeho.

Hwapingoso jije yahino wopingo'nohinoso utihwa'nyopo i'mofopahoningki uhwonimentohofofoho.

Oso ta hiso limentohofofoho.

⁵Oso hohosohonta ta lahoninkofi ngko nohumanji uhwonimentoheso Anituye ahwomomjo tajo ango engo somjo ango ajwomo'mjo kako humawo'ningkiso somjo hoku'yoso nohwosomponowentaningki uhwonimentohofoho. ⁶Oso ango engo homo somta'ni a'amu wonyo imokiyo'neso ahomo mokosyohumantifi swomotolikofapmmentohofofoho.

Hofikoe hwapifeso halojo nihu'no pomponaho'njoso yontifi ahuloho na'nohinoso hofikoe swokinopimentohofofoho. ⁷Oso songo humalofo osofosofahu'nohino

sohwafe anga'nohino sohwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwo solijwanyo na'nohinoso anga'no anga'no hu'mu'mentisofoho. Oso noswanyo homo somo Anitu songo ne'no humaso sohwo kako a'amufe honingkano wonyo somne'no simeho tohino umningkahoningki oso solijwanyo homo somo a'amu wonyo imokiyo'neso ho'nahumentisofoho.

⁸Hu'mu'ma'mentisoso Anituye pomponaho yokumpohn'nyo oso mta'ni tikayo swapihwosi ango engo montimo wehuhnao'montonoho. Oso'no

a'amu fihwo oso ango homo somo maswonehoho. O'o nihu'no awonoho. Hofiko oso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso moi'wo esojwaofikujono osohonta a'amu hofiko wohotoswantifeho.

**Solijwanyo aho fehohnjo
hopi'nono nom'ne mta'ni
hufa'uyoso Anituye simeho tohino
wo'nyo so'ne hungkunofoho.**

16 Osopo nohumanji Anituye ahwomomjo tajo ango engo som-

ta'ni mampaho engo ole upanimentoho, Sekwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwasi sekwo solijwanyo Anituye simeho tohino wo'nnyoso nomafikuji hwahopo ayo yawojo'meemo fiwontofaopmno.

²Ose ulahoningki a'amu ahwomomjo simo'mjo sohwo kako solijwanyo hiso hwaho ayo yawojo'meemo iwontofao'mentisofoho. Iwontofaofahoningki a'amu hopi'nono sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango'njimo hwomtame yihumantifi kakoe ifalifaliyo hofikoe a'apahopo mti'mokinimentohofo sofe a'apahopo uyo pisakino wonyo'njoso iwongkojao'mentisofoho.

³A'amu ahwomomjo hufa'uyo sohwo kako solijwanyo hiso mijo ayo yawojo'meemo hopi'nono iwontofaofahoningki mijo ayoso honiyo hoikufe'nohini imo'ningkahoningki yo'mayo mijo ayomjoso poyo pe'nimentisofoho.

⁴A'amu ahwomomjo hufa'u sihune sohwo kako solijwanyo hiso mijimomo iwontofaofahoningki mijoso honiyo imo'nimentisofoho.

⁵Honimijoso nolifiwahoningki a'amu ahwomomjo mijimo mokosyohumayo sohwo Anitumo ulimento, Kiko ae'mta'ni humamopmmentohino sohwosi olohonta kiko ne'no humahno sohwosi jije yahino wopingo'nohino iwo'ningkino hwosoho. Kiko olo tango loso olo a'amu lomo uyohinoso ito'nohinofoho.

⁶Hwapingo so'nji a'amu jije hungkuno ulimotofo sohwanjimo olo a'amulo hofiko osohwafe honiyo usihumantifi fonjahumentohofofoho. Oso'no kiko hofikimo honimijo nape'nyoso uyohino ito'nohinofoho.

⁷Ose ulahoningki Anituye ijempoho yo'mayo kakine'no ho'nasyiwo'ningkohoho sopo nta'ni nom'ne mampaho ole upa'nimentoho, Ou, nehopeho. Hwe Engo Anitu

Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwosi, kiko a'amufe yahino somne'no ikwolofo'neso hopenohino hwosoho.

⁸Ose ulahoningki a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwo kako solijwanyo hiso mofehi'nyopo iwontofaofahoningki Anitu kako mofehi'nyomo toho pa'nyo imokahoningki mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulahumentisofoho.

⁹Oso mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulosyahoningki a'amu hiso hofiko Anitu oso tango uyo hwapingo sohune'no sifajo hungkuno ulimentohofofoho. Hofikoe honingkano wonyoso moho'naofe'njo yontifi hofiko Anituye yofeso moho'noma'mmentohofofoho.

¹⁰A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako solijwanyo hiso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwoe a'amu kakimo enjwa'mo humamotofo somo iwontofaofahoningki a'amu oso siwojo pa'nyo sohune'no hwomtame ihumawo'ningkohoho somo sikuno mijimofahoningki tohino engo tipemantifi mango kilampohu'mentohofofoho.

¹¹Oso tohino mikunimposo engoso ma'mopontifi Anitu ahwomomo humaso sohune'no sifajo hungkuno limopmmentohofofoho. Hofiko hofikoe wonyo somne'no tohino ko tipemantifi simeho miwolo'mokiyofoho.

¹²A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kakoe solijwanyo kako mijo engo yofe Yufiletis sopo iwontofaofahoningki mijo hiso so'na'mentisofoho. Oso mijo hiso sa'nimentisoso a'amu mofehi'nyo si'mofapiso sohohnjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'ningkohoho sohwa ikujoho'ne sapifitnne'ento mijo tafepo sosayoso honingkano imofahumentisofoho.

¹³Ose uhwononji ole uhwonimentoho, towahuno wonyo molongo simano'njo hufa'u sihune sohwa anga'nohinohwo kako homa

mango mta'ni swapmmntisofoho. Nom'nihwo oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwoe mango mta'ni swapmmntisofoho. Nom'nihwo a'amu Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwoe mango mta'ni swapmmntisofoho. ¹⁴Oso towahuno wonyo Seten mta'ango hufa'u sihune sohwa hofiko a'amu tifi neningkape-e'ne'entifi yo'mayo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso itihwamentohofofoho. Oso towahuno wonyo sohwa hofiko oso hwe hwaho mokosyohumawo'ningkohofoso sohwafepono wentifi Anitumo uyokolofano lontifi a'amu Anitu'nji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo'ne mihi'mokumentohofofoho. Oso'no hofiko Anitu Yo'mayo Hwahoponjo Yokumpohn'nyo Somo Hwofilo'nnyo sohwoe Sikuno Engo so'no nto'no esyohumamentohofofoho.

¹⁵Oso sikuno somne'no Jisas hohonta ole nalimento, Upa'nimno. Ngko a'amu hufo uyantifi pohofa hopaso wapmonnoho. A'amu ngkine'no nohontohumalofoso hofikoe hwapife wopingo yontifi nohontohumalofa. Osohonta ngko nopm'me'no hofiko hofikoe hwapife esyohumunyoso nje pe sohonta wonimango munonefoho. O'o, hofiko simonyo engo uyantifeho. Ose nalimentisofoho. Oso hwapife'ne fahosihwoyo hungkuno neso olenoho. Honingkano wopingo moho'nasiyo'nefoho.

¹⁶Oso towahuno wonyo huhwo sohwa a'amu hopi'nonohinoso Amaketoun sopo uhu'mokumentohofofoho. Oso hwaho yofe Amaketouniyo eso a'amu Hipilu sofe hungkunofoho.

¹⁷A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kakoe noswanyoso ifofopo iwontofao'mentisofoho. Ose uhwononji towahuno wonyo somne'no syafihu'mentohefoho. Ose iwontofaofahoningki Anituye

ahwomomjo tajo ango engo kako humawo'ningkiso epohumayo somta'ni mampaho engo ole ho'nimento, Tango ae'uyoso nto i'mofapohoho. Oso tangoso moi'wo esojwafo'nefoho. ¹⁸Ose ho'ningkahoningki emta'mingo'nji ahwomo yoka'nji mjoho'nimiwahoningki hwomihwo mikunimposo imentisofoho. Hwomihwo oso pa'nyo nakwoe hwaho ayo yawojo'meemo m'mofapefoho. O'o, oso hwomihwo huhwo sohwo kona'wohiyoho. ¹⁹Oso hwomihwo huhwo sohwo yahoningki pone engo Mpapiloun sopo mtihupento hufa'u sihune imo'nimentisofoho. Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo oso ango somta'ni a'amu hopi'nonohino hwaho ayo yawojo'meemjo angoso mokosyohumamojo hopo piwahu'mentisofoho. Oso ango engo Mpapiloun sofe honingkano wonyo somne'no Anitu huno syafisyonto simeho tohino mikunimposo umningkahoningki oso ango hopo sopo tohino mikunimposo engo uyimentisofoho. ²⁰Oso hwaho we'e mijo ayo'njo sohe sopenjo hopi'nonohinoso moi'wo imo'nimentisofoho. Hwaho engo sopo hwofiki'nyo hopi'nono nihi'no hopi'nono isonjahumentisofoho. Hintafonohino imo'nimentisofoho. ²¹Ahwomo mta'ni sisayo mikunimposo mo'mentisofoho. Oso sisayo hiso kwope ho'yo engo pa'nyoso ahwomo mta'ni nopiwasoyonto a'amumo fonjahumentisofoho. Oso tango mikunimposo a'amu huhwo sohwo u'ma'mentiso so'no hofiko iyoho uningkahoningki Anitumne'no sifajo hungkuno ulimentohofofoho.

**Ape hwa'ntesi kakoe
honingkano wonyomne'no
tohino engo ma'mentisofoho.**

17 A'amu ahwomo mta'ango
aho fehohnjo hopi'nono

nom'ne mta'ni hufa'uyo solijwanyo iwontofahumentohoho sohwa anga'nohino sohwo ntimento, Kiko oyomo. Olo hwe moya'mi angu Mpapiloun humawo'ningkohoho loso ape hwa'nyo iwo'ningkohoho pa'nyofoho. Oso a'amu fisofe angoso mitimomingopo molinyofoho. Hofikoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso wokitihwamnoho. ²Hwe engo hwaho mokosyohumawo'ningkohoho sohwa oso ape hwa'ntesi'nji hwa'nyo loho'nimentohofohoho. I a'amu hwahoponjo hopi'nonohinoso oso yahino homo somne'no a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohofohoho hopa imo'nimentohofohoho.

³Ose uhwoningkahoningko Anituye Towahuno Wopingoso hwaho a'amu anepono ipenimotamentisofoho. Osopo humanji uhwonimentoheso ape fisi kako siki siwojo honiyo'nohino sopo kehumamentisofoho. Oso sikisiwojo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Kakoe sihwanoso aho hopi'nonohinofoho. Kakoe a'apahopo Anitune'no sifajo hungkuno mti'mokinyofoho. ⁴Apesi kakoe manji'mofoso honiyo'nohino'njo miyo'nohino so'nji wonyoangkafofoho. Kakoe timno hosaso na'nohinoso wokoso wonyoangkafo'njofoho. Oso a'musi kako kakoe aho somo noswanyo mijo nyo'ne na'nohinoso mokosyohumunninyoho. Oso noswanyo homo somo kakoe hwa'nyo yahino so'nji kakoe yahino nom'ne a'amumo pisakino honingkanomo ipemotawe'ne so'nji wo'nyomnoho. ⁵Kakoe yomohu'nyopo yofe pahnnimo hungkuno ole wo'nyoponoho. Pone engo Mpapiloun sopo hwa'nyo yahino so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'njiye kona'wohinyoho. ⁶A'amu fihowo kako mijo yokumpohn'nyo

nilohofiwo'ningkiso nom'ne mijo woma'mo loso hopaso oso ape hwa'ntesi kako a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohoho somo wofonjasyiwo'nimo ehuno wo'niyoho. Ngko oso homo somo nuhwononji nje hi ntikofahoningki ngko yomo yonji pisopisaho limentohefoho.

⁷Ose yahoningko a'amu ahwomo mta'ango sohwo ntimento, Kiko yomo yomo peho'no yohino. Ngko olo ape losi'nji sikisiwojo mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo sihwano aho hopi'nonohino'njo sohwo hn'ningkwalokunjo hwapingo ne so'no wakilimonne'no yohono. ⁸Oso sikisiwojo ngko nto kitihwaheso kiko nto uhwoningkino sohwo hohonta humamojo sohwo olhonta mohumuyoho. Hwangku sohonta kako pi'nimo hwapingo ane sopo nta'ni noswapihwoso'no Anitu kako kakimo tikanomo tohino engo uyimiwenefoho. Anitu hwaho mamti'mokummentiso sohonta a'amu hofikoe yofe kakoe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mamti'mokummentiso sohwa hwahopo nohumafikuji oso sikisiwojo sohomo uhwonifijoso hofiko huno pi'ningo engo syafisyikuji pisopisaho lifitnnefoho. Hwapingoso oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo kako songo humanto pe'nimentiso sohwo kako apa'no u'mofapmmontonoho.

⁹A'amu huno wopingo'njo sohwo kako olo so'no huno syafisyihwosi kako huno wopingo wotipema'montonoho. Mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa oso hwofiki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Oso a'mu hisi kako pone engo oso hwofiki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njopo humawo'ningkisiyoho. ¹⁰Oso mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni

hufa'uyo sohwa hwapingo nom'neso olenoho, a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo hwafoho. A'amu huhwo sohwa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa nope'ningkahoningkofi anga'nohino sohwo humaho. Nom'ni sohwo kako tifi i'mofaponefoho. I'mofapihwosi kako olopo we'e nehwo wohumamontonoho. ¹¹Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo hohonta humamentiso sohwo olohonta mohumunyo sohwo kako hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo hweho. Oso hwe engo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa pe'nimentohofa mta'angoso olo siwojo lohweho. Tifi kako apa'no i'mofapihwosi kako hwe engo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihunehwo umo'nimontonoho. Nohumawosi tikanomo wene hweho.

¹²Oso sikisiwojo sihwano aho hopi'nonohinoso hwe yofe engo'njo sohwa hwaho hopi'nonohinomo mokosyohumayo'ne hwafoho. Hofikoe yofe engoso tifi no'mo mapitnnefoho. Hofikoe yofe engo nomafikuji oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji hofiko'nji hofikoe a'amu hopi'nonohino somo we'e nehwo womokosyohumantifeho. ¹³Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko simeho afa iningkuji hofikoe yokumpohn'nyo yo'mayoso oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo uyikuji oso siki siwojo sohomo enjwa'mo wohumantifeho. ¹⁴Tifi hofiko'nji hwe nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo'nji hofiko ikujoho fongki'ningkuji Jisas kako hofikimo nuyakolofonefoho. Hwapingso Jisas kako hwe yofe engo'njo hopi'nonohino sohwafe Hwe Engo hweho. Kakoe a'amu ne kako'nji humalofo somo kako nuhwosopento nningkapmno ulahoningki hofiko

simeho hi'ntnnono uyontifi kakimo hofiyo iningkowalokwofo. Hwangku kako'nji hofikoe mango sohwo uyakolopitnnefoho.

¹⁵Ose ntonto ole ntimento, Oso mitimomingo sopo apesi kako nohumentaningki uhwoningkinoso oso mijo hiso olenoho, a'amu hwaho kengo mta'ango so'nji hungkuno kengo kengo'njo hopi'nonohinofoho. ¹⁶Oso sikisiwojo sihwano aho hopi'nonohino pa'nyoso hwe engo aho hopi'nonohino sohwanji a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji hofiko oso a'mu pone Mpapiloun siye mangohwa umo'nantifeho. Oseso hofiko oso pone engo somjo yo'mayoso hufo mahoningkuji pone hiso i'mmo'nohino pa'nyo nohumahoningkuhwosi hofiko oso pone somo toho ifuntofikuji nihu'nahone wae yaopitnnefoho. ¹⁷Oso hiso'no Anitu kako hofiko ifitne'ento kako hofikimo huno uyososo'no hofiko simeho afa iningkuji yo'mayoso ifitnnefoho. Oseso hofikoe yokumpohn'nyo so'nji hofikoe a'amumo mokosyohumawo'ningkohofa so'nji a'amu siwojo pa'nyo sohomo uyantifeho. Oso hopa imikuji Anituye hungkunoso ne umo'nimontonoho. ¹⁸Oso ape wonyo uhwoningkinosi kako oso anga pone engiyoho. Kako hwe engo hwaho kengo kengo mta'ango sohwo mokosyohumawo'ningkisiyoho. Ose ntimentisofoho.

Pone engo Mpapiloun wonyo imo'nimentisofoho.

18 Oso hohosohonta uhwonimento-heso a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako ahwomomo uliko'manto pmentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo engo'nji noponto kako olo hwaho lopo pomponaho engo hopa lahumentisofoho. ²Kako mango engo'nji ole limento,

Pone engo Mpapilouniso we'enepi nihu'-
nahone wopiwahu'montonoho.

Olohonta Seteniye angoso nihu'nahone
wonyo umo'nimontonoho.

Olohonta kakoe towahuno wonyo so-
hwanji hofiko osopo humalofo.

Yo'mayo wonyo pisakino'njo
kiho'njo nakwo nakwolaho
liwo'ningkuhwone osomo
humalofo.

³Hwapingoso a'amuru oso hopo sopo
humamotofoso hofiko honingkano
wonyomo a'amuru pi'ningo engo
hwaho ayo yawojo'mta'ango somo
kompemotawowo'ningkohofofoho.

Hwe engo hwaho mokosyohu-
mayo huhwo sohwanji oso
honingkano wonyo homo somo
iningkamentohofofoho.

A'amuru hwaho engo mta'ango ham-
niyoho syoho iwo'ningkohofoso
hofiko oso ango ponjo a'amuru
somta'ni hamniyoho mikunimposo
tipema'mentohofofoho.

Hwapingoso oso angoponjo a'amuru
hofiko hamniyoho engo'njo
nohumantifi yo'mayo ho'yango
so'no hi umo'nimentisofoho.

⁴Ose lahoningki mampaho nom'ne
ahwomo mta'ni ole ho'nimento,

Nje hwe moya'mi soku sekwo osopo
nuliko'mafikuji olo mempo lohohn-
ta'ni fusyolikofaopmno.

U sekwo hofiko'nji honingkano wonyo
jwo'nilihopitnnoho. Oso hiso'no
sekwo tohino mapitnnoho.

⁵Hofikoe wonyo engoso a'amuru
hu'meehumosontifi ahwomomo
si'mofihwonesohilo.

Oseso hofikoe wonyo so'no Anitu kako
iningo mamofonehoho.

⁶Hofiko Anituye a'amuru somo wonyo
uloho'mentohoho hopaso Anitu
hofikoe wonyo somne'no tohino
engo uyimontonoho.

I Anitu oso wonyo uloho'mentohoho
so'no kako aku ikwesaloku
ulohofonefoho.

⁷Oso a'muru kako kakoe yofe ho'no-
ma'nonto kakoe huno yo'mayo umo
lonte somo iningkamojofoho.

Kako oso wonyo imojo so'no Anitu kako
aku tohino uyimontonoho. Aku to-
hino afapo uyonefoho. Oso tohino
uhwoso'no kako humotaho engo
walono.

Kakoe simeho mo'mo ole nto
hnnimento, Ngko ape yofe
engo'nji'nyoho. Ngko a'amuru
somo yokumpohn'nyo mokosy-
ohumaleno. Ngko a'moyawoso
pa'nyo'ni'maho. Oso'no yo'mayo
tangoso moni'manehoho.

O'o, ngko simeho wopingo'nji ne'no
humanti'mnefoho. Oso'no ngko
humotaho malimnehono. Ose
hnnimentisofoho.

⁸Sikuno anga'nohino somo kako oso
hopa kakoe yofe ho'noma'nyo so'no
yo'mayo tohino aku uyoso komo'no
u'manefoho.

Nakwoe Hwe Engo Anitu kakoe
yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo'njo
sohwo Mpapilouniye wonyomne'no
kako yano ilofihwoso'no mijoho
engo i'mofapihwosi mnokino engo
i'mofapihwoso'no hwe moya'mi
humotaho lifitnefoho.

Osohonta Mpapiloun toho nonefoho.

⁹Oso hwe yofe engo'njo hwaho
mokosyohumayo sohwanji oso ape
wonyosi'nji honingkano wonyo
imofontifi yo'mayo yahino wonyo
imentohoho sohwa hofiko oso ango
pone engo Mpapiloun sponjo toho
engoso nontaningkuhwosi uhwonifijoso
oso hwe engo sohwa tikayomo
uhwoningkuji humotaho hwaho
lalifehi'nifitnefoho. ¹⁰Ape wonyosi
kako tohino engo mentaningkuhwosi
oso hwe engo huhwo sohwa hofiko

iyoho uningkuhwo'so'no ikanopo lohofikuji pisopisaho likuji ole lifitnnefoho. U, nakwoe ango Mpapilounne'no hitoho nalokwoho. Kiko ango engo yokumpohn'nyo sohwaso mofehi'nyo we'enepi (*wan aua*) posahoningki jije tohino aku komo'no mahino. Ose lifitnnefoho.

¹¹ Nom'ne a'amu hamniyoho syoho'n-joso oso tikayo somo nuhwoningkuji simeho tango uyonefoho. Oso simeho tango uyo hwapingoso olenoho. Ole wosyofisyantifeho, Nakwoe ho'yangoso tihwo wonema'montolikeno. Simeho tango engo uyihwo'so'no humotaho engo sulifitnnefoho.

¹² Oso ho'yango engoso olenoho. Yo'mayo wokoso na'nohino, nikuyoho wonyoangkafo'nji, hwapife wopingo honijwo, halojo, miyo'nohino oso'nji, iyo akino wopingo'njo yo'mayo mti'mokumentohofoso'nji yahu sihwano mta'ni yo'mayo mti'mokumentohofoso'nji ahwomo yokino, sojo oso mta'ni wokoso wonyoangkafo mti'mokumentohofofoho. ¹³ Ho'yango nom'neso olenoho. Yo'mayo ka'nyo, nalofe, tofoyo, yo'mayo akino wopingo wopingo'njo, hwone mijo a'apahomo ehaloho'nyo'ne, ipisayo mijo, yahwo-afofo'nji wosopayo'nji yahu'nji yahu a'amu hn'nomokomiwo'ningkiso oso'nji hano emoyo'nji oso yo'mayoso hofikinta'ni a'amu mpe imentohofofoho. Oso'nji a'amu yahu mpe yiwo'ningkohoho hopaso a'amu fehohnjoso hofiko nom'ne a'amu siki syoho ulohofiyone mpe imentohofofoho. ¹⁴ A'amu hamniyoho syoho'njoso ole ulifitnnefoho, Yo'mayo ho'yango sekwo hi semo'niwo'ningkisoso noseliko'manto nto mtn'nao'maho. Yo'mayo wosopayo me'wampe'njo yo'mayo wokoso wonyoangkafo so'nji sekwoe yofe

engo so'nji nto mtn'nao'maho. Ose ulifitnnefoho.

¹⁵ Oso a'amu ho'yango syoho'njo sohwa oso ango somta'ni hamniyoho engo ma'mentohofoso sohwa hofiko oso ango hopo sopo tango engo i'mofopihwo'so'no iyoho uningkuhwo'so'no hofiko ikano nompo nta'ni uhwonihwojapikuji humotaho engo jongkuso mapitnnefoho. ¹⁶ Ole ulifitnnefoho, Sekwoe ango engo somne'no hitoho nalokwoho. Hohonta sekwo manji'mofo, hwapife wopingo'nohino yontifi wokoso na'nohino wopingo so'nji nikuyoho, hamniyoho engo'njo so'nji inontifi wopingo humamentohofofoho. ¹⁷ I mofehi'nyo we'enepi (*wan aua*) posahoningki sekwoe hamniyoho wokoso wopingoso yo'mayoso nihu'nahone imo'namokwoho. Ose ulifitnnefoho.

A'amu yofayokino syoho'njo ho'yango'nji yofayokinomo nohnnawe mojimotofoso sohwa hofiko kengopo lohofikuji ¹⁸ tikayo ango Mpapiloun nta'ni uhwonihwojakuji ole ulifitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo olo pa'nyoso nom'ne ntipolo. O'o, awonoho. ¹⁹ Ose likuji humotaho hwaho ole lalifehi'nifitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo hopo sopo nakwo mijo ayopo emoiwo'ningkuhwone hn'nwi osopo nta'ni hamniyoho engo ma'motohwonefoho. Mofehi'nyo we'enepi posolohofahoningki yo'mayoso nihu'nahone moi'wo imo'nimaho. Oso a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ose ulifitnnefoho.

²⁰ Sekwo a'amu ahwomomjo sohwaso oso pone engo moi'wo imo'nyo so'no sekwoe simeho wopingo wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye sikunonji sekwo Anituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwa hnononji sekwo a'amu Anitu

hungkuno sejopahoningki limotofo sikunonji sekwoe simehoso wopingo wasemo'nono. Oso pone engo sekumo wonyo seloho'mentiso so'no Anitu kako oso pone engo sohomo aku tohino uyohoho.

²¹Oso hungkuno moi'wo losojwafahoningki a'amu ahwomomjo yokumpohn'nyo sohwo kako sojo mikunimposo nomanto mijo ayomo meho'naofonto ulimento, Oso sojo ho'naofhe hopaso oso pone engo Mpapiloun sopo nomafikuji sojo hopa mohm'no nihu'nahone meho'naopitnnefoho. Oseso a'amu hofiko apa'no muhwonifitnnefoho. Oseso Mpapiloun nihu'nahone moi'wo imo'nonefoho. ²²Oseso yo'mayo tompuyo hwomeyoka mpompulompuyo'nji kounoho yoka'nji oso ango sopo nta'ni apa'no mupa'nyo'nefoho. A'amu syoho iwo'ningkohoho sohwo oso ango sopo a'amu muhwonyo'nefoho. Oseso a'amu hofiko hofikoe syoho ikuji mtopmtopi'yoka peeloku loku'yoka pomi'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. Wosopayo fiji fiji'yoka sojo ekawojiyo singki singki'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. ²³Oso ango hopo sopo sikiloho apa'no momongkujahufitnnefoho. Hwe moya'mi ape songo ma'ningkuji simeho wopingo iningkuji tikafo jahoningkujoso mupa'nifitnnehofo. Hohonta sekwoe a'amu hamniyoho syoho'njo sohwa hamniyoho engo'nji imo'nimotofoso hofikoe yofe engo hwaho ayo yawojo'mo ihulo'mentisofoho. I olohonta moi'wonoho. Sekwoe peefo so'nji ki'nyo so'nji a'amu pi'ningo engo hwaho ayo yawojo'mo hwasyo honingkanomo ipemotapmmentohofofoho.

²⁴Anitu oso pone engo somo uhwonimentisoso kakoe a'amu ne somo fonjasyontifi a'amu kakoe hungkuno limotofo sohwo fonjasyontifi

hofikoe honiyoso oso'mo wentaningki uhwonimentisofoho. I Anituye a'amu hopi'nonohino somo hwaho ayo yawojo'mo a'amu nom'ne hofikimo poyo umokumentohoho osohwafe honiyoso oso'mo wentaningki Anitu uhwonimentisofoho. Oso wonyo hwapingoso osoho hwafoho.

**A'amu ahwomomjo sohwa
pone engo Mpapiloun
piwahu'mentiso so'no hofiko
simonyo engo imentohofofoho.**

19 Oso hohosohonta ahwomo mta'ni mango engo ho'ningkahoningki ngko huno ole syafihu'mentoho, a'amu ahwomomo hopi'nonohino humalofoso hungkuno lalokwofo. Ole upa'nimentoho, Nakwo Anituye yofe engo woho'nomano. Nakwoe Anitu sohwo kako nakumo kako'nohini nefe'mawo'ningkiso hweho. Kakoe yofe engo kako yokumpohn'nyo engo'njo hweho. ²Anitu kako a'amufe wonyomne'no yano ilofihwajiyoso hopoenohinoho. Oso ape wonyosi hwe moya'mi pi'ningo engomo honingkanomo wonyomo ipemotamentisofoho. Oso a'musi kako Anituye syoho ulohofiyo sohwo fonjahumentisoso oso'no Anitu kako oso a'mu simo aku tohino uyimentisofoho.

³Ose lontifi apa'no limentohofi, Nakwo nakwoe Anituye yofe woho'nomano. Oso pone Mpapiloun soponta'ango tikayoso engolopohamo ne'no syonefoho. ⁴Hwe engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hofiko Anitu kako a'amumo mokosyohumayo'ne kakoe epohumayopo humaso sohune'no hwomtame ehumentifi ulimentohofi, Ou nehopeho. Nakwo nakwoe Anituye yofe engoso woho'nomano. ⁵Ose

ulahoningkofi Anituye epohumayo sopo nta'ni joho ole ho'nimento, Sekwo nakwoe Anituye syoho ulohofiyo soku, sekwo Anituye hungkunomo tifi iningkawo'ningkohoho soku sekwo a'amu yofe engo'njo soku yofe we'e'njo hopi'nono kakoe yofe woho'nomano. Ose ho'nimentisofoho.

**A'amufe Wonyo'ne Poyo
Pe'nimentiso sohwo ape
mahoningki wosopayo iloho
engo i'mofapmmentisofoho.**

⁶Osohonta mampaho engo apa'no ho'ningkahoningki ngko apa'no syafihu'mentoho, a'amu pi'ningo engoso ahwomomo humantifi lalokwofo. Mampaho hiso mijo sampsoyo mta'ni mtito'yoka hopa ahwomo yoka hopa'nji ho'ningkahoningki upa'nimentohefoho. Ole ho'nimento, Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe yofe woho'nomano. Nakwoe Hwe Engo Anitu nemokosyohumayo sohwoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho. ⁷Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe sikuno kakoe ape woma'mte sikunoso mofoneponoho. Oso kakoe apesi kako wokoso hwapife oso yo'mayoso nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo simonyo uyano. Nakwo nakwoe Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohune'no yofe engo woho'nomano. ⁸Anitu kako oso ape simo manji'mofo sawemo halojo wonyoangkafo kiho aneso uyahoningki kako nto yohoho. Ose ho'nimentisofoho. Oso manji'mofo sawemo halojoso Anituye hwe moya'mife honingkano wopingo somo uhwonimentohefoho.

⁹Oso hiso nuhwoningkahoningko hwe ahwomo mta'ango sohwo ntimento, Kiko olo hungkuno hiloso nomahoji ifalifaliyo mti'mojo. Oso Hwe

nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe ape mayo'ne wosopayo iloho engo wenantifeho. Anitu oso a'amu wosopayo elijwanyo sopo ne'no fipmno nto uloso sofe simehoso wopingo umo'nalofoho. Ose ntonto ntimento, Olo Anituye hungkuno loso nehopeho. ¹⁰Ose ntahoningki ngko oso hwe ahwomomjo sohwoe sifiki'nyo'mo hwomtame yihumentaningko ntimento, O'o, filikaho. Kiko ngkimo ose enihumahotoho. Ngko kiko pa'nyo Anituye syoho ulohofiyo hwo'nyoho. Oso'no kiko Anitumnohini hwomtame fehulamno. Ngko'nji sekwo a'amu hwahoponjo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe hungkuno lutihwawo'ningkohoho sohwa hnonnji nakwo a'amu ahwomomjo sohwo'nanonji nakwoe syohoso afa'nohino'njo hwo'nyoho. A'amu Anitu kakoe hungkuno uyahoningki limotofo sohwoe Anituye Towahuno Wopingo ufo'ma'mojo hopaso olohonta sekwo Jisasiye hungkuno lijwaofiwo'ningkohoho sohwasimo sefo'malofoho. Ose ntimentisofoho.

**A'amu fihwo kako yahu halojo
sopo kehumamentisofoho.**

¹¹Ngko ahwomo nomtompeehoningki uhwonimentoheho yahu a'amu hn'niwo'ningkiso halojo sohwo nohumentaningki uhwonimentohefoho. Oso a'amu yahu sopo kehumunyo sohwoe yofe hufa'uyoso olenoho. Anituye hungkunomo nto'no iningkawowo'ningkiso hweho. Hungkuno nehopi'nohino liwo'ningkiso hweho. Kako hwe moya'mife yahinomne'no yano ilofa so'nji a'amumo tango uyo so'nji kako yahino hopeno iwo'ningkiso hweho. ¹²Kakoe timoso toho sijiso pa'nyo'njo hweho. Kakoe mnokino sopo hwe hwaho mokosyohumawo'ningkohoho

sohwafe mnokino manji'mofoso kakoe mnokinopo pi'ningo engo'njo hweho. Kakoe yofe kakoe mnokino manji'mofoso sopo mti'mokinyoso kako'nohino hwapingo neso huno uyohoho. A'amu nom'neso hofiko hwapingo neso huno muyofoho. ¹³Kakoe manji'mofoso sawemoso honimijo somo yomanto nto imentisofoho. Oso hiso'no a'amu kakoe yofeso ole milimentohofi, Anituye hungkuno hweho. ¹⁴A'amu ahwomomjo itokuso'njo hwapife halojo wopingo'njo sohwa hofiko yahu halojo sopo kehumantifi tifi iningkamentohofoho. ¹⁵Hofikoe Hwe Engo Jisas sohwo kakoe mango somta'ni hwakuhwajo sihumampo'nyo yohosiyohosi lojinyo swapiwo'ningkisofoho. Oso hwakuhwajo sihumampo'nyo neso olenoho. Kakoe hungkunofoho. Oso sihumampo'nyo so'nji kakoe mango sohwo iwofito'meefo'nefoho. A'amu huhwo sohwo yokumpohn'nyo mokosyohumentaningkuhwosi hofiko kakoe hungkunomo halojo maposo'njo ikuji miningkayo'njo ikujo'no tango engo uyimontonoho. Anitu oso a'amu somne'no simeho tohino umnimentiso so'no Jisas kako hofikimo hwotoho wahmmontonoho. Kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo hweho. ¹⁶Oso Hwe Engo sohwoe manji'mofoso sawemo somo popasoponjo somo kakoe yofe mti'mokinyoso olenoho. Kako hwaho hopi'nonohinoso mokosyohumayo hweho. Hwe engo hopi'nonohino sohwafe Hwe Engo hweho.

¹⁷Ose uhwononji uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo sohwo kako mofehi'nyo'njo mofone sopo lohofonto yihufu yokintahopo fekwowentaningkofo sohwo mango engo ulimento, Sekwo olopono fipmno. Anitu kako sekumo wosopayo wosejapmmontonoho.

¹⁸Oseso sekwo hwe engo sohwafe a'apaho'nji hofikoe a'amu itokuso mokosyohumawo'ningkohoho sohwafe a'apaho so'nji a'amu yokumpohn'nyo yahupo kehumawo'ningkohoho sohwafe a'apaho'nji hofikoe yahufe a'apaho so'nji hmnaopmno. Sekwo hwe yofe engo ane'njo yofe engo'njo, a'amu syoho ulohofiyu so'nji a'amu siki humawo'ningkohoho oso a'amu hopi'nonohino somo wonantifeho.

¹⁹Ose ulahoningki uhwononji ole uhwonimentoho, Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'ningkohoho sohwanji hofikoe a'amu itokuso'njo sohwanji hofiko oso a'amu hwe yahu halojo sopo kehumamentiso sohwoe a'amu'nji hofiko ikujoho fongki'nyo'ne uhu'mokumentohofoho. ²⁰Oso

a'amu Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwo kako a'amu sikisiwojo pa'nyo tiffinjo hweho. Kako oso hwe siwojo pa'nyo simo'mjo sohwo'nji kako nolohofiwononto yo'mayo engo a'amu miyiwo'ningkiyohoho itihwahoningki a'amu hofiko a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwoe yofe hofikoe a'apahopo mti'mokinontifi kakoe huyo'mangomne'no hwoomtame ehumamotofo somo hwasyo honingkanomo ipemotapmmmentisofoho. Jisas kakoe a'amu so'nji hofikoe oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwo'njimo impe intofontifi hofiko intofahumentohofoho. A'amu ahwomomjoso hofiko oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwo'nji songo nohumentaningki hofiko toho engo mitifongo pa'nyo sijontanjo somo meho'nao'mentohofoho. Oso toho homo somo tikayo hwsimijo akino wonyo'njo siwo'ningkisofoho. ²¹Oso a'amu yahupo kehumawo'ningkiso

Jisas oso hwoe mango mta'ni hwakuhwajo sihumampo'nyo swahopiwo'ningkiso so'nji a'amu nom'ne somo fonjahumentisofoho. Nofonjonyahoningki yihufu sohwa oso a'amu sohwafe a'apaho nontifi simeho nahnnimentohofofoho.

Seten kako impo'angomo nohumentaningkuhwosi soswo wan tausen (1,000) uyakolofonefoho.

20 Oseso ngko nohumanji ole uhwonimentoho, a'amu ahwomomjo sohwo kako pi'nimo hwapingo ane sponjo hoku'yo hwasayo'ne so'nji ahwomo nano so'nji motapmmntisofoho. ²Nomotaponto Setenimo nutimanto ahwomo nano'nji intofasyonto soswo wan tausen (1,000) uyakolofone intofahumentisofoho. Oso Seten huhwo sohwo kako homa hohontajo hweho. ³Intofasyonto oso pi'nimo hwapingo ane sopo intohm'mofonto hoku'yo nihu'no yokumpohn'nyo pijwahumentisofoho. Nihu'no impofakiyofu yahumentisofoho. Osopo nohumentaningkuhwosi soswo wan tausen (1000) uyakolofihwoso'no kako hwasyo hungkuno a'amu somo mujo'njo uyimontonoho. I oso'no soswo wan tausen (1000) nto uyakolofihwoso'no impo'ango mta'ni isihutofihumajihwoso'no osopo we'enehwo wemoimontonoho.

⁴Oseso ngko nohumanji uhwonimentoheso, Hwe hwaho mokosyohumawo'ningkohoho sohwafe ephumayo sopo a'amu pi'ningo engoso nohumentaningkofi uhwonimentohefoho. Oso a'amu hiso hofiko nom'ne a'amu sofe hungkuno ikwolofone yano ilofihwajiyo'ne hwafoho. A'amumo uhwonimentoheeso olenoho. A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe hungkuno nom'ne a'amu somo ulontifi oso

hungkuno homo somo yokumpohn'nyo kemokosyohumamentohofofoho.

Hofiko oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango so'njimo hwomtame mehumayo'njo yontifi hofikoe a'apahopo a'amu siwojo pa'nyo sohwoe mti'mokinyoso mamti'mokumentohofofoho. Hofikoe honingkano wopingo somne'no mango sohwa hofiko hofikoe ti'wango iwofito'meeo'mentohofofoho. A'amu hiso hofiko apa'no songo imo'nontifi Jisasi'nji hofiko'nji hofiko a'amu somo mokosyohumentaningkofi soswo wan tausen (1,000) uyakolofomentisofoho. ⁵Oso a'amu simo'mo pe'nimentohofoso lika'mentohofofoho. A'amu nom'ne pe'nimentohofoso hofiko oso hohosohonta molikafe'njo imentohofofoho. O'o, hofiko oso soswo wan tausen (1,000) so'no hontohumantifi molikafe'njo imentohofofoho. ⁶Oso a'amu pe'nontifi pi'nimo mta'ni simo'mo lika'mentohofoso hofiko simeho wopingo'njo humamentohofofoho. Anitu oso a'amu homo somo wopingo'nohini uloho'mentisofoho. Hofiko poyo apa'no mape'nyo'njo ikuji tikanomo mafitnnefoho. O'o, hofiko Anitu'nji Kilaisi'njiye syoho ulohofiyu imo'ningkuji Kilaisi'nji hofiko'nji nom'ne a'amu somo soswo wan tausen (1,000) somne'no umokosyohumafitnnefoho.

Seten nihu'nahone wonyo umo'nimntonoho.

⁷Soswo wan tausen (1000) uyakolofihwoso'no oso pi'nimo hwapingo ane somta'ni hofiko Setenimo isihutofomapitnnefoho. ⁸Isihutofomahoningkuji Seten noswapihwosi kako a'amu ango'meemjo somo hwasyo hungkuno ulonefoho. Seten kako ngkimo nningkapifitne'eno lihwosi hwasyo hungkuno ulihwoso'no

a'amu Ngkouki'nji Mekouki'nji
 hofiko Anitu'nji ikujoho'ne
 uhu'mokufitnnefoho. Oso a'amu
 hiso iyoswo pa'nyofoho. A'amu
 we'yo'maho. ⁹Hofiko hwaho Isilael
 hopo sopo ifehu'mokosyahoningkuji
 oso ango sopono Anituye a'amu
 Jerusalem sponjo Anituye a'amu neso
 nohumentaningkuji oso Seten kakoe
 a'amu wonyoso hofoyo hufitnnefoho.
 Oseso a'amu wonyo somo toho
 ahwomo mta'ni nopihwosi nonefoho.
¹⁰Anitu kako Seten a'amu hwasyo
 honingkanomo ipemotawomentiso
 sohomo nutimahwosi oso toho mijo
 ayo pa'nyo sijontaningkuhwoso somo
 nihu'nahoni wakeho'ni'mo'montonoho.
 Oso toho tikayo hwsosimijo akino
 wonyo'njo somo Anitu kako sikisiwojo
 pa'nyo sohwo'nji oso hwe Anituye
 hungkuno hwasyo limojo sohwo'nji
 nto ho'ni'mo'mentisofoho. Osopo
 hofiko nohumafikuji imingo'nji
 hinjopo sikuno'nji sikwo'miyomo
 engolopohamo hofiko tohino
 umnonefoho.

Hungkuno ikwolofone hungkunofoho.

¹¹Oso hohosohonta ngko
 nohumanji uhwonimentoheho hwe
 engo hwaho mokosyohumayo
 sohwoe epohumayo halojo sopo
 hwe fihwo nohumentaningki
 uhwonimentohefoho. Oso hohosohonta
 nakwoe hwaho lo'nji ahwomo'nji
 moi'wo imo'nao'mentisofoho. Apa'no
 muhwonyo'njo imentohefoho. ¹²A'amu
 pe'nimentohofu hopi'nonohinoso yofe
 engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo
 so'nji hofiko oso epohumayo sopo
 lohofahoningkofi fisaku'mentisofoho.
 Nom'ne iyoswo fisojwahinyoso songo
 humayo'nefoho. Yo'mayo yahino
 wopingo'nji wonyo'nji a'amu poyo
 pe'nimentohofoso imotofo so'no

iyoswomo mti'mokumentiso somta'ni
 kako yano ilofihwajimentisofoho.
¹³A'amu mijo ayomo pe'nimentohofu
 sofe pijafo mijo mta'ni Anitu nomanto
 a'amu hwahopo pe'nimentohofu sofe
 pijafoso Anitu ma'mentisofoho. A'amu
 hopi'nonohino sofe huyo'mango somo
 Anitu utima'mentisoso a'amu nihu'no
 hopi'nonohino somo kako anga'no
 anga'nohino sofe yahino somne'no yano
 ilofihwajimentisofoho. ¹⁴A'amu yahino
 wonyo'njo somo yano ilofihwajonto oso
 toho engo mijo ayo pa'nyo sijontanjo
 somo meho'ni'mo'mentisofoho. Oso
 poyo pe'nyo yahino so'nji oso ango
 poyo pe'nyo sohwoe huyo'mango
 hontohumalofo sponjo so'nji toho
 hisomo meho'ni'mo'mentisofoho. Oso
 toho hisomo a'amu pe'nimentohofoso
 Anitumo simeho hi'ntnnono muyoso
 nihu'nahone humantokutnnefoho.
 Osopo humayoso poyo pe'niwo'ningko-
 foso hufa'uyoso osohifofo. ¹⁵Oso
 iyoswo songo ne'no humayo'ne somo
 a'amu fihwo yofe muhwonyo'njo ihwosi
 oso a'amu somo oso toho pi'nimomjo
 somo womeho'ni'mo'montonoho.

Ahwomo'nji hwaho'nji songofoho.

21 Ngko nohumanji uhwoni-
 mentoheso, ahwomo'nji
 hwaho'nji songo imo'ningkahoningki
 uhwonimentohefoho. Ahwomo
 simo'njo so'nji hwaho simo'mjo
 so'nji moi'wo imo'nimentisofoho.
 Oso hwaho songo sopo mijo ayo
 aneponoho. ²Oso hohosohonta
 ngko uhwonimentoheho ango songo
 Jerusalem uhwonimentohefoho. Ango
 songoso Anitu mta'ango hwaho
 songo sopo pmentisofoho. Oso
 ango songo hopo sopo wokoso
 wonyoangkafo'njoponoho. A'amu
 ape womantifi hotifo fofolofasyi-
 wo'ningkohofu pa'nyo'njoponoho.
³Anituye epohumayo sopo nta'ni

mampaho engo ole upa'nimentoho, Uhwonimno. Anituye ango neso a'amu'nji wo'nyoponoho. Oseso Anitu kako hofiko'nji humentanjoso hofiko kakoe a'amu imo'nohumalofo. Anitu huhwo kako hofiko'nji nihu'nahone wohumamontonoho.⁴ Anitu kako kakoe a'amufe timijoso nihu'nahone wae umo'montonoho. Hwapingoso oso hohosohonta a'amu poyo mape'nifitnnehofo. Tohino munnonehoho. Oso'no humotahoso apa'no malifitnnehofo. Oso yo'mayo hiso hwaho simo'mta'ango somjoso moi'wonoho.

⁵Oso hwe Anituye epohumayo sopo humaso sohwo ulimento, Sekwo uhwonimno. Ngko yo'mayo songo mti'mokumalefoho. Ose ulonto ngkimo ntimento, Kiko olo hungkuno loso mti'mojo. Olo hungkuno loso nehopeho. Oseso hwe moya'mi hofiko nje hungkuno somo simeho hi'ntnnono ufijo'manji hofikoe simeho wopingo umo'nimontonoho. Hwapingoso hungkuno loso ne umo'nimontonoho.

⁶Ose ntonto ntimento, Ngko yo'mayo yo'mayoso moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwapingo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho. A'amu fihwo kako mijo'no mijoho pe'ningkuhwosi ngkimo ni'masoso ngko kakimo mijo songo ne'no humayo'neso ufimonnoho. Oso mijo hiso ngkinta'ni kako mpe miyonehoho. O'o, ngko kakimo siki ufimonnoho. ⁷A'amu yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyoso sohumne'no ngko kakine'no yo'mayo wopingo uloho'monnoho. Ose ulohohm'mo ngko kakoe Anitu'ni humahoni'mo kako nje mehomi umo'nimontonoho.

⁸I oso'no a'amu ngkine'no yokumpohn'nyo malohofe'njo so'nji a'amu simeho hi'ntnnono montape'njo

so'nji a'amu honingkano wonyo'njo so'nji a'amu a'amumo fonjahumentohofa so'nji a'amu a'mohufo imotofo so'nji a'amu ki'nyo'njo so'nji a'amu anitu hwasyo sohumo hwomtame yihumawo'ningkohofa so'nji a'amu hwasyo hungkuno liwo'ningkohofa sontnne'no hofiko oso toho mijo ayo pa'nyo sijiwo'ningkiso sopone'no ufitnnehofo. Oso hopo sopo toho tikayo hwosimijo akino wonyo'njo syalokunjo sopo poyo pe'nyo tiffinjoponoho. Osopo ne'no nohumantokutnnehofo.

Ango songo Jelusalemne hungkunofoho.

⁹A'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo ni'ma'mentisofoho. Oso a'amu ahwomomjo huhwo sohwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa solijwanyo na'nohino a'amu wonyo umokiyo'ne mokosyohumunyo somta'ango hweho. Osohwo noni'manto ntimento, kiko oyomo. Oso Hwe sekwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo ape wokitihwamo. Olohonta kako oso ape hisi woma'mte'no yohoho.

¹⁰Anituye Towahuno Wopingo ngkimo ifehu'mokanihumentisofoho. Oso Towahuno hiso ngkimo ifehu'mokonisyahoningki a'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo hwofiki'nyo sawemo sopo ipenimotasimentisofoho. Oso hopo sopo ipenimotasonto Jelusalem pone songo Anituye a'amu ne humunyo sopo Anitu mta'ango pontaningki ntihwamentisofoho.

¹¹Ango Jelusalem sopo Anitu mta'ango yokumpohn'nyo so'nji pomponaho so'nji lahumentisofoho. Oso ango wonyoangkafo hopo sopo nta'ni tipomponaho timo honingkonyo hopo hwalo'mokumentisofoho.

¹²Oso ango hopo sopo tojo sawemo

inyoponoho. Hoku'yoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo'njoponoho. Oso hoku'yo hopo sopo a'amu ahwomo mta'ango aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa humunnyoponoho. A'amu Isilaelife temtifo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohware yofe mti'mokinyoponoho. ¹³ Oso mofehi'nyo si'mofapiso sohohta'ni hoku'yoso hufa'u sihune'njoponoho. Mofehi'nyo ikwo'mokiso sohohta'ni hoku'yo hufa'u sihune'njoponoho. Angahohnta'ni hoku'yo hufa'u sihune'njo hohnta'nyoho. Hwonamonyo hohnta'ni hoku'yo hufa'u sihune'njo hohnta'nyoho. ¹⁴ Oso ango pone homo somjo tojo somjo sojo aho hufa'u sife mta'ni hufa'uyoso yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo wo'nnyo sopo a'amu (*apouse*) aho hufa'u sife mta'ni hufa'uyo Jisasiye hungkuno uyohojiku'mofiwo'ningkohofoso sohware yofe wo'nnyoponoho.

¹⁵ Oso a'amu ahwomomjo hungkuno ntimentiso sohwo kako toke na'nohino yamofa iyo'neso nomanto oso pone so'nji hoku'yo so'nji toke so'nji yamofa imentisofoho. ¹⁶ Oso pone homo somjo sawemo so'nji tifo so'nji afa'nohinofoho. Kakoe honje so'nji afapoenohinoho. Nom'ne isalo'nnyo'njo'maho. O'o, afapoenohinoho. Kakoe sawemo engoso *tu tausen foua hantilet* (2,400) *kilomitafa*foho. ¹⁷ Oso pone homo somjo tojo somo yamofa imentisofoho. Kakoe sawemoso *wan hantilet fouti-foua* (144) *mitafa*foho. Oso toke yamofa iyoso a'amu yamofa iwo'ningkohofoso pa'nyofoho.

¹⁸ Oso tojoso Anitu mti'mokumentisoso sojo wonyoangkafo tipomponaho timo honingkonyo hopo hwolo'mokumentisofoho. Oso ango ne hiso na'nohino timo honingkonyo pa'nyofoho. ¹⁹⁻²⁰ Sokilojo yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo sojoso wokoso wonyoangkafo

mti'mokumentisofoho. Oso sojo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso kengo kengo wo'nnyofoho. Sojo wonyoangkafo fehohnjoso halojo, fehohnjo yamo'nohino, fehohnjo sontijo, fehohnjo honijwo, fehohnjo hwsimijo, nom'niho sontijo'nji hwsimijo'nji ulohopih'nyofoho. A'amu nakwoe hwaho lopo oso sojo wokoso we'e'nohino ih'nyo'neso mpe yiwo'ningkohofoso hamniyoho mikunimposo'njofoho. Oso tojomjo sojoso sojo ewafo pa'nyofoho. ²¹ Oso hoku'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso kame engo wonyoangkafo sohwo hoku'yomo kijahinyofoho. Oso ango hopo sopenjo honingkanoso timo honingkonyo na'nohino pa'nyofoho.

²² Anituye ahwomomjo tajo ango engoso aneponoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Anitu Yokumpohn'nyo Engo Hwofilo'nnyo'njo sohwo'nji nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo'nji siko nohumanji ango homo somo uyohope-e'ne monta'iyoho.

²³ Oso ango hopo sopo mofehi'nyo'nji hamno so'nji malinyoponoho. O'o, Anituye yokumpohn'nyo pomponaho hopa lasyiwo'ningkisoponoho. Jisas sohwo kako sikiloho pa'nyo hweho. ²⁴ Oso pomponaho wonyoangkafo hopo sopo a'amu hano emoiwo'ningkohofoponoho.

A'amu hwaho mokosyohumamotofo sohware wokoso wopingoso oso ango sopone'no motapmmentohofofoho.

²⁵ Hoku'yo engoso mopijasiyo'njo ne'no nohwosompo'nawowo'ningkisoponoho.

Oso hopo sopo sikuno mamiyoponoho. ²⁶ Yo'mayo hwahoponjo wokoso wonyoangkafo oso'nji hamniyoho so'nji oso ango somo Anituye yofe ho'nomayo'ne womotoswantifeho.

²⁷ I oso'no yo'mayo wonyo a'amu honingkano wonyo'njo hungkuno hwasyo liwo'ningkohofoso hofiko

nihu'no mahufitnnehofo. O'o, a'amu hofikoe yofe Jisasiye iyoswo songo humayo'ne somo wo'nnyoso hofiko oso pone engo somo woswantifeho.

**Mijo songo ne'no humayo so'nji
iyo songo ne'no humayo
so'ntnne hungkunofoho.**

22 Oso hohosohonta ngko nohumentaningko a'amu ahwomomjo sohwo kako mijo engoso ntihwamentisofoho. Oso mijo songo ne'no humayo'ne hiso timo honingkonyomjo pomponaho pa'nyofoho. Oso mijo timoso a'amu nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo'nji Anituye epohumayo somta'ni swofijwaoponto ²ango pone engo somne honingkano somo mtihupento walofoho. Honingkano yohosiyo hohnta'ni momtifamo'nyofoho. Oso honingkano homo somo yohosiyo hohnta'ni iyo songo ne'no humayo'ne loho'nnyoponoho. Oso iyo homo somjo ipisayo unto'nimonteso hamno huhwo huhwi into'niwo'ningkisofoho. Oso iyoswo inoho iyo homo somjoso hwe moya'mimo wopingo umokuwo'ningkisofoho. ³Yo'mayo Anitu ngkilaho liwo'ningkisoso mawo'nnyoponoho.

A'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo'nji Anituye epohumayo so'nji wo'nnyoponoho. Oso hopaso Anituye syoho ulohofiyoso kakine'no hwomtame yuhumafitnnefoho. ⁴Hofiko Anituye simanomo uhwoningkuji Anituye yofe hofikoe yomohu'nyopo mti'mokinyofoho. ⁵Sikunoso apa'no m'mofaponehoho. Hofikoe Hwe Engo Anitu sohwo hofikoe pomponaho hweho. Oso'no hofiko kwefoho mofehi'nyoso nihu'no anefoho. Hofiko hwe engo imo'ningkuji engo lopahomo ne'no nohumantifitnnefoho.

**Jisas kako nihu'no
komo'no ponefoho.**

⁶Ose ntonto ntimento, Olo hungkuno kilalokwe loso nehopeho. A'amu hopi'nonohino olo hungkuno losomo nupa'ningkuji simeho hi'ntnnono ufijo'manji simeho wopingo umo'nimontonoho. Hwapingoso hungkuno hiloso ne umo'nimontoso. Hwe Engo Anitu kako kakoe hungkunoso a'amumo uyiwo'ningkiso so'no hofiko a'amumo lutihwawo'ningkohofoho. Anitu kako a'amu ahwomomjo sohwo kiko Jounimo yo'mayo imo'none so'no kitihwayo'ne uhwatimasofoho. Oseso kiko Anituye syoho ulohofiyoso somo utihwaho. Ose ntimentisofoho. ⁷Sekwo upa'nimno. Jisas ole nalimento, Ngko sekumo komo'no wose'ma'monnoho. Yo'mayo imo'none so'no hungkuno olo iyoswo lomo wojo somo a'amu tifi iningkaweso'manji wopingofoho. Ose nalimentisofoho.

⁸Ngko Joun'ni olo hungkuno losomo nupa'nonji yo'mayo tifi imo'none somo uhwonimentohefoho. Ngko yo'mayoso nuhwonosojwaofonji oso a'amu ahwomomjo yo'mayo ntihwamentiso sohwoe sifiki'nyo'mo hwomtame wehumamonji yahoningko ⁹ntimento, Kiko ngkine'no hwomtame enihumahotoho. Kiko jije a'amu'nji a'amu Anituye hungkuno Toho Wojo limotofo sohwanji olo hungkuno lomo tifi iningkawowo'ningkohofoho so'nji nakwo hinjoho'nwo Anituye syoho ulohofiyoso hwona'nyoho. Oso'no kiko Anitu kakine'nohini hwomtame fihumaho. ¹⁰Ose ntonto ntimento, Kiko olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no mti'mokohinoso kiko hiyaso mokosyohumahotoho. O'o, yo'mayo loso Anitu kako we'eneji kako hungkuno lososo moi'wo umo'nimontonoho. ¹¹A'amu

honingkano wonyo iwo'ningkiso sohwo kako honingkano wonyo somo ne'no wamjimonthono. Hwapingoso honingkano iwolo'mokinyo'ne mofehn'nyoso awonoho. A'amu honingkano pisakino'njo iwo'ningkiso sohwo kako oso honingkano pisakino'njoso ne'no wamjimi'montonoho. A'amu kako honingkano wopingomo nto'no iningkawowo'ningkiso sohwo kako honingkano nto'nohino somo ne'no wamjimi'montonoho. A'amu honingkano wonyo ane'njo sohwo kako honingkano wonyo ane'njo ne'no wamjimi'montonoho. Ose ntimentisofoho. Hwapingoso Jisas kako asomo pone so'no honingkano iwolo'mokiyo'ne mofehn'nyoso awonoho.

¹²Jisas apa'no ntimento, Kiko olo hungkuno loso a'amumo uso. Upa'nimno. Ngko we'enepi wapmmonho. Oseso ngko nopm'mo a'amu hopi'nonohino sofe yo'mayo yahino wonyo so'nji wopingo so'nji yano ulofiyone wapmmonho. ¹³Ngko yo'mayoso emayo sohwo'ni moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwapingo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho.

¹⁴A'amu hofikoe honingkano wonyo ho'nao'mentohoho somo ngko hofikimo hwapife songo ulohohm'me'no hofiko simonyo engo uyantifeho. Osopo hofiko nohumafikuji iyo ipisayo songo ne'no humayo'neso woningkuwantifeho. Oso pone songo Jelusalem sponjo hoku'yo somo suyoso hofiko hoponoho. ¹⁵A'amu siwojo pa'nyoso a'amu peefo'nji ki'nyo'nji yiwo'ningkohofoso a'amu a'mohufo yahino'njoso a'amu nom'ni hwamo fonjasiyo yahino'njoso a'amu hwasyo anitu sohwo yofe ho'nomawo'ningkohofoso a'amu hwasyo hungkuno liwo'ningkohoho

so'nji a'amu hwasyo hungkuno so'no hi umo'nyo so'nji hofiko Anituye ango somo niyu'no mahufitnefoho. ¹⁶Ose ntonto ntimento, Ngko Jisasi'ni nje a'amu nje yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'ningkohoho soku nje hungkuno lomo upa'nifitne so'no nje a'amu ahwomomjo sohomo sekuye pone'no lihwasimalefoho. Ngko hwe engo Ntefitiye hwapingo sohwo'ni kakoe Imu hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu Ntefitimo uyimentisoso ngko ne imokumontohefoho. Ngko Imingo'nji Hntokwaliyo I'mu sohwo imingo'nji liwo'ningkiso sohwo pa'nyo hwo'nyoho. Ose ntimentisofoho.

¹⁷Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji a'amu Jisasimo simoho hi'ntnnono uyiwu'ningkohoho kakoe ape pa'nyo so'nji Jisasimo ole ulalokwofo, Oyomo. A'amu kakoe hungkuno lomo upa'noso sohwo kako oyomo ulono. A'amu kako mijo'no umo'ningkuhwoso'no kako waponho. A'amu kako mijo wanimo lihwosi kako nopihwosi mijo songo ne'no humayo'neso wanono. Mijo hiso mpe miyonehoho. O'o, Anitu uyimontonoho.

¹⁸Olo hungkuno loso ngko yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no iyoswo lomjoso upo'nalokwofo soku, a'amu fihwo olo hungkuno loso'nji nom'ne hungkuno kengo mta'angoso ufisyipo'masoso yo'mayo tango olo iyoswo lomo wojoso Anitu kako nomihu'mokuhwosi oso a'amu sohomo uyonefoho. ¹⁹U a'amu fihwo kako olo iyoswo lomjo hungkuno fehohnjo wae yaofoso sohomo Anitu kako kakimo wae yaofonefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako iyo songo ne'no humayo'ne somjo ipisayoso manonehoho. Oso Anituye pone songo Jelusalem iyoswo lohwo naliso hopo sopo mohumanehwono.

²⁰Jisas kako olo hungkunolo nali-mentiso sohwo ole nelalofi, Ou nehopeho. We'enepe ngko komo'no wapmonnoho. Jisas ose nelalofoho.

Ou Hwe Engo Jisas, ngko Joun sohwo'ni ole kilalokweno. Kiko komo'no fipe. Ose kilalokweno.

²¹Nakwoe Hwe Engo Jisasiye hitohoso sekwo hopi'nonohino kunonji waweno. Joun kako ose limentisofoho. Olo hungkuno loso osohopeho.